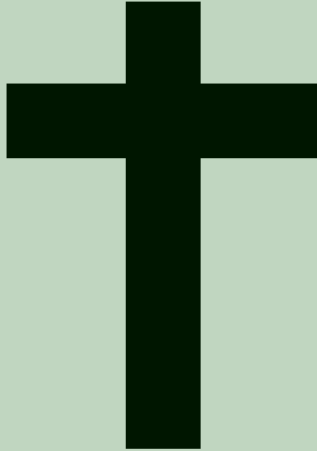

El Nuevo Testamento
en mixe de
Guichicovi

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8

Contents

San Mateo	1
San Marcos	42
San Lucas	72
San Juan	114
Hechos	150
Romanos	200
1 Corintios	225
2 Corintios	244
Gálatas	257
Efesios	263
Filipenses	270
Colosenses	274
1 Tesalonicenses	278
2 Tesalonicenses	283
1 Timoteo	285
2 Timoteo	291
Tito	295
Filemón	298
Hebreos	300
Santiago	313
1 Pedro	317
2 Pedro	324
1 Juan	328
2 Juan	332
3 Juan	333
Judas	334
Apocalipsis	336

San Mateo

¹ Yaa jaduhñ myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyinhájtábá. David xiøhajty ja'a cujecy jaac miñábá.

² Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hánajty miøødá. ³ Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty møødá Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. ⁴ Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. ⁵ Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isai je'e xiøhajty. ⁶ Ja'a Isai yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitá David tiägøøyy gobiernáhajpá. Mänitá Urías yajyagho'cá mánaa ja'a tsip jiadyiñ. Coo ja'a Urías yho'cy, mänitá David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcá. Mänitá David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

⁷ Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. ⁸ Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty. ⁹ Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acáz je'e xiøhajty. Ja'a Acáz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty. ¹⁰ Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. ¹¹ Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jimá Jeconías ja'a piuhya'ay hánajty miøødá. Mänitá judiøshajxy hadsip yajnøcxá jäguem Babilonia-naaxooty.

¹² Jim hajxy chánaadiacpøjcy Babilonia. Jimá Jeconías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. ¹³ Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. ¹⁴ Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty. ¹⁵ Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty. ¹⁶ Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coo ja'a María yhuung hánajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesús hajpá, mänitá José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxá hádaa yaabá naaxwiin maa højtsøxpän.

¹⁷ Námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Abraham møødá David. Y jaac námajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Salomón møødá Jeconías. Mänitá judiøshajxy yajnøcxá Babilonia-naaxooty. Y jaac námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødá, møødá Salatiel møødá José. Mänitá Cristo myiñguiahy.

¹⁸ Yaa jaduhñ myiñ cujaay nebiá Jesucristo myiñguiahy. Ja'a Jesucristo tiaj, María hánajty je'e xiøhajty. Tøø hánajty tiødiägø'øyy coo ja'a María hajxy hánajty piøga'añ møødá José. Pero cajná hajxy hánajty piøcyñá, mänitá María quiáhø'cy coo hánajty yhuungmøødá. Ja'a Dioshèspirituhaam hánajty tøø yhuungpaady. ¹⁹ Jaduhñ ja'a judiøshajxy hánajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänit jaduhñ yhøxmájtsánät. Pero miøød ja'a José hojiot hánajty; cabá María hánajty ñäxø'øwø'owa'añ. Mänitá José wyiinmahñdyhajty coo ja'a María yhøxmádsät hamee'ch, nebiá María jaduhñ quia'ay yajtsähdiñät. ²⁰ Yhuuc wiinmahñdyhajty ja'a José hánajty, mänit miaaho'cy. Mänitá Diosmoonsá wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hánajty chooñ. Mänitá José ñämaayyá:

—José, David miñch hijty mhaphajxy mdeedyhajxy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduhñ coo ja'a María mwiingpøgät. Dioshèspirituhaam jaduhñ tøø yhuungpaady. ²¹ Ya'ayhána'c jaduhñ yhuunghadaamby, ja'a Jesús hajpá. Coo ja'a quuu'ug ja'a piojpá quiädieey yajñhwa'adsaana, paady jaduhñ xiøhata'añ Jesús.

²²⁻²⁵ Coo ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiuiduunñ neby hánajty tøø ñäma'ayíñ ja'a Diosmóonsäm. Mänitá María wyiingpøjcy. Pero cab hajxy ñimiøødmaawá høxtá cooná ja'a María ja'a Jesús yajmiññá. Ja'a coobhuung, je'eds jaduhñ miingahy. Jesús jaduhñ xiøhajty. Coo ja'a Jesús jaduhñ myiñguiahy, tøjajty ja'a Diosmädi'agy jaduhñ nebiá Diosmädi'agy-yajwa'xpähajxy jecy quiujahyñ:

Huungpaadaamb ja'a cáxyihána'c tu'ug.

Ya'ayhána'c yhuunghadaamby.

Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.

Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios hajxy xmiøødhájtäm.

2

¹ Ja'a Jesús, jim jaduñ myiinñguiahy maa ja'a cajpt jaduñ xiõhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hánajty tuumb gobierná. Jim je'e hánajty chána'ay maa ja'a mojcajptán Jerusalén. Mánitá jáya'ayhajxy jim náje'e miejch maa ja'a Heródesán. Jáguem hajxy hánajty tøø choof maa ja'a xøø piädsømiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hánajty wiädity.

² Mánit hajxy yajtøøy:

—Maa ja'a judíos guobiernáhajxy, ja'a tøø myiñ tøø quia'ayábä. Jáguem højts ja'a miadsa'a tøø nnáheebøøyyä, jim maa ja'a xøø piädsømiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduñ nwiingudsáhø'øwät.

³ Coo ja'a gobierná Herodes jaduñ miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jáya'ayhajxy nágøxiä, mánit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä. ⁴ Mánitá Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mánitá Herodes yajtøøy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quixaambä.

⁵ Mánit hajxy yhadsooy:

—Beléncajptøotiäc jaduñ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miánaañ:

⁶ Ja'a cajpt jaduñ xøhjäpä Belén, jim Judeanaaxooty,

jimä wiindsøn tu'ug myina'añ quia'awa'añ;

je'e'ch ja'a ngu'ug xyhane'emáañäp, ja'a judiøshajxy; paadiä Beléncajpt jaduñ ja-jmábaada'añii nebiä mojcajptán.

⁷ Mánitá Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy. Mánitá Herodes yajtøøy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quia'hxø'tsohñ.

⁸ Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyyä, mánitá miánaangumbä:

—Nøcx ja'a pigäna'c hajxy jim yajtøw Belén. Naxy hajxy hoy mdehm yajtøwät. Coo mbáadät, mánitøch hajxy min yhawáañä, nébiøch jim nøcx nwiingudsáhøøbiä.

⁹⁻¹⁰ Mánitá madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy. Jim hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hánajty tøø miána'añän. Mánitá madsa'a hajxy jadáhøoc yhiñxcumbä, ja'a hajxy hánajty tøø yhuug hijxpä jáguem maa ja'a xøø piädsømiän. Mánit hajxy jiaan'ch tehñ xioondaacy. Mánitá madsa'a hajxy piadu'ubøjcy. Mánitá madsa'a jim tøyyä tiánaaxiøjpy maa ja'a pigäna'c-huung hánajty yhitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a hánajty quihhajnaaxy maa hánajty quio'na'ayän.

¹¹ Mánitá madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøøyy. Jimä regalo hajxy hánajty møødä caajäjooty. Mánitá pigäna'c-huung hajxy yhiñxy møødä tiaj María. Mánitá pigäna'c hajxy wyiinji-jcädaacy; wyiinjudsáhøøyy hajxy jaduñ. Mánitá quiaaä hajxy yaghawaach. Mánitá oro hajxy yajpädsøømy møødä poom møødä mirraperfume. Pa'agxuu'p je'e; tsow ñøcxy. Mánitá pigäna'c hajxy jaduñ ñä'ä mooyy. ¹² Mánit hajxy wyiimbijnä. Mánit hajxy ñøcxy maa ja'a quiajphaxjiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøøñä; cab hajxy jim ñaxøøñä maa ja'a Heródesán. Hix, tøø hajxy hánajty yhawáañäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxøøñät.

¹³ Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hánajty tøø wyiimbijnä, mánitá José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mánitá José ñämaayyä:

—José, pädø'og. Nøcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'øwät høxtä coonä nhawáañämät coo hajxy mwiimbidät. Paady hajxy mbäyø'øgät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awáañäp yø'ø mhuung jaduñ; xyajyagho'ogáañäp jaduñ.

¹⁴ Mánitá José piädø'cy. Mánitá Joséhajxy jim jiaan'ch nøcxy Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mánitcoods hajxy tiehñ tiu'ubøjcy. ¹⁵ Jim hajxy hánajty miähmø'øwa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mánit hajxy hánajty wyiimbijtägatsa'añ. Je-quian ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hánajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miánaañän: "Nhøxyaaxpädsømämbiøch ja'a nhuung jiiy Egiptonaaxooty." Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaan'ch nøcxy Egipto, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

¹⁶ Coo ja'a Herodes ñajuøøyy coo hánajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc, mánitá Herodes jiootma'ty. Mánitá Herodes ja'a pigäna'c yajyagho'cä nágøxiä, pønjaty ja'a mejtsjumøjtäp hánajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hánajty tsánaabiä Belén møødä Belén mäwiingøn. Hix, tøø hánajty mejtsjumøjt yhiñä coo ja'a madsa'a quia'hxø'tsohñ, ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc-hajxy hánajty tøø yhiñiäbä. ¹⁷⁻¹⁸ Jaduñ ja'a Diosmädia'agy tiøjiäcumbä nebiä Jeremías hánajty jecy tøø quiujaayän:

Jim maa xiõhatiän Ramä,

jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøøyy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a jootcapxmøcpøgaañ.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

¹⁹ Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hánajty Egiptonaaxooty. Mánitá José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhixcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mánitá José ñämaayyä:

²⁰—Pädø'øg, wiimbit hajxy mөөдä mhuung mhuung mөөдä mdo'oxy. Nөcx hajxy Israelnaaxooty. Tөө jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogäanäbä.

²¹ Mänitä Joséhajxy piädø'cy mөөдä yhuung mөөдä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaančh nөcxy Israelnaaxooty. ²² Mänitä José miädoyhajty coo Arquelao hänäjty guiobiernähajnä jim Judeanaaxooty maa ja'a tieedy Herodes hänäjty tөө guiobiernähatiän. Mänitä José chähgөөy. Cab hänäjty jim nөcxaannä Judeanaaxooty. Wiingtuum hajxy nөcxy Galileanaaxooty, nebiä José hänäjty tөө yhawäanäxän cuma'ayhaam. ²³ Coo hajxy jim miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy jim chänaadiaacpöjcy maa ja'a cajpt xiöhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chänaadiaacpöjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cujaay coo ja'a Jesús hänäjty nāma'awa'añii coo jim chooñ Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhñ jecy kujahy.

3

¹ Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaaxooty pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwa'xyp. ² Mänitä Juan tiägөөy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadäannäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

³ Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'xäbä, je'e hänäjty jaduhñ jecy tөө quiujaay:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

“Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsøn hajxy hoy mjöbhixät; hoy hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'owät.”

Ja'a Juan jaduhñ nänөөmä.

⁴ Ja'a Juan, camellopöjt hänäjty wyithajpy; wajhac hänäjty wiөөnhajpy. Chu'chp mu'u hänäjty je'e; yhuucypy cunaaxmөjtsiinnөө hänäjty. ⁵ Majiäya'ay ja'a Juan hänäjty nāmečhii. Jerusalén hajxy hänäjty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänäjty chohmä Judeanaaxooty mөөдä Jordänmөjnөөbaha. Yhamädoowhidäanäp ja'a Juan miädia'agy hajxy hänäjty. ⁶ Mänitä piojpä quädieey hajxy nägapxy. Mänitä hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juängäm maa ja'a Jordänmөjnөөjän.

⁷ Mänitä Juan yhijxy coo hänäjty nāmečhii ja'a fariseoshajxy nämay mөөдä saduceoshajxy. Ja wi'i nābetaamb hajxy hänäjty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hänäjty jiaančh tehñ quiudiuhñ ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hänäjty miөөдä; cab hajxy hänäjty miäna'añ coo hajxy jiuypjöjtägatsa'añ. Mänitä Juan miänaañ:

—Hay, möjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä mөөдä. Paady hajxy mja wi'i nābetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät, tühmäts. ⁸ Hoy hajxy mwädität neby hajxy jaduhñ myajcähxø'ögät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjty tөө mjaančh najtshixø'oy. ⁹ Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámhoch hijty nhaphajpy needy-hajpy, páadyhöch ja'a Dios jaduhñ xquia'a yajcumädowa'añ.” Mänitä Dios jaduhñ xya-jnähwa'adsät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät, ca'a jie'eguiöxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. ¹⁰ Pөн hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwinäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tömhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädität nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät. ¹¹ Tөyhajt mijts nyajnbety nөөhaam neby hajxy jaduhñ myajcähxø'ögät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy tөө mnajtshixø'oy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miñ hөxhaam; je'eds mäböjnäbä ja'a Dioshəpirtu hajxy xmio'owaamb. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhñ. Maas möcä cuhdujt je'e miөөдä quejeech hөөch. Cáböch cuhdujt nnä'ägä mөөдä ni weeñtiä maa jaaya'aguioxpän. ¹² Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänäjty tөө tiexy, tögooty hajxy nөcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhñ mäwinäts jäya'ayhajxy quia'awa'añ haxөөgtuum, ja'a yhaxөөgcuhdujt hajxy ca'a najtshixø'owaambä. Cөjxta'axiөө hajxy jii by chaačhpöga'añ.

¹³ Mänitä Jesús miejch maa ja'a Juan hänäjty miäyajnäbetiän jim maa ja'a Jordänmөjnөөjän. Galilea ja'a Jesús hänäjty tөө chooñ. Nābetaamb hänäjty je'ebä. ¹⁴ Mänitä Juan ja'a Jesús nāmaayy:

—Cab jaduhñ yhahixø'oy cooçh miich nyajnbétät; maas hoy hijty jaduhñ cooçh miich cu xyajnäbejty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hөөch yajnäbéjtäc neby jaduhñ ngudiüünämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhäm.

Mänitä Juan jaduhñ miänaañ:

—Ween nyajnbétät.

¹⁶ Mänitä Jesús nābejty. Mänit je'e tiө'ödspädsөөmy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshəpirtu yhijxy coo hänäjty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhänaaguiäda'agy ja'a Jesús quiuhduum. ¹⁷ Mänitä Dios jim quiapxy tsajpooty:

—Hööch nHuung yøø. Njaanč tehñ chójpiøch jaduñ. Jaanč tehñ jiootcújc-høch nñiäwø'oyii ja'a nHuungcøxpøch.

4

¹ Mänitá Dioshespíritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jimá Jesús hánajty jia wi'i ñäma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coo haxøøg jiatcø'owät.

² Juxychägüi'xøø ja'a Jesús hánajty jim tøø yhyty jaguiay. Ni xøøm ni coods hánajty tøø quia'a cay. Mänit yäho'pøjcä. ³ Mänitá Jesús ñämejtsá ja'a møjcu'ugóngäm. Ja wi'i yagjatcø'owáañäp ja'a Jesús hánajty haxøøg. Mänitá møjcu'ugong miänaañ:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, nāma'aw yøø tsaä coo ween chajcaagyquiojy.

⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiähajtiä ja'a jäya'ayhajxy miädsánaaby hádaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miädsána'ay.”

⁵ Mänitá møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén. Ja'a Dioscajt je'e jim. Mänitá Jesús miøødwiimbejtä ja'a møjtsajtøjcuhduum. ⁶ Mänit ñämaayyä:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnax jii. Caj miich nej mjädät. Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ:

Ja'a Dios ja'a mioonsä hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypä coo miich xcwieendähädät. Xchehnhidaamb miich hajxy nej miich tsaajooty jaduñ mga'a cuhnébät.

⁷ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pero nom ja'a Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios ja'a mWiindsøn mjøcapxø'owät.”

⁸ Mänitá Jesús yajnähixøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hádaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy miøjjä jiaañchä. ⁹ Mänitá Jesús ñämaayyä:

—Hööch nje'e yøøduñ cøxiä mäduhñtiä jii quiahxø'øgy. Cooch miich jijna'a xwyiinn-gudsähgø'owät, mänitäs yøø ngøxy mó'owät.

¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jäwa'ads miich jim, møjcu'u. Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: “Dios hajxy mwiinn-gudsähgø'owäp, ja'a hajxy mWiindsønhajpiä. Cab jaduñ wiingpä mwiingudsähgø'owät.”

¹¹ Mänitá møjcu'ugong wyiimbijnä; nidiuhñ ja'a Jesús miähmøoyy. Mänitá Jesús ñägädaacä ja'a Dios miöonsäm ja'a tsajpootypä. Mänit je'e piuhchumy.

¹² Coo ja'a Jesús miädoyhajty coo ja'a Juan hánajty tøø chumyii, mänit jim ñøcxy Galileanaaxooty. ¹³ Mänitá Jesús jim ñaxøoyy maa ja'a Nazaretcajptän, pero cab jim miähmøoyy. Mänit jim chánaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Capernaum. Jimäts je'e Galileamejypia'a maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chána'ayän. Jimä Neftalí ja'a yhap yhoc-hajxy chánaabiä. ¹⁴ Coo Ja'a Jesús jim chánaadiaacpøjcy Capernaum, tøjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ nebiä Isaías hánajty jecy tøø quiujaayän, ja'a Diosmädia'agy jecy jajwä'xabä:

¹⁵ Ja'a naax maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chána'ayän, maa ja'a Neftalí yhap yhoc-hajxy chánaabiän, jimä tu'u ñaxø'oy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judiøshajxy chána'ayän.

¹⁶ Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwädijpä, tøø ja'a piojpä quidiiey hajxy yajnähwäatsäxä. Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagoonstuum ca'awaambä, nøcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp, coo ja'a piojpä quidiiey hajxy tøø yajnähwäatsäxäbä.

¹⁷ Mänitá Jesús tiägøoyy jajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadääñäp jaduñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa jajcähxø'øga'añ.

¹⁸ Jimä Jesús hánajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiän. Mänitá jäya'ay metsc yhiixy, ja'a Simón, ja'a xøhajpä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats hajxy hánajty tiuunghajpy. Jimä yhacxjohmñ hajxy hánajty miejypiiäda'aga'añ. ¹⁹ Mänitá Simónhajxy ñämaayyä ja'a Jesúsäm:

—Jam hajxy wädjítäm. Jue'e mijts mduunghajpy, hacxmats; wiingtuunñ mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwaamby mijts nebiä jäya'ay hajxy myajwiingapxø'owät ja'a Diosmädia'agy.

²⁰ Tuunä je'eduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä ja'a yhacxjohmñ hajxy ñajtswidsoøoyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

²¹ Mänitá Jesús jiaag hádaacy mejypia'a. Mänitá Zebedeo yhiixy møødä yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødä Juan. Jiiby hajxy hánajty yhäña'ay barcojooty. Yhacxjohmñ hajxy hánajty yhaxodsøøby. Mänitá Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy møødä Juan. ²² Tuunä hajxy jaduñ ñä'a mädooyy, mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmähmøoyy ja'a tieedy hajxy jiiiby barcojooty.

²³ Mänitá Jesús tiägøøyy wädijpá cajpt-cajpt jim Galilea. Mädia'agy-yajwa'xpä jaduñ wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Homiädyyi cajptä hánajty ñøcxy, jibý hánajty yajnáhixø'øyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay yajmøcpøjcy. Homiädyyi pa'amä jaduñ yajnajxy. ²⁴ Mänitá mädia'agy jaduñ wiädijty ja'a Jesúsøxpä jim maa jaduñ xiøhatiän Siria. Mänitá pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjatý ja'a møjcu'u møød, møød pønjatý ja'a pojpa'am møød. Mänitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. ²⁵ Mänitá Jesús piadu'ubøjcä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hánajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hánajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, møødä Judea møødä Jordánmøjnø'awiimb.

5

¹ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhjijxy, mänit ñøcxy tunguhduum. Mänit yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamìøødhajxy. ² Mänit tiägøøyy yajnáhixøøbiä. Mänit miänaañ:

³ —Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý jaduñ yajpejxp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

⁴ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý jootmayhajp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcpøga'añijäm.

⁵ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añijäm nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanø'øyy.

⁶ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý ja'a jioot tsojp coo hajxy hoy quiudiünät. Puhbedaanäp hajxy jaduñ Diósäm.

⁷ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý hojioot møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuudsä'añijäm.

⁸ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý haxøøgwiiinmahñdy ca'a møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

⁹ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjatý capxuhgådaacp maa ja'a tsip piädø'øguiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuunghada'añijäm.

¹⁰ Tsaachpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hoguiuhdujt hajxy miøødä; pero jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

¹¹ Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nämä'ay haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nähøøno'owa'añ hoñejpiä ja'a høøhcøxpä.

¹² Jaanä jaduñ hajxy jecy tøø chaachpøjppä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. Pero xoonä'ag hajxy, jootcugø'ow hajxy; jimä hoybä weenbä hajxy mjaanç tehñ pi-aada'añ jim tsajpootyp.

¹³ Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägøyyät, cab jaduñ mänaa tiaamdsøøñät. Tøø jaduñ mia'ady. Mänitá jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy yajteen. Jaduñ mäwíinäts mijts nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'owät, mmä'adäp hajxy jaduñ.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpá, caj mänaa yhjixtägøyyii. Y coo ja'a cera hajxy ñø'ogy, cab hajxy jaduñ ñähjuppety cachpa'c. Caj pues. Jibý hajxy jaduñ piäda'agy cøxp maa ja'a ceratoyøñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä quiudø'xøøjät jibý toogy. Jaduñ mäwíinäts mijts, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduñ xyhixät coo hajxy hánajty hoy mwädity. Mänitá jäya'ayhajxy wyiingudsähgø'owät ja'a nDeedyhjtäm jim tsajpootyp.

¹⁷ Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hädaa yaabä naaxwiin nébiøch mijts jaduñ nyajnáhixø'owät nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwä'xäbä, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Cábøçhä Diosmädia'agy nyajcuhdägøyya'añ. Cab hajxy jaduñ mmän'anät cooçh nya-cuhdägøyya'añ. ¹⁸ Tøyhájtøch mijts nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmø'owa'añ, mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin miähmø'owa'añ, cabä Diosmädia'agy quiuhdägøyya'añ, ni weeñtiä, ni tu'lí'xytiädä, høxtä coonä hánajty tøø quiøxy habejnä. ¹⁹ Pønjatý ja'a Diosmädia'agy jaduñ cudiuumb, pønjatý ja'a wiinghänä'c jaduñ yajnáhixøøby coo hajxy quiudiüumbät, je'eds hajxy møj jaançh päda'aganäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero pønjatý ja'a Diosmädia'agy ni weeñtiä ca'a cudiuumb, pønjatý ja'a wiinghänä'c yajnáhixøøby coo hajxy quia'a cudiünät, cab hajxy je'e møj jaançh piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ²⁰ Mijtshøch jaduñ nnämaaby, cabä ley-yajnáhixøøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodøjc-hajxy. Coo mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnøcxät cøxp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy jim mnøcxät.

²¹ Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhäp mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädøwät." ²² Pero høøch mijts nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjootma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a

miäjöön miädöjc nähwaambejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pön ja'a miäjöön miädöjc nämaaby coo je'e quihmañ'öy, je'eds jiiby ca'awaamb haxöøgtuum, maa ja'a jöön mänaa quia'a pi'ichän.

²³ 'Entonces, coo hajxy hänäjty tii mänaa myoxa'añ jiiby tsajtöogooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédstät coo ja'a mmäjöön mmädöjc hajxy hänäjty töø xmiädsib'öy hotyiguiöxpä, ²⁴ jim hajxy mnajtsconó'owät altarwiinduum, tijaty hajxy hänäjty myoxaamby. Mänit hajxy jim mnöcxät maa ja'a mmäjöönän maa ja'a mmädöjcän, neby hajxy jaduhñ myajtödiägó'owät. Mänit hajxy mwiimbídat. Mänit hajxy mnöcxätgátsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myóxnät.

²⁵ 'Coo pön hänäjty mänaa xñäxó'owó'owa'añ maa ja'a cuduungän, jayöjpy myajtödiägó'owät tu'haamnöcxpä. Coo jim mga'a yajtödiägó'owät tu'haamnöcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduungwiinduum. Mänitá cuduung xyajcö'ödägó'owät ja'a policiahajxy. Mänit hajxy xchumät. ²⁶ Jiiby jaduhñ mmähmó'owät pujxtöogooty. Cab jaduhñ mdsoj pädsómät. Mänit jaduhñ mbädsómät coo hänäjty pedyii töø mniyhöxjuubiädsömyii. Tøyhajt jaduhñ.

²⁷ 'Töø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägóyyät. ²⁸ Pero hөөч mijts jaduhñ nnämaaby, coo pön wíngto'oxiöjc mänaa yhadsoy, nä'ägädä tu'udägooby je'eduhñ.

²⁹⁻³⁰ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmöjhee'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduhñ mnibiädä'agöjät nebiä wiindspän nebiä cö'öducpä. Pø caj, jiiby hajxy mga'awa'añ haxöøgtuum.

³¹ 'Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pön ja'a tio'oxiöjc mänaa yhöxmádsät, mänitä hagujpöjnocy quióó'tsnät." ³² Pero hөөч mijts jaduhñ nnämaaby, coo pön tio'oxiöjc mänaa yhöxmádsät, y cabä tio'oxiöjc hänäjty nej töø jiatcö'öy, coo ja'a to'oxiöjy wiingya'adiöjc jöjöpögó'owät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiöjy jaduhñ. Ja'a ya'adiöjc, ja'a hänäjty jawyiin töøbä yhöxmáchäbä, je'edsä pojpa möød. Y ja'a ya'adiöjc töø jiaac jöjöpögó'oyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.

³³ 'Jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy hijty jäma'ayii: "Pø töø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyijä mgudiuna'añ, tsipcöxp hajxy jaduhñ mgudiünät." ³⁴⁻³⁶ Pero hөөч mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a yajwiinwaanó'owät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanó'owa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiöxpä coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Möød hädaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo ja'a Dios yajtánaabiy. Möødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo je'e Dyioscajptä. Möødä mhamdsoo copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiöxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñó'owät. ³⁷ Jaduhyyä hajxy mmäná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a mójcu'uhong hajxy jaduhñ xyajmánaamb.

³⁸ 'Töø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ: "Coo pön cöxypänejpä xñä'ä túnät, myaghawiimbídap jaduhñ." ³⁹ Pero hөөч mijts nnämaaby: cab jaduhñ myaghawiimbídat; coo pön xyhala'pó'ögät tu'nax, mjaac yégap jaduhñ ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'pö'ögy. ⁴⁰ Coo pön mänaa xñäxó'owó'owät, coo ja'a mgamiixy hänäjty xpiögaanä, myégap jaduhñ möødä mnähgäjén. ⁴¹ Coo pön hänäjty tii xyajtsmñöcxä'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsömmñöcxät. ⁴² Coo pön hänäjty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduhñ. Tsipcöxp jaduhñ hotyijä mmó'owät.

⁴³ 'Töø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoy mba'häyöwät; pero ja'a mmädsip, mmähänhädäp je'e." ⁴⁴ Pero hөөч mijts nnämaaby: ca'a mmähänhaty pönjaty jaduhñ xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänómät pönjaty haxöög xñänömb. Mnäxúudsäp hajxy pönjaty xmiähänhajp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pönjaty xwyiinwohmöb xyhawohmb, pönjaty xyhäyoowhijxp. ⁴⁵ Jaduhñä Dios hajxy hoy xyhuunghädät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts jaduhñ yajxöøhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. Jaayá'ayäts jaduhñ yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. ⁴⁶ Cab hajxy tii mbáadät nä'ä tögó'öbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmöødñijootpaadóöjät. Höxtä ja'a yajnähjuudiutpádöjc-hajxy nihöjc nibia'häyöwäp. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghädät. ⁴⁷ Cab jaduhñ ñejpiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmöødñijootpaadyii. Hopiönä ñijootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja maböcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiün. ⁴⁸ Ja'a nDeedyhajtäm, ja'a jim tsajpootypä, jaanč tehñ nä'ägä hoy je'eduhñ yhyty. Hoy hajxy jaduhñ mbahijxpät.

6

¹ Nãje'e ja'a jãya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduhn ñibiada'agyii nebiã hojiãya'ayãñ. Pero cab jaduhn yhooyã coo hajxy jaduhn yajcumáyãt. Cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnãt. Coo hajxy jaduhn mbahix mbadúnãt, cabã Dios hajxy xyhuunghádãt, ja'a jim tsajpootypã. ² Jii jãya'ayhajxy nãje'ebã, coo ja'a hãyoobãya'ay ja'a xãdø'øñ hajxy hãñajty tøø mio'oy, mãnit hajxy tiãgø'øy mãdiaacpã jiihy tsajtøgooty møød jim tu'haam. Paady hajxy jaduhn miãdia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugãñ. Pero cabã Dios hajxy jaduhn quiumayijãm, je'eguiøxpã coo hajxy hãñajty jim tøø yajcumay maa ja'a cu'ugãñ. ³ Pero mijts, coo ja'a hãyoobãya'ay xãdø'øñ hajxy hãñajty tøø mmo'oy, cab hajxy waamb mmãná'anãt. Ni pøñ hajxy mga'a hawããñãt, ni ja'a mmãgu'ughajpãhajxy. ⁴ Hamee'ch ja'a xãdø'øñ hajxy jaduhn myégãt. Dios hajxy jaduhn xyhixãp; mãnit hajxy jaduhn xyhuunghádãt.

⁵⁻⁶ Jii jãya'ayhajxy nãje'ebã, tãna'a ja'a Dios hajxy naxy pia'ya'axy jiihy tsajtøgooty møød jim maa ja'a tu'uxeñãñ. Pero cabã Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nã'ã yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugãñ. Pero cabã Dios hajxy jaduhn quiumaya'añijãm. Tøyhajt jaduhn. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'yá'axãt. Xyhixãp xmiãdøwãp hajxy je'eduhñ; mãnit hajxy xyhuunghádãt.

⁷⁻⁸ Ja'a jãya'ay ja'a Diosmiãdia'agy hajxy ca'a mãbøjpã, cab hajxy ñajuø'øy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduhn ja naaã ja tsojc. Paady hajxy jaduhn jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduhn miãdowa'añijãm. Pero mijts, cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnãt. Hix, jãguemã ja'a Dios ñajuø'øy tijaty hajxy hãñajty myajmaajijapy. ⁹ Jaduhnã Dios hajxy mba'yá'axãt:

Teedy, jim miich mdsãna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsãhgø'øy.

¹⁰ Ween ja'a mmãjaa min yaa myajcãhxø'øgy hãdaa yaabã naaxwiin.

Ween ja'a jãya'ay ja'a mmãdia'agy hajxy yaa xquiudiuuñã hãdaa yaabã naaxwiin, neby jim xquiudiuuñã tsajpootyp.

¹¹ Højts ja'a caayyøøc huucøøc moooyãc jabom-jabom.

¹² Højts ja'a nbojpã ngãdieey mée'xãc neby højts tøø nmãmee'xiãñ ja'a højts tøø xñãgãdieeyø'øyãbã.

¹³ Ca'a højts xyajcãdieey; pero pãdãacãc højts hodium neby højts jaduhn nga'a cãdiéyãt. Miich hanehmb; miich ja'a mãjaa mmøød; miich møj jaançh homiãnaajã. Amén.

¹⁴ Coo mijts jaduhn mmãmee'xãt ja'a hajxy tøø xñãgãdieeyø'øyãbã, mãnitã Dios hajxy jaduhn xmiée'xpãt, ja'a nDeedyhãjtãm ja'a jim tsãnaabiã tsajpootyp. ¹⁵ Pero coo wiinghãna'c hajxy jaduhn mga'a mãmee'xãt, cabã Dios ja'a mbojpã mgãdieey hajxy jaduhn xmiée'xãt.

¹⁶ Jii jãya'ayhajxy nãje'e, coo hajxy hãñajty yhayuuhada'añ, jaduhn hajxy ñibiada'agyii nebiã jootmayhãpãñ. Paady hajxy jaduhn ñibiada'agyii, jaduhn hajxy quiãhxø'øga'añ jãya'awyinduom coo hajxy hãñajty yhayuuhaty. Tøyhãjtøch mijts nnãma'ay, cab hajxy jaduhn tii piaada'añ. ¹⁷ Pero mijts, cab hajxy jaduhn mnibiada'agøøjãt nebiã jootmayhãpãñ. Coo hajxy hãñajty mhayuuhada'añ, yajxõñ hajxy mniyhõnøøjãt mniwyiimbujøøjãt. ¹⁸ Jaduhn hajxy mga'a yajcãhxø'øgãt maa ja'a cu'ugãñ pø mhayuuhajp hajxy hãñajty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhn xyhixãt, ja'a ca'a cãhxø'pã. Jaaya'ay hajxy jaduhn xmiø'owaamb ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

¹⁹ Cabã mjoot hajxy yaa mbãdá'agãt tijaty yaabã naaxwiin. Haagã ma'adaamb jaduhn cøxiã mãduhñtiã hãdaa yaabã naaxwiin. Y jaançh tehñ wiãdijp ja'a mee'tspãhajxy. ²⁰ Pero jaduhn hajxy mwiinmahñdyhãdãt neby hajxy hoy mwãdítãt. Jaduhn hajxy joutcujc mhídãt jim tsajpootyp; caj pøñ jim xyagjootmayhãdãt. ²¹ Pøñ jaduhn ja wi'i miãyøøhãdaamb hãdaa yaabã naaxwiin, jimã joot hajxy jaduhn piãda'agy maa ja'a xãdø'øñãñ. Pero pøñ hoy wãditaamb, jimã joot jaduhn piãda'agy maa ja'a Diosãñ.

²² Pø mmøødá howyinnmahñdy hajxy, mãnit hajxy hoy mwãdítãt nebiã Dios choquiãñ. ²³ Pero pø cabã mwiinmahñdyhajxy yhooyã, cab hajxy hoy mwãdítãt nebiã Dios jia tsoquiãñ.

²⁴ Cabã wiindsõñ hoy metsc mmøødtúnãt. Mxøøghadaamby tu'ug; jat'u'ugpã jaduhn mdsogaamby. Hoy ja'a miãdia'agy jaduhn mgudiunaãñ. Jaanã jaduhnduhmbã, coo ja'a mjoot mbãdá'agãt maa ja'a xãdø'øñãñ, cabã Dios jaduhn hoy mwiingudsãhgø'øwãt.

²⁵ Jaduhñãts mijts nnãma'ay, ca'a hajxy mwi'i tijaty mwi'i miay tijaty hajxy mnãjugyhãdãp, tii hajxy mwithãdãp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt jaduhn quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhn quejee ja'a wit. ²⁶ Høxtahmãdsã muuxyhajxy, cab hajxy ñi'iby tiuñ, cab hajxy tii piãda'agy tsehjxooty. Pero ja'a nDeedyhãjtãm ja'a jim tsajpootypã, je'eds jaduhn yagjøø'xp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁷ Ni pøñ jaduhn hamdsoo quia'a yajnijiugyhãdøøjãt.

²⁸ Cabã wit hajxy mnãdãj mnãmãyãt. Høxtahmãdsã pøjy hujts, cab tii tiuñ. ²⁹ Pero maas yajxõñ je'e quejee ja'a rey Salomõn hijty; jaançh tehñ yajxõñ ja'a Salomõn hijty

jegyhajty ñibiáda'agyii. ³⁰ Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduñ tøø quiunuu'xy. Y háyaa jaboom hajxy jaduñ ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuu'xaamb mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja määbøcy. ³¹ Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miána'añ: "Tii ngáayyamb, tii nhúucamb, tii mwithájtamb." ³² Yø'øduhmä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingduhsähgøöbiä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootypä, ñajuøøby je'eduhñ coo mijts myajmaajiaty. ³³ Mhøxtä'awäp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwädität, neby hajxy jaduñ jim mnøcxät maa ja'a Diosän. Jaduñä Dios chocy. Mänit hajxy jaduñ cøxiä xmió'owät. ³⁴ Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mädøyyä ja'a tsaathpä hajxy xpiaada'añ ja'a jäda'agøxpä.

7

¹ 'Cabä wiinghäna'c hajxy mnähöjät, coo ja'a Dios hajxy jaduñ xñä'a yajcumädowät. ² Jaduñ hajxy xyajcumädowät nej mijts wiinghäna'c hänäjty tøø mnähöjiiän. ³⁻⁴ Coo ja'a mmägu'ughajpä weñtiä quiädiéeyät, y coo miich hänäjty maas hanaxiä tøø mgädieey, cab jaduñ yhawiinmatsä coo ja'a mmägu'ughajpä waamb mnämä'awät. ⁵ Mänitä mmägu'ughajpä jaduñ hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'owät, coo miich hänäjty tøø myajniñähwa'açhii.

⁶ 'Cabä jäya'ay hajxy hadsip mnämä'awät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbögåt. Pø cab hajxy jaduñ miädowa'añ, ca'a hajxy hadsiipc mduñ, coo hajxy jaduñ ñä'a jootmä'adät.

⁷⁻⁸ 'Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwä'anät, mänit hajxy jaduñ xmió'owät; coo hajxy mmänuu'xtä'agät, mänit hajxy jaduñ xpiuhbédät.

⁹ 'Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwä'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabä tsaa mmo'oy. ¹⁰ Y coo hacx jaduñ xmiäyujwä'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabä tsahñdy mmo'oy. ¹¹ Hoorä, je'edsä mhuung hajxy mmooby ja'a hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäya'ayä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootypä, hojiäya'ay je'e. Xmió'owaamb ja'a hoyhajty hajxy jaduñ coo hajxy mmäyujwä'anät.

¹² 'Jadúñnät mijts ja'a jäya'ayhajxy mnäxúu'tspät nej mijts myajnäxuudsä'añän. Jaduñä Moisés jecy miánaañ coo hajxy ngudiunämät. Jaduñ hajxy jecy miánaambä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä.

¹³⁻¹⁴ 'Hamäjaa jim mnøcxät Dioswiinduum. Jaduñ mäwínäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduñ nämay piaady. Pero coo jiiby mhädä'agät haxøøgtuum, cab jaduñ yhamäjaajä. Jaduñ mäwínäts je'e nebiä møjtu'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

¹⁵ 'Mnigwieendähadøøjäp hajxy maa ja'a jäya'ayhajxy tyjy Diosquexypän. Nä'a hønñdaacp hajxy jaduñ. Jaduñ hajxy ñibiáda'agyii nebiä määböjpän, pero cab hajxy tiehm miäböcy; jaançh tehñ quia'awiindøey hajxy jaduñ. ¹⁶ Haxøøg hajxy jiatcø'oy; jaduñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduñ tømhmaty nebiä tsaatypän. Ja'a hapyt, cab jaduñ tømhmaty nebiä piidsän. ¹⁷⁻¹⁸ Mädyii quepychaa hoy, hoy tømhmaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tømhmaty. ¹⁹ Mädyii quepychaa jaduñ hoy ca'a tømhjap, piuxyp hajxy jaduñ; mänit hajxy ño'ogy. ²⁰ Ja'a jäya'ayhajxy haxøøg jatcøöbiä, jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tømhjapän. Jaduñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä.

²¹ 'Nämäyhøch ja'a jäya'ayhajxy xjia näma'ay: "Wiindsøn." Pero cab hajxy nägøxiä jim tiägø'owa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjätyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiunäp, je'eds jim tägø'owaamb. ²² Coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ, mänitøch hajxy nämay xjia näma'awa'añ: "Wiindsøn, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a møjcu'u ngøxy yajpäyø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a hoy-yagjuøññajaty pä may nyajcähxø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpä." ²³ Mänitøch hajxy nnäma'awa'añ: "Cäböch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiiinmahñdyhajxy jaduñ."

²⁴ 'Pønñhøch nmädia'agy xmiädowäp, coo jaduñ quiudiunät nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ja'a tøjc tøø quiojiiän tsaawiing. ²⁵ Mänit com tiuuyy. Mänitä møjnøø quiomgädaacy. Mänitä tøjc møc miøjpojejty. Pero cabä tøjc ñä'a jijty, je'eguiøxpä coo tsaawiing quiojiiä. ²⁶ Pero pønñhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiunä nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ca'a jajpäñ. Jiibiä tøjc quiojy tsabiu'ujooty. ²⁷ Mänit com tiuuyy. Mänitä møjnøø quiomgädaacy. Mänitä tøjc miøjpojejty møc. Mänit piuumy.

²⁸ Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hänäjty tøø yajnähixø'øy. ²⁹ Jaduñ hänäjty yajnähixø'øy nebiä møjcuhdjtmøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsøn hajxy, cab hajxy hänäjty jiaty jaty.

8

¹ Tunguhduum ja'a Jesús hánajty tøø yajnáhixø'øy. Mánit miánajnä. Mánit majiäya'ay piadu'ubøjçä. ² Mánit pa'amjäya'ay Jesús ñámejch. Haxøøgpa'am hánajty miøød. Mánitá Jesús wyiinijçádaacä, wyiingudsáhøøyyä. Mánit ñämaayä:

—Wiindsøn, pø chojpy ja'a mjoot jaduñ, hóyhøch jaduñ xyajnáhwa'ads xyajcuhwá'adsät.

³ Mánitá Jesús ja'a máhdiøjc ñähdoon. Mánit ñämaay:

—Chójpjøch ja'a njoot jaduñ; tøø jaduñ mnähwa'açh mguhwa'açh.

Mánitiä ja'a máhdiøjc jiaançh nähwaach jiaançh cuhwaach. ⁴ Mánitá Jesús miánaañ:

—Huuc mäadow, ca'a pøn mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim Jerusalén maa ja'a teediän. Jim myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh. Jimä xädø'øn mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanemiän. Jaduñnä hijxtahnd myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh.

⁵ Mánitá Jesús miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mánit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsøn ñámejch. ⁶ Mánit Jesús ñämaayä:

—Jimhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanaxiä jaduñ chaachpøcy tehngajnä.

⁷ Mánitá Jesús miánaañ:

—Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

⁸ Mánitá soldadowiindsøn yhadsooy:

—Pero Wiindsøn, cab jaduñ yhahixø'øy coo miich jiiby mdägø'øwät maaçh ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaançhä. Nägooyä miich jaduñ mmäná'anät cooçh nmoonsä yhoýø'øwät, pues hoyø'øwäp. ⁹ Hané'emyhøch nhity; jimhøch nwiindsøn, y jimhøch nsoldado. Cooçhä nsoldado tu'ug nnámá'awät coo homiaajä ñøcxät, nøcxäp jaduñ; y cooçh nnámá'awät coo myínät, minäp jaduñ. Y cooçhä nmoonsä waamß nnámá'awät, quiudiúnäp jaduñ.

¹⁰ Mánitá Jesús jiaançh tehñ yagjuøøyy. Mánit ñämaay ja'a hajxy hánajty pawädiipä:

—Cábøçhä nmägunaaxhajxy jaduñ miäböcy neby yø'ø craa miäböquiän, y jäguem yø'ø choon. Tøyhajt jaduñ. ¹¹ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ, mánit hajxy hánajty nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hánajty mäböjpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hánajty choona'añ. Mánit hajxy hánajty miøødhida'añijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. ¹² Pero ja'a judiøshajxy ca'a mäböjpä, cab hajxy hánajty jim quiooda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduñ quiuhjuipnaxa'añii møjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduñ chaachpøga'añ tehngajnä.

¹³ Mánitá Jesús ja'a soldadowiindsøn ñämaay:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän. Tøø jaduñ mmäböcy, tøø ja'a nmoonsä jaduñ yhoýø'øy.

Mánitá ja'a mioonsä jiaançh hoyøøyy.

¹⁴ Mánitá Jesús ñøcxy maa ja'a Pedro tiøjcän. Jiibiä Pedro miøødhoc hánajty quio'na'ay tomioød. ¹⁵ Mánitá Jesús ja'a tajiäya'ay ja'a quio'ø ñähdoonä. Mánitá tiøy tiøjch. Mánitá tajiäya'ay piädø'cy. Mánit tiägøøyy mayhajtuumbä ja'a Jesúsøxpä.

¹⁶ Coo quioodsøøyy, mánitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hánajty näje'e miächii ja'a møjcü'ujäm. Mánitá Jesús quiapxy. Manityä hajxy yhoxmajtsä ja'a møjcü'ujäm. Jaduñnä pa'amjäya'ayhajxy quioxy yajmøcpøjcä; ja'a Jesús jaduñ yajmøcpøjc.

¹⁷ Tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ maa jaduñ myiñän cujaay, mänaa ja'a Isaías jecy miána'añän: "Jaaya'ay ja'a nba'amhájtäm tøø xyajnáhwaätsäm tøø xyajcuhwätsäm." Ja'a Isaías, jec'eds ja'a Diosmädia'agy jaduñ jecy yajwa'x.

¹⁸ Coo ja'a Jesús yhiixy coo hánajty cujc tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay, mánit miánaañ coo hajxy ñäxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy. ¹⁹ Cajnä hajxy hánajty tiu'ubøcyñä, mánitá Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Yajnáhixøøby hánajty je'ebä maa ja'a tsajtøjcän. Mánitá Jesús ñämaayä:

—Wiindsøn, min nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnøcxät, quipxy nbawädítät.

²⁰ Mánitá Jesús yhadsooy:

—Ja'a xøøgaa, jimä juut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc maaçh nboox nhäñá'awät.

²¹ Mánitá Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miánaañ:

—Wiindsøn, mänitøch miich nbadu'ubøga'añ cooçhä ndeedy hánajty tøø yho'nä, cooçh hánajty tøø nyajnaaxtägøøñä.

²² Mánitá Jesús yhadsooy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägøøyy. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxaanä. Pero miich, ween quipxy nwädijtäm.

²³ Mänitá Jesúsahajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty. ²⁴ Mänitá poj mœc piädø'cy, høxtä cugujjøøyy ja'a nøø jiihy barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hänajty miaa'ho'nä. ²⁵ Mänit hoy yuxyijäm ja'a miägu'ughajpá tu'ug. Mänit nãmaayyá: —Wiindsøn, højts yajnáhwáatsäc. Cham højts nnøøho'ogø'owa'añ.

²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy: —Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy jaduñ xñä'ä mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänit piädø'cy. Mänitá poj jiojcnäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a miññät. Mänit jaduñ yuungøøyy. Caj nã'ägädä pojnä. ²⁷ Mänitá miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy nãmaayyá:

—Nebiäda'a jaduñ coo miädia'agy miäbøjcäxä høxtä ja'a poj møødä mejy.

²⁸ Mänitá Jesúsahajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gadara. Jimä cabäsantä hänajty tu'ug. Mänitá Jesús jäya'ay nämetsc nãmejtsä. Jim hajxy hänajty tøø choon maa ja'a cabäsantän. Tøø hajxy hänajty miačhi ja'a møjcu'ujäm. Jaanč tehñ quia'awiindøyy hajxy hänajty niibiäda'agyii. Ni pøñ hajxy hänajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujäm. ²⁹ Mänitá Jesús tiägøøyy wiinguyaaxøøyyäbä:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miich Dioshuung. Cajnä yhabaady coo højts xya-jcumädöwät.

Ja'a møjcu'uhajxy jaduñ mänaañ, ca'a jäya'ayä.

³⁰ Jim mayhädsøm hänajty wiädity tunwiinmänac jäguemjuøøby. ³¹ Mänitá Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:

—Pø xyajpädsømaamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ højts jiihy nhuuc tägø'øy maa yø'ø hädsøm jioodootyhajxiän.

³² Mänitá Jesús miänaañ:

—Nøcx hajxy jiihy tägø'øy.

Mänitá møjcu'uhajxy nãhwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitá hädsøm hajxy nãmejch. Cøjx ja'a hädsøm hajxy wyiinmänacpäyø'øgy. Cøjx hajxy quiuhcahnaxy naaxøjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øy. Cøjx hajxy jiihy yho'ogy mejjiooty.

³³ Mänitá hädsømgüeendähajpähajxy chähgø'øbäyø'cy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy, coo ja'a møjcu'uhajxy hänajty tøø nãhwa'ačh ja'a jäya'ay nämetspä. ³⁴ Cøjx ja'a cu'ughajxy nøcx y päyø'øguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim chöonät maa ja'a nãaxhajxiän.

9

¹ Mänitá Jesúsahajxy tiägøøguiumbä barcojooty, nãjxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quaijpthajxiän. ² Mänitá tecymiucypä tu'ug quioømiejtsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøj ja'a miägu'ughajpähajxy jaduñ cøømiejtsä. Coo ja'a Jesús yhixy coo hajxy hänajty miäböcy, mänitá Jesús ja'a mähdiøj nãmaayy:

—Huung, jootcugø'ow; tøø ja'a mbojppä mgädieey xñähwa'ačh.

³ Jimä ley-yajnáhixøbiädøjc hänajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús nãhmøjc. Coo hajxy jaduñ miädooy nebiä Jesús miänaañ, mänit hajxy näje'e quioopcooty tiägøøyy mädiaacpä: “Capxtägooby hädaa craa jaduñ maa ja'a Dioscøxpän.” ⁴ Najuøøby ja'a Jesús hänajty neby hajxy hänajty miädia'aguiän quioopcooty. Mänit miänaañ:

—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty. ⁵ Mädyii mädia'agy maas tsip, cooč hädaa mähdiøjc, nãmä'awät: “Tøø ja'a mbojppä mgädieey xñähwa'ačh”, togå maas tsip jaduñ cooč nnämä'awät: “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.” ⁶ Nyajcähxø'ögämbiøch coočhä cuhdujt jaduñ møødä hädaa yaabä naaxwiin coočhä pojppä cädieey nyajnáhwá'adsät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitá Jesús ja'a tecymiucypä nãmaayy:

—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaa, nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

⁷ Mänitá tecymiucypä tiänaayyø'cy. Mänit nøcxnä maa ja'a tiøjcän. ⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhixy coo ja'a tecymiucypä tøø yho'yø'øy, mänit hajxy chähgø'øbiøjcy. Mänitá Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, ne'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hänajty tøø mio'oyii, ja'a Diosquexypä. Cab hajxy hänajty nãjuø'øy pø Dioshuung hänajty je'e, ja'a Jesús.

⁹ Mänitá Jesús jim choñ. Mänitá jäya'ay tu'ug yhixy, ja'a xøhajpá Mateo. Jimä Mateo hänajty yhäñ'ay maa hänajty yajnáhuudi'udiän. Mänitá Mateo nãmaayyá:

—Jam quipxy wädjtm.

Mänitá Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.

¹⁰ Jimä Jesús hänajty quia'y tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitá yajnáhuudiutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a panøcxpä ja'a judios quihdujt. Mänitá Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä. ¹¹ Jimä fariseoshajxy hänajtpä, ja'a

hajxy hánajty hoy jaanč tehñ pianøcxpá ja'a Moisés miädia'agy. Mänitá fariseoshajxy miánaañ:

—Tii yø'ø mwiindsón coo miøødcay ja'a yajnähjuudiutpähajxy møødä cubojpá cugädieeyhajxy —nomá Jesús miägu'ughajpähajxy ñämaayä.

¹²⁻¹³ Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänit miánaañ:

—Pøn jaduhñ møc, caj yajtsooyø'y; pøn jaduhñ pa'ammøød, je'eds jaduhñ yajtsooyø'oby. Jaduhñ mäwínoč høøčch nebiä mädsooyø'biän. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nébiøch ja'a cubojpá cugädieeybähajxy nnámá'awät coo ja'a yxaxøøgwínmahfidy hajxy ween ñajtshixø'oy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñänøømby: “Chójpíøch ja'a njoot jaduhñ coo hojioot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhñ nmánaannä coo animal hajxy myóxät maa ja'a høøčhøcxpän.”

¹⁴ Mänitá Jesús ñämejsä ja'a Juan mäyajnäbejpá miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús miäyajtøwä:

—Tii miich mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ. Naxy højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähooctaty; jaduhñ højts ja'a Dios nwiingudsähgø'oy. Jaanä jaduhñä fariseoshajxy yhijpá jaguiay.

¹⁵ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Coo ja'a jäya'ayhajxy mäna piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jìø'oy xiuuch. Xoondaacp hajxy jaduhñ, je'eguiøxpä coo ja'a jamìø'ød jyiijä. Jaduhñ mäwínoč høøčch nebiä jamìø'ødän. Páadyhøch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb jaduhñ cooh yaa ndsoonaannä; mänit hajxy mábøcypä jaguiay yhida'añ.

¹⁶ 'Cab jaduhñ pøn tuwit yhagoyø'oy jemyywyithaam. Múgäp ja'a jemyywyit jaduhñ y maas hanaxiä ja'a tuwit jaduhñ quiøødsät. ¹⁷ Jaanä jaduhnduhmbä, cabä pøn jemyyvino quiudemø'oy tuwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a wajhacxuy jaduhñ y høxyógäp ja'a vino jaduhñ. Haagä tågöyyäp ja'a wajhacxuy jaduhñ møødä vino. Pero jiiä jemyyvino hajxy quiudemø'oy maa ja'a wajhacxuy jemyybiän. Jaduhñ ni mädyii quia'a tågöyyät.

¹⁸ Cajnä ja'a Jesús hánajty miädiaacpádø'oy, mänitá tsajtøcwiindsón tu'ug miejch. Mänitá Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit ñämaayä:

—Naamhø'ogyhøchä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miich nøcxy mnähdoñ, mänit jiu-yppiøjtägätsät.

¹⁹ Mänitá Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møødä Jesús miägu'ughajpähajxy. ²⁰⁻²¹ Jimä tajiäya'ay hánajty tu'ug høxhaam pianøcxy. Pa'ammøød hánajty je'e. Majmetsjumøjt ja'a ñø'ty hánajty tøø wyi'i xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhñä tajiäya'ay hánajty miädia'agy quiopcooty: “Nägöoyyøch ja'a wyitpa'a nnähdoønät, mänitøch nmøøpögät.” Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay jäguyohdiägöoyyä, mänitá wyitpa'a ñähdoønäxä.

²² Mänitá Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajiäya'ay yhiixy. Mänit miánaañ:

—Huung, jootcugø'ow; tøø jaduhñ mmøøpøcy, je'eguiøxpä coo tøø mmäbøcy.

Mänitiä ja'a tajiäya'ay miøøpøjcy. ²³ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a tsajtøcwiindsón tiøjcän. Jiiä xuuXPädøjc-hajxy hánajty yho'ogyjiäya'awyyiinxu'uxy. Jiiä jäya'ayhajxy hánajty wyi'i yhaamhaty. ²⁴ Mänitá Jesús miánaañ:

—Pädsøm hajxy jiiy. Cab yø'ø tøø yho'ogy, nä'ä maab yø'øduhñ.

Mänitá Jesús ñäxiicä. ²⁵ Cøjx hajxy jaduhñ piädsømy. Mänitá Jesús tiøjtägøøyy. Mänitá to'oxyhäna'c quiø'omajch. Mänitá to'oxyhäna'c yhäñaa'yyø'cy. ²⁶ Mänitá mädia'agy wiädijty wiinduhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tøø yagjujyppiøgyi.

²⁷ Coo ja'a Jesús hajxy jim choñ, mänitá wiindshajxy nämetsc piadu'ubøjcy yáaxäp:

—Højts näxú'utsäc. David miich hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

²⁸ Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitá wiindshajxy miäwiingooñ. Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, mmäbøjpy hajxy jaduhñä coohä mäjaa nmøødä coo hajxy nyaghixø'ögädä.

Mänit hajxy miánaañ:

—Wiindsón, nmäbøjpy højts.

²⁹ Mänitá Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoønä. Mänitá Jesús miánaañ:

—Ween hajxy mhixø'ogy coo hajxy tøø mmäbøcy.

³⁰ Mänit hajxy yhiixø'cy. Mänitá Jesús miánaañ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

³¹ Coo ja'a wiindshajxy jim choñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwädijpá coo hajxy tøø yaghixø'ogyii ja'a Jesúsäm.

³² Mänitá huum tu'ug yajmejsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hánajty miačhii ja'a mõjcu'ujäm.

³³ Mänitá Jesús ja'a mõjcu'u jiiy yajpäyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. Mänit hajxy miánaañ:

—Ni mäna jaduhñ pøn tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

³⁴ Mänitá fariseoshajxy miánaañ:

—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhajtä.

³⁵ Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity, jüby hänajty yajnähišø'øy tsajtøgooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyp hänajty homiädyyi pa'amä. ³⁶ Näxu'u'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhñ mäwiinäts hajxy hänajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsøn. Nebiä tägowiädijpän hajxy hänajty je'e. Nebiä jootmayhajpän hajxy hänajty je'e. ³⁷ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduñ cooñä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab højts nnämáyyäm, højts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä. ³⁸ Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpä hajxy xjiaac móoyyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät.

10

¹ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä miøjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitä cuhdujt miooyy coo ja'a møjcu'u hajxy yajpäyø'øgät, coo homiädyyi pa'amä hajxy yajnäxät.

² Jaduhñä nämajmetspähajxy hänajty xiøhatty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; ³ Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnähuuduutpä; Jacobo, ja'a Alfeo yhuung; Lebeo Tadeo; ⁴ Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogäänäbä.

⁵ Mänitä Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä. Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jim mnøocy maa ja'a ca'a judiøshajxy chäna'ayän, y ca'a hajxy jim mnøocy Samarianaaxooty. Yaayyä hajxy jaduhñ mwädität, yaa Israelnaaxooty. ⁶ Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä meeg tägowiädijpän. ⁷ Mnägäpxäp hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajpä yajcähxø'øga'añ. ⁸ Myajnäxäp hajxy homiädyyi pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjuyjpiøgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nn'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt; cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhñ mijtspä, cab hajxy myagjuubiät.

⁹ Cabä xädø'øñ hajxy mgónät ni weeñtiä. ¹⁰ Cabä morral hajxy mwidsät. Tu'uquii camixy hajxy mwidsät. Cabä cø'og hajxy mejtstehng mmänøcxät. Cabä cuhdajt hajxy mgäbät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsta'aga'añän.

¹¹ 'Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtä'awät ja'a hojiootmøødpä; jim hajxy mhamejtstä'agät. Jiiby hajxy mhidät høxtä coonä hajxy hänajty mdu'ubøga'añ.

¹² Coo hajxy mdøjtägø'øwät, mänit hajxy myajpoo'xät. ¹³ Coo hajxy jaduhñ xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät. ¹⁴ Coo hajxy jaduhñ xquia'a nä'ägä jøpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädöowät, mänit hajxy jim mdsöönät. Mänitä mdcey hajxy mwiinwop mwiinxidät, nebiä hijxtahnd jaduhñ miähmø'øwät coo mijts jaduhñ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. ¹⁵ Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, coo yhabäädät coo ja'a jäya'ayhajxy quiumädowa'añ, maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduhñ quiumädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt møødä Gomorracajpt.

¹⁶ 'Maach mijts nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miøød. Paady hajxy nähixø'ø hahixø'ø mnbiäda'agøøjät. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ mwädität.

¹⁷ Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmøødpän. Mänitäts hajxy xwyiinwop xjiøjwöbät maa ja'a chajtøgootyhajxiän. ¹⁸ Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, møød jim maa ja'a ca'a judiøs wyiinduumhajxiän. ¹⁹ Pero coo hajxy jaduhñ xyajmésät maa ja'a wyiinduumhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hänajty nmädia'aga'añ. Coo jaduhñ yhabäädät, mänitä Dios jaduhñ xyhawäänät waambaty hajxy jaduhñ mmänä'anät. ²⁰ Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduhñ mmädia'aga'añ.

²¹ 'Haxøøg jaduhñ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñahanuu'xø'owa'añii ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduhñ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä møødä yhuunghajxy. ²² Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä xmiähahñhada'añ. Pøñ jaduhñ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduhñ mähmø'øwaamb hodium. ²³ Coo mijts hajxy xchaachtüünät mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyø'øgät, mänit hajxy mnøcxät wiingtuum. Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, cooñ hänajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä, cahnä cajpt hajxy hänajty mwiinwädityñä maa ja'a judiøshajxy chäna'ayän.

²⁴ 'Cabä pøñ jaduhñ jiaty nebiä wyiindsøn jiatian. ²⁵ Coo hajxy jaduhñ mjädät nebiä mwiindsøn'hajxy jiatian, jootcuy hajxy jaduhñ mhidät. Cooñä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduhñ mijts hajxy xñäma'awaambä.

²⁶ 'Cabä cu'ug hajxy mdsähgø'øwät. Nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'øgaamb jaduhñ. ²⁷ Waambátyhøch mijts hamee'chhaam nnajtscapxøøyyäm, majiäya'ayhagujc hajxy myajcapxø'øwät. ²⁸ Cab hajxy mdsähgø'øwät pøñ ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mhäañämä hajxy jaduhñ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy

mdsähg'owäp; je'edsä cuhdujt jaduñ coo hajxy jiiyb xquiéxät haxøøgtuum. Jiiyb ja'a mnaaxni'xhajxy quiuhdägöyyät mөөдä mháañmähajxy.

²⁹ Ja'a muuxyhuunghajxy, coo hajxy quia'ay, yhiixyp ja'a nDeedyhájtámhajxy jaduñ, hoy hajxy quia'a ja tsowä. ³⁰ Jaanä jaduñ mijs xyhiixpä, hөxtä xñajuøöyyäp mijs naag mijs nguhwaay. ³¹ Cabä jäya'ay hajxy mdsähg'owät; hiix, mmaas tsoobaatp mijs quejee ja'a muuxyhajxy.

³² Pönjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiøodyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mänitöch ja'a miädia'agyhajxy nmøodyajtu'ugøøwaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp. ³³ Pero pönjátyhöch jaduñ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a mөөdhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni hөөč jaduñ tu'ugmädia'agy nga'a mөөdhidaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.

³⁴ 'Coočh yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduñ ñimiädsibø'owa'añii ja'a hөөčh nmädia'agyquioxpä. Cab hajxy jootcuyc yhida'añ. ³⁵⁻³⁶ Tu'töjc hajxy jaduñ ñimiädsibø'owa'añii, mөөдä tiaj mөөдä tieedy, mөөдä ñөөx mөөдä miajc, mөөдä jiaxie'eb mөөдä xiocy.

³⁷ 'Pönä tiaj pönä tieedy maas tsojp quejeečh hөөčh jaduñ xchocy, cábөch ja'a nmädia'agy hoy xpianöcxät. Y pönä ñөөx pönä miajc maas tsojp quejeečh hөөčh jaduñ xchocy, ni je'ečh ja'a nmädia'agy hoy xquia'a panöcxäbät. ³⁸ Pönä jioot tsojp coočh hөөčh xpianöcxät, pero cabä jioot jaduñ chocy coo chaačhpögät nébiөch jaduñ nd-saačhpöga'añän, cábөch nmädia'agy jaduñ hoy xpianöcxät. ³⁹ Pönä jiugyhajt jaduñ ja wi'i yaghoyø'owaamb, tägöyyäp ja'a jiugyhajt jaduñ. Pero pönä jiugyhajt najtshixø'owaamb ja'a hөөčhcxäp, je'eds hodiium nөcxaamb.

⁴⁰ 'Pön mijs jaduñ xchojp, jaduñ mäwínöch hөөčh xchojpä. Y pönhöch hөөčh jaduñ xchojp, jaduñ mäwínädsä Dios jaduñ chojpä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. ⁴¹ Ja'a Diosquexyhajxy, hodiium hajxy ñөcxa'añ. Jaanä jim hajxy ñөcxaambä pön jaduñ tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduñ Dyiosquexiä. Jaanä jim hajxy ñөcxaambä hodiium pön jaduñ tsojp ja'a hojiäya'ay. ⁴² Coo hádaa häyöobäya'ay töchñөө ñä'a mo'owöjät je'eguiöxpä coočh jaduñ xpianöcxy, mänit jaaya'ay piäda'agöjät hodiium, ja'a nөө tøø yéquiäbä. Tehñ tiöyhajt jaduñ.

11

¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamiødhajxy yajwiingapxøöbiädøöy, mänit jim choññ. Mänit tiägøöy yajñähixøöbiä maa ja'a cajpt mäwiingonän.

² Ja'a Juan, tsumyháñaaby hánajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo hánajty wiädity yajñähixøöbiä, mänitä miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän. ³ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøöy:

—Nej, miith ja'a Cristojä, ja'a Dios jaduñ quiexaambä, tögä wiinghána'c je'ejä.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyt:

—Nөcx ja'a Juan hajxy hawaanä neby hajxy xii mhix mmädöy. ⁵ Nөcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhiixø'ogy, coo ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'ogy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'ačh, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'ogy, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiiuypiöcy, coo ja'a häyöobäya'ayhajxy tøø yajmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy. ⁶ Jootcuyc hajxy jaduñ yhyty ja'ačh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäböjcbä.

⁷ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøöy møødmädiaacpä ja'a Juancöxpä.

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hánajty mmädowáanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hánajty mmädowaanä. ⁸⁻⁹ Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädowä, hoy ja'a howyit hánajty quia'a ja mөөдä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøödan. Töyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxø'oy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'a jaac yajñähixøöbiä, je'edsä cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diösäm. ¹⁰ Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiäacabä, Juan je'e. Nөmä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hánajty jayöjp quiexa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Höxháamhöch hánajty ngäda'aga'añ. Jayöjp ja'a Juan jiaančh quejxä; hөxháamhöch njaančh cádaacy. ¹¹ Ni pön jaduñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hádaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøödan. Töyhajt jaduñ. Pero coočh hánajty tøø nho'nä, coočh hánajty tøø nnөcxtägach maačh nhuuc tsohmän, pönjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøgaamb ja'a hөөčhcxäp, maas mayyä cuhdujt hajxy hánajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøöä, hoy ja'a möjcuhdujt hajxy hánajty quia'a ja mөөдä.

¹² Coo ja'a Juan tiägöøyy mäyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägø'ø nädecypä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduuman. ¹³⁻¹⁴ Ja'a Diosquexyhajxy jecypä, jaduñ hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Jaduñä Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayöjpac ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwiinjuø'øwaamby hajxy jaduñ. ¹⁵ Pøñ mädohnd møød, ween miädoy.

¹⁶ Pänébiöch jäya'ayhajxy nyajmäbädät ja'a jäda'ahatypä. Cab hajxy tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduñ mäwiniäts hajxy je'e nebiä pigäna'c wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mäniä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: ¹⁷ “Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøöñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy.” ¹⁸ Coo ja'a Juan miech, cab hänäjty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mäniä mijts mnänøømy coo je'e quiu'umañøöbiä. ¹⁹ Mäniätoch nbamejtspä, høöch ja'a Diosquexypä. Mäniätoch ndägøøyy caabiä huucpä. Jaduñhöch mijts xñänøømbä coöch nwi'i quiaya'añ coöch nwi'i yhu'uga'añ, coöchä cubojpä cugädieeybä nmägu'ughaty møødä yajnähuudiutpädöjc. Pero yajcähxø'øgaamby ja'a Dios jaduñ ja'a wyiinnmahñdyhaam coöch ja'a tøyhajt jaduñ nmøødä.

²⁰ Mäniä Jesús tiägøøyy hamänäjpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduñ hojjiä, ja'a hajxy hänäjty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøöñäjatypä hänäjty tøø jia yajcähxø'øguiän. Paady jaduñ yhamänajty, coo yhaxøøgwinnmahñdy hajxy hänäjty tøø quia'a najtshixø'øy. Mäniä Jesús miänaañ:

²¹ —Haxøøg mijts mjada'añ mhabetä'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møødä Betsaida. Ja'a jecyjäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møødä Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøöñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yhaxøøgwinnmahñdy hajxy häxøpy najtshixø'øy. ²² Tøyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabädät, maas haxøøgtuum mijts jaduñ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyaybä Tiro møødä Sidón. ²³ Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduñ. Pero cabä Dios hajxy jaduñ xquiumaya'añ. Ja'a jecyjäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuøöñäjatypä hajxy häxøpy tøø yhixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxøpy tøø quihhdägoy. ²⁴ Tøyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabädät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyaybä Sodoma.

²⁵ Mäniäxøø ja'a Jesús miänaañ:

—Teedy, miich nba'yaaxyp. Miich jim häñaaby tsajpootyp; miich yaa Dioshajp maa hädaa yaabä naaxwiinän. Dioscujü'uyäp coo ja'a tøyhajt tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy tyijj jajpä. ²⁶ Tøyhajt jaduñ, Teedy, je'eguiøxpä coo miich mjoot jaduñ choxy.

²⁷ Mäniä Jesús miänäänqumbä:

—Tøöchä nDeedy ja'a tøyhajt xquiøxy yajcø'ødägø'øy. Cáböch pøñ xyhixyhaty, høöch ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduñ. Jagöøyyöch nDeedy xyhixiä. Y cáböch ja'a nDeedy pøñ xyhixyhajtä. Jagöøyyöch jaduñ nhixiä, høöch ja'a Dioshuung. Nyajnähdjáböch pøñjatyhöch nDeedy hixyhädäp. ²⁸⁻³⁰ Mijts, pøñ jaduñ ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, høöch nguhdujt haböjçäc. Hojiöthöch nmøød; cáböch nyajcumaya'añ. Mäniäts ja'a hoybä weenbä hajxy mbädät. Cáböch ja'a jemthpä mapxypä jaduñ nbäda'aga'añ.

12

¹ Mäniäxøø ja'a Jesúshajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquiuyc poo'xxiøjooty. Yähö'cäp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänäjty. Mäniä hajxy tiägøøyy trigotöjpa. ² Coo ja'a fariseoshajxy jaduñ yhixy, mäniä Jesús hajxy ñämaay:

—Huug hix, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyl'i tiöjy. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo hajxy tii ndüünämät ja'a poo'xxiøjooty.

³ Mäniä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduñ myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pöjçä. ⁴ Mäniä hajxy tiägøøyy Diostögooty. Mäniä Diostajcaagy hajxy quiaay, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quiuuoxø'øyäbä. Cabä cuhdujt hänäjty pøñ miøødä coo hajxy quiyät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miøødä coo hajxy quiyät. ⁵ Jaduñ cujaay myiimbä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtögootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøjooty; y cab jaduñ ñejpiä. ⁶ Y høöch, maas möc-höch ja'a cuhdujt jaduñ nmøødä quejee ja'a tsajtöjç. ⁷ Caj mijts mwiinjuø'øy waamb ja'a Diosmädia'agy jaduñ miäna'añ: “Mänäänböch jaduñ coo hojiot hajxy nmøødhädät; cáböch jaduñ nmäna'añ coo animal hajxy myöxät ja'a høöchcøxpä.” Coo hajxy jaduñ mwiinjuø'öwät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägöodä mwiingapxpädät. ⁸ Høöch ja'a Diosquexypä, nmøødhöch cuhdujt jaduñ høxtä maa ja'a poo'xxiøbäadiän.

⁹ Mänitä Jesús jim̄ chohñ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. ¹⁰ Jiibiä mähdiojc hänäjty tu'ug; co'ødø'øds hänäjty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänäjty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Nej, hoy jaduhñ coo ja'a pa'amjāya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduhñ miänaañ, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumøjät. Coo ja'a Jesús ja'a pa'amjāya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänäjty yajtsuma'añii. ¹¹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Hoy pues. Coo pøn mieeg quiuga'awø'øy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nøcxy yajpædsømy, tühmät. ¹² Y maas tsoobaatp ja'a jāya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhñ coo jāya'ay mnäxüdsät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹³ Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøoy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpäñ. ¹⁴ Mänitä fariseoshajxy tiøjpædsøømy. Mänit hajxy quoiyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghø'ogät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty, mänit jim̄ chohñ. Mänitä jāya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjāya'ay yajmøcpøjcy nägøxiä. ¹⁶ Mänit jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a nägäpät pøn je'e. ¹⁷ Jaduhñdsä tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaañ, ja'a Diosqueexypä. Dios jaduhñ mänaamb:

¹⁸ Høøchä nmoonsä hädaa, ja'açh tøø nwiimbíyyäbä.

Ndsøjpiøch jaduhñ. Jootcüjc-høch nnijäiwø'øyii yø'øgøxpä.

Nbäda'agäambiøch ja'a nhEspiritu maa yø'øjän.

Høøch nguhdujt jaduhñ xyajwiingapxø'øwäñäp maa ja'a jāya'ayhajxy nägøxiän.

¹⁹ Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhñ wiädita'añ cajtooty.

²⁰⁻²¹ Jootcapxmøcpøgaamby pøn hobiä nejpiä mæbøjp.

Mäbøgaanäxäp ja'a miädia'agy ja'a jāya'ayhajxy nägøxiä.

Mänit jaduhñ tiägø'øwa'añ hoyhanehmbä.

²² Mänitä mähdiojc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiojc hänäjty, møød hänäjty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänäjty miøødä. Mänitä Jesús jaduhñ yajnähwaach, yaghi-jxø'cy, yajcapxø'cy. ²³ Mänitä jāya'ayhajxy nägøxiä yagjuøoy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhñä.

²⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy miänaañ:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhñ miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduhñ yajnähwa'açh.

²⁵ Ñajuøöbiä Jesús hänäjty nebiä fariseoshajxy hänäjty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaañ:

—Coo ja'a tu'hagajtpä jāya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägöyyäp ja'a quiajpthajxy jaduhñ. Y coo ja'a tu'ugtøogootypä jāya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cab hajxy hoy yhjñät tu'ugtøogooty. ²⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, tägöyyäp ja'a wyiinmahñdyhajxy jaduhñ. ²⁷ Hoorä, mijts jaduhñ mänaamb cooçh ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy jiaduhñä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'açh. Hamdsoo hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. ²⁸ Pero høøch, Dios-espirituhämhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh. Cähxø'p jaduhñ coo tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²⁹ Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjäädä'agät, cabä miäjaa jaduhñ mbøjçät.

³⁰ Pønhøch jaduhñ xquia'a møødpäð'p, høøch nmädsip je'e. Y pønhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, xmiähharhájøch je'e.

³¹⁻³² 'Je'eguiøxpøch mijts jaduhñ nnäma'ay, coo pøn jaduhñ tiu'udägöyyät, hoy jaduhñ ñähwä'adsät, høyhøch jaduhñ xjia nänømy, høøch ja'a Diosqueexypä. Pero coo pøn jaduhñ ñähwä't ja'a Dioshøpitu, cab jaduhñ mänaa ñähwa'adsa'añ.

³³ 'Mhøxcäbäp hajxy jaduhñ pøn ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy wädijp. Pøn ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity. ³⁴ Jaduhñ mäwinäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tsahñdiän. Paadiä hoybä hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhñ chohnda'agy. ³⁵ Jaaya'ay hojiāya'aybä, hoy jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiinmahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgwiinmahñdy miøødä quiopcooty. ³⁶ Chaaçh mijts nnäma'ay, coo jaduhñ yhabäädät coo ja'a Dios hänäjty yajnähdija'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtøwa'añ waambaty hajxy hänäjty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhñ tøø mja nä'ä wiingapxnaxy. ³⁷ Pø haxøøg hajxy hänäjty tøø mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hänäjty tøø mmädia'agy, mänitä Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiuum.

³⁸ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä ley-yajnähixøöbiähajxy:

—Wiindsón, hõjts ja'a hijxtahnd huuc yaghjác ja'a hoy-yagjuõñábä.

³⁹ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'oy; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahnd hajxy mja wi'i yhixaamby. Jagooyä hajxy jaduñ mhixa'añ nebiä hijxtahnd jecy quiahxø'quiän ja'a Jonáscøxpä, ja'a Dios jecy quiehjáábä. ⁴⁰ Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhiyty tågøøgxøø tågøøgtsumh. Jaduñnåts høøçh nhidaambä naaxjutjooty tågøøgxøø tågøøgtsumh, høøçh ja'a Diosqexypä. ⁴¹ Coø ja'a Jonás jaduñ piädsøømy ballenajoodooty, mänitá Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Nínive. Coø hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäbøjcy. Mänitá yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás mõjtuung hijty jaduñ jiaty mõødä. Maas mõjtuunghøch nmøødä høøçh. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä. Coø jaduñ yhabáadät coø hajxy hånajty yajnähdija'añii, mänit hajxy ñåma'awa'añii coø hajxy jaduñ piäda'agøøjat haxøøgtuum. Ja'a jecy jáya'ayhajxy jaduñ mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsånaabi Níuive. ⁴² Jaduñnsä to'oxiøjc miäna'anaamb, ja'a jecy gobiernähåjtábä jäguemnaax ja'a jøømbojmanajpä. Mänitá Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiøxpä coø ja'a Salomón hånajty jiaançh tehñ quihwijjiä. Y cabä Salomón ja'a mõjtuung hijty jiaty mõødä. Maas mõjtuunghøch nmøødä høøçh. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä.

⁴³⁻⁴⁵ Ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a mábøjcät, maas haxøøg hajxy jaduñ jiädät. Jaduñ mäwiinåts hajxy jiädät nebiä jáya'ay mõjcu'umøødpän. Coø ja'a mõjcu'u jilby piädsømat maa jaaya'ay quiopcän, mänitá poo'xtaact nõcxy jäguemduum yhøxta'ay maa ja'a tø'ødsnähgapan. Coø ja'a poo'xtaact jim quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: “Mejor nnä'ägä nõcxtägächhøch maäch nhuuc tshømbän.” Coø jaduñ wyiimbíädät, mänitá jáya'ay quiopc jaduñ piátät nebiä yajwa'adstøjcän, ja'a yajxon tøø pie'edyijábä. Mänitá jiamøød nõcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'oy maa jaaya'ay quiopcotiiän. Y maas haxøøg jaaya'ay jaduñ jiada'añ quejee hijty yhyty.

⁴⁶ Jimnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hånajty miøødmädia'agyñä, mänitá tiajhajxy miejch mõødä piuhya'ayhajxy. Jim hajxy miähmøøyy tøba'am. Ja'a Jesús hajxy hånajty miøødmädia'agaamby.

⁴⁷ Mänitá Jesús hoy ñåma'ayii:

—Xiidsä ndaj xmiøødmädia'aga'añ tøba'am mõødä mbuhya'ayhajxy.

⁴⁸ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Põnhøch ndajhajpy; põnhøch nbuhya'ayhajpy.

⁴⁹ Mänitá jiamøød ñådsiiwøøyy. Mänit miänaañ:

—Høøçh ndaj yøø; høøçh nbuhya'ay yøø. ⁵⁰ Põnhøch ja'a nDeedy miädia'agy xquiidiiunåp ja'a tsajpootypä, jaduñ mäwiinåts hajxy je'e nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajján.

13

¹ Mänitxøø ja'a Jesús jim chohñ tøgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhäñaaguiaäda'agy. ² Mänitá jáya'ay may miejch maa ja'a Jesús hånajtiän. Mänitá Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jilby yhøxta'agy. Cøjxä jáya'ayhajxy jim miähmøøyy pu'uwiing. ³ Mänitá Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä madiu'u. Måbaadyhaam jaduñ yajnähixøøyy. Mänit miänaañ:

—Mänitá jáya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. ⁴⁻⁸ Coø ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp, näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cáhwäbä tu'haam, yajpädø'c ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim cáhwäbä tsaanähgøxp, paquiä jaduñ jia mujxy, je'eguiøxpä coø ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coø quioxxøøjøøyy, mänitá tiøøch, coø ja'a tyicts hånajty quia'a mõødä. Ja'a cáhwäbä haptiooty, ja mujx jaduñ. Ja yee'c jaduñ, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapti je'e xaam. Y ja'a cáhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduñ tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tågøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. ⁹ Pøñ jaduñ wiinjuøøby, weençh hädaa nmädia'agy xmiäbøjçä.

¹⁰ Mänitá Jesús ñåmejtsä ja'a jiamøødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coø myajnähixøø'oy yajmåbaadyhaam.

¹¹ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuøø'oy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuøø'oy. Y yøø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuøø'owa'añ. ¹² Pøñ madiu'u jaduñ mõød, maas may jaduñ mio'owa'añii. Pero pøñ weenñtiä mõød, pøgåañxåp je'e mäduhñtiä jim miøødä. ¹³ Päädyhøch jaduñ nmädia'agy yajmåbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuøø'oy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

¹⁴ Tøjjajp jaduñ yø'øya'aguiøxpajxy nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a hijty jegyhajty wädiñpä Diosquexy:

Mmädoawaamby hajxy jaduñ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ;

Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

¹⁵ Tøø hädaa jäya'ayhajxy quihxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä wiimbi'idispän hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby hajxy jaduñ quia'a wiinjuø'øwät,

nebiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät.

Cooñ nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,

mänitøch hajxy jaduñ nyajñähwá'adsät.

¹⁶ Jootcujc jaduñ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduñ mhixy, coo hajxy jaduñ mmädoy.

¹⁷ Tøyhájthøch mijs nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijs cham mhixiän. Jia mädowaan hajxy nej mijs cham mmädooyän.

¹⁸ Huuc mädoow hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'øy. ¹⁹ Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädooy nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyi-injuø'øy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tu'haam.

²⁰⁻²¹ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mäbøcy. Pero coo hajxy chaaçhtiüñii ja'a Diosmädia'agyiägø'øpä, mänit hajxy piädsøømnä. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tsaanähgøxp.

Paquiä jaduhñ tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. ²² Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädooy. Pero jiaanç tehñ jiahmiejchp hajxy jaduñ hädaa yaabä naaxwiimbä.

Jiaanç tehñ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän haptiooty. ²³ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjüø'øy. Hoy hajxy jaduñ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän hoñaaooty.

²⁴ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jaduhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jäya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaxän. ²⁵ Mänitcoods hajxy quioøxy maaho'cy. Mänitä miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd hänäjty tøø wiøjjiän. ²⁶ Tu'cuहुdujt ja'a trigo miujxy møødä cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitä cizaña quiahxø'pä. ²⁷ Mänitä jäya'ay hoy ñäma'ayijäm ja'a mioonsähajxy: “Wiindsøn, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøø chooñ.”

²⁸ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Nmädsiphøchäda'ä jaduhñ tøø jiatcø'øy.” Mänitä mioonsä miänaañ: “Nej, nõcxäp højts yø'ø cizañahujts nwixiä.” ²⁹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Caj, cab hajxy mwixät coo ja'a trigo jaduñ ñä'ä mäbäðø'øgø'øwät.

³⁰ Ween yhity; ween tu'cuहुdujt yeegy. Coo ja'a trigopux jaduhñ yhabäadät, mänitøch nmoonsä nguexa'añ, weenä cizañahujts hajxy jayøjp quioøxy yajpäðø'øgy. Ween hajxy quioøxy haxoch. Mänit hajxy jaduñ ñø'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmädsät. Mänit hajxy piädä'agät tsehjjooty.”

³¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jaduhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tu'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaaxän. ³² Tøyhajt jaduñ coo ja'a mostazapajc jiaanç tehñ chayyä. Pero coo yeegy, cruty jaduñ jiaty nebiä quepychaajän. Mäðøyyä ja'a muuxyquajxy nõcxy jim mia'ay yhaajjooty.

³³ Mänitä Jesús miänaangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jaduhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsajcaagy-chooy yajmädiðø'øyabän harinajooty tägøøgquipxø'hñdy. Mänit jaduñ cøxiä yajmäyäbiçø'øy.

³⁴ Jaduhñä Jesús ja'a cu'ug yajñähixøøyy haagä yajmäbaadyhaam. ³⁵ Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy quijahyyän:

Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'øgäambiðøch mädyijaty hänäjty yu'uçhtium hijp mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän;

cahnä quiahxø'øgyñä.

³⁶ Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy. Mänit ja'a jiamioødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Højts capxwiijcä ja'a cizañahujtsøxpä.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwínhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän. ³⁸ Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ mäwínäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a Diósäm, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts hajxy je'eäbä nebiä cizañahujtsän. ³⁹ Y ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiøjjiäbän. Coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhñ mäwínäts

je'e nebiä trigo hajxy yajpádø'quiän møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduñ mävínäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpádø'quiän. ⁴⁰ Coo ja'a naaxwiimbä jaduñ wyiimbida'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ño'quiän. ⁴¹ Mänitoch nmoonsä nhane'ema'añ coo hajxy ween nøcxy yajpádsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød, møødä pønjaty jaduñ ja wi'i yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy yajpádsøma'añii maačh hánajty nhane'ema'añän, høøčh ja'a Diosquexyypä. ⁴² Mänit hajxy hánajty quiujuipø'owa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jio'owa'añ xiuuds'a'añ. ⁴³ Ja'a hajxy jaduñ howiädijpä, jaančh tehñ mioj jaančh tehñ jiaančh hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädöwäp hajxy jaduñ.

⁴⁴ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'yäbän naaxpa'c. Coo pøn piädät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xoonða'agaamb jaduñ. Mänit nøcxy tiogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'añ tøø piädiän.

⁴⁵ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä perlatsaahajuubiän, ja'a jaančh tehñ yajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e møød pioobä. ⁴⁶ Coo jaduñ tu'ug piädät jaančh tehñ chowbä, mänit nøcxy tiogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

⁴⁷ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduñ mävínäts je'e nebiä hacxjohmñd hajxy piädä'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hánajty jiooma'añ madiu'u. ⁴⁸ Coo ja'a hacxjohmñd jaduñ yhüdsät, mänit hajxy yhøxwohmñbädsømy. Mänitä hacx hajxy wyimbiy ja'a hojiatypä. Mänit hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'y. ⁴⁹ Jaduñ mävínäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiba'añ ja'a hojiäya'aybä. ⁵⁰ Pøn ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'owáañäp jøønjooty. Jiiby hajxy jio'owa'añ xiuuds'a'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduñä.

Mänit hajxy yhadsooy:

—Wiindsøn, nwiinjuøøby højts jaduñ.

⁵² Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Coo ja'a ley-yajnähihøøbiähajxy tiägø'owät habøjpä nebiä Dios yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduñ jiada'añ møødä jecypä møødä jemybiä. Jaduñ mävínäts je'e nebiä cudøjc madiu'u miøødhátiäbän, møødä jemybiä møødä jecypä.

⁵³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacpäðøoy, mänit jim chohñ. ⁵⁴ Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøøyy yajnähihøøbiä tsajtøgooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñäjatypä jaduñ yajcähxø'ogy. ⁵⁵ José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtpä pujxpä. María ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä Judas. ⁵⁶ Yaa hajxy chána'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhmñbä tøø yajtsooñ.

⁵⁷ Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mäbøjcäxa. Mänitä Jesús miänaañ:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumäyyäp jaduñ. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo tøjcan.

⁵⁸ Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim jiaty yajcähxø'cy, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hánajty quia'a mäbøjcäxa.

14

¹ Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hánajty jim wiädity. Ja'a Herodes, jim hánajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. ² Mänitä Herodes ja'a mioonsä ñämaay:

—Juan mäyajnäbejpäda'a je'e. Tøøda'a jiuypioøcy. Paadiä møcmäjaa jiaančh tehñ miøødä.

³⁻⁴ Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hánajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hánajty quio'oxoçhii cadenahaam. Paadiä Juan jaduñ chuumä coo ja'a Herodes hánajty tøø ñäma'ay coo jaduñ quia'a hoyyä coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxiojc miøødtsnäaayyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiojc hánajty xiøhaty, Herodías. ⁵ Jaduñä Herodes hánajty tiajy miay coo ja'a Juan hánajty yagho'oga'añ. Pero jaančh tehñ chähgøøby ja'a Herodes hánajty. Ja'a cu'ug hánajty chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hánajty miäna'añ coogä Juan ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwa'xy.

⁶ Mänitä Herodes jiumøjt jaduñ piejtä. Jimä Herodes hánajty yhäña'ay møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøøyy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodías yhuung jaduñ tægøøyy hejtspä. Mänitä Herodes xiooñdaacy nägø'ø nädecypä. ⁷ Mänitä Herodes ja'a quixy yajwiinwaanøøyy:

—Hotyijä müič xmiäyujwá'anät, nmó'owäbøch müič jaduñ.

⁸ Mänitá quixy ja'a tiaj hoy yhawaanä. Mänitá tiaj jaduñ miänaañ coo ja'a Juan mäyajnäbejpä quiopc jaduñ miäyujwá'anät. Mänitá quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Høøchä Juan mäyajnäbejpä quiopc móoyyác texyjooty.

⁹⁻¹⁰ Mänitá Herodes jiootmadiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø hánajty miänaañ jäya'awyiinduum coog hánajty yega'añ hotyjatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quiopc yhxpúxäxät jüby pujxtøgooty. ¹¹ Mänitá Juan quiopc yajnøcxäxä texyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitá quixy miooyyá. Mänitá quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

¹² Mänitá Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quiøøyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduñ hoy quiø'oy. Mänitá Juan hajxy hoy yajnaaxtägø'oy. Mänitá Jesús hajxy hoy yhawaanä cooc ja'a Juan hánajty tøø yagho'ogyii.

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty nidiuhm. Mänit ñøcxy hanidiuhmduum. Mänitá cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hánajty jim tøø choon. Mänitá Jesús hajxy piadu'ubøjcy cajptooty. Tegy-yo'oy hajxy pianøcxy. Jayøp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hánajty ñøcxiän. Mänitá Jesús piamejch høxhaam. ¹⁴ Coo ja'a Jesús piädsøømy barcojooty, mänitá majiäya'ay yhjxy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitá pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy. ¹⁵ Mänittsuu ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitá Jesús hajxy ñämaay:

—Tøø chuujø'oy y cabä tøjc yaa. Quejxwiimbit yø'ø jäya'ayhajxy; weenä caagy hajxy nøcxy jiuyc cajptooty.

¹⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jaduñ ween myajcáyät.

¹⁷ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä. Jagooyyá højts ja'a tsajcaagy mägooxyä nmøødä chaadsä hacx metscä.

¹⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Mämiñxä yø'ø.

¹⁹ Mänitá Jesús ja'a majiäya'ay ñämaay coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyiing. Mänitá tsajcaagy quiøøchooyy møødä hacx. Mänit yuughee'py cøxp. Mänit miänaañ:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitá Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänitá miägu'ughajpähajxy miooyy. Mänit hajxy hoy yajwa'xy majiäya'ayhagujc. ²⁰ Nägøxiä hajxy jaduñ quiaayy cu'uxiä. Mänitá Jesús miägu'ughajpähajpähajxy tsajcaagyhagujc hajxy yajpädø'cy majmejtscach. ²¹ Nämägøøxmil hajxy quiaayy Haagä ya'adiøjcy. Hawiingä to'oxiøjcy-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.

²² Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpähajpähajxy coo hajxy ween tiägø'oy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'ogy. Mänitá Jesús ja'a majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. ²³ Mänitá Jesús ñøcxy nidiuhm tunnähgøxp Diospa'yaaxpä. Coo quioodsøøyy, jinnä Jesús hánajty nidiuhm tunnähgøxp. ²⁴ Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquuijcy hajxy hánajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hánajty jüøjcuøjø'oy; paadiä nøø hánajty miøjjädseembejty barcomøjcy. ²⁵ Coodsnä Jesús tiu'ubøjcy tegy-yo'oy. Mejywyiing jaduñ yohy. Mänit miejch maa ja'a miägu'ughajpähajxiän. ²⁶ Coo ja'a Jesús hajxy yhjxy coo hánajty yo'oy mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'oyaaay:

—Haañämäda'a yø'ø.

²⁷ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mdsähgø'oy. Høøch ja'a Jesús.

²⁸ Mänitá Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, øø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhmac cooch jim mnøcxät yo'oy maa miichän.

²⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Miñxä.

Mänitá Pedro piädsøømy barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyiing. Jim hánajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän. ³⁰ Coo jäwøøyy coo møc piojy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiimbä. Mänit yaaxy:

—Wiindsøn, høøch yajpädsøømac.

³¹ Mänitiä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaañ:

—Caj miich mhuuc mäbøjpä. Tiich nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.

³² Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitá poj yuungøøyy. ³³ Mänitá Jesús hajxy wyiinjicädaacy. Mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøyhajt miich mDioshuungä.

³⁴ Mänit hajxy miejch mejyhawiimb maa hánajty xiøhatiän Genesaret. ³⁵ Coo ja'a Jesús yhxøcäjpä ja'a jäya'ayhajxy jimä, mänitá mädia'agy tiägøøyy wädiipä coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mänitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. ³⁶ Mänitá

Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a wyitpa'a hajxy ween ñähdoonä. Coo hajxy jaduhñ ñähdoonñ, mänit hajxy miøcpøjcy.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e mөөдä ley-yajñähixøøbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänäjty choonñ. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

² —Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujty hajxy coo quia'a cudiuñ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmøøyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänäjty quiaya'añ. Jaduhñ hajxy hijty quiuhdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhñ quiuhdujthaty.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujty hajxy myajtuunby. ⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a ndaj ndeedy hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhñ miänaambä, coo pøn ja'a tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänómät, tsipcøxp jaduhñ yho'oga'añ. ⁵⁻⁶ Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduhñ mänaamb coo jaduhñ yhooyä coo ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhñ mnämä'awät: “Cábøchä xädø'øñ nmөөдä cooch mijts nbuhbedät. Tøøchä Dios ngøxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ.” Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänäjty myajtuñ. Ja'a mhamdsoo cuhdujty hajxy hänäjty myajtuunby. ⁷ Jaduhñ mäwiinäts mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijts cøxpä ja'a Isaias Diosquexypä jecy miänaañ:

⁸ Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgøøy hamuumdu'joot.

⁹ Xiøøbä hajxy jaduhñ ñä'ä mäna'añ;

cábøch nmädia'agy hajxy xñä'ä panøcxä.

Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby, nømä Dios miäna'añ.

¹⁰ Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Huuc mädw hajxy, huuc wiinjuø'ow hajxy. ¹¹ Mädyijaty tægøøby mhaawjooty, cab jaduhñ xyajtgøøyyät. Je'eduhñ xyajtgøøyyäp mädyijaty pädsøømb mhaawjooty.

¹² Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhñ tøø mmäna'añ.

¹³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädyijätyhöch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhñ yhooyø'owa'añ.

¹⁴ Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhñds hajxy wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøxcy wiocca'ay.

¹⁵ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.

¹⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä. ¹⁷ Jaduhñds je'e, mädyijaty tægøøby mhaawjooty, jiby jaduhñ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhñ piädsøømdägach. ¹⁸ Pero mädyijaty jaduhñ pädsøømb mhaawjooty, jiby jaduhñ chohnda'agy mgopcooty. Je'eduhñ xyajtgøøyyäp. ¹⁹ Haagä jibiä haxøøgwiinmahñdy chohnda'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhñ xøhajt ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä, mөөдä meechiibä, mөөд coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmөөдtsánáayyät, mөөд coo mhøhnda'agät, mөөд coo häna'c haxøøg mnänómät. ²⁰ Je'eds jaduhñ xyajtgøøyyäp. Pero coo mgäyät jaguiø'øbujy, cab jaduhñ ñejiä; cab jaduhñ xyajtgøøyyät.

²¹ Mänitä Jesús jim chohñä. Mänit ñøcxnä Canaan maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiro mөөдä Sidón. ²² Mänitä Jesús tajiäya'ay tu'ug ñämejtsä. Jim hänäjty chäna'ay Canaan. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxú'utsäc. Tøøch ndo'oxyhuung miächii ja'a møjcu'u. Hanaxiä jaduhñ chaaçhtiüñii —nøm je'e yaaxy.

²³ Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbity yø'ø tajiäya'ay. Tsaaçhyäxäp jaduhñ xpiawädjítäm.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yäyøøchä Dios tøø xquiexy maa hädaa judiøshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

²⁵ Mänitä tajiäya'ay ja'a Jesús wyiinjjicädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøn, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhooyä coochä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiayaamby.

Ja'a judiø Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judiøshajxy, je'eduhñ yajmäbaat nebiä hucän. ²⁷ Mänitä tajiäya'ay miänaañ:

—Tøyhajt jaduħn. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo jim quia'ay maa ja'a wyiindsøn ja'a mieexän.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthøch miich nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitä ja'a yhuung jiaančh møcpøjcy.

²⁹ Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhjäpä Galilea. Mänit hoy piety tuñnähgøxp. Mänit yhøxtaacy. ³⁰ Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucypiä tecymiucypiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøoyy. ³¹ Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøoyy coo hajxy jaduħn yhjxy coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucypiahajxy tøø yhyø'øgy, coo ja'a tecymiucypiahajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhjxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ coogä Dios miøjjä jiaančhä.

³² Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ:

—Nnäxú'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxøøjøch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädäwät.

³³ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduħn nnä'a päatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactu-umäda'a yaa.

³⁴ Mänitä Jesús miäyajtøoyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejstägøøg.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtä'agät naaxwiin. ³⁶ Mänitä tsajcaagy quioondsøoyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujü'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnägüidøoyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän. ³⁷ Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy juxtujcach. ³⁸ Nämädaaxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduħn yajnajuø'oy nanaagä hajxy hänäjty je'ebä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Mag-adännaaxooty.

16

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayy coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduħn miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hänäjty jia wi'i jiojcapxø'øwa'añ. ² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hänäjty chuujø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ.” ³ Y coo hänäjty jiojø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Tøø wyiimbøcy; tu'uwaamb.” Mnajuøøby hajxy jaduħn nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahnd hajxy mwijnjuø'oy ja'ačh chaa nyajcäxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. ⁴ Hijxtahnd hajxy jaduħn yujwaamby, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyy hajxy jaduħn yaghixa'añii nebiä Jonäs jecy jiajty yhabejtian.

Mänitä Jesús jim jiäwaach. Mänit jim tiu'ubøjcy.

⁵ Mänitä Jesúshajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy. ⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädown hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhooyä, ni ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä.

⁷ Mänitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiacpä:

—Paady jaduħn miäna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiejtsäm.

⁸ Najuøøby ja'a Jesús hänäjty nebiaty hajxy hänäjty miädia'agy. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduħn coo mwi'i miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduħn xñä'ägädä mäbøjcä. ⁹ Cähnøch nmädia'agy hajxy xwyijnjuøøyyä. Cab hajxy jaduħn mjahmiejtsnä nébiøch ja'a mägoøxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cy. ¹⁰ Ni jaduħn hajxy mga'a jahmiejtsnä nébiøch ja'a juxtujpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cumbä. ¹¹ Coočh jaduħn nmänaañ coo ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänäjty ndehmñ ñänøømy. Pero caj mijs mwiijnjuøøyy.

¹² Mänit hajxy wyiinjuoñnä tii Jesús hänajty miädiaacpyp. Ca'a chajcaagychooyä hänajty tiehm miädiaacpyp, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhñ hänajty miädia'agy cooc ja'a fariseos miädia'agyhajxy quia'a hoyyā, cooc ja'a saduceos miädia'agyhajxy quia'a hoyyā.

¹³ Mänitā Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiōhatiān Cesarea de Filipo. Mänitā Jesús miäyajtōoyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

— Waambátyhōch ja'a cu'ughajxy xñānōmy pōnhōch hōōch ja'a Diosquexypā.

¹⁴ Mänit hajxy yhadsooyy:

— Nāje'e ja'a cu'ughajxy miāna'añ cooc miich mJuan mäyajnābejppā; nāje'e hajxy miānaambā cooc miich mhEliás; nāje'e hajxy miānaambā cooc miich mJferemiasā, ja'a Diosmādia'agy jecy yajwá'xabā; nāje'e hajxy miānaambā cooc miich mDiosquexiā.

¹⁵ Mänitā Jesús miānaañ:

— Mijtsāts, wáambōch mijts xñānōmbā.

¹⁶ Mänitā Simón Pedro miānaañ:

— Miich je'e ja'a Cristo. Miich ja'a Dios tōō xquiexy, ja'a jim tsajpootypā. MDioshuung miich.

¹⁷ Mänitā Jesús yhadsooyy:

— Miich Simón, Jonás miich xyhuunghajp. Caj miich pōñ tōō xyhawaanā cooōch nDioshuungā. Ja'a nDeedyhōch tōō xyhawaanā, ja'a jim tsajpootypā. Paady miich hoyhajt weenhajt mbaada'añ. ¹⁸ Miich jaduññ nnāmaaby coo miich mxōhata'añ Pedro; je'edu'unñ nānōmby "tsaa." Miichcōxpōch ja'a jāya'ay ja'a nmādia'agy hajxy may xmiābōgaanā. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduññ quiuhdāgoyya'añ. Cōjxta'axiōō hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁹ Nmo'owāambōch miich cuhdujt cooōch miich nmādia'agy xyajwá'xāt nébiōch ja'a jāya'ay ja'a nmādia'agy hajxy jaduññ xmiābōjcat. Dios jaduññ xñajtscapxō'ōwāanāp nebiaty ja'a jāya'ayhajxy mhané'emāt coo hajxy jaduññ ween quiudiuñ, coo ja'a yhaxōōgwiinmahñdy hajxy ñajtshixō'ōwāt.

²⁰ Mänitā Jesús ja'a miägu'ughajpā yhanehmy coo hajxy ween quia'a mādia'agy coo je'e Cristo.

²¹ Mänitxōō ja'a Jesús tiägōōyy hawāanābā ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänajty jim ñōcxa'añ Jerusalén, cooc hänajty jim yajtsaachpōga'añijām ja'a martuumādōjc mōōdā teedywiindsōnhajxy mōōdā ley-yajñāhixōōbiādōjc. Mänit miānaambā cooc hänajty yagho'oga'añii, pero cumāaxcāc hänajty jiuypioğa'añ.

²² Mänitā Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitā Jesús wyiingugapxōōyyā:

— Wiindsōñ, cab jaduññ yhooyā miābaadā coo jaduññ mjādāt mhabetāt.

²³ Mänitā Jesús wia'wiimbijty. Mänitā Pedro yhojjā:

— Jua'ads jim, mōjcu'u. Nāxyhōch miich xjiōjcapxō'ōy. Jaduhñ miich mwiinmahñdy nebiā jāya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiān. Caj miich mwiinmahñdy tiuhñā nebiā Dios wyiinmahñdiān.

²⁴ Mänitā Jesús ñāmaayy ja'a miägu'ughajpā:

— Pōnhōch nmādia'agy jaduññ xpiađu'ubōgāanāp, weenā yhamdsoo cuhdujt ñajtshixō'ōy; ween jaduññ chaachpōjpat nébiōch ndsaachpōga'añān; weenē nmādia'agy xjiōjtāgōōyyā.

²⁵ Pōñ yhamdsoo wiiinmahñdy ja wli' yaghidaamb, cuhdāgoyyaamb je'e. Pero coo pōñ jaduññ yhō'ogāt ja'a hōōchcōxpā, nā'ägā hodiium je'e nōcxy miāhmō'ōwa'añ. ²⁶ Coo pōñ jaduññ quiuhdāgōyyāt, hoy jaduññ yaa tōō jia mäyōōhaty hādaa yaabā naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabā jiyghajjt jaduññ piaadaanā, homiāduhñtiā xādō'ōñ cu jia yec.

²⁷⁻²⁸ Cādaactāgatsāambōch yaa, hōōch ja'a Diosquexypā. Ja'a Diosmōonsōch nmōōdcāda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypā. Mōōdhōch nDeedy quiuhdujt jaduññ ngādaactāgatsa'añ. Mänitōch ja'a juyghajt hänajty njaac mo'owa'añ pōnjaty hänajty hoy tōō wiādity. Pero pōnjaty hänajty hoy tōō quia'a wādity, je'eds hajxy hänajty yajcumādōwāanāp. Mänitōch ndāgō'ōwa'añ hanehmbā. Tōyghajt mijts nnāma'ay, cooōch hänajty ngādaactāgatsa'añ, mänitōch hajxy nājé'eyyām xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tānaabiā. Cajnā hajxy hänajty yho'ogyñā.

17

¹ Cudādujxōō ja'a Jesús ja'a Pedro wioonōcxy tunñāhgōxp mōōdā Jacobo mōōdā Jacobo yhuch Juan. Nāmādaaxc hajxy jaduññ ñōcxy mōōdā Jesús. ² Mänitā Jesús wiiing jiajty maa ja'a Pedro wiiinuumhaxiān. Jaduññdsā wiiin jiojpp cōjx jiaty nebiā haambān. Mänitā wiyit hobioob jiajty. ³ Mänitā Moisés hajxy ñāgūehxōō'xy mōōdā Eliás. Mänitā Jesús hajxy tiägōōyy mōōdmādiaacpā. Coo hajxy yhiixā, ⁴ mänitā Pedro ja'a Jesús ñāmaayy:

— Wiindsōñ, hoyōōyy jaduññ coo hōjts yaa tōō nbéjtām. Pō chojpiā mjoot jaduññ, ween hōjts tōjquemyhuung tāgōōg nhuuc hādiuñ ja'a mijtscōxpā cōjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Eliás jie'e.

⁵ Mädiaaccuje ja'a Pedrohajxy ñähgädaacejtä ja'a nämä'a. Hajajp ja'a nämä'a hänäjty. Mänit hajxy miädooy quiapxy nämä'ajooty:
—Høøch nHuung hädaa; njaanč tehñ chójpiøch. Xyagjootcugøøbiøch. Huuc mädoowä ja'a miädia'agy hajxy.

⁶ Coö ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy miägutscädaacy naaxwiin. ⁷ Mänit hajxy ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayä:

—Pädø'øg hajxy; ca'a hajxy mdsähgø'øy.

⁸ Mänit hajxy piädø'cy. Mänit hajxy yhiixwädijty. Cab hajxy pøñ yhiixy; jagooyä ja'a Jesús hajxy nidiuhñ yhiixy.

⁹ Mänit hajxy miänajcy tunñähgøxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayä:

—Cab hajxy pøñ mhawáanät nebiaty hajxy jim tøø mhixy tunñähgøxp, høxtä cónøch hänäjty tøø njujypiøjtägach, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁰ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Yø'ø ley-yajñähixøøbiädøjc, tii hajxy coö miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsø'øga'añ.

¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ coö ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøxiä wiinä yaghoyø'øwa'añ. ¹² Pero mijts jaduhñ nnämaaby coö ja'a Elías tøø jia hoy; pero caj yhxøxajpä. Jaduhñ tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojquiän. Jaduhñch hajxy xchaachtuunaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

¹³ Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coö ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä hänäjty miädia'agy.

¹⁴ Mänitä Jesús hajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjiçädaacy. Mänitä Jesús ñämaayä:

¹⁵ —Wiindsøn, høøch nhuung näxú'utsäc. Mayhooc jaduhñ tøø quiäday pojmoød. Hanaxiä jaduhñ chaachpøcy. Naxy jiøngädawø'øy; naxy ñøøgädawø'øy. ¹⁶ Yaach tøø nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajñähwa'adsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj mijts mnä'ägä mäböcy. Cábøch nmee'xtugaanä cooch mijts njaac møødhidät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

¹⁸ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitä ja'a pigäna'c ñähwaach.

¹⁹ Mänitä Jesús hawiing ñämaayä ja'a miägu'ughajpädøjc.

—Tii højts ja'a møjcu'u hijty coö nga'a yajpädsøma'añ.

²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts hijty mnä'ägädä mäböcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coö hajxy jaduhñ mmäbögåt howieeñtiä, mänit hajxy hotyijä mjädät. Høxtähmäts yø'ø tun, coö yø'ø tun hajxy mnämá'awät: “Jua'ads jim, nøcx wiingtuum”; mänitäts yø'ø tun jiaanč jäwá'adsät. Hotyijä hajxy jaduhñ mjädät coö hajxy tøyhajt mmäbögåt. ²¹ Mänitä møjcu'u hajxy myajpädsømat coö ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, coö hajxy mhamajtschädät.

²² Jimä Jesús hajxy hänäjty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'øwáambøch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä. ²³ Mänitøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypiøjtägatsa'añ.

Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jiootmadiägøoyy.

²⁴ Mänitä Jesús hajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøowä ja'a yajñähjuudiutpädøjc:

—Nej, cabä mwiindsøn hajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.

²⁵ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ñähjuudiutyp pues.

Mänitä Pedro tiøjtägøoyy maa ja'a Jesús hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miich mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøñ hajxy yajñähjuudiutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

²⁶ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajñähjuudiutyp.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajñähjuudiu'udy. ²⁷ Pero cábøch pøñ nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøwobø'øwät. Coö hacx mxúyät, mänit myajpädsømat. Jiibiä xädø'ñ mbaada'añ hacxhaawjooty. Mäðyhadamb jaduhñ coö nämetsc nyajñähjuudiutämät. Mänitäts nøcxy mnähjuudiu'udy.

18

¹ Mänitä Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøowä:

—Pønjaty ja'a møjtuung mөөд maa ja'a Dios yhane'emiän.

² Mänitá Jesús ja'a pigána'c tu'ug miöjyaaxy. Mänitá pigána'c cujc piädaacä. ³⁻⁴ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ja'a pigána'c-hajxy, cabá møjtuung hajxy ñiyhøxtáayäxä. Pøn ja'a møjtuung yaa niyhøxtáayäxäp hádaa yaabá naaxwiin, cab jim tiägø'owa'añ maa ja'a Dios wyiinduuman. Pero pøn ja'a møjtuung jaduhñ ca'a høxtaaby, nebiä hádaa pigána'c jaduhñ quia'a høxta'ayän, je'eds ja'a møjtuung jaduhñ jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhñ. ⁵ Pøn jaduhñ mägu'ugpögäp hádaa pigána'c jaduhñbä maa ja'a hөөчhөxpän, jaduhñ mäwínhөch hөөчh xmiägu'ughaty.

⁶ Hádaa pigána'c-hөch nmädia'agy hajxy xmiäböjcäbä, coo hajxy pønjaty jiöjcapxø'owøøjät, maas hoy hit jaduhñ coo ja'a mäjöjcapxøøbiä paan yajyo'xodsø'owøøjät y coo miejjiäwipø'owøøjät hagogduum. ⁷ Hanaxiä hajxy yaa chaachpöcy ja'a hajxy hádaa yaabá naaxwiin tsánaabiä. Paady hajxy chaachpöcy coo ja'a jöjcapxøøbiä hajxy piady. Pero Dios jaduhñ yajcmodowaamb ja'a mäjöjcapxøøbiä.

⁸⁻⁹ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän, nebiä cø'øducpä. Pø caj, jim haxøøgtuum mga'awa'añ.

¹⁰ 'Ca'a yø'ø pigána'c hajxy mxøøghaty. Cueendähájtäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios-moonsähajxy ja'a Dioswiinduumbä, je'edsä pigána'c hajxy cueendähajp. ¹¹ Hөөчh møjhajp. Yaach tøø ngäda'agy hádaa yaabá naaxwiin nebiөch ja'a jäya'ayhajxy nyajnáhwá'adsät coo hajxy hijty quihdägoyya'añ.

¹² 'Tsøc mädiäcäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miøødä. Coo tu'ug tiägöyyät, mänit nөcxy yhøxta'ay. Jimä meeghajxy miähmø'y tunhøjx, ja'a hajxy tøø quia'a tägöyyäbä. ¹³ Y coo piädät, mänit xioonda'aga'añ nägø'ø nädecypä. Tøyhajt jaduhñ. ¹⁴ Jaduhñ mäwínäts je'e neby højts nDeedyhájítám ja'a jim tsajpootypä; cabá jioot chocy coo ni mädyii pigána'c quia'a cuhdägöyyät.

¹⁵ 'Coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc jaduhñ xmiägädiéyyät, mänit hamee'ch mmägäp mhané'emät. Coo jaduhñ xmiäböjcät, mänit jaduhñ yhoyø'owät. ¹⁶ Pero coo jaduhñ xquia'a mäböjcät, mänitä jäya'ay mmøjyá'axät mejtstägøøg neby hajxy jaduhñ tiestigohädät waambaty hajxy hánajty mmädia'agy. ¹⁷ Y coo ni jaduhñ quia'a mäbögät, mänitáts ja'a hermanodøjc mhawáanät. Y coo ni jaduhñ quia'a mäbögät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

¹⁸ 'Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät hádaa yaabá naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ hoy yhidät. Dios hajxy jaduhñ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiä'agät.

¹⁹ 'Jaduhñ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnöcxät tu'ugmädia'agy hádaa yaabá naaxwiin, y cooch nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáanät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduhñ xmiø'owät. ²⁰ Coo hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a hөөчhөxpän, jimhөch jaduhñ nhidaambä cujc.

²¹ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, cooch nmäjøøn cooch nmädøjc jaduhñ xmiägädiéyyät, naaghöc-hөch jaduhñ nmämée'xät. Nej, mädöyyä jaduhñ cooch juxtujc-hooc nmämée'xädä.

²² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ miädöyyä. Cunaaghooc hánajty xmiägädieey, mänit mmämée'xät.

²³ 'Neby hajxy hoy mwijnjuø'owät nebiä Dios yhane'emiän. Tsøc yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitá rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycäpxät. ²⁴ Naarñä hánajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamyilløn hánajty miänuu'xyhadyii. ²⁵ Pero cabá mioonsä xädø'øñ hánajty mioosä neby jaduhñ yajnáhwá'adsät. Mänitá rey miänaañ coo ween tiogøøjät mөөдä yhuung mөөдä tio'oxy, mөөдä chømy mөөдä tiagy, cøxiä nebiä ñuu'xy jaduhñ ñähwá'adsät. ²⁶ Mänitá rey wyiin-jijcädaacä ja'a mióonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: "Wiindsøn, mee'x. Cøxáambөch nyega'añ."

²⁷ Mänitá wyiindsøn hojiot ñä'ä mөөdhajty. Mänit miänaañ coo tøø ñähwá'ach, coo ween yhawa'adspädsømy. ²⁸ Coo ja'a moonsä jim choñ, mänitiä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil tägøøgmil hánajty miänuu'xyhadyii. Mänitá miämoonsä yo'mämadsøyy. Mänit miänaañ: "Hөөчh mööyyäc mäduhñtiөch miich xmiänuu'xyhaty." ²⁹ Mänit wyiin-jijcädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: "Mee'x, cøxáambөch nyega'añ." ³⁰ Pero cabá cøx hojiot ñä'ä mөөdhajty. Mänitá mähdiøjc yajtsuumä. Jiiby jaduhñ yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quioxy yégät. ³¹ Coo ja'a moonsädøjc-hajxy yhiyx, ja'a hajxy hánajty jaac jimä, mänit hajxy jiootmabiøjcy. Mänitá wyiindsøn hajxy hoy yhawaanä nebiaty hánajty tøø jiaty tøø yhabety. ³² Mänitá rey ja'a mioonsä miöjyaaxy, ja'a hánajty tøø ñähwá'achäbä. Mänit miänaañ: "Haxøøghána'c miich. Tøøch miich cøxiä nyajnáhwá'ach mäduhñtiөch miich hijty xmiänuu'xyhaty. Páadyhөch miich tøø nyajnáhwá'ach, cooch miich tøø xmiänuu'xta'agy. ³³ Jaduhñ miich mmämoonsä cu mnäxuu'ch nebiөch miich tøø nnäxuu'chän." ³⁴ Hoyhoy ja'a rey jaduhñ yhawa'andaacy. Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quiumädöwät høxtä coonä

hänajty tøø yajnähw'a'äch mäduhñtiä hänajty miänuu'xyhadyii. ³⁵ Jaduhñ'ch nDeedy mijts xyajcumädoowaambä, ja'a jim tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduhñ miädiacmaayy.

19

¹ Mänitä Jesús jim chohñ Galilea. Mänit jim ñøcxy Judeanaaxooty. Jimäts je'e Jordánmøjnøøhawiimb maa ja'a xøø piädsømiän. ² Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy yajmøcpøjcä ja'a Jesúsäm.

³ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseohajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Nej, hoy jaduhñ coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nä'ä nägoobä yhøxmädsädä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, jia jøjcaxø'øwaan ja'a Jesús hajxy jaduhñ. ⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jilby jaduhñ myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁵ Paadiä ya'adiøjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyiingpøjnä. Nämetsc hajxy jaduhñ ñimioødtsäna'awäañänä. ⁶ Jaduhñ hajxy yhidaañnä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajniyhøxmadsøøjat pønajty ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimioødtsäna'awøøjat —nømä Jesús miänaañ.

⁷ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøgumbä:

—Tii ja'a Moisés jaduhñ coo miänaañ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsøøjat cuhdujthaam.

⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhñ wyi'i xiexä, paadiä Moisés hajxy jaduhñ xquiuhdujt-mooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmädsät. Pero cabä Dios jaduhñ quiunuu'xy. ⁹ Cab jaduhñ yhooyä coo wiingto'oxiøjc mwiingpøjtägätsät, pø nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiøjc hänajty tøø mhøxmach. Ni jaduhñ quia'a hoyyä coo høxmachtio'oxiøjc mwiingpøgät.

¹⁰ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Maas hoyyädä'a jaduhñ coo mga'a nä'ägädä pøgät.

¹¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy nägøxiä wiiinjuø'owa'añ hädaaduhmbä. Jayooyä hajxy jaduhñ wiiinjuø'owa'añ pønajty ja'a Dios jaduhñ tøø yajwiiinjuø'oy. ¹² Näje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiøgyii. Näje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wiiingudsähgø'owa'añ, paady hajxy näje'e quia'a nibiøgyii. Pøn jaduhñ mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

¹³ Mänitä pigäna'c-hajxy näje'e wiomejtsä maa ja'a Jesús wiiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhñ mió'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yhojiäwøoy. Mänit hajxy yhojja, ja'a pigäna'c hajxy hänajty tøø wiomechébä. ¹⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, wéenhøch ja'a pigäna'c-hajxy xñämehc. Ca'a hajxy mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghädät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hänajty tøø mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim chohñ.

¹⁶ Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Mänit miäyajtøowä:

—Wiindsøn, tii høybøch ndünäp nébiøch njugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatian.

¹⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiih ja'a hoybä coo xmiäyajtøy. Caj pøn jaduhñ yhooyä; jagooyä Dios jaduhñ yhooyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo mjugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatian, mgudiünäp ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøn mnähøønó'owät;

¹⁹ mwiingudsähgø'owäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnjiootpaadøøjäp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

²⁰ Mänitä craa miänaañ:

—Tøøch jaduhñ ngøxy cudiuiñ. Múutsnøch hänajty cooñ jaduhñ ngudiuiundsohñ. Tijätýhøch jaduhñ nga'a cudiuumyñä.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø mjaanèh cudiunaambý hoy yajxón, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häyoobädøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhñ jim mdägø'owät tsajpootyp. Mänitøch jaduhñ xpiadu'ubøgät.

²² Coo ja'a craa jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ jiootmadiägøoyy. Hix, mäyøø ja'a craa hänajty. Mänit wiiimbijnä.

²³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduñ coo mäyööhäna'c jim ñócxät tsajpootyp.
 24 Tøyhajt jaduñ, cab jaduñ jiaty tsipä coo ja'a camello ñáxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip
 coo mäyööhäna'c jim ñócxät tsajpootyp.

25 Coo hajxy jaduñ miädooyy, mäniit hajxy yagjuöoyy. Mäniit hajxy ñimiäyajtöwä:

—Pönds jaduñ nähwá'adsáp.

26 Mäniit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mäniitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduñ ñä'ä jájpät; pero hotyijä ja'a Dios jaduñ jiaty.

27 Mäniitä Pedro miänaañ:

—Wiindsón, tөө höjts cöxiä nnähgue'egy nhöxyo'oy. Tөө höjts miich nbadu'uböjnä. Tii
 höjts jaduñ nbaadaamby.

28 Mäniitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xөөwiimbä naaxwiimbä cöxiä jieemdagätsät,
 mäniitoch jim nöcx nyöxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduuman, hөөch ja'a Diosquexypä.
 Jimhöch nhane'ema'añ. Y mijts, jim hajxy jaduñ nöcx mhöxta'agaambä pönjätyhöch
 yaa tөө xpiawädity. Cödu'ug hänaabiejt hajxy jim mbaada'añ, majmetspä. Jim mijts
 ja'a judioshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajptpä. 29 Pönjaty ja'a tiöjc jaduñ tөө
 nähgue'egy ja'a hөөchcöxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o
 ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhñtiä piaattägatsa'añ, y cöjxta'axiөө jiu-
 hada'añ nebiä Dios jiuhyatian. 30 Ja'a hajxy möjtuungmöödpä jäda'ahaty, nämay ja'a
 tiuung hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a möjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a möödpä, nämay hajxy
 miöjtuungpaada'añ.

20

1 'Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsöc yajmäbäatäm nebiä cudsatypcamän tu'ug. Jopy
 jaduñ tiu'uböjcy moonsähöxtaabi, pön jaduñ miöödtünäp ja'a chaatypcamjooty. 2 Coo
 piatuy, mäniit hajxy quiojyquiapxtiuuñ coo ja'a xiөөhajxy jiu'yäänäxä mägooxmiljaty.
 Mäniit hajxy quiejxä tuumbä maa ja'a tsaatypcamän. 3 Möjpetyxiөө ja'a cudsatypcam
 tiu'uböjcumä moonsähöxtaabiä. Mäniitä jäya'ay jim yhihxy maa halaplaazän. Nämetsc
 nädagöghajxy hänajty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänajty miöödä. 4 Mäniit haj-
 xy ñämaayy: "Jam hajxy cudün maach ndsatypcamän. Nä'ä mädoyyäjuööbyhöch
 jaduñ njuya'añ." Mäniit hajxy nöcxycu duumbä. 5 Mäniitä cudsatypcam yhöoguiumbä
 moonsähöxtaabiä cujyxiööho'ogy. Mäniit yhöoguiumbä mänacyiöö. 6 Möjmänacyiöö
 tiu'uböjcumä. Jimä jäya'ay yhihxy halaplaaz. Cabä tuung hajxy hänajty miöödä. Mäniit
 hajxy ñämaayy: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwli' xiunaxy." 7 Mäniit
 hajxy miänaañ: "Cab höjts pön waamb tөө xñäma'ay." Mäniit hajxy ñämaayy: "Jam
 hajxy cudün maach nnaaxootiän. Nä'ä mädoyyäjuööbyhöch jaduñ njuya'añ." 8 Coo
 chuujööy, mäniitä cudsatypcam ja'a moonsäwiindsón möjhajpä ñämaayy: "Mmöjy'axäp
 yö'ö moonsähajxy. Mäniit hajxy mmäjüyät. Pönjaty höxhaam tөө jiaac tögö'y cu duumbä,
 je'eds hajxy jawyiin mmäjüüchöönäp. Y pönjaty jawyiin tögöy cu duumbä, je'eds hajxy
 höxhaam mmäjüyät." 9 Mäniit hajxy yajmäjuuy. Jawyiin hajxy yajmäjuuy ja'a hajxy
 hänajty tөө tiägö'yäbä mänacyiöö. Pedyii hajxy jaduñ miooyyä mägooxmiljaty. 10 Ja'a
 hajxy hänajty tөө tiägö'yäbä jayöjp, jaduñ hajxy hänajty tiaj miay coo hajxy maas
 majiaty mio'owa'añii. Pero jaduñ hajxy miööyäbä mägooxmiljaty. 11 Coo hajxy jaduñ
 yajmäjuuy tu'cuhdujtä, paadiä cudsatypcam hajxy miäjootma'ty. 12 Mäniit hajxy miänaañ:
 "Yö'ö häna'c-hajxy höxhaam tөө jiaac tehñ tiägö'yäbä, tu'höräyyä hajxy jaduñ ñä'ä tuuñ.
 Pero jaduñ miich tөө mmäjuy neby höjts tөө xmiäjüyyän. Cab jaduñ shyoyy. Tөө
 höjts tu'xөө nme'e'xtucy. Jaanč tehñ yhan jaduñ. Hamäjaa höjts jaduñ tөө nmänaxy."
 13 Mäniitä cudsatypcam yhadsooyy: "Mägu'ughajpä, cáböch miich tөө nyajniwyiindoyii.
 Jaduñ ngojyquiapxtiuuñ cooch miich mägooxmil nmo'owa'añ. 14 Chaadsä mmäjühñdy.
 Nöcxnä. Chöjpiöch njoot jaduñ cooch yö'ö craa nmö'owät nébiöch miich tөө nmo'oyän,
 yö'ö craa höxhaam tөө jiaac tögö'yäbä. 15 Nej, cáböch ja'a cuhdujt jaduñ nmöödä cooch
 nxädö'öñ jaduñ nyajwá'xät nébiöch njoot choquiän. Tögä paady jaduñ mjootma'adiä,
 cooch hojioot nmöödä." 16 Pönjaty höxhaam tögöby, copc-hadaamb je'e. Pönjaty jawyiin
 tögöby, höxhaamö'owaamb je'ebä. Nämaj hajxy jaduñ tөө jia möjya'axyii, pero näweñtiä
 hajxy tөө wyiimbiyii.

17 Mäniitä Jesús hajxy jim chohñ, nöcxycu hajxy Jerusalén. Nämaj ja'a cu'ughajxy
 hänajty nöcxycu. Tu'haamnöcxpä ja'a Jesús hajxy yohwia'xy möödä miägu'ughajpädöj-c-hajxy
 nämajmetspä. Mäniitä Jesús miänaañ:

18 —Jam hajxy nnöcxäm Jerusalén. Hөөch ja'a Diosquexypä, jimhöch häna'c xya-
 jcö'dägö'öwa'añ maa ja'a teedywiindsöphajxiän, maa ja'a ley-yajnähihööbiädöj-c-hajxiän.
 Jimhöch hajxy xyajyagho'oga'añii. 19 Mäniitoch hajxy xyajcö'dägö'öwa'añ maa ja'a
 jäya'ayhajxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmä. Mäniitoch hajxy xwyiinwoona'añ. Mäniitoch hajxy

xwiobho'oga'añ. Mänitøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cuðcøxp. Pero cudägøøgxøøch jaduhñ njujypioğa'añ coøch hånajty tøø nho'ogy.

²⁰Jaduhñä Jesús miägu'ughajpähajxy hånajty xiøhaty metscä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hånajty xiøhaty. Coø ja'a Jesúsahajxy hånajty ñøcxy Jerusalén, jimä Jacobo tiajhajxy hånajty piawädiipä. Mänit miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjicädaacä, miäyuaaņä ja'a mayhajt.

²¹Mänitä Jesús miänaaņ:

—Tii mayhājthøch jaduhñ ndünäp.

Mänitä tajjāya'ay yhadsoooy:

—Coo miich hånajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät coøch nhuunghajxy yaghøxta'agøøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miich mwiinduumän.

²²Mänitä Jesús ja'a nämajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhñ mnajuø'øø tii hajxy jaduhñ myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhñ mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhñ njada'añ nhabeta'añän.

Mänit hajxy yhadsoooy:

—Hoy pues.

²³Mänitä Jesús miänaaņ:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhñ coo mijts jaduhñ mjadaambä mhabetaambä nébiøch njada'añ nhabeta'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhñ nmøødä coo hajxy jim mhøxtá'agät maačh nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pøñjátýhøch ja'a nDeedy jaduhñ tøø yajnähdiij, je'eds jaduhñ jim høxta'agaamb maačh nwiinduumän.

²⁴Coo ja'a Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy jiaac mädooy ja'a jaac nämajcpä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. ²⁵Mänitä Jesús jiämiøød quioøxy møyjaaxy. Mänit miänaaņ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuñän. Ja'a hajxy møjtuumgmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb. ²⁶Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mhane'ema'añ. Pøñ ja'a møjtuumg jaduhñ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbedät. ²⁷Y jaanä jaduhnduhmbä, pøñ jaduhñ yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjät. ²⁸Høøch ja'a Diosquexypä, puhbéjpoçh jaduhñ tøø ngäda'agy. Cáboch jaduhñ nyajpuhbeda'añ. Päädyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhñ may nnähho'tú'udät.

²⁹Tøø hajxy hånajty quioody maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Jericó. Coø hajxy quiajtpädsøømy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. ³⁰Jimä wiindspähajxy hånajty quiuħna'ay tu'uba'a nämetscä. Coø ja'a Jesús hajxy miädooy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³¹Mänit hajxy yhojjä ja'a cu'ugäm, ween hajxy jaduhñ yhamoņ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³²Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaaxy:

—Tii mayhajt hajxy jaduhñ mdsojpy.

³³Mänit hajxy yhadsoooy:

—Højts yaghijxø'cäc.

³⁴Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiwøøyyä. Mänit hajxy jiaančh hijxø'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

21

¹Mäwiingoomb ja'a Jesúsahajxy hånajty jim Jerusalén. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Betfagé, jim mädooyä maa ja'a Olivostunän. ²Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy maa yø'ø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguejø'øwäp hajxy jaduhñ. Mänit hajxy yaa mwitsminät. ³Coo hajxy pøñ waamb xñámá'awät, jaduhñ hajxy mnámá'awät coo ja'a wiindsøn jaduhñ yajmaajiaty, coo hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

⁴Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quiujuhyyän:

⁵Jaduhñdsä cu'ug hajxy mhawáañät ja'a hajxy jim tsánaabiä Jerusalén:

“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduhñ xñägøody burrohuungnähgøxp møødä burrataj.

Cab jaduhñ yajcumaya'añ.”

⁶⁻⁷Mänitä burrataj hajxy hoy wyich møødä burrohuung, neby hajxy hånajty tøø ñäma'ayijän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyithajxy yagjåbe'enøøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty. ⁸Jimä cu'ughajxy hånajty may tøø yhamugø'øy. Mänitä wyit hajxy ye'py tu'haam maa ja'a Jesús hånajty ñaxø'owa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä

hujtshaa'x hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñajtswidsoy'oy tu'haam. ⁹ Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy hayaaxpä:

—iViva ja'a rey David yhap yhoc! Tsög hajxy wiingudsähgøøyyäm, ja'a Dios tøø quiéxiabä. Weenä Dios jim wyiingudsähgøøyii tsajpootyp.

¹⁰ Mänitä Jesúshajxy quioo'ty Jerusalén. Coö hajxy tiägøøyy cajpooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtøøwä:

—Pøn jäya'ay yø'øduhñ.

¹¹ Mänit hajxy yhadsoooy:

—Jesús yø'ø. Nazaret chooñ Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xyp.

¹² Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøogooty. Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty may jiuuydioogy. Mänit hajxy yhøxquejxpädsøømä. Mänitä xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy yajtsitø'cäxä møødä palomatoopädøjc ja'a yhäñaabiejthajxy. ¹³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ech ndøjc hajxy xwiäaäñät cooç hajxy jaduñ jiiby xpia'ya'axät.” Dios jaduñ mänaañ; pero mijts jaduñ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.

¹⁴ Mänitä Jesús ñamejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jiiby hajxy hänäjty ñä'ägä hity tsajtøogooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä yajmäbaadøøyyä. ¹⁵ Jiibiä pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i ya'axy tsajtøogooty: “iViva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajñähixøøbiädøjc-hajxy, coö hajxy yhiijxy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øguiän, coö hajxy miädooyy coö pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy. ¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduñ waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsoooy:

—Jexio'ch, nmädøobiøch jaduñ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduñ mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñän cooc ja'a Dios jaduñ tøø miäna'añ coö ja'a pigäna'c-hajxy ween yhøy maa ja'a Dioscøxpän.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy jim choññ. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduñ chuunajxy.

¹⁸ Coö jioðøøyy, mänitä Jesúshajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänäjty. ¹⁹ Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduñ piaaty. Pero cabä tii tøøm hänäjty miøødä. Haagä haay hänäjty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tøømbejtägatsaanä.

Mänitä ja'a piids jaduñ jiaanç tøøch. ²⁰ Coö ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy jaduñ yhiijxy, mänit hajxy jiaanç tehñ yagjuøøyy. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Neby yø'ø piids jaduñ paquiä jiaanç tøøch.

²¹ Mänitä Jesús yhadsoooy:

—Nä'ägä tøyhäjthøch mijts nnäma'ay, coö hajxy hamuumdu'joot mjaanç mäbøgät, hotyijjä hajxy jaduñ mjädät, nébiøch yø'ø piids jaduñ tøø nyajtø'øchän. Coö yø'ø tun hajxy jaduñ mnämä'awät: “Jua'ads jim, nøcx mejjiooty tægø'ow”, mänit jaduñ jiaanç tægø'owät. ²² Pø mjaanç mäbøjp hajxy jaduñ, coö ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwä'anät, mänit hajxy jaduñ xmiø'owät.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy tsajtøogooty. Mänit tiägøøyy yajñähixøøbiä. Mänitä teedywiindsønhajxy miejch møødä martuumädøjc. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmiø'oy coö miich yaa mhané'emät.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsoooy:

—Cooç mijts ja'a tøyhajt xmiø'owät nébiøch mijts cham nmäyajtøwa'añän, mänitøch mijts ja'a tøyhajt nmoodiägätsät põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy cooç yaa nhané'emät. ²⁵ Pønä Juan jaduñ quejx mäyajnäbejpä, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy nä'ä hadsoooy. Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Coo hajxy nhadsøowämät coö ja'a Dios quiejxy, mänit hajxy xmiäyajtøwäanäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coö tøø nga'a mäbøjcäm. ²⁶ Ni jaduñ quia'a hoyyä coö hajxy nhadsøowämät coö jäya'ay jaduñ quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduñ yhojiäwø'owät. Jaduñ hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Cab højts nnajuø'oy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch nnägaxpaarbä põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy cooç yaa nhané'emät.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug: metscä yhuung hänäjty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: “Huung, nøcx jim huuc tun maaç ndsaatypanän.”

²⁹ Mänitä yhuung yhadsoooy: “Cábøch nnøcxa'añ.” Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadähooc coö jaduñ ñøcxäängumbä. ³⁰ Mänitä yhuung tu'ug ñämäaguiumbä coö ñøcxät tuumbä. Mänit

yhadsooyy coo ñocxa'añ. Pero cab jaduñ ñä'ä nõcxy. ³¹ Mädyii craa jaduñ cuduiunñ nebiä tieedy hänajty tøø miäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a jawyiinhajpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnähjuudiutpädøjc-hajxy tiägø'øwa'añ Dioswiinduum møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy. Pero mijts, høxhaam mijts mdägø'øwa'añ. ³² Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähixøøyy neby hajxy hoy mwädität, cab hajxy mmäbøjcy. Ja'a yajnähjuudiutpädøjc-hajxy møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy, je'eds hajxy jaduñ mäbøjc. Hoy mijts nja hijxy coo hajxy miäbøjcy, caj mijts mwiinmahñdyhajty jadähooc coo hajxy mmäbøjpät.

³³ 'Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'agängumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxmøød. Mänitä tsaatypcam quiojy. Mänit curaa piädaacy. Mänitä tsaatyñøøxe'xøhñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häña'awøhñdy cøxp quiojy.

'Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yaghajoodiujcä. Mänitä cudsatypcam jim choññ, ñocxy jäguem. ³⁴ Coo ja'a tsaatypcam yhabaaty, mänitä cudsatypcam miejt-stägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatypcam yajmédsät mäduhñtiä hajxy hänajty mio'owa'añii. ³⁵ Mänitä mioonsähajxy miäjtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduñ mämajts. Wojpä mähdiojc tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä. ³⁶ Mänitä cudsatypcam ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduñ hajxy yhayoowhñxäbä.

³⁷ 'Mänitä yhamdsoo huung jaduñ quiejxy coo tyijy jaduñ wyiingudsähgøøyyäxät. ³⁸ Pero coo yhuung jaduñ yhiñxäxä, mänitä naaxhajoodiujpähajxy ñiñämaayy: "Coo yø'ø craa ja'a tieedy yho'ogät, mänit yø'ø craa ja'a tsaatypcam miämähmø'øwa'añ. Tsøg hajxy yagho'cäm. Mänit højts ja'a tsaatypcam jaduñ nmämähmøøyyämät." ³⁹ Mänit hajxy jiaançh majch. Mänit hajxy yhøxjuujpädsøømy. Mänit hajxy yagho'cy. ⁴⁰ Hoorä, coo ja'a cudsatypcam jaduñ miédsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

⁴¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägatsäänäp hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo hajxy quia'awiindøyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, pønä tsaatyp jaduñ yegaamb coo ja'a tsaatypcam yhabaadät.

⁴² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduñ myiñän cujaayä:

Ja'a tsa mädyii ja'a tøjcojpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøn.

Dios jaduñ pädaac, paady højts njaançh tehñ yagjuø'y.

(Jesús jaduñ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsoy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owäänäp ja'a Jesús ja'a møjtuung ja'a hodiung hänajty.) ⁴³ Paady, xpigäänäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägø'øwät Dioswiinduum. Wiingjäya'ayäts jaduñ tægø'øwaamb pønajaty jaduñ howiädijp. ⁴⁴ Pøn jaduñ cä'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tægøyyäp jaduñ. Y coo pøn jaduñ ñähghabedøøjat yø'ø tsääjäm, jaanä tægøyyäp je'ebä.

⁴⁵ Coo ja'a teedywiindsøn hajxy jaduñ miädooyy møødä fariseodøjc-hajxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii ja'a Jesúsäm. ⁴⁶ Mänitä teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy jia madsaañ; cab hajxy ñä'ä majch je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'y; hiñ, jaduñä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

22

¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaañ:

² —Maa ja'a Dios yhane'emian, jaduñ mäwínäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpøgaamby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadäänäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e. ³ Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñocxa'añ mägaabiä. ⁴ Mänitä rey ja'a mioonsä quiejxumbä. Mänit miänaañ: "Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a hu'ug tøø quiøønä, coochä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy min quiaay." ⁵ Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñocxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay ñocxy too'pä. ⁶ Mänitä rey mioonsähajxy miäjtsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimä. Mänit hajxy yaghäyoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduñ. ⁷ Mänitä rey yhawa'andaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tøø mioonsäyagho'oguiäbä, je'e hajxy nõcxy yagho'ogyii; møødä quiajpthajxy nõcxy ñó'cäxä. ⁸ Mänitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: "Tøø jaduñ yhabaady coochä nhuung jaduñ piøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wíchäbøch, cab hajxy hawinmats myinät. ⁹ Nøcx hajxy woy wits pønajaty hajxy mbaatyp jim tu'haam." ¹⁰ Mänitä

mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxiä, pønjaty hajxy jaduhñ piaatyp, møødä hojiäya'ay møødä haxøøgjäya'ay. Mänitädsä tøjc jaduhñ yhujch.

¹¹ Mänitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hijxpä. Mänitä craa tu'ug yhiixä, cabä wyit hänajty yhooyä. ¹² Mänit nämaayy: "Mägu'ughajpä, cab yøø mwit yaa hawiinmäts mmädägø'owät maa ja'a pøc jaduhñ jiadyiijän." Pero cabä craa nä'ä hadsoowiimbijty.

¹³ Mänitä rey ja'a mioonsä nämaayy, ja'a hajxy hänajty texyøøbiä: "Cøøxots tecyxiots yøø craa. Mänit hajxy mhøxjuipädsømat maa wyiingoodsän. Jim jaduhñ jøø'owa'añ xiuudsä'añ."

¹⁴ Nämäy hajxy jia møyja'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduhñ wyiimbiwa'añii.

¹⁵ Mänitä fariseoshajxy jim choññ. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuun coo ja'a Jesús hajxy jøøcapxø'owa'añ neby hajxy jaduhñ yajnähdsømat. ¹⁶ Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy møødä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy nämaayy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miich ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u mya-nähixø'øyy. Caj miich mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miich mmøjpäda'agy pøn tyijy møjcuhdujtmøød. ¹⁷ Højts capxwíjjäc. Nej, hahixøøby jaduhñ coo ja'a gobiernä xädø'øn mmø'owädä, ja'a jim tsänaabiä Roma.

¹⁸ Najuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia jøøcapxø'owa'añii. Mänit miänaañ:

—Haxøøg mijts mwiiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiich hajxy coo xjia jøøcapxø'owa'añ. ¹⁹ Tsögä xädø'øn tu'ug huuc hújxäm.

Mänitäs Jesús wa'xxiädø'øn miooyy. ²⁰ Mänit miänaañ:

—Pøn yhahädiuunnaxy hädaaduhñ; pøn xiøø hädaaduhñ.

²¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Mmø'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmø'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

²² Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

²³ Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsaanäm. Mänitä Jesús hajxy nämaayy:

²⁴ —Wiindsøn, ja'a Moisés jecy mänaañ, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc yho'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänitädsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøgät, nebiä yaamgto'oxy jaduhñ yhuungpäädat ja'a ya'adiøjcøxpä, ja'a tøø yho'oguiäbä. ²⁵⁻²⁶ Bueno, näjuxtujc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhñ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hänajty. Mänitädsä jiädsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänitäs je'e yho'cumbä. Mänitädsä miädägøøgpä jaduhñ jiäcumbä. Jaduhñ hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjuxtujcpä. ²⁷ Mänitä to'oxiøjc yho'pä høxhaam. ²⁸ Bueno, coo hajxy jaduhñ jujypiøgät, mädyii tehñ tiøybä hänajty to'oxiøjc-hadaamb, ja'a näjuxtujcpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø jia pøquiäbä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa. ³⁰ Coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiøga'añ, cab hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty yajpøga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä. ³¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiøga'añ: ³² "Xwyiingudsähgøøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob." Hoorä, wiingudsähgøøyap ja'a Dios ja'a jujcyjiäya'ayhájxiäm. Cab jaduhñ wyiingudsähgø'oyii ja'a ho'ogyjiäya'ayhájxiäm.

³³ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähixø'øyy, mänit hajxy yagjuøøyy.

³⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy. ³⁵ Jimä fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähixøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty jøøcapxø'owäaäp. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

³⁶ —Wiindsøn, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñän.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—"Wiingudsähgø'ow ja'a nDioshájtam hamuumdu'joot; mæbøjcä ja'a miädia'agy; mjah-miädsäp cøjxta'axiøø." ³⁸ Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduhñ myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduhñ. ³⁹ Jaanä jaduhñ ja'a miämetspä miänaambä: "Møødniijootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøgc hamuumdu'joot." ⁴⁰ Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhojx tiecy jaduhñ møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

⁴¹ Jimnä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä. ⁴² Mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Waamb mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøn je'e yphajp tyieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhñ.

⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero ja'a Dioshespíritucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaayy: “Wiindsón.” Jaduhnä David miänaañ:

⁴⁴ Tøøchä Dios ja'a nWiindsón xñämaayyä:

“Häña'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduñ quia'a mäjädá'agät”, nømä Dios miänaañ.

⁴⁵ Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: “Wiindsón”, nébiäts jaduñ yhaphat yhoc-hädät.

⁴⁶ Caj pøn waamby ñä'ägädä hadsooyy. Y cabä Jesús waamby miäyajtøwänä høxtä coonä hänäjty yho'oga'añ.

23

¹ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy mөөdä jiamiødhajxy:

²—Ja'a ley-yajñähixøbiädøjc mөөdä fariseoshajxy, cuhdujtmø'oy hajxy jaduñ coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajñähixøoyyä. ³ Mgudiünäp hajxy jaduñ waambyatj hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahixät nebiaty hajxy jiatcø'oy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiün. ⁴ Hanaxiä hajxy tsipjaty yajñähixø'oy; y mänaamby hajxy jaduñ coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiünät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiün. ⁵ Jaan'h tehñ yajcumayaamby hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiujaaybä hajxy yajxon yajniwyiinnähgopxodsø'oyii; paady hajxy yajniguiø'oxodsø'oyii. Paadiä wit hajxy piägø'oy ja'a høxyøn'bä. ⁶ Coo hajxy maa miägay, häña'awaamby hajxy hänäjty maa ja'a meexätteecän. Y coo hajxy ñøxy tsajtøgooty, häña'awaamby hajxy hänäjty maa ja'a häñaabiejt yajxon'bän. ⁷ Coo hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgø'owaamby hajxy hänäjty maa ja'a cu'ugän. Yajñäma'awaamby hajxy hänäjty: “Wiindsón.”

⁸ 'Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñämä'awät: “Wiindsón.” Tu'ugä nWiindsønhajxy jaduñ; ja'a Cristo je'e. Jaduhñ hajxy mnijiäwøwøjät nebiä tu'que'expän. ⁹ Cab hajxy pøn mnämä'awät: “Teedy”, hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim cøxp. ¹⁰ Cab hajxy mmäná'anät coo pøn xñämä'awät coo hajxy xquiopc-hädät. Tu'jaya'ay hajxy jaduñ xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. ¹¹ Pøn jaduñ puhbejp ja'a jiamiødhajxy, je'edsä møjtuung jaduñ paadaamby maa mijtsän. ¹² Hix, pøn jaduñ yajcumayaamby, cabä møjtuung jaduñ piaada'añ. Pero pøn jaduñ ca'a yajcumayaamby, je'edsä møjtuung jaduñ paadaamby.

¹³ Mänitä ley-yajñähixøbiädøjc-hajxy ñämaayyä mөөdä fariseoshajxy:

—Jaduñ mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabetä'añ. Cab hajxy jim mdägø'owa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduñ mmäna'añ coo wiinghäna'c jim tiägø'owät, hoy hajxy hänäjty hamdsoo jia mäna'añ coo hajxy jim tiägø'owa'añ.

¹⁴ Xiøøbä ja'a Dios hajxy jeycy tøø mnä'a pa'ya'axy. Mänitä yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaaçhpøga'añ.

¹⁵ 'Wiinduhmyhagajpt jamiød hajxy naxy mhøxta'ay pøn jaduñ xmiøødtünäp maa ja'a mguhdujhajxiän. Y coo hajxy hänäjty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajñähixø'oy. Maas haxøøg hajxy jaduñ jiatcø'owa'añ quejee mijts.

¹⁶ 'Cab hajxy hoy mnä'ägä yajñähixø'oy. Jaduhñ hajxy mmäna'añ; coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'owa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpäädät, cab tyijy jaduñ ñejiä coo hajxy mga'a cudiünät neby hajxy hänäjty tøø myajwiinwaanø'oyän. Pero jaduñ hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpäädät, ja'a jiiy tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiünät. ¹⁷ Mguhmäänøby hajxy jaduñ; cab hajxy tii mwijnjuø'oy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix, Dios ja'a tsajtøjc jaduñ cunuu'x. Ja'a oro, ñä'a yajmägunuu'xøyy je'eduhñ. ¹⁸ Jaanä jaduñ hajxy mmänaambä, coo mgapxpäädät ja'a cuyoxøhñdy, cábäc tyijy jaduñ ñejiä coo mga'a cudiünät. Pero jaduñ hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpäädät tijaty tøø mguyoxø'oy, tsipcøxpäc tyijy jaduñ mgudiünät. ¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxø'oy. ²⁰ Pøn jaduñ capxpäatp ja'a cuyoxøhñdy, jaanä jaduñ quiapxpäatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jiiy tøø quiuyoxø'oy. ²¹ Pøn jaduñ capxpäatp ja'a tsajtøjcøxpä, jaanä Dios quiapxpäatpä, ja'a jiiy tsänaabiä tsajtøgooty. ²² Pøn jaduñ capxpäatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhänaabiejt quiapxpäatpä, mөөdä Dios ja'a jim häñaabiä.

²³ 'Mijts myajcopcøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hänäjty tii mguyoxø'owa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy myajcopcø'oy coo jaduñ miäna'añ coo mhøjiäya'ayhädät, coo hojioot mmøødhädät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Maas hoy jaduñ coo hajxy mgudiünät ca'xy pedyii. ²⁴ Jaduhñ mäwínäts hajxy myajwiinhixø'oy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcø'oy mädyii tsoobaatp.

25-28 'Jaduhñ mijts mja wi'i quiähxø'oga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtsixø'øwät, jaduhñ hajxy tøyhajt hoy mhídat.

29 'Naxy hajxy yajxøn mguhmuuçh maa ja'a Diosquexypähajxy jecy ñaaxtägøyyän. Hojiäya'ayhajxy hijty. 30 Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo højts häxøpy jecy tøø njugyhajtäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø nbuhbétäm coo ja'a Diosquexypä hajxy yagho'cy." 31 Cab jaduhñ tiøyyä. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajactøøbiä; 32 y jaduhñ hajxy mjaançh pajatcø'øwaambä.

33 'Jaduhñ mäwíinätš hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän. Hoyhoy hajxy jaduhñ jiiyby mdsaaçhpøga'nä møjcu'uhaam. 34 Nguexáambiøch ja'a Diosquexypä maa mi-jtsän, møødä cuhwijypä, møødä yajnahixøøbiä. Näje'e hajxy myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbedä'añ cruzcøxp; näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ cajpt-cajpt. 35 Mijts jaduhñ mmøødhadaamby ja'a pojpa coo ja'a hojiäya'ayhajxy nägøxiä yagho'cä møødä Zacarías, ja'a Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cä; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduhñ jecy jatcøøyy. 36 Tehm tiøyhajt jaduhñ, mijts ja'a pojpa mmøødhadaamby.

37 'Mijts Jerusalempäjäya'ay, tøø ja'a Diosquexypä hajxy mguhga'açh. Jaduhñ mäwíinhøch mijts yawhooc tøø nja nawa'añ nebiä tseey ja'a yhuung ñähmuhtägoyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ. 38 Mobädäjpøch mijts nnähgüe'ega'añ, 39 y cábøch jaduhñ xyhixaanñä høxtä cóonøch hánajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy mmäna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay wiingudsähgøøyyäm, yø'øya'ay Diosquexypä."

24

1 Mänitä Jesúshajxy piädsøømy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy: —Huug hiç yø'ø møj tsajtøç.

2 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tehm tiøyhajtøch mijts nnäma'ay, yø'ø møj tsajtøçä, cøxaamb jaduhñ piuma'añ; cøxaamb jaduhñ quiuhdägoyya'añ.

3 Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. Mänitä Jesús yhøxtaacy naaxwiin. Mänitä Jesús hamee'ch ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Højts hawáanäc mänaa yø'ø tsajtøç jaduhñ piuma'añ. Mädyii hijxtahnd jaduhñ cähxø'øgaamb coo hánajty mgädaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ.

4 Mänitä Jesús miänaa'ñ:

—Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. 5 Minaamb hajxy nämay. Jaduhñ hajxy ñibiäda'aga'añii nébiøch høøçhän. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Høøch je'e Cristo." Nämayyä jäya'ay yajwiinhøøna'añ. 6 Mänit hajxy mmädoyhada'añ coo ja'a tsip jaduhñ tøø piädø'øgy. Pero cab hajxy mdsähgø'øwät. Tsipcøxpä häyohn jaduhñ jiada'añii. Pero cajnä hánajty yhabaady coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ. 7 Cajpthaam hajxy jaduhñ ñimiädsibø'øwa'añii. Naxaambä yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødä hujx. 8 Pero nä'a tshønadaacnä ja'a tsø'ty hánajty jaduhñ.

9 'Mänit mijts myaghäyoowhixa'añ myajyagho'oga'añ. Mänit mijts myajmähanhada'añ maa ja'a høøçhcøxpän wiinduhmyhagajpt. 10 Mänitä Dios hajxy ñajtsixø'øwa'añ nämay. Mänit hajxy ñimiähanhada'añii hamíñ häxøpy møødä hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii. 11 Wäditaambä høhndaacpähajxy hánajty may. Mäna'anaamb hajxy hánajty cooc tyijy hajxy wiädity ja'a Dioscøxpä. Nämayyä cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ. 12 Cab hajxy ñimiägu'ughadaanñä je'eguiøxpä coo ja'a häxøgpä hánajty jiaançh tehñ wiädity. 13 Pero pønjayty jaduhñ ca'a jøjwa'adsaamb, je'eds ja'a hoybä paadaamb. 14 Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy wiädita'añ mädyii jaduhñ mänaamb coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Cøxaambä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänitäts ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

15 '(Pøn hädaa nocy capxp, ween jaduhñ wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduhñ jecy quejx. Je'eduhñ cujahy coo ja'a häxøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøçän, y coo mänit jaduhñ yajma'ada'añ. Coo ja'a häxøgpä hajxy mhíxät, 16 mänit hajxy päyø'øguiä mnøçkät maa ja'a tunän, mijts yaa tsänaabiä Judeanaaxooty. 17 Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy piäyø'tøwät, cab hajxy jaduhñ tii yajpädsømät tøgooty. 18 Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'tøwät, cab hajxy jaduhñ nøcxy tii wyich maa ja'a tiøçän. 19 Pobre ja'a to'oxiøç-hajxy hánajty maaxhuungmøødpä, møød hajxy hánajty huungyatsi'tspä. 20 Mmänu'xtä'agap ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hánajty tiøøchä, ni ja'a poo'xxiøøjooty. 21 Porque jaançh tehñ miøc ja'a tsaaçhpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduhñ tøø quia'a jadyii nebiä jaduhñ jiada'añiijan. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähoocän. 22 Pero Dios jaduhñ tøø yajnähdijy coo ja'a tsaaçhpä jecy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduhñ tøø quia'a yajnähdijy, caj pøn häxøpy cho'oga'añ.

²³ 'Coo mijts pøñ xñámá'awät: "Huug hix, chaadsä Cristo", o "Huug hix, xiids je'e", cab hajxy mmäbögät. ²⁴ Hix, minaañbä wiinhøhmbähajxy; jaduñ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduñ mäwiinätš hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'ogaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduñ wyiinhøøñät; høxtä ja' wiinhøøñäñäp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbiiyyäbä. ²⁵ Chaads mijts nnäma'ay jäguemiä. ²⁶ Coo pøñ xñámá'awät: "Huug hix, jim wiädity pactuum", cab hajxy jim mnøcxät; o coo hajxy xñámá'awät: "Huug hix, jii by je'e yu'uçhtiuum", cab hajxy mmäbögät. ²⁷ Cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduñ mäwiin quiähxø'oga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagäjpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ. ²⁸ Tšipøxp jaduñ jiada'añii nebiøch chaa nmäna'añ.

²⁹ 'Coo ja'a tsaaçpä hänäjty tøø ñajxnä, mänitiä hänäjty wyiingoodsø'owa'añ; cabä po'o hänäjty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt çhäyuyya'añ. ³⁰ Mänitøch ja'a nhijxtahnd jim quiähxø'oga'añ tsajpootyp cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitiä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagäjp jiwø'owa'añ xiuuds'añ. Mänitøch hajxy xyhixa'añ cooñ hänäjty ngäda'aga'añ jocjooty. Diosmäjaahämhøch jaduñ ngäda'aga'añ hajäjjäp. ³¹ Mänitøch ja'a nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy xuuxthaam. Mänitøch ja'a nwiimbiyähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagäjpä.

³² 'Tsøg ja'a tsø'ty jaduñ yajmäbäatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mänit hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä. ³³ Jaduñ mäwiinätš je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduñ mhixät, mänit hajxy mnajuø'owät cooñ hänäjty mobädäjpä nwiimbida'añ. ³⁴ Tøyhjätšts mijts nnäma'ay, cooñ hänäjty nwiimbida'añ, çajnä jäya'ayhajxy hänäjty quiøy ho'sogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. ³⁵ Ja'a tsajtwiing jaduñ tägoyyaamb møødä naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduñ nebiøch çam nmädia'aguiän.

³⁶ 'Pero ni pøñ jaduñ quia'a najuø'øy mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnäjtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øy. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyä Dios jaduñ ñajuø'øy, ja'a nDeedyhäjtäm.

³⁷ 'Cooñ jaduñ nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduñ mäwiinätš hänäjty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtän. ³⁸ Çajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hänäjty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty quaiy yhu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänäjty tøø tiägø'øy barcojooty. ³⁹ Ni mänit hajxy hänäjty quia'a najuø'øyñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy çøjx çhømdu'ubøgyii. Jaduñ mäwiinätš jiadaañäbä cooñ hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴⁰ Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetšc yhida'añ çamjooty. Tu'ug hänäjty yajnøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'owa'añii. ⁴¹ Metscä to'oxiøjc-hajxy hänäjty jioch. Tu'ug hänäjty yajnøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'owa'añii.

⁴² 'Nähix hahixø'ø hajxy mhidät; cab hajxy mnajuø'øy mänaa ja'a mWiindsønähajxy quiäda'aga'añ. ⁴³ Jaduñ mäwiinätš ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduñ ñajuø'owät mäduhnäjtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduñ yhidät, y cabä mee'tspä hajxy jaduñ yajtøjtägø'owät. ⁴⁴ Jaduñ mäwiinätš mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhidät. Cäbøch mijts xñä'ägä najuø'owät mänäajøch jaduñ ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁵ 'Ja'a moonsäwiindsøn, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Hoy jaduñ coo ja'a wyiindsøn miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiünät. ⁴⁶ Coo ja'a wyiindsøn miädsät, jootcuyc ja'a moonsä ñijjäwø'owa'añii mädyii jaduñ cudiuumb. ⁴⁷ Tøyhjätšts mijts nnäma'ay, jaduñä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsønän jim maa ja'a wyiindsøn tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsøn hänäjty miøødä. ⁴⁸ Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduñ mäna'anaamb cooc tyjy ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ. ⁴⁹ Mänitiä miämoonsä tiägø'owa'añ häyoowhijxpä. Mänitiä mu'ugyjjäya'ay miøødtägø'owa'añ caabiä huucpä. ⁵⁰ Cabä wyiindsøn jaduñ yhuuc jahmiedsaanä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsøn jaduñ jiaançh mädsät, ⁵¹ mänitätš ja'a craa hoyhoy quiümädowa'añ møødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jiwø'owa'añ xiuuds'a'añ.

25

¹ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'oga'añ, jaduñ mäwiinätš je'e nebiä pøc hu'ug tøø jadyijän. Jimä çäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty yhahixy. Nämajc hajxy hänäjty. Candilcøn hajxy hänäjty yhahixy. ²⁻⁴ Nämägøøxc-hajxy, cab hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänäjty nä'a tägø'øbä tøø juy. Pero ja'a jiamioødhajxy ja'a jaac nämägøøxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänäjty tøø tiu'ubøcy mäbøjpä. Nä'a tägø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänäjty tøø juy. ⁵ Coo ja'a jamiø'ød jaduñ quia'a tsoj mejch, mänitiä çäxyiidøjc-hajxy çøjx miaaho'ogy. ⁶ Coo quiuptsuhmdäjäøøyy, mänitiä jäya'ay tu'ug yaaxy: "Xiidsä jamiø'ød miech; nøcx hajxy jøjcubaadø'ow." ⁷ Mänitiä çäxyiidøjc-hajxy çøjx piädø'ogy. Mänitiä quiandilhajxy quiuhdøø'xøøyy. ⁸ Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubøquiäbä: "Højtsä gaastä weeñtiä möøyyäc; pi'idsaamb

højtsä ngandil jaduñ.”⁹ Mänit hajxy yhadsooy, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøquiäbä: “Caj, ni jaduñ quia'a mäðøyhada'añ maa ja'a højtsøxpän. Nøcx hajxy jaduñ ñijíuuyyáxä maa tioogyijän.”¹⁰ Mänit hajxy ñøcxj juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduñ miejch. Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøoy toogooty. Mänitä tøjc hajxy yhağøñä.¹¹ Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiuuyyabä. Mänitä hajxy jia cugapxøoy: “Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc.”¹² Mänit hajxy ñämaayä: “Cábøch mijts jaduñ nhixiä. Tøyhajt jaduñ.”

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacpäðøoy, mänit miänaañ:

—Jaduñ hajxy mnibiäda'agøøjat nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'oy mänájøch nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁴ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcäxø'øga'añ, jaduñ mäwiinäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpäñ. Nøcxaamb hänäjty je'e wingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiäðøñ yajmämähmøoy.

¹⁵ Tu'ug jaduñ yajmämähmøoyä mägooxmillön. Paady may miooyä coo hänäjty jiaty xäðøñyajmayø'ow. Tu'ug jaduñ yajmämähmøoyä mejtsmillön. Tu'ug jaduñ yajmämähmøoyä tu'millön. Mänitä wiindsøn tiu'ubøjcy.¹⁶ Jaaya'ay ja'a mägooxmillön wiingpøjcäbä, yajtägøoy jaduñ niyhajjtäbä. Yajmayøoy ja'a xäðøñ jaduñ; mägooxmillön jaduñ jiaac paaty.¹⁷ Jaanä jaduñduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillön wiingpøjcäbä, mejtsmillön jaduñ jiaac paaty.¹⁸ Pero jaaya'ay ja'a tu'millön wiingpøjcäbä, hoy ja'a jut jaduñ tijay. Mänitä wiindsøn xiäðøñ hoy yútsänä jutjoty.

¹⁹ Cujecy ja'a wyiindsønhajxy miejtstägajch. Mänit hajxy tiägøoy cuentäyajpäsøømbä.²⁰ Jayøjp jaaya'ay miejch ja'a mägooxmillön hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänitä wyiindsøn miooy cøxiä møøðä mägooxmillön tøø jiaac pädiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, mägooxmillönhøch jaduñ xmiøoy; chaads je'e møøðä mägooxmillönhøch tøø njaac yajmayø'oyäbä.”²¹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Hoy miich jaduñ tøø mgduiuf. Wéeñtiøch miich nyajmämähmøoy. Maas máyhøch miich ja'a xäðøñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ njaac yajmayø'owät. Tøjtägøow toogooty, ween nxoonðaacäm.”²² Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillön hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, mejtsmillönhøch jaduñ xmiøoy; chaads je'e møøðä mejtsmillönhøch tøø njaac yajmayø'oyäbä.”²³ Mänitä wyiindsøn miänängumbä: “Hoy miich jaduñ tøø mgduiuf. Wéeñtiøch miich jaduñ nyajmämähmøoy. Maas máyhøch miich ja'a xäðøñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ njaac yajmayø'owät. Tøjtägøow toogooty, ween nxoonðaacäm.”²⁴ Mänitä craa jiaac tehñ miejch ja'a tu'millön hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsøn, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møøðä. Miich ja'a xäðøñ jaduñ mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän.²⁵ Päädyhøch hijty ndsähø'oy. Päädyhøch ja'a xäðøñ hoy nyu'uch naaxjutjoty. Huug hix, chaads je'e.”²⁶ Mänitä wyiindsøn yhadsooy: “Caj miich hoy mgduiuf. Mjaanç tehñ ñuux miich. Mnajuøøby miich jaduñ cooç hojioot nga'a møøðä, cooçä xäðøñ nbaada'añ maach tøø nga'a tuñän.²⁷ Päädyhøch nxäðøñ jaduñ cu xpiädaac bancojooty. Jiiby cu miayøoy. Mänitøch nxäðøñ cu xmiøoy møøðä xäðøñhuung.”²⁸ Mänitä hajxy ñämaayä, ja'a hajxy jim tänaabiä: “Pøjcä yø'ø craa xäðøñ hajxy tu'millön; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillönmøødpä.²⁹ Pøñ may nä'ägä møøð, maas may jaduñ mio'owa'añii. Hanaxiä jaduñ miøødhada'añ. Pero pøñ jaduñ weeñtiä møøð, pøgåanäxäp je'e mäduhñtiä møøðä.³⁰ Yø'ø craa jaanç tehñ ñuuxpä, høxwijtspäðsøn hajxy hağoodstuum. Jiiby jaduñ jio'owa'añ xiuudsä'añ.”

³¹ Cooç jaduñ ngäðä'agät hanehmbä, høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch jaduñ nhäña'awa'añ maa ja'a hoyhäñaabiejtän ja'a yajxonbä. Quipxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nägøxiä.³² Mänitøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedsø'owa'añ ja'a wiinduhmyhagajtpä. Mänitøch hajxy jaduñ nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä chibän.³³ Nhäda'agäambiøch näje'e maach nhahooguiø'öjan, näje'e maach nhanajtycø'öjan.³⁴ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänitøch hajxy nnäma'awa'añ: “Min hajxy yan; tøøch mijts nDeedy xwyiimby coo hajxy mhané'emät. Jequiän hajxy jaduñ xwyiimbiiyy, cajnä ja'a naaxwiin hänäjty yhädiuf.³⁵ Mänájøch hijty nyäho'ogyijän, mänitøch hajxy xyajcaayy. Mänájøch hijty ndødsø'oyijän, mänitøch hajxy xyajnoøhuucy. Mänájøch hijty nwäditian nebiä jäguembäya'ayän, mänitøch hajxy xyaghamejstaacy.³⁶ Mänájøch wit hijty nga'a møøðän, mänitøch hajxy xñähxøxy. Mänájøch hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, mänitøch hajxy hoy xquiuhixy.”³⁷ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: “Wiindsøn, mänaa højts miich tøø nyajcay; mänaa højts miich tøø nyajnoøhu'ugy;³⁸ mänaa højts miich tøø nyaghamejsta'agy; mänaa højts miich tøø nnähxøxy;³⁹ mänaa højts miich hoy tøø nguuhixy.”⁴⁰ Mänitøch yhadsowa'añ: “Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooç mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduñ mäwiinhøch tøø xñäxuu'tspä.”

41 'Mänitöch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy hanajtyc'öbä: "Jua'ads hajxy jim, mijts haxoøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jii by maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jii biä møjcu'uhajxy chaačhpøga'añ. 42 Mänäajöch hijty nyäho'ogyiijän, cáböch hajxy xyajcaayy; mänäajöch hijty ndødsø'oyiijän, cáböch hajxy xyajnoøhuucy; 43 mänäajöch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cáböch hajxy xyaghamejtsbaay; mänäajöch wit hijty nga'a mөөdän, cáböch wit hajxy xmiooyy; mänäajöch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, cáböch hajxy hoy xquihixy." 44 Mänit hajxy miäna'ana'añ: "Wiindsøn, mänaa hõjts miich nga'a puhbejty; mänaa hõjts miich nhijxy coo hänäjty myäho'ogyii, coo hänäjty mdødsø'oyii, coo hänäjty mwädity nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänäjty mga'a mөөdä, coo hänäjty mba'amgo'na'ay, coo hänäjty mdsumyhäña'ay." 45 Mänitöch nhad-sowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooçh mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtojca, jaduhñ mäwínhöch tøø xquia'a näxuu'tspä." 46 Yø'øds hajxy jii by häda'agaamb maa hajxy chaačhpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjätyhöch tøø nwiimbiy, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jugyhatian.

26

1 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpädøøyy, mänit nnaaayy ja'a jiamiøødhajxy:

2 —Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a pascuaxøø cumaaçc yhadsumjø'owa'añ. Mänitöch hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitöch hajxy xmiøjpahbedaañ cruzcøxp.

3 Mänitä teedywiindsøn hajxy yhamugøøyy mөөdä ley-yajnähihöøbiähajxy mөөdä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judiøshajxiän. Jim hajxy yhamugøøyy maa ja'a Caifäs tiøjcän, ja'a hänäjty møjcuhdjtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän. 4 Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miädsät, neby hajxy jaduhñ yaghó'ogät. 5 Mänit hajxy nnaaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmäjtsämät ja'a xøøjooty coo ja'a cu'ughajxy nnaä haamhadät.

6 Jimä Jesús hänäjty maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Betania, maa ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänäjty tøø nñhwa'achijäbä ja'a haxøøgpa'am. 7 Jimä Jesús hänäjty quiaay, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaanč tehñ chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajchuda'xøøyyä. 8 Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhñ yhiixy, cab hajxy jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yø'ø perfume jaduhñ coo yaghäyooyy. 9 Coo jaduhñ cu tioo'cy, mänitä häyoobäya'ay jaduhñ cu nna'ägä puhbejty.

10 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduhñ tøø tiuñ maa ja'a høøchcøxpän. 11 Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts jaduhñ xmiøødhida'añ; pero høøch, cáböch mijts jeycy nmøødhida'añ. 12 Päadyhöch yø'ø to'oxiøjc perfume xyajchuda'xøøyy, cooçh mobädajpä nho'oga'añ. 13 Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xø'owät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduhñ miädia'aga'añ nébiøch yø'ø to'oxiøjc perfume tøø xyajchuda'xø'oy. Jaduhñds yø'ø to'oxiøjc jahmiedsa'añii.

14-15 Ja'a Jesús jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänäjty xiøhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hajxy hoy nnaa'ay:

—Mädühñtiøch hajxy xmiäjüyät cooçh ja'a Jesús hajxy nyajcø'ødägø'owät.

Mänitä Judas miooyyä hii'xmajc plataxädo'øn. 16 Mänit wyiinnmahñdyhajty nebiä Jesús yajcø'ødägø'owät.

17 Ja'a tehñ xiøøhadsuujø'ø hajxy hänäjty quihdujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänäjty quiaay ja'a ca'a tsoomiøødpä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødh nnaejtsä. Mänit miäyajtøowä:

—Maa hajxy ndsuugäyyämät ja'a pascuaxøøjooty.

18 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx hajxy cajptooty maačh nmägu'ughajpä tiøjcän. Mänit hajxy mnämá'awät: "Nøm hõjts nWiindsøn miäna'añ cooc tøø yhabäatäxä, y cooc hõjts yaa ndsuugäya'añ ja'a pas-cuaxøøjooty maa miich mdøgootiän."

19 Mänit hajxy jiaanč cudiuuñ neby hajxy nnaaayyän. Mänitä jøø'xy hajxy yhädiuuñ.

20 Coo quioodsøøyy, jimä Jesúshajxy hänäjty quiaay mөөdä nämajmetspä. 21 Mänitä Jesús miänaañ caaguiujc:

—Tøyhajtäts mijts nnäma'ay cooçh mijts mjamiøødh tu'jäya'ay xyajcø'ødägø'owa'añ maačh nmädsipän.

22 Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøobä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'ejä.

23 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'ačh tu'ugtexy xmiøødcaamiujpã, jé'echäts jaduñ xyajcø'ødägø'øwaamb.
 24 Jadúñhøch njada'añ nhabeta'añ, høøch ja'a Diosquexypã, nebiã Diosmädia'agy
 jaduñ miãna'añ. Pero jaančh tehñ chaachpøgaamb jaaya'ay häyooã ja'ačh tøø
 xyhawaan'ø'yäbã. Mejor häxøpy tøø quia'a miñ tøø quia'a ca'ay.

25 Mänitã Judas miãnaañ, ja'a hãnajty tøø yhawaan'ø'yäbã:

—Wiindsøn, nej, høøch je'ejã.

Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Miich je'e.

26 Jimnã hajxy hãnajty quia'yã, mänitã Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitã Dioscujú'uyãp
 yejcy. Mänitã tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitã jiamioød miooyy. Mänitã miãnaañ:

—Cay hajxy; jaduñ mäwiin hädaa tsajcaagy nébiočhã nni'x nébiočhã ngopčan.

27 Mänitã Jesús taza quionø'cy. Mänitã Dioscujú'uyãp yéjcumbã. Mänitã jiamioød ja'a taza
 miooyy. Mänitã Jesús miãnaañ:

—Hu'ug hädaa vino hajxy nägøxiã.

Mänitã vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

28 Mänitã Jesús miãnaangumbã:

—Jaduñ mäwiin hädaa vino nébiočhã nnø'tiän. Hijxtahnd jaduñ coočhã jemgyuiuhdujt
 nyajwiimbãdsøma'añ coočhã jäya'ayahajxy may nnähho'tu'uda'añ, coočh jaduñ
 nyajñähwa'adsaãñ ja'a piojppã quidiiey. 29 Pero nnämäbiočh mijts coočh hädaa
 vino nga'a huuctägatsa'añ høxtã cóonøch hãnajty tøø nho'ogy. Mänitøch mijts jaduñ
 nmøødhuucmujtägatsa'añ jim maachã nDeedy jaduñ yhane'emiän.

30 Mänitã Diosøy hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunã. 31 Mänitã Jesús
 miãnaañ:

—Hädaa coods, cáboch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbögåaãñ. Mänitøch ha-
 jxy jaduñ xñähgue'ega'añ. Jaduhñã Diosmädia'agy miãna'añ: “Nyagho'ogãmbiočh ja'a
 meegcucendãhãpã. Mänitã meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ.” 32 Pero coočh hãnajty tøø
 njuyjyøcy, mänitøch nnøcxø'øga'añ jim Galilea; mänit mijts høxhaam mnøcx'a'añ.

33 Mänitã Pedro miãnaañ:

—Hoy miich hajxy nägøxiã xjia nähgué'egät, cáboch miich nnähgué'egät.

34 Mänitã Jesús miãnaañ:

—Tøyhãjthøch miich nnäma'ay, coo ja'a tseej hãnajty quia'a ya'axyã hädaa coods, tøø
 miich hãnajty tãgøøghooc mnijjøgapxyii cóogøch tyijy jaduñ xquia'a hixiã.

35 Mänitã Pedro miãnaañ:

—Høyhøch miich näguipxy nja møødhø'ogät, cáboch jaduñ nnijjøgapxø'øjät.

Jaduñ hajxy nägøxiã piamãnaambã.

36 Mänitã Jesús hajxy miejch maa ja'a hãnajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitã Jesús miãnaañ:

—Yaa hajxy høxta'ag naaxwiin; nõcxyhøch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

37 Mänitã Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødã Zebedeo yhuunghajxy nãmetscã.
 Mänitã Jesús tiãgøøyy jootmayhãppã hoyhoy. 38 Mänitã miãnaañ:

—Jaančh tehñ jiootmayhãppøch jaduñ. Jadúñhøch nnijjãwø'yii nebiã ho'ogaambã.
 Yaa hajxy mmãhmø'øwät. Tsøg hajxy jujcy hjtãm.

39 Mänitã Jesús weefñtiã jiaac nõcxy. Mänit miãgutscãdaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy:

—Teedy, miich mee'x, ca'a yhndijy jaduñ cu ndsaachpøjcy. Pero ca'a yhøøchã nguhdujt
 jaduñ nyajtunaamby; miichã mguhdujt nyajtunããñ.

40 Mänitã Jesús wyiimbijty maa ja'a nãdãgøøgpã hãnajty tøø ñähgue'eguiän. Jim hajxy
 hãnajty mia'ay coo ja'a Jesús jim miejch. Mänitã Pedro ñãmaayyã:

—Nej, ni tu'horã hajxy jujcy mga'a hida'añ. 41 Jujcy hajxy mhídät. MDiospa'yã'axãp ha-
 jxy jaduñ nebiã mjøcu'u hajxy jaduñ xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiã mjoothajxy jaduñ
 coo hajxy jujcy mhídät, pero ja'a mni'x ja'a mgopç-hajxy jaduñ ca'a mee'xtugaamb.

42 Ja'a miãmetsc-hoocpã Jesús ñøcxy Diospa'yaaxpã:

—Teedy, miich mee'x, cáboch ndijy jaduñ cu ndsaachpøjcy. Pero ween miichã mguhdujt
 nyajtunãñ.

43 Mänitã wyiimbijcumbã maa ja'a Pedrohãjxiän. Tøø hajxy hãnajty miaahø'cumbã. Jaančh
 tehñ mia'awaamb hajxy hãnajty hanaxiã. 44 Mänitã Jesús ñähguéeccumbã. Mänit ñøcxumbã
 miãdãgøøghoocpã Diospa'yaaxpã. Mänit jaduhyã miãnaangumbã. 45 Mänit miéjtscumbã
 maa ja'a Pedrohãjxiän. Mänit miãnaañ:

—Ma'awxã hajxy, poo'xxã hajxy. Tøøds je'e yhabaady coočh hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ
 maa ja'a cubojppã cugãdiejiãya'ayän, høøch ja'a Diosquexypã. 46 Pãdø'øg hajxy, jamds hajxy.
 Xiids je'e myiñ ja'a høøch jaduñ xyegaambã.

47 Mädiaacnã ja'a Jesús hãnajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hãnajty tøø miøødwãditiãbã
 ja'a miãmajmetspã. Jaančh tehñ miay ja'a jäya'ay hãnajty miøødã, pujxtmøødpã, paçycappã.

Ja'a teedywiindsõnhajxy jaduhñ quejx møødä martuumädøjc. ⁴⁸ Ja'a Judas ja'a Jesús hñanjty yegaamb. Tøø ja'a Judas ja'a jäya'ay hñanjty ñäma'ay:

—Ja'a høøch hñanjty ndsu'xaambä, je'eds hajxy mmádsäp.

⁴⁹ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy. ⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpä, tiich xwia'ana'añ.

Mänitä Jesús hajxy miajch.

⁵¹ Mänitä Jesús jiamiøød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsõñ mioonsä tu'ug tiaatspu-jxtúutäxä. ⁵² Mänitä Jesús miänaañ:

—Cuyugø'ow yø'ø mbujxt. Pønjaty jaduhñ pädø'p pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä. ⁵³ Nej, caj miich mnajuø'oyä, coochä nDeedy jaduhñ nnámá'awät cooch ween xpiuhbety, mänitøch ja'a mioonsä tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät. ⁵⁴ Pero cooch jaduhñ nnámá'awät, cabä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät maa jaduhñ myiñän cujaay cooch jaduhñ tsipcøxp njada'añ nhbeta'añ.

⁵⁵ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Pujxtmøød paxycap hajxy tøø mbädø'ogy. Jaduhñhøch hajxy tøø xmiach nebiä mee'tspän. Jabon-jabømhøch mijts hijty nyajñähixø'oy tsajtøgooty, y cábøch hajxy mänaa tøø xmiach. ⁵⁶ Pero páadyhøch jaduhñ njaty nhbety, jaduhñä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät, nebiä Diosquexyphajxy jecy quiujahyyän.

Mänitä Jesús jiamiøødhajxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhmä Jesús jaduhñ ñähgueecä.

⁵⁷ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a mõjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedy-hajxiän. Jimä ley-yajñähixøøbiähajxy hñanjty tøø yhamugø'oy møødä martuumädøjc-hajxy. ⁵⁸ Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hñanjty pianøcxy. Mänit jiihy tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mänititä yhøxtaacy maa ja'a policiahajxiän. Yhixaamby hñanjty je'e nebiä Jesús hñanjty tiuna'añii.

⁵⁹ Ja'a Jesús, tøø hñanjty yajtøjtägø'oyii maa ja'a teedywiindsõnhajxy hñanjty tøø yhamugø'oyän møødä ley-yajñähixøøbiähajxy møødä mõjtøjc-hajxy. Jiiby hajxy hñanjty wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy jaduhñ ñähøønø'owät, hoy jaduhñ quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús hajxy jaduhñ yajyagho'ogøøjät. ⁶⁰ Pero cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay may jia wi'i ñähøønøøyy. Mänitä høhndaacpä metsc piädsøømy. ⁶¹ Mänit hajxy miänaañ:

—Nøm yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc jaduhñ yajma'ada'añ; mänitác cumaaxc wiingpä yajpädø'ogáangumbä.

⁶² Mänitä teedywiindsõñ tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduhñ coo xñäxø'owø'oy.

⁶³ Pero cabä Jesús waamb ñä'ä mänaañ. Mänitä teedywiindsõñ miänangumbä:

—Ja'a Diosøxpä miich ja'a tøyhajt myégät; højts hadwáanác pø tøyhajt jaduhñ coo miich ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

⁶⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ nej miich mmäna'añän. Jaduhñhøch mijts nnämaabiä, høøch ja'a Diosquexypä, cooch hajxy xyhixa'añ hñäna'a maa ja'a Dios yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooch jaduhñ nmänajtägatsa'añ jocjooty.

⁶⁵ Mänitä teedywiindsõñ ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hñanjty yhawa'anda'agy. Mänit miänaañ:

—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Diosøxpä. Tii testigo hajxy njaac wáanämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. ⁶⁶ Neby hajxy mmäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tøø jaduhñ quiapxtägoy ja'a Diosøxpä; ween yho'ogy.

⁶⁷ Mänitä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingugoxøøyyä. ⁶⁸ Mänit ñämaayyä:

—Pø tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø xquiexy, najuø'ow pøn tøø xquiøxy.

⁶⁹ Jimnä ja'a Pedro hñanjty yhäña'ay tøjwiing. Mänitä Pedro ñämejtsä to'oxymoonsä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Miich ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhñäts, ja'a Galileatsohmä.

⁷⁰ Mänitä Pedro ñijjogapxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduhñ mnä'ä mädiaacyy.

⁷¹ Tøjpädsømmännap ja'a Pedro hñanjty, mänit yhiägumbä ja'a to'oxymoonsä tu'ug. Mänitä moonsä ñämaayy ja'a hajxy hñanjty jimä:

—Yø'ø mixy ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohmä.

⁷² Jadähooc ja'a Pedro ñijjogapxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

⁷³ Mänitjuøøby ja'a Pedro ñämáayyägumbä, ja'a hajxy hñanjty jimä:

—Tøyhajt jaduħn coo miich ja'a Jesús hijty mmøðwädity; jaduħn miich mmädiacpä nebiä Galileatsoħmbän.

⁷⁴ Mänitä Pedro miänaaŋ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduħn xyajcumädoy. Cáboch ja'a craa nhixiä.

Tuunä ja'a Pedro jaduħn nã'ä mänaaŋ, mänitä tseey yaaxy. ⁷⁵ Mänitä Pedro quiøxy jahmiech nebiaty ja'a Jesús hänäjty tøø miäna'añän: “Cajnä ja'a tseey hänäjty ya'axy, tøø miich hänäjty tågøøghooc mnijigapxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä.” Mänitä Pedro jim chohŋ. Mänit tiägøøyy jøøbiä hoyhoy.

27

¹ Coo jioðøøyy, mänitä teedywiindsønħajxy quiojyquiapxytiuun møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ² Mänitä Jesús hajxy cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänäjty tuumbä gubernador.

³ Ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty tøø yhawaanø'øy. Coo ja'a Judas yhijxy coo ja'a Jesús hänäjty yagho'oga'añii, cabä jioot jaduħn nã'ä møc-hajty. Mänitä hii'xmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywiindsønħajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. ⁴ Mänit miänaaŋ:

—Tøøch jaduħn ngädieey coochä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'øy, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'a yhojts ngüeendä yø'øduħn. Miičħ mgüeendä yø'øduħn.

⁵ Mänitä Judas ja'a xädø'øñ ñajtsxäbapøøyy jii by tsajtøgooty. Mänit hoy ñiyo'tøøyyänä.

⁶ Mänitä teedywiindsøn ja'a xädø'øñ hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy miänaaŋ:

—Cab hädaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädäacämät maa ja'a xädø'øñ hajxy quiuy-oxø'øyän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduħn tøø tioogyii ho'cøøc.

⁷ Mänit hajxy quiojyquiapxytiuun coo ja'a naax hajxy hänäjty jiuuya'añ, ja'a xøħajpä Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänäjty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä. Je'e hajxy hänäjty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägø'øwät. ⁸ Coo ja'a naax hajxy jaduħn jiuuyy ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänäjty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä, paady jaduħn xiøħaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. ⁹ Jaduħndsä tiøjiajty nebiä Jeremias jecy miänaaŋän, ja'a Diosquexypä: “Mänitä plataxädø'øñ hajxy miooyyä hii'xmajc (nebiä judiøshajxy tøø ñägapxiän). ¹⁰ Mänitä tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuuy nébiøch ja'a Dios tøø xyhane'emian.”

¹¹ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gubernadorän. Mänit miäyajtøøwä:

—Nej, miich ja'a judiøshajxy xguiobiernähajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduħn nej miich mmäna'añän.

¹² Mänitä Jesús ñähwaambejtä ja'a teedywiindsønħajxy møødä martuumädøjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamħ nã'ägä mänaaŋ. ¹³ Mänitä Pilato miänaaŋ:

—Nej, caj miich jaduħn mmädoyyä nebiaty hajxy jaduħn xñänømiänä.

¹⁴ Pero cabä Jesús nã'ä hadsooyy; paadiä gubernador jiaanč tehñ yagjuøøyy. Cab hänäjty ñajuø'øy nebiaty jaduħn wyiinmahñdyhädät.

¹⁵ Jaduħndsä gubernador hänäjty quihdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hänäjty tu'ug yhøxmach xøøjooty pøn ja'a cu'ug jaduħn ñänømäp coo yhøxmadso'øjät. ¹⁶ Jiibiä craa hänäjty tu'ug chumychäna'ay ja'a xøħajpä Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänäjty wyl'i wia'xy. ¹⁷ Coo ja'a cu'ughajxy hänäjty tøø quiøxy hamugø'øy, mänitä Pilato yajtøøyy:

—Pøn mijts jaduħn mnänøømby cooch nhøxmädsät, Barrabás tøgä ja'a Jesús ja'a Cristo-hajpä.

¹⁸ Ñajuøøbiä Pilato hänäjty coo ja'a Jesús jaduħn yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a quihdujty hänäjty quia'a yajmädsøjcäxä.

¹⁹ Jimnä ja'a Pilato hänäjty yhäñ'a'yñä maa hänäjty tiuñän, mänitä Pilato quiapxyñäguejxä ja'a tio'oxiøjcäm: “Cab jaduħn cu' mdsaačhtiuun; hoyhäna'cy yø'øduħn. Tøøch haamyquiods haxøøg nguma'ay yø'øgøxpä.”

²⁰ Mänitä teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiojcapxøøyy coo ween hajxy miäna'añ coo ja'a Barrabás yhøxmadso'øjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogø'øjät. ²¹ Mänitä gubernador ja'a cu'ug miäyajtøøgumbä:

—Mädyii häna'c mijts mnänøømby cooch nhøxmädsät.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Barrabás.

²² Mänitä Pilato yajtøøyy:

—Ja'a Jesúsäts, ja'a xøħajpä ja'a Cristo, nébiøch je'e ndünät.

Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²³ Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii haxøøgpä jaduñ tøø tiuñ coo jaduñ yagho'ogøøjät.

Mänit hajxy jaduñ yáaxcumbä:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²⁴ Coo ja'a Pilato jaduñ yhiixy coo ja'a cu'ughajxy hänäjty quia'a mädown'añ, coo hajxy maas hanaxiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaañ. Mänit quio'øbujy cu'ugwiinduum. Mänit miänaañ:

—Ca'a yhøøch jaduñ mänaamb coo yø'ø hoyhäna'c jaduñ yagho'ogøøjät; mijts jaduñ mänaamb.

²⁵ Mänitä cu'ughajxy nägøxiä miänaañ:

—Tøyhajt jaduñ. Højts jaduñ mänaamb møød højts nnøøx møød højts nmajc.

²⁶ Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhøxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøøyy coo nøcxy miøjpahbedyüi.

²⁷ Mänitä Jesús yajnøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuhibigøøyyä ja'a soldadohajxy nägøxiä. ²⁸ Mänitä wyit yajtsijjäxä. Mänitä tsaptswit yajpägøøyyä. ²⁹ Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paxy yajcø'øgabøøyyä yhaoooyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjjicädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judíos ja'a guobiernahajxy, viva!

³⁰ Mänitä Jesús wyiingutsujøøyyä. Mänitä paxy piøjcäxä. Mänit wiojpä quiuhduum. ³¹ Coo yhuuc wiingapxpejtäbä, mänit tsaptswit yajtsijjäcumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägøøyyägumbä. Mänit yajnøcxänä maa hänäjty miøjpahbeda'añijän.

³² Tu'haamnøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiojcubaadøøyy ja'a Cirenetsohmä. Simón hänäjty xiøhaty. Mänitä Simón ja'a cruz hadsip yajcajtsoowä.

³³ Mänit hajxy miehch maa jaduñ xiøhatiän Gógota. Je'eduhñ nänøømby: "Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc nähgäda'aguian." ³⁴ Mänitä Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanč tehñ tiahmä. Coo jaduñ yhuucmajch, cab jaduñ chojcy.

³⁵ Mänitä Jesús miøjpahbéjtänä cruzcøxp. Mänitä soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwä'xät. Jaduhñsä tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañ: "Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébioch nwit hajxy jaduñ xyajwä'xät." ³⁶ Mänitä soldadohajxy jim yhøxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduñ wyiinhänä'awät. ³⁷ Mänit hajxy jim yuugjahy cruzchduum tiiguiøxp ja'a Jesús coo tøø miøjpahbedyüi: "Jesús hädaa, ja'a judíos guobiernohajxy."

³⁸ Jimä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøøyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby. ³⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty najxpä, wyl'i wyiingapxpejpy hajxy hänäjty møød hajxy hänäjty wyl'i quiuhjägøñ. ⁴⁰ Jaduhñ hajxy hänäjty ñiñäma'ayii:

—Ja'a, miič jaduñ mänaa coo mahñdy ja'a tsajtøc myagjida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacøøjäts hamdsoo pø tøyhajt jaduñ coo miič Dios xyHunghaty.

⁴¹ Jaduhñ ja'a teedywiindsøn hajxy piamänaambä møødä ley-yajnahixøøbiähajxy, møødä fariseoshajxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

⁴² —Tøø jaduñ yhuuc wi'i miäyajnähwa'ačh, y caj hamdsoo ñiyajnähwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jaduñ coo jaduñ guobiernahaty maa ja'a judiošajxiän, ween jaduñ hamdsoo ñiyajmänaayii cruzcøxp neby højts jaduñ nmäböjcmät. ⁴³ Jaduhñ tøø xnämäayyäm coo yHuunghadyii ja'a Diosäm y coo ja'a Dios jaduñ cwieendähada'añ. Pø tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios jaduñ jiaanč tsoey, ween jaduñ yajnähwa'ačh.

⁴⁴ Jaduhñsä mee'tspähajxy piamänaambä, ja'a hajxy jim miøjpahbetypä cruzcøxp.

⁴⁵ Mänitcujyxiøø ja'a naaxwiimbä wyiingoodsøøyy. Tägøøghorä jaduñ yhiyty wiingoods.

⁴⁶ Mänitmäncyxiøø ja'a Jesús møc yaaxy: "Elí, Elí, lama sabactani", je'eduhñ nänøømby: Dios mee'x, Dios mee'x, tiich jaduñ coo tøø xñajtshixø'øy.

⁴⁷ Ja'a hajxy hänäjty jim wi'i tiänaabiä, coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Eliás yø'ø craa jaduñ jia wi'i miøjyaaxyp.

⁴⁸ Mänit tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyø'øguia. Mänit quiumadsøøyy ja'a tsaatyñøøxunjooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänit paxy yagjøwøønoøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús yaghaguubøøyyä neby jaduñ miüügät. ⁴⁹ Mänitä häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxø'øgy pø minaa mbä Eliás yajnähwa'adsa'añ.

⁵⁰ Mänitä Jesús jadähooc møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. ⁵¹ Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quioø'tswa'xy cujiä. Cøxp jaduñ quioø'tsohñ. Mänitä hujx ñajxy. Mänitä tsaaj jaduñ wia'xy. ⁵² Mänitä ho'ogyjiäya'ajjut may yhawaach. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy may juijypiøjcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäböquiabä. ⁵³ Coo ja'a Jesús hänäjty

tøø jiuypioöcy, mänitå høogyjiåya'ayhaxjy yhawa'adspådsøömy, ja'a hajxy hånajty tøø jiuypioöquiåbå. Månit hajxy quiajptågøöy Jerusaleñ. Jim hajxy jaduhñ yhiyxå nåmay.

⁵⁴ Jimå soldadowiindsøñ ja'a Jesús hånajty cwieendåhaty møødå soldadohajxy. Coo ja'a tsøty hajxy jaduhñ yhiyxjy, mänit hajxy jiaañch tehñ chåhgøöy. Månit hajxy miånaañ:

—Tøyhåjtåm hijty coo hädaa craa hijty Dyioshuungå.

⁵⁵ Jimå tajjåya'ay ja'a Jesús hajxy hånajty wyi'i ñåheebø'øy jäguemduum. Jimå Jesús hajxy hånajty tøø piadsoñ Galilea. Tøø hajxy hånajty piuhbety. ⁵⁶ Jimå Maria hånajtpå ja'a Magdalatsøhmbå, møødå María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødå Zebedeo tio'oxiojç. ⁵⁷ Coo quioodsøöy, mänitå mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhåjpå José. Jim hånajty chooñ Arimatea. Pianøcxåbå ja'a Jesús miådia'agy hånajty je'e. ⁵⁸ Månitå José ja'a Pilato cuhdujt hoy miåyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiåya'ay yajmånåcåt cruzcøxp. Månitå José ja'a cuhdujt mioooyå. ⁵⁹ Månit jaduhñ yajmånajcy. Månitå poobwit yajnåhbijty. ⁶⁰ Månit jaduhñ jiiby piådaacy tsaajutjooty ja'a naamðajypå. Paadiå José ja'a tsaajut hånajty tøø yajtajyii, jiiby hånajty piåda'aga'añii coo hånajty tøø yho'ogy. Månitå tsaajut yhähumøtgåoory tsaahaam maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån. Månitå José wyiimbijty. ⁶¹ Jimå Maria Magdalatsøhmbåhajxy miåhmøöy møødå María tu'uggpå. Jim hajxy hånajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån.

⁶² Viernes ja'a Jesús jaduhñ yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsøñhajxy miejch maa ja'a Pilatån møødå fariseoshajxy. ⁶³ Månitå Pilato ñåmaayyå:

—Miicch møjteedy, ja'a craa häxøöy ho'cåbå, tøø hijty miåna'añ cooc tyjy cumaaxc hijty jiuypioöga'añ. Pero nå'å høhñdaac jaduhñ. ⁶⁴ Entonces, quex ja'a soldado jim maa tøø ñåaxtågø'øyån, jaduhñ hajxy jaduhñ jim yhadånå'awåt jadu'tsuhm. Jaduhñsä Jesús miågu'ughajpå ja'a ñåaxni'x hajxy nõcxy quia'a yajpådsoömä. Jaduhñsä cu'ug hajxy quia'a nämå'awåt cooc tyjy tøø jiuypioöcy. Maas hanaxiå hajxy jaduhñ cu yhøhñdaacy quejee ja'a Jesús hijty yhøhñda'aguian.

⁶⁵ Månitå Pilato miånaañ:

—Xiidså soldadohajxy. Ween hajxy jim nõcxy yhadåna'ay neby jaduhñ quia'a pådsoämt.

⁶⁶ Månit soldadohajxy jim quiejxå hadånaabiå. Månitå tsaajut hajxy xiøjøöy ja'a jim hämoomnaabiå maa ja'a tsaajuthaawån. Månit hajxy jim miåhmøöy.

28

¹ Cujaboom nåxøø jopyñå, mänitå María Magdalatsøhmbå jim miejch maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån møødå María tu'uggpå. ² Månitå hujx møc ñajxy. Jimå Dios ja'a mioonså hånajty tu'ug tiåna'ay. Tsaajootyp hånajty tøø chooñ. Månitå tsaajut jiohåmoomy ja'a hijty hijpå juthaaguum. Månitå yhøxtaacy tsaanåhgøxp. ³ Jaañch tehñ yhaamñ hånajty je'e. Jaañch tehñ pioob ja'a wyit hånajty. ⁴ Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonså hajxy yhiyxjy, mänit hajxy tiågøöy tsåyuubiå. Jaañch tehñ chåhgøöby hajxy hånajty. Månit hajxy quiaådaayy. Jaduhñ hajxy miåhmøöy nebiå ho'ogypiån. ⁵ Månitå Mariahajxy ñåmaayyå ja'a Diosmoonsåm:

—Ca'a hajxy mdsåhgø'øy. Nñajuøøbiøch jaduhñ coo ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miojphbedyijåbå. ⁶ Cabå jii; tøø jiuypioöcy neby hijty tøø miåna'añån. Min hajxy huug hiç maa tøø ñåaxtågø'øyån. ⁷ Coo hajxy jaduhñ mhixåt, mänitå miågu'ughajpå hajxy nõcxy paquiiå mhawaanå coo jaduhñ tøø jiuypioöcy, coo jaduhñ ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduhñ mbaada'añ. Jaduhñhöch mijts nhawåañån.

⁸ Månitå Mariahajxy hoy yhiyx paquiiå maa ja'a Jesús hånajty tøø ñåaxtågø'øyån. Jiibådå hajxy chåhgø'øy, jiibådå hajxy xioonda'agy. Månitå miågu'ughajpå hajxy hoy yhawaanå päyø'øguiå. ⁹ Tu'haamnøcxpå ja'a Jesús ñåguehxtøø'xy. Månitå Mariahajxy yajpoo'xå. Månitå Jesús hajxy wyiingumedsøöy. Månit hajxy tiecymiåmænøöy. Jaduhñ hajxy wyiingudsåhgøöy. ¹⁰ Månit hajxy ñåmaayyå:

—Ca'a hajxy mdsåhgø'øy. Nøcxhöch ja'a nmågu'ughajpå hajxy hawåañac coo hajxy jim ñøcxåt Galilea, cooñ hajxy jim xpiaada'añ.

¹¹ Coo ja'a Mariahajxy hånajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hånajty tøø jiuypioöquiån, mänitå soldadohajxy nåje'e nõcxy cajtooty, ja'a hajxy hånajty tøø yhadånå'ayåbå. Månitå teedywiindsøñ hajxy hoy yhawaanå nebiaty hajxy hånajty tøø yhiyx. ¹² Månitå teedywiindsøñhajxy hoy miøødmådia'agy ja'a martuumådøjç-hajxy neby hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiünåt. Månitå soldado xådø'øñ hajxy may mioooyå. ¹³ Månitå soldadohajxy ñåmaayyå:

—Jaduhñ hajxy mmånå'anåt coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miågu'ughajpåhajxy hoy yajpådsoömyii. ¹⁴ Y coodså gobernador jaduhñ miådoyhådåt, højts jaduhñ nyajmåbøgår. Jaduhñ hajxy xquia'a capxpåadåt.

¹⁵ Månitå soldado ja'a xådø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Månit hajxy hoy jiatø'øy neby hajxy hånajty tøø ñåma'ayiiån. Jaduhñsä judiøshajxy miådia'agyñå høxtå jäda'anåbaadyñå.

¹⁶ Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim ñöcxy Galilea, ja'a nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a tuñän maa ja'a Jesús hänajty tøø ñägapxiän. ¹⁷ Coö ja'a Jesús hajxy yhiixy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hänajty näje'e quia'a ja määböcy hamuumdu'joot.

¹⁸ Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tøøchä Dios cuhdujt cøxiä xniö'oy jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁹ Nøcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'øw hajxy nébiöch nmädia'agy hajxy xmiäböjcät. Jadhñ hajxy myajnäbétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøchcøxpä, møødä Dioshëpíritucøxpä. Høøch ja'a Dios xyHuunghajp. ²⁰ Jadhñ hajxy myajñähixø'øwät coö hajxy jadhñ miäbögät nebiätyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsäp hajxy jadhñ coöch mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coönä naaxwiimbä wyiimbídät.

San Marcos

¹ Jaduhñä Diosmädia'agy chohñda'agy ja'a Jesucristocøxpä, neby jiajty, neby yhabejty. Dioshuungä Jesucristo je'eduhñ.

² Jaduhñ jim cujaay myiñ nocyjiooty, ja'a Isaiás jecy quiujähyyäbä. Ja'a Isaiás, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduhñä Dios ja'a yHuung jecy ñämaayy: Huuc mäadow, chámhøçhä nguguexy nguejxø'øga'añ maa miich mnøcxø'øwa'añän. Je'e ja'a mädia'agy nøcxy yajwa'xa'añ coo miich jim nøcxy mwäditaambä.

³ Mänitä Dios jiaac mänaañ:

“Pactüumhøçhä nguguexy nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxø'øbiä jim tøø quiäda'agy pactuum, mänit hajxy nøcxy wyiingapx jøjcapxø'øwa'añii coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,

coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjçät, ja'a hajxy mWiindsøñhadaambiä.”

Ja'a Juan jaduhñ nänøømä, ja'a hänäjty mäyajnäbetaambä.

⁴⁻⁵ Mänitä Juan je'e jiaançh tägøøyy mäyajnäbejpä jim jäguemduum, maa ja'a mõjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Juan hänäjtian. Jim hajxy hänäjty choon maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Judea, møød jim maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Jerusalén. Mänitä Juan ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxø'øbiä coo hajxy ñäbétät, weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhñä Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwaätsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Jaduhñ hajxy hänäjty miäna'añ cooc ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänäjty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.

⁶ Ja'a Juan, camellopøjt hänäjty wyithajpy. Wajhac hänäjty wiøønhajpy. Mu'u hänäjty chu'uçhhajpy. Møjtsinnøø hänäjty yhu'ugyhajpy. ⁷ Mänitä Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: “Jímhøçhä ñjamiøød tu'ug jiaac medsa'añ yajwiingapxø'øbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeech høøçh. Cábøch cuhdujt jaduhñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän, ja'a jaac medsaambä. ⁸ Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nyajnäbejty. Pero ja'a jaac minaambä, Dioshespirtuhaam hajxy jadähooc xyajnäbejtägatsa'añ.” Jaduhñä Juan miänaañ.

⁹ Cujequiä Jesús jim miejch maa ja'a Juan hänäjty miäyajnäbetiän, jim maa ja'a mõjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Jimä Jesús hänäjty tøø choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty. ¹⁰ Tuunä Jesús ñä'a tø'ødspädsøømy, mänit yhjxy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespirtu yhjxy coo hänäjty ñägäda'agyii nebiä paloman. ¹¹ Mänitä Dios jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp. “Høøçh miich tu'uquiä nHuunghajpy. Miich njaançh tehñ chojpy. Miich njaançh tehñ quiumaaby.” Jaduhñä Jesús ñämaayyä.

¹² Mänitä Jesús miødhajtä pactuum ja'a Dioshespirtu. ¹³ Mänitä Jesús jim piuhwaatsä. Nidiuhm jim miähmøøyy. Jagooyyä animalhajxy hänäjty jim wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a mõjcu'ugong. Mänitä Jesús jia tägøøyyä jøjcapxø'øyyäbä. Juxychägui'xxøø ja'a Jesús jim yhjty jäguemduum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

¹⁴ Ja'a Juan, cujey je'e chuumä. Coo je'e jaduhñ chuumä, mänitä Jesús jim ñøcxtägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxø'øbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hänäjty yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ. ¹⁵ “Habäatnäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjçät. Weenä mjootä mwiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mna-jtshixø'øy.” Jaduhñä Jesús miänaañ.

¹⁶ Cujequiä Jesús tiägøøyy wädijpä maa ja'a mejy hänäjty xiøhatiän Galilea. Jim hänäjty wiädity mejypia'a, mänitä jäya'ay metsc yhjxy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats ja'a Simónghajxy hänäjty tiuunghajpy. Jiibiä yhacxjohmnd hajxy hänäjty piäda'agy mejjiooty. ¹⁷ Mänitä Simónghajxy ñämaayyä:

—Jam hajxy wädijtäm. Je'e mijts hijty mduunghajpy, hacxmats. Wiingtuung høøçh mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwäambiøch mijts nebiä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy myajwiingapxø'øwät —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Tuunä jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitä Simón ja'a yhacxjohmnd hajxy hoy ñajtswidso'øy mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. ¹⁹ Weeñtiä ja'a Jesúshajxy hänäjty tøø miejypia'ayo'oy, mänitä Jesús ja'a Zebedeo yhjxy møødä yhuunghajxy, ja'a Santiago møødä Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hänäjty yhäña'ay. Jiibiä yhacxjohmnd hajxy hänäjty yhaxodsø'øy. ²⁰ Mänitä Jesús ja'a Santiago miøjyaaxy møødä Juan. Mänitä

Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubõjpä. Nãhgueec ja'a tieedy hajxy jii by barcohuungooty mөөдä mioonsähajxy.

²¹ Mänitã Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hãnjaty xiõhatiã Capernaum. Coo ja'a poo'xxiõ yhabaaty, mänit hajxy jii by tiãgõõy tsajtõgooty. Mänitã Jesús ja'a cu'ug tiãgõõy yajwiingapxõbiã. ²² Mänitã cu'ughajxy yagjuõõy coogã Jesús hãnjaty hoy yajnáhixõõy nebiã mõiõdujtmөөдпã. Maas hõyyãc hãnjaty yajnáhixõõy quejee ja'a hãna'c-hajxy, ja'a Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty naxy yajnáhixõõbiã tsajtõgooty. ²³ Jii biã mãhdiõjc hãnjaty tu'ug tsajtõgooty, tõõ hãnjaty yajtãgõõyii ja'a mõiõcu'u. Mänitã mõiõcu'u tiãgõõy yaaxpä mõc:

²⁴ —Miich Jesús, Nazaret miich mdsõõñ. Tii hõjts coo xmiãdsibõõy. Hõjts jaduhñ xjia wi'i yajcuhdãgõyyaamb, túhmãts. Nnajuõõbiõch põñ miich. Miichã Dios xyHuunghajp —nõmã mãhdiõjcã mõiõcu'u yajmãnaañ.

²⁵ Mänitã Jesús ja'a mõiõcu'u yhojy:

—Hamõñ, jua'ads jim maa yõõ mãhdiõjcãñ —nõmã Jesús miãnaañ.

²⁶ Mänitã mõiõcu'u ja'a mãhdiõjc je'e yajpojpaaty. Yãaxãbã mãhdiõjc ñãhwaatsã. Ja'a mõiõcu'u jaduhñ yajyaax. ²⁷ Coo ja'a Jesús ja'a mãhdiõjc jaduhñ yajnáhwaach, jiaanç tehñ yagjuõõy ja'a cu'ughajxy jaduhñ nãgõxiã. Mänit hajxy tiãgõõy ñiããmãyyãbã:

—Maa yõõ craa cuhdujñ jaduhñ tõõ ñã'ã mahñ piõcy coo yõõ mãhdiõjcã mõiõcu'u jaduhñ yajnáhwaatsã. Nej, hãwiñjemyguihuudjãda'a miõõdãjã —nõmã Jesús ñãnõõmã.

²⁸ Paquiã mãdia'agy jim wia'xy Galileanaaxooty wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús ja'a miõcmãjaa hãnjaty tõõ yajcãhxõõgy.

²⁹ Coo ja'a Jesús hajxy jii by chãjtõjãpãdsõõmy mөөдä jiamiõõdtõjc, mänit hajxy jim ñõõcy maa ja'a Simõnghajxy hãnjaty chãna'ayãn mөөдä Andrés. Quipxiã Santiagohajxy hãnjaty choonã mөөдä Juan. ³⁰ Ja'a Simõn ja'a miõõdhoc, pa'amgõ'naaby hãnjaty je'e. Tobia'am hãnjaty miõõd. Coo ja'a Jesús jim miejch maa ja'a Simõn tiõjcãñ, mänitã Jesús yhawãanãxã coo ja'a pa'amjãya'ay hãnjaty jii by tõgooty. ³¹ Coo ja'a Jesús tiõjtãgõõy, mänitã pa'amjãya'ay wyidsõ'cy. Mänitiã ja'a tiõy tiõjch. Mänitã Jesús yajcaayyã yaghuucã ja'a Simõn ja'a miõõdhoc.

³² Mänittsuu, coo ja'a xõõ hãnjaty tõõ quiuhnaxy, mänitã Jesús pa'amjãya'ay may yãñãmejtsã, jim maa ja'a Simõn tiõjcãñ, mөөдä mõiõcu'umөөдpãhajxy. ³³ Jimã cu'ughajxy hãnjaty may tiãna'ay tõghaawjooty. ³⁴ Mänitã Jesús jãya'ay may yajpa'amnãjxy. Madiu'ujã pa'am hajxy hãnjaty miõõdã. Mөөдä mõiõcu'umөөдpãhajxy, yajnáhwaatsã hajxy je'ebã. Mänitã Jesús ja'a mõiõcu'u yhanehmy coo hajxy quia'a cápxãt, je'eguiõxpã coo ja'a Jesús hãnjaty ñajuõõyii põñ je'e.

³⁵ Cujaboom, je'enã hãnjaty wyiingoodsã, mänitã Jesús piãdõ'cy. Mänit tiõjãpãdsõõmy. Mänit jim ñõõcy jäguemduum. Mänitã Tieedy hoy pia'ya'axy. ³⁶ Coo jioõõõy, mänitã Simõnghajxy yhiõjxy coo Jesús hãnjaty tõõ tiu'ubõcy. Mänit hajxy tiu'ubõjcy hõxtaabiã. ³⁷ Coo ja'a Jesús piaatã, mänit ñãmaaayã:

—Jim miichã cu'ug xjia wi'i yajtõy maaçhã ndõjcãñ.

³⁸ Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Jam hajxy wiingtuum wãdjtãm maa ja'a cajpt wiingonbãñ. Jadúhnhõchã cu'ugã Diosmãdia'agy jim nyajwiingapxõõbiãt. Jadúhnhõch nwiinguexiã coochã Diosmãdia'agy wiinduhmyhagajpt nmãwãditã.

³⁹ Mänitã Jesús tiãgõõy wãdijpã tsajtõjc-tsjõtõjc wiinduhmyhagajpt jim Galileanaaxooty. Ja'a Diosmãdia'agy hãnjaty yajwiingapxõõby, mөөдä pa'amjãya'ay hãnjaty yajnáhwaatspã, ja'a hajxy mõiõcu'umөөдpã.

⁴⁰ Mänitã Jesús pa'amjãya'ay ñãmejtsã tu'ug, ja'a leprapa'ammөөдpã. Mänitã Jesús wyiinjiãcãdaacã, miãnuu'xtaacã:

—Põ chojpy miichã mjoot jaduhñ, hõõch hãdaa nba'am yajnáhwaatsãc —nõmã Jesús ñãmaaayã.

⁴¹ Mänitã mãhdiõjc ñãxuu'tsã. Mänit ñãhdoonã. Mänit ñãmaaayã:

—Tii coo quia'a cabã. Tõõ jaduhñ mnãhwa'açh.

⁴² Tuunã ja'a Jesús jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitiã mãhdiõjcã pia'am ñãhwaatsã. ⁴³⁻⁴⁴ Mänit miãgapx yhanehmã:

—Huuc mãdow, cab jaduhñ põñ mhawãanãt coo tõõ mba'amnãhwa'açh. Tu'uda'acuiã jim mnõcxãt maa ja'a teediãñ, ween jaduhñ xyhiõy coo tõõ mjaanç pa'amnãhwa'açh. Mänit mguyoxõõwãt nebiã Moisés jecy yhanehmiãñ, jaduhñã cu'ughajxy ñajuõõwãt coo tõyhajtã mba'am tõõ jiaanç naxy —nõmã Jesús miãnaañ.

⁴⁵ Pero cabã craa ñã'ã mãdia'agy miãbõjcy, ja'a pia'am hãnjaty tõõ yajnáhwa'açhujãbã. Coo tiu'ubõjcy, mänit tiãgõõy mãdiaacpã nebiaty hãnjaty tõõ jiaty. Wiinduhmyhagajptã mãdia'agy jaduhñ wia'xy. Coo ja'a pa'amjãya'ayhajxy jaduhñ miãdõyhajty coo ja'a Jesús hãnjaty miãyajpa'amnaxy, mänitã Jesús hajxy tiãgõõy hõxtaabiã coo ja'a pia'amhajxy yãñãxãxãt. Paadiã Jesús hãnjaty quia'a cajptãgõõwãanã coo ja'a pa'amjãya'ayhajxy hãnjaty

jia wi'i nãamech. Paadiä Jesús miãhmõõñä jäguemduum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitã Jesús ja'a pa'amjäya'ay may nãamejtsä. Wiinduhmyhagajptjaty hajxy hãnajty choõñ.

2

¹ Cujequiã Jesús jadãhooc quiajptãgõõy Capernaum. Mänitã mädia'agy wia'xy coo hãnajty jim tõõ miejtscumbã. ² Mänitã jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Jesús hãnajty miejsta'aguiän. Paquiã ja'a tøjc jaduhñ yhuich. Hõxtã tõguubiaady hajxy miejch. Mänitã Jesús ja'a cu'ugã Diosmädia'agy tiãgõõy yajwiingapxõõbiã. ³ Mänitã pa'amjäya'ay tu'ug quioõmiejtsä cõõmucy tecymiucy. Nãmãdaaxcã jäya'ayhajxy hãnajty quio'õy tsaajiooty. ⁴ Cabã pa'amjäya'ay hãnajty hoy yajmedsa'afii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a jäya'ayhajxy hãnajty jiaanç tehñ miayyã. Mänitã mãhdiõjc miãbejtã cuhjodiõjnãhgõxp. Mänitã tøjc hajxy weentiã yajcuhwaach, jim mãdõyyã maa ja'a Jesús hãnajty pia'tãna'ayän, mãduhñtiã pa'amjäya'ay hoy nãnaxy. Mänitã jaduhñ quihdõõñãjã tsaajiooty. Jiiby hoy quida'agy maa ja'a Jesús wyiinduuman. ⁵ Paadiã pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, ñajuõõby hajxy hãnajty coo ja'a pia'am hãnajty yajnaxããñã. Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiyx coo ja'a miãdia'agy hãnajty miãbõgãñã coo hãnajty miãyajtso'oga'añ, mänitã pa'amjäya'ay nãmaayyã:

—Mägu'ughajpã, tõõ ja'a mboj tõõ ja'a mgãdieey xñãhwa'açh —nõmã Jesús miãnaañ.

⁶ Jiibiã häna'c-hajxy hãnajty näje'e piahãña'ay, ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy yajnãhixõõbiã tsajtõgooty. Jiiby hajxy hãnajty miãmãdoonaabiã. Mänitã hajxy näje'e miãnaañ quioopcooty: ⁷ “Tii yõ'õ craa jaduhñ coo miãna'añ cooc tyijy yõ'õ pa'amjäya'ay piojpa quiaãdieey tõõ yajnãhwãatsã. Cap põñ cuhdujt miõõdã coo jäya'ayã piojpa quiaãdieey yajnãhwãatsã; jagooyyã Dios tu'uquã miõõdã.” ⁸ Ñajuõõy ja'a Jesús jaduhñ waambaty hajxy hãnajty miãdia'agy quioopcooty. Mänitã hajxy nãmaayyã:

—Tii hajxy jaduhñ coo mwi'i miãdia'agy mgõpcooty. ⁹⁻¹¹ Hõõçh, Diosquëxyhõch hõõçh, pãadyhõch cuhdujt nmõõdã coochã jäya'ayã piojpa quiaãdieeyhajxy yaa nyajnãhwãatsã hädaa yaabã naaxwiin. Hädaa mãhdiõjc, nyajpa'amnaxãambiõch hädaa. Jaduhñhõch nyajcãhxõ'õga'añ cooch njaanç Diosquëxiã. Jaduhñã tøyhajt hajxy mmõõdhãjãpãt cooch cuhdujt njaanç mõõdã coochã jäya'ayã piojpa quiaãdieeyhajxy nyajnãhwãatsã —nõmã Jesús miãnaañ.

Mänitã pa'amjäya'ay nãmaayyã:

—Tãnaayyõ'õg. Widsõ'õg yõ'õ mdsaa. Nõcxnã maa ja'a mdõjcän.

¹² Tuunã ja'a Jesús jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitã pa'amjäya'ay jiaanç mõcpõjcy. Mänitã tiãnaayyõ'cy. Mänitã chaay wyidsõ'cy. Mänitã tiu'ubõjnã. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhiyx, mänitã hajxy nägõxiã jiaanç tehñ yagjuõõy. Mänitã hajxy miãnaañ:

—Ni mãnaa hõjts jaduhñ nga'a hĩjãm.

Mänitã Dios hajxy wyiingdsãhgõõy.

¹³ Mänitã Jesús ñõcxtãgajch maa ja'a mejjiän. Mänitã jäya'ay jim may ñãmëjtsãgumbã. Mänitã Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxõõyyã. ¹⁴ Jimã Jesús hãnajty miejypia'ayo'oy, mänitã Leví yhiyx, ja'a Alfeo yhuung. Jim hãnajty yhäña'ay meexãpa'a maa hajxy hãnajty yajnãhjuudi'udiän. Mänitã Leví nãmaayyã:

—Jam wãdĩtãm —nõmã Jesús miãnaañ.

Mänitã Leví tiãnaayyõ'cy. Mänitã piadu'ubõjcy.

¹⁵ Mänitã Jesús hajxy wioowã mägaabiã maa ja'a Leví ja'a tiõjcän, mõõdã jiamioõdtõjc. Nãmayyã jäya'ayhajxy jim piamejch, ja'a Jesús hajxy hãnajty pawãdijpã. Jiibiã yajnãhjuudiutpãdõjcã Jesús hajxy hãnajty may miõõdcaamiucy miõõdhuucmucy, mõõdã cubõj cugãdieediõjc. ¹⁶ Jiibiã fariseoshajxy hãnajty näje'e miãhee'pna'ay, mõõdã häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty naxy yajnãhixõõbiã tsajtõgooty. Coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhiyx coo ja'a yajnãhjuudiutpãdõjc-hajxy hãnajty miõõdcaamiugyvi mõõdã cubõj cugãdieejäya'ayhajxy, mänitã Jesús ja'a jiamioõdhajxy nãmaayyã:

—Yõ'õ mwiindsõñ, tii yõ'õ yajnãhjuudiutpãdõjc coo miõõdcaamiucy, mõõd yõ'õ cubõj cugãdieejäya'ay —nõmã fariseoshajxy miãnaañ.

¹⁷ Miãdoow ja'a Jesús jaduhñ coo hajxy jaduhñ miãnaañ. Mänitã hajxy nãmaayyã:

—Põñ jaduhñ mõc, cab hajxy yajtsooyõ'õy. Põñ jaduhñ pa'ammõõd, je'eds hajxy jaduhñ yajtsooyõõby. Pãadyhõch yaa tõõ ngãda'agy hädaa yaabã naaxwiin coochã cubõj cugãdieebiãhajxy nnãmã'awãt coo ja'a yhaxõgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixõ'õy. Põñãc tyijy pojpã cãdieey ca'a mõõd, cãbõch hajxy je'e waamb nãmã'awa'añ —nõmã Jesús miãnaañ.

¹⁸ Cujecy, jimã Juan ja'a jiamioõdhajxy hãnajty jaguiay yhity, mõõdã fariseoshajxy näje'e. Mänitã jäya'ayã Jesús hajxy hoy näje'e miãyajtõy:

—Yõ'õ Juan ja'a jiamioõdhajxy, jaguiay hajxy yõ'õ yhity, mõõd yõ'õ fariseoshajxy. Pero miichã mjiamioõdhajxy, cab hajxy jaduhñ yhijpã. Tisãñ —nõmã Jesús nãmaayyã.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug naxy jiadyyi, cabä jäya'ayhajxy yhity jaguiay, ja'a hajxy woybä wihpä, coo ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty wyiingay wyiinu'ugy. Cab hajxy hänäjty jioot-mayhaty. ²⁰ Pero habaadäännäp jaduñ cooçh yaa ndsoonaannä. Mänitøch mäbøjnäbä ja'a njamiødhajxy yhida'añ jaguiay. Jootmayhadaamb hajxy hänäjtian.

²¹ Ni pønä tucwit quia'a hagø'ø'y jemywyithaam. Ja'a jemywyit, mógap je'e. Ja'a tucwit, cøødsäp je'ebä. Maas hanaxiä jiaac pagøødsät. ²² Jaanä jaduñduhmbä, ni pønä jemyvyino quia'a cudemø'oy tu cwajhacxujooty. Jaac xünäp ja'a jemyvyino jaduñ. Mägøødsø'øb ja'a tu cwajhacxuy jaduñ. Cøxäp ja'a jemyvyino yhøxyocy. Nä'ägä tågøyyäp jaduñ nämetsc. Tågøyyäp ja'a tu cwajhacxuy. Jaanä tågøyyäbä jemyvyinäbä. Páadiädsä jemyvyino hajxy quidemø'oy jemywajhacxujooty —nømä Jesús miänaañ.

²³ Poo'xxiøjooty hänäjty je'e, jimä Jesúshajxy hänäjty wiädity trigocamjooty, møødä jiamioødtøjc. Mänitä jiamioødhajxy yohguiujc tiägøoyy trigowiingädsujtspä. Je'e hajxy hänäjty jioø'xaamby. ²⁴ Jimä Fariseoshajxy hänäjty näje'e piawädiäp. Mänitä Jesús ñämaayä:

—Tii yø'ø njamiødhajxy coo trigowiingädsuch poo'xxiøjooty. Nej, cab hajxiäda'a ñajuø'oyä coo ja'a cuhdujt jaduñ myiñä coo hajxy jaduñ mga'a tünät poo'xxiøjootiä —nømä fariseoshajxy miänaañ.

²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä Diosmädia'agy hajxy mgapxiä coo ja'a Davidhajxy jecy yäho'pøjcä møødä jiamioødtøjc. ²⁶ Ja'a Abiatar hänäjty tuumb teedywiindsøn. Mänitä David jiiby tiägøoyy Diostøgooty. Mänitä tsajcaagy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quuiyoxø'oyäbä Dioswi-induum. Mänitä David ja'a jiamioødtøjc piuhmooyy. Hoorä, cabä cuhdujt hänäjty myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduñ quiaýät. Jagooyä teedy cuhdujt hajxy hänäjty miøødä coo hajxy quiaýät.

²⁷ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Paadiä Dios ja'a poo'xxiø quiuunuu'xy, weenä jäya'ayhajxy mänit pioo'xy. Mijts jaduñ ja'a mänaamb, paadiä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy cooc tyijy ja'a poo'xxiø hajxy wyiingudsähgø'øwät. Cab jaduñ ñä'a tøyä. ²⁸ Cooçh jaduñ nDiosquexiä, pädyhøch cuhdujt nmøødä cooçh nmähane'emät høxtä poo'xxiøjooty paady —nømä fariseoshajxy ñämaayä.

3

¹ Mänitä Jesús jadähooc tiøjtägøoyy tsajtøgooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug cø'øma'ad. ² Jimä fariseos ja'a Jesús hajxy hänäjty miähee'pna'ay pø jaançh mäyajpa'amnaxaamb hänäjty je'e poo'xxiøjooty. Wiinmahñdy hajxy hänäjty yhøxtaaby nebiä Jesús hajxy yajtsuømøjtät. ³ Mänitä cø'øma'adpä ñämaayä:

—Tänaayyø'og. Miñ yam cujc täna'aw —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä mähdiojç jaduñ quuidiuñ. ⁴ Mänitä fariseoshajxy ñämaayä:

—Nebiä cuhdujt myiñ coo hajxy ndüünämät poo'xxiøjooty, hoy tøgä haxøøgä. Nej, jaduñä cuhdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsøocämät poo'xxiøjootiä, tøgä jaduñ myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghø'cämädä —nømä Jesús miänaangumbä.

Pero cabä fariseoshajxy waamb ñä'ägä hadsooyy. ⁵ Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä, mäduhñtiä Jesús hajxy hänäjty jiuhdänaawiädity. Jootmayhajpä Jesús hänäjty coo ja'a fariseos ja'a cø'øma'adpä hajxy hänäjty quia'a näxuuch. Cabä Jesús hänäjty jiootcuçä. Mänitä mähdiojç ñämaayä:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quio'ø jiaançh xajtøoyy. Tuunä jaduñ ñä'a xajtøoyy, mäniä quio'ø yhooyøoyy. ⁶ Mänitä fariseoshajxy wyiimbijty. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Herodes jiamioødhaxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hänäjty tiuumby. Mänitä fariseoshajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogøøjtät.

⁷ Coo ja'a Jesús hajxy jiiby choñ tsajtøgooty møødä jiamioødtøjc, mänit hajxy jim ñøcxtägajch maa ja'a mejyipa'ajän. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may piawädiy. Galilea hajxy hänäjty choñ. ⁸ Tøø ja'a mädia'agy hänäjty wia'xy wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øgy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy jaduñ miädooyy wiinduhmyhagajpt, mäniä Jesús jäya'ay may ñämejtä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty choñ, møød jim Judeanaaxooty, møød jim Jerusalén, møød jim Idumea, møød jim Jordänmøjnøøhawiimb, møød jim Tiro, møød jim Sidón. ⁹⁻¹⁰ Coo ja'a pa'amjaya'ayhajxy hänäjty may tøø yajmøcpøgyii, paadiä Jesús hänäjty jia wi'l'i nähdonä'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac pa'ammøødpä, ween hajxy jaduñ ñähwaatspä. Høxtä niyhanø'tsmujcäp hajxy hänäjty. Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaayy coo barcohuung hajxy jim nähix hahixø'ø miähänä'awät, jaduñä Jesús jiiby paquiä piédät coo hänäjty pianø'ødsä'añii ja'a cu'ug.

¹¹ Jimä jäya'ayhajxy hänajty wiädijpä ja'a møjcu'umøødpä. Homiaajä Jesús hajxy hänajty yhxjy, mänitä Jesús hajxy hänajty wyiinjiicäda'agy, mänitä Jesús hajxy hänajty näma'ay:

—Dios miich xyHuunghajp —jaduhnä møjcu'umøødpähajxy hänajty wyl'i ya'axy.

¹² Mänit hajxy yhanemä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägäpxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduñ hanehm.

¹³ Mänitä Jesús jim ñöcxy tunguhduum. Mänitä Jesús ja'a jiamioød miøjyaaxy, pøn hänajty hoy quipxy miøødwäditaamby. Coo hajxy jim quioo'ty maa Jesús hänajtiän, ¹⁴ mänit hajxy nämajmetsc wyiinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miøødwädität, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nöcxy yajwa'xy. ¹⁵ Mänitä cuhdujt hajxy miooyä coo jäya'ay hajxy yajñähwä'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. ¹⁶ Jaduhnä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty xiøhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hänajty xiøhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxøbejt Pedro. ¹⁷ Jimä Zebedeo yhuunghajxy hänajtypä, ja'a Santiago møødä Juan. Jue'e hajxy yajxødägøøyyä Boanerges. Jaduhnä hänajty miädia'agytägøoy coo hajxy hänajty paquiä jiaanč tehñ yhawa'anda'agy nebiä hñeejän. ¹⁸ Ja'a hajxy hänajty jaac jimbä, jaduñ hajxy hänajty xiøhaty Andrés, møødä Felipe, møødä Bartolomé, møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Santiago, ja'a Alfeo yhuung, møødä Tadeo, møødä Simón, ja'a hänajty xøhajpä ja'a celote. ¹⁹ Ja'a miämajmetspä hänajty xøhajp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujegy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cø'ödägøoyä. ²⁰ Mänitä Jesús hajxy ñöcxy maa tiøjcän møødä jiamioødhajxy.

Mänitä jäya'ayhajxy may miéjtscombä maa ja'a Jesús hajxy hänajtiän. Paadiä Jesús hajxy hänajty quia'a näbaadøoyäxä mänaa hajxy jaduñ quia'yät møødä jiamioød, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty wyl'i yhadspiy coo ja'a pia'amhajxy yajñäxäxät. ²¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiuju miägu'ughajxy jaduñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ yhadspiyii, mänitä Jesús hajxy nämejch. Mänitä Jesús hajxy jia yajñöcxañ hadsip. Jaduhnä hajxy hänajty miäna'añ cooc tyjij ja'a Jesús hänajty tøø quihhiñ.

²² Mänitä häna'c-hajxy näje'e quiaädaacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajñähixøøbiä tsajtøgooty. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø Jesús, puhbéjtäp yø'ø ja'a møjcu'ugong, paadiä mäjaa miøødä coo jäya'ay yajñähwa'ačh, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Haa ca'a, ja'a møjcu'ugong ja'a møjcu'u hajxy wyiindsønhajpiä —nømä Jesús wyiingapxpejtä.

²³⁻²⁶ Mänitä yajñähixøøbiädöjc-hajxy miøjyaaxä. Mänitä Jesús tiägøoy yajñähixøøbiä cuento yajmäbaadyhaam.

—Coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy ñimiøødtunäaänä. Jaanä jaduñduhmbä, coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tøgooty ñimiøødhidäaänä. Jaanä jaduñduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'owøøjtät quipxyjiaty møjcu'u, cab hajxy jaduñ hoy wiäditaanä. Cöxäp hajxy jaduñ quiuhdägoyy. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhädät coochä møjcu'ugong xquia'a puhbety.

²⁷ Jaanä jaduñduhmbä, ni pønä møjjäya'ay hoy mga'a mäméedsät tijaty jiihy miøød tiøgooty. Mänit mäßöcypä coo jawyiin mgø'öxots mdöcyxiödsät, mänitäs hoy mmäméedsät.

²⁸ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios jäya'ay miäme'e'xa'añ nebiatiä pojpa cädieey hajxy miøødä, waambatiä Dios hajxy tøø miägapxtägoy. ²⁹ Pero pønä Dioshespiritu tøø miägapxtägoy, je'e mäßöcypä, cab hajxy mänaa miäme'e'xaänä. Homiänaaxøø ja'a piojpa quiaädieey hajxy miäwädita'añ —nømä Jesús miänaañ.

³⁰ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, coo hänajty tøø ñänømyii cooc tyjij ja'a møjcu'ugong hänajty miøødwädity.

³¹⁻³² Jimä Jesús hänajty miädia'agynä, mänitä tiajhajxy miejch møødä piuhya'ayhajxy. Coo jäya'ayhajxy hänajty jiaanč tehñ miayyät tøgooty, paadiä tiajhajxy töguum miähmøoyy. Mänitä capxy hajxy quiejxy tøgooty coo ja'a Jesús ween yhuuc pädsömy. Jiibiä Jesús jäya'ay hänajty may jiihñäaawiditii tøgooty. Mänit hajxy miänaañ:

—Ximä mdaj xwyl'i yajty møødä mbuhya'ayhajxy møødä mbuhdo'oxyhajxy.

³³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhöch ndajhajpy; pønhöch nbuhya'ayhajpy.

³⁴⁻³⁵ Mänitä Jesús jäya'ay wyiinee'ppejty mäduhñtiä hänajty jiihñäaawiditii. Mänit miänaañ:

—Pønjätyhöch nDeedy miädia'agy cudiüünäp, je'ečh ndajhajpy, je'ečh nbuhya'ayhajpy —nømä Jesús miänaañ.

4

¹ Mänitä Jesús jadähooc yhädaaccumbä mejypia'a Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hänajtiän. Coo hawa'adspä hänajty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøoyy mejwyiing. Mänit jiihy

yhänaaguiädaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøoyy pu'uwiing hamädoowhiijpä waambatiä Jesüs hänajty miädia'agy. ² Mänitä Jesüs tiägøoyy yajnähihöbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

³ —Huuc mäadow hajxy, mänitä jäya'ay tu'ug tiu'uböjcy trigowöjpä. ⁴ Näje'e trigotøömd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhaixy hoy pyiwø'ogy. ⁵ Wiingtuumä trigotøömd hoy quiahgumbä tsajoot maa naax hänajty quia'a møödän. Paquäiä trigotøömd miuxy coo naax hänajty quia'a cøöcä. ⁶ Pero nägooyä xøø piädsøoyä, cøjxä trigohuung tiø'öch coo tyicts hänajty cøöc tøø quia'a häda'agy. ⁷ Wiingtuum hoy quiahgumbä maa hapyt hänajty jiaanč tehñ miayyän. Coö hapyt jaduhñ yee'cy, cøjx jaduhñ ñähäna'ayii. Ni tiøöm ja'a trigo quia'a pejty. ⁸ Wiingtuum hoy quiahgumbä maa ja'a naax hänajty jiaanč tehñ tiøø'quiän. Jaanč tehñ yhooyøoy ja'a trigo jim. Näje'e hii'xmajcäpjc miøöda tu'wipä; näje'e tägøøghii'xpajc miøöda; näje'e mägo'xpajc miøöda tu'wipä.

⁹ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Pøn hädaaduhñ wiinjuøby, wéenhöch nmädia'agy xmiäböjca.

¹⁰ Coö majiäya'ayhajxy wyiimbijty, jimä Jesüs ja'a jiamioödm miøödmähmøoyy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä, møöda wiingjäya'ay ja'a näwéñtiäbä. Mänitä Jesüs ñämaayyä coö quiapxtøwät waambaty hänajty tøø miädia'agy. ¹¹ Mänitä Jesüs yhadsooy:

—Jaduhñä Dios jioot chocy coö mijts mwiinjuø'owät nebiä miäjaa yajcähxø'oga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuø'oy. Yø'ø wiinghäna'c-hajxy, ni yø'øhajxy quia'a wiinjuø'oy. Päädyhöch yø'ø häna'c-hajxy nyajnähihö'oy cuento-yajmäbaadyhaam. ¹² Hoy hajxy jia mäday, cab hajxy wyiinjuø'oy; jaduhñä Dios hajxy quia'a jøpøgø'owät; jaduhñä piojpä quädieey hajxy quia'a yajnähwäatsäxät.

¹³ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Mijts, pø cab hajxy jaduhñ hoy mwiinjuø'owa'añ waambatyhöch naamñä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduhñ hajxy hoy mga'a wiinjuø'owa'añ waambatyhöch njaac yajmøödmädia'aga'añ cuento-yajmäbaadyhaam. ¹⁴ Ja'a jäya'ay trigowöjpä, jaduhñ mäwiinäts miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän. ¹⁵ Ja'a trigotøömd cähwäbä tu'haam, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mädooyän. Pero nägooyä ja'a møjcu'u ñämech, mänitiä hajxy yagjahdiägøoyäxä waambaty hajxy tøø yajwiingapxø'oyii. ¹⁶ Ja'a tøömd cähwäbä tsajoot, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e paquäiä miäböquiän, Jaanč tehñ xioondaac hajxy jaduhñ. ¹⁷ Pero cab hajxy jejcy miäböcy. Nägooyä hajxy jaduhñ chaächtiuñii ja'a Diosmädia'agyquixpä, mänit hajxy ñajtshixøöñä. ¹⁸ Ja'a tøömd cähwäbä maa hapyt jiaanč tehñ miayyän, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mäböquiän. ¹⁹ Pero jiaanč tehñ jiahmiechp hajxy jaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduhñ wyi'i ñädajpy wyi'i ñämaaby neby hajxy hoy chänä'awät, neby hajxy hoy yhäyöwät, møödm maa mäyøohadyiibän. Yajtägoobiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. ²⁰ Ja'a tøömd cähwäbä maa naax jiaanč tehñ tiøø'quiän, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäböquiän. Hoy hajxy jiaanč tehñ quitudiñ. Jaduhñ hajxy miäbaady nebiä trigo hii'xmajcäpjc miøödan tu'wipä, møödm nebiä tägøøghii'xpajc miøödan, møödm nebiä mägo'xpajc miøödan tu'wipä.

²¹ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Coö jäya'ay jøøn hajxy quiduoø'xø'oy, cøxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy jiihy quihjupy cubetapa'c. Ni jiihy hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c. ²² Jaanä jaduhñduhmbä, tijaty jaduhñ hijp yu'učh, tsipcøxp jaduhñ quioxy cähxø'oga'añ. ²³ Pøn jaduhñ wiinjuøby, wéenhöch nmädia'agy xmiäböjca.

²⁴ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Huuc wiinjuø'ow hajxy nébiöch cham nyajmøödmädia'aga'añ; pøn hädaa mädia'agy hoy wiinjuøby, maas hoy jaduhñ jiaac yajwiinjuø'owa'añii. ²⁵ Pøñhöch nmädia'agy tøø xmiäböjca, je'ečh njaac yajnähihö'owaamby. Pero pøñhöch nmädia'agy tøø xquia'a mäböjca, cäböch je'e ti nyajnähihö'owaanñ. Höxtä jiahdiägøoyaaamby je'e mädyii tyijy tøø jia wiinjuø'oy.

²⁶ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän. ²⁷ Coö ñiippäø'oy, mänit nøxcy miaanä coö tøø quioodsø'oy. Cujaboom, coö jiobö'oy, mänit piädo'cumbä. Pero cab jaduhñ ñajuø'oy nebiä tøömd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tøömd miuxy yeegy. ²⁸ Ja'a tøömd, jiiibiä miäjaa piäady naaxooty. Coö miuxy, mänit yeegy. Coö yeegy, mänit piøjy. Coö piøjy, mänit tiøömbety. Coö tiøömbety, mänit miäjay. ²⁹ Coö miäjay, mänit hajxy chucy. Tøø jaduhñ yhabaantä coö hajxy yajpädø'ogät.

³⁰ Mänitä Jesüs jiaac mänaañ:

—Nebiaduhñ njaac yajmäbaatämät coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa jaduhñ yajcähxø'oga'añ. ³¹⁻³² Coö ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä mostazapjanc. Jaanč tehñ chay ja'abi' mostazapjanc jaduhñ. Ni mädyii hujts piäc jaduhñ quia'a

tsayyá nebiá habi' mostazapajc chayyán. Pero coo mní'ibát, jaan'ch tehñ piaquiá jaduhñ yeegy cõxp. Májatyjaty yhaa'x yeegy. Hõxtá hooyá muuxyhajxy jim pie'eñ yhaa'xjooty.

³³⁻³⁴ Haagá hádaaduhmbá cuento-yajmábaadyhaamá Jesús ja'a cu'ug hánajty yajwiingapxõ'õy, máduhñtiá hajxy hánajty hoy wyiinjuõ'õwa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hánajty tõõ wyiimbijná, mänitá Jesús ja'a jiamiõõd hawiiing ca'xy quiapxtõõná, ja'a hajxy hánajty nãmajmetspá.

³⁵ Coo chuujõõy, mänitá Jesús ja'a jiamiõõd nãmaayy:

—Tsõc hajxy jáamãm barcojooty; jamñ hajxy jimhaamby mejyhawiimb.

³⁶ Jiibiá Jesúshajxy hánajty yháña'ay barcojooty mõõdá jiamiõõdhajxy. Mänit hajxy tiu'ubõjcy. Jiibiá jáya'ayhajxy náje'e piadu'ubõjpa wiingbarcojooty. Pero ja'a majiáya'ay, jim hajxy miáhmõõy mejypia'a. ³⁷ Mänit mõc tiägõõy pojpa. Mänitá mejy tiägõõy ja'tspá. Mänitá barco nãhja'tspejtá. Mänitá nõõ com tiägõõy barcojooty. Hõxtá hujts ja'a barco jaduhñ. Quinaambá barco hánajty. ³⁸ Pero ja'a Jesús, maab hánajty je'e jiiby barcohõjxhaam. Cuhñõ'õxõ'õy hánajty jiiby mia'ay. Jaan'ch tehñ chãhgõõbiá Jesús ja'a jiamiõõdhajxy hánajty. Mänitá Jesús hajxy hoy yuxy. Mänitá Jesús nãmaayyá:

—Wiindsõñ, nej, caj mdajy mmayyá coo hajxy nguhdãgoyyáañãmá.

³⁹ Coo ja'a Jesús mia'abiadõ'cy, mänitá poj yhojy mõõdá mejy coo yuungõ'õwát. Mänitá poj jiaan'ch mooñ; mõõdá poj, yuungõõy je'ebá. ⁴⁰ Mänitá Jesús ja'a jiamiõõd nãmaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i chãhgõ'õy. Nej, cab hajxy mmãbõquiá coo'ch mõcmãjaa nmõõdá.

⁴¹ Jaan'ch tehñ chãhgõõby hajxy hánajty. Mänit hajxy hamee'ch ñiñãmaayyá:

—Põnãda'a yõ'õ; hõxtá poj mõõdá mejy, cudiuunãxábá miãdia'agy yõ'õ.

5

¹ Mänitá Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb, maa ja'a naax hánajty xiõhatiã Gerasa. ² Coo hajxy miãnajcy barcojooty, jimá jáya'ay hánajty tu'ug tiãna'ay jäguemjuõõby. Mõjcu'u hánajty tõõ yajtãgõ'õyii. ³ Jutjooty hánajty chãna'ay maa ja'a ho'õgyjiãya'ay hajxy hánajty nãaxtãgõ'õyãñ. Jaan'ch tehñ miõcã craa hánajty. Ni cadenahaamá jáya'ayhajxy hánajty hoy quia'a cõ'õxõts quia'a tecyxiodsa'añ. ⁴ Mayhooc hajxy hánajty tõõ jia cõ'õxõch tõõ jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyl'i yaghapodõõbiá cadena hánajty. Ni põñ hánajty quia'a mäjãda'aga'añ. ⁵ Xõõmdsuhñ hánajty jim ya'axy jioçy cabãasantãjooty mõõd tunjooty. Naxy hánajty tsaahaam hamdsoo ñichugyii. ⁶ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiãxã jäguem, mänit päyõ'õguiá ñãnõcxá. Mänit hoy wyiinjiãcãda'agyii. ⁷⁻⁸ Mänitá Jesús ja'a mõjcu'u nãmaayy:

—Jua'ads miich jiiby maa yõ'õ craajãñ.

Mänitá mõjcu'u mõc yaaxy:

—Miich Jesús, miichã Dios xyHuunghajp, ja'a jim tsajpootypá. Nej mniiãwõ'õyii mõõd hõõchcõxpá. Tunã mayhajt, ca'ach xchaãchtiunñ. Dios, cõxp je'e.

⁹ Mänitá Jesús ja'a mõjcu'u miãyajtõõy:

—Tii mxõhaty.

Mänitá mõjcu'u yhadsooyy:

—Legiõnghõch nxõhaty. Pãadyhõch jaduhñ nxõhaty coo hõjts jaduhñ njaan'ch tehñ nãmayyá.

¹⁰ Mänitá Jesús miãnuu'xtaacá coo ja'a mõjcu'uhajxy quia'a hõxquexõõjãt jäguem.

¹¹⁻¹³ Jim wiingõñ maa ja'a Jesúshajxy hánajtiãñ, jim mejypia'a, jimá hädsõmhajxy hánajty may yuumydiajy tunmõjç. Nãmejtsmil hajxy hánajty wiãdity. Mänitá Jesús jadãhooc miãnuu'xtaacá coo ja'a mõjcu'uhajxy ween jim quiexyii maa ja'a mayhädsõmãñ, weenã hädsõmhajxy nõçxy yajtãgõ'õyii. Mänitá mõjcu'uhajxy jiaan'ch quejxã maa ja'a hädsõmãñ. Mänitá craa ñãhwaach, ja'a hánajty tõõ miõjcu'uyajtãgõ'õyijãbã. Mänitá hädsõmhajxy cõjx yajtãgõ'õyii. Mänit hajxy päyõ'õguiá yhádaacy mejjiooty. Cõjx hajxy jiiby ñõõji'xõ'õy.

¹⁴ Ja'a hãna'c-hajxy hánajty jim hädsõmgüeendãhãjpa, cõjx hajxy piãyõ'õgy. Hoyyá mãdia'agy hajxy jim yajwa'xy cajpooty mõõd cajtpa'a neby hánajty tõõ jiadyii tõõ tiuñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miãdooyy, mänit hajxy hoy yhiçy. ¹⁵ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hánajtiãñ, mänitá craa hajxy yhiçy, ja'a hijty pa'ammõõdpá, coo hánajty tõõ ñãhwaãtsãñã ja'a mõjcu'u. Jim je'e hánajty witmõõd yháñañañ. Coo hijty pia'ammõõdá, ñãhwa'ads hõxwa'ads hijty wiãdity. Tõõ hánajty wyiinmahñmejtsnã. Jaan'ch tehñ yagjuõõy ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a craa hajxy yhiçy coo ja'a pia'am hánajty tõõ ñãhwaãtsãñ. Hõxtá tsãhgõõy hajxy jaduhñ. ¹⁶ Mänit hajxy cõjx yajmõõdmãdia'agyii neby hánajty tõõ jiadyii tõõ tiuñii. Ja'a jáya'ayhajxy jaduhñ híxãbã coo ja'a hädsõm ja'a mõjcu'u hajxy yajtãgõõyã, je'edshajxy jaduhñ mãdiaac. ¹⁷ Mänitá cu'ug ja'a Jesús hajxy miãnuu'xtaacay coo jim chõonãt maa ja'a quiajphãjxiãñ.

¹⁸ Coo ja'a Jesús hánajty wyiimbidaañã barcojooty, mänit jaduhñ nãmaayyá coo ween piadu'ubõgyii. Ja'a craa jaduhñ mãnaañ, ja'a pia'am hánajty tõõ yajnãjãxãbã. ¹⁹ Mänitá Jesús ja'a craa nãmaayy:

—Caj, ca'ath xpianøcxy. Nøcx jim maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miichä Dios tøø xñäxuuch, coo miichä Dios ja'a møjcu'u tøø xyajñähwa'ach.

²⁰ Mänitä craa jiaančh nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä maa naax hänajty xiøhatiän Decäpolis. Jaduhñ je'e miädia'agytiägøøy majc-cajpt. Jaduhñä miädia'agy hänajty yajwa'xy coo ja'a Jesús ja'a mähdiojc møjcu'umøødpä hänajty tøø ya-jñähwa'ach. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy.

²¹ Mänitä Jesús hajxy wyiimbijnä barcojooty møødä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim mièjtscombä mejyhawiimb maa hajxy hänajty tøø chohnda'aguian, mänit hajxy jim biar-comänajcy mejypia'a. Mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä. ²² Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinijicädaacä. Jairo hänajty xiøhaty. Je'e hänajty jim tuumb wiindsøn maa ja'a tsajtøjcän.

²³ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsøn, møjtä'agyhøch nhuung. To'oxiäna'c je'e. Majmetscjumøjt miøødä. Jámhøch nhuung c'ønähgäjpäc, ween jaduhñ miøcpøcy —nømä Jairo miänaañ.

²⁴ Mänitä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Jimä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty may pianø'øch piabooñ. ²⁵ Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug pa'ammøød majjäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñøty hänajty tøø xiee'xy jabom-jabom. ²⁶ Tøø ja'a mähdiojc hänajty jejcy jia yajtsooyø'oy maa ja'a doctorhaxiän. Pero cäbädsä pia'am hänajty ñä'ägä yajñäxäxä. Tøø ja'a xiädø'øn hänajty quiojxnä tii jaduhñ ñä'a jaac yajniñämäjuyø'owøøjap. Coo hänajty jaduhñ ñä'ägä yajtsooyø'oy tehngajnä, maas hanaxiä pia'am hänajty jaduhñ jiaac tehñ miøjta'agy. ²⁷⁻²⁸ Coo ja'a mähdiojc jaduhñ miädooyy coo ja'a Jesús hänajty wiädty mäba'amyajñaxpä, mänit jaduhñ wyiinmaayy quiopcooty: “Coočh yø'ø wyit häyaan nñä nähdoonät, näxäbøch nba'amäda'a häyaajä.” Mänitä Jesús jioyohdiägøøyyä. Mänitä wyit jiaančh nähdoonäxä. ²⁹ Mänitä tajjäya'ay ñøty jiaančh hadujcy. Mänit ñijiawøøyyä coo ja'a pia'am hänajty tøø ñaxy. ³⁰ Mänitä Jesús ñijiawøøyyä coo tu'jäya'ay hänajty tøø miøcpøcy ja'a miäjaahaam. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx wyiinhee'ppety. Mänit miänaañ:

—Pønhøch nwit tøø xñähdoonä.

³¹ Mänitä jiamioødhajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ coo myajtøy pø tøø miich jäya'ay mwit xñähdoonä. Haa ca'a, majjäya'ay hajxy jaduhñ xwyi'i pianø'tsämä —nømä Jesús ñämaayyä.

³² Pero jimä Jesús hänajty yhoxta'ayñä pønä wyit hänajty tøø nähdoonäxä. ³³ Ja'a tajjäya'ayä, jaančh tehñ chähgøøby hänajty je'e. Paady hänajty chähgøøy coo hänajty ñajuø'oy neby hänajty tøø miøcpøcy. Mänitä Jesús hoy wyiinijicäda'agyii tsäyüuyyap. Mänitä tajjäya'ay ñägapy neby hänajty tøø miøcpøcy. ³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huung, paady miich mba'am tøø ñaxy coo tøø mmäbøcy cooçh mäjaa nmøødä coothä jäya'ay tøy njaančh yajpa'amnaxy. Nøcxnä jootcujc.

³⁵ Jimä Jesús hänajty miädia'agyiä, mänitä jäya'ayhajxy näje'e miejch. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijpnä. Tii jaduhñ jim ñä'a jaac tünäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

³⁶ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy, mänitä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'a mäbøcy. Ca'a mjootmayhaty —nømä Jesús miänaañ.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ coo pøn jim quia'a panøcxät maa ja'a Jairo tiøjcän. Jagøoyyägä Pedrohajxy jim ñøcxät møødä Santiago møødä Juan, ja'a Santiago piuhya'ay. ³⁸ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jairo tiøjcän, jaančh tehñ jioøby jaančh tehñ yaaxpä jäya'ayhajxy hänajty jim. ³⁹ Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'a h'oguiäbä. Tii hajxy coo mwi'i jio'øy coo mwi'i ya'axy. Nä'a maab yø'øduhn.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, mänit ñäxiicä. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx yhøxquejxpädsømy tøghaguuy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänajty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a jiamioødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy.

⁴¹ Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c wyidsøcy. Mänit ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'og.

⁴² Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitä to'oxiäna'c jiaančh pädø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Jiaančh tehñ yagjuøøyy ja'a jairohajxy jaduhñ møødä Jesús ja'a jiamioødhajxy.

⁴³ Mänitä Jairohajxy yhanemä coo hajxy jaduhñ quia'a mädiä'agät coogä yhuung hänajty tøø jiuypioøcy. Mänit hajxy ñämaayyäbä coo yhuung hajxy yajcäyät. Ja'a Jesús jaduhñ mänaañ.

6

¹ Coo ja'a Jesús hajxy jim chøhngumbä møødä jiamioødhajxy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nazaret. Jimä Jesús hänajty ñä'ägädä tsooñ. ² Coo ja'a poo'xxioø

yhabaaty, mänitá Jesús jim̄ ñöcxý maa ja'a tsajtöjçän. Mänit tiägöøyy yajñähixöøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaanç tehñ yagjuöøyy. Mänit hajxy tiägöøyy niñämääyyäbä:

—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduhmbä tøø ñä'ä maañ yhaböcy coo jaduhñ jiaanç tehñ jiaty jiaanç tehñ ñajuø'oy, coo jaduhñ hoy-yagjuöøññajaty yajçähxø'ogy. Haa ca'a, højts nmägunaaxhájítám yø'øjä. ³ Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtsäp pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajçhájítáp yø'ø, ja'a Santiago, møødá José, møødá Judas, møødá Simón. Yaa ja'a piuhdo'oxyhajxy çhána'ay maa højts ngajptän.

Coo ja'a Jesús hánajty jim̄ chooñ Nazaret, paady hánajty jim̄ quia'a mämøjø'oy quia'a mämayø'yii.

⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Homiaajä ja'a Dioswiinguexyppähajxy wyiingudsähgø'oyii. Jagooyyä hajxy jim̄ quia'a wiingudsähgø'oyii maa yhamdsoo cajpthajxiän, maa yhamdsoo tøjç-hajxiän.

⁵ Coo ja'a Jesús hánajty jim̄ quia'a mämøjø'oy quia'a mämayø'yii, paady hánajty jim̄ madiu'u hoy quia'a yajçähxø'oga'añ. Nämets nädägøøquiiä pa'amjája'ayhajxy jim̄ ñä'ä maañ yajpa'amnajxä cø'önähgapyhaam. ⁶ Jiaanç tehñ yagjuöøbiä Jesús hánajty jaduhñ coo ja'a miädia'agy jim̄ quia'a jøjpøgøøyyäxä.

Mänitá Jesús ja'a mädia'agy jim̄ tiägöøyy yajwa'xpä mäduhñjatiä cajpthuung wiingonbä. ⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamioød wyiinguejxy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä, coo hajxy wiädítät cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjája'ay hajxy yajñähwá'adsät, ja'a hajxy hánajty møjcu'umøødpä. Nämetscjaty hajxy hánajty wiädita'añ. ⁸ Mänitá Jesús ja'a jiamioød jiaac nämäaay coo hajxy tii quia'a mänöcxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädø'øñ. Jagooyyä yomybiaxy hajxy quiábät tu'uquiiä. ⁹ Tu'tehñquiiä cø'øg hajxy miänöcxät møød tu'xoxyä wit. ¹⁰ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Coo hajxy jim̄ mmédsät homiädyii cajptä, jim̄ä tøjç hajxy tu'ug myujwá'anät maa hajxy hánajty mmetjsta'aga'añän. Jim̄iä hajxy jaduhñ mhídat. Cabä tøjç hajxy mya-jtägätsät. ¹¹ Majaty mijsä cu'ugä mmädia'agy hánajty xquia'a jøjpøgø'øwaanä, mänitá mdecy hajxy mwiinxit mwiinwöbät, weenä naaxoc jaduhñ quiøxy ca'ay. Jaduhñä hijxtahnd miähmø'öwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø quia'a jøjhadsowø'oy. Mänit hajxy jim̄ mdsóonät.

¹² Mänitá Jesús ja'a jiamioødhajxy tiu'uböjñä mädia'agy-yajwa'xpä. Jaduhñä cu'ug hajxy hánajty yajwiingapxø'oy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'uböjñät, møød coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtsxixöøñät. ¹³ Mayyä jáya'ayhajxy hánajty yajñähwa'achii, ja'a hajxy hánajty møjcu'umøødpä. Mayyä pa'amjája'ayhajxy hánajty yajmøcpøgyii coo hon hajxy hánajty yajñähjaaxyii.

¹⁴ Jim̄ä Herodes hánajty guobiernähaty maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Galilea. Mänitá Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuöøññajaty pä hánajty yajçähxø'ogy. Mänitá Herodes miänaañ cooc tyjiy ja'a Juan mayajnäbejpä tøø jiujiypiøjtägach. Ja'a Juan, je'e ja'a Herodes yhojndhajty cooc tyjiy hánajty je'e Jiesüsä; päadiägä hoy-yagjuöøññajaty pä-yajçähxø'ogy ja'a yajinmahñdyçøxpä, cooc tyjiy hánajty tøø jiujiypiøjtägach.

¹⁵ Wiingatiä jáya'ayhajxy hánajty miänaambä. Naje'e hajxy hánajty miäna'añ cooc tyjiy Jesús hánajty je'e yhElíasä. Naje'e hajxy hánajty miänaambä cooc tyjiy ja'a Jesús hánajty wiädity nebiä jecyjiäya'ayhajxy hánajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty. ¹⁶ Pero ja'a Herodes, tehñajñä je'e hánajty miäna'añ cooc tyjiy je'e Jwiangä, ja'a hánajty tøø yajyo'puxyijäbä. Je'eg tyjiy jaduhñ tøø jiujiypiøjtägach.

¹⁷⁻¹⁸ Hiç, haxøøgä Herodes hánajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjç hánajty miøødtsánäyyäp. Felipe ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiøhaty. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjç hánajty xiøhajpä, ja'a Herodes hánajty miøødtsánaabiä. Mänitá Juan ja'a Herodes yhojy: “Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjç jaduhñ mmøødtsánäyyät.” Coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Juan yajmajtsä. Mänitá Juan chuunä.

¹⁹ Cabä Herodías hánajty yhojwiø'oy coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Herodías ja'a Juan hánajty jia wi'l yajyagho'oga'añii. ²⁰ Pero cabä Herodes hánajty jaduhñ miäna'añ coo ja'a Juan yagho'ogøøjät. Hiç, wyiingudsähgøøbiä Herodes ja'a Juan hánajty. Ñajuøøbiä Herodes hánajty coo ja'a Juan hánajty jiaanç tehñ yhoyhána'cä. Jaanç tehñ yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hánajty miädoowä. Pero cabä Herodes hánajty ñajuø'oy neby jiatcø'öwät. ²¹ Cabä Herodías wiinmahñdy hánajty ñä'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogøøjät. Mänit yhabaaty coo ja'a Herodes xiøø hánajty jiada'añii. Mänitá Herodes ja'a jiamioødtøjç miøødcaayy miøødhuucy, møødá mioonsähajxy, møødá generalhajxy, møødá mäyøødøjç-hajxy, ja'a hajxy hánajty jim̄ tsánaabiä Galilea. ²²⁻²³ Jim̄ hajxy hánajty quiaay yhu'ugy, mänitá Herodías yhuung jiiy tiøjtägøøyy. Mänitá quixy tiägöøyy hejtspä

pujpä. Jaanč tehñ yajxón yhejch piujty. Jaanč tehñ xioõndaac ja'a Herodeshajxy jaduhñ mөөдä wioybä wyichpä. 24 Mänitä Herodes ja'a quixy ñämaayy:

—Tehñ tiõy nnämä'awät, hөөчh yajmäyujwáanác tii mdsogaamby, nmó'owábөch miich je'e, hotyijj, hөxtä nmó'owábөch miich naax cupc maačh yaa ngobiernähatiän.

Paadiä Herodes jaduhñ miänaañ, jaanč tehñ xioõndaacp hänäjty jaduhñ coo ja'a quixy hänäjty yajxón yhech. 24 Mänitä quixy piädsөөmy. Mänitä tiaj hoy miäyajtөy tiig jaduhñ yujwá'anäp. Mänitä Herodías wiinmahñdy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogóójät. Mänitä yhuung ñämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáanäxät. 25 Mänitiä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Hөөчhä Juan quiopc móoyyác texyjooty.

26 Coo ja'a Herodes jaduhñ ñämaayyá, mänit jiaanč tehñ jiootmadiägөөyy. Mänit jaduhñ ñähadsöoyy. Hix, tөө hänäjty jaduhñ miäna'añ cooc hänäjty hoy ñä'a tiijä yega'añ. Hix, tөө ja'a wioybä wyichpä hänäjty jaduhñ yajmädoy. 27 Mänitä Herodes ja'a mionsä jii by quiejxy pujxtögooty coo ja'a Juan nөcxy yo'puxyii. 28 Mänit hoy jiaanč yo'puxyii. Mänitä quixy ja'a Juan quiopc hoy yajcө'ödägө'oyii texyjooty. Mänitä tiaj hoy miöödiägach.

29 Coo ja'a Juan jiamioөdhajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Juan hänäjty tөө yagho'ogyii, mänitä Juan ñi'x hajxy hoy yajpädө'cä. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägө'oy.

30 Mänitä Jesús ñämejstägajtsä ja'a jiamioөd, ja'a hajxy ñämajmetspä. Cөjxä Jesús yhawáanäxä, nebiaty hajxy hänäjty tөө miäba'amyajnaxy, möөd waambaty hajxy hänäjty tөө yajñähixө'oy. 31 Jaanč tehñ miayyá Jesús jäya'ay hajxy hänäjty ñämečhii. Wiimbijp hadöjpä majiäya'ayhajxy hänäjty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyl'i miech, paadiä Jesús hajxy hänäjty quia'a ñäbaadöoyyáxä mäduhnajtä hajxy quiaiy yhu'ugät. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jamñ hajxy paquiä póo'xäm wiingtuum maa majiäya'ay hajxy xquia'a paadaanam.

32 Mänitä Jesús hajxy tiägөөyy barcojooty. Tsohn hajxy jimän. Mänit hajxy jim ñөcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänäjty quia'a jadyhitiän. 33 Coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhjixtu'ubөjçä, mänitä majiäya'ayhajxy wyl'i piadu'ubөjçä. Ñajuөby hajxy hänäjty jaduhñ maa ja'a Jesús hajxy hänäjty ñөcxa'añ. Päyö'ögüiä hajxy jaduhñ ñä'ägä nөcxy. Jawyiin hajxy jim ñä'ägä mejch maa ja'a Jesús hajxy hänäjty ñөcxiän. Wiinduhmyguiajpt hajxy hänäjty chooñ. 34 Coo ja'a Jesús jii by piädsөөmy barcojooty, mänitä jäya'ay yaghixөөyy may. Mänit ñaxuu'tscapxy miөdhajty. Jaduhñ yhjixy nej coo meeg wyiindsón ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a yajñähixө'oyii. Mänitä Jesús madiu'u tiägөөyy yajñähixөöbiä. 35 Tөө hänäjty chuujöñä. Mänitä Jesús ja'a jiamioөd ñämejtsä. Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Jue'e jaduhñ yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug quiaayyөc hajxy häyaa jiiyät. Tөө jaduhñ hoyhoy jiaanč tehñ chuujö'oy. 36 Nämä'aw yө'ө cu'ug, ween hajxy nөcxy quiaiyhөxta'ay maa ja'a cajpt yaa wiingonbän —nөmä Jesús ñämaayyá.

37 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsөг hajxy nä'ägä yajcäayyäm höjtshájtäm.

Mänit hajxy yhadsoögumbä:

—Haa tii hajxy jaduhñ nhuuc nä'a yajcäayyämbäp. Cajx nä'a caayyөcpä nä'a huucөcpä. Nej, jaduhñ miich mmána'añä coo höjts tsajcaagy nөcxy njuy mejtsmägo'x denario —nөmä Jesús jiamioөd ñämäayyägumbä.

38 Mänitä Jesús miänänögumbä:

—Huuc mäyajtөw yө'ө cu'ug pөñ caayyөc möөd. Pөñjaty jaduhñ möөd, ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänäjty tөө yajmujnä, mänitä Jesús ñämaayyá:

—Jagooyyä höjts tsajcaagy mägooxyä tөө nbaady möөdä hacx metsyä.

39-40 Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a cu'ughajxy yhөxtä'agät necchooty tu'hagöөbiäjaty, nämägo'xhaam möөd näjuxychägüi'xmajc-haam. Mänit hajxy jaduhñ jiaanč yhөxtaacy.

41 Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägoöxpä quioondsooyy möөdä hacx metspä. Coo cha-jhe'py, mänitä Dioscujú'yäp yejcy ja'a tsajcaagy quioөxpä möөdä hacx quioөxpä. Mänitä tsajcaagy tiägөөyy haguiddöөbiä. Mänitä jiamioөd tiägөөyy moöbiä ja'a tsajcaagy möөdä hacx, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehngajnä Jesús ja'a tsajcaagy hänäjty yajwa'añguiojy möөdä hacx. Jiaac tehñ yajmayöөby hänäjty jaduhñ. 42 Cu'uxiä jäya'ayhajxy jaduhñ jiaanč tehñ quiaayy. 43-44 Hoyyä jäya'ayhajxy hänäjty jaduhñ jia mayyá, majmetscachä tsajcaagy quiunajxy möөdä hacx. Ja'a Jesús jaduhñ yajwa'añguioj. Nämägooxmil ja'a ya'adiöjç-hajxy jaduhñ quiaayy yhuucy.

45 Mänitiä Jesús ja'a jiamioөd ñämaayy coo hajxy tiägө'öwät jii by barcojooty, wéenäc hajxy jim ñөcх'ögät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduhñ xiөhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduhñ ñähguéecnät, mänitäc hajxy jim ñibiaadöójät. 46 Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay ñähguéecy, mänit jim ñөcxy tungөxp Diospa'yaaxpä. 47-48 Coo quioodsөөyy, jimä Jesús hänäjty tөө miähmө'oy mejypia'a nidiuhñ. Ja'a barco, jagooyyä hänäjty mejyquiuic tөө ñä'a mahñ miech. Jaanč tehñ miöcä barco hänäjty jiojçuböjө'oyii. Tөө ja'a Jesús jiamioөdhajxy hänäjty

jiaanč tehñ yhanuu'xõõñä coo ja'a barco hajxy hñanjty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiñxy coo hajxy hñanjty tõõ yhanuu'xõõñä, mänit yo'oyhaam tiu'ubõjcy nõõwiing. Mobädajpä hñanjty jiobõ'owaanä, tõõ ja'a Jesús ja'a jiamioõd hñanjty ñajtspaadõõñä. Wyinnaxäanäbä Jesús ja'a jiamioõd hñanjty jaduhñ. ⁴⁹ Coo ja'a Jesús yhiñxä coo hñanjty yo'oy nõõwiing, mänit jiamioõdhajxy miänaañ cooc tyijy hñanjty je'e yhäñämä. Mänit hajxy mõc chaachyaaxy. ⁵⁰ Nägõxiä hajxy hñanjty chähgõ'oy coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhiñxy coo hñanjty yo'oy nõõwiing. Cab hajxy choj hõxcajpy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mõcä mjoot hajxy päda'ag; hõõch hädaa; ca'ačh hajxy xchähgõ'oy.

⁵¹ Coo ja'a Jesús tiägõõy barcojooty, mänitä poj mioõñ. Jiaanč tehñ yagjuõõy ja'a Jesús jiamioõdhajxy jaduhñ coo poj mioõñ. ⁵² Hoy hajxy hñanjty tõõ jia hixy coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguiojy mõõdä hacx, cab hajxy hñanjty ñajuõ'oy coo ja'a Jesús mõcmäjaa miõõdä ja'a Dioscõxpä. Jaanč tehñ quiuhxex hajxy hñanjty.

⁵³ Coo ja'a Jesús hajxy jim meijch mejyhawiimb maa ja'a naax hñanjty xiõhatiän Genesaret, mänitä barco hajxy jim quiuxõjch mejypia'a. ⁵⁴ Tuunä hajxy jaduhñ ñä'ä barcopädsõõmy, mänitä Jesús yhõxcajpä ja'a cu'ug. ⁵⁵⁻⁵⁶ Paquiä mädia'agy jim wia'xy coo ja'a Jesús hñanjty jim tõõ miech. Mänit tiägõõy wädijpä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjaya'ayhajxy tiägõõy cõõmiëtsäbä tsajjooty maa ja'a Jesús hñanjty wiäditiän. Jimä pa'amjaya'ayhajxy hñanjty tõõ ñajtsõõ'oyii nõjtu'uba'a maa ja'a Jesús hñanjty ñaxõ'owa'añän. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a pa'amjaya'ayhajxy yajpa'amnaxõõjät. Põnjatiä Jesús wyitpa'a hñanjty nä'ä nähdoõñäxäp, tehñ ñajxpä pia'amhajxy hñanjty mänitä.

7

¹ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämejch, mõõdä häna'c ja'a Diosmädia'agy hajxy yajñähixõõbiä. Jim hajxy hñanjty choõñ Jerusalén. ² Mänitä fariseoshajxy yhiñxy coo ja'a Jesús jiamioõd ja'a cuhdujt hajxy hñanjty näje'e quia'a yajtuñ, coo hajxy quia'a cõ'õbujy coo hajxy hñanjty tiägõ'owa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshajxy, jaanč tehñ yhooyä judiocuhdujt hajxy hñanjty quiudiñ. ³ Hix, jaduhñä judiošhajxy hñanjty nägõxiä quiuhdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhajxy hñanjty jegyhajty tõõ yajñähixõõ'oyii. Naaghooc hajxy hñanjty quiaaya'añ, tsipcõxpä quiõ'õ hajxy hñanjty hoyhoy ñä'ägä puñy wa'ads. ⁴ Mõõd coo hajxy hñanjty tõõ yhoj halaplaaztõjpa'c, cab hajxy hñanjty quiaaya'añ jaguiõ'õbujy. Madiu'u cuhdujt hajxy hñanjty mõõdä coo hajxy cõxiä wiinä ñähbujy ñähje'ečh, mõõdä cayõhñdy hu'ugõhñdy, mõõdä tu'ts, mõõdä puñxtu'ts. ⁵ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtõõy:

—Tii yõ'õ mjamiõõdhajxy jaguiõ'õbujy coo quiaay. Cabä jecyquihdujt hajxy yajtuñ neby jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quihdujthatiän.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jue'e mijts, mjaanč tehñ miähane'emaamb mijts, pero cab hajxy mnä'ä cudiñ waambaty hajxy hamdsoo mja hane'emy. Mijtscõxpä ja'a Isaias jecy quiujahy, mänitä Dios miänaañ:

Hädaa jäya'ayhajxy, ja mänaamb hajxy jaduhñ cõogõch tyijy hajxy xwyiingudsähgõ'oy, pero cábõch hajxy hamuumdu'joot xñä'ä tsocy.

⁷ Xiõõõch hajxy xjia wi'i pia'häyoy.

Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cõogõch tyijy nmädia'agy hajxy xjia yajñähixõõyä, pero yhamdsoo mädia'agy hajxy ñä'ä wi'i miädiaacyy,

nõmä Isaias jecy quiujahy. ⁸ Mijts, tõõ ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtsxixõõñä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myaghñäp —nõmä Jesús ja'a fariseos ñämaayy.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús ñämäguimbä:

—Paadiä Diosmädia'agy hajxy tõõ mnajtsxixõ'oy, jaduhñä mhamdsoo cuhdujt hajxy hoy myaghida'añ. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo ja'a mdaj coo ja'a mdeedy hajxy mwiniingudsähgõ'owät. Pero põñägä tiaj ja'a tieedy haxõõg nänõõmb, yajcuyagho'ogõ'owaanäbäc jaduhñ. ¹¹⁻¹² Pero wiing mijts mja mäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhawinmatsä cooc põñä tiajjä tieedy haxõõg ñämä'awät: “Cábõch mijts nbuhbedaanä. Hix, tõõchä Dios nnäma'ay coõch je'e cõxiä nmo'owa'añ ja'ačh mijts hijty nmo'owaambiä.” ¹³ Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, myajcähxõ'py hajxy jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a yajtuunnä, mõõd coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajñähixõõñä. Madiu'u hajxy jaduhñ myajcähxõ'õgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mnajtsxixõõñä, mõõd coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuunnä —nõmä fariseoshajxy ñämaayy.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug yajwiingapxõõguimbä:

—Hõõch nmädia'agy hajxy hamädoowhñtäc. ¹⁵ Tijaty hajxy mgaaby mhucy, cab hajxy xyajcädieey. Pero ja'a haxõõgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböcy xyajcädiëyap. ¹⁶ Põñ jaduhñ wiinjuõõby, wéenhõch nmädia'agy xmiäbõjca.

¹⁷ Coo ja'a Jesús ja'a quiapxy miädia'agy jaduhñ yajmaayy, mänitä cu'ughajxy quiõxy wiimbijnä. Mänitä Jesús hajxy tiõjtägõõñä mõõdä jiamioõdõjcy, ja'a hajxy hñanjty ja'a

nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby hänäjy jaduħn miädia'agytiägø'øy ja'a hänäjy jaduħn ĵim tøø miädiä'aguiäbä majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduħn yajtøøw yajtøø'x. ¹⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, ni mĵtshajxy jaduħn tøø mga'a wiinjuø'øyä waambátyhøch tøø nja mädia'aguiä. Jaduħnds je'e, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. ¹⁹ Hix, ja'a jøø'xy ja'a pøcy, ĵiiby jaduħn yhäda'agø'øy maa ja'a mjøø'xytiøjc-haxjiän. Jadähooç nøcxypädsømy. Cab jaduħn ĵiiby tieħm tiägø'øy maa ja'a mjuøħñdyhajxiän —nømä Jesús miänaañ.

Jaduħn hädaaduħn miädia'agytiägø'øy coo ni mädyii jøø'xy pøcy quia'a hamajtscä. ²⁰ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäbøjnäbä xyajcädieeyäp. ²¹⁻²² Coo ja'a jäya'ay haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanč tehñ miøødä, paady hajxy haxøøgiaty jiaanč tehñ ĵiatcø'øy; paady hajxy miämeeč, paady hajxy ñiyagho'ogyii, paadiä jäya'adio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ay, paadiä jäya'ajie'e hajxy yhadsoy, paady hajxy miäwiinħøñ, paady hajxy ñiñähøjyii, paady hajxy jiaanč tehñ yajcuma'ay, paady hajxy quia'a nä'ägädä wiinmahñmech. Coo hajxy naxy miu'ugyii, paadiä hadsojwiinmahñdy hajxy miøødä. ²³ Jaduħnds je'e, jiaanč tehñ miadiu'u ja'a haxøøgwiinmahñdy ĵii. Je'eds hajxy jaduħn mäbøcy xyajcädiehyb.

Mänitä Jesús miädiaapädøøñä.

²⁴ Coo ja'a Jesús ĵim choħñ, mänit ĵim ñøcxymaa ja'a naax jaduħn xiøhatiän Tiro møød Sidón. Mänitä tøjc tu'ug piaaty maa hänäjy miejtsta'aga'añän. Hamee'ch ĵim ĵia hidaañ. Pero miädoow ja'a cu'ughajxy jaduħn coo ja'a Jesús hänäjy ĵim tøø miech. ²⁵⁻²⁶ Ĵimä tajjäya'ay hänäjy tu'ug čhänä'ay. Hagriegio hänäjy miädia'ag. Ca'a hänäjy je'e ĵudíosä. Ĵimä yhuung hänäjy tu'ug, to'oxiäna'c. Tøø ja'a to'oxiäna'c hänäjy pia'ambety. Møjcu'u hänäjy tøø yajtägø'øyii. Coo ja'a quixiä tiaj jaduħn miädoyhajty coo ja'a Jesús hänäjy ĵim tøø miech, mänitä Jesús hoy wyiinjicäda'agyii. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a to'oxiäna'c nøcxypajpa'amnäjxäxä. ²⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab jaduħn yhäxixø'øy coočhä huc-huung tsajcaagy nmó'owät, ja'a pigäna'c-hajxy ĵijty quiaaambä.

Coo ja'a Jesús jaduħn miänaañ, ja'a judiøshajxy jaduħn yajmäbaatä nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judiøshajxy jaduħn yajmäbaatä nebiä hucän. ²⁸ Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsøn, tøyhajt jaduħn. Pero ĵiibiä huc-huunghajxy pia'piy pia'coñ meexäpa'c tijaty ja'a pigäna'c-hajxy yajwiinga'awøøby.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo jaduħn tøø mnäna'añ, cähxø'p jaduħn coočñ nmädia'agy xmiäbøjcä. Tøø ja'a mhuungä møjcu'u ñähwäatsänä. Nøcxnä jootcuyc maa ja'a mdøjcän.

³⁰ Mänitä tajjäya'ay wyiimbĵity. Coo ĵim miejch maa ja'a tiøjcän, tøø ja'a yhuungä møjcu'u hänäjy jiaančñ nähwäatsänä. Ĵimä yhuung hänäjy quio'na'ay maabejtçøxp hoy weenän.

³¹ Mänitä Jesús ĵim wyiimbĵitgajch maa ja'a naax xiøhatiän Tiro. Mänit ĵim ñaxøøyy maa ja'a cajpt hänäjy xiøhatiän Sidón. Mänit ĵim ñøcxøøyy maa ja'a naax hänäjy xiøhatiän Decápolis. Mänit ĵim miedsøoyy maa ja'a mejy hänäjy xiøhatiän Galilea. ³² Mänitä mähdijc tu'ug yajmejtä maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän. Cabä mähdijcä mädia'agy hänäjy hoy yhäbädsømy, møød hänäjy quihnatä. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a quiaø'ø yajnähgäbät maa ja'a mähdijc cuhnatpä. Ja'a mähdijcä jiamiøødhajxy jaduħn mänaañ.

³³ Mänitä Jesús ja'a mähdijc jägumjuøøby miødhajty nidiuħm. Mänitä Jesús ja'a mähdijcä tiaatsc piadsihwä. Mänitä Jesús ja'a quioø'wahxc chuyñähbo'ty. Mänitä mähdijc tiaatsc chuyjhabo'odøøyyäxä. ³⁴ Mänitä Jesús čhajhee'py. Mänit miänaañ: “Efata.” Jaduħn hädaa miädia'agytiägø'øy: “Hawa'ads.”

³⁵ Tuunä ja'a Jesús jaduħn ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdijc quiapxø'cy miädoowø'cy. Jiaanč tehñ hoy jaduħn miädiaacnä. ³⁶ Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy quia'a mädiä'agät coo ja'a mähdijc jaduħn tøø yhoøyø'øy. Pero cab hajxy jaduħn ĵioodhajty. Mänitiä hajxy jaduħn hoy yhamädiaagø'øy. Hoyyä Jesús mayhooc ĵia haneħny coo hajxy quia'a hamädiaagø'øwät, maas hanaxiä ja'a mähdijc hajxy yhamädiaagøøyy. Cabä Jesús miädia'agy jaduħn ñä'ä yajtūñäxä. ³⁷ Jiaanč tehñ yajjuøøbiä cu'ughajxy hänäjy jaduħn. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä: “Jaanč tehñ miøjmayhajt jaduħn tiuumby coo ja'a cuhnatpä yajmädoowø'øgy, møød coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy.”

8

¹ Cujaboom cumaaxc, mänitä jäya'ayhajxy nämay yhamuğøøguiumbä maa ja'a Jesús hänäjtiän. Ja yähö'cäp hajxy hänäjty, cabä caayyøøc hajxy hänäjty ñä'ägädä møødä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc yaaxmujcy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

² —Nnäxúu'chpøch hädaa jäya'ayhajxy. Tägøøgxøøjoch hajxy tøø xpiawädijnä. Tøø ja'a quiaay tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiojxnä. Tii hajxy jaduħn ñä'ä jaac cäyap. ³ Coočñ hajxy

jaguiay nguejxwiimbídát, wehndá hajxy jim̄ tiu'uyuugádáwát. Hix̄, naje'e hajxy jäguem̄ t̄ō chohnda'agy.

⁴ Mänitá Jesús yhadsoowä ja'a jiamiøødtøjc:

—Tii hädaa jäya'ay hajxy häyaa nnä'ä yajcáayyãmb. Cabä cajpt yaa. Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'ä päatämät —nømä Jesús jiamiøødhajxy miänaaŋ.

⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

—Juxtujc —nømj hajxy yhadsooyy.

⁶ Mänitá Jesús miänaaŋ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhöxtá'agät naaxwiin. Mänitá Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänitá Dioscujú'uyap yejcy. Mänitá tsajcaagy tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitá jiamiøødtøjc miooyy. Mänitá majiäya'ayhajxy miooyy. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hänäjy yhaguidøøy, yajwa'añguiojpy hänäjy tehngajnä. ⁷ Jim̄ hacxhuung hajxy hänäjy miøødäbä mejtstägøøg. Mänitá Jesús quiunuu'xy. Mänit miänaaŋ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'owøøjtät. Jaduhñ je'e may yajwa'añguiojpä. ⁸ Mänitá jäya'ayhajxy tiägøøyy caabiä. Höxtä cuuxä hajxy hoyhoy. Höxtä jiaac piwø'c hajxy juxtujcach, ja'a hänäjy t̄ō quiunäxiäbä. ⁹ Nämädaaxmilp jäya'ayhajxy jaduhñ quiaayy yhuucy. Mänitá Jesús miänaaŋ coo hajxy wyiimbijnät. ¹⁰ Mänitá Jesús hajxy jadähooc biarcopéjcumbä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim̄ ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjy xiøhatiän Dalmanuta.

¹¹ Mänitá Jesús ja'a fariseos näje'e ñämejtsä. Mänitá fariseos ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hajxy miøødyajtsibøøyy. Mänitá Jesús jia nämaayyä:

—Huuc yajcähxø'ögä hijxtahnd hoy-yagjuøøñäbä ja'a tsajpootypä. Jaduhñ höjtsä tøyhajt nmøødhádät coo miichä Diosmäjaa mjaančh møødä —nømä fariseoshajxy miänaaŋ.

¹² Mänitá Jesús jiootmaxiejy. Jootmadiägøøyy jaduhñ. Mänit miänaaŋ:

—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'i yihxa'añ. Tøyhajt mijts nnämä'awät coo hajxy mga'a hixa'añ —nømä fariseoshajxy ñämaayyä.

¹³ Mänitá Jesús hajxy wyiimbijnät møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Mejyhawiimb hajxy hänäjy ñøcxa'añ.

¹⁴⁻¹⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Mnigwieendähadøøjap hajxy. Ca'a ja'a Herodes chajcaagychooy hajxy mmäwädijtä, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.

Mänitá Jesús jiamiøødhajxy yhiixy coo ja'a tsajcaagy hajxy hänäjy t̄ō quia'a jaac juy. Jagooyyä tsajcaagy hajxy hänäjy tu'uuqiä miøødä barcojooty. ¹⁶ Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Paady hajxy jaduhñ xñämáayyãm, coo tsajcaagy hajxy t̄ō njahdiägøoyyãm.

¹⁷ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy waambatiä jiamiøødhajxy hänäjy niñäma'ayii, mänit hajxy ñämaayyä:

—Nej, jaduhñ hajxy mwiinjuø'øyä coochä tsajcaagy t̄ō nmädia'aguiä, ja'a hajxy t̄ō mjahdiägøoyyäbä. Cab hajxy t̄ō mnä'ägädä wiinjuø'øy tijätýhöch t̄ō nmädia'agy. Mjaančh tehñ quiuhxex̄ mijts jaduhñ. ¹⁸ Xiidsä mwiin hajxy mja møødä, cab hajxy tii mhijxmähmø'øy. Xiidsä mmädohdn hajxy mja møødä, cab hajxy tii mmädoomähmø'øy. ¹⁹ Mänäajøchä nämägooxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a mägooxtsajcaagy, naac cachä caadiuc hajxy mbiwø'cy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Majmetsc.

²⁰ Mänitá Jesús miänánaungumbä:

—Jaaná mänäajøchä nämädaaxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a juxtujtsajcaagy, naac cach hajxy mbiwø'pä.

Mänit hajxy yhadsoogumbä:

—Juxtujc.

²¹ Mänit hajxy ñämáayyägumbä:

—Caj mijts t̄ō mnä'ägä wiinjuø'øy tijätýhöch t̄ō nmädia'agy —nømä Jesús miänaaŋ.

²² Mänitá Jesús hajxy jim̄ mjejtstägajch maa ja'a cajpt hänäjy xiøhatiän Betsaida. Mänitá wiinds tu'ug wyiitmejtsä maa ja'a Jesúsän. Mänitá Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a wiinds ween ñähdoñii, ween jaduhñ yhiixø'øgy. ²³ Mänitá Jesús ja'a wiinds wyijstsooyy. Mänitá wiinds cajptpa'a quipxy miødhajtä. Mänitá wiinds wyiingutsujøøyyä. Mänit wyiingumo'xøøyyä. Mänit miäyajtøøwä pø t̄ō hänäjy yhiixø'øgy. ²⁴ Mänit tiägøøyy hijxø'pä weenjaty. Mänit miänaaŋ:

—Tøøch weenjaty nhixø'øgy. Cábøchä jäya'ay hoy nhøxcaba'añ. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo jäya'ayä, pero jadúhñhöch nhixy nebiä quepychaajän.

²⁵ Mänitá Jesús ja'a wiinds jadähooc wyiingumo'xøøguiumbä. Mänitá wiinds hoy tiägøøñä hijxpä. Hotyijä hänäjy jäguem̄jaty yhiixnä. ²⁶ Mänitá Jesús miänaaŋ:

—Tu'uda'aquüä mnõcxät maa ja'a mdõjcän. Ca'a cajptooty mguyo'oy mgubõgõ'õy —nõmä craa nãmaayyã, ja'a hãnajty tõõ yhjixõ'õgüübã.

²⁷ Mänitã Jesúshajxy jim tiu'ubõjcy mõõdã jiamioõdtõjc. Jim hajxy hãnajty nõcxa'añ maa ja'a naax hãnajty xiõhatiän Cesarea de Filipo. Cajpt-cajpt hajxy hãnajty wiädita'añ. Tu'haamnõcxpã, jimã Jesús ja'a jiamioõdtõjc miäyajtõõy:

—Hõõch, põnhõchã cu'ugãda'a xtyjip.

²⁸ Mänitã Jesús yhadsoowã:

—Nãje'e hajxy miãna'añ cooc tyjy miüch mJuan mäyajnãbejpã. Nãje'e hajxy miãnaambã cooc tyjy miüch mhEliãsã. Nãje'e hajxy jiaac mänaambã cooc tyjy miüch mDiosquexiã, cooc tyjy miüchã Diosmãdia'agy jecy myajwa'xy.

²⁹ Mänitã Jesús yajtõõgumbã:

—Mijtsãts, põnhõch mijtshajxy jaduñ xtyjip.

Mänitã Pedro yhadsooyy:

—Jue'e miüch, Cristo. Dios miüch tõõ xwyiinguexy.

³⁰ Mänitã Jesús ja'a jiamioõdtõjc nãmaayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a mädiã'agãt põñ hãnajty je'e.

³¹ Mänitã Jesús ja'a jiamioõdtõjc tiãgõõy yajwiingapxõõbiã:

—Hõõch, Diosquexyhõch hõõch. Madiu'ujõchã tsaachpã nõcxy nhabaada'añ. Xmiãhanhadãambõchã jäya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiiby wiindsõnhajpã maa ja'a tsajtõjcän, mõõdã teedywiindsõnhajxy, mõõdã hãna'c-hajxy jiiiby Diosmãdia'agy-yajnahixõõbiã maa ja'a tsajtõjcän. Mänithõch hajxy jaduñ xjia yajyagho'oga'añii. Pero cooch hajxy hãnajty tõõ xyajyagho'ogyii, cudãgõõgxõõyã, mänithõch njujyipiõjtãgatsa'añ.

³² Howyiinjũõñã ja'a Jesús jaduñ miãdiaacy. Mänitã Pedro ja'a Jesús hawiingtuum wioonõcxy. Mänitã Pedro miãnaañ:

—Wiindsõñ, ca'ads jaduñ mwil'i miãna'añ. Caj miüch nej mjada'añ mhabetã'añ —nõmä Jesús nãmaayyã.

³³ Mänitã Jesús wia'wiimbijty. Mänitã jiamioõdtõjc wyiinhee'ppejty. Mänitã Pedro yhojã:

—Mõjcu'u, jua'ads yaa maaçh nwiinduumän. Jaduñ miüch mwiinmahñdyhaty nebiã jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhajpän. Caj miüch jaduñ mwiinmahñdyhaty nebiã Dios wyiinmahñdyhatiän —nõmä Jesús miãnaañ.

³⁴ Mänitã Jesús ja'a cu'ug miõjyaaxy mõõdã jiamioõdtõjc. Mänitã Jesús miãnaañ:

—Põñ jioot tsojp cooch xjiamioõdhãdãt, weenã yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixõ'õy, weenã jioot hajxy piãda'agy coo hajxy chaachpõjãt nebiõch ndsaachpõga'añän. Wéenhõchã nmãdia'agy hajxy tehngajã xmiãbõjã. ³⁵ Põñã jioot ja pãdaac coo hajxy hoy jiugyhãdãt, cab hajxy cõjxtã'axiõõ jiugyhada'añ nebiã Dios jiugyhatiän. Pero põñã jioot pãdaac coo hajxy yho'ogãt ja'a hõõchcõxpã mõõdã Diosmãdia'agyquixõpã, je'edshajxy homiãnaajã jugyhadaamb nebiã Dios jiugyhatiän. ³⁶ Coo hajxy hodiium mga'a mähmõ'õwãt coo hajxy hãnajty tõõ mho'ogy, cab hajxy jaduñ mniyagho'õwõõjãt, hoy hajxy hãnajty yaa tõõ mja mäyõhaty hädaa yaabã naaxwiin. ³⁷ Ni tiã yaa quia'a nã'ägãdã tsoobaady hädaa yaabã naaxwiin nebiã mjugyhajthajxy choobaada'añän, coo hajxy homiãnaajã mjugyhãdãt nebiã Dios jiugyhatiän. ³⁸ Põnhõch xmiãdsãhdiumb mõõdhõchã nmãdia'agyquixõpã maa hädaa jäya'ay wyiinduumhajxiän, hädaa pojmoõdpã cãdieemioõdpãhajxy, hädaahajxy ca'a Diosmãdia'agy miãbõjãt, cooch yaa ngãdaactãgãtsãt hädaa yaabã naaxwiin, mänitõch hajxy jadãhooc nmãdsãhdiumdãgatsa'añ, põnjãtyhõch hãnajty yaa tõõ xmiãdsãhdiumñ. Diosquexyhõch hõõch. Diosmõcmãjaamõõdhõch hãnajty yaa ngãda'aga'añ, nõguipxy mõõdã Diosmoonsãhajxy, ja'a hajxy jim hijpã Dioswiinduum —nõmä Jesús miãnaañ.

9

¹ Mänitã Jesús miãnãngumbã:

—Chaads mijts tõyhajt ndehm nãmã'awãt, mijts xii tänaabiã, nãje'e hajxy hãnajty mga'a ho'ogyñã coo hãnajty quiahxõ'õga'añ coo ja'a Dios hãnajty yhanẽ'ema'añ ja'a miõcmãjaahaam.

² Cudãdujxõõ, mänitã Jesús ja'a Pedro wioonõcxy maa ja'a tun jaançh tehñ quixõpän, nõguipxy mõõdã Santiago mõõdã Juan. Nãmãdaaxyã hajxy hãnajty jim. Mänitã Jesús wyiin jiojã wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. ³ Hõxtã haamb hõxtã tsãmaambã Jesús hãnajty mõõdã wyit mõõdã tiucxy. Jaançh tehñ pioobã wyit hãnajty nãgõ'õ nãdecypã. ⁴ Mänitã Eliashajxy jim nõgüehxtõ'õxy mõõdã Moisés. Jimã Jesús hajxy hãnajty wyil'i miõõdmãdia'agy. Nãgoojã Pedrohajxy hãnajty ñã'ã hijxcãda'agy ñã'ã hee'pcãda'agy. ⁵⁻⁶ Jaançh tehñ chãhgõõbiã Pedrohajxy hãnajty. Cab hajxy hãnajty ñajuõ'õy waamb hajxy jaduñ ñã'ã mänã'anãt. Mänitã Pedro nã'ã nõgoobã miãnaañ:

—Wiindsón, hoyooy jaduñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Nhuuc hädiuñ højts tøjquemyhuung tägøøg maa mijshtajxy häyaa cødu'ug myaghäña'awø'owät, møød miich, møødä Moisés, møødä Elías —nømä Jesús nãmaayy.

⁷ Tuunä ja'a Pedro jaduñ nã'ä mänaañ, mäniit hajxy nãma'anähbejty. Mäniitä Dios jiiiby quiapxy nãma'ajooty: “Høøch nHuung hädaa. Njaanč tehñ chójpiøch hädaa. Mäbøjcä miädia'agy hajxy.” ⁸ Coo ja'a nãma'a chajpejty, tøø ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägooyø'oy møødä Elías. Coo ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhiixnä ni ja'a Elías; jagooyy ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy nidiuhñ.

⁹ Jijnä Jesushajxy hänajty wyiinmänyac tunñähgøxp møødä jiamiøød nädägøøgpä, mäniitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy pøñ mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tøø mhixy tøø mmädoy høxtä cøonøch hänajty tøø njuyjpiøjtägach cooçh hänajty tøø nho'ogy. Diosquexyhøch høøch —nømä Pedrohajxy nãmaayy.

¹⁰ Coo ja'a Pedrohajxy jaduñ nãmaayy, paadiä mädia'agy hajxy jaduñ miäbøjcy. Jioodhajt hajxy jaduñ nebiaty hajxy hänajty tøø yhiixy tøø miädoy. Hamiñ haxøpy hajxy hänajty jia niimiäyajtøyii waambä Jesús hänajty jaduñ jia mäna'ana'añ coo jaduñ miänaañ cooc hänajty jiiuyjpiøjtägatsa'añ. ¹¹ Mäniitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiiby yajñähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän, jaduñ hajxy miäna'añ coogä Elías tsipcøxp jawyiin quiädä'agät. Mäniitägä Cristo høxhaam jiaac tehñ quiädä'aga'añ. Tii hajxy jaduñ coo miäna'añ. Nej, tøyhajt jaduñä.

¹²⁻¹³ Mäniitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduñä Diosmädia'agy jiaanč mäna'añ coogä Elías jawyiin quiädä'aga'añ. Tøyhajt jaduñ. Mäniitägä cøxiä wiinä yagjema'añ yajtägatsa'añ. Tøø ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tøø jaduñ jiaanč tehñ chaachtiuñii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tøjiajt jaduñ nebiä Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuøøby hajxy jaduñä waambätühøchä Diosmädia'agy miädiaacpä, høøch ja'a Diosquexypä, cooçhä jäya'ayhajxy xchaachtiunaambä, møød cooçh hajxy xquia'a jaac hixaanä.

¹⁴ Coo ja'a Jesushajxy jiiiby quiädaacy maa ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøø miähmø'oyän, ja'a hajxy hänajty jiiiby nädaaxtuppä, mäniitä Jesús yhiixy coo ja'a jiamiøødhajxy hänajty piäquä tiägø'oy yajcädajp. Mäniit miäc-häwøönä jiaty. Tøøchä mjamiøødtøjc nja mänu'xta'ogy cooçh nhuung hajxy cu xyajpa'amñähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nømä Jesús nãmaayy.

—Tii hajxy mw'i'i yajniiguiuhøjøoyyap.

¹⁷ Mäniit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsón, chaachä nhuung tøø nja møødmec. Møjcu'u jaduñ miøød. Ja'a møjcu'u wi'i yaguhmb. ¹⁸ Naxy jaduñ yajcädayyii. Mäniit tiägø'oy hahoo'pä. Mäniitä tiøøts tiägø'oy yajcädajp. Mäniit møc-häwøönä jiaty. Tøøchä mjamiøødtøjc nja mänu'xta'ogy cooçh nhuung hajxy cu xyajpa'amñähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nømä Jesús nãmaayy.

¹⁹ Mäniitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc nãmaayy:

—Ja'a! Cábøch mijsä nmädia'agy xñä'ä mäbøjcä cooçh nDiosquexiä. Tøøch mijs jecy nja møødwädity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä. Jaanč tehñ yhanaxiä mijs jaduñ mguhxexä. Nébiøch mijs nnä'ä tünät. Hoorä, witsmuñxä ja'a pa'amjäya'ay yaa —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mäniitä Jesús miädia'agy quiudiüunäxä. Coo ja'a Jesús yhiixä ja'a møjcu'u, mäniitä mähdiojçä pia'am tiehñ nãmejtsä. Mäniitä mähdiojçä quiädaacy naaxwiin. Mäniit piayajç piadøø'py. Mäniit tiägøoyy hahoo'pä. ²¹ Mäniitä craa tieedy miäyajtøøwäxä:

—Mänaa hädaa nhuung tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduñ yajtøøw.

—Muutsnä hänajyñä —nømä craa tieedy yhadsooyy.

²² Mäniitä tieedy miänangumbä:

—Näxyhøch hädaa nhuung jioøngädaw jioømbøgø'oy coo pia'am jaduñ naxy nãhbaayii. Naxy nioøgädaw nioøbøgøøbiä. Ja weenjaty jaduñ quiaa yagho'ogyii. Tunä mayhajt. Pø jii miich møcmäjaa mmøødä, højts näxuu'tsac, højts puhbéjtäc —nømä Jesús nãmaayy.

²³ Mäniitä Jesús miänaañ:

—Nej, jadühñhøch miich xmiøyajtøoyyä pø nmøødhøch møcmäjaajä. Pøñ jaduñ mäbøjp, hotyijjä jaduñ yhooyøwäanäxä.

²⁴ Mäniitä pa'amjäya'ay tieedy yaaxy:

—Nmäbøjpøch. Høøch puhbéjtäc, jadühñhøch maas hoy njaac mäbøgät.

²⁵ Jijnä jäya'ayhajxy hänajty may wyl'i miamiucy. Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduñ yhiixy, mäniitä Jesús ja'a møjcu'u nãmaayy:

—Høøch miich nhanehmby coo hädaa craa mhøxmájtšnät. Cab jaduhn mänaa mnämejtstägájtšnät. Naxy miich hädaa mähdiojc myaghuumy myajnaty —nømä møjcu'u yhojja.

²⁶ Mänitä mähdiojc mœc yajtsaaçhyaaxä. Mänit jäwipjœ'cy xiäyaayœ'cy. Mänit nähwaatsä quihwaatsä. Nebiä ho'ogypiän jiajty. Coo jaduhn yhiixä, mäniä jäya'ayhajxy may miänaañ cooc tyijy hänäjty tœø yho'ogy. ²⁷ Mänitä Jesús ja'a craa wyidsœ'cy. Mänitä craa hoy tiänaayœ'nœ.

²⁸ Mänitä Jesúsahajxy tiøjtägøoyy mœødä jiamiøødtœc. Mänitä Jesús hamee'ch miäyajtœøwä ja'a jiamiøød:

—Tii højts jaduhn coo tœø nga'a mäjädaacpä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios hajxy mjaançh tehñ miänuu'xtá'agät, mäniä yø'øduhmbä pa'am hajxy hoy myajnáxät. Pero pœ caj, cab hajxy myajnáxät.

³⁰ Coo ja'a Jesúshajxy jim chohñ, mäniä hajxy ñœcxy Galilea. Cabä Jesús hänäjty yaj-najuø'owa'añii maa hänäjty nõcxy wiädita'añ. ³¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtœc tiägøoyy yajwiingapxœobiä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, nõcxäambœch nniñähduga'añii coothä jäya'ayhajxy xyaghó'ogät. Y cooch hänäjty tœø nho'ogy, cumäaxc-hœch hänäjty njujyipiøjtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

³² Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøoyy waambatiä Jesús hänäjty tœø miädia'agy. Cab hajxy hänäjty jia nä'ä wi'i miäyajtœwaambä. Hiix, tsähgøøby hajxy hänäjty.

³³ Mänit hajxy jim miejch Capernaum maa hajxy hänäjty çhänä'ayän. Coo hajxy hänäjty tœø tiøjtägø'œy, mäniä Jesús ja'a jiamiøødtœc miäyajtœoyy:

—Tii hajxy hijty mwi'i yajcapxiøøby jim tu'haam-miimbä.

³⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'ägädä hadsooyy. Hiix, jue'e hajxy hänäjty tœø yajtsibø'œy tu'haam-miimbä, pœñä cuhdujt hänäjty maas mœc mœød. Tsähdiuumb hajxy hänäjty, paady hajxy quia'a nä'ägädä hadsooyy. ³⁵ Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, Mänitä jiamiøødtœc ñämaayy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä:

—Yam hajxy weeñtiä huuc møjwa'ag. Pœñ jaduhn pœc-juøøby coo møjcuhdujt miøødhädät, cabä cuhdujt jaduhn ñä'ägädä mœødhada'añ. Moonsä jaduhn ñä'ägä tunaamby.

³⁶ Mänitä Jesús pigäna'c-huong tu'ug miøjyaaxy. Mänit piädaacy cujc maa ja'a jiamiøødhajxy hänäjtiän. Mänit chehñœ'cy. Mänitä jiamiøødtœc ñämaayy:

³⁷ —Pœñ hädaa pigäna'c hädaaduhmbä tsojpa ja'a hœøchcœxpä, jaduhn mäwínhœch xchojpa. Jaanä jadúhnhœchä nDeedy hajxy xhöjçcäbä —nømä Jesús miänaañ.

³⁸ Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, tœø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jimä pa'amjäya'ay hänäjty yajpa'amnaxy, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miichä mxøø hänäjty xquiapxpäatäp. Mänit højts nnämaayy coo quia'a yajpa'amnäxnät. Paady højts jaduhn nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a mœødwädíjtäm.

³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cäbäts hajxy waamb cu mnämaayy. Pœñhœchä nxøø xquiapxpäatäp coo ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänäjty yajcähxœ'ogy, cábœch jaduhn xchoj mägapxtägoyya'añ. ⁴⁰ Pœñ højts jaduhn xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy jaduhn xmiägu'ughájtäm. ⁴¹ Coo mijts pœñ xyajnöøhú'ugät je'eguiœxpä cooch mijts xpiawädity, hœøch ja'a Cristo, jimä hoyhajtä weenhajjt piaada'añ Dioswiinduum.

⁴² Pœñjátyhœchä nmädia'agy xmiäbœjçäp, hoy hajxy quia'a jagä hœxpœquia, coo hajxy jiojcapxœ'øwøøjtä, ja'a häna'c-hajxy jaduhn mäjøjcapxœobiä, mejor paandsaa hajxy häxøpy tœø yajyo'xodsø'oyii, jaduhnds hajxy häxøpy tœø miejjiäwipœ'oyii. ⁴³⁻⁴⁴ Pœ jimä mgø'ø hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä hœxpúxät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhñäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyä mgø'ø hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädä'agät haxøøgtuum maa ja'a jøøñ mänaa quia'a nä'ägädä pi'ichän, hoyyä mgø'ø hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, pœ jimä mdecy hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä hœxpúxät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhñäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyä mdecy hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädä'agät haxøøgtuum, hoyyä mdecy hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁷ Jaanä jaduhnduhmbä, pœ jimä mwiin hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä yajpädsömät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhñäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyä mwiin hänäjty metsc mga'a jagä mœødä. Hiix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädä'agät haxøøgtuum, hoyyä mwiin hänäjty jia ca'xiä. ⁴⁸ Jiiby haxøøgtuum, cabä tœønghajxy jiiby mänaa ñä'ägä ho'ogy, mœød cabä jøøñ jiiby mänaa ñä'ägä pi'tspä.

⁴⁹ Pøñ jiiy hijp haxøøgtuum, cab hajxy jaduhñ jiiy mänaa quiøxy toya'añ. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä tsu'u'ch caanø'oybän, cabä jøøn jaduhñ jiiy mänaa pyi'i'ch. ⁵⁰ Ja'a caan, tuungpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdsäpä quióxät, cab jaduhñ mänaa tiuungpáatnät. Jaduhñ mäwíinäts mijtspä, hoy yajxón hajxy mnimiøððhidóøjät. Cab hajxy jaduhñ mänaa myajnguiudsip myajnguium'a'adø'owóøjät.

10

¹ Mäniä Jesús jim chóhngumbä Capernaum. Mäniä ñøcxy Judea-naaxooty, ja'a xøøbädsømyhaampiä, jim Jordán-møjnøøhawiimb. Mäniä jäya'ay may ñäméjtsägumbä. Mäniä Jesús tiägøøguiumbä yajnáhixøøbiä, neby hänäjty naxy yajnáhixø'øyhatiän. ² Mäniä fariseodøjc-hajxy näje'e miejch. Mäniä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miimbä cuhdujt jaduhñä coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmdsøøjäädä.

Paadiä Jesús jaduhñ miäyajtøøwä, hijxmdsäänap hänäjty jaduhñ waamb hänäjty yhad-sowa'añ. ³ Mäniä Jesús yajtøøðägajch:

—Nej, jaduhñä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhøxmdsøøjäädä.

⁴ Mäniä fariseohajxy yhadsooyy:

—Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduhñ myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmdsøøjät.

⁵ Mäniä Jesús miänáangumbä:

—Coo mijts mjaanč tehñ quiuhxexä, paadiä Moisés ja'a cuhdujt jaduhñ jecy yejcy coo mdo'oxiøjc hajxy mhøxmdsät. ⁶ Mänaa ja'a naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguian, mäniä Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁷⁻⁸ Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduhñ jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiøjc jaduhñ tio'oxiøjwiingpøgät. Jaduhñ hajxy jaduhñ yhjñät nebiä tu'que'expän. Hawiingøøby hajxy jaduhñ. Cab hajxy wioowhjtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm. ⁹ Pøñjatiä Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøðtsäna'awøøð nämetsc, cab hajxy jaduhñ ñiyhøxmdsøøjät —nømä Jesús miänaañ.

¹⁰ Mäniä Jesús hajxy tiøjtägøøyy møøðä jiamiøðtøjc. Mäniä Jesús jadähooc miäyajtøøwä ja'a jiamiøðð waambatiä Jesús ja'a fariseodøjc hänäjty tøø miøødmädia'agy. ¹¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, y mäniä wiingto'oxiøjc wyiingpøcy, miägädiehbiä tio'oxiøjc jaduhñ. Haxøøg jaduhñ jiatcø'øy. ¹² Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a to'oxiøjc ñiyhap yhøxmdsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpøgät, jaduhñä ñiyhap miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhñ jiatcøøbiä —nømä Jesús miänaañ.

¹³ Mäniä Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnämejtsä, coo hajxy ween quiunuu'xyii. Coo ja'a Jesús jiamiøðð hajxy jaduhñ yhjxy cooc tyijy ja'a Jesús hänäjty yhadsiba'añii, mäniä pigäna'cä tiajhajxy yhadúçäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ quia'a nänøcxät. ¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhjxy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänäjty wyi'i yhadugyii, mäniä Jesús ja'a jiamiøðð yhojy:

—Ca'a yøø pigäna'c hajxy mwi'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduhñ xñämiñ. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduhñ mmäbøgät neby hädaa pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mäniä mijtsä Dios jaduhñ yhuuunghädät. ¹⁵ Hix, ja'a pigäna'c-hajxy, cab hajxy tii quia'a nä'ä mäbøcy. Tsipecøp hajxy jaduhñ ñä'ägä mäbøcy. Jaduhñds je'e, coo mijts mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mäniä hajxy jaduhñ mjyghädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiygyhatiän. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Mäniä Jesús ja'a pigäna'c tiägøøyy cunuu'xpä tu'ugjaty-tu'ugjaty. Cøøñähgájpäp hajxy hänäjty.

¹⁷ Mäniä Jesús jim choññ. Jim hänäjty tiu'uyo'oyñä, mäniä Jesús jäya'ay tu'ug päyø'øguiä ñajtspaadøøyyä. Mäniä wyiinjicädaacä. Mäniä ñämaayyä:

—Wiindsøñ, mjaanč tehñ yohyhäna'c miich. Nébiøch ngudiünät cooñ cøjxta'axiøø njyghädät nebiä Dios jiygyhatiän —nømä Jesús miäyajtøøwä.

¹⁸ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Tiich miich jaduhñ coo xñäma'ay cooñ nhoyhäna'cä. Ni pøñ jaduhñ quia'a hoyhäna'cä. Jagooyyä Dios tu'quihä yohyhäna'cä. ¹⁹ Mnajuøøby miich jaduhñ nebiatiä Moisés cuhdujt jecy yejcy, túhmäts. “Cab hajxy mniyagho'ogøøjät. Cabä wiingto'oxiøjc hajxy mmøøðtsäna'awät. Cab hajxy mméedsät. Cab hajxy mhøhndä'agät. Cab hajxy mmäméedsät høhndä'agymidiädia'agyhaam. Mwiingudsähgø'owäbä mdajjä mdeedy hajxy” —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mäniä Jesús ñämáayyägumbä:

—Pero Wiindsøñ, homiänájøch jaduhñ ngudiñ. Múutsnøchä hoguiuhdujt nmädsøhndaacy —nømä Jesús ñämaayyä.

²¹ Mäniä Jesús ja'a craa wyiinhee'ppejty. Jiaanč tehñ chóçcäbä craa hänäjty je'e. Mäniä Jesús miänaañ:

—Tu'tu'uuyä mga'a cøxy cudiuñ. Nøcx cøxy toog tijaty jim mmøød, jaduñds mmó'owät pønjury hajxy häyoob. Coø jaduñ mgudiünät, mänit jim mnøcxät Dioswiinduum. Jim miichä hoybä weenbä mbáadät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

²² Coø ja'a craa jaduñ ñämaayä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiimbijnä tájjäp máayyap. Hix, jaanč tehñ miäyøø hánajty je'e.

²³ Jimä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty piadána'ay. Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Jaanč tehñ chip jaduñ coø yø'ø mäyøødøjc-hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. Tehñ tiøyhajt jaduñ.

²⁴ Coø ja'a Jesús jaduñ miänaañ, jiaanč tehñ yagjuøøyy ja'a jiamiøødhajxy jaduñ. Mänitä Jesús miänángumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjuryä xiädø'øn hajxy hajoodhajp, jaanč tehñ chip jaduñ coø hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. ²⁵ Maas paquiä camello tu'ug jiiy ñaxø'owät xuhñdyjooty quejee ja'a mäyøøhána'c-hajxy jim tiägø'owät Dioswiinduum.

²⁶ Coø ja'a Jesús jaduñ miänángumbä, mänitä jiamiøødhajxy maas hanaxiä yagjuøøguiumbä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønxada'aduñ jaanč tøy nähwa'adsaamb.

²⁷ Mänitä Jesús wyiinhee'ppéjcumbä. Mänit miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy jajniñähwa'adsøøjät. Pero Dios, je'eds mäyajnähwaatsp. Hotyijä Dios jaduñ jiaty.

²⁸ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Huuc mäow, coø højts miich nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgue'egy tijaty højts hijty nmøød.

²⁹⁻³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjury cøxiä tøø ñähgue'egy ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä, maas may hajxy jaduñ jiaac paada'añ hädaa yaabä naaxwiin tijaty hajxy hánajty tøø ñähgue'egy tøø yhøxy'oy, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax. Møød jim hajxy ñøcxa'añ tsajpootyp. Jim hajxy jaduñ homiánaajä yhida'añ, hoy hajxy hánajty yaa tøø jia tsaachpøcy ja'a høøchcøxpä hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt jaduñ. ³¹ Pønjuryä møjtuung jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'owa'añ. Pero pønjuryä møjtuung jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuunghajxy piøgáañäxä —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä Jesús hajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jerusalén hajxy hánajty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hánajty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hánajty pianøcxy møødä Jesús jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä. Jaanč tehñ yagjuøøyy hajxy hánajty. Høxtä tsähgøøyy hajxy hánajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhawiiing wioonøcxy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaapä nebiaty hánajty jiada'añ yhabeta'añ:

³³ —Huuc mäow hajxy, yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Coø hajxy jim ngoodaanäm, mänitøchä teedywiindsøn hajxy xyajcø'dägø'owa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim jajnähiøøbiä tsajtøogooty, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy jaduñ xyajnähdija'añ coøch hajxy xyagho'oga'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'dägø'owa'añ ja'a häna'c-hajxy jim tsohmä Roma. ³⁴ Madiu'ujøch hajxy xchaachtuuna'añ. Xñäxi'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'owáambøch hajxy. Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänitøch hajxy xjia yagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøyyøch njujyipiøjtägatsa'añ, —nømä Jesús miänaañ.

³⁵ Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hánajty je'e. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, huuc tunä mayhajt ja'a højtsøxpä.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayhájthøch ndúnäp.

³⁷ Mänitä Santiagohajxy miänángumbä:

—Coø miich hánajty tøø mmøjtägø'øyy, coø hánajty tøø mdägø'øyy hanehmä, mänit højts cuhdujt xmió'owät coø højts jim nhäñä'awät miichä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsoogumbä:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øyy tii hajxy jaduñ mnänøømbby. Nej, mmee'xtügäp hajxy jaduñmä nébiøch ndsaachpøgá'añänä.

³⁹ Mänitä Santiagohajxy yhadsooyy:

—Nmee'xtügäp højts jaduñ.

Mänitä Jesús miänángumbä:

—Jaduñ mijts mjaanč tsaachpøgaambä nébiøch ndsaachpøga'añän. Tøyhajt jaduñ.

⁴⁰ Pero cábøchä cuhdujt jaduñ nmøødä coø mijtsä cuhdujt nmó'owät coø hajxy jim nhäñä'awät høøchä nnähmøjc mänájøch hánajty tøø ndägø'øyyän hanehmä. Dios ja'a

cuhdujt mөөd pөң yajnähdiijaamby coo hajxy jim yhäñä'awät. Je'edshajxy jaduhñ jim häña'awaamb —nөmä Jesüs miänaañ.

⁴¹ Coo Jaha Jesüs jiamiөөdhajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä, mänitä Santiagohajxy miäjootma'tä mөөdä Juan. ⁴² Mänitä Jesüs miөjyaaxy ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä. Mänitä Jesüs miänaañ:

—Ja'a gobiernähajxy, mөөdä häna'c-hajxy yaa möjtuungmөөdpä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a häñä'cätshajxy jaduhñ yaa hanehmb. Mnajuөөby hajxy jaduhñ, tühmäts. ⁴³⁻⁴⁴ Pero mijts, cab hajxy mbөc-juө'owät coo möjtuung hajxy mmөөdhädät. Pөңä jioot tsojp coo wyi-ingudsähgө'owөөjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamiөөd piuhbädät. ⁴⁵ Hөөchpaady, hөөch ja'a Diosquexypä, mäbuhbéjөch jaduhñ yaa tөө ngäda'agy. Hөxtä nnähho'tu'udäambiөchä jäya'ayhajxy nägөxiä. Cäbөch jaduhñ nmäna'añ coochä jäya'ayhajxy xpiuhbädät.

⁴⁶ Mänitä Jesüshajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Jericó. Coo hajxy jim chöngumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'ubөjcä. Jimä wiinds hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Bartimeo hänajty xiөhaty. Timeo ja'a tieedy hänajty xiөhaty. Xädө'өnyujwaambä Bartimeo hänajty. ⁴⁷ Coo ja'a Bartimeo jaduhñ miädooyy coo hänajty je'e Jiesüsä, ja'a hänajty tsohmä Nazaret, mänitä Bartimeo mөc yaaxy:

—Jesüs, David miich jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөch näxuu'tsac.

⁴⁸ Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ. Pero cab jaduhñ ñä'a hamooñ. Tehngajnä maas mөc tiägөөyy yaaxpä:

—Jesüs, miichä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөch näxuu'tsac.

⁴⁹ Mänitä Jesüs tiänaaxiөjpy. Mänit miänaañ coo ja'a Bartimeo miөjya'axөөjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay nämaayyä:

—Xoonäda'ag, tänaayyө'өг. Ximä Jesüs xmiөjya'axy.

⁵⁰ Mänitä Bartimeo paquiä tiänaayyө'cy. Mänitä yoñwit yajniñähnaptuutä. Mänitä Jesüs päyө'өгuiä hoy wyiingumedсө'өy. ⁵¹ Mänitä Jesüs ja'a Bartimeo miäyajtөөyy:

—Ti mayhajt jaduhñ myajtunäañp.

Mänitä Bartimeo yhadsooyy:

—Wiindsөң, hөөch yaghjixө'cac.

⁵² Mänitä Jesüs miänaañ:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coochä nmädia'agy tөө xmiäbөjcä, paady tөө mhijxө'nө.

Tuunä Jesüs jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitä Bartimeo jiaanч hijxө'cy. Mänitä Jesüs piadu'ubөjnä.

11

¹ Jimä Jesüshajxy hänajty quioodaannä maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Betfagé mөөd Betania, jim mädoyyä maa ja'a tun hänajty xiөhatiän Olivos. Jim hänajty miäwiingöñ Jerusalén. Mänitä Jesüs ja'a jiamiөөd metsc ² ñämaayy:

—Nөcx hajxy jimhaamby maa yө'ө cajpthuungän. Coo hajxy jim mmedsa'añ, jimä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pөң yajpejmachñä. Mmäguejө'owäp hajxy. Jaduhñs hajxy yaa mwitsminät. ³ Y pө jimä jäya'ay hajxy xmiäyajtөy tii hajxy jaduhñ coo mmäguejө'өy, mänit hajxy nmämä'awät: “Ja'a nwiindsөң hөjts cham yajmaajajp. Paquiä hөjts nnä'a yajtuna'añ. Mänit hөjts min nnajtswidsө'өy.” Jaduhñ hajxy mmänä'anät —nөmä Jesüs ñajtsapxөөyy.

⁴⁻⁵ Mänitä burro hajxy hoy jiaanч paady cuxoch jim möjtu'haam, jim töjnähmөjc mädoyyä. Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a Jesüs jiamiөөdhajxy tiägөөyy burromäguejөöbiä, mänit hajxy ñämaayyä:

—Ti yө'ө burro hajxy jaduhñ coo mmäguejө'өy.

⁶ Mänit hajxy jaduhñ yhadsooyy waambaty hajxy hänajty tөө yhane'emyii coo hajxy jaduhñ yhadсөwät. ⁷ Mänitä Jesüs ja'a burro yajnaméjtsäxä. Mänitä jiamiөөdä wyit hajxy jim piädaacy burronähgөxp. Mänitä Jesüs jim piejty. ⁸ Jaanч tehñ miayyä jäya'ayhajxy hänajty pianөcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chujy. Jaduhñs hajxy tu'haam ñajtsye'ebөөyy maa ja'a Jesüs hänajty burronähgөxp ñaxө'owa'añän. Näje'e hujtsaay hajxy hänajty piujxpä. Jim hajxy hänajty piädaacpä tu'haam. ⁹ Cu'ughagujcä Jesüs hänajty ñөcxy. Mänitä cu'ughajxy nägөxiä tiägөөyy yaaxpä jöjpä:

—¡Viva Jesüs, viva! ¡Gloria a Dios! Diosquexy hädaa Jesüs jaduhñ. ¹⁰ ¡Gloria a Dios tsajpootypä! Jaduhñ hädaa Jesüs yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhajtäm.

¹¹ Mänitä Jesüshajxy jim quioo'nä Jerusalén, mөөdä jiamiөөd ja'a nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim ñөcxөөyy maa ja'a tsajtөjcän. Coo hajxy jiiьy chajtөjtägөөyy, mänit hajxy yhi-jxwädijty tijaty hänajty jiiьy. Mänit hajxy wyiimbjцumbä. Mänit hajxy jiiьy yhädaacumbä Betania. Hix, tөө hänajty чуujө'өy, y jiiьy hajxy hänajty miejtsa'aga'añ Betania.

¹² Cujaboom, mänitá Jesúsahajxy jim tiu'ubójcumbä. Mänitá Jesús yäho'pójcä. ¹³ Mänitá piids tu'ug näheebøoyy coo hánajty jim tiána'ay picxumnä. Coo wiingón nämejch, mänit yhiixy coo tiøøm hánajty quia'a nä'ägädä hity. Haagä haay hánajty je'e. Cahnä yhiit's hánajty yhabaadyñä mänaabä hánajty naxy tiøømbetiän. ¹⁴ Mänitá Jesús piids nämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tømbejtägatsaannä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, miädoov ja'a jiamioødhajxy jaduhñ.

¹⁵ Coo ja'a Jesúsahajxy jim miejstägajch Jerusalén, mänitá Jesús jiiy chajtojtägøguiumbä. Mänitá Jesús ja'a too'pädøjc juubiädøjc tiägøoyy høxpäboobiädsøombä jiiy tsajtøgooty. Mänitá meexä tiägøoyy høxjujppä maa xädø'øn hajxy hánajty quiuwichän, møødä häñaabejttä maa hajxy hánajty yhäña'ayän coo hajxy hánajty pialomatoogy. ¹⁶ Mänitá Jesús tiägøoyy hadujpä coo ja'a jäya'ayä tioogy hajxy jiiy quia'a määdögøñät tsajtøgooty. ¹⁷ Mänitá Jesús tiägøoyy yajwiingapxøobiä:

—Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Pa'yaaxtäacthöchä ndøjc hajxy nägøxiä xwiäänät, ja'a jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajtpä.” Jaduhñä Dios jecy miänaañ. Pero mijts, wiing mijtsä tsajtøjc mwa'añ. Jaduhñ hajxy mwa'añ nebiä mee'tstaactän —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Coo ja'a teedywiindsønñhajxy jaduhñ miädooyy, møødä häna'cä Diosmädia'aguiän hajxy hánajty jiiy yajnähiixøobiä tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøoyy cojyquiapxytiuumbä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hix, chähgøobiä Jesús hajxy hánajty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hánajty jiaanč tehñ yhamädoowhjtäxä ja'a cu'ug. ¹⁹ Pero coo quioodsøñä, mänitá Jesúsahajxy jiiy yhadäaccumbä Betania.

²⁰ Cujaboomä Jesúsahajxy ñøcxtägajch Jerusalén. Coo hajxy jim ñaxøøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hánajty tøø ñäbogø'øyän, mänitá piids hajxy yhiixy coo hánajty tøø quiøxy tø'øch.

²¹ Coo ja'a Pedro jaduhñ jahmiejtstaacy, mänitá Jesús nämaayyä:

—Wiindsønñ, huug hix yø'ø piids. Häxøoy miich yø'ø mnäbogøoyy coo ni mänaa quia'a tømñhänät. Tøø yø'ø quiøxy tøøtsnä —nømä Pedro miänaañ.

²² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo jiaanč tehñ tiømiädia'aguiä. ²³ Coo hajxy hamuumdu'joot mmäböğät, høxtä yø'ø tun ja'a mmädia'agyhajxy xquiudiüunäp coo hajxy mnämä'awät coo ween nøcxy miejyquia'awø'øy. Mänitá mmädia'agyhajxy jaduhñ xquiudiüunät coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböğät coo tiømiädia'aguiä. Tøyhajt jaduhñ. ²⁴ Coo mijtsä Dios tijaty mmäyujwä'anät, xmió'owäp hajxy jaduhñ, coo ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböğät coo tiømiädia'aguiä. ²⁵ Coo mijtsä Dios hánajty mba'ya'axa'añ, tsipcøxpä häna'c hajxy jayjpp mmämée'xät, ja'a mijts hánajty tøø xñägädieeyø'øyäbä, jaduhñä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät tijaty hajxy hánajty mgädieeyhajpy. ²⁶ Pero pø cab hajxy mmämée'xa'añ, ni mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mämée'xtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁷ Coo ja'a Jesúsahajxy jim quiø'tägajch Jerusalén, mänitá Jesús jadähooc tiägøoyy tsajtøgooty. Jiiibiä Jesús hánajty wiädity, mänit nämejtsä ja'a teedywiindsønñ, møødä häna'c-hajxy jiiy yajnähiixøobiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc. ²⁸ Mänitá Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmiø'oy coo miich häxøoy yaa tsajtøgooty tøø mdsiptuñ.

²⁹⁻³⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nhadsóowäböch häyaa jaduhñ cooçh mijts häyaa yajjøpp xyhadsóowät. Pønä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tøgä jäya'ayä. Hadsóowägøch hajxy. Cooçh hajxy häyaa xyhadsóowät, mänitøch mijts häyaa nhadsóowägäjtspät —nømä Jesús miänaañ.

³¹ Cabä teedywiindsønñhajxy hánajty ñajuø'øy waambä Jesús hajxy yhadsóowät. Mänit hajxy tiägøoyy niñämáayyäbä: “Coo hajxy häyaa nmänäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quejxy, jaduhñ jadähooc xyhadsóowäänäm: Aa, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a Juan jiaanč quejxy, ti ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäböğä. ³² Y coo hajxy häyaa nmänäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitá cu'ug hajxy häyaa xmiädsibøøyyämät.” Hix, jaduhñä cu'ughajxy hánajty miäna'añ coogä Juan hánajty Dyiosquexiä. ³³ Mänitá Jesús hajxy nämaayy coo hajxy hánajty quia'a najuø'øy. Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pues, ni høøch jaduhñ nga'a nägapxaambä pøñhöchä cuhdujt tøø xmiø'oy.

12

¹ Mänitá Jesús tiägøoyy yajnähiixøobiä cuentäyajmäbaadyhaam:

—Mänitá jäya'ay tsaatypcam tu'ug piädaacy. Mänit jiihguraajøoyy. Mänitá tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøoyy. Mänitá nähbøtøjc tu'ug yhädiuñ coo hajxy jim yhäña'awät coo ja'a tsaatypcam hajxy hánajty cwieendähada'añ. Mänitá wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yajcø'ødägøoyyaxä coo hajxy cøguipxyjaty cwieendähädät. Mänitá cudsatyp jäguemnaax ñøcxy. ² Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitá cudsatyp ja'a mioonsä

quiejxy coo hajxy cøgujii ween yajwa'xy. ³ Coo ja'a craa jim miejch, mänit hoyhoy quioxho'cä. Mänit piäboowyiimbijtä cø'owa'ads. ⁴ Mänitä cudsaaotyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Maas hanaxiä craa je'e wiobhó'cäbä. Høxtä yajtsäbjätäxä ja'a quiopc jaduhñ. Hoyhoy jaduhñ chaathtiuunä. ⁵ Mänitä cudsaaotyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä mioonsä jia jaac tehñ quiejxy. Näje'e hajxy wiobho'cä; näje'e hajxy yagho'cä.

⁶ Jimä cudsaaotyp ja'a yhuung hänajty tu'ug. Jiaanč tehñ chojpiä yhuung hänajty. Mänit nãmaayy: "Nhuuc quéxyhøch miich jim. Wehñdä miich hajxy häyaa xñä'a wiingudsähgø'owät." ⁷ Coo ja'a cudsaaotyp yhuung jim miejch, mänit hajxy tiägøoy niñämäyyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hänajty tøø miämähmø'oyäbä: "Coo hädaa craa tieedy häyaa nãä'hó'ogät, hädaa craa jaduhñ cøxiä mämähmø'owaamb mäduhñtiä hädaa tsaatypcam. Tsøc hädaa craa hajxy jaduhñ nä'ägä yaghó'cäm, jaduhñ højts hädaa tsaatypcam nje'ehajtämät." ⁸ Mänitä cudsaaotyp yhuung miäjtsäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhøxchømy jäguemjuøby.

⁹ Haa, nebiä cudsaaotypäda'a hänajty jiatcø'owa'añ. Nøcxaambäda'a hajxy yagho'tägatsa'añii, ja'a hajxy hänajty tøø miäyaghó'oguiäbä. Mänitä wiinghänä'cä tsaatypcam hajxy hänajty yajcø'ødägø'owa'añii.

¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøhñ maa ja'a tøjteecän.

¹¹ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a tsaa jaduhñ jim tiuundsøonät.

Paady hajxy jaduhñ jaanč tehñ yajxønñ nhjxäm —nømä Jesús miädiaacy.

¹² Ja'a teedywiindsønñhajxy, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhñ coo hajxy hänajty tøø yamjäbaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänajty tsaatypcøueendähajpä. Coo hajxy jaduhñ ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy hänajty jia wi'i miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduhñ nãä majch, je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'oy. Mänitä Jesús hajxy ñähgueecnä. Mänit hajxy wyiimbijnä.

¹³ Mänitä fariseoshajxy näje'e wyiinguejxä, møødä Herodes quiu'ughajxy näje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcapxtägøyyät, jaduhñ hajxy hoy ñäxø'owø'owät. ¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit nãmaayyä:

—Nñajuøøby højts coo miich tøy mjaanč tehñ miädia'agy. Caj miich jaduhñ mnä'ägä møjpäda'agy waambatiä cu'ug xjia näma'ay. Tu'cuhdujt miichä jäya'ay mhixy, pønjaty hajxy mäyøø, pønjaty hajxy häyoo. Tøyhajt højts miich xyajnähihø'oy coo højts hoy njäya'ayhädat nebiä Dios choquiän. Hoorä, coo højtsä gobiernä Rómabä hänajty xyajnäñjuudi'u'da'añ, nej, hahixøøby jaduhñ coo højts nnähjuudiú'udädä —nømä Jesús miäyajtøwä.

¹⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich hajxy jaduhñ coo xjia wi'i yajcapxtägøyya'añ. Høøchä xädø'ønñ tu'ug huuc yaghjxäc.

Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, ñajuøøby hänajty jaduhñ coo hänajty jia wi'i yajcapxtägøyya'añii. ¹⁶ Mänitä Jesús xädø'ønñ jiaanč yaghjxä. Mänit miänaañ:

—Pøn wyiin jiojpp yø'duhñ. Pøn xiøø yø'duhñ jim miimñb.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä wyiin jiojpp yø'ø, ja'a jim tuumbä Roma. Jaaya'ay xiøø yø'øbä.

¹⁷ Mänitä Jesús miänäänqumbä:

—Tøjhajt jaduhñ. Mo'owxä ja'a gobiernä hajxy pø je'e jie'e yø'ø. Pero mädyii ja'a Dios jie'e, mo'ow hajxy je'ebä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ yhadsooyy, jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a fariseoshajxy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä Jesús ja'a saduceos näje'e ñämejtsä. Cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñä saduceoshajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juyypiojtägatsa'añ. ¹⁹ Mänitä saduceos ja'a Jesús hajxy nãmaayy:

—Wiindsønñ, jaduhñä Moisés jecy quiujahy neby højts nguhdujhtäjtämät, højts judiojäya'ayhäjtäm. Hoorä, coogä ya'adiøjc tu'ug yhó'ogät, coog hänajty piøquiä, pø cahnäg hajxy hänajty yhuungpaadyñä, pø jimägä piuhya'ay, wéenägä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøcy, jaduhñäc hajxy jaduhñ yhuungpäädat. Jaduhñäc quiahxø'ogät coog hänajty je'e yhuungä, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. ²⁰ Hoorä, jii jäya'ayhajxy hänajty näjuxtujya'ay, haagä tu'que'ex. Mänitä tehñ quioobhuung tio'oxiojwiingpøjcy. Cab jecy miøødtsänaayy, mänitä craa yho'cy. Cabä huung hajxy nãä paaty. ²¹ Mänitä jioødsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Ni je'ehajxy quia'a huungpaatpä. Mänitä craa yho'pä. Jaduhñä jioødsømy je'ebä jia wiingpøjcumbä. Jaanä jaduhyyä je'e jiajppä nebiä yhajchhajxy jiajtiän. ²² Jaduhñ hajxy näjuxtujy jia møødtsänaayy, ni pøn je'e quia'a yaghuungpaaty. Nägøxiä hajxy jaduhñ

yho'cy. Høxtä ja'a to'oxiøjc, jaac tehñ yho'c je'ebä. ²³ Bueno, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hñanjty nägøxiä jiuypiojtägatsa'añ, pønda'a je'e tehñ tiøybä møødtsäna'awaamb, ja'a hajxy hñanjty näjuxtujcpä. Hiñ, näjuxtujc hajxy hñanjty tøø jia møødtsäna'ay. Paady højtsä tøyhajt ndsocy —nømä Jesús ñämaayyä.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a nä'ägädä wiinjuø'y. Møød cab hajxy mnajuøøbiä nebiatiä Dios ja'a miøcmäjäa yajcähxø'ogy.

²⁵ Coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hñanjty jiuypiojtägatsa'añ, cab hajxy mänit piøga'añ, cab hajxy mänit yhu'uga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxy jim yhiitiän tsajpoooty. ²⁶ Tii mijs coo mga'a mähøga'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñä Moisés jecy quuijahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim pactuum maagä hujts haptymøødpä hñanjty tiöyyän. Mänitägä Dios ja'a Moisés ñämaayy: “Høøchä Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob.” ²⁷ Coo ja'a Dios jaduhñ jecy miänaañ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Abrahamhajxy hñanjty tøø jiuypiojtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hiñ, jucyjiäya'ay ja'a Dios jaduhñ Dioshajtäp, ca'a yho'oguiäya'ayä. Coo mijs jaduhñ mmäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juypiojtägatsa'añ, caj mijsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä —nømä Jesús miänaañ.

²⁸ Jimä jäya'ay hñanjty tu'ug yhamädoowhity. Tsajtøgooty hñanjty tiuñ. Coo miädooyy coo ja'a Jesús hñanjty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy wyiinguwa'agø'øyii. Mänit ñämaayyä:

—Madiu'u ja'a Moisés hajxy jecy xyhanéhäm. Mädyii jaduhñ maas tuungpaatp —nømä Jesús miäyajtøøwä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ je'e miäna'añ: “Pønatiä Israel jecy haphajt teedyhajt, hamädoowhit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWindsøn'hajtäm. Tu'uquiiä Dios jaduhñ Dyioshaty. ³⁰ Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanč tehñ wyiingudsähgø'øwät nägø'ø nädecypii. Mähøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä. Jahmiets hajxy jaduhñ cøjxta'axiøø.” ³¹ Jaduhñä miämetspä miänaambä: “Mdsögäbä jäya'ay hajxy nägøxiä nej mijs hamdsooyyä mnichogyijän. Ni mädyii mädia'agy jaduhñ quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä tiuungpaadiän” —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä craa miänängumbä, ja'a hñanjty tuumbä tsajtøgooty:

—Wiindsøn, jaanč tehñ yho'y miich mhadsooyy. Tøyhajt jaduhñ nej miich mmäna'añän coo Dios tiu'uquiiä. Cabä wiingDiosyijijä. Xjiaanč tehñ tiuungpaatäm hajxy jaduhñ ³³ coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgø'øyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøxiä ndsøjcämät neby hajxy hamdsooyyä nničøjcäm. Pero cab hajxy xjiaty tuungpaatäm coo animal hajxy jii by nocxy nnä'ä hayøjxäm tsajtøgooty no'cøøc —nømä Jesús ñämaayyä.

³⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy coo ja'a craa hñanjty najuøøyyhaamby tøø quiapxy, ja'a hñanjty tuumbä tsajtøgooty, mänitä craa ñämaayyä:

—Jaac mähøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduhñds miich jim mnøcxät Dioswi-induum —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoonnä, ja'a Jesús hajxy hñanjty jia wi'i yagho'ogaambä. Cabä Jesús hajxy waamb miäyajtøønä je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hajxy hñanjty chähgø'øy.

³⁵ Jiibiä Jesús hñanjty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduhñ coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo yphaty yhoc-haty. ³⁶ Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä jecy miänaañ:

Mänitøchä Dios ja'a nWiindsøn xñämaayyä:

“Yaa miñ häna'aw maačhä nhahooyhaampiän,

høxtä cøonøchä mmädsip nga'a yajmäjädäcämät.”

Ja'a Dioshespirituhaamä David jaduhñ jecy miänaañ. ³⁷ Jaduhñä David jecy miänaañ coogä Cristo hñanjty wyiindsønhaty. Hoorä, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Cristo jaduhñ jecy wyiindsønhaty, tii yø'ø jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo ñä'ä haphaty ñä'ä hoc-haty —nømä Jesús miänaañ.

Jaanč tehñ yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hñanjty miädoy nebiä Jesús hñanjty yajnähixø'øyän. Nämayyä jäya'ayhajxy hñanjty.

³⁸ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy hajxy mmähøjcät. Yoñwitmøød hajxy naxy wiädity cajtooty je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy jaduhñ. ³⁹ Jiiby hajxy jia wi'i yhäna'awa'añ maa ja'a hänaabiejt yajxonjatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim maa ja'a cay hu'ugy naxy jadyijän. ⁴⁰ Pero cabä quihdujthajxy ñä'ägädä hoyyä. Hiñ, pøjcäxäbä yaamgtø'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduhñ jia jatcø'øy, jecyjiatiä Dios hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanč tehñ yho'yhajxy hajxy jaduhñ yajcumädowa'añii —nømä Jesús miänaañ.

⁴¹ Mänitá Jesús jim mädøyyá hoy yhöxta'agy maa ja'a jäya'ay xädø'øn hajxy hánajty naxy quuyoxø'oyán. Ja'a mäyøøjäya'ayhajxy, majiatia xädø'øn hajxy hánajty piäda'agy. Jimä Jesús hánajty miähee'pna'ay. ⁴² Mänitá yaamgtø'oxy tu'ug miejch. Jaanč tehñ yhäyoob hánajty je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quigonøyy. ⁴³⁻⁴⁴ Mänitá Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaayy:

—Huug hiç yø'ø yaamgtø'oxy hajxy. Cøxiä yø'øduhñ tøø yecy mäduhñtiä hijty miøødä, ja'a hijty ñägayaambä. Pero yø'ø mäyøøhäna'c-hajxy, weeñtiä hajxy jaduhñ ñä'a puhjejcy.

13

¹ Coo ja'a Jesúshajxy jii by chajtøjpädsøømy, mänitá jiamioød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, huug hiç yø'ø tsajtøjc, jaanč tehñ yajxon yø'øduhñ miuuchä.

² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hoy huuc tehñ yheeb. Hoy yø'ø tøjc jaduhñ jia cruundä, cøxaamb yø'øduhñ jyida'añ. Haxit hatajø'oy yø'ø muuč jada'añ.

³ Mänitá Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Olivos, jim Jerusalén-woc-hawiimb. Coo hajxy jim miejch, mänitá Jesús haniduhmduum hoy yhöxta'agy. Mänitá Pedro ja'a Jesús hajxy ñänøcxy, møødä Santiago, møødä Juan, møødä Andrés. Mänitá Jesús hajxy miäyajtøyyy:

⁴ —Mánaads yø'ø tsajtøjc jaduhñ jyida'añ. Mädyii hijxtáhdäts jaduhñ cähxø'øgaamb coo hánajty jaduhñ yhabaada'añ.

⁵ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Cab hajxy myajwiinhøønät. ⁶ Mayyá jäya'ayhajxy min miäwiinhøøna'añ. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'ana'añ: “Høøch je'e Cristo.” Mayyá jäya'ayhajxy hánajty jiaanč tehñ miäböga'añ.

⁷ Coo hajxy mmädoyhádat coo tsip pleetä hánajty xii yaa tøø piädø'øgy, cab hajxy jaduhñ mmäná'anät cooc tyjy ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ. Homiänaajä tsip pleetä jiadyii. ⁸ Nimiädsibø'øwáanäp hajxy hánajty wiinghagajptjaty. Wiinduhmyhagajpt huix hánajty ñaxa'añ. Jadaänäbä yuuxøø hánajty wiinduhmyhagajpt. Coo jaduhñ jiada'añii, hijxtahnd jaduhñ cähxø'øtsoonaaamb coo tsø'ty häyohn høchähgøøñajaty hánajty jiada'añii.

⁹ 'Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy mänit. Mäjahñdium hajxy hánajty mhida'añ. Xmiad-saambä mmädsip hajxy hánajty. Mänit hajxy jim xyajnøcxa'añ haguyc. Møød jim maa ja'a judios chajtøjc-haxjiän, xwiobho'ogaamb hajxy hánajty jim. Xyajnøcxaamb hajxy hánajty jim maa ja'a gobiernä wyiinduumhaxjiän, je'eguiøxpä cooç mijs xpiawädity. Jimhøch hajxy jaduhñ xmiädiá'agät gobiernäwiinduum. ¹⁰ Hiç, cahnä naaxwiimbä hánajty wyiimbityñä, cøxaambä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy miädowa'añ wiinduhmyhagajpt. ¹¹ Y coo hajxy jim xyajnøcxät haguyc, cab hajxy mänit mnädaj mnämáyät waambaty hajxy mhadswät. Hiç, ja'a Dios ja'a mädia'agy hajxy hánajty xmiø'owaamb. Cab hajxy hánajty hamdsoo mmädia'aga'añ; ja'a Dioshèspiritu hajxy hánajty xyajmädia'agaamb. ¹² Hamiñ haxøpiä jäya'ayhajxy hánajty tu'que'ex ñiñähduga'añii coo hajxy yagho'ogøøjät. Jaanä jaduhñä yhuung hajxy hánajty ñähdugaambä. Ja'a muutsc-häna'c-hajxy, jaanä jaduhñä tieedy hajxy hánajty tiunaambä. ¹³ Nägøxiä mijsä jäya'ay xmiähanhada'añ je'eguiøxpä cooç mijs xpiawädity. Pero pøn hánajty tøø miee'xtucy, hoy hánajty tøø jia ho'ogy, nähwa'adsaamb hánajty je'e.

¹⁴ 'Habaadaamb jaduhñ coo ja'a haxøøgpä ca'a hoybä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän —pøn hädaa nocy capxp, ween jaduhñ wyiinjuø'oy—. Mänitá Diostøjc jaduhñ yajma'ada'añii. Coo ja'a haxøøgpä hajxy jaduhñ mhixät, mänit hajxy päyø'øguiä mnøcxät tun-joot, pønjaty yaa tsänaaby Judeanaaxooty. ¹⁵ Pønjaty hánajty häñaaby tøjnähgøxp, ween ñä'ägä päyø'øgy, cap øcxy tii jii by yajpädsømy tøgooty. ¹⁶ Pønjaty hánajty camjooty, cab jaduhñ jim ñøcxät maa ja'a tøjcän. Cap øcxy jii by yajpädsømy, ni wyit ni tii. ¹⁷ Jaanč tehñ chaačhpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hánajty, ja'a hajxy hánajty co'na'awaambä, møød ja'a hajxy hánajty huungyajtsi'tspä. ¹⁸ Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy coo tsø'ty häyohn ween quia'a jadyii coo hánajty jiaanč tehñ tiøøchcä. ¹⁹ Jaanč tehñ yhooyhoyä jäya'ayhajxy hánajty chaačhpøga'añ. Ni mädyii tsaachpä jaduhñ quia'a mäbaada'añ neby hánajty jiada'añiijän, ni ja'a jecy näjxäbä, ni ja'a jaac minaaambä. ²⁰ Tøø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty jecy quia'a tsaachpøga'añ, je'eguiøxpä coo chocy pønjaty jaduhñ tøø wyiimbty. Coo ja'a Dios häxøpy jaduhñ tøø quia'a mäna'añ, jequiiä jäya'ayhajxy häxøpy chaačhpøga'añ. Ni pøn häxøpy quia'a nähwa'adsa'añ.

²¹ 'Coo mijs pøn xñämä'awät coog tyjy ja'a Cristo hánajty jii wiädity, cab hajxy mmäbögåät.

²² Hiç, mayyá jäya'ayhajxy hánajty wiädita'añ mäwiinhøømbä, cooc tyjy hajxy hánajty je'e Cristo, møød cooc tyjy hajxy hánajty Dyiosquexiä. Piayajcähxø'øgaambä hijxtahnd hajxy hánajty hoy-yagjuøøñäbä. Jaduhñä jäya'ayhajxy hánajty jia wi'i wyiinhøøna'añii, møød

ja'a hajxy hánajty Dioswiimbíyyäbä. ²³ Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Jäguemiä hajxy cham nnäma'ay coo hajxy mniyajcopcø'øwøøjät.

²⁴ 'Mänitxøøbä, coo ja'a tsaachpä hánajty tøø ñajxnä, mänitä xøø wyiingoodø'øwahñ møødä po'lo. ²⁵ Mänitä mamiadsa'a hánajty quia'awa'añ. Tsäyuyyaamb hánajty jaduhñ, tijaty jim cuhdujtmøød tsajtcøxp. ²⁶ Mänitøch hánajty ngäda'aga'añ jocjooty, høøch ja'a Diosquexypä. Møcmäjaamøødhøch hánajty ngäda'aga'añ. Yajxøñhøch hánajty mänit ngäda'aga'añ. Mänitøchä jäya'ayhajxy hánajty may xpia'hee'ptägø'owa'añ. ²⁷ Mänitøchä nmoonä tsajpootypähajxy hánajty nguexa'añ coo hajxy jaduhñ quiøxy yajtu'ugmügät pønjätyhøch hánajty tøø nwiimbij. Wiinduhnyhagajpt hajxy hánajty wioomuga'añii.

²⁸ 'Høxtahmäsä higueraquepy, coo jaduhñ wiämät, hijxtahnd jaduhñ coo hánajty tøø pioddägøøñä. ²⁹ Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhñ mhíxät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, hijxtahnd hánajty jaduhñ coøch hánajty mobädajpä ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexypä. ³⁰ Cøxaamb jaduhñ jiada'añii nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, cahnä jäya'ayhajxy hánajty quiøxy ho'ogyñä, ja'a hajxy jäda'ahatny jughajpä. Tøyhajt jaduhñ. ³¹ Cuhdägoyyaambä tsajt møødä naaxwiimbä. Pero tsipcøxp jaduhñ tiøjiada'añ nébiøch cham nmädia'aguüän.

³² 'Ni pøn jaduhñ quia'a najuø'øy mänaa jaduhñ jiada'añii. Jagooyyä Dios niduhñ ñajuø'øy, ja'a hajxy nDeedyqujätm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy jaduhñ quia'a najuø'øy, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Diosquexypä.

³³ 'Paady, nähix hahixø'ø hajxy mhídät homiänaajä, je'eguiøxpä coo hajxy mga'a najuø'øy mänaa jaduhñ jiada'añii. ³⁴ Jii jäya'ay hánajty tu'ug, coo hánajty ñøcxa'añ jäguemnaax, mänitä mioonä ñämaay coo ja'a tiøj cwieendähjätxät. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhaagä nä'ä tuungmooyyä. Jaduhñä tu'jäya'ay ñämáayyabä coo jim tiünät maa ja'a tøgħaawän, weenä tøjc yaghawa'açh jopy; tsuu jadähooç yhagøøguiumbät. ³⁵⁻³⁶ Ja'a cudøjcä mioonähajxy, cab hajxy hánajty ñajuø'øy mänaa ja'a wyiindsøn'hajxy hánajty miejtstägatsa'añ, pøø coodsøøñäp hánajty jaduhñ, o pø tsumhdä hánajty, o pø tu'tseey-yaxø'øgy hánajty, o pø jøbøøñäp hánajty. Nähix hahixø'ø ja'a wyiindsøn hajxy jaduhñ yhahíxät. Pø caj, coo hajxy jaduhñ jaguiapxiä ñähmejtspedøøjät, wehndä hajxy hánajty mia'ay. Jaduhñ mäwinäts mijtspä, cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy mänájøch yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy nähix hahixø'ø homiänaajä mnä'ägä hidät. ³⁷ Jaduhñhøchä jäya'ayhajxy nägøxiä nnämaabiä coo hajxy nähix hahixø'ø ñä'ägä hidät homiänaajä.

14

¹ Mejtsxøø ja'a pascuaxøø hánajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos tsajcaagy hajxy hánajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiøødpä. Ja'a teedywiindsøn'hajxy, møødä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hánajty jiihy yajñähixøøbiä tsajtcøgooty, cojyquiapxytiuumb hajxy hánajty jaduhñ nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät hønnda'agymiädia'agyhaam, jaduhñ hajxy jaduhñ hoy yajyagho'ogøøjät. ² Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsøc nej jatcøøyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhñ xñä'ä nähbädø'camät.

³ Tøø ja'a Jesús hánajty yhäda'agy Betania. Jim hánajty miädsuugay maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a hijty leprapa'ammøødpä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch. Jimä nardoperfume hánajty quiø'ogonhaty alabastro-vidrijooty. Jaançh tehñ chowä nardoperfume hánajty ñøcxy. Mänitä to'oxiøjcä perfume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemøøyyä.

⁴ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiootma'ty, ja'a hajxy hánajty jim pahäñaabiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhñ cu yaghäyooyy. ⁵ Coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy, tsoobaadaamb yø'ø hijty, tægøøgmägo'x-xøøguduñ. Jimä häyoobädøjcä chow hajxy jaduhñ cu miooyyä coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhñä to'oxiøjc yhojjä.

⁶ Mänitä Jesús miänaa:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mwí'i yhojy. Nébiøch yø'ø jaduhñ tøø xtiüñän, cab jaduhñ ñeipiä; hoy jaduhñ. ⁷ Homiänaajä mijtsä häyoobäjäya'ay mhixy. Homiänaajä hajxy jaduhñ mbuhbédät. Pero høøch, cabøch mijts jejcy yxhíxa'añ. ⁸ Xwyiingudsähgøøbiøch yø'øya'ay jaduhñ, páadyhøchä perfume jaduhñ xyajcuhtemøøyy. Jaduhñ miäbaady nej coøch häxøpy tøø nho'oguiän. Jaduhñhøch yø'ø hijty xyajñähdema'añ. ⁹ Majatiä Diosmädia'agy wiädita'añ wiinduhnyhagajpt ja'a høøchøxpä, jaduhñä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiøch yø'øya'ay naamnä tøø xtiüñ. Jaduhñ yø'ø homiänaajä jiahmiedsäanänä. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁰ Jimä Jesús ja'a jiamioød hánajty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødcøjyquiapxytiüñ coo ja'a Judas ja'a Jesús hánajty tiooga'añ. ¹¹ Coo ja'a teedywiindsøn'hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaançh tehñ xioøncaacpøjcy. Mänitä Judas yajwiinwaanøøyyä coo xädø'øñ hánajty mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøøyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquüä yajcø'ødägø'øwät.

¹² Mänitá pascuaxøø yhabaataná. Jaduhñá judíoshajxy hánajty quiuhdujthaty coo tsajcaagy hajxy naxy quiaiy, ja'a cajpá tsoomíøødábá. Jaduhñ hajxy hánajty quiuhdujthajpá coo meeghuung hajxy naxy yoxy ja'a pascuaxøøjooty. Mänitá Jesús ja'a jiamiøøð miäyajtøøwá:

—Maada'a yhooyá coo pascuaxøø hajxy háyaa nwiindsuugáayámät.

¹³ Mänitá Jesús ja'a jiamiøøð námetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim Jerusalén. Jimá jáya'ay hajxy tu'ug mbaada'añ nøøgón. ¹⁴ Je'eds hajxy mbadu'ubøgáp. Mänit hajxy mbadøjtägø'owät. Mänitá cudøjc hajxy mnámá'awät: “Ja'a nWiindsøn højts jaduhñ tøø xwyiinguexy coo højts nyajtøwät maa højtsá pascuaxøø háyaa tsuu nwiindsuugáyät.” ¹⁵ Mänit mijtsá cudøjc cuarto nøcxy xyajnáhixø'owa'añ nähbettøjcxp. Jaanç tehñ quiäruundá ja'a cuarto jaduhñ møøð yajxoná. Jimá cay hu'ugy hajxy mnähix mhahixø'owät coo hajxy jim ndsuugayáañäm —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Mänit hajxy námetsc jiaanç nøcxy jim cajptooty. Jiaanç paat hajxy jaduhñ neby hajxy hánajty tøø ñäma'ayijän. Mänitá tsuugay hajxy tiägøøyy nähix hahixøøbiä.

¹⁷ Coo quioodsøøñá, mänitá Jesús hajxy jim ñøcxy maa ja'a pascuaxøø hajxy hánajty wyiindsuugaya'añän, møøðä jiamøøðhajxy ja'a jaac nämajcpá. Mänit hajxy tiägøøyy caabiä.

¹⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tú'ughøch mijts mjamiøøð xñäxø'owø'owa'añ. Quipxy hajxy je'e cham xmiøøðcaamiüjcäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁹ Mänit hajxy nägøxiä jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy niñámáayyábä:

—Nej, høøch je'eda'a tyijy xñänøømbä.

²⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mijts mjamiøøð jaduhñ tu'ug jatcø'owaamb, näguipxiä tsajcaagy hajxy jaduhñ jiiiby xmiøøðpaguhmä'tsäm texyjooty. ²¹ Høøch, ja'a Diosquexypä, jadúhñhøch njada'añ nhabeta'añ nepy jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Tøjiadaambä Diosmädia'agy jaduhñ. Pero ja'a crájøch jaduhñ xñähdugaambä, jaanç tehñ yhooyoy jaduhñ chaächpøga'añ. Maas hoy häxøpy coo quia'a ná'ägä naaxwiimbädsøømy —nømä Jesús miänaañ.

²² Caabyñä ja'a Jesús hajxy hánajty, mänitá Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy. Mänitá Dios ñämaayy: “Dioscujú'uyáp.” Mänitá jiamiøøðä tsajcaagy nägøxiä yajnäguidøøyy. Mänit miänaañ:

—Cay hädaa hajxy; høøch nni'x ngopc hädaa —nømä Jesús miänaañ.

²³ Mänitá Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøøðpá. Mänitá Dios ñämáaguumbä: “Dioscujú'uyáp.” Mänitá Jesús ja'a vino yhuuctsohñ. Mänitá jiamiøøð miooyy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhuucy. ²⁴ Mänitá Jesús miänángumbä:

—Høøch nnø'ty hädaa. Hijxtahñd hädaa jaduhñ coothä nnø'ty nyajxee'xa'añ coothä jáya'ayhajxy hánajty nnähho'tu'uda'añ. Jadúhñhøchä cuhdujt nyajtødiägø'owa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy miøødyajcuhdújcäbä. ²⁵ Tøyhájthøch jaduhñ nnámá'awät, cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä cøonøch hánajty jim tøø nnøcxtägach maachä nDeediä wyiinduümän. Mänitøchä vino jemybiä nhuucmadsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁶ Mänitá Jesús ja'a Dioshöy hajxy yhøøyy, møøðä jiamiøøðtøjc. Mänit hajxy jim choññ. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Olivos. ²⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamiøøðtøjc ñämaayy:

—Nägøxiøch mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpä cooth nmädia'agy hajxy xquia'a mábøgaañä. Jaduhñ jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Nyagho'ogáambiøchä meegcueendähajpá. Cøxaambä meeghajxy piäyø'øga'añ. Xii yaa hajxy ñøcxø'owa'añ.”

²⁸ Cooth hánajty tøø nho'ogy, mänitøch jadähooc njuyjpiøjtägatsa'añ. Mänitøch jim nnøcxa'añ Galilea. Mänitøch mijts jim nøcxy xpiaada'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁹ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Høøch mábøcypä, cábøch miich mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miich hajxy nägøxiä xjia puhwá'adsät.

³⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhájthøch miich nnámá'awät, háyaa coods miich tægøøghooc mniguiugapxa'añii cooth tyijy xquia'a hixiä.

³¹ Pero Pedro, tehngajnä je'e jiaac miänaañ:

—Cábøch mänaa nniguiugapxa'añii cooth tyijy miich nga'a hixiä, hóyhøch miich quipxy nja møøðhø'ogät —nømä Pedro miänaañ.

Jaduhñ hajxy nägøxiä piahadsoobä.

³² Mänitá Jesús hajxy jim ñøcxy maa hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitá Jesús ja'a jiamiøøðtøjc ñämaayy:

—Jiids hajxy huuc häña'aw, nøcxy nhuuc Diospa'ya'axy.

³³ Mänitá Jesús ja'a Pedro hawiing miøøðnøcxy, møøðä Santiago, møøðä Juan. Mänitá Jesús hoyhoy jiaanç tehñ jiootmabiøjcy. ³⁴ Mänitá Pedro hajxy ñämaayyá:

—Hoyhóyhøch jaduñ njaanč tehñ jiootmayhaty. Høxtä ho'ogáambøch nniijawø'yii. Huuc mähmø'øw hajxy yaa. Cab hajxy mmaahó'ogät. Jujcy hajxy mhídät —nømä Jesús miänaañ.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús weentiä jiaac nøcxy. Mänit jaduñ miägutsčadaacy. Mänitä Dios tiägøøyy mänuu'xtaacpä: “Teedy, mee'x, coo miich jaduñ cu mga'a mänaañ, cábøch häxøpy ndsaachpøga'añ nébiøch cham nmänaxa'añän. Pero cábøchä nguhdujt yhidät nébiøchä njoot jia tsoquiän. Miičhä mguhdujt jaduñ nä'ägädä hidaamb.”

³⁷ Mänitä Jesús jim ñøcxtägaich maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'øyän. Coo jim miejch, mänit jaduñ yhiñxy coo hajxy hänajty tøø quioxy maaho'ogy. Mänitä Pedro ñämaayä:

—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miich tøø mga'a mee'xtucy. ³⁸ Jujcy hajxy hit. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhnä mõjcu'ugong hajxy xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhñ coo hajxy jujcy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhñ miee'xtuga'añ.

³⁹ Mänitä Jesús ja'a Dios hoy pia'yáaxcumbä. Jaduhñ jadähooc ñämänaanoøguiumbä. ⁴⁰ Mänit jadähooc miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'øyän. Tøø hajxy hänajty miaahó'cumbä. Hiñ, tøø hajxy hänajty jiaanč tehñ yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduhñ yujxä, cab hajxy hänajty ñä'ägä najuø'øy waamb hajxy yhadsowät. ⁴¹ Coo ja'a Jesús jaduhñ miejch ja'a miädägøøghoocpä, mänit miänaañnä:

—Nej, je'enä hajxy mwli' mia'aynä. Ween tiuhnä. Tøø yhabaatnä coothä cahwi-indøyhána'c-hajxy xquiø'ødägø'øwaanä, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴² Pädó'näts hajxy. Jam hajxy. Kimä craa myiñ ja'ačh jaduhñ xyajcø'ødägø'øwaanä.

⁴³ Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miejch, møødä majjäya'ay, Haagä espada-cap. Näje'e hajxy hänajty wojptcappä. Ja'a teedywiindsønhajxy jaduhñ mäguejx, møødä häna'c-hajxy jilby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc-hajxy. ⁴⁴ Tøø ja'a Judashajxy hänajty quiojyquiapxytiun: “Ja'ačh hänajty ndsu'xaambiä, je'e hänajty je'e. Mänit hajxy mmádsät. Mänit hajxy nøcxy mdsuñy”, nømä Judas hänajty tøø miäna'añ.

⁴⁵ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänit ñämaayä:

—iWiindsøn!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaanč tsu'xy. ⁴⁶ Mänitä Jesús miajtsä.

⁴⁷ Ja'a Jesús ja'a jiamioød tu'ug, jimä espada hänajty miøjnädawhaty. Coo jaduhñ yhiñxy coo ja'a Jesús hänajty tøø miächii, mänitä yhespada jiuu'pádsøømy. Mänitä teedywiindsønä mioonsä tu'ug tiaatspujxtuutä.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a majjäya'ay ñämaayä:

—Tiičh hajxy jaduhñ coo tøø xñämiñ espada-cap wojptcap. Tiičh hajxy xyhiñxy, mée'tspjä. ⁴⁹ Tiičh hajxy jim coo xquia'a majtspä tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduhñ høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a, jabom-jabomhøch hijty jim nøcxy nyajnähixø'øya. Pero päädyhøch cham njaty nhabety, jaduhñä Diosmädia'agy tiøjiädät ja'a høøchøxpä.

⁵⁰ Nidiuhmä Jesús hänajty jiaac mädia'agy. Tøø ja'a jiamioødhajxy hänajty quioxy päyø'øgy.

⁵¹ Jimä høxcujc-häna'c ja'a Jesús hänajty tu'ug piawädijpä, poobwit-nähcäjeenä. Mänit jaduhñ jia madsaanä. ⁵² Mänitä poobwit yajniñhänajtuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e piäyø'cy.

⁵³ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn ywiinduuman, ja'a jaac tehñ miøjpä. Mänitä teedywiindsønhajxy jiaac tehñ miejch, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jilby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøcän. ⁵⁴ Jimä Pedro hänajty jäguemjuøby piadäna'ay maa ja'a teedywiindsøn tiøjwiñgøn. Mänit jim piahøxtaacy maa ja'a hadänaabiähajxy hänajty jioømba'axamiän.

⁵⁵ Jimä teedywiindsønhajxy hänajty jia wi'li wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy yajyaghø'ogøøjät. Pero cab hajxy hänajty ñä'ägä wiinmahmybiaady. ⁵⁶ Hiñ, hoyyä Jesús hajxy hänajty nämay jia nähøønø'øy, wiingaty hajxy hänajty miädia'agy; cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguä. ⁵⁷⁻⁵⁸ Mänitä wiinghäna'c-hajxy tiänaayyø'cy; nõm hajxy je'e miänaambä:

—Tøø højts jaduhñ nmädoy coo jaduhñ miänaañ: “Hädaa tsajtøjc, jäya'ayhajxy hädaa hädiuun. Pero høøch, nyajnajtsjidø'øwäbøch hädaa. Cudägøøgxøøyyøchä wiingpä nhädiuundägätsät. Ca'a jiiäya'ayhajxy je'e hädiünäp” —jaduhñ hajxy je'e yhøñndaacpä.

⁵⁹ Ni je'e hajxy hänajty quia'a tu'ugmädia'aguäbä.

⁶⁰ Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy majjäya'ayhagujc, ja'a tehñ miøjpä. Mänitä Jesús ñämaayä:

—Nej, cab jaduhñ mnä'ä hadsowa'añä waambaty hajxy miäna'añä.

⁶¹ Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä hadsooyy. Mänit ñämäayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduhñä coo miichä Dios tøø xquieñä, Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

⁶² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ. Høøch je'e. Xyhixáambøch miejts jaduhñ cooth jim nhäna'awa'añ Dioswiinduun, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänitøch hajxy jadähooc xyhixáangumbä

cooch hánajty yaa ngádaactáagsa'añ hádaa yaabá naaxwiin. Jociótyhøch hánajty nmánaca'añ.

⁶³ Mánitá teedywiindsón ja'a wyyit quiøø'ch. Paady jaduñ jiatcøøyy coo hánajty jiaanč tehñ jiootma'ady. Mánit miánaañ:

—Tii testigo hajxy jaduñ nná'a jaac wáanámät. ⁶⁴ Tøø hajxy jaduñ mhamdsoo mädoý coo ja'a Dios tøø miägaptägöy. Waamb hajxy jaduñ mmána'añ, neby hajxy ndúunámät.

Haagá jaduñ hajxy miánaañ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiádieey, møød cooc ween yagho'ogyii.

⁶⁵ Mánitá Jesús tiägøøyyá wiingutsujøøyyábä. Mánit wyiinguxødsøøyyá. Mánit wyingutexøøyyá. Mánit ñämaayyá:

—Najuø'ow pøñ xquiojx.

Mánitá hadánaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingula'abøøyy.

⁶⁶⁻⁶⁷ Y ja'a Pedro, jiiby hánajty je'e hanaaxyp jiøømba'axamy maa ja'a tøjwiingän. Mánitá teedywiindsónä qyixymoonsä tu'ug miejch maa ja'a Pedro hánajtiän. Coo ja'a Pedro jaduñ yhjixä, mánit wyiinhee'ppejtä. Mánit ñämaayyá:

—Naxy miich yøø Jesús mmøødwädity, túhmäts. Haagá Nazaret hajxy mdsooñ nämetsc, túhmäts.

⁶⁸ Mánitá Pedro ñijjogapxä:

—Ni nga'a hixiøch yøø. Ni nga'a najuø'øyhøch jaduñ tiich jaduñ xjia wi'i yajmøødmädiaacp —nømä Pedro yhøhndaacy.

Mánitá Pedro quiuraabädsøømy. Mánitiä tseey tu'ug jiaanč yaaxø'cy. ⁶⁹ Mánitá quixymoonsä ja'a Pedro yhjixcumbä. Mánitá jáya'ayhajxy ñämaayyá, ja'a hajxy hánajty jim jaac padánaabiä:

—Xii Jesús jiamøød tu'ug. Je'e yøø —nømä quixymoonsä miánaañ.

⁷⁰ Mánitá Pedro jadähooç ñiguiugápxägumbä. Cab jaduñ ñä'a jegøøyy, mánitá Pedro ñämaayyägumbä:

—Mbawädijpy miichä Jesús pä, túhmäts. Nyo'mädooby højts jaduñ coo miich jim mdsooñ Galilea.

⁷¹ Mánitá Pedro jadähooç miánaangumbä:

—Tøyhajt, cáboch jaduñ nná'ägä hixiä pøñ hajxy jaduñ mja mädiaacypy.

Tähooçapxiä ja'a Pedro jaduñ miánaañ cooc tyijy ja'a Jesús hánajty quia'a nä'ägädä hixiä. ⁷² Mánitiä tseey miämetsc-hooçpä yáaxcumbä. Mánitá Pedro jiahmiejstaacy coo ja'a Jesús hánajty tøø miána'añ: “Cahnä tseey hánajty miämetsc-hooçpä ya'axy, tøø miich hánajty tågøøghooç mniguiugapxyii cooch miich hánajty xquia'a hixiä.” Mánitá Pedro jiøøguiioo'ty coo ja'a tseey miämetsc-hooçpä jiaanč yaaxy.

15

¹ Coo jioøøyy, mánitá teedywiindsónhajxy nägøxiä yhamugøøguiumbä, møødä majjaya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnáhixøøbiä tsajtøogooty. Mánit hajxy quiojyquiapxytiuuñ nebiä Jesús hajxy hánajty tiuna'añ. Mánitá Jesús hajxy quiøøxoçh. Mánitá Pilato hajxy hoy yajcø'ødägøøy maa je'e hánajty guiobiernahatiän. ² Mánitá Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, tøyhajt jaduñä coo miichä judiøshajxy xguiobiernahatiä.

Mánitá Jesús yhadsoooyy:

—Tøyhajt jaduñ.

³ Madiu'u ja'a teedywiindsón ja'a Jesús hajxy hánajty jia wi'i ñäxø'øwø'øy. Pero cabä Jesús hánajty waamb ñä'ägä hadsoooyy. ⁴ Mánitá Pilato miánaangumbä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Madiu'u miich hajxy xjia wi'i ñäxø'øwø'øy —nømä Jesús ñämaayyá.

⁵ Pero cabä Jesús waamb ñä'ägädä hadsoooyy. Jiaanč tehñ yagjuøøyy ja'a Pilato jaduñ coo ja'a Jesús jaduñ quia'a nä'ägädä hadsoooyy.

⁶ Jaduñä Pilato hánajty jomøjt-jomøjt quiuhdujthaty coo xøø hánajty jiadyii, mánitá tsumyjiäya'ay naxy tu'ug yajpádsømy, ja'a judiøshajxy hánajty yajnáhdijpiä. ⁷ Jiibiä jáya'ayhajxy hánajty näje'e chumyčhána'ay. Tsiip hajxy hánajty tøø yagjadiii. Tøø hajxy hánajty miäjäya'ay-yagho'ogy. Tu'ugä tsumyjiäya'ay hánajty xiøhaty Barrabás. ⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jim miejch maa ja'a Pilato wyiinduumän, mánitá Pilato hajxy jaduñ ñämaayy coo ja'a tsumyjiäya'ay tu'ug yhøxmádsät. ⁹ Mánitá Pilato yhadsoooyy:

—Nej, jaduñ hajxy mmána'añä coochä Jesús nhøxmádsädä, ja'a tyijy hajxy mgobiernahajpiä.

¹⁰ Paadiä Pilato jaduñ miánaañ, ñajuøøby hánajty je'eduhñ tiiguiøxpä ja'a Jesús coo yajcø'ødägøøyyä ja'a teedywiindsón. Paadiä Jesús jaduñ yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hánajty quia'a yajmädsøjcäxä. ¹¹ Mánitá teedywiindsón ja'a cu'ug hajxy

jiöjcapxøøyy coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miäná'anät coo ja'a Jesús ween quia'a høxmächii, weenä Barrabás ñä'ägä høxmächii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ jiaančh mänaañ, ¹² mäniätä Pilato ja'a cu'ug jadähooc miäyajtøøyy:

—Y yøø Jesúsäts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yøø myajnähdijy nébiöch yøø ndúnät.

¹³ Mäniätä cu'ughajxy møc yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁴ Mäniätä Pilato miänängumbä:

—jPero tisän! Tii tøø quidiiey.

Mäniät hajxy maas møc yäxcumbä:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁵ Mäniätä Pilato jiaančh mänaañ coo ja'a Barrabás hajxy ween nøcxy yajpädsømy pu-jxtøogooty. Hix, cabä Pilato ja'a cu'ug hänajty yagjootma'ada'añ. Mäniätä Pilato miänääñ coo ja'a Jesús wiobho'ogøøjät. Mäniät miänängumbä coo ja'a Jesús hajxy nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.

¹⁶ Mäniätä soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a hagujcän. Mäniätä soldado ja'a jiamiood hajxy quiøxy mõjyaaxy. ¹⁷ Mäniätä Jesús hucywyit yajnähtämoogøøyyä. Mäniätä haptycorona yajcuhjenøøyyä. ¹⁸ Mäniätä Jesús tiägøøyyä wiñyääxäbä:

—jViva ja'a Jesús, ja'a judiøshajxy jaduñ guibiernähajpiä! jViva!

Jaduñä Jesús hänajty wyiinwooñii. ¹⁹ Mäniät hoyhoy wiojpä quihuudum paxyhaam. Møød wyiingutsujøøyyä. Mäniät wyiinjiäcädaacä. Jaduñä soldadohajxy hänajty jiatøøy nebiä wyiingudsähgøøbiän. ²⁰ Pero wyiinwohmäbiä Jesús hajxy hänajty jaduñ. Mäniätä hucywyit hajxy yajtsijy. Mäniätä yhamdsoo wit yajpøgøøyyäxä. Mäniät hajxy yajnøcxy maa hajxy hänajty miøjpahbeda'añän.

²¹ Mäniätä jäya'ay hajxy tu'ug jiöjcubaadøøyy. Camjooty hänajty tøø yhoy. Simón hänajty xiøhaty. Jim hänajty choon Cirene. Jue'e yhuunghajxy hänajty xiøhaty Alejandro mõødä Rufo. Jimä Jesús cruz hänajty chømä. Mäniätä Simón hadsip ñämaayy coo ja'a Jesús ween piuhdsømoøøy. Mäniätä Simón ja'a cruz jiaančh tsømoø'cy.

²² Mäniätä Jesús yajmejtsä maa ja'a nähgaphuung hänajty xiøhatiän Gólgota. Jaduñä nähgaphuung hänajty quiähxøøgy nebiä ho'ogyjiäya'aguiopcän, paady hajxy jaduñ yajxøbejty Gólgota. ²³ Mäniätä Jesús vino jia mooyyä. Mirra ja'a vino hajxy hänajty tøø yajmädemøøy. Pero cabä Jesús jaduñ ñä'ägä huucy. ²⁴⁻²⁵ Mäniätä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Møjpetyxiøø hänajty jaduñ. Tøø ja'a Jesús ja'a wyit hänajty jadähooc yajtsijjäxä. Mäniätä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy tiägøøyy yajniuguiahøø'cäbä. ²⁶ Mäniät hajxy jim yuugjahy cruzcopchuduum tiiguixpä ja'a Jesús jaduñ coo miøjpahbejtä: “Hädaa ja'a judiøshajxy guibiernähajpy”, nom hajxy jim quiujahy. ²⁷ Mäniätä mee'tspähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay miøjpahbejtä maa ja'a Jesús yhaohooyhaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduñ hoy piäda'agyii. ²⁸ Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduñ näguipxy miøødhoø'cy, jaduñä Diosmädia'agy tiøjajty maa jaduñ myiñän cujaay: “Haxøøghäna'c jaduñ pianänøømä.”

²⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaduñ jim naxøøbiä, høxtä yagjuøøby hajxy hänajty coo ja'a Jesús hajxy jim yhjyxy cruzcøxp. Møød hajxy hänajty wyiinwooñ:

—Ja'a, miiech mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaamby, y cudägøøgxøøyyä mahñdy miiech je'e mhädiuundägätsät. ³⁰ Pø tøy miiech mõcmäjaa mjaančh mõødä, tiids miiech jim coo mga'a mänacy cruzcøxp. Jaduñnäts mbäyøøgät —nomä Jesús ñämaayyä.

³¹ Jaanä jaduñä teedywiindsønghajxy hänajty miäwiingapxpejpä, mõødä häna'c-hajxy hänajty jim yajnähiøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduñ hajxy hänajty ñiñäma'ayii:

—Tøø yøø wiiñghäna'c may yajnähwä'ach, pero caj yøø hamdsoo hoy yajniñähwä'adsa'añii. Jaduñ hijty ñibiäda'agyii nebiä Dioshuungän. Jaduñ hijty niñänømyii cooc tyijy ja'a judiøshajxy guibiernähajty. ³² Mäniät hajxy häya njaančh mähöjcämät, nägooyyä jim miänäcät cruzcøxp.

Jaanä jaduñä mee'tspähajxy hänajty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy hänajty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyijäbä.

³³ Nägooyyä quiuyxiøøjøøyy, mäniät jaduñ cøjx wyiingoodsøøy. Tägøøghora jaduñ yhjty wiingoods. ³⁴ Coo ja'a xøø jaduñ wyiinajtuutcumbä, mäniätä Jesús møc yaaxy: “Eloi, Eloi, lema sabactani.” Jaduñ miädia'agytiägøøy: “Diosteedy, Diosteedy, tiiech coo tøø xñähgue'egy.”

³⁵ Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduñ miädooyy, mäniät hajxy miänääñ:

—Mädoow, Eliasäda'a mõjyääxäp.

³⁶ Mänit tu'jäya'ay esponja hoy quioñ päy'ø'guiä. Mänit jiiby piama'tsnajxy xun'vinojooty. Mänitä esponja yujxojch paxyjõbhaam. Mänitä Jesús yaghagaabøøyyä coo jaduñ wyi-inmúgät. Mänit jaaya'ay miänaañ:

—Tsøc huuc hijxäm pø minaambä Elías, pø yajmānacāanābä Jesús cruzcøxp.

³⁷ Mänitä Jesús møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. ³⁸ Tuunä ja'a Jesús jaduñ ñä'ä ho'cy, mänitä tsajøjc-hadøødujyt cujjiä quioñ'tswa'xy. Quiuhduum choñdaacy, høxtä yhøxhaam jaduñ yhagøødsøoyy. ³⁹ Jimä capitān ja'a Jesús hānajtj tu'ug wyiindāna'ay. Coo yhiyx coo ja'a Jesús hānajtj tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduñ hijty Dyiošhuungä.

⁴⁰ Jimä tajjāya'ayhajxy hānajtj näje'e miähee'pna'ay jäguemjuøby. Jimä María hānajtj pä, ja'a hānajtj jim tsohmä Magdala, møødä Salomé. Ja'a María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hānajtj je'ebä. Ja'a muutspä Santiago jaduñ ñānøømby. ⁴¹ Hädaa tajjāya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy hānajtj tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hānajtj piuhbety mänaa hānajtj jim tøø yhtiän. Y coo ja'a Jesús jaduñ piejnä Jerusalén, quipxy hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjäya'ayhajxy nämay.

⁴²⁻⁴³ Ja'a viernes hānajtj tsuijøby. Ja'a poo'xxiøø hānajtj tsohñda'agaamb, ja'a pas-cuaxøø. Nähix yhahixøøbiä judiošhajxy hānajtj ja'a pascuaxøøgøxpä. Jimä jäya'ay hānajtj tu'ug choon' Arimatea. José hānajtj xiøhaty. Jim hānajtj miøjtuungmøødä tsajtøgooty. Jaanč tehñ yhojiäya'ayä José hānajtj. Jiøbhijxy hānajtj jaduñ coo ja'a Dios ja'a møcmäjaa hānajtj yajcāhxø'oga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a Jesús ñāaxni'x hoy miäyujwaanä. Hix, cabä José ja'a Pilato hānajtj chāhgø'øy. ⁴⁴ Cahnä Pilato hānajtj miädoyhātñä coo ja'a Jesús hānajtj tøø yho'nä. Yagjuøoyy je'eduhñ coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitä Pilato ja'a capitān miøjyaaxy. Mänit miäyajtøoyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy. ⁴⁵ Coo ja'a Pilato jaduñ yhawānāxä coo ja'a Jesús hānajtj tøø jiaanč ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjäya'ay ween yajmānacy cruzcøxp. ⁴⁶ Mänitä José sábara hoy jiuu. Mänitä Jesús hoy yajmānacy cruzcøxp. Mänit ñābhijty ñāhmojch sábaraanaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'oy tsaajutjooty. Mänitä tsaajut ja'a tsaax hajxy yaghadäguajtøoyy. ⁴⁷ Jimä Mariahajxy hānajtj miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmä, møødä José tiaj.

16

¹ Coo ja'a poo'xxiøø hānajtj tøø ñajxnä, mänitä María perfume hajxy hoy jiuu, møødä Magdala-tsohmä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé. Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hānajtj yajñāhjaaxaamby. ² Cujaboom jopy ja'a Mariahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hānajtj tøø ñāaxtägø'oyän. Näxøø hānajtj je'e. Tøø ja'a xøø hānajtj piädsøømnä. ³ Tu'haamnøcxpä hajxy tiägøoyy niñāmāyābä:

—Pønä tsaax hāyaa hadäguajtü'udäp.

⁴ Tehñ miejtsp hajxy hānajtj jim, mänitä tsaajut hajxy yhiyx coo hānajtj yhawa'adsän. Tøø hāna'cä tsaax hānajtj yagjua'ačh, hoyyä tsaax hānajtj jia cruundä. ⁵ Coo hajxy jiiby chaajuttägøoyy, mänitä muutsc-hāna'c hajxy tu'ug yhiyx. Jiiby hānajtj yhäña'ay hahooy-haamby. Yomybioobwit hānajtj miøød. Coo ja'a Mariahajxy jaduñ yhiyx, mänit hajxy chāhgøoyy. ⁶ Mänit hajxy ñāmaayyā:

—Ca'a hajxy mdsāhgø'oy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohmä Nazaret, ja'a tøø miøjpahbedyijābä cruzcøxp. Tøø jiuypjijtägach. Tøø yaa choññä. Huuc tehñ yhiyx hajxy, cab je'e yaajän maa je'e piädaacän. ⁷ Nøcx ja'a jiamioød hajxy hawaanä. Møødä Pedro, mhawānāp je'ebä. Jaduñ hajxy mhawānāt cooc jim ñøcxa'añ Galilea. Jimäc hajxy nøcxy piadä, neby hajxy hijty tøø yajmøødmädia'agyijän —nømjä muutsc-hāna'c miänaañ.

⁸ Päy'ø'guiä Mariahajxy jiuypädsøømy. Tsāhgøoyyap tsäyúuyyap hajxy piädsøømy. Cab hajxy jaduñ pøn ñä'ägädä hawaanä. Hix, jaanč tehñ chāhgøøby hajxy hānajtj.

⁹ Näxøø jopy ja'a Jesús jiuypjijtägajch. Mänitä María jayøjp yhiyxtsohñä, ja'a hānajtj jim tsohmä Magdala, ja'a møjcu'u juxtuju-chooc yajñāhwaatsäbä. Ja'a Jesús jaduñ mäyajñāhwaats. ¹⁰ Mänitä María ja'a Jesús jiamioød hoy jia hawaanä. Wi'i jioøby wi'i xiuu'tsp ja'a Jesús jiamioødhajxy hānajtj. ¹¹ Hoy hajxy jia nämaayyä coogä Jesús hānajtj tøø jiuypjioøcy, møød coogä María hānajtj tøø yhiyx hajjucy, cab hajxy ñä'ägä mabøjcy.

¹² Cujecy, jimä Jesús ja'a jiamioødhajxy hānajtj nämetsc ñøcxy camjooty. Mänitä Jesús ñāguexxtø'xy maa wyiinduuhajxiän. ¹³ Mänitä jiamioød hajxy hoy jia hawānābä. Ni je'e ja'a miädia'agyhajxy jaduñ quia'a mabøjcäxä.

¹⁴ Cujequiä Jesús jiamioødhajxy hānajtj quiaay, ja'a hajxy hānajtj nämajtu'ugpä. Mänitä Jesús jim ñāguexxtø'xcumbä maa hajxy hānajtj quiaayän. Mänit hajxy jaduñ ñāmaayyā:

—Tii mijtsä miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mabøjcä, ja'a mijts tøø xjia hawānābä coogøch hajxy tøø xyhiyx hajjucy, coogøch tøø njuyypjijtägach. ¹⁵ Nøcx hädaa mädia'agy hajxy yajwa'x wiinduuhmyhagajpt. Jaduñä jäya'ay hajxy nägøxiä myajwiingapxø'owät neby hajxy ñāhwä'adsät. ¹⁶ Pønajatj jaduñ mabøjp, pønajatj jaduñ näbejp, je'edshajxy jaduñ

nähwa'adsaamb. Pero pønjaty jaduñ ca'a mabøjp, haxøøgtuum hajxy je'e miähmø'øwa'añ. ¹⁷ Pønjaty jaduñ mabøjp, hijxtahnd hajxy yajcähxø'øgaamby hoy-yagjuøøñäbä. Ja'a høøchcøxpä, jaduñä pa'amjäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Wiinghayuuc hajxy miädia'agáañäp. ¹⁸ Hoyyá tsahñdy hajxy tiehñ wyidsø'ogät, cab hajxy nej tiunøøjät. Hoyyá veneno hajxy tiehñ yhú'ugät, ni jaduñ hajxy nej quia'a jádät. Y coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy quiø'onähgábät, naxäbä pia'amhajxy.

¹⁹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødtøjc miøødmädiaacpädøøyy, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä, mänit ñøcxnä tsajpootyp. Mänit hoy yhøxta'agy maa ja'a Tieediä yhahooyhaampiän. ²⁰ Mänitä jiamiøødhajxy jiaançh tu'ubøjcy. Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy wiinduhmyhagajpt. Piuhbejpä Jesús ja'a jiamiøødtøjc hänajty. Majaty hajxy hänajty wiädity, yajcähxø'piä hijxtahnd hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjaty. Jaduñ hänajty yajnajuø'øyy coo hajxy hänajty tiømiädia'agy. Amén.

San Lucas

¹⁻⁴ Mägu'ughajpä Teófilo, miitchcǝpǝch hädaa nocy nhädiuñ nej miich ja'a tǝyhajt jaduhñ mmǝǝdhädät ja'a Jesucristocǝxpä, nej jiajty nej yhabejty, nej ñibianǝxyii. Pedyijǝch jaduhñ tǝǝ nhabǝcy. Jaduhñ miich tǝǝ mmädoyhajpä. Nämay jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tǝǝ yajpädǝ'ǝgy ja'a Jesucristocǝxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy jaduhñ tǝǝ xyajmädoyhjätm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm yhiixy.

⁵ Coo ja'a Herodes hänajty jim guobiernähaty Judeanaaxooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiǝhaty Zacarías. Teedy ja'a Zacarías hänajty tiuumby maa ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy hänajty myiñän. Ja'a Abías ja'a quiuhdujt hänajty yajtuñäxäp neby hänajty jecy tǝǝ yhane'emiän. Ja'a Zacarías ja'a tio'oxiǝjc, Elisabet hänajty xiǝhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc ja'a Elisabet jaduhñ. ⁶ Pedyii ja'a Zacarías hajxy hänajty quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän. ⁷ Pero cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahnä Elisabet hänajty ñä'ägädä huungpaadyñä. Tǝǝds hajxy hänajty miäjaanä.

⁸ Tu'ugxǝǝbä, jiihiä Zacarías hänajty tiuñ mǝjtsajtǝgooty. ⁹ Mänitä piaatä coo ja'a poom jiihy jioğät maa ja'a poomjojtaactän, jim Dioswiinduum. Jaduhñä teedyhajxy hänajty quiuhdujthaty. ¹⁰ Mänit yhabaaty coo ja'a Zacarías ja'a poom hänajty jiihy jioğa'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugǝǝy mǝjtsajtǝghaguuy. Mänit hajxy tiägǝǝy Diospa'yaaxpä. ¹¹ Jimä Zacarías hänajty ploomjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñägüehxtǝǝxy hahooyhaamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim hänajty tǝǝ chooñ Dioswiinduum. ¹² Coo ja'a Zacarías jaduhñ yhiixy, mänit chähgǝǝy. Cabä wiinmahñdy piaaty nej jiatcǝ'ǝwät. ¹³ Mänit ñämaayä:

—Zacarías, cu'a mdsähgǝ'ǝy. Tǝǝ ja'a Dios miädoy nej tǝǝ mmägaxiän coo huung xmió'owät. Huungpaadaamb ja'a mdo'oxiǝjc jaduhñ. Juan ja'a mhuung myajxǝhätät. ¹⁴ Mxoonä'agaamb miich jaduhñ ja'a mhuungcǝxpä. Nämay ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ xioonä'agaambä coo mhuung myiñät miédsät. ¹⁵ Cumay ja'a mhuung piädsǝma'añ ja'a Dioscǝxpä. Miǝǝdhadaambiä Dioshespitu; jaduhñ miämim miäga'awa'añ. Cabä jocnǝǝ yhu'uga'añ ni ja'a vino. ¹⁶⁻¹⁷ Jaduhñsä cuhdujt miǝǝdhada'añ nebiä Elías jecy miǝǝdhajtiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ yajwa'xaamby. Mänitä judíos ja'a Dios hajxy jiah-miejtstaactägatsa'añ jadähooc. Jaduhñä Juan yajwiingapxǝ'ǝwa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a mǝǝdnimiädsiphjätnät, y coods hajxy miäbǝjñät ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy pǝñ yhamdsoo cuhdujt ja wi'i yajtunaamb. Coo hajxy jaduhñ quiudiünät, mänitä Dios jaduhñ quiuhbǝga'añ.

¹⁸ Mänitä Zacarías miänaañ:

—Nébiǝch ja'a tǝyhajt jaduhñ mmǝǝdhädät cooñ nhuung myina'añ. Tǝǝ hǝjts nmäjaanä mǝǝdhǝch ndo'oxiǝjc.

¹⁹ Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:

—Gabriélhǝch nxǝhaty. Jimhǝch ndsooñ Dioswiinduum. Je'eçh tǝǝ xquiexy cooñ miich min nhawaanä coo ja'a mhuung jaduhñ myina'añ. ²⁰ Cooñ miich ja'a nmädia'agy tǝǝ xquia'a mäbǝcä, huum miich mmähmǝ'ǝwa'añ. Hǝxtä coonä ja'a mhuung myiñät, mänit mgapxǝ'ǝga'añ. Tǝjiadaamb jaduhñ nébiǝch cham nmädia'aguian.

²¹ Jimä cu'ug ja'a Zacarías hajxy hänajty jia wi'i yahixy mǝjtsajtǝghaguuy. Yagjuǝǝby hajxy hänajty coo ja'a Zacarías jiihy wyi'i jecy tsajtǝgooty. ²² Coo ja'a Zacarías tiǝjpädsǝǝmnä, tǝǝ hänajty jiaañch huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuǝǝy coo ja'a Zacarías ja'a tsǝ'ty hänajty tǝǝ yhiixy. Hix, cǝ'ǝhaam yajñahixǝǝñä.

²³ Hoorä, coo ja'a Zacarías yaghabejty mäduhñtiä hänajty tiuna'añ tsajtǝgooty, mänit ñǝcxnä maa ja'a quiajptän. ²⁴ Mänitä tio'oxiǝjc jiaañch mähmǝǝy maaxhuungmǝǝd. Jiihy ñä'ägä mähmǝǝy tǝgooty mägooxpǝ'o. Caj ñä'ägä tǝjpädsǝǝmnä. Jaduhñ hänajty wyi'i miädiaacta'agy quioopcooty: ²⁵ “Päadyhǝch ja'a Dios jaduhñ tǝǝ xñäxuüch nébiǝch ja'a cu'ughajxy jaduhñ xquia'a péjxnät.”

²⁶ Tädujpo'lo ja'a Elisabet hänajty tǝǝ yhity maaxhuungmǝǝd, mänitä Dios ja'a Gabriel quieǝcumbä. Jimä Gabriel quieǝxä maa ja'a cajpt xiǝhatiän Nazaret jim Galileanaaxooty. ²⁷ Ja'a María jaduhñ yajñägejxä. Cäxyiihajpnä hänajty je'enä. Tǝǝ hänajty tiǝdiägǝ'ǝy coo ja'a José hänajty piǝga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty gobiernätuumbä. ²⁸ Mänitä Gabriel tiǝjtägǝǝy maa ja'a María hänajtiän. Mänitä María ñämaayä:

—Diǝshǝch tǝǝ xquiexy cooñ miich jaduhñ nmägäpät. Miichcǝxpä ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiǝdhijp miich ja'a Dios. Maas hoy miich ja'a Dios xyhiixy quejee ja'a mmädo'oxiǝjc-hajxy.

²⁹ Cabä María hánajty ñajuø'oy tii jaduñ coo tøø ñäma'ayii ja'a Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduñ siémpräm. ³⁰ Mänitä ñämaayyägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'oy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a miichcøxpä.

³¹ Mhuungpaadaamb miich jaduñ. Jesús ja'a mhuung myajxøhata'añ. ³² Møj jaanč jaduñ yhida'añ. Høxcabáanáp jaduñ coo Dyioshuungä. Dios jaduñ päda'agaamb gobiernä nebiä David jecy tiuññän, ja'a Jesús yhap tieedy. ³³ Paady jaduñ piäda'aga'añii gobiernä nebiä judíoshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduñ quia'a hanehmbädø'owa'añ.

³⁴ Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduñ nnä'ä huungpáadät; cáhnøch ya'adiøjc nhixyhatyñä.

³⁵ Mänitä Gabriel yhadsooyy:

—Minaambä Dioshespíritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduñ minaamb ca'awaamb. Cabä pojpä cádieey mänaa tiuna'añ. ³⁶ Y miich mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduñ je'e miaaxhuungpaadaambä, hoy jaduñ jia majj jia petiä. Tädujpo'ohájñap je'e. Cábäc tyijy hijty miaaxhuungpaada'añ; jaduñnä cu'ughajxy hijty miäna'añ. ³⁷ Pero cabä Dios tii tsip ñä'ägä juø'oy. Hotyjii jaduñ tiuna'añ.

³⁸ Mänitä María miänaañ:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduñ xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduñ njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyiimbijnä.

³⁹⁻⁴⁰ Mänitiä ja'a María ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän. Judeanaaxooty hajxy hánajty chána'ay tunjooty. Mänitä María tiøjtägøøyy. ⁴¹ Mänitä Elisabet yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jii by yu'xy Elisabet jioodooty. Mänitä Elisabet ja'a Dioshespíritu ñämejtsä. ⁴² Mänitä Elisabet moc yaaxy:

—Maas hoy miich ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy. Jaduñ miich mhuung xyhixáanabä. ⁴³ Ja'a miich mhuung, nwiindsønhadäambjøch je'e. Nyagjuøøbiøch jaduñ cooçh miich xwyiingudsähgø'oy. ⁴⁴ Túuñøch miich xñä'ä yajpoo'xy, mänitiøch nhuung yaaby jiaanč tehñ yu'xy njoodóotyhøch. Jootcujc jaduñ ñijäwø'oyii, paady yu'xy. ⁴⁵ Tøjijadaamb jaduñ nej miich ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coø jaduñ mmäbøcy, jootcujc mhida'añ —nømä Elisabet ja'a María ñämaayy.

⁴⁶ Mänitä María miänaañ:

Tøyhajtä Dios miøjjä jiaančhä.

⁴⁷ Jootcujc-høch nniijäwø'oyii cooçh je'e xyhixy.

⁴⁸ Xjiahmiéjtspøch jaduñ, hóyhøch nja háyoy.

Jootcujc-høch ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä nänømaanä,

⁴⁹ je'eguiøxpä cooçh ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.

Møj jaanč ja'a Dios.

⁵⁰ Pønjaty ja'a Dios jaduñ wiingudsähgøøby,

Dios jaduñ näxuudsaamb cøjxta'axiøø.

⁵¹ Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'ogy;

tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaambä.

⁵² Tøø ja'a gobiernä quihuñdujthajxy piøjcäxä,

tøø ja'a háyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'oy.

⁵³ Tøø ja'a háyoobäjäya'ayhajxy cøxiä wiinä mio'oyii;

cabä mäyøøjäya'ayhajxy tii tøø piaady.

⁵⁴ Pihbejt ja'a Dios ja'a judíoshajxy.

Cøjxta'axiøø ñäxuuch pia'háyoy,

⁵⁵ nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayän,

ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm.

⁵⁶ Tägøøgpø'o ja'a María jim jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit yhädaacnä maa ja'a quiajptän.

⁵⁷ Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhána'c jaduñ miingahw. ⁵⁸ Mänitä Elisabet hoy quihuñdujthajxy ja'a jiuju ja'a miägu'ughajxy møødä miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøxiä xiooñdaacy coo Dios ja'a mayhajt jaduñ tøø tiuñ. ⁵⁹ Cuductujxøø ja'a pigána'c hajxy hoy yajcuncidarhadyii nebiä judíoshajxy hánajty quihuñdujthatiän. Mänit hajxy jia yajxøhataañ Zacarias nebiä tieedy hánajty xiøhatiän. ⁶⁰ Mänitä tiaj miänaañ:

—Cábøch jaduñ nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduñ nyajxøhata'añ.

⁶¹ Mänitä Elisabet ñämaayyä:

—Tii jaduñ coo myajxøhata'añ. Caj pøñ jaduñ xiøhaty maa miich mjuju maa miich mmägu'ugän.

⁶² Mänitä Zacarias miäyajtøøwä cøøhaam nebiä yhuung xiøhátät. ⁶³ Mänitä pu'uyhuung ñädsiiwøøyy coo mio'owøøjät. Mänit yuugjahy pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy

nägøxiä yagjuøøyy. ⁶⁴ Mänitá Zacarías quiapxø'nä. Mänitá Dios Dioscuju'uyäp miooyy. ⁶⁵ Jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mänitá mädia'agy tiägøøyy wädijpá jim Judeanaaxooty jim tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty. ⁶⁶ Coó ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuøødiaacpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Päitiidä yøø pigäna'c tiunaamby coo hänäjty tøø yeegy.

Tøyhajtá Dios hänäjty piuhbeda'añ.

⁶⁷ Mänitá Zacarías ñámejtsä ja'a Dioshespíritu. Mänitá Zacarías jimädiaacnajxy neby hänäjty tøø miøødmädia'agyijän ja'a Diosäm:

⁶⁸ Møj jaanč ja'a Dios;

paady jaduhñ tøø quiäda'agy coo højts xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm, højts judíoshajtäm.

⁶⁹ Tøø højts ja'a yajnáhwaatspä yajcuhwaatspä xyajnáguéjxäm;

je'edsä mõjcuhdajt jaduhñ møød; ja'a David yhap yhoc je'e.

⁷⁰⁻⁷³ Jaduhñá Dios jecy miänaañ coo højts xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm højts nmädsiphajtäm.

Jaaná jaduhñ miänaambä coo xñäxuuds xpia'häyowáañäm.

Yajtøjidaamby jaduhñ nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquian,

ja'a nhap ja'a ndeedyhajtämhajxy.

Ja'a Diosquexyhajxy jaduhñ jømädiaacnajx.

⁷⁴ Coó ja'a Dios hajxy jaduhñ xñáwáañäm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,

paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä. Hoyyá Dios hajxy nbanøcxämät.

⁷⁵ Hawa'adstuum hajxy xyaghidáañäm cøjxta'axiøø.

⁷⁶ Huung, müich nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.

⁷⁷ Myajwiingapxøøwaamby ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduhñ ñähwa'ads quihwa'adsät.

Coo ja'a Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajmøødmädiá'agät,

mänit hajxy yajnáhwa'ads yajcuhwa'adsøjät.

⁷⁸ Xñäxúu'tsäm ja'a Dios hajxy jaduhñ,

paadiä yajnáhwaatspä yajcuhwaatspä quiejxy.

⁷⁹ Xpiädaacäm hajxy hawa'adstuum,

xmiøoyyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy,

nømä Zacarías miänaañ.

⁸⁰ Hoorä, yee'c mõjjoøyy ja'a Juan jaduhñ. Wiinmahñdymejts jaduhñ. Ñajuøøyy jaduhñ mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshespíritu jaduhñ. Coó miøjjoøyy, mänit tiägøøyy wädijpá hanidiuhmduum. Jim yhijty høxtä coonä tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

2

¹ Coó ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitá gobierná Augusto yhanehmñy coo ja'a jäya'ayhajxy ween nøxcy nägøxiä ñiguiujaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhmyhagajtpä. ² Ja'a Augusto jaduhñ hanehmndsohñ; cahnä pøn hänäjty jaduhñ yhan'eemyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänäjty jim tuumb gobernador Sirianaaxooty. ³ Mänitá jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč cudiuuñ nebiä Augusto hänäjty tøø yhan'emiän. ⁴⁻⁵ Jue'e ja'a José hänäjty, ja'a David yhap yhoc hänäjty je'e. Belén ja'a cajpt hänäjty xiøhaty maa ja'a David hänäjty tøø myiñ tøø quia'ayän, jim Judeanaaxooty. Coó ja'a David hänäjty jim tøø myiñ tøø quia'ay, paadiä Joséhajxy hänäjty jim nøxcy ñiguiujaaya'añii møødä María.

Tøø hänäjty tiødiägøøñä coo hajxy hänäjty piøgaannä. Maaxhuungmøød ja'a María hänäjty. Galileanaaxooty hajxy hänäjty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. ⁶ Coó hajxy jim miejch Belén, mänitá María miaaxhuungpaaty. ⁷ Ja'a quioobhuung jaduhñ miingahw. Mänitá María ñähbijty ñähmojch. Mänit quiugo'ogøøyy wajjøø'xøhñdyjooty. Hix, cabä mejtstaact hajxy hänäjty maa tøø ñä'ägädä paady jim cajptooty. Paady hajxy jim ñä'a nøcxøøyy tøjpa'c maa häna'c ja'a waj hajxy hänäjty yajtána'ayän.

⁸ Jim häna'c-hajxy hänäjty näje'e mieegcueendähaty cajtpä'a. Coods hänäjty je'e.

⁹ Mänitá Dios ja'a cufajpä cudøø'xpä yajcähxø'cy maa hajxy hänäjty mieegcueendähatiän. Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy maa wyiinduumhajxiän; jim hänäjty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy chähgøøyy. ¹⁰⁻¹¹ Mänit hajxy ñämaayyá:

—Ca'a hajxy mdsähgøøy. Naamnä ja'a Cristo tøø myiñ tøø quia'ay jim Belén. Mijts jaduhñ xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaamb. MWiindsønphadaamby hajxy jaduhñ. Páadyhöch nhawáañäm nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä xioondá'agät. ¹² Coó ja'a pigäna'c hajxy jaduhñ mbáadät nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty, jaduhñ hajxy mnajuøø'owät coo hänäjty jie'ejä.

¹³ Mänitá Diosmoonsähajxy námay jiaac ñäguehxtøø'xy; haagä jim hajxy hänäjty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy miänaañ:

14 Møj jaančh ja'a Dios; tsajpootyp jaduhñ yhity.

Jootcujc ja'a jäya'ayhajxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty ja'a Dios quiumaaby.

15 Mänitä Diosmoonsä hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy tsajpootyp. Mänitä meegcueendähajpähajxy ñiñämaayä:

—Jañ hajxy hiñxäm Belén nebiä Diosmoonsä hajxy tøø xyhawaanäm.

16 Päyø'oguiä hajxy tiu'ubøjcy. Mänitä Jesucristo hajxy hoy jiaančh paady møødä María møødä Jose. Jiibiä Jesucristo hänajty quio'na'ay nähbity nähmočh wajjøø'xøhñdyjooty.

17 Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy tøø miädooy ja'a Jesucristocøxpä. 18 Ja'a jäya'ayhajxy jaac mädoyhäjtäbä, yagjuøøyy hajxy jaduhñ. 19 Pero cabä María jaduhñ yagjuøøyy. Tøø hänajty miøødmädia'agyii coo jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quiopcooty miädiaactaacy. Caj pøn yajmøødmädiaacy. 20 Haa ja'a meegcueendähajpähajxy, mänit hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy. Mänitä Dios ja'a Dioscujú'uyäp hajxy mioooy coo hajxy tøø yhixy tøø miädooy nebiaty hajxy hänajty tøø miøødmädia'agyii.

21 Cuductujxøø ja'a Jesús hajxy yajcircuncidarhajtä. Mänit hajxy yajxøbejty Jesús nebiä María hänajty tøø ñäma'ayii coo hänajty quia'a huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hänajty hoy tøø ñäma'ay.

22 Coo ja'a xøø hänajty tøø yhabejnä, mänit hajxy hoy chi'iy nebiä ley myiñän, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Mänitä Jesús hajxy jiiby chehnhädaacy Jerusalén jim møjtsajtøgooty.

23 Jaduhñ jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähajxy, Diostuung hajxy tiunaamby.” 24 Mänitä paloma hajxy metsc yojxy nebiä jiiby myiñän cijaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

25 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hänajty xiøhaty. Hojiäya'ay hänajty je'e. Hoyyä Dios hänajty wyiingudsähgø'oy. Miøød ja'a Dioshespíritu hänajty je'e. 26 Tøø hänajty miøødmädia'agylijäm ja'a Dioshespíritu coo hänajty quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Cristo hänajty tøø yhamdsoo hixy, ja'a Dios hänajty quixaambiä. 27 Mänitä Simeón ñämaayä ja'a Dioshespíritu coo jim ñöcxät tsajtøgooty. Mänitä Jesús hoy jiiby piaady møødä tiajhajxy. Cahnä hajxy hänajty wyiimbitynä. 28-29 Mänitä Simeón ja'a Jesús chehndsooy. Mänitä Simeón miänaañ:

Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcujc-høch nhó'ogät, je'eguiøxpä coo tøø myajtøjaty nébiøch hijty tøø xmiøødmädia'aguiän.

30 Hamdsóojøch tøø nhixy ja'a yajnähwatspä, ja'a yajcuhwaatspä,

31 ja'a miitčh tøø mguéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

32 Ja'a hajxy ca'a judiøspä, yajwiingapxø'øwáanäp ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy hajxy. Ja'a judiøshajxy, cumayáanäp hajxy je'e; møj jaančh hajxy piäda'aga'añii.

33 Mänitä Jesús tiajhajxy yagjuøøyy coo yhuunghajxy hänajty jaduhñ tøø ñänøømäxä.

34-35 Mänit hajxy ñämaayä:

—Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmiø'oy.

Mänitä María nidiuhm ñämaayä:

—Näje'e ja'a judiøshajxy yhida'añ tu'ugmädia'agy møød miitčh mhuung. Piaadaamby ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e. Pero nämay hajxy jaduhñ quia'a møødhida'añ tu'ugmädia'agy. Nähwaambedaamby hajxy je'e. Tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Cähxø'øgaambä wyiinmahñdyhajxy jaduhñ neby hajxy tiajy miay.

36-37 Jiibiä yaamgto'oxy hänajty tu'ug tsajtøgooty; Ana hänajty xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hänajty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujcjomøjt ja'a ñihyhap hänajty tøø miøødtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänitäts hänajty tøø jiaac jugyhapy mädaaxc-hii'xcumädaaxcjomøjt nidiuhm. Tøø hänajty miäjaanä. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Jiiby hänajty ñä'ägä tuñ tsajtøgooty. Xøømdsuhm ja'a Dios hänajty wyiingudsähgø'oy. Hayuu hänajty yhyty tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy wyiinjuø'owät. 38 Coo ja'a Ana jaduhñ miädooyt nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøømiän, mänitä Dios mioooy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä jim Jerusalén coo ja'a Cristo tøø quiäda'agy. Nägøxiä jäya'ayhajxy miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hänajty yhahixypä.

39 Coo ja'a Mariahajxy hänajty tøø quiudiuhñ nebiä Diosley myiñän, mänit hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa hajxy hänajty tøø choonän. 40 Yee'c møjjøøyy ja'a Jesús jaduhñ. Wiinmahñdymejts jaduhñ. Dios jaduhñ mooy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

41 Wiingujomøjt ja'a judiø ja'a xøø hajxy hänajty yagjadyii jim Jerusalén mänaabä ja'a meeghuung hajxy hänajty yoxiän. 42 Coo ja'a Jesús majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Mariahajxy ñöcxxy xøøhajpä Jerusalén møødä Jesús, nebiä cuhdut hajxy hänajty miøødän.

43 Coo ja'a xøø hänajty tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim je'e miähmøøyy Jerusalén nidiuhm. Cabä tiajhajxy hänajty ñajuø'oy pø tøø miähmø'oy. 44 Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy hänajty jim piämänaaqyii møødä miägu'ughajpähajxy.

Tu'x00 ja'a Mariahajxy hánajty t00 tiu'uyo'oy, mänitá Jesús hajxy yhxipaaty coo hánajty jim quia'a pamánacy h0xhaam. Mänit hajxy jia h0xtaayy maa ja'a jiuuy ja'a miägu'ughajxiän. ⁴⁵ Coo hajxy quia'a paaty, mänit hajxy wyiimbjčumbä. Mänit hajxy ñ0cxtägajch Jerusalén jadähoo.

⁴⁶ Jimä Jesús hajxy jiaanč paaty tsajt0gooty. Miädäg0g00bä hánajty jim t00 yhyty. Jiiby hánajty yhäna'ay maa ja'a ley-yajnáhx00biäd0jc-hajxiän, ja'a hajxy jiiby tsajt0gootypä. Jiibiä capxy mädia'agy hánajty miämädoona'ay. C0xiä wiinä hánajty yajty. ⁴⁷ Jaduhñ hánajty yhadsoy nebiä jajpän, nebiä t00bä quiapxtá'aguiäbän. Yagju00by hajxy hánajty, ja'a hajxy hánajty jiiby hänaabiä tsajt0gooty. ⁴⁸ Coo ja'a Jesús jaduhñ piaatä ja'a tiajhajxy, mänit hajxy yagju00y. Mänitä tiaj miänaañ:

—Huung, tii h0jts jaduhñ coo t00 xyhäyoowhixy coo t00 mmähm0'oy. Jiiby h0jts miich nja wi'li yh0xta'ay.

⁴⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tiich mijts coo yhx0xta'ay. Nej, cab hajxy mnajuo'0yá coočh tsipc0xp nduna'añ maačh nDeedy t0jčänä. Haa ca'a, Diósh0ch jaduhñ nDeedyhajpiä.

⁵⁰ Pero cabä tiajhajxy wyiinju00y tii jaduhñ coo t00 miäna'añ.

⁵¹ Mänitá Jesús jiaanč padu'ub0jnä, piähädaacy jiiby Nazaret. Hix, jiaac mäb0jčäp ja'a tiaj miädia'agyhajxy hánajty. Y ja'a María, jiiby hánajty yajn0cxy yagju0'0y quiopcooty nebiä yhuung hánajty t00 xyl'igy t00 miädia'agy jiiby tsajt0gooty. ⁵² Yee'c-habejt ja'a Jesús jaduhñ; jaac wiinmahñdymejts jaduhñ. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ m00dä tsaan m00dä cu'ug.

3

¹⁻² Coo ja'a Juan hánajty t00 mi0j00ñä, ja'a Zacarias yhuung, mänit miägäpää ja'a Diósäm. Mänit tiäg00y wädijpä haniduhmduum. Majm0cxjom0jt ja'a Tiberio hánajty t00 guiobiernähaty. Ja'a Poncio Pilato hánajty tuumb gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hánajty tuumb gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hánajty tuumb gobernador Itureanaaxooty m00dä Tracnitenaxooty. Ja'a Lisianas hánajty tuumb gobernador Abiliniaanaaxooty. Ja'a Anás hánajty tuumb teedywiinds0n m00dä Caifás. ³ Mänitá Juan ñ0cx00y maa ja'a Jordánm0jn00 mäwiing0nän. Jaduhñä tsaangu'ug hánajty yajwiingapx0'0y coo hajxy ñäbétät, coo ja'a yhax00gwiinmahñdy hajxy ñajtshix0'0wät, nebiä piojpä quiaäieey hajxy jaduhñ ñähwá'adsät. ⁴⁻⁵ T0jiajt jaduhñ nebiä Isaías ja'a Diosquexypä jecy jiahyyän:

Jimä jäya'ay tu'ug yaa0wädity haniduhmduum:

“Najtshix0'0w ja'a mhax00gwiinmahñdy hajxy.

Jaduhñ ja'a mWiinds0n hajxy hoy mhahíxät;

jaduhñ hajxy hoy mwiingudsähg0'0wät.

⁶ Näg0xiä jäya'ayhajxy jaduhñ ñaju0'0wa'añ neby hajxy yajnáhwa'ads0jät ja'a Diósäm.”

⁷ Coo ja'a tsaangu'ughajxy hánajty yajn0beta'añijäm ja'a Juängäm, jaduhñ hajxy hánajty ñäma'yii:

—Haay m0jcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägä m00dä. Paady hajxy jaduhñ mhuuc näbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumäd0wät, túhmäts. ⁸ Hoy hajxy mwädítät neby jaduhñ quiahx0'0gät coo ja'a mhax00gwiinmahñdy hajxy hánajty t00 mnajtshix00ñä. Y cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámh0ch nhaphajt ndeedyhajt, páadyh0ch ja'a Dios xquia'a yajcumädowa'añ.” Mänitá Dios hajxy xyajnáhwá'adsät coo ja'a mhax00gwiinmahñdy hajxy mnajtshix0'0wät; ca'a jie'egui0xpä coo Abraham hajxy mhaphajt mdeedyhajty. ⁹ Hoy hajxy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a pädá'agät hax00gtuum. P0n hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwiinäts je'e nebiä quepychaa ca'a t00mhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ.

¹⁰ Mänitá tsaangu'ughajxy miänaañ:

—Neby h0jts ndúnät coo h0jts hoy nwädítät.

¹¹ Mänitá Juan yhadsooyy:

—P0n camiixy metsc m00d, ween tu'ug ñä'a mo'oy p0n quiamiixy ca'a hijp. Jaaná jaduhñduhmbä, p0n j00'xyp0cy m00d, ween mio'oy p0n mähdijc ca'a m00d —n0mä Juan miänaañ.

¹² Näje'e ja'a yajnähjuudiutpähajxy miejtspä näbejpä. Mänitá Juan hajxy ñämaayy:

—Wiinds0n, h0jtsäts, neby h0jts jaduhñ ndúnät.

¹³ Mänitá Juan yhadsooyy:

—Cab hajxy nä'a täg0'0bä myagjuuñáxät.

¹⁴ Jaaná jaduhñä policiähajxy näje'e yajt00bä. Mänitá Juan yhadsooyy:

—Cabä xäd0'0ñ p0n mb0jčät nä'a nagoobä. Y caj p0n mnähwaambédät nä'a nagoobä. Mjootcädä'agäp ja'a mmähjuhñdy hajxy.

¹⁵ Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduħn hajxy hánajty wyi'i yajtøy wyi'i yajtøyxy pø Cristo je'e ja'a Juan. Paady hajxy hánajty wyi'i yajtøy, coo ja'a Cristo hajxy hánajty yhaħixy. ¹⁶ Mánitá Juan yhadsooyy:

—Nøøháamhøch mijts chaa nyajnábetý. Pero xiichá jáya'ay tu'ug xjiaac pamiñ. Je'eds mijts mábøcy xmiø'owaamb ja'a Dioshespíritu. Xyajnáħwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduħn. Maas møc cuħdujt jaaya'ay miøødá quejeech høøch. Cábočhá cuħdujt nná'ägá møødá ni weentí maa jaaya'aguixpán. ¹⁷ Pøn ja'a haxøøgwiinmahñdy jaduħn ca'a natjshixø'owaamb, haxøøgtuum piáda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jüby chaačhpøga'añ. Pero pøná homiádia'agy pawádijp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁸ Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hánajty yajwiinxiic yajwiingapxø'oy ja'a Diosmádia'agy. Møc hánajty jiaanč tehñ miádia'agy. ¹⁹ Mánitá Juan ja'a Herodes hoy yhojy, ja'a hánajty tuumbá gobernador. Paadiá Herodes yhojja coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hánajty miøødtánaayá. Felipe ja'a piuhya'ay hánajty xiøhaty. Jiiná hánajty jiugyhatyñá. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hánajty xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hánajty jiatcø'oy haxøøg. ²⁰ Coo ja'a Herodes jaduħn yhojja, mánitá Herodes ja'a Juan yajtsuumá. Hiç, haxøøgwiinmahñdy ja'a Herodes hánajty miøød.

²¹ Coo ja'a Juan hánajty quia'a tsumyiiná, jimá cu'ug hánajty yajnábetý. Mánitá Jesús miejch nábejpa. Juan hánajty je'e yajnábetaamb. Jimá Jesús hánajty Dyiospa'ya'axy, mánitá tsajpootyp yhaawaach. ²² Mánitá Dioshespíritu ja'a Jesús nágádaacy nebiá paloman. Mánit hoy yhánaaxiøpy ja'a Jesús ja'a quihuħdum. Mánitá Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—NHuunghájpøch miich. Njaanč tehñ chøjpiøch miich. Jootcuçj-høch jaduħn nni-jáwø'oyii maa miichøxpán.

²³ Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hánajty miøødá mánaabá tiägø'øyán yajnáhixøøbiá. Ja'a cu'ug jaduħn mánaañ cooc tyijy ja'a Jesús ja'a José hánajty tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduħná xiøøhajxy ñibianøcxá: Elí ja'a José tieedy xiøhajty. ²⁴ Ja'a Elí tieedy, Matat je'e xiøhajty. Ja'a Matat tieedy, Levi je'e xiøhajty. Ja'a Levi tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Jana je'e xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'e xiøhajty. ²⁵ Ja'a José tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'e xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'e xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli je'e xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'e xiøhajty. ²⁶ Ja'a Nagai tieedy, Maat je'e xiøhajty. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Semei je'e xiøhajty. Ja'a Semei tieedy, Josec je'e xiøhajty. Ja'a Josec tieedy, Judá je'e xiøhajty. ²⁷ Ja'a Judá tieedy, Joanáñ je'e xiøhajty. Ja'a Joanáñ tieedy, Resa je'e xiøhajty. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'e xiøhajty. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'e xiøhajty. Ja'a Salatiel tieedy, Neri je'e xiøhajty. ²⁸ Ja'a Neri tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Adi je'e xiøhajty. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'e xiøhajty. Ja'a Cosam tieedy, Elmodam je'e xiøhajty. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'e xiøhajty. ²⁹ Ja'a Er tieedy, Josué je'e xiøhajty. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'e xiøhajty. Ja'a Eliezer tieedy, Jorim je'e xiøhajty. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'e xiøhajty. ³⁰ Ja'a Matat tieedy, Levi je'e xiøhajty. Ja'a Levi tieedy, Simeón je'e xiøhajty. Ja'a Simeón tieedy, Judá je'e xiøhajty. Ja'a Judá tieedy, José je'e xiøhajty. Ja'a José tieedy, Jonam je'e xiøhajty. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'e xiøhajty. ³¹ Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'e xiøhajty. Ja'a Melea tieedy, Mena je'e xiøhajty. Ja'a Mena tieedy, Matata je'e xiøhajty. Ja'a Matata tieedy, Natán je'e xiøhajty. ³² Ja'a Natán tieedy, David je'e xiøhajty. Ja'a David tieedy, Isaí je'e xiøhajty. Ja'a Isaí tieedy, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tieedy, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tieedy, Sala je'e xiøhajty. Ja'a Sala tieedy, Naasón je'e xiøhajty. ³³ Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'e xiøhajty. Ja'a Admin tieedy, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'e xiøhajty. Ja'a Fares tieedy, Judá je'e xiøhajty. ³⁴ Ja'a Judá tieedy, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob tieedy, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'e xiøhajty. Ja'a Abra'am tieedy, Taré je'e xiøhajty. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'e xiøhajty. ³⁵ Ja'a Nacor tieedy, Serug je'e xiøhajty. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'e xiøhajty. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'e xiøhajty. Ja'a Peleg tieedy, Heber je'e xiøhajty. Ja'a Heber tieedy, Sala je'e xiøhajty. ³⁶ Ja'a Sala tieedy, Cainán je'e xiøhajty. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'e xiøhajty. Ja'a Arfaxad tieedy, Sem je'e xiøhajty. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajty. Ja'a Noé tieedy, Lamec je'e xiøhajty. ³⁷ Ja'a Lamec tieedy, Matusalén je'e xiøhajty. Ja'a Matusalén tieedy, Enoc je'e xiøhajty. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajty. Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajty. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán je'e xiøhajty. ³⁸ Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajty. Ja'a Enós tieedy, Set je'e xiøhajty. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajty. Ja'a Adán, Dios jaduħn cunu'u xpädaac.

4

¹ Jimá Jesús hánajty maa ja'a Jordánmøjnøøjån. Miøødá Jesús ja'a Dioshespíritu hánajty. Mánitá Jesús wioonøcxá hanidiuhmduum ja'a Dioshespíritu. ²⁻³ Jim jaduħn yhiyty juxy-chágu'i'xxøø. Hayuu hánajty ñá'ägá hity. Jimá Jesús hánajty jia jøjcapxø'owa'añii ja'a

møjcu'ugóngäm coog tyijy cu tiu'udägooyy. Mänitä Jesús yuu piaatä. Mänitä Jesús ñämaayyá ja'a møjcu'ugóngäm:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioj yø'ø tsaá nebiä tsajcaaguiän —ja jøjcapxø'øwaanä ja'a Jesús jaduhñ, paady jaduhñ ñämaayyá.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiä ja'a jäya'ayhajxy miäjyghádät hädaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miäjyghádät.”

⁵ Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tun jaanč tehñ quiøxpän. Mänitä Jesús tu'habaquiä yajnähæbeøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin.

⁶⁻⁷ Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Høøch nje'e yø'øduhñ cøxiä mäduhñtiä jii quiähxø'øgy. Yajxon yø'ø cajpt jaduhñ. Møj jaanč ja'a jäya'ayhajxy, ja'a hajxy xiiby tsánaabiä. Høøch jaduhñ cøxiä tøø xquiøxy cø'ødägo'øy. Nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhñ cooç hopiøñä nyajcø'ødägo'øwät. Y cooç miich jaduhñ xwyiingudsähgø'øwät, mänitøch miich ngøxy mó'owät.

⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Mwiingudsähgø'øwäp ja'a Dios; je'eduhñ mWiindsøñhádäp. Cab jaduhñ wiingpä mwiindsøñhádät.”

⁹ Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén-cajptooty. Mänit miøødwiimbejty møjtsajtøjcuhduum. Mänitä møjcu'ugong miänaañ:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnax jiiiby naaxwiin. ¹⁰ Caj miich nej mjädät. Jaduhñ jiiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios hane'emaamb ja'a mioonsähajxy tsajptootypä coo miich xcwieendähádät.

¹¹ Xchehñhidaamb miich hajxy jaduhñ nej miich tsaajooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

¹² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios mjøjcapxø'øwät, ja'a mWiindsøñhajiä.”

¹³ Coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy hánajty quia'a jøjtägø'øwáañäxä, mänit ñähgüecnä.

¹⁴ Mänitä Jesús yhádaactägajch Galileanaaxooty. Diosmäjaa hánajty miøød. Mänitä mädia'agy wiädijty ja'a Jesúscøxpä wiinduhmyhagajpt. ¹⁵ Cajpt-cajpt ja'a Jesús hánajty wiädity yajnähixøobiä tsajtøooty. Mänitä Jesús quiumaayyá ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä.

¹⁶ Mänitä Jesús miejch Nazaret maa hánajty tøø miuutsc-hatiän. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit tiägøøyy tsajtøooty. Jaduhñ hánajty ñä'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiøøjooty. Mänit ñämaayyá coo ja'a Diosmädia'agy quiápxät. Coo tiänaayyø'cy majiäya'awyiinduum,

¹⁷ mänitá libro miooyyá, ja'a Isaías hánajty jegyhajty tøø jiáayäbä, ja'a Diosquexypä. Mänitä libro quiejtøoyy. Mänit tiägøoyy capxpä:

¹⁸ Ja'a Dioshespiritøch nmøød.

Je'ech tøø xpiäda'agy cooçhä häyoobäya'ayhajxy nhawáañät coo hajxy yaghoyø'øwa'añii.

Jaduhñhøch tøø xwyiinguexy cooçhä jäya'ayhajxy nhawáañät nebiä piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiihwá'adsät,

nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiünät.

¹⁹ Tøø jaduhñ yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhñ tiuna'añ møj may.

²⁰ Mänitä Jesús ja'a libro yhabädjina. Mänitä tsajtøjyohbiä jaduhñ miooyyá. Mänitä Jesús yháñaaguiädaacy. Wyi'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug ja'a Jesús hajxy hánajty. ²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø ja'a Diosmädia'agy tiøjtiaty nébiøch tøø ngapxiän.

²² Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coo ja'a Jesús hánajty hoy tøø quiapxy. Hoy ja'a Jesús hajxy hánajty ñänømy:

—Maa yø'ø capxy yø'ø mädia'aguiäda'a tøø yhuug habøjppä. Haa ca'a, ja'a José yhuung yø'øduhñ, cabä —nøñ hajxy hánajty miäna'añ.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduhñhøch mijtsäda'a xñäma'awa'añ: “Huuc yajcähxø'øg ja'a hijxtahñd yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miich jim tøø mhuuc yajcähxø'öpän jim Capernaum.”

²⁴ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Pero høøch jaduhñ mänaamb, ja'a Diosquexypähajxy, cabä miädia'agyhajxy miäbøgáañäxä maa yhamdsoo cajpthaxiän. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. ²⁵⁻²⁶ Coo ja'a Elías hánajty jegyhajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tægøøgjomøjtä cupc caj ñä'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxøø jiaanč tehñ jiajtä. Mänitä Dios ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Sarepta, jim Sidón mäwiingón. Jimä Elías ja'a yaamgto'oxy hoy tu'ug piuhbeti. Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnägüejxä, hoy hajxy hánajty jia nämayyá. ²⁷ Jaanä jaduhñduhmbä, jii haxøøgpa'ammøødpähajxy hánajty nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hánajty yaa wiäditian Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhñ yajnax yajmäayyaxä. Jagooyyá Naamán pia'am nidiuhñ ñajxy miaayy, y jägüem hánajty çhána'ay jim Sirianaaxooty, ca'a yaaajä.

²⁸ Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduħn miädooyy nebiä Jesús miänaañän, ja'a hajxy hänäjty jiiıby tsajtøgootypä, cøjx hajxy jiootma'ady. ²⁹ Mänitä Jesús hajxy nädänaaıyø'cy. Mänitä Jesús hajxy jim yajnøcxy tunguhduum jim cajtpa'a. Jimä Jesús hajxy hänäjty quiuhjuıjpnaxa'añ. ³⁰ Pero cabä Jesús hajxy nej nã'ä tuuñ. Jaduhyyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit jim wyiimbijnä.

³¹ Mänitä Jesús nøcxy Capernaum, jim Galileanaaxooty. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. ³² Jaduhnä Jesús hänäjty yajnähixø'oy nebiä capxta'agypiän, paadiä cu'ughajxy hänäjty yagjuø'oy.

³³ Jiibiä jäya'ay hänäjty tu'ug ja'a møjcu'uba'ammøødpä. Mänit møc yaaxy:

³⁴—Ween højts nhity. Tii jaduħn mhøxtaaby maa højtsän. Nej, xyajcuħdägoyyaamb højtsä. Nhixyhøch miich. Jesús mxøhaty. Nazaret mdsooñ. Nnajuøøbiøch jaduħn coo miichä Dios xyHuuñghaty.

³⁵ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yø'ø craajän.

Mänitä mähdiøjc quiädaayy naaxwiin maa ja'a jäya'ay wyiinduumhajxiän. Mänitä møjcu'u piädsøømy. Cabä mähdiøjc nej jiajnä. ³⁶ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chähgøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Høxtahmıds jaduħn quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduħn maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaançh piädsøømb hajxy jaduħn coo hajxy ñäma'ayii coo hajxy piädsømat.

³⁷ Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädiıppä ja'a Jesuscøxpä jim wiinduhmyhagajpt.

³⁸ Mänitä Jesús piädsøømy tsajtøgooty. Mänit nøcxy maa ja'a Simón tiøjc-hajxiän. Jiibiä Simón miø'ødhoc hänäjty pia'amgo'na'ay tomiøød. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsäxä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay wyiinguwoodsøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a toy ween ñähwa'açhiı. Mänitä ja'a toy jiaançh tøjtsnä. Mänitä pa'amjäya'ay piädo'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuumbä maa ja'a Jesúsuhajxiän.

⁴⁰ Coo chuujøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may wiomejtsä maa ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänäjty miøødä. Mänitä Jesús nägøxiä quiø'ønähgajpy tu'ugjaty-tu'ugjaty. Jaduhnä pia'amhajxy ñähwaatsä quiuhwaatsä. ⁴¹ Nämäy hajxy hänäjty miøjcu'uba'ammøødä. Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsøømy, mänit hajxy yhayaaxy:

—Dios miich xyHuuñghajp.

Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñä'ägä yajcapxä. Hiç, ñajuøøby hajxy hänäjty coo ja'a Jesús jie'ejä ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

⁴² Coo jiobøøyy, mänitä Jesús nøcxy cajtpa'a hanidiuhmduum. Jimä cu'ug ja'a Jesús hajxy hänäjty yhøxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmähmø'owaañ. ⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päadyhøch ja'a Dios yaa tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin cooçh wiinduhmyhagajpt nwädität, cooçh nyajwiingapxø'owät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'ogaañnä. Paady, cábøch yaa nmähmø'owaañ.

⁴⁴ Jaduhnä Jesús hänäjty wiädity yajnähixøøbiä jim Galileanaaxooty. Wiinduhmyçhajtøjc hänäjty wiädity.

5

¹ Mänitä Jesús hänäjty jim tiäna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch Diosmädia'agymiädoobä. Nø'øçhpän ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tiäna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabä hawa'adspä hänäjty maa. ² Mänitä Jesús barco yhiıxy metsc jim mejypia'a. Yajwa'adsä barco hänäjty. Jimä cubarcohajxy hänäjty quiuhjuıjptsaaıııy mäwiingón. ³ Mänitä Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy coo barco weenä yajmäwiingónät wiinduum. Jimä Simón ja'a Zebedeo yhuuñghajxy hänäjty miøødä nämetscä. Jacobo hänäjty tu'ug xiøhaty. Tu'ug hänäjty xiøhajpä Juan. Mänitä Jesús yhänaaguiädaacy barcojooty. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyyä yajwiingapxøøyyäbä. ⁴ Coo ja'a Jesús jaduħn quiapxpädoøyy, mänitä Simón ñämaayyä:

—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween comduum. Jiibiä mguhjuıjptsaaıııy hajxy mbädä'agät.

⁵ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsøn, tu'tsuhm højts nøna cuhjuıpy. Cab højts tii tøø nnä'ägädä mach. Pero cooçh miich jaduħn tøø xñäma'ay, nøcxyhøch nhuuc jaac juıpy.

⁶ Coo hajxy jaduħn jiaançh cudiıuñ, mänitä hacx hajxy may miäjch, høxtä tsøømgøø'tsä ja'a cuhjuıjptsaaıııy jaduħn. ⁷ Mänitä miägu'ughajpä hajxy miøjyeemy, ja'a hajxy hänäjty wiingbarcojootypä, coo hajxy min piuhbedyii. Mänitä barco hajxy metsc yaghujç. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguıiñä. ⁸⁻¹⁰ Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miäjch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahnd jaduħn yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñä. Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjicädaacy. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn, cábøch miich hawiinmats xmiøødhidät. Cábøch hoguiuhdujt nmøødä.

Mäniä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Wiingtuuᅇᅇ mbanøcxáañäp. Myajwiingapxø'øwaambiä cu'ug ja'a Diosmädia'agy.

¹¹ Mäniä barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mäniä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Nähgueecy hajxy jaduᅇᅇ cøxiä.

¹² Mäniä Jesús wiingcajpt miejch. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coo ja'a Jesús yhiäxä, mäniä wiyiinjicädaacä. Mäniä ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich nnämaaby, høøch nbu'uds yajtsóocäc.

¹³ Mäniä Jesús ja'a mähdjøc ñähdoñ. Mäniä Jesús miänaañ:

—Tøø jaduᅇᅇ mdsø'ogy.

Tuunä ja'a Jesús jaduᅇᅇ ñä'ä mänaañ, mäniä ja'a mähdjøc choocy. ¹⁴ Mäniä Jesús miänaañ:

—Caj pøn mhawáañät coo tøø mdsø'ogy. Nøcx tu'uda'acuiä maa ja'a teediän. Jimä xädø'øn mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanemiän. Paadiä xädø'øn mguyoxø'øwät, jaduᅇᅇ hiäxtahᅇᅇ myajcähxø'øgät coo tøø mdsø'ogy.

¹⁵ Mäniä mädia'agy hajxy yajwädiäty jäguembaady cooc ja'a Jesús ja'a hiäxtahᅇᅇ tøø yajcähxø'øgy. Mäniä jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhidáañäp. Møødä pia'amhajxy hänajty yajnaáañäxä. ¹⁶ Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhamugø'øy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidi-uhmduum ñøcxy Diospa'yaaxpä.

¹⁷ Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'øy. Jaanč tehᅇᅇ yhujts ja'a tøjç hänajty. Jiibiä fariseoshajxy hänajty yhäña'ay møødä ley-yajnähiøøbiähajxy. Wi-induhmyhagajpt hajxy hänajty choøn Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hänajty nebiä pa'am jaduᅇᅇ yajnáxät. ¹⁸ Mäniä cø'ømucypiä tecymiucypiä tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtøjtägø'øwaañ maa ja'a Jesús hänajty miädia'aguiän. ¹⁹ Pero jaanč tehᅇᅇ yhujts ja'a tägø'øwøødiaact hänajty. Mäniä hajxy ñiäñaayyä coo hajxy jim yaghawa'adsa'añ tøjñähøxp. Mäniä pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjçuhduum maa ja'a Jesús hänajty pia'täna'ayän. ²⁰ Coo ja'a Jesús ñajuøøyy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbögaañäxä, mäniä cø'ømucypiä tecymiucypiä ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miich nnämaaby coo ja'a mbojpä mgädieey tøø xñähwa'ačh tøø xquiihwa'ačh.

²¹ Mäniä fariseoshajxy quiopcooty tiägøøyy mädiaactaapä møødä ley-yajnähiøøbiä: “Tii yø'ø craa jaduᅇᅇ coo miäna'añ. Capxtägøøby yø'øduᅇᅇ. Jagooyyä Dios ja'a cuhdujt jaduᅇᅇ miøødä coo ja'a pojpä cädieey mié'e'xät.”

²² Mäniä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hänajty miädiaacta'agy quiopcooty. Mäniä miänaañ: —Tii hajxy jaduᅇᅇ coo mmädiaacta'agy mgopcooty. ²³ Nej, maas páquiøch yø'ø mähdjøc nnämä'awädä: “Tøøch miich mbojpä mgädieey nmäme'e'xy”, tøgä maas páquiøch jaduᅇᅇ nnämä'awädä “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.” ²⁴ Mhuug hiäp hajxy nebiøch hädaa mähdjøc nyajmøcpøga'añ. Jaduᅇᅇ hajxy mnajuø'øwät cooçhä cuhdujt jaduᅇᅇ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin cooçhä pojpä cädieey jaduᅇᅇ nmé'e'xät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mäniä mähdjøc ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg; widsø'øg yø'ø mdsaa; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

²⁵ Mäniä ja'a mähdjøc jaduᅇᅇ tiänaayyø'ocy maa ja'a wyiinduumhajxiän. Mäniä tsaay wyidsø'ocy maa hänajty tøø quio'na'ayän. Mäniä ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mäniä Dios Dioscuju'yuyäp miooyy. ²⁶ Mäniä hajxy nägøxiä jiaanč tehᅇᅇ yagjuøøyy. Jaanč tehᅇᅇ chähgøøyy hajxy jaduᅇᅇ. Mäniä Dios Dioscuju'yuyäp hajxy miooyy. Mäniä hajxy miänaañ:

—Tøødsä hoy-yagjuøøñäbä hajxy nhijxäm jäda'a.

²⁷ Mäniä Jesús wyiimbijnä. Mäniä jäya'ay tu'ug yhiäxä, ja'a Levihajpä. Jimä Leví hänajty yhäña'ay maa hajxy hänajty yajnähuudiu'udiän. Je'e ja'a Leví hänajty tiuunghajpy. Mäniä Jesús ja'a Leví ñämaayy:

—Høøch pamíñäc.

²⁸ Mäniä Leví tiänaayyø'ocy, pianøcxy ja'a Jesús. Cøjx jaduᅇᅇ ñähgue'egy mäduᅇᅇtiä hänajty miøødä.

²⁹ Mäniä Leví ja'a xøø yagjajtä maa ja'a tiøjcän ja'a Jesúsøcxpä. Jiibiä yajnähuudiuutpähajxy hänajty nämay miägaabiä møødä wiinghäna'c-hajxy. ³⁰ Jiibiä fariseoshajxy hänajty miägaabiä møødä ley-yajnähiøøbiähajxy. Mäniä Jesús jiamiøødhajxy ñämaayyä ja'a fariseoshajxy:

—Tii yø'ø yajnähuudiuutpähajxy coo mmøødcaay coo mmøødh'u'ugy. Haa ca'a, jue'e yø'ø hajxy, pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy jaduᅇᅇ.

³¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Pøn møc, cab hajxy yajtsooyø'øy. Pøn pa'ammøød, je'eds hajxy yajtsooyøøby. ³² Jaduᅇᅇ mäwiñäts høøch ja'a pojpäya'ay cädieejäya'ay yajnähiøøbiähajxy yajcuhwa'ačh. Pero mäjts

jaduhn mänaamb cooc tyjy pojpa cädieey hajxy mga'a mөөдä. Páadyhöch mijts waamb nga'a näma'ay.

³³ Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Ja'a Juan jiamioөdhajxy, naxy hajxy yhity hayuu; naxiä Dios hajxy pia'ya'axy. Jaduhnä fariseos jiamioөdhajxy naxy quiudiuumbä. Pero miich mjamiөdhajxy, nä'a caaby nä'a huucp hajxy je'e. Cab hajxy yhity hayuu. Cab jaduñ yhoyyä.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a pөc hu'ug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu wyiimbity. Jaduhn mäwinäts höөch nebiä jamiө'ödän ja'a pөgaambä. Páadyhöch njamiөdhajxy hayuu quia'a hity. ³⁵ Habaadaañp jaduñ cooch yaa ndsoonaannä. Mänitөch njamiөdhajxy yhida'añ hayuu mäbөcypä.

³⁶ Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxөөguiumbä:

—Cabä twcwit pөñ yhägө'өy jemywyithaam. Cөөdsäp ja'a jemywyit jaduñ; cab jaduñ ñibiaada'añii mөөдä twcwit. ³⁷ Jaanä jaduñduhmbä, cabä jemyvyino pөñ quidemө'өy ja'a tucwajhacxujooty. Cөөdsäp ja'a tucwajhacxuy jaduñ; höxyögäp ja'a vino jaduñ. Haagä tägöyyäp ja'a tucwajhacxuy jaduñ mөөдä vino. ³⁸ Pero jiibiä jemyvyino hajxy quidemө'өy ja'a jemywajhacxujooty. Cab jaduñ tii mia'ady, ni ja'a jemyvyino, ni ja'a jemywajhacxuy. ³⁹ Cabä jemyvyino pөñ hoyhuucnä jiäwө'өy coo ja'a vino hänäjty tөө yhu'ugy ja'a tehñ jiecypä. “Maas hoyhuucnä ja'a jecyvyino” —nөmä jäya'ayhajxy miäna'añ.

6

¹ Mänitxөө ja'a Jesúshajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquijc. Poo'xxiөjooty hänäjty je'e. Mänitä jiamioөd ja'a trigo hajxy töjy. Mänit hajxy ñähajtstuuty. Mänit hajxy jiө'өxy. ² Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo hajxy jaduñ mdúnät ja'a poo'xxiөjooty.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä nebiä David tuuñ coo hänäjty yäho'ogyii mөөдä jiamioөdhajxy. ⁴ Mänit hajxy jiiby tägө'өy tsajtögooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaayy ja'a teedyhajxy hänäjty tөө quiuyoxө'өyabä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miөөдä coo hajxy jaduñ quiáyät. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miөөдä coo hajxy quiáyät. ⁵ Höөch ja'a Diosqueypä, jadúnhhöch höөchpä, nmөөdhөch ja'a cuhdujt jaduñbä höxtä maa ja'a poo'xxiөbadaadiän —nөmä Jesús miänaañ.

⁶ Jatu'ugpä poo'xxiөjootypä ja'a Jesús tägө'өy tsajtögooty. Mänit tägө'өy yajwiingapxөөbiä. Jiibiä mähdiojc hänäjty tu'ug hadu'ugcө'өdө'өds ja'a yhaooyhaampiä. ⁷ Jiibiä fariseoshajxy hänäjty täna'ay mөөдä ley-yajnáhixөөbiähajxy. Jiibiä Jesús hajxy hänäjty wyl'i yheey. Yhixmajchp ja'a Jesús hajxy hänäjty pө yajnaxaambiä pa'am ja'a poo'xxiөjooty. Yhöxtaabii fariseos ja'a wiinmahüdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumöjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänäjty yajmөcpөgyii ja'a poo'xxiөjooty. ⁸ Ja'a Jesús, ñajuөөby hänäjty je'e nebiä fariseoshajxy hänäjty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy ja'a hadu'ugcө'өdө'өdspä:

—Tänaayyө'өг, miñ huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaanč tänaayyө'cy. ⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtөөby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduñ coo hajxy hoy ndúunämät ja'a poo'xxiөjootiä, tөгä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxөөг ndúunämät ja'a poo'xxiөjootiä. Jaanä jaduñduhmbä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy najnáhwäatsämät ja'a poo'xxiөjootiä, tөгä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägöoyämät ja'a poo'xxiөjootiä.

¹⁰ Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägөxiä. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc ñämaayy:

—Xajtөw yө'ө mgө'ө.

Mänitä quiө'ө jiaanč xajtөoyy. Mänitä quiө'ө hoy jiajnä. ¹¹ Mänitä fariseoshajxy jiootma'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ.

¹² Cujaboongumaaxc ja'a Jesús ñөcxy tunguhduum. Tu'tsuhmä Tieedy pia'yaaxy. ¹³ Coo jioböoyy, mänitä jiamioөdhajxy miöjyaaxy. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiwä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. ¹⁴ Jaduhñdsä nämajmetspähajxy hänäjty xiөhaty: Simón, ja'a Jesús hänäjty tөө yajxөbėtiäbä Pedro, mөөдä piuhya'ay Andrés, mөөдä Jacobo, mөөдä Juan, mөөдä Felipe, mөөдä Bartolomé, ¹⁵ mөөдä Mateo, mөөдä Tomás, mөөдä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, mөөдä Simón ja'a celote, ¹⁶ mөөдä Judas, ja'a Jacobo yhuung, mөөдä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hänäjty yajcө'өdägө'өwaamb ho'cөөc maa ja'a fariseoshajxiän.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy miänajnä tunguhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxogüidaacnä. Jimä Jesús jiamioөdhajxy hänäjty nämay. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tөө miech. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänäjty yhamädoowhidäänäp. Yajnaxäänäxäp ja'a pia'amhajxy hänäjty. Jägueмбаady

hajxy hánajty tøø choon Judeanaaxooty, møødä Jerusalén, møødä mejypia'a jim Tiro møød jim Sidón. ¹⁸ Ja'a jäya'ayhajxy hánajty møjcu'tuba'ammøødpä, yajnájxäxä ja'a pia'amhajxy je'ebä. ¹⁹ Nägøxiä ja'a Jesús hajxy hánajty ñähdona'añ. Mänitä pia'amhajxy yajnájxäxä ja'a Jesús miäjaahaam.

²⁰ Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miänaañ:

—Jootucj mijts mhity, mijts häyoobädøjc. Paady hajxy jootucj mhity coo hajxy jim mnøcxa'añ maa ja'a Diosän.

²¹ Jootucj mijts mhity, mijts yajmaajiajpä. Paady hajxy jootucj mhity coo ja'a Dios hajxy cøxiä wiinä xmio'owa'añ.

Jootucj mijts mhity, mijts jøøbiä xuu'tspä. Paady hajxy jootucj mhity coo hajxy mxi'ig mxoonda'aga'añ.

²² Jootucj mijts mhity, hoy mijts jäya'ay xjia mähanhaty ja'a høøchcøxpä, hoy mijts jäya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts xjia nänømy, hoy mijts xjia pexy. ²³ Mxi'ig mxoondä'agäp hajxy jaduhñ. Mbaadaambiä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim tsajpootyp. Jaduhñ hajxy jiajpä yhabejpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy tøø yajwá'xiäbä.

²⁴ Pero mijts mäyøøjäya'ayhajxy, ja'a tsaächpä hajxy mbaadaamby. Cab hajxy mxoonda'agaanä neby hajxy hijty mxoonda'aguiän.

²⁵ Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiaamby hajxy jaduhñ.

Hoy mijts mja xi'igy mja xoonä'agy, pero mnä'ägädä jø'øw mnä'ägädä xuudsaaamb hajxy.

²⁶ Tspicøxpä tsaächpä hajxy mbaada'añ, hoyyä cu'ug hajxy xjia cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty nä'ä wädijpä høñndaacpä. Nä'ä mänaamb hajxy hijty jaduhñ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xy.

²⁷ Huuc mäadow hajxy, mdsögäp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp hädaa yaabä naaxwiin; mmée'xäp hajxy pøn jaduhñ xmiähahhajp. ²⁸ Mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhñ xyhäyoowhijxp, pønjaty mijts jaduhñ haxøøg xñänøømb. ²⁹ Coo pøn xyhatejxø'ögät tu'nax, mmøjcøogumbäp jadu'nax; ween jaduhñ jadu'nax xjiaac tehñ yhatejxø'øgy. Coo pøn mjocxwit xpjøjcät, mänitä mgamiixy mjaac tehñ mió'owät. ³⁰ Coo pøn tii jaduhñ xmiäyujwá'anät, mmó'owäp jaduhñ. Y coo pøn tii xpjøjcät, cab je'e mmäyujwaañdägäjtñät. ³¹ Jaduhñds mijts wiinghäna'c mnäxuudsät nej mijts hánajty myajnäxuudsä'añän.

³² Coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä hajxy mmøødnijootpaadóøjät, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsä pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy ñiçhöjcäbä. ³³ Coo hajxy jagooyä mmøødnäxuudsøøjät pønjaty jaduhñ xñäxuu'tsp, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsä pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy ñiñäxuu'tsäbä. ³⁴ Coo jagooyä xädøøñ hajxy myaghanú'xät pøn jaduhñ mnajuøøby xmiöödiägatsaaamb pedyii, cab hajxy tii mbáadät;

jaduhñdsä pojpäya'ay cädieejäya'ay xädøøñ hajxy yajnimähanú'xäbä. Najuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy pedyii miöödiägatsa'añii. ³⁵ Mdsögäp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp. Mnäxuudsäp hajxy jaduhñ. Coo pøn xädøøñ xmiäyujwá'anät, mnä'ä mó'owäp jaduhñ. Mänitä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mbáadät may. Mänitä Dios hajxy xyhuunghädät jim tsajpootyp. Hix, Dios, ñäxuu'chp ja'a jäya'ayhajxy høxtä ja'a jäya'ayhajxy ja'a Dioscuji'uyäp hajxy quia'a yejpiä, møødä ja'a hojioot hajxy ca'a møødpä. ³⁶ Mmøødhädäp ja'a hojioot hajxy jaduhñ nebiä nDeedy hojioot miøødhájtäm.

³⁷ Cabä wiinghäna'c hajxy mnähøjät coo ja'a Dios hajxy xyajcumädöwät. Pero mmämée'xäp hajxy jaduhñ; mänitä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät. ³⁸ Mäduhñtiä wiinghäna'c hajxy mmo'oy, nä'ä tägø'øbä hajxy mbaattägatsa'añ. ³⁹ Jaduhñhøch mijts nya-jmäbáadät nebiä wiindspän. Coo ja'a wiindspähajxy ñiwyiwtswädityii, tspicøxp hajxy jiatca'ay. Paady mijts jaduhñ mga'a wädität nebiä wiindspän. ⁴⁰ Cabä capxtaacpäna'c-hajxy jiaty jaty nebiä wyiindsønhaajxy jiatian. Coo hajxy nägø'ø nädecypii quiapxtä'agät, mänit hajxy jaduhñ ñajtspaadó'owät.

⁴¹⁻⁴² Coo ja'a mmägu'ughajpä weeñtiä quiädiéeyät, y coo miich hánajty maas hanaxiä tøø mgädieey, cabä mmägu'ughajpä hawiinmats waamb mnä'ägädä nämá'awät. Coo miich hánajty tøø mnähwa'açh, mänitä mmägu'ughajpä hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'owät.

⁴³ Mädyii quepychaa pa'ag nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a xunä. Jaanä jaduhñduhmbä, mädyii quepychaa xun nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a pa'agø'øy. Tøyhajt jaduhñ. ⁴⁴ Mnajuøøby hajxy jaduhñ mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Ja'a hapy, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä piidsän. Y ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä tsaatypän. ⁴⁵ Jaduhñ mäwiinädsä hojiäya'ay ja'a howyiinmahñdy miøødä. Hoy jaduhñ wiädity. Pero ja'a ca'awiindøøjäya'ayhajxy, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädijp. Haxøøg hajxy jaduhñ nä'ägädä capxy ñä'ägädä mädia'agy.

⁴⁶ Wiindsønhoçh mijts xwyi'li nämä'ay; pero cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nébiøch mijts nja hane'emian. ⁴⁷ Pønhoçh nmädia'agy xmiädöwäp, pønhoçh nmädia'agy xmiäböjácäp,

jaduhñ mäwínäts je'e ⁴⁸ nebiä jäya'ay tiõjcojiän. Cõõc jaduñ tiaõjõyy. Tsaawiing jaduñ miuu'tsõ'cy. Coo ja'a nõõgomdägoy quíadaacy, coo ja'a tõjc jaduñ ñõõnähgoombejty, cab jaduñ piädõ'cy, je'eguiõxpä coo hánajty cõõc miuu'tsõ'õguä. ⁴⁹ Pero põñhõch nmädia'agy jaduñ xquia'a mäbõjcäp, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay tiõjc cõõc quia'a muu'tsõ'quian. Coo ja'a tõjc ñõõnähgoombejty, pädõ'c jaduñ; cõjx jaduñ quíaday.

7

¹ Coo ja'a Jesús miädiaacpädõõyy, mänit quiajptägõõyy Capernaum. ² Jimä soldadowiindsõñ hánajty tu'ug. Roma hánajty chooñ. Tõõ ja'a mioonsä hánajty tu'ug pia'ambety. Jaduñ hánajty jiäwõ'õy nebiä yhamdsoo puhya'ayän. Nä'ägädä ho'ogáanpä hánajty je'e. ³ Coo ja'a soldadowiindsõñ miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmõcpõcy, mänitä majtõjc näje'e quiejxy maa ja'a Jesúsän. Judíos hajxy je'e. ⁴ Mänitä Jesús hajxy hoy miänuu'xta'agy coo ja'a pa'amjäya'ay ween nõõcy yajmõcpõcy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Ja'a soldadowiindsõñ, hojiäya'ay je'e. Hahixõõby jaduñ coo mbuhbédat. ⁵ Xhõjçäm hajxy jaduñ. Tõõ hõjts ndsajtõjc xyajcõjäm.

⁶⁻⁷ Mänitä Jesús ja'a majtõjc miõõdtu'ubõjcy. Ja ween hajxy hánajty quia'a coody maa ja'a soldadowiindsõñ tiõjcän, mänitä soldadowiindsõñ ja'a Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsõñ, jaduhyä mmänä'anät cooñ nmoonsä miõcpõgät. Cábõch cuhdujt nmõõdä nej miich cuhdujt nmõõdän; paady jaduñ caj yhawinnmätsä coo mdägõ'õwät maaçh ndõgootiän. Páadyhõch miich hamdsoo tõõ nga'a mägapxy. ⁸ Hix, hané'emyhõch nhity; y cooñ nsoldado howiaambä nhané'emät mõõdhõch nmoonsä, xquiudiunábõch nmädia'agy hajxy —nõmä soldadowiindsõñ ja'a Jesús quiajpxyñäguejxy.

⁹ Jaanç tehñ yagjuõõyy ja'a Jesús jaduñ coo jaduñ ñämaayyä. Mänitä cu'ug wyiin-hee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Cábõch nmägunaaxhajxy jaduñ miäbõcy nej yõ'õ craa miäbõquiän, y jäguem chooñ.

¹⁰ Ja'a majtõjc hánajty tõõ quiexyñijäbä maa ja'a Jesúsän, mänit hajxy wyiimbijnä. Coo hajxy miejstägajch maa ja'a soldadowiindsõñ tiõjcän, tõõ ja'a soldadowiindsõñ mioonsä hánajty miõcpõjnä.

¹¹ Mänitä Jesús hajxy ñõõcy maa ja'a cajpt hánajty xiõhatiän Naín mõõdä miägu'ughajpähajxy. Nämäyvä jäya'ayhajxy hánajty pianõõcy. ¹² Jim hajxy hánajty miäwingõñ cajptpa'a, mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy jiojcubaadõ'õy. Cabäsantä hánajty nõõcy ñäaxtägõ'õy. Tu'ughuung hánajty je'e. Yaamgto'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hánajty panõõxp. ¹³ Coo ja'a Jesús ja'a yaamgto'oxy yhiixy, mänit ñäxuu'ch. Mänit ñämaayy:

—Ca'a mjõ'õy ca'a mxuuth.

¹⁴ Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy yhuuc yaghahixät. Mänitä cõõbiädõjc-hajxy tiänaaxiõjpy. Mänitä Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy ñähdoñ. Mänitä ho'ogyjiäya'ay ñämaayy:

—Jexy, pädõ'õg.

¹⁵ Mänitä craa yhäñaayyõ'cy. Mänit quiajpxõ'cy. Mänitä tiaj miõdhajnä. ¹⁶ Mänitä jäya'ayhajxy nägõxiä jiaanç tehñ yagjuõõyy. Mänitä Dios hajxy ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Diosquexy yõ'õ craa. Mõj jaanç yõ'õduhñ. Paadiä Dios tõõ quiexy, piuhbedaamby ja'a quiu'ug jaduñ, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹⁷ Mänitä mädia'agy tiägõõyy wädijpä jim Judeanaaxooty coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay tõõ yagjujypioçy. Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy jaduñ wiädijty.

¹⁸ Ja'a Juan, tõõ je'e hánajty chumyí. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy miädoyhajty nebiatiä Jesús hánajty tiuñ, mänitä Juan hoy yhawáanäxä. ¹⁹⁻²⁰ Mänitä Juan ja'a miägu'ughajpä metsc miõjyaaxy. Mänit hajxy quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpä hõjts tõõ xquiexy coo hõjts miich nmäyajtõwät põñ miich. Nej, miich ja'a Dios hijty jaduñ xquiexaambä, tõgä wiinghänä'c je'ejä.

²¹ Jimä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmõcpõcy. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hánajty miõõdä mõõdä mõjcu'u. Mõõdä wiindspähajxy hánajty nämay yaghijxõ'õgyii. ²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nõõxä Juan hajxy hawaanä nebiaty hajxy yaa mhixy mmädoy. Hijxõ'p ja wiindspähajxy, yo'oyõ'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp ja'a haxõõgpa'ammõõdpähajxy, mädoowõ'p ja'a cuhnatpähajxy, jujypiojpa ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy, yajwiingapxõõyyäp ja'a häyoobäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy. ²³ Põñjatyhõch nmädia'agy xmiäbõjcäp tehngajnä, jootcuç hajxy jaduñ ñiäwõ'õyii —nõmä Jesús miänaañ.

²⁴ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mänitä Jesús miänaañ:

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hänäjty mmädowaanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänäjty mmädowaanä. ²⁵ Diosquexy je'e, paady hajxy hoy tøø mmädowaä, hoyyá howyit je'e quia'a ja mөөдä nebiä mäyөөjяya'ayhajxy miөөдän. ²⁶ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdjyt tøø mio'oy quejee ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. ²⁷ Ja jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy nägäpxäbä, Juan je'e. Jaduhnä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänäjty jayöjp quixa'añ coo ja'a cu'ug ween yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Høxháamhøch hijty ngäda'aga'añ. Jayöjpä Juan quiejxä; høxháamhøch njaanč cädaacy. ²⁸ Ni pøn jaduhñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdjyt miөөдän. Tøyhajt jaduhñ. Pero cooč hänäjty tøø nho'nä, cooč hänäjty tøø nnøcxtägach maáč nhuuc tsohmän, pønjaty ja'a Diosmädia'agy hänäjty mäbøgaamb ja'a høøchcøxpä, maas may ja'a cuhdjyt hajxy hänäjty miөөdhada'añ quejee ja'a Juan jäda'ahaty miөөдän, hoyyá möjcuhdjyt hajxy hänäjty quia'a ja mөөдä.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy mөөдä yajnähjuudiutpädøjc-hajxy, mänitä Dios hajxy quiapxpaaty coo yhooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm. ³⁰ Pero ja'a fariseoshajxy mөөдä ley-yajnähixøøbiähajxy, cab hajxy hänäjty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm. Paadiä Dios hajxy quia'a jøpøgøøyy. Cabä jioot hajxy hänäjty chocy coo hajxy yajnähwa'adsøøjät ja'a Diósäm. ³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nhuuc yajmäbaadyhøch ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. ³² Cab hajxy tii yhojiäwø'owa'añ. Jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c-hajxy wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: “Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøöñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy.” ³³ Hoorä, coo ja'a Juan mäyajnäbejpä miech, cabä tsajcaagy hänäjty quiaya'añ, ni ja'a vino hänäjty quia'a hu'uga'añ. Y mijts jaduhñ mänaamb coo quiuhmäñø'øy. ³⁴ Y cooč hnäbejtpä, høøč ja'a Diosquexypä, mänitøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jaduhñč mijts xñänøømbä cooč nwi'i quiaya'añ, cooč nwi'i yhu'uga'añ, coočhä pojpyä'ay cädieejäya'ay nmägu'ughaty mөөдä yajnähjuudiutpädøjc. ³⁵ Pønjaty ja'a Dios jaanč jahmiejtsp, yajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a Dioswiinmahñdy hajxy miөөдä.

³⁶ Mänitä fariseo ja'a Jesús tu'ug hoy wioy caabiä. Simón hänäjty xiøhaty. Mänit hajxy yhäñaaguädaacy caabiä maa ja'a Simón tiøjcän. ³⁷ Mänitä to'oxiøjc tu'ug miech cuhñinbä. Haxøøgcuhdujt hänäjty miөөд. Tøø hänäjty miädoxyaty coo ja'a Jesús jiiy tøø miech maa ja'a Simón tiøjcän. Perfume quioñmejts alabastrofrascooty. ³⁸ Mänit tiägøøyy jøøbiä. Mänitä Jesús tiecypiuju wyiinnøøhaam. Mänit tiecymieexy quiuhwaayhaam. Mänit tiecychu'xy. Mänit tiecynähjahxy perfumehaam. ³⁹ Mänitä Simón tiägøøyy tajpä maabiä: “Coo ja'a Jesús häxøpy quiunajuohñdiä, tøø häxøpy ñajuø'øy coo yø'ø to'oxiøjc quiuhñin.” ⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Simón, tsøg mädiáacäm.

Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsøñ, tsøc.

⁴¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jimä jäya'ay hijty tu'ug miänuu'xyhadyii jäya'ay metscä. Tu'jäya'ay hänäjty miänuu'xyhaty mägooxmägø'x denarios. Jatu'ug, juxychägui'xmajc. ⁴² Cab hajxy hänäjty tii miөөдä nebiä ñuu'xy hajxy yajnähwa'adsät. Mänit hajxy ñämaayyä: “Weends yhyty.” Hoorä, pønäda'a maas mädsögäp.

⁴³ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Jue'eda'a, ja'a craa ja'a ñuu'xy maas may hijty miөөdpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'e pues.

⁴⁴ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc miøjhee'py. Mänitä Simón ñämaayy:

—Cooč yaa ndägøøyy maa miich mdøgootiän, cábøch miich nøø tøø xmio'oy cooč ndecypiujät. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, wyiinnøøháamhøch ndecy tøø xpiujjä, quiuhwaayháamhøch ndecy tøø xmieexä. ⁴⁵ Cábøch miich tøø xchu'xy, pero yø'ø to'oxiøjc, tehngäjnøch ndecy xwyi'i chu'xä. ⁴⁶ Cábøch miich ja'a nguhwaay tøø xyhoonä. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, perfumeháamhøch ndecy tøø xyhoonä. ⁴⁷ Xjiaanč tehñ chøjpøch yø'øduhñ; paadiä piojpä quidiiey yajnähwaätsäxä, hoy hijty may jia mөөдä. Pero pønä pojpä cädieey hijty ca'a jaty mөөд, cábøch jaduhñ xjiaty wiingudsähgø'øy.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:

—Tøøč miich ja'a mbojpä ngädieey nyajnähwaätsäm.

⁴⁹ Ja'a hajxy hänäjty jiiy pahäñaabiä, mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Maa ja'a cuhdujtáda'a t̄oø yhuuc paatpá coo ja'a pojpa cádieey yajnähwa'ačh.

⁵⁰ Mänitá Jesús ja'a to'oxiøjc nãmaaguumbá:

—Coočh nmãdia'agy t̄oø xmiãbøjcá, páadyhøch ja'a mbojpa mgãdieey t̄oø nyajnähwa'ačh. Nøcxnä jootcujc.

8

¹ Mänitá Jesús haxjy tiãgøøyy wãdijpá wiinduhmyhagajpt møødä jiamiøødhaxjy ja'a nãmajmetspá. Diosmãdia'agy-yajjwa'xpá haxjy hãnanjty wiãdity. Jaduhnä Jesús hãnanjty miãna'añ cooc ja'a Dios ja'a miãjaa hãnanjty yajcãhxø'øgaanná. ² Quipxiã to'oxiøjc-haxjy hãnanjty nãmay piawãdijpá, ja'a Jesús hãnanjty t̄oø yajpa'amnãxiãbá, møød ja'a møjcu'u haxjy hãnanjty t̄oø yajnähwa'ačh iijábá. Paadiã Jesús haxjy hãnanjty piawãdity, mioobiã Jesús haxjy hãnanjty tijaty je'e hãnanjty miãjyghajpy. Maria ja'a to'oxiøjc hãnanjty tu'ug xiøhaty ja'a Magdalatsohmã. Juxtujc ja'a møjcu'u hãnanjty t̄oø yajnähwa'ačhi. ³ Jatu'ug hãnanjty xiøhaty Juana, ja'a mujx je'eduhñ. Ja yee'e, pero caj ñã'a t̄oømbejty. Hiç, ja'a hapyt je'e xaa. ⁴ Nãje'e ja'a t̄oømd quiah yaa maa ja'a hoñaaxã. May je'e t̄oømhajty høxtã mägo'xhaam.

⁴ Mänitá Jesús jãya'ay may ñãnøcxã. Mayhagajpt haxjy hãnanjty chooñ. Coo haxjy hãnanjty may t̄oø yhamugø'øy, mänitá Jesús tiãgøøyy yajwiingapxøøbiã yajmãbaadyhaam:

⁵ —Mänitá jãya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippá. Coo ja'a t̄oømd tiãgøøyy wøjpá, nãje'e ja'a t̄oømd quiah y tu'haam. Mänitá muuxy haxjy hoy yajpãdø'øgy. Mãduhñtiã ja'a muuxy haxjy quia'a yajpãdø'cy, je'edsã jãya'ay jiaac yajtehñ. ⁶ Nãje'e ja'a t̄oømd quiah y tsaanhgøxp. Ja mujx je'eduhñ, pero t̄oøts. Hiç, weẽñtiã ja'a naax jim tsaanhgøxp. ⁷ Nãje'e ja'a t̄oømd quiah y hapytooty. Ja mujx je'eduhñ. Ja yee'e, pero caj ñã'a t̄oømbejty. Hiç, ja'a hapyt je'e xaa. ⁸ Nãje'e ja'a t̄oømd quiah yaa maa ja'a hoñaaxã. May je'e t̄oømhajty høxtã mägo'xhaam.

Mänitá Jesús møc miãnaañ:

—Pøñ hãdaa wiinjuøby, weẽnhøch hãdaa nmãdia'agy xmiãbøjcá.

⁹ Mänitá Jesús miãyajtøwã neby jaduhñ miãdia'agytiãgø'øy. Ja'a miãgu'ughajpãhaxjy jaduhñ yajtøw. ¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chojpiã Dios jioot jaduhñ coo mijts mwiiinjuø'owãt nebiã miãjaa yajcãhxø'øga'añ. Pero ja'a hãna'c-haxjy jaac yaabã, cabã Diosmãdia'agy haxjy tiu'jootsoocy. Hoyyã mãdia'agy haxjy jia mãdoy, pero cab haxjy wyiinjuø'øy tii jaduhñ jia mãdiaacyy.

¹¹ Jaduhñds miãdia'agytiãgø'øy nebiøch haxjy t̄oø nyajwiingapxø'øyã. Jaduhñdsã t̄oømd miãbaady nebiã Diosmãdia'aguiã. ¹² Ja'a t̄oømd cáhwãbã tu'haam, jaduhñ miãbaady nebiã jãya'ay ja'a Diosmãdia'agy haxjy jia mãdoyã. Coo ja'a møjcu'u miech, mänit haxjy wyiinhuøñii neby haxjy jaduhñ quia'a mãbøgãt, nebiã piojpa quidiãeeyhaxjy jaduhñ quia'a nãhwã'adsãt. ¹³ Y ja'a t̄oømd cáhwãbã tsaanhgøxp, jaduhñds je'e miãbaatpá neby haxjy jia mãdoyã. Tu'habaquã haxjy jaduhñ xioonda'agy. Pero cab haxjy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo haxjy cøxypãnejpiã tiuñii, mänit haxjy ñajtshixøøñã. ¹⁴ Y ja'a t̄oømd cáhwãbã hapytooty, jaduhñds je'e miãbaatpá neby haxjy jia mãdoyã. Pero cabã yhamdsoo cuhdujt haxjy ñajtshixø'øwa'añ møødã miãyøøhajt. Cabã Diosmãdia'agy haxjy hoy quiudi-una'añ. ¹⁵ Y ja'a t̄oømd cáhwãbã hoñaaxooty, jaduhñ miãbaady nebiã Diosmãdia'agy haxjy hamuumdu'joot mãbøjpã. Jaanç tehñ yho y haxjy jaduhñ quiudiuñ.

¹⁶ Coo jãya'ay jøøñ haxjy quiuhno'ogø'øy, cøxp haxjy yujcoñ neby haxjy quiudøø'xøjãt, ja'a haxjy tøjtagøøbiã. Cabã pøñ jøøñ quiuhjupy, ni maabejtpa'c haxjy quia'a päda'agy.

¹⁷ Jaduhñ mãwĩnãts mijts ja'a nmãdia'agyhøch haxjy xwyiinjuø'øwaanã, ja'a tsipjãtypøch jaduhñ t̄oø nyajwiingapxø'øyãbã.

¹⁸ Hhuuc wiinjuø'ow haxjy hoy. Pøñhøch nmãdia'agy t̄oø xmiãbøjcá, njaac yajnãhixø'øwãmbiøch je'e. Pøñhøch nmãdia'agy t̄oø xquia'a mãbøjcá, cábøch tii nyajnãhixø'øwaanã. Høxtã jiahdiağoyyaamby haxjy je'e mãdyii tijjy ja'a t̄oø wyiinjuø'øy.

¹⁹ Mänitá Jesús ñãmejtsã ja'a tiaj møødã piuhya'ayhaxjy. Cab haxjy hoy tiehñ wyiingumedsooyy, je'eguiøxpã coo ja'a jãya'ayhaxjy hãnanjty ñãmayyã jilby tøgooty maa ja'a Jesús hãnanjtiã. ²⁰ Mänitá Jesús ñãmaayyã:

—Xiñã mdajhaxjy tøghaguuy møødã mbuhya'ayhaxjy. Miičh haxjy xjia wi'i miøødmãdia'agaamb.

²¹ Mänitá Jesús miãnaañ:

—Pøñã Diosmãdia'agy jaduhñ mãbøjp, pøñ jaduhñ cudiumb, je'ečh ndajhapy, je'ečh nbuhya'ayhapy.

²² Miãwiinghoocpã ja'a Jesús haxjy tiãgøøyy barcojooty møødã miãgu'ughajpãhaxjy. Mänitá Jesús miãnaañ:

—Jam haxjy jim mejyhawiimb.

Mänit haxjy jiaančh tu'ubøjcy. ²³ Nøcxnä haxjy hãnanjty jaduhñ, mänitá Jesús miaaho'cy. Mänitá poj møc piãdø'cy. Mänitá nøø quiubøjsooyy barcojooty. Hújtsnãp ja'a barco hãnanjty.

²⁴ Mänitá Jesús haxjy hoy yuxy. Mänit haxjy ñãmaayy:

—Wiindsón, Wiindsón, päd'og, quinaambä barco cham.

Mänitá Jesús piäd'ocy. Mänitá poj yhojy mөөdä nөө. Mänitá poj yuungöoyy. Moñdiucy jaduñ jiajnä. ²⁵ Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñämaayy:

—Tii hajxy coo mwil'i chähgö'oy. Nej, cab hajxy mnajuö'öyá cooçh mijs homiänaajä ngüeendähada'añ.

Jaançh tehñ yagjuöoyy hajxy jaduñ. Mänit hajxy hamiñ haxöpy ñiñämaayyá:

—Pönäda'a yö'öduñ coo ja'a miädia'agy miäböjçäxä ja'a poj mөөdä nөө.

²⁶ Mänit hajxy miejyhawiimpädsömmnä jim maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Gadara, jim jaduñ mejyhawiimpä maa ja'a Galileanaaxootiän. ²⁷ Coo ja'a Jesús biarcopädsömm, mänitá jäya'ay tu'ug miejch Jesús wyiinduum, ja'a jim cajptooty tsänaabiä. Tөө hänajty jieög'oy mänaa ja'a mähdiojç möjcu'u hänajty tөө ñämeçhiijän. Cabä wit hänajty miөөdhajnä, ni quia'a häña'ay hänajty tögooty. Jim hänajty yhity maa ja'a cabäsantän. ²⁸ Coo ja'a Jesús yhiixy, mänit wyiinjjçädaacy. Mänitá möjcu'uhajxy yaaxy:

—Jesús, tii höjts xwia'ana'añ. Dios miich xyHuuñghajp ja'a tsajpootypä. Tunä mayhajt, ca'a höjts jii by xquiexy maa jiaançh tehñ chaachpäñ.

²⁹ Paadiä mähdiojç jaduñ yaaxy, je'eguiöxpä coo ja'a Jesús ja'a möjcu'u hänajty tөө yhane'emy coo ñähwa'adsöjät. Mayhooc ja'a mähdiojç hänajty tөө ñämeçhiijä ja'a möjcu'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i yaghida'añ cö'oxoch tecyioch cadena-haam neby jaduñ hoy yhidät. Pero nimiäpodöoyyän hänajty je'e, y yajnöcxäp hänajty pactuum ja'a möjcu'ujäm. ³⁰ Mänitá Jesús ja'a mähdiojç miäyajtöoyy:

—Tii mxöhaty.

Mänit yhadsooyy:

—Legiónhöch nxöhaty.

Paady jaduñ miänaañ coo ja'a möjcu'u hänajty may miөөdä. ³¹ Mänitá möjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo hajxy jii by quia'a quexöjät möjcu'uhaam maa jiaançh tehñ chaachpäñ. ³² Jimä mayhädsöm hänajty yuummy tuñmøjç. Mänitá möjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaaccumbä coo hajxy jim quieçöjät maa ja'a mayhädsöm hänajtiän. Mänitá Jesús cuhdujt miooyy. ³³ Mänitá mähdiojç ja'a möjcu'u ñähwäatsänä. Mänitá hädsömhajxy hoy ñämeçhiijä. Mänit hajxy wyiinmancäpöy'cy. Mänit hajxy quihgahnajxy naaxöjpcöxp mejjioty. Jii by hajxy çöjx ñööhö'ogö'oy.

³⁴ Coo ja'a hädsömgüeendähajpähajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy piäyö'cy. Mänitá cu'ug hajxy hoy yhawaanä cajptooty mөөdä cajtpa'a. ³⁵⁻³⁶ Mänitá cu'ughajxy hänajty nöçxy yhiixä'añ neby hänajty tөө jiadyiijän. Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hänajtiän. Jiibiä mähdiojç ja'a Jesús hänajty wyiinhäña'ay, ja'a möjcu'u hänajty tөө ñähwa'achhiijäbä. Tөө wit hänajty piägöönä. Tөө hänajty wyiinmahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy chähgöböjçy. Paady hajxy chähgöoyy, haxöögäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitá cu'ughajxy yhawäanäxä nebiä mähdiojç ja'a möjcu'u hänajty tөө ñähwa'achhiijän. Ja'a hajxy hänajty tөө yhiixiäbä, je'e hajxy jaduñ nägäpç. ³⁷⁻³⁹ Mänitá Jesús hajxy tiägöoyy mänuu'xtaapä coo jim çhöonät Gadara. Hiç, jaançh tehñ chähgööby hajxy hänajty. Jim tyijy ja'a Jesús çöxypänejpiä jiaac jatcö'owa'añ. Ja'a mähdiojç hänajty tөө ñähwa'achhäbä, mänitá Jesús miänuu'xtaacy coo cu miөdhajty. Mänitá Jesús yhadsooyy coo miähmö'owät maa quiajptän:

—Nöçx maa ja'a mdöjçän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tөө xpiuhbety.

Mänitá craa jiaançh nöçxy, miädiaacy jii by cajptooty nebiaty hänajty tөө piuhbedyijäm ja'a Jesús. Mänitá Jesús biarcotägöönä, wyiimbijnä.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jim miejtstägajch mejyhawiimb, jimä cu'ughajxy hänajty yhahixy. Mänit hajxy xioonäacy. ⁴¹ Mänitá jäya'ay tu'ug miejch ja'a xöhajpä Jairo. Tsajtöjwiindsón hänajty tiuumby. Mänitá Jesús wyiinjjçädaacy. Mänit miänuu'xtaacy coo ñöçxät maa ja'a tiöjçän. ⁴² Jimä Jairo yhuung hänajty yho'ogaannä. Tiu'ughuung hänajty je'e. Majmetscjömöjt ja'a to'oxyhänäc hänajty miөөdä. Mänitá Jesús tiu'uböjçy. Mayyá jäya'ayhajxy piadu'uböjçy, höxtä yhanö'tsmujpy ja'a Jesús hajxy hänajty.

⁴³⁻⁴⁴ Mänitá Jesús ja'a tajiäya'ay tu'ug jioçyohdiägöoyyá. Pa'ammөөd hänajty je'e. Majmetscjömöjt ja'a pa'am hänajty tөө miähäyoy. Nö'ty hänajty wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pön hänajty quia'a najuö'oy nebiä choomiäyät. Mänitá Jesús wyitpa'a ñähdoonäxä. Mänitiä ja'a tajiäya'ay nö'ty yhadujnä. ⁴⁵ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pönhöch xñähdoon.

Ni pön quia'a mänaañ coo hajxy ñähdoon. Mänitá Pedrohajxy miänaañ:

—Wiindsón, xjiaançh tehñ yhanö'tsmujp miich ja'a cu'ug. Tii nyajnajuöoyyäm pön tөө xñähdoon.

⁴⁶ Mänitá Jesús miänäänçumbä:

—Nnajuöböböch coo pön tөө miäbaadö'oy hööçh nmäjaahaam. Páadyhöch jaduñ tөө nnä ä najuö'oy cooçh hajxy tөө xñähdoon.

⁴⁷ Mänitä tajjāya'ay jaduḥñ ñajuøøyy coo ja'a Jesús hānajtʸ ñajuø'oy coo je'e hānajtʸ tøø miānāhdoñ. Mänitä Jesús wyiingumedsoøyy tsāyūuyyāp. Mänitä Jesús wyiinjjicādaacy. Mänit ñāgapxy cu'ughagujc cooc ja'a Jesús wyit hānajtʸ tøø ñāhdoonā, y cooc mänitiä pia'amnajtʸ.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a tajjāya'ay ñāmaayy:

—Huung, paady miich tøø mba'amnaxxy coo tøø mmäböcy. Nøcxnā jootcujc.

⁴⁹ Jimä Jesús hānajtʸ miādia'agyñā, mänitā jāya'ay tu'ug miehch. Jim hānajtʸ tøø choḥnda'agy maa ja'a Jairo tiøjcān. Mänitā Jairo ñāmaayyā:

—Tøø ja'a mhuung yho'ogy. Cabā wiindsōñ mhadsijpnāt.

⁵⁰ Miādoow ja'a Jesús jaduḥñ. Mänitā Jairo ñāmaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mäböc. Jujypiøgāp ja'a mhuung häyaa.

⁵¹ Mänit hajxy jim miejtsnā maa ja'a Jairo tiøjcān. Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, caj pøñ miøødtøjtägøøyy, jagooyyā Pedro møødā Juan møødā quixy tiaj tieedy. ⁵² Tøghaguuy ja'a cu'ughajxy miāhmøøyy jøøbiā xuu'tspā. Mänitā Jesús miānaañ:

—Ca'a hajxy mwil'i jio'oy mwil'i xiuuch. Caj tøø yho'ogy, nā'ā maab jaduḥñ.

⁵³ Mänitā Jesús ñāxiicā. Ñajuøøby hajxy hānajtʸ coo ja'a quixy hānajtʸ tøø yho'ogy.

⁵⁴ Mänitā Jesús ja'a quixy quio'ø miajtsā. Mänitā Jesús møc miānaañ:

—Huung, pädø'øg.

⁵⁵ Mänitā quixy jiuypiojcy. Mänit piädø'cy. Mänitā Jesús miānaañ coo hajxy jajcāyāt.

⁵⁶ Jaanch tehñ yagjuøøyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduḥñ. Mänitā Jesús miānaañ coo hajxy pøñ quia'a yajmøødmädiā'agāt neby hānajtʸ tøø jiatian.

9

¹ Mänitā Jesús ja'a jiamioød miøjyaaxy ja'a hajxy nāmajmetspā. Mänitā cuhdujt hajxy miooyyā coo ja'a møjcu'uba'ammøødpā hajxy nägøxiā yajñāhwā'adsāt. Møødā mjāaa hajxy miooyyābā coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøcøgāt. ² Mänit hajxy wyiinguejxā coo ja'a Diosmädiā'agy hajxy yajwā'xāt, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøcøgāt. Jaduḥñ hajxy miädiā'agāt coo ja'a Dios ja'a miājaa yajcāhxø'øga'añ. ³ Mänit hajxy ñāmaayyā:

—Cab hajxy tii mmänøcxāt, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xādø'øñ. Tu'xojxc-hajtiä ja'a mwit hajxy mmänøcxāt, ca'a mietscā. ⁴ Homiädyii tøjcā hajxy mmejtstā'agāt, jim hajxy mmähmø'øwāt høxtā coonā hajxy jim jadāhooc mwiimbidāt. ⁵ Y coo hajxy maa xquia'a yajtøjtägø'owā'anāt, mänit hajxy jim mdsōonāt maa ja'a cajptān. Mänitā mdecy hajxy mwiinwōbāt nebiä hijxtahñ jaduḥñ miähmø'øwāt coo mijts tøø xquia'a yajtøjtägø'oy —nømā Jesús miānaañ.

⁶ Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hānajtʸ wiädity Diosmädiā'agy-yajwā'xpā, pa'amjäya'ay-yajmøcøjppā.

⁷ Ja'a Herodes hānajtʸ jim tuum̄b gobernador. Mänit miädoyhajty nebiatiä Jesús ja'a hijxtahñ hānajtʸ yajcāhxø'øguiān. Cab hānajtʸ ñajuø'oy nebiä wyiinmahñdyhādāt. Hix, näje'e hajxy hānajtʸ miāna'añ coon tyjy ja'a Juan hānajtʸ tøø jiuypiojcy. Hix, tøø ja'a Juan hānajtʸ yagho'ogyii. ⁸ Näje'e hajxy hānajtʸ miānaambā cooc tyjy je'e Elías, ja'a Diosmädiā'agy jecy yajwā'xäbā. Näje'e hajxy hānajtʸ jiaac mānaambā cooc tyjy ja'a jecyjiāya'ay tøø jiuypiojcy, ja'a Diosmädiā'agy jecy yajwā'xäbā. ⁹ Mänitā Herodes miānaañ:

—Høøchā Juan nyajyo'pujxā. Pønāda'a jaduḥñ wädiip. Madiú'ujøch jaduḥñ nmädoy yajcāhxø'øgy.

Jiaanç tehñ yhixaambiä Herodes ja'a Jesús hānajtʸ.

¹⁰ Coo ja'a Jesús jiamioødhajxy wyiimbijtgajch, mänitā Jesús hajxy yajmøødmädiacy nebiaty hajxy hānajtʸ tøø wiädity. Mänit hajxy miøødnøcxā pactuum, jim māwiingon maa ja'a cajpt hānajtʸ xiøhatiān Betsaida. ¹¹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduḥñ miädoyhajty, mänitā Jesús hajxy jim piamejch. Mänit hajxy ñāmaayyā coo hajxy jim miähmø'øwāt. Mänitā Diosmädiā'agy hajxy yajmøødmädiacā cooc ja'a Dios ja'a miājaa yajcāhxø'øga'añ. Møødā pa'amjäya'ayhajxy may yajmøcøjpcā.

¹² Tsuujøñāp hānajtʸ, mänitā Jesús wyiingumedsoøyyā ja'a jiamioødhajxy ja'a nāmajmetspā. Mänitā Jesús ñāmaayyā:

—Nāma'aw yø'ø jāya'ayhajxy coo hajxy nøcxy pioo'xnā, coo hajxy nøcxy quiaiyhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt miāwiingonān. Yaa maa hajxy nhjttām, cabā tii yaa.

¹³ Mänitā Jesús miānaañ:

—Huuc yajcay mijts.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødā; jagooyyā højts tsajcaagy mägoøxc nmøødā møødā hacx metscā. Tøgā nøcxāp højts juuuyyā ja'a hajxy quiayaambiä, hoy hajxy jia nāmayyā.

¹⁴ Nāmāgoøxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy hānajtʸ nägøxiä. Mänitā Jesús ñāmaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Nāma'aw hajxy ween hajxy yhäñaguiäda'agy naaxwiin näjuxychāgui'xmajcjayt.

¹⁵ Mänit hajxy n̄maayy coo hajxy jaduhñ yhäñaaguiädá'agät. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy nägøxiä. ¹⁶ Mänit Jesús ja'a mägooxpä tsajcaagy quioonndsooy møødä metspä hacx. Mänit chajhee'py. Mänitá Dios pia'yaaxy, miänaañ:

—Dioscujú'u'yäp coo højts hädaa tøø xmiø'oy.

Mänit jaduhñ yhaguidøøyy. Mänitá jiamioød miooyy coo hajxy jaduhñ yajwá'xät maa ja'a cu'ugän. ¹⁷ Mänit hajxy nägøxiä quiaayy cu'uxiä. Majmejtscach ja'a caadiuc quiunajxy.

¹⁸ Wiingxøø hänäjty je'ebä, jimä Jesús ja'a Tieedy hänäjty pia'ya'axy hanidiuhmduum. Jimä jiamioødhajxy hänäjty miøødä. Mänitá Jesús yajtøøyy:

—Nébyhöch ja'a cu'ughajxy xñänømy põnhöch høøch.

¹⁹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuangä ja'a hijty mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a jecyjia'ay tøø jiuypicy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, y cooc tyijy miich mje'ejä.

²⁰ Mänitá Jesús yajtøøgumbä:

—Mjtsäts, nej mjts nmänaambä põñ xtyijy høøch.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Diosquexy miich.

²¹ Mänitá Jesús møc miänaañ coo hajxy quia'a nägäpxät põñ hänäjty je'e. ²² Mänitá Jesús miänaangumbä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, hoyhöyhöch njaanč tehñ chaachpøga'añ. Cábøch ja'a tsajtøwiindsøñhajxy xñä'ägädä wiingudsähgø'øwa'añ, ni ja'a teedywiindsøñhajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy jim cuhdjtmøødpä tsajtøgooty. Xyagho'ogämbøch hajxy, pero cudägøøgxøjøch njuypicy'oga'añ.

²³ Mänit jiaac mänánaangumbä:

—Pønjátyhöch nmädia'agy xpiaadu'ubøgäañäp, ween yhamdsoo cuhdjyt hajxy ñajtshixø'oy, ween hajxy chaachpøjpä jabom-jabom nébiøch ndsaachpøga'añän. Jadúhnhöch nmädia'agy hajxy hoy xpianøcxät. ²⁴ Pøñ juygyhajt ja wi'i yaghoyø'øwaamb, nä'ägä cuhdägoyyaamb je'e. Pero põñ juygyhajt jaduhñ yajtägoyyaamb ja'a høøchcøxpä, nä'ägä hodium je'e miähmø'øwa'añ. ²⁵ Coo hajxy hodium mga'a mmähmø'øwät, cab hajxy jaduhñ mnyyaghoyø'øwøjät, hoy hajxy mja mäyøøjä hädaa yaabä naaxwiin. ²⁶ Pøñhöch xmiädsähdiuumb møødhöch nmädia'agyquioxpä, mänitøch jaduhñ nmädsähdiunaambä cooç hänäjty ngädaactägats'añ. Hajajaamb hänäjty yaa neby jim yhajjiiän tsajpootyp maach nDeedy yhitiän, maa ja'a mioonsähajxy yhitiän. ²⁷ Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä, näje'e hajxy jaduhñ quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ.

²⁸ Cuductujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro miøodwiimbejty tunguhduum Diospa'yaaxpä, møødä Juan møødä Jacobo. ²⁹ Jimä Jesús ja'a Tieedy hänäjty pia'ya'axy, mänitá wyiin jioj p høxtä haamb høxtä tsämaamb quiahxø'cy. Jaanč tehñ pioob ja'a wyit jaduhñ jiajnä. ³⁰⁻³¹ Mänitá Moisés hajxy ñäguehxtøø'xy maa jiajy maa chämamiän møødä Elías. Mänitá Jesús hajxy miøødtägøoyy mädiaacpä. Je'e hajxy hänäjty miädiaacpyp coo ja'a Jesús hänäjty jim nøcxy yho'oga'añ Jerusalén. ³² Hoyyá Pedrohajxy hänäjty jia wi'i mia'awa'añ, cab hajxy ñä'ägädä maahø'cy. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a Jesús hajxy hänäjty jiajy chämamy møødä Moisés møødä Elías. ³³ Coo ja'a Moisés hajxy hänäjty wyiimbidaañnä, coo ja'a Jesús hajxy hänäjty puihwa'adsaannä, mänitá Pedro ja'a Jesús n̄maayy:

—Wiindsøn, hoyøoyy jaduhñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Ween højts tøjquemy tågøøg cu nhädiuñ, tu'ug miich mje'e, tu'ug Moisés jie'e, tu'ug Elías jie'e.

Nä'ä nagoobä ja'a Pedro jaduhñ miänaañ. ³⁴ Mänitá n̄ma'a tehñ miapxy quiaadaacy maa hajxy hänäjtian. Nädägooyy hajxy jaduhñ. Mänitá Pedrohajxy chähgøøbiøjcy. ³⁵ Mänit hajxy miädooyy ja'a Dios quiapxy n̄ma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa. Høøch tøø nwiinguexy. Mhamädoowhjätäp ja'a miädia'agy hajxy.

³⁶ Mänitá Jesús hajxy yhiixy coo hänäjty nidiuhñ tiänaañ. Hamoñ hajxy jaduhñ miähmøøñä. Cab hajxy põñ yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänäjty tøø yhiixy.

³⁷ Cujaboom hajxy jim wyiimbijnä tunguhduum. Mänitá Jesús jäya'ay may jiojcubaadøoyyä. ³⁸⁻³⁹ Mänit tu'jäya'ay møc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsøn, tu'uguioch nhuung. Naxyhöch nhuung møjcu'u xjiaanč tehñ n̄mejtsä. Møc jaduhñ ya'axy, møc chäyuy. Høxtä hahoo'p jaduhñ. Hanaxiä jaduhñ chaachtuufii, y cab jaduhñ ñä'ägädä nähwa'açh. Wiindsøn, tunä mayhajt, yajnähwäatsägøch nhuung. ⁴⁰ Tøøch ja'a mjamiøød nja wi'i miänuu'xta'agy cooç nhuung hajxy xyajnähwäatsät, pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä jajty.

⁴¹ Mänitá Jesús ja'a jiamioød n̄maayy:

—Nej, cajtäm mjts mänaa mmäbøga'añ. Pämädühñtiøch mjts jaduhñ njaac mäme'e'xtuga'añ.

Mänitá cuhuung ñämaayy:

—Woominxá mhuung.

⁴² Cahnä craa hänäjty miechñä maa ja'a Jesúsän, mänit yajcädaawä ja'a mójcú'ujäm. Mänit yajtsäyuyyá. Mänitá Jesús ja'a mójcu'u yhøxquejxy. Mänitá craa ñähwaach. Mänitá tieedy yajcø'ødägøoyyá. ⁴³ Mänitá cu'ughajxy nägøxiá yagjuøøyy coo ja'a Dios miøjjá jiaančhá, nebiá Jesús ja'a hijxtahnd hänäjty yajcähxø'øguiän.

Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

⁴⁴ —Hoy hajxy wiinjuø'ow; ca'a hajxy mjahdiägoy; høøch ja'a Diosquexypá, nmädsiphøch hajxy jim xyajcø'ødägø'owaamb maa ja'a cu'ughajxiän nägøxiá.

⁴⁵ Pero cabá jiamiøødhajxy ñä'ägädá wiinjuøøyy neby hajxy hänäjty tøø miøødmädia'agyijän. Hix, Jesús jaduñ ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy jaduñ yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hänäjty.

⁴⁶ Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpá pøn cuhdujt maas møj mo'owáanáp. ⁴⁷ Ñajuøøbiá Jesús hänäjty nebiaty hajxy hänäjty tiajy miay. Mänitá pigána'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamby. ⁴⁸ Mänit miánaañ:

—Pøn hádaa pigána'c jaduñ tsögáp ja'a høøchcøxpá, jaduñ mäwínäts høøch xchojpá. Y pønñøch jaduñ xchojp, je'ečh nDeedy jaduñ xjiahmiéjtsáp ja'ačh jaduñ tøø xquiéxiábá. Pøn ja'a mójcuhdujt ca'a tsogaamb maa mijtsän, je'eds ja'a mójcuhdujt jaduñ ná'ägädá mo'owáanáp.

⁴⁹ Mänitá Juan miánaañ:

—Wiindsøn, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miichcøxpá ja'a mójcu'u hijty yhøxquexy. Mänit højts jaduñ nnämaayy coo quia'a høxquéjxnät, je'eguiøxpá coo højts xquia'a møødwädjítám.

⁵⁰ Mänitá Jesús miánaañ:

—Cab hajxy jaduñ cu mnämaayy. Pøn højts jaduñ xquia'a mädsiphájtám, je'e højts jaduñ xmiägu'ughájtám.

⁵¹ Tøø hänäjty miäwiingooñná coo ja'a Jesús hänäjty ñøcxaañná tsajpootyp, mänitá jioot yajmøødmädiaacy coo jim ñøcxnät Jerusalén. ⁵² Mänitá jiamiøød mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitá mejtstaact hajxy hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim Samarianaaxooty. ⁵³ Pero cab hajxy jaduñ ñä'a tøjmooyyá, je'eguiøxpá coo hajxy hänäjty jim jiaac nøcxá'añ Jerusalén. Hix, cabá Samariabá-jäya'ayhajxy hänäjty miøødnijootpaadyi ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tsánaabiá Jerusalén. ⁵⁴ Coo ja'a Jacobo jaduñ miädooyy møødá Juan, mänitá Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, táhooc ja'a Elías jøøn jim miøjyaaxy tsajpootyp nebiá haxøøgjäya'ayhajxy jaduñ tióyät. Nej, mmáná'anáp miich jaduñ coo højts jøøn jim nmøjyáaxpät tsajpootyp neby hajxy jaduñ tióobiät ja'a højts jaduñ xquia'a tøjmo'owaambá.

⁵⁵ Mänitá Jesús wyiinhee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'oy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødá. ⁵⁶ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hádaa yaabá naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähwa'ads nyajcuhwá'adsät. Cábøch hajxy jaduñ nyajcuhdägoyyá'añ.

Mänit hajxy jim tiu'ubøjná, ñøcxy hajxy wiingcajt.

⁵⁷ Jim hajxy hänäjty tiu'uyo'oyñá, mänitá jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim tu'haam. Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich majaty miich mnøcxá'añän.

⁵⁸ Mänitá Jesús miánaañ:

—Ja'a xøøgaa, jimá juit je'le; ja'a muuxy, jimá pie'eñ je'le; pero høøch ja'a Diosquexypá, cábøch ndøjc jaduñ maačh nboo'x nhäñá'awät.

⁵⁹ Mänitá Jesús wiinghäna'c ñämáaguumbá:

—Høøch padu'ubøjcäc.

Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Mänitøch miich nbadu'ubögät cooñ ndeedy hänäjty tøø yho'ná, cooñ hänäjty tøø nyajnaaxtägøøñá.

⁶⁰ Mänitá Jesús miánaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mabøjpá, je'le miich ja'a mdeedy hajxy xyajnaaxtägø'owáanáp. Pero miich, nøcx ja'a Diosmädia'agy yajwa'x coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

⁶¹ Mänitá Jesús ñämaayyá wiingjäyá'ayägumbá:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich, pero nøcxyhøch ja'a njujy nmägu'ug nhuuc hawaanä jayøjp cooñ miich jaduñ nbadu'ubøgaanä.

⁶² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pønñøch jaduñ xjia wi'i piawäditaamb, cooñ nmädia'agy hamuumdu'joot xquia'a mábøjcät, cábøch jaduñ hoy xpianøcxät.

10

¹ Mänitá Jesús jáya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit hajxy metscaty metscaty quiejxø'cá majaty ja'a Jesús hánajty ñøcxa'añän. ² Mänit hajxy ñämaayä:

—Nämayä jáya'ayhajxy jia mábøga'añ; je'eds ca'a hijp pøn ja'a Diosmädia'agy yajwá'xáp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpá jiaac quéxát. ³ Nøcx hajxy. Mniגעוּעַנְדְּהַאדוֹעַבְּהַא הַחַיִּי. Ca'awiindøyhána'c-hagujc hajxy mwädita'añ. ⁴ Cab xuumy hajxy mmänøcxát, ni xadó'øñ. Tu'tehngá cø'og hajxy mmänøcxát. Cab hajxy pøn mwiindánaaxiøbát tu'haam. ⁵ Coo hajxy muum maa mhamejstá'agát, myajpóo'xáp ja'a cudøjc hajxy. “Weená Dios hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.” Jaduhñ hajxy mnámá'awát. ⁶ Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhñ, mänitá Dios jiaanč mójowát ja'a hoyhajt ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy jaduhñ mio'owøøjät. Y cab hajxy jim mná'ägä mähmø'owát. ⁷ Cab hajxy tøjc-tøjc mwäditát. Jim hajxy mná'ägädä hídát maa hajxy hánajty tøø mmejstá'aguian. Jim hajxy mmáhu'ug mmägáyát. Je'e hajxy jaduhñ mhú'ugáp mgáyáp tijaty hajxy jaduhñ xmiøoby. Hawiimats jaduhñ coo hajxy jaduhñ xmiø'owát, je'eguiøxpá coo hajxy mwiingexä. ⁸ Homiädyii cajptá hajxy jaduhñ xtiøjmø'owát, mgáyáp hajxy jaduhñ tijaty hajxy xmiøoby. ⁹ Myajmøcpøgáp ja'a pa'amjäya'ay hajxy maa ja'a cajptän. Jaduhñ hajxy mnámá'awát: “Tøø miäwiingooñnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä.” ¹⁰ Pero homiädyii cajptá hajxy jaduhñ xquia'a tøjmo'owát, je'eguiøxy hajxy nøcxy mya'axy: ¹¹ “Hädaa cajty yaabä, cabä quiuhdujthajxy yhooyä. Paady højts ndecy nwiinwoba'añ. Jaduhñä hijxtahnd miähmø'owát coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyá. Mjahmiädsáp hajxy jaduhñ coo miäwiingooñnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä.” ¹² Tøyhájthøch jaduhñ mnána'añ, coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, maas hanaxiä ja'a cajpt jaduhñbä chaachpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt jecy chaachpøjquiän.

¹³⁻¹⁴ “Mjaanč tehñ chaachpøgaamb hajxy pønjaty jim tsánaaby Corazincajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanaxiä hajxy mdsaačhpøga'añ quejee ja'a jáya'ayhajxy jecy chaachpøjquiän, ja'a hajxy jecy tsánaayyábä Tirocajptooty møødä Sidoncajptooty. Coo je'e hajxy cu yhiixy ja'a hijxtahnd nej mijts mja hixiän, cu ñajtshixøøyy ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jioøyy cu xiuu'ch hajxy jaduhñ. ¹⁵ Y mijts jim tsánaabiä Capernaum, haagä jiiy mijts mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp neby hajxy mdiijjiän.

¹⁶ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:

—Pønjaty mijts mmädia'agy xyhamädoowhijtáp, jaanä jadühñhöch nmädia'agy hajxy xyhamädoowhijtábä. Pero pønjaty mijts mmädia'agy xquia'a hamädoowhijtáp, ni høøch nmädia'agy hajxy xquia'a hamädoowhijtábä; ni ja'a nDeedyhöch miädia'agy xquia'a hamädoowhijtábä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

¹⁷ Mänitá nädägøøghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Cujecy hajxy wyiimbijtagajch. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy hánajty. Mänit hajxy miänaañ:

¹⁸ Wiindsøn, høxtá ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä ja'a miichcøxpä.

¹⁹ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Nhíxhöch ja'a Satanás coo jim quiahy tsajpootyp. Nebiä wädsucän jaduhñ jiatcøøyy. ¹⁹ Huuc mäow hajxy, tøøch mijts ja'a määjaa nmo'oy coo mijts tsahñdy myajtéénát møødä caa'pty, y coo ja'a møjcu'u hajxy mga'a yajmäjääd'agát; y cab hajxy nej mjada'añ. ²⁰ Paady hajxy mxoondá'agát coo ja'a mxøøhajxy jim yhity cujaay tsajpootyp. Cab jaduhñ ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbøjcä.

²¹ Mänitá Jesús jiaanč tehñ yajxoondaacpøjcä ja'a Dioshøpíritu. Mänitá Jesús miänaañ:

—Teedy, miichäts jim Wiindsønñajp tsajpootyp møødä hädaa yaabä naaxwiin. Cho-
jpy miich mjoot jaduhñ coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypii wyiijnjuø'owát tijaty ja'a hajxy høxpøcypii tøø mga'a yajwiinjuø'oy. Páadyhöch miich hoy nnänømy.

²² Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøøch nDeedy ja'a cuhdajt xquiøxy mo'oy. Cábøch pøn xñajuø'oy pøñhöch høøch, jagøoyyoch nDeedy jaduhñ xñajuø'oy. Y jagøoyyoch nDeedy nnajuøøbiä. Najuøøby hajxy je'ebä pønjätyhöch tøø nyajnähdiy coo hajxy ñajuø'owát.

²³ Mänitá Jesús ja'a jiamiøød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñämaayyä:

—Jootcujc hajxy jaduhñ mhídát je'eguiøxpä cooch mijts ja'a hijxtahnd may tøø nya-
jnähixø'oy. ²⁴ Tøyhájthøch jaduhñ mnána'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaañ tijaty mijts mhixyp. Nämäy hajxy jia mädoowaañ tijaty mijts mmädooby.

²⁵ Mänitá ley-yajnähixøøbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitá Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøn, tiich ngudiünäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádát nebiä Dios jjugyhatiän.

Paadiä Jesús jaduhñ ñämaayä, nä'ä mädia'agyhixáañäp hánajty je'e waamb hánajty yhadsowa'añ. ²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Neby jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduhñ mwiinjuø'oy.

²⁷ Mänitá ley-yajnáhixøobiä yhadsooyy:

—Jaduhñ jim myiñ maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgø'owät hamuumdu'joot. Jaanä jaduhñ jim myiimbä coo hopiønä mdsógät mba'häyøwät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsocuiän.

²⁸ Mänitá Jesús miänaañ:

—Hoy jaduhñ tøø mhadsoy; coo jaduhñ mgudiünät, mänit jim mnøcxät tsajpootyp.

²⁹ Pero yajcumayaambä ley-yajnáhixøobiä hánajty. Mänit miänaangumbä:

—Pøn jaduhñ mnänøømby cooñ hopiønä mdsógät nba'häyøwät.

³⁰ Mänitá Jesús yhadsoogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiä'agyhøch mädia'agy tu'ug, nej miich jaduhñ hoy mwiinjuø'owät. Jiibiä jäya'ay hánajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hánajty tøø choñda'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøjx jaduhñ mié'tsäxä møødä wyit. Mänit hoyhoy wiobho'cä. Nebiä ho'ogyipiän hajxy jaduhñ ñähgueecy. ³¹ Mänit teedywiindsøn tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiojc jaduhñ yhiixy, cab jaduhñ tiänaaxiojpy. Jiuhyohy jaduhñ. ³² Jaduhñsä tsajtøcucendähjapä tu'ug ñajxpä; jaduhñ je'e jiuhyohbiä. ³³ Mänitá Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduhñ yhiixy, mänitá hojioot miøødhajty. ³⁴ Mänitá mähdiojc chooyøoy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamäguijty withaam maa hánajty tøø jiotiän. Mänitá yhamdsoo jäyujcøxp yujtsehñ. Mänitá mähdiojc hoy ñajtsømø'oyii maa ja'a mejtsaactän. Mänit jim yhiixä. ³⁵ Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøjc plataxädø'øn metsc miooy. Mänit ñämaayy: “Tuñä mayhajt, huuc cueendähat yø'ø mähdiojc. Mäduhñtiä xädø'øn mjaac yajtuñ, mänitøch jaduhñ nmoodiägätsät cooñ nwiimbijtägätsät.”

³⁶ Mänitá Jesús ja'a ley-yajnáhixøobiä miäyajtøoyy:

—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøøgpähajxy.

³⁷ Mänitá ley-yajnáhixøobiä yhadsooyy:

—Ja'a häna'c hojioot møødhajtäbä.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Nøcx, y jaduhñ miich hojioot mmøødhajpät.

³⁸ Mänitá Jesúshajxy tiu'ubøjcumä. Mänit hajxy miejch wiingcajttooty. Mänitá Jesús yajtøjtägøoyy ja'a to'oxiojc tu'ug ja'a xøhajpä Marta. ³⁹ Jimä Marta piuhdo'oxy hánajty tu'ug ja'a xøhajpä María. Mänitá María ja'a Jesús wyiinhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hánajty je'e waambaty ja'a Jesús hánajty miädia'aga'añ. ⁴⁰ Pero wyl'i jioodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hánajty. Mänitá Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, nej miich jaduhñ mnijiäwø'oyii cooñ nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xya-jmännähgueegø'oy. Huuc näma'aw weenç xpiuhbety.

⁴¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Marta, Marta, madiu'u miich mwi'i tiajy mwi'i miay. ⁴² Tu'tu'uuyy jaduhñ yhawimnatsä. Hoyyä mbuhdo'oxy jaduhñ quiudiuñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduhñ pøn piøgáañxä cooñ nmädia'agy jaduhñ xyhamädoowhijtät.

11

¹ Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hánajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpädøoyy, mänitá jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajnáhixøoyyäch nebiä Juan ja'a jiamiøød yajnáhixøoyyän.

² Mänitá Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios hajxy hánajty mba'ya'axa'añ, jaduhñ hajxy mmäná'anät:

Dios, miich højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp.

Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'oy. Weenä mmäjaa myajcähxø'og.

Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäbøjcän tsajpootyp.

³ Móoyyäch højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.

⁴ Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduhñ nmämee'xiän pønjaty højts xñägädieeyøøby.

Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmó'owät coo højts xjiøjcapxø'owät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajnähdjät.

⁵ Mänitá Jesús miänaangumbä:

—Tsøg hajxy jaduhñ mänäñäm coo mijs mmägu'ughajpä mmøødä tu'ug. Coo miich cuptsuhmä nøcxy mnäma'ay: “Mägu'ughajpä, høøchä tsajcaagy tægøøg yajyujwäañäc.

⁶ Ja'a nmägu'ughajpøch tu'ug tøø miech. Jäguem chooñ. Cábøch tii nmøødä tiich jaduhñ

nnä'ä mó'owäp." ⁷ Wehndä mmägu'ughajpä jiiiby tögooty xyhadsöwät: "Ca'a xyhad-sipy. Hagö'oy ja'a tøjcan. Tøø højts ngöxy maaho'nä möødhöch nhuunghajxy. Cáböch nbädö'ogaa'nä coo'ch miich jaduhñ tijaty nmó'owät." ⁸ Tøyhájhöch jaduhñ nmäna'añ, hoy jaduhñ xjia mägu'ughaty, cab jaduhñ xñä'ä näbädö'ogáambät coo miich tijaty xmió'owät. Pero coo miich tehngajnä mw'i'i ñé'emät, mänit jaduhñ piädö'ogät, mänit jaduhñ xmió'owät tijaty miich hánajty myajmaajajpy. ⁹ Tøyhájhöch jaduhñ nmäna'añ, coo mijs ja'a Dios tijaty mmäyujwá'anät tehngajnä, tsipcöxp jaduhñ xñä'ägädä mó'owät. ¹⁰ Coo pønä Dios tijaty miäyujwá'anät tehngajnä, tsipcöxp jaduhñ ñä'ägädä mó'owa'añii.

¹¹ Pø jim mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwá'anät, cabä tsaa mmo'owa'añ; coo hacx xmiäyujwá'anät, cabä tsahñdy mmo'owa'añ. ¹² O coo tseidiu'udy xmiäyujwá'anät, cabä caa'pty mmo'owa'añ. ¹³ Hojiatypä ja'a mhuung hajxy jaduhñ mmooby, hoy hajxy mja ca'awiindöyyä. Mänaxiä ja'a mDeedyhajxy jim tsajpootypä xmió'owät ja'a yhEspiritu coo mijs jaduhñ mmäyujwá'anät.

¹⁴ Wiinghoocä Jesús ja'a möjcu'u hánajty yhöxquexy. Tøø jäya'ay hánajty tu'ug yaghuumyii. Coo ja'a mähdiöjc nähwaatsnä, mänit quiapxö'nä. Yagjuööyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. ¹⁵ Pero näje'e hajxy jaduhñ miänaañ:

—Yøø craa, ja'a möjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miøðhätjät, paadiä möjcu'u yhöxquexy. Ja'a möjcu'ugong, ja'a möjcu'u wyiindsöñhajxy je'e.

¹⁶ Näje'e hana'c ja'a Jesús hajxy hánajty ñäma'ay coo hijxtahnd ween yajcähxö'ogy, ja'a jim tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaambiä Jesús hajxy hánajty. ¹⁷ Pero ñajuøöbiä Jesús hánajty nebiaty hajxy hánajty wyi'i tijay wyi'i miay. Mänit miänaañ:

—Homiädyii cajptä, coo ja'a cu'ughajxy ñiyhawiingpäda'agöøjät, coo hajxy tu'töjc ñimiädsibö'owöøjät, cuhdägöyyäp ja'a chäna'ahajxy jaduhñ. ¹⁸ Jaanä jaduhnduhmbä, coo Satanashajxy ñimiädsibö'owöøjät, cuhdägöyyäp hajxy je'ebä. Mijs jaduhñ mänaamb coo'ch tyijy ja'a möjcu'uhajxy nhöxquexy ja'a möjcu'ugongä miäjaagöxpä. ¹⁹ Pero coo häxöpy jaduhñ tiöyyä, maa mijs mjamiøð ja'a mäjaa hajxy yhuuc paatpä coo ja'a möjcu'u hajxy yhöxquexy. Cähxö'p jaduhñ coo mijs ja'a tøyhajt hajxy mga'a mööðä. ²⁰ Pero høöçh, ja'a Diosmäjaagöxpöch ja'a möjcu'uhajxy nhöxquexy. Y cähxö'p jaduhñ coo miäwiingooñnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxö'oga'añ ja'a mijscöxpä.

²¹ Tsög jaduhñ mänaañäm, coo ja'a jäya'ay jaan'ch möcpä cwieendähädät ja'a yhamdsoo töjc, coo pujxt coo wiojxt miøðä, cabä mee'tspä jaduhñ tiägö'owät. ²² Pero coo jäya'ay maas ca'awiindöybyä miédsät, cabä cudöjc jaduhñ miäjädä'agät. Pöjcaäp ja'a piujxt ja'a wiojpt jaduhñ ja'a tyijy yajmäjäda'agaambiä. Mööð jaduhñ piöjcaäbät tijaty jiiiby miøð tögooty. Y høöçh, jaduhñ mäwiinäts høöçh ja'a möjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy.

²³ Pöñhöch jaduhñ xquia'a mööðpäðö'p, høöçh nmäds j'e'eduhñ. Y pöñhöch jaduhñ xquia'a mööðtuumb, je'e jaduhñ yajma'p pönjätyhöch nmädia'agy xjia wi'i miäbögañäp.

²⁴ Mänitä Jesús miänaañgumbä:

—Tsög jadähooc mädiäaccumbä. Coo ja'a möjcu'u piädsömät maa jäya'ay tu'ugän, mänit tiägö'oy poo'xtaacthöxtaabiä pactuum. Y coo jaduhñ quia'a päädät, mänit miäna'añ cooc jim wyiimbida'añ maa tøø yhuuc pädsömbän. ²⁵ Coo jim miejstägätsät maa ja'a jäya'ayän, tøø ja'a jäya'ay hánajty wyiinmahñdymech nebiä töjc wa'adspän. ²⁶ Mänitä möjcu'u ja'a jiamioð nöcx y wioy juxtujc ja'a maas haxöögpä. Mänit hajxy nägöxiä tiägö'oy maa ja'a jäya'ayän tsänaabiä. Y maas haxöög ja'a jäya'ay ñä'ägä jaty quejee hánajty.

²⁷ Jimä Jesús hánajty miädia'agyñä, mänitä to'oxiöjc ja'ay yaoox cu'ughagujc:

—Jootcujc miich mdaj mdsi'tsc jaduhñ yhity je'eguiöxpä coo miich tøø xyajtso'ogy tøø xyajyeegy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'eds maas jootcujc hijp, pönjatiä Diosmädia'agy cudiumb.

²⁹⁻³⁰ Tehngajnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty jiaan'ch tehñ ñämugö'oyii may. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ay howyiinmahñdy hajxy miøðä, ja'a hajxy jäda'ahatypä. Ja'a hijxtahnd hajxy jia wi'i yhixaamb, ja'a hoy-yagjuøöñäbä. Pero cab hajxy jaduhñ yaghixa'añii. Jagooyä hajxy jaduhñ yhixa'añ coo'ch høöçh jaduhñ njada'añ nebiä Jonás jecy jiajtiän mänaa jim quexyijän Nínivecajptooty. Dios jaduhñ quejx. ³¹ Coo jaduhñ yhabäädät coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty yajnähdija'añii, mänitä to'oxiöjc piädö'oga'añ, ja'a jecy hanéhmäbä jim jäguemnaax ja'a jøømbojmänajpä. Je'e jaduhñ mäna'anaamb coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agöøjät haxöögтуум. Je'eds ja'a Salomón hoy tøø miämädoona'ay, je'eguiöxpä coo ja'a Salomón hánajty jiaan'ch tehñ quihwijiä. Y cabä Salomón cuhdujt hánajty jiaty mööðä nebiöch høöçh jaduhñ nmööðän. ³² Y ja'a jäya'ayhajxy jecy tsänäayyabä Nínivecajptooty, jaduhñ hajxy miäna'anaambä coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agöøjät haxöögтуум. Coo ja'a Jonás ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy

jim Nínivecajptooty, mänitä jäya'ay ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonas cuhdujt hánajty jiaty møødá nébiøch høøch nmøøðän.

³³ 'Coo ja'a jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy jaduñ piäda'agy, nebiä jäya'ayhajxy jaduñ quiudøø'xøøjat ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yu'uèh, ni cab hajxy quiuhjupy cajønghaam. ³⁴⁻³⁶ Cooch mijts ja'a nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, hoy hajxy jaduñ mwädität homiänaajä. Pero cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, hagogdstuum hajxy jaduñ mhídat. Homiänájøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät neby hajxy hagogdstuum mga'a cá'awät.

³⁷ Coo ja'a Jesús miädiaacpäðøyy, mänitä Jesús wioonøcxä mägaabiä ja'a farisewäm. Coo jim miejch maa ja'a fariseo tiøjcän, mänit yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. ³⁸ Jaguiø'øbujy ja'a Jesús yhäñaaguiädaacy. Caj quiø'øbujy nebiä judioshajxy hánajty quiuhdujthatiän. Coo hajxy hánajty tiägø'øwa'añ caabiä, mänit hajxy hánajty quiø'øbujy. Coo ja'a Jesús quia'a cø'øbujy, yagjuøøyy ja'a fariseo jaduñ. ³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts fariseodøjc, jaduñ hajxy mja wi'i quiähxø'oga'añ nebiä hoyhäna'cän jim cu'ughagujc. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhooyä, je'leguiøxpä coo hajxy mw'i'i mieeèh mw'i'i pioty. ⁴⁰ Caj mijts mwiinmahñdy yhooyä. Tøø ja'a Dios ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy xquiunuu'xä. Tøø ja'a mjoothajxy xjia cunúu'xäbä coo ja'a mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty. ⁴¹ Coo ja'a häyooäya'ay hajxy mbuhbédät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduñ mnähwá'adsät.

⁴² 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Xiøøbä hajxy mja nä'a wi'i quiuyoxø'øy yø'øbi'c jøø'xychooy jiiiby tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy mgudiuna'añ maa jaduñ myiñän coo hajxy hoy mwädität, coo ja'a Dios hajxy mwiin-gudsähgø'øwät. Pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy mgudiünät.

⁴³ 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Mjaanèh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduñ. Jiiiby hajxy mja wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt hojiatypän jiiiby tsajtøgooty. Y chojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xon xwyiin-gudsähgø'øwät jiiiby halaplaaz.

⁴⁴ 'Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, mhøhndaacp hajxy jaduñ. Cab hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Y pønjaty ja'a mmädia'agyhajxy xpianøcxäp, tu'udägooby hajxy je'ebä, je'leguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'øy coo mijts mguhdujt jaduñ yhaxøøgä.

⁴⁵ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a ley-yajnähixøøbiä tu'ug:

—Wiindsøñ, coo jaduñ mmäna'añ, haxøøg højts jaduñ xñänøømbä.

⁴⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, jaanä haxøøg mijts mjadaambä mhabetaambä. Hanaxiä mijts ja'a tsipjatypä myajnähixø'øy. Ni pøn jaduñ quia'a jada'añ nej mijts myajnähixø'øyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnähixø'øyän ni weeñtiä.

⁴⁷⁻⁴⁸ 'Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chäna'ay yhäyoyyän jegyhajty. Je'eds hajxy jaduñ yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. Y mijts ja'a tiøjc-huunghajxy myajcøjjäp maa hajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduñ coo ja'a mhap ja'a mdeedy hajxy tu'ugwiinmahñdy nmøøðhity.

⁴⁹ 'Najuøøbiä Dios jaduñ. Je'e jaduñ mänaañ: "Nguexäämbiøch nguguexyhajxy maa yø'ø häna'c-haxjiän. Näjé'ejøch nguguexyhajxy xyagho'ogaanä. Naje'e hajxy ñä'a tsaachtuuna'añii." ⁵⁰ Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, pojpäuum cädieeduum hajxy jaduñ miähmø'øwa'añ ja'a Dios quiuguexyøxpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogylijäbä nägøxiä. Mänit hajxy tiägøøyyä yaghó'cäbä mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ⁵¹ Møøðä Abel yaghó'cäbä møøðä Zacarías. Tsajtøghaguuy ja'a Zacarías yagho'cä jim mäðøyyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduñ coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpäuum cädieeduum.

⁵² 'Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'a mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy hamdsoo mnä'a tsocy. Mijts ja'a cu'ug mw'i'i quiapxhiimby nebiä tøyhajt hajxy jaduñ quia'a päadat.

⁵³ Mänitä Jesús jiaanèh tehñ miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møøðä ley-yajnähixøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u. ⁵⁴ Jia wiinmahñdyhixaan ja'a Jesús hajxy jaduñ neby hajxy jaduñ cu yajnähdsoømy.

12

¹ Mänitä jäya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy jaduñ. Mänitä Jesús ja'a jiamüøð hawiing ñämaayy:

—Cabá fariseos miädia'agy hajxy mmäbòjcät. Nämay häna'c jaduñ tiu'udägooy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbòjcä. Hix, hòhndaacp ja'a fariseoshajxy jaduñ. Yajna-juò'owaamb jaduñ tsipcòxp coo hajxy jaduñ yhòhnda'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia miädia'agy, cab hajxy hamdsoo hoy quuiudiñ. ²Hix, cab jaduñ tii ñä'ägädä mähmò'owa'añ jañägaxy. Haagä cähxò'ogaamb jaduñ còxiä. ³Jaana jaduñduhmbä ja'a mijscòxpä, waambaty hajxy tòò mmäna'añ hamee'ch, yajmädowaamb jaduñ cu'ughagujc.

⁴Mägu'ughajpädòjc, cab hajxy mdsähgò'owät pòn ja'a mni'x ja'a mgopc xyaghó'cäp. Cab jaduñ nej xjiaac túnät. ⁵Pero ja'a Dios hajxy jaduñ mdsähgò'owäp. Je'edsä cuhdujt mòòd coo ja'a mjuyghajthajxy xyajcuhdägòoyyät, y coo hajxy xpíädä'agät haxòøgtuum.

⁶Hòxtahmdsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ, jiahmiejchpä Dios je'e. ⁷Mänaxiä mijs ja'a Dios xquia'a jahmiédsät. Paady hajxy jaduñ nga'ga tsähgò'owät. Xjiaanç tehñ chojp mijs ja'a Dios hòxtä xmioby hajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy.

⁸Tòyhajthòch jaduñ nmäna'añ, hòøch ja'a Diosquexypä, pònhòch xquiapx-paapt cu'ughagujc, je'e'ech jaduñ ngapxpaattägatsaamby jim tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum. ⁹Pero pònhòch jaduñ xquia'a capxpaatp cu'ughagujc, ni je'e'ech jaduñ nga'ga capxpaadaambä ja'a Diosmoonsäwiinduum.

¹⁰Pònhòch haxòøg xñänòømb, mee'xäänäp je'e. Pero coo ja'a Dioshèspíritu hajxy haxòøg ñänómät, cab hajxy jaduñ mié'e'xänät.

¹¹Coo mijs häna'c mädsibò'bä xyajnòcxät tsajtògooty o jim maa ja'a hagujtòjcän, cab hajxy mdaj mmáyät waamb hajxy mmädiá'agät, ¹²je'eguiòxpä coo ja'a Dioshèspíritu hajxy xñajtsapxòøgyyät waambaty hajxy jaduñ mhadsòwät.

¹³Mänitä Jesús ñämaayyä tu'jäya'ay maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsòn, nämäayyägòch nbuhy'a'y coochä nnädeedyñaax xpíuhmò'owät.

¹⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Pònhòch tòò xquiuhdujtmò'oy cooch mijs nhané'emät.

¹⁵Mänitä Jesús miänáangombä:

—Mnigwieendähadóøjöp hajxy coo hajxy tii nga'ga hadsógät. Cab hajxy nòcxy mdajy mmay coo hajxy còxiä nga'ga mòòdä.

¹⁶Mänit miänáangombä:

—Tsòg hajxy mänáanam, jii jäya'ay hijty tu'ug jaanç tehñ miäyòø. Mänitä ñòø miooc may yajpädò'cy. ¹⁷Mänit tiägòoyy tajpä maabiä: “Nébiòch nnòø nmoooc ndúnät. Maach jaduñ nnä'ä pädä'agät.” ¹⁸Mänit miänáangombä: “Tòøch nnajuò'oy maach nbädä'agät. Nyajmä'adäbòch yò'ò ndsehç. Maas crúundòch ngójtät. Jíbyhòch nnòø nmoooc ngòxy pädä'agät, mäduhñtiòch nmòòdä. ¹⁹Cábòch jaduñ tii ndájnät nmáañät. Jootcujc-hòch jaduñ ndsánáañät nhäyòonät majiomòjt. Poo'xáambòch, cayáambòch hu'ugáambòch, xoonä'agáambòch.” ²⁰Mänitä Dios ja'a craa ñämaayy: “Mii'ch, cab jaduñ nnä'ägä mábòcy. Jäda'a coods mho'oga'añ. Yò'òduhñ tòò mwi'l'i piädä'aguiäbä, pòn jaduñ mämähmò'owaamb.” ²¹Jaduñdsä mäyòøjäya'ayhajxy jiaty yhabety pønjaty maxiädò'òñ jaduñ tehngajnä yajmujp yhamdsoogòxpähajxy. Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyooob hajxy jaduñ.

²²Mänitä Jesús ja'a jiamioòd ñämaayy:

—Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjyghadaamby, tii hajxy mgayaamby, tii hajxy mwithadaamby. ²³Cab hajxy nòcxy mdajy mmay coo hajxy còxiä wiinä nga'ga mòòdä. ²⁴Hòxtahmds yò'ò muuxyhajxy, cab hajxy tiuñ xiajy. Cab hajxy tii ñi'iby; cab hajxy tii yajpädò'ogy; cab ä tsehç hajxy miòòdä. Ja'a Dios jaduñ yagjò'xp. Y mijs, mmaas tsoobaatp hajxy quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁵Hoy hajxy mäduhñtiä mja taj mja máyät, cab hajxy hamdsoo mniyayjeegòøjtät ni weeñtiä. ²⁶Pò cab hajxy hoy hamdsoo mniyayjeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmáyät.

²⁷Hòxtahmds yò'ò pøjy, yee'p yò'ò. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyiidyhädiuñ. Tòyhajt jaduñ, ni ja'a rey Salomón jecy quia'a nä'ägä mäbaaty nej yò'ò pøjjiän, hoy howyit hänajty jia mòòdä.

²⁸Hoyyä Dios yò'ò pøjy yajxón jia cunuu'xy, cab jecy. Mänaxiä mijs ja'a Dios xquia'a witmò'owät, hoy mijs jaduñ nga'ga ja mábòcy. ²⁹Ca'a hajxy mwi'l'i tiajy mwi'l'i miay tii hajxy mgayaamby mhu'ugaamby. ³⁰Ja'a hajxy jaduñ ca'a mábòjpä, je'eds hajxy wyl'i tiajpy wyl'i miaaby. Pero mijs, ñajuòøbiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy. ³¹Taj may hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät, mänitä Dios còxiä xmiò'owät.

³²Mägu'ughajpädòjc, ca'a hajxy mdsähgò'oy, hoy hajxy jaduñ mja nä'ä weeñtiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduñ coo mijs xyhuunghädät. ³³Mdóogöp hajxy mäduhñtiä hajxy mmòòdä; mänitä häyoobäya'ay hajxy mnä'ä mó'owät còxiä. Jaduñ mijs hoyhajt weenhajt jim mbáadät tsajpootyp. Cab jaduñ pòn jim tii xpíòjcät. ³⁴Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mbáadäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Coo ja'a yaabä naaxwiimbä hajxy mbòcjuò'owät, cab hajxy tii mbáadät.

³⁵⁻³⁶ Mäniä Jesús tiägöoyy mädiaacpä nebiä jiamioødhajxy nähix hahixøø yhidät coo hänajty quidaactägatsa'añ jadähooc. Mäni miänaañ:

—Nähix hahixøø hajxy mhädät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyiindsøn37-38 Pø ju-jyñä ja'a miionsägajxy hänajty, hoy ja tsuhmdä, hoy ja moññä, cumayaambä wyiindsøn jaduhñ. Tøyhajt jaduhñ. Høxtä yajcayøøjöp hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøn. ³⁹ Y jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a cudøjc jaduhñ ñajuø'owät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miëdsät, cab jaduhñ ñä'ägä maahø'ogät nebiä mee'tspä jaduhñ quia'a tøjtagøø'owät. ⁴⁰ Jaduhñ mijs nähix hahixøø mhijpät. Cab hajxy mnä'ägä najuø'owät mänäajøch ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexyäpä.

⁴¹ Mäniä Pedro jajtøoyy:

—Wiindsøn, pøn miich hädaa myajmoødmädiaacpyy, højtsyähajtiä tögä nägøxiä.

⁴² Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhñ cudiuumb nebiatiä wyiindsøn yhane'emiän, je'eds jaduhñ hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Coo ja'a wyiindsøn maa ñøcxy, je'eduhñ mähmøøby coo jaduhñ yajcäyät pøn jüby hijp tøgooty. ⁴³ Pø cudiuumbä copc-hajpä hänajty hoy, coo ja'a wyiindsøn wyiimbijtägätsät, cumayaañp jaduhñ ja'a wyiindsøn. ⁴⁴ Mäniä wyiindsøn yajnähdiä'añii coo jaduhñ quiopc-hädät mäduhñtiä ja'a wyiindsøn miøødä cøxiä. ⁴⁵ Pero coo ja'a copc-hajpä miäná'anät coo ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ, coo ja'a miämoonsä yhäyoowhixät, coo tiägøø'owät huucpä caabiä, coo miu'ugøøjät, ⁴⁶ mäniä wyiindsøn mjejtstägatsa'añ jaguiapxy, mäniit jaduhñ jiaanch tehñ chaächtiuna'añii neby hajxy chaächtiunijän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

⁴⁷ Mädyii moonsä jaduhñ ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'oy nebiaty ja'a wyiindsøn yhane'emyii, jaanch tehñ chaächtiunaañp je'e. ⁴⁸ Pero mädyii moonsä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiøøpä coo quia'a najuø'oy, cab jaduhñ jaty tsaächtiuna'añii. Pøn madiuung jaduhñ yajcøø'dägøøyyäp, tsipcøxp jaduhñ quiudiünät nebiaty yhane'emyii.

⁴⁹ Päädyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä tsip jaduhñ piädø'ogät. Weenä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'oyii. ⁵⁰ Mobadäjpøch nho'oga'añ. Jiaanch tehñ chøjpiøch njoot coo paquiä yhabäädät. ⁵¹⁻⁵² Päädyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjät. Cabä jäya'ayhajxy jootcujc ñä'ägä hidaannä. Nimiädsibø'owäänäp hajxy tu'ugtøgooty. Nädägøøgpäna'c-hajxy yajmuga'añ ja'a nämetspäya'ay. ⁵³ Miøødnimiädsibø'owäänäp ja'a tijä ja'a tiedyihajxy. Miøødhoc jiaxie'ebhajxy ñimiädsibø'owa'añii.

⁵⁴ Mäniä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy:

—Coo ja'a joc piädø'ogy maa ja'a xøø quiuhnaxiän, hijxtahñd je'e coo tiu'uwa'añ. ⁵⁵ Y coo jioømbojy, hijxtahñd jaduhñ coo han yhida'añ. Y mnajuøøby hajxy jaduhmbä. ⁵⁶ Tøyhajt jaduhñ, mnajuøøby hajxy jaduhñ nebiä xøø ñaxa'añ, pero cab hajxy mnajuøø'oy tijaty jadaañp häbetäänäp. Hix, hamdsoo ja'a mjoothajxy quia'a tsoy coo hajxy jaduhñ mnajuøø'owät.

⁵⁷ Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mga'a jada'añ. ⁵⁸ Coo pøn hänajty tøø xñäxø'owøø'oy, coo hänajty xyajnøcxy haguic, tu'haamnøcpxä myajtødiägøø'owät. Pø caj, xchümöp hajxy jaduhñ. ⁵⁹ Y cab jaduhñ mdsoj pädsømmät høxtä coonä mnuu'xy myajnähwä'adsät pedyii. Jaduhñ mäwlinäts Dios hajxy xyajcumädöwät.

13

¹ Mäniä ja'a Jesús yhawäänäxä coo ja'a Pilato ja'a Galileabäya'ay hänajty näje'e tøø yajyagho'ogyii tsajtøghaguyy. Animalyøjxpä Galileabäya'ayhajxy hänajty. Jaduhñ hajxy hänajty quihdujthaty. ² Mäniä Jesús miänaañ:

—Nej, mmänaamb hajxy jaduhñ, paady yøø häna'c-hajxy yagho'cä je'eguiøøxpä coo maas may ja'a pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiuñ quejee ja'a miägunaaxhajxiä. ³ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijs ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjäpät nägøxiä. ⁴ Y yøø häna'c-hajxy nämajmoxctägøøgpä tøø yho'oguiäbä jim Siloé mänaa ja'a mõj torre tøø ñähgahbetiän, nej, mmänaamb mijs jaduhñä coo maas may pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiuñ quejee ja'a jiamioødhajxy jim tsänaabiä Jerusalén. ⁵ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijs ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjäpät nägøxiä.

⁶ Mäniä Jesús miänäänagombä:

—Tsøc mädiäacäm, jii jäya'ay piids hijty tu'copc miøødä maa ja'a ñaaxän. Mäniit hoy jia hixøøy pø tøø tiøømbety. Cahnä hänajty tiøømbetyñä. ⁷ Mäniä mioonsä ñämaayy: “Huug hix yøø piids, tøø ndijy häxøpy tiøømbejnä cudägøøgmøjt, y cahnä ñä'ägädä tøømbetyñä. Púxäts, xiøøbä jim ñä'ä naaxñähänä'ay.” ⁸ Mäniä mioonsä miänaañ: “Wiindsøn, ween

jiaac täna'ay tu'jomøjt. Nhuuc nä'ä juhdajtú'udyhøch. Nhuuc tsooyó'øyhøch abonohaam.
⁹ Wehdä jaduhñ nä'ä tøømbédät. Pø caj, mänitøch nbúxät."

¹⁰ Wiinghoocä Jesús hänäjty jiiiby yajwiingapxø'øyt tsajtøgooty. Poo'xxiøøjooty hänäjty je'e.
¹¹ Jiibiä tajiäya'ay hänäjty tu'ug. Majmocxtägøøgomøjt ja'a pa'am hänäjty tøø miähäyoy.
 Jøney ja'a mähdiøjc hänäjty tøø yagjadyii ja'a mõjcu'ujäm; ni cab hänäjty hoy nä'ägä tøwa'añ.
¹² Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay yhiijy, mänit miøjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduhñ xñähwa'açh.

¹³ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay nähdoofñ. Mänitiä ja'a mähdiøjc tiøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. ¹⁴ Mänitä tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnajxy ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä cu'ug ñämaayy:

—Tädujxøø ja'a Dios tøø quinu'u'xy coo hajxy nduunämät. Mänitä mba'am hajxy min myajniñähwa'açhii. Pero cab hajxy myajniñähwa'adsøøjtät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mhøhndaacp mijts jaduhñ. Nej, caj mijts mweey mburro hajxy myajnoøhu'ugy ja'a poo'xxiøøjootiä. Hoy hajxy hoy mja capxy mja hane'emy, cab hajxy hamdsoo hoy mgudiufñ.

¹⁶ Y hädaa tajiäya'ay, Abraham yhap yhoc hädaaduhñ. Majmocxtägøøgomøjt hijty tøø yaghidyii pa'ammøød ja'a mõjcu'ujäm. Nej, cábøch ja'a cuhdujt hijty nmøødä cooçh poo'xxiøøjooty tøø nyajnähwa'açhä.

¹⁷ Mänitä Jesús miädsiphajxy chähdiuufñ. Pero ja'a cu'ug, jaançh tehñ xioondaac hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty tøø yajcähxø'øgy.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ ¹⁹ nebiä habi'c mostazapajcän. Coo jäya'ay jaduhñ ñi'ibät maa ja'a ñaaxän, cøxp jaduhñ yéegät. Høxtä pe'eñhädiünäp ja'a muuxyhajxy yhaa'xcøxp.

²⁰ Mänitä Jesús miänaañgombä:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ ²¹ nebiä to'oxiøjc tsajcaagychooy hajxy yajtuñän coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tägøøquixpøhñdy ja'a harina hajxy yajmäbädaagø'øgy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduhñ hoy piäðø'øgy.

²² Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hänäjty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús hänäjty yajnähiøø'øgy maa ja'a cajpthuungän. ²³ Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Nej, näweeñtiä hajxy nähwa'adsa'añ ja'a piojpä cádieeyhajxiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

²⁴ —Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät nebiä cuhdujt hajxy hoy nmøødhädät neby hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp. Nämäy hajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ, pero cab hajxy hänäjty yajtägø'øwa'añii coo cuhdujt hajxy hänäjty quia'a møøðä.

²⁵ Coo ja'a Dios ja'a tøjc hänäjty tøø yhagøøñä, mänitä tøghagø'øw hajxy hänäjty jia wi'i quiojxnoga'añ, pønjaty tøba'am hänäjty tøø miähmø'øy. Mänit hajxy hänäjty jia wi'i miäna'ana'añ: "Dios, yaghawa'ads yø'ø tøjc." Mänitä Dios yhadsowa'añ: "Cábøch mijts nhixiä." ²⁶ Mänit hajxy hänäjty miäna'anäängombä: "Pero tøøds miich nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miich mmädia'agy xyajnähiøø'øgy mänaa jim mhiitiän maa højts ngajptän." ²⁷ Mänitä Dios hänäjty yhadsowäängombä: "Tøø hajxy nnäma'ay coo hajxy nga'a hixiä. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt nä'ägä hoyyä."

²⁸ Mänitä Abraham hajxy hänäjty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum møøðä Isaac møøðä Jacob møøðä Diosquexyhajxy nägøxiä. Mänit hajxy mjø'øwa'añ mxuudsa'añ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtägø'øy. ²⁹ Nøcxaambä jäya'ayhajxy miägaya'añ Dioswiinduum ja'a hajxy wiinduhmyhagajpt-tsohmbä. ³⁰ Jaaya'ayhajxy jäda'ahaty péjxäbä, näje'e møjtunng hajxy piäada'añ. Y jaaya'ayhajxy jäda'ahaty møjtunngmøødpä, näje'e tiuunghajxy piögäänäxä.

³¹ Mänitxøøbä ja'a fariseoshajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Mdsóonäp yaa coo ja'a Herodes xjia wi'i yajyagho'oga'añii.

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'awiindøyyä Herodes jaduhñ. Nøcx hajxy näma'aw cooçh mejtsxøø tägøøgxøø njaac tuna'añ. Njaac høxquexäämbiøch ja'a mõjcu'uhajxy. Njaac yajmøcpøgäämbiøch ja'a pa'amjäya'ayhajxy. Mänitøch nduumbäðø'øwa'añ. ³³ Jexiøo, mejtsxøø tägøøgxøøjøch njaac tu'uyo'oya'añ. Mänitøch jim nmedsa'añ Jerusalén. Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a Diosquexy wiingtuum yhö'ogät.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañgombä:

—Ja'a häna'c-hajxy jim tsänaabiä Jerusalén, tøø ja'a Diosquexy hajxy may quihuga'açh. Tøøch mayhooc nja wi'i näma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixø'øwät; pero cab hajxy nä'ä najtshixø'øwa'añ. ³⁵ Cooçh jim ngóodät Jerusalén, páquiøch jim nhida'añ. Mänitøch mijts jim nnähgüe'egäänngombä. Cábøch hajxy yxhixaanñä høxtä cøonøch hänäjty

ngádaactáagatsa'añ. Mánit hajxy hánajty mmána'ana'añ: “Jaanch tehñ miøj jaanch tehñ jiaanch ja'a Dios tøø quiéxiábä.”

14

¹ Wiinghoocä Jesús ñöcxy mägaabiä maa ja'a fariseowiindsønä tiøjcän. Poo'xxiøøjooty hánajty je'e. Jiibiä Jesús hánajty miähijxna'aylijäm tøgooty ja'a fariseoshajxy. ² Jiibiä mähdöjc hánajty tu'ug qui'ixypa'ammøød. Jesús wiinduum hánajty tiána'ay. ³ Mánitá Jesús miáyajtøøyy ja'a ley-yajñähixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhñ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät poo'xxiøøjootiä.

⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'ä hadsooyy. Mánitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdoñ, yajmøcpøjcy. Mánit ñämaayy coo wyiimbidät. ⁵ Mánitá fariseoshajxy ñämaayyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quiuga'awø'øwät nøøjutjooty, nej, cab hajxy mánitá mya-jpádsómädä, hoy hánajty jia poo'xxiøøjootiä.

⁶ Cab hajxy waamb ñä'ägä hadsooyy.

⁷ Mánitá Jesús yhiijxy coo ja'a woybä wichpä hoyhänäabiejt hajxy jia wi'i yhøxta'ay. Mánit miánaañ:

⁸—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug hánajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwówät, cabä hoyhänäabiejt hajxy myaghänä'awø'øwät. Hix, coo hána'c maas cuhdujtmøødpä jiaac médsät, ⁹ mánitá cudöjc xñámá'awät: “Pädø'og, mo'ow yø'ø hänäabiejt yø'ø hána'c tøø jiaac méchäbä.” Xyajtsähdiünáp jaduhñ. Mánit nøcxy mhänä'ay maa ja'a hänäabiejt ca'a hojiatypän. ¹⁰ Pero jayøjp mhøxtä'awät ja'a hänäabiejt ca'a hojiatypä. Mánitá cudöjc xñámá'awät: “Mägu'ughajpä, yaa nañ maa hádaa hänäabiejt hojiatypän.” Xquiumáyap ja'a jäya'ayhajxy ja'a hajxy jim hänäabiä. ¹¹ Pøn ja wi'i yajcumayaamb, yajpexaamb je'eduhñ. Pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jaduhñ møjtagø'øwaamb.

¹² Mánitá Jesús ja'a fariseowiindsøn ñämaayy, ja'a hánajty tøø miäwóyyäbä:

—Coo ja'a tsuunañ hánajty mänaa myagjada'añii, cabä mmägu'ughajpähajxy mwówät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy, ni ja'a mmäjøøn ja'a mmädöjc-hajxy ja'a mäyøøbä. Xwiødägätsáp hajxy je'e ja'a miich hánajty tøø mwóyyäbä. ¹³ Pero je'eds mwówäp ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä. ¹⁴ Hoy miich jaduhñ xquia'a ja woodägätsät, jootcujc mhídat jadähoc je'eguiøxpä coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa ja'a jäya'ayhajxy hánajty jiuypijøjtägatsa'añän, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø quiudiüñäbä.

¹⁵ Jimä jäya'ay hánajty tu'ug yhäña'ay meexäwiinduum. Mánitá Jesús ñämaayy:

—Jootcujc je'e, pøn mägayaamb Dioswiinduum.

¹⁶ Mánitá Jesús miánaañ:

—Tsøc mädiäacäm. Jaduhñä jäya'ay tsuunañ tu'ug yagajtä. Mánitá jäya'ay may yawwoowä. ¹⁷ Coo hánajty tøø yhabaady, mánitá mioonsä ñämaayy: “Nøcx ja'a woybä wichpähajxy näma'aw coo hajxy yhadø'ødsät, coo ja'a cay tøø yhabaatañä.” ¹⁸ Pero mánit hajxy nägøxiä yhadsooyy cooc hajxy quia'a näbaadø'øwäañäxä. Tu'jäya'ay miánaañ: “Tøøchä naax njuy; nøcxäambøch cham nhixa'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwäañä.” ¹⁹ Mánit wiingpä miánaangombä: “Tøøchä waj njuy mägooxmancuern. Je'ech nøcxy nyajtuunghabøga'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwäañä.” ²⁰ Mánitá wiingpä jiaac mänaangombä: “Naambøcyhøch høøch; páadyhøch nga'a nøcxa'añ mägaabiä.” ²¹ Coo ja'a moonsä wyiimbijtagajch, mánit je'e cøx ñägapxy waambaty hajxy yhadsooyy. Mánitá wyiindsøn jiaanch tehñ jiootma'ty. Mánitá mioonsä ñämäaguombä: “Nøcx jim päyø'øguiä maa ja'a møjtu'ujän. Pønjaty jim mbaatyp, ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä, je'e jaduhñ mwoomináp.” ²² Coo ja'a moonsä jadähoc wyiimbijtagajch, mánit miánaañ: “Wiindsøn, Tøøch ngudiüñ nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Pero xiinä hawa'adspä.” ²³ Mánitá wyiindsøn yhadsooyy: “Nøcx jim maa ja'a xu'udstu'ujän, maa ja'a padu'ujän; pønjaty jim najxp, mnámá'awäp hadsip coo hajxy myinät, nébiøch ndöjc jaduhñ yhúdsät. ²⁴ Pero pønjätyhøch tøø nja yajwoyii, cab hajxy min quiaya'añ maach ndsuunañ nyagjadyiijän.”

²⁵ Nämäyä jäya'ay ja'a Jesús hánajty pianøcxy. Mánitá Jesús wia'wiimbijty. Mánit miánaañ:

²⁶⁻²⁷—Pønjätyhøch xpianøcxaamb, wéenhøch xmiaas tsocy quejee ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy chocy, møødä yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a yhuungä tio'oxy chocy. Pø caj, cábøch hoy xpianøcxät. Pøn ja'a jiujyajt ca'a nähdujp, cábøch jaduhñ hoy xpianøcxät. ²⁸ Coo pøønä töjc hánajty quiøja'añ, jayøjpä xiädø'øñ miächoy pø pedäänáp jaduhñ. ²⁹ Pø caj, mánit jaduhñ ñäxi'igøøjät coo hánajty quia'a maya'añ. ³⁰ Jaduhñ hajxy miáná'anät: “Xiøøbä yø'ø craa ñä'ä yajtsøhndaacy; maa jaduhñ ñä'ä yajmaayy.” ³¹ Coo ja'a reyhajxy hánajty ñimiädsibø'øwa'añii, jayøjp hajxy yhadixø'øy pø mäjäda'agaamb coo nämajcmil soldado jia møødä, coo ja'a miädsip ja'a soldado nähii'xmil miøødä. ³² Pø caj, jäguemiä ja'a quiuguexy

quixät weenä miädsip jaduñ miece'xy. ³³ Jaanä jaduñ mijtspä, coo hajxy cøxiä wiinä mge'a najtshixó'owät ja'a høøhcøxpä, cábøch hajxy hoy xpianócxät.

³⁴ Tuungpaatpä caan hit. Pero coo jio'owät, cab jaduñ mänaa yhoýóñät. ³⁵ Cab jaduñ tiuungpaadaanä. Nä'tä tägooby jaduñ. Pø mwiinjuøby hajxy, wéenhøch hádaa nmädia'agy xmiäböjá.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a yajnáhuuduutpähajxy námay møødä cubojpä cugädieeybähajxy. Miädoawaambiä miädia'agy hajxy hánajty. ² Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä ley-yajnáhixøøbiähajxy:

—Cab jaduñ yhoýyä coo yøø craa ja'a cubojpä ja'a cugädieeybä miägu'ughádät, coo miøødcáyät.

³ Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:

⁴ —Tsøc mänánañäm, pøn meeg hánajty møød mägo'x, coo tu'ug tiägøýyät, nej, cabäda'a nägøø' nädectyipiä mhøxtá'awädä. ⁵ Y coo mbáadät, mänit mxoondá'agät. Mänitä meeg mdsehñø'ogät. Mänit mdsehñø'ogät maa ja'a mdøjcän. ⁶ Coo jim mmédsät, mänit mmájøøn mmädøjc mwoomógät møødä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmäná'anät: “Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä meeg nbaady ja'a hijty tøø tiägøýyábä.” ⁷ Tøyhajt, jaanä jaduñ hajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät. Ja'a jaac námádaaxc-hil'x-cumajmøcxmädaaxc jáya'ayhajxy, ja'a hijty tøø quia'a tu'udägøýyábä, cab hajxy jiaty náxoonda'aga'añii.

⁸ “Tsøg jaac mänánañäm, mädyii to'oxiøjc xädø'øñ majc møød, coo tu'ug tiägøýyät, mänitä jøøn quiduøø'xø'øý. Mänit tiägø'øý tøjpeetpä hodia'agyhaamby, cham jaduñ yhøxta'ay. ⁹ Coo ja'a xädø'øñ piaady, mänitä miájøøn miädøjc wioomucy møødä miägu'ughajpähajxy. Mänit miäna'añ: “Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä xädø'øñ nbaady ja'a hijty tøø tiägøýyábä.” ¹⁰ Tøyhajt jaduñ, jaanä jaduñ ja'a Diosmoonsähajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät.

¹¹ Mänitä Jesús jadähooç miänáangombä:

—Tsøc mädiáacäm, jaduñnä jáya'ay hánajty tu'ug, metsc yhuung. ¹² Mänitä muutspä ñämaayy ja'a tieedy: “Teedy, høøchä xädø'øñ móoyyác mäduhñtiøch hijty tøø xyajnáhdijy.” Mänitä yhuuñghajxy miooyy ja'a xädø'øñ. ¹³ Cujaboom cumaaxcä craa muutspä tiu'ubøjinä. Cøjxä xiädø'øñ miädu'ubøcy. Mänit ñøcxy jäguemnaax. Mänitä xiädø'øñ cøjx ñähaduñ ñähána'mawø'øý. Haxøøç hánajty wiädity. ¹⁴ Coo ja'a xiädø'øñ hánajty tøø quiojxnä, mänitä yuu miejch maa ja'a craa hánajtiän. Mänitä yuu hoyhoý piaátänä. ¹⁵ Mänitä tuung hoy piaady mähädsømyagjøø'x. ¹⁶ Jia wi'i jioø'xaamby hánajty ja'a hädsøm hánajty jioø'xypä, pero cab hánajty tii ñä'ägä mo'oyii. ¹⁷ Mänit wyiinmahñdymejch: “Jim maačh ndeedy tiøjcän, jaančh tehñ quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jim quaiy yhu'ugy. Y høøch, cooçh yaa nmähmø'owät, yuuhø'ogäbøch háyaa. ¹⁸ Nnä'ägä nõcxyhøch jim maačh ndeedy tiøjcän. Jadúhñhøch nnäma'awa'añ: Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. ¹⁹ Cáboch miich hawiinmats xyhuuñgháñät. Hóyhøch miich xñä'a wá'anät moonsä.” ²⁰ Mänitä craa wyiimbijty, ñøcxtägäç maa ja'a tieedy tiøjcän.

Møjinä hánajty quia'a mech, mänitä tieedy jioøcuheebøyyä. Mänitä tieedy jioot xiuu'tspøjcy jadähooç. Mänit päyø'øguiä hoy jioøcubaadø'øý. Mänit ñähmäneeñ quihmäneeñ. Mänit chu'xy. ²¹ Mänitä yhuung miänáañ: “Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. Cáboch miich hawiinmats xyhuuñgháñät.” ²² Mänitä tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: “Tsøgäm, nõcx ja'a howyit yajpádsøm. Yajniuguibøgøø. Pádaacä cø'jædsøhñdy tu'ug møødä xäguio'øg. ²³ Nøcxä wajuuñghajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsøgä xøø hajxy yagjájätm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy hüucäm. ²⁴ Jadúhñhøch hádaa nhuung hijty nebiä ho'ogypian nebiä tägoybän. Pero tøøch jadähooç xyhajuø'oyii. Y chaach tøø xñamech.” Mänitä xøødsuu hajxy yagjájät.

²⁵ Ja'a craa mõjpä, jim hánajty je'e camjooty. Mänit wyiimbijty. Coo hánajty miedsaanä maa tøjcän, mänit miädooyy coo hajxy wyl'i xiu'uxy, coo hajxy wyl'i yhech wyl'i piuty. ²⁶ Mänitä moonsä tu'ug miøjyaaxy. Mänit miäyajtøoyy: “Tii jaduñ jájtáp.” ²⁷ Mänit ñämaayy: “Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajuuñghajxy ni'xpä tøø yajyagho'ogyii.” ²⁸ Mänitä craa mõjpä jiootma'ty. Cab hánajty tiøjtägø'owa'añ. Mänitä tieedy tiøjpdädsømy. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coo tiägø'owät. ²⁹ Mänitä craa ja'a tieedy ñämaayy: “Tøøch miich majiomøjt nja møødtuñ. Homiänájøch miich nmädia'agy tøø nmäböjçäm. Pero cáboch miich mänaa tii tøø xñä'ägä mo'oy, nébiøchä xøø jaduñ nyagjadøøjät møødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy. ³⁰ Pero xiidsä mhuing tøø miech. Tøø miich mxädø'øñ xñä'a yaghäyø'cä maa ja'a cuhñido'oxiøjcän. Y yøø craagøxpä miichä wajuuñghajxy ni'xpä tøø myajyagho'ogyii.” ³¹ Mänitä tieedy miänáañ: “Huung, homiänájøch miich tøø xmiøødhity. Y haagä miich mje'e jaduñ mäduhñtiøch jii nmøødä. ³² Pero

hawiinmats jaduhñ coo ja'a xøø nyagjåttämät, coo nxoonðaacämät, je'eguiøxpä coo yøø mhuch tøø miech. Jaduhñ hijty nebiä ho'ogyipiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähooç xyhajuøöyyäm.”

16

¹ Mänitå Jesús ja'a jiamioød ñåmaayy:

—Jaduhñdså mäyøøjäya'ay hånajty tu'ug. Mänit hoy yhawåanåxå coo ja'a xiåðøñ hånajty yajtuunåxå ja'a mioonså. ² Mänitå mioonså miøjyaaxy: “Nej, tøyhajt jaduhñ cooçh miich ja'a nxåðøñ xwyi'i yajtuunåjä. Hoorå, høøçh móoyåc mäduhñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødågø'øy. Cåbøch miich nmoonsåhådaañå.” ³ Mänitå craa tiågøøyy tajpä maabiå: “Nébiøch jaduhñ nn'å jatcø'øwåt. Xpiøgåanbøch ja'a nduung jaduhñ. Cåbøch møcmåjaa nmøødå cooçh nyu'uw cooçh nbúxåt. Tsåhdiunåbøch jaduhñ cooçh ndågø'øwåt xåðøñnyujwaambå. ⁴ Tøøçh nnajuø'øy nébiøch njatcø'øwåt, nébiøçhå jäya'ayhajxy xtiøjmø'owåt, cooçh nduung hånajty tøø xpiøçå.” ⁵ Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaaxy pønjayty ja'a wyiindsøn hånajty mänuu'xyhajp. Mänitå tu'jäya'ay jayøbajt miåyajtøøyy: “Måduhñtiøch yøø nwiindsøn xmiånuu'xiå.” ⁶ Mänit yhadsooyy: “Mågo'xlatå acéitøch nmånuu'xiå.” Mänitå craa miånåañ: “Hådaa nocy jaduhñ mänaamb coo miich mågo'xlatå mmånuu'xyhaty. Caaðså nocy wiingpä. Huug hædiuundågats coo juxy-chågui'xmajc-latå mmånuu'xyhaty.” ⁷ Mänitå tu'ug miåyajtøøgombå: “Miichåts, mäduhñtiå mnuu'xy.” Mänit yhadsooyy: “Mågo'xquixpø'hñdyhøçhå trigo mmånuu'xyhaty.” Mänitå craa miånåañ: “Caaðså nocy wiingpä. Huug hædiuundågats coo mådaaxc-hii'x mmånuu'xyhaty.” ⁸ Mänitå mäyøøjäya'ay ja'a mioonså quiumaayy coo quiahwijjiå. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mæbøjpå maa ja'a tiuunghajxiän quejee yøø Diosmädia'agy hajxy mæbøjpå.

⁹ Tsipecøxpå xåðøñ quiøxa'añ hædaa yaabå naaxwiin. Myajtúnåp hajxy jaduhñ nebiå jäya'ay hajxy jaduhñ xmiågu'ughådåt. Coo hånajty tøø mhø'nå, mänitå Dios jim xwyi-ingpøgåt tsajpootyp.

¹⁰ Pønå xåðøñ hoy yajtuumb, hoy jia weeñtiå, coo ja'a xåðøñ hånajty miayyå, mänit hoy yajtuungombåt. Pero pønå xåðøñ hoy ca'a yajtuumb coo hånajty weeñtiå, ni jaduhñ hoy quia'a yajtúnåt coo hånajty miayyå. ¹¹ Jaduhñds je'e, coo mijts ja'a xåðøñ hoy mga'a yajtúnåt hædaa yaabå naaxwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødågø'øwåt mädyii jaançh tsoobaadaamb. ¹² Y coo wiingjäya'ay xiåðøñ hajxy hoy mga'a yajtuunåt, cabå hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim mbåadåt tsajpootyp.

¹³ Coo ja'a moonså ja'a wyiindsøn metsc miådúnåt, ja'a tu'jäya'ayåbå, je'e miådia'agy hoy quiudiunåp; ja'a tu'jäya'ayåbå, cabå miådia'agy miåbøjçåt. Jaanå jaduhñduhmbå, coo ja'a xåðøñ hajxy mw'i chøgåt, cabå Dios hajxy hoy mmådúnåt.

¹⁴ Jimå fariseoshajxy hånajty nåje'e miåmådoona'ay. Jiaançh tehñ piøcjuøobiå fariseos ja'a xåðøñ hajxy hånajty. Mänitå Jesús hajxy ñåxiicy. ¹⁵ Mänitå Jesús miånåañ:

—Mijts, mjaançh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ maa ja'a cu'ughagujcån. Pero xñajuøøyyåp ja'a Dios ja'a mwiinmahñdyhajxy. Mädyijjaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edså Dios jaduhñ piejxpy.

¹⁶ Ja'a Moisés miådia'agy hijty cuðiunåxåp møødå Diosquexy miådia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy tiågøøyy yajwa'xpå, någøxiå jäya'ayhajxy jia wi'i tiågø'øwa'añ maa ja'a Diosmädia'aguian.

¹⁷ Pero cabå Moisés miådia'agy tiågoyya'añ. Maas paquiå ja'a tsajpootyp tiågøøyyåt møødå naaxwiin quejee ja'a Moisés miådia'agy.

¹⁸ Pønå tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udågooby jaduhñ coo wiingto'oxiøc wyiingpøjnåt. Jaanå jaduhñ tiu'udågoobiå pønå to'oxiøjc wiingpøjp ja'a tøø yhøxmächijjåbå.

¹⁹ Jaduhñdså mäyøøjäya'ay hånajty tu'ug. Jaançh tehñ yajxøn ja'a wyit hånajty miøødhaty. Jabom-jabom ja'a xøø hånajty yagjadyii jaançh tehñ yajxøn. ²⁰ Jimå måhdiøc hånajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaançh tehñ ñåhbu'uds jaançh tehñ quiuhbu'udså Lázaro hånajty. Jim naxy yhäña'ay naaxwiin maa ja'a mäyøøhåna'c tiøghaawån. ²¹ Je'e ja'a Lázaro hånajty jia wi'i quiayaambpy tijaty jiiy cahb naaxwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay mieexån. Høxtå nåhwéhyyåxåbå Lázaro piu'uds hånajty ja'a húcåm. ²² Mänitå Lázaro yho'nå. Mänitå yhäñåmä yajnøcxåxå tsajpootyp maa ja'a Abraham wyiinduuman. Ja'a Diosmoonså yajnøcx. Mänitå mäyøøjäya'ay yho'pä. Mänit yajnåaxtågøøyyå. ²³ Mänitå yhäñåmä yhädaacy møjcu'uhaam. Mänit tiågøøyyå tsaächtiunåbå. Mänit chajhee'py. Jimå Abraham ñåhebøøyy møødå Lázaro. ²⁴ Mänit yaaxy: “Abraham, høøçh nåxúu'tsåc. Høøçhå Lázaro yajnåguéjåc. Weenå quiø'øjøp yajxoogy wéenhøch ndoots min xyajtøjtså. Jaançh tehñ chaaçhpøjpøch yaa jøønjooty.” ²⁵ Mänitå Abraham yhadsooyy: “Huung, jahmiets jaduhñ nej tøø mdsåna'ay nej tøø mhåyoyyån yajxøn. Pero Lázaro, jaançh tehñ yhäyoob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nå, jootcujc yhijnå. Miichåts jiiy tsaächpøjnåp. ²⁶ Y chaaðs

je'e'ebá, cabá najxtaact maa, coo ja'a Lázaro jii'by yhá'dá'agát, ni coo miich yaa mbédát.”
²⁷ Mánitá máy'ø'jája'ay miánaaŋ: “Abraham, tuná mayhajt, huuc queŋ ja'a Lázaro jim maach ndeedián. ²⁸ Mägö'oxc-höch nbuhya'ay jim. Weená Lázaro nõcxy ñáma'ay coo ja'a yhaxø'øgcuhdujt hajxy ñajts'hixø'owát, neby hajxy yaa min quia'a tsaachpø'jpát.” ²⁹ Mánitá Abraham miánaaŋ: “Jim hajxy je'e miø'dá ja'a Moisés miá'dia'agy mø'dá Diosquexy miá'dia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiunáp.” ³⁰ Mánitá máy'ø'jája'ay miánaangombá: “Abraham, tøyhajt jaduhñ, pero coo ja'a ho'ogyjiája'ay jim miédsát maach ndeedyhajxián, mánit mábøcypíá yhaxø'øgcuhdujt hajxy ñajts'hixø'owát.” ³¹ Mánitá Abraham yhadsoógombá: “Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiá Moisés jia hanehmián, nebiá Diosquexyhajxy jia hanehmián, nej, je'e hajxy nõcxy ñá'a mábøquiá coo ja'a ho'ogypiá jia médsádá.”

17

¹ Mánitá Jesús ja'a jiamiø'd ñámaayy:

—Tspicøxpá jáya'ay hajxy xjia wi'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøn jaduhñ jatcø'øby, haxøøg jiada'añ. ²⁻³ Nägüeentá hajxy mwädítát. Coo pøn yø'ø pigána'c yajtu'udägóyyát, haxøøg jaduhñ jiadát. Mejor ñá'ägá mejjwyipø'owø'ø'jät molinopaanyo'xodso'ø'j.

'Coo ja'a mbuhya'ay xñägádieeyø'owát, mhøjáp jaduhñ. Y coo xñámá'awát coo mmée'xát, mmée'xáp jaduhñ. ⁴ Coo juxtujc-hooc xñägádieeyø'owát tu'xø'bá, y coo juxtujc-hooc xñámá'awát coo quia'a jatcø'øwaaná jaduhñ, mmée'xáp jaduhñ.

⁵ Mánitá Jesús ñámaayyá ja'a jiamiø'dhajxy:

—Højtsá májaa jaac móoyác neby højts maas hoy nmábøgát.

⁶ Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Coo mijts háxøpy mmábøcy hoy jia tu'lii'xiá, coo yø'ø qeypyhaa hajxy mnámá'awát coo nõcxy ñimiejjwyipø'oyii, xquiudiunábá mmá'dia'agyhajxy jaduhñ.

⁷ Tsøg jaduhñ mánáanám, coo ja'a mmoonsá tu'ug wyiimbídát camjooty, nej, jaduhñ mnámá'awádá: “Min cay.” ⁸ Caj pues, cab jaduhñ mnámá'awát. Jaduhñ mnámá'awát: “Høøch njøø'xy hádiuünác, høøch puhbéjtác maach cham ngaya'añ nhu'uga'añán. Mánit miich háyaa høxhaam mgáyát mhú'ugát.” ⁹ Ni mga'a Diosmó'owát coo ja'a mmá'dia'agy hánajty tøø xquiudiuná. ¹⁰ Jaaná jaduhñ mijtspá, coo hajxy hánajty tøø mgudiunñ nebiatiá Dios hánajty tøø xyhane'emián, jaduhñá Dios hajxy mnámá'awát: “Cab højts hawiinmats xmió'owát Dioscujú'uyáp. Jaduhyyá højts tøø ngudiunñ neby højts miich tøø xyhane'emián” —nø'má Jesús miánaaŋ.

¹¹ Tu'uyóhñábá Jesúshajxy hánajty. Jerusalén hajxy hánajty nõcxy. Mánit hajxy jim miejch maa ja'a Samarianaax miø'dnibiaadyijján ja'a Galileanaax. ¹² Mánit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugán. Mánitá Jesús jio'cubaadøoyyá ja'a hána'c námajcpá ja'a haxøøgp'u'udsmøødpá. Pero cabá Jesús wiingón tiehñ ñámejtsá. ¹³ Mánit hajxy yaaxy:

—Jesús, Wiindsøn, højts naxúu'tsác.

¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiixy, mánit miánaaŋ:

—Nøcx hajxy niyajcáhxø'ø'gøø maa ja'a teedyhajxián.

Coo hajxy wyiimbijty, mánit hajxy cø'x ñáhwa'ačh ja'a piu'uds. ¹⁵ Coo hajxy yhiixy coo hajxy hánajty tøø ñáhwa'ačh, mánit tu'jáya'ay wyiimbj'cumbá. Mánit møc yaaxy coo ja'a Dios mio'já jiaančhá. ¹⁶ Mánitá Jesús hoy wyiinjjcáda'agy. Høxtá mägujtscaadaac naaxwiin. Mánitá Jesús Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hánajty chooñ. ¹⁷ Mánitá Jesús miánaaŋ:

—Námajc ndiij hajxy tøø ñáhwa'ačh. Maa ja'a jiamiø'dhajxy ja'a nádaaxtupcá. ¹⁸ Jagooyyá hádaa craa nidiuhñ tøø wyiimbity Diospa'yaaxpá, y Samaria chooñ.

¹⁹ Mánitá Jesús ja'a craa ñámaayy:

—Tánaayyø'ø'g, nõcxná. Coo tøø mmábøcy, paadiá mbu'uds tøø cho'ogy.

²⁰ Mánitá fariseos ja'a Jesús hajxy miáyajtøoyy mánaa hánajty yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miájaa hánajty yajcáhxø'ø'ga'añ. Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yaghixa'añ mánaa jaduhñ yhabaada'añ. ²¹ Cab hajxy jaduhñ miána'ana'añ: “Xiids je'e”, o “Chaads je'e.” Tøø yhabaatná coo ja'a Dios ja'a miájaa yajcáhxø'ø'ga'añ.

²² Mánitá Jesús ja'a jiamiø'd ñámaayy:

—Habaadaamñ jaduhñ coo'ch mijts xjia wi'i yhiixtägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypá; pero cáboch hajxy xyhixa'añ. ²³ Mánitá cu'ughajxy miána'ana'añ cóogøch tyijy tøø ngáda'agy; pero cab hajxy mmábøgát. ²⁴ Jaduhñhøch ngáda'aga'añ nebiá wádsucán coo xim yam tiägø'oy hajjápá. ²⁵ Pero jaančh tehm chaachpø'gáambøch jayø'p. Cáboch jáya'ayhajxy xmíee'xa'añ ja'a hajxy jáda'ahatypá. ²⁶ Coo'ch hánajty ngádaactägatsa'añ, jaduhñá jáya'ayhajxy hánajty jiatcø'ø'wa'añ nebiá jecyjiája'ayhajxy hánajty jiatcø'ø'yán mánaa ja'a Noé hánajty jyiiján. ²⁷ Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hánajty, wi'i piø'p wi'i yhuucp hajxy hánajty. Mánitá Noé tiägøoyy barcojooty. Mánitá Dios ja'a nõøgømdägoy quiejxy. Cø'x hajxy jaduhñ yho'ogy. ²⁸ Jaduhñ hajxy hánajty jiatcø'ø'biá mánaa ja'a Lot hánajty jyiiján. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hánajty, wi'i jiuuby wi'i tioo'p hajxy hánajty,

wi'li ñiip hajxy hánajty, wi'li tiójcojp hajxy hánajty. ²⁹ Coo ja'a Lot jim chohñ maa ja'a Sodomacajptootián, mánitá jøøn tiägøoyy cahbá møødá azufre. Cøjxá jáya'ayhajxy yho'ogy. ³⁰ Jaduhñá jáya'ayhajxy hánajty jiatcø'øwángombá cooçh hánajty ngádaactáagsa'añ, høøçh ja'a Diosquexypá.

³¹ 'Mánitxøø, pøñ hánajty hijp tøjwiing, caj tiøjtägø'øwät coo cøxiä wiinä yajpádsómät; jaduhyyá piäyø'ögät. Y pønä hánajty hijp camjooty, caj wyiimbídät maa ja'a tiøjcän; jaduhyyá tiu'ubøjtøwät. ³² Høxtahmádsá Lot tio'oxiøjc jiajty. ³³ Pønä jiugyhajt hádaa yaabá naaxwiin ja wi'li yaghoyø'øwaamb, haxøøgtuum piáda'aga'añii. Pero pønä jiugyhajt náhdugaamb, hodiium je'e ñä'ägä nøcxa'añ.

³⁴ 'Tøyhajt jaduhñ, mánitcoods, námetsc hajxy hánajty mia'awa'añ tu'ugmaabejt. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii. ³⁵ Jaduhñá to'oxiøjc-hajxy hánajty jiøjtspá námetsc. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii. ³⁶ Jaduhñá ya'adiøjc-hajxy hánajty námetsc tiuumbá camjooty. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii.

³⁷ Mánitá Jesús miäyajtøwä:

—Wiindsøñ, maa jaduhñ jiada'añii.

Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Tspicøxp jaduhñ jiada'añii nébiøch chamñ nmádia'aguiän.

18

¹ Mánitá Jesús tiägøoyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy tehngajná Dyiospa'ya'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhádat, hoyyá Dios quia'a ja tsoj hadsowät. ² Mánit miänaañ:

—Tsøg hajxy mádiáacám. Jaduhñá jáya'ay hijty tu'ug quiuduunghaty. Cabá Dios hánajty wyiingudsáhgo'øy ni ja'a miägajptjáya'ay. ³ Jimá yaamgto'oxy hánajty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miádsip hánajty jia wi'li ñäxø'øwø'øwaamby. Paady hánajty jabom-jabom ñøcxy maa ja'a cuduungän neby jaduhñ piuhbedøjtät. ⁴ Cabá yaamgto'oxy miádia'agy hánajty ñä'ägä cudiunáanäxä. Mánitá cuduung tiägøoyy tajpá maabiä: “Cábøch pøñ nwiingudsáhgo'øy ni ja'a Dios ni ja'a jáya'ay. ⁵ Pero cooçh yø'ø yaamgto'oxy xwyi'i yhadshipy, ngudiunáanábøçh miádia'agy jaduhñ, nébiøch min xquia'a wi'li yhadsiñpnät. Pø caj, jootmä'adábøch háyaa.”

⁶—Nøñä cuduung miänaañ, ja'a Dios ca'a wiingudsáhgoøbiä. ⁷ Jaduhñá Dios ja'a yhuung piuhbedaambä, ja'a hajxy xøømdsuhm pa'yaaxpá. ⁸ Paquia' yhadsowa'añ. Pero høøçh ja'a Diosquexypá, cooçh yaa ngádaactáagsät hádaa yaabá naaxwiin, nej, je'enä ja'a jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miábøcyñjä.

⁹ Jimá jáya'ayhajxy hánajty näje'e, wi'li yajcumayaamb hajxy hánajty. Wyi'i piejxyp wyi'i tiehmbj ja'a miägu'ughajpá hajxy hánajty. Mánitá Jesús miänaañ:

¹⁰ —Tsøg hajxy mádiáacám. Jaduhñá jáya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpá. Tu'ug hánajty tiuñ fariseo, tu'ug hánajty tiuñ yajnähjuudiutpá. ¹¹ Ja'a fariseo, tána'a hánajty Dyiospa'ya'axy: “Haay Dios, Diosciuj'uyáp cooçh nguhdujt quia'a haxøøgå. Cábøch nmeech cábøch nboty, cábøçhä to'oxiøjc nmøødá wiingpá. Cábøch jaduhñ njatcøçh nej yø'ø yajnähjuudiutpän. ¹² Hayúujøch naxy nhity metsc-hooc tu'ugpá semana. Nyépiøçhä diezmo homiánaajä.” ¹³ Jáguemjuøøbiä yajnähjuudiutpá hánajty tiána'ay. Cab hánajty ñä'ägä tsajheeby. Jaançh tehñ jootmayhajp hánajty je'e. Jaduhñ hánajty miäna'añ: “Haay Dios, høøçh näxúu'tsác. Nnajuøøbiøch cooçh ngubojpá cooçh ngugádieeyä.” ¹⁴ Tøyhajt jaduhñ, coo ja'a yajnähjuudiutpá wyiimbijnä, tøø ja'a piojppá quiádieey hánajty yajnähwa'açhíjäm ja'a Diósám. Pero ja'a fariseo, cab jaduhñ yajnähwaatsá. Pøñ ja wi'li yajcumayaamb, cabá Dios quiuamay. Pero pøñ ca'a yajcumayaamb, je'edsá Dios jaduhñ quiuamaaby.

¹⁵ Mánitá pigána'c-huunghajxy näje'e wioomejtsá maa ja'a Jesúsán, nebiä Jesús jaduhñ quiunúu'xät. Coo ja'a jiamíøødhajxy jaduhñ yhiixy, mánit hajxy tiägøoyy hojppá ja'a pigána'c-hajxy tøø wioomeçhíjábä. ¹⁶⁻¹⁷ Mánitá Jesús ñamaayy ja'a jiamíøødhajxy:

—Weençh yø'ø pigána'c-hajxy xñamiñ. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø pigána'c-hajxy, chojpiä jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miábøgå. Cab hajxy yajcumaya'añ. Pønä jioot jaduhñ tsojp coo ja'a Diosmädia'agy miábøgå, pøñ ca'a yajcumayaamb, je'eds jim nøcxaamb maa ja'a Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁸ Mánitá Jesús miäyajtøwä ja'a copc-hajppá tu'ug:

—Wiindsøñ, mhoyhána'c miich. Tiich ngudiunáp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁹ Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Tiich coo xñama'ay cooçh nhoyhána'cä. Jagooyyá Dios tu'ug yhooyyá. ²⁰ Mjajpy jaduhñ nebiä Dios tøø xyanéhëmäm, tuhmds: “Cabá to'oxiøjc wiingpá mmøødhádät; ca'a mjáya'ay-yagho'ogy; ca'a mmeech; ca'a mhøhnda'agy; mwiingudsáhgo'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy.”

²¹ Mánitá copc-hajppá miänaañ:

—Ngudiúumbiøch jaduhñ. Chüucnøch jaduhñ nmádsøhndaacy ja'a wiinmahñdy hoybä.

- ²² Mänitä Jesús miänaaŋ:
—Jadu'tu'uyyā mǵa'a yajpedyii. Cōx toog māduhñtiä mmøødä; mänitā häyooßäya'ay mnä'ä mó'owät. Coo jaduhñ mgudiünät, mänit jim mdägö'owät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.
- ²³ Mänitä craa jootmabiøjcy, je'eguiøxpä coo hänajty jiaanč tehñ miäyøßjä. ²⁴ Coo ja'a Jesús yhiñxy coo ja'a craa hänajty tøø jootmabiøcy, mänit miänaaŋ:
—Jaanč tehñ chip jaduhñ coo ja'a mäyøßjäya'ayhajxy jim tiägö'owät Dioswiinduum.
- ²⁵ Maas paquiä ja'a camello ñaxö'owät ja'a xuhñdyjutjooty quejee ja'a mäyøßjäya'ayhajxy jim tiägö'owät Dioswiinduum.
- ²⁶ Mänitä jäya'ayhajxy miänaaŋ, ja'a hajxy hänajty jim mämädoonaabiä:
—Pønäda'a jim nä'ä tägö'owäp Dioswiinduum.
- ²⁷ Mänitä Jesús miänāngombä:
—Mädyii ja'a jäya'ayhajxy quia'a jadaamby, Dios mäbøcypiä jadaamb.
- ²⁸ Mänitä Pedro miänaaŋ:
—Tøøds højts ngøxy najtshixö'oy māduhñtiä højts hijty nmøødä, neby højts miich hoy nbanöcxät.
- ²⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:
—Tøyhajt jaduhñ, pønä tiøjc najtshixö'owaamb, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a piuhya'ay, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, ja'a Diosmädia'agyquioxpä, ³⁰ piaadaamby ja'a maas hoybä ja'a maas weenbä hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hänajty tøø yho'nä, mänit hänajty cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.
- ³¹ Mänitä Jesús ja'a jiamioød hawiing wioonøcy ja'a nämajmetspä. Mänit miänaaŋ:
—Yañ hajxy nnöcxäm Jerusalén. Jimhøch njada'añ nhabeta'añ nébiøchä Diosquexyhajxy jecy xmiädiaquian, høøch ja'a Diosquexypä. ³² Xquiø'ødägö'owäambøch ja'a teedywiindsønhaajxy ja'a jäguembäya'ayhajxy. Xñäxi'igäambøch hajxy. Xwyiinwoonäambøch hajxy. Xwyiingutsujö'owäambøch hajxy. ³³ Xwiobho'ogäambøch hajxy. Mänitøch hajxy xygho'ogaañä. Y cudägøøgxöøjøch njujypigoga'añ.
- ³⁴ Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty ñä'ägä wiinjuö'oy nebiä Jesús hänajty miädia'agy. Tsip hänajty miädia'agy.
- ³⁵ Coo ja'a Jesús hajxy hänajty tøø miäwiingoonnä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó, jimä wiindspä hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Xädö'øn hänajty yujwaamby. ³⁶ Coo miädooy coo jäya'ay hänajty may wyi'i ñaxy, mänit yajtøøyy tii jajtäp. ³⁷ Mänitä yhawānāxä coo ja'a Jesús hänajty ñaxy, ja'a Nazaret-tsohmä. ³⁸ Mänitä wiindspä yaaxy:
—Jesús, miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.
- ³⁹ Ja'a hajxy hänajty jawyiin najxpä, mänit hajxy yhojy coo yhamónät. Pero maas møø jaduhñ jiaac yaaxy:
—Miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.
- ⁴⁰ Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaaŋ:
—Yajmets yøø wiindspä yaa.
Coo ja'a mähdiøjc yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, mänitä Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:
- ⁴¹ —Nébiøch miich nbuhbédät.
Mänitä mähdiøjc yhadsooy:
—Wiindsøn, høøch hii yaghijxö'cäc.
- ⁴² Mänitä Jesús miänaaŋ:
—Tøø jaduhñ mhijxö'øgy coo tøø mmäbøcy.
- ⁴³ Mänitiä ja'a wiindspä jiaanč hijxö'cy. Mänitä Jesús piadu'ubøjcy. Mänit tiägøøyy mänaambä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hijxäbä, jaduhñ hajxy miänaambä nägøxiä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä.

19

- ¹ Mänitä Jesús quiajptägøøyy Jericó. Mänit ñajxy cajptooty. ² Jimä mäyøßjäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä Zaqueo. Wiindsøn hänajty tiuumby maa ja'a yajnähjuudiutpähajxiän. ³ Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaambiä Jesús hänajty, pero cab hänajty hoy yhixa'añ je'eguiøxpä coo hänajty jiaanč tehñ ñaaxypä, møødä jäya'ayhajxy hänajty jiaanč tehñ miayä. ⁴ Mänit päyøßguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty ñaxö'owa'añän. Mänit piejty quepyquioxp, nebiä Jesús jaduhñ hoy yhäxät. ⁵ Coo ja'a Jesús jim ñajxy, mänit yuughee'py maa ja'a Zaqueo hänajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús miänaaŋ:
—Zaqueo, tsögämäts, mänácäts, mejtsta'agäambøch jim maa miich mdöjcän.
- ⁶ Mänitiä ja'a Zaqueo miänajcy. Mänitä Jesús hoy yajtøjtägö'oy jootcujc. ⁷ Coo ja'a cu'ug jaduhñ yhiñxy, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jim mejtstä'agät maa ja'a cubojpäya'ay cugädiejiäya'ay tiøjcän. ⁸ Mänitä Zaqueo tiänaayø'cy. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, huuc mäadow, mädúhñtiöch nmøødä, cúpc-höchä häyooäya'ay nnä'ä mo'owa'añ. Pønjiythöch tøø nmämeech hønnda'agymiaäia'agyhaam, mädaaxcjaduhñtiöch nyajwiimbida'añ.

⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jädá'ajöchä piojpä quidiieyhajxy nyajnáhwa'adsaanä hädaa tögootypä, je'eguiøxpä coo yhAbraham yhap yhicä hädaa craabä, hoy jia nä'ä yajnáhuudiu'udy. ¹⁰ Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, hööch ja'a Diosquexyä, nébiöchä jäya'ay piojpä quidiieyhajxy jaduhñ nyajnáhwa'adsät. Jadúhñhöch njoot chocy.

¹¹ Mäwiingöönäbä Jesúsahajxy hánajty Jerusalén. Miädöwäbä cu'ugä Jesús miädia'agy hánajty. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ cooc hánajty tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ. ¹² Paadiä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:

—Jaduhñä mäyøøhäna'c hánajty tu'ug. Nøcxaamb hánajty jäguemnaax coo hánajty mio'owa'añii mõjtuung maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit hánajty wyiimbida'añ. ¹³ Coo hánajty tiu'ubøga'añ, mänitä mioonsä ja'a majcpä miøjyaaxy. Mänitä maxiädø'øñ hajxy nägøxiä yajcø'ødägøøyyä. Mänitä mäyøøjäya'ay miänaañ: “Mädúhñtiöch jäguem nhida'añ, myajmayø'owäp hädaa xädø'øñ hajxy.” Mänitä craa tiu'ubøjcy. ¹⁴ Jaanč tehñ xiøøghájtäbä craa jim maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänitä cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hánajty quia'a tsoey coo ja'a craa jim quiopec-hádät maa ja'a quiajpthajxiän. ¹⁵ Coo ja'a craa hánajty tøø tiuungwiingpøjnä, mänit wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mänitä mioonsä miøjyaaxy ja'a xädø'øñ hajxy hánajty tøø yajcø'ødägø'øyljijäbä. Yajtøwaambiä craa hánajty mäduhñjaty hajxy hánajty tøø yajmayø'oy. ¹⁶ Mänit tu'ug miejch. Mänit miänaañ: “Wiindsón, majcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'oy.” ¹⁷ Mänitä craa yhadsooy: “Jaanč tehñ yhoj miich tøø mgudiñ. Wéeñtiöch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'oy. Coo hoy tøø mgudiñ, páadyhöch miich nyajnáhdij coo mgopc-hádät maa yø'ø majcpä cajptän.” ¹⁸ Mänitä wiingpä miejtpä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, mägoøxcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'oy.” ¹⁹ Mänitä craa yhadsoogombä: “Jim miich mgopc-hada'añ maa ja'a mägoøxc cajptän.” ²⁰ Mänitä wiingpä jiaac mejtpä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, chaadsä mxädø'øñ. Paayyájootyhöch hijty nyaghyty. ²¹ Míichhöch hijty ndsähgøøby je'eguiøxpä coo miich mjootmøjjä, coo miich myajpádø'ogy maa hijty tøø mga'a päda'aguiän.” ²² Mänitä mäyøøhäna'c miänaañ: “Caj miich hoy tøø mgudiñ. Hamdsoo miich mmäna'añ cooch njootmøjjä, cooch nyajpádø'ogy maač hijty tøø nga'a päda'aguiän. ²³ Jimhöch nxädø'øñ häxøpy tøø xpiädaac maa ja'a bancon, neby jaduhñ cu miayøøyy, mädúhñtiöch hoy jäguem tøø nwädity.” ²⁴ Mänitä craa ja'a jäya'ay nãmaayy ja'a hajxy hánajty jiiy tãnaabiä: “Pøjcä yø'ø craa yø'ø xädø'øñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'øñ majcjaduhñtiä tøø yajmayø'oyäbä.” ²⁵ Mänit hajxy yhadsooy: “Wiindsón, tisän, ximä xädø'øñ may miøødäbä.” ²⁶ Mänitä mäyøøhäna'c yhadsooy: “Høöch jaduhñ mänaamb; pøn may møød, maas may mio'owa'añii. Pero pøn wéeñtiä møød, pøgáanaxäp cøxiä mäduhñtiä miøødä. ²⁷ Y ja'a nmädsiphøchhajxy, ja'a hööch hajxy xxiøøghajpä, yajmín hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa maač nwiinduumän” —nøñä Jesús miänaañ.

²⁸ Mänitä Jesúsahajxy tiu'ubøjcombä. Jerusalén hajxy hánajty ñøcxy. ²⁹ Mäwiingöomb hajxy hánajty maa ja'a cajpt hánajty metsc xiøhatiän Betfage møødä Betania, mäwiingón maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Olivos. Mänitä Jesús ja'a jiamioød metsc ³⁰ nãmaayy:

—Nøcxø'og hajxy jim maa yø'ø cajptän. Jim cajptpa'a ja'a burrohuung hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn ñä'ägä yaghäñaabietyñä.

Mmägøjø'owäp hajxy; mänit hajxy yaa mmämínät. ³¹ Coo pøn xmiäyajtöwät tii ja'a burro hajxy coo mmägøjø'oy, mänit hajxy mhadsöwät cooch hööch jaduhñ nmäna'añ.

³² Mänitä burro hajxy hoy jiaanč paady nebiä Jesús hánajty tøø miäna'añän. ³³ Jimä burro hajxy hánajty miägøjø'oy, mänit hajxy nãmaayy ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmägøjø'oy.

³⁴ Mänit hajxy yhadsooy:

—Højts nwiindsón jaduhñ mänaamb.

³⁵ Mänitä burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitä wyit hajxy piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesús hajxy yajpejty burronähgøxp.

³⁶ Mänitä cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsoöbiä tu'haam maa ja'a Jesús hánajty ñaxø'owa'añän. ³⁷ Olivostunmøjcä tu'u hánajty ñaxø'oy. Coo hajxy miejtsnä maa ja'a wiinmäcän, mänitä Jesús jiamioødhajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä je'eguiøxpä coo hajxy hánajty xioonda'agy. Nãmoyä Jesús jiamioødhajxy hánajty. Jaduhñ hajxy hánajty ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaančä, coo hajxy hánajty tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñajatypä ja'a Jesús hánajty tøø yajcähxø'øguiäbä:

³⁸ —Møj jaanč hädaa gobiernä; Diosquexy hädaaduhñ. Møj jaančä Dios jim tsajpootypä; ween hajxy jim xioonda'agy —nøñ hajxy hánajty ya'axy.

³⁹ Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e piädäna'ay. Mänitä Jesús hajxy nãmaayy:

—Wiindsón, mhójp yóθ mjamióðhajxy.

⁴⁰ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Hóyhóch yóθ hána'c cu nja hoj, cab hána'c háyaa ñá'ä hamóombät; maas móç hajxy ñá'ägä yá'axät.

⁴¹ Coo ja'a Jesús hánajty jim miedsaanná Jerusalén, coo jaduññ ñáheebóoyy, mänit tiägóoyy jöðbiä. ⁴² Mänit miánaañ:

—Yóθ Jerusalénpäya'ayhajxy, cooçh hajxy cu xchojcy, jootcuje hajxy häxópy yhyt. Tóθ yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jiootcugóoyy. Pero cab hajxy wyiinjuó'owa'añ. Cábóch hajxy xchoga'añ xmíee'xa'añ. ⁴³ Haxóøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaambä miádsiphajxy. Mänit hajxy jiuhguraajó'owa'añii piquiä. ⁴⁴ Cab hajxy yajmäjäda'aga'añii. Yagho'ogáanäp hajxy jaduññ. Mänitá quiajphajxy quihuðägoyya'añ. Paady hajxy jaduññ jiada'añ yhabeta'añ cooçh hajxy jaduññ xquia'a tsoga'añ.

⁴⁵ Coo ja'a Jesús miejch cajptooty, mänit tiägóoyy tsajtógooty. Mänit tiägóoyy hoxquejxpádsóombä pónjaty jiihy juuby too'p. ⁴⁶ Mänit miánaañ:

—Jim jaduññ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'eçh ndójc hajxy xwiáanät cooçh hajxy jiihy xpia'yá'axät.” Ja'a Dios jaduññ mänaañ. Pero mijts, jaduññ hajxy mwa'añ meedsóñdy.

⁴⁷ Najxpáxóθ ja'a Jesús hánajty jiihy yajnáhixó'oy tsajtógooty. Pero ja'a teedywiindsónhajxy móðä ley-yajnáhixóðbiähajxy, quiojyquiapxytuumby hajxy hánajty nebiä Jesús hajxy yagho'ogät, móðä cu'ugwiindsónhajxy. ⁴⁸ Pero cab hajxy hánajty ñajuó'oy neby hajxy jiatcó'owät je'eguióxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miádia'agy hajxy hánajty jiaanç tehñ miámádoonaayä.

20

¹ Jiihiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hánajty yajnáhixó'oy tsajtógooty, mänitá Jesús ñámejtsä ja'a teedywiindsónhajxy móðä ley-yajnáhixóðbiähajxy móðä copc-hajpähajxy.

² Mänit hajxy miánaañ:

—Pónä cuhdujt tóθ xmió'oy coo ja'a cu'ug tóθ mhóxquejxpádsómy tsajtógooty, y coo tóθ mdägó'oy yajnáhixóðbiä.

³ Mänitá Jesús miánaañ:

—Chaads mijts nmäyjtówaambä. Mhadsówäp hajxy jaduññ: ⁴ Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pón jaduññ quejx, Dios tógä jáya'ayä.

Cab hajxy ñá'ä hadsooyy. ⁵ Mänit hajxy tiägóoyy yajcapxióðbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsóowämät; coo hajxy nmánáañämät coo ja'a Dios quejxy, mänit yhadsowa'añ: “Tii hajxy coo mga'a mäbóçä.” ⁶ Y coo hajxy nmánáañämät coo jáya'ay quejxy, mänitá cu'ug hajxy xquiuhgä'tsamät. Hix, haagä mänaamb hajxy jaduññ coo ja'a Juan tóθ quiexyíjäm ja'a Dios.

⁷ Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuó'oy pónä Juan quejx mäyajnäbejpä.

⁸ Mänitá Jesús miánaañ:

—Ni hóóch nga'a nägapxa'añ pónhóch ja'a cuhdujt tóθ xmió'oy.

⁹ Mänitá Jesús ja'a cu'ug tiägóoyy móðmädiaacpä:

—Jaduññ jáya'ay tsaatypcam piädaacy maa ja'a ñaaxän. Mänit yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubójcy. Jáguem ñóçxy. Jegaamb hánajty jim. ¹⁰ Coo ja'a tsaatypcam yhabaaty, mänitá mioonsä tu'ug quejxy coo ja'a tsaatypcam piuhmo'owóðjät. Mänitá mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii yajmäwiimbijtä. ¹¹ Mänitá mioonsä tu'ug quiejxcumbä. Jaduññ mähdiojc quioxhó'cägombä. Haxóøgjaty jaduññ ñämaayä. Ni je'e tii quia'a mooyy. ¹² Mänitá wiingpä jiaac quiejxcumbä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a mähdiojc piädäacänä.

¹³ Mänitá cudsatypcam miánaañä: “Nébióch nnä'ä jatcó'owät. Tóóch cham nna-juó'oy. Hädaa nhúunghöch, njaanç tehñ chójpióch njaanç tehñ pia'häyóobióch hádaa. Nhuuc quéxyhóch hádaa. Coo yhóxcabóðjät, wehdä wyiingudsähgó'owóðjät.” Mänitá yhuung quejxy. ¹⁴ Coo yhóxcapjä, mänit hajxy tiägóoyy ñiñámäayäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hánajty hajoodiujpä: “Ja'a cudsatypcam yhuung yóθ. Coo yóθ tieedy jaduññ yhó'ogät, yóθ mähmó'owaamb cudsatypcam. Tsog hajxy yagho'cäm neby hajxy jaduññ nmámähmóoyyämät.” ¹⁵ Mänitá cudsatypcam yhuung yhóxwijspádsóðmähä. Mänit hajxy yagho'cy.

Mänitá Jesús yajtóoyy:

—Nebiä cudsatypcam jiatcó'owa'añ coo yhuung yagho'cäxä. ¹⁶ Nóçxaamb yagho'tägatsa'añ ja'a yhuung tóθ yagho'cäxäbä. Mänitá wiinghänä'c ja'a tsaatypcam yaghajoodiuga'añ.

Coo ja'a cu'ughajxy jaduññ miádooyy, mänit hajxy miánaañ:

—Ni ja'a Dios jaduññ quia'a mäná'anät.

¹⁷ Mänitá Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miánaañ:

—Nej mijs ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytägø'oy coo miäna'añ:
Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpa hajxy quia'a nä'ägä cumaayy,
je'e nä'ägä tuundsohn.

(Jesús hamdsoo niñänøømä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänäjty quia'a tsocy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owäänäbä Jesús hänäjty møjtuung.)

¹⁸ Mänitä Jesús miänäänqumbä:

—Pøñ jaduñ cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tägøyyäp jaduñ. Y coo pøñ nähgahbedøjät yø'ø tsaa, tägøyyäp je'ebä.

¹⁹ Mänitiä ja'a Jesús jia madsaanä ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnähiðøöbiähajxy. Ñajuøøby hajxy hänäjty coo hajxy hänäjty tøø miädia'agyii. Pero cabä Jesús nã'ä majtsä je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hänäjty chähgø'øyijäm ja'a teedywiindsøñhajxy. ²⁰ Mänitä häna'c hajxy yajnähdijy coo hajxy niñiäda'agøøjät nebiä hoyhäna'cän. Nøcxäp hajxy miädooy nebiaty ja'a Jesús hänäjty miädia'aga'añ. Coo ja'a Jesús quiapxtägøyyät, mänit hajxy ñäxø'øwø'owa'añ maa ja'a gubernorän. ²¹ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä tøyhajt myajnähiðø'oy ja'a Diosmädia'agy. Hopiønä miich mmøødmädia'agy; y caj miich pøñ mmøjpäda'agy, hoy pøñ møjtuung jia møødä. ²² Højtsä tøyhajt mööyyäc. Coo højtsä gobiernä hänäjty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyada'a jaduñ coo højts njüyädä.

²³ Pero ñajuøøbiä Jesús hänäjty coo hänäjty jia yajcapxtägøyya'añii. Mänit miänaañ:

—Tiich hajxy coo xjia wi'i jiojcapxø'owa'añ. ²⁴ Høøchä xädø'øñ tu'ug yaghijäc. Pøñ yhajahñaxy yø'øduñ, pøñ xiøø yø'øduñ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

²⁵ Mänitä Jesús miänäänqombä:

—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy. Y mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.

²⁶ Cabä Jesús hajxy hänäjty hoy yajcapxtägøyya'añ cu'ughagujc. Yagjuøøyy hajxy jaduñ coo hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waamb miänaañä.

²⁷ Mänitä Jesús nãmejtsä ja'a saduceoshajxy näje'e, ja'a hajxy jaduñ mänaambä cooc tyjy ni pøñ quia'a jujyppiøga'añ. Mänitä Jesús hajxy nãmaayy:

²⁸ —Wiindsøn, jaduñdsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a ya'adiøjc hänäjty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgtø'oxy ja'a huung quia'a møødä, mänitägä quiapy wyiingpøgät, nebiägä yhuung jaduñ miähmø'owät ja'a piuhya'aguiøxpä. ²⁹ Jaduñhä häna'c-hajxy hänäjty, näjuxtujc tu'que'ex. Ja'a craa møjpä, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy. ³⁰ Mänitä jioðsømy ja'a yaamgtø'oxy jia wiingpøjcombä. Mänit je'e yho'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøbiä. ³¹ Mänitä yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia wiingpøjcombä jatu'ug. Jaanä jaduñ yho'combä. Nägøxiä ja'a yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia møøðtsänaayy ja'a näjuxtujpä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni pøñ yhuung quia'a mähmøøyy. ³² Mänitä yaamgtø'oxy jiaag ho'pä. ³³ Hoorä, coo hajxy hänäjty tøø jiuypjøjnä, pøñä to'oxiøjc tøyhajt møøðtsäna'awaamb ja'a näjuxtujpä, jim tsajpooty.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hädaa yaabä naaxwiin, pøjp huucp ja'a jäya'ayhajxy yaa. ³⁵ Pero pønjaty jujyppiøgaamb, pønjaty nøcxaamb tsajpooty, cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. ³⁶ Cab hajxy mänaa yho'tägatsaannä. Coo hajxy hänäjty tøø jiuypjøjnä, jaduñ hajxy miähmø'owaannä nebiä Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän. ³⁷ Hamdsoo ja'a Moisés hajxy xyajnähiðøyyäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypjøga'añ, jiiy maa jaduñ myiñän coo ja'a hujtshuung hänäjty tioy tu'ug. Jaduñ jiiy myiimbä coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øyijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. ³⁸ Cabä Dios wyiingudsähgø'øyijäm ja'a ho'ogypiähajxy. Ja'a jujcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduñ wiingudsähgøøby ja'a Dios.

³⁹ Mänitä ley-yajnähiðøöbiähajxy näje'e miänaañ:

—Wiindsøn, yajxøn miich jaduñ mmädia'agy.

⁴⁰ Cabä Jesús hajxy waamb nãmaañä je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty chähgøøñä.

⁴¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mmäna'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquexy. ⁴² Hamdsoo ja'a David miänaañ maa ja'a Salmos quiujahyän:

Mänitøchä Dios ja'a nwiindsøn xñämaayyä:

“Yaads min häña'aw nhahooguiø'øháampiøch,

⁴³ høxtä cøonøchä mmädsip tøø nga'a yajmäjäðáacäm.”

⁴⁴ Coo ja'a David ja'a Diosquexy hamdsoo nãmaayy “wiindsøn”, nebiäts jaduñ nã'ä huunghädät.

⁴⁵ Jimä cu'ughajxy hänäjty nägøxiä miämädoona'ay, mänitä Jesús nãmaayy ja'a jiamioðdhajxy:

⁴⁶ —Ca'a yø'ø ley-yajñähixøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Yoñwitmøød hajxy wyi'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Jaduhnä jioothajxy jia tsoxy coo hajxy jim wyiingudsähgø'øwøøjat halaplaaz. Jiiby hajxy yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän jiiby tsajtøgooty, chaads jim maa ja'a xøø jiadyiijän. ⁴⁷ Y piöjcäbä yaamgto'oxy ja'a tøjc hajxy. Wi'i yajcumayaamb hajxy, paady hajxy wyi'i Dyiospa'ya'axy jecyjiaty. Hanaxiä hajxy chaachtuana'añii.

21

¹ Tsajtøgootiä Jesús hänajty, mänitä mäyøøjäya'ay yhiixy coo xädø'øn hajxy hänajty quiuyoxø'øy. ² Mänitä yaamgto'oxy tu'ug yhiixpä ja'a jaanč tehñ yhäyoobä. Jagooyä xädø'ønñhuung hänajty miøødä metsc. Je'eduhñ cøjx yecy. ³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ, maas may hädaa yaamgto'oxy häyoobä ja'a xädø'øn tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy. ⁴ Yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxøøyy mäduhñtiä hajxy tøø yajcunaxy. Pero hädaa yaamgto'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhñtiä hijty ñägaya'añ.

⁵ Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tsajtøgooty. Jaduhñ hajxy hänajty miädia'agy coo ja'a tsaajaañ tehñ yajxonjatiä, coo hajxy tøgooty yajxon jiaanč tehñ yhiixy nebiatiä jäya'ayhajxy hänajty tøø piäda'aguiän. Mänitä Jesús miänaañ:

⁶ —Habaadaamb jaduhñ coo hädaa tsajtøjc jyida'añ cøxiä.

⁷ Mänitä Jesús ñämaayä:

—Wiindsøn, mänaa jaduhñ jiada'añii. Tii hijxtahnd jaduhñ naxaamb coo hänajty tøø yhabaatnä.

⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcøpcø'øwøøjäp hajxy, cab hajxy myajwiinhøønät. Nämäy hajxy wiädita'añ. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: “Høøchä Dios tøø xquixey”, y “Tøø yhabaatnä.” Pero cab hajxy mmäbøgät. ⁹ Coo hajxy jaduhñ mmädoyhädat coo tsip piädø'oga'añ, cab hajxy mdsähgø'øwät. Jayøjpä tsip jiada'añii, cahnä hänajty yhabaadyñä.

¹⁰ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nimiädsibø'owäñäbä wiingcajtjaty. ¹¹ Møc hujx jäädita'añ. Jadaañäbä yuuxøø møødä pa'am wiinduhmyhagajpt. Y jimä høchähgøøñjatyypä quiähxø'oga'añ tsajtwiing.

¹² 'Pero cahnä hänajty yhabaadyñä, xmiadsaamb mijts ja'a jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Jiiby hajxy xñäxø'owø'owa'añ. Xchumaamb hajxy jaduhñ. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhajxiän. Ja'a høøchcøxpä hajxy xchaachtuana'añ. ¹³ Coo hajxy jaduhñ mjädät mhabetät, mänitøch hajxy xmiädiä'agät.

¹⁴ Wiinjuø'ow hajxy jaduhñ. Cab hajxy jäguemiä mwiinmahñdyhädat waambaty hajxy mhadsöwät. ¹⁵ Høøch mijts nbuhbadaamb. Nmo'owäambiøch mijts ja'a wiinmahñdy nebiä mmädsip hajxy mga'a yajmäjäädä'agät. ¹⁶ Høxtä xñähdugaambä mdeedy hajxy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mjuyi mmägu'ughajxy møødä mmägu'ughajpähajxy. Näje'eyyam mijts häna'c xyagho'oga'añ. ¹⁷ Nägøxiä hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høøchcøxpän. ¹⁸ Hoy hajxy cøxypänejiä cu mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy hodiuum mnøcxa'añ. ¹⁹ Coo hajxy hamuumdu'joot mme'e'xtügät, mdägø'owäp hajxy jim tsajpootyp.

²⁰ Coo hajxy mhixät coo ja'a Jerusalencajpt hänajty tøø jiuhbigo'oyiijäm ja'a miädsip, mänit hajxy mnajuø'owät coo hänajty tøø yhabaatnä coo Jerusalén quiuhdägoyya'añ. ²¹ Pønjaty hänajty yaa hijp Judeanaaxooty, tsipcøxp hajxy piäyø'ogät, nøcxäp hajxy jim maa ja'a tunän. Pønjaty hänajty yaa hijp Jerusalencajptooty, tsipcøxp hajxy yaa choonät. Pønjaty hänajty hijp camjooty, cab hajxy ñøcxtägätsät quiajptootyhajxy. ²² Jaanč tehñ chaächpøgaambä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypii. Jadaañäp jaduhñ nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo jiada'añii. ²³ Jaanč tehñ chaächpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty moxtsa'amhajpä, ja'a hajxy hänajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä jäya'ayhajxy yaa chaächpøga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanč tehñ yajcumädowäñäp hajxy jaduhñ. ²⁴ Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miadsa'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii wiinduhmyhagajpt. Minaambä jäguemjäya'ay ja'a Jerusalencajpt hajxy yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piöjcäxät coo hajxy jaduhñ quia'a jatcøñät.

²⁵ 'Cähxø'ogaambä hijxtahnd maa ja'a xøøjäñ, maa ja'a po'ojän, maa ja'a madsa'ajän. Pädo'ogaambä mejy; jäditaamb jaduhñ. Paadiä cu'ughajxy chähgø'owa'añ wiinduhmyhagajpt. ²⁶ Wiinmahñtiägoyyaambä jäya'ayhajxy coo høchähgøøñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naaxwiin. Tsäyuyyaambä xøø chaadsä po'o chaadsä madsa'a. ²⁷ Mänitøch ngädaactägatsa'añ joc-hagujc, høøch ja'a Diosquexypä. Hajjäjäbøch ngäda'aga'añ mäjaamøød. Xyhiäambøchä jäya'ayhajxy. ²⁸ Coo jaduhñ jiadøøjat, mänit hajxy mjootcugø'owät. Mänit hajxy mbädsøma'añ hawa'adstuum.

²⁹ Mänitä Jesús miänaangombä:

—Høxtahm̄dsä quepychaa, ³⁰ coo hajxy mhixy coo wiamy, mnajuøøby hajxy coo pi-oodtägøøñä. ³¹ Jaduhñ mäwinäts je'e coo ja'a hijxtahnd hajxy mhijxtsöönät, mnajuø'owäp hajxy jaduhñ coo yhabaantä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

³² Coo jaduhñ yhabaadät nébiøch cham̄ nmädia'aguian, cahñä jäya'ayhajxy hñanjty quioøxy ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt jaduhñ. ³³ Tägoyyaambä tsajtwtiung møødä naaxwiin, pero tøjiaadaamb nébiøch cham̄ nmädia'aguian.

³⁴⁻³⁵ 'Mniyajcopcø'owøøjäp hajxy. Cab hajxy mnajuø'øxy mänääjoch ngädaactägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhidät. Cab hajxy mh'u'ug cab hajxy mjøø'xät. Cab hajxy tii mhadsógät hädaa yaabä naaxwiin. Pønajaty jaduhñ ca'a cudiumb, haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa cu jia tsäna'aw. ³⁶ Nähix hahixø'ø hajxy mhidät. Homiänaajä hajxy mDiospa'yá'axät neby hajxy haxøøg mga'a jat mga'a habétät, nébiøch hajxy hoy xwyyiingudsähgø'owät, høøch ja'a Diosquexypä.

³⁷ Xøømbaadä Jesús hñanjty yajnähiø'øxy tsajtøgooty. Coodspaady hñanjty wiädity maa ja'a tun xø'hatiän Olivos. ³⁸ Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy hñanjty quioøxy hamugø'øxy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hñanjty wyi'i yhamädoowhidaañ.

22

¹ Tøø ja'a pascuaxøø hñanjty miäwiingooñnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hñanjty quiayyän ja'a cajpä tsooy miøødäbä. ² Jia wi'i xyiictaacyy jia wyi'i miädiaactaacyy ja'a teedywiindsøn̄hajxy hñanjty møødä ley-yajnähiøøbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hñanjty.

³ Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanás jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamioød hñanjty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän. ⁴ Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn̄ hoy miøødmädia'agy møødä mõjhajpä hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'owät. ⁵ Mänitä teedywiindsøn̄hajxy xioøn̄daacy. Mänitä Judas hajxy nñamaayy coo xädø'øñ hajxy mio'owa'añ. ⁶ Mänitä Judas nñahsooyy. Mänitägøøyy wiinmahfidhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'owa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hñanjty quia'a jaty mayyän.

⁷ Mänitä pascuaxøø yhabaantä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yoixypä meehuung hajxy hñanjty ja'a pascuaxøøjooty. ⁸ Mänitä Jesús nñamaay ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'ow. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáañäm ja'a pascuaxøøgøxpä.

⁹ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Maa højts nyaghoyø'owät.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy mgajptägø'owät, mbaadaambiä jäya'ay hajxy tu'ug majtcón. Mbanøcxäp hajxy maa tiøjtägø'owa'añän. ¹¹ Mänitä cudøjc hajxy nmäná'awät: “Højts nWiindsøn̄ tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtøwät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä.” ¹² Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim̄ cøxp. Tøø hajxy hñanjty hoy yajxón yaghoyø'øxy. Jimä tsuugay hajxy myaghoyø'owät.

¹³ Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hñanjty tøø miäna'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

¹⁴ Coo yhabaantä, mänitä Jesús hajxy yhänaaguídaacy meexäwiinduum møødä jiamioødhajxy. ¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch nho'ogaannä, jootcújc-høch nñijäwø'øyyi cooch mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä. ¹⁶ Cábøch mijts nmøødtsuugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añän. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitä Dioscujú'uyäp yeycy. Mänit miänaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä. ¹⁸ Cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

¹⁹ Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamioød miooyy. Mänit miänaañ:

—Høøch nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijtscøxpøch nñiähduga'añii cooch mijts nnähho'tu'uda'añ. Naaghøoc-høch mijts xjahmiejtsta'agy, jaduhñä tsajcaagy hajxy mgáyät. Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hñanjty vinomøødpä. Mänit miänaañ:

²⁰ —Hädaa vino, hijxtahnd jaduhñ miähmø'owa'añ nébiøch nno'ty nyaghäyowa'añän cooch mijts nnähho'tu'uda'añ.

²¹ Pero ja'a craa xyegäambøchä, yaach jaduhñ xmiøødhäña'ay maa hädaa meexän. ²² Tspicøxpøch nho'oga'añ nébiøchä Dios tøø xyajnähdijjiän, høøch ja'a Diosquexypä. Pero ja'a craa xyegaambä, maas haxøøg jiada'añ yhabeta'añ.

²³ Mänitá Jesús jiamioðdhajxy tiägøøyy nimiäyajtóøwäbä hamiñ haxøpy pøñä Jesús yegaamb.

²⁴ Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøöbiä pøñ møjtuung mo'owáañäp. ²⁵ Mänitá Jesús miänaañ:

—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naaxwiin, nä'ä hanehmb hajxy. Tsipecøxpä cu'ughajxy quiuidiñ neby hajxy yhane'emyijän. ²⁶ Pero mijts, cab hajxy mnibiäda'agøøjat nebiä gobiernän. Pøñ møjtuung møød maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä tuung møj ca'a møødpän. Pøñ hanehmb maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä moonsän. ²⁷ Pøñ møjtuung møød, ja'a craa caabiä, tøgä craa mäyajcaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds møjtuung møød. Pero høøch mijts nyajcaaby, høyhøch møjtuung nja møødä.

²⁸ 'Tøøch mijts xmiøødyo'oy xmiøødnaxy tsip xex. ²⁹ Páadyhøch mijts møjtuung nmo'owa'añ, nébiøch nDeedy tøø xmiø'oyän, ³⁰ neby hajxy jim mgay mhü'ugät maaçh nmeexäwiindumän maaçh ngobiernähada'añän, nebiä hoyhänaabiejt hajxy myaghänä'awó'owät mänäa ja'a Judios hajxy mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajtpä.

³¹ Mänitá Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, Simón, mniyajcopcø'øwøøjäp. Tøøchä Satanás cuhdujt xjia mäyujwa'añ coo mijts xyajtu'udägöyyät. ³² Pero tøøchä Dios nmänuu'xta'agy ja'a miichcøxpä nébiøch miich nmädia'agy homiänaajä xmiäbøjcät. Coo miich hänajty tøø mwiinmahñdymejtsnä, mjoodcapxmøcpøgäp ja'a mjamiøødtøc neby hajxy jaduñ quia'a tu'udägöyyät.

³³ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Homiäajøch miich nbanøcxät, hoy jia pujxtøgootiä. Høxtä näguipxy jaduñ nmøødhö'ogät.

³⁴ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pedro, cham nnäma'ay, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tægøøghooc mnijjøgapxyii cooçh tyjy xquia'a hixiä.

³⁵ Mänitá Jesús miäyajtøøyy ja'a jiamioðdhajxy:

—Cooçh mijts nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänitøch mijts nnämaayy coo hajxy tii mga'a wähatät, ni xuummy, ni xädø'øñhidøhñdy, ni cø'øg. Y tii hajxy myajmaajiajt.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ni tii.

³⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pero chaatçh nmänaannä coo xuummy hajxy mwähätät møødä xädø'øñhidøhñdy. Pøñ espada ca'a møød, weenä wyit tiogy nebiä espada jüüyät. ³⁷ Tsipecøxp tiøjiada'añ neby jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän ja'a høøchcøxpä: "Ca'awiindøyhänä'c jaduñ tyijjä." Cøxiä jaduñ tiøjiada'añ neby jim myiñän cujaay ja'a høøchcøxpä.

³⁸ Mänit hajxy miänaañ:

—Chaa højts espada metsc nmøødä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mädøyyä jaduñ.

³⁹ Mänitá Jesús tiu'ubøjcy. Mänit ñøcxy maa ja'a Olivostunän neby hänajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamioðdhajxy pianøcxy. ⁴⁰ Coo hajxy jim miejch, mänitá Jesús miänaañ:

—Tøøgä Dios hajxy pa'yáaxäm; jaduñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

⁴¹ Mänitá Jesús ñøcxy jäguemjuøøby nidiuhm Diospa'yaaxpä. Mänit jyjcädaacy. ⁴² Mänit miänaañ:

—Teedy, coo miich jaduñ mmänä'anät, cábøch hädaa tsaachpä peenä nmänáxät. Pero ca'a yhøøch nguuhdujtä nyaghidaamby; miich mguhdujt hidaamb.

⁴³ Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy. Tsajpootyp hänajty chooñ. Ja'a Jesús ja'a mäjaa hoy mio'oy. ⁴⁴ Jaançh tehñ chaachpøjpä Jesús hänajty. Mänitá Dios miänuu'xtaacy nägø'ø nädecypiiä. Mänit xiäbitnøø tiägøøyy ta'xpä naaxwiin nebiä nø'tiän.

⁴⁵ Coo ja'a Jesús Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänit tiänaayyø'cy. Mänitá jiamioðdhajxy hoy yhixø'oy. Haagä maab hajxy hänajty je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jiaançh tehñ jiootmayhaty. ⁴⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Päðø'øg hajxy. MDiospa'yá'axäp hajxy; jaduñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

⁴⁷ Jimñä ja'a Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitá cu'ug miejch. Ja'a Judas hänajty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'e ja'a Jesús hänajty tøø jiamioðdhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän.

⁴⁸ Mänitá Jesús hoy chu'xy. Mänitá Jesús miänaañ:

—Judas, nej, tsu'xyháamhøch miich xyega'añä, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁹ Mänitá Jesús jiamioðdhajxy miänaañ:

—Wiindsøñ, nej, päðø'øgäp højts espadahaamä.

⁵⁰ Mänitá Jesús jiamioðd tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsøñ mioonsä. Ja'a ha-hooybä taatsc ñäbujx. ⁵¹ Mänitá Jesús miänaañ:

—Ween hajxy yhity. Ween tiuhñä.

Mäniä Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacä. Tsooc je'e. ⁵² Mäniä Jesús ñämaayy ja'a teedywiindsøn'hajxy, mөөдä tsajtøjwiindsøn'hajxy, mөөдä möjtøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänäjty yajpädө'ögaambä:

—Nej, mée'tspöch hajxy jaduñ xtyjijä coo espada coo wojpt hajxy mmäbädө'öguä. ⁵³ Cooch mijts hijty nmөөdhity tsajtөгooty najxpäxө, cábөch mijts hijty nej xtiuñ. Pero төө yhabaatnä cooch mijts xmiädsät ja'a haxөөgpä miäjaagөxpä.

⁵⁴ Mäniä Jesús hajxy miajch. Mäniä hajxy yajnөcxy maa ja'a teedywiindsøn tiөjcän. Jäguemjuөөbiä Pedro hänäjty piayo'oy. ⁵⁵ Mäniä soldado jөөн hajxy tiägөөyy yajmөjjөөbiä jim төba'amhagujc. Mäniä hajxy yhöxtaacy piquiä jөөmba'axaambä. Mäniä Pedro pi-ahөxtaacpä. ⁵⁶ Mäniä to'oxymoonsä ja'a Pedro yhijxy coo jibby piahäñaabiä. Mäniä miänaañ:

—Yө'ө mixy, ja'a Jesús jiamiөөd yө'ө.

⁵⁷ Mäniä Pedro ñijögapxä:

—Pi'muuxy, cábөchä Jesús nhixiä.

⁵⁸ Mäniä Pedro yhöxcäjpägombä wiinghäna'c. Mäniä ñämaayyä:

—Miičh mjamiөөd je'e, tuhñds.

Mäniä Pedro yhadsooyy:

—Joom, caj tiөyyä.

⁵⁹ Tөө hänäjty tu'horä yhity, mäniä Pedro ñänөөmä:

—Tөyhajt jaduñ coo ja'a Jesús jiamiөөd yө'ө. Galilea yө'ө craa choñmbä.

⁶⁰ Mäniä Pedro miänaañ:

—Joom, pätiädiä miičh jaduñ mnä'ä mädiaacypy.

Tuunä Pedro jaduñ ñä'ä mänaañ, mäniä ja'a tseey jiaančh yaaxy. ⁶¹ Mäniä Jesús ja'a Pedro miөjhee'py. Mäniä Pedro cөjx jiahmiech waambaty hänäjty төө ñäma'ayijäm ja'a Jesús: “Cahnä tseey hänäjty ya'axyñä, төө miičh hänäjty tägөөghooc mnijjögapxyii cöögөch tyjij xquia'a hixiä.” ⁶² Mäniä Pedro wyiimbijnä. Mäniä hoyhoy jөөyy.

⁶³ Mäniä Jesús tiägөөyyä näxlicäbä näyáaxäbä ja'a häna'c-hajxy hänäjty hadäñaabiä. Mäniä tiägөөyyä wobhö'cäbä. ⁶⁴ Mäniä hajxy wyiinguxodsөөyy. Mäniä hajxy wyiinguwobөөyy. Mäniä Jesús ñämaayyä:

—Najuө'өw pөñ төө xwiopy.

⁶⁵ Jaančh tehm yhaxөөгjatiä Jesús ñämaayyä.

⁶⁶ Coo jioбөөyy, mäniä judioshajxy yhamugөөyy, mөөдä möjtøjc-hajxy, mөөдä teedywiindsøn'hajxy, mөөдä ley-yajnähixөөbiähajxy. Mäniä Jesús hajxy yajnөcxy maa junta hajxy hänäjty yagjadyijän. Mäniä hajxy miäyajtөөyy:

⁶⁷—Hөjtsä төyhajt mööyyäc, nej, miičh Dios төө xquiexiä.

Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Hөyhөch jaduñ cu nja mäna'an, cábөch mijts häyaa xñä'ä möbөjcäbät. ⁶⁸ Y cooch mijts waambaty nmäyajtөwät, cábөch hajxy xyhadsöwät, ni cábөch hajxy xyhöxmädsät. ⁶⁹ Tөө yhabaatnä cooch jim nnөcxaanä maa ja'a Diosän, ja'a möjcuhdujtmөөөdpä. Jimhöch nөcxy nhäña'awa'añ maa ja'a yhahooyhaampiän, hөөch ja'a Diosquexypä.

⁷⁰ Mäniä hajxy wyi'i miäyajtөөyy:

—Nej, miičhä Dios xyHuunghajpä.

Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Tөyhajt jaduñ nej mijts mmäna'añän.

⁷¹ Mäniä hajxy miänaañ:

—Tii testigo hajxy nnä'ä jaac wáanämät. Hamdsoo hajxy төө nmädöwäm coo hamdsoo төө ñimiädia'agyii.

23

¹ Mäniä hajxy nägөxiä tiänaayyө'cy. Mäniä Jesús hajxy yajnөcxy maa ja'a Pilato wyiindu-umän. ² Mäniä hajxy tiägөөyy nähwaambejpä:

—Jim hädaa craa ja'a cu'ug hijty wyi'i quiapxhiñ. Nөm hijty miäna'añ coo hөjtsä gobiernä xädө'өñ nga'a mö'owät ja'a jim tsänaabiä Roma. Jaduñ hijty miänaambä cooc tyjij ja'a Dios төө quixeyii gobiernähajpä.

³ Mäniä Pilato ja'a Jesús miäyajtөөyy:

—Nej, jaduñ miičh mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hädaa judioscäjptänä.

Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Tөyhajt jaduñ nej miičh mmäna'añän.

⁴ Mäniä Pilato ñämaayy ja'a teedywiindsøn'hajxy mөөдä cu'ug:

—Cábөch hädaa craa nhixy coo tü pojpä quia'a mөөдä.

⁵ Mäniä hajxy tehñgajnä wyi'i ya'axy:

—Hõhnda'agymiaadia'agyhaam yø'ø craa yajnahixø'øy ja'a Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim yajtsohndaacy Galilea. Yaa tøø miech. Jaduhñ yaa jiatcøöbiä.

⁶ Coo ja'a Pilato jaduhñ miädooyy, mänit yajtøøyy pø jimä Jesús jiaanč tsooñ Galilea. ⁷ Coo ja'a Pilato yhawáanäxä cooc ja'a Jesús jim chooñ, mänitä Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiinduumän. Hix, gobernador ja'a Herodes hánajty jim tuumby Galilea. Tøø hánajty quodyy Jerusalén xøøhajpä. ⁸ Coo ja'a Herodes ja'a Jesús yhjy, mänit jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hánajty jia wi'i yhixa'añ. Tøø hánajty miädooyhy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hánajty tøø yajcähxø'øgy. Jaduhñä Herodes hánajty jia wi'i yhixa'añ coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäbä yajcähxø'øgät. ⁹ Mänitä Herodes ja'a Jesús hánajty ñähwaambedyijäm ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnahixøöbiähajxy. ¹¹ Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy tiägøøyy näxiicpä näyaaxpä møødä soldadohajxy. Mänitä wit hajxy yajpägøøyy yajxonbä nebiä rey wyitän. Mänitä Herodes ja'a Jesús quiejxwiimbijty maa ja'a Pilatän. ¹² Mänitxøø ja'a Pilato ja'a Herodes miøødnimiägu'ughajpøjçä. Nimiädsiphájtäp hajxy hánajty.

¹³ Mänitä Pilato yaaxmujcy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä copc-hajpähajxy møødä cu'ughajxy. ¹⁴ Mänit miánaañ:

—Mijtsøch hädaa craa tøø xyajnämeh. Mmänaamb mijts jaduhñ coo ja'a cu'ug hijty quiapxhiñ. Tøøch nja yajmäyach maa mijts mwiinduuhajxiän, y tøø hajxy mhixy mmädooy coo ja'a pojpä quia'a møødä nej mijts tøø mja nähwaambetiän. ¹⁵ Ni ja'a Herodes quia'a mäna'añ coo ja'a pojpä miøødä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhixy coo ja'a pojpä quia'a møødä. Paady, cáboch nyajyagho'oga'añii. ¹⁶ Jayøjphøch nyajcumädowa'añ, mänitøch nhøxmadsaanä.

¹⁷ Jaduhñ hajxy hánajty quihdujthaty coo ja'a tsumyjiaäya'ay hajxy hánajty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty. ¹⁸ Mänit hajxy nägøxiä yaaxy:

—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmädsäp ja'a craa Barrabashajpä.

¹⁹ Paadiä Barrabás hánajty tøø chumyii coo ja'a tsip hánajty tøø yajpädø'øgy cajpootoy, møød coo hánajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. ²⁰ Jia wi'i yhøxmadsaamby ja'a Pilato ja'a Jesús hánajty. Jaduhñä cu'ug jia nämäaguionbä. ²¹ Mänitä cu'ughajxy maas møc jiaac yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp, møjpahbet hajxy cruzcøxp.

²² Miädägøøghoocpä ja'a Pilato jia mänaangombä:

—Pero nebiämäts jaduhñ tøø jiatcø'øy. Cabä pojpä tii miøødä. Nebiøch nyajyagho'ogøøjät. Nyajcumädowäämbiøch. Mänitøch nhøxmadsaanä.

²³ Pero tehngajnä hajxy jiaanč tehñ ya'axy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. Jaduhñsä teedywiindsøñhajxy yaaxpä. Mäjädaac hajxy jaduhñ neby hajxy hánajty miána'añ. ²⁴ Mänitä Pilato miánaañnä coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. ²⁵ Mänit Barrabás yhøxmajch, ja'a cu'ughajxy hánajty tøø yajnahdijjiäbä, ja'a hánajty tøø chumyijäbä je'eguiøxpä coo tsip hánajty tøø yajpädø'øgy, møød coo hánajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. Mänitä Pilato yhanemy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp.

²⁶ Jimä soldado ja'a Jesús hajxy hánajty yajnøcxy maa hajxy hánajty miøjpahbedä'añän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug miajch, ja'a xøhajpä Simón, ja'a Cirenetsøhmä. Camjootiä Simón hánajty tøø yhooy. Mänitä cruz hadsip yajtsømdu'ubøjçä. Høxhaamä cruz miäyohy.

²⁷ Jaanč tehñ ñämay hajxy hánajty pianøcxy møødä to'oxiøjç-hajxy. Jøøyyäp yáaxäbä to'oxiøjç-hajxy hánajty ñøcxy. Jootmayhajp hajxy hánajty ja'a Jesuscøxpä. ²⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjç-hajxy miøjhee'ppejty ja'a hajxy tsohmä Jerusalén. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'ač hajxy xñäjä'øy. Mijts hamdsoo mniñäjä'øwøøjap møødä mhuunghajxy.

²⁹ Habaadaamb jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy miána'ana'añ. "Jootcujçä to'oxiøjç-hajxy yhity ja'a yhuung ca'a hijpä." ³⁰ Mänitä jäya'ay ja'a tun hajxy ñäma'awa'añ: "Højts nähgahbéjtäc, højts yú'tsäc." ³¹ Xchaachtuünaambøch ja'a jäya'ayhajxy, hóyhøchä pojpä cádieey nga'a ja møødä. Maas hanaxiä mijts mjada'añ mhabeta'añ.

³² Metsä mee'tspädøjç ja'a Jesús hánajty quipxy nøcxy miøødmøjpahbedä'añii. ³³ Coo hajxy jim miech maa hánajty xiohatiän "Maa ja'a Ho'ogyjiaä'aguiopc Nähgäda'aguian", mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp møødä mee'tspädøjç, tu'ug hánajtyhaamby, tu'ug ha-hooyhaamby. ³⁴ Jimñä ja'a Jesús hánajty miøjpahbedyiniä, mänit miánaañ:

—Teedy, mee'x yø'ø häna'c-hajxy; cab hajxy ñajuø'øy tii hajxy jaduhñ coo jiatcø'øy.

Mänitä soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägøøyy yajnguiuhäyø'cäbä. ³⁵ Jimä cu'ughajxy hánajty miähee'pna'ay møødä tuungmøødpähajxy. Jimä Jesús hajxy hánajty wyi'i ñäxi'igy:

—Yajnahwaachp yø'ø craa hijty wiinghänä'c. Ween hamdsoo yajniñähwa'ačhii pø tøy jaduhñ Dyioshuungä, pø tøy jaduhñ Dyiosquexiä.

³⁶ Jaanä jaduhñä soldadohajxy wyi'i ñäxiicpä. Mänitä Jesús vinagre yaghuucä. ³⁷ Mänit ñämaayyä:

—Pø tøy miichä judiøshajxy xquiobiernähaty, hamdsoods yajniñähwa'adsøø.

³⁸ Mänitä soldado pu'uyhuung hajxy jim yujpahy cruzcuhduum. Tägøøgtu'u hayuuc hänajty miøødä cujaay: "Hädaadsä judioshajxy guiobiernähajpy." Griegohaam hänajty quiujaayä, møødä latinhaam, møødä hebreohaam.

³⁹ Mänitä mee'tspä tu'ug miänaañ, ja'a hänajty tøø miøjpahbéjtäbä cruzcøxp: —Pø tøyyä Dios tøø xquiexy, hamdsoods yajniñähwa'adsøø, y yajnähwäatsägäts højtspä —nømä Jesús ñämaayyä:

⁴⁰⁻⁴¹ Mänitä craa yhojjä jiamioød: —Nej, cajtämä Dios mwiingudsähgø'øyä. Paady højts ngumadowäänäm coo tøø ngädiéhyäm. Pero hädaa craa, caj nej tøø jiatcø'øy.

⁴² Mänitä Jesús ñämaayyä: —Jesús, høøch xjahmiédsäp coo miich hänajty mdägø'øwa'añ gobiernähajpä.

⁴³ Mänitä Jesús yhadsooy: —Tøyhajt jaduñ nnäma'ay, jädá'ajøch miich jim xmiødhada'añ tsajpootyp.

⁴⁴ Cujyxioø hänajty je'e, mänit wyiingoodsøyy wiinduhmyhagajpt. Tägøøghorä yhiyty wiingoods. ⁴⁵ Cabä xøø hänajty maa ñä'a hañ. Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. ⁴⁶ Mänitä Jesús yaaxy:

—Teedy, høøch miich njoot njuøhñdy nyajcø'ødägø'øwaamby.

Jagoo jaduñ jiaac mänaañnä, mänitiä yho'nä.

⁴⁷ Mänitä soldadowiindsøn yhiyty nebiä Jesús jiajtiän. Mänit jia mänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo ja'a Jesús ja'a pojpä hijty quia'a møødä.

⁴⁸ Coo ja'a cu'ughajxy yhiyty nebiä Jesús jiajtiän, mänit hajxy wyiimbijnä jootmayhajtäp. ⁴⁹ Jimä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty tiäna'ay jäguemjuøøby møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jim tøø piadsøönäbä Galilea. Yhiyx hajxy je'ebä nebiä Jesús jiajtiän.

⁵⁰ Jimä hojiäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä José. Arimatea hänajty choon jim Judeanaaxooty. Møjtuumg hänajty miøød maa ja'a judioscajtän. ⁵¹ Pero cab jaduñ piämänaañ coo ja'a Jesús cu yagho'cä. Jiøbhijxyp hänajty je'e coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ⁵² Mänitä José ja'a Pilato ja'a cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänäcät cruzcøxp. ⁵³ Coo ja'a cuhdujt jaduñ miooyyä, mänit yajmänajcy. Mänitä poobwit yajnäbjiyty. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy maa ja'a tsaajutän ja'a naamhädiüñäbä. ⁵⁴ Mänacyxioø hänajty je'e mänaa ja'a Jesús ñaaxtägø'øyän. Viernes hänajty je'e. Hadsuujøñäp hänajty; ja'a poo'xxioø hänajty habáatnäp.

⁵⁵ Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadsøönäbä Galilea, mänitä Jesús hajxy hoy yhiyx maa hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. ⁵⁶ Coo hajxy wyiimbijty, mänitä pa'agxuu'pähøn hajxy hoy jiuu. Mänit hajxy pioo'xnä ja'a poo'xxioøjooty neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän.

24

¹ Näxøøjopiä to'oxiøjc-hajxy ñøcxtägajch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän møødä jiamioødhajxy wiingpä. Pa'agxuu'pähongøn hajxy ñøcxy ja'a hajxy hänajty tøø jiuuyyabä.

² Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy yhiyty coo ja'a tsaajut hänajty tøø yhawa'ačh. ³ Mänit hajxy jiiybi tägøøyy. Cab hajxy jiiybi pøn piaaty. ⁴ Mänit hajxy chähgøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcø'øwät. Mänit hajxy yhiyty coo ja'a jäya'ay hajxy hänajty metsc miøødtäna'ay. Yajxonjatiä wyithajxy hänajty. Høxtä haambä wyithajxy hänajty. ⁵ Mänitä to'oxiøjc-hajxy ñaaxcooyy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'øy. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ayhagujcän. ⁶ Cab je'e yaajän. Tøø jiiyypjijnä. Nej, cab hajxy mjahmiechä neby hajxy jiiybi tøø xya-jmøødmädia'aguiän Galilea. ⁷ Nømä Jesús ja'a Diosquexypä hajxy xyhawaanä cooc hijty quiø'ødägø'øwa'añii ja'a cubojpäya'ay ja'a cugädiejiäya'ay, cooc hijty miøjpahbeda'añii cruzcøxp, cooc cudägøøgxøø hijty jiiyypjioğa'añ.

⁸ Mänit hajxy jiaančh jahmiejtsnä neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiiän Jesúsäm. ⁹ Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänitä jiamioødhajxy hoy yhawaanä ja'a nämajtu'ugpä møødä nämaybä. ¹⁰ Ja'a to'oxiøjc ja'a mädia'agy hajxy mäméjtsäbä, jue'e hajxy hänajty näje'e xiøhaty María Magdalatsohmäbä, møødä Juana, møødä María ja'a Jacobo tiaj. ¹¹ Pero cabä to'oxiøjc ja'a mädia'agyhajxy miäbøjcäxä ja'a Jesús jiamioødhajxy. Nebiä cuhhiimbä-mädia'aguiän hajxy jaduñ miädooyy.

¹² Pero ja'a Pedro, miäbøjc je'e. Päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Coo jiiybi quiuwoodsøyy, mänitä poobwit yhiyty coo wiingtuum yhijnä. Mänit wyiimbijnä. Yagjuøøyy jaduñ neby hänajty tøø jiadyiiän.

¹³ Mänitxøøbä ja'a Jesús jiamioødhajxy hänajty metsc ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilometro hänajty jäguemä maa ja'a Jerusaléncajptän. ¹⁴ Mädiäcäp hajxy hänajty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii. ¹⁵ Mänit hajxy wyiingumedsøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'ubøjcy. ¹⁶ Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy. ¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mmädiaacy. Tii hajxy coo mdajy coo mmay.

¹⁸ Tu'jäya'ay hänajty xiöhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:

—Hopiönäñ najuö'öy tii jim tөө jiadyii Jerusalén jäda'a xөөbä. Nej, miich nidiuhm mga'a najuöoby tii jim tөө jiadyiijä, hoy miich jim tөө mja hijpä.

¹⁹⁻²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii jaduhn tөө jiadyii.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Jesús tөө yagho'ogyii cruzcөxp. Ja'a teedywiindsөnhajxy yejc mөөd höjts ngopc-hajpä. Diosquexy hijty wiädity. Hoy-yagjuөөñäjatypä hijty yajcähxө'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscөxpä cu'ughagujc. ²¹ Jadhun höjts njoot hijty chocy coo ja'a Jesús ja'a gobiernä Rómaba ja'a quiuhdujt cu piöjcä nebiä gobiernä yaa quia'a hanéhmnät maa höjts ngajptän, höjts judiosjäya'ayhajxy. Maaxtöjcy mädägөөy jadhun yagho'cä. ²² Haamiän ja'a to'oxiöjc-hajxy näjele yhooyy maa ja'a Jesús hänajty tөө ñaaxtägө'öyän. ²³ Pero cábäc hajxy piaaty. Mänitägä Diosmoonsä hajxy metsc yhiixy ja'a tsajpootypä-tsohmä. Mänitäc hajxy yhawáanäxä cooc ja'a Jesús hänajty tөө jiuypiojnä. Hoy-yagjuөөñä höjts hajxy xyajmөөdmäiaacy. ²⁴ Mänit höjts njamiөөdhajxy hoy yhiixpä. Jadühnäc hajxy piaatpä nebiä to'oxiöjc-hajxy hänajty tөө ñägapxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.

²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuö'öyä, cab hajxy mnä'ägä maböquiä nebiä Diosquexyhajxy jecy miänaañän. ²⁶ Tspicөxpä Diosquexy chaachpöga'añ coo hänajty jim ñöcxaanä tsajpootyp.

²⁷ Mänit tiägөөy yajwiingapxөөbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyiiän. Jim quiapxtsohñ maa ja'a Moisés hänajty tөө quiujaayän. Cөjx quiapxy mäduhñtiä ja'a Diosquexyhajxy quiujahyyän.

²⁸ Coo hajxy jim miejch Emaús, mänitä Jesús miänaañ cooc jiaac yo'oya'añ. ²⁹ Mänit hajxy ñämaayho'cy:

—Huuc mähmө'өw yaa maa höjtsän. Tөө chuujөөñä. Coodsöñäp jadhun.

Mänitä Jesús jiaanč mähmөөy. Mänit hajxy tiöjtägөөy. ³⁰ Mänit hajxy yhäñaaguüädaacy meexäwiinduum. Mänitä Jesús tsajcaagy quionө'cy. Mänitä Dioscujü'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamioөd miooyy. ³¹ Mänitnäts hajxy yhöxcajpnä. Mänitä Jesús yhadägoyyөөñä. ³² Mänit tu'jäya'ay miänaañ:

—Winghөch hijty nnijäwө'öyii tu'haambejpä coo ja'a Diosmädia'agy xyajmөөdmäiäcäm.

³³ Mänitiä hajxy wyiimbijnä, ñöcxtägajch Jerusalén. Mänitä jiamioөd hajxy hoy piaady maa hajxy hänajty tөө yhamugө'öyän, ja'a nämajtu'ugpä mөөd hajxy nämaybä. ³⁴ Mänit hajxy nämetspä ñämaayyä:

—Tөyhajt jadhun coo ja'a nWiindsөnhäjtäm tөө jiuypiojcy. Ja'a Simón jadhun tөө yhiixy.

³⁵ Mänit hajxy je'e ñägapxpä cooc ja'a Jesús hajxy tөө piaady tu'haam. Mänitäc hajxy yhöxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.

³⁶ Jiiby hajxy hänajty miädia'agyiän, mänitä Jesús ñäguehxtөө'xy maa hajxy hänajty yhäña'ayän. Mänit yajpoo'xy ja'a jiamioөdhajxy. ³⁷ Mänit hajxy jiaanč tehñ chähgөөy. Háañämä tyijy hajxy nämejtsä. ³⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgө'öy. Tiič hajxy coo xquia'a höxcapy. ³⁹ Höxtähmдsөch hädaa ngө'ө, höxtähmдsөch hädaa ndecy. Höөch je'e Jesús. Höөch hajxy nähdöönäc. Cabä háañämä ni'x copc miөөdä nébiөch höөch nmөөdän.

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a quiö'ödiemy yaghijxy ja'a jiamioөdhajxy. ⁴¹ Pero cab hajxy hamuumdu'joot ñä'ägä mabөjcy. Xoonäacp hajxy hänajty mөөd hajxy hänajty yagjuö'öy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy jii mmөөd cooch ngáyät.

⁴² Mänitä hacxtsa'ay hajxy miooyy mөөdä möjtsiinjөөdy. ⁴³ Mänitä Jesús quioөndsooyy. Mänit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän. ⁴⁴ Mänit miänaañ:

—Nébiөch tөө njatiän. tөөds hajxy hijty nhawáanäm mänaa hajxy quipxy tөө nhjítäm. Tөjiajt jadhun ja'a höөchcөxpä neby jiiby myiñän cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiby maa ja'a Sálmosän, chaads jiiby maa ja'a librän ja'a Diosquexyhajxy jecy jiähyyäbä.

⁴⁵ Mänitä Diosmädia'agy quiapxtөөy:

⁴⁶ —Jadhun myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Diosquexy tspicөxp yho'oga'añ, y cooc cudägөөgxөө jiuypiojtägatsa'añ, ⁴⁷ y cooc miädia'aga'añii wiinduhmyhagajpt. Yaa Jerusalén miädiaactsoona'añii. Jadhunä cu'ughajxy yajwiingapxө'öwa'añii coo ja'a yhaxöөгcuhdujt hajxy ñajtsixiө'öwät. Mänit hajxy yajnähwa'adsa'añii ja'a piojpä quiädieey hajxy. ⁴⁸ Hamдsoo hajxy tөө mhixy tөө nmädoy nébiөch chamä nmädia'aguiän. ⁴⁹ Nyajnäguexäambiөch mijs ja'a Dioshespiritu ja'a

nDéedyhøch tøø xyajwiinwaanø'oyäbä cooçh mijts nmø'owät. Jim choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmø'owät Jerusalén høxtä coonä ja'a Dioshespíritu hajxy hänäjty tøø xñägäda'agy.

⁵⁰ Mänitä Jesús miøødcajtpädsøømy ja'a jiamiøødhajxy. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mänitä Jesús ja'a quiø'ø chajxajy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy ja'a jiamiøødcøxpähajxy.

⁵¹ Mänit hajxy ñähguéecänä. Mänitä Jesús jim ñøcxy tsajpootyp. ⁵² Mänitä Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaançh tehñ jiootcujc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. ⁵³ Jabom-jabom hajxy hänäjty ñøcxy tsajtøgooty. Nøcxy hajxy hänäjty quiapxy miädia'agy coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. Amén.

San Juan

¹ Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnáhixóoyäm nebiä Dios jääya'ayhatiän. Jíyyäm hánajty je'e mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíyyäm hánajty je'e moøðä Dios; Diósäts je'e. ² Jim hánajty je'e moøðä Dios mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ³ Jaaya'ay jaduñ hädiuun çøxiä. Nidiuhm yhädiuun. ⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpádsøømä m haxxy hagoonstuum. ⁵ Coø jøøn yhajajy hagoonstuum, hoy jaduñ nhíxäm. Ja'a Dioshuung, jaduñ mäwíináts je'e nebiä jøønän coø xyaghíxäm neby hajxy hoy nwardíjtämät.

⁶ Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhappä Juan. ⁷ Paadiä Juan quiejxä, jaduñhä Dioshuung ñägápxät, jaduñhä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbögat. ⁸ Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'a nägapxpät jaduñ quiejxä. ⁹ Tøø ja'a Dioshuung hánajty yaa miejtsnä hádaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyäm nägøxiä maa hajxy yaa ndsánáyyäm hádaa yaabä naaxwiin. Çøxiä xyajnáhixóoyäm.

¹⁰ Coø yaa miejch hádaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäböjçäxä, hoy hánajty çøxiä tøø jia hädiuñ. ¹¹ Jim je'e jia medsooyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojçä. ¹² Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduñ tsojç, pøn ja'a miädia'agy mäböjçä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyy coø hajxy yhidät nebiä Dioshuungän. ¹³ Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coø hajxy nmäböjçämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduñ xyhuunghájtämät.

¹⁴ Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby højts chaa njäya'ayhájjtäm. Hádaa yaabä naaxwiin je'e chánaayy maa højtshájtäm. Tøø højts nhixy coø je'e miøjjä jiaanchä. Paady miøjjä jiaanchä coø je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä. ¹⁵ Jaaya'ayädsä Juan jaduñ ñägäpç:

—Yø'øya'ayhøch hijty nnägäpçyp, yø'ø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhdujt nä'ägädä møøð. Høøch, cáböçhä cuhdujt jaduñ nmøøðä neby yø'øya'ay miøøðän. Jímiam yø'øya'ay hánajty coøch yaa nmiiñ ngahy.

¹⁶ Jaaya'ayäts ja'a mayhajt tuumb ja'a højtsøxphájtäm homiänaajä. ¹⁷ Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduñ mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmiøodiägájtäm. Pero xchøjçäm ja'a Dios hajxy møøð xmióoyäm ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä. ¹⁸ Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawaaná m nebiä Dios jääya'ayhatiän. Jiaanch tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

¹⁹ Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä møøðä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtcueendähajp hajxy hánajty tiuunghajpy. Jim hajxy choñdaacy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønhajxy jaduñ mäguejç. Paadiä teedyhajxy jaduñ quiejxä coø ja'a Juan hajxy ween nøçxy tiøyhajtmädooy pøn je'e. ²⁰ Coø ja'a Juan jaduñ miäyajtøwa, yejç je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøñdaacy:

—Ca'a yhøøçhä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíxämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coø hajxy xyhanéhämät.

²¹ Mänitä jadähooc miäyajtøwägumbä:

—Pøn miich. Nej, miich Elíashajp ja'a mináambjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajtøwägumbä:

—Nej, tøgä miich ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädiypä.

Mänitä Juan yhadsoögumbä:

—Cábämäts.

²² Mänitä miäyajtøwägumbä:

—Pøn miich. Højts ja'a tøyhajt móoyyác neby højts ja'a nwiindsøn häyaa nhawaandägájtämät pøn miich.

²³ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nyajcapçøbiøch ja'a Diosmädia'agy møç pactuum. Panøçx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaias jecy miänaañän coø hajxy mbanøçxät. Diosmädia'agy ja'a Isaias jecy yajwa'x.

²⁴ Ja'a hajxy hánajty tøø quiexyíjibä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hánajty pianøçxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

²⁵ Mänitä Juan miäyajtøwa:

—Tii miich coø mnä'a mäyajnäbejpä pø cá'adäm miich mGrístjä, pø cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tøø yajwá'xiäbä.

²⁶ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nøøháamhøch nmäyajnäbety. Pero xima jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä. ²⁷ Jayøjphøch nmejch. Mänit yø'øya'ay høxhaam jiaac mejch. Møjcuhdajt yø'øya'ay miøød quejeech nmøødä.

²⁸ Jimä Juan hänäjty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betäbara, ja'a Jordängpä møjnøøhaawiimbä jaduhñ maa ja'a xøø piädsømiän.

²⁹ Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijsy. Jimä Jesús hänäjty miänacy maa ja'a Juan hänäjty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduhñ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udäänäm. Yø'øds hajxy je'e xyajñähwa'ads xyajcuhw'a'adsäänäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm. ³⁰ Yø'øch hijty nnänøømby ja'a høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuhdajt møød quejeech nmøødä. Jimiäm yø'øya'ay hänäjty mänaach nmiñ nga'ayän. ³¹ Cábøch hijty nnajuø'øy pøn jaduhñ tunaamb nébiøch tøø nmädia'aguian. Pero päadyhøch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduhñ mnajuø'øwät pøn je'e, mijs judíos.

³² Mänitä Juan miänängumbä:

—Tøøchä Dioshespíritu nhixy coo jim tøø chooñ tsajpootyp. Mänitøch nhixy coo hänäjty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaaxcädaacy. Mänitä jim yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. ³³ Cähnøch hänäjty nnajuø'øy pøn je'e. Pero jaaya'ayhøch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'e'ech jaduhñ xñämaayy: “Mhixaambiä Dioshespíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim jaduhñ miähmø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaaya'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduhñ yegáañpäp.” ³⁴ Tøøch njaanç hixy. Tøøch nnägapyx coo yø'øya'ay jiaanç Dioshuningä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt jaduhñ.

³⁵ Cujaboom ja'a Juan hänäjty jim tiänäaguumbä møødä jiamiøød metscä. ³⁶ Jimä Jesús hänäjty wiädijp. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitä Juan miänaañ:

—Yø'øds jaduhñ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁷ Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ miädooyy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä. ³⁸ Coo Jesús jiawøøyy coo hänäjty pianøcxyii, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä yhijsy coo hänäjty nämetscä pianøcxyii. Mänitä miänaañ:

—Tii hajxy mhøxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøn, maa miich tøø mmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam huug hixäm.

Mänit hajxy hoy jiaanç hixy maa Jesús hänäjty tøø mjejtsta'aguian. Tøø hänäjty miänacyxiøøjøøñä. Jim hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.

⁴⁰ Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänäjty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänäjty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug. ⁴¹ Mänitiä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajt Simón. Mänitä Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduhñ ñänøømby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wyiin-guéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhämät.

⁴² Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonøcxy maa ja'a Jesús hänäjtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhijsy, mänit miänaañ:

—Miich, Simón miich mxøhaty. Jonás miich mdeedyhajpy. Pero Pedro mxøhataañä —je'e jaduhñ ñänøømby tsaa.

⁴³ Cujaboom ja'a Jesús hänäjty ñøcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädjätc. Høøchä nmädia'agy habøjcäc.

⁴⁴ Jimä Felipe hänäjty chooñ maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänäjty choñbä møødä Pedro. ⁴⁵ Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägäpxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agy miäwädijpähajxy tøø ñägäpxiäbä. Jesús jaduhñ xiøhaty. José yhuung je'eduhñ. Jim jaduhñ chooñ Nazaret.

⁴⁶ Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug hixäm.

⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänäjty ñämeh. Coo Jesús ja'a Natanael yhijsy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yø'ø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiuiduñ. Ni mänaa quia'a hønnda'agy.

⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Maach miich tøø xyhixy coooh miich jaduuh tøø xyhøxcapy.
 Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Jiiby miich hánajty mdána'ay piidspa'c. Cahná Felipe hánajty xmiägapxy.
⁴⁹ Mänitá Natanael miánaañ:
 —Wiindsón, Dios miich xyhuunghajp. Mhanehmby miich ja'a judíoshajxy.
⁵⁰ Mänitá Jesús miánaañ:
 —Páadyhøch ja'a nmádia'agy xmiábøjcá coooh jaduuh nmánaañ coooh miich jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby coooh maas hoy-yagjuøøñájatypá nyajcähxø'øga'añ.
⁵¹ Mänitá Jesús miánaangumbá:
 —Chaads mijts nnámá'awät, mhixaamby hajxy coo ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsá hajxy ja'a tsajpootypá coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy ñaaxcáda'aga'añ maachá nwiinduumän, høøch ja'a Diosquexypá.

2

¹ Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hánajty jiada'añii maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Caná de Galilea. Jimá Jesús ja'a tiaj wioowá ² møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy. ³ Mänitá vino quiojxy. Mänitá Jesús ñämaayyá ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiojxy. ⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Maam, ca'a mhaaw mbáda'agy. Ca'a myiichá mgüeendá. Høøch nnajuøøby. Cahná yhabaadyñá coooh nmayhajtúnát.

⁵ Mänitá Jesús ja'a tiaj miánaañ, ñämaayyá ja'a moonsáhajxy:
 —Naxy hajxy mdehm miábøgát coo Jesús hajxy xmiägapx xyhané'emät.
⁶ Jimá hamøj tsaanøøgow hánajty quiärumna'ay tädujá. Tägø'øwaamb jiiby tu'nøøgow mádaaxc-hii'xlitro o mágo'xlitro. Jue'le ja'a judíos hajxy hánajty wia'a'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduuh hajxy hánajty quihdujthaty. ⁷ Mänitá Jesús miánaañ, ñämaayyá ja'a moonsáhajxy:
 —Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mänit hajxy jiaančh yaghujch. ⁸ Mänit Jesús miánaangumbá:
 —Jee'ppádsøm nøø hajxy weeñtiä. Nøcx ja'a mwiindsón hajxy mo'ow.
 Mänit hajxy jaduuh quiidiuuiñ. ⁹ Tøø ja'a nøø hánajty wia'añguiojy vino. Jesús jaduuh yajwa'añguioj. Mänitá moonsáwiindsón ja'a vino quioøøchooyy. Mänit yhuucmajch. Cab hánajty ñajuø'øy maa ja'a vino tøø chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsáhajxy hánajty; hix, je'le ja'a nøø hajxy hánajty tøø jiee'ppádsømy. Mänitá moonsáwiindsón ja'a jamiø'ød miøjyaaxy.
¹⁰ Mänit ñämaayyá:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädá temy. Coo ja'a woybá wichpáhajxy hánajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hánajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybá. Pero miich, cahná hovyino mdemyñá.

¹¹ Coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduuh yajcähxø'tsohn coo miøjjá coo jiaančhá. Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduuh yihixy coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiá Jesús miádia'agy miábøjcäxá.

¹² Mänitá Jesús hajxy jiiby yhádaacy maa ja'a cajpt jaduuh xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tägøøgxøø hajxy jiiby yhiyty.

¹³ Jadáañap ja'a pascuaxøø hánajty jim maa ja'a cajpt jaduuh xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hánajty jim yagjadáañap. Mänit Jesús jim ñøcxy Jerusalén. ¹⁴ Coo jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hánajty wyiingudsáhø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'páhajxy hánajty møødä meegtoo'pá møødä palomato'o'pá. Jaaná jiipiä xädø'øñguuiuwjtspáhajxy hánajty yháñaabiä. ¹⁵ Coo Jesús jaduuh yihixy, mänitá xaach wyidsø'cy. Mänitá ju'xt yhädiuuiñ. Mänitá jáya'ayhajxy cøjx yhøxpábo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøxiä. Mänitá Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguuiuwjtspá mieexáhajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity. ¹⁶ Mänitá palomato'o'páhajxy ñämaayyá:

—¡Yajpádsøm yø'ø mbaloma hajxy! ¡Cábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáañät halaplaaz!
¹⁷ Mänitá jiamiøødhajxy jiahmiejtsaacy coo jaduuh yhity cujaay: “Mjaančh tehñ cwieendhadáañäbøch hádaa miich mdøjc nägø'ø nädecypä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'ow.”

¹⁸ Mänitá judíoshajxy miánaañ, ñämaayyá Jesús:
 —Tii hijxtahnd højts xyajcähxø'øgáañap hoy-yagjuøøñájatypá pø mmøød miich cuhdujt jaduuh coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpábo'oy.

¹⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:
 —Coo hádaa tsajtøjc hajxy myagjidät, pues cudägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägátsät.
²⁰ Mänitá judíoshajxy miánaañ:
 —Cujuxychägü'xtädujcumøjt hádaa tsajtøjc jecy miaayy y tägøøgxøøyyä miich myaghoyøødiägátsa'añ. Cab højts jaduuh nmábøcy.

²¹ Pero jue'e Jesús hánajty nãnøømby "ja'a tsajtøjc", ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. ²² Coo Jesús hánajty cujey tøø jiaanč juyjpiøcy, mänitã jiamioødhajxy jiahmiejstaacy nebiaty hánajty tøø miãna'afãn. Mänitã Diosmãdia'agy hajxy miãbøjnã møødã Jesús ja'a miãdia'agy.

²³ Mãnaa ja'a Jesús jim yhiitiã Jerusalãn ja'a pascuaxøøjooty, mänitã cu'ugã Jesús hajxy yhiixy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñãjatypã hánajty yajcãhxø'øgy. Mänitã Jesús ja'a miãdia'agy miãbøjcãxã nãmøj nãmãy. ²⁴ Pero cabã Jesús hánajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpã coo hánajty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hánajty hamuumdu'joot quia'a mãbøcy. ²⁵ Hix, hamdsoohaambiã Jesús hánajty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiin-mahñdyhãjtãm nãgøxiã. Cabã Jesús hánajty pøñ miãyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhãjtãm.

3

¹⁻² Coo maxiøø hánajty tøø yhijnã, mänitã copc-hajpã jim tu'ug miejch maa Jesúsãn. Nãmãy hajxy hánajty quiopc-haty maa judiøshajxiãn. Nicodemo ja'a copc-hajpã hánajty xiøhaty. Pianøcxãp ja'a fariseos miãdia'agyhajxy hánajty. Tøø hánajty quioodsø'øy coo jim miejch maa Jesúsãn. Mänit Jesús ñãmaayã:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichã Dios tøø xquiexy yajnahixøøbiã. Coo miichã Dios hãxøpy xquia'a puhbey, caj miich hoy-yagjuøøñãjatypã hãxøpy myajcãhxø'øgy.

³ Mänit Jesús miãnaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, coo mga'a miindãgats mga'a cahdãgãtsãt, cabã Dios xyhané'emãt.

⁴ Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduhñ mmiindãgats mgahdãgãtsãt coo hánajty tøø mmãjaanã. Neby jiiby mdãgøødiãgãtsãt ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadãhooc mmaaxhuunghãdãt.

⁵ Mänit Jesús yhadsooy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, coo mga'a miindãgats mga'a cahdãgãtsãt nøøhaam møødã Dios yhEspirituhaam, cabã Dios xyhané'emãt. ⁶ Coo tøø mmiñ tøø mga'ay nebiã maaxhuunghã, Dios je'e xmiiooy ja'a mni'x ja'a mgopc møødã mjuøhñdy. Y jaduhñ mãwĩnãts je'e, coo Dioshespĩritu mbadu'ubøgãt, nebiã miindãgach cahdãgachpãn mmãhmø'øwãt. ⁷ Ca'a myagjuø'øy cooçh jaduhñ nnãmã'ay coo tsipcøxp mmiindãgats mgahdãgãtsãt. ⁸ Coo poj jaduhñ xiãmemy, cab hajxy nnajuøøyyãm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homiaajã poj xiãmemy. Mmãdøwãp jaduhñ pero caj mhixãt. Jaduhñ mãwĩnãts ja'a Dios yhEspĩritu coo xjioottãgø'øw coo xquioptãgø'øwãt. Coo jaduhñ mmãbøgãt hamuumdu'joot, jaduhñ mjãdãt nebiã miindãgach cahdãgachpãn —nømã Jesús miãnaañ.

⁹ Mänitã Nicodemo yajtøøgumbã:

—Neby je'eduhñ mnãnømy.

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooy:

—Yajnahixøøbiã miich mduunghajpy maa ja'a judiøshajxiãn pero cãhnøch nmãdia'agy xwyiijnjuøøyyãbã. ¹¹ Chaads miich tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt. Nmãdiaacyy højts mãdyijjaty højts nnajuøøby y nnãgapxyp højts mãdyijjaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmãdia'agy xñã'ãgãdã mãbøcy. ¹² Tøø hajxy nja yajmøødmãdia'agy tijaty yaa ja hijp hãdaa yaabã naaxwiin, pero cab hajxy mmãbøcy. Hoorã, cooçh ja'a tsajpootypã hajxy nyajmøødmãdia'agãt, ni je'e hajxy mga'a wiinjuø'øwãt.

¹³ 'Ni pøñ jim quia'a hoyñã tsajpootyp. Jagøoyyøch jim nidiuhñ ndsooñ, høøch ja'a Diosquexypã. Paadyhøch ja'a tøyhajt nmøødã neby jim. ¹⁴ Ja'a Moisés, jimã tsahñdyhãhãdiuunxaxy yujpahy quepyquioxp jim pactuum. Jaanã jadũhñhøch jãya'ay xyujpã'awaambã, høøch ja'a Diosquexypã. ¹⁵ Pønjatyhøch nmãdia'agy xmiãbøjcãp, cabã yhããñãmãhajxy mãnaa quihuãdãgoyyã'ãñ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'ãñ nebiã Dios jiugyhãtiãñ —nømã Jesús miãnaañ.

¹⁶ Xjiaanč tehñ chojc xjiaanč tehñ pia'hãyøowãm ja'a Dios hajxy nãgøxiã, mãduhñtiã hajxy yaa nhjãm hãdaa yaabã naaxwiin; paadiã tiu'ughuunghãhdujcy. Coo ja'a mãdia'agy hajxy hamuumdu'joot nmãbøjcãmãt ja'a Dioshuungcøxpã, cabã nhããñãmãhajxy mãnaa quihuãdãgøoyãmãt. Jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø njugyhãjtãmãt nebiã Dios jiugyhãtiãñ. ¹⁷ Paadiã Dios ja'a yHuunghã yaa tøø quiexy hãdaa yaabã naaxwiin coo hajxy jaduhñ ween xñãhho'ttũtãm. Cab hajxy jaduhñ xyajcumãdowããñãm.

¹⁸ Pønjatiã Dios yHuunghã ja'a miãdia'agy mãbøjcãxãp, cab hajxy je'e yajcumãdowã'ãñii. Pønjaty ca'a mãbøjp, tøø Dios miãna'ãñ cooc hajxy yajcumãdowã'ãñii, coogã Dios ja'a yHuunghã ja'a miãdia'agy quia'a mãbøjcãxã. ¹⁹ Coo Dios yHuunghã yaa yhooyy hãdaa yaabã naaxwiin, hagoodstuum jãya'ayhajxy hánajty yhiity. Paady hajxy hánajty yhiity hagoodstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hánajty tiuñ. Cabã Dios yHuunghã miãdia'agy hánajty miãbøjcãxã. Jaduhñ mãwĩnãts je'e nebiã jøønãn. Paady jaduhñ nebiã jøønãn, jaduhñ

jäya'ayhajxy piädsómät hagoonstuum. Pønjaty hagoonstuum mähmø'øwaamb, je'eds Dios nänøømb y coo hajxy yajcumädowa'añii. ²⁰ Pønjaty haxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum. ²¹ Pønjaty panøcxaamb ja'a tømiaadia'agy, je'eds jaduñ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduñ piädsøma'añ, jaduñ quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaanč puhbedyii.

²² Mänitä Jesúsuhajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim yhjity mäyajnäbejpä. ²³ Jaanä jimä Juanghajxy hänajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduñ. Comä nøø hänajty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim näbejpä. ²⁴ Cahnä Juan hänajty chumyii.

²⁵ Mänitä Juan ja'a jiamiøødhajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä judiøshajxy nämejtsc nädagøøg. Je'e hajxy hänajty miädiaacpy neby hajxy ñäbetät. ²⁶ Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsóni, iiby yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miich hijty jim xmiøødhijpä ja'a Jordángpä møjnøøhawimb, ja'a miich tøø mnägäpxiäbä coo Dios tøø quiexy. May jäya'ay tøø ñämech maa miäyajnäbetiän.

²⁷ Mänit Juan miänaañ:

—Coo ja'a Dios jaduñ tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianøcxäxä nämay. ²⁸ Tøø hajxy mmädoy cooch nga'a Cristo. Jawyiinhøch Dios xquiejxy. Páadyhøch jawyiin xquiejxy cooch mädia'agy nyajwá'xät yø'ø Jesúsøcxpä. ²⁹ Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoonaacp je'eduhñ coo jamiø'ød quiajxy. Jaanä xoonäaacpøch høøchpä je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianøcxäxä nämay. ³⁰ Tehngahnä hajxy miayø'owa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panøcxäbä. Pero pønjätyhøchä nmädia'agy xpianøcxäp, haweeno'øwaamb hajxy je'e.

³¹ Xyhanéhäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim toshmbä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänäyyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiaacäm. Pero jaaya'ay jim toshmbä tsajpootyp, ³² je'eduhñ miädiaacpy nebiaty jim tøø yhixy tøø miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay. ³³ Pønjätiä Jesús miädia'agy mabøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coo Dios tiømiädia'agy. ³⁴ Jaaya'ay Dios tøø quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacpy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshespiritu miooyy nebiä Jesús jaduñ miädiaactägätsät. ³⁵ Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiinä tøø yajcø'ødägø'øy. ³⁶ Pønä Dios yHuung ja'a miädia'agy mabøjcäp, je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mabøjpä, cab hajxy jaduñ jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän; yajcumädowañäp hajxy je'e ja'a Diøäm.

4

¹⁻³ Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänajty tøø miädoyhaty coogä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty maas may yajmäbøcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesúsuhajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñøcxtägajch.

⁴ Jim hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty. ⁵ Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José ñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduñ jecy xøhajt Jacob. ⁶⁻⁸ Jimä nøøjut mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesúsuhajxy jim miejch maa nøøjutän, tøø Jesús hänajty yhanuu'xø'øy. Mänit Jesús yhøxtaacy nøøjutpa'a. Tøø hänajty quiuyxiøøjø'øy. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajptooty juuguiaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoombä; Samaria hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøchä nøø móoyyác.

⁹ Mänit Jesús ñämaayyä:

—Tiich miich nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miich mdsooñ Judea. Høøch, yaach ndsooñ Samaria.

(Ix, cabä Judëabä jäya'ayhajxy hänajty miøødnijootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.) ¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo häxøpy mnajusø'øy tii mayhajt Dios tiunaamb y maa miichøcxpäp y pønch høøch cooch ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänitøch cu xmiäyujwaañ ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.

¹¹ Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Tsäguhñ, cøøc hädaa nøøjut. Caj miich tii mmøødä coo ja'a nøø myajwohmädsómät. Maa tyijy miich ja'a nøø mbäädät, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. ¹² Nejy, maas möctäm miich cuhdujt mmøødä quejee Jacob cuhdujt jegyhajt miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhajtäm. Je'e hädaa nøøjut xyajmämähmøøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuung-hajxy møødä yhanimalhajxy.

¹³ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduhñ. Mänit hajxy tiødsø'øbäatägumbä cujaboom cumaaxc. ¹⁴ Høøch, nyéjpiøch ja'a nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coo hajxy yhu'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø hajxy quia'a paattägátsänät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ jiu gyhada'añ nebiä Dios jiu gyhatiän.

¹⁵ Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hänäjty wyiinjuø'øñä nebiä Jesús ja'a nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhñ ñänøøm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhñ tiunaamby maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Høøchä nøø móoyyác nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhñhöch yaa miñ nga'a nøøwóhñnät.

¹⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Nøcx ja'a mnihyhap møyja'ax; mänit yaa mwoomínät.

¹⁷ Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:

—Cábøch nnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehñ tiøyhajt miich jaduhñ nmäna'añ coo nihyhap mga'a møødä. ¹⁸ Mägoøxcä mnihyhap tøø mmøødtsäna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xim mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiichä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

¹⁹ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Tsäguhm, nyo'mädóobiøch jaduhñ coo miich ja'a Dioshespíritu mmøødä. ²⁰ Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tunän. Pero mijts mänaamby coo hajxy jim nwiingudsähgø'øyyämät jim Jerusalén.

²¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mäböjcägøch nmädia'agy. Habaadaañpä je'ejän coo mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaañnä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hjitiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tunän ni jim Jerusalén. ²² Hoy Dios hajxy mja wiingudsähgø'øy, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug yajñähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ. ²³ Pøñ ja'a Dios tehñ tiøyhajt wiingudsähgø'øñäp, je'eds hamuumdu'joot wiingudsähgø'øby. Jadúhñäts ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgø'øwøød hamuumdu'joot. ²⁴ Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipecøp hit ja'a Dios hajxy nwiingudsähgø'øyyämät.

²⁵ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambyä, je'e højts nhahíxäm. Coo je'e quida'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaañäñäm.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Høøchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamiøødhajxy miejch. Coo hajxy yhiixy coo Jesús ja'a to'oxiøjc hänäjty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduhñ. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguixpä Jesús ja'a to'oxiøjc hänäjty coo miøødmädia'agy. ²⁸ Mänitä to'oxiøjc jiihy chohñ maa hajxy hänäjty miädia'agiän. Jiibiä miajnt ñähgueecy, ñøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

²⁹ —Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug híxäm. Tøøch je'e xñajuø'øy nebiätühøch haxøøgpä tøø nduñ. Jadúhñhöch je'e tøø xyhawaañä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰ Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy. ³¹ Jimä Jesús hänäjty ñäma'ayii ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsón, cay.

³² Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiich jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mnajuø'øy tii je'eduhñ.

³³ Mänitä jiamiøødhajxy ñiñämaayyá:

—Nejy, tøø jøø'xypøquiäda'a yajméjtsäxä.

³⁴ Mänit Jesús miänaañ:

—Cooch jaduhñ nmänaañ cooch jøø'xypøcy nmøødä, je'e'ech hänäjty jaduhñ nnänøømby cooch njootcujä, cooch ngudiünät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, cooch tiuung nyajmäayyät; je'e'ech jaduhñ tøø xquiexy. ³⁵ Huug híx yø'øya'ay hajxy xii mänäpä. Xmiäbögåañböch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduhñ mäwíñäts høøchä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehñ quiähxø'p jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ mdehm miäná'anät nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpø'o yhabety, mänitác hajxy je'e yajpädø'øga'añ. ³⁶ Pøñhöch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbögåañäp, xoonda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäböga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøchöhñäbä. Ja'a hajxy yajmäbögåañäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamby nebiä Dios jiu gyhatiän. ³⁷ Tøyhajt je'eduhñ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: "Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p." ³⁸ Tøøch mijts nwiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbögåät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhátibä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbögåamby —nøøm Jesús miänaañ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänajty jaduñ tøø ñägäpxy cooc yhäxøøgwiinmahñdy cøjx ñajuøøyyäxä, møød cooc cøjx yhäwaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøønaxy Samarianaaxooty. ⁴⁰ Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'owät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaančh mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhiyty. ⁴¹ Coo Jesús jiaac yajmøødmädiacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. ⁴² Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmds miitč jim hoy mnägäpxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehmñ yhamdsoo møødmädiacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyä'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsäaŋäm nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaäyyäm hädaa yaabä naaxwiin.

⁴³ Nägooyyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesúshajxy tiu'ubøjinä, ñøcxnä hajxy jim Galilea. ⁴⁴ Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaaŋ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'oyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä. ⁴⁵ Pero coo Jesús jim miejč Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxóñ. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tøø yhiyty hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

⁴⁶ Mänit Jesús jim jadähooc miéjtscombä Canä de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim Capernaum. ⁴⁷ Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nøcxy yajmøøjçäxä. Møjta'agy yhuung hänajty. ⁴⁸ Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty coočk hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'a'än.

⁴⁹ Mänitä gobiernä mioonsä miänaaŋ:

—Tsógäm, jam hadø'øchä; chámhøch nhuung yho'ogaŋnä.

⁵⁰ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaančh mäbøjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaančh wiimbijty. ⁵¹ Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jiojcuabaadøøyyä. Mänit yhawäaŋäxä cooc yhuung hänajty tøø jiaančh møcøpøcy.

⁵² Mänit yajtøøyy mäduñäjtä hänajty tøø miøcøpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tioty tiøjč cujyxiøøho'ogy.

⁵³ Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaančh jahmiejč coo Jesús hänajty häxøøyhajty cuyjxiøøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcøpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbøjcäxä mäduhñtiä hajxy tiu'ugtøjçä.

⁵⁴ Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoj Judea.

5

¹ Mänit Jesús ñøcxcombä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hänajty jadäaŋäp. ² Jimä tsiidaact jaduñ tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädoyyä maa ja'a meegtoot'actän. Mägoøx-hit ja'a tøjwiing wäditii jim maa ja'a tsiidaactän. ³ Mayyä pa'amjäya'ay hänajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adp møødä tecymiuycpiä. Jim hajxy hänajty yhähixy coo ja'a nøø jaduñ jiadseñy'oyät. ⁴ Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quida'agy nøøyagjädseñyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiahxø'øgy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hänajty jaduñ yhiyty tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hänajty jayøbjät tehñ tiägø'øchøhmä, je'eds hänajty jaduñ møcøpøp nidiuhñ. Hoy tyii pa'amä hänajty jia møødä, yajñaxyp je'e. ⁵ Jim jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgumøjtpä hänajty jim tøø yhyty. ⁶ Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduñ yhiyty, mänit Jesús yajtøøyy:

—Nejy, mmøcøpøgaambä.

⁷ Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøn põnhøch xpiädä'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy jädsenyohbiä. Coočk hänajty jiiby nja tagø'øwa'añ, tøø wiingpä hänajty tiägøøñä.

⁸ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

⁹ Mänitiä pa'amjäya'ay jaduñ jiaančh møcøpøjcy. Mänitä miaabejt jiaančh yajpädø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. ¹⁰ Mänitä judíoshajxy miänaaŋ, ñämaayyä ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcøpøgyijjää:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädität.

11 Mänit jäya'ay yhadsooy ja'a hánajty tøø miøcpøquiäbä:

—Jaayá'ayhöch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'ečh jaduhñ xñämaayy cooçh ndo'ogy nya-
jpdø'øgät.

12 Mänit miäyajtøøwa:

—Pøn jaduhñ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpdø'øgät, coo myo'oyø'øgät.

13 Cabä mähdiojc nää'a hadsooy. Hix, jaančh tehñ näämay jäya'ayhajty hánajty jim. Tøø
Jesús hánajty yhixtägöoyänä. Paadiä mähdiojc hánajty quia'a najuø'oy waamb yhadsowät.

14 Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhijcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mäadow, chaa miich nnämä'awät, tøø miich mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ
coo maas haxøøg mjädät.

15 Mänitä mähdiojc hoy nãgapxy maa ja'a judiošhajxiän cöödam Jesús je'e, ja'a hánajty tøø
miäyajmøcpøquiäbä. 16 Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty,
paadiä judios Jesús hajxy miädsiphajty; paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy
yaghó'ogät. 17 Mänit Jesús miänaañ, näämaayä ja'a judiošhajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'oy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhöch jaduhñ
nbaduumbä, hoy jaduhñ jia poo'xxiøøjootiä.

18 Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo jaduhñ miänaañ cooc
Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

19 Mänit Jesús miänaañ, näämaayä ja'a judiošhajxy:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, cábøch nhamdsoo tuung nduñ; jaduhñhöch
nduñ nébioch nDeedy jim tiuñän. Nebiätyhöch nDeedy tiuñ, jaduhñhöch nduumbä.

20 Xchøjpøch nDeedy. Xyajnähixøøbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøøñätyhöch
nDeedy xyajnähixøø'owa'añ neby hajxy myagjuø'owät. 21 Yagjuypiojpiøch nDeedy
ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaanä jaduhñhöch nyagjuypiojgaambä, pønjätyhöch nyajnähidjap.

22 NDéedyhöch, cab je'e pøn yajcumädowa'añ. Höøch je'e tøø xquihdujtmø'oy cooçh
jäya'ay nyajcumädowät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäbøjpä. 23 Páadyhöch jaduhñ
tøø xquihdujtmø'oy cooçhä jäya'ayhajxy ween wyiingudsähgø'oy nébioch nDeedy
wyiingudsähgø'oyijän. Pønjätyhöch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni NDéedyhöch hajxy
xquia'a wiingudsähgøøyyäbä, ja'ačh tøø xquixiäbä.

24 Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, pønjaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgäänäp
møødhøch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quioxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø
jugyhadaamb nebiä Dios jiygyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ. 25 Ja'a
hajxy ca'a mabøjpä, tøø yhabaady cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäbøgäänä. Cooçhä
nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät, jaduhñ hajxy jiygyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios
jiygyhatiän. 26 Miøødhøch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy näämä'awät coo hajxy jaduhñ
jiygyhadat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'ečh cuhdujt tøø xmiø'oy cooçhä jäya'ayhajxy jaduhñ
nnämä'awät coo hajxy jim yhidät cøjxta'axiøø. 27 Cooçh je'eduhñ tøø xwyiinguexy,
páadyhöch jaduhñ tøø xquihdujtmø'oy cooçh nyajnähidjät nebiaty jäya'ayhajxy jiadät.

28 Ca'a hajxy myagjuø'oy. Habaadaamb je'e cooçhä ho'ogyjiäya'ayhajxy nyaaxpadsøma'añ.
Mänitøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä. 29 Mänit hajxy nägøxiä quioxy jutpadsøma'añ
mäduhñtiä hajxy hánajty tøø yho'ogy. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xmiäbøjcäbä,
je'eds hajxy nøxaamb tsajpootyp. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mabøjcäbä,
je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

30 Nyajtødiägøøbiøch nébioch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhöøçhä nhamdsoo wiinmahñdy
nyaghijpy. Ngudiümbiøch jaduhñ nébioch nDeedy xmiägapxy xyhane'emiän. Cooçh
jaduhñ ngudiüñ, páadyhöch ja'a tøyhajt nyecy cooçh nyajtødiägø'oy. 31 Cooçh häxøpy
hamdsoo nniägapxyii, mänit hajxy cu mmänaañ cooçhä tøyhajt nga'a mädia'agy. 32 Jiichä
wiingpä nãgapxy; nñajuøøbiøch coo ja'a tøyhajt je'eduhñ yecy. Diøshøch je'e nãgapxp.

33 Tøøch mijts hoy xyajtø by ma Juangän pø Diøshøch tøø xjiaančh qexy. Mänitä Juan
ja'a tøyhajt hajxy xmiøoy. 34 Pero höøçh, ca'a jiäyá'ayhöch tøø xyhawaanä cooçh Dios
tøø xquixy. Nyagjahmiéjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooçh Dios
tøø xquixy, neby hajxy jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät. 35 Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a
Diosmädia'agy hijty. Xyajnähixøøby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät.
Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädöowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmabøgäänä.

36 Ndümbiøch nébioch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooçh jaduhñ nduñ, cähxø'p jaduhñ
cooçh nDeedy tøyhajt tøø xquixy. Cooçh hajxy jaduhñ xyhixy nébioch nduñän, páquioch
nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja mabøjcä
ja'a höøçhcøxpä cooçh nãgapxy. 37 Ja'a NDéedyhöch, ja'ačh tøø xquixiäbä, höøçhcøxpä
jiiby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguian. Pero cab hajxy mnajuø'oy cooçh nDeedy ja'a
miädia'agy jaduhñ nmädiaacä. Cab hajxy mnajuø'oy cooçh jaduhñ nduñ nébioch nDeedy
tiuñän. 38 Pero cábøch mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'ačh tøø xquixiäbä.

Coo hajxy häxøpy tøø nmäböcy, cu xmiäböjcøch mijts ja'a nmädia'agy. ³⁹ Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmøøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduñ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduñ mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Chaads mijts hajxy nmäma'awät, cooch nmädia'agy hajxy xyajtúunät, mänit hajxy jaduñ mjugyhádat. Pero hóyhøch Diosmädia'agy xjia nägapxy, ⁴⁰ cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbögaanä. Cooch mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäböjcät, mänit hajxy mäböcy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän.

⁴¹ 'Cábøch nmøjpáda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy. ⁴² Nnajuoøbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy. ⁴³ NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbögaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä nmäbögaanäp. ⁴⁴ Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbögaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'owät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógát. ⁴⁵ Ca'a yhøøchä mijts jim nñäxø'owø'owaamby maa Dios wyiinduuman. Ja'a Moisésäts mijts jaduñ xñäxø'owø'owaamby. Mmánaamby hajxy jaduñ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy nmäböcy, ja'a Moisés jecy quuijahyyäbä. ⁴⁶ Coo mijts cu mjaančh mäböjcy, cu xmiäböjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøchøxpä Moisés jaduñ jecy quuijahy. ⁴⁷ Pero pø cab hajxy nmäböga'añ nebiä Moisés jecy quuijahyyän, ni høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbögaanäbä.

6

¹ Cumejtspo'o cudägøøppo'o Jesús jim ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. ² Nämay Jesús hánajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hánajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñajaty pä hánajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hánajty tøø yajmøcpøcy. ³ Mänit Jesús hajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän møødä jiamøødhajxy. Mänit hajxy jim yhøxtaacy tunguhduum. ⁴ Mäwiingoomb ja'a pascuaxøø hánajty, ja'a judiøshajxy yagjätäbä. ⁵ Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hánajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbáatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcáayyämät nämay.

⁶ Paadia Jesús jaduñ miánaañ, yhuuc nä'a mädia'agyhixaamby hánajty waambä Felipe hánajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hánajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hánajty yajcaya'añii. ⁷ Mänitä Felipe yhadsooy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mäðøyhádät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamioød hánajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

⁹ —Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägoøxcä, møødä hacx metsä. Pero cab jaduñ miäðøyhádät. Hiç, majiäya'ay yø'øduñ.

¹⁰ Mänit Jesús miánaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhøxta'agy.

Møj jim miøøjootä. Jim hajxy yhøxtaacy ja'a mägoøxmilpä ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawiing. ¹¹ Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quiooñdsooy. Mänit Jesús Dios jaduñ ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänit Jesús ja'a jiamioød ja'a tsajcaagy miooy. Mänitä jiamioød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hánajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhñtiä jäya'ayhajxy miooyä mäduññtiä hajxy hánajty quiaya'añ. ¹² Coo hajxy quiaabiäðøøyy, mänit Jesús ja'a jiamioød ñämaayy:

—Yajpäðøøg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduñ nga'a nähguéecämät.

¹³ Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpäðøøgy møødä hacxtsu'tstuc. Majmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc. ¹⁴ Coo jäya'ayhajxy yhiixy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hánajty tøø yajwa'añguiojiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahijxämbä coo hajxy hijty xñämedsáañäm nebiä Diosmädia'agy miána'añän.

¹⁵ Coo Jesús ñajuøøcy coo hánajty nøcxy piäda'aga'añii gobiernä mädsibø'øbä, mänit jim choññä. Mänit jim ñøcxnä nidiuhñ tunjoot.

¹⁶ Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamioødhajxy yhädaacy mejypia'a. ¹⁷ Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hánajty ñøcx'añ mejyhawiimb. Wiingoods hánajty. Cahnä Jesús ja'a jiamioød hánajty piaadyñä. ¹⁸ Mänitä poj piäðø'cy møc. Mänitä mejy chajcujy cøxp. ¹⁹ Mägoøxkilómetro tädujkilómetro hajxy hánajty tøø ñøcxy, mänitä Jesús hajxy yhiixy coo ja'a barco hánajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hánajty mejywyiing. Mänitä jiamioødhajxy chähgøøbiøjcy. ²⁰ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy; Jesús høch høøch.

²¹ Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús yajtägøøyyä barcojooty. Mänitiä hajxy jim miejtsnä mejypia'a maa hajxy hänäjty ñøcxian.

²² Cujaboom, jimnä majiäya'ayhajxy hänäjty mejyhawiimbnä, maa hajxy hänäjty tøø yajcayiiän. Najuøøby hajxy hänäjty coo Jesús hänäjty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamioødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamioødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hänäjty tu'ug; je'e hajxy hänäjty tøø yajtu'ubøcy. ²³ Mänitä barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsøhmä. Jim hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hänäjty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujü'uyäp yequiän. ²⁴ Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhjy coo Jesushajxy quia'a jiiän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesushøxtaabiä. Jim hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

²⁵ Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, mänaa mmejch.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaadš mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, páadyhøch mijts hijty xyhøxta'ay cooçh mijts je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijts je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøñäbä coo nyajcähxø'cy.

²⁷ Paady hajxy mduñ, jaduhñä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaadš mijts nnämä'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtä'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Høøch mijts cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduhñ mjugyhádat. Páadyhøch mijts jaduhñ nmo'owa'añ, cooçhä Dios tøø xquiuhdujtmø'oy, høøch ja'a Diosquexyäp.

²⁸ Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiünät nebiä Dios choquiän.

²⁹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios cooçh mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjçät, ja'açh tøø xquiëxiäbä.

³⁰ Mänitä Jesús miäyajtøøwägumbä:

—Tii hijxtahnd hoy-yagjuøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miich ja'a mmädia'agy jaduhñ nmäbøjçät coo miich ja'a Dios tøø xquiëxy. ³¹ Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypiiä, jimä manä hajxy quiaaayy maa hänäjty pøn quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a manä yajwa'añguioj. Ja'a manä, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsohmä. Dios jaduhñ quejx.”

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaadš mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsohmä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmø'owaam coo hajxy jim mdägø'owät tsajpooty. ³³ Ja'a Dios tøø quiëxiäbä, jim tsajpooty je'e tøø chooñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy neby mijts xquiuhdujtmø'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Højts yø'ø tsajcaagy møoyyæc cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsohmä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús jaduhñ ñiänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiëxyii ja'a Dios.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiëxiäbä. Cuhdujtyépøch coo hajxy jim tiägø'owät tsajpooty pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjçäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät. ³⁶ Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjçä, hoy hajxy tøø mja hixy cooçhä hoy-yagjuøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy. ³⁷ Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhñ xyajcø'owaanøøby, je'eçhä nmädia'agy xmiäbøgåanäp. Nguhøgåambiøch hajxy je'e. ³⁸ Páadyhøch tøø ndsooñ tsajpooty cooçh ngudiünät nebiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'açh tøø xquiëxiäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyaghida'añ. ³⁹ Cábøçhä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiä'awät, ja'açh hajxy tøø xyajcø'owaanø'øyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduhñ yhabéjnat. Pero jaduhñ miäna'añ cooçh hajxy nyajnøcxät tsajpooty. ⁴⁰ Jaduhñhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pønjaty jaduhñ najuøøby cooçhä Dios xyHuonghaty, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjçäp. Je'eçh hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpooty coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnat.

⁴¹ Coo Jesús miädiaapädøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a judiøshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänäjty tøø miäna'añ coo jim chooñ tsajpooty. ⁴² Jaduhñ hajxy ñiänämaayyä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhñdaacp yø'øduhñ cooc tyijy jim tøø chooñ tsajpooty.

⁴³ Mänitä Jesús ja'a judiøš yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägoonä. ⁴⁴ Põnhõch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'ethä nmädia'agy xmiäbögaanäp. Je'ech nyajnöcxaamby tsajpootyp coo ja'a xõõ jumõjt yhabéjnät. ⁴⁵ Jiiby jaduñ miyñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo Dios jäya'ay nägõxiä yajnähixõ'owa'añ. Põnjátyhõch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tõõ xwyiinjuõõyyä tõõ xyhabõjcä, je'edshõch ja'a nmädia'agy tõõ xmiäböjcä.

⁴⁶ Cábõch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; hõõch niiduhm tõõ nhixy. Jímhõch ndsoõn Dioswiinduum. ⁴⁷ Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnämä'awät, põnhõch nmädia'agy xmiäböjcäp, je'eds jugyhadaamby cõjxta'axiõõ nebiä Dios jüguyhatiän. ⁴⁸ Hõõch hajxy jaduñ jim nyajtägõ'owaamby. ⁴⁹ Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaajec jaduñ. Pero paquiä ja'a miäjaahajxy quiojxy.

⁵⁰⁻⁵¹ Hõõch, páadyhõch tõõ ndsoõn jim tsajpooty nébiõch jäya'ayhajxy jim nyajtägõ'owät. Jim hajxy yhida'añ cõjxta'axiõõ põnjátyhõch nmädia'agy xmiäböjcäp. Nñáhdugäambõch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nñáho'tu'udäämbiõch jäya'ayhajxy nägõxiä.

⁵² Mänitä judiõshajxy yajcapxiõõy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:

—Nejy, xmiõ'owáanäm yõ'õya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsämädä.

⁵³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judiõshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiõyhajt nnämä'awät, hõõch ja'a Diosquexypä, coõch mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, coõch mijts ja'a nnõ'ty ja'a njoot xquia'a húcät, cab hajxy jim mdägõ'owät maa Dioswiinduumän. ⁵⁴ Põnjátyhõch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsáp, põnjátyhõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaamby cõjxta'axiõõ jim tsajpootyp. ⁵⁵ Tsu'tsõc-hõch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucõc-hõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot. ⁵⁶ Põnjátyhõch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsáp, põnjátyhõch ja'a nnõ'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'ech jaduñ nnänõõmby ja'a nmädia'agyhõch hajxy xmiäböjcäp. Je'ech hajxy nguhdujtmõ'owaamby coo hajxy yhidät cõjxta'axiõõ jim tsajpootyp. Tu'ugmädiä'agyhõch hajxy nmõõdhida'añ. ⁵⁷⁻⁵⁸ Ja'a nDeedyhõch, ja'a'ach tõõ xquiéxiäbä, je'ech jaduñ tõõ xquiuhdujtmõ'oy coõch jäya'ayhajxy jim nyajnöcxtä tsajpootyp, põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xmiäböjcäp. Jim hajxy yhida'añ cõjxta'axiõõ. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c hajxy je'e jequian, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xmiäböjcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxõõgtuum mänaa.

⁵⁹ Jaduñ Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hñajty yajnähixõ'õy tsajtõgooty maa ja'a judiõs ja'a Dios hajxy hñajty wyiingudsähgõ'õyän.

⁶⁰ Coo Jesús ja'a jiamiõõdhajxy jaduñ jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduñ nguhbõjcämät; tsip xex yõ'õ mädia'agy jaduñ.

⁶¹ Ñajuõõy Jesús jaduñ nebiaty hajxy hñajty miädia'aguian. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nejy, cábõchä nmädia'agy hajxy xjiõjõgõ'owáanäjä. ⁶² Coõch mijts xyhixät coõch hñajty jim nnõcxy tsajpootyp, mänitõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbögaanä coõch jim ndsoõn tsajpootyp, hõõch ja'a Diosquexypä. ⁶³ Ja'a mjuõhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a nni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Coõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäböjcät, mänit hajxy mdägõ'owät jim tsajpootyp. ⁶⁴ Pero cahnä hajxy nägõxiä mmäböcyñä.

Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, ñajuõõby hñajty jaduñ põnjaty hñajty je'e ca'a mädia'agy miäbögaamby. Ñajuõõby hñajty je'ebä pøn hñajty yegaanäp ho'cõõc. Jäguemiä Jesús jaduñ ñajuõõy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägõ'õyän yajnähixõõbiä. ⁶⁵ Mänit Jesús miänáangumbä:

—Páadyhõch mijts jaduñ nnämaayy: “Põnhõch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'ethä nmädia'agy xmiäbögaanäp.”

⁶⁶ Coo Jesús jaduñ miädiaacpádõõy, mänitä jiamiõõdhajxy nämay wyiimbijnä. Cabä Jesús hajxy hñajty miõõdwäitäänä. ⁶⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamiõõd miäyajtõõy ja'a nämajmetspähajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsáambõch mijtspä.

⁶⁸ Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsõñ, caj. Tii hõjts miich coo nnä'ä puhwá'adsät. Miich hõjts je'e xyajnähixõõby neby hõjts jim ndägõ'owät tsajpootyp. ⁶⁹ Nmäböjcäp hõjts miichä mmädia'agy. Nñajuõõby hõjts coo jim tõõ ndsoõn maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a hõjts hijty nhahixypä, ja'a Dios hijty quixeaambiä.

⁷⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhõch mijts tõõ nwiimbiy nébiõch hajxy jaduñ xmiõõdwädität, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmõõdä, ja'a mõjcu'uwiinmahñdymõõdpä.

⁷¹ Ja'a Judas jaduñ nänõõma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hñajty yegaamby ho'cõõc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hñajty jia mõõdwädity mõõdä nämajtu'ugpähajxy.

7

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hänäjty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguiøxpä coo ja'a judioshajxy hänäjty yhöxta'ay nebiä Jesús hajxy yagho'ogät. ² Jadaaänp ja'a judios xiøøhajxy hänäjty coo ja'a ramada hajxy yhädiuñ. Jim hänäjty jiada'añii Jerusalén.

³ Mänitä Jesús nāmaayyā yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmøøy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jimä yhuug hijxpä nejy miich ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä myajcähxø'oguiän. ⁴ Myajcähxø'py miich hijty maa jäya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduñ coo ja'a mmädia'agy wiädität ja'a miichcøxpä, mänit hijxwiinduom myajcähxø'ogät majiäya'ayhagujc.

⁵ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäböjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduñ miänaañ. ⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooñ jäya'ayhajxy nhawāanät põnhøch høøch. Pero mi-jts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén. ⁷ Caj mjijs cu'ug xmiähañhaty. Pero høøch, xmiähañhápøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähañhaty cooñ nnägapy coo hajxy yhaxøøgwädity. ⁸ Nøcx mjijs xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøch. Cahnä yhabaadyñä cooñ jäya'ayhajxy nhawāanät põnhøch høøch.

⁹ Mänit Jesús miädiaacpādøøñä. Mänit jim jiaanč mähmøøñä jim Galilea.

¹⁰ Mänit Jesús yhuchhajxy jim ñøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch. ¹¹ Jimä judios ja'a Jesús hajxy hänäjty yhöxta'ay maa ja'a xøø hänäjty jiadyiijän. Jaduñ hajxy hänäjty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

¹² Mädiäacäp ja'a Jesús hänäjty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hänäjty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hänäjty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hänäjty wiädity cu'ugwiinhømbä.

¹³ Pero hamee'ch hajxy hänäjty miädia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hänäjty ja'a judios wyiindsøñhajxy.

¹⁴ Mägujnä xøø hänäjty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajñähixøøbiä. ¹⁵ Mänitä judioshajxy yagjuøøyy, miänaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaanč tehñ jiaty madiu'u y caj yhöxpøquiä.

¹⁶ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhöøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDeedyhøch miädia'agy hädaa jaduñ, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. ¹⁷ Pøñ jaduñ cudiunaamb nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhöøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa. ¹⁸ Pøñ jioot jaduñ tsojp coo yajcumäyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chøjpiøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøjät, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøñda'agy.

¹⁹ Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhmäts. Jiiby jaduñ miäna'añ ñocyjioty coo hajxy hoy mjäya'ayhädat. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduñ cooñ hajxy xyagho'oga'añ.

²⁰ Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduñ mmäna'añ coo højts miich nyagho'oga'añ. Pøñdsän miich xyagho'ogaamb.

²¹ Mänitä Jesús miänaañgumbä:

—Tähøoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo hajxy tii nga'a túñämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. ²² Moisés ja'a cuhdujt jecy yec coo hajxy mnicircuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisésä yajtsohndaac; yphajpjä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohndaac.) Paadiä mhung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä. ²³ Mgudiumby haajxy jaduñ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yequiän; pero mjootma'p hajxy cooñä jäya'ay tøø nya-jmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty. ²⁴ Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhixät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coojecy mmøødhidät, mänitäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhjixät. Cooñhä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduñ mmäna'añ cøogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tii nga'a túñämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios mänaamb coo yhähixø'øcy coo hajxy nduñämät.

²⁵ Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhöxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ. ²⁶ Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb nāma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsøñhajtämhäxiäda'a coo yø'ø Miesiasä, ja'a hajxy nahjixämbä. ²⁷ Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesias, ja'a gobiernähadaambä, cab hänäjty yajnajuø'øwa'añ maa hänäjty chooñ.

²⁸ Jiibiä Jesús hänäjty yajñähixø'øy tsajtøgooty. Coo jaduñ miädooyy waambaty hajxy hänäjty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhixyhájpøch hajxy. Mnajuøøby hajxy maach ndsooñ. Pero ca'a yhøøchä hamdsoo tøø nwiinnmay coooh yaa ngäda'agät. Ja'a nDéedyhøch tøø xquiexy. Pero cab hajxy mnajuø'oy. ²⁹ Nhíxyhøch je'e. Jímhøch ndsooñ. Je'e'ch jaduñ tøø xquiexy.

³⁰ Coo Jesús jaduñ miänaañ, mäniä jia madsaanä. Pero caj ñä'ä yajmajch. Cajnä hänäjty yhabaadyñä coo Jesús yagho'ogøøjät. ³¹ Hoy ja'a Jesús hänäjty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäböjçäxä. Mänit hajxy miänaañ:

—Coo ja'a Mesías jaduñ miädsät, ja'a hajxy nahíjxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñäjaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'oga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduñ yajcähxø'øguiän.

³² Mänitä fariseoshajxy jaduñ miädoyhajty waambaty Jesús hänäjty miädia'agyii. Mänitä policiahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miädsät. Ja'a fariseoshajxy jaduñ mäguejx møødä teedywiindsøñhajxy. ³³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts jecy nmøødhidaannä. Nøcxäannäbøch maachä ndsohñän. ³⁴ Xjia høxta'awäambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

³⁵ Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduñ nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnähihø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. ³⁶ Tiida'a tyjy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awäaänäm, pero cábäc hajxy nbaadäaänäm, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

³⁷ Coo ja'a xøø hänäjty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mäniä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä møc miänaañ:

—Pøñ tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maach høøchän, ween min yhu'ugy mädyfibøch nmo'owaamby.

Jaduñ Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mänitä miänaangumbä:

³⁸ —Pøñjatyhøch ja'a nmädia'agy xmiäböjçäp, je'e'chä nmädia'agy xyajwa'xtägäjtsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

³⁹ Jaduñ Jesús miänaañ, pøñjaty ja'a miädia'agy mäbögåanäp, mäniä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hänäjty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänäjty yagho'ogyii; cahnä hänäjty yhooðiägachñä maa ja'a Tiedidiän.

⁴⁰ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy nebiä Jesús hänäjty tøø miädia'aguiän, mäniä hajxy näje'e miänaañ:

—Tehm tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

⁴¹ Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesías jim choona'añ Galilea. ⁴² Jaduñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yaphada'añ tiedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

⁴³ Coo hajxy hänäjty jaduñ miädia'agy, cab hajxy hänäjty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. ⁴⁴ Näje'e ja'a Jesús hajxy hänäjty jia madsa'añ, pero caj pøñ ñä'ä majch.

⁴⁵ Mänitä policiahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsøñhaxiän, maa ja'a fariseoshaxiän. Mänitä policiahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

⁴⁶ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduñ pøñ mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

⁴⁷ Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Cab jaduñ yhooyä coo mijts jaduñ tøø myajwiinhøhmbä. ⁴⁸ Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäböjçäxä ja'a wiindsøñhajxy møødä fariseoshajxy. ⁴⁹ Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquiuuhdujt hajxy jaty. Ween hajxy chaachpøcy.

⁵⁰ Jimä Nicodemo hänäjty, ja'a Jesús hänäjty tøø ñähøyyäbä. Fariseohajp hänäjty je'e'bä. Mänitä Nicodemo miänaañ:

⁵¹ —Cab højts nguhdujtájtäm jaduñ myiñäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänäjty tøø nga'a mädia'agymiädóowäm jayøjp.

⁵² Mänitä Nicodemo wyiinwohñä ñämaayyä:

—Jaduñ miich mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehñ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduñ jilby maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

⁵³ Mänit hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjç-haxiän.

8

¹ Mänitá Jesús jim ñöcxy maa ja'a tuñ jaduñ xiöhatiän Olivos. ² Cujaboom jopyjia-jjò'ögyñä, mänitá Jesús ñöcxy maa ja'a tsajtöjcän. Mänitá Jesús ja'a cu'ug ñámejtsä. Mänitá Jesús yhäñaaguiaacy, tiägööyy yajñähixööbiä. ³ Mänitá to'oxiöjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuhdujyajnähixööbiähajxy mäyajmejts mөөдä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiöjc hänajty tөө miaçhii coo hänajty tөө tiu'uma'ady tөө tiu'udägy. Mänitá to'oxiöjc jim yajnöcxä maa ja'a cu'ughagujcän. ⁴ Mänitá cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaay:

—Wiindsón, paady hädaa to'oxiöjc tөө miaçhii coo tөө piaadyii wiingya'adiöjmөөд. ⁵ Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguian, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhäm coo ja'a to'oxiöjc jaduhñbä hajxy nguhgá'tsäät. Miichäts, waamb miich mmänaambä.

⁶ Paady hajxy jaduñ yajtөөyy, coo hajxy hänajty miädowa'añ pө tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty mөөдä Diosmädia'agy. Yhөxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaambédät coo häxöpy quia'a tu'ugmädia'aguia. Pero cabä Jesús waamb yhadsooy. Mänitá Jesús ñaaxcooy. Mänitá tiägööyy jahbiä cө'ohaam naaxwiin. ⁷ Mänitá Jesús jaduñ miäyajtөөwägumbä. Mänit yhäñaaguigööyy. Mänit miänaañ:

—Pөnä pojpä cädieey ca'a mөөд, ween quia'tstsooñ.

⁸ Mänitá Jesús ñaaxcoögumbä. Mänit tiägöögüiumbä jahbiä naaxwiin. ⁹ Coo hajxy jaduñ miädooy nebiä Jesús hänajty tөө miäna'añän, mänit hajxy je'e tiu'uböjnä hanidiuhmjaty. Ja'a tu'upjä, je'e jawyiin tehñ tiu'uböjtsöñ. Niñajuöyyä hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cädieey hajxy hänajty miөөдä, paady hajxy tiu'uböjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiöjc miөөдmähmөөyy. Jimä to'oxiöjc hänajty tiäna'ay Jesús ja'a wyiinduum. ¹⁰ Mänitá Jesús yhäñaaguigööyy. Mänitá Jesús ja'a to'oxiöjc ñämaay:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaambä. Nej, caj pөñ tөө xñä'ä cuhga'açhä.

¹¹ Mänitá to'oxiöjc yhadsooy:

—Wiindsón, caj.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Ni hөөçh jaduñ nga'a mänaambä coo miich myajcuhgá'adsät. Nөcx; cab jaduñ haxөөг mjatcөөñät.

¹² Mänitá Jesús miänängumbä:

—Jaduñ mäwiinhöç nyajnimiäbaadyii nebiä jөөñän coochä jäya'ayhajxy nyajñähixö'öy ja'a tu'u hoybä. Pөnjaty ja'a nmädia'agy xpianөcxäañäp, cab jaduñ wiädita'añ hagogd-stuum. Cөjxta'axiөө jim yhidä'añ tsajpootyp.

¹³ Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaay:

—Hamdsoo miich mniñänөmyii. Pero caj miich mnä'ä tömiädia'agy.

¹⁴ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tөmiädiäacpөçh, höyhөçh hamdsoo nja niñänөmyii. Nnajuöbiөçh maaçh ndsooñ maaçh nnөcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuö'öy. ¹⁵ Nä'a nägöbөçh mijts xñä'ä nähwaambety. Pero hөөçhä, cábөçh jäya'ay nä'ä nägöbä nnähwaambety. ¹⁶ Tөyhäjthөçh nnä'ägädä mädia'agy. Ca'a yhöөçhä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhöçhä miädia'agy hädaa, ja'açh tөө xquiéxiäbä. ¹⁷ Miimb jaduñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguia nämetscä, pues төyhajt hajxy jaduñ jeypy. ¹⁸ Pues höjts, tu'ugmädia'agy höjts möөdhөçh nDeedy cooch je'e tөө xquiexy.

¹⁹ Mänitá fariseoshajxy miänaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitá Jesús yhadsooy:

—Cábөçh mijts xñajuö'öy; ni ja'a nDéedyhöçh hajxy xquia'a najuöyyä. Cooch mijts häxöpy xñajuö'öy, xñajuöyyäbөçh ja'a nDeedy hajxy häxöpy.

²⁰ Yajñähixöögüiyc ja'a Jesús jaduñ miänaañ jiiby tsajtөгooty, jiiby mädoyyä maa ja'a cajän maa ja'a xäçөөñ hajxy hänajty yajñähgäda'aguian. Pero cabä Jesús hänajty pөñ miadsa'añii, hoy hänajty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miadsөjät.

²¹ Mänitá Jesús miänängumbä:

—Nөcxäañnäbөçh hөөçh. Xjia hөxta'awäambөçh mijts, pero cábөçh hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnөcxät maaçh nnөcxä'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jiiby hajxy mga'awa'añ haxөөgtuum.

²² Mänitá judiöshajxy ñiñämaayä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduñ nga'a nөcxämät maa ñөcxä'añän.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naaxwiin. Pero hөөçh, tsajpöotypөçh ndsooñ, ca'a yaajä. ²⁴ Tөөçh mijts jaduñ nnäma'ay, coo hajxy hänajty tөө mho'ogy, cahnä mbojpä

mgädieey hajxy hānajtj xñāhwa'ačhñā. Cabā mbojpä mgädieey hajxy xñāhwa'adsa'añ coočhā nmādia'agy hajxy xquia'a mābōjcāt pōnhōch hōōch.

²⁵ Mānitā Jesús hajxy miāyajtōōy:

—Pōnāsān miitč.

Mānitā Jesús yhadsooy:

—Tōōch mijts nja hawāānām pōnhōch hōōch. ²⁶ Madiú'ujōch nnāgāpxāt coo hajxy haxōōg mjāya'ayhaty. Cábōch mijts ja'a nmādia'agy xmiābōjcā. Nhawāānām mijts jaduhñ nebiātjyōch jaaya'ay tōō xñajtsapxōōyān, ja'ačh tōō xquiéxiābā.

²⁷ Pero cab hajxy wyiinjuōōy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhñ ñāgapxy. ²⁸ Mānitā Jesús miānaañ:

—Coočh mijts hānajtj tōō xmiōjpbety, mānit hajxy mnajuō'ōwa'añ pōnhōch hōōch, y coočhā nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhñ nhawāānām nebiātjyōch ja'a nDeedy tōō xyajñāhixō'oy. ²⁹ Xmiōōdwdādjōch je'e, ja'ačh tōō xquiéxiābā. Cábōch niduhñ tōō xñāhgue'egy je'eguiōxpā coočh homiānāajā ngudiūñ nébiōch tōō xyhane'emiān.

³⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miādiaacy, mānitā miādia'agy miābōjcāxā nāmāy.

³¹ Mānitā Jesús ñāmaayy ja'a judiōshajxy, ja'a Jesús ja'a miādia'agy hajxy hānajtj tōō miābōjcābā:

—Coočh mijts ja'a nmādia'agy xquiudiūñāt homiānāajā, mānitōch mijts hamuumdu'joot xmiōōdwdādītāt. ³² Jaduhñdsā tōyhajt hajxy mmōōdhādāt coočh ja'a Dios tōō xquiéxy. Jaduhñdsā mhaxōōgwiinmahñdy hajxy mnajtsixō'ōwāt, nebiā mōjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emāt.

³³ Mānitā judiōshajxy yhadsooy:

—Abraham hōjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab hōjts pōñ xyhane'emy. Tii jaduhñ coo mmāna'añ coo hōjts ja'a mōjcu'ugong xquia'a hané'emāt.

³⁴ Mānitā Jesús yhadsooy:

—Chaads mijts tehñ tōyhajt nnāmā'awāt, pōnjaty ja'a pojpä cādieey jaduhñ mōōd, mōjcu'ugong jaduhñ hanehñb. ³⁵ Ja'a moonsāhajxy, cab hajxy jim yhyty cōjxta'axiōō maa hajxy quiduññān. Pero ja'a cumoonsā yhuungā, je'eds jim nā'āgā hijp maa ja'a tōjčān. ³⁶ Hōōčh, nbuhbédābōch mijts jaduhñ nebiā mhaxōōgwiinmahñdy hajxy mnajtsixō'ōwāt, nebiā mōjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emāt. ³⁷ Nnajuōōbiōch jaduhñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogāambōch mijts, je'eguiōxpā coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiōch mijts nja nāma'ayān. ³⁸ Nmādiāacypiōch nébiōch ja'a nDeedy tōō xyajmōōdmādia'aguian. Pero mijts, jaduhñ mijts mjāya'ayhaty nebiā mdeedy yaa jiāya'ayhatiān hādaa yaabā naaxwiin, nebiā cu'ug yhane'emiān.

³⁹ Mānit hajxy yhadsooy:

—Abraham hōjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mānitā Jesús miānaañ:

—Pō tōyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduhñ hajxy mjāya'ayhājpāt nebiā Abraham jecy jiāya'ayhajtian. ⁴⁰ Pero xyagho'ogāambōch mijts, hōyhōch mijts ja'a tōyhajt tōō nja yajmōōdmādia'agy, mādyiūbōch ja'a Dios tōō xyajmōōdmādia'agy. Cábōchā Abraham hāxōpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjāya'ayhaty nebiā Abraham jecy jiāya'ayhajtian. ⁴¹ Jaduhñ mijts mjāya'ayhaty nebiā mdeedyhajxy jiāya'ayhatiān.

Mānitā Jesús ñāmaayy:

—Tōyhajt hōjts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduhñ hōjts njāya'ayhaty nebiā Abraham jecy jiāya'ayhajtian. Tu'ug hōjts nDeedy; Dios je'e.

⁴² Mānitā Jesús miānaañ:

—Coo Dios hajxy hāxōpy tōyhajt mDeedyhaty, xchōjōpōch mijts hāxōpy yaabā. Jimhōch tōō ndsooñ maa Diosān; pero yaačh nhijnā hādaa yaabā naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jōōthōch yaa tōō ngāda'agy. Diōshōch xquiéx. ⁴³ Xiōōbōch yaa nja mādia'agy; cābōch mijts ja'a nmādia'agy xñā'ā cudiunaañā. ⁴⁴ Ja'a mōjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhñ hajxy mjāya'ayhaty nebiā mdeedy jiāya'ayhatiān. Mānit je'e tiāgōōy jāya'ay-yagho'pā mānaabā naaxwiin yhawijy tiōō'xta'aguian. Cabā tiōmiādia'agy. Cabā hādaa yaabā naaxwiin hoy jiāya'ayhaty. Hōhñdaacp je'e; jaduhñ ñā'āgā cuhdujthaty. Jaduhñ jāya'ayhajxy yaa yajñāhixō'oyii ja'a mōjcu'uwiinmahñdy. ⁴⁵ Pero hōōch, coočh mijts ja'a tōyhajt nyajmōōdmādia'agy, cābōch nmādia'agy hajxy xmiābōjcā. ⁴⁶ Hopiōnā ñajuō'oy coočhā pojpä cādieey nga'a mōōdā. Jaduhñ hajxy mnajuō'ōwāt coočhā tōyhajt nmādia'agy. ⁴⁷ Ja'a Dios ja'a yhuungā, miādōōwāp je'e ja'a Dios ja'a miādia'agy. Pero mijtsā, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiā Dios miādia'agy hajxy mga'a mādowañā.

⁴⁸ Mānitā Jesús ñāmaayy ja'a judiōshajxy:

—Nej, cab jaduhñ tiōyā coo jim mdsōñ Samaria, coo mōjcu'ugong tōō xyajtāgō'oyā.

⁴⁹ Mānitā Jesús yhadsooy:

—Cábòchä mójcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Nwiinguhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábòch mijts xwyiingudsähgø'øy. ⁵⁰ Cábòch hamdsoo nmäna'añ cooçh hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ mänaamb. Yajcumädowaamby je'e pøñhøch haxøøg xñänøømb. ⁵¹ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cooçhä nmädia'agy pøñ xmiäbøjçät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵² Mänitä judiøshajxy yhadsooyy:

—Hoorä sí, tøø højts nnajuø'øy coo mójcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo mmädia'agy pøñ xmiäbøjçät, ni mänaa quia'a hó'ogät. ⁵³ Nej, maas møc miichä cuhdujt mmøødä quejee ja'a Abraham jecy miøðhajt, ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jaduhñ ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøñ tyijy miich coo jaduhñ mniñänømyii.

⁵⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhahixø'øy cooçh hamdsoo nnguuiumayøøjät. Pero Diøshøch xquiu-maaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy. ⁵⁵ Cahnøch nDeedy hajxy xñajuøyyä. Pero høøçh, nhixyhøch høøçh. Cooçh nmäná'anät cooçh nga'a hixiä, høhñdá'agäbøch jaduhñ nej mijts mhøhnda'aguian. Pero nhixyhøch høøçh. Nmäbøjçäbøch ja'a miädia'agy je'e. ⁵⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämbä, xoonðaacp je'e hijty cooçh hånajty xyhixa'añ mänáajoch hånajty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch je'e xjiaançh hixy. Mänit jiaançh xoonðaacy.

⁵⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judiøshajxy:

—Je'enä jaduhñ mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, jíiyämøch hånajty; cahnä Abraham hånajty jiinä.

⁵⁹ Mänitä tsaä hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hånajty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hånajty ñiguii'uçhi. Mänit piädsømnä tsajtøgooty.

9

¹ Jimä Jesús hånajty ñaxy. Mänitä wiindspä tu'ug yhijxy. Jaduhñä mähdiøjc ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad. ² Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamioðdhajxy:

—Wiindsøn, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pøñä pojpä cädieeyäda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayä, tøgä tiaj tieediä.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ni pøñ. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ quiähxø'ogät maa yø'øya'aguixpän. ⁴ Tsøc Diostuung hajxy tüünäm, ja'açh tøø xquiexiäbä, mäduhñtiä jugyhajt hajxy nmøøðhajtäm. Coø hajxy nhó'cänät, cab hajxy jaduhñ mänaa ndüünänät. ⁵ Cooçh yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nyajcähxø'piøch jäya'ay piojpa quiädieeyhajxy.

⁶ Mänitä Jesús ñajtsujøoyy naaxwiin. Mänitä chujy yajmo'ondsojy. Mänitä pyiinø'cy. Mänitä wiindspä yajwiingupiinøoyy ja'a chujy, ja'a hånajty tøø mio'ondscójiäbä. ⁷ Mänitä Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nøcx niwyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé —je'e jaduhñ ñänøømb, Quexy.

Mänitä wiindspä hoy jiaançh niwyiimbujy. Coø wyiimbijnä, tøø hånajty wyiindøø'xø'nä. ⁸ Mänitä mähdiøjc yhixjä ja'a miädøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhixypä coo hånajty xiädø'øñyujwa'añ. Mänitä hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xädø'øñyujwaambä häña'a.

⁹ Näje'e hajxy hånajty miäna'añ:

—Jaançh je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hånajty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehñ jiaduhñ quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hånajty ñiñänømyii:

—Høøch je'e hijty wiinds.

¹⁰ Mänitä miäyjtøwä:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

¹¹ Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondsojy. Mänitøch xyajwiingubiinøoyy. Mänitøch xñämaayy cooçh nøcxy nniwyiimbujy maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé. Mänitøch hoy njaançh niwyiimbujy. Mänitøch nwiindøø'xø'cy.

¹² Mänitä miäyjtøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämäädädä.

¹³ Mänitã mähdiojc yajnøcxã maa ja'a fariseos wyiinduuhajxiän, ja'a hånajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbã. ¹⁴ Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspã. ¹⁵ Mänitã mähdiojc miäyajtøøwägumbã ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'ečh je'e xyajwiingubiinøoyy. Mänitøch hoy nniwyiimbujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'nã.

¹⁶ Mänitã fariseoshajxy näje'e miänaaŋ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiã. Tuumb yø'øduhñ poo'xxiøøjooty. Cabã cuhdujt miøødã coo jaduñ tiünãt poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hånajty miäna'añ:

—Pero nebiã cuboj cugãdieejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypã jaduñ ñã'ã yajcãhxø'øgät.

Cab hajxy hånajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii. ¹⁷ Mänitã mähdiojc ñämaayyã, ja'a hånajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbã:

—Miichãts, waamb miich mmãna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghi-xø'øguiäbã.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

¹⁸ Cabã judiøshajxy hånajty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsã, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy. ¹⁹ Mänit hajxy miäyajtøøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänømbiã coo hijty wiinds tøø miaaxhuung-hatiã. Nebiãda'a tøø yhiyxø'øgy.

²⁰ Mänitã tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaančh yø'ø. Wiinds jiaančh maaxhuunghajty. ²¹ Pero cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhiyxø'øgy o pøn jaduñ tøø yaghijxø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjãn. Ween hamdsoo ñägaxy.

²² Paady hajxy jaduñ miänaaŋ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hånajty chãhgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hånajty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hånajty yajpãdsøma'añ tsajtøgooty pøn jaduñ mãna'anaamb cooc Jesús Miesiashaty. Nägooyyã hajxy hånajty yajtøjãdsøma'añ, cab hajxy hånajty yajtøjtãgø'øwaannã tsajtøgooty. ²³ Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaaŋ: “Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjãn.”

²⁴ Mänitã mähdiojc miøjyãaxägumbã, ja'a hånajty tøø yhiyxø'øguiäbã. Mänitã ñämaayyã:

—Højts tøyhajt móoyyãc. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quigãdieeyã.

²⁵ Mänit yhadsooyy:

—Cãbøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugãdieey je'e. Pero nnajuøøbiøch cooçh tøø nhijxø'øgy, høyhøch hijty nja wiindsã.

²⁶ Mänit ñämaayyã:

—Nej xyaghijxø'cy.

²⁷ Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawãanãm. Pero cab hajxy mmãbøjcy. Tii hajxy coo mmãdowãangombã. Nej, mbanøcxãanãp ja'a miãdia'agy hajxypã.

²⁸ Mänit yhojjã ñämaayyã:

—Miich jaduñ mbanøcxãp ja'a miãdia'agy. Højtsã, Moisés ja'a miãdia'agy nbanøcxãp.

²⁹ Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmãdiaacy jequiãn. Pero jaaya'ayã, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.

³⁰ Mänitã mähdiojc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñã jaduñ. Cab hajxy nnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, høyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy. ³¹ Hoy piønã jaduñ ñajuø'øy coo Dios jaduñ quia'a mãdoowa ja'a miãdia'agy ja'a cuboj ja'a cugãdieey. Pero pøn ja'a Dios jaduñ wiingudsãhgøøby, pøn jaduñ cudiumb nebiã Dios yhane'emian, je'e ja'a miãdia'agy jaduñ mãdowãxãp ja'a Diøsãm. ³² Høxtahmãds ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiãn, ni mãnaa jaduñ quia'a yajmãdoyhaty coo jãya'ay yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø miaaxhuunghãtiãbã, høxtã jãda'anãbaady. ³³ Coo jaaya'ay hãxøpy quia'a Diosquexiã, cab jaaya'ay cu yajcãhxø'cy hoy-yagjuøøñãbã.

³⁴ Mänitã mähdiojc yhojjã:

—Nej, xyajñahixø'øwaamb højts miichã. Pojpãtuum cãdieeduum miich tøø mmaaxhuunghaty.

Mänitã mähdiojc je'e yajpãdsøma tsajtøgooty.

³⁵ Mänitã Jesús mãdoyhajty coo ja'a mähdiojc hånajty tøø yajpãdsømyii tsajtøgooty. Mänitã Jesús ja'a mähdiojc yhøxtaayy. Mänit jiaančh paaty. Mänitã Jesús miänaaŋ:

—Nej, mmãbøjcãp ja'a miãdia'agy, ja'a Dios tøø quiexiãbã.

³⁶ Mänitã mähdiojc yhadsooyy:

—Wiindsón, pón jaduñ mnänøømby. Høøch hawáañac nébiøch ja'a miädia'agy nmäbøjcät.

³⁷ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tøø je'e mhixy, Høøch je'e.

³⁸ Mänitá mähdjøc miánaañ:

—Wiindsón, mäbøjpøch.

Mänitá Jesús wyiinijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä.

³⁹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduñ yhiyxó'ogät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møøð neby hajxy jaduñ wyiindsó'owät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e tiána'ay maa Jesús hánajty mäðøyyän. Coø hajxy jaduñ miädooyy nebiä Jesús miánaañän, mänitá Jesús hajxy nãmaayy:

—Nej, nmánaamb miich jaduñä coø højts jaduñ nhijpä nebiä wiindspän.

⁴¹ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coø hajxy jaduñ nmána'añ coø hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpa ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'achñä.

10

¹ Mänitá Jesús miánaangombä:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: cabä mee'tspähajxy jii by tiägø'owø'øyy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'owø'øyy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. ² Pero ja'a cumeeg, je'eds jii by tiägø'owø'øyy maa ja'a curaahaawän. ³ Yajtägøøby ja'a curaagüeendähajpä ja'a cumeeg jii by curaajooty. Coo hánajty mieegmøjya'axa'añ, mänitá mieeg quioxy xøøgya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsón hajxy. Mänitá cumeeg yhxwoobädsømy. ⁴ Coo ja'a meeghajxy hánajty tøø piädsømy, mänitá wyiindsón hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduñ piadu'ubøcy coø ja'a wyiindsón hajxy yo'mädooy. ⁵ Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädooy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

⁶ Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hánajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hánajty wyiinjuøøyyäxä.

⁷ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Øøch, jaduñ mäwínhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'owø'øyyän. ⁸ Cálnhøch hánajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hánajty may miech høhndaacpä. Jaduñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexypän. Jaduñ mäwínäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcäxä. Jaaya'ayädshajxy jaduñ ca'a mäbøjc, pønjätyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpan. ⁹ Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'owø'øyy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduñ mäwínhøch nebiä curaahaawän. Pønhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'e'ech ngüeendähadaamby.

¹⁰ Ja'a hajxy jäya'awyiinñhømbä, Diosmädiá'aguiäc tyijj hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hánajty yajpädsømy. Pero høøch, páadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduñ jim ñøcxät tsajpootyp, neby hajxy jaduñ jim yhidät cøjxta'axiøø. ¹¹ Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduñ mäwínhøch je'e, ngüeendähadämbiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Nnähho'tu'udämbiøch hajxy je'e. Jaaya'ay ja'a meeg jaanç tehñ chojpa, høxtä ñähho'tu'udäp ja'a mieeg. ¹²⁻¹³ Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cueendähaty, coø hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduñ. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitá moonsähajxy piäyø'øgy. Mänitá meeg mähdjøc-hajxy nã'ägä maçhii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

¹⁴⁻¹⁵ 'Pero høøch, jaduñ mäwínhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaanç tehñ chojpa. Xyhixyhäjpøch ja'a nDeedy, y nhixyhäjpøch je'e'bä. Jaanä jaduñds je'e, jaanä nhixyhäjpøch pønjätyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Nnähho'tu'udämbiøch hajxy je'e. ¹⁶ Jaanä xmiäbøgäänbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsánaabiä wiinghaga-jpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møøð hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdúthøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä nãgøxiä.

¹⁷ Páadyhøch ja'a nDeedy xchocy coøch jaduñ nmána'añ coøch häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduñ njujyppiøgät jadähooc. ¹⁸ Høøch, hamdsoøch nmána'añ coøchä jäya'ay xyagho'ogät. Cooch häxøpy nga'a mänaambä, cábøchä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøødhøch cuhdujt coøch nhó'ogät; y nmøødhøch cuhdujt coøch njujyppiøgät jadähooc. Páadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy coøch nhó'ogät, coøch njujyppiøgät.

¹⁹ Coo Jesús jaduñ miädiacy, paadiä judiöshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä. ²⁰ Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miöød. Cuhmäñöobiäda'a jaduñ. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädowaanä.

²¹ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cabä møjcu'umöødpa jaduñ miädiä'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduñ yaghi-jxö'ögät.

²² Jäjtäbä xøø hänajty jim Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojooty hänajty.

²³ Jiibiä Jesús hänajty wiädiä tsajtöogooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón.

²⁴ Mänitä judiöshajxy jim yhamugöoyy maa Jesús hänajty wiädiä. Mänitä Jesús nämaayyä:

—Mänaa höjts xyhawaanaañ pø tøyhajt mMesiashty.

²⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawääñäm, pero cab hajxy mmäböjcy. Cooch jaduñ ngudiuñ nébiöch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxö'pöch jaduñ coöch nGristohaty. ²⁶ Pero, coöch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panöcxä, päadyhöch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbögaanä. ²⁷ Nhixyhäjiöch pönhöch ja'a nmädia'agy xmiäböjçäp; je'eçh ja'a nmädia'agy xpianöcxäp. ²⁸ Nyajnöcxämbiöch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiöø. Cáböch hajxy je'e pøn xpiöjçät. ²⁹ Miöødhöch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduñ miöødä nébiöch ja'a nDeedy miöødän. Ja'a nDéedyhöch jaduñ tøø miäna'añ coöch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäböjçät. Cáböch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piögáanaxä. ³⁰ Höøch miöødhöch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy höjts nhity.

³¹ Mänitä judiöshajxy tiägöögüimbä tsaagonö'pä. Jesús hajxy hänajty quia'adsaamby.

³² Mänitä Jesús ja'a judiös nämaayy:

—Madiu'ujöch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiöch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiguiöxpöch mijts coo xquia'adsa'añ.

³³ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady höjts miich nga'adsa'añ coo Dios haxöög mnänömy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiöxpä coo hodiung jaduñ tøø mduñ.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby jaduñ myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduñ miänaañ: “Mdiöshajp hajxy.” ³⁵ Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ nä'ägädä mädia'agy. Jaduñ miäna'añ cooc hajxy jaduñ dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpöquiäbä ja'a Diosmädia'agy. ³⁶ Hoorä, Diöshöch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaach tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cáböch Dios tøø nwiingapxety coöch nmänaañ coöchä Dios xyHuunghaty. Tøyhäjtöch jaduñ xyHuunghaty. ³⁷ Cooch häxöpy nga'a tuñ nébiöch ja'a nDeedy tiuñän, cáböchä nmädia'agy hajxy häxöpy xmiäböjçä. ³⁸ Pero jaançh tüumböch jaduñ. Mmäböçp hajxy jaduñ coöchä Dios tøø xquiexy, höyhöchä nmädia'agy hajxy xquia'a ja maböjçä. Jaduñds hajxy mnajuöñät coo höjts tu'ugjäya'ay nhity möödhöchä nDeedy.

³⁹ Mänitä Jesús jia madsaanägumbä. Pero cabä nä'a yajmajch.

⁴⁰ Mänitä miöjnönájxcumbä ja'a Jordängpä möjnöbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsöhñän.

⁴¹ Mänitä Jesús hajxy nämejch nämay. Mänit hajxy miänaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagiuöñäbäjaty nä'a yajcähxö'cy. Pero tøyhajt jaduñ cöxiä nebiä Juan yø'öya'ay tøø nägapxiän.

⁴² Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäböjçä nämay.

11

¹ Tu'ug jäya'ay hänajty xiöhaty Lázaro. Tøø hänajty pia'ambety. Jim hänajty chäna'ay Betania möödä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María möödä Marta. ² Cahnä hänajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hänajty yajtecytia'xö'öwa'añ, mänaa María ja'a Jesús hänajty tiēcymie'exa'añ ja'a quihwaayhaam. ³ Coo Lázaro hänajty tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coögä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty je'e. ⁴ Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Cabä mähdjöc tiehm yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduñ quiahxö'ögät coo Dios miöjjä jiaançh, neby jaduñ quiahxö'ögät coöch nmöjjä njaançh. Diöshöch xyHuunghajp.

⁵ Hoy ja'a Jesús hänajty jia jaançh tehñ miöödnijootpaadyi ja'a Lázarahajxy, ⁶ mejtsxøø jim jiaag hijty maa hänajty nä'ägä hitiän. ⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamööd nämaayy:

—Jamds hajxy jädähooc Judea.

⁸ Mänitä Jesús hajxy nämaayy:

—Wiindsöñ, cahnä jiegö'öy mänaa ja'a judiöshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnöcxtägatsa'añ.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a maynä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jadhuhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä xõombä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

¹¹ Mänitä miänáangombä:

—Tõõ hõjts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nõcxáambõch cham nyuxa'añ.

¹² Mänitä jiamiõõdhajxy miänaañ:

—Pero, wiindsõñ, põ nä'a maaho'c jadhuhñ, mõcpõjtãgatsaambäda'a jadhuhñ, cabä.

¹³ Coo Jesús jadhuhñ miänaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jadhuhñ hánajty miäna'anaañ cooc tõõ yho'ogy. Pero cabä jiamiõõdhajxy jadhuhñ wyiinjuõõy coo Lázaro tõõ yho'ogy. Jadhuhñ hajxy wyiinjuõõy coo tõõ miaaho'ogy. ¹⁴ Mänitä Jesús howyiinjuõõñä tiehm ñägäpnä:

—Tõõ ja'a Lázaro yho'ogy. ¹⁵ Xoondáacpõch jadhuhñ cooñ hánajty nga'a jimä. Coo hajxy jadhuhñ mhixa'añ nébiõch nduna'añän, mänitõch mijts ja'a nmädia'agy xmiäas mäbõgaanä. Páadyhõch jadhuhñ nxoõnda'agy. Jamds hajxy jim maa Lázarán.

¹⁶ Tu'ugä Jesús ja'a jiamiõõd hánajty xiõhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänõõmbiä hametsc-huang. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiõõdhajxy:

—Jamxä Jesús hajxy mõõdhó'cäm.

¹⁷ Coo hajxy jim miejch Betania, mänitä Jesús yhawáañäxä coo ja'a Lázaro hánajty jiiby tõõ yhyty mädaaxõõ jutjooty maa cabäsaantän. ¹⁸ Mäwiingõñ Betania hánajty jim Jerusalén.

Jadhuhñda'a jiäguema, mejtskilõmetro ja cupcäda'a. ¹⁹ Nämäy ja'a judiõshajxy hánajty tõõ ñämech ja'a Marta mõõdä María. Capxmõcpõgáanäp hajxy hánajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hánajty tõõ yho'ogy. ²⁰ Coo ja'a Marta jadhuhñ miädoyhajty coo Jesús hánajty miäwiingõñ, mänit hoy jiojubaadõ'oy. Pero María, jiiby miähmõõy maa ja'a tiõgootyhajxiän. ²¹ Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsõñ, coo häxõpy myaajä, cábõchä nbuhya'ay häxõpy tõõ yho'ogy. ²² Nnajuõõbiõch jadhuhñ, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.

²³ Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Jujyipiõgaambä mbuhya'ay.

²⁴ Mänitä Marta miänaañ:

—Nnajuõõbiõch coo jujyipiõga'añ coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, coo hajxy nägõxiä njujyipiõgáanäm.

²⁵⁻²⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nyagujyipiõgáambiõch hajxy je'e põnjátyhõch ja'a nmädia'agy xmiäbõjçäp. Nya-jnõcxáambiõch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy hajxy hánajty jia jujcyñä, hoy hajxy hánajty tõõ jia ho'ogy. Nejy, mmäbõjpy jadhuhñä.

²⁷ Mänitä Marta miänaañ:

—Wiindsõñ, nmäbõjpiõch coo miich ja'a Dios xyHuunghaty, coo mMesíashaty, coo miich ja'a Dios tõõ xquiey hädaa yaabä naaxwiin.

²⁸ Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:

—Tõõ ja'a nWiindsõñhãjtäm miéjtsäm. Miich xyajtõõb.

²⁹ Coo ja'a María miädooy, mänitä tiänaayyõ'cy. Mänitä María ja'a Jesús ñänõcxy. ³⁰ Jimä Jesús hánajty tõõ miähmõ'oy maa ja'a Marta hánajty hoy tõõ miõõdmädia'aguiän. Cahnä Jesús hánajty quiajptägõ'oy. ³¹ Ja'a judiõshajxy hánajty jiiby maa ja'a María tiõgootyhajxiän, coo hajxy yhiixy coo María tiänaayyõ'cy, coo tiõjpädsõõmy, mänitä María hajxy piadõjpdädsõõmy. Jim tyijy María hánajty ñõcxy cabäsaantä jõõbiä xuu'tspä.

³² Coo ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hánajty tõõ miähmõ'oyän, mänitä Jesús yhiixy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjiçädaacy. Mänitä María miänaañ:

—Wiindsõñ, coo miich häxõpy myaajä, cábõchä nbuhya'ay häxõpy tõõ yho'ogy.

³³ Coo Jesús jadhuhñ yhiixy coo María hánajty jiõ'oy mõõdä judiõshajxy, ja'a hánajty tõõ piamechijäbä, mänitä Jesús jiootmabiõjcy. ³⁴ Mänit miänaañ:

—Maa hajxy tõõ myajnaaxtägõ'oy.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsõñ, jam nyajñähixõ'oy.

³⁵ Mänitä Jesús jiõõy. ³⁶ Mänitä judiõshajxy miänaañ:

—Hõxtahmõds jiõ'oy coo Lázaro hijty jiaançh tehñ miõõdnijootpaadyi.

³⁷ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tisän yõ'oya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmõcpõjcy. Tõõ yõ'oya'ay ja'a wiindspä yaghi-jõõ'ogy, túhmäts.

³⁸ Mänitä Jesús jiootmabiõjcombä. Mänit jim ñõcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hánajty tõõ ñaaxtägõ'oyän. Jimä tsaa ja'a jut hánajty yhadäguet-haty. ³⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hánajty jim tänaabiä juthaguum:

—Hadäguetu'ud yõ'õ jut hajxy.

Jimä cuhäyohnd hánajty tiänaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero mádaaxxøø jii by tøø yhity jutjooty. Haxøøgxuu'páda'a yø'øjån.

⁴⁰ Mänitá Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Tøøch miich nhawáañäm, coo nmábøgät, mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaančhä.

⁴¹ Mänitá jut hajxy jiaanč yhadäguejtuuty. Mänitá Jesús chajhee'py. Mänit miánaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooth miich ja'a nmädia'agy tøø xmiädoowa. ⁴² Nnajuøøbiøch jaduhñ cooth miich ja'a nmädia'agy hoymiánaajä xmiädoowa. Páadyhöch miich tøø nnäma'ay “Dioscujú'uyäp” neby hajxy miábøgät cooth miich tøø xquiexy, yø'øya'ayhajxy xii tánaabiä.

⁴³ Mänitá Jesús møc yaaxy:

—¡Lázaro, pádsømäts!

⁴⁴ Mänitá Lázaro jiaanč pádsøomy, ja'a hánajty tøø yhö'oguiábä. Nähbity nähmoch piädsøomy. Mänitá Jesús ñämaayy ja'a hajxy hánajty jim tánaabiä:

—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

Mänitá Lázaro hajxy jiaanč nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

⁴⁵ Mänitá Jesús ja'a miädia'agy miábøjcäxä nämay ja'a judiøshajxy, ja'a María hajxy hánajty tøø miøødhitiábä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hánajty tøø yhöxiábä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujyppiøcy. ⁴⁶ Pero cab judiøshajxy näje'e miábøjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaañä nebiä Jesús hánajty tøø tiuñ. ⁴⁷ Mänitá teedywiindsøn hajxy yhamugøøyy møødá fariseoshajxy møødá tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñämaayy:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhájämät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñbájaty tøø yajcähxø'øgy. ⁴⁸ Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitá miädia'agy miábøgáañäxä nägøxiä. Minaañbä romano jäya'ayhajxy ja'a møjcuuhdujtmøødpä. Mänitá ndsajtojc hajxy xyajma'adääñäm. Mänitá nguhdujt hajxy xpiøgáañäm.

⁴⁹ Caifás ja'a teedywiindsøn hánajty xiøhaty ja'a møjcuuhdujtmøødpä. Mänit miánaañ:

—Cab hajxy tü mjaty nnajuø'øgy. ⁵⁰ Cab hajxy mwiinjuø'øgy coo maas hoy hit jaduhñ coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'tuütämät. Cab hajxy jaduhñ nägøxiä nguhdägøoyyämät.

⁵¹ Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduhñ. Pero coo hánajty tiuñ teedywiindsøn møjcuuhdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhñ yajnägäpax coo ja'a Jesús ja'a judiøshajxy hánajty ñähho'tu'uda'añ. ⁵² Møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hánajty tøø wyiimbíyyäbä, ja'a wiinghagajptjatypä. ⁵³ Mänitá møjcuuhdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hánajty yagho'oga'añ.

⁵⁴ Paadiä Jesús hánajty jim quia'a wäditaañä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitá Jesúshajxy jim chohñ jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Efrain. Jimä Jesúshajxy miähmøøyy møødá jiamioødhajxy. Mäwiingón ja'a cajpt hánajty t'ødsnähgäp.

⁵⁵ Habaadääñäp ja'a pascuaxøø hánajty, ja'a judiøshajxy yagjájätäbä. Nämay hajxy jim ñøcxy xøøhájpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä xøø hánajty jim chohñda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hánajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jaduhñäc tyijy hajxy hánajty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpa quidiieey. ⁵⁶ Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty yajcopcø'øgy tsajtøgooty. Jiilby hajxy hánajty ñimiäyajtøyyi:

—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpäjä.

⁵⁷ Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hánajty yhane'emy møødá fariseoshajxy, coo Jesús pøn yhöxiät, mänit hajxy ñägäpxät, nebiä Jesús hajxy jaduhñ miädsät.

12

¹ Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hánajty quia'a habaady. Mänitá Jesús jim ñøcxy Betania, maa Lázaro hánajty chána'ayän, ja'a Jesús hánajty tøø yagjujyppiøquiábä coo hánajty tøø yho'ogy.

² Nämayyä jäya'ayhajxy jiilby yhamugøøyy tsugaabiä ja'a Jesúscøxpä. Ja'a Marta hánajty txyxyhabøgøøby. Jiibiä Lázaro ja'a Jesús hánajty miøødtsuugay tøgooty. ³ Mänitá María ja'a perfume quionmejch cuplitro. Haagä nardopøjy ja'a perfume hánajty ja'a tsoyjatypä. Mänitá María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mänitá María ja'a Jesús tiecymieexy quihwaayaam. Mänitá perfume tiägøøyy pu'xø'pä tøgooty. ⁴ Jiibiä Judas hánajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamioød hánajty je'ebä. Je'edsä Jesús hánajty yegaamb coo hánajty yajcø'ødägø'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitá Judas miánaañ:

⁵ —Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobädøjc ja'a xädø'øñ cu nnä'ä móøyyäm.

⁶ Pero cabä Judas ja'a häyoobädøjc hánajty ñä'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xädø'øñ hánajty yajcøn wädjtäp. Pero hamdsoo hánajty wyi'i yajpádsømy. Paady jaduhñ miánaañ coo ja'a perfume hajxy cu tiø'cy nebiä xädø'øñ jaduhñ miéedsät. ⁷ Mänitá Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Ween yø'ø to'oxiøjc yhity. Ca'a waamb mnäma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtä cóonøch nhø'ogät. Mänitøch yø'ø perfume xyajnähjáaxät. ⁸ Hoymiánaajä mijts ja'a häyoobädøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cábøch mijts hajxy jeycy nmøødhida'añ.

⁹ Nämäyvä Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänajty jim tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujyppiöquiäbä. ¹⁰⁻¹¹ Coo Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujyppiöcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadu'tuhöcy nämäy. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø miäböjçäxä nämäy. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hänajty quia'a jaty panöçxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añän.

¹² Nämäyvä jäya'ayhajxy hänajty jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miedsa'añ cajpooty. ¹³ Mänitä xi'iwhaay hajxy hoy piuxy. Mänitä Jesús hajxy hoy jiojçubaadø'oy xi'iwhaaguia. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hänajty ñänöçxy:

—¡Viva Jesús! Tsöc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quieñxiäbä. Paadiä Dios tøø quieñxy coo hajxy ngobiernähajtmät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhajtäm.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänitä yajpejty. Jaduhñ jiiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

¹⁵ Ca'a hajxy mdsähgø'oy, mijts jim tsänaabiä Jerusalén.

Huug hix hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.

¹⁶ Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänajty ñajuø'oy pøn jaduhñ ñänøømbby coo miedsa'añ burrohuungnähgøxp, ja'a Dios quieñaambiä. Pero cujey, coo Jesús hänajty tøø jiuujyppiönä, coo hänajty tøø ñöçnä tsajpootyp, mänitä jiamioødhajxy jiahmiejstaacnä coo jaduhñ jiaanñ miñ cujaay ja'a Jesuscøxpä y coo Jesús hajxy hänajty tøø piuhbety.

¹⁷ Mädiaap hajxy hänajty neby hajxy hänajty jim tøø yhixy mänaa Jesús ja'a Lázaro jiiiby yhöxyaaxpädsømiän tsaajutjooty. Ja'a hajxy hänajty tøø quia'a yhiñxiäbä, je'eds hajxy hänajty miøødmädiaacy. ¹⁸ Coo jaduhñ yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujyppiöquiän, paadiä Jesús hajxy hänajty nøçxy jiojçubaadø'oy mayjiäya'ay.

¹⁹ Mänitä fariseohajxy ñiñämaayä:

—Nejy yø'øya'ay nduunämät coo jaduhñ piawädityii nägøxiä.

²⁰ Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hänajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hänajty tøø quioody. ²¹ Mänitä Felipe hajxy hoy nämech. Betsaida Felipe hänajty choon jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayä:

—Tsäguhm, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agaan.

²² Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hänajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajts møødä Andrés.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooñ nhó'ogät. Páadyhöch Dios tøø xquieñxy. ²⁴ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitä tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coo jaduhñ tyictspädsømt yhaabiädsømt, mänit hoy tiägøøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduhñ. Pero coo quia'a tyictspädsømt quia'a haabiädsømt, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'owät. ²⁵ Pønjätyhöchä nmädia'agy xquia'a mäbögäänä, cab hajxy jim ñöçät tsajpootyp. Páadyhöchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbögäänä coo hajxy chähgø'oy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjätyhöchä nmädia'agy xmiäböjçäp, je'eds hajxy jim nøçxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a höøchcøxpä. ²⁶ Pø xWyiindsønhadäamböch hajxy je'e, wéenhöchä nmädia'agy hajxy xpianöçkä. Nwowhidäböch hajxy je'e. NDéedyhöch päda'agaamb coo hajxy wyiingudsähgø'owøød wiingjäya'aybä.

²⁷ Jootmayhájpöch çam. Cab jaduhñ yahixø'oy cooñä nDeedy nnämä'awät ween xyajtso'ogy cooñ hänajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy cooñ yaa nhó'ogät. ²⁸ Teedy, yajcähxø'og ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim yhadsooy tsajpootyp:

—Tøøch tähooc nyajcähxø'ogy. Nyajcähxø'ogäämböch jadähooc.

²⁹ Ja'a hajxy hänajty jim tänaabiä nämäy maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøøyy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy hänee yaaxy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy. ³⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a yhöøchcøxpä ja'a Dios jaduhñ miänaañ. Paady jaduhñ miänaañ nej mijts mnajuø'owät cooñ jaduhñ xmiägapxy. ³¹ Cooñ nhó'ogät, cáböch ja'a mõjcu'ugong nyajmäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduhñ mänaamb coo hajxy ween yajcumädo, ja'a höøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäböjçäbä. ³² Höøch, cooñ nyajmøjpahbedät cruzcøxp, mänithöchä nmädia'agy hajxy xmiäbögaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajty.

³³ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, neby hajxy ñajuø'owät neby hänajty yagho'oga'añii.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayä:

—Jiiby jaduñ myiñ maa højts nguhtjätän coo jaaya'ay hänäjty yhane'ema'añ mayjioñjt, ja'a Dios quixaambä, ja'a højts nhahijxypä. Pero miich jaduñ mänaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pøñ miich jaduñ mnänøømby ja'a Diosquexypä.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts hajxy jecy nmøødhida'añ. Jaduñ mäwínhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mäduññtiøch hädaa yaabä naaxwiin nhídät, nébyhøch mijts jaduñ hoy xpianøcxät, neby hajxy mga'a hídät hagoostuum. Pøñ hajxy jaduñ hijp hagoostuum, tågodiuum hajxy ñä'ägädä hity. Høøch, nøcxáanbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädowaanänä.

Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacpádøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguii'tsä.

³⁷ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäbøgáanäxä, hoy hänäjty madiu'lu hoy-yagiuøøñäjaty tøø jia yajcähxø'øgy. ³⁸ Paady hajxy hänäjty quia'a mäbøga'añ nebiä profeta Isaías ja'a miädia'agy jaduñ tiøjiädät, nebiä jecy quuijahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøn tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmäjaa mja yajcähxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy. ³⁹ Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgáanäxä nebiä Isaías wiingtuuum quuijahyyän:

⁴⁰ Tøø ja'a Dios miänaañ:

Tøøchä quiopc-hajxy nyajxexjä nébyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøøyyät, nebiä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'øwät.

Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajnhwáatsät.

⁴¹ Jaduñhä Isaías jecy quuijahy nebiä Isaías ja'a Jesús hänäjty tøø yhiçiän tsajpootyp. Cahnä Jesús hänäjty yaa quiäda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴² Siempräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy. Cabä Jesús hajxy hänäjty quiapx-paady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby hajxy hänäjty coo hajxy yajpädsømmøød maa ja'a cha-jtøjc-hajçiän ja'a fariseøshajxy. ⁴³ Ja'a judíøshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'oyii ja'a cu'ujc.

⁴⁴ Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pønøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'a'ch yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin. ⁴⁵ Pønøch jaduñ xyhijxp, jaanä xyhijxäbøchä nDeedy hajxypä. ⁴⁶ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'øwät hagoostuum pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduñ mäwínhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhiçät. ⁴⁷ Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädowaamby, ja'a nmädia'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy hajxy jaduñ tøø jia mädyohaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nnähho'tú'udät. Ca'a yhøøchä hajxy je'e nyajcumädowaamby. ⁴⁸ Pønøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäp, mänit hajxy quiumädowa'añ coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädowa'añ, coo'chä nmädia'agy hajxy hänäjty tøø xquia'a mäbøjcä. ⁴⁹ Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy jaduñ tøø nyaghyty. Ja'a nDéedyhøch, ja'a'ch tøø xquiéxiäbä, je'e'ch jaduñ tøø xyhane'emy nebiätyhøch nmädia'agät. ⁵⁰ Høøchä, nmøødhøch ja'a tøyhajt jaduñ coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø, pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mäbøjcäp. Nmädiäacyiøch nébyhøchä nDeedy tøø xyhane'emiän.

13

¹ Mänitä pascuaxøø hänäjty tiehm yhadssuujø'øgy. Tøø ja'a Jesús hänäjty ñajuø'øgy coo hänäjty tøø yhabaady coo hänäjty yaa choonaanä hädaa yaabä naaxwiin, coo hänäjty jim ñøcxaanä maa ja'a Tieediän. Chojpy ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänäjty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

² Coo ja'a Jesushajxy hänäjty chuugaya'añ, tøø Judas hänäjty wyiinmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänäjty yajcø'øwaanø'øwa'añii maa ja'a soldadohajçiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas jaduñ yajwiinmahñdiägøoyy. ³ Ñajuøøbiä Jesús hänäjty nebiaty ja'a cuhdujt hänäjty tøø mio'oyii ja'a Tieedy. Ñajuøøby hänäjty coo hänäjty jim tøø chooñ maa ja'a Tieediän, coo hänäjty jim ñøcxáangombä jadähooc. ⁴ Coo hajxy hänäjty tøø chuugaabiäðøñä, mänitä Jesús tiänaayø'cy. Mänitä wyit hijy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimioxmäguitøøyyä. ⁵ Mänitä nøø quidemøøyy palanganajooty. Mänitä Jesús tiägøøyy tecypuijpä ja'a jiamiøød. Coo tiecypuijpadøøyy, mänit tiecymiéxcombä.

⁶ Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hänäjty tiecypuija'añ, mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nej, xtiēcypuijäämbøch høø'chpäjä.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miičh, caj miičh mnajuš'oy tiiguiš'pəch miičh coo ndecyuijy. Mänit jaduñ mna-juš'owa'añ cooč jaduhñ njádät nhabetät.

⁸ Mänitá Pedro miánaañ:

—Cab jaduhñ yhahixš'oy cooč miičh jaduhñ xtiencyuijät.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pə cájtäm miičh myajtecyuija'añ, cájtämöch miičh hoy xjiamiš'odhadanañ.

⁹ Mänitá Simón Pedro miánaañ:

—Bueno, Wiindsón, cəxiəch jaduhñ xpijät mš'odhəchä ndecy, mš'odhəchä ngəš', mš'odhəchä ngəpc.

¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pəñ təš' chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiocy piujät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägəxiä mwa'adsä.

¹¹ Najuš'əbiä Jesús hänajty pəñ hänajty yajcəš'owaanəš'əwáanəp. Paady jaduhñ miánaañ coo tu'jaya'ay hänajty quia'a wa'adsä.

¹² Coo ja'a Jesús cəjx tiencyuijapəš'oy ja'a jiamiš'odhajxy, mänitá Jesús wyitpəgəš'əñä. Mänit yhəxtaəcnä. Mänit miánaañ:

—Chəjpiəchä njoot jaduhñ coo hajxy mnajuš'əwät tiiguiš'pəch mijts coo təš' ndecyuijy.

¹³ Hoy jaduhñ cooč mijts jaduhñ xñäma'ay: “Wiindsón.” Təyhəjthəch mijts hajxy jaduhñ xWyindsəñhaty. ¹⁴ Təš'ch mijts hajxy ndecyuijy, həyhəch Wiindsón nja tuñ. Jaanä jaduhñ mijtspä, mnidiencyuijəš'əb hajxy hamiñ haxəpy. ¹⁵ Mbahixəp hajxy jaduhñ nebiətyhəch mijts təš' nduñ. ¹⁶ Chaads mijts tehñ təyhəjət nnämä'awät, cabä moonsä cuhdujt məc miš'odä quejee ja'a wyiindsón. Jaanä jaduhñ je'ebä ja'a təš' quiexyijäbä, cabä cuhdujt je'e məc miš'odäbä quejee ja'a təš' miəguəxiäbä. ¹⁷ Coochä nmədia'agy hajxy xwyiinjuš'əyyät, coo hajxy jaduhñ mgudiünät, jootcujc hajxy jaduhñ mhídät.

¹⁸ 'Cəbəch mijts nägəxiä nnəgapxy. Nnajuš'əbiəch pəñjətyhəch təš' nwiimbiy. Pero təjiajəp Diosmədia'agy maa jaduhñ miána'añän: “Ja'a craəch tu'ugmucy xmiš'ədcəabiä, təš'ch je'e xmiədsibəš'oy.” ¹⁹ Jəguəmiəch mijts chaa nhawəəñäm cooč haxəš'əg njada'añ nhəbətə'añ. Cooch jaduhñ njaanč jädät njaanč habətät, mänit hajxy mhuc məbəš'əg coochä Dios təyhəjət təš' xjiaanč quexy. ²⁰ Chaads mijts tehñ təyhəjət nnämä'awät, pəñ hajxy mägu'ugpəgaamb ja'ačh nguəxaambiä, mš'od həš'ch jaduhñ xmiəgu'ugpəgaambä. Jaanä jaduhñ je'ebä, pəñhəch je'e xmiəgu'ugpəgaamb, mš'odä Dios jaduhñ miəgu'ugpəgaambä, ja'ačh təš' xquiəxiäbä.

²¹ Coo ja'a Jesús miədiaəpəš'əñä, mänit jiootmədiəš'əñä. Mänit miánaañ:

—Chaads mijts tehñ təyhəjət nnämä'awät cooč mijts ja'a mjamiš'od tu'ug xyega'añ ho'cəš'.

²² Mänitá jiamiš'odhajxy ñiwyiinhee'pəjətä. Cab hajxy hänajty ñajuš'oy pəñ ja'a Jesús hänajty jaduhñ ñänəš'əmbəy. ²³ Jimä Jesús ja'a jiamiš'od hänajty yhäñä'ay tiehñ ñähməjəc. Jaanč tehñ yhoj ja'a Jesús hänajty miš'odniijootpaadyi. ²⁴ Mänitá Simón Pedro ja'a craa miəwəš'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc məyajtəw pəñ jaduhñ ñänəš'əmbəy.

²⁵ Mänitá craa ja'a Jesús tiaətsmägowəš'əyy. Mänit miəyajtəš'əyy:

—Pəñ jaduhñ mnänəš'əmbəy.

²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxəambiəch hədəa tsajcaəyghajuyt. Mänitəch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ačh xyegaambä ho'cəš'.

Mänitá Jesús ja'a tsajcaəyghajuyt jiaanč pama'tsnajxy. Mänitá Judas yajcəš'əgonəš'əyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. ²⁷ Tuunä Judas ja'a tsajcaəy ñä'ä coonəsooyy, mänitä miəjəc'ujoottəš'əyyä. Mänitá Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsəgäm. Nəcx jatcəš'əw ney mjatcəš'əwa'añän.

²⁸ Ja'a hajxy hänajty jim caabiä, cab hajxy hänajty ñajuš'oy tiiguiš'pə Jesús jaduhñ coo miánaañ. ²⁹ Nəje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänajty quiexy juubiä mädyijiyt tyijy hänajty yajtunaambəy xəš'əjooty. Nəje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhajpə coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a həyoobəya'ay hänajty yajmo'owa'añ xədəš'əñ. Paady hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xədəš'əñ hänajty yajwijtswädityi. ³⁰ Tuunä Judas ja'a tsajcaəy ñä'ä coonəsooyy, mänitä tiəjpəš'əš'əmy. Təš' hänajty quiood-səš'əñä.

³¹ Coo ja'a Judas tiəjpəš'əš'əmy, mänitá Jesús miánaañ:

—Təš' yhabaady cooč ngəhxəš'əga'añ cooč nməjə jiaančä. Həš'chəxpə Dios jaduhñ quiahxəš'əga'añ coo miəjə jiaančä. Diəshəch təš' xwyiinquexy. ³² Nyajcəhxəš'əgəambiəch ja'a Dios coo miəjə jiaančä. Məbədəjəpəch ja'a Dios xyajcəhxəš'əgaambä cooč nməjə jiaančä. ³³ Məgu'ughajpəš'əjəc, cəbəch mijts jejcy nməš'ədhida'añ. Xjia həxtə'awəambiəch mijts, pero cəbəch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämä'awät nəbyhəchä Israelpä

jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim̄ hoy mnócxät maačh nhida'añän. ³⁴ Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mnichogøød nébyhöch mijts ndsoquiän. ³⁵ Coo hajxy mnichogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduñ coočh mijts ja'a nmädia'agy xjiaančh panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

³⁶ Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøñ, maa mnøcxa'añ.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miich jadunajtä hoy xpianøcxät maačh nnøcxa'añän. Miich, høxhaam miich mnøcxät.

³⁷ Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiich miichäda'jadunajtä hoy coo nga'a panøcxät. Nnähho'tú'udäbøch miich häyaa.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaančhä; cabä ndijy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnämä'awät, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijjigapxyii coočh tyijy miich hänajty xquia'a hixiä.

14

¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwil'i tiajy mwil'i miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøñ ja'a nmädia'agy hajxypä. ² Jim̄ tsajpootyp maačhä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim̄. Coo häxøpy quia'a tøyä, cab hajxy cu nhawaañäm. Nøcxäämbøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhíät. ³ Coočh jim̄ nnøcxa'añ, cädaactägatsäämbøch jadähøocägumbä. Mänitøch mijts jim̄ ngøxy woonøcxa'añ maačh nhida'añän. Näguipxy hajxy jim̄ nhidääñäm. ⁴ Mnajuøøby hajxy maačh nnøcxa'añ. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim̄ mnøcxät.

⁵ Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøñ, pero cab højts nnajuø'øy maa miich mnøcxa'añ. Neby højts jaduñ jim̄ nnä'ä nøcxät.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduñ mäwínhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim̄ mgooda'añ pønjätyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim̄ mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim̄ mhida'añ coočhä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä. ⁷ Pønjätyhöch je'e xyhixyhaajp, jaanä xyhixyhájtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

⁸ Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduñ jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøñ, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts jootcujc nmähmó'owät.

⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduñ coo mmäna'añ. Tøøch miich jecy xpiawädity. Xyhixyhájpøch miich jaduñ. Pøñch xyhijxp, jaanä xyhíxäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiich miich jaduñ coo xñäma'ay coočh mijts ja'a nDeedy nyaghíxät. ¹⁰ Nej, cab jaduñ mmäbøquiä coočhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDeedyhöch miädia'agy, je'ečh jaduñ nmädiäacäp; ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy nmädiacypy. Ja'a nDeedyhöch ja'a mäjaa jaduñ xmiøoby; je'ečh ja'a tiuung jaduñ ndúunäp. ¹¹ Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy coočhä nDeedy jaduñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiiinjuø'øy mga'a ja wiinjuø'øy, mmäbøgäp hit hajxy jaduñ. Páadyhöch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, coočh hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. ¹² Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämäaguimbä, pøñhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatypä je'e yajcähxø'øga'añ quejeeth nyajcähxø'øgy. Paady jaduñ yajcähxø'øga'añ coočh jim̄ nnøcxa'añ maačhä nDeediän. ¹³⁻¹⁴ Coo hajxy mmäbøgät coočh ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänajty tii myujwa'ana'añ, ngudiünäbøch jaduñ neby jaduñ quiähxø'øgät coočhä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaančhä.

¹⁵ Pø xchøjpøch mijts, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xquuidiünät nebiätyhöch mijts tøø nmägäpxy tøø nhane'emiän. ¹⁶ Nnämäabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcøpjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tömiädiacäp. Ja'a Dioshespiritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduñ xmiøødhida'añ. ¹⁷ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespiritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidääñnäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyha-jxy. ¹⁸ Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaactägatsäämbøch yaa jadähøoc maa mijtsän. ¹⁹ Mejtsexøø tägøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hänajty yaa xyhixaañnä coočh yaa ndsoonaañä. Coočh cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä. ²⁰ Mobädajpä hajxy jaduñ mnajuøøwa'añ coočhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaanä tu'ugmädia'agy hajxy jaduñ nhidääñnämbä.

21 Põnjátyhøch ja'a nmädia'agy xquiudiünäp nébiøch tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, xchøjppøch je'e. Jaanä ndsojpy højts je'ebä möødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáambjøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

22 Jii Jesús ja'a jiamiøøð hänäjty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yHiscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, tii højts ja'a mwiinmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'añ.

23 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Põnhøch xchojpp, xquiudiünäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøchä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ möødhøch ja'a nDeedy. 24 Põnhøch jaduhñ xquia'a tsojpp, cábøchä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmøødmädiacypiä. Ja'a nDeedyhøch miädia'agy hädaa, ja'a ch tøø xquiéxiäbä.

25 'Mijts, nyajmøødmädiacypiøch mijts jaduhñ mäduhñtiä hajxy yaa nmøødhitiän. 26 Nägøoyyøch nnøcxaanä ndu'ubøgaanä, mänitøch ja'a nDeedy yHEspírituuxyxa'añ maa mijtsän. Je'e ch jaduhñ nguwitshadaamby. Mijts jaduhñ xjiootcapxmøøcøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajnáhixø'øwa'añ. Cøxaamb hajxy xyagjahmiejtsa'aga'añ nebiátyhøch mijts yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.

27 Jootcújc-høch mijts nyajmøødxi'øwa'añ. Cab mijtsä cu'ug xyagjootcugø'owät nébiøch mijts jootcujc tøø nyaghtiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øyy mdsähdiuñ. 28 Tøøch mijts nhawáanäm coo ch nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cádaactägatsáambøch jadähooc. Pø xchøjppøch mijts tøyhajt, mxoondá'agap hajxy coo nhawáanäm coo ch jim nnøcxa'añ maachä nDeediän. Miaas möøðä mäjaa je'e qaejeech nmøøðä. 29 Tøøch mijts jägumiä nhawáanäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y coo ch jim nnøcxaanä maachä nDeediän. Coo ch jaduhñ njädät, coo ch jim nnøcxiät, mänit hajxy mhuuc tehm miäbøgät.

30 Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä mõjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmä; pero cabä cuhdujty miøðä maach høøchcøxpän. 31 Ngudiünäpnäbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduhñ ngudiuna'añ neby jaduhñ quiahxø'øgät coo chä nDeedy tøyhajt njaan ch tsoy. Tänaayø'øg hajxy. Jam hajxiän.

15

1 Høøch, jaduhñ mäwiinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDeedyhøch, jaduhñ je'e nebiä cudsaatypcamän. 2 Ja'a nDeedyhøch, xyhøxpújäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tømbej; pero mädyiids jaduhñ tømbej, je'eds jaduhñ weenjaty yhøxpuyxyp, nebiä maas majiatty tiøømbédät. 3 Coo hajxy jaduhñ tøø mmäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøø nyajnáhixø'øyän, jaduhñhøch ja'a nDeedy mijts tøø xyajnáhwa'a ch ja'a mhaxøgwiinmahñdyhajxy. Jaduhñ mäwiinätš je'e nebiä tsaatyphajxy jiojpuxiän. 4 Tehngájnoch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxiät; tehngájnoch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a yhøjxä tiecy hänäjty quia'a hity. Jaduhñ mäwiinätš mijtspä, pø cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajná xpianøcxaanä, cab hajxy hoy mwädität.

5 Høøch, jaduhñ mäwiinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijts jaduhñ nhaadshajpy. Coochä nmädia'agy hajxy tehngajná xpianøcxiät, mänit hajxy hoy mwädität. Nbuhbédäbøch mijts jaduhñ. Cooch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. 6 Põnhøchä nmädia'agy xquia'a panøcxiäp, jaduhñ mäwiinätš je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøxpuxiän. Coo jaduhñ tiøøch, mänit hajxy yajpádø'øgy; mänit hajxy ño'ogy.

7 Coochä nmädia'agy hajxy tehngajná xpianøcxiät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøø nyajnáhixø'øy, ngudiünäbøch jaduhñ mädyiibájaty mijts xmiäyujwa'anaamb. 8 Coo hajxy hoy mwädität, cáhxø'øgäp jaduhñ coo chä nmädia'agy hajxy tøyhajt xpianøcxiä. Jaanä cáhxø'øgaamb jaduhmbä coo chä nDeedy je'e miøjjä jiaan chä. 9-10 Nébiøchä nDeedy xchoquiän, jaduhñhøch mijts ndsojppä. Coochä nmädia'agy hajxy xyajtúunät, ngumáyäbøch mijts jaduhñ; hoy miänäajøch mijts ndsøgät. Jaduhñhøchä nDeedy xhocy coo chä miädia'agy nyajtúunäbä.

11 Páadyhøch mijts jaduhñ nyajmøødxi'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehngajná mxoondá'agät nébiøch nxoonda'aguiän. 12 Mijts høch jaduhñ nmägapxy nhanehmby coo hajxy hamiñ haxøpy mni chogøð mnibia'häyowøð nébiøch mijts ndsoquiän. 13 Pøn jaduhñ jaan ch tehm chójcäp, coo hänäjty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä. 14 Coo hajxy mgudiünät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy, xmiägu'ughájppøch mijts hänäjty jaduhñ. 15 Cáboch mijts nnäma'awaanä “moonsä.” Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øyy tii ja'a wyiindsøn tiuumby. Pero mijts, tøø mijts ngøxy hawáanäm nebiátyhøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaanä. Páadyhøch mijts nnäma'awaanä “mägu'ughajpä.” 16 Ca'a yhøøch mijts je'e tøø xwyiimbiy; høøch mijts je'e tøø nwiimbiy. Tøøch mijts jaduhñ

nwiinguexy coo hajxy hoy mwäditát, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduhñ mmayó'owät. Weená Diosmädia'agy hajxy tehngajnä pianøcxpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúhñhøch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hñajty mdsogaamby, coochä nmädia'agy hajxy hñajty xmiäböjcä. ¹⁷ Chámhøch mijts jadähooç nmägäpaxy nhane'emy coo hajxy mnichogøød mnibia'häyowøød hamñ haxøpy.

¹⁸ 'Mijts, xmiähñhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøch hajxy tøø xmiähñhaja. ¹⁹ Xmiähñhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxøøgwädijpä. Paady mijts xmiähñhadaañ coo mijts ja'a haxøøgpä tøø mgøxy najtshixøøñä. Tøø mijts ja'a mbojpä mgädieey nyajñhäwäatsäm. Coe mijts häxøpy tøø mga'a najtshixøøy ja'a haxøøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. ²⁰ Huuc jahmiets hajxy ney mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyiindsønhajxy. Coochä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäböjcä, paady mijts ja'a nmädia'agy hajxy xmiäböggäänäbä. ²¹ Høøchøcxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphadaañ, je'eguiøxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²² 'Tøøch jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoxy. Coochä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäböjcä, paady hajxy quiumädoxa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xquia'a mädoxyhajtä, cab hajxy häxøpy quiumädoxa'añ. ²³ Pønhøch xmiähñhaja, jadúhñhøchä nDeedy xmiähñhajtäbä. ²⁴ Tøøchä hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxøøgy. Caj pøn jaduhñ yajcähxøøgy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø jia hixy tøø jia mädoxy, xmiähñhaja højts møødhøchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädoxa'añ. Coochä hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy tøø nga'a yajcähxøøgy, cab hajxy häxøpy quiumädoxa'añ. ²⁵ Coochä jäya'ayhajxy xmiähñhaja, tøjajp jaduhñ nebiä Diosmädia'agy myññän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägøøbøch hajxy xmiähñhaja."

²⁶ 'Nguxäämbiøch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmøcpgaaambä, ja'a tømädiaacpä. Jim jaduhñ choona'añ maachä nDeediän. Coe quädä'aga'añ, mänitøch je'e xñägäpaxa'añ. ²⁷ Jadúhñhøch mijts xñägäpaxaambä, nebiätühøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhmdsøchä jäya'ayhajxy nyajñhixøøchøoñä, quípxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyñä.

16

¹ 'Päadyhøch mijts cham nyajmøødxi'igy nyajmøødmadia'agy, cooch mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixøøyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia mäñhaja. ² Xyajpädsømaamb mijts je'e tsajtøgooty. Høxtä habaadaamb jaduhñ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quidiuñ. ³ Paady mijts je'e xmiädsiphadaañ coo højts je'e xquia'a hixiä møødhøchä nDeedy. ⁴ Coe hajxy jaduhñ mjädät mhabétät, mänit hajxy jaduhñ mjahmiédsät coo hajxy nhawaanäm. Paady cham nhawaanäm.

'Cooch mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawaanäm. ⁵ Nøcxääpnäbøch jim maachä nDeediän, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Jimhøch nhidaanä. Pero cábøch mijts xmiäyajtøy maach nnøcxa'añ. ⁶ Mjootmayhaja mijts jaduhñ cooch mijts jaduhñ tøø nyajmøødmädia'agy. ⁷ Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, hoyø'owaamb jaduhñ mijtsøcxpä cooch nnøcxa'añ. Nguxäämbiøch pøn mijts xjiootcapxmøcpgaaamb. Cooch nga'a nøcxät, cab jaduhñ quädä'agät maa mijtsän. ⁸⁻⁹ Tspicøxp jaduhñ ñä'ägä cäda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'owa'añii coo pojpä cädieey hajxy tøyhajt jiaanç møødä. Paady hajxy miøødä, coochä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäböjcä. Paady hajxy yajcumädoxa'añii ja'a Diósäm. ¹⁰ Jaduhñ hajxy yajwiinjuø'owäänäbä cooch ja'a pojpä cädieey nga'a møødä. Nøcxäämbøch jim maachä nDeediän; cábøch mijts yaa xyhixaanä. ¹¹ Jaduhñ hajxy yajwiinjuø'owäänäbä coo hajxy yajcumädoxa'añii ja'a Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panøcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiumädoxa'añ.

¹² 'Madiu'u mijts nja hawaanäänäm, pero cab hajxy mwiinjuø'owät. ¹³ Coe ja'a Dioshespíritu hñajty quädä'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'owa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduhñ nebiaty je'e tøø miädoxy. Je'e mijts xyajmädoxyhadaamb tijaty jadaañ tunäänäp. ¹⁴ Xñägäpäämbøch je'e cooch nmøøj jiaançh. Mijts xyajmädoxyhadaamb nebiätühøch je'e tøø nnäma'ayän. ¹⁵ Coe højts nhity tu'ugmädia'agy møødhøchä nDeedy, päadyhøch mijts cham nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoxyhadaañ nebiätühøch je'e tøø nnäma'ay.

¹⁶ 'Mobädäjpøch jim nnøcxääpnä maachä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänitøch mijts hñajty xyhixjtägatsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamøødhajxy näje'e ññämaayyä:

—Pätiidä yø'oya'ay jaduħn coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä ñøcxaannä; cábc jaduħn jiega'añ. Mänitác nhixáanägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieddiän. ¹⁸ Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ “mobädajpä.” Päwaambtä jaduħn jia mäna'ana'añ.

¹⁹ Ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty miäyajtøwa'añii. Mänit miánaañ:

—Xmiäyajtøwaambøch mijts tijátyhøch jaduħn tøø nja mädia'agy, túñhämäts. ²⁰ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, mjøø'øwaamb mxuudsaaamb mijts ja'a høøçhcøxpä. Pero yøø cu'ughajxy, jaanç tehñ xioonðagaamb hajxy. Pero cab hajxy jeycy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugøø'øwaangombä. ²¹ Coø ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy piedyii, mäniä jioothajxy piädø'øgø'øgy. Nägooyyá ja'a yhuunghajxy je'e miejtsnä, hagádaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hánajty tøø piädø'øgy. Xoonðaacnáp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay. ²² Jaduħn mäwiñäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyyá højts nñiyhixägumbä, mäniit mijts mxoonda'aga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaannä.

²³ Cáboch mijts hánajty tii xmiäyujwa'anaannä. Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, cooçh mijts nDeedy hánajty tijaty xmiäyujwa'anaañ, xmiø'owaamb mijts je'e ja'a høøçhcøxpä. ²⁴ Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøçhcøxpä. Coø hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jaduħn hajxy hoy jootcujc mhídat.

²⁵ 'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnáp jaduħn cooçh nga'a mädia'agaannä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuøøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaannä. ²⁶⁻²⁷ Mänitøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiäyujwa'anaañ ja'a høøçhcøxpä. Mänit hajxy xmiø'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anäänáp je'eguiøxpä cooçh mijts nDeedy xjiaanç tehñ chocy. Paady mijts xchocy cooçh mijts xchojap, cooçh mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäböjçä cooçh jim tøø ndsooñ maachä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cáboch waamb nmäna'ana'añ. ²⁸ Høøçh, jimhøch tøø ndsooñ maachä nDeediän. Yaach tøø ngäda'agy hádaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonäämbøch yaa jadähøocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jimägumbä maachä nDeediän.

²⁹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy miánaañ, ñämaayyá Jesús:

—Hoorä sí, howyiinjuøøñä miich mmädiaacnä. ³⁰ Tøø højts nnajuøøy. Cab højts miich tii nmäyajtøwaannä. Nmäböjnáp højts jaduħn cóodäm miich jim mjaanç tsooñ maa Diosän.

³¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaançh mäböjpiäda'a tyijy hajxiä. ³² Habáatnáp jaduħn coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaannä maa mdøjc-hajxiän. Nidiuhmhøch hajxy yaa xñähgue'egaannä. Pero cáboch nidiuhm tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduħn xmiøødhidaamb. ³³ Páadyhøch mijts jaduħn chañ nyajwiinxiic nyajwiingapxø'oy coo mijts ween jootcujc mhíñät cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäböjçät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hádaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy nmay; cáboçhä mjøcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

¹ Nägooyyá Jesús miädiaacpáðøøy, mäniit yuughee'py tsajpootyp. Mänit miánaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooçh nmøjjä cooçh njaançh. Jadúñhøch nyajcähxø'øgaambä coo miich mmøjjä coo miich mjaançh. ² Tøøçh miich cuhdujt jaduħn xmiø'oy cooçhä jäya'ayhajxy nägøxiä nguuhdujtmó'owät coo hajxy jim jaduħn ween yhyty maa miichän cøjxta'axiøø, pønjätyhøch miich tøø xyajcøø'owaanø'oy. ³ Jaduħn hajxy jim cøjxta'axiøø yhida'añ maa miichän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduħn xmiäböjçämät coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy, cooçh miich yaa tøø xquiexy hádaa yaabä naaxwiin.

⁴ Høøçh, ngudiümbiøch hádaa yaabä naaxwiin nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Nyajcähxø'piøch jaduħn coo miich ja'a mäjaa tøyhajt mmøøðä. ⁵ Teedy, høøçhä nmäjaa yajcähxø'cäc jim maa miichä mwiinduuman nébiøçhä mäjaa hijty jim nmøøðän mänaabä hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguaiän.

⁶ Pønajaty miich yaa tøø mwiimbijy hádaa yaabä naaxwiin, je'eçh hajxy jayøjp nya-jmädoyhajt coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Miichä mgøø'jooty hajxy je'e hijty. Pero jadähøoc-høch miich je'e tøø xyajcøø'owaanøøguiumbä. Tøø ja'a nmädia'agy hajxy je'e xmiäböjçä xquiudiunä. ⁷ Ñajuøøñáp hajxy cooçh miich jaduħn tøø xmiø'oy mäduhñtiøch nmøøðä. ⁸ Tøøçh hajxy ngøxy yajnähixø'oy nebiátyhøch miich tøø xyajnähixøøbiän. Ñajuøøñáp hajxy cooçh jim tøyhajt ndsooñ maa miichän. Tøøçhä nmädia'agy hajxy jaduħn xmiäböjçä cooçh miich tøø xquiexy.

⁹ Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hádaa jäya'ayhajxy, hädájøch miich tøø xyajcøø'owaanøø'yäbä. Ca'a jie'emøøðøch jaduħn nnänømy ja'a nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäböjçäbä. ¹⁰ Højts hádaa jäya'ay nje'ehajmújçäm; páadyhøch miich nnäma'ay coo

mgüeendähádát. Hädaa jáya'aguiøxpá jaduhñ quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhájtäm coo højts njaančhájttäm.

¹¹ 'Cábøch yaa nhidaannä hädaa yaabä naaxwiin. Nøcxáannäbøch jim maa miichän. Pero yaačhä njamiødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy neby højts nhjttäm tu'ugmädia'agy. Miichä mmäjaagøxpá mgüeendähádát. Miichhøch hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øy. Jaanč tehñ wia'ads miichä mjoot miichä mwimahnidy. ¹² Høxtä jáda'anäbäadyñøch hajxy ngüeendähaty miichä mmäjaagøxpá. Caj miichä mmädia'agy hajxy nägøxiä tøø xñajtsnixøøyyä. Jagooyyá tu'jáya'ay ja'a mmädia'agy tøø xñajtsnixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägooyyaambä. Paady jaduhñ tiu'udägooyy nebiä mmädia'agy jaduhñ tiøjiädät nebiä cujaaybä miähmøyyän.

¹³ 'Høøch, nøcxáannäbøch jim maa miichän. Páadyhøch miich jaduhñ cham njamøødmädia'agy hädaa jáya'ay wyiinduuhajxy neby hajxy jaduhñ xioondäacpät nébiøch nxoonða'aguiän. ¹⁴ Tøøch miichä mmädia'agy hädaa jáya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähahadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädijnä. Høøch hajxy xpiahijxp cooch haxøøgtuum nga'a wädity. ¹⁵ Chaads miich nnämä'awät coo miich hädaa jáya'ayhajxy mgüeendähádát maa ja'a møjcu'ugongän. Cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy yaa choonät hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁶ Hoy hajxy jaduhñ wiädity nébiøch nwäditiän. ¹⁷ Cunuu'x hädaa jáya'ayhajxy ja'a miichä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquidiuunät. Mäduhñtiä miichä mmädia'aguiä, tøyhajt je'e. ¹⁸ Høøch, hädaa yaabä naaxwiinhøch miich tøø xquiexy nébiøch miich ja'a jáya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhádát. Jaduhñhøch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät. ¹⁹ Nnähho'tu'udäambøch hädaa jáya'ayhajxy neby miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquidiuunät.

²⁰⁻²¹ 'Jaduhñhøch nmänaambä coo jáya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mäduhñtiøch ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøchä njamiøød ja'a mmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhjttäm tu'ugmädia'agy neby højts nhjttäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñdsä jáya'ayhajxy miäbøga'añ cooch miich tøyhajt tøø xjiaanč quexy. ²² Tøøch hajxy nguhdujtmø'oy coo hajxy yhidät tu'ugmädia'agy, nébiøch miich tøø xquihdujtmø'oyän coo nhjttämät tu'ugmädia'agy. ²³ Tu'ugmädia'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch miich nmøødhitiän tu'ugmädia'agy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädia'agyhøch hajxy tøø xmiäbøjcäbä. Jaduhñdsä jáya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ nägøxiä cooch miich tøø xquiexy, coo miich hajxy jaduhñ mdsocy nébiøch miich xchoquiän.

²⁴ 'Teedy, mänäambøch jaduhñ cooch hajxy jim ween xmiøødhity maačh nhida'añän, ja'ačh miich tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä. Jaduhñhøch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'ačh miich tøø xmiø'øyäbä. Xjiaanč tehñ chójpøch miich hänäjty mänäabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jáda'anäbäadyñøch miich xchocyñä. ²⁵ Teedy, tøyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miich mdømiädia'agy. Pero høøch, nhixyhøch miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ñajuøøby hajxy je'e cooch miich tøø xquiexy. ²⁶ Tøøch hajxy je'e njamøødmädia'agy coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Tehngajnøch jaduhñ nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhñ ñiichogøød ñibia'häyowøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy.

18

¹ Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesúsahjxy chohñ cajptooty møødä jiamioødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnajxy, ja'a hänäjty xøhjäpá Cedron. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty. ² Ja'a Judas, yhixy hänäjty je'e jibby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúsahjxy hänäjty jibby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hänäjty yajcø'ødägø'øwäanäp. ³ Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policiahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseøshajxiän. Mänitä Jesús jibby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødä soldado møødä policia. Tøø hänäjty quioodsøøñä. Møødä jioøon møødä quuhmñd hajxy quiädaacy. ⁴ Ja'a Jesús, ñajuøøby hänäjty je'e nebiaty hänäjty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jioøcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøn hajxy mhøxtaaby.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch jaduhñ xøhjäp.

⁶ Coo ja'a soldadohajxy jaduñ miädooy, mäniť hajxy jaduhyyá yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyyá hajxy cøjx quiäday. ⁷ Mäniť Jesús miäyajtøøgumbä:

—Pøn hajxy mhøxtaaby.

Mäniť Judashajxy yhadsøogumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

⁸ Mäniť Jesús miänaañ:

—Tøøds mijts nja hawaañäm. Høøchämäts je'e. Pø høøchtiäm mijts xyhøxtaaby, wéenhøchä njamiøødhajxy wyiimbity.

⁹ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ neby jaduñ tiøjiädät nebiä Tieedy hänäjty tøø ñäma'ayän: "Pøn høch miich tøø xyajcø'øwaanø'øy, cábøch pøn xpjøgaanä. Cab hajxy nej jiada'añ."

¹⁰ Mäniť Simón Pedro ja'a espada jädujpädsøømy. Mäniť teedywiindsøn ja'a mioonsä tiaatsc ñä'a pújxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hänäjty xiøhaty. ¹¹ Mäniť Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcøxpøch nho'oga'añ nébiøchä nDeedy tøø xñäma'ayän.

¹² Mäniť Jesús miajtsä quiø'øxojsä. Ja'a soldadohajxy jaduñ jatcøøyy møødä wyiindsøñhajxy møødä policiahajxy, ja'a judiøshajxy hänäjty tøø quiexiäbä. ¹³ Mäniť Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hänäjty miø'ødhajpy. Teedywiindsøn ja'a Caifás hänäjty tiuumby. ¹⁴ Ja'a Caifás, je'e ja'a judiøshajxy hänäjty tøø ñäma'ay cooc yhahixø'øy jaduñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tüüdät.

¹⁵ Høxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänäjty pianøcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsøn hänäjty je'e. Mäniť Jesús piädägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsøn tiøghawa'adsän. ¹⁶ Ja'a Pedro, jim je'e miähmøøyy toghawa'adshaguum. Mäniť Pedro miägu'ughajpä piädsøømy. Mäniť to'oxymoosä miägapy ja'a tøjcueendähajpä. Mäniť Pedro quiuwowøøyyäbä toghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. ¹⁷ Mäniť to'oxymoosä ja'a Pedro miäyajtøøyy:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhñämäts.

Mäniť Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä.

¹⁸ Jimä policiahajxy hänäjty jiøømba'axamy møødä moonsähajxy. Tøøchc hänäjty. Paady hajxy hänäjty tøø jiøønyajmøjjo'øy. Jimä Pedro hänäjty jiøømba'axaambä.

¹⁹ Mäniť Jesús miäyajtøøwa ja'a jiamiøødcøxpä møødä miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsøn jaduñ yajtøøw. ²⁰ Mäniť Jesús yhadsooyy:

—Jim høch hijty tøø nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jim høch hijty nmäyänähixø'øy Diostøogooty møød tsajtøogooty maa ja'a judiøshajxy naxy yhamugø'øyän. Cábøch jim mänaa pactuum tøø nmädia'agy. ²¹ Tiich miich coo xmiäyajtøøy. Yø'øya'ayhajxy nmäyajtøwäp yø'ø nmädia'agyhøch hajxy tøø xmiädóowäbä. Yø'øhajxy je'e najuøøby nebiätýhøch jim tøø nmädia'aguiän.

²² Tuunä Jesús jaduñ ñä'a hadsooyy, mäniť yhala'abø'cä. Policía jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mäniť policia Jesús ñämaayy:

—Cab jaduñ yhojyá coo ja'a teedywiindsøn jaduñ mhadsówät.

²³ Mäniť Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduñ yhojyá cooch miich ñä'a nägoobä xñä'a hala'abø'øgät.

²⁴ Mäniť Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänäjty teedywiindsøn tuumb.

²⁵ Ja'a Simón Pedro, jim hänäjty jiøømba'axamy. Mäniť miäyajtøøwa:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhñämäts.

Mäniť Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

²⁶ Mäniť Pedro miäyajtøøwägumbä:

—Tøøch miich jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhñämäts.

Ja'a teedywiindsøn ja'a mioonsä jaduñ mäyajtøøw, jaaya'ayä jiuuy miägu'ug ja'a tiaatsc hänäjty tøø ñä'a pújxäxä ja'a Pedro. ²⁷ Mäniť Pedro ñiguiugäpxägumbä. Tuunä jaduñ ñä'a mänaañ, mäniť tseej yaaxä.

²⁸ Mäniť Jesús yajnøcxä maa ja'a gobernador tiøjcän. Pilato hänäjty tuumb gobernador. Jobø'øwaamb hänäjty. Coo hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsøñhajxy ñä'a tøjtägøøyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänäjty jaduñ myiñ coo hajxy jiiby tiøjtägø'øwät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coo hajxy jiiby tiøjtägø'øwät,

cädiéeyäp hajxy jaduñ. Coo hajxy jaduñ quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pas-cuaxoõjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tågøøyy Pilato tiøgooty. ²⁹ Coo Pilato miädooyy coo hajxy hánajty tøø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøøma. Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

³⁰ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miich häxøpy tøø nyajnägoody.

³¹ Mänitä Pilato miänángumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiädo w nej mijts ja'a mguhdujt myiñän pø tøø quiädieey.

Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Ja mäná'anäp højts jaduñ coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduñ nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

³² Paady hajxy jaduñ yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduñ ñägäpxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaančh cädieey. Tøjjajt jaduñ nebiä Jesús hánajty tøø miäna'añän coo hánajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hánajty yagho'oga'añii cruzcøxp. ³³ Mänitä Pilato tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús quiuyaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøwa:

—Nej, miichä judíoshajxy guíobiernähajpä.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduñ xñämaayy. Tøgä miichä mhamdsoo copcooty mnä'a yajcojjiä.

³⁵ Mänitä Pilato jadähooc yhadsoogumbä:

—Tiich nyajnajüø'øb. Ca'a yhøøchä Israelpäjäya'ay. Miichä mhamdsoo mägunáaxhøch miich tøø xyajnägoody møødä teedywiindsønghajxy. Tii jaduñ tøø mgädieey.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Høøch, cábøch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøchä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'a mach. Cábøch yaa nduñ gobiernä.

³⁷ Mänitä Pilato miänaañ:

—Mduumbäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jaduñ. Høøch, nmädiacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømíadia'agy mábøjp, je'ečhä nmädia'agy xmiäbøjcäp.

³⁸ Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miich jaduñ mnänøømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøch, cábøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädieey. ³⁹ Jii mijtsä mguhdujt jaduñ cooch mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtšämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jaduñä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtšämät.

⁴⁰ Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabášhajpä!

Paadiä Barrabás hánajty chumyčhána'ay coo hánajty tøø mieečh tøø pioty. Mänitä Pilato tiøjtägøøñä.

19

¹ Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä. ² Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuñ. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädaacäkä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajnäghäjenøøyyä nebiä gobiernähajxy hánajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduñ tiuunä, neby hajxy hánajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ ñä'a wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hánajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hánajty tøø miäna'añ coogä Jesús hánajty guíobiernähaty. ³ Mänitä Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miich tuumb gobiernäjä!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

⁴ Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpädsøømäämbiøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhädät cooch tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

⁵ Mänitä Jesús piadøjpädsøømy hucywyitmøød, coronamøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpädsøømy.

⁶ Coo Jesús jaduñ yhiixä ja'a teedywiindsønghajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Møjpahbétäts hajxy cruzcøxp! ¡Møjpahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaañ:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbédät. Høøch, cábøch jaduhñ nmána'añ coo tøø quiádieey.

⁷ Mäniä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miána'añ coogä Dios Tieedyhaty.

⁸ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mäniä chähgøøbiøjcy. ⁹ Mäniä Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mäniä miäyajtøøyy:

—Maa miich mjaanč tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miánaañ.

¹⁰ Mäniä Pilato miánaangumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miich mnajuø'øya cooçhä cuhdujt nmøødä cooçhä miich nhøxmádsät, ó cooçhä miich nyajmøjpahbedøøð.

¹¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miich cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miich ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maach høøchcøxpän. Paady miich ja'a pojpä caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsøn, ja'a høøch yaa tøø xyajméçhäbä maa miichä mwiinduumän.

¹² Mäniä Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mäniä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—iPø mmägu'ughajpy miich ja'a gobiernä César, caj miich yø'ø craa mhøxmádsät! Pøn jaduhñ wi'i ñibiädaacöp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphájtäp.

¹³ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mäniä Jesús miøødtøjtpádsøømagumbä. Mäniä Pilato yhøxtaacy häñaabiejtøxp maa hajxy hánajty xiøhdaacthiän. Jue'e hánajty jim xiøhät Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhñ ñänøøñby “maa ja'a tsaa quiøøñä'ayän.” ¹⁴ Tøø hánajty quiujyxiøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø hánajty. Mäniä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—iXiidsä mgobiernähajxy!

¹⁵ Mäniä hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—iWeen yho'ogy! iWeen yho'ogy! iNøcx hajxy møjpahbet!

Mäniä Pilato miánaañ:

—Nej, mmána'anöp mijts jaduhñä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpahbéjtämät.

Mäniä teedywiindsøn hajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

¹⁶ Mäniä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøøð.

¹⁷ Mäniä Jesús jim yajnøcxä maa jaduhñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiøpcän.” Gólgota jim xiøhät hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä.

¹⁸ Jimä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. ¹⁹ Mäniä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guibiernähajxy.” Mäniä pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcduum.

²⁰ Tägøøghayuuc-haamba jaduhñ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latin. Cajptmäwiingón Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judiøshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hánajty tøø yajyuugjaayiyän cruzcøxp. Mäniä teedywiindsøn ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

²¹ —Cab hijty jaduhñ yhahixø'øy coo jaduhñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guibiernähajxy.” Jaduhñ cu mjahy: “Nä'a nibiädaacöp jaduhñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guibiernähajxiän.”

²² Mäniä Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduhñ njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

²³ Coo Jesús hánajty tøø miøjpahbedyii, mäniä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpæð'cä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hánajty. Mäniä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hánajty tu'ug. Tu'ugwit hánajty tøø quiojy; cab hánajty maa xiuyyä.

²⁴ Mäniä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hädaa wit hajxy nhagøødsøøyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøn hädaa wit jaduhñ cuhäyø'øgäp, je'e jaduhñ je'ehädäp.

Mäniä soldadohajxy jaduhñ jiaanč häyø'cy. Jaduhñsä Diosmädia'agy tiøjajty maa jaduhñ cujaay myiñän: “Xyajwä'xøch ja'a nwit hajxy; xquiuhäyø'cøch ja'a nwit hajxy jaduhñ.”

²⁵ Jimä Jesús ja'a tiaj hánajty tiäna'ay maa hánajty mäðøyyä tøø miøjpahbedyijän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hánajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mäðøyyän, ja'a Jesús hánajty jiaanč tehñ chojpiä. ²⁶ Coo hajxy yhiixä ja'a Jesús, mäniä Jesús ja'a tiaj ñämaayy:

—Maam, hädaads mhuunghädäp.

²⁷ Mäniä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:

—Hädaads mdajhädäp, ja'a høøchä ndaj.

Mäniä jiaanč tajnäbøjcy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Tødsøyyäböch.

Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ. Najuøøbiä Jesús hänäjty coo hänäjty tøø yhabejnä. ²⁹ Jimä texy hänäjty tu'ug quiøøña'ay vinoxunmøød. Mänitä xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Cøjx je'e chom'øy. Mänitä paxy hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugøøyy. ³⁰ Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaaŋ:

—Tøøds jaduñ miaaŋä.

Mänitä quiopc yagjänaaŋnä. Mänit yho'nä.

³¹ Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hänäjty tehm yhadsuujøøby. Cujaboom ja'a mõjpascuaxøø hänäjty jiada'añii, poo'xxiøøjooty. Jaduhñsä judiøshajxy hänäjty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hänäjty jim yajmähm'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nõcxy tiøjjäxä neby hajxy paquiä yho'ogät. Nägooyyä hajxy jaduñ yho'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. ³²⁻³³ Mänitä Pilato ja'a soldado jiaančh quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhijsy coo ja'a Jesús hänäjty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'a tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänäjty yho'ogy.

³⁴ Mänitä Jesús quiaačhmägumøøyyä cuhmðhaam. Soldado jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mänitä nõty piädsøømy chaadsä nõø. ³⁵ Høøch, tøyhájthøch jaduñ tøø nhixy. Päädyhøch mijts jaduñ nyajmädojhaty neby hajxy jaduñ mmäböğät. ³⁶⁻³⁷ Jecy hajxy jaduñ quiujahy Diosmädia'agyjooty ja'a Jesúsøxpä: "Cabä piajc tiøjjänaäxä." Jaduhñ hajxy quiujahbiä ja'a Jesúsøxpä: "Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø quiümiäbä." Coo ja'a Jesús ja'a tiecy jaduñ quia'a jaančh tøjjäxä, coo jaduñ jiaančh cuuma, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

³⁸ Tu'ugä jäya'ay hänäjty jim chooñ Arimatea. José hänäjty xiøhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänäjty miøødnmiägu'ughadyii. Čhägøøbiä José ja'a judiø hänäjty. Paadiä Jesús hänäjty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujht hoy yajpädsømy maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujht jiaančh jejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp. ³⁹ Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbic'øy miämejch møødä mirra møødä äloes. Tøø hänäjty jiegø'øy coo ja'a Nicodemo hänäjty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän. ⁴⁰ Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduhñsä judiøshajxy hänäjty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'øy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänäjty yajnaaxtägø'øy. ⁴¹ Jimä olivocam hänäjty tu'ug mäwiingøn maa ja'a Jesús hänäjty tøø miøjphbedyijän. Jiibiä tsaajut hänäjty tu'ug olivocamjooty wiinmøjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hänäjty. Cahnä ho'ogyjiäya'ay hänäjty jiiby piädaactsooñiinä. ⁴² Ja'a judiøshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiøø hajxy hänäjty yajtsøhnda'agy. Cab hajxy hänäjty quiuhdujthaty coo hajxy tiüñät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø hänäjty quia'a habaady, paadiä Josehäjxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimä ñä'a pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

20

¹ Cumaaxc, näxøø hänäjty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänäjty tøø ñaaxtägø'øyän. Cahnä hänäjty hoy jiajjo'øgyñä. Cood-sjuøøbyñä hänäjty. Mänit hajxy yhijsy coo ja'a tsaajutän tøø jiwowa'ačh juthaguuy. ² Coo ja'a María yhijsy coo ja'a tsaajutän tøø jiwowa'ačh juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'øgyä. Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänäjty jiaančh tehm chojpiä. Mänitä María miänaaŋ:

—Tøø ja'a nWiindsønähjätäm hajxy xyajpädsøømäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'øy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

³ Coo ja'a Pedrohajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jim ñøcxy päyø'øgyä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøxcumbä. ⁴ Mänitä Pedro yhoxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamioød jim miejch maa ja'a tsaajutän. ⁵ Mänit jiiby quiuwoodsøøyy tsaajutjooty. Mänitä wit yhijsy coo jiiby yhoxnä'ay jutjooty. Pero cab jiiby tiehm tiägøøyy. Nä'a cuhixøøyy jaduñ. ⁶ Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiä jiiby tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhñä wit yhijsy coo jiiby yhoxnä'ay. ⁷ Mänitä paayyä yhijsy, ja'a Jesús hajxy hänäjty tøø yajcuhmäguitiäbä. Hawiing hänäjty jim ñe'na'ay. ⁸ Mänitä Pedro jiamioød piädägøøbiä, ja'a hänäjty jayøjp tøø miächäbä. Mänitä paayyä yhijsy coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduñ miäböjcy coo ja'a Jesús hänäjty tøø jiuypjøcy. ⁹ Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy wyiinjua'øgyñä ja'a jecypiä maa jaduñ myiñän coo ja'a Jesús hänäjty jiuypjøga'añ coo hänäjty tøø yho'ogy. ¹⁰ Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa ja'a tiøj-hajxiän.

¹¹ Tøø ja'a María hánajty piáméjtscombä hoxhaam maa ja'a tsaajutän. Coø ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøøyy ja'a María jim nidiuhm. Wi'i jioøby hánajty. Mänit jiihy quiu-woodsøøguiumbä tsaajutjooty. ¹² Mänitä Diosmoonsä metsc yhiixy, ja'a tsajpootyptsohmä. Haagä nähboobwit hajxy hánajty. Jiiby hajxy hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hánajty tøø wyi-jtsna'ayän. Tu'jäya'ay hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hánajty tøø quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiecy hánajty tøø quiajpnä'ayän. ¹³ Mänitä María miäyajtøøwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jioøby.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tøøchä nWiindsøn hajxy xyajpadsøømä. Pämaadä hajxy tøø piädä'agy.

¹⁴⁻¹⁵ Tuunä María jaduhñ ñä'ä hadsooyy, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä Jesús yhiixy. Jim hánajty tiäna'ay; pero cab jaduhñ yhøxcajpy. Olivocamgüendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jioøby. Pøn mhøxtaaby.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tsäguhñ, pø miich tøø myajpadsøømy, høøch hawáañäc maa tøø mbäda'agy nébiøch häyaa nøcxy nyajpadsøøgy.

¹⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—¡María!

Tuunä María jaduhñ ñä'ä nämaayä, mänitä wyiinhee'ppejty. Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduhñ miänaañ hebrehoyuuc-haamby:

—¡Raboni! —je'e jaduhñ ñänøømby “Wiindsøn.”

¹⁷ Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mäneñaañ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'açh xmiach. Cáhnoch jim nhoyñä maachä nDeediän. Nøcxhøchä njamiøødhajxy hawáañäc cooçh jim nnøcxa'añ maachä nDeediän, maachä nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.

¹⁸ Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaançh näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbä.

Mänit hajxy cøjx yhawáañäxä nebiaty ja'a María hánajty tøø ñäma'ayii.

¹⁹ Coø quioodsøøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagøøyyänä. Hiç, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hánajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøøxy hagujc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰ Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quioøjoot møødä quiaaçhhac maa hánajty tøø jiotiän. Coø hajxy yhiixy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioondaacy. ²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhnhøch mijts nwiinguexaambä.

²² Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespiritu hajxy. ²³ Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáañäp coo Dios ja'a piojpä quiaädieeyhajxy tøø yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø yajnähwa'açh. Pønjaty mijts mhawáañäp coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh.

²⁴ Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hánajty tøø miøødwädity. Tu'ug hánajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänøømbiä “Hametsc-huung.” Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtøøxtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hánajty jim. ²⁵ Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhtëmbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänitøch nmäböçät cooçh ndehm yhíxät pø jaançh jot ja'a quioø, cooçh ngøø jiihy nhuuc tehñ piädä'agät maa ja'a quiaaçhmøjc jiuñän. Pø cabä, cábøch jaduhñ nnä'ägä mäböçät.

²⁶ Cuductujxøø, jiihiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty tøgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hánajtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hánajty yhagøøguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøøxcumbä hagujc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁷ Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehñ quidiuøwøw yøø mgøø yaaby ngøøjootyhoçh maa ja'a clavohaawän. Hiçägøch hädaa ngøø. Päda'ag yøø mgøø yaaby ngaaçhmøjc-høch. Miich, caj miich hijty mmäböcy. Chaaçh miich nnämä'awät coo mmäböçät.

²⁸ Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Míichhøch nWiindsønhajpy, nDioshajpy.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coočh miich tøø xyhixy, paady jaduhñ mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbøquiäbä, höyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

³⁰ Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduuhajxy. Cab yam cøxiä quiujuayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam quiujuayä. ³¹ Paady yam quiujuayä neby hajxy jaduhñ mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tiededyhaty, coo Jesús je'e Miesiashaty, coo ja'a Dios jaduhñ tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

21

¹ Jadähooc ja'a Jesús yhiäxägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhjäpä Tiberias. ² Jimä Simón Pedrohajxy hänäjty møødä Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä "Hametsc-huung", møødä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmä, møødä Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ. ³ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaančh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsumñ hajxy jaduhñ jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty. ⁴ Coo jiobøøyy, jimä Jesús hänäjty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcajpä ja'a jiamiøødhajxy.

⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø nnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsoooy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päda'ag yø'ø mdsaa y hajxy jimhaamby ja'a barcohahoochaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhñ mbäädät.

Mänitä chaay hajxy jim jiaančh pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh tehñ yaghadujoy. Cab hajxy hänäjty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänäjty jia wijtspädsøma'añ nøøjooty.

⁷ Mänitä Pedro ñämaayä ja'a Jesús ja'a jiamiøød, ja'a Jesús hänäjty jiaančh tehñ chojpiä:

—Ja'a nWiindsønähätämhajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduhñ ñä'ä mädooy coo je'e Jiesüsä, mänitä wyitpägøøyy. Høxyøøhuungmøød hajxy hänäjty yhacxmach. Mänitä quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaamb hänäjty pu'uwiing maa ja'a Jiesüsän. ⁸ Ja'a jiamiøødhajxy, jiiy hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingón hajxy hänäjty yhacxjoomy. Jaduhñäda'a ja'a mejypia'a hajxy hänäjty tøø ñähgüe'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänäjty miøødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty. ⁹ Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitä juhñdy hajxy yhiixy coo jim wyl'i tiøy pu'uwiing. Jimä Jesús hänäjty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hänäjty yajcoonna'ay. ¹⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämijn ja'a hacx hajxy mejstägøøg, ja'a hajxy tøø mmächäbä.

¹¹ Mänitä Pedro tiägøøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmech mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänäjty jiiy tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänäjty, pero cabä hacx yajcøø'ch. ¹² Mänitä Jesús miänaañ:

—Minds hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hänäjty yhøxcapy coo je'e Jiesüsä. ¹³ Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooy møødä hacxtsa'ay.

¹⁴ Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänäjty tøø yhiixy mänaa hänäjty tøø jiuypiiøquiän.

¹⁵ Coo hajxy quiaabiidøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaay:

—Simón, Juan miich mdeedyhajpy. Pøñhøchäda'a xmiaas tsojy, yø'ø njamiøødhäjtäm o miich.

Mänitä Pedro yhadsoooy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghöcägøchä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhñ tiehñ ñänøøm. Je'eduhñ ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixø'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panøcxäbä. ¹⁶ Mänitä Jesús miänäänagumbä:

—Simón, nej, xchöjöpøch miichä.

Mänitä Pedro yhadsoooy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cueendähäjtägøchä nmeeghajxy.

¹⁷Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñámáyyägumbä:

—Simón, nej, jaduñčh xjwiø'øya nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mäniä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mäniä Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miich mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduñ cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mäniä Jesús miänaangumbä:

—Pues, yaghóçägøch ja'a nmeeghajxy. ¹⁸Tehm tiøyhájthøch miich chaa nnámá'awät, coo hijty mdsucywiäjyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädiyp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaaná, mäniä mgø'ø mxajtøwa'añ. Mäniä wiinghána'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mäniä xyajncxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

¹⁹Paadiä Jesús jaduñ miänaañ nebiä Pedro jaduñ ñajuø'øwät neby hánajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'øgät ja'a Pedrocxpá. Mäniä Jesús ja'a Pedro ñámaayy:

—Jam hajxy wädiýtäm.

²⁰Mäniä Pedro quioowiimbijty. Mäniøch xyhijxy cooçhä Jesús hánajty nbanøcxpá. Høøch, Juárezhøch høøch. Høøchä Jesús hijty xjiaančh tehñ chojp. Høøch je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøjc mänaa højts ndsuugayyän. Høøch jaduñ nyajtøøw: “Wiindsøn, pøn miich jaduñ xyegaamb.” ²¹Cooçhä Pedro xyhijxy, mäniä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, yø'øyá'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

²²Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpjøçhä njoot jaduñ coo yø'øya'ay hánajty jiiinä cooçhä ngädaactägätsät. Pero miich, panøcxägøch ja'a nmädia'agy.

²³Mäniä mädia'agy jii wiädiyty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpá cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduñ miänaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøñ jaduñ miänaañ: “Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpjøch ja'a njoot jaduñ coo yø'øya'ay hánajty jiiinä cooçhä ngädaactägätsät.”

²⁴Høøch, Juárezhøch høøch. Tehñ tiøyhájthøch jaduñ tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuøøbiøçhä njamiøødhajxy cooçhä tøyhajt nmøødä.

²⁵Madiu'u ja'a Jesús jaduñ jiaančh tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Cooçh häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naaxwiimbä miädøyhädät. Amén.

Hechos

¹ Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajoch miich jayøbajjt nnäjaayø'øyän, mänítøch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, møød nebiaty yajnáhixøøyy, ²⁻⁴ mänaa jaduhñ tiägø'øyän wädijpä høxtä coonä hánajty ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hánajty yho'ogyñä, tøøyyämä jiamiøød hánajty wyiinguexy coo miädi'agy yajwá'xaxät wiinduhmyhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit jiuypjøjtägajch. Coo Jesús jaduhñ yhiyxä ja'a jiamiøødhajxy, jaduhñä tøyhajt hajxy miøødhajty coo Jesús hánajty tøø jiaančh juiypjøjtägach. Coo Jesús jaduhñ jiuypjøjtägajch, mänitä jiamiøød jiaac møødwädijty juxychägüi'xxøø. Jaduhñä Jesús hánajty yajnáhixø'øy coo Dios hajxy xyhanéhñäm ja'a miøcmäjaahaam. Coo juxychägüi'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøødhamugøøyy maa tun hánajty xiøhatiän Olivostun. Mänitä Jesús tiägøøyy hanehñbä ja'a Dioshespiritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coo hajxy jim mnøcxtägätsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsøhñdägätsät. Jim hajxy jaduhñ mjøbhixøt cooçh mijsä nDeedy ja'a yhEspiritu xyajnáguéxät nej mijsä tøø nnäma'ayän. Tøøch mijsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanøøbiä coo hajxy jaduhñ xyajnáguexa'añ. ⁵ Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero jaboom juxtpøc mijsä Dios ja'a yhEspiritu xjiaančh yajnáguexa'añ. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajnábeta'añ —nømä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy, ja'a hajxy hánajty tøø yhamugø'øyäbä.

⁶ Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, nej, jaduhñ miich tøø mwiiinmahñdyhatiä coo højtsä nmädsip mga'a yajmädädäacnädä, højtsä judíos, møød coo højtsä nhamdsoo mägunaax ngobiernähajñät.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a nDeedyhøchä tøyhajt møød mänaa jaduhñ yajtøjiada'añ nej mijsä myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiumh møød coo jaduhñ yajtøjiädät. Pero mijsä, caj yhahixø'øy coo mijsä tøyhajt mmøødhädät. ⁸ Coo mijsä Dioshespiritu xñägädä'agät, mänitä mäjaa hajxy xmiø'owa'añ. Mänitøch hajxy jim xmiädiä'agät Jerusalén cooçh tøø njuypjøjtägach, høyhøch hánajty tøø nja ho'ogy. Møød jim hajxy xmiädiäacpät Judea-naaxooty, møød jim Samaria-naaxooty, møød jim wiinduhmyhagajpt høxtä mäduhñtiä cajpt quiugøxø'øyän.

⁹ Mänitä Jesús miädiäacpädøøyy. Jimä Jesús hánajty wyiinhee'ppedyii ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús nä'a nägoobä chajpejty. Mänit hoy tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhi-jxtägooyy ja'a jiamiøødhajxy. ¹⁰ Jim hajxy hánajty chajheeyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc ñäguehxtøø'xy jim maa Jesús ja'a jiamiøødä wyiinduuhmajxiän. Nähboobwit hajxy hánajty nämetsc. ¹¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, jim hajxy mdsøñ Galilea maa Jesús chooñän. Mijtsä mmägunaax yø'ø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy mwi'i yuugheebý. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhñ ñøcxnä tsajpootyp. Pero coo yhabädät, mänit jaduhñ wyiimbijttägatsa'añ neby hajxy tøø mhixñøcxñän.

¹² Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim choññ maa tun hánajty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hánajty jiäguemä. ¹³ Jue'e Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc hajxy hánajty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hánajty xiøhaty. ¹⁴ Naxy hajxy hánajty yhamugø'øy Diospa'yaaxpä nägøxiä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María, møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hánajty quipxy tøø piawädityijäbä.

¹⁵ Cujaboom cumaax, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yhamugøøyy. Nämägø'x-cu-ii'x hajxy hánajty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

¹⁶⁻²⁰ —Mägu'ughajpädøjc, jéquiänä David quiujahy salmosjooty ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespiritu ñajtsapxøøyyä: Pactsacä tiøjc jiada'añ; caj pøn jim chäna'awaannä. Ja'a Judas ja'a tiøjc jaduhñ nänøømäxä. Jaduhñ jim miänaambä coogä Judas wiingjäya'ay hánajty ñähduuñdu'uda'añii. Jaančh tøjajjt jaduhñ ja'a Judascøxpä nebiatiä David jey quiujahyyän. Näguipxy højtsä Judas hijty xmiøødwädijtäm. Näguipxy højts hijty xmiøødtuunmjúcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coo Jesús ñähdügät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wiomeejch maa Jesús hánajtiän, ja'a Jesús hajxy hánajty madsaambä. Coo Judas jaduhñ haxøøg jiatøøyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax hoy jiuý. Mänit hoy quiuhgahnaxy cuhmänac. Coo mioxtsäbijty, mänitä tyiinčh yhoxhänøømbädsøømy. Coo jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hánajty tøø yho'ogy, mänitä naax hajxy yajxøbejty Acéldama, ja'a Judas hánajty tøø jiuýyäbä; jaduhñ miädiä'agytiägø'øy yhamdsoo hayuuc-haamyhajxy, Nø'ñaax.

21-22 'Jii hõjtsä nmägu'ughajpähätäm, näguipxy hajxy tõõ xmiõõdwädjätäm mänaa Jesús hijty jiiän, mänaa Juan ja'a Jesús yajnäbetiän, hõxtä coo Jesús chajpejty cõxp. Hahixõõby jaduhñ coo hajxy tu'jäya'ay nwiinguejxämät, ja'a Judas nähduundu'udaambä. Näguipxiä mädia'agy hajxy xmiõõdyajwá'xämät coo Jesús tõõ jiuujypiõcy — nõmä Pedro miänaañ.

²³ Mäniä jäya'ay metsc ñänõõmä. Tu'ug hänajty xiõhaty Matías. Jatu'ugpä, tägõõgtu'u hänajty xiõhaty: José, Barsabás, Justo. ²⁴ Mäniä Pedrohajxy tiägõõy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mnajuõõby neby hõjts nägõxiä nwiinmahñdyhatiän. Hõjts hawääñac mädyii miich tõõ mwiimbxy hädaahajxy nämetpä, ²⁵ mädyiibä Judas jaduhñ nähduundu'udäp. Coo Judas jaduhñ quädiehy, paadiä tiung yajtägooyy. Paady jiihy yhädaacy haxõõgtuum —jaduhñä Dios hajxy pia'yaaxy.

²⁶ Mäniä hajxy yhäyõcy suertehaam mädyii hänajty tuungtägõ'owaamb. Mäniä Matías piatä. Mäniä Matías hajxy quiumaayy, ja'a hajxy hänajty nämajtu'ugpä.

2

¹ Coo Pentecostés-xõõ yhabaaty, mäniä mäbõpädõjc-hajxy nägõxiä yhamugõõy. ² Jiihy hajxy hänajty tõõgooty yhäña'ay. Mäniä hajxy miädooyy nebiä poj yhamuuyän coo mõc piojy. Cõxp jaduhñ choñdaacy. Mõc jiihy yhawaañdsõõy tõõgooty. ³ Mäniä hajxy nägõxiä ñägädaacä hanidiuhmjaty ja'a Dioshespíritäm. Jaduhñ hänajty quähxõ'õgy nebiä tootsän, nebiä jõõnhaayän. ⁴ Mäniä hajxy nägõxiä yhadägõõy jioottägõõy ja'a Dioshespíritäm. Mäniä hajxy tiägõõy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshespíritu hänajty jaduhñ yajmädiaacp.

⁵ Tõõ judiõshajxy hänajty nämay miech Jerusalén xõõhajpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty choõñ. Paady hajxy miech Jerusalén xõõjooty, quuidiunaambiä quuihdujt hajxy hänajty jaduhñ neby hajxy hänajty quuihdujthatiän. ⁶⁻⁷ Coo judiõshajxy miädooyy coo poj hänajty mõc yhamuuy jiihy tõõgooty maa mäbõpädõjc-hajxy hänajty tõõ yhamugõ'õyän, mäniä judiõshajxy jiihy tiägõõy. Coo judiõshajxy jaduhñ miädooyy coo mäbõpädõjc-hajxy hänajty quiapxy miädia'agy wiinghayuucjaty, mäniä judiõshajxy wyiinjuõõy yhamdsoo hayuuc-haamby neby hajxy hänajty miädia'aguiän majty hajxy hänajty choõñ wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mäniä hajxy jiaanç tehñ yagjuõõy nägõ'õ nädecypä. Mäniä hajxy ñiämaayyä:

—Yõ'õ jäya'ayhajxy xiiby capxpä mädiaacpä, haagä Galilea yõ'õ hajxy choõñ.

⁸ Tii hajxiäda'a coo tõõ nmädoowäm nebiaty hajxy cõjwiinghayuuc tõõ nmämin tõõ nmäga'awõõyäm. ⁹ Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy ndsõñäm, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto, mõõd jim Libia, Cirene mäwiingõñ. Hõxtä Roma hajxy näje'e ndsõñäm, ¹¹ mõõd Creta, mõõd Arabia. Näje'e hajxy judiõs nmämin ngäga'awõõyäm. Näje'e ja'a judiõs quuihdujt wyiinmahñdy hajxy tõõ nõõpõgõõyäm neby hajxy quuihdujthatiän. Coo yõ'õ Galileabä-jäya'ayhajxy jaduhñ tõõ quiapxy tõõ miädia'agy wiinghayuucjaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuõõñäbä tõõ yajcähxõ'õgy, jaduhñ hajxy tõõ nwiinjuõõyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cõjwiinduum —nõmä judiõshajxy ñiämaayyä.

¹² Coo judiõshajxy jaduhñ wyiinjuõõy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy jiaanç tehñ yagjuõõy nägõ'õ nädecypä. Mäniä hajxy ñimiäyajtõwä:

—Tii yõ'õ jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty, yõ'õ hajxy tsohmä Galilea.

¹³ Mäniä hajxy näje'e yhadsooyy xi'igy hanähaty:

—Múucäp hajxiäda'a.

¹⁴⁻¹⁵ Mäniä Pedrohajxy tiänaayõ'cy mõõdä jiamiõõdhajxy ja'a nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänajty jaduhñ Dioswiinguexyä. Mäniä Pedro mõc tiägõõy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpädõjc, nägõxiä hajxy njudiõshätäm mäduhñtiä hajxy yaa nyajpäätam, mäduhñtiä hajxy jäguem mdsoof, mõõd mijts yaa tsohmä Jerusalén. Näje'e mijts mmäna'añ cooc tyijy hõjts nmu'ugyii. Pero cab jaduhñ tiõyyä. Cab jaduhñ põñ yhu'ugy jopyñä. ¹⁶ Coo hajxy tõõ mhixy tõõ mmädooy coo hõjts tõõ ngapxy tõõ nmädia'agy wiinghayuucjaty, jiaanç tõiäjt jaduhñ nebiä Joel jecy quuijahyän ja'a Dioscõxpä. Diosquexiä Joel hänajty. Jaduhñä Joel jecy quuijahy:

¹⁷ Jaduhñä Dios miänaañ: Coo hänajty yhabaadaannä coo naaxwiimbä hänajty wyiimbidaannä,

mänithõchä nhEspíritu nguexa'añ maa jäya'ayhajxy nägõxiän, mäduhñtiä hajxy yaa yhyt hädaa yaabä naaxwiin.

Y mijtsä mnõõx mmajc-hajxy, mänithõchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä.

Ja'a hõxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuõõñäjätyhõch hänajty nyajwiinhixa'añ.

Jaanaä jaduhñä majjäya'adiõjc-hajxypä, nyajcumä'awäämbiõch hajxy hänajty hoy-yagjuõõñäjäty.

¹⁸ Coo hánajty yhabaada'añ, mänithöchä nhEspíritu nyajnäguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mänithöchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xäänäbä.

¹⁹ Nyajcähxö'ogáamböchä hijxtahnd hoy-yagjuöññäjatypä jim tsajtcöxp mөөd hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgöññäjätyhöch jaduhñ nyajcähxö'oga'añ nebiä nө'tiän, nebiä jөөnän, nebiä jөөnjocän.

²⁰ Wiingoodsö'owaambä xөө hánajty.

Ja'a po'o, tsapts hánajty yhana'añ nebiä nө'tiän.

Ja ween hánajty quia'a habaadyñä coochä naaxwiimbä nyajwiimbidaannä, coochä nHuung Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä jäya'ayhajxy nägөxiä jajtөyhajtyega'añii.

Jaduhñhöchä nmөcmäjaa hánajty nyajcähxö'oga'añ.

²¹ Pөnjatiö Jesucristo hánajty capxpaadaamb, je'e hánajty hodium mähmө'owaamb, nөmä Dios miänaañ. Jim jaduhñ myiñ maa Joel jecy quijuhayyän.

²² 'Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuөөby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a Jesús ja'a Nazarettshömbä wyiinguejxy coo jii tiünät maa mijtsän. Madiu'u ja'a Jesús hijxtahnd yajcähxö'cy hoy-yagjuöññäjatypä maa mijtsä mwiinduumhajxiän. ²³ Tөө Dios hánajty yajnähdijy coo mijtsä Jesús mmädsät. Mänitä cahwiindöyhäna'c hajxy hoy myajcө'ödägө'өy. Mänitä Jesús hoy miөjpahbedyii cruzcөxp. Mänit yho'cy. ²⁴ Pero mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiөjtägajch. Jaduhñä Dios hánajty tөө miäna'añ coogä Jesús tsipcөxp jiuypjiөгät. ²⁵ Hix, jaduhñä David jecy miädiaacy ja'a Jesüscөxpä: Nnajuөөböch jaduhñ cooch homiänaajä xpiuhbety. Homiänáajöch jaduhñ xcwieendähaty, jaduhñhöch pөñ xquia'a hadsähgө'өwөt.

²⁶ Páadyhöch jootcujc njaanч tehñ ñijjiawө'өyii.

Páadyhöchä Dios jootcujc nba'ya'axy.

Cáböchä nho'og ndsähgө'өy je'eguiөxpä coochä njuөhñdy nbäda'agy maa Diosän.

²⁷ Xyagjujypiөгáamböch miich jaduhñ.

Cáböch miich jii by jutjooty xyajmähmө'owa'añ cooch jii by nbu'udsät,

je'eguiөxpä cooch miich xyHuunghaty.

²⁸ Xyagjyghadäämböch miich cөjxta'axiөө nej miich homiänaajä mjogyhatiän.

Cooch miich jaduhñ xmiөөdhida'añ tehñgajnä, páadyhöch jootcujc nñijjiawө'owa'añii.

²⁹ Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Mägu'ughajpädöc, nmөөdhájtämä töyhajt hajxy jaduhñ coo David jaduhñ jecy quia'a nimiädiaacä hamdsoo. Hix, coo David jecy yho'cy, mänit hoy ñaaxtägө'өy. Jiiby jaduhñ yhityñä jutjooty coo yhäpä jada'anääbaadyñä. ³⁰ Coo David jaduhñ jecy miädiaacy, ñajuөөby hánajty jaduhñ coo yhäpä yhoc hánajty tu'ug wyiinguexäänäxä ja'a Diösäm, mөөd coo hánajty yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän. Tөөyyämä Dios hánajty miäna'añ coo hánajty jajtөjiada'añ coo David ja'a yhäpä yhoc hánajty tu'ug wiindsön tiuna'añ. ³¹ Jaduhñä David töyhajt jecy miөөdhajty coo Dios ja'a wyiinguexypä yagjujypiөгa'añ coo hánajty tөө yho'ogy, mөөd coo hánajty quia'a mähmө'owa'añ jutjooty, mөөd coo ñi'xä quiopc hánajty jiiby quia'a pu'uda'añ. ³² Ja'a Jesüscөxpä David jecy miädiaacy coo Jesús hánajty jiuypjiөгätägatsa'añ. Tөө höjts nhamdsoo hixy coo jiaanч jiuypjiөjcy. ³³ Mänitä Jesús jim miөjyaaxä maa Tieediä wyiinduumän. Mänit ñämaayä coo jim yhöxta'agät maa Tieediä yhaöoohaampiän. Mänitä Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyä nebiä Tieedy hánajty tөө yajwiinwaanö'өyijjän. Mänitä Jesús ja'a Tieediä yhEspíritu yaghawa'xөөyyä. Je'e hajxy jaduhñ tөө mhixy tөө mmädoy. ³⁴ Ja'a Jesüsts jim möjyaaxä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix, jaduhñä David jecy miänaambä:

Ja'a hөөchä nWiindsön, je'e jaduhñ nämaayä ja'a Tiéediäm:

“Min yaa häña'aw maač nhahoohaampiän.

³⁵ Nmo'owäämböch miich cuhdut jaduhñ coo mmädsip mga'a yajmäjadá'agät.” Jaduhñä Dios ja'a yHuung ñämaay.

³⁶ Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Jaduhñds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijts mmөjpahbéjtäbä cruzcөxp, je'e ja'a Dios jaduhñ wyiinguejxy coo hajxy nWiindsönhájtämät, coo hajxy xyajnähwäatsämät. Tөyhajt jaduhñ. Hahixөөby jaduhñ coo hajxy nägөxiä mmäbögät ja'a Jesüscөxpä, mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a maböcy —nөmä Pedro miänaañ.

³⁷ Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jiiby hamädoowhipä, coo hajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy tiägөөyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä Pedrohajxy ñämaayä mөөdä jiamiөөdtöc:

—Mägu'ughajpädöc, neby jaduhñ yhahixө'өy höjts ngudiünät.

³⁸ Mänitä Pedro yhadsooyt:

—Najtshixøw ja'a mxaxøgcuhdujt hajxy. Jøjpøgøøyyä ja'a Dios ja'a quihdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä Dios ja'a mbojpa mgädieeybä hajxy xyajnähwäatsät. Jaduhnä yHespíritu hajxy xmiöobiät. ³⁹ Pønjatia Dios ja'a nWiindsønhájtämbä miøjyaaxyp, jé'egädsä piojpa quiädieeybä yajnähwäatsäxäp, jé'egädsä Dios yHespíritu mio'owaamby, møød mijs, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød pønjaty jäguem tsänaaby. Jaduhn hajxy xyajwiinwaanøøyyäm —nømä Pedro miänaañ.

⁴⁰ Madiu'ujä Pedro jiaac mädiacy. Mänit jiaac tehñ miänaañ:

—Yøø cahwiindøjiäya'ayhajxy, ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby hajxy quihdujthatiän, coo hajxy jaduhn mnä'a padägöyyät —nømä Pedro miägapyx yhanehny.

⁴¹ Mänitä Pedro miädia'agy miäböcäxä nädägøøgmil-jäya'ay. Mänit hajxy hoy nägøxiä ñäbety. ⁴² Hamuumdu'joot hajxy hänäjty miäböcy nägøxiä neby hajxy hänäjty yajnähixø'oyiijän ja'a apøstoldöjcäm. Naxy hajxy hänäjty yhamugø'oy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hänäjty Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hänäjty yhyty. Hamiñ haxøpy hajxy hänäjty ñibihbedyii.

⁴³ Madiu'ujä apøstoldøjçø hijxtahnd hajxy hänäjty yajcähxø'ogy hoy-yagjuøøñajaty. Jiaanç tehñ yagjuøöbiä mäböjpädøjc-hajxy hänäjty neby hajxy hänäjty yhiçiän.

⁴⁴ Tu'ugmädia'agy hajxy hänäjty yhyty mäduhñtiä hajxy hänäjty miäböcy. Yajtuunmujpy hajxy hänäjty tijaty hajxy hänäjty miøød. ⁴⁵ Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy too'pä tijaty hajxy hänäjty miøød. Pønjatia xädø'øn hänäjty yajmaajajp, mänitä xädø'øn hajxy hänäjty mio'oyii mäduhñjaty hajxy hänäjty yajmaajiaty. ⁴⁶ Jabom-jabom hajxy hänäjty yhamugø'oy maa møjtsajtøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcujc hajxy hänäjty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojoot hajxy hänäjty miøød. ⁴⁷ Wyiingudsähgøöbiä Dios hajxy hänäjty. Møødä cu'ug hajxy hänäjty wyiingudsähgøöbiä. Jabom-jabomä mäböjpädøjc-hajxy hänäjty yajmayø'oyii ja'a Diösäm. Jaduhn hajxy hänäjty yajnähwä'athi.

3

¹ Tu'ugxøöbä Pedrohajxy hänäjty ñöocy tsajtøgooty møødä Juan. Mänacyxiøø hänäjty je'e. Jaduhn hajxy hänäjty quihdujthaty jabom-jabom coo hajxy mänacyxiøø Dyiospa'ya'axy.

² Jimä pa'amjäya'ay hänäjty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiojc hänäjty tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänäjty jim yajmechi maa tsajtøjcän xädø'ønnyujwaambä. Jim hänäjty jabom-jabom ñajtshäña'awø'oyii maa tsajtøghaawän, ja'a hänäjty xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjaty hänäjty jii by tägøøby, mänitä xädø'øn hajxy hänäjty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay. ³ Coo Pedrohajxy hänäjty jii by tiøjtägø'owa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy yhiçiän ja'a pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'øn hajxy miäyujwaanä. ⁴ Mänitä Pedro ja'a mähdiojc ñaaxcuheebøøyy maa hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppëjtäc.

⁵ Mänitä Pedrohajxy jiaanç tehñ wiinhee'ppejtä. Jaduhnä mähdiojcä yhaa jioot hänäjty yagjaty coo xädø'øn hänäjty mio'owa'añii. ⁶ Mänitä Pedro miänängumbä:

—Cab højtsä xädø'øn nnä'a møødä tii højts miich nnä'a mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miichcøxpän. Jaduhn højts miich nnäma'ay coo mbäddø'ögät, coo myo'oyø'ögät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miich jaduhn nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmä Nazaret.

⁷⁻⁸ Mänitä Pedro ja'a mähdiojcä yhaoguiø'ø miajtsä. Mänitä ja'a mähdiojcä tiicy miøgøøyy møødä tiicy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Mänitä Pedrohajxy jii by miøødtøjtägøøyyä tsajtøgooty. Tøpxäp jühyyäp ja'a craa tiøjtägøøyy, ja'a hänäjty tøø miøcpøquiäbä. Mänit tägøøyy Dioscapxpaatpä. ⁹ Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty nāmay tsajtøgooty. Mänit hajxy yhiçi coo craa hänäjty yo'oy, møød coo Dios hänäjty quiapxpaady. ¹⁰ Mänitä craa yhøxcjap coo hänäjty je'e jie'ejä, ja'a hänäjty jim tøø xiäcø'ønnyujwa'añäbä maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hänäjty tyjipiä ja'a jaanç tehñ yajxonbä. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuøøyy nägø'ø nädecyipiä coo craa hänäjty tøø miøcpøcy.

¹¹ Jimä Pedrohajxy hänäjty tiäna'ay maa hajxy hänäjty tyijjiän Pórtico de Salomón, møødä Juan, møødä craa ja'a hänäjty tøø miøcpøquiäbä. Cabä Pedrohajxy hänäjty piuhwa'adsa'añii. Mänitä jäya'ayhajxy jim ñöcxøøyy yagjuøøyyäp maa Pedrohajxy hänäjty tiäna'ayän. ¹² Coo Pedro jaduhn yhiçi coo jäya'ayhajxy hänäjty yagjuø'øy, mänitä jäya'ay ñämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, israelitadøjc, tii hajxy jaduhn coo mwi'i yagjuø'øy. Tii højts jaduhn coo xwyi'i yheeb. Coo hädaa craa tøø miäböcy ja'a Jesúsøxpä, paady jaduhn tøø yo'oyø'øgy, ca'a jie'eguiøxpä coo højts mäjaa nmøødä, ni quia'a je'eguiøxpä coo højtsä Dios hoy nwiingudsähgø'øy. ¹³⁻¹⁵ Jue'e hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájäm, ja'a Abrahamhajpä, møødä Isaac-hajpä, møødä Jacobhajpä. Wyiingudsähgøöbiä Abraham ja'a Dios hajxy hänäjty jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy mwiingudsähgøøyy. Mänit hajxy hoy mmach. Mänitä tuungmøødpä hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä Pilato ja'a Jesús jia yaghøxmadsaanä. Pero mijs, caj mijs jaduhn

mmänaañ coo Jesús yhoxmadsóójät, hoyyá Jesús tii pojpa tii cádieey hánajty quia'a jagá mōōdä. Mänit mijtsä haxoøghána'c mnä'ägä nähdujcy coo yhoxmadsóójät, ja'a hánajty tōø jiäya'ay-yagho'oguiäbä. Mänit hajxy mmänaañ coo Jesús yagho'ogóójät. Coe Jesús jaduhñ yho'cy, xyajñähwáatsäm hajxy jaduhñ; jaaná jaduhñ hajxy xyagjujyhadáanäm cōjxta'axiōø neby je'e jiugyhatian. Mänitá Dios ja'a Jesús yagjujypiōjtägajch. Jaduhñá Dios ja'a Jesús yajmōjtägōøyy. Coe Jesús hánajty tōø jiujypiōcy, mänit hōjts nhijxy, paady hōjts tōyhajt jaduhñ nmōōdä. ¹⁶ Hoorä, hädaa craa, mnajuōøby hajxy hijty coo hijty teciymia'adä. Mhijxnäp hajxy jaduhñ coo tōø choocnä. Paady tōø cho'ogy coo tōø miäböcy ja'a Jesúscōxpä, coo Jesús mōcmäjaa miōōdä, mōōdä mōccuhdujt.

¹⁷ Mägu'ughajpādōjc, huuc mädw hajxy. Nnajuōøbiōch jaduhñ coo mijts hánajty mga'a najuo'oy coo Jesús Dyioswiinguexiä, paady hajxy myajyagho'cä. Ni ja'a mwiindsōnhajxy hánajty quia'a najuo'oy coo je'e Dyiosquexiä. ¹⁸ Jéquiänä Dios ja'a profetadōjc ñajtsapxōøyy coo Mesías hánajty tsiōcōxp yho'oga'añ, ja'a Dios hánajty tōø wyiinguexiäbä. Jaduhñá profetadōjc-hajxy jiaančh cujahy. Y coo Jesús jaduhñ jiaančh ho'cy, jaduhñá Dios yajtōjiajty neby hánajty jecy tōø miäna'añän. ¹⁹ Paadiä mhaxoøgcuhdujt hajxy mnajtshixō'owät. Jōjtägōøyyä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhñá Dios ja'a mbojpa mgädieeybä hajxy xyajñähwáatsät. Y jaduhñá hoybä weenbä hajxy xmiō'owät. ²⁰ Coe yhabáadät, mänitá Dios ja'a Jesús yaa cuejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a tōø wyiinguexiäbä coo mijts xyajñähwá'adsät. ²¹ Cahnä yhabaady coo Jesús jim chohdägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ yhida'aññä hōxtä coonä yhabáadät coo Dios yaghojyōōdiägátsät tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñá Dios ja'a profetadōjc jecy ñämaayy coo hajxy quiuääyät, ja'a Dios hánajty tōø wyiinguexiäbä. ²² Hix, jéquiänä Moisés jaduhñ ñämaayy ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: “Tōōchä Dios xwyiinguexy coochä profeta ndünät. Coe yhabáadät, mänitá Dios tu'jäya'ay wyiinguexa'añ, ja'a hōjts nmägunáaxäm. Jaduhñ je'e tiunaambä profeta nébiōch nduñän. Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mguidiunäbä miädia'agy hajxy. ²³ Pōnjaty hánajty ca'a mäbögaamb, yajcuhdägōyaañp hajxy hánajty ja'a cú'ugäm”, nōmä Moisés jecy miänaañ.

²⁴ Jaduhñá profetadōjc-hajxy jecy miädiaacy nägōxiä nebiaty jäda'ahaty jiadyii tiuñii, mōōdä Samuel, mōōd hajxy jaac tūunäbä profeta. ²⁵ Ja'a hajxy jecy tūunäbä profeta, mänitá Dios hajxy ñajtsapxōøyyä coo mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsōxpä. Jaaná jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hánajty tōø yho'oguiän, mijts hōjtsä nhaphájtäm mōōd hōjtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsōxpä. Hix, jaduhñá Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: “Ja'a miüchä mhapa mhocōxpä tu'ug, jaduhñhōchä jäya'ay nägōxiä ngunu'xa'añ wiinduhmyhagajpt”, nōmä Dios jecy miänaañ. ²⁶ Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiōjtägajch mänaa hánajty tōø yho'oguiän, mijts hajyōjp xyajñäguejx. Paady mijts jaduhñ xyajñäguejxy coo mijts jaduhñ xquiunū'xät, coo weenä mhaxoøgcuhdujt hajxy jaduhñ nägōxiä mnajtshixō'owät, —nōmä Pedro miänaañ.

4

¹⁻² Jimä Pedro ja'a cu'ug hánajty miōōdmädia'agyñä tsajtōgooty, mänitá teedyhajxy miädoyhajty mōōdä saduceodōjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hánajty yajñähixō'oy coogä Jesús hánajty tōø jiujyipiōjtägach mänaa hánajty tōø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhñ jiujyipiōjcy, jaduhñägä Pedro tōyhajt hajxy hánajty miōōdä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hánajty jiujyipiōgaambä. Coe teedyhajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hánajty jaduhñ yajñähixō'oy, mänitá teedyhajxy jiaančh tehñ jiootma'ty mōōdä saduceodōjc-hajxy, mōōdä tsajtōjcueendähajpa wyiindsōnhajxy. Mänitá Pedrohajxy ñämejtsä mōōdä Juan. ³ Mänitá Pedrohajxy hoy chumyii. Tōø hánajty chuujō'oy. Mänit hajxy jiiby yhjity pujxtōgooty tu'tsuhñ. ⁴ Mänitá jäya'ayhajxy nämay miäböcy ja'a Jesúscōxpä, ja'a hajxy hánajty tōø miädōyiyäbä nebiä Pedrohajxy yajñähixōøyyän tsajtōgooty. Nämägōoxmil ja'a mäböjpādōjc-hajxy jaduhñ jiajty, haagä ya'adiōjc.

⁵ Cujaboom, mänitá judíos wyiindsōnhajxy jim yhamugōøyy Jerusalén, mōōdä majjäya'adiōjc-hajxy, mōōdä cuhdujtyajñähixōøbiädōjc-hajxy, ⁶ mōōdä Anás, ja'a hánajty tuumbä teedywiindsōñ, mōōdä Caifás, mōōdä Juan, mōōdä Alejandro, mōōdä teedywiindsōñ jiujy miägu'ughajxy. ⁷ Mänitá Pedrohajxy yajñōcxä mōōdä Juan jim maa judíos wyiindsōnhajxy hánajty tōø yhamugō'oyän. Mänitá Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtōowä:

—Coe mijts hädaa craa tecymia'adpä tōø myajtso'ogy, pōñä quiuhdujthaam, pōñä miäjaahaam hajxy jaduhñ myajtsoocy.

⁸ Haa ja'a Pedro, miōōdä Dioshespiritu hánajty je'e. Mänitá Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsōndōjc, mijts majjäya'adiōjc, ⁹ mijts hōjts jaduhñ xmiäyajtōøb neby hōjts hädaa mähdiōjc tōø nyajtso'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä. ¹⁰ Huuc tunä mayhajt hajxy,

huuc hamädoowhit hajxy weeñtiä neby hõjts cham nmädia'aga'añan maa mijsä mwiinduumhaxjiän. Jaduhn tõyhajt hajxy nägõxiä mmõõdhádát mõõdá israelitadõjc-hajxy nägõxiä neby hädaa mähdiõjc miõcpõjcy, hädaa hijty tecymia'adpá, hädaa yaa tänaabiä mijsä mwiinduum. Ja'a Jesucristo jaduhn yajmõcpõjcy, ca'a yhõjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijs myajmõpabhejtä cruzcõxp. Mänitä Dios yagjujyipiõjtägajch. ¹¹ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Jaa tsaa mädyiibá tõjcojpádõjc-hajxy quia'a cumaaay, je'eds jaduhn jayõjp pádaactsohnä jim tõjteec." Haa jaa Jesucristo, jaduhn je'e miäbaady nebiä tsajän, ja'a jayõjp jim pádaactsohnäbä teectuum. Pero mijs, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. ¹² Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm. Ja'a Dios jaduhn mänaañ coo Jesús hajxy jaduhn xyajnáhwaats xyajcuhwáatsämät —nõmä Pedro miänaañ.

¹³ Coo Pedrohajxy hánajty quiapxy hamõj jootmõj, paadiä mõjtõjc-hajxy hánajty yagjuõ'õy. Hix, ñajuõõbiä mõjtõjc-hajxy hánajty coo Pedrohajxy hánajty quia'a hõxpõquiä. Mänitä mõjtõjc-hajxy ñajuõõy coo Pedro ja'a Jesús hánajty tõõ piawádiy, paady hajxy hánajty quiapxy hamõj jootmõj. ¹⁴ Cabä Pedrohajxy hánajty hoy quiapxhaduga'añii, je'eguiõxpä coo hajxy hánajty piuhdána'awõ'õyij ja'a craa ja'a hánajty tõõ chõ'oguiäbä. ¹⁵ Mänitä Pedrohajxy jiiy yhõxquejxpádsõõmä. Mänitä teedyhajxy tiägõõy yajcapxiõõbiä:

¹⁶ —Neby hajxiäda'a nnä'a jactõõyãmät maa yõ'õ hãna'cõxpãn. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chãna'ay Jerusalén, quiõxy hixy quiõxy mädooy hajxy jaduhn coo yõ'õ hãna'c yõ'õ tecymia'adpá hajxy tõõ yajtsõ'ogy. Neby hajxy jaduhn nnä'a mänaañãmät coo jaduhn quia'a tõyyä neby yõ'õ hãna'c yõ'õ tecymia'adpá hajxy tõõ yajtsõ'oguiän. Pero cab jaduhn yhahixõ'õy coo yõ'õ capxy coo yõ'õ mädia'agy jaduhn tehngahnä yhawa'xõ'õwát. ¹⁷ Hahixõõby jaduhn coo hajxy nhadsähgõõyãmät, jaduhnä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpáadät —nõmä teedyhajxy ñiñamaayy.

¹⁸ Mänitä Pedrohajxy yajmõjyaaxä mõõdá Juan. Mänit hajxy yhanemä coo Jesús hajxy quia'a capxpáatnät, coo cu'ug hajxy quia'a yajnáhixõõñät ja'a Jesúsõxpä. ¹⁹ Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, põ hahixõõby jaduhn coo hõjts mijsä mmädia'agy ngudiunãmät, cahnä hõjtsä Dios ja'a miädia'agy hánajty ngudiunä. ²⁰ Caj pues, cab jaduhn yhahixõ'õy coo hõjts mijsä mmädia'agy ngudiunãmät, cahnä hõjtsä Dios ja'a miädia'agy hánajty ngudiunä. Hoorä, jaduhn hõjtsä Dios tõõ xyhane'emy coo hõjtsä miädia'agy tehngahnä ngapxwá'xät coo hõjtsä Jesús tõõ nhixjuyjyipiõcy, coo hõjts tõõ nmädooy nebiatiä Jesús tõõ yajnáhixõ'õyän. Paady hõjts jaduhn nga'a hamona'añ —nõmä Pedrohajxy miänaañ.

²¹⁻²² Mänitä Pedrohajxy jadähooc yhadsähgõõyã. Mänit hajxy yhõxmajtsä. Paady hajxy jaduhn yhõxmajtsä coo teedywiindsõnhajxy hánajty quia'a najuõ'õy nebiä Pedrohajxy ñä'a tsaaçhtiunõjät. Hix, chähgõõbiä teedywiindsõnã cu'ug hajxy hánajty je'eguiõxpä coo cu'ugä Dios hajxy hánajty tehngahnä wyl'i quiapxpaady coo mähdiõjc tõõ cho'õgy, ja'a hánajty tõõ myiñ tõõ quia'ayäbä tecymia'ad. Jiaanç tehñ yagjuõõbiä cu'ughajxy hánajty jaduhn, je'eguiõxpä coo mähdiõjc juxychägui'x naxy jomõjt hánajty miõõdá, ja'a tõõ chõ'oguiäbä.

²³ Coo Pedrohajxy yhõxmajtsänä mõõdá Juan, mänit hajxy jim ñõxcy maa jiamiõõdhajxiän. Mänit hajxy quiõxy mädiaacy waambatiä teedywiindsõnhajxy hánajty tõõ miäna'añ, mõõdá majtõjc-hajxy. ²⁴ Coo jiamiõõdhajxy jaduhn miädooy, mänit hajxy nägõxiä tiägõõy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miich hõjts nWiindsõnhajxy. Miichä tsajt jaduhn mhädiuun mõõd hädaa yaabä naaxwiin, mõõdá mejy, mõõd tijaty jim hijp tsajtcõxp, mõõd hädaa yaabä naaxwiin, mõõd jiiy mejjiooty. ²⁵⁻²⁶ Jaduhn miichä David jecy mnajtsapxõõyã ja'a mñEspirituhaam: Nã'ä nägoobä jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgõõbiä. Xiõõbä hajxy ñä'a wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhooyõyãxä.

Mänitä gobiernähajxy yhamugõõy, ja'a hajxy yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Dios hajxy jia nãbãdõ'cy.

Jaaná Mesias jaduhn ja nãbãdõ'cãbä, ja'a Dios hánajty wyiinguexaambiä, nõmä David jecy miänaañ, ja'a miich jecy mmoonsähjãtãbä, ja'a hõjts jecy nhaphajt ndeedyhãjtãbä.

²⁷ Coo Jesús jaduhn miajtsä, mänitä Herodeshajxy yaa yhamugõõy juntahajpã yaa Jerusalén, mõõdá Poncio Pilato, mõõdá israelitahajxy, mõõdá jäya'ayhajxy ca'a israelitãbä. Jaduhn jiaanç tõjiajty nebiä David jecy jiaanç mänaañän. Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy ñãhwaambejty, hoyyã Jesús hánajty tii cãdieey quia'a jagä mõõdá. Miichä mHuung je'e. Miich je'e mwiinguejx coo Mesias tiünät. ²⁸ Tõõyãm miich hánajty jaduhn mmãna'añ coo Jesús hánajty jaduhn tsipcõxp jiaada'añ yhabeta'añ, paady miich jaduhn waamb mga'a mänaañ coo Jesús jaduhn jiaanç jajty jiaanç habejty. ²⁹ Hoorä, Diosteedy, mnajuõõby

miich jaduñ coo højtsä teedywiindsønðøjc tøø xjia hadsähgø'oy. Højts miich jaduñ xmiönsähajp. Højtsä mäjä jaac móoyäc, jaduñ højts miichä mmädia'agy jaduñ hoy njaac yaghawa'xöøyyät hamøj jootmøj. ³⁰ Højts jaac puhbéjtäc, jaduñ højtsä pa'amjäya'ay nyajmøcþögät ja'a miichä mHuungä miäjaagøxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughajxy jaduñ jiaanč tehñ yagjuø'oy nej mijtsä möcmäjaa hajxy mjaanč tehñ miøødä —nømä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

³¹ Coo Pedrohajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpäðøøyy, mänit jim chäyuyuy maa hajxy hänäjty tøø yhamugø'oyøn. Mänitä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägøøyyä jioottägøøyyä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä hamøj jootmøj.

³² Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä mabøjpäðøjc-hajxy hänäjty nägøxiä. Mädühñjaty hajxy hänäjty miøødä cøxiä wiinä, tu'ugmucy hajxy hänäjty yajtuunmucy. Cab hänäjty pøn miäna'añ coo hänäjty nidiuhñ jie'ehaty. ³³ Haa ja'a apøstoldøjc-hajxy, Diosmäjaamøød hajxy hänäjty quiapxy miädia'agy coogä Jesús hänäjty tøø jiuypyiøcy, ja'a hajxy nWiindsøñhäjtämbä. Jaanč tehñ puihbéjtäp hajxy hänäjty nägøxiä ja'a Diösäm. ³⁴ Cab hänäjty pøn tii yajmaajaty. Hix, pønjätiä naax hänäjty møød, møødä tøjc, tioo'py hajxy hänäjty. Pønjäty hänäjty tøø ñaaxtoogy tøø tiøjtøogy, ³⁵ mänitä xädø'øn hajxy hänäjty yecy maa apøstoldøjc-hajxiän. Mänitä mabøjpäðøjcä xädø'øn hajxy hänäjty yajniñäwa'xø'oyii pønjäty hänäjty yajmaajajp. ³⁶ Jimä mabøjpä hänäjty tu'ug xiøhaty José. Chiprenaaxooty hänäjty choon. Ja'a Levi ja'a José hänäjty jegyhajty tøø yphathy tøø tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxøbejtä ja'a apøstoldøjcäm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägø'oy hahebreohaam, "mäjootcapxmøcþøjp.") ³⁷ Jimä José naaxcam hänäjty miøødä. Mänit tioo'cy. Mänitä xädø'øn hoy yecy maa apøstoldøjc-hajxiän.

5

¹ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiøjc hänäjty xiøhaty. Mänitä ñaax hajxy je'e piadoo'pä. ² Tøø hajxy hänäjty quiojyquiapxytiuhñ møødä tio'oxiøjc coogä xädø'øn hajxy hänäjty cujjiä yega'añ maa apøstoldøjc-hajxiän. Cújjiäc hajxy hänäjty miämähmø'owa'añ. Coo Ananias ja'a Pedro ja'a xädø'øn yajnämejch, mänitä Ananias miänaañ cooc tyjy ja'a xädø'øn hänäjty tøø quioxy yecy mäduhñtiä hänäjty tøø tiogy. ³⁻⁴ Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miichä mnaax tøø mdoogy, cujjiä xädø'øn tøø mmämähmø'oy mäduhñtiä tøø xquijuyuyä. Cooch miichä xädø'øn cujjiä tøø xmiø'oy, jaduñ miich tøø mmäna'añ cooch tyjy cøxiä tøø xmiø'oy. Coo naax hänäjty mga'a toogyñä, mje'ehajpyñä hänäjtyñä. Coo tøø mdoonä, miich mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduñ tøø mhøñda'agy, mgädiehy jaduñ. Ja'a Dios miich mja wiinhøønaañ, ca'a yhojtsä. Ja'a møjcu'ugong miich jaduñ xyajcapxtägooyy, paadiä Dioshespíritu jaduñ mja wiinhøønaañ —nømä Ananias ñämaayä.

⁵ Coo Ananias jaduñ miädooyy, mänitiä ho'ogy quiädaayy. Pønjäty jaduñ mädoyhajt coo Ananias jaduñ yho'cy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. ⁶ Mänitä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mänitä ho'ogyjäya'ay hajxy ñähbjity. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy.

⁷ Cudägøøghorä, mänitä Ananias tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänäjty xøhajpä Safira. Cahnä Safira hänäjty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänäjty tøø yho'ogy. Mänitä Safira tiøjtägøøyy maa Pedro hänäjtän. ⁸ Mänitä Pedro ja'a Safira miäyajtøoyy:

—Nej, jaduñnä mnaax hajxy mjaanč yejquiä, neby hajxy tøø mnägäpxiän.

—Jaduñ —nømä Safira yhadsooyy.

⁹ Mänitä Pedro miänaangumbä:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytiuhñ coo hajxy hänäjty mhøñda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo Dioshespíritu hotyijjä yajcopcø'oy. Cab hajxy jaduñ hoy mwiinhøønät. Coo mnihyhap yhøñdaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägø'oy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägø'oyäbä. Nøcxaamb miich yøø häna'c xyajnaaxtägø'owaambä —nømä Safira ñämaayä.

¹⁰ Tuunä Safira jaduñ ñä'ä mädooyy, mänitiä Pedro tiecyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøøyy, mänitä Safira hajxy yhixy coo hänäjty tøø yho'ogy. Mänit hajxy yhøxcøøbiäðøømy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy maa ñihyhapä ñähmøjcän. ¹¹ Pønjäty jaduñ mädoyhajt nebiä Ananiashajxy hänäjty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mabøjpäðøjc-hajxy nägøxiä.

¹² Mänitä apøstoldøjc-hajxy jim tiägøøyy mäba'amyajnaaxpä cajpooty. Jaanč tehñ yho-yagjuøøñä hajxy hänäjty tiuhñ. Jaduñ hajxy hänäjty yajcähxø'ogy coo Dios mäjä jiaanč tehñ miøødä. Jimä mabøjpäðøjc-hajxy hänäjty yhamugø'oyhaty tsajtøogooty maa hänäjty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón. ¹³⁻¹⁴ Tehngahnä mabøjpäðøjc-hajxy hänäjty miäyø'oy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänäjty mabøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänäjty ca'a mabøjpä, cab hajxy hänäjty jim ñä'ägädä nøcxy maa

mábøjpädøjc-hajxy hånajty naxy yhamugø'øyän, hoyyå mábøjpädøjc-hajxy hånajty jiaanč tehñ quiumayii ja'a cú'ugám. Paady hajxy hånajty jim quia'a nõxcxa'añ, ja'a hajxy hånajty ca'a mábøjpä, coo hajxy hånajty chähgø'øy. ¹⁵ Coo apøstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hånajty may yajmøcpøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hånajty jim quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquioxp. ¹⁶ Mayyå pa'amjäya'ayhajxy hånajty jim yajmečhii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxxøgpä ca'a hoybå møødpä, ja'a hajxy hånajty tsohmä Jerusaléncajtpa'a mäwiingøn. Näøxiå hajxy hånajty yajmøcpøgyii.

¹⁷ Coo teedywiindsønhaixy jaduñ miädoxyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hånajty may tøø wyl'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypii jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix, cabå apøstoldøjc-hajxy hånajty yajmädsogyii coo hajxy hånajty tehngahn wyl'i yajnähiø'øy ja'a Jesúscøxpä. ¹⁸ Mänitå apøstoldøjc-hajxy hoy chumyii. ¹⁹ Mänitcoodså Diosmoonså ja'a pujxtøghaaw hoy yaghaw'aach. Mänitå apøstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsømmä ja'a Diosmoonsäm. ²⁰ Mänit hajxy nämaayyå:

—Coo jobø'øwät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjcän. Jimä cu'ug hajxy myänähixø'øwät neby hajxy nähwä'adsät, neby hajxy jaduñ jiuğyhädät cøjxta'axiøø nebiå Dios jiuğyhätiiän —nømä Diosmoonså miänaañ.

²¹ Coo jobøøyy, mänitå apøstoldøjc-hajxy jim jiaanč nõcxy tsajtøgooty neby hajxy hånajty tøø näma'ayiiän ja'a Diosmoonsäm. Mänitå cu'ug hajxy tiägøøyy yajnähiøøbiå.

Mänitå teedywiindsønhaixy miänaañ coo hajxy nägøxiå yhamugø'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israelitabå. Mänit hajxy miänaañ coo tsumyhäna'c-hajxy jim yajmedsøøjat maa junta hajxy hånajty yagjadyiiän. ²² Coo policiašhajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hånajty jiiäni. Mänitå policiašhajxy wyiimbijty. ²³ Mänit hajxy miänaañ:

—Coo højts jim nmejch maa pujxtøjcän, je'enå hånajty hoy yhaawguiičä. Jimä soldado-hajxy hånajty yhadnä'aynä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jii by nja tøjtägøøyy, cab pøn hånajty jiiäni —nømä policiašhajxy miänaañ.

²⁴ Coo teedywiindsønhaixy jaduñ miädooyy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsønhaixy, møødä møjteedywiindsøn, mänit hajxy jiaanč tehñ yaguøøyy. Cab hajxy hånajty näjuø'øy tii hånajty jåjtåp tüünåp. ²⁵ Mänitå jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsønhaixy hånajty jiuñtahiäni. Mänitå craa miänaañ:

—Ximä cu'ug wyl'i yajnähiøøyyägumbå tsajtøgooty —nømä teedywiindsønhaixy nämaayyå.

²⁶ Mänitå apøstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendähajpähajxy hoy miäwoy møødä policiašhajxy. Hahoy haweenå apøstoldøjc-hajxy jaduñ jim yajmejtså maa junta hånajty jadyiiän. Hix, tsähgøøbiø policiašhajxy hånajty coo hajxy nä'å paga'ads nä'å pawobøøjat ja'a cú'ugám. ²⁷ Coo apøstoldøjc-hajxy jim wiomejtså maa junta hånajty jadyiiän, mänit hajxy jim yajnøcxå maa møjteedywiindsønå wyiinduümän. Mänitå apøstoldøjc-hajxy nämaayyå:

²⁸ —Tøø højts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a nä'ägädå yajnähiøøñät ja'a dijuuntå Jesúscøxpä. Pero cab højts mijtså nmädia'agy tøø xquiuduunå. Tøø cu'ug hajxy jaduñ mgøyy yajnähiø'øy, mäduñtiå hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduñ xjia wyl'i yajnähsømaamb cooc tyijy højtså dijunto Jesús nyajyagho'cå.

²⁹ Mänitå Pedrohajxy yhadsooyy møødä jiamiødhajxy:

—Cab yahixø'øy coo højtså jäya'ay miädia'agy ngudiüñät, cahnå højtså Dios miädia'agy hånajty ngudiüñå. ³⁰ Coo mijtså Jesús myajyujmänoönå cruzcøxp, mänitå Dios ja'a Jesús yagjujpiøjtägajch, ja'a højtså nhapå ndeedyhåjtäm jecy wyiingudsähøøyyåbå. ³¹ Mänitå Dios ja'a Jesús cuhdujt miooyy coo Jesús jim miähané'emät tsajpootyp maa Dios yhahooyhaampiän. Coo judios ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy näjtsihixø'øwät, jaduñnä piojppä quidiieyby hajxy jaduñ yajnäwaats yajcuhwäatsäxät Jesúsäm. ³² Højtså tøyhajt nyeyje coo Jesús jiuğyjiøjtägajch coo hånajty tøø yho'ogy. Jaanå jaduñnä Dioshespiritu tøyhajt yejpä coo Jesús jiuğyjiøjcy. Pønatiå Dios ja'a miädia'agy jaduñ cudüüñäp, je'e ja'a Dios ja'a yHEspiritu miooby —jaduñnä Pedrohajxy miänaañ.

³³ Coo teedywiindsønhaixy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jiaanč tehñ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduñ jia miänaañ coo Pedrohajxy yagho'ogøøjat. ³⁴ Jimä fariseo hånajty tu'ug teedywiindsønhaixy. Jue'e hånajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähiøøbiå hånajty tiuunghajpy. Jiaanč tehñ wyiingudsähøøyyäp hånajty je'e ja'a cú'ugám. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit yhanehmy coo apøstoldøjc-hajxy nõcxy yajpädsømyii tu'habaquiå. ³⁵ Mänitå Gamaliel ja'a jiamiødtøjc nämaayyå:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägamy neby yøø häna'c hajxy mduna'añ. ³⁶ Huuc jahmiets hajxy nebiå Teudas jecy jiajtiiän. Mänit jootmøj niibiädaacå. Mänit niñänøømå cooc tyijy miøjjäya'ay jiaančjäya'ayå. Mänit piadu'ubøjcå nämädaaxmägo'x jäya'ay. Mänitå Teudashajxy tiägøøyy tsiptuumbå. Mänitå Teudas

yagho'cä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamioødhajxy xii yaa ñöcxøøyy. Mänitä tsip jaduhñ yhamaaadiujnä. ³⁷ Mänitä tsip wiingpä jadähooc choñdäaccumbä mänaa censo hajxy hänajty yajpädø'øguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduhñ jajtsohndaac, ja'a hänajty jim tsohmbä Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'uböjçäbä. Mänitä Judas yagho'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduhñä Judas jiamioødhajxy xii yaa ñöcxøøbiä. ³⁸ Paady, hoxmats yø'ø häna'c hajxy. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy nej mdünät. Hix, pø yhamdsoo wiinhahñdy hajxy jaduhñ yajtuumbÿ, cab jaduhñ yhojyø'owät; tu'umä'adäp jaduhñ. ³⁹ Pero pø yø'ø häna'cä Dios wyiinhahñdy hajxy yajtuunäp, cab hajxy jaduhñ hoy ngapxhadügät. Hix, jaduhñ quiahixø'ögät nejpiä Dios hajxy hänajty mmädsiphajpiän —jaduhñä teedywiindsønñhajxy ñämaayä.

Jiaančh mäbøjc hajxy jaduhñ nebiä Gamaliel miänaañän.

⁴⁰ Mänitä apöstoldøjc-hajxy jadähooc quiyuaaxøøyyä tøgooty. Mänit hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehñä coo Jesús hajxy quia'a capxpäatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsøøyyä. ⁴¹ Xoonädaac hajxy tiøjppädsøømy maa junta hänajty jiadyyijän. Paady hajxy hänajty xioonda'agy, hix, hahixøøby hänajty jaduhñ coo hajxy hočhähdiiuunnä chaačhpögät ja'a Jesüscøxpä. ⁴² Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajnähixøøbiä ja'a Jesüscøxpä, tsajtøgooty møød tøgootypaady. Tehngahnä hajxy hänajty yajnähixø'øy jøjwidsø'ø.

6

¹ Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaančh tehñ miayø'øy. Jaduhñ hajxy hänajty quiuhdujthaty coo yaamgt'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owøøjät. Cujwa'xiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiaipj hagrieggo. Cujwa'xiä hajxy hänajty quiaipxy hahebreo. Ja'a hajxy hänajty capxpä hagrieggo, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgt'oxy cay hu'ugy hajxy hänajty pedyii quia'a móoyänä, ja'a hajxy hänajty capxpä hagrieggo. Høxtä jajtsp yajma'adøøby hajxy hänajty ja'a yaamgt'oxyçøxpä. ² Mänitä apöstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy miänaañ coo mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'owät. Mänitä apöstoldøjc-hajxy miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, cab jaduhñ yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwä'xät tehngahnä. Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduhñ hoy ngapxwa'xaannä. ³ Paadiä, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mniwiyiimbwøøjät näjuxtujc coo cay hu'ugy hajxy yajwä'xät. Jue'e hajxy mwiimbwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespiritumøød, mädyii jajp najuøøby. ⁴ Y højts ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnähixø'owaanä —nømä apöstoldøjc-hajxy miänaañ.

⁵ Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønajty hajxy hänajty wyiimbwaañby. Jue'e hajxy jaduhñ wiimbwä, ja'a Esteban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hänajty jiaančh tehñ miäböcy. Miøødä Dioshespiritu hänajty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquia hänajty choon. Coo hänajty tøø miøjø'øy, mänit jaduhñ tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän. ⁶ Mänitä näjuxtujpähajxy jim wioonøcxä apóstolwiinduuhajxy. Coo näjuxtujpähajxy jim miejch, mänit hajxy quio'ønähgajpä ja'a apöstoldøjc. Mänitä apöstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjuxtujpä cuhdujt hajxy mio'owøøjät coo hajxy jaduhñ tiünät nebiä apöstoldøjc-hajxy hänajty tiuñän.

⁷ Tehngahnä Diosmädia'agy hänajty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsønñhajxy hänajty miäbøjpä.

⁸ Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hänajty je'e. Dioswiinguexy hänajty jaduhñ. Mänit tiägøøyy pa'amyajnapxä maa cu'ugän. Hoy-yagiuøøñä hänajty jaduhñ wyl'i tiuñ. ⁹ Mänitä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hänajty yajnähixø'øy. Tøø hajxy hänajty yhity nebiä cudoogø'oybän. Pero tøø hajxy hänajty yhøxmäjtsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänajty miøødä. Jäguembaady hajxy hänajty choon wiinghagajptjaty, møød jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty. ¹⁰ Pero cab hajxy hänajty miäjäda'aga'añ je'eguixpä coo Esteban hänajty jiaančh tehñ jiaty mädia'ag. Hix, miøødä Esteban ja'a Dioswiinhahñdy hänajty nebiaty hänajty mio'oyii ja'a Dioshespiritäm. ¹¹ Mänitä judiošhajxy cojyquiapxytiuuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjüyt coo weenä Esteban ñähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänajty haxøøg tøø ñänømyii møødä Dios. ¹² Coo Esteban jaduhñ ñähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy. Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit majtsä. Mänit yajnöcxä maa teedywiindsønwiinduuhajxiän, maa junta hajxy hänajty yagjadiyijän. ¹³ Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänajty jiadyyijän. Mänitä Esteban tiägøøyyä ñähwaambejtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg ñänømy maa Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämän. Jaduhñä ley haxøøg ñänøombä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

¹⁴ Jaduhñ højts nmädooy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä

hádaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmánähgueegóyyämbä —nõmä Esteban ñähwaambejtä.

¹⁵ Mänitä tuungmøødpä Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhäña'ay maa junta hänäjty jiadyiijän. Haamb tsämaambä Esteban wyiin jiojöp hänäjty quiahxø'ogy nebiä Diosmoonsä wyiin jiojphajxy quiahxø'oguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

7

¹ Mänitä teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaančh tøyhajt jaduñä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

² Mänitä Esteban yhadsooy:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøčhä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhñtác. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhñtäm. Jim hänäjty chäna'ayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänäjty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänäjty jim jiojbajnaxyñä maa naax hänäjty xiøhatiän Harän. Mänitä Dios tsajpootypä jim ñäguehxtøø'xy maa Abraham wyiinduumän. ³ Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaay: "Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy mmägu'ug. Jim mnøcxät maačh miich nwoonøcxa'añän. Mänitøch miich jim nyajñähixø'owät maa mdsänaadiaacpøgät", nõmä Abraham jecy nämaayä. ⁴ Mänitä Abraham jim jiaančh tsohñä Mesopotamia. Mänit jim ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harän-naaxooty. Pero cab jim jecy yhiyty Harän-naaxooty. Coo Abraham tieedy yho'cy, mänit jim chóhngumbä. Mänitä Dios ja'a Abraham yaa wioomejch hádaa yaabä naax hádaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhñtäm. ⁵ Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhdujt ñä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chänaadiaacpøgät. Jaduñä Abraham cuhdujt ñä'ä mooyy coo yaa ñä'ä hahidät. Mänitä Dios ja'a Abraham yajwiinwaañøøyy coogä cuhdujt hänäjty mio'owa'añ coo yhap yhoc-hajxy yaa chänaañät coo Abraham hänäjty tøø yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänäjty quia'a jagä jiijä mänaa jaduñ yajwiinwaañøøyyän. ⁶ Jaduñä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty wiingnaaxooty nõcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänäjty yhida'añ nebiä cudoogø'oybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaačhtiuñ yhida'añ. ⁷ Mänitä Dios miänängumbä: "Coo miichä mhapä mhoc-hajxy hänäjty tøø yagjaamduñ tøø yajtsaačhtiuñ, mänithøčhä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miichä mhapä mhoc hänäjty tøø xjiaamduun tøø xhaačhtiuñänä. Mänitä mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaach hajxy jaduñ xwyiingudsähgø'owa'añ." ⁸ Coo Dios ja'a Abraham jaduñ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduñ neby hajxy jaduñ miädiaaquiän. Mänitä Dios ja'a Abraham yhanehjy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhädät, møødä yhuunghajxy, møødä yhapä yhoc-hajxy. Jaduñä hijxtahnd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduñ miøodyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh miiñ jiaančh cahy, cuductu-jxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaančh circuncidarhajty. Y coo Isaac hänäjty tøø miøjjo'oy, jaduñä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduñä ñøøx miajc yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhñtäm.

⁹ Jue'e Jacob yhuung hänäjty tu'ug xiøhaty José. Coo José hänäjty jiaančh tehñ chogyii ja'a tiéediäm, paadiä José yhajchhajxy jiootma'ty. Mänitä José jim quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy jaduñ jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänäjty cwiendähaty. ¹⁰ Coo José hänäjty hoyhoy tøø chačhtiuñii, mänit yajñähwaatsä ja'a Diósäm. Mänitä José wiinmahñdy miooyyä. Mänitä Dios miänääñ coo José quiumayøjät ja'a Faraóngäm, ja'a hänäjty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitä Faraón ja'a José wyiinguejxy coo José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, møød jimbaady maa Faraón tiøjcän.

¹¹ Mänitä yuuxøø hoyhoy jiajtä jim Egipto møød jim Canaan-naaxooty. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaančh tehñ chaachpøjcy ja'a yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänäjty jim quia'a hijnä. ¹² Pero coo Jacob jaduñ miädoyhajty coo trigo hänäjty jim yajpaady Egipto, mänitä ñøøx miajc jim quiejxy trigojubiiä. Coo Jacob yhuunghajxy yhoöchohñ jayøbaj, cabä José choj høxcajpä ja'a yhäjčäm. ¹³ Coo hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitä José ñiñägäpxä. Mänit yhöxcäjpänä. Mänitä Faraón ñajuøñä coo José yhajchhajxy hänäjty je'e. ¹⁴ Mänitä José quiapxyñäguejxy coo tieedyhajxy jiiy ween miänacy Egipto, møødä jiiy miägu'ughajxy nägøxiä. Jue'e hajxy hänäjty nägøxiä, nädägøøghii'xcumajmox. ¹⁵ Mänitä Jacobhajxy jiiy jiaančh hädaacnä Egipto møødä yhuunghajxy. Jiiy hajxy nägøxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhñtäm. ¹⁶ Cujequiä Jacob piäjc-hajxy yagjødsohñnäxäxä møødä José piäjc. Jimä piäjc-hajxy yajñøcxäxä maa cajpt hänäjty xiøhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägøødiägach maa Abraham ja'a naax hänäjty tøø jiiyyän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

¹⁷ Coo hánajty yhabaadaañná coo Dios hánajty yajtøjiada'añ nebiä Abraham hánajty tøø yajwiinwaanø'øyijän, tøø højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhájy hánajty miayøøñä jim Egipto. ¹⁸ Mänitä wiinggobiernä jim tiägøøyy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miøjpádaacy nebiä José hánajty tøø tiuñän. ¹⁹ Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhájy wyiinhøñä. Ja'a gobiernä jaduhñ mäwiinhøñ. Mänit hájxy jiaamduunä chaachtuunä. Mänit hájxy yhanemä hadsip coo yhuung hájxy yhøxtséenät yhøxcónät, ja'a naammiñ ja'a naammechpä, coo hájxy jaduhñ ween yho'ogy. ²⁰ Mänitä Moisés myiiñguiahy. Yajxón jiaančh tehñ miaaxhuunghájty. Cabä Moisés yhøxtsehnä nebiä gobiernä hánajty tøø jia hane'emiän. Yu'uchä Moisés yaghijtä tægøøgp'o tøgooty. ²¹ Coo Moisés hánajty hoy yu'uch quia'a hidaannä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaay. Mänit yajtsøocy nebiä hamdsoo huungän. ²² Coo Moisés miøjpøøyy, mänitä cuhdujt cøxiä yajwiinhixøøyyä nebiä egipciøshájxy hánajty quiuhdujthatiän. Jaančh tehñ jiajp jaduhñ piädsøomy. Jaančh tehñ yajxón hánajty quiapxy miädia'agy nebiä jajp nebiä najuøøbiän. Jaančh tehñ yhooy hánajty miähane'emy.

²³ Coo Moisés jiumøjt juxychägüi'x yhabejty, mänit wyiinmaadiaacy coo ja'a miägunaax nøcxy quiuhixa'añ. ²⁴ Jimä Moisés ja'a miägunaax hánajty tu'ug chaachtuñii ja'a egipcio-jäyá'ayäm. Coo Moisés jaduhñ yhihxy, mänitä miägunaax ñäwaañ. Mänitä egipcio-jäyá'ay yagho'cy, ja'a hánajty mädsaačhtiuumbä. ²⁵ Paadiä Moisés jaduhñ jiatøøyy, jaduhñ hánajty tiajy miay coo miägunaaxhájxy hánajty tøø miäböcy coo Moisés hánajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósäm coo miägunaax jaduhñ yajnáhwá'adsät. Pero cab hájxy jaduhñ ñä'a mabøjcy. ²⁶ Cujaboom, jimä israelitahájxy hánajty nämetsc ñiguioxyii. Coo Moisés jaduhñ yhihxy, mänit jia mänaañ coo hájxy ñiyhøxmadsøøjät. Mänit miänaañ: "Mägu'ughajpádøjc, jue'e mijts jaduhñ, mdu'ugcunaax mijts jaduhñ. Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hájxy jaduhñ mniguioxøøjät." ²⁷ Mänitä Moisés yhøxjahmä tu'jäyá'ay, ja'a hánajty mäjäda'agaambä. Mänitä Moisés ñämaayy: "Pøñ miich tøø xpiaäda'agy coo højts miich yhané'emät. ²⁸ Nej, jaduhñ miich mdaj mmaabiä cooh miich xyagho'ogaambä nebiä miichä egipcio-jäyá'ay häxøøyy myagho'quiän." ²⁹ Coo Moisés jaduhñ miädooy, mänit piäyø'cy. Mänit jim ñøcxy jäguem maa naax hánajty xiøhatiän Madiän. Mänit jim tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitä jäyá'ay wyiingpøjcy. Mänitä huung hájxy metsc piaaty.

³⁰ Coo Moisés hánajty jim tøø yhihxy Madiän juxychägüi'xjumøjt, mänit jim tiägøøyy wädijpä pactuum, jim mädooyä maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sinaí. Mänitä Moisés yhihxy coo ja'a wädsats hánajty tioy. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy jøøñhaajiooty. Tsajpootyp hánajty tøø choon. ³¹ Coo ja'a Moisés jaduhñ yhihxy, mänit jaduhñ jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: ³² "Høøčh Dioshajp. Høøčhä Abrahamhájxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miich jecy mhaphajt mdeedyhájtabä." Mänitä Moisés tiägøøyy tsäyuubiä. Jaančh tehñ chähgøøby hánajty jaduhñ. Cab hánajty jim ñä'ägä møjheeba'añ maa hánajty miägapyiijän. ³³ Mänitä Moisés ñämaayyägumbä: "Jen yøø' mgo'og. Høøčh nwiinduum miich yaa mdäna'ay. ³⁴ Tøøčh nhixy coočhä ngu'ughájxy jim jiaančh tehñ chaachpøcy Egipto-naaxooty. Tøøčh nmädooy coo hájxy wyl'i jiwø'oy wyl'i xiuuuch. Päadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngu'ughøch nyajnáhwá'ads nyajcuhwa'adsaamby. Miich jim nguexaamby Egipto yajnáhwaatspä", nømä Dios miänaañ.

³⁵ Mänitä Esteban jiaac mädiaacy:

—Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hánajty quia'a mabøjcäxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhájxy hánajty tøø quia'a mabøcy. Mänit hájxy miänaañ: "Pøñ miich tøø xwyiinguexy coo mmøjhädät, coo mmähane'emät." Hoyyä Moisés hánajty jaduhñ tøø jia näma'ayii, mänitä Dios ja'a Moisés wyiinguejxy wiindsøñhájpä maa ja'a quiu'ugän, coo hájxy jaduhñ ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduhñ najtsapxøøyyä, ja'a hánajty tøø ñäguehxtøø'xiäbä maa ja'a wädsats hánajty tioyyän. ³⁶ Mänitä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may yajcähxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitä miägunaax jim hoy wioobädsømy. Majatiä Moisés hájxy hánajty wiädity, yajcähxø'piä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hánajty, møød jim maa ja'a Tsaptsmejiiän, møød jim pactuum. Juxychägüi'xjumøjt hájxy jim wiädijty pactuum. ³⁷ Mänitä Moisés ja'a miägunaax ñämaayy: "Nébiøčhä Dios tøø xwyiinguexiän coo mijts nyajnáhwá'adsät, jaanä jaduhñä Dios wiinghäna'c wyiinguexaambä, ja'a jaac miimbä ja'a jaac cahbä. Mijtsä mmägunaax jaduhñ pädsømaamb. Naxiä miädia'agy hájxy mdehñ quiudiünät waambaty hánajty miäna'ana'añ", nømä Moisés jecy miänaañ. ³⁸ Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax jim miøødwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coo hájxy jim miejch maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sinaí, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim tu'ug miägapxy, ja'a hánajty jim tsohnbä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtsapxøøyyä. Paady jaduhñ ñajtsapxøøyyä, coo højts jaduhñ xyajmähägueegøøyyämät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhñ mänaaxøø quiuhdägoyya'añ.

³⁹ 'Pero cabá Moisés ja'a miädia'agy hänajty yajtunáanäxä. Ja'a hõjts nhaphajt ndeedyhãjtãmhajxy hänajty ca'a cudiunaamb. Jaduhnã jioot hajxy hänajty tõõ piäda'agy coo hajxy hänajty wyiimbida'añ, coo hajxy hänajty jim ñõcxtãgatsa'añ Egipto. ⁴⁰ Jimã Moisés ja'a piuhya'ay hänajty tu'ug xiõhatty Aarõn. Coo ja'a Moisés hänajty tõõ ñõcxy tunmõjc, mänitã cu'uhã Aarõn hajxy ñãmaayy: "Huuc tunã mayhajt, hõjtsã saandã mejtstãgõõg hädiuunãc, jaduhn hõjts nwiingudsãhgõõwãt. Je'e hõjts jaduhn xwyiinwõwãp. Ja'a Moisés, ja'a hõjts tõõ xwiõobãdsõõmãmbã jim Egipto-naaxooty, cab jaduhn yajnajuwõõy neby jaduhn tõõ jiaty tõõ yhabety", nõmã Aarõn ñãmaayy. ⁴¹ Mänitã saandã hajxy yhädiuunã wajhuung-hahãdiuunãxy. Mänitã saandã hajxy tiãgõõy wiingudsãhgõõbiã. Mänitã animal hajxy tiãgõõy yojxpã ja'a saandãcõxpã. Mänitã saandã hajxy wyiinxoõndaacy, ja'a hajxy hänajty hamdsoo tõõ yhädiuunãbã. ⁴² Mänitã Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnã. Mänit ñãhgueecnã, je'eguiõxpã coo ja'a xõõ hajxy hänajty tõõ tiãgõõy wiingudsãhgõõbiã mõõdã po'o mõõdã madsa'a. Hix, jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quiujahyãn:

Mijts Israelpãjãya'ay,

mãnaa hajxy jecy mwãditiãn pactuum juxychãgui'xjumõjt,

ca'a yhõõchcõxpã ja'a animal hajxy mwli'oyjxy,

ca'a yhõõchã mijts xwyiinudsãhgõõy.

⁴³ Caj pues, ca'a yhõõchã.

Je'e hajxy mwiingudsãhgõõy ja'a saandã hänajty xõhãpã Moloc.

Je'e chãjtõjc-hahãdiuunãxy hajxy mmãdãjnãxã, mõõdã saandã Renfãn ja'a miãdsã'ahahãdiuunãxy.

Hamdsoohaambiã saandã hajxy mhãdiuunã neby hajxy jaduhn mwiingudsãhgõõwãt.

Coo hajxy jaduhn mjatcõ'y, paady mijts nhõxquejxpãdsõõmã'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhãjiãn.

Jãguem mijts nguexa'añ Babilonia-nãnaxy.

Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmãdia'aguiãn.

⁴⁴ 'Hoorã, mãnaa hõjts nhaphajt ndeedyhãjtãmhajxy jecy wiãditiãn pactuum, carpa-tõbia'cã Dios hajxy hänajty wyiingudsãhgõõy. Tsãjtõjcã carpa-tõy hajxy hänajty wia'añ. Hoy ñãã majatã carpa hajxy hänajty ñãã tõy. Jaduhnã carpa-tõy hajxy yhädiuunã nebiã Dios ja'a Moisés ja'a hijxtãhd jecy yaghijxiãn coo jaduhn piahãdiunãt. ⁴⁵ Ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhãjtãmhajxy, ja'a hajxy jaac pũhwãbã jaac hí'cãbã, tehngahnã cuhdujt hajxy hänajty jiaac panõcxy coo ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsãhgõõy carpa-tõbia'c. Jaduhn hajxy hänajty jiaac paduññã mãnaa ja'a Josuë hajxy jim wioonõcxyijãn wiinghãgãjt maa ja'a jiiinjãya'ayhajxy hänajty chãna'ayãn. Coo ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhãjtãmã naax hajxy ñãdãgõõy tsiptuumbã, ja'a Dioscõxpã hajxy miãjãdaacy. Ja'a miãdsiphãxy, cõjxã ñãax hajxy yhõxpãyõ'õgy. Y coo ja'a David cujey tiãgõõy gobiernãhãpã, je'enã ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhãjtãmã cuhdujt hajxy hänajty jiaac paduñ coo ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsãhgõõy carpa-tõbia'c, ja'a hajxy hänajty tõõ jiaac tehñ piú'uyãbã, ja'a hajxy hänajty tõõ jiaac tehñ yhi'iguiãbã. ⁴⁶ Ja'a David, jaanç tehñ quiumaabiãdsõõm jaaya'ay maa ja'a Diosãn. Mänitã David ja'a Dios cuhdujt miãyuuwãñ coo ja'a tsãjtõjc yhädiunãt maa ja'a Jacob yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduhn pal'yã'axãt. ⁴⁷ Ca'a Diavitã ja'a tsãjtõjc hädiuunã ja'a Dioscõxpã. Ja'a David ja'a yhuung Siamõn, je'edsã tsãjtõjc jaanç hädiuunã. ⁴⁸ Pero ja'a Dios tsãjpootypã, cab jaduhn tiehm yhyty tsãjtõgooty, ja'a jãya'ayhajxy yhädiuumbiã. Jaduhnã profeta tu'ug jecy quiujahy coogã Dios miãnaañ:

⁴⁹ Hõõch Dioshajp. Yaaç nhãna'ay tsãjpootyp.

Yaaç nmãhane'emy. Jiily naaxwiin, jiiybhõchã ndecy nyaghity.

Cãbõchã tõjc nyajmaãjiaty maaç nbõõ'xãt. Cab jaduhn yahãxõ'y coo mijtsã tõjc xquiõjjãt. Tiiçhã tõjc jaduhn nnãã wã'anãt.

⁵⁰ Haa ca'a, hõõch cõxiã tõõ nhuuc hädiuumbã mãduhñtiã yaa tsãjpootypã mõõd jiiily naaxwiin,

nõmã Dios miãnaañ.

⁵¹ Mänitã Estebãn jiaac miãnaañ:

—Ja'a mijtsã mhãpã mdeedyhajxy ja'a jecypiã haampiã, jaanç tehñ quiuhxex hajxy hijty, nebiã Diosmãdia'agy hajxy ca'a mãbõjãpã. Jaanã jaduhn mijtspã, caj mijtsã Diosmãdia'agy mmãbõgaambã. Hõxtã Dioshẽpĩritupaady hajxy jaduhn homiãnaajã mmãdsiphaty. ⁵² Ja'a mijtsã mhãpã mdeedyhajxy ja'a jecypiã haampiã, quiõxy jaamduun quiõxy tsaãchtiunã ja'a profetãdõjc hajxy jecy, ja'a Dios hänajty tõõ wyiinguẽxiãbã coo ja'a mãdia'agy hajxy yajwã'xãt coogã Dios ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ hãdaa yaabã naaxwiin, ja'a pojã cãdieey ca'a mõõdpã. Hõxtã yagho'cã ja'a profetãdõjc-hajxy jaduhn. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaanç cãdaacy, mänit mijts mgõõyeyjxy coo yagho'ogõõjãt. ⁵³ Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy miooyy, ja'a Diosmoonsã ja'a Moisés najtscãpxõõyã, ja'a jim tsohmã tsãjpootyp, mänit mijtsã mhãpã mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduhn

mioodiägajtsä. Hoyyá Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia jejcy, cab hajxy jaduhñ mgudiunñ —nõmä Esteban miädiaacpádøøyy.

⁵⁴ Coo ja'a teedywiindsønñhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Esteban hänäjty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhñ jiaančh tehñ miäjootma'ty. Høxtä tøøtsçädajp hajxy hänäjty. ⁵⁵ Pero cabä Esteban jaduhñ ñä'ä mõjpdäaacy. Hix, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespíritu hänäjty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhñ yhiixy coo jim jiaančh tehñ yajxonä maa ja'a Dios yhäñä'ayän. Mänitä Jesús jaduhñ yhiixäbä coo jim yhäñäabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhaoooyhaamby. ⁵⁶ Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hix hajxy. Jaduhñhøchä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Ximä Jesucristo yhäñä'ay Diosnähmøjc maa yhaoooyhaampiän.

⁵⁷ Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänäjty yhamädoowhity, mänit hajxy ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänäjty tehngahnä miädowaanä nebiatiä Esteban hänäjty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä mõcjaty. Mänitä Esteban yajmujcä. ⁵⁸ Mänit yajnøcxä cajtpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänäjty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwít hajxy nägøxiä yhøxchijy. Jimä høxcujc-häna'c hänäjty tu'ug piadäna'ay, ja'a hänäjty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayy coo ja'a jiocxwíthajxy cwieendähájtäxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshó'cäbä. ⁵⁹ Jimä Esteban hänäjty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tunä mayhajt, høøch njuøhñdy jim wiingpøjcäc tsajpootyp.

⁶⁰ Mänitä Esteban jyijcädaacy. Mänit mõc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduhñ mmøjpdä'agy nébiøch yøø häna'c xchaachtuññän, hoy jia mõjpoj jia mõjcädieyä.

Coo ja'a Esteban jaduhñ jiaac tehñ quiapxy, mänit yho'nä.

8

¹ Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhñ coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøøbä ja'a mabøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaachtuññäbä jim Jerusalén. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apóstolädøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalén. ² Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägøøyyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägøøy, pønjetiä hojioot hänäjty mõød. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä. ³ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mabøjpädøjc hänäjty jiaamduñ chaachtuññ wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiøgootypaadiä Saulo hänäjty tiägøøy. Pønjaty hänäjty yajpaapt tiøgooty, mänit hajxy hänäjty yhøxwich yhøxwoofii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.

⁴ Y ja'a mabøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø chøoñbä Jerusalén, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúscøxpä, majaty hajxy hänäjty wiädity. ⁵ Høxtähmñsä craa Felipehajpä, coo jim choññ Jerusalén, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduhñ tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesúscøxpä, coo hänäjty je'e Dyiosquexiä. ⁶ Mayyä jäya'ayhajxy hänäjty yhamugøøy mädia'agyhamädoowhijpä waambatiä Felipe hänäjty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñajatypä hänäjty yajcähxøøgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaančh tehñ yhamädoowhijtäxä. ⁷ Pønjetiä haxøøgpä ca'a hoybä hänäjty mõød, mänit hajxy nämay pia'ammajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänäjty piädsømy. Jaduhñä cøømucyipiä tecymiucyipiähajxy hänäjty miøcøjppä mõødä tecymia'adpähajxy. ⁸ Paadiä cu'ughajxy hänäjty jiaančh tehñ xioonda'agy jim Samaria.

⁹⁻¹¹ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänäjty jejcy tiuñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänäjty jim may jiaančh tehñ wyiinhøøñ. Jaduhñä Simón hänäjty ñiñänømyii cooc tyijy jiaančh tehñ miøj jiaančh tehñ jiaančh, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänäjty jiaančh tehñ jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñajatypä hänäjty jiaančh tehñ yajcähxøøgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaančh tehñ miäbøjcäxä nägøxiä høxtä ja'a mõjtøjcpaady:

—Yøø Simón, jue'eda'a yøø, Dioswiinguexiäda'a yøø, paadiä mõcmäjaa jaduhñ jiaančh tehñ mõødä.

Jaduhñä Simón hänäjty ñänømyii ja'a cú'ugäm. ¹² Jaduhñä Felipe hänäjty yajnähixøøy coogä Dios yhane'emy ja'a miøcmäjaahaam, mõød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy näya'ay nädø'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety. ¹³ Y ja'a Simón, miäbøjc je'eduhmbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøøyy mõødwädijpä. Yagjuøøbiä Simón hänäjty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänäjty yajcähxøøguiän.

¹⁴ Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miähmøøyabä Jerusalén. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø jiojpoøøy jim Samaria.

Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä mөөдä Juan. ¹⁵ Coo hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägөөyy Diospa'yaaxpä ja'a määbөjpädөjcөxpähajxy, weenä Dioshespiritu hajxy nägөxiä yhadägө'өy jioottägө'өyii. ¹⁶ Hix, cahnä Dioshespiritu hänajty pөң yhadägө'өy jioottägө'өyii. Tөө hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesüscөxpä. Cahnä hajxy hänajty miädoyhatyñä ja'a Dioshespiritucөxpä. ¹⁷ Coo ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpädөөyy mөөдä Juan, mänitä määbөjpädөjc-hajxy quiö'өнähxajjä. Mänit hajxy yhadägөөyy jioottägөөyyä ja'a Dioshespiritäm.

¹⁸ Y ja'a Simón, coo jaduhñ yhjy, mänitä Pedro xädө'өн hajxy jia yajmähawaanөөyyä. ¹⁹ Mänitä Simón miänaañ:

—Hөөч yө'ө mäjaa jaduhmbä yaghabөjcäc. Hix, cooč pөң jaduhñ ngө'өнähxäjät, tehñ jiaduhñ je'e yhadägөөyy jioottägөөyyäbät ja'a Dioshespiritäm.

²⁰ Mänitä Pedro yhadsooy:

—Coo miich jaduhñ mwli' tiajy mwli' miay coo höjts miich ja'a Diosmäjaa nyaghabөгät juyhaam, paady miichä Dios xyajcuhdägөyya'añ mөөдä mxädө'өн. Hix, ñä'ä yejpiä Dios jaa miäjaa jaduhñ, caj pөң yajmädoogy. ²¹ Caj miich cuhdujt mnä'ägädä mөөдä coo höjts miich ja'a Diostuung xmiөөdtünät, je'eguiөxpä coo miichä mwiiinmahñdy quia'a nä'ägädä hoyyä ja'a Dioscөxpä. ²² Najtshixө'өw ja'a mhaxөгөwiiinmahñdy jaduhñ. Jimbädä Dios xñä'ä mämée'xät coo mmänuu'xtä'agät. ²³ Tөөч miich nhөxcapy coo miichä mhaa mjoot jiaanč tehñ yhaxөгөgä, mөөд coo miich haxөгөgä mjaanč tehñ tiajy mjaanč tehñ miay mjoodooty mgopcooty.

²⁴ Mänitä Simón yhadsooy:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a hөөчcөxpä, jadúhñhөчhä Dios xquia'a yajcunädөwät nébiөch hajxy tөө xyajmөөdmädia'aguian —nөmä Simón miänaañ.

²⁵ Jimä Pedrohajxy hänajty jiaac capxy jiaac mädia'agy ja'a Jesüscөxpä mөөдä Juan, nebiaty hajxy hänajty tөө yhamdsoo yajnähixө'өyii ja'a Jesúsäm. Mänit hajxy wyiimbijnä, mänit hajxy jim ñөcxtägajch Jerusalén näguipxy mөөдä Felipe. Tu'haamnөcөxpä, nөөдänäayyap tu'udänäayyap hajxy hänajty ñөcxy. Majatiä cajpthuung jim Samaria-naaxooty, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quidiieeybä ñähwa'ads quihwä'adsät.

²⁶ Coo hajxy jim quioo'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmöönsäm tu'ug ñämaayyä, ja'a jim tsohmbä tsajpooty:

—Nөcxө'өw jim jөmboj mänajpä. Ja'a mөjtu'u mbanөcөxpä, ja'a jim nөcөxpä maa ja'a cajpt jaduhñ xiөhatian Gaza.

Ja'a mөjtu'u jaduhmbä, pactuum jaduhñ ñөcө'өy. ²⁷⁻²⁸ Mänitä Felipe jiaanč tu'ubөjcy. Ja'a tu'haamnөcөxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hänajty tsohmbä Etiopia. Tөө jaaya'ay hänajty yhoj Jerusalén Dioswiingudsähgөöbiä. Quiajptooty hänajty ñөcñä. Eunuco je'e. Mөjtuung hänajty jim miөөд maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptän. Xädө'өнgieendähajpä hänajty jim tiuumby. Ja'a reina mioonsä hänajty je'eduhñ, ja'a hänajty jim mähanehmbä Etiopia. Carretajooty jaaya'ay hänajty ñөcxy nocyhée'päp. Jue'e hänajty quiapxy, ja'a nocy ja'a Isaías jecy quuijahyyäbä, ja'a jecy tuunäbä profeta.

²⁹ Mänitä Felipe ñämaayyä ja'a Dioshespiritäm coo jim miөjwä'agät carretawiinduum. ³⁰ Coo ja'a Felipe jim jiaanč mөjwa'cy carretawiinduum, mänitä Felipe miädooy coo ja'a Etiopiabä jäya'ay ja'a nocy hänajty quiapxy, ja'a Isaías jecy quuijahyyäbä. Mänitä Felipe jaaya'ay miäajtөөyy:

—Nej, mwiiinjuөby miich jaduhñä nebiaty mgapxiän.

³¹ Mänitä jaaya'ay yhadsooy:

—Cábөch nwiinjuө'өy. Cábөch pөң nmөөдä pөңhөch jaduhñ xquiapxtөwäp.

Mänitä Felipe ñämaayyä coo jim piédät carretajooty, coo jim yhөxtä'agät maa ja'a Etiopiabä jäya'ay ñähmөjcän. ³² Jaduhñä jaaya'ay hänajty quiapxy:

Hadsipä mähdiөc yajncөxä maa ja'a yagho'taactän, jaduhñ nebiä meeg yajncөxyiijän maa ja'a yagho'taactän.

Cabä mähdiөc waamb ñä'ägädä capxy;

jaduhñ hamoñ yhjy nebiä meeg hamoñ yhtiän coo ñähme'xyii.

³³ Höchähdiuunä ja'a mähdiөc yagho'cä.

Cab jaduhñ pөң ñähgapxtuuty.

Cabä ñөөxä miajc miөөdhajty; hix, tөө ja'a jiygyhajt hänajty yaa quiojxnä hädaa yaabä naaxwiin.

³⁴ Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tunä mayhajt, hөөч huuc hawäänäc, coo ja'a Isaías jaduhñ jecy quuijahy, pөң jaduhñ miädiaac, wiingjäya'ay tögä je'eguiөxpä —nөmä Etiopiabä jäya'ay yajtөөyy.

³⁵ Mänitä Felipe tiägøøyy capxtøøbä waambaty hänäjty jaduñ miädia'agytiägø'oy. Mänit miädiacy ja'a Jesuscøxpä, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. ³⁶ Weeñtiä hajxy jaduñ jiaac yohy carretajooty, mänitä nøø hajxy piaaty. Mänitä Etiopiabä jäya'ay miänaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduñ yhahixø'oyä cooçh nnäbétädä.

³⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduñ pø tøyhajt jaduñ mmäböcy hamuumdu'joot.

Mänitä Felipe yhadsoowä:

—Nmäböjpiøch jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

³⁸ Mänitä Etiopiabä jäya'ay ja'a carreta yajyajtänaaxiøjpä. Mänitä Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopiabä jäya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøødägøøyy. Mänitä Etiopiabä jäya'ay ñäbejty. ³⁹ Coo hajxy ñøøbädsøømgumbä, mänitä Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijtägäjtänä ja'a Etiopiabä jäya'ayäm. Xoonäacäp ja'a Etiopiabä jäya'ay ñøcxnä. ⁴⁰ Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hänäjty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quihwä'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

9

¹ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäböjpadøjc hänäjty yhadssähgø'oy yhajuø'oy coo hajxy hänäjty yagho'oga'añii, pønjayty hänäjty mäböj ja'a Jesuscøxpä. Coo ja'a Saulo hänäjty jaduñ tehngahnä jia wi'i miähadsähgø'owa'añ, paady jim ñøcxny maa ja'a teedywiindsønän. ² Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñøcxät Damasco, coo ja'a mäböjpadøjc-hajxy jim yhöxtä'awøøjät wiinduhmçhajtøjc, majatiä judioshajxy hänäjty yhamugø'oyän. Jaduñä Saulo hänäjty tiajy miay coo ja'a mäböjpadøjc-hajxy hänäjty jim nøcxny chuma'añii Jerusalén, ya'adijøcä tio'oxiøjcä. ³ Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamioød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänäjty jim quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quihwä'adsäcä wäditiä. Tsajpootypä jøøn choñdaacy. ⁴ Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jäya'ay hänäjty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiieçh miieçh jaduñ coo xwyi'i miädsibø'oy.

⁵ Mänitä Saulo yajtøoyy:

—Wiindsøn, pøñ miieçh jaduñ.

Mänit yhadsoowä:

—Jesushøch høøch. Høøch miieçh jaduñ xwyi'i miädsibøøby. Cooçh miieçh jaduñ xwyi'i miädsibø'oy, hamdsoo miieçh jaduñ mniçhaaçhtiufii.

⁶ Tsähgøøyy tsäyúuyyabä Saulo yajtøøgumbä:

—Wiindsøn, neby yhahixø'oy njatcø'owädøch.

Mänit yhadsoowägumbä:

—Pädø'og, nøcx cajpooty. Jim häna'c xyhawäänät nej mjatcø'owät.

⁷ Y ja'a Saulo jiamioødhajxy, coo hajxy jaduñ miädooyy nebiatiä Saulo hänäjty tøø miägapyijän, jaançh tehñ chähgøøyy hajxy jaduñ. Hiç, cab hajxy pøn yhihxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. ⁸ Mänitä Saulo jiaançh tänaayyø'cy. Coo jaduñ jia wiindø'xy, cab jaduñ tii yhihxy. Hiç, tøø hänäjty wyiinxooçh. Coo hajxy jaduñ tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim yajmejtsä Damasco. ⁹ Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhihxy wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänäjty tii.

¹⁰ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug çhänä'ay Damasco, ja'a hänäjty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänäjty miäböcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhijxy haguma'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøn, chaaçh høøch, tisän.

¹¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädø'og. Nøcx jim maa ja'a møjtu'u jaduñ xiøhatiän Tødiu'u. Jimä jäya'ay tu'ug çhänä'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jimä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim je'e chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim mmédsät, mänitä Saulo myajtøwät. ¹² Tøø miieçhä Saulo xwyiinhixy haguma'ayhaam coo miieçh hoy mnähdoñ, jaduñ yhijtägätsät.

¹³ Coo ja'a Ananías jaduñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Wiindsøn, tøøch jaduñ mayhooc nmädoyhaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'oy jim Jerusalén. Näxiägä mäböjpadøjc-hajxy jim jiaamduñ chaaçhtiufii, ja'a miieçhä mmädia'agy hajxy xmiäböjçbä. ¹⁴ Jadhñhøch tøø nmädoyhajpä coogä cuhdujt jim miooyyä coo ja'a mäböjpadøjc-hajxy yaabä yajnøcxøøjät jim Jerusalén, coo hajxy jim çhüumäbät, pønjayty

miich jaduhñ yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsønä cuhdujt hajxy jaduhñ yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa miejtsnä Damasco —nømä Ananías miänaañ.

¹⁵ Mänitä Jesüs ja'a Ananías ñämáaguuiumbä.

—Tsógäm, nøcx cudíuñ nebíoch miich tøø nhane'emiän. Tøøchä Saulo nyajnáhdijy coo miädiá'agät ja'a høøchcøxpä jim̄ maa ja'a israelitahajxiän, møød jim̄ maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jim̄ maa ja'a guobiernähajxiän. ¹⁶ Høøchä Saulo nyajnáhdijaamby mäduhñtiä jaduhñ yhahixø'y chaačhpógät ja'a høøchcøxpä.

¹⁷ Mänitä Ananías jiaančh nøcxy maa ja'a Saulo hánajty tøø miejtsta'aguian. Coo ja'a Ananías tiøjtägøyy, mänitä Saulo quiø'ønähgajpä. Mänit ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesüs miich jaduhñ mhijxø'tägätsät hoy. Y jaduhñ miichä Diosh-espíritu xyhadägø'ow xjiøottägø'owät.

¹⁸ Tuunä ja'a Ananías jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä Saulo wyiingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitä yhihxø'tägajch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy ñäbety. ¹⁹ Mänit quiaayy yhuucy. Møcpøjc je'e jaduhñ. Mänit jim̄ jiaac mähmøyy mejtsexøø tægøgxøø Damasco maa ja'a mähøjpädøjc-hajxiän.

²⁰ Mänitä Saulo tiägøyy mädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmčhajtøjc jim̄ Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhñ hánajty miädia'agy coogä Jesüs Dyioshuungä. ²¹ Pønajaty ja'a Saulo miädia'agy hánajty hamädoowhújtäp, jiaančh tehñ yagjuøøby hajxy hánajty jaduhñ nebiä Saulo hánajty miädia'aguian ja'a Jesüscøxpä. Mänit hajxy tiägøyy niñämáayyabä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mähøjpädøjc jim̄ wi'i miädsibøøby Jerusalén, pønjatia Jesüs capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mähøjpädøjc-hajxy yaa miäjtšäbät, møød coo hajxy jim̄ yajncøxøød Jerusalén hadsip, jaduhñ hajxy jim̄ nøcxy quiø'yegyyii maa ja'a teedywiindsønähajxiän —nømä Saulo ñänøømä.

²² Y ja'a Saulo, tehngahnä hánajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaaná cu'ug hánajty yajwiixiic yajwiingapxø'y coogä Jesüs Dyioswiinguexiä. Jiaančh tehñ homiäböjnä hánajty miädia'agy. Y ja'a judiøshajxy, ja'a hajxy hánajty jim̄ tsänaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hánajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hánajty miädia'agy hamøj jootmøj.

²³ Cujecy, mänitä judiøshajxy jim̄ yhamugøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coogä Saulo hajxy hánajty yagho'oga'añ. ²⁴ Xøømdsuhmä Saulo hánajty miäxojna'ayii mäduhñjatiä tægø'owøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuuhmu'wswäditian. Mänitä Saulo jaduhñ miädoyhajty cooc hánajty yagho'oga'añii. ²⁵ Mänitä mähøjpädøjcä Saulo hajxy coods piädaacy miøcächjooty. Mänit hajxy quihdøøñajxy maa ja'a cajpt hánajty piquiä yhamuudsø'øguiän. Jaduhñsä Saulo piäyø'cy.

²⁶ Coo Saulo jim̄ chohñ Damasco, mänit jim̄ ñøcxtägajch Jerusalén. Coo jim̄ quioo'ty, mänit jim̄ ñøcxøyy maa ja'a mähøjpädøjc-hajxiän. Pero je'enä ja'a Saulo hajxy hánajty nägøxiä jiaančh tehñ chähgø'øy. Hiç, cab hajxy hánajty ñajuø'øy pø mähøjp hánajty je'ebä. ²⁷ Jim̄ä mähøjpä hánajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mähøcypä. Cab hánajty chähgø'øy. Mänitä Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apøstoldøjc-hajxiän. Mänitä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmädiaacy coogä Saulo ja'a Jesüs hánajty tøø wyiinhixy tu'haamnøcxpä jim̄ Damasco-mäwiingón, møød coogä Jesüs ja'a Saulo jim̄ miägapxy, møød coogä Saulo tiägøyy mädiaacpä hamøj jootmøj jim̄ Damasco ja'a Jesüscøxpä. Jaduhñä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmädiaacy ja'a Saulocøxpä. ²⁸ Mähmøyy ja'a Saulo jim̄ Jerusalén. Mänitä Saulo ja'a apøstoldøjc tiägøyy møødwädijpä. Mänitä mädia'agy tiägøyy yajwa'xpä ja'a Jesüscøxpä hamøj jootmøj. ²⁹ Jim̄ä judiøshajxy hánajty näje'e, hagriego hajxy hánajty yhayuuc-hajpy. Mänitä Saulo tiägøyy møodyajcapxiøöbiä ja'a Jesüscøxpä. Pero cabä judiøshajxy jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a Saulo hajxy yagho'ogät. ³⁰ Coo ja'a mähøjpädøjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Saulo hánajty yagho'oga'añii, mänitä Saulo hajxy miøødnøcxy jim̄ Cesarea. Coo hajxy jim̄ miejch, mänitä Saulo hajxy quiejxtägajch Tarso.

³¹ Mänitä tsip jaduhñ yhamaadiujnä ja'a mähøjpädøjcøxpähajxy, mäduhñjaty hajxy hánajty xii yaa chána'ay, møød jim̄ Judea, jim̄ Galilea, jim̄ Samaria. Tehngahnä møcmäjaa hajxy hánajty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a Dioshspiritäm, paady hajxy hánajty jabom-jabom miayø'øy.

³² Y ja'a Pedro, wiinduhmčhajtøjc hánajty wiädity mäduhñjatiä mähøjpädøjc-hajxy hánajty chána'ay. Mänit jim̄ ñøcxøöbiä maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Lida. Jim̄ä mähøjpädøjc-hajxy hánajty chánaabiä. ³³ Jim̄ä jäya'ay hánajty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hánajty xøhajpä Eneas. Tuctujcjumøjt hánajty tøø piøgyii. Jue'e hánajty je'e, cø'ømucy tecymiäcy. Coo ja'a Pedro jim̄ miejch Lida, mänit jim̄ ñøcxy maa Eneas tiøjcän. ³⁴ Mänitä Pedro miänaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miich xyajmøcpøgaamb. Päðø'og. Pädit yø'ø mgøjxt.

Tuunä ja'a Eneas jaduhñ ñä'a nämaayyä, mänitiä jiaančh päðø'cy. ³⁵ Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hánajty chána'ay jim̄ Lida møød jim̄ maa ja'a joy hánajty xiøhatiän Sarón, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Eneas hánajty tøø pia'amnaxy, mänitä Eneas hajxy nägøxiä

hoy yhiŋy coo tøø jiaančh mœcpœcy. Mänitå Diosmädia'agy hajxy tiågøøyy mäbøjpå ja'a Jesúscøxpå. Mänitå yhamdsoo cuhdujt hajxy ŋajtshixøøñå.

³⁶ Jimå tajiäya'ay hånajty tu'ug chåna'ay maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiån Jøpe. Tabita ja'a tajiäya'ay hånajty xiøhaty arameo-ayuuc-haamby. Hagriegohaamby, jue'e hajxy hånajty tiŋy Dorcas. Jaduhñ miådia'agytågøøy "Gacela." Hoorå, ja'a Dorcas, miåbøjpiå Diosmädia'agy hånajty je'e, paadiå häyøøbådøjc hånajty naxy piuhbety, pøñjaty hånajty tii yajmaajajp. Jaančh tehñ yhoŋyå Dorcas hånajty jiäya'ayhaty. ³⁷ Mänitå Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitå ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiiyy. Mänit hajxy hoy piåda'agy cøxp nähbettøgooty. ³⁸ Jim Jøpe, wiingøñ hånajty jim Lida maa ja'a Pedro hånajty yhiitiån. Hoorå, ja'a mäbøjpådøjc-hajxy hånajty jim tsånaabiå Jøpe, coo hajxy jaduhñ miådøyhajty coogå Pedro hånajty jim wiådityñå Lida, mänitå cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiå yhuuc nõcxåt jim Jøpe maa ja'a Dorcas hånajty tøø yho'oguiån.

³⁹ Mänitå Pedro jiaančh panøcxy. Coo hajxy jim miejch Jøpe, mänitå Pedro wioonøcxå nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hånajty wyjijsna'yån. Piquiå ja'a yaamgtø'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hånajty tøø piåda'agy. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp hajxy hånajty. Mänitå Pedro ja'a wit tucxy yaghijå mädyijiatå Dorcas hånajty tøø yhädiuñ. ⁴⁰ Mänitå Pedro ja'a jäya'ay nägøxiå yhøxquejxpådsøømy. Mänitå Pedro jyijcådaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitå ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miånaañ:

—Tabita, pädø'øg.

Mänitå Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhiŋy, mänitå Dorcas yhäñaayyø'cy. ⁴¹ Mänitå Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitå Pedro ja'a mäbøjpådøjc quiiyaaøøyy tøgooty møødå yaamgtø'oxy. Coo hajxy tiøjtågøøyy, mänit hajxy yhiŋy coo ja'a Dorcas hånajty tøø jiuŋyppiøñå. ⁴² Mänitå mädia'agy paquiå wia'xy jim Jøpe cooc jaduhñ tøø jiuŋyppiøcy. Mänitå jäya'ayhajxy may jiaančh mäbøjcy ja'a Jesúscøxpå. ⁴³ Mänitå Pedro jim jiaac mähmøøyy Jøpe maxiøø. Jim hånajty miejtsta'agy maa ja'a Simón tiøjcån, ja'a wajhacyajtøøtspå.

10

¹ Jimå jäya'ay hånajty tu'ug chåna'ay Cesarea, ja'a hånajty xøhajpå Cornelio. Soldado-wiindsøñ hånajty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hånajty choon. Nämäyyå soldadohajxy hånajty jim yhiŋy Cesarea. ² Hoyyå Cornelio ja'a Dios hajxy hånajty wyiingudsåhgøøy møødå yhuung møødå tio'oxy. Hojiootå Cornelio hånajty jiaančh tehñ miøød. Naxiå judiøshajxy hånajty piuhbedyii xådøøñhaam, ja'a hajxy hånajty häyøøbå. Jabom-jabomå Cornelio hånajty Dyiospa'ya'axy. ³ Månacyxiøø hånajty jaduhñ, jimå Cornelio hånajty tiuñ xiajy tøgooty, mänitå Diosmoonså tu'ug nägøxhtøø'xy maa Cornelio hånajtiån. Tsajpootyp ja'a Diosmoonså hånajty tøø chohñda'agy. Mänitå Diosmoonså ja'a Cornelio ñåmaayy:

—Cornelio.

⁴ Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonså jaduhñ yhiŋy, chåhgøøyy jaduhñ. Jejcy-juøøby miåhee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsøñ, tii mdsojpy.

Mänitå Diosmoonså yhadsooyy:

—Xquiumaaby miichå Dios jaduhñ coo miich tehngahnå mba'ya'axy, møød coo miichå häyøøbåjäya'ay naxy mbuhbety. ⁵⁻⁶ Jim Jøpe, jimå jäya'ay tu'ug chåna'ay mejypia'a, ja'a xøhajpå Simón. Jue'e Simón tiuunghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jimå craa tu'ug yhäñå'ay maa ja'a Simón tiøjcån. Mejtstu'ju' ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jimå cugapxy mejtstågøøg mguéxåt Jøpe, weenå Pedro jaduhñ nõcxy ñåma'ayii cooc miich yaa miñ xquihixy. Jaaya'ay jaduhñ xyhawåañp tii miichå Dios xyajmådsojpy coo mgudiünåt —nømä Diosmoonså miånaañ.

⁷ Coo ja'a Diosmoonså wyiimbijnå, mänitå Cornelio ja'a mioonså metsc quiiyaaøøyy møødå soldado tu'ug. Dioswiingudsåhgøøbiå soldado hånajty. Miøødnijiootpåatåbå Cornelio ja'a soldado hånajty. ⁸ Mänitå Cornelio quiøxy yajmøødmådiaacy waambaty hånajty tøø ñåma'ayii ja'a Diosmóonsåm. Mänitå Cornelio ja'a mioonså jim quiejxy Jøpe nådågøøg møødå soldado.

⁹ Cujaboom cujyxioø, jim hajxy hånajty tiu'uyo'oyñå. Ja ween hajxy hånajty jim quia'a mech Jøpe. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjñåhgøxp Diospa'yaaxpå. ¹⁰ Jaančh tehñ yähó'cåbå Pedro hånajty. Jaguiay hånajty je'eduhñ. Jimå quiaiy hånajty yaghoyøøyyåxå. Mänit jaduhñ wyiinhiŋy ¹¹ coo ja'a tsajt hånajty tøø yhawa'ačh. Mänit jaduhñ yhiŋy coo tii jaduhñ quihðøøñaxyii nebiå poobwit crutypån. Mådaaxc-hitå poobwit hånajty xiojtsø'øguiå. Jaduhñ hånajty miånoonna'ay. ¹² Madiu'animalhajxy hånajty jim quihxøøgy poobwittøguiøxp, møødå hamådaaxtecypiåhajxy, møødå tsahñdy, møødå muuxy. ¹³ Mänitå Dios ja'a Pedro ñåmaayy:

—Pedro, pädø'øg. Yagho'og yø'ø animal maybå. Mänit mdsu'udsåt.

¹⁴ Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj; cábøch yø'ø animal jadhumbä mänaa ndsu'učh. Hix, cab højts nguहुdujt jadhun myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsu'udsät.

¹⁵ Mänitá Pedro ñamáayyägumbä:

—Tijátyhøch nyajnähdiyy coo hajxy mdsú'udsät, cab jadhun yhahixø'øy coo hajxy mwiingápaxät —nømä Dios miänaañ.

¹⁶ Tägøøghoočä Pedro jadhun miägapxä, mänit yhiyy coo ja'a poobwit chajpécumbä tsajpootyp. ¹⁷ Wyi'i tiajyy wyi'i miaabiä Pedro hánajty tiiguiøxpä hánajty jadhun coo tøø wyiinhiyy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiøjc hajxy hánajty piáatänä. ¹⁸ Mänit hajxy møc quiugapxøøyy pø jiiibiä Simón Pedro jiaančh hity.

¹⁹ Y ja'a Pedro, je'enä hánajty wyi'i tiajyy wyi'i miay tiiguiøxpä hánajty jadhun coo tøø wyiinhiyy. Mänitá Dioshøspíritu ja'a Pedro ñamáayy:

—Mäadow, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. ²⁰ Mänac, nøcx yø'ø häna'c ya-tjøjtägø'øw. Hoy jadhun coo mbanøcxät coo hajxy hánajty wyiimbida'añ. Hix, høøčh yø'ø häna'c jadhun tøø nguexy coo miich jadhun xwioonøcxät maa ja'a quaijpthaxiän.

²¹ Mänitá Pedro jiaančh mänajcy. Mänitá Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñamáayy:

—Høøčh Pedrohajp. Høøčh mijts xyhøxtaaby. Tiich mijts xwia'ana'añ.

²² Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsón. Jiaančh tehñ yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaančh tehñ chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaančh tehñ quiuumaaby hajxy jadhun —nømä Pedro ñamáayyä.

²³ Mänitá Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñamáayy coo hajxy tiøjtägø'øwät, møød coo hajxy jim miejstá'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Jope.

²⁴ Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hánajty yhahixy, møødä jiuyy møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy. ²⁵ Coö ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitá Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitá Cornelio ja'a Pedro wyiinjiçädaacy. Wyiingudsähgø'øwaambiä Cornelio ja'a Pedro hánajty jadhun. ²⁶ Mänitá Pedro ja'a Cornelio ñamáayy:

—Tánaayyø'øg, ca'ačh nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhájpøch høøčh nej miichän. Cab jadhun yhahixø'øy coočh miich xwyiingudsähgø'øwät.

²⁷ Mänitá Cornelio jiaančh tánaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hánajty nämay tøø yhamugø'øyän.

²⁸ Mänitá Pedro miänaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jadhun højts nguहुdujt myiñ coo højts jiiyy nga'a tøjtägø'øwät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'øyän. Coočhä Dios jadhun xyajwiinhijxy, jadühnhøch tøø xyajwiinjuø'øy coo jadhun quia'a hahixø'øy coočh pøn nbéxät. ²⁹ Paady højts coočhä Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, páadyhøch jadhun tøø nga'a mäna'añ coočh hánajty nga'a mina'añ. Huuc tunä mayhajt, høøčh huuc hawáañäc tiich jadhun coo tøø xyajmøjya'axyii.

³⁰ Mänitá Cornelio yhadsooyy:

—Maaxtøjcy mädagøøyy, yáabiøch hánajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyiøø hánajty je'e. Mänitá jäya'ay tu'ug ñäguehtøø'xy høøčh nwiinduum. Jiaančh tehñ yhaambä wyit hánajty. ³¹ Mänitøch xñamáayy: “Cornelio, tøø miichä Dios xmiädoy coo jadhun jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miichä Dios jadhun coo miichä häyoobädøjc mnäxuuch. ³² Capxyñäguex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jadhun yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a wajhacyajtøtspä. Mejypia'a mäðøyyä chäna'ay. Coö ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jadhun xmiøødmädia'aga'añ.”

³³ Mänitøch häna'c jim njaančh quejxy coo miich nøcxy xwioy. Hoy jadhun coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'øy coo højts miich mgapxy mmädia'agy nhamädoowhidäpänäm nebiaty miichä Dios tøø xñajtscapxøøyyän coo højts jadhun xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhi-jxp højtsä Dios jadhun coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nømä Pedro ñamáayyä.

³⁴ Mänitá Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøčh nwiinjuøøñä coo højtsä Dios tu'cuहुdujt xchójcäm. Cabä Dios pøn hixy heeby piäda'agy. Tøyhajt jadhun. ³⁵ Pønjiatiä Dios jadhun wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjatyy hojiøot møød, je'edsä Dios quiuumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ. ³⁶⁻³⁷ Mänaa ja'a Juan tiägø'øyän mäyajnäbejpä, mänitá mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hánajty quiexa'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhaxiän, majaty hajxy hánajty chäna'ay, jadhunä piojpa quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindsønhajtäm. ³⁸ Nazaret ja'a Jesús hánajty chooñ. Mänitá Dios ja'a Jesús ja'a yHøspíritu miooyy møødä mäjaa. Jadhunä Jesús wyiinguejxä coo wiäditiät mayhajtuumbä. Pønjatyy hánajty pøjcäp, yajpa'amnäjxäp

hajxy hánajty. Pønjatia haxøøgpä ca'a hoybä hánajty møød, yajnáhwáatsáp hajxy hánajty. Puhbéjtäbä Jesús hánajty ja'a Diosám. ³⁹ Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatia Jesús jim tiuun Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Jaduhñ yho'cy. ⁴⁰⁻⁴¹ Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hánajty tøø jiaančh xyjypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhiijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hánajty jaduhñ tøø xyajnáhdijy. Mänit højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhuucy. ⁴² Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia'agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúsøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyegøjät, yho'oguiä, jiujuquiä. ⁴³ Jaduhñ profetadøjc-hajxy jecy quuijahy coogä jäya'ayä piøjpä quüädieey hajxy yajnáhwa'ach yajcuhwa'achii, pønjatia Jesús ja'a miädia'agy mäbøjcäp.

⁴⁴ Cahnä ja'a Pedro hánajty miädiaacpädø'oyñä, mänit hajxy nägøxiä yhadägøoyy jioottägøoyyä ja'a Dioshespiritäm, pønjatia Pedro ja'a miädia'agy hánajty hamädoowhijtäp. ⁴⁵ Y ja'a judioshajxy, ja'a Pedro hajxy hánajty tøø piamechijäbä, ja'a hajxy hánajty mäbøjpä, coo hajxy jaduhñ yhiijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judioshajpä yhadägøoyy jioottägøoyyä, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøoyy. ⁴⁶ Hiç, miädoow ja'a judioshajxy jaduhñ coo ja'a ca'a judioshajpähajxy hánajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduhñä Dios hajxy hánajty quiapxpaady coo miøjät coo jiaančh. ⁴⁷ Mänitä Pedro ja'a judios nïmaayy:

—Neby højtsä Dioshespiritu xyhadägøoyy xjioottägøoyyäm, jaanä jaduhñ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägøoyy tøø jioottägøoyyäbä, hädaa ca'a judioshajxypä. Hahixøoby jaduhñ coo hajxy nïbèjpat.

⁴⁸ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judiospä jiaančh nämaayy coo hajxy nïbètät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaančh näbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro nïmaayy coo Pedro jim jiaac hidät mejtsxøø tågøøgxøø maa ja'a Cornelio tiøjcän.

11

¹ Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø jiojpoøø'oy, ja'a hajxy ca'a judiospä. Jaduhñä apøstoldøjc-hajxy miädoyhajty møødä mäbøjpädøjc-hajxy. ²⁻³ Pero coo ja'a Pedro jim nïcxtägajch Jerusalén, mänit nïhøjjä:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tøø mguhixy, ja'a hajxy ca'a judiospä. Tii hoy coo tøø nmøødcaay coo tøø nmøødhu'ugy.

Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ mänaañ, ja'a hajxy hánajty mänaambä coo ja'a ca'a judioshajxy tsipcøxp yajcircuncidarhjäpät nebiä judioshajxy quuihdujthatiän. ⁴ Mänitä Pedro quioxy mädiaacy tiiguioxpä hánajty coo tøø yhoj Cesarea:

⁵ —Jimhøch hánajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope, mänitøch nwiinhijxy coo tii hánajty quuihdøøñaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit hánajty xiojtsø'oguiä. Jaduhñ hánajty miänooñna'ay. Coo jaduhñ nïaaxcädaacy maach hánajtiän, ⁶ mänitøch jiiyby nguheebøoyy poobwittøjiooty. Mänithøchä animal madu'u nhijxy møødä hamädaaxtecypiähajxy, møødä hawa'anjatypä, møødä tsahñdy, møødä muuxy. ⁷ Mänithøchä Dios xñämaayy: “Pedro, pädø'og. Yagho'og yøø animal. Mänit mdsú'udsät.” ⁸ Mänitøch nhadsooyy: “Wiindsón, caj, cábøch yøø animal-duhmbä mänaa ndsu'uch. Hiç, cab højts nguhdujt jaduhñ myiñ coo højtsä animal hoñä'ä mädyiibä ndsu'udsät.” ⁹ Mänithøchä Dios jadähooc xñämäaguumbä: “Tijätyhøch nyajnáhdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy mwiiingäpät.” ¹⁰ Tägøøghooc-høchä Dios jaduhñ xñämaayy, mänithøchä poobwit nhijxy coo chajpèjcumbä tsajpootyp. ¹¹ Mänithøchä häna'c nädägøøg xñämejch maach hánajty nmejtsta'aguiän. Jim hajxy hánajty tøø choñda'agy Cesarea. ¹² Mänithøchä Dioshespiritu xñämaayy cooçh tähoocapxiä nbadu'ubøgät. Mänitøch njaančh møødnøcxy. Mänit hädaa mäbøjpädøjc-hajxy nädädujc piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo højts jim nmejch Cesarea, mänit højts jim ndøjtägøoyy maa ja'a craa Corneliohajpät tiøjcän. ¹³ Mänit højtsä Cornelio xyajmøødmädiaacy nebiägä Diosmoonsä tsajpootypät nïguehxtøø'xiän ja'a Cornelio wiiyuindum. Mänitägä Diosmoonsä ja'a Cornelio nïmaayy: “Jimä craa tu'ug yhiy Jope, ja'a xøhajpät Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduhñ coo yaa myinät. ¹⁴ Coo yaa miédsät, mänit miich xyhawaanaañä nebiä mbojpä mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät, møødä mhuung møødä mdo'oxy.” ¹⁵ Cooçh ndägøoyy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägøoyy jioottägøoyyä ja'a Dioshespiritäm, neby højts jayøbajit xyhuuc nägädaacämbän. ¹⁶ Mänitøch njahmiejstaacy nebiä Jesús tähooc miänaañän: “Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero mijts jaduhñ xyajnábetaamb ja'a Dios yhEspirituhaam”, nom højtsä Jesús xñämaayy. ¹⁷ Y coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadia Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmiøoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiospä, tøø ja'a Dios ja'a

yhEspiritu mioobiä, neby hajxy tøø xmiöoyyämän. Põnhõch hõõch coohtë Dios jaduhñ nnä'tä capxhadügät —nõmä Pedro miädiaacy.

¹⁸ Coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty jim Jerusalem, mänit hajxy hamoñ haducy miähmõoyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo miõj coo jiaančhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiõspä, tøø ja'a cuhdujt hajxy miöoyyäbä coo ja'a Dios hajxy jiojõgõ'õwät, mõød coo ja'a yhaxõõgcuhdujt hajxy ñajtshixõ'õwät, jaduhñ hajxy cõjxta'axiõõ jiuqyhädät nebiä Dios jiuqyhatiän.

¹⁹ Tõõoyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalem, mänitä mäbõjpadõjc-hajxy jim tiägõõyyä jaamdúunäbä tsaachtíuunäbä. Coo hajxy jim choññ, näje'e hajxy jäguembaady ñõcxõõyy, Fenicia, Chipre, Antioquía. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocõxpä homiaajä, jagooyyä judiõs ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajñähixõ'õyii. Põnjaty hänajty ca'a judiõs, cab hajxy hänajty yajñähixõ'õyii. ²⁰ Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jim toshmbä Chipre mõød Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Antioquía, hopionä Diosmädia'agy yajñähixõõyyä ja'a Jesuscõxpä, mõødä judiõshajxy, mõødä ca'a judiõshajxypä. Jaduhñ hajxy yajñähixõõyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindsõnhajtäm. ²¹ Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy, miõõdhajtäbä Dios ja'a miõcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jiejyquihdujt hajxy nämay ñajtshixõõyy. Mänitä Dios hajxy jiojõgõõoyy.

²² Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalem, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jim miayõ'õy Antioquía, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy. ²³ Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquía, mänit yhiyx coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty mõj tøø tiuñ, coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty tøø jiaančh mayõ'õy. Mänitä Bernabé jiaančh tehñ xioõndaacpõjcy. Mänitä Bernabé ja'a mäbõjpadõjc ñämaay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäbõgät hamuumdu'joot ja'a Jesucristocõxpä. ²⁴ Hojiootä Bernabé hänajty jiaančh tehñ miõød. Jiaančh tehñ miõødä Dioshespíritu hänajty je'eduhñ. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hänajty miäböcy. Paadiä mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jaduhñ tehngahnä miayõ'õy, ja'a hajxy hänajty mäbõjpä ja'a Jesuscõxpä.

²⁵ Coo ja'a Bernabé jim choññ Antioquía, mänitä Saulo hoy piady. Mänit hajxy jim nämetcs ñõcxtägajch Antioquía. ²⁶ Tu'jumõjtä Bernabéhajxy jim yhiyty mõødä Saulo maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxiän. Jimä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwiiingapxõõyyä. Jim Antioquía, jimä mäbõjpadõjc-hajxy yajxõbejtsõhnä cristianos, je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tøø jiojõgõõ'õy.

²⁷ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiiy quiaädaacy Antioquía. Jerusalem hajxy hänajty tøø choñnda'agy. Tøø hajxy hänajty ñajtsapxõõyyä ja'a Diõsäm. ²⁸ Tu'jäya'ay hänajty xiõhaty Agabo. Tøø ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty yhamugõõy. Mänitä Agabo tiänaayõ'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxõõ hänajty jiejy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduhñ jiaančh tõjajty cujegy mänaa ja'a Claudio hänajty jim tiuunõgmõødän Roma. ²⁹ Mänitä mäbõjpadõjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim Antioquía coo ja'a xädõ'õñ hajxy hänajty jim quiexa'añ Judea maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxy jimän. Jaduhñ hajxy hanidiuhmjaty jiejy, mäduhñtiä xädõ'õñ hajxy hänajty miõødä. ³⁰ Mänitä xädõ'õñ hajxy jaduhñ jiaančh quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim mänõcx Judea mõødä Saulo. Mänitä majjäya'adiõjc ja'a xädõ'õñ hajxy hoy miõ'oyii, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Judea.

12

¹ Mänitä mäbõjpadõjc-hajxy näje'e tiägõõyyä jaamdúunäbä tsaachtíuunäbä. Ja'a Herodes jaduhñ jatcõõyy, ja'a hänajty tuumbä gobiernä jim Judea. ² Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä espadahaam, ja'a Juan yhajch. ³ Coo ja'a Herodes jaduhñ yhiyx coo ja'a judiõshajxy hänajty xioõnda'agy je'eguiõxpä coo ja'a Santiago hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xõõ hänajty jajtät mänaa ja'a judiõs ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiaayän, ja'a ca'a tsoomiõõdpä. ⁴ Coo ja'a Pedro jaduhñ yajmajch, mänit chuumä. Xõõmsduhñ ja'a Pedro hänajty cwieendähadyii ja'a soldädäm. Tädujc-horajatiä soldadohajxy hänajty nämädaacxjaty yhadäna'ay. Niguiuwjitsäp hajxy hänajty. Tøø ja'a Herodes hänajty ywiinmay coo ja'a Pedro hänajty xõõnaxy yajtõyhajtyega'añii cu'ughagujc. ⁵ Hoyyä Pedro hänajty jia tsumiä, tehngahnä mäbõjpadõjc ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axy ja'a Pedrocõxpä, coo yhõxmadsoõjät.

⁶ Cujaboomä Herodes ja'a Pedro hänajty yajñõcxa'añ cu'ughagujc, jimä Pedro hänajty mia'ay puixtõgooty. Coods hänajty jaduhñ. Soldadohagujc hänajty mia'ay. Cõ'õxoch hänajty jaduhñ mejtsnax. Jimä soldadohajxy hänajty yhadäna'ay puixtõghaawjooty. ⁷ Mänitä Diosmoonsä tu'ug näguehxtõ'xy ja'a Pedro ywiinduum. Mänitä jõõn jiiy yagjajõõyy puixtõgooty. Mänitä Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitä Pedro ñämaayyä:

—Tsõgäm, pädõ'õg.

Mänitá Pedro ja'a cadena quio'øgahduutá. ⁸ Mänitá Diosmoonsá miänáangumbá, ja'a hánajty jim tsohmbá tsajpoooty:

—Niwiøhnda'adsøø. Pägø'øw yø'ø mgø'øg.

Coo ja'a Pedro jaduhñ quiuidiuuñ, mänit nāmáayyägumba:

—Pägø'øw yø'ø mjocxwit. Høøch pajáamác.

⁹ Mänitá Pedro ja'a Diosmoonsá jiaančh padu'ubøjcy. Cabá Pedro hánajty ñajuø'øy pø tøyyá ja'a Diosmoonsá jiaančh hijxy, tøgá ñá'a wiinhijx jaduhñ. ¹⁰ Mänitá Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpa hánajty yhadána'ayán. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miámetspán. Coo hajxy jim miejch maa tehñ piujxtøghaawán, mänit yhawaach hamdsoo. Coo hajxy piädsøømy, mänit hajxy weeñtiá jiaac nøcxy. Mänitá Diosmoonsá yhadägoyyøøñá. Nidiuhmä Pedro jaduhñ miähmøøyy.

¹¹ Mänitá Pedro wyiinmahñmejtsná. Mänit miänaañ quiopcooty:

—Tøyhajt jaduhñ coočhá Dios ja'a mioonsá tøø xyajnäguexy. Tøøch jaduhñ xyajnáhwa'ačh ja'a Herodesøxpá møødá judiøshajxy.

¹² Mänitá Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhñá Juan hajxy hánajty tyijpá Marcos. Tøø jáya'ayhajxy hánajty may yhamugø'øy tøgooty Diospa'yaaxpá.

¹³ Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitá tøgħaaw quiojxnojcy. Mänitá quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøgħaawán, ja'a hánajty xøhajpá Rode. Miädowaambiä Rode hánajty jaduhñ pøñá tøjc cojxnojpa. ¹⁴ Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitá Rode päyø'øguiä wyiimbijty xooñdáacáp. Cabá Rode ja'a tøjc ñá'a yaghawaach. Mänit hoy ñägapyx coogá Pedro hánajty jim tiána'ay tøguyy. ¹⁵ Mänitá Rode ñāmaayyá:

—Tøø miicháda'a mguhñiñ.

Pero tehngahná Rode hánajty miána'añ cooc hánajty jie'ejá ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejá. Ja'a yhaañāmādah yø'ø.

¹⁶ Jimá Pedro ja'a tøgħaaw hánajty tehngahná jia wi'i quiojxnocy. Coo hajxy hoy yaghawa'ačh, mänit hajxy yhiyjxy coo hánajty jiaančh je'ejá. ¹⁷ Mänitá Pedro seña tiuun quio'øhaam coo hajxy yhamonát. Mänit jaduhñ miädiaacy neby hánajty tøø yajpádsømyii puixtøgooty ja'a Diósám. Mänit jiaac mānaañ:

—Nøcxá Santiago hajxy hawaanä møødá mabøjpädøjc coočh tøø nnähwa'ačh.

Coo ja'a Pedro jaduhñ miädiaacpádøøyy, mänit wiingtuum ñøcxná.

¹⁸ Coo jobøøñá, mänitá soldadohajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy coo ja'a Pedro hánajty quia'a jiiñiän puixtøgooty. ¹⁹ Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a Pedro yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitá soldadohajxy yajnähdsøømä, ja'a hajxy hánajty tøø yhadána'ayäbá maa ja'a puixtøjcän. Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitá Herodes jim choññ Judea. Mänit jim ñøcxy tsānaabiä Cesarea.

²⁰ Mänitá Herodes ja'a cu'ug jiaančh tehñ miäjootma'ty, ja'a hajxy hánajty tsānaabiä jim Tiro møød jim Sidón. Mänitá cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuuñ coo hajxy nägøxiä jim ñøcxät ja'a Herodes wyiinduum. Jimá Herodes ja'a mioonsá hánajty tu'ug xiøhaty Blasto. Møjtuuñgá Blasto hánajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduumän. Mänitá cu'ugá Blasto hajxy miājuuyy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbédät, weená tsip jaduhñ ñäxy miay. Hix, jimá cu'ughajxy hánajty tiuunäacthaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän. ²¹ Coo hajxy hánajty tøø yajcuhudcy mānaa hajxy hánajty jim yhamugø'øwa'añän maa ja'a Herodes wyiinduumän, mänitá Herodes ja'a reewyit piägøøyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabejtän, maa ja'a cu'ughajxy hánajty tøø yhamugø'øyan. Mänitá Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpá.

²² Mänitá cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpá:
—Yø'ø craa xim capxpá, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiäya'ayä neby højtshájtäm.

²³ Tuuná hajxy jaduhñ ñá'ä mānaañ, mänitá ja'a Diosmoonsá ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduhñ yajpa'ambejtä je'leguiøxpá coo ja'a Dios hánajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitá Herodes tiøøngcuhsu'tsä. Mänit yho'nä.

²⁴ Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahná hánajty jaduhñ wia'xy wiinduhmyñāax wiinduhmyguiajpt.

²⁵ Hoorä, coo ja'a Bernabé møødá Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hánajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxtägajch jim Antioquia. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

13

¹ Jim Antioquia, jimá jáya'ayhajxy hánajty may tøø yhamugø'øy Jesúswiingudsähgøøbiä. Naje'e hajxy hánajty tiuñ Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Naje'e hajxy hánajty tiuumbä yajnähixøøbiä. Ja'a hajxy hánajty jaduhñ tuumbä, jue'e hajxy hánajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmbä, Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén

ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø guobiernähätibä Galilea. ² Jiibiä Dios hajty hänajty wyingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Dioshespiritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajnähdijy coochä nduung hajxy xtiüünät. Mwiinguexäp hajxy jaduhñ.

³ Coo ja'a mäbøpädøjc-hajxy jaduhñ Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänitä Bernabéhajxy quio'ønähgäjpä møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

⁴ Mänitä Bernabéhajxy wyinguejxä ja'a Dioshespiritäm coo hajxy wiädität Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiy yhädaacy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'øy, Mänit hajxy ñøcxy Barjesús ja'a Sergio Paulo naax hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpä. ⁵ Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomanajcy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänajty piawädijpä nä'ä jamioød.

⁶ Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quioøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpä, ja'a hänajty xøhjäp Barjesús. Judío hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduhñ hänajty yhöñda'agy cooc tyijy hänajty je'e Dyiosquexiä. ⁷ Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miojyaaxä møødä Saulo. Miädowäämbiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. ⁸ Haa ja'a Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegoaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduhñ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty miädowa'añ, cabä Elimas jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mäbøgät. ⁹ Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänajty je'e xiøhjäp møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespiritu hänajty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty. ¹⁰ Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaanç tehñ yhöñndaacp miich. Jaanç tehñ yhaxøøg miichä mwiinmahñdy. Caj miich myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quihuujthädät. Ti miich jaduhñ coo mwil'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä. ¹¹ Xyajcumädowaamb miichä Dios. Xyajwiinxoodsaamb miich jaduhñ. Jecy miich wiinds mmähmø'owa'añ. Caj miichä jajpä mdsoj hixa'añ, —nømä Elimas ñämaayyä.

Mänitä Elimas jiaanç wiinxoo'ch. Hobiänejpä hänajty tioonda'ay maa ñøcxø'owät. Yhöxtaaby hänajty jaduhñ pøn jaduhñ wiinwidsäp. ¹² Coo ja'a Sergio Paulo jaduhñ yhiijy nebiä Elimas hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaanç mäbøjcy coo tøyyä.

¹³ Mänitä Pablohajxy jim biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñäxjumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wiyimbijnä nidiuhm. Mänit yhädaacnä Jerusalén. ¹⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim chohñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquia, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy jiiy yhäñaaguiädaacy. ¹⁵ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jiiy tuumbä tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiujahyyän, møødä maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitä Pablohajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

¹⁶ Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quio'ø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhñ yhamädoowhit. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitashajxy, møødä mijts ca'a israelitabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy. ¹⁷ Höjts israelitabä, Dios höjts nDioshajpy. Jegyhajty höjtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadsäna'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhñ yajnähdijjä ja'a Diösäm coo hajxy hänajty quiu'ughada'añii ja'a Diösäm. Mänit hajxy jim Egipto yhöxwoobädsøømä ja'a Diösäm. Jaduhñä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. ¹⁸ Coo hajxy jim wiomejtsä pactuum maa hänajty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Miece'xtujpiä Dios hänajty jaduhñ, hoyyä miädia'agy hänajty quia'a jagä yajtuunäxä. ¹⁹ Mänitä israelitashajxy jim ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Canaän. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä, ja'a näjxutujc-hagajptpä, cøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diösäm. Mänit höjtsä nhapä ndeedyhajxy ñaaxpaatnä. ²⁰ Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hänajty tøø yhyty coo hajxy hänajty tøø choon Egipto.

Mänitä Dios miänaañ coo cuduung hajxy miøødhädät. Jaduhñ hajxy jecy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehñ tiuun cuduung. ²¹ Mänitä cu'ughajxy miänaañ coo gobiernä hajxy mio'owøøjäät, coo hajxy jaduhñ yhane'emøøjäät. Mänitä Dios ja'a Saul yajnähdijy coo

je'e tiúnat gobierná, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hánajty jegyhajty tøø yphaphaty tøø tieedyhaty. Juxychágui'xjomøjtá Saúl jaduhñ tiuunñ gobierná. ²² Mänitá Dios miánaanná coo Saúl jaduhñ quia'a tiúnat gobierná. Jaduhñ miánaanná coo David jaduhñ ween tiuunná gobierná: "Njaanč tehñ quiumáabiøčhá David jaduhñ, ja'a Isai yhuung. Cøxaamb jaduhñ quidiuna'añ waambátyhøch nnáma'awa'añ", nømá Dios ja'a David jecy ñänøømy. ²³ Mänitá Jesús cujey jiaac mejh. Ja'a Jesús ja'a David jecy yphajht tieedyhajt. Paadiá Dios ja'a Jesús quiejxy coo ja'a israelitashajxy jaduhñ ween min yajñahwa'ačhii. Jéquiäná Dios hajxy jaduhñ yajwiinwaanøøyyá coogá yajñahwaatspá hánajty quixa'añ. ²⁴ Cahná Jesús hánajty tiägø'øyná wädijpá, jimá Juan ja'a israelitas ja'a Diosmádia'agy hánajty yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcduhñt hajxy nägøxiá ñajtshixø'owät, møøel coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsähgø'owät, møød coo hajxy ñábétát. ²⁵ Coo ja'a Juan hánajty tiuumbádø'owaanná, mänit miánaañ: "Jaduhñhöch mijtsáda'a xñänøømy cooc tyijy høøch nGristo. Ca'ačh nje'ejá. Jímhøčhá njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas møcmájaamøød je'e miedsa'añ queech høøčh. Cábøch cuhdujt jaduhñ njaty møødá nebiá cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac medsaambá."

²⁶ Mägu'ughajpádøjc, højtsá Abraham jecy nhaphajt ndeedyhátäm; møød mijts ca'a judiøspá, mwiingudsähgøøbiá Dios hajxypá. Nägøxiá ja'a Dios hajxy tøø xyajñähdiñjäm coo hajxy nägøxiá xyajñähwa'adsáañäm. ²⁷ Coo ja'a Jesús quioot' Jerusalén, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øy coo hánajty je'e Dyiosquexiá. Ni ja'a teedywiindsønhajxy hánajty quia'a najuøøbiá. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cá, jaduhñá Diosmádia'agy hajxy yajtøjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hánajty yagho'oga'añii. Ja'a profetadøjc-hajxy jaduhñ jecy cujahy, ja'a Diosmádia'agy hajxy hánajty jegyhajty mawädijpá. Høyyá cu'ugá Diosmádia'agy hánajty jia mädøy wiingusábadohaam nebiá profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hánajty jia mádia'aguiän, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús hánajty Dyiosquexiá. ²⁸ Jaduhñá cu'ughajxy hánajty tehngajná ñä'ägá mánaañ cooc tyijy ja'a Jesús hánajty hanaxiá tøø quidiäeey. Pero cab hánajty jaduhñ ñä'ä tøyýábá. Høy hánajty quia'a jagá tøyýá, tehngajná cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduhñ ñämaay coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogøøjät. ²⁹ Coo ja'a Jesús jaduhñ jiaanč ho'cy, cøjx jaduhñ tiøjiajty nebiaty jim miádia'agyjiän maa ja'a Diosmádia'agy myiñän. Mänit yajmánajcá cruzcøxp. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy. ³⁰ Mänitá Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. ³¹ Mayhoocá Jesús jaduhñ jiaac hijxá ja'a jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hánajty quipxy tøø piadsohndá'aguiäbá jim Galilea. Quipxiá Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorá, jáda'ahatiá Jesús hajxy miádiaacpá maa ja'a judiøshajxiän coogá Jesús Quiáristo.

³² Paady højts mijts jaduhñ nyajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpá. Jequiän højts nhap ndeedyhajxy yhawáañäxá ja'a Diósám coogá Dios ja'a yajñahwaatspá hánajty quixa'añ. ³³ Coo ja'a Jesús hajxy tøø xñähho'túütäm, møød coo jiuujypiøjtägajch, jaduhñá Jesús hajxy tøø xjiaanč yajñahwaatpám. Jaduhñá Dios ja'a miádia'agy yajtøjiajty neby højts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáañäxám coogá Dios ja'a yajñahwaatpá hánajty quixa'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a salmo miámetspän: "Høøch miich nHuunghajpy. Jáda'ačh miich tøø nyagjujypiøjtägach." ³⁴ Jéquiäná Dios jaduhñ miánaañ coogá yHuung hánajty yagjujypiøjtägatsa'añ, jaduhñäc je'e quia'a pú'udsát. Jaduhñ jim myiimbá cujaay maa ja'a Diosmádia'aguiän: "Mjítshøch ngunuu'xaamby nebiøčhá David tøø nyajñána'ayän. Nyajtøjiadámboch jaduhñ." ³⁵ Jaduhñ jim myiimbá cujaay wiingsalmojooty: "Caj miich mmána'ana'añ coo ja'a mHuungá ñi'xá quiopc piú'udsát, coo hánajty tøø yho'ogy. Myagjujypiøjtägatsaamby miich jaduhñ", nømá Dios ñämaayyá. ³⁶ Hoorá, coo ja'a David jecy miähanehmbádøøyy nebiá Dios hánajty tøø yajñähdiñjiän, mänitá David yho'ná tiägooñá. Mänit hoy ñaaxtägø'øy. Mänit piuutsná. Tøyhajt jaduhñ. ³⁷ Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je'eguiøxpá coo yagjujypiøjtägajtsá. ³⁸⁻³⁹ Mägu'ughajpádøjc, huuc hamádoowhit hajxy, jaduhñ højts mijts nyajwiingapxø'øy coo ja'a Jesús hajxy nägøxiá tøø xñähho'túütäm, møød coo jádähøoc jiuujypiøjtägajch. Pønjaty jaduhñ mábøjp, nähwa'adsaamb hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmø'øwa'añ. Høyyá jecyquihdujt hajxy hijty nja wi'i quidiunaañäm, ja'a Moisés jecy quijáhyyäbá, cab hajxy hoy pedyi ngudiunaañäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsaañäm. ⁴⁰ Naxy hádaa mádia'agy hajxy mdehñ miábøgát neby højts mijts cham nyajwiingapxø'øyän. Pø caj, wehndá hajxy mjat mhabétát nebiá profetadøjc-hajxy jecy quijahyyän:

⁴¹ Huuc mädow hajxy, pønjaty jaduhñ mäwiingapxpejp, myagjuø'owáp hajxy jaduhñ; mniguii'uds mniguiuhhämeedø'owøøjáp hajxy.

Hix, hoy-yagjuø'øñøch jaduhñ njaanč tehñ yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduumha-xiän.

Pero cab hajxy jaduhñ miábøga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambá, nømá Dios jecy miánaañ.

⁴²⁻⁴³ Mänitá Pablo miädiaacpádooñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtøjpádsøømy møødä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyá coo hajxy jadähooc ween min miädia'agy ja'a sábado hánajty jaac miimbä, neby hajxy hánajty tøø yhuuc mädiaacpän. Mänitá Pablo jäya'ay hajxy may piadu'ubøjcä, møødä judiøshajxy, møødä ca'a judiøspähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty mäbøjpä. Mänitá Pablohajxy miänaañ coo ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhadät.

⁴⁴ Coo ja'a sábado hánajty jadähooc yhabáatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judiøš chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hánajty miädoyhaty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty jadähooc miädia'agäängumbä. ⁴⁵ Coo ja'a judiøš wyiindsøghajxy jaduhñ yhiyx coo ja'a cu'ughajxy hánajty jaanč tehñ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoowhijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hánajty yhöñda'agy. Wiingapxpéjtäbä Pablohajxy hánajty jaduhñ. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ höjtsä Dios tøø xwyiinguexy coo höjts mijs judiøspä jayøjp nyajwiingapxø'owät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijs hädaa mädia'agy mnä'ägä mädowna'än. Coo hajxy jaduhñ mga'a mäbøga'än, paady jaduhñ quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhädät nebiä Dios homiänaajä jjugyhatiän. Cab höjts mijs hädaa mädia'agy nyajmøødmädia'agaannä. Jim höjtsä jäya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'owaannä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian.

⁴⁸ Coo hajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, mänit hajxy xioondaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coogä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä jiaanč tehñ yhooyä. Mänit hajxy nägøxiä miäbøjcy, pøjatiä Dios hánajty tøø yajnähdiy coo hajxy jjugyhada'än homiänaajä neby je'e jjugyhatiän. ⁴⁹ Mänitá Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt. ⁵⁰ Mänitá mäyøøjäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hánajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy ñämaayyá coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judiøšwiindsøghajxy jaduhñ mänaän. Jaduhñ hajxy hánajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy yhöxpäbo'owøøjät. ⁵¹⁻⁵² Mänitá Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxijty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhñ quioyq ca'ay. Hijxtahnd hajxy jaduhñ yajcähxø'c coo ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty nämay quia'a mäbøga'än. Pero ja'a jäya'ayhajxy hánajty mäbøjpä, jaanč tehñ xioondaacp hajxy hánajty. Höxtä piaatypä Dioshespíritu hajxy hánajty. Mänitá Pablohajxy jim choññä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Iconio.

14

¹ Mänitá Pablohajxy jim miejch Iconio. Coo sábado yhabaaty, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judiøš ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitá Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitá jäya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judiøshajxy, møød hajxy ca'a judiøspä. ² Pero cabä judiøshajxy nägøxiä miäbøjcy. Mänitá jäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä, ja'a hajxy hánajty ca'a judiøspä, ja'a hajxy hánajty mäbøjpä. Jaduhñ hajxy jiojcapxøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judiøshajxy jaduhñ mänaän, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpä. Jaduhñ hajxy hánajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. ³ Jejquiiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'ä mädia'agy. Jaduhñ hajxy hánajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hánajty yajnaxy. Hijxtahnd hajxy hánajty yajcähxø'py jaduhñ coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hánajty tøø mio'oyii. Hiñ, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hánajty yajnaxy. Jaduhñä cu'ughajxy hánajty tiu'ugmädia'aguia. Näje'e ja'a judiøš miädia'agy hajxy hánajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hánajty miäbøjcä. Dioswiinguexiä Pablohajxy hánajty tiuumby møødä Bernabé. ⁵ Mänitá møjtuungmøødpähajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quihuga'adsøøjät. Jaduhñä judiøshajxy piämänaambä møød hajxy ca'a judiøspä. ⁶ Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim piäyø'cy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Licaonia, møød maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Listra møød Derbe. ⁷ Mänitá Diosmädia'agy hajxy jim tiägøøyy yajwiingapxøøbiä Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

⁸ Jimä pa'amjäya'ay hánajty tu'ug čhäna'ay Listra. Tecymiuquiiä mähdiøjc hánajty tøø myiñ tøø quia'ay. Cahnä hánajty mänaa yo'oyø'ogv. ⁹ Jiaanč tehñ yhamädoowhijpiä mähdiøjc hánajty waambatiä Pablohajxy hánajty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiøjc jaduhñ yhiyx coo ja'a mähdiøjcä jioot hánajty tøø piäda'agy coo miøcpøgät, møød coo hánajty miäbøcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hánajty miøødhajtä, ¹⁰ mänitá Pablo ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Pädø'og, tänaayyø'og.

Mõca Pablo jaduñ miänaañ. Mänitã craa jiaančh tänaayyø'cy. Mänit hoy tiägøõñä yohbiã. 11-12 Coo ja'a cu'ugã craa hajxy jaduñ yhiijy coo hãnjaty tøø miøcpøcy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpã yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tøø ja'a Zeus hajxy xñãgãdãacãm møødã Hermes, ja'a hajxy nwiingudsãhgøøyyãmbã. Tøø hajxy jaduñ ñibiãda'agyii neby jãya'ayãn —nømä Pablohajxy ñãnøømã.

Jaduñã Bernabé hãnjaty yhajodhadyii nebiã Zeusãn. Haa ja'a Pablo, jaduñ hãnjaty je'e yhajodhãjtãbã nebiã Hãrmesãn, je'eguiøxpã coo ja'a Pablo hãnjaty jiaančh tehñ miãdia'agy. 13-14 Pero cabã Pablohajxy hãnjaty wyiinjuø'oy waambaty hajxy hãnjaty ñãnøymii. Hoorã, jimã tsajtøjc hãnjaty tu'ug cajtpa'a maa ja'a cu'ugã Zeus hajxy hãnjaty wyiingudsãhgøøyãn. Ja'a jãya'ay hãnjaty jim tuumbã teedy, mänitã waj may yajmeich maa ja'a Pablohajxy hãnjaty cajtpa'a tøø miãhmø'oyãn. Mayyã pøjy jaduñ yajmejtpã. Mänitã Pablohajxy tiägøøyyã wiingudsãhgøøyyãbã. Ja'a cu'ughajxy møødã teedy, je'e hajxy hãnjaty mãwiingudsãhgøøby. Mänitã teedyhajxy tiägøøyy mãnaambã coogã waj hajxy hãnjaty yoxa'añ ja'a Pablocøxpãhajxy. Hagriegohaam hajxy jaduñ miänaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduñ wyiinjuøõñã nebiã cu'ughajxy hãnjaty jiatcø'owa'añ, mänitã Pablohajxy tiägøøyy tajpã maabiã. Mänitã wyit hajxy quiøø'ch. Mänit hajxy jim tiägøøyy cu'ughagujc. Mänit hajxy yaaxy:

15 —Mãgu'ughajpãdøjc, ca'a højts xwyiingudsãhgøø'oy. Jãya'ay højts nej mijtsãn. Paady højts yaa tøø nmech maa mijts mgajptãn, coo højts mijtsã Diosmãdia'agy nyajwiin-gapxø'owãt, jaduñã Dios jujiã ja'a miãdia'agy hajxy mmãbøjçãt. Jéquiãñã Dios ja'a tsajt yhädiuun, møødã naaxwiin, møødã mejy, møødã tijaty jaac jii, cøxiã. Jaduñã Dios miãna'añ coo hajxy je'e mwiiingudsãhgøøñãt, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mñajtshixøõñãt, ja'a ca'a tsoobaatpã. 16 Hijty, jaduñã Dios hijty miãna'añ coo ja'a jãya'ayã yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ. 17 Homiãnaajã ja'a Dios yajcãhxø'øgy coo hojioot jiaančh tehñ møødã maa mijtsøxpãn, møød coo yajtu'uy coo yajta'xy, møød coo ja'a camã tu'u yaghoyø'oy, jaduñ hajxy ngaayy nhúucãm jootucj —nømä Pablohajxy miãnaañ.

18 Hobiãnejiã ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduñ yajmãbøjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yoxãt, coo ja'a Pablohajxy jaduñ quia'a wiingudsãhgø'owøød møødã Bernabé.

19 Mänitã judiøshajxy näje'e miejch. Antioquia hajxy hãnjaty choon møød Iconio. Mänitã cu'ug hajxy yajmãbøjtãgajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hãnjaty yhøhnda'agy møødã Bernabé. Mänitã cu'ugã Pablo hajxy jaduñ jia ca'ch. Jaduñ hajxy hãnjaty yhajodhaty coo ja'a Pablo hãnjaty tøø yho'ogy, pero cab hãnjaty tøø ñã'a ho'pã. Mänitã Pablo hajxy hoy yhøxwich cajtpa'a. 20 Ja'a jãya'ayã Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty jaduñ tøø miãbøquiãbã, mänitã Pablo hajxy hoy jiuhmugø'oy. Mänitã Pablo jadãhooc wyiinmahñmeich. Mänitã Pablohajxy jaduñ jiby tiägøøguiumbã cajptooty møødã mãbøjçãdøjc. Cujaboomã Pablohajxy jim choñh møødã Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hãnjaty jaduñ xiøhatiãn Derbe.

21 Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mänitã Diosmãdia'agy hajxy tiägøøyy hawaan hayaaxøbiã. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miãdooyy, mänit hajxy may miãbøjcy. Mänitã Pablohajxy jim wyiimbøjçumbã. Mänit hajxy jim ñøcxtãgajch Lистра, møød jim Iconio, møød jim Antioquia, majaty hajxy hãnjaty tøø yhuuc hoobiãn. 22 Ja'a jãya'ayã Diosmãdia'agy hajxy hãnjaty tøø miãbøquiãbã, mänit hajxy wyiingapxøøyyã coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hamuundujoot pianøcxãt tehngahnã, hoy hajxy jaduñ cu jia mãnãx cu jia yajnaç ja'a tsaachpã ja'a peenã. Mänit hajxy jaduñ jim ñøcxãt Dioswiinduum. 23 Majatiã Pablohajxy hãnjaty wiãdity, wyiinguejxyp hajxy hãnjaty pøn jaduñ jim túnãp wiindsøn maa ja'a tsajtøjçãn. Mänitã Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduñ quiuweendãhadøøjãt ja'a Diøsãm, ja'a hajxy hãnjaty tøø miãbøquiãbã. Jaguiay jayhu'uguiã Dios hajxy hãnjaty miãnuu'xta'agy.

24 Mänitã Pablohajxy jim ñaxøøyy møødã Bernabé maa ja'a naax hãnjaty xiøhatiãn Pisidia. Møød hajxy jim yhoobiã maa ja'a naax hãnjaty xiøhajpãn Panfilia. 25 Mänitã Pablohajxy jim jadãhooc miãjtscumbã Perge. Jimã Diosmãdia'agy hajxy jadãhooc yajwã'xcumbã. Mänit hajxy ñøcxy jadãhooc Atalia. 26 Jim hajxy jadãhooc hoy biarcotãgø'oy. Mänit hajxy jim ñøcxcumbã Antioquia maa hajxy hãnjaty jaduñ tøø yhuuc tsohndaacpãn, maa hajxy hãnjaty jaduñ tøø wyiinguexyijian coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiuunãt. Coo hajxy jaduñ jim miãjtstãgajch Antioquia, yaghabejt hajxy jaduñ nebiã Dios hãnjaty tøø yhan'eemiãn coo hajxy jaduñ tiuunãt. 27 Coo hajxy jim miejch Antioquia, mänitã Pablo ja'a mãbøjçãdøjc hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miãdiaacy nebiãtiã Dios hajxy hãnjaty tøø piuhbedyijian, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduñ tøø yecy coo ja'a jãya'ayhajxy jaduñ miãbøjçãt, ja'a hajxy hãnjaty jaduñ ca'a judiøspã. 28 Jejquiã Pablohajxy jim yhiijty Antioquia. Xyiicy xioønãdacy hajxy jaduñ møødã mãbøjçãdøjc-hajxy.

15

¹ Mänitá jáya'ayhajxy jaduhñ jim näje'e miejch Antioquia. Judea hajxy hánajty tøø chohnda'agy. Mänitá mábøjpädøjc-hajxy yajnáhixøøyyá coo hajxy jaduhñ quiudiúnát nebiá Moisés hánajty jegyhajty tøø yhane'emián, coo hajxy yajcuncuncidarhádat. Cooc hajxy jaduhñ quia'a cudiúnát, cábc hajxy jaduhñ ñáhwá'adsát. Ja'a jáya'ayhajxy hánajty jim tsohmá Judea, je'edsá mábøjpädøjc hajxy jaduhñ yajnáhixøøyy. ²⁻³ Pero cabá Pablo-hajxy jaduhñ quiumaayy coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajnáhixø'owøøját. Mänitá Pablo ja'a mádia'agy hajxy jaduhñ yajcapxiøøyy coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ quia'a mábøgat neby hajxy hánajty tøø yajnáhixø'oyiiján coo hajxy tsipcøxp yajcuncuncidarhádat. Mänitá Pablohajxy jim quiejxá Jerusalén møødá Bernabé, møødá wiinghána'c-hajxy. Ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ mäguejx coo ja'a tsip ja'a pleetá jaduhñ ween nøcxy yajcøxy yajmay. Ja'a jáya'ayhajxy hánajty jim tuumbá Jerusalén maa ja'a tsajtøjcán, je'edsá tsip ja'a pleetá hajxy hánajty miøødyajcøxaamby miøødyajmamaamby, jaduhñ hajxy quia'a tsipyajpádø'nát. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'ubøjcy Antioquia, mánit hajxy jim ñaxøøyy maa ja'a naax hánajty xiøhatián Fenicia, møød jim maa ja'a naax hánajty xiøhatián Samaria. Jimá Pablo ja'a mábøjpädøjc hajxy miøødmádiaacy, ja'a hajxy hánajty tsánaabiá jim Fenicia møød jim Samaria. Jaduhñá Pablohajxy miádiaacy coogá jáya'ayá Diosmádia'agy hajxy hánajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hánajty ca'a judiøspá, møød coogá yhamdsoo cuhdujt hajxy hánajty tøø ñajtshixøøñá. Coo ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ miádooyy, mánit hajxy jaduhñ jiaançh tehñ xioondaacy.

⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén møødá Bernabé, mánitá mábøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcán, møødá Dioswiinguexyppáhajxy, møødá tsajtøjc-wiindsønñhajxy. Mänitá Pablohajxy miádiaacy nebiatiá Dios hajxy hánajty tøø piuhbedyiján. ⁵ Jimá fariseoshajxy näje'ebá. Tøø ja'a Diosmádia'agy hajxy hánajty miábøjpá ja'a Jesucristocøxpá. Mánit hajxy tiánaayyø'cy. Mánit hajxy miánaañ:

—Tsipcøxpá mábøjpädøjc-hajxy yajcuncuncidarhájpát, hoy hajxy jaduhñ quia'a jagá judiøspá; weená mádia'agy hajxy jaduhñ quiudiuiñ nebiá Moisés jecy yhanehmián —nømmá fariseoshajxy miánaañ.

⁶ Mänitá Dioswiinguexyppáhajxy yhamugøøyy møødá tsajtøjc-wiindsønñhajxy. Mánit hajxy tiägøøyy mádiaacpá waambatiá fariseoshajxy tøø miána'añ. ⁷ Mänitá Pedro tiánaayyø'cy mádiaaccujc. Mánit yajcapxøøyy:

—Puhyá'adiøjc, mnajuøøby hajxy jaduhñ coochá Dios jecy xwyiinguejxy coochá jáya'ayá Diosmádia'agy nyajwiingapxø'owát, ja'a hajxy ca'a judiøspá, coo hajxy miábøgat, jaduhñ hajxy ñáhwá'ads quuihwá'adsát. ⁸ Haa ja'a Dios, xyhixyhájtámá njootá njuehñdyhajxy. Coo ja'a Diosmádia'agy hajxy jaduhñ miábøjcy, ja'a ca'a judiøspá, mánitá Dioshespíritu hajxy miøøyyábá, nebiá Dios ja'a yHespíritu hajxy tøø xmiøøyyám højtshájtám. Jaduhñá tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhñ paaatpá, neby højts tøø nbáatám. ⁹ Tu'cuhdujtá Dios hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwaatsám møødá cajná judiøspáhajxy. Coo hajxy jaduhñ tøø miábøjpá, paadiá piojpa quiádieeyhajxy tøø ñáhwaatspá. ¹⁰ Pero jaduhñ mijts mja mána'añ coo ja'a cajná judiøspá ja'a mádia'agy hajxy jaduhñ quiudiuiumbát nebiá Moisés jecy yhanehmián. Ni højts pedyii nga'a cudiuiunám, højts judiøshájtám. Ni højtsá nhapá ndeedyhajxy hjty jegyhajty hoy quia'a cudiuiunám. Coo mijts jaduhñ mja mána'añ coo ja'a cajná judiøshajxy jaduhñ quiudiuiumbát, jaduhñ hajxy myajcáhxøøgy nebiá Dios ja'a miádia'agy hajxy mga'a mábøjcábán. ¹¹ Pero jaduhñ hajxy nnajuøøyyám coo ja'a Jesús hajxy tøø xñá'a yajnáhwaatsám tu'cuhdujt, møød højts judiøspáhájtám, møødá cajná judiøshajxy. Hojiotá Jesús jaduhñ miøødhajpy maa højtsøxpáhájtám —nømmá Pedro miánaañ.

¹² Mänitá mábøjpädøjc-hajxy miádiaacpádøøyy, ja'a hajxy hánajty jim tsánaabiá Jerusalén. Mänitá Pablohajxy tiägøøyy mádiaacpá møødá Bernabé nebiatiá Dios ja'a miájaa hánajty tøø yajcáhxøøgy maa ja'a jáya'aguixøpáhajxián, ja'a cajná judiøspáhajxy, møød nebiatiá Pablo ja'a hoy-yagiuøøñájatpá hajxy hánajty tøø tiuñ. ¹³ Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miádiaacpádøøyy, mánitá Santiago miánaañ:

—Puhyá'adiøjc, huuc tuñá mayhajt hajxy, huuc hamádoowhit hádaa mádia'agy hajxy. ¹⁴ Jaduhñá Simón tøø mádia'agy coo ja'a Dios ja'a hojiot miøødhajná maa ja'a jáya'aguixøpáhajxián, ja'a hajxy cajná judiøspá, møød coo ja'a Dios wyyimbyi pønajat jaduhñ quiu'ughádäp. ¹⁵ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmádia'aguián nebiá profetadøjc-hajxy jecy quiapxy miádiaaquian coo ja'a Dios hojiot hánajty miøødhada'añ maa ja'a jáya'aguixøpáhajxián, ja'a hajxy cajná judiøspá. Jaduhñá profeta Amós jecy quiujhay quiuguee'ch ¹⁶ coo ja'a Dios jaduhñ miánaañ:

Nguexáambiøçhá nguuexy coo ween jaduhñ yhanehmbá nebiá David jecy yhanehmián,

¹⁷ jadúhñhøçhá jáya'ayhajxy xwyiingudsáhø'owát,

ja'a hajxy cajná judiøspá, pønjátyhøch tøø nwiimbyi cooch je'e ngu'ughádát.

¹⁸ Jéquiáná Dios jaduhñ miánaañ coo jaduhñ yajtøjiada'añ.

¹⁹ Mänitá Santiago jiaac mänaañ:

—Tøyhajt jaduñh nebiá Diosmädia'agy miána'añän. Cab jaduñh yhahixø'øyy coo ja'a mæbøjpädøjc hajxy nghanéhämät, ja'a hajxy ca'a judiospä. Cab hajxy nmámáayänät coo højtsä nguhdujt hajxy xpiahíxámät, højts judiøshájtäm. ²⁰ Jaduhñ mæbøcypia, tsøc hajxy yajnajaayøøyyäm coo hajxy jaduñh quia'a tsú'udsät tjatiá jáya'ayhajxy tøø yoxy quepychechwínduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo animalnøty hajxy quia'a hu'ug quia'a jøø'xät. ²¹ Jaduhñ Moisés jecy quiujahy coo højts jaduñh nguhdujt hájtämät, højts judiøshájtäm. Jaduhñ højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnähixøøyyäm maa ja'a tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

²² Mänitá mæbøjpädøjc-hajxy nägøxiá quiojyquiapxyhajty møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn'hajxy, coo ja'a cunocy hajxy jim quiéxät Antioquia, coo ja'a Pablo-hajxy miødhadøøjat møødä Bernabé. Mänitá Judashajxy jaduñh wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy jaduñh quiunocyhádt. Jimä Judashajxy hånajty quiopc-haty møødä Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtsu'u ja'a Judas hånajty xiøhaty møødä Barsabás. ²³ Mänitá mæbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuñ. Mänitá Pablo ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøøyyä coo hajxy miänøcxät Antioquia. Jaduhñä nocy hajxy quiujahy:

“Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judiospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmæbøcy, pønajty jim tsánaaby Antioquia, møød jim Siria, møød jim Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ, højts mæbøjpädøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn'hajxy. ²⁴ Tøø højts jaduñh nmædoyhaty coo højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e jim tøø yhooy maa mijtsän. Ca'a yhojts jaduñh nguejx; hamdsoo jøøt hajxy jim tøø ñøcxät. Jaduhñ højts tøø nmædoyhaty coo mijtsä häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ, ja'a hajxy jim tøø yhooyäbä maa mijtsän, møød coo mijts näje'e tøø myajwiinhøøñ. ²⁵ Coo mijtsä häna'c jaduñh xjia wi'i wyiinhøøna'añ, paady højts tøø ngojyquiapxyhaty coo højtsä nmägu'ughajpä nämetsc jim nguéxät maa mijtsän näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Højtsä Pablo njaanč tehñ chojpy njaanč tehñ pia'høooby møødä Bernabé. ²⁶ Jaanč tehñ yhooyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ. Coo hajxy jaduñh hoy miäduñ, paady hajxy mayhooc tøø jia wi'i yagho'oga'añii. ²⁷ Ja'a Judas højts nwiinguejxyp møødä Silas coo hajxy jim ñøcxät maa mijtsän. Hajjäya'ayhaam mijts jaduñh xmiøødmädia'aga'añ waambaty højts cham njaay ngueehän nocyquiøxp. ²⁸⁻²⁹ Jaduhñ højtsä Dioshøpíritu tøø xmiøødcojyquiapxyhaty coo mijts nghané'emät coo hajxy mga'a tsú'udsät mädyijjaty animal ja'a häna'c tøø yoxy quepychechwínduum, møød coo animal hajxy mga'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy mga'a møødmá'awät. Coo hajxy jaduñh mgudiünät, jaduñh hajxy mniyaghooy'øwøøjat. Cabä wiingcuhtjyt yaghane'ema'añ. Ja'a Dios hajxy jaduñh xcwieendähädäp.” Jaduhñä mæbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuñ, ja'a hajxy hånajty jim hijpä Jerusalén.

³⁰ Mänitá Pablohajxy jim tiu'ubøjcy møødä Bernabé, møødä Judas, møødä Silas. Mänit hajxy jim ñøcxy Antioquia. Coo hajxy jim miejch, mänitá mæbøjpädøjc-hajxy nägøxiá jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitá Pablo ja'a mæbøjpädøjcä nocy hajxy yajcø'ødägøøyy. ³¹ Mänitá mæbøjpädøjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaanč tehñ jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hajxy jaduñh quiapxmøcøpøjcä nocyhaam. ³² Mänitá Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judashajxy jaduñh capx møødä Silas. Yoñ hajxy jaduñh quiapxy miädiaacy. Diosquexiá Judashajxy hånajty møødä Silas nämetsc. ³³ Maxiøø ja'a Judashajxy jim yhiyty Antioquia møødä Silas. Coo hajxy hånajty wyiimbidaannä, mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a Dioscuju'uyäp hajxy jim nøcxy yecy Jerusalén. Mänitá Judashajxy ñøcxnä Jerusalén maa hajxy hånajty tøø yhuuc tsohndaacpä. ³⁴ Pero cabä Silas ja'a Judas pianøcxy. Jim miähmøøyy Antioquia ³⁵ näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Mänitá Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä näguipxy møødä mæbøjpädøjc-hajxy nämaybiä.

³⁶ Mänitá Pablo ja'a Bernabé cujecy ñämaayy:

—Jam jadähøoc wädjätäm majatiá Diosmädia'agy hoy nyajwä'xäm. Jamä mæbøjpädøjc cuhíxäm pø tehngahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxy.

³⁷ Jia nähadsøow ja'a Bernabé jaduñh. Mänit jaduñh jia mänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy cu miødhajty. ³⁸ Pero cabä Pablo jaduñh miánaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy jaduñh miødhadät je'eguiøxpä coo ja'a Juan Marcos hajxy hånajty tøø piuhwa'ačhii mänaa hajxy hånajty jim wiäditiän Panfilia maa ja'a Diosmädia'agy hajxy hånajty yajwa'xiän. ³⁹ Coo ja'a Pablo hånajty quia'a tu'ugmädia'aguä møødä Bernabé, paady hajxy mänit ñiwiä'xä. Mänitá Bernabé ja'a Marcos wiowø'cy. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy jim ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hånajty xiøhatian Chipre. ⁴⁰ Haa ja'a Pablo, mänit je'eduhñ miánaañ cooc ja'a Silas hånajty miøødwädita'añ. Mänitá mæbøjpädøjcä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy piuhbedøøjat. Mänitá Pablohajxy tiu'ubøjnä møødä

Silas. ⁴¹ Mänit hajxy jim ñaxooyy Siria mөөд jim Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, jimä mäbөpädөjc hajxy hänajty quiapxmөcөcy.

16

¹ Mänitä Pablohajxy jim ñöcxy Derbe. Coö hajxy jim tiu'uböjcumbä, mänit hajxy jim ñöcxcumbä Lистра. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa hänajty xiöhaty. Miäbөjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy hänajty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judia hänajty je'e. Jaanä miäbөjpiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänajty je'e judiosä. ² Quiumaabiä mäbөpädөjcä Timoteo hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Lистра mөөд jim Iconio. ³ Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coö hänajty mioöwädi'ta'añ. Pero cahnä Timoteo hänajty yajcuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcuncidarhajtä, jaduhnä judioshajxy jaduhnä quia'a jootmä'adät. Hiç, ñajuöobiä judioshajxy hänajty nägöxiä coö ja'a Timoteo hänajty quia'a yajcuncidarhatyña. Coö ja'a Timoteo ja'a tieedy hänajty quia'a judiosä, paadiä Timoteo hänajty quia'a yajcuncidarhatyña. ⁴ Mänitä Pablohajxy tiägöoyy wädijpä cajpt-cajpt mөөдä Silas mөөдä Timoteo. Majaty hajxy hänajty wiädity, jimä mäbөpädөjc hajxy hänajty yajmädohyaty waambatiä Dioswiinguexypähajxy hänajty tөө yhane'emiän, mөөдä tsajtөc-wiindsöñhajxy, ja'a hajxy hänajty jim hijpä Jerusalem. ⁵ Jaanä jaduhnä Pablo ja'a mäbөpädөjc hajxy hänajty quiapxmөcөjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä mäbөpädөjcä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy jiaac tehm miäbөcy. Mөөд hajxy hänajty jiaac tehm miayö'öy jabom-jabom.

⁶ Pero cabä Pablo cuhdjty hajxy choj mooyä ja'a Dioshëpëritäm coö ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nöcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädijty Frigia mөөд jim Galacia. ⁷ Mänit hajxy jim miejch maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coö hajxy jim ñöcxät maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yHëpëritu jaduhnä miänaañ coö hajxy jim ñöcxät. ⁸ Coö hajxy jim ñaxöoyy Misia, mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Troas. ⁹ Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhjxy. Jim hänajty chooñ maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Macedonia. Tänaaby hänajty jaduhnä. Mänitä Pablo ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, jam höjtsä Diosmädia'agy yajwiingapxöoyyac jim Macedonia." Jaduhnä Pablo miänuu'xtaacä. ¹⁰ Coö ja'a Pablo jaduhnä wyiinhjxy, mänit höjts jaduhnä nwiinmaayy coö höjts jim njaançhöcxät Macedonia. Jaduhnä höjts hänajty nwiinjü'öy coö höjtsä Dios hänajty tөө xwyiinguexy coö höjtsä Diosmädia'agy jim nöcxy nyajwa'xy.

¹¹ Mänit höjts hoy nbarcotägö'öy. Mänit höjts jim ndsohñ Troas. Mänit höjts nnöcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiöhatiän Samotracia. Mejyhagujcä naax jaduhnä. Cujaboom höjts jadähooc nbarcotägööguiumbä. Mänit höjts njaac nöcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt hänajty jaduhnä xiöhatiän Neápolis. Coö höjts jim nmejch mejyhawiimb, mänit höjts nbarcopädsömnä. ¹² Mänit höjts nnöcxcumbä maa ja'a cajpt hänajty jaduhnä xiöhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty nämay çhänä'ay. Jim höjts jaduhnä maxioö nhijnä. ¹³ Coö ja'a poo'xxioö yhabaaty, mänit höjts jim nnöcxy möjnöbä'a, jim cajtpa'a. Jimä judios ja'a Dios hajxy hänajty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiojc-hajxy hänajty näje'e tөө yhamugö'öy. Mänit höjts jim nhöxtaacy. Mänit höjtsä jäya'ay ndägöoyy yajmөөdmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hänajty tөө yhamugö'öyäbä. Haagä to'oxiojc hajxy hänajty je'e. ¹⁴ Tu'jäya'ay hänajty xiöhaty Lidia. Jim hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Tiatira. Hucywyit hänajty tioo'py, ja'a hojtiatypä. Wyiingudsähgöobiä Lidia ja'a Dios hänajty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäbөjcy waambatiä Pablo hänajty yajnähihö'öy. ¹⁵ Mänitä Lidiahajxy hoy näbety nägöxiä mäduhñtiä hajxy hänajty jim yhity maa ja'a tiöjcän. Mänit höjtsä Lidia xñämaayy:

—Pө mmänaamb hajxy jaduhnä coochä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäbөjcä, jam hajxy jim mejtsta'ag maachä ndöjcän —nөm höjts jaduhnä xñämaayyho'cy.

Mänit höjts jim hoy mejtsta'agy.

¹⁶ Wiinghooc höjts hänajty jim nnöcxy maa ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axiän. Tu'haamnөcpxä, jim höjtsä cäxyiihäna'c tu'ug hoy nbaady. Cudoogö'öy hänajty je'eduhñ. Ja'a haxöögpä hänajty mөөд. Cuwiinmahñdy hänajty je'eduhñ. Cöxiä hänajty jaduhnä ñajuö'öy tijaty hänajty jadäanäp tunäanäp. Majiatiä xädö'öñ hänajty ñämeçhi coö hänajty jaduhnä cöxiä ñajuö'öy. Coö xädö'öñ hänajty mio'oyii, cöxiä wyiindsöñ hänajty miöödiägach, mäduhñtiä hänajty quianarhaty. ¹⁷ Mänit höjtsä cäxyiihäna'c xpiadu'uböjcy höçhaam. Mänit tiägöoyy yaaxpä jojpä:

—Yө'ө jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduumby, ja'a maas möc cuhdjty mөөdpä. Mijts hajxy xyajwiingapxö'öwaamb neby hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät.

¹⁸ Maxioö höjtsä quixy jaduhnä xpiawädijty yaaxäp wäanäp. Coö ja'a Pablo jaduhnä çhijpänä coö ja'a quixy jaduhnä wyi'i ya'axy, mänitä Pablo ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxöögpä yhöxquejxy:

—Ja'a Jesucristoc'oxp'och miich nh'oxquexy; p'adsom jii by maa y'oth caxyihana'c'an —nomä Pablo miänaañ.

Mänitä hax'ogp'ä jaduhñ jiaanch p'adsom'y.

¹⁹ Coo ja'a quixiä wyiinds'ohajxy jaduhñ yhihxy coo ja'a quixy h'anjy jaduhñ t'oh ñähwa'achii, mänit h'ajxy jaduhñ ñaju'ooxy coo ja'a quixy h'anjy jaduhñ quia'a canarhadaañä, m'ood coo xad'o'ñ h'ajxy h'anjy quia'a mo'ow'aañänä. Mänitä Pablohajxy miajtsä m'oodä Silas. Mänit h'ajxy yaj'n'ocxä h'agujc. ²⁰ Mänit h'ajxy jaduhñ ñax'o'w'oo'yyä:

—Hädaa jud'io'hajxy, cajptyajma'p h'ajxy jaduhñ. ²¹ Wiingcuhdujt h'ojts x'jia wi'l' yaj'n'ahix'o'w'aañäm. Cab h'ajxy hawiinmats nmäb'öcämät, je'egui'oxp'ä coo h'ajxy jim nds'ohñäm Roma —nomä Pablohajxy ñän'omä.

Ja'a quixiä wyiinds'ohajxy jaduhñ mänaañ.

²² Mänitä Pablohajxy ñäbäd'o'cä ja'a c'u'ugäm. Mänitä cuduunghajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajts'ijj'äxät, m'ood coo h'ajxy wiobho'og'oo'jät paxyhaam.

²³ Coo ja'a Pablohajxy h'anjy t'oh wiobho'ogyii, mänit h'ajxy h'oy chumyii. Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä yhanehñä coo ja'a Pablohajxy h'oy cwieendäh'oo'jät. ²⁴ Mänit h'ajxy h'oy piäda'agyii hadsihxtuum jii by pujxt'ogooty. Pu'uyhawa'adsootiä tiecyh'ajxy jaduhñ yhame'm'ujcäxä.

²⁵ Cuptsuhmdä h'anjy jaduhñ, jii biä Pablo ja'a Dios h'ajxy h'anjy pia'h'oy pia'ya'axy. Jii biä miädsomyjiäya'ayh'ajxy h'anjy jaduhñ yhamädoowhity. ²⁶ Mänitä hujx moc'ñajxy. H'extä tsäyuuuy ja'a pujxt'ojc jaduhñ. C'ojxä t'oghaaw jaduhñ yhawa'ach. M'oodä cadena jaduhñ c'ojx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayh'ajxy h'anjy jaduhñ quiuxochän. ²⁷ Coo ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä mia'abiäd'o'cy, mänit jaduhñ yhihxy coo ja'a t'oghag'o'ow h'anjy jaduhñ t'oh quio'xy hawa'ach. Mänit jaduhñ miänaañ cooc tyijy ja'a tsumyjiäya'ayh'ajxy t'oh quio'xy päy'o'ogy. Mänitä espada jiuu'ty. Niyagho'og'aañäp h'anjy jaduhñ hamdsoo je'egui'oxp'ä coo h'ajxy cu piäy'o'cy. ²⁸ Mänitä Pablo yaaxy:

—Ca'a jaduhñ mniyagho'ogyii. Chaa h'ojts jaduhñ näg'oxiä. Caj p'oh t'oh piäy'o'ogy —nomä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä ñämaayyä.

²⁹ Jaanch tehñ chähg'oo'by h'anjy je'eduhñ. H'extä tsäyuuuy h'anjy je'eduhñ. Mänitä j'oon h'oy quio'ñ. Päy'o'oguiä t'iojtäg'oo'guiumbä. Mänitä Pablohajxy h'oy wyiinjiäcäda'agyii m'oodä Silas. ³⁰ Mänit h'ajxy yh'oxwoobäds'omä pujxt'ogooty. Mänit h'ajxy miäyajt'owä:

—Wiinds'nd'ojc, ja wi'l' ñähwa'adsämb'och h'oo'ch. Nébyh'och jaduhñ njatc'o'owat.

Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä jaduhñ mänaañ. ³¹ Mänitä Pablohajxy yhadsooxy:

—Coo h'ajxy jaduhñ mmäb'ögät ja'a Wiinds'ón Jesusc'oxp'ä, jaduhñ h'ajxy mnähwä'adsät mäduhñtiä h'ajxy jim mhity maa ja'a md'ojcän.

³² Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajp'ä ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy h'ajxy h'oy yajwiingapx'o'oyii mäduhñtiä h'ajxy h'anjy jim yhity maa ja'a j'oon maa ja'a t'ioj'cän. Ja'a Pablohajxy jaduhñ mäyajwiingapx'oo'yy. ³³ Moññä h'anjy jaduhñ. Mänitä Pablohajxy h'oy yajts'i'yii m'oodä Silas majaty h'ajxy h'anjy jaduhñ t'oh chaa'ch'o'oyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä jaduhñ mäyajts'i'w. Mänit h'ajxy näg'oxiä h'oy ñäbety mäduhñtiä h'ajxy h'anjy jii by yhity maa ja'a j'oon maa ja'a t'ioj'cän. ³⁴ Mänitä Pablohajxy jim wioon'ocxä maa ja'a craa t'ioj'cän. Mänit h'ajxy yajcaayy yaghuucä. Jaanch tehñ xioon'daac ja'a craahajxy jaduhñ je'egui'oxp'ä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy h'ajxy h'anjy t'oh miäb'ocy.

³⁵ Coo j'io'oo'yy, mänitä cuduun'gä policia h'ajxy quiejxy maa ja'a pujxt'ojcän. Mänitä policia ja'a tsumyjiäya'agwieendähajp'ä h'ajxy h'oy ñäma'ay coo ja'a Pablohajxy ween y'h'oxmachii m'oodä Silas. ³⁶ Mänitä Pablo h'oy ñämaadiägachii:

—T'oo'chä cuduunghajxy jaduhñ xyhane'emy coo'ch mijts nh'oxmädsät. N'ocx h'ajxy jaduhñ joutcujc.

³⁷ Mänitä Pablo ja'a policia ñämaayy:

—H'ojts, Roma h'ojts nx'ona'xy. Jaduhñ h'ojts cuhdujt nm'oodä nebiä Rómabä jäya'ayh'ajxy mi'oodän. H'oy h'ojts jim n'ja x'ona'xy Roma, t'oh h'ojtsä cuduun'g xyajwobho'ogyii hijxwi-induum. H'oy h'ojts tü pojpa tü cädieey nga'a jagä m'oodä, t'oh h'ojts xyajtsomyii. Hoorä, tsähdiuumbä cuduunghajxy jaduhñ coo h'ojts jaduhñ t'oh x'chaacht'iuñ. Paady h'ojts hamee'ch x'jia wi'l' yagh'oxmadsa'añii. Ween h'ojts miñ xyhamdsoo h'oxmach —nomä policia h'ajxy ñämaayyä.

³⁸ Mänitä cuduunghajxy h'oy yhawáañäxä waambatiä Pablo h'anjy t'oh miäna'añ. Coo ja'a cuduunghajxy jaduhñ miädooxy coogä Pablohajxy h'anjy jim xi'ona'xy Roma, mänit h'ajxy chähg'oo'bijcy. ³⁹ Mänitä Pablohajxy h'oy ñäma'ayii m'oodä Silas:

—Huuc tunä mayhajt h'ajxy, h'ojts huuc mämée'xäc —nomä cuduunghajxy h'oy miäna'añ.

Mänitä Pablohajxy y'h'oxmäjtsänä. Mänit h'ajxy miänuu'xtaacä coo h'ajxy jim ch'oonät Filipos. ⁴⁰ Coo ja'a Pablohajxy piujxt'ojp'ads'om'y, mänit h'ajxy jim ñ'ocxy maa ja'a Lidia

tiöjcän. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiapxmøcpøjcä ja'a Pablo. Mänitä Pablohajxy jim chohnä møødä Silas.

17

¹ Mayhagajptä Pablohajxy ñaxøøyy, møød jim Anfipolis, møød jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtøjc-hajxy hänajty tu'ug. ² Jadhunä Pablo hänajty quiuhdujthaty coo jadhun chajtøjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiøø hänajty jadhun jim ñöcxy maa ja'a tsajtøjcän. Tägøøghoocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtøjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hänajty miøødcapxy miøødmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajcapxiøøby. ³ Jadhunä Pablo hänajty quiapxtøyc coo jadhun jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coogä Dios ja'a Mesías hänajty yaa quieixa'añ hädaa yaabä naaxwiin, møød cooc hänajty yho'oga'añ, møød cooc hänajty jiuypiojtägatsa'añ: —Ja'a Jesushöch miñts nyajmøødmädiacapy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy ñänøømäbä cooc hänajty yaa quieixa'añ ho'pä —nomä Pablo miänaañ.

⁴ Näje'e ja'a judíoshajxy miäbøjcy. Nämäyyä jäya'ayhajxy miäbøjpa, ja'a hajxy hänajty ca'a judiøspä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Nämäyyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpa, pønjatäiñ fihyhaphajxy hänajty jim tuungmøød hagujc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpøjca møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miäbøjquibä. ⁵ Coo ja'a Pablohajxy jim miägu'ugpøjca, mänitä judíoshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpa. Mänitä haxøøghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptya-jma'ady. Mänitä haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty jim tøø miech maa ja'a Jason ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänajty jiatcø'owa'añ møødä judíoshajxy, jimä Pablohajxy hänajty yajnøcxa'añii hagujc. Mänitä Jason ja'a tiøjc hadsip yhajahmduütäxä. ⁶ Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitä Jasonhajxy jim wyitsnøcxä hagujc hadsip, møødä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitä judíoshajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpa:

—Ja'a Pablohajxy, cajptya-jma'pä hajxy jadhun wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtspä. ⁷ Jim hajxy miejtsa'agy maa ja'a Jason ja'a tiøjcän, paadiä Jason ja'a pojpa miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jadhun wiädity, jadhunä cu'ug hajxy jiojcapxø'oy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcänät, ja'a jim møjhajpä Roma. Jadhunä Pablohajxy yhöñndaacpä cooc tyijy ja'a Jesús jadhun miøjhajpä nebiä gobiernän —nomä judíoshajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpa.

⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jadhun miädooyy møødä møjhajpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä waambä. ⁹ Mänitä Jasonhajxy ñiñhjuudiutä møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miächüjjäbä. Mänit hajxy yhöxmäjtsänä.

¹⁰ Coo quioodsøøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä møødä Silas coo hajxy jim chöönät, coo hajxy ñöcxät jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Berea. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jadhun mänaañ. Mänitä Pablohajxy jim jiaančt ñöcxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy ñöcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. ¹¹ Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajñähixøøbiä. Coo ja'a judíoshajxy jadhun miädooyy, mänit hajxy jadhun jiootcugøøyy. Cab hajxy jadhun jiootma'ty nebiä miäjudíoshajxy hänajty tøø jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jabom-jabom pø jaančt tøyhajt hänajty jadhun nebiä Pablo hajxy hänajty miädia'aguiän. ¹² Paady hajxy jadhun may miäbøjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäbøjpa, ja'a hajxy hänajty ca'a judiøspä, møødä møjhajpädøjc-hajxy, ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy. ¹³ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judiøspä, coo hajxy jadhun miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiojcapxø'oyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäbøjcäxät. ¹⁴ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpa jim Berea, mänit hajxy miänaañ coo ja'a Pablo jim chöönät, coo wiingtuum ñöcxät mejypia'a. Paady hajxy jadhun miänaañ je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgøø'oy coo ja'a Pablo cøxypänejpäiä tiunøøjät. Coo ja'a Pablo jim jiaančt tsohñ Berea, jimä Silashajxy miähmøøyy møødä Timoteo. ¹⁵ Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämetsc nädägøøg. Coo ja'a Pablohajxy jim miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñöcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Atenas. Coo hajxy jim miejch, mänitä Pablo jiamioødhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñöcxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piäädät.

¹⁶ Jimä Pablo ja'a Silas hänajty yhähixy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhiixy coo tsaasaandä hänajty jim jiaančt tehñ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänajty wyiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jadhun yhiixy, mänit jiaančt tehñ jiootmayhajty. ¹⁷ Näxiä Pablo hänajty jim ñöcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänajty jim yajcapxy yajmädia'aguiø'oy møødä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä Pablo hänajty jim

ñõcxy cajptcujc. Mõød jimä Pablo ja'a Jesucristocõxpä hänäjty yajcapxy yajmädia'aguiõõbiä mõõdä cu'ug, ja'a hajxy hänäjty jim yohby najxpä. ¹⁸ Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e wyiingumedsoõyy. Cujwa'xy hajxy hänäjty yhabõcy ja'a epicureodõjçä miädia'agy. Mõød kujwa'xy hajxy hänäjty yhabõjpä ja'a estoicodõjçä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yõ'õ craa, jaanč tehñ yajcumayaamõ yõ'õduhñ cooc tyijy jiaanč tehñ yhõxpõquiä. Pero cap yõ'õduhñ tii ñä'ägädä jaty —nõmä Pablo jaduhñ ñänõõmä.

Mänitä wiinghänä'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yõ'õ craa choõñ. Wiingdiosäda'a miädiaacyy.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiõõxpä coo ja'a Pablo ja'a Jesucristo hänäjty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'tüütäm, mõød cooc jadähooç jiuypjõjtägajch. ¹⁹ Mänitä Pablo jim wioonõcxä maa ja'a tunhuung hänäjty xiõhatiän Areópago. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tõõ yhamugõ'õy. Mänitä Pablo ñämaayyä:

—Hõjts hawáañac tii miich jaduhñ mmädiaacyy hawiinjemybiä. ²⁰ Jaanč tehñ wyiing miich jaduhñ mmädia'agy. Hõjts capxwíjjac neby jaduhñ miädia'agytiägõ'yän —nõmä Pablo miäyajtõõwä.

²¹ Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Atenas, mõõdä jäya'ayhajxy hänäjty jim hadsänaabiä, jaduhñ hajxy hänäjty quihdujthaty coo hajxy hänäjty cõxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänäjty hawiinjemybiä.

²² Mänitä Pablo tiänaayyõ'cy cu'ughagujc. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädõjç, mijs yaa tsänaabiä Atenas, tõõch jaduhñ nhixy coo mijsä tsaasaandä madiu'u mwiingudsähgõ'õy. ²³ Mayhitä wwiingudsähgõõdiaac hajxy mmõõdä. Tõõchä altar tu'ug nhixy coo letra jaduhñ yuugjaay miõõdä: “Jii quia'a Diosäda'a tu'ug, cahnä põñ yhixyñä. Je'e yhaltar hädaa.” Hoorä, mwiingudsähgõõby yõ'õ Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ečh mijs jaduhñ nyajmõõdmädiaacyy.

²⁴ Ja'a Diõshõch jaduhñ nmädiaacypiä, cõxiä je'e yhädiuñ mõõdä hädaa yaabä naaxwiimbä, mõõdä tijaty yaa hijp. Wiindsõnhajp je'e jim tsajpootyp mõõdä hädaa yaabä naaxwiin. Cõxiä wiinä jaduhñ yhane'emy homiaajä. Cab jaduhñ jiiby chäna'ay tsajtõõgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ yhädiuumbiä. ²⁵ Cabä Dios tii yajmaajiaty. Cab jaduhñ miäna'añ coo hõjts nbuhbëjtämät. Pero jaaya'ay hajxy cõxiä xmiõõyäm tijaty hajxy nyajmaajijätäm, mõõdä jugyhajt, mõõdä poj, cõxiä.

²⁶ Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuñdsohñ. Je'e hajxy nägõxiä nhõjxhätäm ndecyhätäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayyäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänäjty xyhädiuñäm, tõõyäm hajxy hänäjty xyajñähdiijäm mänaa hajxy nmiin nõghwämät, maa hajxy ndsänaayy nhäyõõwämät. ²⁷ Chojiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy nwiingudsähgõõyämät, paady hajxy tõõ xyhädiuñäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nba'yäaxämät, xyhadsõõwäm hajxy jaduhñ. ²⁸ Hix, jaaya'ay hajxy xyagjugyhätäm. Jaduhñ hajxy tõõ xquiunuu'xäm coo hajxy ndsänaayy nhäyõõwämät, mõõd coo hajxy nyohy nräxämät. Jaduhñä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tõõ quijuaay coogä Dios hajxy xyhuunghätäm. ²⁹ Tõyhajt jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumby, oro, mõõdä poobhoro, mõõdä tsa. Cab jaduhñ yhahixõ'õy coo jaduhmbä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy nwiingudsähgõõyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduhñ. ³⁰ Jegyhajt, cabä jäya'ayhajxy hijty ñajuõ'õy põ jii Dios. Y cabä Dios hijty miõjpäda'agy coo hijty quia'a wwiingudsähgõ'õy. Pero jäda'ahaty, tõõ ja'a Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a nhaxõõgcuhdujt hajxy nägõxiä nnajtshixõõyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayyäm hädaa yaabä naaxwiin. ³¹ Hix, tõõ ja'a Dios wwiinmay coo hajxy nägõxiä xyajtõyhajtyegäänäm. Jaanä jaduhñ tõõ wwiinmaabiä mänaa hajxy jaduhñ xyajtõyhajtyegäänäm. Tõõ ja'a Dios tu'jäya'ay yajñähdiij coo hajxy mänitxõõbä xyajcueendäyegäänäm. Coo tu'jäya'ay jaduhñ yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yagjuypjõjtägajch jadähooç. Coo jaaya'ay jaduhñ jiaanč juypjõjtägajch, jaduhñä tõyhajt hajxy nmõõdhätäm coo jaaya'ay hajxy tõyhajt xyajcueendäyegäänäm mänitxõõbä —nõmä Pablo miänaañ.

³² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ cooc tu'jäya'ay hänäjty tõõ jiuypjõjtägajch, ja'a hänäjty tõõ yho'õguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e ñäxiicy. Mänit wiinghänä'c-hajxy näje'e miänaañ:

—Mmínäp yaa jadähooç. Njaac mädoawaamby hõjts jaduhñ nej miich mmädia'aguiän —nõmä Pablo ñämaayyä.

³³ Mänitä Pablo wwiimbijnä. ³⁴ Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianõcxy. Miäbõjç hajxy jaduhñ. Tu'jäya'ay hänäjty xiõhaty Dionisio. Mõjhajp hänäjty je'e jim maa ja'a Areópagon. Jaanä jaduhñä to'oxiõjç tu'ug miäbõjpä. Dámaris hänäjty xiõhaty. Nämäy hajxy jaduhñ miäbõjçy.

18

¹ Mänitä Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñöcxý maa ja'a cajpt hánajty xiöhatiän Corinto. ² Jimä Pablo ja'a judío tu'ug miöðdnibiaatä. Jue'e ja'a judío hánajty xiöhaty Aquila. Jim hánajty choon maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiöjc hánajty xiöhaty Priscila. Naam mech hajxy hánajty jim Corinto. Jim hajxy hánajty tøø chohñda'agy maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Italia. Paady hajxy jim chohñ Italia, je'leguiöxpä coo ja'a gobiernä Claudio hánajty tøø yhane'emy coo ja'a judiöshajxy jim quiöxy tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim ñöcxý cuhijxpä maa ja'a Aquilahajxy hánajty yhahäña'ayän. ³ Jue'e Aquilahajxy hánajty tiuunghajpy, loondöy hajxy hánajty yhädiuumby. Y ja'a Pablo, jaanä jaduhñ hánajty tiuunghajpy. Paadiä Aquila ja'a Pablo hánajty jecy tøø ja'a Pablo jim miöðdtúnät. Mänitä Pablo jim miähmööñä. ⁴ Wiindu'ugäsäbado ja'a Pablo hánajty jim ñöcxý maa ja'a judiös chajtöjc-hajxiän. Jibiä Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxö'öy ja'a Jesucristocöxpä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ miäböcy, mööðä judiöshajxy, mööðä ca'a judiöshajxypä.

⁵ Mänitä Silashajxy jim miejch Corinto mööðä Timoteo. Macedonia hajxy hánajty tøø chohñda'agy. Mänitä Pablo jaduhñ wyiinmaayy coo tu'tu'uuyy hánajty tiunaapnä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtiiä hánajty miäwäditaapnä. Mänitä Pablo ja'a judiös tiägööy yajwiingapxö'öwaañä. Ja'a jäya'ay hánajty ja'a Mesias, ja'a Dios hánajty jecy tøø yajnähjiiäbä coo hánajty quixea'añ yajnähwaatspä. ⁶ Mänitä judiöshajxy jiootma'ty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyjy ja'a Pablo hánajty yhöhnda'agy. Mänitä Pablo ja'a wyit wyiinxiyty. Jaduhñä hijxtahñd jejcy coo ja'a judiös wyiinmahñdyhajxy hánajty quia'a hoyy. Mänitä Pablo miänaañ:

—Hamdsöoyyä pojpä hajxy jaduhñ mmööðä coo hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ coo haxöögwiinmahñdy hajxy mmööðä. Ca'a yhööchä pojpä jaduhñ nmööð coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cáböch mijsä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'öwaañä. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, je'eçh hajxy jaduhñ nyajwiingapxö'öwaañäp —nömä Pablo ja'a judiös ñämaayy.

⁷ Mänitä Pablo chajtöjöpädsöomy. Mänit jim ñöcxý maa ja'a craa Ticio Justo tiöjcan, jim tsajtöjnähmöjc. Wyiingudsähgööbiä Ticio Justo ja'a Dios hánajty, hoy hánajty je'e quia'a jagä judiösä. ⁸ Jimä jäya'ay hánajty tu'ug xiöhaty Crispo. Jue'e hánajty tiuumby tsajtöjwiindsön. Mänitä Crispo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböjcy nägöxiä, mööðä yhuung mööðä tio'oxy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäböjpa, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Corinto. Mänit hajxy hoy näbety. ⁹ Mänitä Pablo ja'a Jesucristo wyiinmahñdyhajxy coods. Mänitä Jesucristo miänaañ:

—Ca'a pöñ mdsähgö'öy. Hööçh nmädia'agy tehngajnä yajwá'xäc. Caj mhamónät. ¹⁰ Hööçh miich ngüeendähajpy. Caj miich pöñ nej xtiuna'añ. Hiç, nämayhööchä jäya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäböjca maa hädaa cajptän —nömä Pablo ñämaayyä.

¹¹ Tu'jomöjtä cupcä Pablo jim yhiyty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hánajty jaduhñ ñä'ägädä tuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä.

¹² Pero coo ja'a craa Galiön jim tiägööy tuumbä gobernador maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Acaya, mänitä judiös ja'a Pablo hajxy tiägööy mädsibööbiä. Mänit hajxy jim yajnöcxý haguyc maa ja'a Galiön hánajty tiuñän. ¹³ Mänitä judiös ja'a Galiön hajxy ñämaayy: —Jue'e hädaa craa jiatcö'öy, jiojcapxööby hädaa craa ja'a cu'ug coo höjts nguhdujt hajxy xquia'a yajtuunät neby höjtsä Dios nwiingudsähgö'öyän. Wiingwiinmahñdy jaduhñ yajnähixööby coo höjtsä Dios wiing nwiingudsähgö'öwät —nömä Pablo ñähwaambejtä.

¹⁴ Coo ja'a Pablo hánajty yhadsowa'añ, mänitä Galiön yaghadsowööy:

—Coo hädaa craa häxöpy tøø quädieey, mänitöch mijsä nmädia'agy häxöpy nmädowaanä.

¹⁵ Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myajtsibööby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhñ myajcapxiööby pöñ jaduhñ xöhajp ja'a Mesias. Hamdsoo mijsä myajtödiägö'öwät. Cáböch jaduhmbä nmädowa'añ —nömä judiöshajxy yhojjä.

¹⁶ Mänitä Galiön ja'a judiös yhöxquejxy maa ja'a hagujtöjcan. ¹⁷ Jimä jäya'ay hánajty tu'ug xiöhaty Söstenes. Copc-hajp hánajty je'e maa ja'a judiös chajtöjc-hajxiän. Mänitä cu'ugä Söstenes hajxy miäjch. Mänit hajxy jim yajnöcxý haguyc. Mänit hajxy jim quioxho'cy. Pero cabä Galiön jaduhñ miöjpädaacy.

¹⁸ Y ja'a Pablo, maxiöø je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitä Pablo ja'a mäböjpadöjc ñämaayy coo hánajty jim choonaanä. Jim hánajty ñöcxä'añ Siria barcojooty näguipxy mööðä Priscila mööðä Aquila. Cahnä hajxy hánajty jim biarcotägö'öy Cencrea, mänitä Pablo cuhdöø'x yajcuhme'xy. Paady jaduhñ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hánajty cöxiä wiinä tøø miäyujwa'añ. Mänitä Pablohajxy tiu'uböjñä barcojooty. ¹⁹ Mänit hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiöhatiän Efeso. Jimä Pablohajxy ñibihyohdiütänä mööðä Priscila mööðä Aquila. Mänitä Pablo jim ñöcxý nidium maa ja'a judiös chajtöjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a judiös tiägööy mööðmädiaacpä. ²⁰ Mänitä

judioshajxy jia mänaañ coo ja'a Pablo jim jejcy yhidät. Pero cabä Pablo jaduñ miänaañ.
²¹ Mänit miänaañ: "Nöcxáambøch cham Jerusalén xøøhajpä. Pero coo ja'a Dios jaduñ miäná'anät, mänitøch yaa nmiändägátsät maa mijtsän."

Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänit jadähooc biarcotägøøguiumbä. Mänit jim chohñ Efeso. ²² Mänit jim ñöcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo jim miejch, mänit biarcopädsøømy. Mänit ñöcxy Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy hoy quiuhixy. Mänitä Pablo jim ñöcxy Antioquia. ²³ Maxiøø jim yhiyty. Mänit jim tiu'ubøjcumbä. Mänit jim ñöcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galacia møød jim Frigia. Majatiä Pablo hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxmøcpøgyii nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ hoy yajnøcxät.

²⁴ Mänitä judios jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty. Jue'e hänajty choofñ Alejandria maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Egipto. Jøjwidsø'ø hänajty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänajty jiaanç tehñ jiaty. ²⁵ Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduñ hoy yhabøcy. Hamuumdu'joot hänajty yajnahixø'øy ja'a Jesúsøxpä, neby hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän. Näjuøöbiä Apolos hänajty jaduñ coo ja'a Juan hänajty tøø miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänajty miädoyhatyñä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty ñäbejnä ja'a Jesucristocøxpä. ²⁶ Mänitä Apolos jim ñöcxy maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän. Mänitä Apolos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä. Møcjoot hänajty miøød. Jimä Priscilahajxy hänajty yhamädoowhity tsajtøgooty møødä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduñ miädiaacpädøøyy, mänitä Priscila ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitä Apolos hajxy ca'xy yajmøødmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduñ maa hoy yajnøcxät. ²⁷ Mänitä Apolos miänaañ coo hänajty jim ñöcxa'añ Acaya. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ piämänaañ coo ja'a Apolos jim ñöcxät. Mänitä mäbøjpädøjc nocy hajxy yhädiuñ coo ja'a Apolos jim piuhbedøøjat Acaya. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim hijpä Acaya, je'edsä Apolos hajxy puhbedäp. Mänitä Apolos jim chohñ Efeso. Mänit jim ñöcxy Acaya. Coo jim miejch, mänitä mäbøjpädøjcä Apolos hajxy piuhbeyty nägøø nädecyia. Paady hajxy hänajty tøø miäböcy ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanç tehñ miøødä. ²⁸ Majatiä Apolos ja'a judios ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiø'øy cu'ughagujc, cabä judioshajxy hänajty yajmäjäda'agyii. Jaduñnä Apolos yajnahixø'øy coogä Jesús hänajty je'e Miesiasä, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnahdijjiäbä coo hänajty yaa quieixa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduñnä Apolos hänajty yajnahixøöbiä coo jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo ja'a Dios jaduñ jecy tøø miäna'añ coogä Mesias hänajty yaa quieixa'añ.

19

¹ Jimä Apolos hänajty yhytyñä Corinto, mänitä Pablo jim chohñ Antioquia. Mänit jim ñaxøøyy tunjoot. Mänit jim miejch Efeso. Jimä Pablo ja'a mäbøjpädøjc may piaaty. ² Mänitä Pablo miänaañ:

—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäbøquiän, nej, mänitiä ja'a Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtägøøyyä —nømä mäbøjpädøjc-hajxy miäyajtøwä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduñ mnänøømy ja'a Dioshespíritu. Cahnä højts jaduñ nmädoyhatyñä.

³ Mänitä Pablo miänängumbä:

—Mänaa mijts mnäbetiän, pønä quiuhdujt hajxy myajtuunä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiuhdujt højts nyajtuunä.

⁴ Mänitä Pablo jiaac mänängumbä:

—Jue'e ja'a Juan hänajty yajnäbejpy, pønatiä yhäxøøgwiinmahñdy hänajty tøø ñajtshixø'øy. Jaduñnä Juan hänajty yajnahixøöbiä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy miäböjcxät, ja'a hänajty jaac medsaambä —nømä Pablo ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy.

⁵ Coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesucristocøxpä. ⁶ Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc tiägøøyy cø'øguhaxjpä haniduhmjaty. Mänitä Dioshespíritu hajxy ñähgädaacä. Mänit hajxy tiägøøyy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mänitä Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä najtsapxøøyyäbä. ⁷ Nämajmetscä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty.

⁸⁻⁹ Mänitä Pablo tiägøøyy nøcxpä maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänajty ñöcxy. Mänitä Pablo ja'a judios ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä nebiatiä Dios yhan'eemiän. Møcjootä Pablo miøødhajt. Jia wi'i yajmäbøgaambiä Pablo ja'a judios hänajty. Jia mäbøjc hajxy jaduñ näje'e. Pero cab hajxy nägøxiä miäböcy. Ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, mänit hajxy häxøøgjaty ñä'ägä mänaañnä jäya'ayhagujc. Häxøögä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä Pablo wyiinmaayy coo hänajty jim quia'a nøcxaannä maa ja'a judios chajtøjc-hajxiän. Tägøøgpø'o hänajty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim tiägøøyy nøcxpä. Coo ja'a Pablo jim chohñ, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc

jiaac mōōdnōcxy. Mānit hajxy tiägōōyy hamugōōbiä maa ja'a Tirano tiōjcän. Hamōj ja'a Tirano tiōjc hānajtj. Jabom-jabomä Pablohajxy hānajtj jim ñōcxy capxpä mädiaacpä. ¹⁰ Mejtsjomōjtä Pablo jim jiaac yajnähiçōōyy. Nāmāyā jāya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ jim miädooyy maa ja'a naax hānajtj xiōhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, mōōdä judiōshajxy, mōōd hajxy hānajtj ca'a judiōspä. ¹¹ Madiu'ujä Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuōōñätiä Pablo jaduhñ tiuuñ. ¹² Coo ja'a Pablo wyit hānajtj ñähdōñäxä, hōxtä najxpä pia'amhajxy hānajtj, hōxtä nähwäatsäp ja'a haxōōgpōj hajxy hānajtj.

¹³ Jimä judiōshajxy hānajtj näje'e wiädity. Jāya'ay hajxy hānajtj yajnähwaachp, ja'a hajxy hānajtj haxōōgpōjmōōdpä. Coo ja'a judiōshajxy jaduhñ miädooyy cooc ja'a Pablo jāya'ay haxōōgpōj hānajtj yajnähwa'açh ja'a Jesús miäjaagōōxpä, mānit hajxy wyiinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy hānajtj jaduhñ piahixaambä. Mānitä haxōōgpōj hajxy tiägōōyy nāmaabiä:

—Ja'a Jesús miäjaagōōxpä, ja'a Pablo naçxy miädiaacypiä, jaduhñ miich nhane'emy coo miich jii by mjōwä'adsät.

¹⁴⁻¹⁵ Jaduhñä Esceva yhuunghajxy hānajtj jiatcōōbiä, ja'a hajxy hānajtj näjuxtjppä. Teedy-wiindsōnä Esceva hānajtj tiuumby maa ja'a judiōs çajtōjc-hajxiän. Mānitä jāya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxōōgpōj hānajtj miōōd. Mānitä haxōōgpōj hajxy ñāmaayy:

—Ja'a Jesús miäjaagōōxpä miich nhane'emy coo miich jii by mjōwä'adsät.

Mānitä haxōōgpōj yhadsooyy:

—Nhixyhōōhä Jesús. Nnajuōōbiōch pōñ je'e ja'a Pablo. Pero mijts, çaj mijts nhixiä —jaduhñä Esceva yhuunghajxy yhadsoowä.

¹⁶ Mānit hajxy hoyhoy quioxhō'cä. Ja'a craa jaduhñ jatcōōyy, ja'a haxōōgpōj hānajtj mōōdpä. Hoyhoy hajxy jaduhñ çaaçhōōyy. Nähwa'ads hōxwa'ads hajxy jaduhñ piädaacä. Mānit hajxy jii by yhōxpäbooyy maa craa tiōjcän. ¹⁷ Mānitä mädia'agy jim wiädijty Efeso nebiä Esceva yhuunghajxy jiajty yhabejty. Nägōxiä jāya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, mōōdä judiōshajxy, mōōdä ca'a judiōshajxypä. Jaançh tehñ çähgōōyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mānitä Jesús hajxy tiägōōyy wiingudsähgōōbiä nägō'ō nädecypä, ja'a hajxy nWiindsōnhajtämbä.

¹⁸ Mānitä mäbōjpädōjc-hajxy nāmāy hoy ñāgapxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hānajtj haxōōg tōō jiiāya'ayhaty. ¹⁹ Ja'a jāya'ayhajxy hānajtj tōō tiüñäbä magiahaam, mānitä magianocy hajxy quioçxy yajmejch. Mānit hajxy quioçxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hānajtj tōō choobaady juxychägui'xmajcmil. ²⁰ Coo ja'a ñocy hajxy jaduhñ no'cy, jaduhñä hijxtahnd hajxy jejcy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hānajtj hoy tōō miäböcy. Tehngjinä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'ya wiinduhmyhagajpt.

²¹ Mānitä Pablo wyiinmaadiaacy coo hānajtj jim ñōcxy wiädita'añ Macedonia mōōd jim Acaya. Coo hānajtj jim tōō quioçxy wädity, mānit hānajtj jim ñōcxa'añ Jerusalén. Mānit miānaañ:

—Cōōch hānajtj tōō nhy Jerusalén, mānitōch jim nnōcxa'añ Roma.

²² Jimä Pablo jiamioōd hānajtj miōōdä nämetsc, ja'a Timoteo mōōdä Erasto. Mānit ja'a Pablo ja'a jiamioōd jim quiejxō'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxiōō jim jiaag hijty Asia.

²³ Mānitä jāya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpādō'cy Efeso. Paady hajxy jaduhñ yajpādō'cy je'eguiōxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hānajtj quia'a tsoçy. ²⁴ Jimä jāya'ay hānajtj tu'ug xiōhaty Demetrio. Saandätōjc-hahädiuunnaxiä Demetrio hānajtj yhädiuumby poobhoroaam maa ja'a saandä hānajtj yhitiän, ja'a xōhajpä Artemisa. Mayyā Demetrio moonsä hānajtj miōōdä. Jaançh tehñ quianarhajp hajxy hānajtj jaduhñ coo ja'a saandätōjc-hahädiuunnaxy hajxy hānajtj tiogy. ²⁵ Mānitä Demetrio ja'a mioonsä miōōdhamugōōyy nägōxiä mōōd pōnjaty hānajtj hawiing saandähädiuumbä. Mānitä Demetrio miānaañ:

—Mägu'ughajpādōjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy nduünäm, paady hajxy njaançh tehñ quianarhajtäm. Toyhajt jaduhñ. ²⁶ Tōō hajxy mhixy, tōō hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyjy hōjtsä nsaandä quia'a jüjquiam. Tōō jāya'ayhajxy may miäböcy; ca'a yaayyā Efeso, pero çōxiä wiinduhmyhagajpt yaa Asianaaxooty. ²⁷ Coo jāya'ayhajxy maas may jiaac mäbōgät, cab hajxy majiaty nganarhajtänät. Y cabä jāya'ayä nsaandähajxy xwyiingudsähgōōwäñänä, ni ja'a saandätōjc maa yhitiän. Jiahdägoyyaamby hajxy jaduhñän. Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa wyiingudsähgōōyii yaa Asianaaxooty mōōd jäguembaady.

²⁸ Coo ja'a jāya'ayhajxy jaduhñ miädooyy, mānit hajxy jiootma'ty. Mānit hajxy tiägōōyy yaaxpä jōjpä.

—iViva Artemisa, viva! Hōjtsä Artemisa yaa nsaandähajtäm yaa Efeso.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coo ja'a Demetrio mioonsähajxy hānajtj jaduhñ wyl'i ya'axy wyl'i jioçy çajptooty, mānitä cu'ughajxy tiägōōyy haamhajpä. Jimä Pablo-hajxy hānajtj wiädity çajptooty. Jue'e ja'a jiamioōdhajxy hānajtj xiōhaty, Gayo mōōd

Aristarco. Macedonia hajxy hánajty námetsc chooñ. Mánitá Gayohajxy miajtsá mөөдá Aristarco. Ja'a cu'ughajxy jaduhñ mámajts. Mánitá Gayohajxy piawijtsá piájágujčá maa ja'a hamugөөdiaactán. Mánit hajxy jim ñáxө'owөөyyá. ³⁰ Haa ja'a Pablo, coo jaduhñ miádoyhajty coo ja'a jiamioөd jaduhñ miájtsáxá, mánit jii by jia wi'i tiägө'owaañ jáya'ayhagujč. Ja'a jiamioөd hánajty jia wi'i ñáhgapxtu'udaamby. Pero cabá mábөjpadөjčá Pablo hajxy jaduhñ quiejxy. ³¹ Jimá Pablo ja'a miägu'ughajpáhajxy náje'e miөjhay Asia. Mánitá Pablo nocy yajnäguejčá coo jii by quia'a tägө'owát jáya'ayhagujč. ³² Jaanč tehñ yaaxp jaanč tehñ jiojpa cu'ughajxy hánajty jim maa hajxy hánajty төө yhamugө'oyán. Wiingjaty hajxy hánajty ya'axy. Cab hajxy hánajty tu'cuhdujt ya'axy. Ni quia'a najuө'oy hajxy hánajty tii hajxy hánajty jaduhñ төө ñáhamugө'oy. ³³ Jimá judíos hánajty tu'ug xiөhatty Alejandro. Mánitá Alejandro jaduhñ piajahmá jáya'ayhagujč. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ náje'e jatcөөyy. Mánitá Alejandro yhawáanáxá tiiguiөxpá yө'ө jáya'ayhajxy hánajty jaduhñ coo wyl'i yhaamhatty. Mánitá Alejandro ja'a judíos jia náhgapxtu'udaanñ jáya'ayhagujč. ³⁴ Coo ja'a cu'ugá Alejandro hajxy jaduhñ yhөxcajpy coo hánajty je'e judiöspá, mánit hajxy tiägө'oguiumbá yaaxpá jojpá.

—¡Viva Artemisa, viva! Hөjtsá Artemisa yaa nsaandähájtám yaa Efeso.

Mejtschora hajxy jaduhñ jiaac yaaxы jiaac jocy.

³⁵ Hobiá nejpiá ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mánit miánaañ:

—Mägu'ughajpadөjč, mijts yaa tsánaabiá Efeso, jéquiáná tsa tu'ug quiahы tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxөhájtám. Je'e hajxy yaa nwiingudsáhgөөyyám yaa Efeso. Tөө ja'a tiөjč hajxy jaduhñ nhádiuñám coo jaduhñ jii by yhidát jii by tiөгooty. Hөjtsá cuhdujt jaduhñ nmөөd'ájtám coo hөjtsá Artemisa ngüeendähájtám. ³⁶ Tөyhajt jaduhñ. Hopiөnä jaduhñ miánaañ. Hoorá, huuc tuñá mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhñ mhuuc tehñ tiaj mhuuc tehñ miáyát jayөjп tii hajxy mdunaamby. ³⁷ Hädaa mähdiөjč hajxy төө mmáchábá, cabá tii pojpa tii cádieey hajxy hádaa төө tiuñ. Cabá Artemisa hajxy төө miägapxtägөy, ni cab hajxy tii төө mieečh maa ja'a Artemisa tiөгootián. ³⁸ Pө төө hádaa mähdiөjč-hajxy jaduhñ jiaanč cádieey nebiá Demetrio hajxy ñáxө'owө'oyán, weená Demetrio hajxy jim nөcxy ñáxө'owө'oy maa ja'a hagujtөjčán. Jaduhñá cuhdujt ñá'ägá miñ. Paadiá cuduung yhuuc jimábá. ³⁹ Pө jimá tsip wiingpá hajxy jaduhñ mjaac mөөдá, mánit hajxy mnägápxát coo junta hánajty jiaac jada'añii. ⁴⁰ Cab jaduhñ yhahixө'oy coo hajxy jaduhñ nwl'i yhaamhájtám ná'á nägöobá, coo tsip hajxy jaduhñ ná'á nägöobá nyajpadө'cám. Coo ja'a gobierna Rómabá jaduhñ miádoyhádát neby hajxy jáda'a төө njatcөөyyám, wehñdá háyaa xñáxө'owө'oyámát. Neby hajxy háyaa nná'á hadsöowámát.

⁴¹ Mánitá secretario quiapxpädөөñá. Mánit miánaañ coo ja'a jáya'ayhajxy wyiimbjñát.

20

¹ Coo ja'a jáya'ayhajxy hánajty төө mioon төө tiujná, mánitá Pablo ja'a mábөjpadөjč miөjyaaxy. Mánitá Pablo miägapxy yhanehmы. Mánit miánaañ coo hánajty jim wyiimbidaanná, möөd coo hánajty jim ñөcxaanná Macedonia. ² Coo jim miejch, mánit jim tiägөөyy wädijpá cajpt-cajpt. Majaty hánajty wiädity, jimá mábөjpadөjč hánajty miägapxy yhanehmы. Mánitá Pablo jim chónhgumbá Macedonia. Mánit jim ñөcxy Grecia. ³ Coo jim miejch, mánit jim yijty tägөөgpö'ö. Coo hánajty jim choonángumbá, mánit hánajty jim ñөcxa'añ Siria barcojooty. Cahná Pablo hánajty biarcötägө'oyñá, mánit miádoyhajty coogá jádiöshajxy hánajty төө quiojyquiapxytiuñ coogá Pablo hajxy hánajty miadsa'añ, nägöoyyádsá Pablo jii by tiägө'owát barcojooty. Mánitá Pablo wyiinmahñdyhajty coo hánajty quia'a tu'ubөгaanná barcojooty. Jaduhñ wyiinmahñdyhajná coo jim ñөcө'owát Macedonia tecy-yö'oyhaam. ⁴ Námayyá Pablo miägu'ughajpáhajxy jim miөөdnөcxy Asia, möөдá Timoteo, möөдá Sópatar, ja'a hánajty jim tsohmábá Berea, ja'a Pirro yhuung, möөдá Gayo, ja'a hánajty jim tsohmábá Derbe, möөдá Aristarco, möөдá Segundo, möөдá Tiquico, möөдá Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarco hajxy hánajty chooñ möөдá Segundo. Asia ja'a Tiquico hajxy hánajty chooñ möөдá Trófimo. ⁵ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos möөдá jiamioөdhajxy, mánithөčhá Pablo jim nbaattägajch, hөөčh Lucas. Hөөčh hádaa nocy jaduhñ nhádiuumbы. Mánitá Pablo jiamioөdhajxy jim ñөcө'cy Troas. Jim hөjts hánajty xyhahixa'añ, hөөčh möөдá Pablo. ⁶ Paady hөjts jim nmähmөөyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiөөhajxy hánajty jiada'añii mánaa ja'a miáoos ja'a tsajcaagy hajxy quiaayyán, ja'a ca'a lewadura möөdpá. Coo ja'a xөө jaduhñ judiöos, mánit hөjts jim nbarcotägөөyy. Mánit hөjts jim ndsohñná Filipos barcojooty. Mägöөxxөө hөjts mejjiooty nyohы. Mánit hөjts jim nmejch Troas. Mánit hөjtsá Pablo ja'a jiamioөd jim nbaattägajch, ja'a hөjts hánajty jim xyhahijxpá. Jim hөjts njaac hijty juxtuxxөө nägөxiá. ⁷ Coo náxөө jaduhñ yhabaaty, mánit hөjts nhamugөөyy, hөjts mábөjpadөjč. Mánit hөjtsá Santa Cena nyagajtá. Mánit hөjtsá Pablo xtiägөөyy yajnähixөөbiá. Jeycy jaduhñ miádiaacy je'eguiөxpá coo hánajty cujaboom tiu'ubөгaanná. Cuptsuhmdá hánajty төө jiaty, jimná ja'a Pablo hánajty miádia'agyñá. ⁸ Maa hөjts hánajty төө nhamugө'oyán, náhbettөjtөgooty hánajty jaduhñ jim. Jiibiá jөөн hánajty may tiöy. ⁹ Jimá hөxcujč-hána'c hánajty tu'ug yháña'ay

ventanahaguuy nähbettöjnähgøxp ja'a miädägøøgpisobä. Eutico ja'a craa hänajty xiøhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänajty yhamädoowhity. Tøø ja'a Pablo hänajty jejcy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänajty yhäña'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quiuhgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsø'cänä. ¹⁰ Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiñxy, mänit jiihy yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänajty tøø quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenø'cy. Mänit højtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Jucyñä hädaa craa jaduhñ.

¹¹⁻¹² Jucy ja'a craa jiaančh yajnøcxä maa ja'a tiøjcän. Mänitä mabøjpädøjc-hajxy jiaančh tehñ xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñøxtägajch øøxp maa hänajty yajnähixø'øyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit højts ngaayy nhuucy nägøxiä. Mänitä Pablo jiaac tægøyy yajnähixøöbiä. Jim højts jaduhñ ngujobøøyy. Mänitä Pablo miädiaacpädøöñä. Mänit jim choññä Troas.

¹³⁻¹⁴ Tøø højtsä Pablo hänajty xñäma'ay cooc hänajty tecy-yo'oyhaam ñøcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Aso. Pero højts, barcojooty højts jim nñøcxy, høøch Lucas møødä Pablo jiamioødhajxy. Coo højts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägøöbiä barcojooty. Mänit højts jim ndu'ubøjcumbä maa ja'a cajpt näguipxy møødä Pablo. Mänit højts jim nägøxiä nñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Mitilene. ¹⁵ Coo højts jim ndsøhngumbä, mänit højts cujaboom nnaaxøyy jim mädøyyä maa ja'a naax hänajty xiøhatian Quoio. Mänit højts jim cujaboom nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Samos. Coo højts jim ndsøhngumbä, cujaboom højts jim nmejtscumbä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatian Mileto. ¹⁶ Tøø ja'a Pablo hänajty wyiinmay coo hänajty jim quia'a näxø'øwängumbä Efeso. Hix, cabä Pablo hänajty jim jejcy wiädita'añ Asianaaxooty. Paady hänajty jim quia'a wädita'añ Asia coo hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Mobädajpä ja'a Pentecostésxøø hänajty jim jiada'añii. Paadiä Pablo hänajty yhadø'øch, jaduhñä Pentecostés-xøø mädøyyä piäadät.

¹⁷ Jimñä højts hänajty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jim quiejxy Efeso coo ja'a tsajtøwiindsøñhajxy jim ñøcxät Mileto, ja'a hajxy hänajty jim tuumbä Efeso. ¹⁸ Coo hajxy jim miejch Mileto, mänit hajxy ñämaayyä:

—Mänäajøch jim nhitiän maa miñtsän jim Asianaaxooty, jaančh tehñ yhöyhøch jim nduun mädühñtiøch jim nhijty. Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh jaduhñ nga'a hønnda'agy. ¹⁹ Jaančh tehñ yhöyhøchä Jesús ja'a tiuung hänajty nduunä, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Mee'xixieemyhøch hänajty nduñ. Näxyhøch hänajty njootmayhaty cooçh nmägunaaxä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty quia'a mabøgaanä. Mayhooc hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiuunä cooçh hajxy hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ. ²⁰ Cøxyhøch miñts hänajty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy hoy mhidät. Homiänäajøch miñts hänajty yajnähixø'øy, møød jim jäya'ayhagujc, møød jim maa ja'a mdøjc-hajxiän. ²¹ Jaduhñhøch miñts hänajty nmägapxy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ mnajtshixø'øwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabögät ja'a Jesuscøxpä, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Nägøxiøch miñts hänajty jaduhñ nmøødmädia'agy, møød miñts judioshajxy, møød miñts cajpä judiospä. ²² Hoorä, tøøchä Dioshespíritu xñäma'ay cooçh jim nñøcxät Jerusalén. Pero cabøch nnajuø'øy nébyhøch jim njada'añ nhabet'a'añ. ²³ Jagøyyøch jaduhñ nnajuø'øy cooçh jim nyajtsuma'añ, cooçhä tsaachpä peenä jim nbaada'añ. Majátyhøch jaduhñ tøø nwädity, jaduhñhøchä Dioshespíritu tøø xyhawaanä cooçh jaduhñ njada'añ nhabet'a'añ. ²⁴ Pero cabøch tii ndajy nmay. Cabä cuentä jaduhñ cooçh nnä'ä hö'ogät. Je'eyyähjätioch nbøcjuøby cooçh nduuy nyajmayaannä, ja'a Jesushøch xmiöoyäbä, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Jaduhñhøch xtiuungmooyy cooçhä mädia'agy jaduhñ nyajwä'xät coo ja'a Dios hojioot jiaančh tehñ miøødä.

²⁵ Tøøch miñts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam. Hoorä, cabøch miñts mänaa xyhiñxtägatsaannä. Tøyhajt jaduhñ. ²⁶ Coo miñtsä Diosmädia'agy mga'a mabögät nébyhøch tøø nja mädia'aguian, ca'a yhöøchä pojpä jaduhñ nmøød. ²⁷ Hix, pedyijøch miñts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios tøø yhane'emiän. ²⁸ Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy. Mgüeendähädäbä mabøjpädøjc hajxy nägøxiä. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xpiädaac coo hajxy jaduhñ mgüeendähädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm, paadiä Dios hajxy jaduhñ xyhuungähjätäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmabøjcäm. ²⁹ Cooçh miñts jaduhñ nbuhwa'adsaannä, mänitä wiinghäna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa miñtsän. Mäwiinhøhmbä hajxy jaduhñ miedsa'añ. Xjia wi'i jiojcapxø'øwaaamb miñts jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'øwät. Jaduhñ mäwiinätš hajxy jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'uchän. Tøyhajt jaduhñ. ³⁰ Høxtä miñtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaaambä hønndaacpä. Näje'e ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajtägoyyäänäbä nebiä hønndaacpähajxy tiägoyya'añän. ³¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñiyajcopcø'øwøøjät. Tägøøgjomøjthøch miñts jaduhñ nmägapxy nhanehny xøømdsuhñ. Jaančh tehñ chaachpøjpøch hänajty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ jiahmiätsät.

³² Hoorä, mäbøjpädøjc, mijsä Dios nyajcø'owaanøøby ween hajxy jaduhñ xcwieendähaty. Jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios hojiot jiaanéh tehñ miøødä. Cooc ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhñä Dios hajxy xjiaac tehñ piuhbédät ja'a miäjaahaam. Møød hodiuum hajxy jaduhñ xpiädä'agät näguipxy møød pønjatya ja'a Dios yhuunghajpy. ³³ Cäbøch pønä wyitä xiädø'øñ tøø nhadsojca. ³⁴ Ja'a nhamdsoo cø'øháamhøch jaduhñ tøø nnyihxyii. Jadúhñhøchä nmägu'ughajpät tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhñ. ³⁵ Horniänájøch mijs tøø nmägäpxy tøø nhane'emy cooc hajxy mniguuiduünäxät, møød cooc ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhñ mbuhbédät møødä häyoobäjäya'ay. Mjhamiédäp hajxy jaduhñ cooc ja'a Jesús jaduhñ jecy miänaañ: “Coo wiinghäna'c mbuhbédät, jaduhñds jootcujc mhíädät. Pø mnä'ä yajpuhbedaamb jaduhñ, cab jaduhñ jootcujc mhíädät.”

³⁶ Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit hajxy nägøxiä jyjicädaacy näguipxy møødä Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. ³⁷ Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä cooc ja'a Pablo hajxy hänäjty piuhwa'adsänaänä. Mänitä Pablo hajxy miajch miäneñ. Mänitä Pablo hajxy chu'xy. ³⁸ Jiaanéh tehñ jiootmayhajp hajxy hänäjty j'eguiøxpä cooc ja'a Pablo hänäjty tøø miäna'añ cooc ja'a Pablo hajxy hänäjty quia'a hijxtägatsaannä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänäjty biarcotägø'owa'añän.

21

¹ Mänit højtsä mäbøjpädøjc nbuhwaatsnä. Mänit højts nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohñnä Mileto. Mänit højts jim tu'uda'acquiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Rodas. Cooc højts jim ndsøhngumbä, mänit højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Pátara. ² Jim højtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hänäjty ñøcxa'añ maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Fenicia. Mänit højts ndu'ubøjcumbä wiingbarcojooty. ³ Mänit højtsä naax nnäheebeøøyy, ja'a hänäjty xøhjäpä Chipre. Hahooyhaamby højts jim nwiinnajxy jäguemjuøøby. Jim højts hänäjty nnøcxø'øyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Siria. Cooc højts jim nmejch, mänit højts jim nbarcopädsøømy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsøøyy Tiro cooc tsømy hajxy hänäjty jim ñähdsøømdu'uda'añ. ⁴ Jim højtsä mäbøjpädøjc näje'e nbaaty. Mänit højts jim nhijty Tiro juxtujxøø maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nmaayy cooc jim quia'a jaac nøcxät Jerusalén. Jadúhñäc hajxy hänäjty tøø ñajtsapxø'oyii ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhñ ñä'ä møjpdädaacy. ⁵ Cooc juxtujxøø yhabejty, mänit højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højtsä mäbøjpädøjc nägøxiä hoy xñajtshixø'øyy cajptpa'a møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit højts jim njjicädaacy pu'uwiing. Mänit højts ndiospa'yaaxy. ⁶ Mänit højtsä mäbøjpädøjc xpiuhwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbjñä maa ja'a tiøjc-hajxiän. Mänit højts ndägøødiägajch barcojooty.

⁷ Mänit højts jim ndsøhngumbä Tiro. Mänit højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tolemaida. Cooc højts jim nmejch, mänit højtsä mäbøjpädøjc hoy nguixy. Tu'tsuhñ højts jim nhijty maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. ⁸ Cujaboom højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højts jim nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cesarea. Cooc højts jim nmejch, mänit højts jim nnøcxøøyy maa ja'a Felipe tiøjcän. Mänit højtsä Felipe xñämaayy cooc højts jim nmejststä'agät maa ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a Felipe hänäjty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwa'xyp. Tøø hänäjty jaduhñ wyiinguexyii cooc ja'a mäbøjpädøjc piuhbédät. Näjuxtujc hajxy hänäjty jaduhñ wyiinguejxä cooc hajxy jaduhñ miäbuhbédät. ⁹ Mädaaxcä Felipe yhuung hänäjty haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hänäjty ñajtsapxø'øyy. ¹⁰ Maxiøø højts hänäjty jim tøø nhity maa ja'a Felipe tiøjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty choon Judea. Näjtsapxøøbiä Diosmädia'agy hänäjty je'ebä. ¹¹ Cooc ja'a Agabo jim miejch maa højts hänäjty nmejststä'aguiän, mänitä Pablo ja'a wiøøon wiähjätäxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguio'øxojs ñidiecyxiøjtsä ja'a Pablo ja'a wiøøonhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:

—Jadúhñhøchä Dioshespíritu tøø xñäma'ay cooch miich mnajtsapxøøyyät. Jadúhñäc miichä judíos xquiø'øxots xtiecyxiodsaambä jim Jerusalén nébyhøch cham tøø nhamayyän. Mänitäc miich xyajcø'ødägø'owa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

¹² Cooc højts jaduhñ nmädooyy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, mänit højtsä Pablo nja nmaayy cooc jim quia'a nøcxät Jerusalén. ¹³ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy cooc mjøøyy cooc mxuuch. Tiih hajxy cooc xyagjootmayhaty. Cabä cuentä jaduhñ coochä häna'c jaduhñ jim xquiø'øxots xtiecyxiødsät Jerusalén. Cabä cuentä jaduhñ cooch häna'c jim xyaghó'ogät ja'a Jesúcxøxpä, ja'a hajxy nWiindsøhñjätämbä —nømä Pablo miänaañ.

¹⁴ Cooc højts jaduhñ nhijxy cooc ja'a Pablo hänäjty quia'a mäbøga'añ, mänit højts nmänaañnä:

—Ween jaduhñ njadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit højts nhamoynnä.

¹⁵ Mänit hõjts nhadsõmbõjcy, hõõch mõõdä Pablo. Mänit hõjts jim nnõcxy Jerusalén. ¹⁶ Näje'e hõjtsä määõjpadõjc jim xpianõcxy, ja'a hajxy hänäjty jim tsohmäbä Cesarea. Coo hõjts jim nmejch Jerusalén, mänit hõjts hoy xñajtswowõ'õy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän. Jimä Mnasón hänäjty jecy tõõ chohnda'agy Chipre. Tõõ hänäjty jiegõ'õy coo ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hänäjty tõõ miäbõcy. Jim hõjts nmejstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän.

¹⁷ Coo hõjts jim nmejch maa ja'a määõjpadõjc-hajxiän, mänit hõjts xqioñõmoooy xoonäacäp. ¹⁸ Cujaboom hõjtsä Pablo jim xmiõdhajty maa ja'a tsajtõjcän. Jimä Santiago hänäjty mõõdä tsajtõjwiindsõnhajxy nägõxiä. ¹⁹ Mänitä Santiagohajxy miõõdnyajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägõõy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hänäjty tõõ yajwa'xiän maa ja'a cajpa judfoshajxiän, cooc jaduhñ quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam. ²⁰ Coo ja'a Santiagohajxy jaduhñ miädooy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgõõy. Mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuõõby miich jaduhñ coo ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tõõ miäbõjcä. Jaduhñ hajxy nägõxiä miäna'añ coo ja'a cuhdujty hajxy tsipcõpx ngudiüünämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. ²¹ Tõõ hajxy jaduhñ miädohyaty cooc tyijy miichä judíos wiingcuhdujty tõõ myajnähiõ'õy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. Jaduhñäc tyijy tõõ myajnähiõ'õy coo cuhdujty hajxy ñajtshixõ'õwät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñäc tyijy tõõ myajnähiõ'õbiä coo hõjts ja'a nguhdujty nga'a cudiüünämät, hõjts judíos, mõõd coo hõjts nhuung nga'a circuncidarhätänät. ²² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhädät coo miich yaa tõõ mgoody Jerusalén, mänitä tõyhajty hajxy choga'añ põ tõyhajty jaduhñ coo miichä judíos jaduhñ tõõ mjaançh yajnähiõ'õy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. ²³ Tõõ hõjts ja'a wiimahfdy tu'ug nbaady nej miich myajniyhoyõ'õwõõjät. Jii hõjtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tõõ xõõ hajxy yhagapxtocy coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanéhmian coo hajxy jaduhñ nguhdujthätämät. ²⁴ Mmõdhädäp miich yõ'õ häna'c yõ'õ nämädaaxpä. Jaduhñ miich nmämäjuyõ'õwät coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ. Jaanä jaduhñ miichä meeg tu'ug myõjxpät. Coo miich jaduhñ nmämäjuyõ'õwät, jaduhñ hajxy hoy yajcuhmé'xät. Coo miich jaduhñ mguhdujthädät, jaduhñ miichä cu'ug xyhixät coo miichä cuhdujty jaduhñ mgudiüumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñä cu'ugä tõyhajty hajxy miõõdhada'añ coo miich wiingcuhdujty tõyhajty mga'a yajnähiõ'õy. ²⁵ Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiõspä, ja'a hajxy mäbõjpä, tõõ hõjtsä nocy nyajnäjaayõ'õy. Jaduhñ hõjts tõõ nmägapy tõõ nhane'emy coo hajxy quia'a tsü'udsät mädyiibä häna'c tõõ yoxy quepychechwiinduum, mõõd coo hajxy quia'a tsü'tspät ja'a tõõ quia'a nõ'xié'xiäbä, mõõd coo wiingto'oxiõjc hajxy quia'a mõõdmä'awät —nõmä Pablo ñämaayyä.

²⁶ Mänitä Pablo ja'a häna'c miõdhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy kujaboom hoy quiüdiüñ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänäjty myiñän. Mänit hajxy tiõjtägõõy tsajtõgooty. Mänit hajxy ñägapy cooc juxtujxõõ hänäjty quia'a habetyñä neby hajxy hänäjty tõõ yhagapxtuquian coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ.

²⁷⁻³⁰ Ja weenjaty hänäjty quia'a habety ja'a juxtujxõõbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'e tiägõõy tsajtõgooty. Jim hajxy hänäjty choon Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jiiby yhiijxy tsajtõgooty, mänit hajxy tiägõõy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänäjty jiiby wiädity:

—Judiõstõjc, hõjts puhbéjtäc. Xiids yõ'õ craa Pablo wiädity. Yõ'õdsä wiingcuhdujty homiajaty nõcxy yajwiinhixõ'õy. Jaduhñ yõ'õ craa ja'a cu'ug jiojcapxõ'õy coo hõjtsä nguhdujty hajxy xquia'a cudiüünämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmian. Jaduhñ yõ'õ craa yajwiinhixõ'õbiä cooc tyijy hädaa tsajtõjc jaduhñ quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxõõg tõõ jiatcõ'õy coo jäya'ay yaa tõõ miõõdtägõ'õy tsajtõgooty, ja'a hajxy ca'a judiõspä. Hix, cabä cuhdujty jaduhñ ñä'ägä miñ coo hajxy yaa tiägõ'õwät tsajtõgooty, pönjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiõxpä coo ja'a Pablo hänäjty tõõ yhiixyij cajptooty coo ja'a Trófimo hänäjty miõõdä. Jaduhñä Asiabäjäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Trófimo hänäjty tõõ miõõdtägõõy tsajtõgooty. Efeso ja'a Trófimo hänäjty choon. Ca'a judiõs hänäjty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy cooc ja'a Pablo hänäjty jiiby wiädity tsajtõgooty, mänit hajxy tiägõõy haamhajpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piäjädjuty jim tsajtõghaguuy. Mänitä tsajtõjc hajxy yhagõõy.

³¹ Jimä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty ñä'ägä yagho'ogaannä, mänitä soldado-wiindsõnä mädia'agy ñämejtsä coogä cu'ughajxy hänäjty jim wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänäjty choon. ³² Tuunä ja'a soldado-wiindsõñ jaduhñ ñä'a mädooy, mänitä soldadohajxy yhamugõõy. Mänit hajxy päyõ'õguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänäjty yhaamhatiän. Coo ja'a cu'ugä soldado hajxy jaduhñ jiojcheebõõy coo ja'a soldadohajxy hänäjty miänacy maa ja'a Pablo hänäjty wiobho'ogyijän, mänitä Pablo yhõxmajtsä. ³³ Coo ja'a soldado-wiindsõñ jiiby quiädaacy, mänitä Pablo chuumä. Hamejtscadena quio'õxojts tiecyiojtsä. Mänitä soldado-wiindsõnä cu'ug miäyajtõõy pönä Pablo, mõõd tii hänäjty coo tõõ wiobho'ogyii. ³⁴ Mänitä jäya'ayhajxy may yhadsooy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänäjty tiu'ugmädia'aguiä. Coo ja'a cu'ughajxy hänäjty jaduhñ wyi'i ya'axy, cabä

soldado-wiindsõnâ tøyhajt hånajty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim̄ ya-jnõcxõõjät maa ja'a cuartelän. ³⁵ Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim̄ miõõdcoo'ty maa ja'a escalera jaduhñ chohnâ'aguiän, mänitâ Pablo hajxy quiõyõ'cy. Paady hajxy jaduhñ quiõyõ'cy coo ja'a cu'ugâ Pablo hajxy hånajty jia wi'i yagho'oga'añ. ³⁶ Hõõxhaamâ cu'ugâ soldado hajxy hånajty pianõcxy yáaxãp coo ja'a Pablo yagho'ogõõjät.

³⁷ Jim̄ soldado ja'a Pablo hajxy hånajty miõõdtägõ'owa'añ cuarteltõgooty, mänitâ Pablo ja'a soldado-wiindsõñ ñämaaxy:

—Huuc miñ, nhuuc mõõdmädiá'agyhõch miich paquiä.

Hagriego haamâ Pablo jaduhñ miänaañ. Mänitâ soldado-wiindsõñ yhadsooyy:

—Mjãjpytiämâ hagriego jaduhñ. ³⁸ Cãjtãm miich jim̄ ndsooñ Egipto-naaxootiä. Tõõ jegõ'õy coo häna'c tsip jim̄ tõõ yajpãdõ'õgy Egipto. Nämãdaaxmilä jiamioõd hånajty, haagã cahwiindõyhäna'c. Mänit hajxy piäyõ'cy. Mänit hajxy jim̄ ñõcxõõy pactuum maa põñ quia'a tsäna'ayän.

³⁹ Mänitâ Pablo miänãngumbä:

—Cãbõch jim̄ ndsooñ Egipto. Judiojãyã'ayhõch hõõch. Jim̄hõch ndsooñ maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiän Tarso jim̄ Cilicianaaxooty. Mõjjuõõbyhõch ngajpt. Huuc tuñã mayhajt, nhuuc cõxy mõõdmädiá'agyhõch yõ'õ cu'ug.

⁴⁰ Mänitâ soldado-wiindsõnâ Pablo cuhdujt miooyy coo quiãpxät. Mänitâ Pablo piejty escaleracõp. Mänitâ quiõ'õ chajxay. Mänitâ cu'ughajxy cõjx yhamõñ. Mänit tiägõõy xiicpä mädiaacpä hebreohayuuc-haamby:

22

¹—Mägu'ughajpãdõjç, huuc hamãdoowhit hajxy hoy; mijts nmõõdmädiã'agaamby.

² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miãdooyy coo ja'a Pablo hånajty quiapxy miãdiã'agy hebreohayuuc-haamby, tehngajñã hajxy hånajty hoy yhamãdoowhity. Mänitâ Pablo jiaac mädiaacy:

³ —Judiojãyã'ayhõch hõõch. Jim̄hõch nnaaxque'exã Tarso, jim̄ Cilicianaaxooty. Múutsnõch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap Gamaliélhõch yaa xyajcapxtaac. Jaanç tehñ yhõyhõch xyajñãhixõõy ja'a jecyquihdujt. Jaanç tehñ yhõyhõchã Dioscuhdujt hijty nbaduñ hamuumdu'joot nej mijts jäda'ahaty mbaduñän. ⁴ Nyajtsaaçhpõjpiõchã jäyã'ay hijty, ja'a Diosmädiã'agy hajxy mãbõjpã ja'a Jesuscõxpã, to'oxiõjã, ya'adiõjã. Hõxtã nyaghõ'piõch hijty tähoocjaty. Pawichhõch hijty pujxtõgooty nyajncõxy cõ'õxoch tecyxioch. ⁵ Ja'a teedywiindsõñ yaa tuumbã Jerusalén, coo hajxy jaduhñ mmãyajtõwät põ tøyhãjthõch jaduhñ tõõ njatcõ'õy, xmiõ'owãbã tøyhajt hajxy jaduhñ. Jaanã jaduhñã majtõjã tøyhajt hajxy yéjpat coo hajxy jaduhñ mmãyajtõwät. Yõ'õchã nocy hajxy tõõ xyajmäguexy coo hõjts nmãgunaax jim̄ nmõ'owät maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiän Damasco. Jim̄hõchã jäyã'ay hånajty nõcxy nhõxtã'awa'añ Damasco põnjatiã Diosmädiã'agy mãbõjpã ja'a Jesuscõxpã. Je'eçh hånajty nõcxy nmadsa'añ. Yaaç hånajty nyajmãnaca'añ Jerusalén. Yaaç hånajty min dsaaçhtiuna'añ.

⁶ Jim̄ tu'haamnõcxpã, ja weenjãtyhõch hånajty jim̄ nga'a coody Damasco, mänitâ jõõn quihajcãdaacy jaanç tehñ miõc, mãdühñtiõch hånajty nyo'oy. Cuyxiõõho'ogy hånajty jaduhñ. ⁷ Túunõchã jõõn jaduhñ nnã'ã hijxy, mänitiõch jaduhñ ngãdaaxy. Mänitõch nmãdooyy coõch häna'c hånajty xxiõõguya'axy: “Saulo, Saulo, tiich jaduhñ coo xwyi'i miãdsibõ'õy.” ⁸ Mänitõch nmãyajtõõy: “Wiindsõñ, põñ miich.” Mänitõch xyhadsooyy: “Jesushõch hõõch. Nazaréthõch hijty ndsooñ. Hõõch miich jaduhñ xmiãdsibõõby.” ⁹ Põnjãtyhõch hånajty nmõõdnõcxp, xhijx ja'a jõõn hajxy. Pero cab hajxy miãdooyy coõchã Jesús jaduhñ xmiãgapxy. ¹⁰ Mänitõchã Jesús nmãyajtõõgumbã: “Wiindsõñ, tiich jaduhñ ndünãp.” Mänitõch xyhãdsõõgumbã: “Tãnaaxyõ'õg. Jaac nõcx jim̄ Damasco. Coo miich jim̄ mgõodät, mänt miich häna'c jim̄ xyhawaanaanã tijaty miichã Dios jaduhñ xyajtunaamb.” ¹¹ Hoorã, coõchã jõõn nhijxy, wiinxõõ'tshõch jaduhñ. Cãbõch hånajty hoy nhijxnã. Ja'a njamiõõdhõch hajxy jim̄ xjiaac witscoo't Damasco.

¹² Jim̄ã jäyã'ay hånajty tu'ug chãna'ay. Ananias hånajty xiõhaty. Jaanç tehñ yhooyã Ananias ja'a cuhdujt hånajty piaduñ nebiã Moisés jecy yhanehmiän. Jimã judioshajxy hånajty näje'e chãnaabiã Damasco. Jiaanç tehñ quumaabiã judios ja'a Ananias hajxy hånajty jaduhñ. ¹³ Hoorã, coõch jim̄ ngoo'ty Damasco, mänitõchã Ananias hoy xquihixy. Mänitõch xñãmaaxy: “Puhya'ay Saulo, hijxõ'õg jadãhooc cham jaduhñjät.” Tuunã ja'a Ananias jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitiõch jaduhñ njaanç hijxõ'cy. ¹⁴ Mänitõchã Ananias xñãmãguuumbã: “Ja'a nhaphãjtãmhajxy ja'a ndeedyhãjtãmhajxy ja'a jecypiã haampiã, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsãhgõõby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduhñ tõõ xyajñãhdijy coo jaduhñ mdünät neby je'e jioot choquiän, mõõd coo ja'a Jesús mhamdsoo hixät coo mhamdsoo mãdõwät nebiaty je'e miãdiã'agy. ¹⁵ Nõcxaamb miich mmãdiã'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesuscõxpã, nebiaty tõõ mhixy nebiaty tõõ mmãdoy. ¹⁶ Hoorã, tsõgãnmãts, nõcx

näbejnä. Jaduhnä Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpa mgädieey xyajnäwhaats xya-cuhwaatsät", nõmhõchä Ananias xñämaayy.

¹⁷⁻¹⁸ 'Mänitõch yaa nwiimbijtagajch Jerusälén. Mänitõch nnõcxy tsajtõgooty Diospa'yaaxpä. Mänitõchä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsõnhajtämbä. Mänitõchä Jesús xñämaayy: "Tsongänämäts, mdsóonäp yaa. Caj miichä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbõgaanä cooch miich yaa xjia wi' miädia'aga'añ." ¹⁹ Mänitõch nhadsooyy: "Wiindsõn, ñajuõõbiä cu'ughajxy cooch hijty nwädity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtõjc-hajxiän, coochä jäya'ay hijty nyajncõxy pujxtõgooty põnjatiä mmädia'agy xmiäbõjçäp. Näxyhõch hijty nyajwobyi. ²⁰ Y coo ja'a Esteban yagho'cä, jimhõch hänajty nbadsóonäbä. Mõõdhõch hänajty nbamänaambä coo yagho'ogõõjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yagho'cäbä, hõõchä wyit ngüeendähajtä. Paadiä Esteban jaduhñ yagho'cä je'eguiõxpä coo miichä mmädia'agy hänajty xyajwa'xä." ²¹ Mänitõchä Jesús xñämäguiumbä: "Cabä cueentä jaduhñ. Nõcxnä. Jäguemhõch miich nguexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judiõspä."

²² Mäduhñjatiä Pablo hänajty miädia'agy, hamädoowhñjtäxäbä miädia'agy hänajty jaduhñ. Pero coo jaduhñ miänaañ cooc hänajty jäguem quixea'añii maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judiõspä, cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhiddäänänä. Mänitä cu'ughajxy tiägõõy yaa xpä jõjpä:

—Ween yõ'õ craa yho'ogy. Yagho'og yõ'õ craa hajxy.

²³ Tehñgajnä hajxy hänajty jaduhñ wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yamä wyit hajxy hänajty wyi'i chajyemy. Yamä naaxoc hajxy hänajty wyi'i chajwõjy. Paady hajxy hänajty jaduhñ wyi'i jiatcõ'õy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jiaañch tehñ miädsiphaty. ²⁴ Mänitä soldado-wiindsõn miänaañ coo ja'a Pablo jii by yajtõjtägõ'õwõõjät cuarteltõgooty. Mänit jiaac miänaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogõõjät, ween jaduhñ quiõxy nägapxy tiiguiõxpä cu'ugä Pablo hajxy hänajty coo tõõ wyi'i ñäya'axy. ²⁵ Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quiõ'õxõjch. Wiobho'ogaambiä Pablo hajxy hänajty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägapy, ja'a hänajty jim tänaabiä wiinduum: —Caj mijts cuhdujt mmõõdä cooch mijts xwiõbät nä'a nägoobä. Cab hajxy mnajuõ'õy põ tõõch ngädieey. Hõõch, jaduhñhõchä cuhdujt nmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän —nõmä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

²⁶ Coo ja'a capitán jaduhñ miädooyy, mänitä wyiindsõn ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhñ mwopy. Jaduhñcä yõ'õ craa cuhdujt miõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän.

²⁷ Mänitä soldado-wiindsõn Pablo hoy miäyajtõy:

—Nej, tõyhajt jaduhñ coo miichä cuhdujt jaduhñ mmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tõyhajt jaduhñ.

²⁸ Mänitä soldado-wiindsõn miänaañ:

—Jaduhñhõchä cuhdujt nmõõdäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän. Pero jaançh tehñ chõwhõch jaduhñ tõõ xyhabädsõõmä coochä cuhdujt jaduhñ tõõ njuy.

Mänitä Pablo miänaañ:

—Cooch jim nnaaxque'exä Tarso, páadyhõchä cuhdujt jaduhñ nmõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miõõdän.

²⁹ Ja'a soldadohajxy hänajty mäwobaambä, coo hajxy jaduhñ miädooyy coogä Pablo cuhdujt hänajty jaduhñ miõõdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty miõõdän, mänitä Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsõn, coo je'le jaduhñ miädooyy, tsähgõõy je'eduhñ je'eguiõxpä coo ja'a Pablo hänajty tõõ quiõ'õxõchii tõõ tiecyxiochii.

³⁰ Cujaboomä soldado-wiindsõn jaduhñ miänaañ coo ja'a Pablo quiõ'õgüeõõjät. Mänit miänaañ coo ja'a teedywiindsõnhajxy yhamugõ'õwät mõõdä majtõjc-hajxy. Mänitä Pablo jim yajncõxä maa ja'a teedywiindsõnhajxy hänajty tõõ yhamugõ'õyän. Mänitä Pablo jim yajtänäaguiaädaacä cu'ugwiinduum. Miädoowaambiä soldado-wiindsõn hänajty jaduhñ tiiguiõxpä judíos ja'a Pablo hajxy hänajty coo tõõ ñäxõ'õwõ'õy.

23

¹ Mänitä teedywiindsõnhajxy wyiinhõe'ppejtä ja'a Pábläm. Mänitä Pablo miänaañ:

—Mägu'ughajpädõjc, Diõshõch jaduhñ xyhijxp cooch homiänaajä nhõjia'ayahaty.

² Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitä häna'c-hajxy ñämaayy coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xõ'õgät, ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a Ananias jaduhñ mänaañ coo hajxy jaduhñ jiatcõ'õwät. Mõjhajpä Ananias hänajty jim maa ja'a teedywiindsõnhajxiän. ³ Mänitä Pablo ja'a Ananias ñämaayy:

—Dios miich jaduhñ xyajcumädoowaamb. Caj miich hoy mduñ. Jaduhñ miich mduungmõõdä cooch miich xyajtõyhajtyégät hoy yajxõn nebiä cuhdujt miyñän. Pero coo

miich jaduñ tøø mmäna'añ cooñ häna'c xquioxät, myajcähxø'py miich jaduñ coo miichä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

⁴ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tanaabiä, mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miich jaduñ ngapxtägoy coo yø'ø møjteedywiindsøn jaduñ tøø mwiingapxpety. Haa ca'a, Dios yø'øduñ tøø yhuuc pädaacpä.

⁵ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo yø'ø jaduñ tiuñ møjteedywiindsøn. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a nänømat haxøøg, pønjatia tuung møød maa ja'a tsaan maa ja'a cu'ugän.

⁶ Mänitä Pablo jaduñ yhiixy coo häna'c-hajxy hänajty mejtstu'u tøø yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch, jue'ech høøch, fariseoshøch høøch. Haagä fariseos højts jaduñ. Cooñ jaduñ nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduñ jiuypiojtägatsa'añ, päadyhøchä häna'c jaduñ tøø xñäxø'øwø'øy.

⁷ Coo ja'a Pablo jaduñ miänaañ, mänitä fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädia'agyhajxy hänajty ñibiaadyi. ⁸ Hix, jaduñä fariseoshajxy hänajty miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduñ hajxy hänajty miäbøjpä cooc ja'a Dios ja'a mioonsä jim miøødä tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañämähajtähajxy quia'a hó'cäm. Pero cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy nebiä fariseoshajxy hänajty miäbøquiän. ⁹ Tehnganjä hajxy hänajty miaas nämayø'øy haamhjäp. Tehnganjä hajxy hänajty yhambøcy. Mänitä fariseoshajxy näje'e tiänaayø'cy, ja'a hajxy hänajty yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøcän. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø craa, cap tii pojpa cädieey miøødä. Jimbädä Diosmoonsä tøø miägapyii, o hääñämä.

¹⁰ Maas hanaxiä hajxy hänajty yhambøcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hänajty coo ja'a Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä soldado-wiindsønä soldado miøyyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jiiy wyitstøonät, møød coo hajxy jim yajnøcxät maa ja'a cuartelän.

¹¹ Mänitcoodsä Jesús jiiy ñäguehxtøø'xy maa ja'a Pablo wyiinduuman. Mänitä Jesús ja'a Pablo ñämaayy: "Ca'a mdsähgø'øy. Nébyhøch miich yaa tøø xmiädia'aguiän Jerusalén, jaanä jaduhñhøch miich jim nøcxy xmiädia'agängumbä Roma."

¹² Cujaboomä judiøshajxy näje'e hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Mäduhñtiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnä'ägä caayy nnä'ägä hüucämät.

¹³ Näjuxychägüi'xnaxy hajxy hänajty je'eduhñ, ja'a hajxy hänajty jaduñ tøø quiojyquiapxyhätiiäb. ¹⁴ Mänit hajxy hoy ñägapy maa ja'a majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduñ ngojyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghó'ogät. Høxtä mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññä. ¹⁵ Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduñ nämä'aw coo weenä Pablo yaa yajmehii mijts mwiinduuman. Jaduñ hajxy mwiinhøønät coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehñ miäyajtøwa'añ. Cahnä Pablo hänajty yaa quioody maa mijts mwiinduuman, jim højts nyaghó'ogät tu'haam —nømä teedywiindsønähajxy ñämaayyä.

¹⁶ Mänitä Pablo chojmajc jaduñ miädyhajty coogä Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä Pablo hoy yhawáañäxä maa hänajty chumiän. ¹⁷ Mänitä Pablo ja'a capitán tu'ug miøyyaaxy. Mänit ñämaayy:

—Huuc tunä mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jim maa ja'a mwiindsønän. Jim jaduñ miøødmädia'aga'añ.

¹⁸ Mänitä Pablo chojmajc wioonøcxäxä maa ja'a soldado-wiindsønän. Mänitä capitán ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Ja'a Pabløch jaduñ tøø xñäma'ay cooñ hädaa craa yaa nwoominät maa miichän. Míichäc jaduñ xmiøødmädia'agaamb.

¹⁹ Mänitä Pablo chojmajc wiingtuum wyitsnøcxäxä. Mänitä soldado-wiindsøn miänaañ:

—Tiich jaduñ xyhawaanäänäp —nømä Pablo chojmajc miäyajtøwäxä.

²⁰ Mänitä Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judiøshajxy näje'e quiojyquiapxytiuñ cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumahxiän. Jaduhñäc miich xwyiinhøøna'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehñ miäyajtøwa'añ. ²¹ Caj miich jaduñ mmäbøgät. Näjuxychägüi'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduñ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábac hajxy jaduñ ñä'ägä caya'añ ñä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänitac hajxy quiaya'añ yhu'uga'aññä. Míichäc hajxy xyluuc jaac hahijxp cooc miich jaduñ mmänä'anät pø mgudiunaampy jaduñ —nømä soldado-wiindsøn ñämaayyä.

²² Mänitä Pablo chojmajc ñämaayyäxä coo quia'a nägäpxät wiingtuum waambaty hänajty jaduñ tøø miädia'agy. Mänitä soldado-wiindsøn jaduñ miänaañ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbijnät.

23-24 Mänitá soldado-wiindsõnã capitán metsec miõjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxã coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnõcxãt Cesarea. Nãmayyã soldadohajxy hãnajty pianõcxa'añ. Nãmejtsmãgo'x hajxy hãnajty ñõcxa'añ teci-yo'oyhaam; mõød nãdãgõõghii'xcumajc hajxy hãnajty ñõcxa'añ cuaañãhgõõp; mõød nãmejtsmãgo'x hajxy hãnajty ñõcxaambã cuhmõcap. Jaduhñã capitãnhajxy ñãmãayãbã coo ja'a Pablo cuaañãhgõõp ñõcxãt, mõød coo hoy cwieendãhadõõjãt, jaduhñ nejy quia'a jat quia'a habetãt. Jaduhñã soldado-wiindsõn yhanehmbã coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcõ'õdãgõ'õwõõjãt. 25 Mänitã soldado-wiindsõnã nocy yhädiuunñ. Ja'a gobernador Félix hãnajty yajnãguexaamby. Jaduhñ soldado-wiindsõn quiujuhã:

26 “Hõõch hädaa nocy nhãdiuumby, hõõch Claudio Lisias. Wiindsõn Félix, miich jaduhñ cham nyajpoo'xyp. 27 Hädaa jãyã'ayhõch miich nyajnãguejxyp. Pablo jaduhñ xiõhaty. Hãxõõy maaxtõjquiiã Pablo yaa miajtsã Jerusalén. Ja'a judiõshajxy jaduhñ mãmajts. Yaghõ'ogãañãbã Pablo hãnajty. Pero coõch jaduhñ nmãdõyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduhñ miõødã nebiã Rómabã jãyã'ayhajxy miõødãn, mãnitõchã soldado ja'a Pablo hoy nmõõdyajnãhwa'a'ch. 28 Je'e'ch hãnajty nmãdõwaamby tiiguio'xpã Pablo hãnajty coo tõõ miãchi, pãadyhõch jiiiby nmõõdhãdaacy maa ja'a judios ja'a junta hajxy hãnajty yagjadyiijã. 29 Mãnitõch nmãdõõy coogã Pablo tii pojã tii cãdieey quia'a mõødã. Je'eduhñ yajcumãd-sõõyã coo ja'a judios ja'a quihuhdujthajxy wyiingjatiã. Pãadyhõch jaduhñ nga'a mãnaañ coo ja'a Pablo yaghõ'ogõõjãt, ni coo chumõõjãt. 30 Coõch jaduhñ nmãdõyhajty coo ja'a judiõshajxy hãnajty nãje'e tõõ quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hãnajty yaghõ'oga'añ, mãnitõch jaduhñ nwiinmaayy coõch miich jaduhñ nyajnãguexãt. Ja'a hãna'cã Pablo hajxy ja wi'i yaghõ'ogaambã, tõõch nnãma'ay coo ja'a Pablo jim nõcxy ñãxõ'õwõ'õyii miich mwiinduum.”

31 Mänitã soldadohajxy jiaan'ch cudiuunñ nebiã wyiindsõn hajxy hãnajty tõõ ñãma'yiiijã. Mänitã Pablo hajxy jim coods yajnõcxy maa ja'a cajpt hãnajty xiõhatiãn Antipãtris. 32 Cujabomã soldadohajxy wyiimbijty, ja'a hajxy hãnajty tõõ nõcxy teci-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hãnajty cuaañãhgõõpã, je'edsã Pablo hajxy jaac mõõdnõcxnã. 33 Mänit hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mänitã Pablo ja'a Félix hoy yajcõ'õdãgõ'õyii mõødã nocy, ja'a soldado-wiindsõn hãnajty tõõ quie'xiãbã. 34 Mänitã Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitã Félix ja'a Pablo miãyajtõõy maa je'e choõñ. Mänitã Pablo yhadsooy coo hãnajty jim choõñ Ciliciãnaaxooty. 35 Coo ja'a Félix jaduhñ miãdõõy, mãnitã Pablo ñãmaayy:

—Weenã jãyã'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miich hajxy jaduhñ xñãxõ'õwõ'õwaambã, mãnitõchã tõyhajt nmãdõwa'añ ja'a miichõxpã.

Mänitã Félix ja'a soldado ñãmaayy coo ja'a Pablo piãda'agõõjãt mõjtõgooty, ja'a hãnajty xõhãjã Palacio de Herodes. Jaanã jaduhñã Félix miãnaambã coo ja'a Pablo hoy cwieendãhadõõjãt.

24

1 Cumãgõõxõõ ja'a Ananiashajxy jim quioo'ty Cesarea. Mõjtõdywiindsõnã Ananias hãnajty tiuumby jim Jerusalén. Nãguipxiã majtõjc-hajxy nãje'e piãgõõ'pã mõødã licenciãdã tu'ug, ja'a hãnajty xõhãjã Tértulo. Mänit hajxy jim nõcxy maa ja'a gobernador Félix hãnajty tiuñã. Mänitã Félix hajxy ñãmaayy coo ja'a Pablo hajxy hãnajty ñãxõ'õwõ'õwa'añ. 2-3 Mänitã Félix miãnaañ coo ja'a Pablo yajmedsõõjãt maa ja'a Félix wyiinduumãn. Coo Pablo jaduhñ yajmejtsã, mãnitã Tértulo ja'a Pablo tiãgõõy ñãxõ'õwõõbiã:

—Wiindsõn Félix, hoy hõjts njaan'ch tehñ ñiijãwõ'õyii maa miichõxpãn, coo miich hoy mjaan'ch tehñ tiuñ. Tõõ hõjts miichã nnaaxã ngajpt xjiaan'ch tehñ yaghõõõõyã. Cabã tsip cabã pleetã jaduhñ maa yajpaady. Coo miich jaduhñ hoy mjaan'ch tehñ tiuñ, paady hõjts Dioscujã'uyãbã njaan'ch tehñ yecy maa miichõxpãn. 4 Cãbõch miich jejcy nhãdsibã'añ. Huuc tunã mayhãjt, hõjtsã nmãdia'agy hamãdõõwhiãtãc. Paquiiã hõjts jaduhñ nmãdia'aga'añ. 5 Yõ'õ craa Pãblohãjã, nmõõdhãjpy hõjtsã tõyhãjt jaduhñ coo yõ'õ hõjts xjiaan'ch tehñ miãdsibõ'õy majaty hõjts nhity, hõjts judiõshãjã. Jaduhñ hõjts xjia wi'i jiojcapxõ'õy coo hõjtsã nguhdujt nnajtsixõ'õwãt. Jaduhñã tsip homiãjã yajpãdõ'õgy. Ja'a jãyã'ayã Jesús Nazaretpã miãdia'agy hajxy panõcxãbã, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsõnhãj. 6 Mänitã Pablo jãyã'ay nãmãdaaxc miõõdtõjtãgõõy maa hõjtsã nmõjtsajõgootiãn. Ja'a hajxy nãmãdaaxpã, ca'a hajxy je'e jiudiosã. Cab hõjtsã nguhdujt jaduhñ myiñ coo wiingjãyã'ay jiiiby tiãgõ'õwãt. Mänit hõjtsã Pablo nyajmajtsã. Nyajcumãdõwaamby hõjts hãnajty, tii hãnajty jiiiby tiuumby tsãjtõgooty. Jaduhñ hõjtsã nguhdujt myiñ coo jaduhñ quiumãdõwãt. 7 Mänitã soldado-wiindsõn piayajcahw piayajpõõõy, ja'a xõhãjã Lisias. Mänit hõjtsã Pablo mãdsibõ'õbã xpõjãcã. 8 Mänit hõjtsã Lisias xñãmaayy coo hõjts yaa nmãnãt maa miichã mwiinduumãn, coo hõjtsã Pablo yaa nnãxõ'õwõ'õwãt. Hoorã, hamdsoo miichã Pablo mmãyãjtõwãt põ tõyhãjt jaduhñ neby hõjts cham nnãxõ'õwõ'õyãn —nõmã Tértulo ja'a Félix ñãmaayy.

⁹ Jaduhñä judiöshajxy piamánaambä. ¹⁰ Mänitá gubernador Félix ja'a Pablo miäw'oxy coo ja'a Pablo miädiá'agät. Mänitá Pablo miänaañ:

—Wiindsón Félix, jaanth tehm jootocújc-höch cham nniäiw'oyii cooch yaa nnguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hiḡ, nnajuöböch jaduhñ coo miich möjtuung jecy yaa töø nmöødhaty maa höjtsä nnaax maa höjtsä ngajptän. ¹¹ Chaanä miajmetsxöøhaty cooch jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhóchä Dios hánajty nwiingudsähg'owa'añ tsajtögooty. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piönä jaduhñ miäna'añ. ¹² Pero cáböchä tsip jim nhöxtaayy. Cáböchä tsip ni maa nhöxtaayy, majátyhöch töø nwädity, ni jiiiby möjtsajtgöoty, ni jiiiby muutstsajtgöoty, ni jim cajptooty. Cáböch pön jim nmöødyajcapxiöøyy. ¹³ Hoorä, yöø häna'c-hajxy xim xwyiingapxpéjöpöchá, höhndaacp hajxy yöø. Cab hajxy töyyä ñä'ä mädia'agy. ¹⁴ Pero jaduhñ mäböcypiä, nwiingudsähg'öböchä Dios. Nebiä jecyjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgöøyyän, jadúhñhöch nwiingudsähgöböchä. Coothä Dios jaduhñ nwiingudsähg'öy, páadyhöchá yHuung Jesús ja'a miädia'agy jaduhñ nbanöcxä. Yöø häna'c-hajxy ximbä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuöøyyä. Cábcä tyijy jaduhñ töyyä. Pero nmäböjpiöchä jecymiädia'agy, ja'a Moisésajxy jecy quiujähyyäbä mööädä profetadöj-c-hajxy. ¹⁵ Yöø häna'c-hajxy, jaduhñ hajxy mäböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägöxiä jiuypjötägatsa'añ, hoyhäna'cä, haxöøghäna'cä. Jaaná jadúhñhöch nmäböjpiä. Coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy nägöxiä xyagjuypjötägatsa'änäm, töy jaduhñ. ¹⁶ Coothä jaduhñ nmäböcy, páadyhöchá njoot homiäna'äy nbäda'agy coothä Diosmädia'agy hoy tehngajnä nbadúnät. Jadúhñhöchä Dios xquiumáyät. Jaaná jadúhñhöchä cu'ug xquiumäbiät.

¹⁷ 'Mänäajöch hoy nwäditiän jäguembaady mejtsjomöjt tägöøjomöjt, mänitöch jim nmejstägajch Jerusalén. Xädö'öñhöch jaduhñ nmämejts. Ja'a nmägünäxhöch hánajty nmo'owaamby. Möödhöchä meeg hánajty nyoxa'añ ja'a Diosöcxpä. ¹⁸ Jadúhñhöch hánajty jiiyb nguhdujthaty möjtsajtgöoty, mänithöchä judiöshajxy näje'e xyhijxy, ja'a hajxy jim tsohmä Asia. Tööch hánajty ngudiun neby höjtsä nguhdujt myiñän. Cáböchá häna'c hánajty nämay nmööädä. Cab höjts hánajty nhaamhaty. ¹⁹ Ja'a jäya'ay höjts jaduhñ xyhijxäbä möjtsajtgöoty, je'eds jaduhñ hahixöbocy xñäxö'owö'owäböch yaa miichä mwiinduum, pö tööch hajxy jaduhñ xyhijxy cooch ngädiehy. ²⁰ Yöø häna'c-hajxy xim tänaabiä, ween yöøhajxy jaduhñ ñägäpxy pö tööch hánajty ngädiey mänaachä häna'c jim xyajmechän maa ja'a teedywiindsönä wyiinduumhajxiän jim Jerusalén. ²¹ Wéhndöch mänit ngapxtägöoy cooch nmänaañ cooch nmäböcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjötägä'añ. Möc-höch jaduhñ nmänaañ.

Mänitá Pablo quiapxpädöönä.

²² Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ wyiinmahñdyhajty coo ja'a tsip hánajty quia'a tsoj yajtödiägö'owa'añ ja'a Pablocöcxpä. Hiḡ, ñajuöböchä Félix hánajty jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty hoy quiuhdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hánajty panöcxäbä. Mänitá Félix ja'a judiös ñämaayy:

—Mhahixäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiädä'agät, mänitöchä mdsiphajxy nya-jtödiägöøyyät —nömä Félix miänaañ.

²³ Mänitá Félix ja'a capitän ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidöøjät tsumy, mööd coo quia'a tsaachtionöjät ni weentiä. Jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo quiuhixöøjät ja'a miägu'ughajpädöj, mööd coo hoy tyijjä ween yajnämechi.

²⁴ Cumejtsxöø cudägöøgxöø ja'a Félix ja'a tio'oxiöj-c miöødmejch maa haguacán. Drusila hánajty xiöhaty. Judia hánajty je'e. Mänitá Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsöjät maa ja'a Félix wyiinduumhajxiän. Miädowaambiä Félixhajxy hánajty tiiguiöcxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hánajty coo pianöcxä. ²⁵ Mänitá Pablo tiägöøyy mädiaacp coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, mööd coo hajxy hoy nguhdujthajtämät, mööd coo ja'a Dios hajxy cöxiä xyajnägapxäanäm nebiaty hajxy hánajty töø njäya'ayhajtäm. Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit chähgöböjcy. Mänitá Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhñä. Töø ja'a mmädia'agy nmädöowäm. Nöcxnä. Coo jadähöoc ñäbaadö'owät, mänit miich jadähöoc nyajmöjya'axöøjät —nömä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

²⁶ Jaduhñä Félix hánajty miäna'añ cooc tyijy xädö'öñ mio'owa'añii Pabläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhñ yajpädsömöjät pujxtögooty. Paadia Félix ja'a Pablo hánajty ja naahöoc yajmöjya'axyii coo hánajty miöödmädia'aga'añii. ²⁷ Mejtsjomöjtä Pablo hánajty jim töø chumyčhänä'ay Cesarea, mänitá gubernadorhajxy ñiguiuwjtsä. Coo ja'a Félix piädsöomy, mänit wiinghänä'c tiägöøguiumbä. Porcio Festo hánajty xiöhaty. Cabä Félix ja'a judiös hánajty yagjootma'ada'añ, paadia Félix miänaañ coo ja'a Pablo jaduhñ jiaac hidät tsumy.

25

¹ Mänitá Festo tiägöøyy tuumbä gubernador jim Cesarea. Cudägöøgxöø jim ñöcxy Jerusalén. ² Coo jim quioo'ty, mänitá teedywiindsöñhajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, mööädä möjhajpä judiöshajxy. Mänitá Pablo hajxy tiägöøyy näxö'owöböchä.

³ Mänitá Festo hajxy miánuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuuñ, coo cu yhanehmy coo ja'a Pablo jim cu quiejxá Jerusalén. Hix, tøø ja'a judiøshajxy hánajty quiojyquiapxyhyaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnoçxpä. ⁴ Pero cabä Festo jaduhñ ñähadsøoy. Mänit miánaañ coo ja'a Pablo hánajty jiiby chumyčhána'ay Cesarea. Jaduhñä Festo miánaambä coo hánajty paquiä jim yhida'añ Jerusalén, møød coo hánajty jiiby yhäda'agáangumbä Cesarea.

⁵ —Pøn cuhdujt møød maa mijsän, wéenhøch hajxy jiiby xpiaháda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhñ jiaančhä cädieey, jiiby jaduhñ ñäxø'øwø'øwøøjät —nømä Festo ja'a judiø ñämaayy.

⁶ Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhädaactägajch Cesarea. Coo jiiby quidaacy, mänit jim tiägøoyy tuumbä haguyc. Mänit miánaañ coo ja'a Pablo jim yajmedsøøjät. ⁷ Coo ja'a Pablo jim miejch haguyc, mänitá judiø ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hánajty tøø chohndä'aguiäbä Jerusalén. Mänitá Pablo hajxy cøxypanejpy ñähwaambeyty. ⁸ Mänitá Pablo ñijjogapxä:

—Cábøchä cädieey jaduhñ maa nmøødä, ni jim maa ja'a judiø quiuhdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän.

⁹ Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmánaamb miich jaduhñä coo højts jim nnoçxämät Jerusalén, coo miich jim mdøyhajtyégät maachä nwiinduumän.

Paadiä Pablo jaduhñ ñämaayy, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judiø hánajty quia'a yagjootma'ada'añ. ¹⁰ Mänitá Pablo yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhawiinmatsä cooçh jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cábøch tii cädieey nmøødä maa yø'ø judiøshajxiän. Mnajuøøby miich jaduhñ. Jaduhñ mabøcypii yhawiinmatsä cooçh yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim tuumbä Roma.

¹¹ Cooçh häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhñ cooçh nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yø'ø judiøshajxy jaduhñ tøø xjia nähwaambety. Cab jaduhñ yhäxixø'øy cooçh pøn xyégät maa yø'ø judiøshajxiän. Jadühnhøch nja mäna'añ cooçh jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduumän jim Roma —nømä Pablo miánaañ.

¹² Mänitá Festo ja'a jiamøød miäyajtøoyy neby jaduhñ wyiinmahñdyhádät ja'a Pablocøxpä. Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miich jaduhñ tøø mmána'añ coo miich jim nøcxy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pues jimhøch miich njaančh quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

¹³ Cumejtspo'o cudägøøgp'o, mänitá Agripahajxy jim miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hánajty tiuumby wiingtuum. Mänitá Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. ¹⁴ Maxioø ja'a Agripahajxy hánajty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiøjçän. Mänitá Festo ja'a Agripa ñämaayy:

—Jimä jäya'ay tu'ug chumyčhána'ay. Pablo jaduhñ xiøhyaty. Coo ja'a Félix yaa piädsøømy tuumbä, jimä Pablo jaduhñ jiaac mähmøoyy tsumy. ¹⁵ Mánáajøch jim nhoyyän Jerusalén, mänitøchä judiøshajxy xñhöoyy, ja'a hajxy hánajty møjhappä, møødä teedywiindsønhajxy. Mänitá judiø ja'a Pablo hajxy ñäxø'øwøøyy maach nwiinduumän. Mänitá judiøshajxy miánaañ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. ¹⁶ Mänitøch nhadsøoyy: “Jaduhñ hajxy jim quiuhdujthaty Roma, cab jaduhñ pøn yagho'ogyii, pø cahnä hánajty ñijjogapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hánajty mänäxø'øwøøbiä”, nõmhøchä judiø nnämaayy. ¹⁷ Hoorä, cooçh yaa ngädaactägajch Cesarea, mänitøchä judiø xpiamänajcy. Cujabøomhøch ndägøøyy tuumbä. Mänitøchä Pablo nyajmøjyaaxä. ¹⁸ Coo ja'a judiøshajxy jim miejch maach nwiinduumän, mänitá Pablo hajxy tiägøoyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hánajty ñäxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduhñ haxøøgaty ñä'a nänøømä.

¹⁹ Jue'e ja'a judiøshajxy hánajty yajcapxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hánajty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaančh jujypiojtägach, ja'a hánajty tøø yhö'oguiäbä. Jaduhñä Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jujypioçy. ²⁰ Høøch, cábøch hánajty mnajuø'øy nebiøchä capxy mädia'agy jaduhñ nyajtødiägø'øwät. Mänitøchä Pablo nmäyajtøoyy pø nøcxaamb hánajty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyejcy. ²¹ Mänitá Pablo yhadsooyy cooc hánajty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miánaañ cooc hánajty jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñän.

Coo jaduhñ yhadsooyy, päadyhøch jaduhñ nmánaañ coo yaa jiaac hidät tsumy. Coo jaduhñ ñäbaadø'øwät, mänitøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyejcy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nømä Festo quiapxy miädiaacy.

²² Mänitá Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädowämbiøch høøčhpä waambä craa jaduhñ miädia'aga'añ.

Mänitá Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädowät —nømä Agripa ñämaayyä.

²³ Cujaboomä Agripahajxy jim miejch haguyc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jiiby tiøjtägøoyy maa ja'a Festo hánajty tiuñän, näguipxy

møødä soldado-wiindsønajxy, møødä møjtcj-c-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä. 24 Coo ja'a Pablo jilby tiägøøyy, mänitä Festo miänaañ:

—Wiindsón Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, mijtsäts jaduhn nmägapxyp. Yø'ø craa xii tänaabiä, yø'øds jaduhn xøhajt Pablo. Yø'ødsä judiøshajxy tøø wyi'i ñäxø'øwø'øyy yaa Cesarea møød jim Jerusalén. Jaduhn hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jioocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. 25 Pero høøçh, cábøch jaduhn nmäna'añ coo tøø quidiieey. Páadyhøch jaduhn nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhn tøø miäna'añ coo jim ñöcxät Roma, coo jim nõcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduhn jim nguexa'añ. 26-27 Cábøch nnajuø'øyy waambátyhøçhä gobiernä Rómabä nnocynñajyaø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduhn yhawiinmatsä cooçhä Pablo jim nguexät Roma tsumy, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaançh cádieey. Hoorä, páadyhøçhä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduhn ween myajtøyhajtyecy. Miiçh, Wiindsón Agripa, miich mjaançh tehñ jiajpy mjaançh tehñ ñajuøøby. Coo mijts hánajty tøø myajtøyhajtyecy nebiaty jaduhn tøø jiaançh cádieey, mänitøch mábøcy nnajuø'øwät nébiøch njáayät —nømä Festo miänaañ.

26

¹ Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jaduhn coo miich hamdsoo mnijjögapxøøjät.

Mänitä Pablo ja'a quiø'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaçpä:

² —Wiindsón Agripa, chámhøch nnijjögapxa'añii nebiátyhøçhä judiøshajxy tøø xñähwaambety. Jootcuj-c-høch jaduhn nnijjägø'øyyii cooçh yaa nmädia'aga'añ miich mwiinduum. ³ Páadyhøch jootcujc nnijjägø'øyyii je'eguiøxpä coo miich mjaançh tehñ jiaty mjaançh tehñ ñajuø'øyy nebiatiä judiøshajxy quihdujthajty, møød tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøçh huuc mee'xäc. Høøçhä nmädia'agy huuc hamädoowhjtäc.

⁴ 'Ñajuøøbiä judiøshajxy jaduhn nägøxiä cooçhä quihdujthajxy hoy ngudiuunä homiänaajä, møød jim maaçhä nhamdsoo cajptän, møød jim Jerusalén. Mütsnøch hánajty jaduhn cooçhä quihdujthajxy jaduhn nbadu'ubøjçä. ⁵ Jaaná jaduhnä judiøshajxy ñajuøøbiä cooçhä fariseos quihdujthajxy hoy nyajtúunäbä. Mütsnøch hánajty jaduhmbä cooçh ndägøøyy habøjpä. Miøødä judiø ja'a tøyhajt hajxy jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo hajxy jaduhn ñägápxät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judiøshajxy yajñähixø'øyan. ⁶⁻⁷ Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ. Højts judiø, jaduhn højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy yajwiiinwaanøøyyä ja'a Diosäm. Nägøxiä højts jaduhn njøbhixy coo ja'a Dios jaduhn yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän, højts ja'a majmetsc-hagajtpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhñ nwiingudsähgø'øyy. Hoorä, Wiindsón Agripa, cooçh jaduhn nmábøcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ, páadyhøch yø'ø judiøshajxy cham xñäxø'øwø'øyy miich mwiinduum —nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

⁸ Mänitä Pablo ja'a judiø ñämaayy:

—Tii hajxy jaduhn coo mga'a mábøga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ.

⁹ Mänitä Pablo jiaac mänaañ:

—Bueno, jadúhnhøch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'øyy cooçhä jáya'ayhajxy nd-saaçhtiünät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy hánajty panøcxäbä. ¹⁰ Jadúhnhøch jim jnaançh jatcøøyy Jerusalén. Ja'a teedywiindsønhøçhä cuhdujt hajxy jim xmioooy cooçhä jáya'ayhajxy nyajtsumøød, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hánajty panøcxäbä. Nämáyhøch hajxy jaduhn jnaançh yajtsuumä. Y coo hajxy yagho'cä, jadúhnhøch hánajty nbamänaambä coo hajxy yagho'ogøøjät. ¹¹ Ja naañhøoc-høch hajxy tøø nyajtsaaçhtiüñii coo hajxy ñijjögapxøøjät ja'a Jesúsøxpä. Wiinduhmyçhajtøj-c-høch hijty ndsaaçhtiüñ. Hanáxiøch hajxy hijty nmäjootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady ndsaaçhtiüñ.

¹² Mänithøçhä teedywiindsønhajxy jim xwyiinguejxy Damasco cooçhä mábøjpäðøjç jim nyajtsaaçhtiünøøjät. ¹³ Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä jøøn xquihujajçädaacy jaançh tehñ miøc. Cujyxiøøho'ogy hánajty je'e. Cabä xøø hánajty miäbaady nebiä jøøn hánajty jiajjiän. Høxtä xquihujajwädiyt højts jaduhn. ¹⁴ Coo højtsä jøøn jaduhn nhixy, mänit højts nägøxiä ngädaay. Mänitøch nidiuhñ mädoooy cooçhä häna'c xmiägäpaxya hahebreohaam. Mänitøch xñämaayy: “Saulo, Saulo, tiich miich jaduhn coo xwyi'i miädsibø'øyy. Cooçh miich jaduhn xwyi'i miädsibø'øyy, hamdsoo miich jaduhn mniçhaaçhtiüñii.” ¹⁵ Mänitøch nmänaañ: “Wiindsón, pøn miich.” Mänitøch xyhadsøoyy: “Jesúshøch høøçh. Høøçh miich jaduhn xmiädsibøøby. ¹⁶ Tänaayyø'øg. Páadyhøch jaduhn tøø nnäguehxtø'øxy ja'a miichøxpä, miichhøch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduhn myajwá'xät nebiátyhøch tøø xyhixy, møød nebiátyhøch miich njaac yajñähixø'øwa'añ. ¹⁷ Nñäwa'anámbiøch miich majaty miich mwädita'añ, jim maa ja'a judiøshajxiän, jim møød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jímhøch miich jaduhn nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän.

18 Páadyhøch miith jim nguexa'añ, jaduñ miichä Diosmädia'agy myajwiingapxó'owät, jaduñä yhaxøøgcuuhjyt hajxy ñajtshixó'owät. Cabä möjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduñ miäböjcxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñ miäböögäp. Y coothä nmädia'agy hajxy jaduñ xmiäböjcbät, jaduhñhøch nyajñähwá'adsät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, jaduñ hajxy miähmó'owät hawa'adstum", nõmhøchä Jesús xñämaayy.

19 "Wiindsøn Agripa, coothä Jesús jaduñ jim xmiägapxy tsajpootyp, páadyhøchä miädia'agy jaduñ ngudiuunä. 20 Mänitøchä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuuhjyt hajxy ñajtshixó'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubögät. Coö hajxy jaduñ yhojiäya'ayhädat, jaduñ hajxy yajcähxó'ögät coo yhaxøøgcuuhjyt hajxy tøø jiaanč najtshixó'øy. Jimhøchä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mänitøch jim njaac yajwa'xy Jerusalén, møød jim Judeanaaxooty wiinduhmyhagajpt. Mänitøchä jäya'ayhajxy njaac yajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiöspä. 21 Coothä jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiöspä, páadyhøchä judiöshajxy näje'e jim xjia majch möjtsajtøgooty, jim Jerusalén. Cooth hajxy jaduñ xmiäh, mänitøch hajxy xjia yagho'ogaañ. 22-23 Pero Dióshøch xpiuhbejp. Tehngäjñøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúscøxpä. Nägøxiøchä jäya'ayhajxy jaduñ nyajñähixó'øy, möjtøjc, häyoobädøjc. Jaduhñhøch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiuunäbä, ja'a Moisés jecy yhädiuunäbä. Jaduhñ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguexypä hänajty quiexa'añ, ja'a xøhajpä Cristo. Jaduhñ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänajty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hänajty jayøjp juyjpiøgaamb. Jaduhñägä jäya'ayhajxy hänajty yajñähwa'adsa'añii, møødä judiöshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa naaxwiin, Dios jaduñ wiinguejx. Jaduhñ tiøjiajty nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyän, nebiä Moisés jecy quiujahyän —nømä Pablo ñijøgapxä.

24 Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tøø miich jaduñ mguhhiñ. Coö hanaxiä tøø mgapxta'agy, je'e tøø xyajcuhiñ.

25 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsøn Festo, cábøch nguhhiñ. Ja'a tøyhajt, je'ečh nmädiaacy. Homiäböjnøch jaduñ nmädia'agy.

26 Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsøn Agripa, cøxiøch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduñ coo miich jaduñ mgøxy najuøöbiä nebiätühøch cham nmädia'agy. Hixwiinduum jaduñ tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uch ca'a yhamee'chä. 27 Wiindsøn Agripa, nnajuøöbiøch jaduñ coo miichä mädia'agy mmäböcy, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiuunäbä.

28 Mänitä Agripa yhadsooyy:

—Ja weenjätühøch miich xquia'a yajniñähdujčä cooth jaduñ nmäböögät ja'a Jesúscøxpä.

29 Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia möjjaty hajxy mga'a mäböcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo ja'a miädia'agy hajxy nägøxiä mmäböjčät ja'a Jesúscøxpä nebiøch nmäböquiän, mäduñtiä hajxy yaa mhamädoowhity, møød miich Wiindsøn Agripa. Pero cábøch jaduñ nmäna'añ coo hajxy tsumy mhidät nébiøch høøchän.

30 Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, møødä Festo, møødä Berenice, møødä jäya'ayhajxy nägøxiä. 31 Mänitä hajxy tiøjpdäsoomy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä møødä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cädieey miøødä. Cab jaduñ yhahixø'øy coo tsumy jiaac hidät ni coo yagho'ogøøjät.

32 Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhøxmächii.

27

1 Mänitä Festo wyiinnmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quiexøøjät Italia barcojooty møød jiamioødhajxy, ja'a hajxy hänajty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcø'ødägøøyyä. Capitán ja'a Julio hänajty tiuumby maa ja'a Augusto biatallongän. Høøch Lucas, høøchä Pablo hänajty nbanøcxaamby. 2 Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jimä barco hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Adramitio. Tänaayhaambiä barco hänajty ñocxa'añ majatiä cajpt hänajty miejypia'ajan jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänajty xiøhaty. Jim hänajty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. 3 Cujaboom højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Jaanč tehñ yhojiootä Julio hänajty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdjyt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quiuhixy

cajptooty, weenä Pablo jaduhñ piuhbedyii. ⁴ Mänit hõjts jim̄ jadähooc ndu'ubõjcbumbä Sidõn barcojooty. Mõc hõjts hänäjty xjõjcbujoõ'õy. Paady hõjts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänäjty mõc quia'a jaty pojjiän. ⁵ Mänit hõjts jim̄ nnaxõõyy Cilicia-naaxooty mõõd Panfilia-naaxooty. Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Mira, jim̄ Licea-naaxooty.

⁶ Jim̄ä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänäjty nõcxaambä Italia. Alejandría ja'a barco hänäjty tõõ chohnda'agy. Mänit hõjts barcojooty hoy ndägõõdiägach. Mänit hõjts ndägõõyy tu'uyohbiä jadähooc. ⁷ Je'enä hõjts hänäjty mõc xjõjcbujoõ'õy, paady hõjts hänäjty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxxõõ mägoõxxõõ hõjts hänäjty tõõ njaac nõcxy coo hõjts jim̄ nmejch mäwiingõñ maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Gnido. Hobiänejpäi hõjts jim̄ nmejch. Cab hõjts hänäjty hoy ndu'uyo'oyaannä. Je'enä hõjts hänäjty mõc xjõjcbujoõ'õy. Mänit hõjts wiingtuum nnõcxõõyy maa ja'a naax hänäjty xiõhatiän Creta. Coõ hõjts jim̄ nnaxõõyy mäwiingõñ maa hänäjty xiõhatiän Cabo Salmõn, mänit hõjts Creta hanajtyhaamby nnõcxõõyy maa hänäjty mõc quia'a jaty pojjiän. ⁸ Hamäjaa hõjts jim̄ nmejypia'ayohy. Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Buenos Puertos, jim̄ mäwiingõñ maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Lasea.

⁹ Maxiõõ hõjts jim̄ nhijty. Tõõ hõjts hänäjty hanaxiä nhõõxaamõ'õy. Mäjähñ ja'a tu'uyo'oyiibä hänäjty tõõ jiajnä je'eguiõxpä coo tõõchpoj hänäjty tõõ piädsõõmnä. Mänitä Pablo miänaañ:

¹⁰ —Wiindsõndõjc, mäjähñdiägõõbiõõchä tu'uyo'oyiibä jaduhñ nhijxnä coo tõõchpoj tõõ piädsõõmnä. Wehndä barco jaduhñ miä'adät mõõdä tsõmydiajy cõxiä. Wehndä hõjts jaduhñ nhõ'cämät.

¹¹ Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'ä jaytuunä. Jue'e ja'a miädia'agyhajxy jaytuunäxä, ja'a barcoyayohbiä mõõdä cubarco. Jaduhñ hajxy hänäjty tõõ miäna'añ cooc tyijy hänäjty quia'a mäjähñä. ¹² Cab hänäjty yhahixõ'õy coo hõjts tõõchpoj jim̄ nyajnáxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ coo hõjts jadähooc ndu'ubõjcbumbät barcojooty. Jim̄ hajxy hänäjty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Fenice. Creta-naaxooty hänäjty je'e mejypia'a. Cab hänäjty jim̄ jiaty mäjähñä je'eguiõxpä coo jim̄ mõc quia'a pojy. Paadiä tõõchpoj hajxy hänäjty jim̄ yajnaxa'añ.

¹³ Mänitä jõõmboj yuung piädsõõmy. Mänit hajxy miänaañ cooc hajxy hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit hõjts njaančh tu'ubõjcbumbä. Jim̄ hõjts njaac mejypia'ayohy Creta. ¹⁴ Weeñtiä hõjts hänäjty tõõ njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj mõc piädsõõmy. ¹⁵ Mõc hõjts hänäjty xjõjcbujoõ'õy. Coõ ja'a barcoyayohbiä jaduhñ yhiyxy coo hänäjty quia'a mäjäda'aga'añ, mänit hajxy ñiñämaayy coo ja'a barco ween piabojoy. ¹⁶ Mänit hõjts jim̄ nmejch maa ja'a naax meyjuuijyc chuucpän, ja'a hänäjty xõhajpä Cauda. Mänit hõjts jim̄ nnaxõõyy hanajtyhaamby maa hänäjty mõc quia'a pojjiän. Jim̄ hõjtsä barcohuung hänäjty nbawich. Hobiänejpäi hõjtsä barcohuung jiiyby nyuugjädujty mõjbarcojooty. ¹⁷ Coõ hajxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmaguijwädijty laansähaam, jaduhñä barco quia'a mä'adät. Coõ ja'a mejy hänäjty jim̄ quia'a jaty hagonä, paadiä barcoyayohbiähajxy hänäjty chähgõ'õy coo ja'a barco jiiyby jie'xät tsäbiu'ujooty nõõba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmäñajcy, ja'a barco hänäjty quihdõyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco ween jaduhyyä piabojoy. ¹⁸ Cujaboom, je'enä hänäjty mõc piojy. Mõcä barco hänäjty miõjpojpedyii. Ja'a tsõmydiajy ja'a barco hänäjty yajnõcxypä, mänit hajxy ñõõjuip ñõõpõgõõyy mejjiooty. ¹⁹ Cujaboom hõjtsä tuumbejt njaac nõõjuip njaac nõõpõgõõyy, mõõdä wit pojyohbiä, ja'a barco hänäjty quihdõyhajpiä, mõõdä wittõõbiejt. ²⁰ Maxiõõ hõjts jaduhñ nmänajxy nyajnajxy. Tehngajnä hänäjty mõc piojy. Jaančh tehñ wyiimbõcy hänäjty. Cabä xõõ cabä madsa'a hänäjty quihxõ'õgy ni weeñtiä. Cab hõjts hänäjty nnajuõ'õy maa hõjtsä poj hänäjty xchõmnõcxy. Jaančh tehñ chähgõõby hõjts hänäjty coo hõjts nhõ'ogät.

²¹ Tõõ hõjts hänäjty mahõõ nhijty jaguiy. Mänitä Pablo tiänaayõ'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ:

—Wiindsõndõjc, coõchä nmädia'agy hajxy häxõpy tõõ xyajtuunä, cab hajxy häxõpy jim̄ tõõ mdsõõñ Creta, y cabä tsõ'oty cabä häyohn hajxy häxõpy tõõ nbäatäm. ²² Pero, ca'a hajxy mdsähgõ'õy. Caj põñ yho'oga'añ, hoyyä barco cu jia ma'ad. ²³ Hix, haamyquiodõshõchä Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy. Jim̄ choõñ Dioswiinduum. Nwiingudsähgõõbiõõchä Dios. Je'ečh jaduhñ xwyiinguejx. ²⁴ Mänithõchä Diosmoonsä xñämaayy: “Pablo, ca'a mdsähgõ'õy. Tsipcõxp yhahixõ'õy coo miich jim̄ mmédsät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Miichõõxpä ja'a Dios tõõ miäna'añ cooc põñ quia'a ho'oga'añ mõõdä mäduhñtiä hajxy jiiyby mnõcxy barcojooty”, nõmhõõchä Diosmoonsä xñämaayy. ²⁵ Paady, ca'a hajxy mdsähgõ'õy. Nmäbõjcbõõchä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cooc hajxy xyajnähw'aadsäañäm, nebiätyhõchä Diosmoonsä tõõ xyajmõõdmädia'agy. ²⁶ Jim̄ meyjuuijyc, jim̄ä naaxhuung tu'ug. Jim̄ hõjts nõcxy nmõjpojpedäañäm. Tõyhajt jaduhñ —nõmä Pablo miänaañ.

²⁷ Majmactsxøø højts hānajty tøø nbabojoy barcojooty jim maa ja'a mejy hānajty xiøhatiān Adriática. Cuptsuhm hānajty jaduhñ, mānitā barcojajyohbiāhajxy ñajuøøyy coo højts hānajty naaxpa'a tøø nmāwiingōñ. ²⁸ Mānitā nøø hajxy qytpxy mādühñtiā quiøøcā. Jue'e hānajty quiøøcā, hii'xmajmocxmetro. Coo hajxy weēñtiā jiaac nøcxy, mānit hajxy qyīpxcumbā. Jue'e hānajty quiøøcā, hii'xjuxtujmetro. ²⁹ Tsāhgøøby hajxy hānajty coo ja'a barco tsaā nøøba'c miøjpohmbédāt, paadiā pujxthajo'c hajxy mādaaxc ñøøjuipøøyy barcohøøhaam. Cuxodsøøyā pujxthajo'c hānajty. Paady hajxy jaduhñ ñøøjuipøøyy coo ja'a barco jaduhñ jiiy wiøhnāmāhmø'øwøøjāt. Jaančh tehñ jiootmayhajp hajxy hānajty. Jaduhñ hajxy hānajty miāna'añ coo paquiā cu jiobøøyy. ³⁰ Mānitā barcojajyohbiā ja'a barcohuung hajxy quiuhdøøñajxy nøøjooty. Jaduhñ hajxy hānajty yajnānøma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hānajty ñøøjuipøø'owa'añ barcojøbhaam. Ja wi'i piāyø'øgaambā barcojajyohbiāhajxy hānajty jaduhñ ja'a barcohuungooty. ³¹ Pero cabā Pablo yajwiinhøññ. Mānitā Juliohajxy ñāmaayyā møødā soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiādøjc-hajxy hāyaa piāyø'øgāt, mhø'ogāp hajxy jaduhñ —nømä Pablo miānaañ.

³² Mānitā soldado ja'a barcohuung hajxy miābuxøøyy. Mānitā barcohuung chømnøcxā nähgajooty. ³³⁻³⁴ Jobø'øwaamb hānajty jaduhñ, mānitā Pablo jāya'ay ñāmaayy:

—Joom, huuc wiingaañāxāts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø mhity jaguiay jamia'ay. Cab jaduhñ yhooyy coo hajxy jaguiay mjaac hídāt, coo hajxy jaduhñ mnā'ā pāma'ayø'øwāt. Hix, cab hajxy nej mjada'añ.

³⁵ Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpādøøyy, mānitā tsajcaagy quionø'cy. Mānitā Dios ñāmaayy “Dioscujū'uyāp” jiamioødwiinduum. Mānitā tsajcaagy yhguidøøyy. Mānit tiägøøyy caabiā. ³⁶ Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiixā coo hānajty quiaay, mānitā jiamioødhajxy jiootcugøøyy. Mānit hajxy piädägøøbiā caabiā. ³⁷ Jue'e højts hānajty nhity barcojooty nāmejtsmāgo'xcudägøøghii'x cu majmocxtu'ug. ³⁸ Coo hajxy jaduhñ quiaabiādøøyy, mānitā trigo hajxy miejjwyipøøyy, jaduhñā barco ween pie'tiø'øy.

³⁹ Coo jiobøøyy, cabā barcojajyohbiādøjc-hajxy hānajty yhajuoø'yii. Mānitā laguun hajxy yhiixy mejypia'a. Pa'adsābiu'u hānajty je'e. Mānit hajxy miānaañ coo ja'a barco hajxy jim yajnøcxāt pu'uwiing, coo hajxy jim yajmøjyādsujtspédāt. ⁴⁰ Mānitā pujxthajo'c hajxy miābuxøøyy. Jiiy jaduhñ miāhmøøyy mejjiooty. Mānitā barcocaap't hajxy yajyuungøøyy, jaduhñā barco hoy yø'oyāt. Mānitā wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hānajty quiuhdøyhajpiā. Mānitā barco tiägøøyy yohbiā. Jim ñøcxøøyy pu'uwiing. ⁴¹ Mānitā barco jie'xy nøøba'c tsābiu'ujooty maa nøø hānajty quia'a comān. Ja'a barcojøbhaam jaduhñ je'x. Mānitā barcohøøhaam tiägøøyyā møjcuipéjtābā. Mānit tiägøøyy ma'pā tsaybiig.

⁴² Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a barco hānajty mia'ada'añ, mānitā tsumyhāna'c-hajxy jia yagho'ogaañā, jaduhñ hajxy cu quia'a pāyø'cy yāhwāp. ⁴³ Pero cabā Julio jaduhñ miānaañ coo ja'a tsumyhāna'c-hajxy yagho'ogøøjāt. Paady jaduhñ miānaañ je'eguiøxpā coo ja'a Julio ja'a Pablo hānajty yajnāhwa'adsa'añ. Mānitā Julio miānaañ coo hajxy ñøøga'awø'øwāt, pønjaty yaaw hānajty jajp, jaduhñ hajxy ñøcxāt tø'ødstuum yāhwāp.

⁴⁴ Pønjaty hānajty ca'a yaawjajp, wéenāc hajxy ñøcxy pu'uñāhgøxp, møødā barcohādøjcøxp. Jaduhñ højts nāgøxiā ndsoocy tø'ødstuum.

28

¹ Coo højts jaduhñ nāgøxiā ndø'ødspādsøømy, mānit højts nmādooyy coo ja'a naax hānajty xiøhaty Malta. ² Mānit højtsā jāya'ay xñāxuu'ch, ja'a hajxy hānajty jim nā'ägā tsānaabiā. Tuub hānajty; tøøch hānajty jaduhñ. Mānitā jøøn hajxy yajmøjyøøyy. Mānit højts xñāmaayy coo højts njøømba'axāmāt. ³ Mānitā Pablo ja'axy tø'ødspā miāmejch tu'tso'oy. Jiiibiā Pablo ja'axy hānajty piāda'agy jøønhaajiooty. Mānitā hawa'andsahñdy tu'ug piādsøømy jøønhaajiooty. Mānitā Pablo quiø'ømāwødsøøyyā. ⁴ Coo ja'a jāya'ayhajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a Pablo tsahñdy hānajty miøødā quiø'øgøxp, mānit hajxy ñiñāmaayyā:

—Tøø yø'ø craada'a miājāya'ay-yagho'ogy. Coo jaduhñ tøø quiādieey, paady jaduhñ tsipcøxp yho'oga'añ, hoy jaduhñ tøø jia tso'ogy mejjiooty.

⁵ Mānitā Pablo ja'a quiø'ø xiādiyty. Mānitā tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabā Pablo nej jiajty. ⁶ Nømä jāya'ayhajxy hānajty miāna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhiixy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mānit hajxy miānaañ cooc tyijy ja'a Pablo Dyiosā.

⁷ Jimā jāya'ay hānajty tu'ug chāna'ay māwiingōñ maa højts hānajty njøømba'axamiān. Publio hānajty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hānajty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcān, mānit højts jim xyajmejtstaacy tægøøgxøø. ⁸ Jimā Publio tieedy hānajty pia'amgo'na'ay. Tøoyyāp hānajty jaduhñ møødā nø'tiø'ønøø hānajty miøødā. Mānitā Pablo jiiy tiøjtägøøyy maa ja'a Publio tieedy hānajty pia'amgo'na'ayān. Mānitā Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Mānitā Pablo ja'a pa'amjāya'ay ñāhdooñ. Mānit pia'amyajnajxā. ⁹ Coo ja'a

pa'amjája'ayhajxy jaduhñ jim miädoyhaty Malta, mänit hajxy hoy yajmøcpøjcäbä nägøxiä. ¹⁰⁻¹¹ Mänit højts madiu'u xñä'ä mooy cøxiä wiinä. Jimä barco hänajty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e ja'a barco hänajty xiøhaty: "Ja'a Hametsc-huung." Alejandria ja'a barco hänajty tøø chohnda'agy. Coo højts hänajty jim tøø nhity Malta tägøøgpø'o, mänit højts nbejty barcojooty, ja'a hänajty xøhajpä: "Ja'a Ametsc-huung." Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooy tyjaty højts hänajty nmänøcxaamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miøcpøquiäbä, je'e hajxy jaduhñ xmiøoyy. Mänit højts jim ndu'ubøjnä Malta.

¹² Mänit højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Siracusa. Jim højts njaac hijty tägøøgxøø. ¹³ Coo højts jim ndu'ubøjcumbä, mänit højts njaac mejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Regio. Cujaboomä jøømboj piädsøømy. Mänit højts jadähooc ndu'ubøjcumbä. Cumaaxc højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Puteoli. Jim højtsä barco nmähmänajtuutnä. ¹⁴ Mänit højtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäböjpy. Mänit højts xñämaayy coo højts jim nmejtstä'agät maa ja'a tiøj-c-hajxiän. Juxtuyxøø højts jim nhijty. Mänit højts jim ndu'ubøjcy tacy-yo'oyhaam. Jaduhñ højts hänajty jim njaac nøcxa'añ Roma. ¹⁵ Mänitä mäbøjpdøjc-hajxy Rómabä miädoyhajty coo højts hänajty jim nnøcxy Roma. Mänit højts näje'e hoy xjiøjcbuadøøy jim maa hänajty xiøhatiän Foro de Apio. Näje'e højts hoy xjiøjcbuadøøbiä maa hänajty xiøhatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhihxy, mänitä Dioscujú'uyäp jecy. Mänit jiootcugøøyy. ¹⁶ Coo højts jim ngoo'nä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a yhamd-soo tøjc yhøxtä'awät maa jaduhñ yhidät. Mänitä soldado tu'ug yajcøøwaaanøøyyä coo ja'a Pablo cwieendähadøøjät, coo ja'a Pablo jaduhñ nää'ä päyø'øgät. Mänitä tsumyhäna'c-hajxy jiaac yajcøøädägøøyyäbä ja'a soldado-wiindsøn, ja'a copc-hajpä.

¹⁷ Cudägøøgxøø ja'a Pablo ja'a judíos yajmøjyaaxä, ja'a hajxy hänajty møjhajpä maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Coo hajxy hänajty tøø yhamugøøy, mänit hajxy näämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, mänäajøch jim nhitiän Jerusalén, jimhøch häna'c näje'e xmiäjch, höyhøch hänajty tøø nga'a jagä cädieey, höyhøchä cuhdujt yedyyi tøø nja cudiuiñ nebiä nhaphäjtämä ndeedyhäjtämhajxy jecy yajtsøhndaquian. Ja'a nmägunaaxhäjtämhajxy jaduhñ xmiäjts. Mänitøch hajxy xquiø'øjeycy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa tsohmä Roma. ¹⁸ Coochä soldadohajxy hänajty tøø xyajtøyhajtyecy, mänit hajxy jaduhñ najaøøyy cooch hänajty tøø nga'a cädieey. Mänit hajxy jia mänaaif cooch hajxy jaduhñ xyhøxmädsät. ¹⁹ Pero cabä judiohajxy jaduhñ miänaambä cooch nyaghøxmädsät. Mänitøch nwiinmahñdyhajty coo jaduhñ yhähixø'øy cooch yaa ndøyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cábcøch hänajty nmäna'añ coochä nmägunaaxhajxy nnäxø'øwø'øwät. ²⁰ Hoorä, cooch jaduhñ tøø njaty tøø nhabet, päadyhøch mijs jaduhñ nmøødmädia'aga'añ. Päadyhøch cham ndsumyhäna'ay coo højts judíos nmäböjcam coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypjøga'añ —nømä Pablo miänaaif.

²¹ Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy näämaayy:

—Cab højts tii capxy tii mädia'agy tøø nmädoyhaty maa miichcøxpän. Caj miich pøn waamb tøø xñänømy, ja'a hajxy jim tsohmäbä Judea. ²² Jaduhñ højts tøø nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhñ mäbøjpä coo ja'a Jesús Dyiosqøxiä. Paady højts nhamädoowhida'añ nej miich mwiiinmayyän —nømä judiohajxy miänaaif.

²³ Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miøødcojyquiapxytuiuñ mänaa hajxy jadähooc nñcät maa ja'a Pablo hänajty yhiitiän. Coo yhabaaty, mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jia-aanç namejch. Tu'xøø ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiinapxøøyy ja'a Jesuscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty tøø quiexy, nebiä Moisés jecy quijjahyyän, nebiä profetadøjc-hajxy jecy quijjahyyän. Jia wi'i yajniñähdugäänäbä Pablo ja'a jäya'ay hänajty coo hänajty tøyhajt miädia'agy ja'a Jesuscøxpä. ²⁴ Näje'e hajxy miäböjcy nebiatiä Pablo hänajty tøø miädia'aguian. Näje'e hajxy quia'a mäböjcy. ²⁵ Mänitä mädia'agy hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiä Pablo hänajty tøø miädia'aguian. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajniibiaatä, mänit hajxy tiägøøyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaaif:

—Jéquiänä Dioshøspiritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit højtsä nhaphäjtämä ndeedyhäjtämhajxy miägapxtägajtsä:

²⁶ Nøcx yø'ø jäya'ay nääma'aw:

Hoy hajxy mja mädowa'añ, cab hajxy mwiiinjuø'øwa'añ.

Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäböga'añ.

²⁷ Tøø hajxy mguhxexy. Jaduhñ hajxy mnibiäda'agyii nebiä wiindsän nebiä cuhnatpä.

Coo hajxy häxøpy tøø mga'a cuhxexy, cu mwiiinjuøøyy hajxy.

Jaduhñä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy cu mnajtshixøøyy.

Jaduhñ hajxy cu nyajnäwaaach,

nømä Dioshøspiritu jecy miänaaif. Tøyhajt jaduhñ miänaaif.

²⁸ Mänitä Pablo jaduhñ jiaac mänaaif:

—Huuc mäadow hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáañäbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajnähwa'adsáañäbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaamb.

²⁹ Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøxy wiimbijnä.

³⁰ Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaag hijty maa ja'a tøjc hñajty yhajoodiuquiän. Pønjaty hñajty jim mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo hñaabiejt hñajty. ³¹ Haguyc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hñajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hñajty yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cabä Pablo hñajty yhagapxtugyii ni pøñ.

Romanos

¹ Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Høøchä Jesucristo xyajtuumb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothöchä miädia'agy jaduhñ nyajtuunä. Dióshöch jaduhñ xpiädaac cooch ndúnät apóstol. Cooch jaduhñ nduñ apóstol, je'eduhñ ñänøømby coochä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nmäwädjätät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy xñähho'túutäm.

² Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ cooc ja'a yHuung hänäjty yaa quixa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jaaya'ayhajxy jaduhñ jecy cujahy. ³ Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduhñ yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jäya'ayhajt je'e hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájtäm. Ja'a rey David yhap yhoc hänäjty je'e. ⁴ Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mäniit jiuypjijotägajch ja'a yHEspirituhaam. Coo jaduhñ jiuypjijotägajch, jaduhñ yajnajuø'oy coo je'e ja'a Dios yHuunghadyii, coo møcmäjaa jiaančh tehñ miøødä, coo ja'a Dioshespíritu jiaančh tehñ miøødä.

⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiuypjijotägajch, páadyhøchä Dios tøø xquiexy wiinduhmyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, ween hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduhñ wyiingudsähgø'oy. Coochä Dios jaduhñ tøø xquiexy, yajcähø'py je'eduhñ cooch jaduhñ xquiu-may. ⁶ Møød mijsä Dios xyajnähdijpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäbät, mijs jím hijpä maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Roma. ⁷ Mijs hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønatiä Dios yaghijpy quio'øjooty jím Roma. Jaaya'ay mijs jaduhñ xyajnähdij coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcat. Xjiaančh tehñ chojp mijs jaaya'ay jaduhñ. Ween mijsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.

⁸ Jayøjphøchä Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jaduhñ nyécäm, mäniitä Jesucristo hajxy jaduhñ xñähgaxtúutäm. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy wiädity cooc mijsä Diosmädia'agy hoy mjaančh tehñ miäbøcy nägøxiä. Páadyhøchä Dioscujú'uyäp nyecy. ⁹ Najuøøbiä Dios cooch tøy nmädia'agy cooch nmäna'añ coo mijs homiänaajä njahmiech coochä Dios naxy nba'ya'axy. Hamuumdu'jóothöchä Dios nmøøduñ coochä miädia'agy nyajwa'xä ja'a yHuungcøxpä. ¹⁰ Mayhóoc-høch jím tøø nja nøcxa'añ maa mijsän. Jadúhnhøchä Dios nja wi'i ñäma'ay cooch jím xyajnäcxät. Wehndä jaduhñ miänägnät. ¹¹ Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, jaduhñ mijs hoy nbuhbédät ja'a Diosh-espíritucøxpä, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbøgät. ¹² Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcat, páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, jaduhñ hajxy hoy hamiiñ haxøpy nnijiootcapxmøcøjcatäm.

¹³ Mägu'ughajpädøc, jadúhnhøch nja wi'i miäna'añ cooch jím nja wi'i ñøcxa'añ maa mijsän, cábøch jaduhñ nnä'a yajnäbaadø'oy. Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxa'añ, chøjpiøchä njoot jaduhñ coo hajxy mjaac mayø'owät maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøquiän, nebiä mäbøjpädøc-hajxy tøø miayø'oyän wiingtuumjaty, majatyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xiän. ¹⁴ Jadúhnhøchä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhmyhagajpt majatiä jäya'ayhajxy griegohaam miädia'aguiän, møød majatiä jäya'ayhajxy griegohaam quia'a mädia'aguiän. Jadúhnhøch tøø xwyiinguejxpä coochä jäya'ay jaduhñ nägøxiä nyajwiingapxø'owät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä. ¹⁵ Páadyhøch jím nja wi'i ñøcxaambä Roma maa mijsän, jímhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owaambä.

¹⁶ Hix, cábøchä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøxiä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a Dios miäjaahaam, pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Højts judíos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoosohñ. Høxhaamä jäya'ayhajxy jiaac mädooyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä. ¹⁷ Ja'a miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuøyyäm coo piäda'aga'añ hawa'adstuum pønjaty jaduhñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Pøn jaduhñ ca'a mäbøgaamb, cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduhñ jím myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty jaduhñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduhñ piäda'agaamby hawa'adstuum. Je'e jaduhñ nøcxaamb Dioswiinduum."

¹⁸ Hoy piønä jaduhñ ñajuø'oy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädowa'añ pønatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønatiä jioot ca'a tsojp coo ja'a Dios wyiingudsähgøøwøjät wiinghäna'c. Paadiä jioothajxy jaduhñ quia'a tsocy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'owa'añ. ¹⁹ Cabä tøyhajtä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuø'oyii nebiatiä

Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty. ²⁰Jéquiänä Dios cõxiä yhädiuñ, mөөд yө'ө tsajt, mөөд hädaa yaabä naaxwiin, cõxiä. Coo hajxy jaduhñ nhjxäm tijaty ja'a Dios jaduhñ tөө yhädiuñ, paadiä tøyhajtpä hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios mөөcmäjaa miөөdä homiänaajä, mөөд coo cõxiä wiinä yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä hjxäm. Jaduhñä tøyhajtpä hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgöoyämät. Cab jaduhñ pөñ hawiinmats miäná'anät cooc tyijy hajxy quia'a najuө'өy coo ja'a Dios jyijjä. ²¹Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ haxөөг jatcөөbiä, cabä Dios hajxy wyiingudsähgө'өy, hoy hajxy jaduhñ jia najuө'өy coo ja'a Dios jyijjä. Ni cabä Dios Dioscujú'uyäp hajxy mio'oy. Paadiä wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehngajnä wyiinmahñdyhada'añ haxөөг. Cabä howyiinmahñdy hajxy hoy miөөdhadaannä. ²²Hoy hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän, cab hajxy tii ñä'ägädä jaty. ²³Ja'a Dios, mөj jaanč je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduhñ mänaa yho'ogy. Pero cabä haxөөghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgө'өwa'añ. Jáya'ayhädiuñnaxy hajxy wyiingudsähgө'өby, hoyyä jáya'ayhajxy jia ho'ogy; mөөдä muuxyhähädiuñnaxy hajxy wyiingudsähgө'өbiä, mөөдä tshñdyhahädiuñnaxy, mөөдä animalhähädiuñnaxy ja'a hamädaaxtecypiä.

²⁴Paady, cabä Dios waamb miäna'anaannä, weenä jáya'ayhajxy haxөөг wyiinmahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy cөxypänejpiä ween ñidiuñii hočhädiuñnä, ²⁵je'eguiөxpä coo ja'a tøyhajtpä hajxy tөө quia'a mäböcy ja'a Dioscөxpä. Ja'a hөñda'agymiädia'agy hajxy jaduhñ miäböjpy. Cabä Dios hajxy wyiingudsähgө'өy. Jue'e hajxy wyiingudsähgө'өby, tijatiä Dios yaa tөө quiunuuxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero, hahixөby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgө'өyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduhñ.

²⁶Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgө'өwa'añ, paadiä Dios waamb quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy hočhädiuñnä ñidiuñänä. Hөxtä to'oxiөjpaadyhajxy jaduhñ jiatcө'өy. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miөөdtsäna'awaannä; quipxyjatiä to'oxiөjc-hajxy cөxypänejpiä ñidiuñii hočhädiuñnä. ²⁷Jaanaä jaduhñä ya'adiөjc-hajxy näje'ebä, cabä tio'oxiөc hajxy miөөdtsäna'awaannä. Quipxyjatiä ya'adiөjc-hajxy ñimiөөdtsäna'awa'añii. Hočhädiuñnä hajxy jaduhñ ñidiuñii cөxypänejpiä. Coo hajxy jaduhñ jiatcө'өy, paady hajxy quia'a niyaghoyө'yii maa ja'a ñi'xcөxp maa ja'a quiopcөxphajxiän, mөөд maa ja'a wiinmahñdycөxphajxiän.

²⁸Coo ja'a haxөөghäna'cä Dios hajxy jaduhñ quia'a wiingudsähgө'өwa'añ, paady hajxy ñajtshixө'yii ja'a Diösäm. Ja'a Dios, cab jaduhñ waamb miäna'anaannä, weenä yhaxөөgwiinmahñdy hajxy tiuñ, ween hajxy jaduhñ jiaac jatcө'өy haxөөг. ²⁹Madiu'u hajxy haxөөг jiatcө'өy cөxypänejpiä. Miөөdtsänaabiä cuhñindo'oxiөjc hajxy. Mөөдä jáya'ajie'e hajxy yhadsoy. Cab hajxy hojiäwө'өy pө jimä miägu'ughajpähajxy cõxiä wiinä miөөdä. Hөxtä niyaghó'cäp hajxy. Nimiädsiphajtäp hajxy. Hөñdaacp hajxy. Niñähөөнө'өyyäp hajxy. ³⁰Niwyiingapxpejtäp hajxy. Mөөдä Dios hajxy miähanhaty. Nibiéjxäp hajxy. Yajcumayaamb hajxy. Hawiinjemybiä haxөөgwiinmahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tieediä miädia'agy hajxy miäböjca. ³¹Jaanč tehñ quiuhxex hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuna'añ. Cab hajxy pөñ chocy miee'xy. Ni cab hajxy pөñ miee'xa'añ. Cabä hojiioot hajxy ñä'ägädä mөөдä. ³²Najuөoby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios tөө yhane'emy coo hajxy haxөөgiaty quia'a jatcө'өwät nebiөch naamnä tөө nmädia'aguian. Jaanä jaduhñ hajxy ñajuөöbiä, pөñ jaduhñ haxөөг jatcө'өy, quiumädowaamb hajxy je'e tehngajnä. Pero näjyө'ө nädecypiä hajxy jaduhñ jatcө'өy, hoy hajxy jaduhñ jia najuө'өy. Hөxtä xoonäacp hajxy jaduhñ coo wiinghäna'c-hajxy jaduhñ haxөөг pijaatcө'өbiä.

2

¹⁻³Nnajuө'өyyäm hajxy jaduhñ coo jaduhñ yhahixө'өy coo ja'a Dios hajxy nägөxiä xyajcumädoowämät je'eguiөxpä coo hajxy nägөxiä haxөөг njatcө'өyyäm. Cab jaduhñ yhahixө'өy coo höjtsä jáya'ay nnänömmämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween quiumädoy. Caj pues, haa ca'a, jaduhñ höjts haxөөг nbajatcө'өyyämbä. Hix, ni pөñ jaduhñ hahixөby quia'a mäná'anät cooc tyijy hoy tiehñ yhity. Paady jaduhñ yhahixө'өy coo ja'a Dios hajxy nägөxiä xyajcumädoowämät, je'eguiөxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidaanam. ⁴Pero hojiiootä Dios jiaanč tehñ miөөд, paady hajxy xquia'a tsoj tsaachtüünäm. Chojpä jioot jaduhñ coo howyiinmahñdy hajxy nbadu'uböjcanät, coo ja'a nhaxөөgwiinmahñdy hajxy nnajtshixө'өyyänät. ⁵Pero jii jáya'ayhajxy näje'e, jaanč tehñ xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxөөgwiinmahñdy hajxy ñajtshixө'өwa'añ. Y coo hajxy jaduhñ tehngajnä quia'a mäbögat, mänit hajxy hñajty hanaxiä chaachpöga'añ coo yhabaadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindöyhäna'c hñajty chaachtüuna'añ. ⁶⁻¹⁰Pөñä jioot nägө'ө nädecypiä tsojp coo hoy yhidät, pөñä jioot pädaacp coo jim ñöcxät Dioswiinduum, coo ja'a hoyhajtä weenhajt jim piäadät, coo jim quiumayöjät ja'a Diösäm, pues je'edsä Dios jim yajnөcxaamby. Mio'owaambiä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaambiä Dios jaduhñ. Yaghidaambiä Dios je'e jootcujc homiänaajä, hopiөñä, hoy jia judfösa, hoy quia'a

jaġ judiosá. Pero hoyhoyyá Dios chaachtuina'añ pøn haxøøġ jatcøøby, pønä Diosmädia'agy ca'a cudiunaamb, pøn ca'a yajmäġapx ca'a yaghane'emaamb waambatiä Dios hajxy jaduhñ xjia hanéhäm. Hopiønä jaduhñ chaächpøġa'añ, pøñjaty jaduhñ haxøøġ jatcøøby, hoy hajxy jia judiospä, hoy hajxy quia'a jaġä judiospä.

¹¹ Hiġ, cabä Dios miäpöda'agy pø mjudio miich, pø caj. Je'e yajcøpøøby pø mhoyhäna'c, pø caj. ¹²⁻¹⁵ Højts judioshajpä, jequian højtsä Dios yhanehmy neby højts hoy nguhdujthädät. Mänitä Moisés ja'a mädia'agy jaduhñ quiujahy nebiaty højts hoy nguhdujthädät. Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospä, cabä mädia'agy hajxy miädoyyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jaġä mädoyyä, coo hajxy hamdsoojoot hoy quidiünät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, cähxø'øġap jaduhñ coo hajxy yhawäänäxä ja'a Diösäm ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy. Jaduhñ hajxy hamdsoo ñajuø'øy pø hoy hajxy quiuidiuñ, pø caj. Jaduhñ hajxy jajtuungpaady nejiäm hajxy häxøpy tøø miädoyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiünät neby hajxy ñajuø'øy ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy, mänit hajxy quiuimädoowa'añ. Jaanä jaduhñ højtspä, højts mädia'agy, coo højts nga'a cudiünät neby højtsä Dios jecy xyhanehmiän, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduhñ højts ngumädoowaambä. Hiġ, pøn jaduhñ cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaamby hawa'adstuum, hoyyä mädia'agy tøø quia'a jaġä mädoyyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero pøn jaduhñ ca'a cudiuumb, hoyyä mädia'agy tøø jia mädoyyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduhñ hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diösäm. Jaduhñs je'e, nägøxiä ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxy quiuimädoowa'añ, hoy hajxy jia judiospä, hoy hajxy quia'a jaġä judiospä. ¹⁶ Mänit hajxy jaduhñ quiuimädoowa'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty yaa quiejxtäġatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucristäm nebiaty hajxy hänajty yaa tøø jiatcø'øy. Mänit hajxy yajġahmiejsta'aga'añii nebiaty hajxy hänajty tøø wyiinmahñdyhaty hamee'ch. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocøxpä, ja'ačh nyajwa'xypä.

¹⁷ Højts judioshajpä, naxy højts nnguiuumayii coo højts njudiošaty, coo højtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Jaduhñ højts nnguiuumäyyäbä coo højtsä Dios tøyhajt xquiu'ughaty, højtsyähajtiä, højts judioshajpä. ¹⁸ Nnajuøøby højts jaduhñ nebiatiä Dios jioot chocy coo højts nhoyhäna'c-hädät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, je'e højts jaduhñ yhawäänäp neby højts nwiimbwät tii hoy tii mäbaad. ¹⁹⁻²⁰ Niyhajuøøyyäp højts coo højts häna'c hoy nyajnähiø'owa'añ, ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a jajpä ca'a najuøöbiä. Jim højtsä tøyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. ²¹ Hoorä, coo højts häna'c jaduhñ nyajnähiø'øy ja'a Diosmädia'agy, hahixøøby jaduhñ coo højtsä Diosmädia'agy hoy ngudiünät. Cábøčhä nmägunaaxhajxy näje'e hoy quiuidiuñ. Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixøøby jaduhñ coo højts nga'a mée'tspät. Jaduhñhøčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. ²² Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo wiinghäna'cä tio'oxiøjc hajxy quia'a møødtsänäyyät, cab jaduhñ yhahixø'øy coo højts jaduhñ njatcøöbiät. Jaduhñhøčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. Cab højts quepychech naaxpoch nwiingudsähgø'øy. Pero cab jaduhñ yhahixø'øy coo højts xäðø'øñ nméedsät tsajtøogooty maa ja'a quepychech naaxpoch yhitiän. Jaduhñhøčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. ²³ Niguiuumäyyäp højts jaduhñ coo højtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Pero näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiuidiuñ. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt quia'a wiingudsähgø'øy. ²⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "miġts judioshajpä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ, paadiä Dios haxøøġjaty ñahojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospä." Tøyhajt jaduhñ.

²⁵ Højts, judios højts nmäminø'øy nmäġa'awø'øy. Mänit højtsä Dios xquiumäyät coo højtsä mädia'agy hoy ngudiünät, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Pero coo højts jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cab højtsä Dios jaduhñ xquiumaya'añ. ²⁶ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judiospä, coo hajxy hoy quiuidiuñ nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiuimaya'añii ja'a Diösäm. ²⁷ Näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiuidiuñ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judios jia mäminø'øy jia mäġa'awø'øy, hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoyyä, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Je'ehajxy mäböcyä ca'a cumayäänäp ja'a Diösäm. ²⁸ Pøñjaty hoy cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judios quia'a jaġä mäminø'øy quia'a jaġä mäġa'awø'øy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jaġä møødä maa ja'a ñi'xcøpħajxiän neby højts judios nmøødän. ²⁹ Hiġ, coo pøn hoy quidiünät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diösäm, hoyyä judioshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhñ quia'a cu'ughadyii ja'a Diösäm. Hiġ, quiuumaabiä Dios jaduhñ pøn jaduhñ cudiuumb hamuumdu'joot.

3

1-2 Xchoobáatäp højts jaduhñ madiu'u coo højts judios nmäminø'øy nmäġa'awø'øy, coo

højtsä hijxtahnd nyajpáda'agy maa højts nni'xcøxpän, ja'a jaduhñ yajcähxø'pä coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduhñ. Haa ca'a, Dios højts nhap ndeedy jecy xyajcø'ødägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Mänit hajxy ñämaayä ja'a Diósäm coog hajxy hänäjty quiu'ughada'añii. ³⁻⁴ Y je'enä højtsä Dios xquiu'ughatyñä neby højts jecy xyajwiinwaanøøyyän, hoy højts nhap ndeedy nämay hoy quia'a jagä cudiuuñ neby hajxy hänäjty tøø yhan'e'myijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios tiomädia'agy. Cabä Dios mäna yhøhnda'agy, hoy hajxy nägøxiä cu nja mänáañäm cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Diosteedy, hopiønä jaduhñ ñajuø'øy coo miich myajtøjaty waambaty højts miich tøø xyajwiinwaanø'øy.

Coo miich pøn xñäxø'øwø'øwät cooc tyijy miich jaduhñ mga'a yajtøjaty waambaty miich tøø mmädia'agy,

cähxø'øgaamb jaduhñ coo je'e yhøhnda'agy, ja'a miich jaduhñ xñäxø'øwøøbiä.

⁵ Jaanč tehñ yhooyä Dios yhity. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägä hjítäm. Tøyhajt jaduhñ. Paadiä, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaanč tehñ hoyyä. Hix, coo højts häxøpy nhjítäm hoy, cab jaduhñ häxøpy quiahxø'øgy coo ja'a Dios jaduhñ hoy jiaanč tehñ yhity. Pero jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyinnmahñdy quia'a møødä, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädoowáañäm. ⁶ Pero hahixøøby jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädoowämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødä coo hajxy jaduhñ xyajcumädoowämät.

⁷ Hooyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøøby jaduhñ coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a høhnda'agy. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä ñajuø'owa'añ coo jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero coo pønä Dios jaduhñ ñänömjet cooc tyijy quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøøby jaduhñ coo je'e quiumädoowät. ⁸ Näje'echä jäya'ayhajxy xñähøønø'øy cóogøch tyijy nmäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät, jaduhñäc tyijy maas hoy quiahxø'øga'añ coo ja'a Dios jiaanč tehñ yhooyä. Ja'a hänä'c-høch hajxy jaduhñ xñähøønøøbiä, høhndaacp hajxy jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy quiumädoowät.

⁹ Jaanä jaduhñ højts judiøspä, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy ngudiunñ quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Haa ca'a, tøøch nhuuc mänaambä coo hajxy jaduhñ hoy nga'a nä'ägä hojiäya'ayhajtäm, coo ni pønä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiunñ, ni højts judios, ni ja'a häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Hamdsøoojt hajxy jaduhñ hoy nga'a jäya'ayhajtäm. ¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ni pøn hoy quia'a wädity.

¹¹ Ni pøn jaduhñ quia'a wiinjuø'owa'añ nebiä Dios wyiinnmahñdyhatiän.

Ni pønä jioot quia'a páda'agy maa ja'a Diosän.

¹² Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ñajtshixøøñä.

Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.

Haxøøg hajxy jäya'ayhajnä nägøxiä.

¹³ Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy quiapxy miädia'agy.

Jaduhñä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiut tiocxuuguiän, ja'a tøø yhawá'achäbä.

Jaanč tehñ yhøhndaacp hajxy. Jaduhñä haxøøgpä hajxy yaghyt yhaawjooty nebiä haxøøgtsahñdyhaawän.

Jaanč tehñ miägäpøp hajxy.

¹⁴ Jaanč tehñ quiapxtägøoby hajxy hoñeppiä nebiä jioot hajxy yajmädsøquiän. Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy ñiñänømyii.

¹⁵ Jaanč tehñ piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mänitä miäya'adiøc hajxy nøcxy yagho'oga'añ.

¹⁶ Jaanč tehñ chipyapädø'p hajxy majaty hajxy wiädity. Chaachtiumbiä cu'ug hajxy jaduhñ.

¹⁷ Jaanč tehñ chiptsojp hajxy.

¹⁸ Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädoowáañäbä Dios hajxy.

¹⁹ Jaduhnds je'e, yajcumädoowambiä Dios ja'a jäya'ay nägøxiä, pønä miädia'agy hoy ca'a cudiunñäp, møød højts judios, møødä häna'c-hajxy ca'a judiøspä. Højts judios, højtsä pojpä nmaas møød, je'eguiøxpä coo højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanehmä coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'øwät nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduhñ nnä'ägädä cudiuna'añ. ²⁰ Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehmy coo ja'a miädia'agy quiujähyyäxät. Jaduhñ hajxy nnajuøøyyäm coo hajxy nägøxiä hoy nga'a jäya'ayhajtäm. Ni pøn jaduhñ hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø

xñähhö'túútäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, caj jie'eguiöxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiünäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

²¹⁻²⁶ Hoorä, nnajuöøyyäm hajxy jaduhñ coo hajxy nägøxiä haxøøg njatcøøyyäm, mäduhñtiä hajxy yaa ndsánáyyäm hádaa yaabä naaxwiin, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Cabä Dios pøn ñä'ägädä cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miána'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'añii hawa'adstuum coogä jecymiädia'agy hajxy hoy quiudiünät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero tøø hajxy nhíxäm coo ni pøn jaduhñ quia'a päda'aga'añii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung hänajty yaa quixa'añ maa højtshájtäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaamby maa højtshájtäm. Jaduhñ hajxy hänajty xpiäda'agáanäm hawa'adstuum. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuø'ø. Hojiootä Dios møød coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxøøgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim cu piädaacä, je'eguiöxpä coo hajxy hänajty haxøøg jatcøø'ø. Paadiä Dios ja'a yHuung nähdujcy, jaduhñä jäya'ayä piojpä quidiieey hajxy nähwá'adsät. Jaduhñ quiahxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a jecyjiäya'ay yajnáhwaach ja'a piojpä quidiieeyhajxy. Høxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiinjuöøyyäm neby hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jaanä jaduhñ hajxy xyajwiinjuöøyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxøøgtuum pønjaty haxøøg jatcøøby jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung nähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhñ xñähhö'túútämät. Y coo hajxy jaduhñ nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč nähho'túútäm, jaduhñä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwáatsäm, jaduhñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum, hopiønä, møød højts judíos, näguipxy møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa højtshájtäm coo hajxy jaduhñ xpiädäacäm hawa'adstuum.

²⁷⁻²⁸ Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy hamdsoo nnguiumáyyämät. Hiix, coo hajxy nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähhö'túútäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panøcxäm nebiä Moisés jecy quiujáhyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiöxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiünäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, mänit hajxy mäböcy cu nnguiumáyyäm hamdsoo. Pero caj pøn jaduhñ piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoohaam.

²⁹⁻³⁰ Tu'uquiiä Dios jaduhñ. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhíxäm nägøxiä, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Tøyhajt jaduhñ. Coo hajxy nägøxiä nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähhö'túútäm, paadiä Dios hajxy jim xpiädäacämät hawa'adstuum nägøxiä. ³¹ Pero cábøch nmána'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuöøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tøø xñähhö'túútäm. Hiix, maas hoy hajxy jaduhñ nwiinjuöøyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhñ jiaanč tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy nmäböjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähhö'túútäm, paady hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum, caj jie'eguiöxpä cooc tyijy ja'a jecymiädia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiünäm. Tøø hajxy jaduhñ nwiinjuöøyyänä coo jaduhñ tiøyhajtä.

4

¹ Højts judíos, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. ² Hoyyä Abraham hity jiäya'ayhaty jeyyhajty. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Abraham häxøpy tøø piäda'agy hawa'adstuum je'eguiöxpä coo ja'a Abraham hoy jia jäya'ayhajty, mänitä Abraham cu ñguiumaayyä. ³ Hiix, paadiä Dios ja'a Abraham piädaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäböjcä cooc ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, ca'a jie'eguiöxpä coo ja'a Abraham hoy jiäya'ayhajty. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁴ Hoorä, ja'a cuduumbädøjc, paady hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ, cab jaduhñ ñä'a mayhajtä. Jaduhñ miäbaady nebiä jäya'ayhajxy näje'e wyiinmahñdyhatiän. Yajcumayaamb hajxy ja'a Diösäm, paady hajxy jia wi'i yhojjiäya'ayhada'añ. ⁵ Pero pønjaty tøø miäböcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'edshajxy jaduhñ hawa'adstuum päda'agáanäp. Paady hajxy jim piäda'aga'añii coo hajxy jaduhñ miäböcy, ca'a jie'eguiöxpä coo hajxy hoy jia jäya'ayhaty. Jim hajxy jaduhñ piäda'aga'añii, hoy hajxy haxøøg tøø jia jatcøø'ø. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiöxpä cooc tyijy hajxy hoy njäya'ayhájätäm, cab hajxy häxøpy nmánaanäm cooc ja'a Dios mayhajt tiuñ. ⁶ Jaduhñä David jecy miánaañ cooc hajxy joutcujc yhida'añ, pønjaty jaduhñ najuøøby coo ja'a Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum ja'a miayhajtthaam, hoy hajxy hänajty haxøøg tøø jia jatcøø'ø. Hiix, cabä Dios miøjpäda'agy pø cabä häna'c hänajty hoy tøø jiäya'ayhaty.

⁷⁻⁸ Coo jaduhñ yhabáatnät coo Dios ja'a jäya'ay yajtøyhajtyega'añ nebiaty hajxy hänajty tøø quidiieeyän,

mänit hajxy jootucj yhida'añ pønjatia Dios piädaacyy hawa'adstuum, pønjatia Dios miee'xyp,

pønjatia piojhajpia ja'a quiaäieeyhajpia hajxy yajnahwäatsäxä, nomä David jecy miänaañ.

⁹ Jue'e ja'a David jecy ñänøøm cooc hajxy jootucj yhida'añ, pønjatia Dios piädaacyy hawa'adstuum, hopionä, møöä judioshajxy, ja'a Dios quiu'ughajpia, møöä cajnä judioshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughäjtäp ja'a Dios. Hix, jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäböjcä cooc ja'a Dios mänaa quia'a høhnda'agy, paady piädaacä hawa'adstuum."

¹⁰ Hoorä, jaduñä judioshajxy quiuuhdujthaty, yajcuncuncidarhajpä ya'adiöjc-hajxy. Jaduñ miädia'agytiägø'öy coo hijxtahnd hajxy piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpahajxiän. Hoorä ja'a Abraham, tööyäm hänajty je'e piädaacänä hawa'adstuum, cajnä hijxtahnd hänajty jaduñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän. Jaduñä töyhajt hajxy nmøödhäjtäm coo häna'c-hajxy piäda'agyii hawa'adstuum je'eguiöxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböjcä cooc ja'a Dios yajtöjaty waambaty je'e töø quiapxy töø miädia'agy, hoyy hijxtahnd hajxy quia'a jagä møöä maa ja'a ñi'xcøxpahajxiän. ¹¹ Paadia Abraham hijxtahnd jaduñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän, jaduñ yajnajuø'öy coo ja'a Abraham hänajty töø piäda'agyii hawa'adstuum. Paady jim piädaacä coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty töø miäböjcäxä. Jaduñä Abraham piädaactsohñä hawa'adstuum, hoyy hijxtahnd hänajty jaduñ quia'a jagä pädaacäxänä maa ja'a ñi'xcøxpän. Pønjaty jaduñ mäböjp nebiä Abraham jecy miäböjqüiän, jaanä jaduñ hajxy yhixäänäbä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhjixiän, hoy hajxy quia'a jagä judiosp. Coo hajxy jaduñ nmäböjcäm nebiä Abraham jecy miäböjqüiän, jaduñ quia'hxø'ögy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhäjtäm ndecyhäjtäm. ¹² Højts judioshajxy, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduñ pädaactsohñä hawa'adstuum je'eguiöxpä coo jaduñ miäböjcy coo ja'a Dios yajtöjaty waambaty hänajty töø quiapxy töø miädia'agy. Tøyhajt jaduñ. Højts judios, jaduñ højts nyajcuncuncidarhaty nebiä Abraham jecy yajcuncuncidarhajtäm. Pero tööyämä Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty miäböjcä, cahnä hänajty yajcuncuncidarhaty. Højts judios, højts jaduñ mäböjpa, jaanä jaduñ højts nmäböjpa nebiä Abraham jecy miäböjqüiän. Jaduñä töyhajt hajxy nmøödhäjtäm coo højtsä Abraham jecy nhøjxhäjty ndecyhajty, coo højts jaduñ nmäböcy, højts judios.

¹³ Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy cooc hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin näguipxy møöä yhap møöä yhoc. Ja'a Dios jaduñ mänaañ. Paadia Abraham jaduñ ñämaayyä je'eguiöxpä coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböjcä, ca'a jie'eguiöxpä cooc tyiyi ja'a Abraham jia cudiuun nebiaty hänajty töø yhane'emyii. Pero coo ja'a Abraham jaduñ miäböjcy coo ja'a Dios yajtöjaty waambaty hänajty töø quiapxy töø miädia'agy, paadia Abraham jaduñ ñämaayyä coo ja'a Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møöä yphaphajt, møöä yhoc-hajxy. ¹⁴ Hix, cabä jaduñä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty jaduñ mäböjp coo ja'a Dios yajtöjaty waambaty hänajty töø miäna'añ. Jaduñ miädia'agytiägø'öy coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owäänäm je'eguiöxpä coo hajxy jaduñ nmäböjcäm. Pero coo ja'a hoybä weenbä hajxy häxøpy nbäätäm je'eguiöxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiüünäm, ja'a Moisés jecy quiujuhyyäbä, cab jaduñ cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduñ töø xñämäayyäm coogä mayhajt hänajty tiuna'añ coo ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owäänäm. Ni jaduñ cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäböjcäm coo ja'a Dios jaduñ yajtöjaty waambaty töø quiapxy töø miädia'agy. ¹⁵ Hix, cabä jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiüünäm, ja'a Moisés jecy quiujuhyyäbä. Coo hajxy jaduñ nga'a cudiüünäm, paady hajxy ngädiéhyäm. Y paady jaduñ yhaxio'öy coo hajxy ngumädöowämät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy töø quia'a mädoy, ja'a Moisés jecy quiujuhyyäbä, cab hajxy jaduñ quiumädowa'añ, hoy hajxy töø quia'a jagä tuñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän.

¹⁶ Coo ja'a Abraham jaduñ jecy miäböjcä ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyä coogä Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møöä yhap møöä yhoc-hajxy, paadia töyhajt hajxy nmøödhäjtäm coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy nägøxiä xmio'owäänäm nä'a mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäböjcämät coo ja'a Dios yajtöjaty waambaty töø miäna'añ, møöä højts judios, møöä mijts ca'a judiosp. Coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäböjcämät, jaduñ mäwiin hajxy nägøxiä xyajmäbäatäm nebiä Abraham hajxy yxhaphäjtäm yxhoc-häjtäm. Jaduñ quia'hxø'ögy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhäjtäm ndecyhäjtäm. ¹⁷ Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a jäya'ayhajxy mayhagajptpä yphaphat yhoc-hadöøjät ja'a Abraham. Y miäböjcä ja'a Abraham jaduñ coo jaduñ ñämaayyä coogä tio'oxiöjc hänajty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänajty töø jia miäjaanä. Paadia Abraham jaduñ

miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägätsät, y coo mäjaa miøødäbä coo ja'a jäya'ay quiuunü'xät ja'a hajxy hänäjty ca'a miimb ca'a cahbnä. Y coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäbøjcäm, jaduñ mäwiin hajxy nmäbäatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphäjtäm xyhoc-häjtäm. Jaduñ quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhäjtäm ndecyhäjtäm.

¹⁸⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduñ jecy ñämaayy coogä mayhagajtpä-jäya'ayhajxy hänäjty yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø ja'a Abrahamhajxy hänäjty miäjaanä møødä tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtä Abraham hänäjty miøødä. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sarahjäp, cahnä hänäjty ñä'ägädä huungpaadyñä, hoyyä jomøjt hänäjty tøø jia nøcxnä coo yhuungpaadät. Pero cabä Abraham jaduñ ñä'ägädä möjpädaacy coo hajxy hänäjty tøø miäjaanä. Hamuumdu'jootä Abraham jaduñ miäbøjcy nägø'ø nädecypiä neby hänäjty tøø ñäma'ayiiän ja'a Diösäm coog hänäjty jäya'ay may yhaphat yhoc-hada'añii. Paady jaduñ tiøjiajty. Jaduñ jim myiimbä cuajay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty jiaanč tehñ miayø'owa'añ. Paadiä Abraham jaduñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo jaduñ yajtøjiädät waambaty hänäjty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mänitä Abraham ja'a Dios jaduñ miøjpädaacy jiaančpädaacy. ²² Coo ja'a Abraham jaduñ miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacä.

²³ Jaduñ jim myiñ cuajay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Abraham piädaacä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy miäbøjcäxä coogä Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. ²⁴ Jaanä jaduñ højtsä Diosmädia'agy xñänøømämbä. Coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy jaduñ nmäbøjcämbät, jaduñä Dios hajxy xpiädäacämbät hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsønhäjtäm. ²⁵ Jaaya'ay jaduñ nähdujcä coo hajxy xñähho'túütäm. Jaduñä nbojphäjtäm ja'a ngädieehäjtäm hajxy xyajñähwäatsäm. Y coo ja'a Jesucristo jaduñ yagjujypiøjtägajtsä, jaduñ hajxy nmähmøöyänä hawa'adstuum.

5

¹ Hoorä, coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy tøø xyajñähwäatsäm ja'a nbojphäjtäm ja'a ngädieehäjtäm. Paady hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jootcujcä Dios hajxy jaduñ xmiøødhäjtäm. ² Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ tøø xñähho'túütäm, coo je'e jiujypiøjtägajch, paadiä Dios hajxy xquiumäyyänä. Paady hajxy nxoondäacäm. Y coo jaa tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhäjtäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcujc nhütäm. ³⁻⁴ Jaanä jaduñduhmä, xoonäacäm hajxy hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy yaa nja tsaächpøjcäm. Coo hajxy nmeex'tuujcämät, jaduñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiünämät. Y coo hajxy jaduñ hoy ngudiünämät, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhadäänäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Coo hajxy jaduñ nñajuøöyäm coo hajxy jim xyajñøcxäänäm, paady hajxy yaa nxoondäacäm, hoy hajxy yaa nja tsaächpøjcäm. ⁵ Coo ja'a Dios jaduñ miäna'añ coog hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän, yejpiä Dios ja'a tøyhajt jaduñ. Cab hajxy jaduñ xwyiinhøñäm. Hiç, tøø ja'a Dioshøpöritu hajxy xyhadägøöy xyioottägøöyäm. Jaduñ hajxy xyajñajuøöyäm coo hajxy xjiaanč tehñ chøjcäm hamuumdu'joot.

⁶ Coo ja'a Dios yajñähdiy coo hänäjty tøø yhaabañä, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Jaduñä nbojphäjtäm ngädieehäjtäm hajxy xyajñähwäatsäm. Cab hajxy hänäjty hoy nnähwa'adsäänäm hamdsøø je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty ngahwiindønhäjtäm. ⁷ Hiç, caj miich pøñ xchoj nähho'tú'udät, hoy miich hänäjty mja hojiäya'ayhaty. ⁸ Pero ja'a Dios hajxy xjiaanč tehñ chøjcäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, hoy hajxy hänäjty nja cuboj nja cugädieehäjtäm. ⁹ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm hawa'adstuum, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajcumädowäänäm. ¹⁰ Coo hajxy hijty cøxypanejpiä njäya'ayhäjtäm, jaduñ mäwiin hijty piaady néjiäm coo ja'a Dios hajxy hijty nmädsiphäjtäm. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túütäm, ja'a hajxy nWiindsønhäjtämbä, paady cabä Dios hajxy nmädsiphäjtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghäjtänä. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Dios hajxy nmøødhäjtänä. Y coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, coo jim nøcxtagajch maa ja'a Tieediän, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo hajxy jim xyajñøcxäänämbä. ¹¹ Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumäyyänä. Paady hajxy jaduñ xquiumäyyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajñähwäatsäm. Tsøcxä hajxy jaduñ xoonäacäm.

¹² Hoorä, tu'jäya'ay jecy quia'a cudiuundsøñ neby hänäjty tøø yhane'emyiiän ja'a Diösäm. Ja'a Adänhöch jaduñ nnänøømby, ja'a hajxy jecy nhaphäjtäm ndeedyhäjtäm. Jaduñä pojpä cädieey yaa chohñdaacy hädaa yaabä naaxwiin. Y coo ja'a Adän jaduñ

jecy quiädiehy, paady jaduñ yhuuc ho'tsohmä. Y coo ja'a Adán hajy jaduñ jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm nägøxiä, paady hajxy nbagädiehyäm, paady hajxy nbahó'cäm. ¹³⁻¹⁴Høxtä jecyjiäya'abiaady hajxy haxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy nägøxiä yho'cy, hoyyá Moisés hánajty quia'a jagä miññä, quia'a jagä ca'ayñä, hoyyá Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät nebiä Moisés jecy quiujahyyän, hoy hajxy hánajty quia'a jagä pagädiehbiä nebiä Adán hánajty tøø quiädieeyän. Hoyyá Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, nägøxiä jäya'ayä pojpä cädieey hajxy hánajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduñ je'e jecy ñämaayyá cooc hánajty yho'oga'añ, pø cab hánajty jaduñ quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Y coo ja'a Moisés jaduñ cujegy quiujahy nebiatiä Dios hánajty tøø yñäho'túutäm, paadiä jäya'ayhajxy nägøxiä ñämáayyábä coogä Adán hajxy hánajty nägøxiä piaho'ogaambä, pø cab hajxy hánajty quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hánajty jübä, cahñä Moisés hánajty quiujaayñä nebiatiä Dios hánajty tøø yhane'emy, cab hajxy hánajty jaduñ nämay ñajuøøy coo hajxy hánajty yho'oga'añ, pø haxøøg hajxy hánajty jiäya'ayhaty.

¹⁵Coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jaduñ jecy quia'a cudiuunä, paady hajxy nägøxiä nhó'cäm. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tiedeä miädia'agy jaduñ quiudiunä, paady hajxy nnähwaatsäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ hoy xñäho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduñ tiuun maa højtshájtäm, pønjetiä miädia'agy tøø miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduuman. ¹⁶Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñäho'túutäm, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduñ xyajñähwaatsäm nägøxiä, pønjetiä tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduuman. ¹⁷Jaduñds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jecy quia'a cudiuunä, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy xpiädäacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xyajñähwaatsäm xyajcuñhwaatsäm. Møjmayhajtä Dios jaduñ tiuun. Paadiä Dios hajxy xquia'a päda'agäänäm haxøøgtuum, pønjetiä hawa'adstuum. Y paady højtsä hoyhajtä weenhajt yaa nbaadäänäm hädaa yaabä naaxwiin je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajñähwaats tøø xyajcuñhwaatsäm.

¹⁸⁻¹⁹Mánaa ja'a Jesucristo yaa yhtiän hädaa yaabä naaxwiin, ca'xiä Tiedeä miädia'agy quiudiunä mäduññtiä yaa yhiyty. Y coo hajxy jaduñ xñäho'túutäm, ja'a Tiedeä miädia'agy jaduñ quiudiunä. Jaduñ hajxy xyajñähwaatsäm. Coo hajxy jaduñ nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč nähho'túutäm, mänitä Dios hajxy xpiädäacämät hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuunä. Y coo ja'a Adán hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a nä'ägädä cudiuunäñämbä. Coo hajxy jaduñ nga'a cudiuunäñäm, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy jübä cu xpiädäacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, paady hajxy jim xyajñøcxäänäm Dioswiinduum. Jaduñnä Dios mayhajt møj jiaanč tehñ tiuun maa højtshájtäm.

²⁰⁻²¹Coo ja'a Dios jecy yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, mänitä Moisés jaduñ quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy ngäpxämät, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, jaduñ hajxy nnajuøøyyämät coo hajxy njaanč cädiehyäm. Hoy hajxy jaduñ nja najuøøyyäm, cab hajxy nmäbøjcäm. Pero xjiaanč tehñ ñäxúu'tsämä Dios. Paadiä møjmayhajt jiaanč tehñ tiuun maa højtshájtäm. Jaduñds je'e, coo hajxy ngädiehyäm, paady hajxy nhó'cäm. Pero coo ja'a Dios hajxy xñäxúu'tsäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñäho'túutäm, ja'a hajxy nWiindønähájtämbä. Jaduñnä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Mänit hajxy xyagjyhadäänäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatiän.

6

¹Cab jaduñ ñä'ägädä hahixøøy coo hajxy nmäänäänämät: "Tsøg hajxy cädiehyäm tehngajnä. Haa ca'a, tehngajnä Dios hajxy xñäxúudsäänäm." ²Caj pues, cab jaduñ yhahixøøy coo hajxy tehngajnä ngädiehyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy nnajtshixøøyyänä coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä. ³⁻⁵Tøgä cab hajxy nnajuøøy coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbøjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Y coo hajxy jaduñ tøø nnäbøjtäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduñ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhó'cäm. Jaanä jaduñ mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøøyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, jaduñ miädia'agytiägøøy coo hajxy jaduñ ween nga'a jatcøøyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjyppiøjtägajch ja'a miäjaahaam, mänitä Jesucristo jugyhajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduñ højtshájtämbä, coo hajxy nnäbøjtäm, jaduñ mäwiin piaady

nejjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjtägätsäm. Paadiä jugyhajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhjätäm. Tøyhajt jaduñ. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy nmøødhjätämät. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios hajxy xyagjugyhadañäm cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøxp, mäniät nhaxøøgwiinmahñdyhajxy quiuhdägøoyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhjätäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduñ quiuhdägøoyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhjätänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduñ tøø xñähho'túutäm, jaduñä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduñ quiuhdägøoyänä. Jaduhñä njoot hajxy nga'a pädaacänät maa ja'a haxøøgpän. ⁷ Pøñä Jesucristo hänäjty møødhijp tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän. ⁸ Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ tøø xñähho'túutäm møød coo jadähooç jiuypiojcy, jaduñ mäwiin miäbaady nejjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjcäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadañäm cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ⁹ Coo ja'a Jesucristo jiuypiojtgajch, cab jaduñ mänaa yho'tägatsaannä. Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä jjugyhada'añ. Tøyhajt jaduñ. ¹⁰ Hix, tähoocnähhø'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy tøø xyajnähwäatsäm. Y coo ja'a Jesucristo tøø jiuypiojtgajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaannä. ¹¹ Jaanä jaduñ højtshjätäm, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätänä tu'ugmädia'agy, tsøg hajxy jahmiejtstäacäm coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägøoyänä. Jaduhñ hajxy tsøc jahmiejtstäacämbä coo hawiinjemybiä jugyhajt hajxy nmøødhjätänä nebiä Jesucristo hänäjty miøødhatiän mänaa jiuypiojtgächän. Paadiä Dios hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy.

¹² Cab hajxy cøxypänejiä tsøc jatcøoyänä. Cabä njootä ngøpc hajxy nbädaacänät maa ja'a haxøøgpän. ¹³ Cabä ngøø ndecy hajxy nyaghanájxänät, ni ja'a nhaawhjäjtäm. Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuundu'joot cudiüünäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hänäjty nmøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, møød mänaa jiuypiojtgächän, paadiä Dios hajxy nmøødhjätänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. ¹⁴⁻¹⁵ Paadiä Dios hajxy xquiumáayyäm coo mayhajt tøø tiuñ maa højtshjätäm, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiünäänäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduñ tiuñ maa højtshjätäm, je'ech jaduñ nnänøømby coo hajxy xyajnähwäats, coo hajxy xyajcuhwäatsäm. Høyyä Dios mayhajt jaduñ tiuñ maa højtshjätäm, cab jaduñ ñä'ägä hahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøoyyämät tehngajnä. ¹⁶ Tsøg hajxy paquii mädiäcäm neby hajxy yaa nguhdujthjäjtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä cuhdujt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy nwiimbüwämät pøñ jaduñ nmäduñäänäm. Y jaduñ hajxy ngudiüünäm nebiatiä nwiindsøñhjäjtäm hajxy xyhanéhäm. Jaanä jaduñä cuhdujt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy nwiimbüwämät mädyii hajxy nyajtunäänäm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhäjtäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajtunämät, mäniät Dios hajxy jaduñ xquiumáayyämät. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nyajtunämät, cabä Dios hajxy jaduñ nmøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mäniät Dios hajxy xpädaacämät haxøøgtuum. Tøyhajt jaduñ. ¹⁷ Dioscuju'uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuundu'joot myajtuunnä neby hajxy tøø nmäbøquiän. Cahnä Diosmädia'agy hajxy mmädoynä, haxøøg hajxy hijty mjäya'ayhaty. ¹⁸ Coo mijts tøø mmäbøcy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøñä. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuundu'joot mhojiäya'ayhänät. ¹⁹ (Päadyhøch jaduñ nmädia'agy neby hajxy yaa nguhdujthjäjtäm hädaa yaabä naaxwiin, jaduñ hajxy hoy mwiinjüø'owät. Cab hajxy jaduhyä hoy mwiinjüø'owa'añ.) Hijty, jaanç tehñ yhaxøøgaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cøxypänejiä hajxy hijty mjaanç tehñ jatcø'øy. Maas hanaxiä hajxy hänäjty mjatcø'øwa'añ tehngajnä. Pero tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjnä ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtuunnät nägø'ø nädecyia.

²⁰ Coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Coo hajxy häxøpy tøø mhojiäya'ayhaty, tøø ja'a Dios hajxy häxøpy xquiumay. ²¹ Høchähdiüunnä hajxy hijty mjatcø'øy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxøøgtuum hajxy hijty nmä'ägädä häda'aga'añ. ²² Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ mnajtshixøø'owät. Tøyhajt jaduñ. Paadiä Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuundu'joot tøø mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy mmøødtuna'añ, paadiä hoyhajt weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, coo mijtsä Dios hoyhänäc xyagjada'añ nebiä Jesucristo yhojhänäc-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjugyhada'añ cøjxta'axiøø neby je'e jjugyhatiän. ²³ Coo hajxy cøxypänejiä njatcøoyyämät, cabä Dios hajxy jaduñ nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy, møød haxøøgtuum hajxy nhädaacämät. Pero tøø ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tøø xyajnägüéjäm, ja'a Jesucristo,

ja'a hajxy nWiindsõhãjtãmbã. Hoyyã Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutãm. Jaduhñã Dios hajxy xpiãdãacãm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduhñ nmãbõjçãmãt, mãnitã Dios hajxy xyagjyghãjtãmãt cõjxta'axiõõ neby je'e jiygyhatiãn.

7

¹ Mãgu'ughajpãdõjç, mnajuõõby hajxy jaduhñ nebiã cuhdujt yaa myiñ hædaa yaabã naaxwiin. Ja'a hæna'c-hajxy mõjcuuhdujtmõõdpã, ja'a hæna'c hajxy jaduhñ xyhanẽhmãm mãduhñtiã hajxy yaa njygyhãjtãm, túhmãts. Pero coo hajxy nhõ'cãnã, cab hajxy jaduhñ xyhanẽhmãnã. ²⁻³ Hõxtahmãdsã to'oxiõjç ja'a ya'adiõjçmõõdpã, jaduhñã cuhdujt myiñ coo hajxy ñimiõõdtsãnã'awõõjãt mãduhñtiã hajxy nãmetsc jiygyhaty. Hoorã, coo ja'a to'oxiõjç wiingya'adiõjç miõõdtsãnã'awãt, y je'enã ñihyhap jiygyhatyñã, haxõõgã to'oxiõjç jaduhñ jiatcõ'õwãt. Hix, cabã cuhdujt jaduhñ myiñ coo jaduhñ jiatcõ'õwãt. Pero coodsã ñihyhap yho'ogãt, mãnitã quixy cuhdujt miõõdãnã coo piõjtãgãtsãt, y cab jaduhñ ñejpiã.

⁴ Hoorã, mãgu'ughajpãdõjç, coo mijsã Jesucristo hãnajty nmõõdhty tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mãnaa yho'oguiãn, paadiã jecymiãdia'agy hajxy xquia'a hanẽhmãnã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaanã jaduhñduhmbã, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiã Jesucristo hajxy hãnajty nmõõdhãjtãbã mãnaa jiuujypiõjtãgachãn. Tõõ ja'a njoot hajxy mbãda'agy coo jaaya'ay hajxy nmõõdhtunãt. Jaduhñã Dios hajxy nmõõdhtumbãt. ⁵ Cahnã hajxy hãnajty nmãbõjçãm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñãhho'túutãm, jaduhñã njoot hajxy hãnajty nnã'ãgãdã pãdãacãm coo hajxy hãnajty jaduhñ njatcõ'õwãñãm hoñejpiã. Paady hajxy hijty nhãda'agãñãm jiiy mõjcu'uhaam. Jaanç tehñ yhaxõõg hajxy hãnajty nwiinmahñdyhãjtãm. Hoyyã mãdia'agy hajxy hãnajty nja mãdõwãm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtsapxõõyyãbã, cab hajxy hãnajty nyajtunãñãm. ⁶ Cahnã Diosmãdia'agy hajxy hãnajty nmãbõjçãm ja'a Jesucristocõxpã, tehngajnã ja'a jecymiãdia'agy hajxy hãnajty nja wi'i quidiunãñãm, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñãc tyijy hajxy hãnajty nnãhwa'adsãñãm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutãm, paadiã jecymiãdia'agy jaduhñbã xquia'a hanẽhmãnã. Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xyajñãhwaãtsãm, jaduhñ hajxy xyagjyghãdãñãm cõjxta'axiõõ neby jaaya'ay jiygyhatiãn. Y xpiuhbẽjtãmã Dioshẽspõritu hajxy nebiã Dios hajxy hoy nmõõdhtuunãmãt.

⁷⁻⁹ Cãhnõchã jecymiãdia'agy hãnajty nmãdõyñã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, cãbõch hãnajty nnajuõ'õy cooçh hãnajty hoy nga'a jãya'ayhaty. Pero cooçh jecymiãdia'agy jaduhñ nwiinjuõõñã, pãadyhõch nnajuõõñã cooçh cõxypãnejpiã njatcõ'õy hoñejpiã. Coochã haxõõgwiinmahñdy jaduhñ njaanç tehñ miõõdã, pãadyhõchã njoot hijty chocy cooçh cõxypãnejpiã njatcõ'õwãt hoñejpiã nebiatiã jecymiãdia'agy hajxy xjia hanẽhmãm coo hajxy nga'a jatcõõyyãmãt, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Y cooçhã jecymiãdia'agy jaduhñ nmãdõy, maas hanãxiõch cõxypãnejpiã njaac jatcõ'õy tehngajnã. Pãadyhõchã tõyhajt nmõõdã cooçh hijty nga'awa'añ haxõõgtuum. ¹⁰ Hõyhõch ndijy jaduhñ ngudiuna'añ ja'a jecymiãdia'agy, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Y cooçh hãxõpy hoy ngudiunã, hawa'adstuumhõchã Dios cu xpiãdaacy. Pero cãbõchã jecymiãdia'agy jaduhñ hoy nnã'ãgãdã cudiuna'añ, pãadyhõch hawiinmats nhãdã'agãt haxõõgtuum. ¹¹ Hoy ndijyhõchã jecymiãdia'agy hãnajty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñ ndijyhõchã Dios ja'a hoyhajt weenhajt xmio'owa'añ. Pero cãbõchã tõyhajt hãnajty nnã'ãgãdã mõõdã. Coochã haxõõgwiinmahñdy hãnajty nmõõdã, pãadyhõchã jecymiãdia'agy hãnajty hoy nga'a yajtuñ, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Pãadyhõch hãnajty nga'awa'añ haxõõgtuum.

¹² Ja'a jecymiãdia'agy ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, je'e hajxy xyhanẽhmãm coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Jaduhñ miãdia'agy neby hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Xyajnãjuõõyyãm hajxy jaduhñ coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miõõdã. ¹³ Paadiã jecymiãdia'agy jaduhñ yhooyã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Pero hõyhõch hãnajty tõõ nja mãdõy, tehngãjnõch hãnajty haxõõg nwi'i jãya'ayhatyñã. Pãadyhõch hijty jiiy nga'awa'añ haxõõgtuum. Hix, cãbõchã nwiinmahñdy hãnajty yhooyã. Y cooçhã jecymiãdia'agy jaduhñ nmãdõoyy, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã, maas hanãxiõch hãnajty haxõõg njatcõ'õwã'añ.

¹⁴ Jaduhñã tõyhajt hajxy nmõõdhãjtãm coo ja'a jecymiãdia'agy hajxy xyhawãñãm coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miõõdã. Jaanã jaduhñ hajxy xyhawãñãmbã coo Dios ja'a jioot chocy coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Pero hõjts, cab hõjts hoy nnã'ãgãdã jãya'ayhãjtãm, je'eguiõxpã coo hõjts hædaa yaabã naaxwiimbã wiinmahñdy nmõõdhãjtãm. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ haxõõg njatcõõyyãm. ¹⁵ Jaduhñã njoothajxy jia wi'i hõjçãm coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt, pero cab hajxy nnã'ãgãdã jadãñãm hojiãya'ayhat. Pãtiãdã hajxy jaduhñ coo nga'a jadãñãm. Cõxypãnejpiã hajxy nwi'i jatcõõyyãm, hoy hajxy nja najuõõyyãm coo jaduhñ yhaxõõgã. ¹⁶ Nnajuõõyyãm hajxy jaduhñ coo ja'a jecymiãdia'agy yhooyã, ja'a Moisés jecy quiujuhyyãbã. Jaduhñã njoothajxy jia tsõjçãm coo hajxy ngudiunãmãt nebiatiã jecymiãdia'agy hajxy xyhanẽhmãm. Pero cab hajxy hoy nnã'ãgãdã cudiunãñãm. ¹⁷ Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhñ haxõõg

njatc'ooyyäm. Ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ xyagjatc'ooyyäm haxøøg. ¹⁸⁻¹⁹ Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunäänäm hamdsoojoot, hoyyã njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunäänämät. Haxøøg hajxy njatc'ooyyäm, hoyyã njoothajxy jaduhñ quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhñ njatc'ooyyämät.

²⁰⁻²¹ Hix, ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy haxøøg xyagjatc'ooyyäm, ca'a yhamdsoojootä. ²² Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhäm nebiaty hajxy hoy njäya'ayhájätämät. Njoodótyhøch ngopcóotyhøch jaduhñ njuo'oy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanč tehñ yhooyä. ²³ Nnajuø'obiøch jaduhñ cooçhä haxøøgwiinmahñdy njaanč tehñ miøødä. Páadyhøçhä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ. Hix, ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhøch haxøøg xyagjäya'ayhajp. Y cábøch hoy nnä'ägädä najtshixø'owa'añ.

²⁴ Cooth häxøpy pøn hoy xquia'a yajnähwa'adsa'añ ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhøch, cábøçhä Dios häxøpy hoy nmøødhida'añ tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jiibyhøch häxøpy nhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Jaanč tehñ yhoñäxú'tsnøch häxøpy nhity. ²⁵ Pero nmøobiøçhä Dios Dioscujú'uyäp cooçhä Jesucristo tøø xyajnähwa'açhä, ja'a hajxy nWiindsøn'hájätämbä. Páadyhøçhä Diosmädia'agy hoy nyajtuna'añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhøch, hóyhøçhä haxøøgwiinmahñdy nja nmøødä. Je'eçh tähoocjaty haxøøg xyagjatc'ooßy.

8

¹ Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmøøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hajxy ngudiunäänäm nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhäm. Cab hajxy cøxypänejpiä njatc'ooyyänä. ² Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paady hajxy xmiøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshèspíritu hajxy xyagjugyhadaänäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jigyhatiän. Paadiä Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiøødhidaänäm homiänaajä. Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø xyajnähwaätsäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agäänänä haxøøgtuum. ³⁻⁴ Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ yaa jiäya'ayhajty neby højtshjätäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxøøg jiäya'ayhajty neby højtshjätäm. Mänitä Jesucristo hajxy xñähho'túütäm. Hoyyã Jesucristo ja'a jecy miädia'agy quidiuunñ, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Pero højtshjätäm, cab hajxy jaduhñ ngudiunäänäm. Paady jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy ngumädoowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, quiumädoow je'e ja'a højtscøphjätäm jaduhñ. Paadiä jecy miädia'agy hajxy xquia'a hanéhmänä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Ja'a Dioshèspíritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñ hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy haxøøg nga'a jäya'ayhájätänät.

⁵ Y coo ja'a Dioshèspíritu hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm, paady hajxy nxiictaac nmädiaactácäm nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nyajtuunäänämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshèspíritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a cudiunäänäbä, jaduhñ hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajtuñ. ⁶ Pøn jaduhñ xiictaacp nmädiaactaacp nebiä Dioshèspíritu ja'a miädia'agy maas hoy miäböjçät, je'e ja'a Dios jaduhñ miøødhjipy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhñ nøcxaamb Dioswiinduum. Jootucj je'e jim yhida'añ møødä Dios. Pero pønä yhamdsoo wiinmahñdy wi'i yajtunaamb, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhñ. Haxøøgtuum je'eduhñ ñä'ägä häda'aga'añ, ⁷⁻⁸ je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädsiphaty. Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhñ quia'a tsooy coo yajtünät. Y cab jaduhñ quiumayii ja'a Diøßäm.

⁹ Pønä Dioshèspíritu ca'a møødhjip tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Coo mijts jaduhñ mjaanč mäböcy, paady mijtsä Dioshèspíritu nmøødhity tu'ugmädia'agy. Y coo ja'a Dioshèspíritu hajxy jaduhñ nmøødhity, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøøhijxnä. ¹⁰ Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nhø'ogäänäm, je'eguiøxpä coo ja'a Adán jecy quiaädieh, ja'a hajxy jecy naphájätäm ndeedyhájätäm. Pero coo mijtsä Dios tøø xpiäda'agy hawa'adstuum, y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshèspíritu xyagjugyhada'añ homiänaajä nebiä Dios jigyhatiän. Jim hajxy xyajnøcxa'añ Dioswiinduum. ¹¹ Coo ja'a Dioshèspíritu hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyagjujypiøjtägatsäänäm ja'a yhEspírituhaam coo hajxy hánajty tøø nhó'cäm. Jaduhñ hajxy xyagjujypiøjtägatsäänäm nebiä Jesucristo yagjujypiøjtägajtsän.

¹² Mägu'ughajpädøc, jaduhñds je'e, hahixøøby jaduhñ coo ja'a Dioshèspíritu miädia'agy hajxy nyajtuunäänämät. Cab jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtuunäänät tehngahnä. ¹³ Hix, coo hajxy tehngahnä haxøøg njatc'ooyyänät, cabä Dios hajxy hoy nmøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänit hajxy jiiby nhädáacämät haxøøgtuum. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixø'oyämät ja'a Dioshèspírituhaam, jaduhñä Dios hajxy hoy nmøødhjätänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

¹⁴ Hix, pønjaty jaduħn puhbéjtáp ja'a Diosheshpíritu nebiá Diosmädia'agy hajxy jaduħn hoy yajtúnát, Dios yhuung hajxy je'e. ¹⁵ Haa ca'a, ja'a yhEspírituhaamá Dios hajxy xyhuunghájtám, paady hajxy nnámáayyám: "Diosteedy." Y coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtám, paadiá Dios hajxy nga'a tsáhgóoyyáná neby hajxy hijty ndsáhgóoyyám coo hajxy hijty xquia'a pádáacámná hawa'adstuum. ¹⁶ Y coo ja'a Diosheshpíritu hajxy jaduħn xmióódhjítám, jaduħná tøyhajt hajxy xmióóyyám coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtám. ¹⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtám náguipxy mөөдä Jesucristo, paadiá Jesucristo hajxy jim xyajncxáanám Dioswiinduum. Paadiá Dios hajxy madiu'u xquiunuu'xáanám náguipxy mөөдä Jesucristo, nebiá Dios jecy miánaañán cooc hajxy xquiunuu'xáanám. Y coo hajxy ndsaachpójcámát ja'a Dioscøxpá nebiá Jesucristo chaachpójquián, mänitá Dios hajxy møj jaanč xpíadáacámát náguipxy mөөдä Jesucristo.

¹⁸ Hөөч jaduħn mánaamb coo hajxy yaa weeñtiá ndsaachpójcám hádaa yaabá naaxwiin. Pero cab jaduħn ñá'ägädá mábaady ni weeñtiá nebiá Dios ja'a hoyhajtá weenhajt hajxy jim xmió'owáanám maa je'e wyiinduumán. ¹⁹ Tijatiá Dios yaa tөө quiunuu'xy hádaa yaabá naaxwiin, jia wi'i jöbhijxyp hajxy jaduħn coo yhabáadát coo ja'a Dios ja'a hoyhajtá weenhajt mio'owa'añ pønjaty jaduħn yhuunghajpy. Mänitá Dios jaduħn miána'ana'añ coo hajxy nga'a tsaachpógáanán. ²⁰⁻²¹ Coo ja'a Adán jaduħn jecy jawyiinhajt quídiehčhoñ, ja'a hajxy jecy nhaphajt needyhájta mbá, paadiá Dios ja'a tsø'ty ja'a háyohn yaa quiejxy hádaa yaabá naaxwiin. Máduhñtiá Dios yaa tөө quiunuu'xy cøxiá hádaa yaabá naaxwiin, cøxaamb jaduħn quiuhdägoyya'añ. Pero cabá pojpa hajxy tii miөөдä. Ca'a jie'eguiøxpá ja'a Dios ja'a tsø'ty ja'a háyohn yaa quiejxy. Hix, jagooyyá jáya'ay pojpa cádieey hajxy miөөдä, paadiá Dios tsø'ty háyohn yaa quiejxy. Jéquiáná Dios jaduħn wyiinmayy coo cøxiá wiiná chaachpógát náguipxy mөөдä jáya'ayhajxy, tijatiá Dios yaa tөө quiunuu'xy, høxtá cooná yhabáadát coo ja'a Dios hajxy xquia'a jaytsaachtiumáanán. Mänitá Dios ja'a hoyhajtá weenhajt hajxy nágøxiá xmió'owáanám, højts Dioshuung, náguipxy mөөдä tijaty ja'a Dios yaa tөө quiunuu'xy. ²² Hix, tijatiá Dios yaa tөө quiunuu'xy hádaa yaabá naaxwiin, jia wi'i jöbhijxyp hajxy jaduħn coo yhabáadát coo ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtá weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tøyhajt jaduħn. Pero cahná yhabaady, jaanč tehñ chaachpøjp hajxy jaduħn. ²³ Jaaná jaduħn højts hájtám bá, jaduħn højts ndsaachpójcám bá, jaduħn højts nja wi'i jöbhijxám bá coo yhabáadát coo ja'a Dios hajxy pedyii xmió'owáanám ja'a hoyhajtá weenhajt. Coo Dios hajxy xyhuunghájtám, paady hajxy jaduħn xmió'owáanám. Mänitá Dios ja'a hawiinjemybiá ni'xcopc xmió'owáanám, ja'a mánaa ca'a ma'p ca'a tágoobiá. Coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tөө xyajnáguejxám, jaduħná tøyhajt hajxy nmөөdhájtám coo ja'a Dios hajxy xjiaanč huunghájtám. Jaaná jaduħná tøyhajt hajxy nmөөdhájtám bá coo ja'a Dios ja'a hoyhajtá weenhajt hajxy pedyii xmió'owáanám. ²⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tөө nmábójcám ja'a Jesucristocøxpá, paady hajxy nnáhwaats nguhwáatsám, paadiá Dios hajxy xmióódhjítáná tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jöbhijxám coo yhabáadát coo ja'a Dios hajxy xmió'owáanám ja'a hoyhajtá weenhajt cøxiá. Cahná yhabaady, paady hajxy nja wi'i jöbhijxám ná. Coo háxøpy tөө yhabaatná, cab hajxy háxøpy njöbhijxáná. ²⁵ Coo hajxy hamuumdu'joot nmábójcám coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xmió'owáanám tijaty hajxy xyajmádsójcám, paady hajxy tsøc mee'xtujcám máduhñtiá hajxy yaa njaac jöbhijxám, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtám.

²⁶ Y xpiuhbéjtám Diosheshpíritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jádaanám. Hix, coo ja'a Dios hajxy naxy nja wi'i pia'ya'axáanám, cab hajxy naxy nnajuøoyyám tijatiá Dios hajxy nmáyujuwáanám, waambatiá Dios hajxy nmánuu'xtáacámát. Naxy hajxy jaduħn njájtám coo ja'a capxy ja'a mádia'agy hajxy hoy xquia'a habádsømáanám. Ná'a møcxéjjám ná'a ho'ogyxiéjjám hajxy jaduħn. Pero coo hajxy nga'a najuøoyyámát nebiá Dios hajxy nmánuu'xtáacámát, mänitá Diosheshpíritu hajxy xpiuhbéjtámát. ²⁷ Piuhbejpiá Diosheshpíritu pønjatíá Diosmädia'agy tөө miábøcy. Hoorá, ñajuøøbiá Diosheshpíritu jaduħn waambatiá Dios jioot chocy coo ja'a Dios hajxy nmánuu'xtáacámát. Jaduħná Diosheshpíritu hajxy xyaxiic xyajmádiácám ja'a ngopcootyhájtám. Y ñajuøøbiá Dios jaduħn waambaty hajxy nxiic nmádiácám ja'a ngopcootyhájtám.

²⁸ Hoorá, cab hajxy njootmayhájtámát coo Dios ja'a tsaachpá peená hajxy xmióoyyámát. Haa ca'a, nnajuøoyyám hajxy jaduħn coo Dios quiøxy najuøøy nebiaty hajxy njajt nhabéjtám, pønjatíá Dios tsojp. Nnajuøoyyám hajxy jaduħn coo Dios wyiinmay coo hajxy ween xyhoyøoyyám cøxiá wiiná. Tөө hajxy xyajnáhdijjám coo hajxy njáya'ayhájtámát nebiá jioot choquián. Jaaná jaduħn hajxy xyhawaanám bá cooc hajxy xyhuunghadaanám. ²⁹ Hix, jéquiáná Dios yhuuc najuøøbiá pønjatíá miädia'agy hánajty mábøgáanáp. Je'ehajxy jaduħn yajnáhdijjá coo hajxy yhojiáya'ayhádtát nebiá Jesucristo yhojiáya'ayhatián, ja'a Dios yHuung. Jaduħná Dios hajxy nágøxiá xyhixáanáná nebiá Jesucristo yhuchán. Højts jaduħn xñánøømám coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhádaanám, je'eguiøxpá coo Dios hajxy xyhuunghájtám. ³⁰ Coo Dios hajxy jecy xyajnáhdijjám coo miädia'agy hajxy nmábójcámát, paady

hajxy t00 xyhawaanäm cooc hajxy xyhuunghadaanäm. Y coo miädia'agy hajxy jaduhñ t00 njaançh mäb0jcäm, mänit hajxy xpiaäacäm hawa'adstuum. Jaduhñ t00 miänaambä coogä cuhdujt hajxy nm00dhadaanäm nebiä Jesucristo mi00dän.

³¹ Homiädoonä hädaa mädia'agy, túhmäts. Coo Dios hajxy jecy xyajnähdíjäm coo hajxy xyhuunghajtäm, ni p00ñ jaduhñ xquia'a yajtu'udäg0oyyämät. T0yhajt jaduhñ coo Dios yajt0jiada'añ tijaty t00 wyiinmay ja'a h0jtsç0xphajtäm. ³² Xjiaançh tehñ çh0jcämä Dios jaduhñ. H0xtä ñähdujc ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'túutäm näg0xiä. Jaançh tehñ mi00jjä Dios mayhajt jaduhñ tiuuñ ja'a h0jtsç0xphajtäm. Jaduhñä t0yhajt hajxy nm00dhajtäm coo ja'a mayhajt jaduhñ tehngajnä jiaac tuna'añ. ³³ Coo Dios hajxy t00 xyajnähdíjäm coo miädia'agy hajxy nmäb0jcämät, paady hajxy p00ñ hoy xquia'a näx0'0w0'0wáanäm maa Dioswiinduumän. Haa ca'a, t00 Dios hajxy xpiaäacäm hawa'adstuum. ³⁴ Ni p00ñ hajxy jaduhñ hoy xquia'a päda'agáanäm hax00gtuum. Haa ca'a, jimä Jesucristo hajxy xñähgaptúutäm Dioswiinduum. Ja'a Dios yhaa00yhaambiä Jesucristo yhäña'ay. M0j jaançh jim yhity. Paady hajxy jim xñähgaptúutäm, coo hajxy hoy t00 xñähho'túutäm, m00d coo hoy t00 jiuypj0jtägach. Jaduhñ hajxy t00 xyajnähwaats t00 xyajcuhwáatsäm. ³⁵ Xjiaançh tehñ çh0jcämä Jesucristo hajxy jaduhñ näg0'0 nädecypia. Nnä'ägädä m00dhajtämä t0yhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mänaa xquia'a nähgue'egáanäm, hoyyá tsaatchpä peenä hajxy cu nja páatäm, hoy hajxy p00ñ cu xjia tsaachtiiuñäm ja'a Diosmädia'agyqui0xpä, hoyyá yuu hajxy cu xjia páatäm, hoyyá wit tucxy hajxy cu nja yajmaajíjtäm, hoy hajxy májahñdiuum cu nja wädíjtäm, hoyyá cahwiind0yhána'c hajxy cu xjia yagh0'cäm. ³⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

X00mdsuhñ h0jtsä cahwiind0yhána'c xjia wi'i yagho'oga'añ ja'a miich mmädia'agyqui0xpä; ho'c00c h0jts xñä'ägädä wa'ana'añ, n0mä Dios ñämaayyá.

³⁷ Hoy hajxy jaduhñ cu nja jajt, hoy hajxy jaduhñ cu nja habéjtäm, nnä'ägädä mee'tugáanäm hajxy jaduhñ. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xñä'ägädä puhbéjtäm, je'egui0xpä coo hajxy xjiaançh tehñ çh0jcäm. Naamgahnä hajxy tii xjiájtäm xyhabéjtäm, jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy nban0cxkämät hamuumdu'joot. ³⁸⁻³⁹ Coo Dios hajxy xjiaançh tehñ çh0jcäm, jaduhñä t0yhajt hajxy njaançh tehñ m00dhajtäm coo Jesucristo hajxy tehngajnä xñä'ägädä puhbedaanäm, hoy ñejpiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhádaa yaabä naaxwiinä, hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy cu nja tåg0oyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhajtäm, hoy hajxy cu nja jaac tsuxc-hajtäm, hoyyá m0jcu'ugong hajxy cu xjia mädsiphajtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhádaa yaabä naaxwiinä, hoy jim tsajpootypä, hoy jyiiby m0jcu'uhaamä. Pero cabä cuhdujt hajxy ñä'ägädä m00dä maa Jesucristoc0xpän, ja'a hajxy nWiinds0nhajtämbä. Paadiä Jesucristo hajxy homiänaajä xch0jcäm; paady hajxy homiänaajä xcwieendähajtäm.

9

¹⁻³ Jaançh tehñ jiootmayhápp0chä judi0sc0xpähajxy je'egui0xpä coo hajxy quia'a mäb0ga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy t00 ñähho'tu'udyiy. H00çh nmägunaaxhajxy je'e. Jaançh tehñ chaach00bi0ch njoot jaduhñ coo hajxy quia'a mäb0ga'añ. T0yh0ch jaduhñ nmädia'agy. Cooçhä Jesucristo nm00dhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñä t0yhajt hajxy nm00dhádät cooçh nga'a h0hñda'agy. Ja'a nhamdsoo ju0hñdyháamh0ch jaduhñ nnaju0'oy cooçh nga'a h0hñda'agy, m00d coo Dioshespíritu jaduhñ miänaambä. Jaançh tehñ chaach00bi0ch njoot jaduhñ cooçhä nmägunaaxhajxy quia'a mäb0ga'añ; h0xtä cu nja nähhádaactu'udáanñ0ch hajxy jiiiby hax00gtuum coo Dios jaduhñ cu miänaañ. Jaduhñh0ch nmäna'ana'añ cooçhä Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero cooçhä nmägunaaxhajxy cu yajnähwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, h0jts nhap ndeedy hijty je'e jegyhayty. ⁴ Jéquiänä Dios ja'a Israel mi00dyajcuhdujcy coo Israel yhap yhoc-hajxy hánajty puhbedaanäxä. Jaançh huunghajtä hajxy je'eduhñ ja'a Di0säm. Je'eduhñ ñän00mby coo hajxy jaduhñ quiu'ughajtä ja'a Di0säm. Yhiyx hajxy jaduhñ coo Dios ja'a miäjaa yajcähx0'cy jim mäð0yyä maa Diost0jcän. Jaduhñ hánajty quiahx0'ogy nebiä jocän. Mänitä Dios hajxy yhanehmä madiu'u. Mänitä Moisés quijuyahy nebiatiä Dios hánajty t00 yhan'eemiän. Mänitä Dios cuhdujt jeycy nebiatiä Dios hajxy jaduhñ jim wyiingudsähg0'0wät. Mänitä Dios t0yhajt jeycy coo ja'a yajnähwaatspä hajxy hánajty yajnägüexa'añii. Cooçh jaduhñ nnän0my coo hajxy yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, h0jts jaduhñ niän00mäp, h0jts judi0shajxy. ⁵ H0jtsä jecyjiiäya'ay nhaphajt ndeedyhajt, ja'a Abraham m00dä Isaac m00dä Jacobo. Cumaayyá ja'a jecyjiiäya'ayhajxy jaduhñ ja'a Di0säm. Y coo Cristo yaa hoy jiiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin neby h0jtsähajtäm, jaanä jaduhñ je'e yphajtäbä yhoc-hajtäbä ja'a Israel. Dioshajpä Cristo. C0xiä wiinä je'eduhñ yhan'eemy homiaajä. Tsoc hajxy wiingudsähg0'0yyäm homiänaax00jä coo mi00jjä coo jiaançhä. T0yhajt jaduhñ.

⁶ Coočh nmäna'añ coočhä nmägunaaxhajxy quia'a mäböga'añ coo Jesucristo hajxy tøø xñäho'ttuütäm, cáboch jaduñh nmäna'ana'añ cooc tyjy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjaty coo jecy miänaañ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'adsa'añii. Hix, coo Dios ja'a Israel jecy nãmaayy coo yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsaanaäxä, cabä Dios hänäjty miäna'ana'añ cooc tyjy hajxy hänäjty nägøxiä nñähwa'ads quihwöb'adsa'añ. Jue'e hänäjty nãnøømby pønjaty mäböjp coo Dios yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Hix, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nämay miäböcy coo hajxy tøø nñäho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. Pønjaty jaduñh mäböjp, je'eds hajxy jaduñh tøyhajt haphajtäp hoc-hajtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduñh ca'a mäböjp, cab hajxy tøyhajt yhapaty yhoc-hadyii ja'a Israëläm. ⁷ Jaanä jaduñh Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquäiä jaduñh nãnøømä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hänäjty mio'owaanaäbä nebiä Abraham hänäjty mio'owa'añijän. Ja'a Abraham ja'a yhuung tu'ugpä, cab je'e jaduñh nãnøømä coo tiu mio'owa'añii. Jaduñh jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguäin: "Ja'a miich mhuing Isaac, je'e yhap yhoc-høch jaduñh nhixänañ nej miich mhap nej miich mhocän", nøømä Dios ja'a Abraham jecy nãmaayy. ⁸ Jaduñh tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughajtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac yhap yhoc-hajxy jaduñh quiu'ughajtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy yhawaanaä coo tio'oxiøjc hänäjty yhuunghajxy hänäjty. Coo ja'a Abraham jaduñh yhawänaäxä, tøø ja'a Sara hänäjty miäjay, y cabä yhuunghajxy hänäjty ni tu'ugtä. ⁹ Hix, cahnä Sara hänäjty yhuunghajxy paadyñä, tøyymä Dios ja'a Abraham hänäjty jaduñh nãma'ay: "Coo jaduñh yhabaadät, mäniit miich mhixä'añ coočhä nmädia'agy nyajtøjiada'añ. Co'na'awaambä mdo'oxiøjc Sara. Ya'ayhäna'c jaduñh minaañb ca'awaamb", nøømä Dios ja'a Abraham jecy nãmäaguumbä. Ja'a Isaac jaduñh nãnøømä coo hänäjty myina'añ quia'awa'añ.

¹⁰ Jaanä jaduñh Rebécabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä, mäniitä pigäna'c-hajxy myiñguiah y tähocmechpä. ¹¹⁻¹² Cahnä Rebeca hänäjty quio'na'ayñä, tøyymä hänäjty nãma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Jacobo ja'a Esau hänäjty yhan'e'ma'añ, hoyyä Esau jayøjp jia mejch, hoyyä Jacobo jia jaac tehñ miejch høxhaam. Paadiä Dios jaduñh miänaañ, tøyymä hänäjty wyiinmahñdyhaty coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty quiu'ughadaanaäxä ja'a Diósäm, møød coo Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty jaduñh quia'a cu'ughadaanaäxä, hoy hänäjty quia'a jagä cähxøøgyñä pø hoyhäna'c-hadaambä Rebeca yhuunghajxy hänäjty, pø caj. Hix, hamdsoojootä Dios jaduñh wyiinmahñdyhajty nebiä Jacobo hänäjty yhixa'añ, nebiä Esau hänäjty yhixa'añ. ¹³ Jaduñh jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguäin: "Ndsójc-høchä Jacobo møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadyhøch hajxy nnäxuuds'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esau, cáboch je'e nnäxuuds'añ. Ni cábochä yhap yhoc-hajxy jaduñh nnäxuudsanaäbä", nøømä Dios cujecy miänaañ.

¹⁴ Pero cab hajxy hawiinmats waamb nmänaañämät cooc tyjy Dios hoy quia'a wiinmahñdyhajty coo miänaañ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty puhbedänaäxä, møød coogä Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty quia'a puhbedänaäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyä Dios jaduñh wyiinmahñdyhaty homiänaaxøøjä. ¹⁵ Hix, jaduñh Dios ja'a Moisés jecy nãmaayy: "Nnähü'chpøch nba'häyøobøch pønjatyhøch njoot chojpy coočh jaduñh nnähüüdsät, coočh jaduñh nba'häyøwät. Cáboch nnähüüds'añ pønøch njoot quia'a tsojpy coočh nnähüüdsät." ¹⁶ Coo Dios jaduñh miänäxuuch, jaduñh hajxy nyajnaøøgyäm coo hojioot jiaančh tehñ miøødä. Hamdsoo nãgapxy pøn nãxuudsaañby. Hamdsoojoot jaduñh miänäxuuch, caj jie'eguiøxpä coo hajxy cu nja nãmäayyäm coo hajxy ween xñähü'ütsäm, coo hajxy ween xpia'häyøwäm. Ni quia'a je'eguiøxpä coo njoot hajxy nbädaacäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät. ¹⁷⁻¹⁸ Hix, nãxuu'chpä Dios pøn nãxuudsaañby. Jaanä jaduñhduhmbä, yajnähdiippiä Dios coo quiopc-hajxy xiéxät pønä Dios jaduñh yajmädsojpy coo quiopc-hajxy jaduñh xiéxät. Jaduñh Dios ja'a gobiernä ja'a quioqpc jecy yajxexä, ja'a hänäjty jim hanehmbä Egiptonaaxooty. Tøyhajt jaduñh. Haa ca'a, jaduñh jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguäin coo Dios ja'a gobiernä jaduñh nãmaayy: "Paadyhøch miich tøø nyajmøøjtägøøy, tøøch hänäjty nwiinmay coočhä nmäjaa hänäjty nyajcähxøøga'añ maa mijts mnaax maa mijts mgajptän. Cooch ngu'ug jim nhøxwoobädsømat maa mijts mnaax maa mijts mgajptän, jaduñh høch nmäjaa njaančh tehñ yajcähxøøga'añ. Jaduñh mädia'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajp ja'a høøchcøxpä cooch njaančh tehñ miøøjä cooch njaančh tehñ jiaančhä", nøømä gobiernä jecy nãmaayyä.

¹⁹ Ji häna'c-hajxiada'a näje'e miäna'ana'añ: "Cabä Dios wyiinmahñdy hoyyä je'eguiøxpä coo hajxy xñähøwøøgyäm cooc højts pojpä cädieey nmøødhajtäm. Haa ca'a, hamdsoo højts ngocp tøø xyajxéxäm. Paady højts pojpä cädieey nmøødhajtäm." ²⁰ Pero cab jaduñh yhahixøøy coo pøn jaduñh miäná'anät. Tøyhajt jaduñh. Caj pues. Haa ca'a, yaa hajxy njäya'ayhajtäm. Cabä cuhdajt hajxy nnähägädä møødhajtäm ni weenñtiä coo Dios hajxy nhadsøwämät. Hix, jaduñh mäwiinäts højts Dios xyajnähdiäm nebiä tu'tspojtpädøjc-hajxy piochän nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Coo tu'ts quiapxøøgät,

cabä pojtpspä hawiinmats nämä'awät: "Tiič yajxón coo xquia'a pojch." Caj pues, cab jaduñ yhahixø'øy coo tu'ts jaduñ miänä'anät. ²¹ Haa ca'a, miøødä tu'tspojtpspädøc cuhdujt hajxy jaduñ coo tu'tsnaax hajxy yajtünät nebiä jioot hajxy yajmädsøquiän. Pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo tsowdu'ts hajxy piødsät, pues miøødä cuhdujt hajxy jaduñ coo hajxy jaduñ piødsät. Y pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo cuhga'aybä hajxy piødsät, jaduñä cuhdujt hajxy miøødäbä coo hajxy jaduñ piødsät. Jaduñ mäwínädsä Dios cuhdujt miøødäbä coo hajxy xyajnähdijämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduñ chögät coo hajxy xpiäädacämät hawa'adstuum, pues miøødä cuhdujt jaduñ coo hajxy jim xpiäädacämät. Y coo jioot jaduñ chögät coo hajxy xpiäädacämät haxøøgtuum, jaduñä cuhdujt miøødäbä coo hajxy jaduñ jim xpiäädacämät.

²² Y jaanä jaduñä Dios cuhdujt miøødäbä coo jaduñ miee'xtujcy ja'a cahwiindøjiäya'aguiøxpä. Miøødä Dios cuhdujt jaduñ coo ja'a cahwiindøjiäya'ayhajxy yajcumädowøjät. Pero cab hajxy choj cumädowa'añ, hoy hajxy tøø jia cädieey hanaxiä. Hawiinmats hit jaduñ coo hajxy paquiä quiumädöwät. Y coo Dios hänäjty yajcumädowa'añ ja'a quiädieeguiøxpähajxy, hijxtahndä Dios jaduñ yajcähxø'øgaamby coo mäjaa møc miøødä. Jaduñ yajcähxø'øgaambä coo haxøøghäna'c-hajxy tehngajnä quia'a mee'xtuga'añii. ²³⁻²⁴ Coo Dios jaduñ jecy wyiinmahñdyhajty coo haxøøghäna'c yajcumädowa'añ, paady jaduñ wyiinmahñdyhajty neby højts jaduñ hoy nwiinjuøøyyämät coo jaduñ yhawiinmatsä coo haxøøghäna'cä quiädieey hajxy quiumädöwät. Jaanä jaduñduhmbä, paadiä Dios jäya'ay näje'e quia'a yajcumädoy, je'eguiøxpä coo hajxy näxuuchii ja'a Diösäm, hoy hajxy hänäjty tøø jia cädieey. Jequiän hajxy jaduñ yajnähdijä coo hajxy jim ñöcxät Dioswiinduum. Højts jaduñ xñänøømäm coo Dios hajxy tøø xyajnähdijäm coo hajxy jim xyajnäcxäänäm wyiinduum, pønajat hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xyhuunghadaänäm, møødä judiøshajxy, møødä cajpä judiøshajxy. Jaduñ hajxy nwiinjuøøyyäm coo Dios møjmayhajty tøø tiuñ maa højtsøxphajtäm, møød coo hojioot jiaanč tehñ miøødä. ²⁵ Maa Oseas nocy jecy quuijahyyän, jaduñ jim myiñ cujaay coo Dios jaduñ miänaañ:

Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judiø, cábøch hijty ngu'ughaty.

Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøch nyajnähdijnä cooč ngu'ughadaänä. Ndsójnábøch jaduñ.

²⁶ Wiingtuum miänäänqumbä: "Cábøch mijts hijty ngu'ughaty."

Pero jaduñhäjtøch mijts nhuunghadaänä, homiaajä hajxy mhity, nømä Dios miänaañ. Homiänaajä Dios yhity. ²⁷ Y ja'a Isaias, jaduñ je'e jecy quuijahy: "Yø'ø judiøshajxy, hoy hajxy jaduñ jia nämayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweeñtiä hajxy jaduñ cho'oga'añ. ²⁸ Ja'a jäya'ayhajxy yaa cädiehbiä hädaa yaabä naaxwiin, mobädajpä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diösäm. Tähooc-yajcumädoybä hajxy yajcumädowa'añii hoyhoy." ²⁹ Jaanä jaduñä Isaias jecy miädiäaccumbä ja'a judiøscøxpähajxy:

Cøxiä wiinä Dios yhane'emy homiaajä. Coo højtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxú'utsäm,

tøø højts häxøpy ngoxy cuhdägøoyyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quuihdägøoyyän,

ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä maa cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møød Gomorra.

³⁰ Nébiøch cham tøø ngujaayän, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hänäjty xquiu'ughada'añ, højts judiøshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judiø, cabä Dios hity je'e näxuuch. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxú'utsäbä, ja'a hajxy hänäjty ca'a tajp ca'a maabiä maa nähwaatstaact hajxy piäädät. Pero cahnä jiegø'øy coo mädia'agy hajxy tøø miädoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Coo hajxy jaduñ miädooy, näje'e hajxy miäbøjcy; paady hajxy tøø nähwa'ačh, paady hajxy tøø quuihwa'ačh. ³¹⁻³² Pero yø'ø judiøshajxy, jaduñäc tyijy hajxy hijty nähwa'adsa'añ je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy quuiidiuñ nebiä Moisés jecy quuijahyyän. Pero cab hajxy jaduñ ñä'ä nähwaach je'eguiøxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møødä coo Dios miäyajnähwä'ačh je'eguiøxpä coo hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'l jäya'ayhada'añ. Paadiä judiøshajxy quia'a nähwaach je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøjcy coo højtsä Jesucristo xñähho'túütäm. Jaduñ mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quuihnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy ñä'ägä mech maa hajxy hänäjty jia wi'l ñöcxa'añän. ³³ Tøøyyämä Dios hänäjty ñajuø'øy coo judiøshajxy hänäjty quia'a mäbøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Jimä cajpt tu'ug xiøhaty Siön. Jimä judiøshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jimhøch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduñ xiøhatiän Siön.

Jimhøchä tsaa tu'ug nbäda'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim quuihnepy maa tsaajän, ween hajxy jim quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduñ mäbaat neby yø'ø tsaajän. Hix, pøn jaduñ ca'a mäbøp coo højtsä Jesucristo hoy xñähho'túütäm, jaduñ je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän.

Quiumädowaamby je'e. Pero pøn jaduhñ jaančh mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ, je'eds hodiuum päda'agǎanǎp.

10

¹ Mǎgu'ughajpǎdøjc, jia tsøjpiøch njoot jaduhñ coo judiøshajxy ñǎhwǎ'adsǎt. Jaduhñhøčhǎ Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguiøxpǎ. Haa ca'a, judiøhǎjpcøch høøčhpǎ. ² Jia wi'l quiuidiunaambiǎ Diosmǎdia'agy hajxy. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabǎ Diosmǎdia'agy hajxy hoy wyinjuø'øy. ³ Hamdsoo hajxy jia wi'l yajniñǎhwǎ'adsa'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpǎ. Hiç, cab hajxy jaduhñ wyiinjuø'øy tiiguiøxpǎ Dios ja'a jäya'aypiǎda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim piǎda'agyii coo Dios ja'a miǎdia'agy hajxy miǎbøjcǎ coo hajxy jaduhñ ñǎhwǎ'adsa'añii. ⁴ Pønjaty mǎbøjp coo hajxy tøø ñǎhho'tu'udyii ja'a Jesucristǎm, je'edsǎ Dios ñǎxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu xquia'a ñǎhho'túutǎm, ngumǎdowǎanǎm hajxy hijty, je'eguiøxpǎ coo jecymiǎdia'agy hajxy tøø nga'a cudiúunǎm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyǎbǎ. Ja'a Jesucristo mǎbøcypǎ, ca'xiǎ jecymiǎdia'agy quiuidiuuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyǎbǎ, nebiǎ Dios hǎnajty tøø yhane'emiǎn. Jaančh tehñ yhooyǎ Jesucristo jaduhñ yhǎna'c-hajty. Cabǎ pojpa cǎdieey hǎnajty ñǎ'ägǎdǎ møødǎ ni weefitiǎ. Paady hijty jaduhñ quia'a hahixø'øy coo jaduhñ cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñǎhho'túutǎm, paady yø'ø jecymiǎdia'agy hajxy jaduhñ xquia'a hanéhmanǎ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyǎbǎ.

⁵ Jaduhñǎ Moisés jecy quiujahy coo judiøshajxy pedyii quiuidiúnǎt nebiaty hǎnajty tøø quiujaay. Jaduhñǎgǎ hoyhajtǎ weenhajt hajxy piǎadǎt. ⁶ Coo hajxy nmǎbøjcǎmǎt maa Jesucristocøxpǎn, jaduhñǎ hoyhajtǎ weenhajt hajxy nbǎatǎmǎt. Ja'a Diosmǎdia'agy jaduhñ mǎnaam. Pero cab hajxy ndaj nmǎaayǎmǎt: "Pøn jim nõcxǎp tsajpootyp coo yajñǎhwaatspǎ wioomǎnǎcǎt." ⁷ Ni jaduhñ hajxy nga'a taj nga'a máaayǎmbǎt: "Pøn jii by hǎdǎ'agǎp møjcu'uhaam coo ja'a yajñǎhwaatspǎ wioobédǎt, jii by maa ho'ogyjiǎya'ay yháañǎmǎhǎjxy yhiitiǎn." Paady hajxy jaduhñ nga'a taj nga'a máaayǎmǎt je'eguiøxpǎ coo Jesucristo yaa tøø yhoonǎ hǎdaa yaabǎ naaxwiin, coo hajxy hoy tøø xñǎhho'túutǎnǎ, møød coo jadáhooç jiiuypiøjtǎgajch. Hiç, jaduhñ hajxy tøø xyajñǎhwaats tøø xyajcu hwaatsǎm. ⁸ Nǎgooyǎ hajxy jaduhñ nmǎbøjcǎmǎt coo Jesucristo hajxy tøø xñǎhho'túutǎm, jaduhñ hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt. Cab hajxy jaduhñ pøn xñǎmǎaayǎmǎt coo ñǎhwaatsǎcǎt hajxy wiingtuum nhøxtǎaayǎmǎt. Cab hǎdaa mǎdia'agy jaduhñ ñǎ'ägǎ tsipǎ. Howyiinjuøøñǎ hǎdaa mǎdia'agy jaduhñ. Jaduhñ højts nnǎ'ägǎ yajñǎhixø'øyhǎty. ⁹ Coo hajxy mejtstu'u ngudiúunǎmǎt, mǎnit hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt. Je'eçh jaduhñ nnǎnøømby mejtstu'u, coo hajxy nnǎgǎpxǎmǎt cu'ughagujc coo Jesucristo hajxy nWiindsønǎhǎjtǎm, møød coo hajxy nmǎbøjcǎmǎt hamuumdu'joot coo Dios ja'a Jesucristo yagjujyppiøjtǎgajch mǎnaabǎ hǎnajty tøø yho'oguiǎn. Coo Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yagjujyppiøjtǎgajch, jaduhñ hajxy nnajuøøyyǎm coo Dios ja'a Jesucristo quiumay, møød pønjaty ja'a Diosmǎdia'agy mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ. ¹⁰ Coo hajxy jaduhñ nnǎ'ägǎ mǎbøjcǎmǎt hamuumdu'joot, jaduhñǎ Dios hajxy xquiúmǎaayǎmǎt. Y coo Jesucristo hajxy nmǎdiǎcǎmǎt cu'ughagujc coo hajxy nWiindsønǎhǎjtǎm, mǎnit hajxy nnǎhwǎatsǎmǎt.

¹¹ Jaduhñǎ Diosmǎdia'agy miǎna'añ: "Pøn jaduhñ jaančh mǎbøjp ja'a Jesucristocøxpǎ, je'eds jaduhñ päda'agǎanǎp hodiuum ja'a Diósǎm." ¹² Hiç, tu'cu hdujtc højtsǎ Jesucristo xyhíxǎm, møødǎ judiøshajxy, møødǎ ca'a judiøshajxy. Tu'cu hdujtc højtsǎ Jesucristo jaduhñ xyhuunghǎjtǎm. Coo højtsǎ Jesucristo nba'yaǎxǎmǎt coo nbojpa ngǎdieey hajxy xyajñǎhwaatsǎmǎt, tsipcøxp højts jaduhñ xñǎxúu'tsǎmǎt, tsipcøxpǎ mayhajt jaduhñ tiúnǎt maa højtsøcphǎjtǎm. ¹³ Jaduhñǎ Diosmǎdia'agy miǎnǎangumbǎ: "Pønǎ Jesucristo pa'yaaxp, hodiuum je'eduhñ piǎda'aga'añii ja'a Diósǎm." ¹⁴ Pønjaty ca'a mǎdoobnǎ ja'a Jesucristocøxpǎ, cabǎ Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miǎnuu'xta'aga'añ. Tøyhajt jaduhñ. Pø cahnǎ hajxy jaduhñ miǎdoyhǎty coogǎ Jesucristo hajxy tøø xñǎhho'túutǎm, cab hajxy hoy miǎbøga'añ. Pø cahnǎ hajxy yajwiingapxø'øyii ja'a Jesucristocøxpǎ, cab hajxy hoy miǎdowa'añ. ¹⁵ Ja'a Diósǎdsǎ cupapxy quejx coo ja'a miǎdia'agy yajwǎ'xǎxǎt maa jäya'ayhǎjxiǎn, ja'a cahnǎ hajxy hǎnajty miǎdoybǎ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmǎdia'aguiǎn: "Pønjatǎ Diosmǎdia'agy tøø miǎdoy coogǎ Dios yajñǎhwa'açh pønjatǎ Dios pa'yaaxp, paady hajxy xioonda'agy coo hajxy jaduhñ tøø miǎdoonǎ. Jaančh tehñ yho yjaduhñ coo Diosmǎdia'agy jaduhñ wia'xy."

¹⁶ Pero cabǎ jäya'ayǎ Diosmǎdia'agy hajxy nǎgøxiǎ tøø miǎbøcy ja'a Jesucristocøxpǎ. Jaduhñǎ Isaias jecy quiujahy: "Dios, tøø miich mmǎdia'agy nja yajwǎ'xǎ, pero cab pøn tøø miǎbøcy." ¹⁷ Mayhagajptǎ Diosmǎdia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpǎ. Tøø jäya'ayhǎjxy may miǎdoonǎ. Nǎje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'øy. Je'eds hajxy jaduhñ tøø miǎbøcy. Coo hajxy quia'a mǎdówǎt, cab hajxy jaduhñ miǎbøgǎt.

¹⁸ Hoorǎ, ja'a judiøshajxy, tøyhajt jaduhñ coo hajxy je'e miǎdøyyǎbǎ. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmǎdiǎ'aguiǎnǎ: "Wiinduhmyhagajptǎ mǎdia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpǎ." ¹⁹ Y jia wiinjuøøyy ja'a judiø ja'a mǎdia'agy hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpǎ.

Pero cab hajxy miäbøjcy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, je'eds hajxy jaduhñ mäbøjc. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä judiöshajxy ñämaayyá ja'a Diösäm: Mbejxyp mijts põnjaty ca'a judiöshajpä cóogøch tyijy nga'a cu'ughaty. Pero ngu'ughadaambiöch hajxy je'e. Jaduhñ mijts mnänømy cooc tyijy hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'øy.

Pero nnäxuudsáambiöch hajxy je'e, paady mijts mjootma'ada'añ, nõmä judiöshajxy jecy ñämaayyá. ²⁰ Mänitá Isaias høxhaam jiaac cujahy coogä Dios miänaañ: Pønjetiä nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcänä. Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøch hajxy nyajwiinjuøøñä cooch hojiot njaanç tehñ miøødá.

²¹ Jaduhñägä Dios miänángumbä: "Yø'ø judiöshajxy, tøøch hajxy jaduhñ nja wi'i miänuu'xta'agy cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab hajxy jaduhñ ñä'ägä mäbøga'añ. Jaañch tehñ xieä quiopcä tiaatsc-hajxy jaduhñ", nõmä Dios jecy miänaañ.

11

¹ Pero cábøch nmäna'ana'añ coo judiöshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diösäm. Caj pues, caj tiähooçnajtshixø'øyyä; paquiä hajxy ñajtshixø'øyyä. Haa ca'a, judiöshajpøch høøçhpä. Abrahamhøch nhaphajt ndeedyhajt. Y ja'a Benjamínhajpä, mõød je'eçh nhaphajty ndeedyhajty. Ja'a Abraham yhap yhoc je'ebä, ja'a Benjamínhajpä. ² Cab højtsä Dios tøø xñajtshixø'øy, højtsä judiöshajpä. Hix, jequiän højtsä Dios xyajñähdiijy coo højtsä hñajty xquiu'ughada'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian coogä Elías ja'a miägomaax jecy ñäxø'øwøøyy, ja'a judiöshajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty quia'a mäbøgaambiä. Ja'a Elías, jequiän je'e quiuguexyhajtä Diösäm. Pia'yaaxypä Elías ja'a Dios hñajty coo jaduhñ miänäxø'øwøøyy: ³ "Dios, yø'ø judiöshajxy, haxøøg hajxy tøø jiaatø'øy. Tøø miich mguguexyhajxy yagho'cä. Tøø tsaamaa'xy hajxy yajma'ady maa animalho'ogy hajxy hijty ño'guiän coo miich hajxy hijty xwyiingudsähgø'øy. Nägøxiä jäya'ayhajxy tøø yagho'ogyii, ja'a miich hajxy hijty xwyiingudsähgøøbiä. Nidiühmhøch tøø nmähmø'øy jujcy. Høøchpaady hajxy xjia wi'i yagho'ogaambä", nõmä Elías ja'a Dios jecy ñämaayy. ⁴ Mänitá Dios yhadsooy: "Caj tiøyyä cooch miich nidiuhm xjiaac wiingudsähgø'øyñä. Je'enøchä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øyñä ja'a hajxy näjuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wyiingudsähgø'øy. Quepychec je'e ja'a Baalhajpä", nõmä Dios jecy miänaañ. ⁵ Ja'a judiöshajxy, jequiän hajxy jaduhñ yajñähdiijä ja'a Diösäm coo hajxy hñajty quiu'ughada'añii. Paady hajxy jaduhñ quiu'ughadyii coo Dios hojiot jiaañch tehñ miøødá. Pero näweeñtiä judiös ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä, caj ñämayyá. Jäda'anäbaadyñä, jiiñä judiös ja'a Dios miädia'agy hajxy näje'e miäbøjcä. Je'enä hajxy quiu'ughadyiinä ja'a Diösäm. Coo hajxy jaduhñ ñäxuuchii, paady hajxy je'enä wiowhidyii, jaduhñä Dios miädia'agy tehngajñä miäbøjcäxät. ⁶ Jaduhñä judiöshajxy yajñähdiijä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhñ yajñähdiijä je'eguiøxpä coo Dios hojiot miøødá, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jiäya'ayhaty. Coo jäya'ayhajxy häxøpy ñäxuuchii ja'a Diösäm je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiäya'ayhaty, cab hajxy jaduhñ cu nmänaañäm coo Dios hojiot miøødá.

⁷ Hix, näje'e judiöshajxy yajñähdiijä coo hajxy ñähwá'adsät näweeñtiä. Jaduhñä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a judiöshajxy nämaybä, cab hajxy jaduhñ yajñähdiijä, hoy hajxy hñajty jaduhñ jia wi'i ñähwa'adsa'añ. Hix, xeix ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy jaduhñ. Cabä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. ⁸ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Tøø quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diösäm. Jaduhñ hajxy yhity nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän høxtä jäda'anäbaadyñä." ⁹ Jaduhñä David jecy quiujahbiä:

Xøødsuu ja'a judiöshajxy naxy yagjajtäp. Jaduhñäc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiñ.

Jaduhñäc tyijy hajxy quiumayii ja'a Diösäm. Pero ween hajxy hoy quiumädoy. Hix, cab hajxy tøyhajt miäbøga'añ.

¹⁰ Ween hajxy jaduhñ jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quia'a wiinjuø'øy nebiä piojpä quiädieehajxy ñähwá'adsät.

Jaduhñä David jecy quiujahy.

¹¹ Hoorä, nämayyá judiöshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'øwa'añii ja'a Diösäm. Cab hajxy nägøxiä quiumädowa'añ. Pero jaduhñä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Coo ja'a ca'a judiöshajxy ñähwaatsnä, paadiä judiöshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy ween ñähwáatspä. ¹² Coo judiöshajxy quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy paquiä ñajtshixø'øyyä ja'a Diösäm. Pero mänitá Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween ñähwá'ach wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy cajpä judiös. Paadiä judiös ja'a quiopcä

tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyä ja'a Diósäm. Cu miooyä hajxy jaduhñ coo hajxy cu miäböjcy ja'a Jesucristocöxpä. Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, ja'a hajxy jim tsánaabiä wiinduhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäböcyä mooyä. Hoorä, habaadaamb jaduhñ coo judiöshajxy miäbögaambä ja'a Jesucristocöxpä. Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanç tehñ jiootcujc hajxy jaduhñ yhidáañnäbä. Mänitä jäya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

¹³ Mijts jaduhñ ca'a judiöshajpä, mijts nyajwiinmädiaagöñäp. Diöshöch jaduhñ töö xwyiinguexy coochä miädia'agy jim nyajwä'xät maa mijtsän. Xtiungmöoyhöchä Dios jaduhñ. Nägö'ö nädécyiöchä nduung jaduhñ nnä'ägä tuñ, ¹⁴ ween mijts nämay mmäböcy ja'a Jesucristocöxpä, ween mijtsä judiös jaduhñ xpiahixy. Coo mijtsä judiös jaduhñ xylhixät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt töö xmio'oy, mänitä judiöshajxy miäbögaambä ja'a Jesucristocöxpä. Hööch nmägunaaxhajxy je'e ja'a judiöshajxy. Ween hajxy jaduhñ ñähwaatpät neby mijts töö nnähwa'açhän. ¹⁵ Coo judiöshajxy quia'a mäböjcy ja'a Jesucristocöxpä, paady hajxy ñajtshixöoyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hänajty töö wyyiinmay coo mijtsä miädia'agy mmäböjçänät, pönjaty jaduhñ ca'a judiöspä. Y coo judiöshajxy jaduhñ miäböjçät ja'a Jesucristocöxpä, mänit hajxy quiuhbögaanägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjyghada'añii homiänaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jjugyhatiän. ¹⁶ Ja'a judiöshajxy, ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tyictshajt ja'a Abraham hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty. Paadiä judiöshajxy jäda'ahaty quiu'ughajtäbä ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiinä Abraham miäbaady nebiä quepytyicsän. Y ja'a judiöshajxy, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

¹⁷ Hoorä, nämayä judiöshajxy töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Paady hajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä olivohaa'x töö piuhdöjjiän. Jaduhñ miädia'agytägö'oy coo judiös ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owáañänä ja'a Diósäm. Y mijts ca'a judiöspä, jaduhñ mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä yuuc-holivojaa'xän coo töö yagjöjheedsöy maa olivohaa'x töö piuhdöjjiän. Coo hajxy töö mmäböjçä, paadiä Dios hajxy xmioöñä ja'a hoyhajtä weenhajt. ¹⁸ Pero caj mijtsä judiös hawiinmats mbéxät. Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmänä'anät: "Cabä judiöshajxy quiu'ughajtänä ja'a Diósäm. Höjtsä Dios xquiu'ughajtänäp, höjts ca'a judiöspä." Hix, Dios mijts jaduhñ töö xquiunuu'xy je'eguiöxpä coo Abraham jecy quiunuu'xä mөөdä yhap mөөdä yhoc, ja'a judiöshajxy. Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunuu'xy, ni mijts hijty xquia'a cunuu'xaambä.

¹⁹ Wehndä pön miänä'anät: "Yö'ö judiöshajxy töö quia'a mäböquiäbä ja'a Jesucristocöxpä, hööchöxpä hajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm. Hix, päadyhöchä Dios xhocy cooth nga'a judiös. Cabä judiöshajxy chöjçänä ja'a Diósäm." ²⁰ Töyhajt jaduhñ. Paadiä judiöshajxy töö ñajtshixö'oyii ja'a Diósäm coo hajxy töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Y mijts, coo hajxy töö mmäböcy, paady mijtsä Dios töö xquiunuu'xy. Pero ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduhñ xñä'ä najtshixö'öbiät. Hix, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miөөdä, paady hajxy xquiunuu'xy. ²¹ Jaanç tehñ yajcumayaambä judiöshajxy jaduhñ. Paady hajxy jaduhñ ñiguiumayii coo hajxy töö quia'a mäböcy coo hajxy tsipcöxp ñäxuudsöjçät ja'a Diósäm. Paady hajxy ñajtshixöoyä ja'a Diósäm, hoyyä Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajt. Jaanä jaduhñ mijtspä, mijts ca'a judiöspä, coo mijts jaduhñ mniguiumäayyäbät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xñajtshixö'öbiät. ²² Hix, jiaanç tehñ quiunuu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pönjatiä Dios töö ñajtshixö'oy, je'eds hajxy jaduhñ jaanç tehñ yajcumädowáañäp ja'a Diósäm. Paady mijtsä Dios xjiaanç tehñ quiunuu'xy, coo hajxy mmäböcy. Pero pö cab hajxy jaduhñ mmäbögaannä, mänitä Dios hajxy xyajcumädowáambä. ²³ Hoorä, ja'a judiöshajxy töö quia'a mäböquiäbä, coo hajxy jaduhñ miäböjçät, mänit hajxy jadähooc quiu'ughajtägumbät ja'a Diósäm. Haa ca'a, miөөdä Dios mäjaa jaduhñ coo hajxy jaduhñ quiu'ughajtägumbät. ²⁴ Hix, ja'a judiöshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnähdiijä ja'a Diósäm coog hajxy jaduhñ quiu'ughadöjçät ja'a Diósäm, mөөdä Abraham yhap yhoc-hajxy, ja'a judiöshajxy. Töyhajt jaduhñ, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy quiu'ughadääñägumbä Diósäm. Y mijts, jaanä jaduhñ mijtsä Dios xquiu'ughajtänäbä, hoy mijts hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judiöshajxy quia'a cu'ughajtägatsa'añii ja'a Diósäm.

²⁵⁻²⁶ Mägu'ughajpädöjç, nébiöch cham nmädia'aga'añän, náamnöchä Dios töö xñajtsapxöoyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay miädoyñä. Paady mijts jaduhñ nhawáañäm, jaduhñ hajxy mga'a niguiumayöjçät, hoyyä Dios hajxy töö xjia cu'ughaty. Töyhajt jaduhñ coo judiöshajxy nämay töö quia'a mäböcy ja'a Jesucristocöxpä. Pero habaadaamb jaduhñ coo hajxy nägöxiä miäbögaannä. Mänit hajxy jaduhñ miäböga'añ coo

mijts hänajty tøø mmäböcy, ja'a mijts ca'a judiöspä, mäduhñtiä hajxy hänajty mmäböga'añ. Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Mäniä yajñähwaatpä jim choona'añ maa cajpt jaduñ xiöhatiän Siön, maa judiöshajxy chäna'ayän.

Cøxaambä judiöshajxy jaduñ miäböga'añ ja'a yajñähwaatpäcøxpä. Cøxaambä piojpä quädieeybä hajxy ñähwa'adsa'añ.

²⁷ Cooch hajxy jaduñ nyajñähwá'adsät, mäniä jaduñ tiöjiada'añ nébiöch hajxy hijty tøø nyajwiinwaanø'öyän mänäajöch hajxy nmøødyajcuhduquiän hawiinjemy, nømä Dios miänaañ.

²⁸ Coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy tøø ñajtshixø'oyii ja'a Diösäm. Y coo hajxy jaduñ tøø ñajtshixø'oyii, paady mijtsä Dios tøø xyajñähdiij coo hajxy mmäbögat ja'a Jesucristocøxpä, mijts ca'a judiöspä. Pero, hoyyä judiöshajxy tøø quia'a jagä mäböcy, tsöjçäpnä hajxy jaduñ ja'a Diösäm je'eguiöxpä coo yhapä tieedyhajxy jecy yajñähdiijäxä ja'a Diösäm coo hajxy quiu'ughadöøjat. ²⁹ Hiç, cabä Dios mänaa yhöñda'agy. Homiänaajä yajtöjiaty waambaty quiapxy miädia'agy. Y coo Dios jaduñ jecy miänaa coogä judiöshajxy homiänaajä quiu'ughada'añii, yejcä Dios ja'a tøyhajt jaduñ. Hiç, cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo Dios jiaançh yajtöjiada'añ waambaty tøø miäna'añ ja'a judiöscøxpähajxy. ³⁰ Mijts ja'a ca'a judiöspä, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'öy. Y coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hojioot miöødä ja'a mijtsøxpä. ³¹ Jada'anäbaadyñä, cabä judiös ja'a Dios miädia'agy jada'ahaty miäbögaanä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduñ quia'a mäböga'añ, paady mijtsä Dios xñäxuu'tsnä, mijts ca'a judiöspä. Hoorä, coo mijtsä judiös xyhixät coo mijtsä Dios xñäxuuçh, mäniä hajxy jaduñ miäbögaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mäniä hajxy ñäxuudsäanäbä ja'a Diösäm. ³² Jéquiänä Dios jai'a'y yhawaañä nägøxiä coo pojpa cädieey hajxy miöødä, møødä judiöshajxy, møødä ca'a judiöshajxy. Jaduhñ hajxy jecy yhawaañäxä coo hajxy hawiinmats quiumädöwät. Hiç, paadiä Dios jaduñ miänaa, je'eguiöxpä coo jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä ñäxuudsä'añii tu'cuhdujt, møødä judiöshajxy, møødä ca'a judiöshajxy. Coo Dios hajxy häxøpy tøø xquia'a näxuu'tsam, nägøxiä hajxy hijty ngumädowäaänäm.

³³ Jaançh tehñ jiajp, jaançh tehñ ñajuöobiä Dios. Cab hajxy hoy nnä'ägä wiinjuø'owäaänäm nebiatiä Dios wyiinmay. Hiç, hojiootä Dios jiaançh tehñ miöød coo hajxy nägøxiä tøø xñäxuu'tsam, møødä judiöshajxy, møød cajpä judiöshajxy. Nägøxiä ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'owäaänäm tu'cuhdujt. ³⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy pøn ñajuööyväxä. Cabä Dios pøn miäyajtøy nebiä wyiinmahñdyhädat. ³⁵ Cabä Dios pøn miänuu'xyhaty." ³⁶ Hamdsoojootä Dios ja'a naaxwiimbä jecy yhädiuuñ møødä jäya'ay nägøxiä. Tijaty yaa jäjtäp tuñpäp hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Dios jaduñ hanehñb coo jaduñ jiadöøjat, coo jaduñ tiunöøjat. Y tijaty jaduñ jadaanäpnä tunäanäpnä, ja'a Dios jaduñ yajtöjiadaamb nebiaty hänajty tøø wyiinmay. Tsögä Dios hajxy møj jaançh pädaacäm homiänaajä. Tsög hajxy homiänaajä wiingudsähgøöyäm. Amén.

12

¹ Mägu'ughajpädöc, miöødä Dios hojioot maa höjtsøcøphajtäm. Chamçh mijts nhane'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegöøjat Dios quio'öjooty tiecyjooty. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'öwät nebiä Dios hajxy xyajmädsöquiän. ² Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy myajtuñ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajan. Pønatiä Dios quia'a cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuumb. Cabä yxaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'owa'añ. Ca'a hajxy mbahixy. Hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduñ nmøødhajñäp, je'eguiöxpä coo Jesucristo hajxy nmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhädät tijatiä Dios hajxy xyajmädsöj coo hajxy mdünät. Homiänaajä Dios hajxy xyajmädsöjçäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, coo hajxy hoy ndüünämät. Coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduñ nmøødhajtämät, jaduñä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhajtämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsöjçäm coo hajxy ndüünämät.

³ Mayhajtä Dios jaduñ ñä'a tuun ja'a høøhcøxpä cooçhä cuhdujt jaduñ xmiøoy cooçh mijts nmägapx nhanë'emät. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøxiä wiinä mjaançh tehñ jiaty. Tijatiä tuungä Dios hajxy tøø xmiø'oy, je'eds hajxy mmøjpäda'agäp. Ca'a wiingtuung hajxy mmøjpäda'agy. Hoy hajxy mdünät nebiatiä Dios hajxy tøø xyajñähdiij.

⁴ Hiç, nägøxiä ni'xcopc hajxy nmøødhajtäm møødä cø'ödecy, møødä wiinjøj, møødä copc-taatsc. Cab hajxy tiu'ugtuungä; haagä hawiingjaty hajxy tiuñ. Pero haagä tuungpaatp hajxy jaduñ. ⁵ Jaduhñ mäwiin höjts nmäbaatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcopcän coo hajxy tu'cuhdujt

nmábójcám ja'a Jesucristocóxpá, hoy hajxy nja nämayhájtám. Jaduhñ hajxy hawiingjaty ndúunám. Jaduhñ hajxy nnibuhbéjtám hamiñ haxópy.

⁶ Tsog hádaa tuung hajxy hoy yajnócxám nebiatiá Dios hajxy tóø xyanéhmám. May-hajtá Dios jaduhñ tiuun coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmióoyám nebiaty hajxy ndúunámát. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo Dios ja'a miádia'agy hajxy yajwá'xát nebiaty hajxy hánajty tóø ñajtsapxóøyyáxá, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy nebiaty hajxy hánajty piuhbedyii. ⁷ Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miábuhbédat, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo Diosmádia'agy hajxy yajwá'xát, ween hajxy hoy yajwa'xy. ⁸ Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miájootcapxmócpógát, ween hajxy hoy tiuñ. Pønjaty máyóø, weená háyoobá hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo hajxy miáhané'emát maa tsajtójcán, ween hajxy hoy miáhane'emy. Hiç, Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo hajxy jaduhñ miáhané'emát. Pønjaty tóø tiuungmo'oyii coo mayhajt hajxy tiúnát maa háyoobádójcán, móød maa yaamgtu'oxyhaxjián, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Móød weená pa'amjáya'ay hajxy quuihixy.

⁹ Tsog hajxy hamuumdu'joot niçhójcám nibia'háyoowám. Tsógá haxóøgpá hajxy natshixóoyám. Tehngajná howyiinmahñdy hajxy tsoc tsójcám. ¹⁰ Hamiñ haxópy hajxy mnichogóøjat mnibia'háyoowóøjat neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypán. Hamiñ haxópy hajxy mniwiyiingudsáhgo'owóøjat. Cab hajxy mnibixóøjat.

¹¹ Hamuumdu'jootá Wiindsón Jesucristo hajxy mmádúnát. Jootcujc hajxy jaduhñ mdúnát. Cab hajxy jaduhñ mánaa mnánuuxó'owát.

¹² Coo hajxy pøn xchaachtúúnát, cab hajxy mmójpáda'agát; mmee'xtúgáp hajxy jaduhñ. Mnajuóøby hajxy jaduhñ coo hajxy jim mnócxá'añ maa Dioswiinduumán. Paady hajxy jaduhñ mxoonda'agát. Homiánaajá Dios hajxy mba'ya'axát.

¹³ Coo pøn ti yajmaajídat, naxy hajxy mdehm piuhbedát. Je'eç jaduhñ nnánóømby pøn jaduhñ mábøp ja'a Jesucristocóxpá. Pønjaty jaduhñ mejtsp maa mdøjc-haxjián, myajtágo'owáp hajxy je'e. Myajcáyp myaghú'ugáp hajxy jaduhñ.

¹⁴ Coo hajxy pøn xchaachtúúnát, cab hajxy mmáhanhádat. Pero mmánuu'xtá'agáp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween ñáha'ath.

¹⁵ Pønjaty xoondaacp, mmóødxoonda'agáp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmóødjø'ow mmóødxúudsáp hajxy je'ebá.

¹⁶ Tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidóøjat. Cab hajxy pøn mbéxát. Jootcujc hajxy mhídat, hoyyá møjtung hajxy mga'a jagá móødá. Cab hajxy mánaa mniguiumayóøjat.

¹⁷ Coo hána'c hajxy xyháyoowhíxát, cab hajxy myaghawiimbjítágsát. Hoy hajxy mjáya'ayhádat, jaduhñá Dios hajxy jaduhñ xquiumáyát; jaduhñ mijtsá cu'ug waamb xquia'a nánómát. Pero xwyiingudsáhgo'owábá cu'ug hajxy jaduhñ. ¹⁸ Coo mijtsá cu'ug xjia wi'i jøjcapxó'owát coo hajxy jaduhñ mbahíxát nebiaty hajxy haxóøg jiatcø'oyán, cab hajxy jaduhñ mbahíxát. Pero coo hajxy waamb xquia'a námá'awát, mánit hajxy hoy yajxón mmóødmádia'agát. Cab hajxy pøn mmádsiphádat. ¹⁹ Mägu'ughajpádøjc, coo hajxy pøn xyháyoowhíxát, cab hajxy myaghawiimbjítágsát. Dios jaduhñ yaghawiimbídap. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmádia'aguian coogá Dios jaduhñ miánaañ: "Hóøç jaduhñ nyaghawiimbídap." ²⁰ Coo hajxy pøn xmiádsiphádat, cab hajxy mmádsiphajtágsát. Jaduhñá Diosmádia'agy miánaañ: "Pø yáhó'cábá hána'c ja'a miich hánajty jaduhñ xmiádsiphajpá, myajcáyp myaghú'ugáp jaduhñ. Pø tódsóoyyáp, mmó'owábá nøø. Coo jaduhñ mgudiúnát, hoyhoyyá hána'c chähdiúnát, ja'a miich hánajty jaduhñ xmiádsiphajpá." ²¹ Nägüentá hajxy mhídat, cabá haxóøgpá hajxy myaghawiimbjítágsát. Coo hajxy jaduhñ mjatcø'owát, myajcähxó'ogáp hajxy jaduhñ coo mhaxóøgwiinmahñdy hajxy hánajty tóø mbadu'ubójcumbá. Pero coo hána'c hoy yajxón mmágápxát, ja'a mijts hánajty xmiádsiphajpá, jaduhñ hajxy myajcähxó'ogát coo hawiinjemybiá wiinmahñdy hajxy hánajty mmóødhajná. Mánitá Dios jaduhñ xquiumáyát.

13

¹ Tsog hajxy nägøxiá cudíuunám nebiatiá cuduung hajxy xyanéhmám. Hiç, Dios ja'a cuhdujt mæc móød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadáhoooc. Pøná cuhdujt móød, paady jaduhñ mióødá coo tóø mio'oyii ja'a Diósám. ² Pøn jaduhñ ca'a cudiuunaamb nebiatiá cuduung jia hane'emián, quiumádowaamby hajxy je'e. Hiç, ja'a Dios ja'a cuduung pádaac coo yhané'emát. Jaduhñds je'e, pø cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nebiatiá cuduung yhané'emián, jaduhñ miábaady coo Dios miádia'agy hajxy mga'a cudiuunaaná. ³ Pønjaty hoy wádijp, cabá cuduung hajxy chähgø'oy. Pero pønjaty hoy ca'a wádijp, je'eds mábøcypíá tsähgøøby. Coo hajxy hoy mwáditát, mánitá cuduung hajxy xquiumáyát. Cab hajxy jaduhñ xchaachtúúnát. ⁴ Hiç, ja'a cuduunghajxy, moonsáhjátp hajxy je'e ja'a Diósám. Paady hajxy jaduhñ tiuñ, coo mijts hajxy jaduhñ xwioowhídat. Jaduhñá cuhdujt hajxy tóø mióoyábá

coo mijs haxxy xyajcumädöwät coo mijs hänäjty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhñ mdsähgø'øwät. ⁵ Naxy hajxy mdehñ quidiünät nebiatiä cuduung hajxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhñ xñä'ä yajcumädöwät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'øy coo jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy hoy mwädität, paady hajxy jaduhñ mgudiünät waambatiä cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhñ mga'a cudiünät, cab hajxy jootcuñ mhädät, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty mnajuø'øy hamdsoo coo hajxy hänäjty tøø mgädieey. ⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, tsipcøxp hajxy mnähjuudiü'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo hajxy mnähjuudiü'udät. Hiñ, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo mijsä häna'c jaduhñ xyagjüyät.

⁷ Hahixøøby jaduhñ coo cuduung hajxy mmäjüyät nebiaty hajxy xyajnäma'ay. Jaanä jaduhñ yhahixøøbiä coo cuduung hajxy mwiingudsähgø'øwät, miøjjä miuutscä.

⁸ Naxiä mnuu'xy hajxy mdehñ jiahmiédsät. Naxy hajxy mnichogøøjät nebiä tu'ugpuhya'aybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hiñ, pøñ wiinghäna'c tsojþ, hoy jaduhñ quidiünät nebiatiä Dios hajxy xyhanéhäm. ⁹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø jim miich mdo'oxiøjc, cabä wiingpä mmøødhädät. Cab mmäyaghó'ogät. Cab mméedsät. Cabä mmädöjca jie'e mhadsójcät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsögät hamuumdu'joot, hoy jaduhñ mgudiünät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguian. ¹⁰ Hiñ, pøñ wiinghäna'c jaanč tsojþ hamuumdu'joot, cab jaduhñ mänaa yhäyoowhix'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaanč tsögät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiünät nebiä Dios yhane'emiän.

¹¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñichogøøjät. Hiñ, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo tøø jecy mänaa hajxy tøø mmäbøquian. Habáatnáp jaduhñ coo Jesucristo hajxy min xyajpädø'ögäänäm, coo hajxy jim xyajncxäänäm tsajpootyp. Nägüentä hajxy jaduhñ mwädität. Hiñ, cab hajxy mnajuøøyyäm mänaa Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhñ xñä'ä nähgädaacpéjtämät. Hiñ, coo jaduhñ quidaactägätsät, mäniit hajxy xyajtøyhajtyegäänäm. ¹² Habáatnáp jaduhñ coo hajxy yaa ndsoonäänäm, coo hajxy jim nnøcxäänäm tsajpootyp. Tsøcxä ja'a haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhätäm, cahnä Dios hajxy hänäjty nwiingudsähgøøyyäm. ¹³ Tøø Dios hajxy xyajnähdjäm coo hajxy homiänaajä njugyhätämät neby je'e jjugyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxäänäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjätäm, ca'a jiaduhñä nebiä häna'c-hajxy hagoostuum wädjipän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgiøø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim mnøcxät maa cuhhiñdo'oxiøjc-hajxiän. Tsögä to'oxiøjc hajxy wiingudsähgøøyyäm. Hiñ, ja'a cu'ug hajxy xyhixäm neby hajxy njäya'ayhätäm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcø'øwät. Cab hajxy pøñ nmähänhädät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijs. Cab hajxy tii mmädsibø'øwät. ¹⁴ Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsoøhätäm. Je'e hajxy xyhanéhäm. Jaanč tehñ yhoj je'e wyiinmahñdyhaty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ miøødhädät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hoy mhøxhixät. Jaduhñ hajxy hoy mhäna'c-hädät.

14

¹ Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyñä, hoy hajxy tøø jia mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mmägu'ughädät. Pero cab jaduhñ yhahixøøy coo mädia'agy hajxy mmøødyajyönät ja'a cuhdujtøxpä. ² Pønjatä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, ñajuøøby hajxy je'eduhñ coo jaduhñ yhawiinmatsä coo hotyijjä mgäyät. Pero pønjaty hoy tøø quia'a habøcy, cábcä tyijy yhojyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, yajnajuøøby jaduhñ coo häna'c ja'a tsu'uèh hajxy hänäjty tøø quiunuu'xy maa habojsnaxy wyiinduumän. Jaduhñäc tyijy miäbaady néjjiämä habojsnaxy jaduhñ mwiingudsähgøøbiän. ³ Hoorä, pø mdsu'chp miichä tsu'uèh, cab jaduhñ mbéxät ja'a häna'cä tsu'uèh ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhñduhmbä, pøñä tsu'uèh ca'a tsu'tsp, cab jaduhñ waamb ñämä'awät ja'a häna'cä tsu'uèh tsu'tspä cooc tyijy jaduhñ quidiieey. Haa ca'a, ja'a Dios yhuung je'ebä. ⁴ Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo waamb mnämä'awät pøñä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a mioonsä je'ebä. Jagooyä Dios cuhdujt jaduhñ miøødä coo miäná'anät pø hoyyä mioonsä quidiuñ, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhñ ñämä'awät neby hoy wiädität. Haa ca'a, ja'a Dios je'ebä hanehmb.

⁵ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyijjä mädyii hajxy yhamajtschädäp. Näje'e hajxy miänaambä coo Dios hajxy homiänaajä nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijs, jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjuø'øyän. ⁶ Hiñ, pønjaty jaduhñ mänaamb coogä poo'xxiøø jyijjä, nägüentä hajxy jaduhñ wiädity ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhñä Dios hajxy wyiingudsähgøøy. Jaanä jaduhñduhmbä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a cádieeyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, hoy hänäjty tøø jia cunuu'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscujú'uyäp jaduhñ coo jaduhñ yajcayii. Jaanä jaduhñduhmbä, pøñ jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo tsu'uèh ndsú'tsämät, jaanä jaduhñä Dios Dioscujú'uyäp mioobiä coo jaduhñ yajcayii.

⁷ Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy xmioonsähjätäm. Paady jaduhñ quia'a hahixø'oy coo hajxy njäya'ayhajtämät nebiä nhamdsoojoot hajxy chøjcäm. Ni ja'a cuhdujt hajxy nga'a møødhajtäm coo hajxy hamdsoo nniyajñähðijämät mänaa hajxy nho'ogäänäm ndägooyäänäm. ⁸ Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähjätäm mäduhñtiä hajxy yaa njugyhajtäm, hoy ñeipiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägooyämät, je'enä hajxy hånajty xmioonsähadaañäm homiänaajä. ⁹ Coo ja'a Jesucristo hajxy xnähho'túütäm, mänit jadähooc jiuypjøjtägajch. Jaduhñ hajxy xquiu'ughajtäm, pønajat jaduhñ mäbøjp, møød hajxy tøø yho'oguiäbä, møød hajxy jaac jujcypjä jaac tsuxpä. Jaanä jaduhñ hajxy xyhanéhñmämbä.

¹⁰ Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä habøcyñä. Cab hajxy pøn mnämä'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cudiuñ, hoyyä wiingcuhdujt hajxy jia panøcxy. Hix, coo Jesucristo yaa quiaadaactägätsät, mänit hajxy nägøxiä jim nnaaxø'owäänäm ja'a Jesucristo wyiinduum tøyhajtyejpä. ¹¹ Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Nägøxiøchä jäya'ayhajxy nøcxy xwyiinjiina'awa'añ.

Xwyiingudsähgø'owäämbøch hajxy jaduhñ. Jaduhñhøch hajxy xquiapxpaadaambä cooch nidiuhñ nDioshaty. Tøyhajt jaduhñ,

nømä Dios miänaañ. ¹² Jaduhñ hajxy nyajñajuøoyäm coo hajxy nägøxiä jim nøcxy ndøyhajtyegäänäm Dioswiinduum.

¹³ Cab hajxy tsøc niñänøømänä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a panøcxäm. Pero jaduhñ tsøc cudiuñäm nebiatia mäbøjpädøjc-hajxy quidiuñän, jaduhñ hajxy waamb xquia'a näñøømämät. Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coo tsu'uèch ndsú'tsämät, pues, hahixøøby jaduhñ coo mga'a tsú'udsät coo hånajty mmøødhity. Hix, wehñdä miich jaduhñ xpiaðsú'udsät. Coo miich jaduhñ xjiaanèch padsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhñ. ¹⁴ Cab jaduhñ quiädieeyä coo tsu'uèch ndsú'tsämät, hoy hånajty tøø jia cunu'u'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ. Hix, tu'ugmädiä'agyhøchä Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsønhajtämbä. Pero jii jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uèch ndsú'tsämät. Coo hajxy jaduhñ jiaanèch tsú'udsät, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä, pues, cädiéeyäp hajxy jaduhñ. ¹⁵ Hoorä, coo miichä tsu'uèch jaduhñ mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhñ xpiahiñät, ja'a jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hoyyä coogä tsu'uèch mdsú'udsät, myajcädiéeyäp miich je'eduhñ. Pø jiaanèch tøy mdsocy, cab jaduhñ myajcädiéeyät, je'eguiäxpä coo Diosmädia'agy miäbøcy. Hix, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø ñähho'tu'udy. Pero coo myajcädiéeyät, wehñdä Jesucristo miädia'agy ñajtshixøoyäxät. ¹⁶ Y coo jaaya'ay jaduhñ myajcädiéeyät, wehñdä miich myajñänømät. Y wehñdä jaaya'ay yajñänøømät, ja'a Jesucristo miädia'agy tøø ñajtshixøoyäbä. Jaduhñys je'e, maas hoy hit jaduhñ coo tsu'uèch mga'a nälägä tsú'udsät, hoy jaduhñ mja najuø'oy coo jaduhñ quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät. ¹⁷ Coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhñmä. Hix, cabä Dios waamb miäna'añ coo hajxy hotyijjä ngaayy nhúucäm; ni jaduhñ quia'a mänaambä coo hajxy tiä nga'a caayy nga'a húucämät. Coo Dios hajxy tøø xpiaðaacäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhajtäm, paady hajxy jootcujc nmimøødhjätäm, paadiä Dioshespíritu hajxy xyajxoondäaacäm. ¹⁸ Hoorä, pønä Jesucristo miädia'agy jaduhñ cudiuñänäp, cumayäänäp je'e ja'a Diósäm møødä cú'ugäm. Tsøcxä hajxy jaduhñ cudiuñänäm nebiä mäbøjpädøjc-hajxy quidiuñän.

¹⁹ Mägu'ughajpäðøjc, tsøgä hoybä hajxy tehñgajñä høxtäyaym, jaduhñ hajxy jootcujc nmimøødhjätämät, jaduhñ hajxy hoy nnguiapxmøcpøjcämät, jaduhñä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy ngudiuñämät hamuumdu'joot. ²⁰⁻²¹ Cab jaduhñ quiädieeyä coo hajxy hotyijjä ngaayy nhúucämät. Pero pø jii mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'uèch hajxy nga'a tsú'tsämät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a húucämät, pues, maas hoy jaduhñ coo mga'a tsú'udsät, coo mga'a hú'ugät. Hix, coo hajxy jaduhñ xyhiñät coo hånajty jaduhñ mgay mhu'ugy, wehñdä hajxy jaduhñ xpiahiñät. Y coo hajxy jaduhñ xpiahiñät, cädiéeyäp hajxy jaduhñ. Jaduhñ quiähxø'ogät coo miich hånajty tøø myajcädieeyä. Y cab jaduhñ yhooyä coo mäbøjpädøjc myajcädiéeyät hoy ñä'a tiiguiøpä. Hix, jia wi'i pianøcxäänäbä Jesucristo miädia'agy hajxy jaduhñ, y coo hajxy jaduhñ quiädieeyät, cab hajxy jaduhñ hoy pianøcxät. ²² Hoy miich mja najuø'oy coo quia'a cädieeyä coo hotyijjä mgay mhú'ugät, cab jaduhñ yhooyä coo wiinghänä'c mmøødyajtsibø'owät. Ja'a Dios miich jaduhñ xyhiñäp coo hoy mgudiuñ. Pøn jaduhñ najuøøby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quihuðjthaty, jootcujc je'eduhñ yhyty. ²³ Pero pøn jaduhñ ca'a najuøøby pø yejpiä Dios cuhdujt jaduhñ coo tsu'uèch ndsú'tsämät, pø caj, coo je'e jiaanèch tsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhñ, hoy hamdsoo jaduhñ jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsú'tsämät. Paady jaduhñ miäna'añ, wehñdä tsu'uèch hånajty tøø quiunuu'xyii maa habojsnaxiä wyiinduumän. Jaanä jaduhñduhmbä, hoy ñä'a tiiguiøxpä, pøn jaduhñ ca'a

najuøoby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduñ jiaančh jatcø'øwät, cädieëyap jaduhmbä.

15

¹⁻² Nnajuøoyyäm højts jaduñ coo quia'a cädieëyä coo hajxy hotyijä ngaayy nhúucämät. Pero tsøgä nmägu'ughajpädøjc ja'a Diosmädia'agy jaac yajmäbøjcäm, ja'a hajxy naamdägo'øy habøjpa, ja'a hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogä tsu'u'ch ndsút'sämät, coogä vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthajtiä hajxy nyaghjätämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghjätämät. ³ Hix, mänaa Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt hänäjty yaghity. Ja'a Tiedeä miädia'agy jaduñ quiudiunuä, paady jaduñ chaachpøjcy. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Pønjaty miich haxøog xñänøomb, jaduñ mäwiin miäbaady nëjjiäm høøch xñänøombän", nømä Jesucristo ja'a Tiedeä nmaayy. ⁴ Ja'a højtsøxpä Dios ja'a miädia'agy jecy yajcujahyyä, jaduñ hajxy hoy ngapxtäcämät. Jaduñ højtsä tøyhajt nmøødhjätäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy yajcujahyyän coo højts jim xyajncxäänäm maa wyiinduuman. Coö hajxy jaduñ nnajuøoyyäm coo hajxy jim nnøcxäänäm, paady hajxy hotyijä nmee'xtújcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhjätm, hoy hajxy øøypänejiä cu nja jajt cu nja habéjäm. ⁵ Ja'a Dios hajxy jaduñ xpiuhbéjäm coo hajxy jaduñ nmee'xtújcämät, coo hajxy jaduñ nga'a jootmayhjätmät. Ween mijtsä Dios xpiuhbety coo hajxy jaduñ mbahixät nebiä Jesucristo hoy yhitiän. Jootcujc hajxy jaduñ nmimioødhidøjät tu'ugmädia'agy. ⁶ Jaduñ hajxy tu'ugmädia'agy mhidät coo Dios hajxy mgapxpäadät møj jaančh. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tiedeä je'e. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm.

⁷ Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm, jaanä jaduñ hajxy hamuumdu'joot nničhøjcämbät. Coö cu'ug hajxy jaduñ xyhixämät coö hajxy hänäjty nničhøjcäm, jaduñä cu'ughajy ñajuo'øwaambä coo Dios miojja jiaančhä. ⁸ Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ coogä yajnähaaats yajcuhwaatspä quixa'añ maa judiošhajxiän. Ja'a judios ja'a yhapä tieedy hajxy, je'eds hajxy jaduñ jecy hawäänäxä, møødä Abraham, møødä Isaac, møødä Jacob. Coö Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin, hoyyä judiošhajxy piuhbedyii. Tøjiajt jaduñ nebiä Dios jecy miänaañän coö yajnähaaats yajcuhwaatspä hänäjty quixa'añ. Hix, tømiädiacpä Dios. Caj mänaa yhöñnda'agy. Tøyhajt jaduñ. ⁹ Jaanä jaduñduhmbä, paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyä jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a hajxy ca'a judiošpä. Coö hajxy jaduñ nüxúu'tsäbä ja'a Diösäm, paadiä Dios hajxy møj jaančh quiapxpaady. Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian:

Miich ngapxpaadaamby møj jaančh näguipxy møød hajxy ca'a judiošpä.

Høyháamhøch miich nwiingudsähgø'øwa'añ,

nømä Dios nmaayy. ¹⁰ Wiingtuumä Diosmädia'agy myiñgumbä cujaay:

Mijts ca'a judiošpä, xoonä'ag hajxy møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy.

¹¹ Jaduñ cujaay myiñgumbä wiingtuum:

Mijts ca'a judiošpä, weenä Dios hajxy møj jaančh mgapxpaady wiinduhmyhagajpt.

¹² Wiingtuumä Isaías jecy quijähguiumbä:

Ja'a Isai yhapä yhoc, minaanb je'e miähane'ema'añ.

Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiošpä, je'eds hajxy jaduñ hane'emäänäp.

Jaaya'ay hajxy jaduñ jiohbijxyp coö hajxy min yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii,

nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødä jäya'ayhajxy ca'a judiošpä.

¹³ Hoorä mijts, coö Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, weenä Dios hajxy hoyyø xyajxoonä'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hix, tøø Dios hajxy xyhawäänäm coogä hoyhajtä weenhajtä hajxy xmiø'owäänäm ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ mjøbhixät. Xpiuhbédbä Dioshøpitu hajxy jaduñ ja'a miäjaahaam.

¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, nmøødhøchä tøyhajt jaduñ coö hajxy hamuumdu'joot mničhocy mnibia'häyoyii, møød coö hojioot hajxy nmøødä, møød coö Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjuø'øy, møød coö hajxy mjaty mägapx hane'em. ¹⁵⁻¹⁶ Nébiøch hädaa nocy cham ngujaayän, hamøc hadsaach mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Nyagjahmiejch mijts jaduñ jadähøoc. Nmøødhøchä cuhdujt jaduñ cooçh mijts nyagjahmieçsä. Hix, ja'a Diøshøch jaduñ tøø xtiuungmo'oy cooçhä miädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä jim maa mijtsän, mäduhñtiä hajxy mga'a judiošaty. Coö jäya'ayhajxy nämay miäbøgät hamuumdu'joot ja'a Dioshøpitu miäjaahaam, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diösäm.

¹⁷ Jootcujc-høch jaduñ nijwio'øyii cooçhä nduung tøø yhojø'øy, ja'a Diøshøch tøø xmiø'oyäbä. Ja'a Jesucristøch jaduñ xpiuhbejp, päadyhøch nduung tøø yhojø'øy. ¹⁸ Jayøoyyøch cham nmädia'aga'añ nebiätühøchä Jesucristo xpiuhbejty mänäbøçhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judiošpä. Cäbøch nmädia'aga'añ nebiatiä wiinghänä'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyhämhøchä jaaya'ay nyajmäbøjcy, møød

coochä hoy-yagjuoñäbä hänajty nyajcähxø'øgy. ¹⁹ Ja'a Dios, ja'a miäjaahaamá hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy hoy-yagjuoñä. Ja'a yhEspirituhaamá jäya'ay tøø yajmäböcy. Wiinduhmyhagájphthöchä Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm. Jímhøch ndägøøyy wädijpä Jerusalén. Jäguémhøch hoy nwädity. Høxtä jímhøch hoy nwädity maa naax xiøhatiän Iliria. ²⁰ Jayóoyyøch jim tøø nwädity majatiä Jesucristo hänajty tøø quia'a mädoyhadyijän. Jadúhnhøch nnä'ägä wädityhaty. Hix, cábøchä Dios xtiuuungmooyy cooch nwädität maa wiinghäna'cä Diosmädia'agy hänajty tøø yajwa'xiän. ²¹ Pønjetiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'eçh tøø nyajwiingapxø'øy. Jaduhñ jim myiñ cujaay jaaya'aguixøpää maa Diosmädia'aguian, ja'a hänajty cahnä miädoybä: Pønjaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quixy, je'edshajxy jaduhñ mädoyhadaamb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhñ hajxy yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy näxuuchii ja'a Diosäm.

²² Tøøch jim mayhooc nja nøcxa'añ maa mijsän jim Roma. Pero cábøch hijty xñäbaadøøyyä cooch jim nnøcxät. Hix, ja'a Diosmädia'agyhøch hijty nyajwa'xyp wiinduhmyhagajpt. ²³ Pero tøøch nwädijpædøøñä wiinduhmyhagajpt. Mobädäjpñøch jim nnøcxaanä maa mijsän. Tøø jaduhñ majiomøjt yhiänä cooch jim tøø nja w'i'i nøcxa'añ maa mijsän. ²⁴ Cooch mäböcy hänajty jim nnøcxa'añ España, mänitøch mäböcy jim ndu'unaxø'øwät maa mijsän. Jootcújc-høch jaduhñ nnijwiø'øwøøjät cooch mijs jaduhñ nguhixät. Mänitøch njaac tu'uyó'oyät cooch hänajty jim nnøcxa'añ España. Mänitäs mijs hii xpiuhbedät. ²⁵⁻²⁶ Pero cab jaduhñ choj näbaadø'owa'añ cooch jim nnøcxät maa mijsän. Hix, Jerusalénhøch jayøp nnoçxa'añ. Xädø'øñhøch jim nøcxy nyega'añ. Ja'a häyøobädøjc-høch nøcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mäbøjpä. Ja'a mäbøjpædøjc-hajxy jim tsänaabiä Macedonia møød jim Acaya, jaaya'ayä xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøchä xädø'øñ hajxy xyajmäguexaamb cooch hänajty jim nnøcxa'añ Jerusalén. ²⁷ Hamdsoojot højxy yajmujcy, ca'a yhøøchä nnämaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiinmats jaduhñ coo mäbøjpædøjc-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim tsänaabiä Jerusalén. Hix, judiøshajp hajxy je'e. Jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jim mäbøjtsohn Jerusalén mänaabä Diosmädia'agy tiägø'øyän wädijpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä jäya'ayhajxy høxhaam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Miäbøjc hajxy je'ebä. Paady jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a judiøshajxy piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhäxiäm, ja'a hajxy ca'a judiøspä. ²⁸ Hoorä, coochä xädø'øñ hänajty jim hoy tøø nyecy Jerusalén, mänitøch mäböcy jim nnøcxa'añ España. Mänitøch jim ndu'unaxø'øwät maa mijsän jim Roma. ²⁹ Y cooch jim nmédsät maa mijsän, nägø'ø nädécypiøchä Jesucristo xpiuhbedä'añ cooch mijsä Diosmädia'agy nyajnähixø'øwät, jaduhñ hajxy tu'ugmucy nhijtämät jootcujc. Nmødhøchä tøyhajt jaduhñ.

³⁰ Mägu'ughajpædøjc, tu'ugmädia'aguiaä Jesucristo hajxy nmøødhijtämä, ja'a hajxy nWiindsønhajtäm. Ja'a Dioshøpitu hajxy xyajniçhøjcäm. Huuc tunä mayhajt hajxy maaçh høøchcøxpän. Tsögä Dios hajxy hamuumdu'joot mänuu'xtäacäm maaçh høøchcøxpän ³¹ coochä Dios jim xñäwä'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpän. Jaduhñä Dios hajxy nmänuu'xtäacämbät coochä mäbøjpædøjc-hajxy jim jootcujc xtiøjmø'owät jim Jerusalén cooch jim nmédsät xädø'øñyejpä. ³² Y coo Dios jaduhñ miänä'anät, mänitøch jim nwiimbidät, mänitøch jim jootcujc nnøcxät maa mijsän. Jootcújc-høch jaduhñ jim nbøø'xät. Hwiñ haxøpy hajxy mänit nnijjootcapxmøpøjcämät. ³³ Xmióoyämä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy. Wéenäs mijs nägøxiä xpiuhbety.

16

¹ Jímhøchä nmägu'ughajpä tu'ug çhäna'ay maa cajpt xiøhatiän Cencrea. Febe xiøhaty. Diosmädia'agymiäbøjpä je'ebä. To'oxiøjc je'eduhñ. Mäbuhbejp jaduhñ maa tsajtøjcän. ² Coo Febe jim miédsät maa mijsän, naxy hajxy jootcujc mdehm miägu'ugpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Hawiinmats coo hajxy jaduhñ nmägu'ugpøgät pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp. Mmø'owäbä Febe hajxy jaduhñ tijaty yajmaajajpy. Hix, näxyhøch jaduhñ xpiuhbety. Nämäy hajxy jaduhñ tøø piuhbedyii.

³ Nyajpøø'xypøchä Prisca møødä Aquila. Tøøch hajxy jaduhñ xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä. ⁴ Tøøch hajxy jaduhñ jim xñäwa'añ mäjahñdium. Päädyhøchä Dioscujú'uyäp nmo'oy. Jaduhñä mäbøjpædøjcä Dioscujú'uyäp hajxy yejpä, ja'a hajxy ca'a judiøspä, wiinduhmyhagajpt. ⁵ Møødhøchä jäya'ay jaduhñ nyajpøø'xpä, pønjaty jaduhñ hamugøøby Dioswiingudsähgøøbiä maa Prisca tiøjc-hajxiän. Møødhøchä Epeneto nyajpøø'xpä. Jaançh tehñ yhöyhøch je'eduhñ xmiägu'ughaty. Jaaya'ayäts jim mäbøjtsohn ja'a Jesucristocøxpä maa naax jaduhñ xiøhatiän Asia. ⁶ Nyajpøø'xypøchä Mariabä. Jaançh tehñ yhoj jim tiuñ maa mijsän. ⁷ Nyajpøø'xypøchä Andrónico møødä Junias. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Näguipxyhøch hajxy hijty xmiøødtsumyçhäna'ay. Hoy piønä jaduhñ fajjuø'oy coo hajxy

Dyiosquexiä. Paady hajxy jaduhñ quiejxä, coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ yajwä'xät. Jayöjp hajxy miäböjcy ja'a Jesucristocöxpä. Hööçh höxhaam njaac mäböjc.

⁸ Nyajpoo'xypöçhä Ampliato. Höyhöçh je'e xmiöødnijootpaadyii ja'a Jesucristocöxpä, ja'a hajxy nWiindsønähjätäm. ⁹ Nyajpoo'xypöçhä Urbano. Näguipxy hajxy je'e xmiöødtuünäm ja'a Jesucristocöxpä. Nyajpoo'xypöçhä Estaquis. Höyhöçh je'eduhñ xmiägu'ughaty.

¹⁰ Nyajpoo'xypöçhä Apeles. Tøø jiaanč tehñ miee'xtucy ja'a Jesucristocöxpä. Nyajpoo'xypöçh pønjaty jaduhñ jim tsänaaby maa Aristóbulo tiöçän, ja'a hajxy mäböjpä.

¹¹ Nyajpoo'xypöçhä Herodiön. Hööçh nmägunaax je'ebä. Nyajpoo'xypöçh pønjaty jaduhñ jim tsänaaby maa Narciso tiöçän, ja'a hajxy mäböjpä. ¹² Nyajpoo'xypöçhä Trifena mөөä Trifosa. Tuumb hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocöxpä, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Nyajpoo'xypöçhä Pérsida. Jaanč tehñ chójcäp je'e. Hoy jiaanč tehñ tiuumbä maa Jesucristocöxpän.

¹³ Nyajpoo'xypöçhä Rufo mөөä tiaj. Jaanč tehñ yhooyä Rufo ja'a Jesucristo miädia'agy pianöcxä. Jaduhñhöçh tiaj njuöøyyä nébiöçh nhamsoo tajjän.

¹⁴ Nyajpoo'xypöçhä Asíncrito, mөөä Flegonte, mөөä Hermes, mөөä Patrobos, mөөä Hermes, mөөä mäböjpädöjc jaac jimä. ¹⁵ Nyajpoo'xypöçhä Filólogo, mөөä Julia, mөөä Nereo mөөä piuhdo'oxy, mөөä Olimpas, mөөä Diosmädia'agymiäböjpähajxy jaac jimä.

¹⁶ Xi'ig xon hajxy mniyajpoo'xöjät ja'a Jesucristocöxpä. Xyajpoo'xp mijtspä, ja'a hajxy mäböjpä ja'a Jesucristocöxpä wiinduhmyhagajpt.

¹⁷ Mägu'ughajpädöjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy yajnähiö'öy; cab hajxy yajnähiö'öy nej mijts tøø mhaböquiän ja'a Jesucristocöxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy mhidät maa Diosmädia'agyquiöxpän. Jaduhñ hajxy yajnähiö'öy coo wiingmädia'agy hajxy jaduhñ; jaduhñ hajxy hoy jiatcö'öwa'än nebiä jioot hajxy choquiän. maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän. Cab hajxy jim mnöcxö'öwät maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän.

¹⁸ Hiç, cabä Diosmädia'agy hajxy yajnähiö'öy ja'a Jesucristocöxpä. Jaduhñ hajxy yajnähiö'öy nebiä cu'ughajxy jia mäowa'añän. Paady hajxy jaduhñ yajnähiö'öy, yajmäjuyamb hajxy jaduhñ; jaduhñ hajxy hoy jiatcö'öwa'än nebiä jioot hajxy choquiän. Hoy yajxon hajxy jia capxy jia mädia'agy. Pero xjia wi'i yajtägoyyaamb mijts jaduhñ.

¹⁹ Hopionä tøø miädoyhaty coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäböcy ja'a Jesucristocöxpä; päadyhöçh jootcuyc mniijiäwö'öyii ja'a mijtsöxpä. Jaduhñ mijts nyajmädsocy coo hajxy mniyajcopcö'öwöjät, jaduhñ hajxy hoy mwädität, jaduhñ hajxy haxöög mga'a jäya'ayhadät.

²⁰ Ja'a Dios hajxy xyaghidaamb jootcuyc. Coö hajxy mga'a möjpadä'agät waambatiä höhndaacpä hajxy xjia wi'i yajnähiö'öwa'än, jaduhñä Dios ja'a möjcu'ugong quia'a yajmäjadä'agät. Y cabä möjcu'ugong hajxy nej xtiüünnät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt tehngajnä xmiö'oy, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä.

²¹ Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Hööçh jaduhñ xmiöødtuumb. Jaanä xyajpoo'xp mijts jaduhñ ja'a Lúciobä, mөөä Jasón, mөөä Sosipater. Haagä hööçh nmägunaaxhajxy je'e.

²² Hööçh Percio, hööçh hädaa nocy ngujahby. Jaanä hööçh mijts nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocöxpä.

²³ Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaač jaduhñ nhity ja'a Gayo tiögooty. Yejpiä tiöjc jaduhñ coo mäböjpädöjc-hajxy yaa yhamugö'öwät Dioswiingudsähgööbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim je'e tiuñ hagujc. Xädö'öñgieendähajp jim. Mөөä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

²⁴ Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmiö'oy nägöxiä. Amén.

²⁵ Hoorä, tsögä Dios hajxy möj jaanč capxpäatäm. Jaaya'ay mijts hamuumdu'joot xjiaac yajmäböğäp ja'a Jesucristocöxpä. Jaduhñhöçh nnä'ägä yajnähiö'öyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy hoy xyajnähwäatsäm nägöxiä, mөөä judioshajxy, näguipxy mөөä ca'a judioshajxypä. Tøyhajt jaduhñ. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy, pero cab jaduhñ choj yajtöjajaty. Paady hajxy nga'a tsoj wiinjuöøyyäm.

²⁶ Pero jim jaduhñ myiñ cujaay maa Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Jim jaduhñ cöxiä quiapxtöy. Naamnä hajxy jaduhñ tøø nwiinjuöøyyäm. Paadiä Dios jaduhñ yhanehmnä coo mädia'agy ja'a Jesucristocöxpä wiä'xät wiinduhmyhagajpt, jaduhñä jäya'ayhajxy nägöxiä miäböğät, jaduhñ hajxy quiuiduümbät. Homiänaajä Dios yhity.

²⁷ Jagooyä Dios tøø wyiinmay coö hajxy xyajnähwäatsäm, coö hoyhajtä weenhajt hajxy xmiöøyyäm. Ja'a Jesucristocöxpä Dios möj jaanč quiapxpäadyii cöjxta'axiöø. Amén.

1 Corintios

¹⁻² Høøch Pablu hädaa nocy cham njahby. Dióshøch xwyiinguejx coochä Jesucristo xquiuguexyhädat. Mijts hädaa nocy cham nyajnjahby, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Corinto. Dios ja'a Jesucristo jaduñ quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm, pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp wiinduhmyhagajpt. Jaaya'ay hajxy nWiindsønähjätäm. Dios hajxy xyajnähdijäm coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sóstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä. ³ Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmiø'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhäjtäm.

⁴ Homiänäajøch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo Dios mayhajt tiuñ maa mijtsøxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduñ tiuñ, coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhity. ⁵ Coo hajxy jaduñ mmøødhity, paadiä Dios hajxy tøø xpiuhbety møj may, jaduñ hajxy hoy mgäpxät, jaduñ hajxy hoy mwijnjuø'øwät cøxiä. ⁶ Coo højts mijts ja'a mädia'agy tøø nyajwiingapxø'oy coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjnä. ⁷ Coo hajxy jaduñ mmäbøjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xjiaançh tehñ mio'oy coo hajxy mgudiünñ waambaty hajxy xyhane'emy. Mjøbhiixyp mhajuøøbiä Jesucristo hajxy jaduñ coo quiädaactägatsa'añ. ⁸ Dios hajxy xpiuhbedaamb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiünñät. Paady mijts Dios hänäjty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay hänäjty yajcümädowaannä. ⁹ Tøyhajt ja'a Dios miädia'agy jaduñ. Cabä Dios mänaa yhöhnda'agy. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähdij coo yHuung hajxy mmøødhjät tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesucristo je'e.

¹⁰ Hermanadojç, ja'a Jesucristo miädia'agyhöch mijts cham nyajmøødcapx nyajmøødmädiaactägatsaamb coo hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mhidät maa tsajtøjcän. Cab hajxy ti myajtsibø'øwät. ¹¹ Päädyhöch jaduñ nmäna'añ, tøøchä hermanohajxy xyajmädohyaty coog hajxy mnimiädsibø'øyii. Jim hajxy chooñ maa Cloé tøjçän. ¹² Wiingätiägä mädia'agy hajxy mbanøcxy. Näje'e hajxy miäna'añ cøogøch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Apolos miädia'agy hajxy pianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Pedro miädia'agy hajxy pianøcxä. Y näje'e hajxy miänäängombä coogä Jesucristo miädia'agy hajxy pianøcxä. ¹³ Pero cabä Jesucristo miädia'agy hajxy madiu'u nyajnähiøøyyäm. Hix, jaaya'ay mijts jaduñ xñähho'tuut cruzcøxp, ca'a yhöøch mijts nnähho'tuut. Paady hajxy mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxä, ca'a jie'eguiøxpä cooch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä. ¹⁴⁻¹⁵ Jagøoyyøch ja'a craa Crispo nyajnäbejty maa mijtsän møødä craa Gayo. Cábøchä wiinghäna'c jim nnä'a yajnäbejty. Cab hajxy jaduñ mmänä'anät cooc tyijy nyajnäbejty. Päädyhöchä Dios jaduñ nnäma'ay Dioscujú'uyäp. ¹⁶ (Jexioo, chamçh njahmiejtstäaccombä coochä Estéfanaahajxy nyajnäbejtpä, møødä yhuung møødä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.) ¹⁷ Ca'a jläya'ay-yajnäbéjpoçh Jesucristo xquiejxy. Diosmädia'agy-yajwä'xpøch xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Cooch jaduñ nwädity Diosmädia'agy-yajwä'xpä, howyiinjuøøñch hänäjty ngapxy nmädia'agy. Päädyhöch jaduñ ngapxy nmädia'agy howyiinjuøøñä, chøjpiøch njoot jaduñ coo hajxy hoy mwijnjuø'øwät ja'a Jesucristocøxpä. Cábøch njoot chocy cooch nmädia'agy hajxy xquiumäayät je'eguiøxpä cøogøch tyijy yajxon ngapxy nmädia'agy.

¹⁸ Nmäbøjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduñ coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Pønjaty häda'agaamb møjcu'uhaam, coo hajxy miädoy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, ñäxiicypy hajxy jaduñ je'eguiøxpä cooc tyijy jagooyyä cädieyhäna'c-hajxy yagho'ogyii cruzcøxp. ¹⁹ Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdydpä, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä, cábøchä wyiinmahñdyhajxy nyajtsoobaadaañ, nømä Dios miänaañ. ²⁰ Hoorä, yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Näxiicypä Dios jaduñ. ²¹ Jaançh tehñ quuiwiinmahñdy Dios tu'uguäiä. Je'e jaduñ mänaañ coo højts ja'a miädia'agy nyajwä'xämät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Pønjaty jaduñ mäbøjp, Dios jaduñ wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduñ yajnähwa'adsøøjät ja'a piojpä quiädieyhajxy, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia näxi'igy. Ca'a yhöjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy xyajwiinjuøøyyäm. Jaduñhä Dios miänaañ.

²² Ja'a judioshajxy, coogä hoy-yagjuøøñäbä hajxy yhixät, mänitac tyijy hajxy jaduñ miäbøga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänitac tyijy hajxy jaduñ miäbøga'añ coogä jäya'ay miädia'agy hajxy miädoowät, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy

howyiinmahñdy mōōdpä. ²³ Pero hōjtshjätäm, jaduñ hōjts nmädiäacäm coo Jesucristo hajxy xñäho'túutäm cruzcōxp. Cabä judiōshajxy jaduñ miäböcy. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyjy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix, nōm hajxy miäna'añ cooc tyjy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzcōxp. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiōspä, ni je'e hajxy quia'a mäböjpä. Hoñäxiicnä Diosmädia'agy hajxy miädoy. ²⁴ Pero coo Dios hajxy tōō xwyiimbiiwäm, paady hajxy nmäböjcäm coo Jesucristo hajxy xñäho'túutäm, hoy hajxy nja judiōsäm. Coo hajxy jaduñ xñäho'túutäm, jaduñä Dios yajcäxhō'cy coo mäjaa miōōdä, coo quiuwiinmahñdiä. ²⁵ Coo Dios ja'a yHuung ñähdujcy coo yagho'ogōōjät, paadiä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyjy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyjy mäjaa quia'a mōōdä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, paady hajxy jaduñ miäna'añ. Hoyyä Dios ja'a wiinmahñdy häxōpy weeñtiä jia mōōdä, ni jaduñä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy häxōpy quia'a najtspaadōōyyä. Jaanä jaduñduhmbä, hoyyä Dios ja'a mäjaa häxōpy weeñtiä jia mōōdä, ni jaduñä jäya'ay miäjaahajxy häxōpy quia'a najtspaadōōyyä.

²⁶ Hermanodōjc, huuc mädow hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbiiyyän, cab hajxy hānajtj nāmāy mhōxpōquä, näjé'eyyäm; cab hajxy hānajtj nāmāy mmäyōōjä, näjé'eyyäm; cabä mōjcuhdujt hajxy hānajtj nāmāy mmōōdä, näjé'eyyäm. ²⁷⁻²⁸ Nmäböjcäm ja'a Diosmädia'agy hajxy. Xpiéjxäm jäya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a hōxpōquäm, coo hajxy hijty nga'a mäyōōjäm, coo mōjcuhdujt hajxy hijty nga'a mōōdhjätäm. Xxiōghjätäm ja'a jäya'ay hajxy hijty jaduñ. Pero coo Dios hajxy xwyiimbiiwäm, jaduñä Dios ja'a jäya'ay yajtsähdiuundägajch, ja'a hajxy hijty xpiéjxämbä. Jaduñä Dios yajcäxhō'cy coo hajxy hānajtj tōyhajt quia'a hōxpōquä, coo hajxy hānajtj tōyhajt quia'a mäyōōjä, coo mōjcuhdujt hajxy hānajtj tōyhajt quia'a mōōdä. ²⁹ Hix, cab jaduñ pōñ jim ñiguiumayānänä Dioswiinduum. ³⁰ Dios hajxy jaduñ xpiädäacäm tu'ugmädia'agy mōōdä Jesucristo. Jaduñä Dios yajcäxhō'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñäho'túutäm. Jaduñ hajxy xyajñähwäatsäm ja'a nōbjpā ngädieeyhjäjtäm. Jaduñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstum. ³¹ Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Cab hajxy hamdsoo nnguiumäyyämät. Tsögä Dios hajxy mōj jaančh pädiäcäm."

2

¹ Hermanodōjc, mänäajōch mijts nnähoōchooñän, mänäajōch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxōōchooñän, cab mijts yajxōñ nmōōdmädiacy. ² Coočh hānajtj jim nnōcxa'añ maa mijtsän, tōōčh hānajtj nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hānajtj nyajmōōdmädia'aga'añ, coo hajxy hānajtj je'e tōō xñäho'túutäm cruzcōxp. Cábōch wiingmädia'agy hānajtj nmädiä'aga'añ. ³ Nnajuōōbiōch hānajtj cooçh hānajtj hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-hāamhōch. Hōxtä tsähgōōbiōch hānajtj; hōxtä tsäyūubiōch hānajtj. ⁴ Hōyhōch hānajtj yajxōñ nga'a jagä mädia'agy, xpuihbjēpōch ja'a Dioshēpīritu hānajtj ja'a miäjaahaam neby hajxy jaduñ ca'xy mwiinjuō'owät. ⁵ Hix, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo miädiä'agy hajxy mmäböjcät. Ja'a miäjaahaamä Dios hajxy xyajmäböcy, ca'a quiuwiinmahñdyhāna'c hajxy jaduñ xyajmäböjp.

⁶⁻⁷ Ja'a hāna'c-hajxy cuwiinmahñdy pä hädaa yaabä naaxwiimbä, cábōch hajxy jaduñ xñänōmy cooçh nguwiinmahñdiä. Jaduñhōch hāna'c-hajxy xñänōm bā cooçh nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a mōjcuhdujt mōōdpähajxy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä. Mänitä miäjaahajxy piōgāāñäxä mōōdä wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naaxwiimbä hānajtj quihdägoyya'añ. Pōnjatiä Diosmädia'agy ca'xy cudiuum, ñajuōōby hajxy jaduñ coo Dios tōyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduñ ñajuōōy cooçh jaduñ tōō nyajmōōdmädia'agy coo Jesucristo hajxy tōō xñäho'túutäm, mōōd coo hajxy jim nnōcxaāñäm Dioswiinduum. Jequiän ja'a Dios jaduñ wyiinmaayy. Cahnä naaxwiimbä hānajtj yhawijy tiōōxta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxō'cy. Cahnä hajxy xyajwiinjuōōyyäm hōxtä jäda'anäbaadyñä. ⁸ Pero cabä mōjcuhdujt mōōdpähajxy jaduñ wyiinjuōōwa'añ. Coo hajxy cu wyiinjuōōy, cabä Jesucristo hajxy cu miōjpahbejty cruzcōxp. Piädaac ja'a Dios ja'a yHuung jaduñ coo yaa wyiingudsähgōōwōōjät hädaa yaabä naaxwiin. ⁹ Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ: Ni pōñ quia'a hixyñä, ni quia'a mädoñä,

ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pōñ jaduñ chojpy.

¹⁰ Ja'a hōjtshjätäm, tōō Dios hajxy xyajwiinjuōōyyäm ja'a yhEspīrituhaam nebiaty jaduñ wyiinmahñdyhajty. Yhōxtaabiiä yhEspīritu jaduñ neby hajxy hoy xyajwiinjuōōyyämät.

¹¹ Cabä wiinghāna'c jaduñ xñajuōōyyät nebiaty hānajtj mwiinmay. Jagooyyä miich mhamdsoo juōhñdy jaduñ ñajuōōwät. Jaanä jaduñä Diospä, cab jaduñ pōñ ñajuōōbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä Dios yhamdsoo Espīritu jaduñ ñajuōōy. ¹² Tōō Dios ja'a yhEspīritu hajxy xmiōoyyäm coo hōjts ja'a miädiä'agy jaduñ nmäböjcäm. Ja'a yaabä juōhñdy, cab jaduñ miäbaady nebiä Dios ja'a yhEspīritän. Paady hajxy jaduñ xmiōoyyäm, jaduñ hajxy xyajñajuōōyyäm coo hoyhajt weenhajt hajxy xñä'a móoyyäm.

13 Jaduhñä jäya'ay hajxy nhawaandägájtäsäm coo hajxy jaduhñ xñä'ä móoyäm. Jaduhñ hajxy nhawaanäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuóoyyäm. Jaduhñ hajxy nyajwiinjuóodiägájtäsäm je'eguióxpä coo Dioshespíritu hajxy mióødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy tyijy cuwiinmahñdypä, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy mióødá coo tijaty mädia'agy hajxy hñajty xyajmóødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy hajxy ca'xy quia'a móødá coo Dioshespíritu hajxy quia'a móødá. Pero højts, cab højts nmädiäacäm ja'a nhamdsoo wiinmahñdyhaam.

14 Pønatiä Dioshespíritu ca'a móød, cab hajxy wyiinjuó'oy nebiatiä Dioshespíritu hajxy jia wi'i yajmóødmädia'aga'añii. Cábäc tyijy jaduhñ choobaady. Hix, coo Dioshespíritu hñajty mga'a móødá, cab jaduhñ mnä'ägädä wiinjuó'owät nebiä Dioswiinmahñdy. 15 Pønatiä Dioshespíritu móød, quióxy wiinjuóøby hajxy jaduhñ. Pønä Dioshespíritu ca'a móød, cabä cuhdujt hajxy mióødá coo hajxy miänä'anät cooc tyijy jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnáhixó'oy, ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu hajxy móødpä. 16 Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Cabä Dios wyiinmahñdy pøn ñajuóoyä. Cabä Dios pøn yajnáhixó'oyii.” Pero nmóødhájtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduhñ.

3

1-2 Hermanodøjc, cooch jim nhoóthohñ maa mijsän, cábøch mijts tsipjaty nyajnáhixóoyy. Ja'a ca'a tsipjátypøch mijts jaduhñ nyajnáhixóoyy. Hix, je'enä hajxy hñajty mhityñä nebiä naamdagó'oybän maa Jesucristocøxpän. Jaduhñ hajxy hñajty mhity nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hñajty may mwiiinjuó'oyñä maa Dioshespíritucøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduhñ may mwiiinjuó'oyñä. 3 Je'enä hajxy mniwyiinhocy mniwyiindoyiinä coo hajxy mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduhñ mniwihocy mniimiee'xyii. Je'enä hajxy jaduhñ mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. 4 Naje'e hajxy mmäna'añ: “Høøch ja'a Pablo miädia'agy nbanócxäp.” Naje'e hajxy mmänaambä: “Høøch ja'a Apolos miädia'agy nbanócxäp.” Coo hajxy jaduhñ mga'a hity tu'ugmädia'agy, cähxø'p jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

5 Høøch Pablo, cábøch møjcuhdujt nmóødá. Ni ja'a Apolos jaduhñ quiaa móødäbä. Cab jaduhñ yhahixó'oy coo højts nmädia'agy hajxy jaduhñ xyajtsibóoyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduhñ xñä'ä moonsähajp. Dios højts jaduhñ xquiejx coo mijts jaduhñ nyajnáhixó'owät. Jaduhñ hajxy mmäbøjcy ja'a Dioscøxpä. Cøjwiinduuum højts ja'a Dios ja'a tuung xmiiooyy. 6 Høøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnáhixóøchohn. Mänitä Apolos hajxy jaduhñ xjiaac yajnáhixóoyy. Pero Dios, je'e mijts jaduhñ xyajmäbøjc. Y tehngahnä hajxy xjiaac yajmäbøga'añ. Tehngahnä hajxy xjiaac yajmayó'owa'añ. 7 Høøch Pablo, cábøch møjcuhdujt nmóødá. Ni ja'a Apolos jaduhñ quia'a móødäbä. Jagooyyä Dios møjcuhdujt mióødá. Je'eduhñ tu'ug xyajmäbøgäp. Je'eduhñ tu'ug xyajmayó'owäp. 8 Tu'ugmädia'agyhøch ja'a Apolos nmóødhity, hoy højts cøjwiingtuung nja móødá. Coo højts hoy ndünät, mänitä Dios møjmayhajt tiünät maa højtscøxpän. Pero coo højts hamuumdu'joot nga'a tünät, mänitä Dios mayhajt hñajty weefñtiä tiunaambä maa højtscøxpän. 9 Højts ja'a Dios nmóødtuumby. Y coo mijts hoy mjäya'ayhaty, jaduhñä jäya'ay tøyhajt hajxy mióødá coo Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijts ja'a Dios ja'a mwiinmahñdy xyajtägájtäsäp neby hajxy jaduhñ mhidät nebiatiä jioot chocy.

10-11 Tøøchä Dios xwyiinguexy coo mijts ja'a miädia'agy nyajnáhixóoyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmióoyyhøchä wiinmahñdy jaduhñ nébiøch mijts jaduhñ hoy nyajnáhixó'ød. Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo pøn ja'a Dios miädia'agy yajtägájtäsät ja'a Jesucristocøxpä. Ween hajxy jaduhñ yajnáhixóøbiä nébiøch tøø nyajnáhixó'oyän. 12 Pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp, jaduhñ hajxy tiuunghaty nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhädät ja'a Jesucristocøxpä. Naje'e hermanodøjc-hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jiaañch tehñ quiumayii. Jiihy hajxy naje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduhñ quia'a cumayii. 13-14 Coo Jesucristo hñajty yaa quidaactägatsa'añ, mänit jaduhñ quiahxó'oga'añ pønjaty hñajty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby hajxy hñajty hoy tøø tiuñäbä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaambä maa häna'c hoy tøø tiuñän. Jaduhñ je'e quiahxó'ogaambä pønjaty hñajty hoy tøø quia'a tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a tuñäbän. 15 Hawa'adstumum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejpiä.

16 Jaduhñ hajxy nmäbäatäm hädaa hajxy njoothäjtämbä nebiä Diostøjcän coo Dioshespíritu hajxy nmóødhájtäm maa hädaa njoodootyhaixiän. Mnajuóøby hajxy jaduhñ, túhmäts. 17 Pønjaty haxóøg nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia móødá jioodooty, päda'agäänäp hajxy hajóøxc. Hix, coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmóødá ja'a njoodooty, pädiäts njoot hajxy wa'ads myaghidät. Hix, cabä Dioshespíritu hoñä'ä maajä yhida'añ majaty hñajty quia'a wa'adsä.

18-19 Naje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuó'oy neby hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniuguumayóød coo hajxy mjaty coo hajxy mnajuó'oy. Nømä Dios miäna'añ cooc hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady.

Hahixøoby jaduñ coo mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnaajtshixóõñät, coo hajxy jaduñ nniibiäda'agóõjät nebiä ca'a wiinjuøobiän. Jaduhñ ja'a Dioswiinmahñdy hajxy hoy mwijnjuø'owät nebiä tiøyyän. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Dios yajcumädowaamb ja'a häna'c jaanç tehñ jiajpä mäwiinhøon." ²⁰ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguian: "Najuøobiä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy." ²¹⁻²² Näje'e jäya'ayhajxy ñiguiumayii je'eguiøxpä coo jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduñ mbahixät. Mijtsøcxpä Dios øxiä yhädiuñ tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios jaduñ xyhädiuumbä ja'a mijtsøcxpä, højts yajnähixøobiädøjc, møød høøch, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy xmiøoyyäm neby hajxy jaduñ hoy nyajtuungpaatämät. Hoy hajxy cu nja ho'cäm, hoy hajxy nyajtuungpaadaanam tijaty jäda'ahaty jajtäp tünäp, chaads tijaty jadaañäp tunäänäp, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm. ²³ Hix, coo Jesucristo hajxy mWiindsøhny, paadiä miädia'agy hajxy nyajtuunä. Y jaduñä Jesucristobä, yajtuunäbä Tiedy miädia'agy je'ebä.

4

¹ Cab højts møjcuñdujt jaduñ nmøødä, ni høøch ni Apolos; xñä'ä moonsähajp højts ja'a Jesucristo jaduñ. Dios højts jaduñ tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtöwät, mädyijaty ja'a jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quia'a wiinjuøoby. ² Mäduñtiä jäya'ay moonsähadyii, tsipcøxp hajxy quidiünät neby hajxy yhanøemyii. Paady højts jaduñ ngudiunaambä neby højts ja'a Dios tøø xwyiinguexy. ³⁻⁴ Pero høøch, cábøch jaduñ tii nmøjpäda'agy coo højts pøn waambaty xñänómät pø høyhøch nyajnähixø'oy, pø caj. Høyhøch cu nja mäna'an coo højts hoy nyajnähixø'oy, cab jaduñ choobaada'añ. Tu'uquiiä Jesucristo jaduñ ñajuø'oy pø høyhøch nyajnähixø'oy. Y høøch, coo højts hamdsoo nniänøõjät pø høyhøch nyajnähixø'oy, pø caj, cábøch nmädia'agy jaduñ choobáadät. Cábøch nnajuø'oy pø høyhøch tøø nyajnähixø'oy, pø caj. Pero, cab jaduñ ñejiä pø nnajuøøbiøch, pø cábøch nnajuø'oy. Ja'a Jesucristo tu'uquiiä nägapxaamb pø høyhøch tøø nyajnähixø'oy, pø caj. ⁵ Caj pøn nä'ä nägoobä mnä'ä nänómät coo tøø quidiiey pø cabä tøyhajt hñajty mnä'ä møødä. Coe Jesucristo yaa quidaactägätsät, mäñit hñajty jaduñ yajcähxø'oga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm, nebiaty hajxy hñajty hamee'ch tøø njäya'ayhajtäm. Mäñitä Dios hajxy xquiumayañäm coo hajxy hñajty hoy tøø ngudiunäm.

⁶ Páadyhøch cham tøø nmädia'agy ja'a høøchcøxpä møødä Apolosøcxpä neby højts nyajnähixø'oy, cábøch njoøt jaduñ høcy coo hajxy jaduñ nnänómät coo tu'jäya'ay jaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Pønatiä Diosmädia'agy yajnähixøoby, je'eçh jaduñ nnänøømbä coo hajxy jaduñ mga'a nänómät. ⁷ Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mniguiumayøõjät. Hix, Dios mäjaa hajxy jaduñ xmiøoby neby hajxy jaduñ hoy mmädünät. Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mmänä'anät coo hajxy hamdsoohaambä mbaady. Caj mijts pøn xñänømy cooc tyijy mijts mjaanç tehñ miøj mjaanç tehñ jiaançhä.

⁸ Nøm mijtsäda'a hamdsoo mniänømyii cooc tyijy Jesucristo mmäbaatnä nej yhojiäya'ahatiän, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy mjaanç tehñ miøødä. Jaduhñ mäwiin mijts nniibiädaacänä nebiä jäya'ayhajxy hanehmbän, cooc tyijy mijts cuñdujt mmaas møødä que højts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduñ. Hoy hijty jaduñ coo hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduñ cu nhanéhäm. ⁹ Pero højts Diosquexypä, jaduñ mäwiinhøch ndijy højts Dios xpiädaacy nebiä cuñdujtmøød ca'a hidaambän. Jaduhñ mäwiin højts xpiädaacpä nebiä cádieyhäna'c yagho'oga'añiijän. Hijxwiinduum højts jaduñ njaanç tehñ chaachpøcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e højts jaduñ xyhijxp, møødä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. ¹⁰ Nømä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy. Paady højts jaduñ xñänømy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Pero mijts, mjaanç tehñ ñiguiumäyyp hajxy jaduñ cooc tyijy mijts ja'a Dios xjiaanç tehñ yajwiinjuø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ højts jäya'ayhajxy xñänøømbä cooc tyijy højts Diosmäjaa nga'a møødä. Pero mijts, mjaanç tehñ miøød ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijts ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä wiingudsähgøoby. Pero højts jäya'ay xjiaanç tehñ piejxp xjiaanç tehñ tiehmb cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy. ¹¹ Jaguiay jayhu'ugy højts naxy nhity homiänaaxøøjä. Hagøødsø'oy højts nwiit nducxy naxy nmäwädity. Xjiaanç tehñ chaachtiumb højts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxøøjä. Cab højts tsänaadiaact maa tøø nmøødhaty ni mänaa. ¹² Hamdsoo cøøhaam hamdsoo tecyhaam højts nduñ nxyjy. Jaduhñ højts nnägaayyøc nbaady. Coe højts jäya'ay naxy xñänømy haxøøgiaty, cab højts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxon højts nhadsoy. Coe højts jäya'ay naxy xyajtsaachpøcy, nmee'xtuipxy højts jaduñ. Cab højts waamb jaduñ nnä'ägädä mäna'añ. ¹³ Coe højts jäya'ay naxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xxieemy højts jaduñ njaanç tehñ yhadsoy. Høxtä jäda'anäbaadyñä højts jäya'ay xyhixy nebiä hujts nebiä haayän.

¹⁴ Hermanodøjc, jaduhñhøch mijts njuøøñä nebiä hamdsoo huungän. Páadyhøch mijts jaduhñ nmägäpxy nhane'emy. Cábøch mijts jaduhñ nyajtsähdiuna'añ. ¹⁵ Hoy mijts häna'c xjia yajnähixø'øy nämay ja'a Jesucristocøxpä, høøch mijts jaduhñ tu'uquiiä xtieedyhajp ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä cooçh mijts jayøbajt nyajnähixø'øyy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo jadähooç jiuypjøjtägajch. ¹⁶ Jaduhñhøch mijts nja nämä'ay cooçh hajxy jaduhñ xpiahixät.

¹⁷ Y ja'a Timoteo, jaduhñhøch je'e ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhñ jiaançh tehñ quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy. Páadyhøch jim tøø nguexy maa mijtsän nébiøch mijts jaduhñ xjahmiejtstá'agät cooçhä Jesucristo nbanøcxy. Wiinduhmyhagájpthøçhä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxøøyyä maa tsajtøjcän. ¹⁸⁻¹⁹ Høøch, möbädájøch jim nnøcxaambä maa mijtsän coo Dios jaduhñ miäná'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbøcy cooc tyijy jaduhñ jim nga'a nøcxa'añ, je'eguiøxpä cooc tyijy njaançh tehñ chähgø'øy. Paady hajxy jiaançh tehñ ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy jiaançh tehñ miäná'añ. Pero cooçh jim jaduhñ njaançh nøcxät maa mijtsän, mänitøch jaduhñ jim nhixa'añ pø jaançh tøyhajt ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh møødä, ja'a hajxy jaduhñ niguiumáayyábä. Paady hajxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh tehñ miøødä. ²⁰ Je'e jaduhñ jaançh tehñ choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät. Cab jaduhñ choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä xi'ig mnä'ä mädiá'agät. ²¹ Nøcxaambøch jim maa mijtsän. Coo mhaxøøgcuhdujt hajxy mna-jtshixø'øwät, mänitøch hajxy hoy yajxon nmøødmädiá'agät. Pero pø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nna-jtshixø'øwa'añ, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ coo hajxy nyajcumädöwät.

5

¹ Tøøch nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaançh tehñ jiatcø'øy maa mijtsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mäbøcy. Yhamdsoo huudájäc jaduhñ miøødtsänaaby. Ni pøn jaduhñ quia'a jatcø'øy, ni ja'a cajpä jiuðiošhajxy. ² Hahixøøby jaduhñ coo yø'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät. Co mhojy hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab hajxiäda'ä waamb tøø mnä'ägädä nämä'ay. Höçhädiuunnä jaduhñ coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mniguiumayii. ³⁻⁴ Høyhøch jim nga'a jagä hity maa mijtsän, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ cooçh mijts nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhñ miøødtsänaabiä. Mänit hajxy myajpádsómät coo hajxy hánajty mhamugø'øy. Diøshøch ja'a cuhdujt jaduhñ xmiøoyy cooçh mijts jaduhñ nhané'emät. ⁵ Cab hajxy jim myajmėjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhñ chaachtüniä ja'a møjcu'ugöngäm. Wehñdä jaduhñ yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät coo haxøøg jiatcø'øy. Mänit jaduhñ ñähwá'adsät ja'a piojpä quiädiey. Mänit jaduhñ jim ñøcxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, ja'a nWiindsønhájtämbä.

⁶ Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajcumáyät. Huuc mädoow hajxy, coo jäya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitä chooy hajxy piädaacä harinajooty. Mänit hajxy yajmätjwäditø'øy. Mänitä harina chooy yajtägø'oyii. ⁷ Paadiä craa hajxy mga'a yajmėjtsnät maa tsajtøjcän coo mijts jaduhñ mnä'ä pahijxpät ja'a haxøøgpä. Jaduhñ mijts jaduhñ mga'a padu'udägøöbiät. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñ nbojhájtäm ngädieyhájtäm hajxy xya-jnähwáatsäm. ⁸ Jaduhñds je'e, tsögä haxøøgpä hajxy najtshixø'øyyäm. Tsögä tøyhajtpä hajxy hamuumdu'joot hoy yajtu'uyóhyyäm.

⁹ Tøøch mijts ja'a nocy tu'ug nyajnäjaayø'øy coo hajxy mga'a mägu'ughádät ja'a jäya'ayhajxy haxøøgwädijpä. ¹⁰⁻¹³ Je'eçh jaduhñ nnänøømby pønnda'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduhñ mmägu'ughádät ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawädijpä, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpä, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøöbiä, møød hajxy jäya'añähwaambejpä, møød hajxy jaduhñ müücäp wädijpä, møødä jäya'ayhajxy mee'tspä. Ni jäya'ay jaduhñbä hajxy mga'a møødcäyät, pøn tyijy jaduhñ tuumb hermano. Tspicøxp hajxy jaduhñ jim mhøxquejxpädsómät maa tsajtøjcän, pønjaty jaduhñ haxøøgwädijpä. Pero cab højts cuhdujt nmøødhájtäm maa jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy ca'a tuumbä hermano, hoy hajxy jaduhñ jia wädijpä haxøøg. Dios jaduhñ najuøøby nebiä tsaachpä hajxy mio'owa'añii. Homiajatiä jäya'ay hajxy nbáatäm ja'a hajxy haxøøgwädijpä, møød ja'a jäya'ajie'e hajxy hadsojpä, møød ja'a mee'tspähajxy, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøöbiä.

6

¹ Hermanodøjc, coo mijts hánajty mnñähxø'øwø'owa'añii, jim hajxy mnøcxät maa Dios quiu'ugän; cab hajxy jim mnøcxät maa cuduunghajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhñä hermanohajxy näje'e jiatcø'øy. ² Tögä cab hajxy mnajuø'øyä coo højts jäya'ayhajxy nägøxiä nyajtøyhajtyegäänäm ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, coo Jesucristo quiädaactägätsät. Paady hajxy hánajty jaduhñ ndunäänäm coo Dios hajxy xquiu'ughájtäm.

Hoorá, pø myajtøyhajtyegaamby hajxy hånajty jaduhñä, tii hajxy coo mga'a jajpä yajtøyhajtyec mädyiibä ca'a tsipjaty. ³ Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo Diosmoonsäbaady hajxy nyajtøyhajtyegäänämbä, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum. Jaduhñds je'e, hoy hajxy jaduhñ nyajtøyhajtyejcämät mädyijaty hädaa yaabä naaxwiimbä. ⁴ Pø jii hajxy tijaty myajtsibø'øy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, tii hajxy jim coo nõcxy myajtødiägø'øy maa hajxy ca'a mabøjpän. ⁵ Höchähdiuunnä hajxy jaduhñ mjatcø'øy, jii jajpähänä'cäda'aduhñ maa mjijsän tu'ug metsc. Je'eduhñ xyajtødiägø'öyyäp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc. ⁶ Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy hamiñ haxøpy mniñäxø'øwø'øwø'øjät maa cuduungän, ja'a Diosmädia'agy ca'a mabøjpä.

⁷ Coo hajxy hånajty tijaty myajtsibø'øy, myajcähxø'py hajxy hånajty jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cuduiñ. Maas hoy hit jaduhñ coo pøn xmiägädieéyät, coo pøn xmiäméedsät, cab hajxy mnäxø'øwø'øwät. ⁸ Pero cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mnimiägädieéyø'øjät, coo hajxy mnimiäméedsø'øjät, haagä hermanodøjc.

⁹ Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo haxøøghänä'c-hajxy jim quia'a tægø'øwa'añ maa Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduhñ. Jue'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a haxøøgjäy'ayhajxy, ja'a hajxy nimiøødsänäyaybä jabiøcy, møød hajxy quepychech naaxpoch wiingudsähgøøbiä, møød hajxy wiingjäy'ay tiø'oxiøjc møødsänäbiä, møødä jäy'ay miäy'adiøjc møødsänäbiä, ¹⁰ møødä mee'tspähajxy, møød hajxy jäy'ajie'e hadsojpä, møød hajxy müücäp wädijpä, møød hajxy wi'i quiaxpä, møød hajxy mee'tspä hønnda'agyhaam. Pønjaty jaduhñ jatcøøby, cab hajxy jim tiägø'øwa'añ maa Dioswiinduumän. ¹¹ Jaduhñ hajxy hijty näje'e mbajtcøøbiä. Pero tøø Dios ja'a mbojpä mgädieehajxy xyajnäwha'açh ja'a yHespírituhaam maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønähjätmbä. Jaduhñä Dios hajxy tøø xpriädäacäm coo hajxy hoy nwädijtämät, coo hajxy hoy njäy'ayhäjtämät nebiä jioot jaduhñ chocy.

¹² Jaduhñä jäy'ayhajxy näje'e miäna'añ coogä cuhdujt jaduhñ myiñ cooc hajxy hotyijatiä nduunämät nnäjäxämät. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ xyhahixø'öyyämät coo hajxy cøxiä wiinä nduunämät nnäjäxämät. Y cab hajxy ndehñ yaghanäxämät nebiä nwiinmahñdy hajxy hoy nhøxhijxämät. ¹³ Paadiä Dios jøø'xytøjc caadiøjc hajxy xmiöoyyäm coo hajxy jaduhñ ngäyayämät coo hajxy jaduhñ nhüücämät. Pero nä'ä mädyöyä hajxy ngäyayämät nhüücämät, cab hajxy ngaayyhanäxämät. Pero cab jaduhñ ñeipiä pø cáayyäm pø ca'a ngäyayäm; hix, ñä'ägädä yajcuhdägoyyaambiä Dios je'e. Paadiä Dios hajxy xpriädäacäm coo miädia'agy hajxy nyadiuunämät. Pero cabä jioot jaduhñ chocy coo hajxy haxøøg nwädijtämät. ¹⁴ Nebiä Dios ja'a yHuung yagjujyipiøjquän, jaanä jaduhñ højts xyagjujyipiøgäänämbä ja'a miäjaahaam.

¹⁵ Huuc mäadow hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm, paady jaduhñ quia'a nä'ägädä hoyyä coo cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät. ¹⁶ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ, coo jäy'ayhajxy ñimiøødma'awø'øjät, jaduhñä Dios yhixy nebiä tu'ugpä jäy'ayän. Jaduhñds je'e, coo cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät, jaduhñä Dios hajxy xyhijxäm nebiä tu'ugpä jäy'ayän. ¹⁷ Pero coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxämät, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhjätämät.

¹⁸ Cabä cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät; haxøøg jaduhñ. Hoy hajxy nej cu mja jatcø'øw, cabä mni'x cabä mgopc nej jiaty jädät. Pero coo cuhhiñdo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät, mnä'ägädä mägädiehbiä mhamdsoo ni'x ja'a mhamdsoo copc hajxy jaduhñ. ¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespíritu jiihy yhity mjuøhñdiotyhajxiä. Dios hajxy jaduhñ xmiöoy. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyhuunghajp, paadiä miädia'agy hajxy myajtuunät; cabä mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúnät. ²⁰ Paady hajxy xyhuunghaty coo yHuung hajxy xñähho'tuuty. Paady hajxy hoy mwädität, jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo Dios miojja jiaançhä.

7

¹ Hoorä, tsøg hajxy mädiäacäm waambátyhøch mjijs xmiäyajtøøy nocyhaam. Hoy hit jaduhñ coo ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc quia'a møødsänä'awät. ² Pero coo hajxy hånajty mga'a mee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo to'oxiøjc hajxy mnä'ägädä pøgät, y weenä to'oxiøjc ja'a ñihyhap miøødhjät. ³⁻⁴ Ja'a pøcyjiäy'ayhajxy, hamiñ haxøpy hajxy ñimiøødma'awø'øjät. Cabä cuhdujt hajxy nmøøddä maa mhamdsoo ni'xhaxiän. Hix, pø xmiøødma'awaamämbä mjamiøød jaduhñ, naxy mdehñ miøødmá'awät, cab jaduhñ mnimiøøjjø'øgø'øjät. ⁵ Jaduhñ hajxy mnä'ägädä cuhdujthädät coo mõjcu'ugong hajxy xñä'ä yajtu'udägöyyät. Coo hajxy jaduhñ nämetsc mmänä'anät coo Dios hajxy mba'yá'axät, mänit jaduhñ hoyyä coo hajxy mga'a nimiøødma'awø'øjät hamiñ haxøpy. Hoorä, coo Dios hajxy hånajty tøø mba'yá'axy, mänit hajxy mnimiøødmáawägombät. Mänitä mõjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a yajtu'udägöyyät.

⁶ Cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy mädsibø'øbä mbøgät. Nnä'ä móobiøçhä cuhdujt jaduhñ. ⁷ Maas hoy hit jaduhñ coo hajxy jaduhñ mnä'ägädä hidät nidiuhñ nebiøch høøçh

jaduhñ nhitiän. Pero cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm. Näje'e hajxy tøø xpiädäacäm coo hajxy nidiuhm nhijtämät, näje'e caj.

⁸ Jaduhñds je'e, pøn jaduhñ nidiuhmhajpnä, jaduhñ ñä'ägädä mähmø'öwät nidiuhm nébiøch høøch nhitiän. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a yaamgto'oxyhajxy, cab hajxy piøjtägätsät. ⁹ Pero pø cab hajxy mmee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo hajxy mbøgåt, coo cuhññdo'oxiøjc hajxy xñä'ä yajcuhhñät.

¹⁰ Pero pønjaty jaduhñ tøø piøjnä, cham hajxy nmägäpxy nhane'emy. Ca'a yhøøch nhamd-soo mädia'agy hädaa; Diosmädia'agy hädaa. Cab jaduhñ yhooyä coo to'oxiøjc ja'a ñihyhap piuhwä'adsät. ¹¹ Pero coods jaduhñ piuhwä'adsät, cabä wiingya'adiøjc wyiingpøgåt. Maas hoy coo ñihyhap ñä'ägädä nämejstägätsät. Y ja'a ya'adiøjc, jaanä jaduhñ je'ebä, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät.

¹² Chämhøch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiä'agyhøch hädaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pø jii ya'adiøjc tu'ug mäbøjpä, pø cabä tio'oxiøjc miäbøcy, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät pø jaac møødtsäna'awäänäp ja'a tio'oxiøjcäm. ¹³ Jaanä jaduhñduhmbä, pø jii to'oxiøjc mäbøjpä, pø cabä ñihyhap miäbøcy, cabä ñihyhap ñähgué'egät pø jaac møødtsäna'awäänäp ja'a ñihyhápäm. ¹⁴ Coø ya'adiøjc ja'a Diosmädia'agy hñajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'e ja'a tio'oxiøjcäm je'eguiøxpä coo tio'oxiøjc miäbøcy. Jaanä jaduhñduhmbä, coo to'oxiøjc ja'a Diosmädia'agy hñajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'ebä ja'a ñihyhápäm je'eguiøxpä coo ñihyhap miäbøcy. Coø hajxy jaduhñ yhodiuumä, paadiä yhuunghajxy jaduhñ yhodiuumäbä. Pø cabä tiaj tieedy häxøpy nidu'jäya'adiä quia'a mäbøcy, cab hajxy häxøpy yhodiuumäbä. ¹⁵ Pøn jaduhñ mäbøjp, coo jiamioød ja'a ca'a mäbøjpä hadsip miänä'anät coo hajxy ñiyhøxmädsøøjtät, ween hajxy jaduhñ ñiyhøxmächii. Jaduhñ jiäcømbät nebiä tøø quia'a pøquiäbä. Hix, chojpiä Dios jioot jaduhñ coo hajxy hoy nhijtämät. ¹⁶ Pøn jaduhñ mäbøjp, cab jaduhñ yajnajuø'øy pø yajmäbøgaambytiä ja'a jiamioød ja'a ca'a mäbøjpä.

¹⁷ Cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädäacäm. Jaduhñ hajxy jootcujc njaac hjtämät neby hajxy hñajty nhijtäm mänaa Dios hajxy xyajnähdijäm coo hajxy nmäduunämät. Hädaa mädiä'agyhøch homiaajä nyajnähixøøby majatiä hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswiingudsähgøøbiä. ¹⁸ Højts judíos, coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxäm, cab hajxy ndsähdiiunämät, hoy hajxy nja judiøshajtäm. Y ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy panøcxpä, ni je'ehajxy quia'a tsähdiünät, hoy hajxy quia'a ja judiøshaty. ¹⁹ Cab jaduhñ ñeipiä pø mjudioshäjp, pø caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo Dios miädia'agy mgudiünät. ²⁰ Jaduhñ hajxy mjaac hidät neby hajxy hñajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijiiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. ²¹ Näje'e mijts jäya'ay xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja panøcxy. Cab hajxy jaduhñ mmøjpadä'agät. Pero pø cabä mwindsøn hajxy xyajtunaannä, ween hajxy xyhøxmajtsnä. ²² Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät, hoyyä jäya'ay hajxy hñajty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Hix, tøø Jesucristo hajxy xyajnähwäatsäm ja'a nbojpähajtäm ja'a ngädieeyhajtäm. Hoorä, pønjaty hñajty ca'a je'ehajtäp jaduhñ nebiä waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnähdijyijän ja'a Diøsääm coo miädia'agy hajxy miäbøjcät, moonsä hajxy je'e tiünäp ja'a Jesucristocøxpä. ²³ Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nmäbøjcänä. Cabä jäya'ay miädia'agy hajxy nmäbøjcänät. ²⁴ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, jaduhñ hajxy mjaac hidät neby hajxy hñajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijiiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nmädünät.

²⁵ Myajtøøw hajxy jaduhñ pø hahixøøby jaduhñ coo cäxyiihäna'c-hajxy piøgåt. Høøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero hahixøøby jaduhñ coøch mijts nmädia'agy xmiäbøjcät; hix, Diøshøch jaduhñ tøø xyajnähdijy coøch nmädünät. ²⁶ Pues høøch jaduhñ mänaam b coo jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy mga'a pøgåt, je'eguiøxpä coo tsø'ty häyohn wiädijnä jäda'ahaty. ²⁷ Pø jii mdo'oxiøjc, caj mhøxmädsät. Y pø cabä to'oxiøjc mmøødä, ca'a mhøxta'ay. ²⁸ Cab jaduhñ yhaxøøgå coo mbøgåt; y coo cäxyiihäna'c jaduhñ piøgåt, ni jaduhñ quia'a haxøøgå. Pero coo hajxy jaduhñ piøgåt, maas hamäjaa jiugyhajt hajxy miänaxa'añ. Päädyhøch jaduhñ nja mäna'añ coo hajxy quia'a pøgåt.

²⁹ Hermanodøjc, jue'ech jaduhñ nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a habaady coo Jesucristo yaa quidiäactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy yaa jejcy njaac tunäänäm. Jaduhñds je'e, pønjaty to'oxiøjmøød, jaduhñ hajxy xyiicta'ag miädiaactä'agät nebiä Dios hajxy hoy miädünät. Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñämäañät. ³⁰ Pønjaty jaduhñ jootmayhajp, ween hajxy jaduhñ quia'a jootmayhajnä. Pønjaty jaduhñ xoonäacp, ween hajxy jaduhñ quia'a xoonäacnä. Y ja'a hajuubiäðøjc-hajxy, ween hajxy jaduhñ yhyty nebiä toogy hajxy ca'a møødpän. ³¹ Pønjaty jaduhñ yaa tsänaaby häyoob hädaa yaabä naaxwiin,

ween hajxy jaduhñ yhity neby hajxy tii ca'a møødpän. Hiḅ, hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy chamñ nhíjxám, cøxaamb hädaaduhñ quiuhdägoyya'añ.

³² Jadúhñhøch njoot chocy coo hajxy tii mǵa'a nádañ mǵa'a námáyät. Ja'a ya'adiøjc nidiuhmhajpá, caj tii ñädajy ñámáy. Jagoo tiajy miay nebiä Dios hoy miädúnát. ³³ Pero ja'a craa to'oxiøjmøødpä, je'e tiajpy miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miøødhídát. ³⁴ Y cabä Dios hoy miäduna'añ. Jaaná jaduhñä cäxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay nebiä Dios hajxy hoy miädúnát. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Pero ja'a to'oxiøjc ja'a ya'adiøjmøødpä, nebiä ñihyhap hoy miøødhídát, je'eyyá ñä'ä tajpy ñä'ä maaby.

³⁵ Páadyhøch jaduhñ nmána'añ, mijts jaduhñ nja puhbadaañ. Caj mijts jaduhñ nhane'ema'añ. Pero chøjpiøch njoot jaduhñ coo hajxy hoy yajxón mwädítát, coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnát.

³⁶ Pø jii mhuunghajxy tøø quiäxyiiø'øy, ween hajxy piøcy, pø chojpy mjoothajxy jaduhñ. Cab jaduhñ yhaxøøgä coo hajxy jaduhñ piøgät. ³⁷ Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piøgät, ween hajxy jaduhñ quia'a pøcy. Hiḅ, cabä cuhdujt pøn miøødá coo miich xyhané'emät maa mhuungcøxpän. ³⁸ Hoy jaduhñ coo mhuung myajpøgät. Jaaná hoy jaduhñbä coo mǵa'a yajpøgät; cab jaduhñ ñeipiä.

³⁹ Ja'a to'oxiøjc ya'adiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøødá coo wiingpá miøødtsaná'awät. Pero coo ñihyhap yhó'ogät, mänit mábøcy wyiingpøgät pøn jaduhñ chojpy. Pero tsipcøxpä hermano wyiingpøgät. ⁴⁰ Pero maas jootcuyc yhidät coo quia'a nä'ägädä pøjtägätsät. Høøch jaduhñ mänaamb. Ja'a Dioshespiritøc ndijy jaduhñ xñajtsapxøøyyäp.

8

¹ Näje'eçh hajxy tøø xmiäyajtøy pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät ja'a häna'c-hajxy quepychecchiinduum yojxypä. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nägøxiä tøø nmädoyhajtäm hädaagøxpä. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmánaañämät cooc tyijy hajxy cøxiä nwiinjuøøyyäm. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e miänaambä, ja'a hajxy yajcumayaambä. Pero coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nniimié'e'xämät, mänitä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbøjcämät. ² Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy hotyijä jiaty, hønndaacp jaduhñ. Cab jaduhñ tiøyyä coo hotyijä jiaty. Ween jaduhñ jiaac habøcy. ³ Pønä Dios jaduhñ wiingudsähgøøby, ñajuøøbiä Dios jaduhñ pøn je'e.

⁴ Tsøg hajxy jadähooc jiaac mädiäcäm pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c-hajxy quepychecchiinduum yojxypä. Bueno, nnajuøøyyäm hajxy coo quepychecch naaxpoch quia'a jujyquä. Y nnajuøøyyäm hajxy coo Dios tiu'ugä. ⁵ Mayyä jäya'ayhajxy jaduhñ miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshajxy miayyä jim tsajpootyp chaads yaa hädaa yaabä naaxwiin. Je'eg hajxy jaduhñ jiaançh wiingudsähgøøby. ⁶ Pero højts jaduhñ mänánañäm coo Dios tiu'ugä, ja'a nDeedyhajtäm. Je'e jaduhñ hädiuum cøxiä näguipxy møødá yHuung. Paady hajxy jaduhñ xquiunú'xäm xpiädiäcäm coo hajxy jaduhñ ween nwiingudsähgøøyyäm. Jaduhñ hajxy nmánaañäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønähajtäm. Cabä wiingpá hajxy nwiindsønähajtäm. Møød je'e cøxiä yhädiuumbä. Høxtä højtspaadyhajtäm hajxy xquiunú'xäm.

⁷ Pero cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøcy coo quepychecch quia'a jujyquä, coo naaxpoch quia'a jujyquä. Näje'e jäya'ay quepychecch naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyyä. Y coo hajxy jaduhñ chü'udsät tijaty jäya'ayhajxy yojxyp quepychecchiinduum, jootmayhajp hajxy jaduhñ cooc tyijy jaduhñ quia'a hoyyä coo hajxy chü'udsät. Hiḅ, je'enä hajxy jaduhñ miäbøcyä cooc tyijy quepychecch jiujyquä. ⁸ Nnajuøøyyäm hajxy coo Dios quia'a møjpáda'agy pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. Cab jaduhñ ñeipiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. ⁹ Pero hoy hajxy nja najuøøyyäm jaduhñ coo quia'a nejpiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm, maas hoy hit jaduhñ coo nga'a tsú'tsämät, pø jii hermanohajxy näje'e quia'a najuøøbiä coo jaduhñ quia'a nejpiä coo hajxy ndsú'tsämät. ¹⁰ Tsøc mädiäcäm coo miich mnajuøøy coo jaduhñ quia'a nejpiä coo yø'øduhñbä tsu'uçh mdsú'tsämät. Hoorä, tsøc mänánañäm coo miich yø'øduhñbä tsu'uçh hánajty mdsu'uçh maa quepychecchiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduhñ tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøøbiä coo jaduhñ quia'a nejpiä coo miich jaduhñ mdsú'tsämät, wehndä je'e xpiadsú'tspät. Wehndä miäna'anät cooc tyijy jaduhñ tøø quädieey coo jaduhñ tøø xpiadsu'uçh. ¹¹ Y coo jaduhñ quädieeyät, miichä pojpä hánajty mnøød je'eguiøxpä coo miich hánajty tsu'uçh hánajty jim mgay. Hiḅ, tøø mähdiøjc ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. ¹² Y coo miichä mähdiøjc jaduhñ myajcädieeyät, jaduhñ hánajty tøø piaady nejpä miichä Jesucristo hánajty tøø mnägadieeyän. ¹³ Hoorä, pø cädieeyambä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooçh høøch yø'øduhñbä tsu'uçh ndsú'tsämät, cábøch jaduhñ nnä'ägädä tsú'tsämät mänaa, coo hermano ñä'ä cädieeyät.

9

¹ Cábøch pøn xyhane'emy, túhmäts. Diøshøch xwyiinguejx, túhmäts. Hamdsooçhä Jesu-cristo nhijxy, túhmäts, ja'a hajxy nWiindsønñájtämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøjc, túhmäts. ² Näje'e jäya'ayhajxy miána'añ cooc tyjy høøçhä Dios tøø xquia'a wiinguexy. Pero mmøødä tøyhajt hajxy jaduhñ cooçhä Dios tøø xwyiinguexy, je'eguiøxpä cooçhä mijts nyajmäbøjcy ja'a Diosmädia'agy.

³ Cooçhä pøn mänaa xñäma'ay cooc tyjy høøçhä Dios tøø xquia'a wiinguexy, jaduhñhøch naxy nhadsøy: ⁴ Nmøødhøch ndijy cuhdujt jaduhñ cooçhä mijts cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiøxpä cooçhä Diostuung nduñ. ⁵ Ja'a Jesucristo yhuchhajxy, miøødä cuhdujt ha-jxy je'e coo hajxy wiädität to'oxiøjmøød. Jaduhñä Pedro miøødäbä, møødä Dioswi-inguexyxpähajxy. Jaduhñhøch cuhdujt nmøødäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyjy høøçhä nga'a møødä. ⁶ Tøgä mmänaamb mijts jaduhñä coo højts cuhdujt nga'a møødä coo højts nduung nnajtshixø'owät, coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, høøçhä møødä Bernabé. Ja'a Diosquexyhajxy nägøxiä, tøø tiuung hajxy ñajtshixø'oy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ⁷ Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduhñ højts nyajmäjuuyämbä. Hix, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a cudsaatypcamhajxy, jiøø'xypä tsaatypts'am hajxy. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a meegcueendähajpähajxy, yhuucypä meegtsi'tsnøø hajxy. ⁸ Ca'a yhøøçhä nhamdsoo mädia'agy hádaa; jaduhñä mädia'agy miánaambä ja'a Moisés jecy quiujáhyäbä. ⁹⁻¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsø'ogät coo trigopajc hänäjty tiehñjo'øch." Cooc Dios jaduhñ jecy miánaañ, jaduhñ miánaañ coo højts nyajmäjúyät. Hix, ja'a hänä'c naaxpuhbähajxy møødä tsijpædøjc-hajxy, ñajuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy yajmäjuuyä'añ. Jaanä jaduhñ højtspä, jaduhñ højts nyajmäjúubiät. ¹¹ Coo højts mijtsä Diosmädia'agy tøø nyajnähixø'oy, paady hajxy xmiájúyät. ¹² Mmäjuubiä Diosquexy hajxy, túhmäts; maas may højts cuhdujt nmøødä coo højts mijts xmiájúubiät.

Pero cahnä højts mänaa nmäna'aññä coo højts nyajmäjúyät. Chojpy højts njoot jaduhñ coo Diosmädia'agy wiä'xät, ja'a Jesucristoøxpä, paady højts nhity jamiájuy. ¹³ Pero nmøød højts cuhdujt jaduhñ coo højts nyajmäjúyät. Hix, ja'a hänä'c-hajxy jim tuumbä tsajtøogooty, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quiáyät tjatiä cu'ughajxy jim quiuyoxøøby maa altarän. ¹⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, tøø Dios yhane'emy coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjúyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä, je'eds hajxy jaduhñ mäjúyap. ¹⁵ Pero høøçhä, cábøch mänaa tøø nmäna'añ cooçhä mijts xmiájúyät. Jaduhñhøch njoot chocy cooçhä jamiájuy ndúnät. Y cooçhä háyaa nnä'ä yuuhø'ogät, cab jaduhñ ñejpiä, nägøøch hänäjty tøø nduñ jamiájuy.

¹⁶ Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. Pero Diøshøch xwyiinguejx cooçhä nyajwá'xät høøçhä; cábøch hamdsoojuot nyajwa'xy. Paady, cábøch nyajcumaya'añ. Y cooçhä Diosmädia'agy jaduhñ nga'a yajwá'xät, xya-jcumädøwäbøçhä Dios jaduhñ. ¹⁷ Cábøch hamdsoojuot ndägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Diøshøch jaduhñ xwyiinguejx cooçhä miädia'agy nyajwá'xät. Cooçhä häxøpy tøø ndägøø'oy hamdsoojuot, mänitøch cu nyajmäjuuyy. ¹⁸ Jaançh tehñ xioondäacpøch jaduhñ cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy jamiájuy, høyhøçhä cuhdujt nja møødä cooçhä cu nyajmäjuuyy.

¹⁹ Hix, cooçhä jaduhñ nduñ jamiájuy, cábøch pøn xyhane'emy. Pero çhöjpiøch njoot jaduhñ cooçhä hoy piøgä xyhane'emat, nägøø Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. ²⁰ Cooçhä jim nhijty maa judiøshajxiän, jaduhñhøch nguhdujthajpä nebiä judiøshajxy quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcy. Y cooçhä jim nhijty maa jäya'ayhajxy hänäjty yhane'emyjün ja'a Diosmädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujáhyäbä, jaduhñhøch nyaghanehmbä neby hajxy hänäjty yaghanehmbän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcy, høyhøçhä cuhdujt nja nmøødä cooçhä nga'a yaghane'emat. ²¹ Y cooçhä jim nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judiøspä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a cudiuumbä, ja'a Moisés jecy quiujáhyäbä, jaduhñhøch nguhdujthajpä neby hajxy hänäjty quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäbøjcpä. Cábøch nmäna'ana'añ cooçhä Dios ja'a miädia'agy hänäjty nga'a mäbøjcä. Hix, nmäbøjcäbøçhä Jesucristo miädia'agy jaduhñ. ²² Y cooçhä jim nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'xy ca'a wiinjuøøbiä, jaduhñhøch nbaguhdujthajpä neby hajxy hänäjty quiuhdujthatiän, je'eguiøxpä cooçhä hänäjty nya-jnähixø'øwa'añ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuaø'owät. Majátýhøch jaduhñ nwädiy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, cábøçhä jäya'ayhajxy jaduhñ nyagiootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbøcy. ²³ Páadyhøch jaduhñ nguhdujthaty, jaduhñhøçhä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät. Y cooçhä jäya'ayhajxy may nyajmäbøgät, mänitøch jaduhñ nxoondä'agät.

²⁴ Coo jäya'ayhajxy naxy ñiyhøxpäyø'øgyii, tu'jäya'ay jaduhñ nøcxy quiuhäyø'øgy, ca'a ñägøxiä. Tøyhajt jaduhñ. Jaduhñ mäwiin højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm, naxy hajxy hoy ndehm quiudiünämät, jaduhñ hajxy jim nñøcxämät Dioswiinduum. ²⁵ Høxtahmñsä häyø'pædøjc-hajxy, tu'jøjpiä jioot ja'a wyiijnmahñdy hajxy naxy piäda'agy coo hajxy jaduhñ quiuhäyø'øgät, túhmäts. Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhñ quia'a nä'ägä

nähdöñ. Premio hajxy jaduhñ móooyäp, y cab jaduhñ ñä'a jecy. Pero højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy hoy njaanč tehñ quiuiduünämät, mänit hajxy jaduhñ jim nnöcxämät Dioswiinduum. Jimds hajxy jaduhñ nhíjtämät cøjxta'axiøø. ²⁶ Ja'a häna'c cuhäyø'päðøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhñ ñä'a päyø'øgy, cab hajxy jaduhñ yhimybiäyø'øgy miaamybiäyø'øgy. Ja'a boxeadorhajxy jajpä mägox mädeç, cab hajxy jaduhñ ñä'a yemy ñä'a wopy. Jaduhñ mäwiinäts heøçh, tu'jõpiøçhä Diosmädia'agy nbanöçxy. ²⁷ Cábøçhä haxøøgpä jaduhñ nnä'ägä nähdoñ. Ngudiümbiøçhä Diosmädia'agy jaanč tehñ yhoy. Páadyhøçhä Dios jim xyajñöçxa'añ maa wyiinduumän. Y cooçh jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cábøçh jim xyajñöçxät, höyhøçhä jáya'ayhajxy hánajty tøø nja yajwiinhixø'øgy.

10

¹ Hermanodøjc, huuc mädw hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a joc ja'a näma'a jaduhñ quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy hánajtiän, møødä Moisés. Mänit hajxy jaduhñ jecy piadu'ubøjcy nägøxiä näwiinä. Mänit hajxy nägøxiä ñøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch. ² Ja'a Moisés hajxy hánajty näguipxy miøødwädijpy nägøxiä maa joc hajxy hánajty piawäditiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejiiooty. ³ Mänitä Dios hajxy miooyyá ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaaay nägøxiä. ⁴ Mänitä Dios ja'a tsaa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nøø tiägøøyy xee'xpä. Mänit hajxy nägøxiä ñøøhuucy. Jaduhñ mäwiinäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hix, puhbéjtäp hajxy hánajty ja'a Crístäm majaty hajxy hánajty wiädity. Ja'a Cristo, Dios yHuung je'e. ⁵ Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nämay quiuiduunñ. Cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaayyá. Paady hajxy jim tiu'uho'cy pactuum.

⁶⁻⁷ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy, coo quepychech ja'a naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyy. Hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a paduünämät. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Mänit hajxy quiaaay yhuucy quepychechwiinduum; mänit hajxy yhejch piujty quepychechwiinduum." ⁸ Näje'e hajxy haxøøg jiatcøøyy. Paady hajxy nähi'xtägøøg mil yho'cy tu'xøøbä. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a paduünämät. ⁹ Näje'e Dios hajxy yhiixmajch pø tøyhajt hajxy hánajty yajcumädowa'añijäm ja'a Dios. Mänit hajxy चाहनु'çhu'tsä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a paduünämät. ¹⁰ Näje'e hajxy hánajty jootcujc quia'a hity, je'eguiøxpä coo hajxy hánajty quia'a mäbøcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

¹¹ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty, hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a paduünämät. Paady cujaay yhyty. Hix, habáatnäp jaduhñ coo Jesucristo yaa quiädaactägats'añ. ¹² Pøn jaduhñ niñänøømäp coo hamuumdu'joot miäbøcy, naçxy tiehñ ñiyajcøpø'øwøøjät coo ñä'a tu'udägóyyät. ¹³ Mijts ja'a mõjcu'ugong xjia wi'i yajtu'udägóyyaamb. Hoy piønä jaduhñ jia yagjatcø'owa'añii haxøøg. Pero jaduhñä Dios miäna'añ cooc hajxy xpuihbedäanäm, neby hajxy jaduhñ nga'a tu'udägóyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy xpuihbedäanäm. Hix, cabä mõjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miäbaady nebiä Dios mäjaa miøødän.

¹⁴ Jaduhnds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naaxpoch hajxy mwiingudsähgø'øwät. ¹⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh tøyhajt nmädia'agy. Hix, mwiinjuøøby hajxy hädaaduhñ. ¹⁶ Coo tsuugay nyagjájätäm mänaa vino hajxy nhúucäm, mänitä Dioscujú'uyäp hajxy nyéjçäm. Je'e jaduhñ ñänøømby coo hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaanč tehñ yaghäyooyy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm maa hädaa yaabä naaxwiinän. Y coo tsajcaagy hajxy nyajniñäguidøøyyäm, je'e jaduhñ ñänøømgumbä coo hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x ja quiopc ñähdujcy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm. ¹⁷ Coo tu'ugpä tsajcaagy hajxy ngaamiñçäm, paady hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

¹⁸ Jaduhñä judíoshajxy yhiñpä tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy møødä Dios mänaa animal hajxy chu'uchän, ja'a jáya'ayhajxy yojxypä altarwiinduum. ¹⁹ Jaduhñhøch nmäna'añ coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Jaduhñhøch nmänaambä coo animal quia'a cunuu'xiä ja'a jáya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum. ²⁰ Caj pues. Ja'a jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøypä, coo animal hajxy yoxy quepychechwiinduum, ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduhñ wyiingudsähgøøby, ca'a Dyiosä. Cábøçh njoot choçy coo jáya'ay hajxy mmøødhídät tu'ugwiinmahñdy, ja'a mõjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä. ²¹ Pø mhu'ugaambiä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a mõjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaambiä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mgáyät ja'a mõjcu'ugongcøxpä. ²² Cab jaduhñ yhooyä coo Dios hajxy nyagjootmä'tämät. Hix, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

²³ Jaduhñä jáya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm hoy ñejpiä. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ yhawinmatsä coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät. Hix, coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyóhyämät. ²⁴ Näje'e

jäya'ayhajxy yhöxta'ay coo hajxy chänä'awät coo hajxy yhäyöwät. Pero maas hoy jaduhñ coo nmädöjc hajxy nbuhbéjtämät.

²⁵ Tsu'udsä tsu'üch hajxy jaduhñ mädyijaty jim too'cäp halaplazpa'c. Pero cab hajxy myajtöwät pø tøø jäya'ay animal hajxy yoxy quepychechwiinduum. Cab hajxy je'eduhñ mnä'ä taj mnä'ä mäyät ja'a tsu'üchcøxpä. ²⁶ Hix, jaduhñä Diosmädia'agy miädia'agy: "Dios jie'e hädaa cøxiä maa hädaa yaabä naaxwiimbän."

²⁷ Coo pøn hajxy jaduhñ xwiöwät mägaabiä, hoy jaduhñ coo hajxy mnöcxät, hoyyä craa ja'a Diosmädia'agy hänäjty quia'a jagä mäböcy. Y cab hajxy myajtöwät pø tøø animal hänäjty quepychechwiinduum yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmäyät ja'a tsu'üchcøxpä. ²⁸ Pero coo pøn hajxy jaduhñ xyhawäänät coo häna'c yø'ø animal hänäjty tøø yoxy quepychechwiinduum, cab hajxy jaduhñ mdsü'udsät, weenä craa jaduhñ quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø xyhawäänäbä. Jaduhñä craada'a tiajy miay coo jaduhñ quia'a hoyyä coo yø'øduhmbä tsu'üch hajxy ndsü'tsämt, ja'a häna'c vojxypä quepychechwiinduum. ²⁹ Ja'a craa tøø xyhawäänäbä, je'ečh jaduhñ nnänøømbä coo wehñdä jiootma'ada'añ. Cáböch jaduhñ nmäna'ana'añ coo mijts mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhaxiäda'a miäna'ana'añ: "Ween yø'ø craa jaduhñ nñä jootma'ady, nmöødhöch cuhdujt jaduhñ cooçhä animal ndsü'udsät, hoy häna'c tøø jia yoxy quepychechwiinduum. ³⁰ Haa ca'a, nnämäabiöçhä Dios Dioscujü'uyäp cooçhä hänäjty tøø ndsü'üch. Tiičh yø'ø craa jaduhñ coo xñä'ä näma'ay cooçh nga'a tsü'udsät."

³¹ Jaduhñds je'e, tsögä mädia'agy hajxy hoy yajxón yajtuun yaghjítäm homiädyiibä coo hajxy ngaaxy coo hajxy nhüucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduhñ xyhjxämät coo mädia'agy hajxy hänäjty hoy yajxón nyajtuun nyaghjítäm homiädyiibä, mänitä Dios hajxy miöjppäda'aga'añ jiaančhpäda'aga'añ. ³² Hix, coo mädia'agy hajxy hoy yajxón nyajtuun nyaghjítämät homiädyiibä, ni pøn jaduhñ quia'a jootmä'adät, ni ja'a judiöshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy cajpä judiöshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäböjpä. ³³ Jadühñhöch høøčhpä, hoy yajxónhöchä nyajtuñ nyaghty homiädyiibä nébiöçhä jäya'ayhajxy jaduhñ xquiumäyät. Cáböch pøn jaduhñ nyagjootma'ady. Hix, chójpiöch njoot jaduhñ coo jäya'ayhajxy nägøxiä nñhwä'adsät ja'a piojpä ja'a quiiädieeyhajxy. Cáböch njoot chocy cooçh nidiuhñ nbäädät ja'a hoybä ja'a weenbä.

11

¹ Nébiöçhä Jesucristo nbahixiän, jadühñhöch mijts xpiahjixpä.

² Hermanodöjc, xoonäcäpöch jaduhñ cooçh mijts xjahmiejtsta'agy homiänaajä, y coo Diosmädia'agy hajxy homiänaajä myajtuñ nebiätyhöch hajxy tøø nnajtscapxöyyäm.

³ Chójpiöch njoot jaduhñ coo hajxy mwiinjuö'öwät coo Jesucristo ja'a Dios Wyiindsöghaty y coo höjtsä Jesucristo nWiindsöghjítämbä, höjts ya'adiöjc-hjítäm. Jaaná jaduhñä ndo'oxiöjc-hjítäm hajxy xwyiindsöghjítämbä, höjts ya'adiöjc-hjítäm. ⁴ Maa hermanodöjc-hajxy yhamugö'öyän tsajtögooty, coo ya'adiöjc jim tu'ug Dyiospa'yá'axät kuhjumööd, cabä Jesucristo hamuumdu'joot wyiingudsähgö'öy; ni jaduhñ coo Diosmädia'agy kuhjumööd yajwiinhiö'öwät.

⁵ Jaaná jaduhñduhmbä, coo to'oxiöjc-hajxy jiiby Dyiospa'yá'axät cuhwa'ads tsajtögooty, o coo Diosmädia'agy hajxy jiiby yajwiinhiö'öwät cuhwa'ads, höchähdiuunnä hajxy je'eduhñ. Jaduhñ je'eduhñ piaady nejpian yø'ø to'oxiöjc quiiuhwaay hajxy yhöxmexypän. ⁶ Jaduhñds je'e, pø cabä to'oxiöjc-hajxy tiägö'öwa'añ tsajtögooty kuhjuuxy, ween hajxy jaduhñ nñägä yajcuhme'xy. Y pø tsähdiuumb hajxy jaduhñ cuhme'xy, ween hajxy nñguiuhjuuxyii. ⁷ Pero ja'a ya'adiöjc-hajxy, cab hajxy je'e ween tsajtögooty kuhjumööd tiägö'öbiä. Hix, jaduhñä Dios ja'a ya'adiöjc yhädiuun nebiä Diosän. Ja'a ya'adiöjc-cøxpä jaduhñ quiahxö'ögy coo Dios mäjaa jiaančh tehñ miöødä. Pero ja'a to'oxiöjc-cøxpä quiahxö'ögy coo ya'adiöjc mäjaa miöødäbä. ⁸ Coo Dios ja'a to'oxiöjc jecy yhädiuun, jayöjpä ya'adiöjc ja'a quiaačh tu'ug piöjçäxä. Mänitä to'oxiöjc yajwa'añguiojjä caächhaam. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian. Pero cab jaduhñ miäna'añ coo ya'adiöjc yajwa'añguiojjä ja'a to'oxiöjc quiaačhaam. ⁹ Ja'a ya'adiöjc-cøxpä ja'a to'oxiöjc yhädiuunäbä. Cab hajxy nmänäänämät coo ya'adiöjc yhädiuunä ja'a to'oxiöjc-cøxpä. ¹⁰ Päadiädsä to'oxiöjc-hajxy wiidätät kuhjuuxy, jaduhñ hajxy yajcähxö'ögät coo hajxy yhanemyii ya'adiöjcäm. Jaduhñä Diosmoonsähajxy quiumay, ja'a hajxy jim tsajpootypä. ¹¹ Pero jaduhñä Dios hajxy jecy xquiuunü'xäm ya'adio'oxy. ¹² Hix, jéquiänä to'oxiöjc yajwa'añguiojjä ja'a ya'adiöjc quiaačhaam. Jaaná jaduhñduhmbä, ja'a to'oxiöjc-cøxpä ja'a ya'adiöjc myiñguia'ay.

¹³ Huuc mäna'an mijts pø hawiinmats jaduhñ coo to'oxiöjc-hajxy cuhwa'ads Dyiospa'yá'axät tsajtögooty. ¹⁴ Höchähdiuunnä jaduhñ coo ya'adiöjc quiiuhwaayhajxy yoñ yajyéegät. Hoy piönä jaduhñ miäna'añ. ¹⁵ Pero hahixöyyäp ja'a to'oxiöjc-hajxy jaduhñ coo quiiuhwaay hajxy yajyéegät yoñ; jaduhñ je'eduhñ miäbaady nebiä cuhmochpän. ¹⁶ Jaduhñ höjts nnä'ägädä yajnähiö'öy coo to'oxiöjc-hajxy cuhmoch Dyiospa'yá'axät tsajtögooty. Y

jaduhñä hermanohajxy nägöxiä yajñähixöobiä tsajtögooty wiinduhmyhagajpt. Hoorä, pönjaty jaduñ mänaamb cooc tyjy jaduñ quia'a nejpä coo to'oxiojc-hajxy jaguiuhmoch tsajtögooty Dyiospa'ya'axät, cabä töyhajt hajxy nä'ägädä möödä.

¹⁷⁻¹⁹ Tööch nmädoyhaty coo hajxy näje'e haxöögötjiamuum mniñama'ayii maa hajxy tsajtögooty mhamugö'öyän. Töyhajtäda'a jaduñ. Cab jaduñ yhooyä y cáböch jaduñ ngumay, höyhöch jaduñ nja najuö'öy coo jäya'ayhajxy yhixa'añ pönjaty töyhajt hoy wädijp. ²⁰ Coo Jesucristo hänajty yagho'oga'añii, mänitä jiamioöd nämaayy coo hajxy chuugaamiügät ja'a Jesucristocöxpä. Pero mijts, coo hajxy naxy tsajtögooty mhamugö'öy, coo hajxy naxy mdsuugaamiucy, cabä Jesucristo hajxy naxy mjahmiech. ²¹ Haniduhmjaty hajxy naxy mgay. Cab hajxy naxy mdajy mmay pö jii mmägu'ughajpä caayyöoc hajxy miöñä quia'a möödä. Näje'e hajxy naxy mmu'ugyii. ²² Jim hajxy hawiinmats mgay mhú'ugät maa mhamdsoo töjc-hajxiän. Cab jaduñ yhooyä coo hajxy jaduñ mjatcö'öy maa Diostöjcän. Myajtsähdiuumbiä häyooäya'ay hajxy jaduñ. Cáböch mijts jaduñ nnä'ägädä cumay coo hajxy jaduñ mjatcö'öy.

²³ Hamdsoothä Jesucristo xyajñähixööy nébiöch mijts töö nnajtsapxööyäm: Hoorä, mänittsuu, coo Jesucristo hänajty tiooga'añii, mänitä Jesucristohajxy tiägööy tsuugaabiä möödä jiamioödhajxy. Mänitä Jesucristo tsajcaagy quionö'cy. ²⁴ Mänit Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy yhaguidööy. Mänit miänaañ: "Huuc cay hajxy: "Hööch nni'x hööch ngopc hädaa. Mijtsöxpöchä häna'c xtioga'añ. Cooch mijts mänaa xjahmiejtstä'agät, jaduñ tsajcaagy hajxy mgáyät." ²⁵ Y coo hajxy hänajty töö chuugaabiädöñä, mänitä Jesús vino quionö'cy copajooty. Mänit miänaangombä: "Cooch mijts nnähho'tu'udaannä, cooch nnö'ty nyaghäyowaannä, hawinjemybiä Dios hajxy xmiödyajcuhduga'añ. Hoorä, hädaa vino, hijxtahnd jaduñ miähmö'owa'añ nébiöch nnö'tiän. Y naaghooc hädaa vino hajxy mhü'ugy, mänitöch hajxy xjahmiejtstä'agät." ²⁶ Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänajty mgaya'añ, homiänaajä hädaa vino hajxy hänajty mhü'uga'añ, myajcöhxö'py hajxy hänajty coo Jesucristo hajxy töö xñähho'túutäm. Hix, wiimbijtägatsaambä Jesucristo. Yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

²⁷ Nebiä Jesucristo jiamioödhajxy miöodcaayy miöodhuuquiän, jaduhñäc hajxy ngaayy, jaduhñäc hajxy nhüucämbät. Pönjatiä howyiinmahñdy hänajty ca'a mööd coo hänajty jaduñ quiaya'añ, coo hänajty jaduñ yhu'uga'añ, haxöög hajxy jaduñ jiatcö'öy ja'a Jesucristo ñi'xcöxpä ñö'tycöxpä. ²⁸ Jadhñds je'e, coo hajxy hänajty mgaya'añ ja'a Jesucristocöxpä, coo hajxy hänajty mhü'uga'añ ja'a Jesucristocöxpä, naxy hajxy jayöjpiä mdehñ ñiñajuö'öwöjät pö howyiinmahñdy hajxy hänajty mjaaneth mööd. ²⁹ Pönjaty jaduñ caaby huucp ja'a Jesucristocöxpä, coo hajxy jaduñ quia'a möjpdä'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, yajcumädowäänäp hajxy jaduñ. ³⁰ Näje'e hajxy mba'ambety; näje'e hajxy mga'a majaamöödä. Höxtä näje'ejaty hajxy jaduñ töö yho'ogy. Paady hajxy jaduñ mjaty mhabeti coo hajxy mga'a möjpdä'agy coo Jesucristo hajxy töö xñähho'túutäm. ³¹ Pero cabä Dios hajxy xyajcumädöowämät coo howyiinmahñdy hajxy hänajty nmöodhajtäm coo hajxy hänajty ngayaänäm ja'a Jesucristocöxpä, coo hajxy hänajty nhu'ugäänäm ja'a Jesucristocöxpä. ³² Paadiä Dios hajxy tähoogaty xyajcumädöowäm, jaduñ hajxy xyajñajuö'öyäm coo miädia'agy hajxy hänajty hoy nga'a yajtúunäm. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtúunämät, cab hajxy jilby nnä'ä hädäacämät möjcu'uhaam maa jäya'ayhajxy yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mäböjpä.

³³ Jadhñds je'e, hermanodöjc, coo hajxy hänajty mänaa mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocöxpä, coo hajxy hänajty mänaa mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocöxpä, naxy hajxy tu'cuhdujt mdehñ quiaächöonät. Mniyhahixö'öwöjöp hajxy jaduñ. ³⁴ Pö myähö'cäp hajxy hänajty, jayöjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdöjc-hajxiän. Jaduñä Dios hajxy xquia'a yajcumädöwät coo hajxy hänajty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocöxpä, coo hajxy hänajty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocöxpä. Madiu'uch hajxy töö xjiaac mäyajtöy. Cooch jim nnöcxät maa mijtsän, mänitöch jim nyajtödiägö'öwät.

12

¹ Hermanodöjc, tsög hajxy mädiäcäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuung hajxy xmiöoyäm. Naxy hajxy jaduñ mdehñ wyiinjuö'öwät.

² Mnajuöoby hajxy jaduñ, coo Diosmädia'agy hajxy hänajty mga'a panöcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hänajty mwiingudsähgö'öyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduñ hajxy hänajty mwädity nebiä tu'udägyöbän. ³ Huuc wiinjuö'öw hädaa mädia'agy hajxy. Pönjatiä Dioshespíritu jaduñ najtsapxööyöp, cabä Jesús hajxy je'e haxöög nänömy. Y pönjatiä Dioshespíritu jaduñ ca'a najtsapxööyöp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsöphajtäm.

⁴ Coo Diostuung hajxy jaduñ ndúunäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduñ xpiäatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspirituhajtiä hajxy jaduñ xtiuungmöoyäm. ⁵ Madiu'u ja'a Diostuung

hajxy jaduhñ njaančh tuúnám, pero tu'jäya'ayyá hajxy jaduhñ nWiindsøn'hájtám. Ja'a Jesucristo je'e. ⁶ Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtám coo tiuung hajxy ndúunámát, nebiatiá tiuung hajxy xpiáatám. ⁷ Paadiá Dioshespíritu hajxy hawiingaty xtiuungmóoyám, jaduhñ hajxy hoy nnibiuhbéjtámát hamiñ haxøpy. ⁸ Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmo'oyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy quiapx coo hajxy miádiá'agát nebiá jajpá hana'cán. ⁹ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy hoy jiaančh tehñ miábógát ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miájaamo'oyii nebiá jäya'ay hajxy yajmøcpøgát, ja'a pøjc ja'a hijxábä. ¹⁰ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritám coo hajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xát. Näje'e hajxy tiuungmóoyyábä coo hajxy yhøxcábát pøn najtscapxøøyyäp ja'a Dioshespíritám, pøn najtscapxøøyyäp ja'a møjcu'ugóngám. Näje'e hajxy piaadyii coo hajxy quiápxát wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piáatábä coo hajxy quiapxhoyø'øwát waambatiá hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty. ¹¹ Hanidiuhmjatiá Dioshespíritu hajxy xtiuungmóoyám, nebiá njoot chocy. Tu'uquiá ja'a Dioshespíritu jaduhñ.

¹² Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpä ni'x tu'ugpä copc hajxy jaduhñ nmøødhájtám. Jaduhñ mäwiin højtshájtám, tu'ugmädia'agy hajxy nhájtám coo Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtám, hoy hajxy nja nämayhájtám. ¹³ Coo hajxy nnábéjtám, jaduhñä Dioshespíritu hajxy xpiáadacám tu'ugmädia'agy nägøxiá, møødä judioshajxy, møødä cajpá judioshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtábä wiinghänä'cám, møødä jäya'ayhajxy hijpá hawa'adstuum. Nägøxiá ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtám.

¹⁴ Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtám. ¹⁵ Coods yø'ø tecz jaduhñ ñä'a mäná'anát: "Cábøch tii nmach cábøch tii nnähdoñ nej yø'ø cø'øjån, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'a tóyyábä; haa ca'a, nyajyohy nyajnáxám ja'a tecz jaduhñbä. ¹⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, coo yø'ø taatsc jaduhñ miánáambát: "Cábøch jaduhñ nhixy nej yø'ø wiinän, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'a tóyyábä; haa ca'a, nyajmädóowäm ja'a taatsc jaduhñbä. ¹⁷ Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtám, cab hajxy häxøpy nmädóowäm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtám, cab hajxy häxøpy tii xjijxuuøøyyäm. ¹⁸ Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xám nebiaty hajxy nyajmädsøjcám. Paadiá ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtám, paadiá cø'ø ja'a tecz hajxy nmøødhájtám. ¹⁹ Coo hajxy häxøpy nhaagä pajc-hájtám, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhäjtám. ²⁰ Madiu'u ja'a pajc hajxy nmøødhájtám ja'a tu'ugpä jäya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jaduhñ nmøødhájtám.

²¹ Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhñ ñämä'awát: "Cábøch miich nyajmaajiaty." Jaanä jaduhñä copcä, coo häxøpy quiapxy, cabä tecz jaduhñ ñämäabiát: "Cábøch miich nyajmaajiaty." ²² Pero nhaagä yajtuungpáatám ja'a ni'x ja'a copc cøxiá, hoyyá pajc näje'e quia'a jagä møcä. ²³ Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuu nyajcähxø'øgáanám, paadiá wit hajxy nmøødhájtám. ²⁴ Pero ja'a nwiin ja'a njøphajtámhajxy, cab jaduhñ ñeipiä coo hajxy nyajcähxø'cámát. Jaduhñhøch cham tøø nmädia'agy nebiá Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajtámhajxy xquiunúu'xám tu'ughamuun. Hoorä, jaduhñ mäwiin højtshájtám, tu'ugmädia'agy hajxy nmimioødhájtám coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcám, coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsøn'hájtám. Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xám coo hermanodøjc hajxy nwiingudsähgøøyyámát, hoy hajxy jia xoñ jia häyoy. ²⁵ Jaduhñä Dios quiu-may coo hajxy nhájtámát tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy nniçhojc coo hajxy nmimiee'xámát hamiñ haxøpy. ²⁶ Coo tu'jäya'ay chaachpøgát, mänit hajxy nägøxiá njootmayhájtámát. Jaanä jaduhñduhmbä, coo tu'jäya'ay wyiingudsähgø'øwøøjät, mänit hajxy nägøxiá nxoonddacámát.

²⁷ Nwiindsøn'hájtámä Jesucristo hajxy nägøxiá pønjetiá Diosmädia'agy mäbøjp. Hawiingatiá Dios hajxy tøø xquiunúu'xám. ²⁸ Näje'e hermanohajxy tøø tiuungmo'oyii ja'a Diosám. Ja'a Dios quiuguexyhájtábä, je'e hajxy jayøp tuungpaat. Mänit hajxy je'e tiuungpaatpä, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, møødä Diosmädia'agy-yajwiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy yajmøcpøcy ja'a jäya'ayhajxy nähba'amguhba'ambä. Näje'e hermanohajxy miábuhbety. Näje'e hajxy jaduhñ miägapy yhane'emy. Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápxát. ²⁹ Hoorä, cabä Dios hajxy nägøxiá xquiuguexyhájtám. Cabä Diosmädia'agy hajxy nägøxiá nyajwá'xám. Cab hajxy nägøxiá nyajnáhixøøyyám. Cab hajxy nägøxiá ndúunám hoy-yagjuøøñä ja'a Diosmäjaagøxpä. ³⁰ Cab hajxy nägøxiá nba'amyajnáxám. Cab hajxy nägøxiá tøø xpiáatám coo ngápaxámát wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøxiá tøø xpiáatám coo hajxy ngapxhoyøøyyámát waambatiá hermano tøø quiapxy wiinghayuucjaty. ³¹ Tsøgä njoot hajxy pädaacám hamuumdu'joot coo Dios tuung hajxy ween xmiøoyyám ja'a maas tsoobaatpä. Chámhøchä mädia'agy hajxy nyajnáhixø'øwa'añ nebiá Dios miädia'agy hajxy hoy mmaas yajtu'uyø'oyát.

13

¹ Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy ngudiüünäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiäacäm madiu'u nebiä jäya'ayhajxy yaa jia capxiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä Diosmoonsähajxy jim jia capxiän tsajpootyp. ² Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaatämät, hoy hajxy cu nja najuööyyäm tii tunäänäp, hoy hajxy cöxiä wiinä cu nja najuööy cu nja jahmiejtsäm, hoyyä möcmäjaa hajxy cu nja jaanč tehñ miödhájtäm hoy nää'ä tiigöxpä. ³ Coo nmädöjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaatämät, hoyyä häyoobäjäya'ay hajxy cöxiä wiinä cu nja móoyyäm mäduhñtiä hajxy nmödhájtäm, hoyyä jäya'ay hajxy cu nja nähho'túutäm.

⁴ Pöñä miädöjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhñ yhity. Hoy hajxy jaduhñ miädöjc-haty. Cabä hadsocwyiinmahñdy hajxy miöødä. Cab hajxy yajcumaya'añ. ⁵ Pöñä miädöjc tsojp mee'xp, cab hajxy chähduhñdägoyyä. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy hajxy cöyypänejiä cu jia tunöø. ⁶ Cabä haxöøgö hajxy chocy; ja'a töyhajtpä hajxy jaduhñ chojpy. ⁷ Pöñä miädöjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy hajxy. Coo hajxy cöyypänejiä tiunöøjät ja'a miädöjcäm, cab hajxy jiootma'ady. Cab hajxy nääxö'owöøy, cab hajxy nähöøñöy. Hoy hajxy miäxi'igy, hoy hajxy miägapy, weenä craa ja'a töø quidiéeyäbä jaduhñ yhuuc wiinmahñmech coo jaduhñ töø quidiéey.

⁸ Habaadaamb jaduhñ coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a yajwa'xaanñä. Habaadaamb jaduhñ coo jäya'ayhajxy hänäjty quia'a capx quia'a mädia'agaannä wiinghayuucjaty. Habaadaamb jaduhñ coo quia'a tsoobaadaannä tijatiä jäya'ayhajxy yaa näjuöøby hädaa yaabä naaxwiin. Pero cöjxta'axiöø hajxy nniöch nmiiee'xäänäm. ⁹ Cahnä hajxy hoy nwiinjuööyyäm je'eguiöxpä coo hajxy yaa nhjätmñä hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhaböjcäm coo hajxy nyajwá'xämät. ¹⁰ Habaadaamb jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy maas ca'xy nwiinjuö'owäänäm, paady hänäjty pöñ quia'a wäditaanñä Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

¹¹ Coo hajxy nmuutsc-hájtämñä, cahnä hajxy hänäjty nwiinmahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmöjööyyänä, mänit hajxy nnajuööyyänä. Töø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhájtänä neby hajxy töø nmuutsc-hájtäm. ¹² Jaduhñ mäwíinätš, coo hajxy yaa nhjätm hädaa yaabä naaxwiin, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nwiinjuööyyänä. Cahnä Dios hajxy nhixyhájtäm. Pero coo hajxy jim nnoöcxäänäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhixyhäänäm neby hajxy je'e xyhixyhájtäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuö'owäänäm. ¹³ Tägöøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhäm; coo miädia'agy hajxy nmäböjcämät coo töyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njöbhjämät coo yaa quidaactägatsa'añ, chaads coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xämät. Hädaa hoxhaambä jaduhñ maas tsoobaadaamb coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xämät.

14

¹ Naxy hajxy ndehmñiöhojc ndehmñiime'e'xämät hoy miänaajä. Je'e maas tsoobaatp. Jaanä jaduhñduhmbä, tsögä Dios hajxy nämáyyäm coo mäjaa hajxy ween xmiöoyyäm coo tiuung hajxy jaduhñ ndüünämät. Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ² Näje'e hermanohajxy, coo hajxy hänäjty quiapxa'añ tsajtöooty, cab hajxy howyiinjuööñä miädia'agy. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhñ miöødmädiacopy, ca'a yhöjtshájtäm, je'eguiöxpä coo Dioshajtiä wyiinjuö'öy. Cab höjts jaduhñ nnä'ägädä wiinjuööyyäm. Najtscapxöoyyap hajxy jaduhñ ja'a Dioshespíritäm. Jagooyyä Dios jaduhñ näjuö'öy waambaty hajxy jaduhñ miädia'agy. ³ Pero coo Diosmädia'agy hajxy ngápämät nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ wyiinjuö'öwät, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxöoyyämät, hoy hajxy jaduhñ nmägapx nhané'emät, hoy hajxy jaduhñ ngapxmcöjämät. ⁴ Pöñ Dioshajtiä nä'ä möødmädiacp, je'e mäjaa nidiuhñ móoyyap nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiinjuö'öwät. Hix, cabä jäya'ayhajxy jaduhñ nwiinjuö'öy waambaty jaduhñ miädia'agy. Pero coo hermanodöjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxöoyyämät howyiinjuööñä, mänit hajxy miäjaamo'owöøjät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy jiaac wiinjuö'öwät.

⁵ Maas tsoobaatp jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy ngápämät howyiinjuööñä; jaduhñä hermanohajxy nägöxiä wyiinjuö'öwät, ja'a hajxy mädoobä. Hoy hit jaduhñ coo Dioshajtiä hajxy nägöxiä mmöødmädiä'agät. Mänit mäböcy yhöyö'öwät coo hajxy mgapxhöyö'öwät, jaduhñä hermanohajxy nägöxiä wyiinjuö'öwät. ⁶ Hermanodöjc, cooohä Dioshajtiä nnä'ä möødmädiä'agät maa mijtsän, cab hajxy jaduhñ hoy mwiinjuö'öwät. Pero mänit hajxy jaduhñ mwiinjuö'öwät coooh mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiinhixö'öwät nebiatyhööhä Dios ja'a miädia'agy hänäjty xñajtsapxöoyyä.

⁷ Høxtáhñädsä xuuxpädöjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät, nägoodä hajxy nöocy nää'ä yajxu'uxy nää'ä yajpöögö'öy, y cab hoy yajmädoy. ⁸ Jaanä jaduhñduhmbä maa jäya'ayhajxy

chiptuñän, coo soldado ja'a corneta hoy quia'a yajxú'uxät, cabä jiamioðhaxjy jaduñ hoy chiptünät. Nä'ä himybiäyø'og nø'ø maamybiäyø'ogäp haxjy jaduñ. ⁹ Jaduñ mäwinäts højtshjätäm, coo Dioshajtä haxjy nmøødmädiäcämät, cabä nmädia'agy haxjy jaduñ nni-wyiinjuøøyyämät hamiñ haxøpy. Xiøøbä haxjy jaduñ nnä'a capx nnä'a mädiäcämät. ¹⁰ Madiu'u hayuuc haxjy yaa ngäpxäm hädaa yaabä naaxwiin. Hawiingaty hayuuc haxjy nni-wyiinjuøøyyäm. ¹¹ Y coo mädia'agy haxjy hamiñ haxøpy nga'a nni-wyiinjuøøyyämät hawiingjaty, cab haxjy jaduñ hoy nnimioðdmädiäcämät. ¹² Jaduñ mäwinäts mijts, mjaanč tehñ miänaamb mijts jaduñ coo Diosheshpíritu haxjy xtiungmó'owät. Y myu-jwá'anäp ja'a tuung haxjy mädyii maas tsoobaatp. Jaduñä hermanodøjc haxjy maas hoy myajwiingapxø'owät nebiä Diosmädia'agy haxjy jaduñ maas hoy wyiinjuø'owät.

¹³ Jaduñds je'e, pøn jaduñ howyiinjuøøñä ca'a capxp ca'a mädiäacp, weenä Dios jaduñ ñäma'ay coo miäjaamo'owøøjät nebiä miädia'agy quiapxhoyø'owät. ¹⁴ Coo Dios haxjy nba'yäaxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøbiä, cab haxjy nwiinjuøøyyämät, hoy haxjy cu nja mädiäcäm wiinmahñdyhaam. Y cab haxjy jaduñ nnä'ägädä wiinjuøøyyäm. ¹⁵ Jaduñds je'e, tsøcxä Dios haxjy pa'yäaxäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. Tsøcxä Dios haxjy høøwäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. ¹⁶ Coo Dios haxjy nnämáyyämät "Dioscujú'uyäp", ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby, cab haxjy hamdsöo nwiinjuøøyyämät. Y ja'a jäya'ayhaxjy jii mädoobä, ni je'e haxjy jaduñ quia'a wiinjuø'owät. Y cab haxjy hoy piamäná'anät "Dioscujú'uyäp." ¹⁷ Hoyyä Dios haxjy yajxón cu nja nämáyyäm "Dioscujú'uyäp", ja'a jäya'ayhaxjy jii mädoobä, cab haxjy wyiinjuø'owät. Y cabä Diosmädia'agy haxjy jaduñ jiaac wiinjuø'owät. ¹⁸ Høøch, nnämäbiøchä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä cooçh pøn jaduñ xquia'a najtsapaðø'oy nébiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä. ¹⁹ Pero maa haxjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduñ cooçh howyiinjuøøñä ngäpxät, hoy jia weentiä. Cab jaduñ jiaty tsoobaatp cooçh hayuuc-haamby ngäpxät ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä, höyhøch yoñ cu nja capx. Hix, cooçh howyiinjuøøñä ngäpxät, wyiinjuø'owäp ja'a hermanohaxjy jaduñ, jaduñhøchä Diosmädia'agy haxjy hoy nyajwiingapxø'owät.

²⁰ Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy haxjy hoy wiinjuøøyyäm nebiä møjhäna'c-haxjy hoy wyiinjuø'oyän. Yø'ø pigäna'c-haxjy, cahnä haxjy wyiinmahñmeçhñä. Pero cahnä haxøgpä haxjy yhiy yhabaadyñä. ²¹ Jaduñä Diosmädia'agy jecy miänaañ: "Ja'a judiøshaxjy, cabøchä nmädia'agy haxjy xmiäbøgaanä. Nguexäämbiøchä jäguembä jäya'ay jim maa judiøshaxjiän. Mänit haxjy miøødmädia'aga'añii wiinghayuuc-haamby. Pero ni jadúhñhøchä nmädia'agy haxjy xquia'a mäbøgaanä, nømä Dios miäna'añ." ²² Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä højts hayuuc-haamby ngäpxäm, ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jäya'ayhaxjy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. Coo haxjy naxy ngäpxäm ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby, jaduñä Dios hijtahnä xii yecy coo jäya'ay tsaachpä peenä haxjy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy haxjy naxy ngäpxäm howyiinjuøøñä, jaduñä Dios hijtahnä xii yecy coo jäya'ay hoybä weenbä haxjy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy haxjy mäbøjpä. ²³ Hix, coo haxjy nägøxiä ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby maa haxjy hänäjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y coo jäya'ayhaxjy jim tiägø'owät, ja'a Diosmädia'agy haxjy ca'a mäbøjpä, jaduñäda'ä haxjy miäná'anät cooc tyijy haxjy nguhñinäm. ²⁴⁻²⁵ Pero coo Diosmädia'agy haxjy nägøxiä ngäpxämät howyiinjuøøñä, mäniä jäya'ayhaxjy wyiinjuø'owät, ja'a haxjy ca'a mäbøjpä. Mänit haxjy yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät. Mänit haxjy hamdsöoyyä ñiñajuø'owøøjät coo haxjy hänäjy hoy tøø quia'a jäya'ayhaty. Mänit haxjy jaduñ jyjicädä'agät. Mäniä Dios haxjy yhuuc tehñ wyiingudsähgø'owät. Mänit haxjy yhuuc tehñ miäná'anät coo Dios haxjy hänäjy tøy xjiaanč tehñ miøødhjätäm.

²⁶ Hermanodøjc, maa haxjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg haxjy yajxón yagjätäm nägøxiä, jaduñä Diosmädia'agy haxjy maas hoy nmaas mäbøjicämät. Näje'e Dios haxjy yhøwa'añ. Näje'e haxjy yajñähixø'owa'añ. Näje'e haxjy miädia'aga'añ waambatiä Diosmädia'agy haxjy hänäjy tøø ñajtsapxø'oyii ja'a Diøsam. Näje'e hermanohaxjy quiapxa'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby. Y näje'e hermanohaxjy quiapxhoyø'owa'añ waambatiä hermanohaxjy hänäjy tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä. ²⁷ Coo haxjy mänaa ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtä wyiinjuøøbiä maa haxjy hänäjy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, nämetsyä nädägøøquä haxjy ngäpxämät haniduihmjaty. Mäniä hermano tu'jäya'ay xquiapxhoyø'oyyämät. ²⁸ Pero pø cabä hermanohaxjy jim näje'e jiaty capxhoyø'ow, mejor ween haxjy jim nga'a nä'ägädä cápxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtä wyiinjuøøby. Wiingtuum haxjy nøcxy nnä'ägädä cápxäm jaduñ haniduihmjaty. Xmiädðowämäp ja'a Dios haxjy jaduñ. ²⁹ Jaanä jaduñduhmbä,

coo hermanohajxy hánajty quiapxa'añ waambaty hajxy hánajty ñajtsapxø'oyii ja'a Diósám, ween hajxy námetsyá nädägøøquiiä quiapxy. Y ja'a hermanohajxy jaac jiihá, mänit hajxy jaduhñ miáná'anät pø tøø hajxy hoy miädoy, pø caj. ³⁰ Y coo wiinghermano hánajty quiapxa'añ waambaty hánajty ñajtsapxø'oyii ja'a Diósám, weená hermano yhuuc hamoñ, ja'a hánajty capxpá. ³¹ Haniduhmjaty hajxy ngápxámät nágøxiä waambatiä Dios hajxy hánajty xñajtsapxø'oyiäm. Jaduhñ hajxy nágøxiä maas hoy nhabójcámät; jaduhñ hajxy nágøxiä nniguiapxwíjámät. ³² Hix, coo miich hánajty mgapxa'añ waambaty miichä Dios hánajty xñajtsapxø'owaaná, mänit mgápxät coo hánajty tøø xyhabaatä. ³³⁻³⁴ Jaduhñä Dios quiumay coo hajxy haniduhmjaty ngápxámät. Cab jaduhñ quiumay coo hajxy nágøxiä nxiicmujc nmádiaacmújcámät tsajtøgooty.

Cab jaduhñ yhooyä coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quiapxät tsajtøgooty maa Dios hajxy hánajty nwiingudsáhögøoyiämän. Cabä Dios jaduhñ miána'añ coo hajxy jiihy quiapxät. Jaduhñä hermanohajxy nágøxiä quihdujthaty wiinduhmyhagajpt. Jaduhñä Diosmádia'agy miána'añ coo to'oxiøjc-hajxy miádia'agymiábögät. ³⁵ Hoçhähdiuunñä jaduhñ coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quiapxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmádia'agy hajxy hánajty tøø wyiinjuø'oy tsajtøgooty, jimä fiihyhap hajxy miäyajtøwät maa yhamdsoo tøgootyhajxiän.

³⁶ Jaduhñä hermanodøjc-hajxy nágøxiä miána'añ wiinduhmyhagajpt coo to'oxiøjc-hajxy jiihy quia'a capx quia'a mädiá'agät tsajtøgooty nebiä Diosmádia'agy miána'añ. Y mijts jim hijpá Corintos, jaduhñ mijts mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät. ³⁷ Nébiøch cham ngujaay, Diosmádia'agy hádaaduhñ. Naxy hajxy jaduhñ mdehm miábögät, pønajaty jaduhñ niñánømáp coo Dios hajxy ñajtsapxø'oyiäxä, coo Dioshespíritu piuhbedyii. ³⁸ Pønajaty hajxy jaduhñ ca'a mábøgaamb, cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaya'añii.

³⁹ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, tsøgä Dios hajxy námáayyäm coo hajxy tehngajnä ween xpiuhbéjtämät, coo miádia'agy hajxy xñajtsapxø'oyiämät. Jaduhñä miádia'agy hajxy hoy nyajwá'xámät. Pøn jaduhñ capxaamb mädiá'agaamb ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä ween ywiinjuøbiä, ween hajxy jaduhñ quiapxy, ween hajxy jaduhñ miádia'agy. ⁴⁰ Pero tsøgä Diosmádia'agy hajxy hoy yajxon yagjáltäm tsajtøgooty.

15

¹⁻² Hermanodøjc, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy. Tøø hajxy jaduhñ nmábøjcäm. Coo hajxy tehngajnä nmábøjcámät hamuumdu'joot, mänit hajxy jim nñøcxámät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhñ nga'a mábøjcámät, cab hajxy jim nnä'ägädä nøcxámät.

³ Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy nebiätyhøchä Dios tøø xñajtsapxø'oyiä. Jaançh tehñ choobaatp hádaa Diosmádia'agy jaduhñ. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; jaduhñä nbojpä ngädieeyhájtäm hajxy tøø xyajnähwáatsám. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmádia'aguiän. ⁴ Coo Jesucristo hánajty tøø yho'ogy, mänit hoy ñaaxtägø'oy. Mänit hoy jiiyppiøjtägach cumaaxc. Jaduhñ jim myiñgombä cujaay maa Diosmádia'aguiän. ⁵ Mänitä Pedro ja'a Jesucristo hoy wyiinguhixø'oy. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixø'oyiägombä ja'a jiamioødhajxy, ja'a námajmetspájäya'ayhajxy. ⁶ Mänit hoy wyiinguhixø'oyiägombä ja'a miägu'ughajpähajxy námägooxmägo'xnaxiä. Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñamayyä. ⁷ Mänitä Jacobo ja'a Jesucristo jadühooc wyiinguhixø'oguiombä. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixø'oyiägombä ja'a jiamioødhajxy nágøxiä.

⁸ Høøch, høxháamhøchä Jesucristo njaac tehñ yhiyxy. Pero cáboch mähdiøjc jaduhñ nnä'ägädä tsoobaady. ⁹ Cáboch cuhdujt møc nmøødä nej yø'ø Dioscugueypä cuhdujt hajxy møc jiaançh tehñ miøødän. Cáboch mähdiøjc nhawiinmatsä cooch mähdiøc jaduhñ nniñänømøøjät cooch Dios xquiuguexyhajpá. Hix, haxøøghøch hijty njäya'ayhaty. Nyajt-saachpøjpøchä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmádia'agy hajxy hijty panøcxpá. ¹⁰ Pero coochä Dios xjiaançh cuguexyhaty, páadyhøch jaduhñ xpiuhbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøchä Diosmádia'agy tøø nyajwa'xy ja'a mädiá'agyháamhøch que ja'a Dios quiugueypähajxy tøø yajwa'xy, ja'a hajxy jaac jimbä. Ca'a yhøøch jaduhñ tøø nnä'ä piy ngopcootyhøch; Diøshøchä wiinmahñdy tøø xmiø'oy. Jaduhñhøchä Dios xpiuhbety ja'a miäjaahaam. ¹¹ Pero cab jaduhñ ñejiä pønajaty mijtsä Diosmádia'agy tøø xyajwiingapxø'oy, pø høøch, pø wiinghána'c. Tu'ugmädia'agy højtsä Diosmádia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmádia'agy nmábøcy.

¹² Jaduhñ højtsä mädiá'agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiiyppiøjtägach coo hánajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhñ quia'a mábøcy cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jiiyppiøga'añ. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ ñä'ä møødä. ¹³ Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiiyppiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiiyppiøjcy. ¹⁴ Y coo Jesucristo häxøpy tøø quia'a jiiyppiøcy, cajxä hádaa mädiá'agy häxøpy choobaady neby højts jaduhñ nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädiá'agy hajxy mja mábøcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady. ¹⁵ Jaduhñ højtsä Diosmádia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjiiyppiøjcy. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä, høhñdaacp højts häxøpy ja'a Dioscøxpä. Hix, pø cab häxøpy jaduhñ

tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Dios ja'a Jesucristo cu yagjuypioğjcy. ¹⁶ Pø cab häxøpy jaduñ tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Jesucristo cu jiuypioğjcy. ¹⁷ Y coo Jesucristo cu quia'a juypioğjcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby hajxy nmäböjcäm. Y cabä nbojpä ngädieeyhajxy häxøpy ñähwäatsäm. ¹⁸ Y tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy møjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia mäböc ja'a Jesucristo miädia'agy. ¹⁹ Coo Jesucristo cu quia'a juypioğjcy, cab hajxy häxøpy jim nnøcxäänäm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyiinöhñäm hamiñ häxøpy. Hoñäxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhjäm.

²⁰ Pero tøyhajt jaduñ coo Jesucristo jiuypioğtägajch. Jayøjp je'e jiuypioğtsohñ. Høxhaam hajxy njaac juypioğäänäm. ²¹ Tu'jäya'ay jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a craa Adánhjätbä. Paadiä Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuunä. Y jaanä jaduñduhmbä, tu'jäya'ay jiuypioğtsohñ; ja'a Jesucristo je'e. ²² Ja'a Adán, højts nhaphajt ndeedyhäjtäm je'e, paady hajxy nägøxiä nbaho'ogäänäm. Y jaanä jaduñduhmbä, nägøxiä hajxy njuypioğäänäm, pøjatjä Jesucristo miädia'agy mäböjcäp. ²³ Coo Jesucristo hänajty tøø jiuypioğtägach, mänit jim ñöcxcombä maa Tieediän. Coo jim quioo'ty, mänit tiägøøyy hanehmbä. Y coo yaa quidaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğtägätsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänajty tøø miäböjcäbä. ²⁴⁻²⁶ Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä Dios ja'a miädsip ja'a quihuujhajxy piögäänä nägøxiä. Mänitä jäya'ayhajxy quia'a ho'ogäänä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a Dios cuhdujt yajcø'ødägø'owa'añ neby jäda'ahaty yhané'emian. Mänitä naaxwiimbä wyiimbidaannä: ²⁷ "Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy coo jäya'ay cøxiä yhané'emät." Nømä Diosmädia'agy jecy miänaañ. Mänit jaduñ tiğiäyty mänaa Jesucristo tiägøøyän jäya'ayhanehmbä. Pero cabä Diosmädia'agy jecy miänaañ coo Dios yaghane'emy. Hix, jaaya'ayä cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøxiä yhané'emät. ²⁸ Coo Jesucristo ja'a miädsip hänajty tøø quia'a cøxy yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuhdujt quioxy yajcø'ødägø'owa'añ mäduhñtiä cuhdujt hänajty tøø mio'oyii. Jaduñä Jesucristo yhané'ema'añii ja'a Tieediäm. Jaduñä Dios cøxiä yhané'ema'añ.

²⁹ Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä. Pø cab häxøpy jaduñ tiöyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, tiiguiøxpä jäya'ayhajxy jaduñ coo ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä.

³⁰ Nmäböjpy højts jaduñ coo hajxy njuypioğäänäm, paady højts nga'a møjpäda'agy, hoy højts nja wädity mäjahñdium homiänaajä. ³¹ Cooch nmäna'añ cooch jaduñ nwädity mäjahñdium, je'eçh jaduñ nnänøømby coochä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wil' yagho'oga'añ homiänaajä. Hermanodøjc, tehñ tøyhajt jaduñ cooch nxoonäda'agy mijtscøxpä, je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjcä, ja'a hajxy nWiindønhjätämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhmbä cooch nwädity mäjahñdium homiänaajä. ³² Tøöchä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhoc xjia wil' yagho'oga'añ yaa Efeso ja'a Diosmädia'agyquioxpä. Cooch häxøpy nga'a mäböcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cäböçhä Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduñ quia'a tøyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cu nmänäänäm hajxy jaduñ: "Tsøg hajxy jaac cäayäm, tsøg hajxy jaac hüccäm, coo hajxy jaboom nho'ogäänäm."

³³ Cab hajxy myajwiinhøønät. Cab hajxy mmøødwäidijmügät ja'a häna'c-hajxy mänaambä cooc tyijy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a juypioğa'añ coo hajxy jaduñ xyajtu'udägöyyät. ³⁴ Najtshixø'ow yø'ø mhaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnäxnät. Näje'e yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mäböcyñä ja'a Diosmädia'agy. Höçhähdiumnä je'eduhñ.

³⁵ Näje'e jäya'ayhajxy yajtuwa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaamby." ³⁶ Hoy piønä jaduñ ñajuø'oy. Coo mädyii tøømd mni'ibät, hoy trigo, tsipcøxp jaduñ piu'udy; pø caj, cab jaduñ ñä'a muxy. ³⁷ Y ja'a tøømd jaduñmbä, coo mni'ibät, wiing jaduñ jiañä coo miuxy. ³⁸ Dios jaduñ tøø wyiinnay nebiatä tøømd jäädät. Wiingatiä tøømd quinuun'xy. ³⁹ Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajxy xquiuunú'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiohc-hajxy quiuunú'xäxäbä, møødä animal-hajxy ja'a tø'ødstuum tsänaabiä, møødä muuxyhajxy, møødä hacxhajxy. ⁴⁰ Ja'a hajxy jim hijpä tsajtcøxp, wiing hajxy jaduñ quiahxø'øgy. Cab hajxy jaduñ quiahxø'øgy neby hajxy yaa quiahxø'øguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naaxwiin. ⁴¹ Haagä hajajp ja'a xøø møødä po'o møødä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajjy. Jaanä jaduñ ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajjapä. ⁴²⁻⁴⁴ Jaduñ mäwiinät højtshjätäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägöoyäm, cabä mäjaa hajxy nmøødhjätänä. Mänit hajxy nøcxy nnaaxtägøøyyänä. Ja'a naaxni'x ja'a naaxcopc jaduñ naaxtägøøby. Mänit hajxy ngøxy yajxee'xtuütänä jutjooty. Mänit hajxy njätänä hoxiøøghajnä. Pero coo Jesucristo yaa quidaactägätsäänägombä hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njuypioğtägätsäänägombä, coo hajxy hänajty tøø nho'c coo hajxy hänajty tøø ndägöoyäm. Wiing hajxy jaduñ njadäänänä coo hajxy jim nnøcxäänänä Dioswiindium. Hoy yajxøn hajxy hänajty njadäänäm haagä mäjaamøød. Y cab hajxy hänajty

mānaa nho'tägatsáanānā. Wiing hajxy yaa nhj̄tām hādaa yaabā naaxwiin; wiing hajxy hānajty jim̄ nhidāānānā Dioswiinduum.

⁴⁵ Jaduhñā Diosmādia'agy miāna'añ: “Coo Adán jaduhñ quiunuu'xtsohnā, mānitā jugyhajt miooyyā.” Pero coo Jesucristo jiuypiojtāgajch, paadiā tøyhajt hajxy nmøødhj̄tām coo hajxy nbajuyjpiøjtāgatsāanāmbā. ⁴⁶ Jawyiin hajxy yaa nhj̄tām hādaa yaabā naaxwiin. Coo hajxy njuypiojtāgatsāanām, mānit hajxy jim̄ nnøcxāanām Dioswiinduum. ⁴⁷⁻⁴⁹ Ja'a craa Adānhj̄tābā, jecy je'eduhñ quiunuu'xtsohnā naaxoc-haam. Yaa jaduhñ jecy chānaabiā hādaa yaabā naaxwiin. Jaanā jaduhñ hōjts'hj̄tāmbā, naaxoc hajxy nni'xhāj̄tām ngopc-hāj̄tām nebiā Adāngān. Hix, je'e hōjts nhaphajt ndeedyhāj̄tām. Haa ja'a Jesucristo, jim̄ je'eduhñ chohñ tsajpootyp. Coo yaa quiādaactāgatsa'añ hādaa yaabā naaxwiin, mānit hajxy njuypiojtāgāanām, pønjatia miādia'agy hānajty tøø miābøjcā. Jaduhñ hajxy jim̄ nhidāānām tsajpootyp nebiā Jesucristo jim̄ yhitiān.

⁵⁰ Hermanodøjc, huuc mādow hajxy, cab hajxy jim̄ hoy nnøcxāmāt Dioswiinduum ni'xcopc-møød nebiā nni'xā ngopc hajxy yaa nmøødhj̄tām hādaa yaabā naaxwiin, je'eguixpā coo hajxy nho'og coo hajxy ndāgoyyāanām. Coo hajxy ndāgājtsāmāt nebiā Jesucristo yhitiān, mānit mābøcy hajxy jim̄ nnøcxāmāt tsajpootyp. ⁵¹ Huuc mādow hajxy nebiøchā Dios jaduhñ xñajtsapxøoyyā. Coo Jesucristo quiādaactāgatsa'añ, cahñ hajxy hānajty nāgøxiā nho'c ndāgøoyyā. Nāje'e hajxy hānajty njūjquiamñā. Pero nāgøxiā hajxy ndāgatsāanām, møødā jujcypiā møødā ho'ogypiā. ⁵² Nāgooyyā Diosmoonsā ja'a corneta hānajty høxhaam jiaac yajxuuxmaya'añ, ja'a tsajpootypā, mānitā ho'oguiyā'ayhajxy jiuypiojtāgatsa'añ. Cab hajxy hānajty mānaa yho'tāgatsāanā. Mānitia hajxy nāgøxiā ndāgatsāanām, møød hajxy hānajty yaabā jujcypiā, møød hajxy hānajty tøø yho'oguiābā. ⁵³ Hādaa naaxni'x hajxy nmøødhj̄tāmbā, nā'āgādā ho'og nā'āgādā tāgoyyāanām hajxy jaduhñ. Tsipcøxp hādaa nni'x hādaa ngopc-hajxy tiāgatsāanām, mānit hajxy jim̄ nnøcxāanām Dioswiinduum. Y cab hajxy hānajty nho'tāgatsāanānā ni mānaa. ⁵⁴ Y coo hajxy jaduhñ njadāanām, mānitā Diosmādia'agy tōj̄jada'añ coo jaduhñ miāna'añ: “Cabā jāya'ayhajxy hānajty mānaa yho'og tiāgoyyāanā.” Coo Jesucristo hajxy tøø xñāhho'tuūtām, paady hajxy jiiyby nga'a hāda'agāanām mōjcu'uhaam. ⁵⁵ Y coo hajxy jiiyby nga'a hāda'agāanām, paady hajxy nga'a tsāhgøoyyānā coo hajxy hānajty nho'ogāanām. ⁵⁶ Hoorā, coo Diosmādia'agy hajxy hoy nga'a cudiūnām, paady hajxy ngādiēhyām, paady hajxy nhō'cām. ⁵⁷ Tsøgā Dios hajxy nāmāyayām “Dioscujū'uyāp”, je'eguixpā coo Jesucristo hajxy xñāhho'tuūtām, ja'a hajxy nWiindsønhj̄tāmbā. Coo hajxy xñāhho'tuūtām, paady hajxy jiiyby nga'a hāda'agāanām mōjcu'uhaam.

⁵⁸ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, tsøg hajxy hoy tūnām hamuumdu'joot ja'a Dioscøxpā. Cabā miādia'agy hajxy mānaa nnajts'hixøoyyāmāt, howyiaambatiā jāya'ay hajxy cu xjia nāmāyayām. Nnajuøoyyām hajxy jaduhñ coo Dios hajxy xpiuhbedāanām.

16

¹ Mguexaambiā xādø'øñ hajxy jim̄ Judeanaaxooty maa hermanodøjc-hajxiān. Jaduhñ hajxy myajmūjpāt nebiøchā hermanodøjc-hajxy nhanehmy jim̄ Galacianaaxooty. ² Nāxøøbaadiā xādø'øñ hajxy mbuhgōnāt māduhñtiā hajxy hānajty tøø mguduñ. Hawiing hajxy jaduhñ myaghidāt. Mānitøch hajxy xmió'owāt cooçh jim̄ nmédsāt maa mijtsān neby hajxy jaduhñ mānit møc hadø'øchā nga'a wādijtā'agāt. ³ Mānitā hermano hajxy mwiimbīwāt pønjatyhøchā xādø'øñ hānajty nyajmāguexaamy jim̄ Jerusalén maa hermanodøjc-hajxiān. Nocymiøød hajxy ñøcxāt nebiā hermanohajxy jim̄ ñajuø'owāt cooçh hānajty tøø nguexy. ⁴ Pø hahixøøby hānajty cooçh jim̄ nnøcxāt, mānitøch hajxy xpianøcxāt.

⁵ Cooçh hānajty jim̄ nnøcxā'añ Corintos, tu'unaxāambøch jim̄ Macedonia. ⁶⁻⁷ Coo Dios jaduhñ miāna'añāt, jégābøch jim̄ maa mijtsān. Wéhndøch jim̄ nga'a tsoj wiimbidāt høxtā coo tøøchpoj hānajty tøø ñaxy. Jaduhñhøch mijts jecy nguixāt. Jaduhñhøch hajxy xpiuhbedāt majatyhøch hānajty njaac wādita'añ. ⁸ Pero cabøch yaa ndsoj tu'ubøga'añ yaa Efeso. Coo Pentecostésxøø hānajty tøø yhabaady, mānitøch ndu'ubøga'añ. ⁹ Hix, jaançh tehñ miābøgaambā jāya'ayhajxy yaa, hōyhøch nmādsiphajxy jia nāmāyā.

¹⁰ Coo Timoteo jim̄ miédsāt maa mijtsān, hoy yajxón hajxy myajmédsāt. Hix, jaduhñā Diostuung tiuumbā nebiøch nduñān. ¹¹ Cab hajxy jaduhñ mbéxāt. Mbuhbedāp hajxy jaduhñ nebiaduhñ jootcujc jiaac mínāt yaa maach høøchān. Nja wi'i jiohbijxy hōjts yaa møødā hermanodøjc-hajxy.

¹² Y ja'a hermano Apolos, nja mānuu'xtāac-høch je'e coo hermanodøjc cu miøødnøcy maa mijtsān, pero cab jāda'a tiehñ ñøcxā'añ. Cooc ñābaadø'owāanāxā, mānitnāc hānajty ñøcxā'añ.

¹³ Mniyajcopcø'øwøøjāp hajxy. Hoyyā Diosmādia'agy hajxy myajtu'uyø'oyāt. Cab hajxy pøn mdsāhgø'owāt. Mmee'xtūgāp hajxy. ¹⁴ Mnichoc mnimiee'xøøjāp hajxy hamuumdu'joot.

¹⁵ Hermanodøjc, mnajuøøby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøjp miäbøjtsohñ jīm Acayanaaxooty, møødä yhuung møødä tio'oxy. Jīmä hermanodøjc hajxy piuhbety. ¹⁶ Jadúhñhøčhä njoot chocy coo hajxy mbahix mbadúnät nebiä Estéfanashajxy tiuñän. ¹⁷ Xoondáacpøch jaduñ coo Estéfanashajxy tøø miech møødä Fortunato møødä Acaico. Nñäjootmayhápiøch mijts coo hajxy mjäguemä. Pero coo Estéfanashajxy tøø miech, paady cábøch njootmayhajnä. ¹⁸ Tøøčhä njoot hajxy xyajmøcpøjcä. Jadúhñhøčhä mjoothajxy nyajmøcpøgåanäbä. Mnajuø'øwäp hajxy jaduñ coo Estéfanashajxy hoy tiuñ.

¹⁹ Mijtsä hermanodøjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jīm tsänaabiä Asianaaxooty. Xyajpoo'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscøxpä, møødä Priscila, møødä hermanodøjc-hajxy jīm hamugøøbiä Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän. ²⁰ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy nägøxiä. Hoy yajxón hajxy mniyajpoo'xøøjät.

²¹ Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøch Pablo.

²² Pøñä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä, ween haxøøgtuum ñøcxy. Wiindsøn, mīñ hadø'øčhä.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä. ²⁴ Ndsøjpiøch mijts nägøxiä ja'a Jesucristocøxpä. Amén.

2 Corintios

¹ Høøch Pablo hädaa nocy njahby. Jesucristøch tøø xwyiinguexy cooçh ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduñh mänaamb cooçh nyajwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmähñdyhøch je'e xmiøødhity cooçh hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyanjägüexaamby pønjaty Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, møød maa ja'a naax xiøhatiän Acaya wiinduhnyhagajpt. ² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy møødä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhäjtäm. Jesucristo hajxy nWiindsøñhäjtäm.

³ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy tehngajnä nämäyääm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tiedy je'e. Jaanèh tehñ yhojioet ja'a Dios miøød. Xjiootcapxmøcpøjcäm hajxy homiänaajä, ⁴ hoy ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduñh xjiootcapxmøcpøjcäm, jaduñh hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägäjtämd pønjaty häyohmbaatp. ⁵ Hix, nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, jaanä jaduñh hajxy ndsaachpøjcämbä. Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaanèh tehñ jiootcapxmøcpøjcäm. ⁶ Coo højts ndsaachpøcy, mänit højts Dios xjiootcapxmøcpøcy. Y jaduñh mijts njootcapxmøcpøjtägajtpä. Y jaduñh mijts Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät neby hajxy jaduñh mnähwá'adsät. Coo mijts mdsaaachpøjpät neby højts ndsaachpøquiän, mänit mijts njootcapxmøcpøgät neby hajxy jaduñh hoy mmee'xtügät. ⁷ Nnajuøøby højts coo mijts mmee'xtuga'añ, coo mijts Dios xjiootcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhñtiä mijts cu mja tsaaachpøc neby højts ndsaachpøquiän. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduñh.

⁸ Mägu'ughajpädøjc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuø'øwät nebiaty højts jim ndsaachpøjcy maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Asia. Hanaxiä højts jim njajty nhabejty. Jaanèh tehñ jiootmayhajp højts hänajty. Høxtä mänaañ højts jaduñh coo ndijy højts hänajty jim nho'oga'añ, ⁹ coo ndijy häna'c hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coo højts hänajty xygho'oga'añ. Paady højts jaduñh njajty nhabejty, jaduñh højts nnajuø'øwät coo jagooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwá'anøøjät. Haa ca'a, Dios jaduñh yagjujyipiøjtägajtpä ja'a tøø yhö'oguiäbä. ¹⁰ Xñäwaan højts ja'a Dios coo højts häna'c hänajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä højts jaduñh xñäwá'ana'añ. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduñh. ¹¹ Naxy mijts ja'a Dios mdehñ pia'yá'axät maa højtsøxpän. Jaduñh højts mijts hoy xpiuhbedät. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'yá'axät maa højtsøxpän, mänit højts ja'a Dios xñäwá'ana'añ, mänitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay ñäma'awa'añ "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo højts Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy.

¹² Jootcujc højts nniñäwø'oyii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mijtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduñh xpiädaac coo højts hoy njäya'ayhadät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy jaanèh jäya'ayhät. Xpiuhbejp højts jaduñh neby højts hoy njaac jäya'ayhadät. Cab højts hamdsoo hoy nhojiäya'ayhadät. ¹³⁻¹⁴ Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø nnäjaay'øy, caj chipjatiä. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts nmädia'agy hajxy siémpräm xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy ca'xy mwiinjuø'øwät, jaduñh hajxy mxoondä'agät maa højtsøxpän coo ja'a Jesucristo hänajty quiaädaactägatsa'añ. Je'e hajxy nWiindsøñhäjtäm. Mänit højts nxoondä'agaambä maa mijtsøxpän.

¹⁵ Nmøødhøch tøyhajt jaduñh coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyiinjuø'øwaanä, päadyhøch hijty tøø nja wiinmay coo mijts jadähooc nøcxy cu nguhihxy. Jaduñh hajxy jadähooc cu nxoondäacäm nägøxiä. ¹⁶ Hix, nøcxämbøch hijty jim maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Macedonia, y jim mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooçh hijty nwiimbidaañä Macedonia, mänit mijts hijty jadähooc ndu'uguhixängombä cooçh hijty jim nnøcxä'añ maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Judea. Jim mijts jaduñh cu xpiuhbejty. ¹⁷ Pero cabä Dios jaduñh miänaañ cooçh jim cu nminøøy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojøotøch jim tøø nga'a naxø'øy. Cab jaduñh yhooyä coo hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy jaduñh ndu'ugcapxy nmetscapxy, cooçh jim tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy tu'ugcapxp metscapxy, ca'a yhöøchä. ¹⁸ Dios højts xyhijxp coo højts nga'a høhñda'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy tøø nmøødmetscapxy. ¹⁹ Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhñ mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiømiädia'agy. Y coo højts mijts nyajwiingapxøøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy nga'a metscapxy, ni høøch Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano Timoteo. ²⁰ Waambatiä Dios jecy miänaañ coo hänajty yajtøjiada'añ, cøjx jaduñh tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduñhä Dios møj jaanèh nbädaacäm. ²¹ Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbejtäm nebiä Jesucristo hajxy jaduñh nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy tehngajnä, møød højts møød mijts nägøxiä. Jaanä Dios højts jaduñh xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. ²² Xyaghijp højts ja'a Dios

quiõ'jooty ja'a yhEspirituhaam. Xyhuunghajp hõjts jaduhñ. Xmiõoyãm ja'a tõyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy homiãnaajã xcwieendãhadãanãm.

²³ Dios ja'a tõyhajt mõõd cooch nga'a hõhnda'agy. Pãadyhõch jim tõõ nga'a naxõ'õy Corinto maa mijsãn, cãbõch njoot hãnajty chocy coo mijs nhõjãt. ²⁴ Pero cab hõjts mijs nhane'ema'ãn nebiatã Diosmãdia'agy hajxy mmãbõgãt. Hix, nnajuõõby hõjts jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot mmãbõcy. Nja wi'i piuhbedamby hõjts mijs jaduhñ nebiã Diosmãdia'agy hajxy maas hoy mbanõcxãt. Jaduhñ hajxy maas jootcujc mhĩdãt.

2

¹ Mãnãajõch jim nhuug hoobiãn maa mijsãn, mãnitõch mijs nhojy je'eguiõxpã coo hajxy hãnajty hoy nga'a tuñ. Jootmayhãjtãbõch jim nwiimbijty. Hoorã, tõõch nmãdoyhãjõmbã coo hajxy hoy nga'a tũngombã. Tõõch nwiinmahĩdyhaty cooch jim nga'a tsoj nõxtãgãtsa'ãn maa mijsãn, coo mijs jim nnã'ã hojtãgãtsãt. ² Hix, coo mijs nhõjtãgãtsãt, mãnitõch jadãhooc njootmayhada'ãn. Pero chõjpiõch njoot jaduhñ coo hajxy hoy mdũnãt. Jaduhñhõch jootcujc nhĩdãt. ³⁻⁴ Mãnãajõch mijs jayõbajit nhuuc nãjaayõõbiãn, mãnit mijs nmãgapxy nhanehmy coo ja'a mhaxõõgcuuhujt hajxy mnajtshixõ'õwãt. Jaanõch tehñ jootmayhãjõch hãnajty coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hãnajty hoy nga'a panõcxy. Hõxtã jõõyyhõch jaduhñ. Paady mijs jaduhñ nmãgapxy nhane'emy nocyhaam, njaanõch tehñ chõjpy mijs jaduhñ. Cãbõch njoot chocy coo hajxy mjootmayhãdãt. Coo ja'a mhaxõõgcuuhujt hajxy mnajtshixõ'õwãt nebiõch cham nmãgapxy nhane'emiãn nocyhaam, mãnitõch jim jootcujc nnõcxa'ãn maa mijsãn. Coo mijs ja'a Diosmãdia'agy hoy cu mbanõcxy, cãbõch jaduhñ mãnaa cu njootmayhãjty. Nnajuõõbiõch jaduhñ coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy hoy mja wi'i pianõcxa'ãn. Y coo hajxy jaduhñ hoy mbanõcxãt, jaduhñ hajxy nãgõxiã jootcujc nhĩtãmd, mõõd hõõch mõõd mijs.

⁵ Ja'a mijs nmãgu'ughajpã ja'a tõõ quiãdiẽyãbã, nãgõxiã hajxy jaduhñ tõõ xñãgãdiẽyõõyyãm, ca'a yhõõchãhãjitiã nidiuhñ. Pero cãbõch nmãna'ãn coo hanaxiã tõõ quiãdiẽy. Hix, cãbõch hanaxiã nyajtsãhdiuna'ãn. ⁶ Hoorã, tõõ ja'a mmãgu'ughajpãhajxy chaãchpõcy. Tu'ugwiinmahĩdy hajxy mnibiaatã, paadiã mmãgu'ughajpã hajxy myajcũdooyy. Hoorã, tõõ jaduhñ chaãchpõjnã. ⁷ Hãhixõõby hajxy jaduhñ nmãmẽe'xnãt. Jaduhñ hoy jiootcugõõguiumbãt, y cab jaduhñ hanaxiã jiootmayhãdãt. ⁸ Coo hajxy jaduhñ nmãmẽe'xnãt, myajcõxõ'õgaamby hajxy jaduhñ coo hajxy mjaanõch tehñ chocy. ⁹ Paady mijs jayõbajit nnãjaayõõyy, nhijxmajts mijs jaduhñ põ tõyhãjthõch nmãdia'agy hajxy hãnajty xmiãbõgaanã hamuumdu'joot. ¹⁰ Põnjaty mijs nmãmẽe'xyp, jaanã jaduhñhõch nmãmẽe'xaambã. Haa ca'a, põ tõõch hãna'c nmãmẽe'xy, pãadyhõch tõõ nmãmẽe'xy, jaduhñ mijs jootcujc mhĩdãt. Jesucristõch jaduhñ xyhijxp cooch nga'a hõhnda'agy. ¹¹ Coo hajxy jaduhñ nnimiãmẽe'xãmd, cabã mõjcu'ugong miãjãdã'agãt maa hõjtsõxphãjtãm. Nnajuõõyyãm hajxy coo ja'a mõjcu'ugong jiaanõch tehñ miãwiinhõõñ.

¹² Cooch jim nmejch maa ja'a cajpt jaduhñ xiõhatiãn Troas Diosmãdia'agy-yajwa'xpã ja'a Jesucristocõxpã, nbãathõch hawa'adspã cooch jim ndãgõ'õwãt Diosmãdia'agy-yajwa'xpã. ¹³ Pero coochã hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a hermanodõjõ-hajxiãn, mãnitõch ndãgõõyy jootmayhãjã. Mãnitõch nwiimbijnã. Mãnitõch nnõcxy maa ja'a naax jaduhñ xiõhatiãn Macedonia.

¹⁴ Dioscujãuyãp ja'a Dios coo hõjts xpiuhbety, coo hõjts xyaghity tu'ugmãdia'agy mõõdã Jesucristo. Jaduhñ hõjts ja'a Dios xpiuhbety coo hõjts ja'a mõjcu'ugong nga'a yajmãjãdã'agy majaty hõjts ja'a Diosmãdia'agy nyajwa'xy ja'a Jesucristocõxpã. Homiãdoonã ja'a jãya'ayhajxy miãdoy nebiaty hõjts nyajwiingãpxõ'õy. ¹⁵⁻¹⁶ Xquiumaaby hõjts ja'a Dios coo hõjts ja'a miãdia'agy nyajwa'xã ja'a Jesucristocõxpã. Põnjaty hoy mãdoob, põnjaty mãbõjõp, je'eds nãhwa'adsaamb. Jyghadaamb hajxy je'eduhñ cõjxtã'axiõõ nebiã Dios jãgyhatiãn. Pero põnjaty hoy ca'a mãdoob, põnjaty ca'a mãbõjõp, cab hajxy jaduhñ nãhwa'adsa'ãn. Je'eds hajxy hãxõõgtuum nõcxy miãhmõ'õwa'ãn. Caj põn yãhdmsõo jada'ãn Diosmãdia'agy-yajwa'x. ¹⁷ Hõjts mãbõcypiã njajpy je'eguiõxpã coo hõjts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot hõjts nduñ je'eguiõxpã coo hõjts ja'a Jesucristo tu'ugmãdia'agy nmõõdhity. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts hoy nduñ. Jii hãna'c nãje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Ja'a Diosmãdia'agy tyijy hajxy yajwa'xyp. Pero yãhdmsõo mãdia'agy hajxy wyi'i miãdiaacy, je'eguiõxpã coo hajxy jia wi'i quiãnaarhadã'ãn. Hõjts, cab hõjts jaduhñ nbãhixy.

3

¹ Cab hajxy mmãnã'anãt coo tyijy hõjts nnguimayii nebiã hãna'c ñiguimayijjã, ja'a yãhdmsõo mãdia'agy hajxy miãwãdijpiã. Coo hajxy hãnajty maa ñõcxa'ãn, mãnitã hermanodõjõ hajxy ñãma'ay coo nocy hajxy jaduhñ ween yhãdiũũnãã cooc tyijy ja'a Diosmãdia'agy hajxy hoy tõõ yajwa'xy. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñbã nocy nyajmaajiaty, ni coo mijs nyaghixãt, ni coo mijs xmiõ'õwãt. ² Hoy piõnã ñãjuõ'õy coo hõjts ja'a Diosmãdia'agy

hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäböcy mänaa højts jim hoy nyajnähihöyän. Hix, njaanč tehñ chojpy højts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä højts mijts njahmiejtsta'agy. ³ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäböcy, jaduñä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy miøødä coo højts ja'a Jesucristo jaduñ xwyiinguejxy maa mijtscøxpän, coo højts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'öwät. Jucy ja'a Dios. YhEspirituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäböjcy. Jaduñ miäbaady coo ja'a Jesucristo tøø yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncøxpahajxiän. Cab jaduñ tøø yuugjaay tsaagøxp tintahaam nebiä Dios jecy yuugjahyän tsaagøxp maa ja'a tuñ xiøhatiän Sinai.

⁴ Paady højts jaduñ nmäna'añ, nmøød højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Jesucristo xwyiinguejxy. ⁵ Pero cab højts tii njada'añ hamdsoo. Dios højts jaduñ xpiuhbejp coo højts njädät. ⁶ Jaaya'ay højts jaduñ tøø xyajnähdijy coo højts ja'a hawiinjemybiä mädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä. Hädaa hawiinjemybiä mädia'agy, yhEspirituhaam højts ja'a Dios tøø xmiø'oy. Cabä Dios tøø jiañä tsaagøxp nebiä jecyquihdujt jecy jiahyän tsaagøxp. Yø'ø jecyquihdujt, cab jaduñ pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. Pero coo ja'a hawiinjemymädia'agy hajxy mmäbögat, mänitä Dios hajxy xyagjugyhädät cøjxta'axiøø yhEspirituhaam neby je'e jjugyhatiän.

⁷ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt jiahy tsaagøxp, høxtä haamb høxtä tsämaamb ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty, høxtä cabä israelita ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hajxy hänajty hoy yheebaana. Pero paquia ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jaduñ nä'ä haañ nä'ä tsämaamy. Paadiä Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty yhañ chämamy, tøø ja'a Moisés hänajty yhoy jim Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tøø quia'da'aguian jim tungøxp. Y møcmäjaa ja'a Dios jiaanč tehñ miøød. Hoorä, yø'ø jecyquihdujt, cab jaduñ pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. ⁸⁻⁹ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jecy yaghaanä jaytsämaamä, jaduñä Dios yajcähxø'cy coo møcmäjaa miøødä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjemymädia'agy tøø yejnä coo hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspirituhaam ja'a Dios ja'a hawiinjemymädia'agy tøø yecy. Jaduñä Dios maas hoy tøø yajcähxø'ogy coo møcmäjaa miøødä. Hix, hoy-yagjuøøñä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp jecy yhaañ chämaamy. Maas hanaxiä ja'a hawiinjemymädia'agy yhoy-yagjuøøñä, ja'a højts nyajwa'xypä. ¹⁰⁻¹¹ Jaduñ quia'hxø'ogy coo ja'a jecyquihdujt jaduñ quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a hawiinjemymädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduñ tsoobaatnäp. Y cab jaduñ mänaa tiägoyya'añ.

¹² Tøyhajt jaduñ, paady højts nga'a tsähdiuñ mänaa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñi højts jaduñ. ¹³ Hix, haamb tsämaambä Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a miädia'agy miooy. Mänitä Moisés ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy. Coo ja'a Moisés miädiaacpädøøyy, mänitä wit ñiyajwiinguwidsøøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiojpp hänajty jecy quia'a hanaannä quia'a tsämaamaannä. Paady jaduñ miädsähdiuñä. Hix, yhixaambiä israelita ja'a Moisés hajxy hänajty coo ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hänajty quia'a haannä quia'a tsämaamaannä. ¹⁴⁻¹⁶ Pero ja'a israelitahajxy, jaanč tehñ quihxex hajxy hänajty, cab hajxy hänajty miädia'agywyiinjuø'oy. Høxtä chamnäbaadyñä hajxy jaduñ quihxexä. Coo ja'a jecyquihdujt hajxy mänaa miädoy, cab hajxy jaduñ wyiinjuø'oy, ja'a Moisés jecy miädiäacäbä. Mänit hajxy jaduñ wyiinjuø'owät coo hajxy hänajty tøø miäböcy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsønähjätäm. ¹⁷ Hoorä, tu'ugjuøhñdy ja'a Jesucristo yhity møødä Tiediiä yhEspiritu. Y coo hajxy nmäböjcam ja'a Jesucristocøxpä, jaduñä cuhdajt hajxy xmiøoyyäm coo Dios hajxy nba'yäaxämd. ¹⁸ Hoorä, pønajat jaduñ hamuumdu'joot mabøjp ja'a Jesucristocøxpä, tøø hajxy ngøxy wiinjjuø'oyyäm coo ja'a Jesucristo mijjä jiaančä. Tehngainä ja'a Jesucristo hajxy xyaghagupxyjatiøøyyäm neby je'e yhitiän. Hix, tu'ugjuøhñdy je'e yhity møødä Tiediiä yhEspiritu.

4

¹ Hojiot ja'a Dios jiaanč tehñ miøød, paady højts tøø xwyiinguejxy coo højts ja'a miädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady højts nga'a jootmayhaty ni mänaa. ² Nyejpy højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab højts jaduñ mänaa nhøhnda'agy. Najuøøbiä cu'ughajxy jaduñ coo højts mänaa nga'a nhøhnda'agy. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduñ. Ja'a häna'c-hajxy hønndaacpä, cabä Diosmädia'agy hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy jaduñ yajmämiädaagøøby magämaa. Hočähdiuñnä hajxy jaduñ jiatcø'oy. Pero højts, ja'a tøyhajt højts nmädiaacypy. ³ Cabä jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy nägøxiä wyiinjuø'oy, ja'a højts jaduñ nyajwa'xypä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduñ quia'a wiinjjuø'oy coo hajxy haxøøgtuum wiädity. ⁴ Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mabøga'añ, tøø ja'a wyiinmahñdyhajxy piädaacäxä haxøøgtuum ja'a møjcu'ugøngäm, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy tøø piädaacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a wiinjjuø'owa'añ maa jaduñ myiñän

cujaay coo ja'a Jesucristo mœcmäjaa miöðä. Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity mœðä Tieedy. ⁵ Coo hõjts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy, ja'a Jesucristo hõjts nmädiaacyy coo hajxy nägõxiä nWiindsõnhájtäm. Cab hõjts jaduñ nyajcumaya'añ. Jaduñ hõjts njoot chocy coo hõjts mijts nbuhédät, je'eguiõxpä coo hõjts ja'a Jesucristo nWiindsõnhaty. ⁶ Dios jecy mänaañ coo jõõn jiaját hagogdstuum. Cahnä ja'a naaxwiimbä hänäjty yhooy'õy. Jaaya'ay hõjts ja'a miädia'agy jaduñ tõõ xyajwiinjua'õy coo je'e mœcmäjaa miöðä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xyajnáhwaats tõõ xyajcuhwáatsäm, jaduñ hajxy nyajnajuõõyyäm coo ja'a Dios mœcmäjaa miöðä.

⁷ Jaaya'ay hõjts tõõ xwyiinguexy coo hõjts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocõxpä. Jaanč tehñ choobaatp ja'a miädia'agy jaduñ. Hõjts, cab hõjts mœcmäjaa nhamdsoo mœðä. Dios hõjts jaduñ xpiuhbejp coo hõjts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Coo hõjts jaduñ xpiuhbety, jaduñ yajnajuõ'õy coo ja'a Dios mœcmäjaa jiaanč tehñ miöðä. ⁸ Tõõ hõjts häyohn may nmäxy nyajnaxy, pero cab jaduñ tiehñ yhanaxiä. Naxy hõjts nga'a najuõ'õy neby hõjts jiatcõ'õwät, pero cab hõjts hanaxiä njootmayhaty. ⁹ Tõõ hõjts häna'xy mayhooc xjia wi'i chaachtuuna'añ, pero cab hõjts ja'a Dios mänaa xñajtsixõ'õy. Hoy hõjts häna'c mayhooc tõõ xjia häyoowhixy, cab hõjts nmõjpaða'agy. Hix, homiänaajä hõjts ja'a Dios jaduñ xcwieendähaty. ¹⁰⁻¹¹ Nebiä Jesucristo hijty mäjahñdium wiäditiän jabom-jabom, jaanä jaduñ hõjts mäjahñdium nwädijpä homiänaajä. Ja'a Jesucristocõxpä hõjts häna'c xjia wi'i yagho'oga'añ. Pero cab hõjts Jesucristo xñä'ägä nähducy. Hix, coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiuypjõtägajch. Mänit jim ñõcxy maa ja'a Tieediä wyiinduumän. Jimä mœcmäjaa jäda'ahaty miöðänä. Paady hõjts jaduñ homiänaajä xcwieendähaty. ¹² Paady hõjts mäjahñdium nwädity coo hõjts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jiuгыhaty, paady hajxy xcwieendähájtäm homiänaajä.

¹³ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo tu'jäya'ay jecy miänaañ: "Nmäbõjpiõch ja'a Diosmädia'agy, päadyhõch ja'a Dios ngapxpaady"; jaanä jaduñ hõjts ja'a Diosmädia'agy nmäbõjpä, paady hõjts ja'a Dios ngapxpaatp. ¹⁴ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjuypjõtägajch, ja'a nWiindsõnhájtäm, jaduñ hõjts ja'a tõyhajt nmœðä coo hõjts xyagjuypjõtägatsaambä näguipxy mœð mijts. Paadiä Dios hajxy xyagjuypjõtägatsaanäm coo hajxy nhjätäm tu'ugmädia'agy mœðä Jesucristo. Mänitä Dios hajxy nägõxiä xyajnõcxäänäm jim maa ja'a wyiinduumän näguipxy mœð mijts. ¹⁵ Paady hõjts häyohn nmäna'xy nyajnaxy, chojpy hõjts njoot jaduñ coo mijts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot nmäbõgät cooc ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'tuütäm. Jaanä jaduñ hõjts njoot chojpä coo ja'a jäya'ayhajxy maas nämay jiaac mäbõgät, weenä Dios hajxy nämay ñäma'ay: "Dioscujá'uypä", je'eguiõxpä coo ja'a Dios hõjoot jiaanč tehñ miöðä. Y weenä Dios hajxy nämay ñämaabiä coo mœcmäjaa jiaanč tehñ miöðä.

¹⁶ Nnajuõõby hõjts jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyagjuypjõgäänäm, paady hõjts nga'a jootmayhaty. Tehñgajnä hõjts ja'a Dios mœcmäjaa xjiaac mo'oy maa hõjts njuõhñdycõxpän, hoy hõjts nni'x ngopc tehñgajnä jia majay. ¹⁷ Neby hõjts häyohn yaa nmäna'xy nyajnaxiän, cab hõjts jecy nmäna'xy nyajnaxa'añ. Y cab hõjts jaduñ njaty tsaachpõcy. Coo hõjts jaduñ tõõ njaty tõõ nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt mõj may tiuna'añ maa hõjtsõxpän cõjxta'axiõõ.

¹⁸ Pero cab hõjts jaduñ nmõjpaða'agy coo hõjts jaduñ yaa njaty nhabety hädaa yaabä naaxwiin. Hix, paquiä hõjts nnä'ä jaty nnä'ä habety. Jim hõjts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Cõjxta'axiõõ hajxy jim xyaghidäänäm.

5

¹ Tspcõxp hajxy nho'ogäänäm ndägoyäänäm. Pero nmœðdhájtäm ja'a tõyhajt hajxy jaduñ coo ja'a Dios hajxy tõõ xyajnáhdijäm cooc hajxy jim xyaghidäänäm maa ja'a wyiinduumän cõjxta'axiõõ. Diosäts hajxy jim xyaghidäänäm, ca'a wyiingjäya'ayä hajxy jim xyaghidäänäm. ² Coo hajxy yaa ndsaachpõjcäm hädaa yaabä naaxwiin, paadiä njoot hajxy jaduñ tõõ nbädaacäm coo hajxy jim nnõcxäänäm tsajootyp. ³ Coo hajxy jim ngõõ'täm, jaanč tehñ jiootcujc hajxy jim nniijäwõ'õwäänäm jim Dioswiinduum. ⁴ Mäduhñtiä hajxy yaa njaac hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy jootcujc nhjätäm je'eguiõxpä coo hajxy yaa ndsaachpõjcäm. Pero cab hajxy ndsõjcäm coo hajxy paquiä nho'c ndägõoyäm. Je'e hajxy ndsõjcäm coo njugyhájtäm cõjxta'axiõõ nebiä Dios jiuгыhatiän. ⁵ Ja'a Diosäts hajxy jaduñ xyajnáhdijäm coo hajxy jim xyajnõcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Tõõ ja'a yhEspiritu hajxy jaduñ xyajnaguéjäm coo hajxy jaduñ xmiõõdhjätäm tu'ugmucy. Jaduñnä tõyhajt hajxy nmœðdhájtäm coo ja'a Dios hajxy tõyhajt xjiaanč yagjuyhadaäänäm cõjxta'axiõõ neby je'e jiuгыhatiän.

⁶ Paady hõjts jootcujc nhity jabom-jabom. Mäduhñtiä hõjts yaa njaac juгыhaty hädaa yaabä naaxwiin, cab hõjts jim ndsoj nõcxa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. Tõyhajt jaduñ. ⁷ Hoy hõjts ja'a Jesucristo yaa nga'a ja hixy hajucy, nmäbõjcäp hõjts ja'a miädia'agy jaduñ. ⁸ Cab hõjts nnä'ägä jootmayhaty ni weeñtiä. Chojpy hõjts ja'a njoot coo hõjts

nhó'ogät, coo hõjts jim nnócxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. ⁹ Cab hõjts nmõjpäda'agy pø ho'ogaamb hõjts, ó pø cab hõjts ndsoj ho'oga'añ. Pero chojpy hõjts njoot jaduñ coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy hoy ngudiúunät. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo xquiumáyät. ¹⁰ Hix, nãgõxiä ja'a Jesucristo hajxy nõcxy nwiindána'awáañäm. Mänit jaaya'ay ñãgapxa'añ pøn hãnajty hoy tøø quiudiuñ, pøn hãnajty hoy tøø quia'a cudiuñ. Pønjaty hãnajty hoy tøø quiudiuñ, je'eds ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy paadaamb. Pero pønjaty hãnajty hoy tøø quia'a cudiuñ, quiumädowaambby hajxy je'e.

¹¹ Nwiingudsähgøby hõjts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo hõjts xquiumáyät. Nja wi'i yajmãbøgaambby hõjts ja'a cu'ughajxy coo hõjts ja'a Jesucristo tøyhajt tøø xwyiinguexy. Ñajuøbiä Dios coo hõjts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiunä. Chõjpiøchä njoot jaduñ coo mijts mnajuøøbiät coo hõjts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot ngudiuñ. ¹² Cab hõjts nyajcumaya'añ, hoy hõjts jaduñ nja niñänomyii coo hõjts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexy. Paady hõjts mijts jaduñ nhawáañäm, jaduñ mijts mnajuø'owät neby hõjts mijts xpuihgaxó'owät coo hõjts häna'c hãnajty jaduñ tøø xñähwaambety. Ja'a häna'c-hajxy jaduñmbä, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo cuhdujt hajxy quiudiuñ. Cab hajxy ñã'ägädä wiinjuø'oy coo ja'a wyiinmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyá. ¹³ Jaduhñ hõjts häna'c xñänomy cooc tyijy hõjts nughmãñ'oy coo hõjts ja'a Dios ndsocy. Diósäts hõjts xñajuø'oy coo hõjts nga'a cuhñiñ coo hõjts nga'a cuh-mãñ'oy. Hix, chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmió'owät. ¹⁴ Coo hõjts ja'a Jesucristo xjiaanç tehñ chójcäm, paady hõjts ja'a miädia'agy ngudiunäm hamuumdu'joot. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm nãgõxiä. Xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtämhajxy. ¹⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtuunänä. Tsögä miädia'agy hajxy jaduñ cudiunäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhajtäm. Y coo ja'a Jesucristo jiuypjõtägajch, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo hajxy xyagjuyhadäänäm cõjxta'axiøø nebiä Tiedy juyghatiän. ¹⁶ Cab hõjts pøn nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy. Ja'a Jesucristo, jaduñ hõjts hijty nhixy nebiä pajäya'ayän. Pero cab hõjts jaduñ nhijxnä nebiä pajäya'ayän. ¹⁷ Hoorä, pønjaty ja'a Jesucristo tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhijnäp, hawiinjembä wiinmahñdy hajxy jaduñ miøødhajnäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ yhøxhijxnä.

¹⁸⁻¹⁹ Ja'a Dios jaduñ mänaañ coo hawiinjembä wiinmahñdy hajxy nmøødhajtäm. Y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduñnä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xmiøødnijiootpaatäm. Y hõjts jaduñ tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a miädia'agy jaduñ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo ja'a Dios hajxy xyajnähwáatsäm, y coo ja'a Dios hajxy jaduñ xmiøødnijiootpaadäänäm. ²⁰ Ja'a Dios hõjts tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduhñ hõjts tøø xñäma'ay coo hõjts mijts nmänuu'xtá'agät coo miädia'agy hajxy nmäbójcät. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwá'adsät. Jaduhñ hajxy ween xmiøødnijiootpaadóøjät. ²¹ Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy. Pero coo Dios hajxy xjiaanç tehñ chójcäm, paady miänaañ coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xchøm'cäm. Y coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, jaduñnä Dios hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xpíädäacäm hawa'adstuum.

6

¹ Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøcy, paadiä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmió'oy. Hõjts mijts nmänuu'xtaacyy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiunät. Paady mijts jaduñ nmänuu'xta'agy, coo hõjts ja'a Dios nmøødtuñ. ² Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Tøøch nyajnähdiy mänaajøch miich ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiinmats nmó'owät. Cooch miich mänit xpia'yá'axät, mänitøch miich nmädówät. Mänit nbuhbédät. Mänit nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät, nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Hoorä, tøø yhaabaatnä coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämd. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämd.

³ Maa hõjts ja'a Diostuung nduñän, hoy hõjts njäya'ayhaty. Hix, cab hõjts ndsocy coo hõjts pøn xñähwaambédät. ⁴ Hoy hõjts ja'a Diostuung njaanç tuñ. Nmee'xtujpy hõjts hoy tyiijä, hoy ñeipiä hõjts nja jaty nja habety. Hanaxiä hõjts tøø ndsaachpøcy. Tøø hõjts häyohn mayhooc nmänaxy nyajnaxy. ⁵ Tøø hõjts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø hõjts mayhooc nyajtsumy. Tøø hõjts ja'a cu'ug mayhooc xñäbädø'ogy. Tøø hõjts mayhooc nhanuu'xø'oy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø hõjts jamia'ay nhity mayhooc ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø hõjts mayhooc jaguiay jayhu'ugy nhijpä. ⁶ Coo hõjts ja'a Diostuung nduñ, cab hõjts haxøøgwiinmahñdy nnä'ägä møødä. Nwiinjuø'oy hõjts ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy hõjts nhity, cab hõjts ti nmõjpäda'agy. Hojioot hõjts nmøød. Hix, ja'a Dioshespiritu hõjts

nmøød. Hamuumdu'joot højts jäya'ay jaduñ ndsocy nba'häyoy. ⁷ Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøød. Jaanč tehñ yhoj højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduñ højts ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy. ⁸ Näje'eyä højts jäya'ay jaduñ xwyiingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsoy xquia'a mee'xy. Näje'e højts xquiumay, näje'e højts xñähojy. Tömiädiacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e xjia nänömy cooc tyijy højts nhöñda'agy. ⁹ Hoy højts ja'a tsaangu'og xjia hixyhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämöj xmiämoy'øy. Mäjähñdiuum højts njaanč tehñ wiädity, høxtä xyagho'ogaamb højts jäya'ay. Pero ja'a Dios højts jaduñ xcwieendhajt. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoj, pero cabä Dios jaduñ miäna'añ coo højts nhó'ogät. ¹⁰ Jootcuç højts nnä'ägä hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänaxy nja yajnaxy. Hoy højts nja häyoy, nyajnäxixøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay, jaduñä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piäadät. Hoy højts tiä nga'a ja møødä, Dios højts xmiöoby tijaty højts nyajmaajiajpy.

¹¹ Mägu'ughajpädöjç, ja'a mijts jim hijpä Corintos, mijts jaduñ nmägapxyp. Tøø mijts ngøxy hawaänäm nebiaty højts ja'a mädia'agy nmøødä. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ. ¹² Nja wi'i miøødniijootpaadäaäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy pø jaduñ mijts xjiäwøöbiä. ¹³ Tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpätäm. Jaduñ mijts nmägapxy nebiä huungän.

¹⁴ Cab hajxy nmøødwädiñmügät pøn ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, coo hajxy jaduñ mnä'a pahíxpät neby hajxy yhaxøøgwädiä. Hix, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, hoy hajxy quiuidiüñ. Hawa'adstuum hajxy je'e. Pero pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy quiuidiüñ. Wiing ja'a wyiinnahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä. ¹⁵ Hix, cabä Jesucristo tu'ugmädia'agy yhyti møødä möjcu'ugong. Jaanä jäduhnduhmbä, pøn ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhiipä møød ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. ¹⁶ Cabä cuhdujt jaduñ miyñ coo häna'c quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'owät maa ja'a Diostöjçän. Cabä quepychech naaxpoch jiuuyjyä. Ja'a Diosäts mäbøjçy. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjçäm, jaduñ mäwiin hajxy nmäbätäm nebiä Diostöjçän, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhajtäm. Jaduñä Dios jecy miänaañ:

Pønjätyhöçhä nmädia'agy xmiöbøjçäp, je'echä nhEspíritu nmo'owaamby. Nwoowhidäämbiöch hajxy je'e.

Xwyiingudsähgø'owäämböch hajxy je'e. Ngu'ughadäämbiöch hajxy je'e,

nömä Dios hajxy jecy xmiädiäcäm. ¹⁷ Jaduñä Dios jecy miänaambä:

Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøöbiä, ja'a häna'c ja'a naaxpoch hajxy wiingudsähgøöbiä.

Cab hajxy nmøødwädiñmünät. Höxhix ja'a haxøøgpä hajxy. Mänitöch mijts xquiø'ødägøöñät.

¹⁸ XTieedyhadäämböch mijts hänajtiän. Nnøøxhadäämbiöch nmajc-hadäämbiöch mijts hänajtiän,

nömä Dios jecy miänaañ. Møccuhdujt ja'a Dios miøød. Hoy piønä jaduñ yhane'emy.

7

¹ Mägu'ughajpädöjç, tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Tsøcxä haxøøgwiinnahñdy hajxy najtshixøöyyäm cøxiä. Yøø haxøøgwiinnahñdy, xyajmä'täp ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduñ. Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøöyyäm. Tsögä njoot hajxy pädaacäm maa ja'a Diosøxpän.

² Cham højts mijts nnämäguiumbä, tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpätäm. Cab højts pøn tøø nhäyoowhixy, cab højts pøn haxøøgwiinnahñdy tøø nyajnäxixø'øy, cab højts pøn tøø nwiinhøöñ. ³ Pero cáböch nnäna'añ cooç pøn tøø xñähøöñø'øy. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhajtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduñ mijts hijty tøø nhuuc nämaabiä. ⁴ Nnajuøöbiöch coo mijts ca'xy mgudiuna'añ waambätyhöch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Ngumääbiöch mijts jaduñ. Jootcüc-höç njaanč tehñ ñijiäwø'oyii maa mijtsøxpän. Jaanč tehñ xioondäcöpöch, hoy højts madiu'u nja tsaächpöcy.

⁵ Coo højts ja'a hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a cajpt jaduñ xiöhatiän Troas, paady højts jim nwiimbijty. Y coo højts yaa nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa højts ja'a hermano Tito nga'a paatpä. Coe højts yaa nga'a tsoj paaty, paady højts hijty jootcuç nga'a nä'ägädä nijjäwø'oyii. Xmiädsiphajt højts jäya'ayhajxy hijty ja'a Diosmädia'agyquixpä. Jootmayhajt højts hijty je'eguiøxpä cooc tyijy mijts jaduñ mga'a mäbøga'añ. ⁶ Ja'a Dios, yagjootmøcpøjpy je'e pønjaty jaduñ jootmayhajt. Y coo ja'a hermano Tito jiaanč mejch, mänit højts ja'a Dios xyagjootmøcpøjçy. ⁷ Xjiaanč tehñ yagjootmøcpøjç højts ja'a Dios jaduñ coo højts ja'a hermano Tito xyhawaanä coo mijts je'e myagjootmøcpøjçy mänaa jim yhtiän maa mijtsän. Cøjx højts xyhawaanä cóogöch mijts xjia wi'i jiböbixy cooç jim nnöcxät maa mijtsän. Jaduñ højts tøø xyhawaanäbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiøxpä cooç

mijts hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajpá. Y jaduñ hõjts tøø xyhawaánaäbä cóogoch mijts xjiaanč tehñ jiahmiejtsta'agy. Coó hõjts jaduñ tøø xquixõxy hawaaná, páadyhöch njaanč tehñ xioonda'agy.

⁸ Mánáajõch mijts ja'a nocy jawyihinajtpá nyajnãguexián, nhõjjõch mijts jaduñ siémprãm. Paady hajty weeñtiá mjootmayhajty. Jootmayhájthõch hõõch weeñtiábä coo mijts nhojy. ⁹ Coó mijts nhojy, paadiá mhaxõgcuñdujt hajty mhõxhijxy. Xquiumaayy mijts ja'a Dios jaduñ coo hajty jaduñ mhõxhijxy. Coó hajty jaduñ mhõxhijxy, páadyhöch nxoonda'agy, ca'a jie'eguiõxpá coo hajty mjootmayhajty. ¹⁰ Põnjaty yhaxõgcuñdujt hõxhijxp, je'edshajxy hodiium máhmõ'õwáp. Cumay hajty jaduñ piádsõmát maa ja'a Diosán. Y cab hajty jaduñ jootmayhájñát. Pero põnjaty yhaxõgcuñdujt ca'a hõxhijxp, haxõõgtuum hajty miáhmõ'õwát. Hoy miánaaxõõ hajty jaduñ jootmayhada'añ. ¹¹ Pero mijts, hamuumdu'joot hajty mgudiufñ nebiaty mijts tøø nmãgapxy tøø nhane'emian mánáajõch ja'a jayõbjatpá nocy nguexián. Mjaanč hõxhijx ja'a mhaxõgcuñdujt hajty nebiá Diosmádia'agy yhane'emian. Mjootmayhajt hajty jaduñ coo hajty hijty tøø mgádieey. Y mdsáhögõyy hajty jaduñ weeñtiá. Chõjpy ja'a mjoothajxy coo mijts ngumáyát, paadiá craa hajty mhõxquejxpádsõomy, ja'a haxõõgjacõõyyábä. Tøø hajty myajcãhxõ'nõ coo hajty tii pojppá tii cádieey mga'a mõõdán. ¹² Paady hõjts ja'a nocy jim nguexjy maa mijtsán, coo hãna'c-hajty haxõõg tøø ñidiufñi. Ca'a jie'eguiõxphajtiá hõjts yõ'õõ nocy nguexjy. Paady hõjts nguejxpá, chõjpy hõjts ja'a njoot hãnajty coo hajty myajcãhxõ'õgát coo hõjts mijts xchocynã. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduñ coo hõjts nga'a hõhnda'agy. ¹³ Coó hõjts mijts jaduñ xchocynã, paady hõjts nxoonda'agy.

¹⁴ Xoondaacp hõjts jadhumbä coo ja'a hermano Tito xioondaacpá. Paady xioonda'agy coo ja'a Diosmádia'agy hajty hãnajty hoy mbanõcxynã nãgõxiá mãnaa jim yhiñtián maa mijtsán. Tõõchã hermano Tito hijty nnãma'ay coo mijts ja'a Diosmádia'agy hoy mgudiufñ. Y tõyhajt hajty mjaanč cudiufñ. ¹⁵ Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito xjiaanč tehñ chocy, je'eguiõxpá coo mijts ja'a miádia'agy mmãbõjcã hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehmián. ¹⁶ Nnajuõbõich coo mijts ja'a Diosmádia'agy hoy mbanõcxãanã; páadyhöch nxoonda'agy.

8

¹ Hoorã, mãgu'ughajpãdõjc, cham hõjts mijts nyajmõõdmádia'aga'añ nebiaty ja'a Dios mayhajt tøø tiufñ ja'a mãbõjpadõjcõxpãhajxy, ja'a hajty jim tsãnaabiá Macedonia-naaxooty. ² Jaanč tehñ xioondaacp hajty, hoy hajty jaduñ tøø jia tsaachpõcy hoyhoy, hoy hajty jaduñ jia háyoy hanaxiá. Coó hajty jaduñ jiaanč tehñ xioonda'agy, paadiá xãdõ'õñ hajty may tøø yajmucy. Hojioot hajty jiaanč tehñ miõõd, paady hajty may tøø yajmucy. Tøø ja'a háyooobãjãya'ay xãdõ'õñ hajty mio'oyii; ja'a hermanodõjc-hajty jaduñ tøø yecy. ³ Hamuumdu'joot hajty jaduñ tøø yecy, ca'a yhadspã, ca'a yhajootma'adã. Tõõch nhamdsoo hixy coo hojioot hajty jaduñ jiaanč tehñ miõõdã. Hõxtã yejnajtyypã xiãdõ'õñ hajty jaduñ nõjootpã. ⁴ Coó hajty miãdoyhajty coo hõjts ja'a háyooobãjãya'ay hãnajty nbuhbedã'añ xãdõ'õñhaam, ja'a Diosmádia'agy hajty mãbõjppá, mãnit hõjts xñãmaayy coogã xãdõ'õñ hajty jaduñ quixãambã, ja'a hajty jim tsãnaabiá Macedonia. Hamuumdu'jootãc hajty jaduñ quixã'añ. ⁵ Xoondaac hõjts jaduñ coo ja'a hermanodõjc xãdõ'õñ hajty may yejcy, ja'a hajty jim tsãnaabiá Macedonia. Y coo hajty miánaañ coo ja'a Dios ja'a miádia'agy hajty hamuumdu'joot quiudiunaaná, paady hõjts maas hanaxiá nxoondaacy. Dios jaduñ mãnaañ coo hajty jaduñ quiudiunãt. Jaduñ hajty miánaambã cooc hõjts ja'a nmãdia'agy hajty xquiudiunãanãbã. ⁶ Mãnaa ja'a hermano Tito jim jayõbjat yhojyñ maa mijtsán, mãnit hajty xñãmaayy coo xãdõ'õñ hajty myajmügát. Hoorã, jim hõjts ja'a hermano Tito nguexjãgãtsãambã maa mijtsán, weenã xãdõ'õñ hajty mgõxy yajmucy. Mãnit hajty jim mguexát maa ja'a háyooobãjãya'ayhajxián, ja'a Diosmádia'agy hajty mãbõjppá. ⁷ Jaanč tehñ yhoy ja'a Diosmádia'agy hajty mmãbõcy. Jaanč tehñ yhoy hajty myajwiingãpxõ'õy. Jaanč tehñ yhoy hajty mwiinjuõ'õy. Hamuumdu'joot hajty jaduñ mmãbõcy. Xjiaanč tehñ chõjpy hõjts mijts. Hoorã, chõjpy hõjts ja'a njoot coo mijts ja'a háyooobãjãya'ay mjaanč tehñ piuhbãdãt hamuumdu'joot xãdõ'õñhaam.

⁸ Cãbõch mijts ndehm yhane'emy coo hajty mbuhbãdãt. Paady mijts jaduñ nyajmõõdmádia'agy nebiatiá wiingãya'ayhajxy tøø miãbuhbetián, ween hajty jaduñ mbahjõxpãt. Jaduñ hajty myajcãhxõ'õgát coo hajty tõyhajt mjaanč mãdsojppã. ⁹ Tõyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo hojioot jiaanč tehñ miõõdã, ja'a nWiindsõnhajtãmhajxy. Cahnã hãnajty yaa quiãda'agyñã hãdaa yaabã naaxwiin nebiá pajãya'ayã, jim hijty mõc yhane'emy maa ja'a Tieedy ja'a wyiinduumã. Pero coo yaa quiãdaacy, mãnit jaduñ jiajty nebiã hãdaa yaabã jãya'ayhajxián, neby hajty yaa nhãyõowãm. Jaduñ hajty hoy xñãhho'tútãm. Y coo hajty jaduñ tøø xñãhho'tútãm, paady hajty jim xyajncãxãanãm maa ja'a Tiedã wyiinduumã, põnjatiá miádia'agy jaduñ mãbõjçãp.

10-12 Cham mijts nwiingapx njöjcapxø'owa'añ coo ja'a xädø'øñ hajxy myajpedøød neby hajxy hadojumøjt mwiinmahñdyhajtjän coo hajxy hñajty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduñ, pero cahnä hajxy myajpedyüi. Hahixøøby jaduñ coo hajxy myajpedøød, jaduñ hajxy myajcähxø'ögät coo hojioot hajxy tøyhajt mjaančh møødä. Mijts jaduñ mwiinmahñdyhajtsoñ coo xädø'øñ hajxy hñajty myajmuga'añ. Jaduñ hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mäðoyyüä jaduñ. Cab jaduñ yhahixø'øy coo hajxy hanaxiä myégät. Hix, jaduñnä Dios ja'a jioot chocy coo hajxy myajcähxø'ögät coo hojioot hajxy jaduñ mjaančh møødä.

13 Cáböch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägø'owät, páadyhöch tøø nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät. 14 Jadhñhøchä njoot chocy coo põñ tii quia'a yajmaajiadät. Jadhñds je'e, hahixøøby jaduñ coo mijts ja'a häyöobäjäya'ay mbuhbedät, je'eguiøxpä coo mijts nä'ä tægø'øbä mmøødä jäda'ahaty. Y coo mijts hñajty tøø mhäyoodägø'øy, mäñit mijts xpiuhbejtägätsät, põñ jim hajxy hñajty miøødä nä'ä tægø'øbä. 15 Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøñjaty may yajpädø'c, pihuumooy hajxy je'e põñjaty weeñtiä yajpädø'c. Yaghaguipxyjatiøøyy hajxy jaduñ tu'cuñdujt."

16 Dios ja'a hermano Tito jaduñ tøø yajnähdiij coo hojioot miøødhädät maa mijtsøxpä, neby højts hojioot nmøødän maa mijtsøxpän. Dioscujü'uyäp ja'a Dios jaduñ. 17 Coø højts ja'a hermano Tito nnämaay coo jim ñöcxät maa mijsän, jootcugøoy je'e coø højts jaduñ nnämaay coo jim ñöcxät. Hix, hamdsoojoot hijty jaduñ ñä'ägä ñöcxa'añ.

18 Nyajmägüexø'owaamby højts ja'a hermano Tito ja'a mägu'ughajpä wiingpä. Wiinduhmčhajtøjc tøø yajmädohyaty coo ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä. 19 Jadhñnä mäbøjpädøjc-hajxy tøø miänaambä coo højts nmøøhdädät majaty højts ja'a xädø'øñ nyajmucy mänaa højts ja'a häyöobäjäya'ayhajxy hñajty nøcxy nmo'owa'añän. Cähxø'ogaamb jaduñ coo ja'a Dios miøjjä jiaančh. Jaduñ quiañhø'ogaambä coo højts hojioot nmøødä. 20 Paady højts nämetsc nädägøøg nwädity xädø'øñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts põñ xñänömät cooc tyijy højts nje'ehada'añ. Hix, majiaty højts xädø'øñ nyajmucy. 21 Chojpy højts ja'a njoot jaduñ coo højts ja'a jäya'ayhajxy xquiumáyät neby højts ja'a Dios xquiumáyän.

22 Chaads højts ja'a mägu'ughajpä mäwiingpä nguexáangumbä møødä hermano Titohajxy. Mayhooc højts hoy tøø xmiøøduñ hoy ñä'ä mädyii tuunğä. Hamuumdu'joot jim ñöcxa'añ maa mijtsän. Hix, ñajuøøby jaduñ coo mijts hoy myajtøjtägø'owa'añ. 23 Naxiä hermano Tito hajxy hoy mdehñ yajtøjtägø'owät coo hajxy jim miédsät. Haa ja'a hermano Tito, hoy miänájøch jaduñ xñä'ägä møøduñ, páadyhöch jim nguexa'añ maa mijsän. Y ja'a jiamioødhajxy nämetspä, ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä, jaduñ hajxy tøø miänaambä coo hajxy jim ñöcxät. Hoyyä Jesucristo hajxy wyiingudsähgø'øy. 24 Coø mijts ja'a hermano Tito hoy myajtøjtägø'owät møødä jiamioødhajxy, jaduñ mijts ja'a mäbøjpädøjc hajxy xyhixät coo hajxy tøyhajt mjaančh mädsocy. Tøjiädäp jaduñ neby højts mijts tøø nmädia'aguiän coo mijts hojioot mjaančh tehm miøødä.

9

1 Höøch mijts jaduñ nnä'ä jaac näjaayøøby. Nnajuøøbiøch jaduñ coo mijts ja'a häyöobäjäya'ayhajxy mbuhbeda'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 2 Hix, nna-juøøbiøch coo hajxy hamuumdu'joot mbuhbeda'añ. Jadhñhøchä mäbøjpädøjc-hajxy tøø nhawaanä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. Jadhñhöch hajxy tøø nhawaanä coo mijts hadojumøjt mdägøøyy xädø'øñyajmujpä, põñjatiä Diosmädia'agy jim mäbøjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayøjp nnähmajch, paadiä Macedóniabä jäya'ayhajxy nämay xpiahixaambä. Jaduñ hajxy hamuumdu'joot miäbuhbedaambä nej mijts mmäbuhbeda'añän hamuumdu'joot. 3 Páadyhöchä hermano Titohajxy jim nguexø'oga'añ maa mijsän, weenä xädø'øñ hajxy paquiä myajmujpädø'øy. Jadhñds je'e, cooñ jim nnöcxät, tøø ja'a xädø'øñ hajxy hñajty mgøyy yajmujnä. Haa ca'a, tøøchä Macedóniabähajxy nhawaanä coo mijts ja'a xädø'øñ myajmuga'añä. 4 Hix, wéñndøchä Macedóniabä jäya'ayhajxy näje'e nmøøhdädät jim maa mijsän. Y coo hajxy jaduñ xyhixät coo ja'a xädø'øñ hajxy hñajty mga'a cøyy yajmucyñä, mdsähdiunaamb hajxy jaduñ. Jadhñhöch ndsähdiuumbät je'eguiøxpä cooñ mijts tøø nmädia'agy coo ja'a xädø'øñ hajxy hñajty myajmuga'añ. 5 Páadyhöch jaduñ nwiinmaay coo hijty yhahixø'øy cooçhä hermano Titohajxy jawyiin nguexø'ögät maa mijsän, jaduñ mijts jim xpiuhbedät maa ja'a xädø'øñ hajxy myajmuquiän. Jadhñnä xädø'øñ hajxy myaghidät nähix hahixø'ø cooñ jim nmédsät, neby hajxy jaduñ tøø nmäna'añän coo hajxy myaghida'añ. Jaduñ hajxy myajcähxø'ögät coo ja'a xädø'øñ hajxy myega'añ hojiootcøxpä. Cab põñ jaduñ miäná'anät cooc tyijy mijts hadsip tøø nhane'emy coo hajxy myégät.

6 Jadhñds je'e, põñjaty jaduñ wiinduc wiindsaach, cabä hoyhajt hajxy piaada'añ. Pero põñjatiä häyöobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt hajxy jaduñ paadaamb. Tøyhajt jaduñ.

⁷Jootcujc hajxy myégát hamuumdu'joot neby hajxy hánajty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a yhajootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowø'ø'y. Hix, je'e ja'a Dios chojpy pønjaty jaduhñ jootcujc jeyp. ⁸Møj jaančhä Dios. Xmió'owäp mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may, jaduhñ hajxy tii mga'a yajmaajiadät ni mänaa. Nä'a tågø'øbä hajxy jaduhñ xmió'owät, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy hoy mbuhbejtägätsät hoy ñeipä. ⁹Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Pøn hojiäya'ay, mõj mayyä häyooäjäya'ay piuhbety.

Hoy miänaaxøø ja'a Dios jaduhñ piuhbejtägatsa'añ.

¹⁰Ja'a Dios, jeyp je'e ja'a tøømd mädyii mni'ibäp, mädyii mdünäp. Yajmayøøby jaduhñ nebiä mgäyät nebiä mhü'ugät. Jaanä jäduhñduhmbä, xmió'owäp mijts ja'a Dios nä'a tågø'øbä tijaty hajxy hánajty myajmaajiajpy, jaduhñ mijts ja'a häyooäjäya'ay mmoodiägätsät. ¹¹Y coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ hamuumdu'joot mbuhbédät, mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may xmió'owät. Y coo højts ja'a häyooäjäya'ay xäðø'øn nøcxy nmø'oy, ja'a mijts hánajty tøø myéquiäbä, mänitä häyooäjäya'ay ja'a Dios hajxy ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." ¹²Hix, coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ mbuhbédät, mejtstu'u ja'a hoybä hajxy jaduhñ mduna'añ. Piaadaambiä häyooäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hánajty yajmaajiajpy, y tehñgajnä ja'a Dios hajxy jaduhñ ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp."

¹³Coo mijts ja'a häyooäjäya'ay jaduhñ mbuhbédät jootcujc hoy miädyii cajtjä, myajcähxø'øgaamby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy mgudiuunä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä häyooäjäya'ay ja'a Dios hajxy mõj jaančhä ñäma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Dios ja'a miädia'agy mgudiuunä, møød coo hojiot hajxy mjaančh tehñ miøødä ja'a häyooäjäya'aguixpähajxy. ¹⁴Coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may tøø xmiø'oy, paady mijts ja'a häyooäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, møødä Dios hajxy pia'ya'axa'añ ja'a mijtsøøxpä. ¹⁵Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøxiä nämáayyäm: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñäho'túütäm. Møjmayhajt ja'a Dios jaduhñ tiuun hoy-yagjuøñä.

10

¹Høøch mijts chamñ nmägapxaamby nhane'emaamby, høøch Pablohajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hädaa yaabä naaxwiin, jaančh tehñ miøødä hojiot hánajty. Mee'xxieemy hánajty jiaančh tehñ wiädity. Jaduhñhøch je'e nja pahixaanñ cooçh mijts jaduhñ nmägapxa'añ nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñhøch hajxy xñänømy cooc tyijy mijts hánajty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänäajøch jimñ nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøch nga'a tsähgø'øñä coo mijts nmägapxy nhane'emy nocyhaam. Cab jaduhñ tiøyyä, nä'a høhñdaacp hajxy jaduhñ. ²Mägu'ughajpæðjc, huuc tuñä mayhajt hajxy, høxhix ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduhñ mhøxhixät, cab mijts jim waamb nnämä'awät cooçh jimñ nnøcxät maa mijtsän. Pero pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hädaa jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hädaa yaabä naaxwiin, je'eçh mæbøcy hajxy nhøjäp hajäya'ayhaam. Nyajcähxø'øgäbøch jaduhñ cooçh hánajty tøyhajt nga'a tsähgø'øy. ³⁻⁴Hoy højts yaa nja tsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuñ nebiä yaabä jäya'ayhajxy yajtuñän. Ja'a Dios højts xpiuhbejp ja'a miäjaahaam, cab højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduhñ nyajmäjädacä. ⁵Jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, yajcumayaamb hajxy, høhñdaacp hajxy. Cabä jioothajxy yajmädsocy coo wiinghäna'c ja'a Dios hajxy pia'häyowät. Nyajcähxø'py højts jaduhñ coo yøø häna'c-hajxy jaduhñ yhøhñda'agy. Y coo højts hánajty tøø nga'a yajmäjädu'gy, mänit højts nyajmäbøga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo ja'a miädia'agy hajxy ween quidiuunä. ⁶Y coo mijts hánajty hoy tøø mgudiunñ, cab højts mijts hánajty waamb nnäma'awaannä. Pero pønjaty jaduhñ ca'a nä'ägädä cudiunaamb, je'eds højts hahoy nhøqxexaamby maa ja'a tsajtøjcän.

⁷Pønjaty jaduhñ najuøøby coo hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm, ween hajxy ñajuøøbiä cooçh ja'a Jesucristo tøø xwyiinguejxpä. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy. ⁸Ja'a Jesucristo højts ja'a cuhdujt jaduhñ tøø xmiø'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Chojpiä jioot jaduhñ coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mæbøjcät. Cabä jioot chocy coo hajxy mdu'udägøyyät. Tøyhajt jaduhñ cooçhä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhñbä tøø xmiø'oy. Cooçh jaduhñ nniñänømyii, cábøch ndsähdiuna'añ, høyhøch häna'c jaduhñ xjia nänømy cøogøch tyijy nyajcumaya'añ hanaxiä. ⁹Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mijts nocy naxy nja yajnäguexy. ¹⁰Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñ hajxy miäna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyhaam. Pero jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyijy hánajty møc nga'a hane'emy mänäagøch jimñ nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hánajty weenjaty ndsähgø'øy. ¹¹Perø pønjaty jaduhñ mänaamb, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhñdsä tøyhajtjä, neby højts mijts møc nhane'emiän nocyhaam, jaanä jaduhñ mijts møc nhane'emaambä coo højts jimñ nnøcxätägätsät maa mijtsän.

¹² Jii häna'c-hajxy näje'e, jaanč tehn yajcumayaamb hajxy cooc tyjy hajxy jiaanč tehn jiaty jiaanč tehn ñajuø'oy. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhñ ñiguiumayii. Y cabä wiinghäna'c hajxy quiumay. Pero cabä tøyhajt hajxy miøødä. Højts, cab højts jaduhñ nhäna'c-haty. Cab højts jaduhñ niguiumayii. ¹³ Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhñ højts nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajnähdijjiän coo højts ndünät. Jaduhñ højts tøø xyajnähdijy coo højts jim ndünät høxtä jimbaady maa mijtsän. ¹⁴ Coo højts jim nduñ maa mijtsän, ngudiuunby højts jaduhñ neby højts ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Hix, højts ja'a Diosmädia'agy jim nyajwa'xtsohn maa mijtsän, ja'a Jesucristocøxpä. ¹⁵ Majaty wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän, cab højts jaduhñ nmäna'añ coo højts jim tøø nduñ. Cab højts jaduhñ nguhdujthaty. Pero chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäböğät, jaduhñ højts maas hoy njaac tehn tiünät maa mijtsän. ¹⁶ Y jaduhñ højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xät jäguembaady maa pøn ja'a Diosmädia'agy quia'a mädoynän. Hix, cab højts nduna'añ maa wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän. Hix, cab højts jaduhñ nyajcumaya'añ.

¹⁷ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hamdsoo mniguiumayøøjat. Pero jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a Dios hajxy møj jaanč mnänømat." ¹⁸ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Dios jaduhñ xquiumáyät. Cab jaduhñ choobaady coo hamdsoo mniguiumayøøjat.

11

¹ Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc mee'x hajxy weeñtiä. Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'aga'añ nebiä jäya'ayhajxy yajcumayaambän. Cooch jaduhñ weeñtiä nnguiumayii, jaduhñ yajmädo y nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. ² Nej mijts ja'a Dios xchoquiän, jaduhñ høch mijts ndsojpä, je'eguiøxpä cooch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nyajmäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Chøjpiøchä njoot jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädä'agät hamuumdu'joot maa ja'a Jesucristocøxpän. Cabä mjoot hajxy wiingtuum mbädä'agät. ³ Mnigwieendähadøøjap hajxy, jaduhñ hajxy pøn xquia'a jøcaxø'owät, coo hajxy xyag-jahdiägöyyät ja'a Jesucristo. Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmä. Cab mijts xyajmädsocy coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mbanøcxnät. Paquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøønät. Haa ca'a, jaduhñä Eva jecy yhuuc wiinhøhnäbä ja'a møjcu'ugongäm mänaa ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyijän nebiä tsahñdiän. Siémprämä møjcu'ugong quiuwiin-mahñdiä. Paquiä ja'a Eva yajwiinhøñ. ⁴ Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mmäböjccä pønjaty mijts jaduhñ wiing xyajnähxixøøby ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnähxixø'oy neby højts ja'a Diosmädia'agy nyajnähxixø'oyän ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnähxixø'oy ja'a Dioshøpíritucøxpä neby højts yajnähxixø'oyän. Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mbadu'ubøjcä. ⁵ Yø'ø häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajnähxixø'obiä ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy ñiñänomyii nebiä Dioswiinguexyän, neby jaanč tehn jiajpä. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mnänä'anät cooc tyjy hajxy miaas jaty queech høøch njaty. ⁶ Wehñäda'a jaduhñ tiøyyä cooch hoy yajxón nga'a xi'igy nga'a mädia'agy; cab jaduhñ ñejpä. Pero tøyhajt jaduhñ cooch madiu'u njaty nnajuø'oy ja'a Diosmädia'agyuøxpä. Homiänaajä højts mijts ja'a tøyhajt nmo'oy hoy ñä'ä tiiguiøxpä.

⁷ Mänäajoch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'oyän, cábøch mijts jaduhñ mänaa nnämaayy cooch mijts xmiäjüyät. Niguiudüunäbøch hänajty hamdsoo, je'eguiøxpä coochä njoot hänajty chocy coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäböğät. Y cooch hänajty hamdsoo nnguiudüunäxä, päadyhøchä jäya'ayhajxy näje'e xñänømy coogøch tyjy hänajty hoy nga'a cudiñ. Pero cab jaduhñ tiøyyä. ⁸ Wiingjäya'ayhøchhajxy hänajty xpiuhbejp, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mabøjpä wiingtuumjaty. Päadyhøch hajxy hänajty xpiuhbety cooch mijts ja'a Diosmädia'agy hänajty nyajwiingapx nyajwiinmädiaagø'oy. ⁹ Mänäajoch jim nñitiän maa mijtsän, cábøch hänajty pøn nnäma'ay cooch hajxy xpiuhbédät xädø'øñhaam, høyhøch hänajty tii nja yajmaajaty tähoocjaty. Hix, xpiuhbépøchä jäya'ayhajxy hänajty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mabøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsohmä Macedonia-naaxooty. Xmiøobiøch hajxy hänajty tijätyhøch hänajty nyajmaajajpy. Y cábøch mijts mänaa nnäma'awa'añ cooch mijts xpiuhbédät xädø'øñhaam. ¹⁰ Tømiädiäacpøch jaduhñ nebiä Jesucristo tiømiädia'aguiän. Cábøchä xädø'øñ pøn nmäyujwa'añ jim maa mijts mäsäna'ayän Acaya-naaxooty. ¹¹ Coo pøn jaduhñ miänä'anät coogøch tyjy mijts nga'a tsoey, høhndaacp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios jaduhñ najuøøby cooch mijts njaanč tehn chocy njaanč tehn pia'häyoy.

¹²⁻¹³ Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmä. Ja'a Jesucristäc tyjy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät maa ja'a mabøjpädøc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexxiän coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwä'xät. Pero høhndaacp hajxy; cab hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Paady hajxy jaduhñ yhöhnda'agy coo hajxy yajcumaya'añ. ¹⁴⁻¹⁵ Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiindsønhajpy.

Jaaya'ay hajxy jaduhñ piahijxyp. Nnajuóoyyám hajxy coo ja'a mójcu'ugong ñibiáda'agyii nebiá jaanč tehñ yhojbän, nebiá Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhñ yhoj-yagjuóðñä coo ja'a mójcu'ugongä mioonsähajxy piajatc'oy, coo hajxy yhöñda'agy cooc tyjij hajxy tóo wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Y coo hajxy jaduhñ haxóog jiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhñ quiumádoowamby.

¹⁶ Hoorä, chámhöch mijts nmägápxcombä. Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät cóogöch tyjij tóo nguhhiñ, hóyhöch weeñtiä nja niguiumayii. Pero, pø mjaanč mänaamb hajxy jaduhñ cóogöch tyjij tóo nguhhiñ, huuc tuñä mayhajt hajxy, hoočhä nmädia'agy hajxy weeñtiä huuc hamádoowhjátc. Nhuuc nimiádia'agyiijoch weeñtiä. Nhuuc niguiumayijoch weeñtiä. ¹⁷ Cáböch hánäna'añ coočhä Dios ja'a cuhdujt tóo xmio'oy cooč jaduhñ nniguiumayóöjät. Jaduhñhöch nniguiumayii nebiá cuhhiimbän. ¹⁸ Hix, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä, miäniguiumáayp hajxy tijaty hajxy yaa mióð hadaa yaabä naaxwiin, móðd tijaty hajxy jaduhñ tóo tiuñ. Jaduhñč hoočhpä, weeñtiäch chamñ nmäniguiumayáañäbä tijatyhöch tóo nduumbä. ¹⁹ Jaduhñ mijts mjaanč tehñ ñibiáda'agyii nebiá jaanč tehñ jiajpän nebiá jaanč tehñ ñajuóöbiän. Paady mijts ja'a cuhhiimbähána'cä miädia'agyhajxy mhamádoowhidaaná. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanč jaty mjaanč naju'oy. ²⁰ Hix, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'a tijatiä, hoy mijts yó'ö hána'c-hajxy hoy ñebiatiä xjia háyoowhixy, yó'ö hána'c-hajxy höñdaacpä, yó'ö miädia'agy hajxy mjaanč tehñ yhamádoowhidaañäbä. Xyhanehñb mijts jaduhñ nebiá moonsän. Y xñägáayp xñähúucäp mijts ja'a mxäc'öñ. Xwyiinhöhmb mijts yó'ö hána'c. Xpiejxp mijts yó'ö hána'c. Høxtä xquiojxp mijts yó'ö hána'c, y cab hajxy waamb mmäna'añ. Cab mijts yó'ö hána'c xyhixy nebiá jäya'ayän. ²¹ Pero højts, cab mijts jaduhñ mäna nhäyoowhixy neby mijts yó'ö hána'c xyhäyoowhixiän, yó'ö hána'c-hajxy höñdaacpä. Cab højts jaduhñ njootmøjjä.

Chámhöch weeñtiä nhuuc mädia'agáangumbä nebiá cuhhiimbän. Tijaty yó'ö hána'c-hajxy miäniguiumáayp, nmóðdhöchä cuhdujt hoočhpä cooč jaduhñ nmäniguiumáaybät. ²² Niguiumáayp hajxy je'eguióxpä coo hajxy yhebreojäya'yä, coo ja'a Abraham hajxy jecy yaphajty tieedyhajty móðä Israel. PUES jaanä jaduhñč hoočhpä, jaduhñč miänäñömäbä coočä Abraham tóo nhaphajpä tóo ndeedyhajpä. ²³ Jaduhñ hajxy ñiguiumáaypä je'eguióxpä cooc tyjij hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucristóm. PUES xmioonsähájpočhä Jesucristo hoočhpä. Y maas hóyhöch nduñ que yó'ö hána'c-hajxy tiuñ. Cooč jaduhñ weeñtiä nniguiumayii, jaduhñ yajmädyo nebiá cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. Maas móc-höch tóo nduñ que yó'ö hána'c-hajxy tóo tiuñ. Mayhöc-höch tóo nyajtsumy tóo nyajmach. Ni pøn jaduhñ quia'a yajtsumy quia'a yajmachñä nébiöch tóo nyajtsumiän. Mayhöc-höchä hána'c tóo xjiaanč tehñ wiobho'ogy. Mayhöc-höchä hána'c ja'a weenjaty tóo xquia'a yagho'ogy. ²⁴ Mägoöx-höc-höchä judiöshajxy tóo xjiu'xy hii'xmajmocxmádaaxc'ö. ²⁵ Tägoöghöc-höchä hána'c tóo xwiopy paxyhaam. Tähöc-höchä hána'c xjia ca'ch; xquihga'adsáamböch hajxy hánajty. Tägoöghöc-höchä barco tóo xmiäma'adö'oy mejjioty. Xjia móðdnööguguiñhöch jaduhñ. Mänäjöčhä barco tähooc xmiägüññän, tu'xööch jiihy nhijty mejywyiing móðd tu'tsuhñ. ²⁶ Mayhöc-höchä yóñdiu'u tóo ndu'uyo'oy. Mayhöc-höch ja weenjaty tóo nga'a nööh'ogö'oy möñöögujc. Tööchä mee'tspädöjc mayhooc nyohbiaady. Tööchä nhamdsoo mägunax mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tööchä wiinghänä'c xjia yagho'ogaambä; ca'a yhööchä nmägunaaxhajxy je'e. Tööchä nwädity mäjähñdium jim cajptooty, móðd jim pactuum, móðd jim mejjioty. Tööchä hána'c mayhooc xhaachtüñ, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyjij hajxy miäböcy. ²⁷ Tööchä tuung mayhooc xyaghanuu'xö'oy; høxtä xyajtsaačpöjc-höch jaduhñ. Mayhöc-höch tóo ndsunaxy jamia'ay jayhity. Tööchä yuu mayhooc nmänaxy nyajnaxy móðä tödsö'ö. Tööchä mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. Tööchä tööchpä mayhooc nmänaxy nyajnaxy. Nja yajmaajjápöčhä wit tucxy hánajty.

²⁸ Tööch madiu'u ndsaachpöcy, pero cáböch jaduhñajtä ngöxy mädia'aga'añ. Je'ečh nmädia'agaamb coočhä máböjpädöjc jabom-jabom nnädajy nnämay wiinduhñchajtöc, pø hoy pø ween hajxy yhity. Hix, hoočhä ngö'öjooty hajxy jaduhñ yhity. ²⁹ Pønä Diosmädia'agy hoy ca'a cudiunaamb, hoy hajxy jia máböcy, nnäjootmayhájpiöch hajxy jaduhñ. Pøn jaduhñ cädiehy je'eguióxpä coo tóo wyiinhöññii, nmäjootma'adhájpiöčhä hána'c ja'a tóo miäwiinhöññäbä. ³⁰ Hoočh, cáböch nyajcumaya'añ. Pero cooč häxöy njajcumaya'añ, je'ečh häxöpy nyajniguiumayáañp coočhä häyohn mayhooc tóo nmänaxy tóo nyajnaxy. ³¹ Ja'a Diöshöch jaduhñ xñajuóöby cooč nga'a höñda'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tieedy je'e. Tsögä Dios hajxy cøjxta'axiöø wiingudsähgöoyyäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsöñhajtäm. ³² Mänäa ja'a Aretas hánajty tiuñän gobiernä, mänítöčhä mioonsä xjia yajmadsaañ jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiöhatiän Damasco. Juhmuu'tswäditiä cajpt hánajty jaduhñ. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä tägo'owöðdiaact nébiöch jaduhñ nga'a pädsömät. ³³ Pero päyö'c-höch. Ja'a nmägu'ughajpöchhajxy hoy xquihdöññaxy cachjooty maa ja'a muuč hánajty jiuñän.

12

¹ Cab jaduñ yhahixø'oy cooçh nyajcumáyät. Pero nébiøch cham nmädia'aga'añän, jaduñ yajmädowa'añ nébiøch nyajcumaya'añän. Je'eçh cham nmädia'agaamby nebiátyhøçhä Jesucristo hijxtahnd tøø xyajwiinhixiän. ²⁻³ Nmøødhjpiøçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy. Tøø yhiñä majmactsumøjt cooçhä Dios jim tøø xyaghoj tsajpootyp maa ja'a wyiinduuman. Cábøch nmajuø'oy pø ni'xhaam pø copc-háamhøch jim nhooy, o pø juøhñdyhaam. Ja'a Dios jaduñ nidiuhm najuøøby. ⁴ Madiú'ujøçhä hoy-yagjuøøñajaty pã jim nmädooy tsajpootyp. Cábøçhä cuhdujt nmøødá cooçh nmädiaactägätsät. ⁵ Coo wiinghäna'c häxøpy jim tøø yhoj tsajpootyp, mänitøch häxøpy nmøjpäda'aga'añ. Pero høøçh, cábøch hamdsøo nniguiumaya'añii. Jagóoyyøch nmädia'aga'añ nebiátyhøçhä häyohnd tøø nmänyxy tøø nyajnaxy. ⁶ Nmøødhøçhä cuhdujt jaduñ cooçh nmädiá'agät nebiátyhøçhä Dios tøø nmøødtuñ. Hix, tøyhájthøçhä Dios jaduñ tøø nmøødtuñ. Cábøch nmädia'aga'añ cooçh jim nhooy tsajpootyp, je'eguiøxpä cooçhä njoot quia'a tsocy cooçh pøn xmiøjpäda'agät. Cooçhä jäya'ayhajxy xyhixät cooçh hoy njäya'ayhaty, cooçh hajxy xmiädøwät cooçh hoy ngapxy nmädia'agy, mänitøch hajxy xquiumáyät.

⁷ Jaançh tehñ yhoj-yagjuøøñajatyhøch jim nwiinhijxy tsajpootyp. Pero cabä Dios ja'a jioot chocy cooçh nmiguiumayøjät. Paadia Dios miänaañ cooçhä møjcu'ugong ja'a tsaachpä xyajpäädat, jaduñhøch hamdsøo nga'a niguiumayøjät. ⁸ Tägøøghøc-høçhä Jesucristo nja mänuu'xtaacy cooçh cu xyajnahwaach. ⁹ Mänitøch xyhadsooy: "Njaançh tehñ chojpy njaançh tehñ pia'häyøobøch miich. Páadyhøch miichä mdsaaçhpä nga'a yajnahwa'adsa'añ, nyajcähxø'ogäämbiøch jaduñ coo miich mduñ ja'a høøçhä nmäjaagøxpä", nõmhøçhä Jesucristo xñämaay. Xoondáacpøch jaduñ cooçhä ndsaaçhpä xquia'a yajnahwa'adsaapnä, je'eguiøxpä cooçh tøø xñäma'ay cóogøch xyajtuna'añ ja'a miäjaagøxpä. ¹⁰ Xoondáacpøch jaduñ cooçhä Jesucristo xyajtuñ, hóyhøçhä tsaachpä nja paady madiu'u. Náxyhøçhä häna'c xyhäyoowhixy. Náxyhøch cøxiä wiinä nyajmaajaty. Náxyhøçhä häna'c xchaachtuñ ja'a Diosmädia'agyquiuøxpä. Náxyhøçhä häyohnd nmänyxy nyajnaxy. Pero cábøch nmä'ägä møjpäda'agy cooçh jaduñ njaty nhabyty. Hix, cooçh jaduñ njaty nhabyty, cähxø'p jaduñ cooçh tii nga'a tuñ ja'a nhamdsøo mäjaahámhøch; ja'a Jesucristo miäjaahámhøch jaduñ nduñ.

¹¹ Hoorä, hóyhøch tii nga'a ja jada'añ hamdsøo, nmaas jájpiøch høøçh quejee yø'ø häna'c-hajxy, yø'ø hajxy jaduñ niñänøømäbä cooc tyijy hajxy Dyioswiinguexiä. Cábäc tyijy pøn jaduñ jiaty nébiäc hajxy jiatiän. Y cooçh yø'ø häna'c-hajxy jaduñ tøø xñähwaambety, tiich mijts jaduñ coo tøø xquia'a nähgapxtu'udy. Cooçh mijts tøø xquia'a nähgapxtu'udy, páadyhøch cham hamdsøo niñähgapxtu'udyii. Jaduñ weenjaty yajmädoj nebiä yajcumayaambän. ¹² Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, mänithøçhä hijxtahnd madiu'u nyajcähxø'cy hoy-yagjuøøñajaty pã. Ja'a Diosmäjaahámhøch jaduñ nyajcähxø'cy. Nyajcähxø'c-høch jaduñ cooçhä Dios jaduñ tøyhajt tøø xwyiinguexy. Mee'xtüjpiøch hänäjty. ¹³ Jaançh tehñ yhöyhøch nduñ hoy miädyii tsajtøgootii. Jaanä jaduñhøch jim hoy nduumbä maa mijtsä mdsajtøjcän. Pero je'e mijts nga'a hojiäwøøby cooçh mijtsä xädø'øñ tøø nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaançh tehñ wyiingä wiinmahñdy hajxy nmøødá. Pø tøøçh mijts nyagjootma'ady, høøçh hajxy huuc mée'xäc.

¹⁴ Metsc-hóoc-høch jim tøø nhoofä maa mijtsän. Miädägøøghøcøpøch cham nnøcxäängumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøçhä njoot chocy coo hajxy tii xmiø'owät. Jaduñ mijts ndsocy nebiä hamdsøo huungpän, paady mijts jaduñ nbuhbeda'añ. Pero cábøch nmäna'añ cooçh mijts xpiuhbejtägätsät xädø'øñhaam. ¹⁵ Tøøçhä njoot hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijtsän coo mijts nbuhbédät hoy ñeipiä, hóyhøch cøxypänejpä cu nja jat cu nja habet maa mijtsøxpän. Njaançh tehñ chojpy mijts jaduñ; pätiidä mijts jaduñ coo xquia'a tsøjtägach.

¹⁶ Mänájøch jim nhooyän maa mijtsän, cab mijtsä xädø'øñ nmäyujwaañ. Mnajuøøby hajxy jaduñ, tuhmds. Pero näje'e mijts jaduñ nmäna'añ cóogøch tyijy mijts tøø nwiinhøøñ ¹⁷ mänájøçhä nmägu'ughajpähajxy jim nguexiän maa mijtsän xädø'øñyajmujpã. Jaduhñägäts tyijy mijts tøø nmämeeçh. Pero cab jaduñ tiøyyä. ¹⁸ Mänájøçhä hermano Titohajxy jim nguexiän maa mijtsän møødá mägu'ughajpã tu'ugpã, ni je'e mijts xquia'a mämee'tspä. Hix, jaduñä hermano Tito howyiuinmahñdy hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän. Hoguiuhdujt hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.

¹⁹ Jaduñ mijtsäda'a nmäna'añhaty cooc tyijy højts nja wi'i niñähgapxtu'uda'añii maa mijtsøxpän. Pero cab jaduñ tiøyyä. Ja'a Dios højts xyhijxp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Mägu'ughajpæøjc, paady højts mijts ja'a Diosmädia'agy jaduñ nyajwiingapxø'oy, chojpy højtsä njoot jaduñ coo mijts hamuumdu'joot mjaac mäbøgät. ²⁰ Cooçh jim nnøcxtagätsät maa mijtsän, mänitøch jootcujc nhidät pø hoy hajxy hänäjty mwädity. Jaduñ hajxy jootcujc mhjipät ja'a høøçhcøxpä. Pero pø cab hajxy hänäjty hoy mwädity, jootmayhádäbøch jaduñ. Jaanä jaduñ mijts mjootmayhájipät. Je'eçh jaduñ

cham nnädaj nnämaaby. Je'ečh jaduññ nnänöömby ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsiböoyäp hajxy hänäjy, pø cab hajxy hänäjy myajniyajmädsogyii, pø mnimiäjootmä'täp hajxy hänäjy, pø mnimiädsiphäjtäp hajxy hänäjy, pø mniwiyiingapxpéjtäp hajxy hänäjy, pø mniñänöömäp hajxy hänäjy cøxyäp waamb, pø mniguiumäayyap hajxy hänäjy, pø mdsipyagjäjtäp hajxy hänäjy. ²¹ Pø jaduññ hajxy hänäjy mjaančh jootcø'oy cooçh jim nnoçxtägätsät maa mijsän, wéhdöçhä Dios weenjaty xyajtsähdiünät maa mijscøxpän. Je'ečh cham nnädaj nnämaaby. Nnäjootmayhädäbøch hajxy je'e, pønjatiä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjy tøø quia'a najtshixø'oy. Je'ečh jaduññ nnänöömby coo wiingto'oxiøjc hajxy piawädity tehngajnä.

13

¹ Miädägøøghöocpøch jim nnoçxa'añ maa mijsän. Jaduññ cuhdujt myiñ, coo hajxy hänäjy pøñ nnäxø'owø'owa'añ, tsipcøxpä testigo hajxy myajcähxø'ogät mejtstägøøg. ² Mänäjøch jim nhuug hoobiän maa mijsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänitøch hajxy nyajcuhojy coo hajxy haxøøg quia'a jootcøñät, pønjaty hänäjy haxøøgwädijp. Y chámhøch mijts jadähöoc nnäma'awaangumbä nägøxiä coo hajxy mga'a haxøøgwädität. Y pø je'enä hajxy hänäjy mhaxøøgwädity cooçh jim nnoçxtägätsät maa mijsän, tsipcøxpøch mijts nøcxy nyajcumädowa'añ. ³ Jadühñhøch nyajcähxø'oga'añ cooçhä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nyajcümäaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miöcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'oguiän, jaduññ höjts mäjaa nga'a möödäbä hamdsoo. Pero coo höjtsä Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady höjts mijts hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miöcmäjaahaam.

⁵ Huuc niñajuø'owøø hajxy hamdsoo. Coo ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanöçxät, jaduññ hajxy myajnajuwø'owät coo ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaančh nmøødhity tu'ugmädia'agy. Pero coo hajxy hoy mga'a panöçxät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt nmøødhität tu'ugmädia'agy. ⁶ Chojpy höjtsä njoot coo hajxy mnajuø'owät coo höjtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab höjts jaduññ nhøñda'agy. ⁷ Nmänuu'xtaacypy höjtsä Dios coo hajxy hoy mwädität, coo hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhädat. Pø mwädijp hajxy hänäjy hoy coo höjts jim nnoçxtägätsät maa mijsän, cab höjts hänäjy nyajcähxø'oga'añ coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy coo höjts mijts nyajcumädöwät. Y coo höjts jaduññ nga'a yajcähxø'ogät coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduññ tøø xmiø'oy, cab jaduññ ñeipjä. Je'e höjtsä njoot chojpy coo hajxy hoy mwädität. ⁸ Pø mjaančh wädijp hajxy hänäjy hoy coo höjts jim nnoçxät, cab höjts mijts hänäjy waamb nnäma'awa'añ. Chojpy höjtsä njoot coo hajxy tøyhajt hoy mwädität. Pero pø cab hajxy hänäjy tøyhajt hoy mwädity, mänit höjts mijts mabøcy nhoja'añ. ⁹ Coo hajxy hoy mwädität, xoondä'agäp höjts jaduññ. Cab höjts jaduññ nyajcähxø'ogät coo höjtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänäjy tøø xmiø'oy coo höjts mijts jaduññ nyajcumädöwät. Nmänuu'xtaacypy höjtsä Dios jaduññ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøxy najtshixø'owät, coo ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panöçxät tehngajnä. ¹⁰ Pädyyhøch mijts cham weenjaty nhojy nocyhaam, jadühñhøçhä njoot chocy coo hajxy hoy mwädität. Ja'a Jesucristøçhä cuhdujt jaduññ tøø xmiø'oy maa mijscøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mabøçä. Cabä Jesucristo jioot chocy coo hajxy mdu'udägöyyät. Y pø mjaančh wädijp hajxy hänäjy hoy cooçh jim nnoçxtägätsät maa mijsän, cabøch mijts hänäjy waamb nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit höjts mijts mabøcy nyajcumädöwät.

¹¹ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chámhøch jaduññ nyajmayaannä maa hajxy cham nmägapy nhane'emiän. Huuc cudiün hajxy jaduññ nébiøch cham nnäma'ayän. Yaghoyø'ow ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanöçxnä. Tøøch hajxy jaduññ nimiødhjätäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adöøñät. Jaduññä Dios hajxy xmiødhjät. Xhöjçäm ja'a Dios hajxy. Chojpiä jioot jaduññ coo hajxy jootcujc nhjätämät. ¹² Mniyajpoo'xøøjäp hajxy hamuumdu'joot, ween jaduññ quiähxø'ogy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabøcy. ¹³ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mabøçpä.

¹⁴ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønähjätäm. Weenä Dios hajxy xhöjçäm homiänaajä. Weenä Diosheshpöritu hajxy xmiødhjätäm nägøxiä. Amén.

Gálatas

1-2 Hөөч Pablo, hádaa nócyhөch nhädiuumby mөөдä hermanohajxy yaabä nägөxiä. Mijs hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijs hermanodөjc jim tsänaabiä Galacia. Cab hajxy mmäná'anät cooch jäya'ay tөө xwyiinguexy. Jesucristөch xwyiinguex mөөдä Dios ja'a nDeedyhajtäm. Jaaya'ayädsä Jesucristo yagujyypjөc. ³Weenä Dios ja'a nDeedyhajtäm hajxy xmi'o'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mөөдä Jesucristo ja'a nWiindsөnhajtäm. ⁴Jaaya'ay hajxy xñäho'túutäm ja'a nbojpa ngädieyhajtäm nebiä Dios ja'a nDeedyhajtäm tөө miäna'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñäho'túutäm nebiä haxөөgpä hajxy yaa xñähwätsämät hádaa yaabä naaxwiin. ⁵Tsөгä Dios hajxy möj jaanч pädaacam cөjxta'axiөө. Amэн.

⁶Hermanodөjc, Dios hajxy xmiөjyaxäm je'eguiөxpä coo ja'a Jesucristo hajxy xchөjcäm. Pero tөөч nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panөcxnä je'eguiөxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tөө mbadu'ubөjnä. Nyaguöбiөch jaduhñ coo ja'a Dios hajxy paquiä tөө mnajtshixөөñä. ⁷Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy mnähwä'adsät. Jaduhñ häna'c-hajxy näje'e wiädity yajnähiхөөbiä. Xjia jөcäpxө'owaamb mijs jaduhñ. Ja'a höhñda'agymiädia'agy mijs hajxy xyajnähiхөөby ja'a Jesucristocөxpä. ⁸⁻⁹Tөөч mijs jaduhñ nhuuc nämaabiä, y chaach jadähooc nmänäängumbä, tөөч mijs ja'a Diosmädia'agy nyajnähiхөөby neby hajxy jaduhñ mnähwä'adsät. Pero coo mijs pөñ wiingmädia'agy xyajnähiхөөwät, jii by nөcxy quia'awa'añ haxөөgtuum, hoy piөñä, hoy yhöөchä, hoy jim jia tsoon tsajpootyp.

¹⁰Ndsөjpiөch coochä Dios xquiumáyät. Cábөch ndsocy coochä cu'ughajxy xquiumáyät. Cooch häxөpy jaduhñ ndsocy, cábөchä Jesucristo häxөpy hoy nbanөcxnä.

¹¹⁻¹²Hermanodөjc, huuc wiinjuө'ow hajxy jaduhñ, hádaa mädiä'agyhөch mijs nyajwiin-gäpxөbiä, ja'a Jesucristөch xmiöooy; ca'a jiäya'ayä xmiöooy hádaa yaabä naaxwiimbä.

¹³Tөө hajxy nmädoyhaty nébyhөch hijty nwädity, mänääjөchä judios miädia'agy hajxy hänäjty nbanөcxnä. Mnajuөby hajxy nébyhöchä jäya'ayhajxy hijty ndsaächtiüñ nägө'ө nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panөcxpä. Päädyhөch hijty ndsaächtiüñ nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixө'owät. ¹⁴Maa yө'ө judios miädiä'agyhajxy myiñän, maas höyhөch hijty nbanөcxy. Cábөch nmägunaax pөñ hijty xyhabexy, ja'a höөч nmädu'ugyee'taact. Hiх, maas pedyijөch hijty ngudiüñ ja'a nhap ndeedy quiuhdujthajxy ja'a jecypiä. ¹⁵Pero tөөчä Dios hijty xwyiimbiy, cähnөch hänäjty nmiñ nga'ayñä. Päädyhөch tөө xmiөjya'axy cooch xjiaanч tehм chocy. ¹⁶Mänitä Dios miänaañ coochä yHuung nhixyhajtät, nebiөchä miädiä'agy jaduhñ nyajwiingäpxөyyät ja'a hajxy ca'a judiospä, neby hajxy jaduhñ ñähwä'adsät. Cooch jaduhñ njajty, cábөch hoy pөñ tөө nyajmөөdmädiä'agy, ¹⁷ni ja'a hermanodөjc-hajxy jim hijpä Jerusalén, ja'a hajxy hijty tөө wyiinguexyijäbä ja'a Dios. Pero jimhөch nnөcxtөoy Arabianaaxooty. Mänitөch nhambijty, nmejtstägajch maa ja'a cajpt xiөhatiän Damasco.

¹⁸Coo tägөgjomөjt hänäjty tөө ñajxnä, mänitөch jim nnөcxy Jerusalén. Jimhөchä Pedro hoy nhixyhaty. Mänitөch nmөөdhijty majmocxxөө. ¹⁹Jimhөchä Jacobo nhixyhajpä ja'a nWiindsөnhajtämä piuhya'ay. Pero cábөchä hermano wiingpä nhixy, ja'a wiinguexypä. ²⁰Tehм tiөyhajt jaduhñ nébiөch cham njaayän. Cábөch nhөhñda'agy. Diöshөch jaduhñ xyhijxp cooch nga'a höhñda'agy.

²¹Mänitөch hoy nwädity Sirianaaxooty mөөдä Cilianaaxooty. ²²Ja'a hermanodөjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädiä'agy hajxy hänäjty panөcxäbä, cähnөch hajxy hänäjty nhixyhatyñä. ²³Jagooyä hajxy hänäjty miädooyä coochä Diosmädiä'agy hänäjty nyajwa'xnä. Tөө hajxy hijty miädoyhaty coochä hermanohajxy hijty ndsaächtiüñ, nebiä Diosmädiä'agy hajxy ñajtshixө'owät. Pero coochä Diosmädiä'agy hänäjty nyajwa'xnä höөчpä, ²⁴paadiä Dios hajxy miooy Dioscujú'yupä ja'a höөчcөxpä.

2

¹Coo majmactsjomөjt hänäjty tөө ñajxnä, mänitөch hoy ngoo'nä Jerusalén mөөдä Bernabé mөөдä Tito. ²Diöshөch jim xquiejx. Jimhөchä Jacobo nmөөdhahugөoy hamee'ch mөөдä Pedro mөөдä Juan. Jim hajxy hänäjty quiopc-haty maa ja'a hermanodөjc-hajxiän. Mänitөch hajxy nyajmөөdmädiäcy nebiätyhөchä jäya'ay ja'a Diosmädiä'agy hajxy nyajwiin-gäpxө'өy, ja'a hajxy ca'a judiospä, neby hajxy hoy ñähwä'adsät. Päädyhөchä cөc-hajpädөjc jawyiin nyajmөөdmädiäcy, nébiөch hajxy jaduhñ xquia'a jөcäpxө'owät. ³⁻⁵Xjiөjпөгөoy höjts jaduhñ; cab höjts waamb xñämaayy. Tөө häna'c-hajxy näje'e yajtägө'өy maa ja'a hermanodөjc-hajxiän; nөm hajxy hänäjty miäna'añ cooc tyjy hajxy pianөcxpä; pero cab hajxy hänäjty töyhajt pianөcxy. Höjts hajxy xjia jөcäpxө'owaan. Coo höjtsä Jesucristo miädiä'agy hänäjty nbanөcxänä, cab höjtsä judiospä cuhdujt hänäjty nbanөcxnä. Pero

cab hõjts nmõjþádaacy, neby hõjts mijts hoy njaac yajwiingapxó'owät ja'a tøyhajt, nej mijts jadhñ hoy mnähwá'adsät. Jadhñ hajxy hñajty jia mánambä coo ja'a Tito ween yajcircuncidarhaty nebiä judiõshajxy quihdujthatiän, hoyyá Tito hñajty quia'a ja judiõspä. Cabä copc-hajþahajxy miänaañ coo ja'a Tito yajcircuncidarhädät.

⁶⁻⁹ Cábõchä Jacobohajxy hñajty nmõjþáda'agy, hoy hajxy hñajty tõõ jia päda'agyii copc-hajþä. Hix, cabä Dios hajxy xmiõjþádaacäm, hoyyá mõjtuung hajxy nja mõõdhájtäm. Mänitõch hajxy xyhixyhajty coochä Dios hñajty tõõ xwyiinguexy, coochä miädia'agy nyajwiingapxó'oyyät ja'a ca'a judiõspähajxy, nebiä Pedro hñajty tõõ wyiinguexyijän coo ja'a judiõshajxy yajwiingapxó'owät. Mänit hõjts ja'a copc-hajþahajxy xjõjþõgõõyy mõõdä Bernabé. Mänit hõjts tu'ugmädia'agy nmähmõõyy coo hõjts nwädítät maa ja'a ca'a judiõspän, chaads hñana'c-hajxy jadhñ wiädítät maa ja'a judiõspän. Y cábõch hajxy nej xyhanehmy. ¹⁰ Jagooyyá hõjts xñämaay coo hõjtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jadhñch mnä'ägä cuhdujthaty.

¹¹⁻¹⁴ Mänitõchä Bernabé nmõõdhädaacy maa ja'a cajpt xiõhatiän Antioquia. Cujecy hõjtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro tiägõõyy caamiujþä mõõdä hermanodõjc ja'a ca'a judiõspä. Mänitä Jacobo miägu'ughajþahajxy näje'e quíadaacpä. Mänitä Pedro quia'a mõõdcaamiujcänä ja'a hajxy ca'a judiõspä. Hix, chähgõõbiä Pedro hñajty coo ja'a hermanodõjc-hajxy miädoyhädät jim Jerusälén, ja'a hajxy hñajty jaac panõcxpä ja'a judiõscuhdujt. Mänitä Bernabé piajtcõõbiä mõõdä hermanodõjc-hajxy nägõxiä ja'a judiõs, coo hajxy quia'a mõõdcaamiugaanä ja'a hajxy ca'a judiõspä. Hix, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdyhajxy hñajty. Y cooch nhixy neby hajxy hñajty jiatcõ'oyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panõcxnä, ja'a Diosmädia'agy, mänitõchä Pedro nõjcuhojõõyy ja'a hermanodõjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miich, mjudiõs miich, y caj miich hijty nbanõcxy ja'a judiõscuhdujt. Caj miichä cuhdujt mnä'ägä mõõdä coo miichä wiinghana'c mädsibõ'õbä mnämá'awät coo hajxy pianõcxät ja'a judiõscuhdujt." Páadyhõchä Pedro jadhñ nhojy coo je'e ja'a pojþä hñajty miõõdä.

¹⁵ Jue'e hõjtshtëjtäm, judiõs hõjts nmiin ngähwäm. Caj tyijy hõjts ngahwiindõyyä nebiä wiingjaya'ayhajxiän. ¹⁶ Pero, paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbõjcäm, ca'a jie'eguiõxpä coo hajxy ngudiunäm nebiä jecyquihdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbõjcät, cabä Dios xpiädä'agät hawa'adstuum, hoy mja cuduiñ nebiä jecyquihdujt myiñän.

¹⁷ Pero tsõc mänäänäm, coo jadhñ quiähxõ'õgät coo hõjts ngahwiindõyyäbä, hoyyá Jesucristo miädia'agy nja mäbõjcäm, cab hajxy nmäänäänämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tõõ xyajtu'udägõõyyäm. ¹⁸ Coo hõjtsä jecyquihdujt nnajtshixõ'oyyämät, cab jadhñ yhooyy coo hajxy jadähoc nbadu'ubõjcämät. Hix, cähxõ'õgäp jadhñ coo hõjts ja'a pojþä cädieey nmõõdhájtäm. ¹⁹ Pero hõõch, cabõchä jecyquihdujt nbanõcxnä. Tõõch nnajtshixõõñä, nébiõchä Dios hamuumdu'joot jadhñ nbanõcxnät. ²⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túutäm cruzcõxp, páadyhõch je'e hamuumdu'joot nbanõcxy; cábõch nhamdsoo wiinmahñdy nyajtunaannä. Tu'ugmädia'agyhõchä Jesucristo xmiõõdhijnä. Xchõjþõch je'eduhñ, páadyhõch tõõ xñähho'tu'udy. ²¹ Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbõjcäm; ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy ngudiunäm. Coo häxõpy quia'a jadhñä, xiõbä ja'a Cristo häxõpy tõõ ñä'a ho'ogy. Paady, cábõchä hoyhajt nnajtshixõ'õwa'añ mädyijõchä Dios tõõ xmiõ'oy.

3

¹⁻⁵ Mijts hermanodõjc, nej, mguhmañõõby hajxy jadhñä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panõcxaannä. Nej, mbanõcxtägatsaambiä jecyquihdujt hajxy jadähocä. Mnajuõõby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túutäm. Coo mijts Jesucristo miädia'agy tõõ nmäbõjcä, paadiä Dios ja'a yHespiritü hajxy tõõ xmiõ'oy, paadiä hoy-yagjuõõñäjatypä tõõ yajnaxy maa mijtsän. Ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy hijty mgudiñ. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixõ'õwa'añ.

⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájttämbä, miäbõjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaac hawa'adstuum. ⁷ Y coo hõjtsä Diosmädia'agy nbanõbõjcämät, mänitä Dios hajxy xpiädäacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit hõjts xpiädäacänät hawa'adstuum. ⁸ Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaay: "Miichcõxpõchä jáya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägõxiä ja'a wiinduhmyhagajtpä je'eguiõxpä coo miich tõõ nmäbõcy." Jiiby jadhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian. Jadhñ hajxy nyajna-juõõyyäm coo ja'a Dios hajxy xpiädä'agäänäm hawa'adstuum põnjaty mäbõjþ, hoy hajxy quia'a ja judiõs. ⁹ Entonces, ja'a hajxy mäbõjþä, jadhñ hajxy piuhbodyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.

¹⁰ Ja'a hajxy jadhñ mánambä cooc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ je'eguiõxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy quidiuñ, haxõõgtuum hajxy je'e piäda'aga'añii. Jadhñ jilby myiñ

cujaay maa ja'a jecyquihdujtän, "Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiuumb nebiaty hädaa libro xyhanéhäm." ¹¹ Jaduhñ jii by myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäböjcämät, mänitä Dios hajxy xyajñähwáatsämät." Ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy ngudiüünäm ja'a jecyquihdujt. ¹² Pero jaduhñä jecyquihdujt miäna'añ: "Pønä jecyquihdujt cudiuumb, hawa'adstuum piäda'aga'añii."

¹³ Coodsä jecyquihdujt hajxy hijty hoy nga'a cudiüánaäm, haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpiäda'agaañäm. Pero xñäxúu'tsämä Dios hajxy jaduhñ; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Jaduhñä jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøn möjpabhéjtäp quepyquixp, tøø hänäjty piäda'agyii haxøøgtuum." ¹⁴ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ piuhbéjtäbät, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nebiä Abraham jecy piuhbejtän. Y coo hajxy nmäböjcämät, mänitä Dios ja'a yHEspiritu hajxy xmio'owaanäm nägøxiä neby hajxy jecy xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy xmio'owaanäm.

¹⁵ Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiacäm neby hajxy yaa nguuhdujtájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøn tii yajcuhdúgät maa ja'a hagujtøjcän, coo fyirmarhadät, ni pøn jaduhñ quia'a yajtägätsät, ni quia'a mäná'anät coo quia'a hoyyá. ¹⁶ Bueno, coo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy cooc hoy miänaajä piuhbeda'añ, jaduhñ miänaambä cooc ja'a Abraham yhap yhoc miøødyajcuhdújcäbä. Jaduhñ jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. (Cab jaduhñ myiñ cooc hajxy nämay miøødyajcuhdujcy.) Coo jaduhñ miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a Jesucristo jaduhñ nänøømäp. ¹⁷ Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt hänäjty tøø näxy, mänitä jecyquihdujt piädaacä. Pero cab jaduhñ yajtägajch nebiä Dios ja'a Abraham hänäjty tøø miøødyajcuhduqiän. ¹⁸ Coo häxøpy quia'a tøyhajtä jaduhñ, cab häxøpy tiuñ nebiä Dios jecy yajcuhdujqiän.

¹⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquihdujt yejcy neby jaduhñ quiähxø'øgät coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø yho hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänäjty tøø miøødyajcuhdugyiijäbä, cabä jecyquihdujt jaduhñ tiunaanä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy. Mänitä Moisés jioynejnaxy. ²⁰ Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy; cabä jioynejnaxpä jaduhñ ñä'ä yajtuuñ.

²¹ Cab hajxy nmänaañämät coo ja'a jecyquihdujt yajtägajch nebiä Dios hänäjty tøø yajcuhduqiän. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo hajxy cu nnähwáatsäm maa ja'a jecyquihdujtän, pues tøø ja'a jecyquihdujt hajxy häxøpy xyajñähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ²² Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb coo hajxy nägøxiä nhíjtäm haxøøgtuum je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtämät nebiä jecy yajcuhdujqiän.

²³⁻²⁵ Tuungpaatpä jecyquihdujt hijty. Tsipcøxp højts hijty ngudiüünäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yho, cab højtsä jecyquihdujt nbanøcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjcämät, jaduhñä Dios hajxy xyhuunghájtämät.

²⁶ Y xjiaanch huunghajp mijs ja'a Dios je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäböjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy. ²⁷ Y coo hajxy jaduhñ mmøødhidät, coo hajxy jaduhñ mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän. ²⁸ Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehm yajtøp pø mjudioš, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios yajtøp ja'a haagaä tehñ ya'adiøjcpä, ja'a haagaä tehñ tio'oxiøjcpä. Jøjwa'achä yajtøp. Jaduhñä Dios hajxy xyhijxnä nebiä yhamdsoo huungän. ²⁹ Y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhuunghajtiän.

4

¹⁻² Jaduhñds je'e, coo jäya'ayhajxy hänäjty näje'e yho'ogaannä, mänit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy yhíjxäxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjoøñät, mänit nädeedy hajxy miämähmøøñät. Pero coo hajxy hänäjty miuutsnä, jaduhñ hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä hajxy hänäjty tøø miøjjoøñä. ³ Y højtshájtäm, coo ja'a Jesús hajxy hänäjty nga'a hixyhájtämnä, jaduhñ mäwínäts hajxy hijty nhíjtäm nebiä hane'emybiän coo ja'a jecyquihdujt hajxy hijty tehngajnä nbanøcxäm. ⁴ Pero coo yhabaaty, mänitä Dios ja'a yHuung quiejxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højtshájtämän yaa judiønaaxooty, maa ja'a jecyquihdujt tiuñän. ⁵ Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhñ xñähho'túutämät, je'eguiøxpä coo højts ja'a jecyquihdujt hijty nbanøcxäm tehngajnä. Coo hajxy xñähho'túutäm, xyhuunghájtäm ja'a Dios hajxy jaduhñ.

6-7 Xmio'owáaŋám hajxy jaduhŋ nebiaty ŋägapxy. Cab hajxy nhíjtänä nebiä hane'e'mybiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadä yhEspíritu hajxy xyajnáguéjxám. Paady hajxy je'e nnámáayyám: "Teedy" hamuumdu'joot.

8 Jue'e mijts híjty mwi'i wyiingudsáhgoöby, quepychech naaxpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hánajty mhíxyhatyñä. 9 Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy, paady hajxy mhíxyhajná. Cab jaduhŋ yhahixø'øy coo ja'a jecyquihdujyt hajxy jadähooc mbadu'ubøjcombát. Cab hajxy nyaghanéhmänät maa ja'a jecyquihdujtän. 10 Pero mijts, je'enä xøø hajxy mwi'i yagjadyi. Jaduhŋ tyjy hajxy mnähwa'adsa'añ. 11 Nej, xiøøbøch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'öyá. Pø tøyhajt jaduhŋ, njaanč tehŋ yagjuøøbiøch jaduhŋ.

12-14 Hermanodøjc, nnámá'awábøch mijts coøch mijts xpiahixát. Najtshixø'øw ja'a jecyquihdujyt hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'öyän. Mánájøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøchoonän, hóyhøch mijts xmiägu'ugpøjcy. Jaduhŋhøch hajxy xjiøjpøgøøyy nebiä Diosquexiän, nebiä Jesucristän. Cábøch hajxy xxiøøghajty, hóyhøchä pa'am hánajty nja møødä, hóyhøch mijts hoxiøøghajná hánajty xjia hixy. Coočhä pa'am hánajty nmøødä, páadyhøch jim nmähmøøyy maa mijtsän. 15 Pero mijts, cab hajxy jootcuyc mhijnä. Pánebiä hajxy tøø mjaty. Mánájøch jim nhítian maa mijtsän, høøchcøxpä mijts hánajty mduñ hoy miädyii mayhajtä. Xmiøobiøch mijts hánajty hoy tyiijä. 16 Páadyhøch mijtsäda'a xquia'a mägu'ughadaaŋnä coøch mijts tøø nhawáaŋám ja'a tøyhajt.

17 Y hána'c-hajxy hønndaacpä, paady mijts hajxy xmiägu'ughada'añ nébiøch mijts jaduhŋ xquia'a panøcxnät. Pero caj mijts hajxy hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ. Xñä'ä wiinhøonaamb mijts hajxy jaduhŋ. 18 Hoy hit jaduhŋ coo mijts pøn hamuumdu'joot xmiägu'ughadät hoy miánaajä, hóyhøch hánajty jim nga'a ja hity maa mijtsän. 19 Mägu'ughajpä, jaanč tehŋ jiootmayhájpøch jadähooc ja'a mijtsøxpä. Jiaanč tehŋ chøjpiøch njoot coo mijts ja'a Jesucristo mmøødhidät tu'ugmädia'agy. 20 Cu nnøcxyhøch jim maa mijtsän. Cu nmøødmädiäcyhøch mijts jaduhŋ yajxøn. Coočh mijts hoy nga'a møødmädia'aga'añ hajjäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj myäät ja'a mijtsøxpä.

21 Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehŋgajnä coo ja'a jecyquihdujyt hajxy mbanøcxa'añ, huuc mäadow hajxy neby jiiby myiñän maa ja'a jecyquihdujtän. 22-23 Metscä Abraham yhuung hánajty. Tu'ug hánajty xiøhajtä Isaac. Tøø Dios Abraham hánajty jaduhŋ yajwiinwaanø'øy coo ja'a Isaac hánajty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy je'eduhŋ møødä tio'oxiøjc. Jatu'uggpä, Ismael je'e xiøhajpä. Jaduhyyä je'e ñä'ä miññ ñä'ä cahy. Moonsä je'e tiajhajt. 24-25 Hädaa mädia'agy, nebiä hijxtahndän hädaa jaduhŋ. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp hánajty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujt hánajty yaghity. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a cuhdujt yejcy maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Sinaí, jim Arabianaaxooty, jaduhŋ mäwiñäts hajxy nhíjtäm nebiä Agar hánajty mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujt hajxy nyaghíjtäm. Mejtstu'u ja'a tuñ hánajty xiøhaty. Xøhajt hánajty Sinaí, møødä hánajty xiøhaty Agar. Ja'a cajpt jaduhŋ xøhajpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, jaduhŋ mäwiñäts je'e nebiä Agarän. Hix, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo cuhdujt hajxy yaghity. 26 Jaduhŋ ja'a cajpt jim xiøhajpä tsajpootyp Jerusalén. Jim hajxy nxøønájxám. Cabä jecyquihdujyt jim tiuunnä nebiä Dios yequiän Sinaí. Jemyguiuhdujtäts jim túunnäp. 27 Jaduhŋ jiiby myiññ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Huuc xonda'ag, hoyyä huung mga'a ja paadyñä, Maas may miüch huung mbaada'añ. Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

28 Hoorä, hermanodøjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajnáhdíjjäm coo hajxy xyhuunghadaaŋám, nebiä Isaac yajnähdíjjän. 29 Dios ja'a yhEspíritu ja'a Isaac yajmägunuu'xøøyy coo myiñät. Cabä Ismael yajmädsøjcy coo ja'a Abraham ja'a Isaac yhuunghadät. Jaduhŋ mäwiñäts højtsä jäya'ayhajxy xquia'a yajmädsøjcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtämät. 30 Jaduhŋ jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Høxquejxpädsøm yø'ø to'oxymoonsä møødä yhuung." Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds jaduhŋ mio'owaamby. 31 Hermanodøjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot ndsøjcäm, jaduhŋ mäwiñäts hajxy nhíjtäm nebiä Isaac jecy yhijtian. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhŋ mäwiñäts hajxy je'e nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

5

1 Coo ja'a Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtäm, mädyii ja'a Moisés jecy miähooyy, jaduhŋ mäwiñäts hajxy hijty nhíjtäm neby hajxy hadsip yajtuñijäbän. Coo ja'a Jesucristo quiädaacy, mänit hajxy xñámáayyäm coo ja'a jecyquihdujyt hajxy nga'a møøpädäacänät. Xyhawáaŋám hajxy jaduhŋ neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxät. Cabä Moisés jecyquihdujyt hajxy mbadu'ubøjçät jadähooc.

2 Huuc hamädoowhit hajxy. Coo hajxy nyajcircuncidarhíjtämät cooc tyjy hajxy jaduhŋ nnähwa'adsaŋám, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nähho'ttuütäm. Høøch

jaduhñ mánaamb, Pablo. Diosquéyxhøch høøch. ³ Jadúhñhøch jadähooc nmänäangombä, pønjaty mánaamb coo hajxy yajcircuncidarhádät, tsipcøxp hajxy quiudiünät nebiatä Moisés jiecycquihdujt yajnähdiy coo hajxy quiudiünät. ⁴ Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Páadyhøch nnähwa'adsa'añ coothä Moisés jiecycquihdujt hoy ngudiuunä." Pero cab jaduññ tiøyyä coo hajxy ñähwa'adsa'añ. Hiñ, cabä Jesucristo hajxy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. ⁵ Pero nmäbøjcäm højts coo hajxy nnähwa'adsaanañ ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Dioshespiritu hajxy xpiuhbedäanañ. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjätämät, cab jaduññ ñejpiä pø tøø hajxy nyajcircuncidarhajtäm, o pø caj. Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät y coo hajxy hamiñ häxøpy nnichøjcämät nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm.

⁷ Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mbanøcxy. Pätiidä hajxy coo tøø mnajtshixø'øy. Päbøndä hajxy tøø xwyyinhøøñ. ⁸ Ca'a Dyiosä hajxy xyajnajtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajnajhdjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanøcxämät. ⁹ Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ: "Coo tsajcaagchooy weeñtiä nbädäacämät, cøxiä harina yajtägø'øyyii." Jaduhñ mäwiñäts højtshajtäm coo häna'c hønñda'agymiädia'agy hajxy xyajnajhixøøyyämät; nägøxiä hajxy jaduññ nmätämät. ¹⁰ Nbädäacypiøchä njuøhñdy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mäbøgät. Dios jaduññ yajcumädowaamb pøñ mijs hønñda'agymiädia'agy xyajnajhixøøby.

¹¹ Tehngäjñøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäbøcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm cruzcøxp. Páadyhøchä jäya'ayhajxy xmiähanhaty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä mädia'agy nyajwa'xy coo hajxy ween ñiseñapäda'agyii. Pero cab jaduññ ñä'a tøyyä. Coothä mädia'agy häxøpy nyajwa'xy coo hajxy yajcircuncidarhádät, cabøchä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähanhaty. ¹² Yø'ø häna'c mijs xjia wi'i ñämaabiä coo hajxy myajcircuncidarhádät, ween hajxy jaduññ xpiuhwaatsnä.

¹³ Tøø mijs ja'a Dios xyajnajhdjy coo ja'a Moisés jiecycquihdujt hajxy mnajtshixøøyyät. Pero cabä Dios jaduññ miäna'añ coo hajxy cøxypänejpiä miäna'añhäydät. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy yajxón mniçhøgøjät, coo hajxy yajxón mnibuhbedøjät. ¹⁴ Jaduhñä Dios jiecycquihdujt miäna'añ coo hajxy hoy piønä mdsoc mba'häyowät hädaa yaabä naaxwiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsøquiän. ¹⁵ Cab jaduññ yhooyä coo hajxy nmimiähahhadøjät tu'uggä tsajtøjc, jaduññ hajxy mga'a niyajtägøyyøjät.

¹⁶ Hoy hajxy mwädität ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghjñät, hoyyä mjoothajxy hänäjty tii jia tsoy. ¹⁷ Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhyt møødä haxøøgcuhdujt. Coo hänäjty haxøøg mjatcø'owa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'oy jaduññ cøxypänejpiä. Hoorä, coo ja'a mjoot hänäjty chocy coo hänäjty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduññ xyhadujp. ¹⁸ Pø chojpiä mjoot jaduññ coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädität, cabä Moisés jiecycquihdujt mbanøcxänät.

¹⁹ Madiu'u ja'a jäya'ayhajxy yhaxøøgcuhdujthy: jabiøcy hajxy ñimiøødtsäna'ayii; cøxypänejpiä hajxy jäya'ayhathy; haxøøg hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä; ²⁰ wyiingudsähgøøbiä qeepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mäbäxujp hajxy; nimiädsiphajtär hajxy; yhadsojpy hajxy mädyijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootma'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibiuhyohdiütär hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä; ²¹ hadsojt hajxy wyl'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøøghuucp hajxy, haxøøgjø'xp hajxy; madiu'u hajxy jaduññ jiatcø'oy. Tøøds mijs nja yagjahmiech, chaads jadähooc nhawäanañ: pøñ haxøøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

²² Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädjätämät, Dios hajxy jaduññ xpiuhbëjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy mägu'ughajtämät, coo hajxy nxoonädäacämät, coo hajxy jootcujp nhjätämät, coo hajxy nmee'xtüjcämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøjc hajxy yajxón nmägu'ughajtämät, coo ja'a hojiot hajxy nmøødhajtämät, coo hajxy nga'a hønñdäacämät, ²³ coo hajxy mee'xxieemy nhjtämät, coo hajxy jootxeemy nhjtämät. Coo hajxy jaduññ njäya'ayhajtämät, cab hajxy pøñ waamb xñämäyyämät. ²⁴ Pøñä Jesucristo miädia'agy panøcxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduññ jiahmiejtsnä. ²⁵ Pø mänänañ hajxy jaduññ coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhjtäm, tsøg hajxy hamuumdu'joot pawädjätäm.

²⁶ Cab hajxy nyajcumäyyämät; cab hajxy nniyagjootmä'tämät hamiñ häxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsøjcämät.

6

¹ Hermanodøjc, coo pøñ tiu'udägøyyät, mee'xxieemy hajxy mmägäp mhané'emät, nej mijsä Diosmäjaa mmøødän, weenä yhaxøøgpä yhøxhijxnä. Pero mnigwieendähadøjöp hajxy coo mijs jaduññ mnä'a tu'udägøöbiät. ² Nibiuhbedøø hajxy neby hajxy jaduññ mmäjädä'agät, neby hajxy jaduññ mga'a tu'udägøyyät. Jaduhñsä Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiuunät.

³ Pøñ yajcumayaamb je'eguiøxpä cooc tyjy miøjjä, caj ñä'ä tøyä coo miøjjä. Nä'ä niwyiinöhñäp jaduñ. ⁴ Cøjwiinduum hajxy mnyhixøøjät pø hoy hajxy tøø mgudiñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiñ, mänit hajxy mxoondá'agät. Pø tøø ja'a mmägu'ughajpä hajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii. ⁵ Cøjwiinduum hajxy mnyajcopcø'øwøøjät pø hoy hajxy mgudiñ.

⁶ Pøñ jaduñ yajnähixøyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owøøjät ja'a yajnähixøöbiä.

⁷ Ca'a hajxy myajwiinhøöñ; ñajuøöbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyháltäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduñ mguhbédät. ⁸ Pøñä Dioshespíritu panøcyp, je'e cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jigyhatiän; pero pøñ yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduñ jigyhada'añ nebiä Dios jigyhatiän. ⁹ Tsøgä njoot hajxy møc pádaacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädjítämät, mänit hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp coo yhabáatnät. ¹⁰ Hoy miänaajä ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédät nägøxiä. Tsipcøxpädsä hermanodøc hajxy mnä'ägädä puhbédät.

¹¹ Hamdsóøjch hádaa letra nhädiñ, paady miøjjatiä. ¹² Pøñjaty mijts xjia wi'i ñämaaby coo hajxy myajcircuncidarhádät, paady hajxy jaduñ miäna'añ coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby hajxy jaduñ coo hajxy miädsibø'øwøøjät ja'a homiädia'agyquiøxpä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. ¹³ Hoy hajxy näje'e tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecyquihdujt hajxy yajtuunä. Paady mijts hajxy xjia wi'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpat, yajcumayaamb hajxy jaduñ ja'a mjtscøxpä. ¹⁴ Pero høøch, cábøch nmäna'añ coo mädyii miøjjä jiaančhä. Jagóoyyøch nmäna'añ coo miøjjä jiaančhä coočhä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábøchä njoot yaa nbädaacnä hádaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia mäná'anät, cábøch tii nmøjpädaacnä. Cábøch tii hadsojt nmøødän hádaa yaabä naaxwiin. ¹⁵ Cab jaduñ ñejpiä pø tøø myajcircuncidarhaty o pø caj. Je'eduhñ tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädaacäm hawiinjemy. ¹⁶ Pøñä Diosmädia'agy hoy cudiumb, je'eds hoyhajt weenhajt mo'owáañäp.

¹⁷ Páadyhøch chaa nnähxäguuuch nguhxäguuuchä coočhä Jesucristo miädia'agy tøø nmädiacä. Y cooçhä jaduñ tøø ngudiñ, páadyhøchä cuhdujt nmøødän. Páadyhøch hajxy tii xquia'a yajnämäañät.

¹⁸ Hermanodøc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

Efesios

¹ Høøch xøhajt Pablo. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Dios jaduñh mänaañ cooñhä Jesucristo xwyiinguexät. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatai Diosmädia'agy mäbøjp jim maa ja'a cajpt jaduñh xiøhatiän Efeso, pønjatai Jesucristo miädia'agy jim hoy yajtuñäp. ² Weenä Dios hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduñh hajxy xwyiimbiiwämbä coo hajxy hoy njäya'ayhäjtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyämät, jaduñh hajxy wa'ads hoy nhjätämät maa ja'a Dioswiinduümän. ³ Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä Dios je'eduhmbä; y jaduñh je'e Tieedyhajpä. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt madiu'u tiuñ ja'a højtscøxphjätäm. ⁴ Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty chohnda'agy, tøøyyämä Dios hajxy hänajty xwyiimbiiwäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduñh hajxy xwyiimbiiwäm coo hajxy hoy njäya'ayhäjtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyämät, jaduñh hajxy wa'ads hoy nhjätämät maa ja'a Dioswiinduümän. ⁵ Coo ja'a Dios hajxy xhöjçäm, paadiä Jesucristo yaa quejxä hädaa yaabä naaxwiin ja'a højtscøxphjätäm. Paadiä Dios ja'a Jesucristo yaa quejxy coo ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coo hajxy xyhuunghadäänäm. Hamdsoojootä Dios jaduñh miänaañ coo hajxy xyhuunghjätämät. ⁶ Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm coo hajxy xjiaançh tehñ höjçäm, coo ja'a Jesucristo yaa quejxä maa højtshjätäm. Jaduñhä Dios ja'a mayhajt møj tiuñ ja'a højtscøxphjätäm. Paady hajxy xhöjçäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Hiç, jaançh tehñ höjçäbä Jesucristo ja'a Tiédiäm. ⁷ Coo ja'a Dios hajxy jaduñh xjiaançh tehñ höjçäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutam, jaduñhä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähaaats xyajcuhwäatsäm. Jaduñhä Dios hajxy xmié'xäm. ⁸ Coo hajxy jaduñh xjiaançh tehñ höjçäm, paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduñh tøø wyiinmay ja'a højtscøxphjätäm. ⁹ Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawaäänäm ja'a hijty jaduñh quiuyu'chpä. Hamdsoojootä Dios jaduñh tøø wyiinmahñdyhaty. Chojpä jioot hänajty jaduñh coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphjätäm. ¹⁰ Jaduñhä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coo ja'a Jesucristo Wyiindsønhadøøjät cøxiä tijaty jim tsajpootyp, møødä tijaty yaa hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Dios jaduñh yaghabaadät, mänit hänajty tiøjiada'añ coo ja'a Jesucristo jaduñh Wyiindsønhadä'añii.

¹¹ Ja'a Dios, yajtøjiapy je'eduhñ nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät, højts judiøspä, coo højts jaduñh nmøødhidät tu'ugmädia'agy. ¹² Jéquiän højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä mäbøjçäbä coo højts xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät. Hoorä, paadiä Dios jaduñh jecy wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwä'adsät, jaduñhä jäya'ayä Dios hajxy nägøxiä wyiingudsähgøøwät coo jiaançh tehñ miøjjä coo jiaançh tehñ jiaançhä. ¹³ Y mijts ja'a ca'a judiøspä, jaanä jaduñhä Dios tøø wyiinmaabiä coo mijts ja'a yHuung xyajnähaaats xyajcuhwäatspät. Y jaduñh hajxy tøø mmäbøjpä coo ja'a yHuung hajxy tøø xyajnähaaats tøø xyajcuhwäatspä. Jaançh tehñ tiømiädiaacpä Dios jaduñh. Coo hajxy jaduñh nmäbøjçäm, paadiä Dios ja'a yHEspiritu yaa tøø quejxy maa højtshjätäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaançh yajnähaaats tøø xjiaançh yajcuhwäatsäm. Hiç, jéquiänä Dios jaduñh miänaañ cooc ja'a yHEspiritu hänajty queixa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbøjçäbä coo hajxy hänajty yajnäha'ads yajcuhwä'adsa'añii. Jaduñhä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmiøøyyäm coo hajxy hoy miänaajä xcwieendähadäänäm. ¹⁴ Y coo ja'a Dios ja'a yHEspiritu tøø jiaançh quejxnä maa højtshjätäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhjätämbä coo hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduümän. Jaduñhä Dioshepiritu hajxy xmiøødhidäänäm høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxämät maa ja'a wyiinduümän, y coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduñh tiuñ ja'a højtscøxphjätäm, paadiäts hajxy nwiingudsähgøøyyämät coo jiaançh tehñ miøjjä coo jiaançh tehñ jiaançhä.

¹⁵ Nmädøyhøch jaduñh coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjçä, ja'a hajxy nWiindsønphjätämbä. Jadhñhøch nmädøyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyøy pønjatai Diosmädia'agy panøcxp. ¹⁶ Cooch jaduñh nmädøyyä, päadyhøch Dios Dioscujü'uyäp nmø'oy ja'a mijtsøcxpä hoy miänaajä, cooch hänajty nDiospa'ya'axy ja'a mijtsøcxpä. ¹⁷ Nmänuu'xtäacypiøchä Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñh ween xmiø'oy ja'a yHEspirituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñh ween xyajwiinjuøøy. Dioshäjtäbä Dios ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønphjätämbä. NDioshäjtämä Dios hajxy. Møj jaançh je'e. Hawiinmats hajxy jaduñh nwiingudsähgøøyyämät. ¹⁸ Jadhñhøchä Dios nmänuu'xtaacpä coo hajxy ween xyajwiinjuøøy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajñøcxäänäm maa ja'a wyiinduümän. Paady hajxy jim xyajñøcxäänäm coo hajxy xyhuunghjätäm. Jaançh

tehm̄ yhoj jaanč tehm̄ jajxón hajxy jim̄ nhidáanám. ¹⁹ Weená Dios hajxy xyajwiin-juõbïä coo mœcmájaa jiaanč tehm̄ miõõdä, coo ja'a miäjaahaam hajxy xpiuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbõjčäm coo tiõmiädia'agy. ²⁰ Jaaná miäjaahaamä yHuung jaduhñ yagjujyjiõjtägajtspä. Mänit jim̄ yajnõcxy maa ja'a wyiinduuman. Mänit ñämaay coo yhoxtä'agät maa ja'a quioõ' hahooyhaampiän. Jim̄ä Jesucristo ja'a Tiedey miõõdhanehm̄nä. ²¹ Ni pønä cuhdujt jaduhñ quia'a nä'ägädä mõõdä nebiä Jesucristo mõjcuhtuj miõõdän, ni jim̄ tsajpootyp, ni hädaa yaabä naaxwiin. Ni pønä cuhdujt mänaa quia'a mõõdhada'añ nebiä Jesucristo mõjcuhtuj miõõdän. ²² Jaduhñä Jesucristo piädaacä coo cõxiä wiinä yhané'emät hoy miaajä. Jaduhñ je'e piädaacäbä coo højts nWiindsõñhãjtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbõjčäm coo tiõmiädia'agy. ²³ Hoyyä Jesucristo cõxiä wiinä jia hane'emy hoy miaajä, coo hajxy jaduhñ nmäbõjčäm, xjiootcädaacäm hajxy jaduhñ coo hajxy xmiõõdhãjtämät tu'ugmädia'agy. Ni tii jaduhñ quia'a jootcädaacy neby højts xjiootcädaacäm.

2

¹ Jue'e mijts hijty, cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'oy, je'eguiõxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty mmõõdä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty nga'a cudiuñ. ² Jaanč tehm̄ yhaxõgtuum hajxy hijty mnä'ägädä hity. Jaduhñdsä jäya'ayhajxy yhity ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbõjpä. Ja'a mõjcu'ugong ja'a miädia'agy hajxy hijty mmäbõjčäp. Jaayä'ayäts mõjtuungmõõd tsajtcõxp. Yhanehmby jaduhñ pønãtiä Diosmädia'agy ca'a mäbõj. ³ Jaduhñ hajxy hijty nägõxiä njatcõõyambä. Haxõg hajxy hijty nwädjãtm nebiä njootä ngopc-hajxy hijty chõjčäm. Paadiä Dios hajxy hijty xyajcumädoowanäm nägõxiä näguipy mõõdä haxõgjäya'ayhajxy. ⁴ Pero hojiotä Dios jiaanč tehm̄ miõõd. Xjiaanč tehm̄ chõjčäm hajxy. ⁵ Hoyyä Dios ja'a miädia'agy hajxy hijty nga'a ja cudiuñäm, ja'a miäjaahaamä Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy tõø xyajtägätsäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiuñämät, nebiä Jesucristo yagjujyjiõjčän ja'a Tiedeiä miäjaahaam. Coo ja'a Dios hajxy xjiaanč tehm̄ chõjčäm, paady hajxy tõø xpiädaacäm hawa'adstuum. ⁶ Nebiä Dios ja'a Jesucristo yagjujyjiõjtägajchän, jaaná jaduhñ højts xyagjujyjiõjtägatsäänambä. Tõø hajxy xpiädaacäm coo ja'a Jesucristo hajxy nmõõdhãjtämät tu'ugmädia'agy. Y nebiä Dios ja'a Jesucristo ja'a cuhdujt miooyyän coo jim̄ miähane'ëmät tsajpootyp, jaaná jaduhñ højtsä cuhdujt xmiõ'owäänambä. ⁷ Paadiä Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduhñ xmiõoyyäm, jaduhñ yajcähxõ'oga'añ coo hojiot jiaanč tehm̄ miõõdä maa højtsõxpän, coo hajxy xjiaanč tehm̄ chõjčäm. Paadiä Jesucristo yaa quiejä hädaa yaabä naaxwiin; paady hajxy hoy xñähho'túutäm. Jim̄ä Dios hajxy hoy miänaajä xyaghidáanäm maa ja'a wyiinduuman. ⁸ Cab hajxy hamdsoo tõø nhawa'adspädsõõmäm. Ja'a Dios hajxy tõø xpiädaacäm hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspädsõõmäm coo hojiot jiaanč tehm̄ miõõdä, coo hajxy nmäbõjčäm coo hojiot miõõdä. ⁹ Coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hamdsoo tõø nga'a yajniñhäwätsäm, paady hajxy hamdsoo nga'a niguiumäayyämät, hoy hajxy tõø nja hojiäya'ayhãjtäm. ¹⁰ Hix, tõø ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtägätsäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiõõdhãjtäm tu'ugmädia'agy. Tõø ja'a Dios ja'a mäjaa hajxy xmiõoyyäm neby hajxy hoy nhãjtämät. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaay coo hajxy jaduhñ hoy nhãjtämät.

¹¹ Hoorä, højts judiõspä, yajcumaaby højts jaduhñ coo højts nyajcuncidarhity. Jaduhñ højts tyijy nyajcähxõ'ogy coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Coo højts jaduhñ nyajcuncidarhity, je'eduhñ ñänõõmby coo højtsä seña nbäda'agy maa højtsä nni'xcõxpän. Paady højts mijts nxõõghaty, mijts ca'a judiõspä, coo hajxy nga'a yajcuncidarhãjpä. Tõyhajt jaduhñ. ¹² Hix, højts judiõspä, ja'a Dios højts jecy xquiu'ughajt. Jaduhñ højtsä Dios xmiõõdyajcuhdujcy coo højts hänajty xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judiõspä, caj mijtsä Dios xñämaay coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Hix, cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty mmädooyä ja'a Cristocõxpä. Paady hajxy hijty nga'a najuõ'oy coo mijts ja'a Dios xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä. ¹³ Caj mijtsä Dios hijty xquiu'ughaty. Cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädooyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tõø xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajnä. ¹⁴ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy tõø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägõxiä, mõõd højts judiõspä näguipy mõõd mijts ca'a judiõspä. Hamiñ haxõpy hajxy hijty nnimiädsiphãjtäm. Pero tõø hajxy nnimiägaxõ'cänä je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tõø xñähho'túutäm. ¹⁵ Højts judiõspä, mijts hijty nmõõdnimiädsiphãjtäp, mijts ca'a judiõspä. Hix, højtsä Dios jecy xyhanehm̄ madiu'u, ca'a myijtsä. Mänitä Moisés quuijahy nebiaty højtsä Dios xyhanehmy, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujnä nebiä Moisés hänajty jecy tõø quuijaayän. Jaduhñä Jesucristo hajxy tõø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy mõõd je'e, mõõd højts judiõspä näguipy mõõd mijts ca'a judiõspä. Paady hajxy nga'a nimiädsiphãjtänä hamiñ haxõpy neby hijtiän, højts judiõspä mõõd mijts ca'a judiõspä. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tõø xñähho'túutäm cruzcõxp, paadiä

Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøðdhjítänä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Cabä Dios hajxy jaduhñ nmädsiphájtänä.

¹⁷ Hoyyá Jesucristo hajxy xyhawáañäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsoey coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájtänät. Jaduhñägä jioot chocy coo hajxy nmøødhjítänät tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. ¹⁸ Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xñähho'túútäm, paadiä Dios hajxy nägøxiä nmøødhjítänä tu'ugmädia'agy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugmädia'agy nägøxiä. ¹⁹ Xquiu'ughájnáp mijtsä Dios møødä jáya'ayhajxy nägøxiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judiöspä. Xyhuunghájnäbä Dios hajxy jaduhñ. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughaty xyhuunghaty, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mäbøjcä. ²⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túútäm, mänit je'e hoy jiuypiojtägach. Mänitä Diosquexy ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. ²¹⁻²² Paadiä Jesucristo hajxy xmiøðdhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, møød højts judiöspä, møød mijts ca'a judiöspä. Hix, tøø ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

3

¹ Høøch Pablo, páadyhøch chaa ndsumychäna'ay coochä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä maa mijtsän, mijts ca'a judiöspä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, páadyhøchä Dios nba'ya'axy ja'a mijtsøxpä. ² Tøø hajxiäda'a mädooyhaty coochä Dios tøø xwyiinguexy coo mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijtsøxpä. ³ Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højtsä nbojpä ngädieey xyajñähwaats xyajcuhwáatsät, højts judiöspä. Nnajuøøby højts hijty jaduhñ. Pero cuyu'uchä Dios hijty yaghyty coo hánajty tøø wyiinmaabiä coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiöspä. Hoorä, tøøchä Dios hädaa mädia'agy xyajwiinjuøøñä nébiøch hädaa mädia'agy weenjaty cham njaayän. ⁴ Coo hädaa mädia'agy hajxy mgäpxät, jaduhñ hajxy mnajuø'owa'añ coochä Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'oy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'uch tøø yhätiäbä. ⁵ Cab hädaa mädia'agy hijty pøn miädooyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiinguexyhajxy yajwiinjuøøñä. Ja'a yhEspirituhaam jaduhñ yajwiinjuøøyy. ⁶ Jaduhñ hajxy nnajuøøyyäm coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hánajty xñähho'tu'udääñäm, coo hánajty jiuypiojtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Jaduhñä Dios hajxy nägøxiä xyhuunghájtäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduhñ xyaghjítäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túútäm. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy.

⁷⁻⁸ Ja'a miøcmäjäahäämhøchä Dios tøø xtiuungmo'oy cooch ja'a miädia'agy nyajwá'xät maa ja'a ca'a judiøshajxypän. Xtiuungmoøyyhøchä Dios jaduhñ coochä judiøshajxy nyajwiingapxø'owät coo Dios ja'a mayhajt mõj may tiuna'añ ja'a højtsøxpähájtäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túútäm. Hojiootä Dios miøød, páadyhøch jaduhñ xtiuungmooyy, høyhøch nga'a jagä mäna'añ cooch nga'a tsoobaady cooch jaduhñ ndúnät, høyhøch nja mäna'añ coo ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobáadät, coo hajxy jaduhñ tiúnät. ⁹ Jaanä jaduhñhøchä Dios tøø xtiuungmoobiä coochä jáya'ayhajxy nägøxiä nyajwiinjuø'owät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijtsä Jesucristo hánajty xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiöspä. Mänitä Dios jaduhñ wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä yhädiuñän. Cab hajxy xchoj yajwiinjuøøyyäm. Jecy jaduhñ yaghijty cuyu'uch. ¹⁰ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy, jaduhñä Diosmoonsä hajxy jim ñajuøøñä tsajpootyp coo ja'a Dios jiaanèch tehñ quiuwiinmahñdiä madiu'u. Haa ca'a, xyhíjxämä Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhñ nhjítänä. ¹¹ Jaduhñä Dios ñä'ägädä wiinmaayy jequiän, jayty hädaa naaxwiin yhädiuñ. Jaduhñ yajtøjiajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túútäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ¹² Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítäm tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a Dios hajxy nba'yäaxämät. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítämbä coo hajxy xmiädoowäm. ¹³ Mijts nmänuu'xtaacyy coo hajxy mga'a jootmayhädät, høyhøch yaa nja tsaachpøcy. Páadyhøch chaa ndsaachpøcy coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhñ mxoondä'agät.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a nWiindsønhájtäm Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy. Tieedyhajpiä Dios hajxy je'ebä pønjaty jim tsänaaby tsajtcøxp møød pønjaty yaa tsänaaby hädaa yaabä naaxwiin.

Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpíadäacäm tu'ugmädia'agy møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä, páadyhøchä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa ween xmio'oy ja'a yhEspírituhaam, neby hajxy jaduhñä mjuohñdyhaam mmee'xtúgät. Xpiuhbédäbä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo je'e miøjjä jiaančh. ¹⁷ Jaduhñhøchä Dios nmänuu'xtaapcä coo ja'a Jesucristo yhEspíritu hajxy ween mjaac møødhajtä, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcä. Jaduhñ hajxy hoy yajxón mníhoc nmímie'e'xóøjät hoy miánaaxøøjä. ¹⁸⁻¹⁹ Y jaduhñ hajxy nwiinjuøøbiät coo ja'a Jesucristo hajxy xjiaančh tehñ chójcäm møj may. Hanaxiä hajxy jaduhñ xjiaančh tehñ chójcäm. Cab hajxy ca'xy nwiinjuøøyyäm nebiaty hajxy jaduhñ xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyii nwiinjuøøyyäm. Coo hajxy hoy nwiinjuøøyyämät, hoyyá nwiinmahñdyhajxy jiađaanäm nebiä Dios ja'a wyiinmahñdiän.

²⁰ Jaančh tehñ miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy xyajtägäjtšäm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt møj may tiuumbä ja'a højtsøxphjätäm. Høxtä cab hajxy hoy nwiinjuøøwáañäm nebiatiä mayhajt jaduhñ tiuñ. Møj mayyá mayhajt jaduhñ tiuñ, hoy hajxy nga'a jagä mäyujwáañäm. ²¹ Tsögä Dios hajxy hoy miánaajä wiingudsähgøøyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhñ.

4

¹ Coochä Jesucristocøxpä nduñ, páadyhøch chaa ndsumychána'ay. Coo mijtsä Dios tøø xyajñähdiijy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhñ mgudiúnät. ² Cab hajxy myajcumáyät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ. Hamiñ haxøpy hajxy mníhoc nmímie'e'xóøjät. ³ Naxy hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy mdehñ yhidät. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xyaghídäp tu'ugmädia'agy. ⁴ Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxäm, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Tu'ugmuquiä Dioshespíritu hajxy nmøødhjätäm. Nägøxiä Dios hajxy xyajñähdiijäm coo hajxy jim xyajñøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhñ njøbhjxäm. ⁵ Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsøphjätäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy nägøxiä nnäbétäm. ⁶ Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhajtäm nägøxiä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhäm nägøxiä. Ja'a højtsøxphjätäm jaaya'ayä mayhajt tiuñ nägøxiä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiøødhjätäm nägøxiä.

⁷ Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajñähdiijäm nebiaty hajxy ndúunämät. ⁸ Jaduhñä Diosmädia'agy miána'añ:

Coo jim ñøcxy tsajpootyp, tsumiä miädsip yajnøcxy, ja'a hajxy hánajty tøø quia'a mäjädá'aguiäbä.

Mänitä jiamíøød madiu'u miooyy cøxiä wiinä.

⁹⁻¹⁰ Coo jaduhñ miána'añ coo ja'a Jesucristo ñøcxy tsajpootyp, jaduhñ miána'ana'añ coo hánajty yaa tøø yhoj hádaa yaabä naaxwiin. Jim hánajty tøø yhuuc tsohndaapcä tsajpootyp. Y coo jim ñøcxtägajch Dioswiinduum, jim møj jaančh yhiñä. Jim jaduhñ yhanehmñä tsajpootyp møød hádaa yaabä naaxwiin. ¹¹ Ja'a Jesucristo højts xpíadaac coo højts madiu'u ndúnät jaaya'aguiøxpä. Näje'e højts xyajñähdiijy coo højts ndúnät apóstol. Je'ečh jaduhñ nnänøømby coo højtsä Jesucristo xquiejxtsohñ Diosmädia'agy-yajwá'xpä wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy yajñähdiijäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac yajwá'xät. Näje'e hajxy yajñähdiijäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxø'owät. Näje'e hajxy yajñähdiijäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajñähixø'owät. Näje'e hajxy yajñähdiijäbä coo hajxy quiopec-hadät maa ja'a hermanøøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswiingudsähgøøbiä. ¹² Paady hajxy jaduhñ tiuñ, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiúnät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Jaanä jaduhñ hajxy tiuumbät ja'a Diosøxpä. Jaduhñ hajxy maas hoy wiädítät nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy pianøcxy. ¹³ Jaduhñä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmäbøjcämät nägøxiä coo tiømiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä. Y jaduhñä Jesucristo hajxy hoy nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuøøyyämät. Jaduhñ hajxy maas hoy nyajtúunämät. Mänit hajxy hoy nwiinmäayämät nebiä Jesucristo wyiinmayyän. Y jaduhñ hajxy hoy nwädjätämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän. ¹⁴ Pønajatä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuøøbyñä, jaančh tehñ piaquiä hajxy yajwiinhøøñ. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäbøga'añ. Hiix, ja'a hána'c-hajxy mäwiinhøømbä, jiaančh tehñ jiajpy hajxy mäwiinhøøñ. Jaančh tehñ piaquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøøñät. Pero højtshjätäm, cab højts jaduhñ nyajwiinhøøñämät. ¹⁵ Pero, tsög hajxy tøguiäpxäm, tsög hajxy tømiädiaacäm. Tsög hajxy tsójcäm, tsög hajxy mé'e'xäm pønajat hajxy nmøødmädiäacäm. Jaduhñ hajxy hoy nwädjätämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsøphjätämbä. ¹⁶ Coo hajxy nhjätämät tu'ugmädia'agy, coo hajxy nwiuhbétämät hamiñ haxøpy nebiatiä Dios hajxy tøø xtiuungmøoyyäm, jaduhñä Jesucristo hajxy xpiuhbétämät, neby hajxy jaduhñ maas hoy nniçojc nmié'e'xämät

hamiñ haxøpy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nwiinjuðøyyämät, neby hajxy jaduhñ maas hoy ngudiünämät.

¹⁷⁻¹⁹ Pønjataiä Diosmädia'agy ca'a panøcxp, cab hajxy miøjpäda'agy tijaty jaduhñ tsoobaatp. Cab hajxy tii wyiinjuø'øy. Jaanč tehñ xieḡä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuø'øy coo ja'a Dios ja'a møjmayhajt tøø tiuñ ja'a hõjtscøxphtëm, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Diósäm. Tsähdiuhndägoy hajxy jaduhñ. Hanaxiä hajxy yhaxøgiatcø'øy cøxypänejpiä. Paady mijts jaduhñ nmägapxy nhane'emy ja'a Jesucristocøxpä coo hajxy jaduhñ mga'a pajatcøøbiät. ²⁰ Coo hajxy tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy mnajuø'øy coo jaduhñ quia'a hoyyä coo hajxy jaduhñ mga'a haxøøgwädjñät, neby hajxy naamñä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. ²¹ Tøyhajt jaduhñ coo hajxy tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy xyajñähixøøyy ja'a yhEspirituhaam. Hix, tøguiapxp tømüdiaaacp je'e. ²² Jaduhñ hajxy xyajñähixøøyy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät neby hajxy hijty mhaxøøgjäya'ayhatiän. Mdu'udägoyyaamb hajxy hijty je'eguiøxpä coo hajxy hijty cøxiä wiinä mhadscocy, cooc tyijy hajxy hijty jaduhñ mbaada'añ ja'a hoyhajtä weenhajt. Pero myajwiinhøhmb hajxy hijty. Hix, cabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhñ mbáadät. ²³ Pero, yajtägatsä mjootä mwiinmahñdy hajxy. ²⁴ Tøø ja'a Dios hajxy xmiøoyyäm ja'a hawiinjembäi howyiinmahñdy nebiä Dios hajxy jaduhñ hoy nbahjxämät. Jaduhñ hajxy tøyhajt hoy mjäya'ayhadät. Jaduhñ hajxy tøyhajt haxøøg mga'a wädjñät.

²⁵ Jaduhñds je'e, cab hajxy mhøhñdäacñät. Tøyhajt hajxy mmädiäacñät. Hix, tu'ugmädia'agy hajxy nhjñäm.

²⁶⁻²⁷ Coo hajxy tähoocjaty mnimiäjootma'adøøjät, paquii hajxy jadähooc mnimiägäpaxø'cägumbät, coo ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhñ paquiiä xñä'a yajcädiéeyät.

²⁸ Pønjaty mee'tsp, cab hajxy miéé'tsnät. Ween hajxy tiuunnä, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy piuhbedät pøn jaduhñ yajmaajajp.

²⁹ Cab hajxy mhaxøøgcäpät. Coo hajxy hoy mgapx mmädiä'agät, jiaac wiinjuø'øwaambiä jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobä. Jaduhñä Dios ja'a mayhajt tiünät jaaya'aguixøpähajxy, ja'a hajxy jaduhñ mädoobä. ³⁰ Cabä Dioshespiritu hajxy mayjoot-mädiägø'øwät. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhñ xcwieendähadañäm høxtä coonä ja'a Jesucristo hänajty yaa quidaactägatsa'añ. Mänit jaduhñ quiaxø'øga'añ coo hajxy hänajty tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwäatsäm, møød coo hajxy hänajty tøø xyajpädsøømäm haxøøgtuum.

³¹ Cab hajxy mnixixøøghjätänät. Cab hajxy mnimiädsiphjätänät. Cab hajxy mnimiäjootmä'tänät. Cab hajxy mniyhójjänät. Cab hajxy mniñähójjänät. Cab hajxy mnimiähänhajtänät. ³² Pero, mnichoc mnimiee'xøøjap hajxy hamiñ haxøpy. Mniñäxuudsøøjap hajxy jaduhñ. Mnimiee'xøøjap hajxy jaduhñ. Hix, jaduhñä Dios hajxy tøø xmiéé'xäm ja'a Jesucristocøxpä.

5

¹ Xyhuunghjätämä Dios hajxy; xhöjcäm hajxy jaduhñ. Naxiä Dios hajxy ndehm pi-ahjxämät. ² Mniçhoc mnimiee'xøøjap hajxy nebiä Jesucristo hajxy xhöjcäm. Coo hajxy jaduhñ xhöjcäm, paady hajxy tøø xñähho'túütäm. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ.

³ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjätäm, paady hajxy haxøøg mga'a nä'ägädä jatcø'øwät. Ni mga'a hadsögät jäya'adio'oxiøjc hajxy. Jaanä jaduhñ mijts to'oxiøc-hajxypä, caj mijts wiingya'adiøjc mmøødmäabät. Ni mga'a hadsöjät hajxy ja'a mmädo'oxiøjca ñihyhap. Ni cab hajxy mhaxøøgcäpät. ⁴ Cabä haxøøghaaw hajxy mmøødhädät. Cab hajxy mguhññmädiä'agät. Cab hajxy mhanähädät. Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy jaduhñ mjatcø'øwät. Pero ja'a Dios hajxy mnämä'awäp: "Dioscujü'tuyäp." ⁵ Tøyhajt jaduhñ, pøn haxøøg jatcøøby, pøn jäya'ajie'e jaanč tehñ yhadsojp, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän, maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Hix, pøn jäya'ajie'e hadsojp, cabä Dios hoy wyiingüdsähgø'øy. ⁶ Cab hajxy nyajwiinhøhñämät coo jäya'ay hajxy hänajty xjia nämäyyämät cooc tyijy yhooyä coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät, nebiäts naamñä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a häna'c-hajxy jaduhñ haxøøg jatcøøbiä, nebiäts naamñä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, yajcumädo'wäañap hajxy je'eduhñ ja'a Diósäm. ⁷ Paady jaduhñ, tsøc ca'a møødjatcøøyyäm näguipxy.

⁸ Mijts, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Mhaxøøgwädjip hajxy hijty, møød hajxy hijty haxøøgiaty mjatcø'øy. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcänä, paadiä mwiinmahñdy hajxy mmøødän hawa'adstuum. Jaduhñä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghidät. ⁹ Pønjataiä wyiinmahñdy hawa'adstuum, hojioot hajxy miøød. Hoy hajxy jäya'ayhaty. Tøguiapxp tømüdiaaacp hajxy je'e. ¹⁰ Mjaac habøög hajxy jaduhñ nebiatiä Dios hajxy xyajñähixø'øy neby hajxy jaduhñ maas hoy mjäya'ayhadät. Jaduhñä Jesucristo hajxy xmiäas cumäyät. ¹¹ Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy hoy jäya'ayhaty. Cab hajxy tehñ cøxypänejpiä mmøødjatcø'øwät; pero mwiinguhøjø'øwäp hajxy jaduhñ. ¹² Jaanč tehñ yhöchähdiuunnä hajxy hamee'ch jiatcø'øy; päadyhöch nga'a

nägapxa'añ nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy. ¹³ Coo jäya'ay hajxy nwiinguhojóøyyämät coo hajxy yhaxøøgwädity, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän, mänit hajxy jaduhñ yhooc tehñ ñajuø'øwät coo hajxy tøyhajt yhaxøøgwädity. ¹⁴ Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ:

Pøn jaduhñ maab, ma'abiädø'ög hajxy;

pøn jaduhñ tøø yho'ogy, mjujyppiøjtägätsäp hajxy.

Ja'a Jesucristo mijts xquiujajaamb xquiudøø'xaamb.

Jaduhñ miädia'agytägø'øy, pønä Diosmädia'agy ca'a mæbøjp, ween hajxy miäböcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyajwiinjuø'øwät coo je'eyyä jaduhñ tu'uquiiä ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajñähwäatsät.

¹⁵ Jaduhñds je'e, nägüeentä hajxy mwädität. Cab hajxy mnibiäda'agøøjtät nebiä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuøbiän. Paady hajxy hoy mwädität coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mwiinjuø'øy. ¹⁶ Naxy hajxy hoy mdehñ wiädität. Hix, jiaanch tehñ miäwädijpiä jäya'ayä haxøøgwiinmahñdy hajxy jäda'ahaty. ¹⁷ Hoorä, cab hajxy mnibiäda'agøøjtät nebiä jäya'ayhajxy ca'a jajpäñ. Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ wyiinjuøyyät mdehñ wyiinmädoowät nebiatiä jioot chocy coo hajxy mgudiünät. ¹⁸ Cab jaduhñ hoyoyä coo hajxy mmu'ugøøjtät; yajtägoobiä jocnøø jaduhñ. Pero weenä Dioshespíritu hajxy xjiaac puhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ njaac cudiünäm. ¹⁹ Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, jaduhñ hajxy nnijiootcapxmøpøjcäm ja'a Dioshöyhaam. Jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw mwiinyä'axät. ²⁰ Hoy miäduhñajtä Dios hajxy mnämä'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ mnämä'awät: "Dioscujú'uyäp", coo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmiøoyyäm. Hix, je'e hajxy nDeedyhajtäm.

²¹ Hoorä, coo ja'a mmähernano waamb xyhané'emät, hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiünät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy nwiingudsähgøøyyäm.

²² Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiünäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyhané'emy, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. ²³ Coo ja'a mnihyhapajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduhñ mäwiin miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøñhajtäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy nmäbøjcäm. Jaaya'ay hajxy xyajñähwäatsäm. ²⁴ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduhñ mijtsä mnihyhapä miädia'agy mgudiünäbät, waambaty hajxy jaduhñ xyhané'emy.

²⁵ Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm. Hix, tøø hajxy xñähho'túutäm. ²⁶ Paady hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy tøø xyajñähwäatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm. Paady hajxy jaduhñ tøø xyajñähwäatsäm coo ja'a miädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm. Y coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhñ hajxy nmänäänäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xñähwäatsäm. ²⁷ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy yajxón xyhijxämät nebiä puji nebiä je'eçhpän coo hänäjty yaa quiädaactägsa'añ. Hix, tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy hänäjty xyajñähwäatsäm. ²⁸ Jaduhñds je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Pønä tio'oxiøjc tsojpp mee'xp, jaduhñ miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamdsoo copc choquiän. Hix, tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jiaty coo to'oxiøjc hajxy wyiingpøcy. ²⁹ Hix, cap pønä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc xiøøghaty. Pero ngüeendähjätämä ni'x ja'a ngopc-hajtäm hajxy; jaduhñ mäwínäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähjätäm. ³⁰ Hix, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm coo hajxy nWiindsøñhajtäm. ³¹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhñds je'e, coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mänitä tiaj tieedy puihyohdiuutnä. Jaduhñ mäwínädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty moødä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x nebiä tu'ugcopcän." ³² Jaanch tehñ yajxón hädaa mädia'agy jaduhñ. Cabä Dios hajxy hijty xchoj yajwiinjuøyyäm. Jaduhñch nwiinjuø'øy, coo ja'a ya'adiøjcä tio'oxiøjc miøødhity tu'ugmädia'agy, coo jaduhñ miøødhity tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduhñ mäwínäts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. ³³ Jaduhñds je'e, jaduhñä mdo'oxiøjc hajxy mdsoc mmée'xät nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsøquiän. Y mijts to'oxiøjc-hajxy, jaanä jaduhñä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøøbiät.

6

¹ Mijts pigäna'tøjc-hajxy, mgudiünäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiünät. ²⁻³ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pønatiä tiaj tieedy wiingudsähgøøby, je'eçh hajxy hoy nyaajtsäna'awaamb by nyaghäyowaamb by hädaa yaabä naaxwiin; je'eçh hajxy jecy nyagjuyhadaamb by", nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ jecy xyhané'häm, mänit jaduhñ miänaandsoñ coo ja'a mayhajt hänäjty tiuna'añ ja'a højtsøxpähjätäm.

⁴ Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanaxiä mhójtät coo hajxy xmiähanhádtät. Jaduhnä mhuung hajxy mmägäp x mhané'emät coo hajxy hoy wiádtät. Jaduhn hajxy quimayóøjtät ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä.

⁵ Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Mgudiünäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Mwiingudsähg'owäp hajxy jaduhn nebiä Jesucristo hajxy nwiingudsähg'øyyäm. ⁶⁻⁷ Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ coo ja'a wyiindsøn hajxy hänäjty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduhn quimayóøjtät ja'a wyiindsønäm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ coo ja'a wyiindsøn hajxy hänäjty quia'a jimä. Mijts, cab hajxy jaduhn mbahixät. Hamuumdu'jootä mwiindsøn hajxy mmädünät. Jaduhn hajxy hoy myajcähx'øgät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaanč mäduñ. Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsønähjätäm. Jaduhnä Dios chojpä. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy jaduhn mdünät. Ca'a jäya'aguixpähajtiä hajxy mdünät. ⁸ Mjahmiédšäp hajxy jaduhn, coo ja'a nwiindsøn hajxy hoy nmädünämät, hoy hajxy xjia je'ehjätäm nebiä waj nebiä cuaayän, mäniät Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiöøyyäm.

⁹ Jaduhn mijtspä, cumoonsädøjc, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy jaduhn. Cab hajxy mhadsähg'owät. Haa ca'a, jaduhn mijtsä Dios hajxy xyhanehmbä nebiä mmoonsä hajxy xyhanehmbän ja'a Diósäm, ja'a jim tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhixäm. Haa ca'a, tu'ugjäya'ayhajtäm hajxy nägøxiä.

¹⁰⁻¹¹ Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam; jaduhnä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäböjcät. Hix, jaanč tehñ miäwinhøhmbä møjcu'ugong. Pero jiaanč tehñ miøødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhn xpiuhbédät, cabä møjcu'ugong hajxy jaduhn myajmäjääd'agät. ¹² Hix, ja'a møjcu'ugong hajxy yaa xmiädsibøøyyäm møødä mioonsä hajxy, ca'a jäya'ayhajxiä ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Haxøögä møjcu'uhajxy jäya'ayhaty. Pojhaam hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehñ møødä neby højtšhjtäm. Møcä mäjaa hajxy jiaanč tehñ miøødä. Ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä haxøögjäya'ayhajxy hanéhmbä møjcu'ugongäm. Hoy chajtøxpä ja'a møjcu'uhajxy wiädity. ¹³ Paadiä Dios hajxy mmänuu'xtä'agät coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy hoy mjøjtänä'awät. Jaduhn hajxy mga'a yajmäjääd'agät. ¹⁴ Jøjtäna'awxä ja'a møjcu'ugong hajxy. Naxy hajxy hoy miänaaxøøjä mdehñ tiømiädiä'agät. Jaduhn hajxy hoy mmeex'tügät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy møc fiwiohnta'ačhiijän coo hajxy hänäjty chiptuna'añ. Naxy hajxy hoy yajxón mdehñ wiädität. Jaduhnä Dios hajxy xñawä'anät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado latapujxt hajxy yajniguiäachjubøøyijän. Jaduhn hajxy hoy miäjäda'aga'añ. ¹⁵ Niyhaxixø'owøø hajxy nebiä Diosmiädia'agy hajxy jaduhn hoy mämawädität. Coo jäya'ayä Diosmiädia'agy hajxy miäbögät, jaduhn hajxy jootcujc yhidät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy fiyhaxixø'oyijän coo ja'a quix'øg hajxy piägøøy. ¹⁶ Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ miäböjcät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaatsäm. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjääd'agät. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtyugyijän neby hajxy jaduhn quia'a tøpxøøjtät ja'a tøpxquepty tóoyyap queecpä. ¹⁷ Naxiä Diosmiädia'agy hajxy mdehñ miäbögät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldado pujxcuhjup hajxy miøødän. Naxiä Diosmiädia'agy hajxy mdehñ yhabögät nebiä Dioshøpirtu hajxy xyajnjähixøøyyäm. Jaduhn mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñän. ¹⁸ Coo ja'a Dios hajxy mba'ya'axät, mmäyujwä'anäp hajxy tijaty hajxy hänäjty myajmaajijapy. Mmäyajtøwäbä Dios hajxy ja'a yhEspirituhaam tijaty hajxy mmäyujwä'anäp. Mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguixpä, ja'a Diosmiädia'agy hajxy panøcxpä. Cab hajxy mnänuuxø'owät coo ja'a Dios hajxy hänäjty mba'ya'axa'añ. ¹⁹⁻²⁰ Møød høøchcøpxøchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coo chä Dios xñajtsapxøøyyät waambátyhoch ngäp nmädiä'agät coo chä miädia'agy hänäjty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghijpiä cuyu'u'čh. Ja'a Diøshøch jaduhn xwyiinguejx coo chä miädia'agy jaduhn nyajwa'xät. Päädyhøch chaa ndsumyčhänä'ay ja'a Diosmiädia'agy quixpä. Jaduhn høchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coo chä nga'a tsähg'owät coo chä miädia'agy hänäjty nyajwa'xä, nébiøch jaduhn hoy ngudiünät.

²¹⁻²² Nguexäämbiøchä hermano Tíquico jim maa mijtsän. Coo jim miédšät, jim hajxy jaduhn xyhawäänät nebiaty højts chaa ngudiünä nguñaxy, coo højts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhn mga'a jootmayhajnät ja'a højtsøcxpä. Høyhøchä hermano Tíquico nmøødnijiootpaadyi. Høyhøch jaduhn xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä.

²³ Ween mijtsä Diosteedy hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajtä weenhajt møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Weenä Dios hajxy xpiuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäböjcät, neby hajxy jaduhn maas hoy mnichoc mmimiee'xøøjtät. ²⁴ Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtsøcxphajtäm nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähg'øyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä. Tøyhajt jaduhn. Amén.

Filipenses

¹ Jesucristo hõjts xmioonsähajp, hõõch Pablo mөөдä Timoteo. Hõjts mijts hädaa nocy nyajnäjaayõby mäduhñtiä mijts ja'a Diosmädia'agy hajxy jim mbanõcxy maa ja'a cajpt xiõhatiän Filipos, nägõxiä mөөдä mwiindsõnhajpä jii by tsajtõgootypä, mөөд hajxy jii by puhbejpä. ² Weenä Dios hajxy xmi'o'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhajtäm hajxy jim tsajpootypä mөөдä Jesucristo hajxy nWiindsõnhajtämbä.

³ Naaghõoc-hõch mijts njahmiejsta'agy, nnämäabiõch ja'a Dios "Dioscujú'uyäp" maa ja'a mijtscõxpän. ⁴ Naaghõoc-hõch ja'a Dios nba'ya'axy, nmäyujwáambiõch hoyhajt weenhajt ja'a mijtscõxpä. Coochä Dios hånajty nba'ya'axy ja'a mijtscõxpä, jootcújc-hõch hånajty nñi-jiäwõ'yii, ⁵ je'eguiõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy tõõ nyajwá'xäm, mänaa hajxy tõõ mmädoosooñän hõxtä je'enä jäda'anäbaadyñä. ⁶ Ja'a Dios ja'a hodiung yajtsohndaac ja'a mijtscõxpä. Nmõõdhõchä tõyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a tiuung hoy yajtu'uyo'oya'añ hõxtä coonä Jesucristo hånajty quidaactägatsa'añ. ⁷ Päädyhõchä tõyhajt nmөөдä cooch mijts njaançh tehñ chocy njaançh tehñ pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbëjtäm näguipxy, homiäajõch nhity, hoy puijxtõgootii, hoy yhagujcä, cooch hånajty nmädia'agy coo ja'a Diosmädia'agy tiõyyä. ⁸ Najuõõbiä Dios cooch mijts njaançh tehñ chocy njaançh tehñ pia'häyoy nägõxiä, nebiä Jesucristo hajxy xchõjcäm. ⁹ Nmänuu'xtäacypiõchä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac niõhoc mjaac nibia'häyowõjät, coo hajxy hoy mguhwijyhädät, ¹⁰ neby hajxy jaduhñ mnajuõ'õwät mwiimbíwät ja'a hojiatypä hajxy. Jaduhñ hajxy mhídät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsõjcäm, hõxtä coonä Jesucristo hånajty quidaactägatsa'añ. ¹¹ Xpiuhbédäp ja'a Jesucristo hajxy neby hajxy jaduhñ hoy mwädítät. Jaduhñsä Dios hoy quiahxõ'õgät coo miõjjä coo jiaançhä.

¹² Hermanodõc, huuc wiinjõ'õw hajxy jaduhñ; cooch yaa ndsumyçhänä'ay, maas hõyhõchä Diosmädia'agy jaduhñ yaa nyajwa'xy. ¹³ Nägõxiä cu'ughajxy tõõ miädoxyaty coochä Jesucristo miädia'agy ngudsumyçhänä'awõõyyä, nägõxiä, mөөдä soldadohajxy jim hadänaabiä maa ja'a gobernador tiõjcän. ¹⁴ Ja'a Jesucristo miädiä'agyhõch ngudsumyçhänä'awõõby. Cábõch ndajy nmay. Cooch nga'a tajy nga'a may, paadiä hermanodõc-hajxy nämay quia'a nä'ägädä taj quia'a nä'ägädä maabiä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy hajxy cu jia tsuümäbä. Cab hajxy ñä'ägädä tsähgõ'õy ni weeñtiä. Hix, hõõch hajxy jaduhñ xpiähijxp.

¹⁵⁻¹⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy cooch hajxy xchocy xpia'häyoy. Hojiot hajxy jiaançh tehñ miõõd. Najuõõby hajxy jaduhñ coochä Diosmädia'agy ngudsumyçhänä'awõõ'õy. Pero jii hajxy näje'ebä, paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooch hajxy xmiädsiphaty. Tõyhajt jaduhñ. Je'eçh hajxy xyajmädsõjp cooch yaa ndsaatchpõgät puijxtõgooty. Cabä hojiot hajxy ñä'ägädä mөөдä ja'a hõõchcõxpä. ¹⁸ Pero cábõch jaduhñ nmõjpdä'agy, hõyhõch hajxy jaduhñ xjia mädsiphaty.

Xoondäacpõch jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojiot hajxy quia'a ja mөөдä ja'a hõõchcõxpä. ¹⁹ Y jaac xoonda'agáambõch jaduhñ. Nnajuõõbiõch cooch hodiung nmähmõ'õwa'añ. Hix, mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt mmäyujwáamby ja'a hõõchcõxpä. Y xpiuhbëjpcõchä Dioshëspiritu ja'a Jesucristocõxpä. ²⁰ Cábõchä njoot ñä'ägädä tsoy cooch ndsähgõ'õwät mänäajõchä Jesucristo hånajty nmädia'aguian. Cábõch mänaa ndsähgõ'õy ndsähdiuñ. Chõjpiõch njoot jaduhñ coochä Jesucristo nyajcähxõ'õgät coo miõjjä coo jiaançhä, hõyhõch njadehm quihu'õgõ'õwät. ²¹ Madühñtiõch yaa njaac jugyhaty, nyajcähxõ'õgäbõchä Jesucristo coo miõjjä coo jiaançhä. Y cooch nhó'nät, maas hoy hånajty quiahxõ'õgaannä coo miõjjä coo jiaançhä. Mänitõch jim nnõcxaannä maa je'le wyiinduumän. ²²⁻²³ Mejstú'ujõchä njoot nyajmõõdmädia'agy. Cooch nhó'õgät, mänitõch coo nnõcxañä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcújc-hõch jim nñiäwõõyyänät. Pero cooch yaa njaac jugyhädät, maas hõyhõchä Jesucristo jaduhñ njaac mäduñät. Cábõch ndehm yhoñajuõ'õy põ maas hoy cooch nhó'nät, o põ caj. ²⁴ Hõõch jaduhñ mänaamb cooch hit nga'a tsoj hõ'õgät; jaduhñhõch mijts ja'a Diosmädia'agy tehngajnä njaac yajnähixõ'õwät. ²⁵ Nmõõdhõchä tõyhajt jaduhñ cooch mijts njaac mөөdhida'añ. Njaac yajnähixõ'õwáambiõch mijts tehngajnä, neby hajxy jaduhñ maas hoy mmäbõgät, neby hajxy jaduhñ mjaac xoondaacpõgät. ²⁶ Coochä Jesucristo jim xyajncõxtägätsät maa mijtsän, mänit hajxy mmäna'ana'añ coo tiõyyä coo Jesucristo miõjjä jiaançhä.

²⁷ Naxiä Jesucristo miädia'agy hajxy mdehm yajtuünät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy näguipxy myajwá'xät tehngajnä, hõyhõch jim nga'a ja nõcxät maa mijtsän. ²⁸ Cabä mmädsip hajxy mnä'ägädä tsähgõ'õwät. Jaduhñ hajxy ñajuõ'õwa'añ coo hajxy haxõõgtuum yajca'awa'añijäm ja'a Diósäm, mөөд coo mijts ja'a Dios xpiäda'aga'añ hodiung. ²⁹⁻³⁰ Tiuumbiä Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbõjcät

ja'a Jesucristocøxpá, nébiøch cham̄ ndsaachpøquiän. Tøøch hajxy hamdsoo xyhixy xmiädoy cooçh yaa ndsaachpøcy ja'a Jesucristocøxpá.

2

¹ Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjiootcapxmøcpøcy. Coo mijts ja'a Diosh-espíritu tu'ugmädia'agy mmøødhity, paady hajxy hamiñ haxøpy mnñchocy mnibia'häyoyii. ² Jaduhñhøch njoot jiaançh tehñ chocy coo hajxy tu'ugmädia'agy mhídat. Coo hajxy mnñchoc mnibia'häyowøøjat, maas hóyhøch nnjiäwø'owøøjat. ³ Ca'a mhamdsoo wiin-mahñdy hajxy mwí'i yajtuñ. Ca'a hajxy mniguiumayii. Jaduhñ hajxy mmáná'anät coo ja'a mmägu'ughajpá miaas jaty quejee miüch. ⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mnigwieendähadøøjat.

⁵ Mbahixäp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiädijtiän. ⁶ Høyyä Jesucristo jia Dioshu-ungä, caj jiootma'ty coo ñämaayyá coo yaa jiäya'ayhadät hädaa yaabä naaxwiin. ⁷ Coo yaa jiäya'ayhajty, yhøxhijx yhamdsoo cuhdujt jaduhñän. Jaduhñ ñibiädäacänä nebiä moonsän. Cab hánajty hamdsooyyá miøjhada'añ. ⁸ Mänitä Dios miädia'agy quidiuunä coo yho'ogät. Hoçhähdiuunä jim̄ cruzcøp miøjpahbejtä. ⁹ Coo ja'a Jesucristo quidiuunä neby ñämaayyän, paadiä yajmøjhajtä ja'a Diósäm. Ni pøñ jaduhñ quia'a mäbaady nebiä Jesucristän. ¹⁰ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä wyiingudsähgø'øy, jim̄ tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin, homiaajä. ¹¹ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä quiapøpaady coo hajxy wyiindsønhaty. Jaduhñä Dios jim̄ quiähxø'øgät møj jaançh, ja'a nDeedyhajtäm.

¹² Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim̄ nhitiän maa mijtshajxiän, xmiäböjcäbøçhä nmädia'agy hajxy hánajty. Hoorä, cooçh yaa jäguem̄ nhijnä, miaas tsøjpiøch njoot cooçh nmädia'agy hajxy tehñgajnä xmiäböjcät. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm̄ miäböçgät, neby hajxy jaduhñ hodiuum mmähmø'owät. Naxiä Dios hajxy mdehm̄ wyiingudsähgø'owät. Cab hajxy nä'a nägoodä mnä'a niguiumayøøjat. ¹³ Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Xpiuhbedäp ja'a Dios hajxy jaduhñ.

¹⁴ Hoy hajxy mwädítät. Cab hajxy tii mwí'i chippädá'agät. Cab hajxy tijaty mya-jniguiuhøjø'owøøjat. ¹⁵⁻¹⁶ Jaduhñ hajxy hoy mwädítät nebiä Dioshuungän maa ja'a ca'awiindøyhána'c-hagujcän. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajnáhiçø'owät, jaduhñ hajxy mwädítät nebiä jøøn yhajjiän hagogdstuum; coo jäya'ayhajxy jaduhñ miäböçgät, mänit hajxy hodiuum piäda'agøøjat. Coo hajxy mgudiünät neby hajxy chaa nnäma'ayän, mänitøch nxoondá'agät, mänaa ja'a Jesucristo hánajty jadähooc quiädaactägatsa'añän. Cähxø'oggaamb jaduhñ cooçh hánajty hoy tøø nduñ maa mijtsøxpän. ¹⁷ Coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøcy, páadyhøch nxoonda'agy, hóyhøch cu nja ho'og. Chøjpiøch njoot coo hajxy nmøødxoondá'agät. ¹⁸ Tsøgxä hajxy jaduhñ xoondáacäm.

¹⁹ Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsønñhajtäm jaduhñ miäná'anät, mobädäjpøch mijts ja'a Timoteo nyajnäguexa'añ. Cooçhä Timoteo min̄ jadähooc xyhawaanä coo mijts hoy mhity, hóyhøch hánajty nnjiäwø'owa'añii. ²⁰ Páadyhøçhä Timoteo jim̄ nguexa'añ cooçh je'e nidiuhñ xmiøødhity tu'ugmädia'agy maa mijtsøxpän. Xpiuhbedaamb mijts jaduhñ hamuumdu'joot. ²¹ Ja'a hána'c-hajxy jaac yaabä, yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabä Jesucristo tiuung hajxy hamuumdu'joot tiuanaanä. ²² Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçhä Timoteo hoy xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän, nébiøch nhamdsoo huungän. ²³ Mänitøçhä Timoteo nguexät cooçh hánajty tøø nnajuø'øy pø pádsømáambøch. ²⁴ Coo ja'a Dios jaduhñ miäná'anät, mobädäjpøch jim̄ nnøcxa'añ maa mijtsän.

²⁵ Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooçh jaduhñ xpiuhbedät. Hóyhøch jaduhñ xjiaançh møøduñ cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Hahixøøby cooçh mijts nyajnäguexätägätsät, ²⁶ je'ugmüøxpä coo mijts xjia wi'i quihijxtägatsa'añ. Jaançh tehñ tiajp jaançh tehñ miäabiäc je'eduhñ coo mijts tøø mmädoyhaty coo hijty piøgyii. ²⁷ Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduhñ quia'a ho'cy. Miøødhajt ja'a Dios hojiot ja'a Epafroditocøxpä møød høøchøxpä. Coo häxøpy tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty. ²⁸ Páadyhøch mijts ja'a Epafrodito nyajnäguexätägatsa'añ, neby hajxy jaduhñ mxoondá'agät coo mijts jadähooc xñämejtstägatsa'añ. Coo hajxy jaduhñ mxoondá'agät, mänitøch jaduhñ hoy nnjiäwøøyyäbät. ²⁹ Coo jim̄ miédsät maa mijtsän, xi'ig xon hajxy myajpø'øxät nebiä hermanän. Homianaajä hajxy mwiingudsähgø'owät pønñatiä Diosmädia'agy pawädiñ nebiä Epafrodito piawäditiän. ³⁰ Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooçh jaduhñ xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Pero cabä miøjpäda'agy coo ja weenjaty tøø quia'a ho'ogy. Cooçh yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduunduutp. Hix, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbeda'añ; jäguem̄ mijts jaduhñ xpiaatä.

3

¹ Hermanodøjc, tsøg hajxy xoondáacäm ja'a Dioscøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaandägätsänäm neby hajxy tøø nhuuc nämaabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduhñ myajtünät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänáajøch jaduhñ nga'a nänuuxø'øy,

hoñaaghoocá hajxy jaduhñ nhawáanamát. ² Mnigwieendáhadóójáp hajxy maa hána-c-hajxy jaanč tehñ quia'awiindóybán, ja'a hajxy jaduhñ mánaambá coo hajxy tsipcóxp nyajcircuncidarhájítámát. ³ Tóyhajtá Dios hajxy xjiaanč circuncidarhájítám coo hajxy nwiingudsáhgóóyyám. YhEspírituhaam hajxy nwiingudsáhgóóyyám. Jootcujc hajxy jaduhñ nnijáwóóyyám ja'a Jesucristocóxpá. Cab hajxy nmánaanamá coo ja'a jecyquihdujt hajxy xyajnáhwáatsám. ⁴ Hóóčh, jadúhñhóch hijty nmánaambá cooc tyyij ja'a jecyquihdujt hajxy xyajnáhwáatsám. Pedyíjóch hijty ngudiúñ nej yhane'emián. Cab jaduhñ pón ñá'ágá cudiúñ nébióch hijty ngudiúñán. ⁵ Judíoshóch hóóčh. Judíospóch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhóch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mánájóch nmiñ nga'ayán, cuductujxóójóch hoy nyajcircuncidarhaty, nebiá judíoshajxy quiuhdujthatián. Ja'a fariseos miádia'agyhóch hijty nbanócxáp. ⁶ Nágó'ó nädécyióch hijty ngudiúñ, hóxtá ja'a hermanobáadyhóch hijty nyajtsaachpócy. Jaanč tehñ pedyíjóchhá ley hijty ngudiúñ; cábóch hijty pón waamb xñáma'ay. ⁷ Jaanč tehñ ñiguiumáayábóch hijty cooch hijty jaduhñ hoy ngudiúñ. Pero cábóch nnguiumayáanáná, je'eguióxpá coochá Jesucristo miádia'agy tóó nbadu'ubójcáná. ⁸ Cójxhóch nnajtshixóóñá mädyijátýhóch hijty nyajtuumby. Páadyhóch tóó nnajtshixóóñá, nébióchhá Jesucristo miádia'agy jaduhñ hoy nbanócxát. Maas toobáatnáp hádaa coochá Jesucristo tu'ugmádia'agy nmóódhijná ja'a nWiindsónhajpiá. ⁹ Coochá Jesucristo miádia'agy nmábójcá, páadyhóchhá Dios tóó xyajnáhwa'ach. Cábóch nmánaamná cóogoch tyyij ja'a jecyquihdujt xyajnáhwá'adsát. ¹⁰ Chójpíóch njoot coochá Jesucristo tu'ugmádia'agy nmóódhijnát. Coo ja'a Jesucristo jadáhóoc jiuypiójcy, paadiá májaa jaduhñ miooyá cooch jaduhñ xpiuhbédát. Chogáambíoch njoot cooch ndsaachpógát ja'a Jesucristocóxpá. Hóxtá ho'ogáambóch jaduhñ neby je' yho'quian. ¹¹ Páadyhóch njoot jaduhñ chocy coo ja'a Dios jaduhñ ween miána'añ cooch xyajjuypiójtágátsát.

¹²⁻¹⁴ Hermanodójc, cábóch jaduhñ nmána'añ cooch tóó nyajpedyii. Cábóch njahmiejtsná nébióch hijty nwädity. Coochá Jesucristo xmioonsáhaty, páadyhóch miádia'agy nyajcpcóóyyáná, nébióch jaduhñ ca'xy ngudiúñánát. Ñá'ágádá tsójpíoch njoot nágó'ó nädécyiá cooch ca'xy ngudiúñát. Jadúhñhóchhá Dios jim xmióyjá'axát tsajpootyp, je'eguióxpá coochá Jesucristo tóó xyajnáhwa'ach.

¹⁵ Tsóg hajxy tu'ugcpcp hjítám nébióch jaduhñ naamná ngujaayán, pónjaty ca'xy cudiuumb. Pónjaty xquia'a móódhjítám tu'ugcpcp, weená tóyhajt hajxy mio'oyíjám ja'a Diósám. ¹⁶ Tsóg hajxy tehngajná yajtu'uyóhyyám nebiá Dios hajxy xyajnáhixóóyyám.

¹⁷ Hermanodójc, xpiahixábóch hajxy jaduhñ nébióch hoy nwäditián. Xpiahjxpóch hajxy jaduhñ námay. Mbahixáp hajxy je'eduhmbá. ¹⁸ Tóóčh mijts mayhóoc nnáma'ay coo ja'a hõhndaacpáhajxy may wiädity. Cábac tyyij jaduhñ tióyyá coo ja'a Jesucristo hajxy tóó xñáho'túútám cruzcóxp. Cháajáts jadáhóoc nnámáguiumbá. Jaanč tehñ hoñájóóñá jaduhñ. ¹⁹ Haxóógtuum hajxy yhida'añ cójxta'axiúú. Hix, cabá Dios hajxy wyiingudsáhgó'oy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuumby. Tijaty maas hočhádiuunná, je'e hajxy ñá'ágá cumaaoy. Je'e hajxy jaduhñ wyl'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaaty hádaa yaabá naaxwiin. ²⁰ Pero hõjtshjítám, jim hõjts njoot hamuumdu'joot nbádácám tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsónhájítámbá, je'e hajxy xyajnáhwáatsám. Je'e hajxy nhahjxám coo jim choona'añ tsajpootyp, coo yaa miánaca'añ hádaa yaabá naaxwiin. ²¹ Mánitá nnaaxni'xhajxy xyhádiuundágatsáanáná. Jaduhñ hajxy yajxón ngáhxó'ogáanám nebiá Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo copcán. Mióódá Jesucristo cuhdujt jim cóxp móóod hádaa yaabá naaxwiin homiaajá. Paadiá nnaaxni'xhajxy xyhádiuundágatsáanám coo cuhdujt jaduhñ mióódá.

4

¹ Hermanodójc, njaanč tehñ mjošpy njaanč tehñ pia'ndáobíoch mijts jaduhñ. Páadyhóch nja wí'i ñócxá'añ maa mijtsán. Jaanč tehñ xioondáacpóch jaduhñ ja'a mijtsóxpá, je'eguióxpá coo mijts ja'a Diosmádia'agy jaanč tehñ yhoj ngudiúñ, coo hajxy jim mnócxá'añ tsajpootyp. Tehngajná ja'a Dios hajxy mmóódhidát tu'ugmádia'agy.

² Evodia móódá Síntique, mijts nmánuu'xtaacypy coo hajxy mhídat tu'ugmádia'agy. Jaduhñ Diosmádia'agy hajxy hoy myajtuunmúgát. ³ Chaads miích mágu'ughajpá, hóyhóch miích xjiaanč tehñ jiamíóódhaty, tuná mayhajt, mmágápxáp mhané'emáp ja'a Evodia móódá Síntique coo hajxy tu'ugmádia'agy yhjínát. Náguipxyhóchhá Diosmádia'agy hajxy hoy nmóodyajwa'xy, móódá Clemente móódá hermanodójc-hajxy may. Jim hajxy nóxcy yhidaanná tsajpootyp cójxta'axiúú.

⁴ Tehngajná hajxy homiánaajá mxoondá'agát ja'a Dioscóxpá. ⁵ Hoy hajxy mjaanč tehñ jiäya'ayhádát cu'ughagujc. Máwiingóomb jaduhñ coo ja'a Jesucristo quiádaactágatsa'añ. ⁶ Cab hajxy tii mdaj mmáyát. Dios hajxy mmáyujwá'anáp coo hajxy xpiuhbédát. Mnámá'awáp ja'a Dios hajxy jaduhñ "Dioscujú'uyáp." ⁷ Mánitá Dios hajxy xmió'owát hoyhajt weenhajt. Jaduhñ hajxy tii mga'a taj mga'a máañát. Jagoo hajxy jaduhñ mjaac

taj mjaac máyät ja'a Jesucristocøxpä. Ni pøn jaduhñ xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

⁸ Hermanodøjc, chaächä nocyhädiün nyajmayaannä. Je'e hajxy myajcopcø'owäp mädyiijaty jaduhñ tøyhajt, mädyiijaty jaduhñ howyiingudsähgøøñä, mädyiijaty jaduhñ hoy, mädyiijaty jaduhñ yajxón, mädyiijaty jaduhñ hoguiumaañä.

⁹ Tehngajnä hajxy hoy mgudiünät neby hajxy tøø nyajnähixø'oyän. Jadúhñhøch hajxy xpiahixät nébiøch hoy ngudiuñän. Jaduhñä Dios hajxy xmiøødhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hoyhajt weenhajt hajxy xmiø'owät.

¹⁰ Xoondáacpøch je'eguiøxpä cooñ mijts jadähooc xpiuhbéjcumbä xädø'øñhaam. Páadyhøchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooñ hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadøøyyä. ¹¹ Cábøch hñajty ndsippäda'agy, hóyhøch hñajty tii nja yajmaajiaty. Tøøch nhabøjnä nébiøch jootcujc nhññät, hóyhøch hñajty tijaty nja yajmaajiaty. ¹² Cábøch nmøjpädaacnä mädyiijátyhøch nyajmaajiajpy. Cábøch nøcxy nniguiumayii cooñä Dios xpiuhbety. ¹³ Hotyijøch njada'añ. Ja'a Jesucristøch homiänaajä xpiuhbejp. ¹⁴ Hoyøøyy cooñ mijts xpiuhbejty xädø'øñhaam.

¹⁵ Pero jadúhñhøch mijts naxy xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooñ hñajty jim ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänitøchä xädø'øñ hajxy hoy xmiø'oy. Páadyhøch hajxy hoy xmiø'oy cooñä Diosmädia'agy jim hoy njaanñ tehñ yajwa'xy jim maa mijtsän jim Filiposcajptooty. Cábøch wiinghänä'c-hajxy hñajty tii xñä'ägädä mo'owa'añ. ¹⁶ Mánájøch hñajty jim nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty cooñ hñajty nyajmaajiaty, metsc-hooc tägøøghóoc-høch xädø'øñ hajxy jim xyajnäguejxy. ¹⁷ Cab hajxy mmáná'anät cóogøch tyijy xädø'øñ nwi'i quiuhbøcjuø'oy. Cooñ mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmiø'owa'añ hoyhajt weenhajt. Høøch, páadyhøch nxoonda'agy. ¹⁸ Cábøch tii nyajmaajiajnä. Nä'ä tägø'øbøch mijts xyajnäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsäbä. Xjiaanñ tehñ quumaabiä Dios hajxy jaduhñ cooñ hajxy xjiaanñ tehñ piuhbety. ¹⁹ Coø hajxy hñajty tii myajmaajiaty, xmiø'owäp ja'a Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim cøxiä miøødä tsajpootyp. ²⁰ Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaanñä; je'e hajxy nDeedyhajtäm. Amén.

²¹ Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjetiä Diosmädia'agy jim mäbøjp Filipos. ²² Pønjetiä Diosmädia'agy yaa mäbøjp, je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuumbä maa ja'a gobiernä tiøjcän.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmiø'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWiindsøñhajtäm. Amén.

Colosenses

¹⁻² Høøch jaduhñ xøhajt Pablo. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ cooçh jaduhñ xquiuguexyhädät. Højts hädaa nocy nhädiuumby mөөдä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduhñ nnocynäjaayøøby, pønjetiä Diosmädia'agy jim mäßøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmөөдhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhñ nDeedyhäjtäm.

³ Naaghooc højtsä Dios jaduhñ mba'ya'axy ja'a mijtsøøxpä, nnämaaby højtsä Dios "Dioscujü'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, ja'a Dioshuung je'e. ⁴ Tøø højts jaduhñ nmädoyhaty coo mijtsä Jesucristo miädia'agy mmäßøjcä, mөөд coo mijtsä mäßøjpädøjc nägøxiä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäßøjpä. ⁵ Tøø ja'a mjoot hajxy jim mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø. Mänitä mjoot hajxy jim mdehm piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoodsooñän, ja'a jaançh tehñ tiøyhajtpä. ⁶ Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhñä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miäßøjnäbä. Jaduhñ mijts tøø mmäßøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xchöçäm. ⁷ Højts nmägø'ughajpä Epafra, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguexy je'ebä. Hoy højts jaduhñ xmiøøduñ. ⁸ Je'e højts hoy xyhawaanä cooc mijtsä mäßøjpädøjc mjaançh tehñ chocy mjaançh tehñ pia'häyoy ja'a Dioshespiritucøxpä.

⁹ Jajty højts jaduhñ nmädoyhajty cooc hajxy hoy mjaançh tehñ miäßøcy, jabom-jabom højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtsøøxpä, ween hajxy jaduhñ mnajuø'oy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsøjp, mөөд weenä Dios ja'a miädia'agy hajxy cøxiä xyajwiinjuø'oy. ¹⁰ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo hajxy hoy mwädität. Jaduhñä Jesucristo hajxy xquiumäyät. Jaduhñä hoybä hajxy madiu'u mgudiünät. Maas hoyyä Dios hajxy jaduhñ mmөөдhidät tu'ugmädia'agy, mөөд jaduhñ hajxy xquiumäabiät. ¹¹ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo ja'a Dios hajxy ween xpuihbety ja'a miäjaagøøxpä ja'a jim miøødpä tsajpootyp. Jaduhñ hajxy hoy mmeex'tügät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tun. Tehngajnä hajxy jaduhñ mxoonä'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. ¹² Tehngajnä ja'a nDeedyhäjtäm hajxy jaduhñ mnämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hix, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpiaäaacäm mөөдä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a miädia'agy hajxy mäßøjcäbä. ¹³ Tøø ja'a Dios hajxy xyajpadsøømäm hagogdstuum. Hodiuum hajxy hoy nmähmøøyyäm maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaançh tehñ chojpiä Dios ja'a yHuung jaduhñ. ¹⁴ Jaaya'ayäts hajxy jaduhñ xñähho'tütäm; jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm.

¹⁵ Haa ja'a Jesucristo, jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawjy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquä Jesucristo jaduhñ mөөдä Dios. Mänitä Jesucristo hoy yaa jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Nhijxäm hajxy jaduhñ. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhijxäm. ¹⁶ Cøxiä Jesucristo yhädiuñ jim tsajpootyp mөөд yaa hädaa yaabä naaxwiin, tijaty hajxy yaa nhijxäm, mөөд tijaty hajxy yaa nga'a hijxäm, mөөдä poj mөөдä täxa'a, ja'a jim mähanehmbä tsajtcøxp, mөөд pønjaty yaa mähanehmb hädaa yaabä naaxwiin, mөөд pønjaty jim jaac mähanehmb tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduhñ cøxiä yhädiuñ coo hänajty jaduhñ tøø yhane'emyii ja'a Tieedy. Madiu'u ja'a tuung jim tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduhñ cøxiä ñiyhädiünäxä. ¹⁷ Jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawjy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghitynä tijaty yhädiuñ. ¹⁸ Jaaya'ayäts jaduhñ copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäßøjcäm. Cooc hajxy hoy xñähho'tütäm, coo jadähooc jiijypiøjtägajch, paady mõj jaançh yhiñä. Hix, jayøjp je'e jiijypiøjcy. Y coo jaduhñ jiijypiøjtohñ, paady mõjculdujt miøødän. ¹⁹ Nebiä Dios jim yhiitiän tsajpootyp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhiñäbä. Jaduhñä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsøjcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshädät nebiä Tieedy Dyioshatiän. ²⁰ Jaduhñä Dios ja'a jioot jia tsojpa coo hoy piønä miøødhädät, mөөд coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nga'a mädsiphjätänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduhñ xñähho'tütämät cruzøxp.

²¹ Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmөөдhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduhñ. Haxøøg hajxy hijty mwädity. ²² Cooc ja'a Jesucristo hoy yaa jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'tütäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ xmiøødhjätänä. Jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Jaduhñä Tieedy tøø yhawaanä coo hajxy tøø nnähwäatsäm. ²³ Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xjia yajnähwäatsäm, pø cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiünäänäm, cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumäayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät nebiä Epafra hajxy xyajnähihøøyyän. Cab hajxy mna-jtshixø'owät. Jaduhñ hajxy jim mnøcxät tsajpootyp. Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy jäda'ahaty wia'xnä. Høøch jaduhñ nyajwa'xyp, høøch Pablo.

²⁴ Xoondáacpøch je'eguiøxp cooch jaduhñ ndsaachpøcy ja'a mijtscøxpä pønjiatiä Jesucristo miädia'agy mabøjcäp. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñch ndsaachpøjpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän. ²⁵ Jaaya'ayhøch jaduhñ xpiaädaac coods mijsä Diosmädia'agy ca'xiä ngøxy yajnahixø'owät. Jaduhñch xpiaädaacpä coochä jäya'ay nägøxiä nubhëdät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ mabøjcäbä. ²⁶ Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhñ tøø xyajmädyhajtäm pønjiatiä miädia'agy mabøjcäp. ²⁷ Jaduhñä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä mmøødhjätämät tu'ugmädia'agy møød mijsä ca'a judiøspä. Mänit hajxy nägøxiä jim mmøcxaanä tsajpootyp. Hoy-yagjuøñä ja'a Dios jaduhñ wyiinmahñdyhajty.

²⁸ Hoy miaajä højts Jesucristocøxpä nwädity yajnahixøobiä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsihxø'owät, møød coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä ween yajtuungpaatä. Ja'a Dios højtsä wyiinmahñdy xmiøoby nebiaty højts nyajnahixø'owät. Jaduhñ højtsä Jesucristo nhawaanä coo ja'a jäya'ayä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy yajtuunänä. Cumayaanäp hajxy jaduhñ ja'a Jesucristo. ²⁹ Hamuumdu'jóothoch jaduhñ nduunghaty nägø'ø nädecypä. Ja'a Jesucristøch xpuihbejp. Je'ethä mjäaa xmiøoby pedyii.

2

¹ Jabom-jabomhøchä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä møødä mabøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møødä mabøjpädøjc-hajxy nägøxiä pønjiatyhøch xquia'a hixyhajpnä. ² Ween mijsä Dios xquiapxmxøcøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mniçhocy mnibia'häyoyii. Mmøødhjätämä tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøodhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhñ tehngajnä mjaac habøcy. ³ Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøodhijnä, jaduhñ hajxy mnajuøñä nebiatiä Dios wyiinmahñdyhaty, coo cøxiä wiinä jiaanç tehñ ñajuø'oy, coo cøxiä wiinä jiaanç tehñ jiaty. ⁴ Paady mijsä jaduhñ nhawaanäm, jaduhñ hajxy mga'a yajwiinhøønät, hoy häna'c hajxy yajxon ç xjia møødmädia'ag. ⁵ Høyhøch jim nga'a ja hity maa mijsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijsä jaduhñ. Xoondáacpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmabøjcä, møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

⁶ Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmabøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhtëjtämbä. Paady hajxy mmøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Paadiä miädia'agy hajxy pedyii mgudiunänät. ⁷ Ca'xy hajxy jaduhñ mgudiunät nebiä Epafra hajxy xyajnahixøoyyän. Mijsä, mmabøjcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy. Tsipcøxpä Dios hajxy jabom-jabom nmämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnahwa'açh, paady hajxy jaduhñ mmabøgåt.

⁸ Mnigwieendähadóøjap hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy mmabøjcät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høñndaacpä hajxy jaduhñ wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

⁹ Nebiä Dios jim yhitiän cøxp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhiypä. Hix, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tieedy Dyioshatiän. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøodhijnä tu'ugmädia'agy, jaduhñä Dios hajxy xmiøodhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøxiä ja'a Diosmoonsähajxy jim yhanéhmanä tsajpootyp ja'a Jesucristo. ¹¹ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xmiøodhjätm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñ hajxy xyhjxäm nejiän coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhjätm, je'eguiøxp coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø nhøxhjäxm. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e jia wi'i miäna'af coo hajxy nyajcircuncidarhjätmät, højts ya'adiøjc-nhäjtäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy tøø xquia'a yajnahwäatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuungpaady. ¹² Coo hajxy nnabëjtäm, jaduhñ hajxy ngähxø'cäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy tøø nnahtshixøoyyänä, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmabøjcänä coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, møød coo yagjuypjøjtägajtsä ja'a Dios. ¹³⁻¹⁴ Jaduhñ mäwíänäts hajxy hijty nhjätäm nebiä ho'ogypiän coo ja'a pojpä cádieey hajxy hijty njaanç tehñ miøødhjätm coo hajxy hijty haxøøg njaanç tehñ jäya'ayhäjtäm. Jéquiänä Moisés hajxy xyhanéhmanä nebiä hoguiuhdujt hajxy ngudiunämät. Pero cab hajxy hoy ngudiunänäm. Paadiä Moisés jecy miänaañ coo hajxy cu ngumädöowäm. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät cruzcøxp. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy cøjx xyajnahwäatsäm. Jaduhñä Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhjätmä. ¹⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä møjcu'ugongä quuihdujt hajxy quixøy pøjcäxä ja'a højtsøcøxpä. Tøø ja'a Dios jaduhñ yajcähxø'ogy coo ja'a Jesucristo ja'a møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjäda'agy.

¹⁶ Coo mijsä pøn xjia wi'i yhane'emä'anät coo ja'a quuihdujt hajxy myajtuunät, cab hajxy mnä'ägädä møjpädä'agät. Madiu'u cuhdujt hajxy miøødä, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cäyät, møød coo ja'a xøø hajxy myagjadøøjät, ja'a jomøjthaambä, ja'a po'ohaambä, ja'a poo'xixiøhaambä. Cabä cuhdujt jaduhñbä hajxy mgudiunät. ¹⁷ Hix, cab jaduhñ tiuunä, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin. Jaaya'ayädsä

quihdujt jaduñ túunnäp. ¹⁸ Nä'je'ä jäya'ayä Diosmoonsä hajxy wyiingudsähgø'ø. Páadiäc hajxy jaduñ wyiingudsähgø'ø je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wyiinmahñdyhaty. Jaanč tehñ ñiguiumáayp hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy naxy cøxiä wiinä wyiinhixy. Cooc mi-ts xjia wi'i yhane'emá'anät coo hajxy mbahíxät, cab hajxy mnä'ägädä yajwiinhøønät. ¹⁹ Yhøxhixypä Jesucristo hajxy jaduñ. Haa ca'a, je'e hajxy ngopc-hájtäm nägøxiä, mäduhñtiä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhíjtäm. Je'e ja'a mäjaa hajxy xmiøoyyäm nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy ngudiunämät, neby hajxy jaduñ tu'ugmädia'agy nnimiøødhíjtämät hamiñ haxøpy. Chojiä Dios ja'a jioot jaduñ.

²⁰ Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñäho'túutäm. Paadiä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixø'ø. Tii hajxy coo mwi'i quihdujthatyñä nebiä häna'c-hajxy yhuuc cuhdujthatiän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ²¹ Madiu'u hajxy jaduñ jiaanč tehñ quihdujthaty. Jaduhñ hajxy miäna'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'ä jøø'xät, møød coo hajxy tijaty mga'a nä'ä nähðönät, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyä. ²² Yhamdsoo cuhdujt hajxy jaduñ yaghijpy coo hajxy jaduñ miäna'añ coo hajxy tijaty nga'a jøø'xämät, coo hajxy tijaty nga'a nähðönämät. Hix, cab tii jaduñ ñä'ägädä jecy. Paadiä cuhdujt jaduhmbä quia'a jegaambä. ²³ Cooc hajxy jaduñ quihdujthaty, hamuumdu'joot hajxy jaduñ quidiuñ nägø'ø nädecypä. Jaduhñ hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiootxeemybiän. Hamdsoo hajxy jia ničaačhtiuñii, cooc tyijy yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ hoy yhøxhixa'añ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a cuhdujt jaduhmbä hoy jia cähxø'øgy; pero cab jaduñ ñä'ägädä tuungpaady.

3

¹⁻² Cooc ja'a Jesucristo jiuypiojcy, paady hajxy jim nnøcxäänäm maa yhäña'ayän, jim haohoyhaamby maa ja'a Dios yhäña'ayän. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Cab hajxy nyajcopcøoyyämät ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. ³ Tøø hajxy jaduhmbä nnajtshixøoyyänä je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñäho'túutäm. Cooc hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm, paadiä Dios hajxy jim xyaghidäänäm maa je'e yhi-tiän. Tøø ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm. ⁴ Y coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ, mänit hajxy min xyajpæðøgäänäm. Mänit hajxy jim xyajncxäänäm tsajpootyp. Hoy miänaajä hajxy jim xyaghidäänäm.

⁵ Paadiä mguhdujt hajxy naxy mdehm ñajtshixø'øwät, ja'a hajxy yaa myajtuumbiä hädaa yaabä naaxwiin. Cabä to'oxiojcy hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä møødtsänä'awät jabiojcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhädat. Cabä mjoot hajxy mbäda'agät maa haxøøg ca'a hoybän. Cabä mmäjøønä mmädøjc hajxy tijaty mhadsøjcät. Jaanč tehñ yhaxøøg jaduñ. Jaduhñ miäbaady nej coo jäya'ayä quepychechä naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'ø. ⁶ Cooc hajxy jaduñ jiatcø'ø, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Dios. ⁷ Jaduhñ hajxy hijty mbajtcøøbiä haxøøg. ⁸ Cooc ja'a Jesucristo hajxy xñäho'túutäm, hahixøøby jaduñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät. Cab hajxy mnimiäjootma'adøøjat. Cab hajxy mniyhøjøøjat. Cab hajxy haxøøg mniñänømøøjat. Cab hajxy mhaxøøgcaxp mhaxøøgmädiä'agät. ⁹ Cab hajxy hamiñ haxøpy mniwyiinhhøønøøjat. Jaduhñ hajxy hijty mjatcø'ø. Cab hajxy jaduñ mjatcøøñät. ¹⁰ Ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy mhabøjnäp, jaduñä Dios hajxy hoy mbahixj mbadúunnät, je'eguiøxp coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawiinjemywiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm tehngajnä, jaduñ hajxy maas hoy nbahíxämät. ¹¹ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøxiä xñäho'túutäm wiinduhmyhagajpt, hoy piønä. Cabä Jesucristo hajxy wiingaty xquiuunú'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiuunú'xäm haagä hawa'adstuum. Cab jaduñ miøjpäda'agy pø judiøshájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduñ ñejiä pø høxpøcyhájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduñ ñejiä pø cudoogø'øyhájtäm hajxy, pø caj.

¹² Mijsä Dios tøø xyajnähdyj coo ja'a tiuung hajxy jaduñ mdúunnät. Paady hajxy xjiaanč tehñ chocy. Naxiä hojioot hajxy mdehm miøødhädät. Naxy hajxy jaduñ mhídat mee'xxieemy. Mmee'xtügäp hajxy jaduñ. ¹³ Cab hajxy tii mdsippäda'agät, cab hajxy tii mma'adpáda'agät. Cooc hajxy mniñägädieeyø'øwøøjat, mniimiäme'e'xøøjpä hajxy jaduñ, nebiä Jesucristo hajxy xmié'e'xäm. Cooc hajxy jaduñ xmié'e'xäm, paady hajxy mmämé'e'xät pøn xñägädieeyøøby. ¹⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mniçhogøøjat. Jaduhñ hajxy hoy mjaanč tehñ yhidät tu'ugmädia'agy. ¹⁵ Weenä Jesucristo hajxy jaduñ jootcujc xyaghíjtäm tu'ugmädia'agy neby hajxy yaa tøø xpiädaacäm. Jabom-jabom hajxy tsøc híjtäm jootcujc. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp."

¹⁶⁻¹⁷ Mhabójcábä Jesucristo miädia'agy hajxy cöxiä. Myajtuungpáadäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dioswiinmahfidyaam hajxy myajniñähixø'owøøjät. Jaaná jaduhñ hajxy mnijioot-capxmcøpøjcäbät. Hamuumdu'jootä Dioshøy hajxy mhøwät. Naxiä Diosteedy hajxy mdehñ nāmá'awät "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Je'e hajxy nWiindsøn'hájtäm. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy tijaty mdúnät.

¹⁸ Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipcøxpä mnihyhapä miädia'agy hajxy mmábøjcät. Cähxø'ogaamb hánajty jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmábøcy. Chøjpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiünät. ¹⁹ Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxonä mdo'oxiøjc hajxy jaduhñ mdsoc mba'häyöwät. Cab hajxy mnä'ägä hójät. ²⁰ Pønjaty høxcujc-hajp, mmábøjcäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy jaduhñ cöxiä. Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhñ. ²¹ Jaaná jaduhñ mijts teedyhajpä, cabä mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmä'adät, coo hajxy jaduhñ nā'ä jootmayhädät. ²² Jaaná jaduhñ mijtspä, mijts moonsähajpä, hamuumdu'jootä mwiindsønä miädia'agy hajxy mgudiunñ mguñájxät, nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhñä hāna'c-hajxy näje'e jiatcø'oy, coo ja'a wyiindsøn hajxy hánajty jim tiāna'ay, mānit hajxy hánajty jøjwidsø'ø tiägø'oy tuumbä. Yajcumayaamb hajxy hánajty coo hajxy hánajty jiaanč tehñ tiuñ. Caj mijts jaduhñ mjatcøøbiät. Coo hajxy hoy mdúnät, cähxø'øgäp jaduhñ coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'oy. ²³ Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehñ miäyii tuungä, jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayá'anät cu'ughagujc. ²⁴ Paady hajxy jaduhñ hoy mdúnät, tøø hajxy mnajuø'oy coo ja'a Dios hajxy jim xyajncøxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy mmäduñ. Hix, tøyhajt hajxy jaduhñ mnä'ägädä Wiindsønhaty. ²⁵ Pøn hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipcøxp jaduhñ nøcxy quiumädowa'añ. Hoy jia mäyøøjä, cabä Dios miøjpäda'agy.

4

¹ Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtünät. Cab hajxy mdsaačhtüünät nä'ä nägoobä. Naxy hajxy mdehñ jiahmiädsät coo mijtsä mWiindsøn jylijäbä, ja'a jim hijpä tsajpootyp.

² Tehñgajnä Dios hajxy mba'yá'axät hamuumdu'joot. Ca'a Diosmädia'agy hajxy mmāniyhøxmaaho'ogyii. Mnāmá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp." ³ Mba'yá'axäbä Dios hajxy ja'a højtsøxpä coo højts ween xyajyajnābaado'oy coo højtsä miädia'agy njaac mädiäcät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam yajmädoyhātiäbä. Cooč jaduhñ tøø nmädia'agy, päadyhøch yaa nduumyhāna'ay. ⁴ Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä, jaduhñčhä Diosmädia'agy howsyiinjuøñä nyajnähixø'owät. Jaduhñä Dios jiaanč tehñ quiumay.

⁵⁻⁶ Haa ja'a hāna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mæbøjpä, hoy yajxon hajxy mmøødmädiä'agät hoy miānaajä. Cab hajxy mmädsip, cab hajxy mmāma'adø'owät. Coo ja'a Dios jaduhñ miānā'anät, naxy hajxy mdehñ quiudiünät. Jaduhñ hajxy paquiä mnajuø'owät neby hajxy hoy mhadsöwät hoy tiehñ piønä.

⁷ Haa ja'a mägu'ughajpä Tiäquico, jaanč tehñ yhöyhøch je'e xmiøødtuñ ja'a Dioscøxpä. Coo jim miädsät maa mijtsän, mānit hajxy xyhawaanaañä cöxiä ja'a høøhcøxpä. ⁸ Mānit hajxy xjiootcapxmcøpøga'añ. ⁹ Quipxiä Onésimo miødhada'añii. Höyhøch je'e xmiøødtuumbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Yihawaanaañäp mijts jaduhñ nebiaty yaa jiadyii.

¹⁰ Haa ja'a Aristarco, yaach je'e xmiøødtsumčhānaabiä. Xyajpoo'xp mijts je'ebä. Møødä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiuju miägu'ug je'eduhñ. Tøø mijts nno-cyñäyayø'oy ja'a Marcosuhñä. Coo jim miädsät maa mijtsän, mānit hajxy hoy yajxon mwiingudsähgø'owät. ¹¹ Jaduhñä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judiøshajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä, cäbøchä Diosmädia'agy hajxy xmiøødyajwa'xa'añ. Jagøoyøchä Aristarcøhajxy xmiøødtuñ, møødä Marcos, møødä Jesús Justo. Höyhøch hajxy jaduhñ xpuihbety. ¹²⁻¹³ Xyajpoo'xp mijtsä Epafras jaduhñbä. Ja'a Jesucristo tiuung je'e tiuunäbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Høøchä tøyhajt nmøød coo ja'a Epafras ja'a Dios jiaanč tehñ miānuu'xta'agy ja'a mijtsøxpä, møødä mæbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsānaabiä Laodicea, møød jim Hierápolis. Jaduhñä Epafras ja'a Dios miānuu'xta'agy coo mijtsä Diosmädia'agy pedyii myajtünät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät.

¹⁴ Jaduhñ mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, møødä Lucas ja'a mæsooyøøbiä.

¹⁵ Huuc yajpoo'xä mæbøjpädøjc hajxy, ja'a hajxy jim hijpä Laodicea. Jaduhñä hermana Ninfa hajxy myajpoo'xpät, møødä mæbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy jim nøcøxpä Dioswiingudsähgøøbiä maa ja'a Ninfas tiøjcän. ¹⁶ Coo hädaa nocy hajxy hánajty tøø mgapxy, mānit hajxy jim mguejxtägätsät Laodicea, weenä mæbøjpädøjc-hajxy jim quiajpxät. Mānitä nocy hajxy mgäpxpät, ja'äch jim tøø nguéxiäbä Laodicea. ¹⁷ Huuc nāma'awä Arquipo hajxy jaduhñ coo naxy hoy tiehñ quiudiünät nebiaty tøø yhane'emyii ja'a Dios.

¹⁸ Hamdsøø cø'øjaayháambyhøch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä cooch ween xpuihbety maach yaa ndsumychāna'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy. Amēn.

1 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõõdä Silvano, mõõdä Timoteo. Mijts hädaa nocy nyajnájaayõoby, pønjatia Diosmädia'agy jim mäbõjp Tesalónica. Mwiingudsähgõõbiä Diosteedy hajxy mõõdä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä. Tu'ugmädia'agy hajxy mmõõdhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiõ'oy mõõdä Jesucristo.

²⁻³ Tehngajnä hõjtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijtscõxpä nägõxiä. Jaaná mijtscõxpä hõjtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehngajnä. Jaduhñ hõjtsä Dios nnäma'ay coo mijtsä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbõjcä, paady hajxy hoy mjaanç tehñ quiuidiuunä. Paady hajxy jaduhñ mgudiunñ, coo ja'a Dios hajxy mjaanç tehñ chocy. Coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjõbhixy, paady hajxy nägõ'õ nädecypia mmee'xtucy. ⁴ Mägu'ughajpädõjc, xchojpä Dios hajxy jaduhñ. Nnajuõoby hõjts jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tõõ xwyiimbiy. ⁵ Hix, coo hõjts mijts nyajwiingapxõõy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähhõ'tuütäm, ja'a Dioshëpõritu hõjtsä mäjaa hänäjty xmiõoby. Cab hõjts hänäjty nä'ä nägoobä nnä'ä capxy nnä'ä mädia'agy. Coo hõjtsä mäjaa jaduhñ xmiõooy, paady hõjts hänäjty nnajuõ'oy coochä tõyhajt hänäjty nyecy. Mänaa hõjts jim nhitiän maa mijtsän, hoy hõjts jim nhijty. Paady hõjts jaduhñ hoy nhijty coo hõjts mijts hänäjty jaduhñ hoy ween xpiahity. Mjahniejchp hajxy jaduhñ, túhmäts.

⁶ Jaduhñ hõjts mijts hoy xjiaanç pahity. Jaduhñä Wiindsõn Jesucristo hajxy hoy tõõ mbahixpä. Yajxonä mädia'agy hajxy jaduhñ mmädooy, ja'a hõjts mijts nyajwiingapxõõy yäbä ja'a Jesucristocõxpä, ja'a hõjtsä Dios xñajts capxõõy yäbä. Mxõõndaac hajxy jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmädooy, hoy hajxy hänäjty jaduhñ hanaxiä mja tsaachpõcy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajxõõndaac. ⁷ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mmäbõcy, hoy hajxy hänäjty mja tsaachpõcy, paadia mäbõjpädõjc-hajxy hoy miäbõjpä nägõxiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä maa ja'a naax xiõhathiän Macedonia mõõd Acaya. ⁸ Ca'a jyiinähajitiä ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tõõ wia'xy ja'a Jesucristocõxpä. Wiinduhmyhagajpt jaduhñ wia'xnä. Jaaná jaduhñä mädia'agy wia'xpä wiinduhmyhagajpt coo mijtsä Diosmädia'agy mmäbõjtsõhñ. Coo ja'a mäbõjpädõjc-hajxy jaduhñ tõõ miädoyhajnä, paady hõjts jaduhñ nga'a nägapxy. ⁹ Hix, majaty hõjts nwädity, jaduhñ hõjtsä mäbõjpädõjc xñäma'ay coog hõjts mijts hoy yajxõn xyajtõjtägõõy mänaa hõjts jim nhoyän maa mijtsän, mõõd coogä quepychchä naaxpoch hajxy tõõ mnajtsxixõõñä. Páadiäc hajxy tõõ mnajtsxixõõy coogä Dios hajxy mwiingudsähgõõñä, mõõd coogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuunnä. Tõyhajtä Dios jiujuquiä. Cabä quepychchä naaxpoch jiujuquiä. ¹⁰ Mõõd jaduhñ hajxy miänaambä cooc mijtsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjõbhixy coo yaa quiädaactägataañ hädaa yaabä naaxwiin. Tsajpootyp chohnda'aga'añ coo hänäjty yaa miänaa'añ. Coo ja'a Jesucristo hänäjty tõõ yho'ogy, mänit yagjujyipiõjcä ja'a Tieedy. Mänit jim ñõcxy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajnáhwa'adsänäm coo ja'a haxõõgjäya'ayhajxy hänäjty yajcumädowa'añii ja'a Dios.

2

¹⁻² Mägu'ughajpädõjc, coo hõjts jim noooy Filipos Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänit hõjtsä jäya'ay jim xxiõõghajty. Hõxtä xchaächtiuun hõjts jaduhñ. Pero coo hõjts mänitä nmõcxy maa mijtsän, mänit hõjtsä Dios xjiõotcapxmõcõpõcy, hoy hõjtsä jäya'ay hänäjty xjiaanç tehñ miädsiphaty. Y coo hõjts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxõõy, mänit hajxy mmäbõjcy hamuumdu'joot. Tõyhajt jaduhñ, túhmäts. Coo hõjtsä Dios xpiuhbety, paady hõjtsä miädia'agy hamõj jootmõj nyajwa'xä. ³ Tõyhajtä Diosmädia'agy jaduhñ. Hamuumdu'joot hõjts nyajwa'xy. Cab hõjts nhõhnda'agy. ⁴ Haa ca'a, ja'a Dios hõjts xwyiinguejx Diosmädia'agy-yajwa'xpä, paady hõjts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy pedyii. Cab hõjts nyajtägach ni weeñtiä. Ja'a Dios hõjts xquiumaayy. Jaduhñ hõjtsä njoot chocy coo hõjts xquiümáyät. Cab hõjts nmõjpäda'agy põ cab hõjtsä cu'ug xquiümay. Hix, jaduhñä Dios hajxy xñajuõõy yäm neby hajxy nwiinmahñdhájtäm. ⁵ Mänaa hõjts jim nhoyän maa mijtsän, cab hõjts mijts hänäjty nwiinhõõna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxõn hajxy miäwiinhõõñ je'eguiõxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñ mänaa njatcõ'oy. Ni cab hõjtsä xädõ'õñ mänaa nhadsocy. Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxõn hajxy miäwiinhõõñ, weenä xädõ'õñ hajxy jaduhñ mio'oyii. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñ njatcõ'oy. Tõyhajt jaduhñ. Xñajuõõbiõchä Dios jaduhñ cooch nga'a hõhnda'agy. ⁶ Cab hõjts jaduhñ nmäna'añ coo hõjts pøn xwyiingudsähgõ'õwät, ni mijts ni pøn, hoy jaduhñ jia hawiinmatsä coo hõjts cu xwyiingudsähgõõy, je'eguiõxpä coo hõjtsä Jesucristo tõõ xwyiinguexy. ⁷ Pero nnäxuu'chp hõjts mijts. Mijtscõxpä hõjtsä hojioot nmõõdhaty. Hõxtahñdsä tajjäya'ay ja'a yhuung hajxy

cwieendähaty, jaduñ hõjts mijts ngüeendähajpä. ⁸ Njaanč tehñ chojpy hõjts mijts, paady hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy. Høxtä cu nnähho'tuuty hõjts mijts coo ja'a Dios jaduñ cu miänaañ. Hiç, hoyhoy hõjts mijts ndsocy nba'häyoy nägø'ø nädecypä. ⁹ Mägu'ughajpädøjc, mänaa hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øyän, nnajuøøby hõjts hänajty coo mijtsä xädø'øñ hänajty may mga'a møødä. Paady hõjts hänajty møc nduñ nxajy hõømdsuñ. Mjahmiejch hajxy jaduñ, túhmäts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc hõjts hänajty nguduumbÿ nguxajpy. Cab hõjts hänajty nmäna'añ coo hõjts mijtsä caayyøøc xñä'a mó'owät.

¹⁰ Mägu'ughajpädøjc, hoy hõjts jim nwädijty maa mijtsän. Cab hõjts jim nme'e'ch nbojty. Cab hõjts jim nduundägooyy nnajxtägooyy. Ni weeñtiä hõjts jim nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ hõjtsä Dios xñajuøøbiä coo tiøyä. ¹¹ Høxtahmdsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy jootcapxmøcpøcy, jaanä jaduñ hõjts mijts njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ mijts nmägäpñ nhanehmäbä coo hajxy hoy yajxón mjäya'ayhäädät. ¹² Jaduñä Dios joot chocy. Coo hajxy jaduñ hoy yajxón njäya'ayhäjtämät, paadiä Dios hajxy jim xyajncxäaänäm tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'øyijän.

¹³ Paady hõjtsä Dios tehngajnä nnäma'ay "Dioscujü'uyäp." Hiç, coo hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mäniit hajxy hamuumdu'joot mguhbøjcy. Jaduñ hajxy mmäbøjcy coo jiaanč Diosmädia'aguiä. Cab hajxy mmänaañ cooc tyijy jäya'ay tøø yhädiuñ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios tøø yhädiuñ. Y coo hajxy jaduñ mmäbøcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhäjnä. ¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, coo ja'a mhamdsoo mägunaax hajxy xchaächtiuuñ, ja'a judiøshajxy, jaduñ hajxy mjajt mhabejpä nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim chaächpøquiän Judea-naaxooty, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Jesucristo miädia'agy. Jaduñ hajxy chaächtiuuñäbä ja'a yhamdsoo mägunaaxhajxy, ja'a judiøshajxy. ¹⁵ Coo ja'a Wiindsón Jesucristo yagho'cä, ja'a judiøshajxy jaduñ jatcøøyy. Jaduñä judiøc ja'a profetadøjc hajxy jecy yagho'pä. Hõjtspaadiä judiøc xjiaac hadsaachtiuuñnaxpä. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a caumyijy ja'a Dios. Hoy piönä hajxy jaduñ miädsiphaty. ¹⁶ Hiç, coo hõjtsä jäya'ayä Diosmädia'agy hänajty nyajmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduñ ñähwaats quihwaatspä, mäniit hõjtsä judiøc hänajty xjia wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ jiatcø'øy, tehngajnä hajxy hanaxiä haxøøg jiaac tehñ jiatcø'øy. Pero mobädajpä hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Dios.

¹⁷⁻¹⁸ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo hõjts jim nhooyy maa mijtsän, mäniit hõjts jim nwiimbijcumbä. Mäniit hõjts yaa nmänajcy. Pero cab hõjts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i ñøcxtägatsaamb hõjts jim jadähoooc maa mijtsän. Hiç, jaduñ hõjts mijts njuwø'øy nebiä hamdsoo huungpäñ. Hoy miänaajä mijts njahmiejtsta'agy, hoy hajxy nga'a ja niyhjxäm hajjcy. Høøch Pablo, mayhöøc-høch jim tøø nja wi'i ñøcxtägatsa'añ, pero cab hõjtsä møjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo hõjts jim nnøcxtägätsät. ¹⁹⁻²⁰ Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhäjtämbä, coo je'e yaa quidaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mäniit hajxy hänajty mgähxø'øga'añ maa wyiinduumän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø mmäbøcy. Paady hõjts njøbhixy coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ. Mäniit hõjts jaduñ nxoonäda'aga'añ nägø'ø nädecypä ja'a mijtsøxpä. Mäniit hõjtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuuñä mänaabä hõjts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän.

3

¹⁻³ Coo hõjts jaduñ nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaanč tehñ chaächpøcy, mäniitøch njaanč tehñ jootmayhajpøjcy je'eguiøxp cooñ hänajty nga'a najuwø'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty. Pädyyhøchä njoot hänajty jiaanč tehñ chocy cooñ jim nnøcxtät maa mijtsän, nmäyajtøwäambioch mijts hänajty pø hoy hajxy hänajty mme'e'xtucy. Pero cab hänajty ñäbaadø'øwa'añ cooñ jim nnøcxtät. Mäniitøch jaduñ nwiinmahfidyhajty cooñä hermano Timoteo jim nguéxät nidiuhñ, y cooñ jibby nidiuhñ nmähmø'øwät Atenas. Näguipxy hõjtsä hermano Timoteo xmiøødtuñ Diosmoonsä maa hõjtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän ja'a Jesucristocøxpä. Pädyyhøchä hermano Timoteo jim nguejxy maa mijtsän coo mijts jaduñ xjiotcapxmøcpøgät maa hajxy hänajty mdsaaçhpøquiän, weenä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduñ maas hoy mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hänajty jaduñ mga'a jootmayhaty. Hiç, ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xyajnähdijäm coo hajxy jaduñ ndsaächpøjcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. ⁴ Haa ca'a, mänaa hõjts jim nhoyän maa mijtsän, mäniit hajxy nhawäaänäm coo hajxy hänajty tsipcøxp ndsaächpøgäaänäm. Jaduñ hajxy tøø njaanč jajt tøø njaanč habéjtäm, túhmäts. ⁵ Hoorä, cooñ hänajty nga'a najuwø'øy pø hoyyä møjcu'ugong hänajty mjøjtäna'ay maa hajxy hänajty xjia wi'i jioçapxø'øyän, mäniitøch jaduñ nja mänaañ cooñ jim nnøcxtät maa mijtsän. Pero coo hänajty quia'a näbaadø'øwa'añ cooñ jim nnøcxtät høøch, pädyhøchä hermano

Timoteo jim̄ nguejxy, ween mijs̄t jaduh̄n xmiäyajtøy pø hoyyã møjcu'ugong hajxy hãnjaty tøø mjøjtãna'ay, pø hoyyã Diosmädia'agy hajxy hãnjaty mbanøcxyñã. Hix, ndsãhgøøbiøch hãnjaty coo ja'a møjcu'ugong hajxy hãnjaty tøø xjiøjcapxø'øy. Coo hajxy hãxøpy tøø mga'a mee'xtucy, xiøøbã højts̄ mijs̄tä Diosmädia'agy hãxøpy hoy tøø nyajwiingapxø'øy.

⁶ Coo ja'a Timoteo jim̄ jiaanč højts̄ hoyy maa mijs̄tä, mänit wyiimbjlcumbã. Hoy yaa miejstãgach maa højts̄än. Mänit højts̄ xyhawaanã coogã Diosmädia'agy hajxy tehngajnã mmãböcy hamuumdu'joot, møød coog hajxy hamiñ hãxøpy mnichogyi. Hoxioondaacnã jaduh̄n. Jaduh̄nã Timoteo miãnaambã coogøch mijs̄t hoy miãnaajã xjiahmiejstã'agy, møød coogøch mijs̄t xchocy xpia'hãyoy. Jaduh̄nãgøch mijs̄t xjia wi'i yhixa'añ nãbiøch mijs̄t nja wi'i yhixa'añã.

⁷ Mägu'ughajpãdøjc, coo højts̄ jaduh̄n nmãdøyhajty coogã Diosmädia'agy hajxy hãnjaty tehngajnã mmãböcy hamuumdu'joot, mänit højts̄ njootcugøøyy, hoy højts̄ hãnjaty hanaxiã nja tsaachpøcy, hoy højts̄ hãnjaty møj may nyajmaaijaty. ⁸ Paady højts̄ jootcujc nni-jiãwøøyãnä coo mijs̄tä Diosmädia'agy tehngajnã mbanøcxy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpã. ⁹ Coo mijs̄t jaduh̄n mmãböcy tehngajnã, paady højts̄ njaanč teh̄m xioonda'agy Dioswiinduum, paady højts̄ã Dios hoy miãnaajã nnãma'ay "Dioscujú'uyp."

¹⁰⁻¹¹ Xøømdsuh̄m højts̄ã Diosteedy mba'ya'axy møødã Wiindsøn Jesucristo. Jaduh̄n højts̄ nmãnuu'xta'agy hamuumdu'joot coo hajxy ween yajnãbaadø'øy coo højts̄ jim̄ nnoçxtãgãtsãt maa mijs̄tä, jaduh̄n højts̄ mijs̄tä Diosmädia'agy njaac yajnãhixø'øwãt nebiaty hajxy pedyii mga'a mãböcyñã. ¹² møød weenã Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nichogøøjãt hamiñ hãxøpy neby højts̄ mijs̄t ndsoquiã, møød coo jãya'ay hajxy jaduh̄n nãgøxiã mdsoc mba'hãyowãt, ¹³ møød weenã Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanøcãt, møød coo hajxy mga'a najtshixø'øwãt, møød coo hajxy mga'a wãdãtãt hãxøøg, jaduh̄n hajxy mhíãtã hawa'adstuum, jaduh̄n hajxy pøn xquia'a nãhwaambãdãt maa ja'a Diosteedy wyiinduunã coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hãnjaty yaa tøø quíãdaactãgach hãdaa yaabã naaxwiin. Nãguipxiã Jesucristo ja'a mioonsã hãnjaty nãgøxiã miøødcãda'aga'añ møød pønjatã Diosmädia'agy hãnjaty tøø miãböcy.

4

¹ Hoorã mägu'ughajpãdøjc, ja'a Jesucristocøxpã højts̄ mijs̄t cham̄ nmãgapxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac teh̄m jiãya'ayhãdãt, jaduh̄nã Dios hajxy xquiumãyãt. Jaduh̄n højts̄ mijs̄t jayøbajt nyajnãhixøøyy. Y jaduh̄n hajxy hoy mjaanč jãya'ayhaty.

² Jaduh̄n højts̄ Wiindsøn Jesucristo tøø xñãjtsapxø'øy coo højts̄ mijs̄t nyajwiingapxø'øwãt, tühmãts. ³ Jaduh̄nã Dios hajxy xyajmãdsøjcãm coo hajxy hoy ngudiunãmãt nebiaty hajxy tøø xyhanéhãmã coo hajxy hoy nwãdjtãmãt, møød coo ja'a hãxøøgwiinmahñdy hajxy ngøxy najtshixøøyyãmãt. ⁴ Jaanã jaduh̄nã Dios hajxy tøø xyhanéhãmãbã coo ja'a ndo'oxiøjc hajxy hoy yajxøn nmøøøtsãnäayyãmãt, møød coo hajxy nwiingudsãhgøøyyãmãt. ⁵ Haa ja'a jãya'ayã Dios hajxy ca'a hixyhajpnã, cabã miãdia'agy hajxy jaduh̄n quiuduunã. Hix, wiingto'oxiøjc hajxy wyi'i yhadsojpy. Pero mijs̄t, ca'a hajxy jaduh̄n mbajatcø'øy. ⁶ Ca'a mmãjøøñ mmãdøjcã tiø'oxiøjc hajxy jaduh̄n mmãgapxtãgooyã. Pønajat jaduh̄n jatcøøby, tsipcøxp hajxy hoyhoy yajcumãdowa'añii ja'a Jesucristo. Haa ca'a, jaduh̄n højts̄ mijs̄t tøø nhuuc hanehmãbã. ⁷ Hix, jaduh̄nã Dios hajxy tøø xyajnãhdjijãm coo hajxy hoy yajxøn njãya'ayhãjtãmãt. Cab hajxy jaduh̄n xyajmãdsøjcãm coo hajxy hãxøøg nwãdjtãmãt. ⁸ Jaduh̄nãt je'e, paadiã Dios ja'a yhEspiritu tøø xmiøoyãm, jaduh̄n hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt. Pønajat jaduh̄n ca'a cudiunaamb nãbiøch cham̄ nmãdia'aguiã, ja'a Dios hajxy jaduh̄n nãgãdieeyøøby, ca'a jiãya'ayã.

⁹ Mägu'ughajpãdøjc, ja'a Dios hajxy jaduh̄n tøø xyajnãhixøøyyãm coo hajxy hamiñ hãxøpy nniçhøjcãmãt, pønjatã Diosmädia'agy mãböjp. Hoorã, coo ja'a Dios hajxy jaduh̄n tøø xyajnãhixøøyyãm, cab yhadspjã coøch mijs̄t jaduh̄n njaac yajnãyaayø'øwãt coo hajxy jaduh̄n nniçhøjcãmãt. ¹⁰ Tøyhajt jaduh̄n coo ja'a mãbøjpãdøjc hajxy nãgøxiã mdsocy yaa Macedonia-naaxooty wiinduh̄nyhagajpt. Jaduh̄n højts̄ mijs̄t mãböcy nmãnuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumdu'joot mmãdsøgãt. ¹¹ Jaduh̄n højts̄ mijs̄t tøø nhuuc hanehmãbã coo hajxy hamoñ haducy mhíãdãt, coo hajxy mga'a yajtagø'øwãt maa ceuendã hajxy mga'a møødã, møød coo hajxy mnihix̄ mnimiãhãyowøøjãt hamdsoohaamby. Jaduh̄nã mjoot hajxy mbãdã'agãt coo hajxy jaduh̄n mgudiunãt, ¹² jaduh̄nã cu'ug hajxy xquiumãyãt, møød jaduh̄n hajxy tii mga'a yajmaaiãdãt.

¹³ Mägu'ughajpãdøjc, ja'a jãya'ayhãjxy ca'a mãbøjpã, coo ja'a jiuuy ja'a miãgu'ug hajxy yho'ogy tiãgoy, mänit hajxy jiaanč teh̄m jiootmayhaty. Paady hajxy jaduh̄n jiootmayhaty coo hajxy quia'a najwø'øy coo ja'a Dios ja'a ho'oguiãya'ay yagjujypjøjtãgãtsã'añ, ja'a hajxy hãnjaty tøø miãböquiãbã. Paady højts̄ mijs̄t cham̄ nhawãanãm, cab højts̄ã njoot chocy coo hajxy mjootmayhãjãt. ¹⁴ Hoorã, coo hajxy jaduh̄n nmãbøjcãm coo ja'a Jesucristo

jiujypiojtägajch mänaabä hänäjty tøø yho'oguiän, paady hajxy jaduhñ nmäböjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiojtägatsa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäböquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a Jesucristo hajxy møødhijpä tu'ugmädia'agy.

¹⁵⁻¹⁷ Hädaa mädia'agy jaduhmbä, ja'a Jesucristoch jaduhñ xñajtsapxøøyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hänäjty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit møc ya'axa'añ nebiä soldadowiindsøhaxjy møc ya'axiän coo hajxy hänäjty chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä møc ya'axaambä, ja'a møjtung jim møødpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii møc. Mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuujyioğa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäböquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä mæbøjpædøjc-hajxy nägøxiä chajpeda'añ, pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, näguipxy møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy, ja'a hajxy hänäjty tøø jiuujyiojtägachäbä. Mänitä Jesucristo hajxy nägøxiä nøcxy njøcubaadø'owäänäm jim jocjooty, møød pønjaty hänäjty tøø jiuujyiojtägach, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä. Hoy miänaajä ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä xmiøødhidäänäm. Cab hajxy mänaa xpuihwa'adsäänäm. ¹⁸ Tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Coo hajxy jaduhñ nmäböcy, jaduhñ hajxy hamiñ haxøpy mnijootcapxmøcpøgøjtät.

5

¹⁻² Mägu'ughajpædøjc, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo jaduhñ quia'a yajnajuø'oy mänaa xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady, cab yhadspä cooñ mijts njaac yajnajaayø'owät mänaa jaduhñ jiada'añii. Pero jaduhñ mæböcy, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcædaacpedäänäm jaguiapxy jamiädia'agy. ³ Jaduhñä cu'ughajxy hänäjty miäna'ana'añ: "Jootcujc hajxy nhijtäm; cab hajxy nej njadäänäm, cab hajxy nej nhabetäänäm", nøñ. Mänitä tsøty häyohn jaguiapxy jamiädia'agy yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jaduhñ jiada'añii tiuna'añii jaduhñ mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy hänäjty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänäjty hoy piäyø'oga'añ. ⁴ Pero mijts, mägu'ughajpædøjc, mwiinjuøøby hajxy jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ myagjuø'owa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajcædaacpëjtämät jaguiapxy jamiädia'agy. ⁵ Hix, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäböjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jaduhñ mäwiin nmäbæatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wædijpän. Hoy hajxy yhiy. Cab hajxy nhijtäm hagoonstuum. ⁶⁻⁸ Coo hajxy jaduhñ nmäböjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tsøcxä hajxy hjtäm nähix hahixø'ø. Tsøc hajxy hjtäm wijy quejy. Jaduhñ hajxy nga'a hjtämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä jäya'ay müucäbän. Jaduhñä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänäyyämät nebiä soldadohajxy chiptuñän nähbujxt cubhujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mæböjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsøjc pa'häyøowäm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhijxäm coo hajxy yajjnähwa'ads xyajcuhwa'adsäänäm. ⁹ Hix, cabä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy ndsaachpøjcämät. Caj pues. Jaduhñ hajxy tøø xyajnähdijjäm coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwæatsämät. ¹⁰ Paady hajxy hoy xñäho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy xmiøødhidäänäm øjxta'axiøø. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy nägøxiä xwiowø'ogäänäm, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy tøø tiägoy. ¹¹ Hoorä, jaac nijootcapxmøcpøgøø hajxy hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähixø'owøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhñ hajxy jäda'ahaty mjaançh cudiuñ.

¹² Mägu'ughajpædøjc, mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a wiindsøndøjc hajxy mwiin-gudsähgø'owät, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a Diostøjcän, ja'a mijts xwyiingapx xjiojcapxøøbiä. ¹³ Coo hajxy jaduhñ tiuñ, paady hajxy hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät. Jootcujc hajxy mnimiøødhidøjtät. Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadøjtät.

¹⁴ Mägu'ughajpædøjc, jaduhñ mijts njaac yajwiinxic njaac yajwiingapxø'oy coo häna'c hajxy mhøjät, ja'a hajxy naxxy nuuxho'pä, coo hajxy ween tiuñ; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy jootmayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxø'owät, ja'a hajxy hoy ca'a mæbögaambä. Mee'xhieemy hajxy jaduhñ nägøxiä mmägapx mhané'emät.

¹⁵ Mniyajcopcø'owøøjap hajxy. Coo pøn nægädieeyø'owøøjtät, cab yaghawiimbidät. Jaduhñä mjoot hajxy hoy miänaajä mbädä'agät coo mayhajt hajxy mduñhajtät hoy ñä'a pønä, møødä mæbøjpædøjc-hajxy, møødä cu'ughajxy nägøxiä.

¹⁶ Hoy ñä'a mänaajä hajxy mxoondä'agät. ¹⁷ Tehngajnä Dios hajxy mba'yá'axät. ¹⁸ Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp", hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Chøjtiä Dios jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ ngudiüunämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä.

¹⁹ Cabä Dioshøpitu hajxy mänaa mhadügät. ²⁰ Cab hajxy mbéxät pønjetiä Diosmädia'agy najtsapxøøby. ²¹ Pero cøxäbä mädia'agy hajxy mmædoomach mädyii hoy mädyii mäbaad.

Je'eds hajxy mguh**ó**gäp hamuumdu'joot. ²² Møødä haxøøgjootä haxøøgwiiinmahñdy hajxy mgøxy najtshixó'owät.

²³ Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyäm. Ween hajxy xquiøxy yajnáhwa'açh xquiøxy yajcuhwa'açh. Ween hajxy xyaghity hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgopc-hajxy, høxtä coonä ja'a Wiindsón Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin. ²⁴ Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiiwäm. Jaaya'ay hajxy tsipcøxp xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm neby hajxy tøø xyajwiinwaanóoyäm. Tøyhajt jaduñ. Hiç, cabä Dios mänaa yhøhñda'agy.

²⁵ Mägu'ughajpädøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehngajnä ja'a højtsçøxpä.

²⁶ Huuc näma'aw ja'a mæbøjpädøjc hajxy jaduñ nägøxiä coo højts hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.

²⁷ Naxiä mæbøjpädøjc hädaa nocy hajxy mdehm yajwiingapxó'owät nägøxiä. Ja'a Jesucristo jaduñ hanehm.

²⁸ Ween mijsä Wiindsón Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy. Amén.

2 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõõdä Silvano, mõõdä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäyaayõõby, pønjaty jim hamugõõby Dioswiingudsähgõõbiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhãtãm, mõõdä Jesucristo hajxy nWiindsõnhãtãm. ² Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuuñä, ween mijtsä hoyhajtã weenhajt xmi'o'oy.

³ Mägu'ughajpãdõjc, ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyãp." Hawiinmats jaduhñ. Hix, tehngajnä Diosmädia'agy hajxy mjaac mãbõcy, mõõd hajxy tehngajnä mjaac nichogyii hamiñ haxõpy. ⁴ Hoy miajatiä hõjts nwädity maa ja'a Diostõjcãn, jaduhñ hõjts nmädia'agy ja'a mijtscõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanç tehñ miãbõcy, mõõd coo hajxy hoy mjaanç tehñ miee'xtucy, hoy hajxy hanaxiä mja tsaachpõcy ja'a Dioscõxpä. ⁵ Coo hajxy jaduhñ mmee'xtucy, paadiä Dios hajxy jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hãnajty miãhane'ema'añ. Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcud-saachpõgõ'õy. Hoy jaduhñ coo hajxy jim xpiäda'agät.

⁶ Pønjaty mijts jaduhñ xchaachtiumb, yaghawiimbidaambiä Dios jaduhñ. Jaduhñä Dios jioot chocy. ⁷ Coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa miänajtãgatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, jim choona'añ tsajpootyp. Ja'a mioonsä miõõdmãnacaamby, ja'a hajxy mäjaamõõdpä. Hajãjjäbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägõxiä xyajpoo'xãanãm, mõõd hõjts mõõd mijts nägõxiä. Cab hajxy jaduhñ xyajtsaachtuunãanã. ⁸ Coo ja'a Jesucristo hãnajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy quiimãdowa'añ pønjatä Dios hãnajty tõõ quia'a mõjpadã'aguiãbä, pønjatä miãdia'agy hãnajty tõõ quia'a mãbõjcãbä ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä. ⁹ Cõjxta'axiõõ hajxy jii by chaachpõga'añ haxõõgtuum. Cab hajxy jim mänaa yajtãgõ'õwa'añii Dioswiinduum, maa ja'a Dios mõj jaanç yhäña'ayän, maa mõcmãjãa miõõdãn. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hãnajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuõ'õwa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty tõõ miãbõquiãbä, ja'a hajxy hãnajty tõõ nähwa'ach tõõ quiuhwã'achbã. Mänitä Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ. Jim mijts hãnajty mbahidaambä je'eguiõxp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnajty tõõ mmãbõjpa neby hõjts mijts tõõ nyajnãhixõ'õyän.

¹¹ Ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a miãdia'agy hajxy hoy mgudiuunãt, ween hajxy jaduhñ xquiimay. Paady hajxy tõõ xyajnãhdiy coo hajxy mnãhwa'ads mguhwã'adsãt. Ween hajxy xpiuhbety ja'a miãjaahaam coo ja'a miãdia'agy hajxy hoy mmãbõjcãt, jaduhñä hojioot hajxy mmõõdhãdãt. ¹² Coo ja'a hoybã weenbã hajxy jaduhñ mgudiuunãt, jaduhñä cu'ugä Wiindsõñ Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwãt, mõõd jaduhñ mijtsä cu'ug xwyiingudsähgõõbiät. Ja'a nDioshãtãm mõõdä Wiindsõñ Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä mayhajt xtiuuñäp.

2

¹⁻² Mägu'ughajpãdõjc, chãmhõch nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactãgatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mõõd coo hajxy xmiõjya'axãanãm coo hajxy jim nhamugõõyyãmãt maa je'ejän. Hoorã, coo hajxy mmãbõyhãdãt cooc tyjty tõõ yhabaatnã coo ja'a Jesucristo quiädaactãgatsaannã, cab hajxy mdsoj mãbõgãt. Cab hajxy mjootmayhãdãt. Cab hajxy mdsãhgõ'õwãt. Hix, jaduhñä hãna'c-hajxy näje'e tõõ yhõhnda'agy cooc tyjty ja'a Dios jaduhñ tõõ miãna'añ, mõõd cooc tyjty hõjts jaduhñ tõõ nmãna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab jaduhñ ñã'ä tõyyä. Paady hõjts mijts chamñ nmãnuu'xta'agy ³ coo hajxy mga'a yajwiinhõõnãt ni weeñtiä. Hix, cab jaduhñ choj habaada'añ. Jayõjpa jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nãmay ñajshixõ'õwa'añ. Mänitä haxõõgjãya'ay wyiingãhxõ'õga'añ, ja'a hãnajty jii by ca'awaambã haxõõgtuum. ⁴ Mänitä haxõõgjãya'ayä Dios miãdsibõ'õwa'añ mõõdä jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgõõbiä cõxiä. Jaanç tehñ yajcumaamby hãnajty jaduhñ. Mänitä yhanehmdaact jii by piäda'aga'añ maa Diostõjcãn. Jaduhñ hãnajty ñibiäda'aga'añii nebiä Diosãn. Yajwiingudsähgõ'õwaamb hãnajty jaduhñ nebiä Diosãn.

⁵ Mãnãajõch jim nhitiän maa mijtsãn, mänitõch jaduhñ nhuuc hawãanãm coo jaduhñ jiäda'añ. Mjahniejchp hajxy jaduhñ, túhmãts. ⁶ Cabã haxõõgjãya'ay jaduhñ choj wiingãhxõ'õga'añ je'eguiõxp coo yhadugyii hõxtã coonã Dios yaghãbãdãt coo jaduhñ wyiingãhxõ'õgãt. Mnajuõõby hajxy jaduhñ pøn mãhadujp. ⁷ Tõõ ja'a haxõõgwiinmahñdy tiãgõõñiä wãdijpã. Hamee'ch jaduhñ wiädity. Jaanã jaduhñ je'e yhadõjcãbä. Coo yhabãdãt coo quia'a hadõjcãnãt, mänitã mãhadujpã jiwã'adsa'añ. ⁸ Mänitã haxõõgjãya'ay jaduhñ jiaanç wiingãhxõ'õga'añ. Mänitnã Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactãgatsa'añ mäjaamõõd. Mänitã Jesucristo ja'a haxõõgjãya'ay yajcuhdãgoyya'añ. Piãxuyhaam jaduhñ yaghõ'õga'añ. ⁹ Coo ja'a haxõõgjãya'ay jaduhñ wyiingãhxõ'õga'añ, ja'a mõjcu'ugong puhbedaaamb. Mõcmãjaa miõõdhadaamby. Mänitã hijxtahnd yajcãhxõ'õga'añ hoy-yagjuõõñ. Jaduhñä cu'ug hãnajty

wyiinhõõna'añ. ¹⁰ Haxõõgwiinmahñdyhaam hãnajty miãwiinhõõna'añ. Ja'a jäya'ayhajxy hãnajty tu'udãgoyyaambã, je'edshajxy jaduhñ yajwiinhõõnaamb. Paady hajxy hãnajty tiu'udãgoyya'añ coo ja'a tõyhajt hajxy hãnajty tõõ quia'a tsoçy. Paady hajxy hãnajty quia'a nähwa'ads quia'a cuhwa'adsa'añ. ¹¹⁻¹² Põnjatiã tõyhajt jaduhñ ca'a tsojþ, ja'a haxõõgþã hajxy wyiinxoõndaacy. Jaduhñã Dios miãna'añ coo hajxy ween yajwiinhõõñ, mõõd coo ja'a hõhnda'agmiãdia'agy hajxy ween miãbõcy, jaduhñ hajxy jiiby quia'awãt haxõõgtuum.

¹³ Mägu'ughajpãdõjç, xjiaanç tehñ chojpy mijtsã Dios. Ja'a mijtsõxpã højtsã Dios hoy miãnaajã nnãma'ay "Dioscujú'uyãp." Hawiinmats jaduhñ. Paady højts jaduhñ nnãma'ay je'eguiõxp coo ja'a Dios hajxy jecy xyajnáhdijy coo hajxy mnãhwa'ads mguhwã'adsãt. Cahnã hädaa yaabã naaxwiin hãnajty yhawijy tiõõ'xta'agy coo hajxy jaduhñ xyajnáhdijy. Coo ja'a tõyhajt hajxy tõõ mmãbõcy, paadiã Dios hajxy xyajnáhwa'açh xyajcuhwa'açh ja'a yhEspirituhaam. ¹⁴ Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajnáhdijy, paadiã tõyhajt hajxy tõõ mmãbõcy mänaa højts mijts hoy nyajwiingapxõ'õyãñ. Jaduhñ hajxy tõõ xyajnáhdijpã coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo hajxy xmiõõdhidãt cõjxta'axiõõ.

¹⁵ Mägu'ughajpãdõjç, tõõ højts mijtsã cuhdujt madiu'u nyajnáhixõ'õy capxyhaam mõõd nocyhaam. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mmãbõgãt tehngajã. Cab hajxy nnajtshixõ'õwãt. ¹⁶ Xjiaanç tehñ højçãm ja'a Wiindsõñ Jesucristo hajxy mõõdã Diosteedy. Tõõ mayhiijt hajxy xtiuunã coo hajxy tõõ xyajwiinwaanõõyãm cooc hajxy hoy miãnaajã xmiõõdhidããñãm. ¹⁷ Weenã Dios hajxy xpuihbety coo hajxy hoy mgudiunãt, mõõd coo hajxy hoy mgãpxãt.

3

¹ Hoorã, mägu'ughajpãdõjç, huuc pa'ya'axã Dios hajxy ja'a højtscõxpã, ween højtsã mädia'agy ja'a Jesucristocõxpã paquiã nõçxy nyajwa'xy, weenã cu'ughajxy miãbõcy nej mijts tõõ mmãbõquiãñ, ² mõõd ween højtsã Dios xñãwa'añ maa ja'a haxõõghãna'c-hajxiãñ, maa ja'a cahwiindõyhãna'c-hajxiãñ. Hiç, cabã jäya'ayhajxy nägõxiã miãbõcy. ³ Pero tõmiãdiaacpã Dios. Xpuihbedaañb hajxy jaduhñ. Xñãwa'anaamb hajxy jaduhñ maa ja'a haxõõgþãñ. ⁴ Jaanã jaduhñduhmbã, nmãbõjçãp højtsã Dios ja'a miãdia'agy ja'a mijtsõxpã. Nnajuõõby højts coo mijtsã cuhdujt mgudiuna'añ, ja'a højts mijts cham nyajwiingapxõ'õwaambiã. ⁵ Weenã Dios hajxy xjiaac yajwiinjõõ'õy tiiguiõxpã hajxy jaduhñ coo xhõjçãm, mõõd tiiguiõxpã Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhitiãñ hädaa yaabã naaxwiin.

⁶ Mägu'ughajpãdõjç, tõõ højts nmãdõyhaty cooc mijts näje'e mwil'i ñuuxho'õgy, mõõd cooc hajxy näje'e mga'a nã'ägãdã tuna'añ. Hoorã, jaduhñ højts mijts nmãgapxy nhane'emy ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpã coo hajxy mbuhwã'adsãt põnjaty jaduhñ wil'i ñuuxho'õp, ja'a cuhdujt hajxy ca'a cudiunaambã, ja'a højts mijts tõõ nyajwiingapxõ'õyãbã. ⁷ Mnajuõõby hajxy coo højts hawiinmats xpiahixãt neby højts hoy nwãditiãñ. Hiç, mänaa højts jim nhitiãñ maa mijtsãn, cab højts hãnajty jim nnuuxho'õgy. ⁸ Caj pues. Xõõmduhñ højts hãnajty nduñ nxajy. Paady højts hãnajty jaduhñ nguhdujthaty, cab højts hãnajty ndsocy coo højts mijts coo xpuihbety. Ngujuuby højts hãnajty tiãty højts hãnajty ngaaby. ⁹ Paady højts hãnajty jaduhñ nguhdujthaty, jaduhñ højts hãnajty ndsocy coo højts mijts jaduhñ xpiahixãt, hoy højtsã cuhdujt hãnajty nja mõõdã coo højts mijts coo xpuihbety. ¹⁰ Mãnaa højts jim nhitiãñ maa mijtsãn, jaduhñ højts hãnajty nmãgapxy nhane'emy coo hajxy nägõxiã mdun mxãjãt. Põñ jaduhñ ca'a tunaamb, cabã caayyõõc hajxy mmõ'owãt. ¹¹ Coo højts jaduhñ tõõ nmãdõyhaty cooc hajxy jaduhñ näje'e mwil'i ñuuxho'õgy, mõõd cooc hajxy näje'e mga'a nã'ägãdã tuna'añ, mõõd cooc hajxy näje'e mwil'i yajtãgõ'õy maa cueendã hajxy mga'a mõõdãn, ¹² põnjaty jaduhñ jatcõõby, jaduhñ højts nmãgapxy nhane'emy ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpã coo hajxy jootcujc ween tiuñ xiãjy, jaduhñã quiaayyõõc hajxy ñiguiudunãxãt.

¹³ Mijts, mägu'ughajpãdõjç, cab hajxy mnãnuuxõ'õwãt coo ja'a hoybã weenbã hajxy mdunãt. ¹⁴ Põñ jaduhñ ca'a cudiunaamb neby højts cham ngujaayãn maa hädaa nõquiãñ, mayjocpõ'õwãp hajxy jaduhñ. Cab hajxy mmõõdwãdijmúnãt. Ween jaduhñ chãhdiuñ. ¹⁵ Pero cab hajxy mmãdsiphãdãt. Jaduhñ hajxy mhoj mmãgãpxãt nebiã huch nebiã puha'ayãñ.

¹⁶ Yejpiã Dios ja'a hoyhajtã weenhajt. Ween mijtsã hoyhajtã weenhajt mõj may xmiõ'õy hoy miãnaajã. Ween hajxy nägõxiã xmiõõdhity.

¹⁷ Hõõch Pablo, hamdsõõ cõ'õhãamhõch cham njahmiaya'añ. Jaduhñhõch nxõõ ngujaay hoy ñã'ã mädyii nocyjiõtiã: Pablo. ¹⁸ Ween mijtsã Wiindsõñ Jesucristo ja'a tsoctã mayhajt xtiuunã nägõxiã. Amén.

1 Timoteo

¹ Pablohájpøch høøčh. Ja'a Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, mänitøch hajxy tøø xyhane'emy cooçh jaduhñ ndünät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajnáhwaats xyajcuhwáatsám. Ja'a Jesucristo hajxy njøbhíxám coo hajxy hawa'adstuum xpiäda'agáañám. ² Timoteo, miíchhøch hádaa nocy nyajnájaayøøby. Jadúhnhøch miích njuo'øy nebiä hamdsoo huungpän coo ja'a Diosmädia'agy nmäbøjcäm. Tøyhajt jaduhñ. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miichä tsooctä mayhajt hajxy xtiunä, ween xñäxuučh, weenä hoyhajtä weenhajt xmiø'oy.

³ Hoorä, mänaa højts jim tøø nhíjtäm Efeso, mänitøch nwiinmahñdyhajty cooçh jim nnøcxät Macedonia-naaxooty. Mänitøch miích nmänuu'xtaacy coo jim mmähmø'øwät Efeso nidiuhm, coo jaduhñ jim ween mduñ wiindsøn maa ja'a Diostøjcän. Jadúhnhøch miich cham nnämäaguimbä coo jim mjaac túnät. Hix, jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnáhixø'øy neby højts nyajnáhixø'øyyäm. Wiingaty hajxy yajnáhixø'øy. Mhøjäp jaduhñ coo hajxy jaduhñ wiing quia'a yajnáhixø'øñät. ⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, mhøjäp je'ebä pønjetiä nähap hajxy wi'i miädiaacp, møød pønjetiä yajcopcøøby tjetiä jecyjiäya'ayhajxy hijty xiøhaty. Cab jaduhñ choobaady coo jaduhmbä capxy coo jaduhmbä mädia'agy hajxy tehngajnä yajcapxiø'øy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum.

⁵ Pero jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyøwämät hamiñ haxøpy. Pønjetiä howyiinmahñdy møød, je'ehajxy jaduhñ hamuumdu'joot niçhojc nibia'häyøwäp, møød pønjetiä haxøøgwiinmahñdy ca'a møød, møød pønjetiä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mäbøjp. ⁶ Tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtsnixø'øñä näje'e. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udägoonä. Xiøøbä hajxy yajcapxiø'øy mädyii ca'a tsoobaatp. ⁷ Jaduhñä jioot hajxy jia wi'i piäda'agy coo ja'a jecyquihdujt hajxy yajnáhixø'øwät, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Pero cab hajxy wyiinjuø'øy neby hajxy jia wi'i yajnáhixø'øwa'añ coo tyij tyiyyä.

⁸ Coo ja'a jecyquihdujt hajxy jaduhñ hoy nyajtünämät, mänit jaduhñ tiuungpaady. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. ⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquihdujt piädaacy coo ja'a haxøøgiäya'ayhajxy jaduhñ quiumädöwät, ca'a jie'eguiøxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. Jue'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a haxøøgiäya'ayhajxy, pønjetiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, møød pønjetiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møødä cubojp cugädieebiähajxy, møød pønjetiä haxøøgwiinmahñdy møød, møød pønjetiä Dios mägapxtägooby, møød pønjetiä tiaj tieedy yagho'p, møødä jäya'ay-yagho'pähajxy, ¹⁰ møød pønjetiä wiingto'oxiøjc møødtsänaaby, møød pønjetiä miäya'adiøjc møødmaab, møødä jäya'amie'tspähajxy, møødä hønndaacpähajxy, møødä mänähøønøøbiähajxy, møød pønjetiä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy ca'a cudiuumb. ¹¹ Hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hädaaduhmbä, jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. Diøshøch jaduhñ tøø xyajnáhdijy coo ja'a miädia'agy nyajwä'xät. Jaançh tehñ jiootcujcä Dios jaduhñ.

¹² Haa ja'a Wiindsøn Jesucristo, je'eçh mäjaa tøø xmiø'oy. Páadyhøch jaduhñ nnäma'ay "Dioscujü'uyäp" cooçh tøø xwyiinguexy cooçhä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Xyaghi-jxnäxhøch jaduhñ cooçh hänäjty hoy nduna'añ, ¹³ høyhøch hijty haxøøg nja wiingapxpety. Nmädsibøøbiøch hijty. Nhøxpäbøøbiøch hijty pønjetiä mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pero cäbøçhä Dios xyajcumädooy. Xñäxuu'tshøch jaduhñ je'eguiøxp cooçh hänäjty nga'a nna-juø'øyñä cooçh hänäjty haxøøg njatcø'øy. ¹⁴ Mänitøchä Dios ja'a tsooctä mayhajt møj may xtiunä. Mänitøch xpiädaacy tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Páadyhøchä Diosmädia'agy nmäbøjnä. Páadyhøçhä jäya'ay nägøxiä ndsojc nba'häyoonä.

¹⁵ Paadiä Jesucristo yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a cubojp ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnáhwa'açh yajcuhwa'açhi. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Tsøc hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Høøch, hanäxiøçhä pojpa cädieey hijty nmøødä may. Cab ndijy pøn hijty xmiäbaady nébiøçhä pojpa cädieey hijty nmøødä. ¹⁶ Høyhøçhä pojpa cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänitøçhä Dios xñäxuu'ch, jaduhñä Jesucristo yajcähxø'cy cooçh hänäjty xjiaançh tehñ miee'xtucy, weenä cubojp cugädieebiähajxy jaduhñ wyiinjuø'øy coo hajxy hawiinmats miäbøgät ja'a Diosmädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduhñ wyiinjuøøbiä coo hajxy hoy juyghada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios juyghatiän. ¹⁷ Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Nidiuhm jaduhñ miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduhñ mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy jaduhñ mänaa nhíxám. Tehñ tiøyhajt jaduhñ.

18-19 Huung Timoteo, chámhöch miich nwiingapx njöjcapx'öy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmämöjtáná'awät, mөөd coo tehngajnä mmäbögät, mөөd coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panöcxät. Jaduhñ miichä Dioscugapxyhajxy jecy tөө xyhuuc mädiaacpä coo miich jaduhñ mgudiuna'añ. Najtsapxöyyä hajxy jaduhñ ja'a Dioshespíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tөө ñajtsxix'öy, paady hajxy tөө tiu'udägöñä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböjnä. ²⁰ Jaduhñä Himeneohajxy tөө jiaty mөөdä Alejandro. Tөөchä möjcu'ugong hajxy nyajcö'ödägö'öy, weenä Dios hajxy jaduhñ miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xööjät, mөөd coo hajxy ween wyiinjuö'öy coo jaduhñ yhaxöögä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

2

¹ Hoorä, chámhöch nyajwiinxiic nyajwiingapxö'owa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmújcämät. Tsögä Dios hajxy mänuu'xtäacäm ja'a jäya'aguiöxpähajxy nägöxiä mäduhñtia hajxy yaa chána'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsögä Dios hajxy nämäyayäm "Dioscujú'uyäp." ² Pönjaty hajxy xyhanéhäm, je'eguiöxpä Dios hajxy tsöc mänuu'xtäacäm, mөөdä gobiernähajxy, mөөdä gobernadorhajxy, mөөdä cuduunghajxy. Jaduhñ hajxy hagujc jootcujc nhjätämät. Jaduhñä cu'ug hajxy xquia'a hadsjpämät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunämät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nwiingudsähgöyyämät. ³ Hahixöoby jaduhñ coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nmänuu'xtäacämät ja'a gobiernäcöxpähajxy. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäyayämät. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajnáhwaats xyajcuhwäatsäm. ⁴ Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy nägöxiä nnähwaats nguhwäatsämät mäduhñtia hajxy yaa ndsánäyayäm hädaa yaabä naaxwiin, mөөd coo ja'a töyhajt hajxy nwiinjuö'öyämät ja'a Jesucristocöxpä. ⁵⁻⁶ Hix, tu'uquiiä Dios hajxy nDeedyhjätam. Jaanä jaduhñduhmbä, tu'jäya'ay hajxy jim xñähgaptúütäm Dioswiinduum. Ja'a Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jäya'ayhädät hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähjüjä. Mänit hajxy nägöxiä hoy xñähho'túütäm. Jaduhñ nbojpa ngädieey hajxy nägöxiä xyajnáhwaats xyajcuhwäatsäm. ⁷ Páadyhöchä Dios xpiädaacy cooch xquiuguexyhädät coochä mädia'agy jaduhñ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tөө xñähho'túütäm, mөөd coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'owät, ja'a hajxy ca'a judiöspä, ween hajxy jaduhñ miäböcy, mөөd weenä töyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuö'öy. Tömiädiäcöpch jaduhñ, cáböch nhöndä'agy.

⁸ Jaduhñds je'e, jaduhñhöchä njoot chocy coochä nmäya'adiöjcä Dios hajxy pia'yá'axät, hoy ñä'a majatiä hajxy mhamugö'öy Dioswiingudsähgöböbiä. Hojioot howyiinmahñdymөөd hajxy jaduhñ mba'yá'axät, ca'a yhadsp ca'a yhajootma'adä, ca'a yhaxöögwiinmahñdymөөdä. ⁹ Jaanä jaduhñduhmbä, cáböchä njoot chocy coo ja'a to'oxiöjc-hajxy höchähdiuunnä ñibiäda'agööjät. Cabä quiuhwaay hajxy hanaxiä yajcöpcö'owät. Cabä oro hajxy piädä'agät ni perlas. Cabä wit tsojwatypä hajxy miäwädítät. ¹⁰ Jaduhñä jioot hajxy piädä'agät coo ja'a mayhajt hajxy tehngajnä tiúnät, jaduhñ hajxy yajcähxö'ögät coo ja'a Dios hajxy töyhajt wyiinjuö'öy hamuumdu'joot. ¹¹ Hamoñ haducy ja'a to'oxiöjc-hajxy jim yhamädoowhidät maa hajxy naxy mhamugö'öyän. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabögät. Mөөd mee'xxieemy hajxy jim yhidät. ¹² Jaduhñhöch nmägäp nhanehmbä coo ja'a to'oxiöjcä Diosmädia'agy hajxy jim quia'a yajnáhixö'owät maa hajxy naxy mhamugö'öyän. Hamoñ haducy hajxy jim ñä'ägä hidät. Cabä to'oxiöjc cuhdujt hajxy miөөdä coo ja'a ya'adiöjc hajxy yhoj yá'axät. ¹³ Hix, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiuunnä; hoxhaamä Eva jiaac hädiuunnä. ¹⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a Eva jaduhñ wiinhöñnä ja'a möjcu'ugong, ca'a yhadängä. Jaduhñä Eva quidiéhchöñ. ¹⁵ Paadiä to'oxiöjc-hajxy jiaanchä tehñ chaachpöcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä miäböjcat, jaduhñä piojpa quidiéey hajxy yajnáhwa'ads yajcuhwa'adsaanäxä. Jaduhñä Dios chojpa coo ja'a to'oxiöjcä mäböjpädeöjc hajxy hamuumdu'joot choc pia'häyöwät, mөөd coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miөөdhädät, mөөd coo hajxy mee'xxieemy yhidät.

3

¹ Hahixöoby jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädä'agät coo hajxy mdúnät wiindsöñ maa ja'a mäböjpädeöjc-hajxiän. Hodiungh jaduhñ. Tehñ töyhajt jaduhñ. ² Pön jaduhñ tuumb wiindsöñ maa ja'a Diostöjcän, tsipcöxpä howyiinmahñdy miөөdhädät. Jagooyä to'oxiöjc tu'ug yaghidät, ca'a mietsc ca'a tiägöögä. Cabä vino comjaty yhu'ugät. Cabä haxöögwiinmahñdy miөөdhädät. Hoy wiädítät. Coo pön miédsät töghayohbiä maa ja'a tiöjcän, piu'umio'owäp quioñdymö'owäp jaduhñ. Jiädäp yajnáhixö'ow jaduhñ. ³ Cab yhu'ug cab jiöö'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduhñ quiapx miädiä'agät. Cab tii yajtsiptä'agät. Cabä xädö'öñ yhadsögät. ⁴ Pön jaduhñ tuumb wiindsöñ maa ja'a Diostöjcän, tsipcöxpä yhuunghä tio'oxy hoy miägäp yhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäböcy, ween wyiinjuö'öy yii ja'a yhuungh. ⁵ Hix, pönä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a

hane'emaamb, cab hoy miähane'ema'añ maa ja'a Diostöjcan. ⁶ Cab jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a naamdägø'øbä tiünät wiindsön maa ja'a Diostöjcan, coo jaduhñ ñä'a niguiumayø'öjät. Wehñdä jaduhñ quiumädöwät nebiä møjcu'ugong quiumädooyän. ⁷ Pøn jaduhñ tuumb wiindsön maa ja'a Diostöjcan, tsipcøxp jaduhñ hoy wiädität maa jäya'ayhagujcan, ja'a hajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä. Jaduhñ quia'a nähø'öjät, jaduhñ quia'a yajtu'udägoyø'öjät ja'a møjcu'ugong.

⁸ Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a ya'adiöj-c-hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a Diostöjcan, tsipcøxp hajxy hoy jäya'ayhadät. Cab hajxy ñä'a metscapx ñä'a tägø'ögcapxät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jioø'xät. Cabä jäya'axiädø'өн hajxy yhadsögät. ⁹ Tsipcøxpä tøyhajt hajxy miäbögät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'u'uchpä. Howyiinmahñdymøød hajxy jaduhñ miäbögät. ¹⁰ Pønjatia jioot tsojp coo hajxy miäbuhbedät maa ja'a Diostöjcan, cab hajxy mdsoj päda'agät. Ween hajxy jayøjp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hänajty tiuna'añ. Coo hajxy hänajty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaančh møødä, mänit hajxy mbäda'agät coo hajxy jaduhñ miäbuhbedät. ¹¹ Jaanä jaduhñä to'oxiöj-c-hajxypä, ja'a hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a tsajtöjcan. tsipcøxp hajxy hoy jäya'ayhjäpät. Cab hajxy pøn ñähø'өн'öwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jioø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quidiünät cøxiä. ¹² Hoorä, ja'a mäbuhbejpädöj-c-hajxy, ja'a ya'adiöj-c-hajxypä, jagooyyä to'oxiöj hajxy tu'ug yaghidät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägax yhan'emät. ¹³ Ja'a mäbuhbejpädöj-c-hajxy jaduhñ hoy tuumbä, cumayäänäp hajxy jaduhñ ja'a mäbøjpädöj-c, møød jaduhñä möjjuø'hñdy hajxy miøødhdät coo hajxy hänajty miädia'aga'añ coog hajxy miäböcy ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁴⁻¹⁵ Jaduhñhøchä njoot jia tsoy cooçh jim mobädajpä nñöcxät maa miichän. Pero cooçh jaduhñ jim nga'a nä'a tsoj nõcxät, päadyhøch hädaa nocy nyajnäjaayø'oy, jaduhñ mnajuø'öwät nebiä mäbøjpädöj-c-hajxy jim hoy yhidät maa ja'a Diostöjcan. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mäbøjpädöj-cä tøyhajt yajnähixø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ näwa'añii. ¹⁶ Jaančh tehñ mij jaančh tehñ jiaančh hädaa mädia'agy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm. Tehñ tøyhajt jaduhñ. Cuyu'u'uchä Dios hädaa mädia'agy hijty yaghity. Mänit hajxy jaduhñ tøø xyajwiinjuø'oyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ, mänitä yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduhñ je'e jäya'ayhajty neby højtshäjtäm. Mänitä Dioshespäritu jaduhñ yajcähxø'ocy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Mänitä Jesucristo yhiäxä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim tsohmbä tsajpootyp. Mänitä Jesucristo jim ñöcxy tsajpootyp. Mänitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judiøshajxypä. Mänitä jäya'ayhajxy yaa may miäböjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naaxwiin.

4

¹⁻² Hoorä, howyiinjuø'öñä ja'a Dioshespäritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhmbähajxy piädø'öga'añ. Jaduhñäc hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän. Pero yhamdsoo cuhdütäc hajxy yajtunaamby. Haxø'ögcuhdütäc hajxy miøødhadamby møødä haxø'ögiuø'hñdy. Jaduhñägä mäwiinhøhmbähajxy yajtägø'öwa'añii ja'a møjcu'u. Jaduhñäc hajxy ñajtscapxø'öwäanäxä nébiägä høhñda'agymiädia'agy hajxy yajnähixø'öwät. Mänitägä mäbøjpädöj-cä høhñda'agymiädia'agy hajxy nämay yhamädoowhida'añ. Mänitäc hajxy jaduhñ miäböga'añ. Mänitägä tömiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtschixø'öwa'añ. ³⁻⁴ Jaduhñägä mäwiinhøhmbähajxy hänajty yhøhñda'aga'añ cooc tyijy yhaxø'ögä coo hajxy nböjcamät, møød cooc tyijy quia'a hahixø'oy coo hajxy cøxiä wiinä njø'xämät, hoy ja'a Dios cøxiä wiinä tøø jia päda'agy. Hix, tijatiä Dios tøø piäda'agy, haagä hoy je'e. Hahixø'öby jaduhñ coo hajxy nguhböjcamät, pønjatia tøyhajt mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhñ nguhböjcamät, jaduhñä Dios hajxy nnämäyämät "Dioscuj'uyäp." Y cab jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy nwiingäpxämät. ⁵ Coo ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ, møød coo ja'a Dios hajxy nba'yäaxäm, jaduhñä Dios cøxiä wiinä quinu'u'xy.

⁶ Naxy miichä mäbøjpädöj-c jaduhñ mdehñ ñajtscapxø'öwät nébiøch chamä nmädia'aguian, jaduhñä Jesucristo hoy mbuhbedät, jaduhñä homiädia'agy hoy mjaac habögät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nmäböjcamä. Je'e miich mnä'ägä panöcxyhajpy. ⁷ Cabä nähapmädia'agy myajcopcø'öwät nebiä teedyhaphajxy wyl'i miädia'aguian. Høhñda'agymiädia'agy je'e jaduhñ. Jimä mjoot mnä'ägä päda'agät nebiä Diosmädia'agy maas hoy mjaac panöcxät. ⁸ Tsoobaatp jaduhñ siémpräm coo nni'xä ngopc hajxy möc nyaghjämät. Pero maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä nbanöcxämät. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy ngudiünämät, jaduhñä Dios hajxy tøø xyajwiinwaañø'oyäm coo hajxy hodiuum xyaghidäänäm hoy miänaajä, møød jäda'ahaty, møød miimnä mejtsnä. Jaduhñ hajxy xyagjyghadäänäm cøjxta'axiø'ö neby je'e jughyatiän. ⁹ Tehñ tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Tsög hajxy hamuumdu'joot mäböjcam.

¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyaghidáañam hodium hoy miánaajä, paady hajxy mœc nduun nxájjäm. Jujquüä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcam coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägøxiä tøø ñähho'tu'udy, paady hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáañäm.

¹¹ Jaduhñä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcaxpø'øwät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguüän. ¹² Tehngajnä hoguiuhdujt myaghidät, jaduhñ pøñ xquia'a péxät, hoy jomøjt may mga'a ja mœødä; mœød jaduhñä mäbøjpädøjc xpiahíxät. Hoy yaxjøn mgapx nmädia'agät. Caj mánaa mgapxtägøyyät. Hoy piønä mdsc mba'häyöwät. Hoy ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Mmøødhädäbä howyiinmahñdy. ¹³ Mäduhñtiøch jim nga'a tsoj nøcxy maa miichän, tehngajnä Diosmädia'agy mgapx mmädia'agät coo hajxy jim naxy mhamugø'øy maa ja'a Diostøjcän. Jaduhñä mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät. ¹⁴ Mánaa miichä majjåya'adiøjc jim xquiø'onähgapiän maa ja'a Diostøjcän, mänit miichä Dioshespiritu xñägäpxy cooc miichä Diosmädia'agy myajwa'xa'añ. Mänit miich häna'c jaduhñ xñajtsapxøøyyä. Mänit miichä Dios mäjaa xmiøoy coo ja'a miädia'agy jaduhñ myajwä'xät. Naxy mdehñ jiahmiejtstä'agät coo ja'a mäjaa jaduhñ xmiøoy. Caj mnajtshixø'øwät.

¹⁵ Jaduhñä mjøot mbädä'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhñ hamuumdu'joot myajwä'xät hoy miánaajä. Coo jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñä cu'ug xyhíxät coo jaduhñ hoy myajtu'uyo'oy. ¹⁶ Niyajcopcø'øwøø nej mwädity, nej myajnáhixø'øy. Tehngajnä jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñ mnähwa'ads mguhwä'adsät näguipxy mœødä jäya'ayhajxy hamädoowhijpä.

5

¹ Cabä majjåya'adiøjc mhøj myä'axät. Mee'xxieemy mwiingapx mjøjcaxpø'øwät nebiä mhamdsoo teediän. Mœødä muutsc-häna'c-hajxypä, jaduhñ mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo puhya'ayän. ² Jaanä jaduhñä tsø'ødaj mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo tajjän. Mœødä to'oxiøjc-hajxy muutspä, jaduhñ mmägäp x mhané'émät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj mmägäp x tågøyyät.

³ Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøñ nä'ägädä mœødä. Tøyhajt hajxy ñidiuhmhaty. Je'eds hajxy mbuhbédäp. ⁴ Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy jaac jimhä, pø jimä yhuunghajxy, pø jimä yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhñ piuhbedyii nägø'ø nädecypüä ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhñä mäbøjpädøjc-hajxy quiumayøøjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhñ piuhbejtägätsät. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgät coo ja'a tiaj tieedy hajxy jiaançh wiingudsähgø'øy. ⁵ Hix, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehñ tiøyhajt ñidiuhmhajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xøømdsuhñ hajxy miänuu'xta'agy. ⁶ Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä, coo ja'a jioot hajxy chögät coo hajxy xyl'ig xiooñda'aga'añ, jaduhñä Dios yhixy nebiä ho'ogypiän, hoy hajxy jia juyjñä, hoy hajxy jia tsuxnä. ⁷ Jaduhñä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcaxpø'øwät coo ja'a homiädia'agy hajxy pedyii ween quiudiün, jaduhñ hajxy quiumayøøjät ja'a cu'ug. ⁸ Pønñatiä jiujuj miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob mœødä yhuun mœødä tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixø'øñä neby hajxy hijty miäböquüän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøøg hajxy jiatcø'øy quejee häna'c-hajxy ca'a nä'ägä mäbøjpä.

⁹ Mgujähyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønñaty hajxy mbuhbadaamby. Je'e xiøøhajxy pädäp pønñaty tågøøghii'x jomøjt tøø yhabéjtäxä, mœød pønñatiä ya'adiøjc tu'uwüüä tøø miøødtsäna'ay, ¹⁰ mœød pønñatiä cu'ughajxy ñänøømby coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiuunäxä, mœød pønñatiä ñøøxä miajc hoy yaxjøn tøø yajtso'ogy tøø yajyeegy, mœød pønñaty pu'umiooby coñdymooby ja'a jäya'ayhajxy jim miimñ mejtspä maa ja'a tiøjcän, mœød pønñatiä mäbøjpädøjc cø'øbujp tecypüüj, mœød pønñaty puhbejp ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, mœød pønñatiä jioot tøø piäda'agy coo ja'a hoybä weenbä hajxy quiudiün quiuñáxät hoy ñä'a tiijä. Ja'a yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduhñbä hajxy yajtuumbä, je'eds hajxy mbuhbédäp.

¹¹⁻¹² Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy quiujähyyäxät, cab hajxy mbuhbédät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot miäduna'añ maa ja'a tsajtøjcän, mänitä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piøjtägatsa'añ coo hajxy yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miädunaañä. Y tu'udägøyyäp hajxy jaduhñ. ¹³ Jaanä jaduhñä yaamgto'oxy tsaanbä muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, tøjc-tøjc hajxy wiädity. Wi'i miädia'agy-yajnajpx hajxy. Nä'a yaghadsow ñä'a yajpøgø'øy hajxy cøxiä tøø jiaty. Cøxiä hajxy ñä'a pamädia'agy mädyiijaty ca'a jagä hawiinmats. ¹⁴ Jaduhñhøchä njoot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy piøjtägätsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miajc hajxy jaduhñ jiaac yajtso'ogy, weenä jioønä tiøjc hajxy hoy yaxjøn cwieendähaty, jaduhñ hajxy quia'a hoj quia'a ya'axøøjät ja'a miädsiphajxy. ¹⁵ Hix, tøø hajxy näje'e tiu'udägøöñä. Tøø ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy jiojpøgøøyyänä.

¹⁶ Mijs, puhdo'oxytöjç, pø jim mijtsä yaamgto'oxy mmøødä maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduhñ mbuhbety, jaduhñ mäbøjpädøjç-hajxy quia'a taj quia'a mäyät neby hajxy jaduhñ piuhbédät. Hix, jaduhñ mäbøjpädøjçä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbédät, ja'a hajxy pøn ca'a jaançh møødpä.

¹⁷ Ja'a majjäya'adiøjç-hajxy, ja'a hajxy jim hoy tuumbä wiindsøn maa ja'a Diostøjçän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy hajxy yajnähiçøbiä. Ween hajxy nä'ä tågøøbä miäjuyii. ¹⁸ Hix, jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ: "Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänäjty myajtehndse'ediän, weenä weeyä jaduhñ piuhjøø'xy." Jaanä jaduhñ miänaambä: "Weenä cuduumbä cubøjpä miäjuyii."

¹⁹ Coo ja'a Diostøgootypä wiindsøn ñäxø'owø'owøjät, mänitä mäxøhbä miädia'agy miäbøjçäxät pø jimä capxtøøbä miøødä mejtstägøøg. Pø cab jaduhñ miøødä, cabä miädia'agy jaduhñ miäbøjçäxät. ²⁰ Ja'a Diostøgootypä wiindsøn hajxy hoy ca'a wädijpä, mhøjäp myä'axäp jaduhñ maa ja'a mäbøjpädøjç-hajxy nägøxiä yhamugø'öyän, weenä miäwiindsøn hajxy jaduhñ chähgø'öy. ²¹ Miich nwiingapx nøjcapxøøby coo hädaa cuhdujt jaduhñbä tsipcøxp mgudiün mguñäxät. Cabä mmähäna'c nä'ä nägøobä mnä'ä tsaachtüünät, ni caj nä'ä nägøobä mbuhbédät. Tu'cuhdujtä häna'c mnä'ä hixät, hoy jaduhñ xjia mägu'ughaty, hoy jaduhñ xjia mädsiphaty. Xyhixäbä Dios jaduhñ møødä Jesucristo, møødä Diosmoonsähajxy jim tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbüyyäbä. ²² Coo pøn hänäjty tiägø'owa'añ tuumbä tsajtøjwiindsøn, caj mdsøj cø'ønähgäbät. Jayøjp mwiinmahñdyhädät hodiägaamy pø hoy hänäjty tiuna'añ, pø caj. Hix, coo jaduhñ nä'ä tu'udägöyyät, wehñdä miichä cu'ug xñänömät cooc tyjy miich tøø mbuhbety. Howyiinmahñdy myaghidäp hoy miänaajä.

²³ Timoteo, naxy miich mjootpädø'ogyii. Hahixøøby coo vino weefñtiä mhü'ugät. Cabä nõøyyähajtiä mhüucnät.

²⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduhñ wyiingähxø'ögy, cahñä hajxy hänäjty miøjya'axyii haguç. Pero jii wiinghäna'c-hajxy, cabä piojpa quiädieeyhajxy choj wyiingähxø'ögy, høxtä coonä hajxy hänäjty tøø miøjya'axyii haguç. ²⁵ Jaanä jaduhñduhmbä, jii jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduhñ wyiingähxø'ögy coo hojioot hajxy jiaançh tehñ miøødä. Hoy jaduhñ quia'a ja tsoj wiingähxø'ögy, tsipcøxp tujyey wyiingähxø'öga'añ.

6

¹ Mijs mäbøjpädøjç, nämay hajxy mhity cudoogø'öy. Näxiä mwiindsøn hajxy mdehñ wyiingudsähgø'öwät. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ miädia'agymiäbøgät. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy mga'a cudiün mga'a cuñäxät, wehñdä mwiindsøn ja'a Dios haxøøg ñänömät møødä Diosmädia'agy. ² Jaanä jaduhñduhmbä, pønatiä wyiindsønä Diosmädia'agy mäbøjp, cabä mwiindsøn hajxy mbéxät. Pero hamuundujoot hajxy mwiingudsähgø'öwät. Maas hoy hajxy jaduhñ mmädia'agymiäbøgät je'eguiøxp coo ja'a Diosmädia'agy miäbøjpä, møød coo hajxy mmøødniçogyii. Näxiä mäbøjpädøjç hädaa cuhdujt jaduhñbä mdehñ wyiingapx mdehñ jiojcapxø'öwät.

³ Jii häna'c-hajxy näje'e, wiing hajxy yajnähiçø'öy. Cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy wyiinjøø'owa'añ neby hajxy nyajnähiçø'öyyäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhñ nbäatäm. ⁴ Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajnähiçøøbiä, jaançh tehñ ñiguiumäyyäp hajxy jaduhñ cooc tyjy hajxy jiaançh tehñ jiaty, cooc tyjy hajxy jiaançh tehñ ñajuø'öy. Pero cab hajxy tii ñä'ägädä jaty, cab hajxy tii ñä'ägädä najjuø'öy. Hanaxiä mädia'agy hajxy yajtsip yajma'adø'öy, ja'a ca'a tsoobaatpä. Coo hajxy jaduhñ jiatcø'öy, paady hajxy cøxiä wiinä yajcapxiø'öy, paady hajxy miänähøønø'öy, paady hajxy haxøøgiaty ñiäma'ayii. ⁵ Coo hajxy jaduhñ jiaançh tehñ chiptsocy, paady hajxy jiaançh tehñ ñibiamädsibø'öy. Jaançh tehñ yhaxøøgä wyiinmahñdyhajxy. Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtsihixøøfiä. Wi'i yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy ñibiäda'agyii cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, cooc tyjy hajxy yajnähiçø'öy. Näxiä häna'c jaduhñbä mdehñ piuhwä'adsät. ⁶ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbøjçämät, jaduhñä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may nbäatämät, jaduhñ hajxy jootcuç nhjätämät. ⁷ Haa ca'a, coo hajxy yaa nmiiñ ngähwäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii nmämiin nmägähwäm. Nähwa'ads hajxy nmaaxhuunghjätäm. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy nho'c ndägöoyyäm, mänit hajxy cøjx nhøxhó'cäm tijaty hajxy yaa nmøødhjätäm hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy tii hoy nmädsoonäñäm. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. ⁸ Hoorä, coo wit tucxy hajxy nmøødhjätäm, coo cay hu'ugy hajxy nmøødhjätäm, paady hajxy jootcuç tsøc hjätäm. ⁹ Pero jii häna'c-hajxy näje'e, jaduhñ hajxy wyl'i miäna'añ coo hajxy miäyøøjø'owa'añ. Paadiä haxøøgwiinmahñdy hajxy pianøcxa'añ. Jaduhñ hajxy haxøøgtuum nõcxy quia'awa'añ. Je'e hajxy yhøxtaaby mädyii jaduhñ ca'a howyiinmahñdy. Je'e hajxy jaduhñ quiumädowäannäp. ¹⁰ Jiyyä haxøøgpä ca'a hoybä ñä'ägädä tsohñda'agy coo jäya'ayhajxy wyl'i xiädo'øñhadsocy, møød coo hajxy wyl'i

wyiinduc-haty. Paadiä Diosmädia'agy hajxy näje'e tøø ñajtshixø'øy. Paady hajxy jiaančh tehñ jiootmayhajnä.

¹¹ Pero miich, coo miichä Dios xquiuguexyhaty, cabä haxøøgpä ca'a hoybä mädyii mgudiün mguñáxät. Ja'a hoybä weenbä jaduhñ mgudiünäp. Ja'a Dios mwiingudsähgø'owäp. Mmäbøjcäbä miädia'agy. Mmädsoc mba'häyöwäp. Mmee'xtügäp hoy mja tsaächpøcy. Mee'xxieemy mhäna'c-hädät. ¹² Hahixøøby coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhñä Dios xyagjugyhädät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Mänit miichä Dios jaduhñ xyajnähdijy coo jaduhñ mjugyhädät cøjxta'axiøø mänaa miich nnägäpxiän cu'ugwiinduum coo ja'a Diosmädia'agy tøø mmäbøcy. ¹³⁻¹⁴ Chaads miich nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Dioscuhdjyt tehngajnä mjaac cudiün mjaac cuñáxät, møød coo mga'a yajtägätsät, jaduhñä Dioscuhdjyt quia'a nänømøøjät haxøøg, høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhijxäm møødä Jesucristo. Ja'a Diósädsä jugyhajt mooby hoy piønä hoy tyiiä. Haa ja'a Jesucristo, coo hänajty jim tøø yajmechiü maa ja'a Poncio Pilato wyiinduumän, mänit ñägäpxy coogä Dios tøyhajt yHuonghadyii. ¹⁵ Ja'a Dios jaduhñ yaghabaadaamb mänaa ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaančh tehñ jiootcujcä Dios. Nidiuhñ tiuñ Wiindsøn. Nidiuhñ miähane'emy. Ni pøn jaduhñ quia'a mäbaady. Nägøxiä gobiernähajxy yhane'emyii møødä reyhajxy. ¹⁶ Hoy miänaajä Dios yhity. Jim maa ja'a Dios yhitiän, jaančh tehñ miøc jim yhajjy. Paady hajxy jim hoy nga'a wiingumedsoøyyäm. Tsøc hajxy hoy miänaajä Wiindsønähjätäm.

¹⁷ Pønajaty mäyøø hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ miich mwiingapx mjøjcapxø'owät coo hajxy quia'a niguiumayøøjät, møød coo ja'a Dios hajxy yhajodhadät. Møj jaančhä Dios. Cøxiä wiinä hajxy xmiøoyyäm, jaduhñ hajxy jootcujc nhjätäm. Pero cabä mäyøøjäya'ayä xädø'øn hajxy yhadsögät. Hiñ cøjxp tägooby ja'a hajxy miämäyøøhajpiä. ¹⁸ Jaduhñä mäyøødøjc mwiingapx mjøjcapxø'owät coo hojioot hajxy jiaančh tehñ miøødhädät. Weenä häyooädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiinduc-hädät. ¹⁹ Coo hajxy jaduhñ yaa yhojiäya'ayhäädät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may piädät Dioswiinduum. Y jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø yagjugyhädøøjät nebiä Dios jiugyhatiän.

²⁰⁻²¹ Timoteo, coo miichä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy myajwá'xät, paady hamuumdu'joot mgudiünät, paady jaduhñ mnäwá'anät. Hiñ, tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy hajxy tøø piadu'ubøcy cooc tyijy miaas yajxonä. Pero cabä mädia'agy jaduhñbä tiøyyä. Cab jaduhñ choobaady. Nä'ä nägoobä yhøhnda'agy ja'a Dioscøxpä. Cabä høhnda'agymiädia'agy jaduhñbä mmøjpädä'agät.

Ween miichä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä. Amén.

2 Timoteo

¹ Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Pablohajpä. Ja'a Jesucristøch jaduhñ xquiuguexyhaajp. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooch jaduhñ xquiuguexyhädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjyghadaañäm neby je'e jiygyhatiän. ² Miich Timoteo, miichhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Jaduhñhøch miich ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miichä Diossteedy mayhajt xtiuunä møødä Wiindsøn Jesucristo. Ween xñäxuuçh. Weenä hoyhajtä weenhajt xmiø'oy.

³ Hojioot howyiinmahñdy møødhøchä Dios nwiingudsähgøø'y nébiøchä nhap nébiøchä ndeedyhajxy jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy ñaaghøoc-høchä Dios nba'ya'axy, mänitøch miich njahmiejtsta'agy. Mänitøchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujü'uyäp" ja'a miichcøxpä. ⁴ Nja wi'i yhiixtägatsämbiøch miich, jaduhñhøch xooonndaacpøgät. Xøømdsühmhøch miich njahmiejtsta'agy. Njahmiejchpøch jaduhñ coo miich hänäjty mjaançh tehñ jiootmayhaty mänaa hajxy jim nniwiä'xäm. ⁵ Jaduhñhøch njahmiejtspä coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice, jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsohñ. Tøyhajt jaduhñ coo miich jaduhñ mbamäbøjpä.

⁶ Mänájøch miich jim ngøø'nähgapiän, mänit miichä Dios mayhajt xtiuunä. Jaduhñ miich mäjaa xmiøoy coo ja'a tiuung mdüunät. Cham nnäma'ay coo mga'a najtshixø'owät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit xtiuunäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ. ⁷ Hiç, jaduhñä Dios hajxy xyajmät söjçäm coo hajxy nga'a tsähgøøyyämät. Jaduhñ hajxy xyajmädsöjçämbä coo hajxy ndüunämät ja'a miäjaahaam, møød coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojç nnihia'häyøowämät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy nyajtuunämät. ⁸ Jaduhñds je'e, cab mdsähdiünät ja'a Dioscøxpä coo ja'a miädia'agy hänäjty myajwä'xä. Ni jaduhñ mga'a tsähdiuumbät ja'a høøchcøxpä, höyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Päädyhøch yaa ndsumyçhänä'ay coochä Dios ja'a miädia'agy nyajwä'xäbä. Cab mdsähgø'owät coo mdsaaçhpøgät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch ndsaaçhpøquiän høøch. Hiç, xpiuhbédäbä Dios jaduhñ ja'a miäjaahaam. ⁹ Ja'a Dios hajxy tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø xpiädaacäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy ngudiünämät. Paadiä Dios hajxy jaduhñ xyajnäghwaats xyajcuhwäatsäm coo hajxy xchöjçäm, møød coo mayhajt hajxy jecy xtiuunäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy nguhdujhjätm. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänäjty yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hänäjty jaduhñ xtiuunäm. ¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm, jaduhñä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy jecy xtiuunämbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'tüütäm, jaduhñ quiähxø'øgy coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjyghadaañäm neby je'e jiygyhatiän. Jaduhñ jiiy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

¹¹ Päädyhøchä Jesucristo jaduhñ xquiuguexyhaty coochä Diosmädia'agy jaduhñ nyajwä'xät coo jaaya'ay hajxy jaduhñ tøø xyajnäghwaats tøø xyajcuhwäatsäm. ¹² Cooch jaduhñ nyajwä'xy, päädyhøch jaduhñ ndsaaçhpøcy. Pero cabøch ndsähdiuñ. Hiç, coochä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ nmäbøjçä cooch jaduhñ xyajnäghwa'adsa'añ, päädyhøchä tøyhajt nmøødä coo jaduhñ hoy cwieendähada'añ pønjätyhøch tøø xyajcø'ødägøø'y. Paady jaduhñ cwieendähada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

¹³ Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'açh miich tøø nyajnäghixø'øyäbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbøjçät, paadiä jäya'ay hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät, ja'a miich myajnäghixøøbiä. ¹⁴ Hamuumdu'jootä tøyhajt myajwä'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'ødägøø'øyäbä. Caj myajtägätsät. Coo ja'a Dioshøspiritu hajxy nmøødhjätm, paady miich jaduhñ xpiuhbèda'añ.

¹⁵ Tøø miichäda'a mmädoyhaty coochä mäbøjpädøjç nämay tøø xpiuhwaatsnä, ja'a hajxy jim toshmbä Asia-naaxooty, näguipxy møødä Figelo møødä Hermógenes. ¹⁶⁻¹⁸ Pero cabøchä Onesiforo mäbøcy tøø xmiädsähdiuñ, höyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Weenä Dios ja'a Onesiforo ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coo miejch Roma, mänitøch nägøø nädecypiä xyhøxtaayy. Y cooch yaa xpiaaty, mänitøch mayhooc xpiuhbejty. Y hamuumdu'joot hajxy jim xpiuhbéjtäm Efeso, túhmäts. Coo yhabaadät coo ja'a Dios hajxy hänäjty xyajtøyhajtyegañäm, weenä Dios ja'a Onesiforo mänit ñäxuuçh.

2

¹ Huung Timoteo, weenä Jesucristo xpiuhbety, jaduñn mga'a tsáhǵó'owät mänaa. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñn nmøðdhítám tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä mayhajt hajxy jaduñn xtiüünäm. ² Mänáajoch miüchä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'oyän, nämayyá jáya'ayhajxy hänajty miämádoona'ay. Jaduñn miüch wiinghana'c mnajtsapxøødiägátsát, ja'a hajxy hoy cuduumbä, ween wiinghána'c hajxy jiaac tehm ñajtsapxøødiägátsägumbä.

³ Ja'a Jesucristocøxpä mmee'xtügát coo hänajty mdsaaçhpøcy, nebiä soldadohajxy miee'xtuquiän. ⁴ Hix, ja'a soldadohajxiä, jaduñnã jioot hajxy piäda'agy coo hajxy ween quiumayii ja'a wyiindsønñhajxy. Cab jaduñn yhahixø'oy coo wiingtuung hajxy yhøxtá'awät. ⁵ Jaanä jaduñnduhmbä, ja'a häyø'pádøjc-hajxiä, coo hajxy jaduñn hoy yhäyó'ogät nebiä cuhdujt myiñän, mänit hajxy hawiinmats quihhäyó'ogät. Pero coo hajxy quia'a häyó'ogät, cab hajxy tii piäadät. ⁶ Jaanä jaduñnduhmbä, ja'a yuubä pujxpähajxy hoy cuduumbä, je'edshajxy jaduñn jawyiin mäjuuyyap. ⁷ Yajcopcø'ow hoy nebiøch cham nmäna'añ, weenä Dios jaduñn xquiøxy yajwiinjuø'oy.

⁸ Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yphajjt yhoc-hajt. Coo ja'a Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit juuyjpiøjtägajch. Ja'a Jesucristocøxpøch nnä'ägädä yajwiingapxø'oyhaty. ⁹ Coochä Jesucristocøxpä jaduñn nyajnáhixø'oy, páadyhøch yaa ndsaaçhpøcy. Páadyhøch yaa ndsumyçhána'ay nebiä cahwiindøybän. Pero cabä Diosmädia'agy jaduñn mänaa yhadugyii. Wiinduhmyhagajjt jaduñn wia'xy. ¹⁰ Coo jaduñn hoy miaajä wia'xy, páadyhøch yaa hoy ñejpiä nmee'xtucy, weenä jáya'ayhajxy jaduñn ñähwaats quihuwaatspä, ja'a Dios jaduñn tøø yajnähdiäjiäbä coo ja'a Jesucristo hajxy miøðdhídat tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møøð ween hajxy yagjyghadyii cøjxta'axiøø nebiä Dios juugyhatiän.

¹¹ Hix, coo hajxy nniñähdiäcämät coo hajxy nhó'cämät nebiä Jesucristo yho'quiän, mänit hajxy jaduñn njugyhájtämät cøjxta'axiøø nebiä Jesucristo juugyhatiän. Møøð jaduñn hajxy jimñhidáañäm maa je'e yhitiän. Tehm tiøyhajt jaduñn. ¹² Jaanä jaduñnduhmbä, coo hajxy nmee'xtüjäcämät, mäniä Jesucristo hajxy jim xmiøðdhanéhämät. Pero coo hajxy nnijøgäpxämät cooc tyijy hajxy nga'a hixyhájtäm, cab hajxy jim xyajtagøøyyämät maa je'e yhitiän. ¹³ Hoy hajxy nja hønñdáacäm, cabä Jesucristo mänaa yhøhñda'agy. Hoy miänaajä tiømiädia'agyhaty.

¹⁴ Myagjahmiejstá'agäbä mäbøjpádøjc jaduñn nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Hoorä, jaduñn myajwiingapxø'owät coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy quia'a yajtsibø'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Jaduñnã Dios hajxy xyanéhäm. Cab jaduñn tiuungpaady coo hajxy jaduñn yajtsibø'oy. Ja'a jáya'ayhajxy jaduñn hamädoowhijpä, cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy jaduñn hoy yhabøga'añ. ¹⁵ Hamuumdu'jootä tøyhajt myajnáhixø'owät ja'a Jesucristocøxpä, jaduñnã Dios xquiuumáyät, jaduñn mga'a tsähdiünät. ¹⁶ Cabä capxiä mädia'agy myajcapxiø'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Ja'a jáya'ayhajxy jaduñn tehngajnä yajcapxiøøbiä, tehngajnä hajxy jaduñn nøxcy tiu'udägoyya'añ. ¹⁷ Y maas nämayyá jáya'ayhajxy jaduñn tiu'udägoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy jaduñn miädówät, ja'a jaduñn ca'a tsoobaatpä. Tøø ja'a Himeneo jaduñn tiu'udägoonä møøðä Fileto. ¹⁸ Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtsixøøñä. Jaduñn hajxy yhøhñda'agy cooc tyijy hajxy nga'a juuyjpiøjtägatsáañäm. Ja'a mäbøjpádøjc-hajxy näje'le, coo hajxy jaduñn wyiinhøøñii, cabä Diosmädia'agy hajxy jaduñn hoy miäbøgaañä. ¹⁹ Pero tøø ja'a Dios hajxy xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä nbanøcxämät. Jaduñnã Dios tøø miäna'añ cooc ñajuø'oy pønä miädia'agy hamuumdu'joot mäbøjcäp. Jaduñn tøø miänaambä coo ja'a haxøøgcuhdujt hajxy ween ñajtsixø'oy pønjaty niñänøømäp coogä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy.

²⁰ Maa ja'a mäyøøjäya'ay tiøjcän, madiu'u texy jiiby. Jiibiä orotexy, møøðä platatexy, møøðä quepychehtiexy, møøðä pochtiexy. Tsoobaatpä orotexy møøðä platatexy. Cabä quepychehtiexy jiaty tsoobaady møøðä pochtiexy. ²¹ Jaanä jaduñnduhmbä, pønjatä haxøøgwiinmahñdy najtsixøøby, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñn pianøcxät. Hoy hajxy jaduñn quiudiünät waambaty hajxy yhane'emyii ja'a Wiindsønñ Jesucristo. Jaduñn hajxy quiumayøøjät.

²² Pero miüch, mnajtsixø'owäbä haxøøgwiinmahñdy nebiä muutsc-häna'c-hajxy naxy yhadsoquiän. Ja'a mäbøjpádøjcä Dios hajxy hamuumdu'joot pa'yaaxpä, howyiinmahñdy hajxy miøøð. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy. Hamiñ haxøøpy hajxy ñiçhocy ñibia'häyoyii. Cab hajxy chiptsocy. Jaduñn miüch hamuumdu'joot mbahixät. ²³ Caj myajtagø'owät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä yajcapxiø'oyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuungpaatpä. Ja'a capxiä mädia'agy jaduñmbä, ja'a tsipä pleetä yhøjxy tiecy je'eduhñ, túhmäts. ²⁴ Pønjaty yaa moonsähájtäp ja'a Dios hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii yajtsiptá'agät. Hojiot hajxy miøøðháðäp hoy ñä'ä pøngøxpä. Hoy yajxon hajxy yajnähixø'owät. Mee'xtügäp hajxy jaduñn. Cab hajxy jiootmä'adät. ²⁵ Mee'xxieemiä miädsip hajxy yhoj miägäpxät. Wehñdä Dios jaduñn miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt hajxy

ñajtsnixó'owät, weená tøyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuó'oy. ²⁶ Ween hajxy jaduhñ wyiinmahñmech, hoy hajxy hánajty tóø jia wiinhóøñii ja'a mójcu'ugong. Paadiä mójcu'ugong jaduhñ jia wi'i miäwiinhóøna'añ; ja wi'i miähane'emaamb jaduhñ.

3

¹ Pero huuc wiinjuó'ow miich hádaa. Coó hánajty yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, mänitä tsó'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii. ² Haxóøgatiä jáya'ayhajxy hánajty jiatcø'owa'añ. Jootmøj hajxy hánajty ñibiäda'aga'añii. Jiaanč tehñ yhadsogaambiä xädø'øñ hajxy. Niguiumayáañap hajxy hánajty. Yajcumayaamb hajxy hánajty. Capxtägoyyaamb hajxy hánajty. Cabä tij tiedy hajxy hánajty wyiingudsähgø'owa'añ. Cab hajxy hánajty tii yhojiäwø'owa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty miäböga'añ. ³ Cabä yhuungä tio'oxy hajxy hánajty choga'añ. Cab hajxy hánajty pøñ miee'xa'añ. Mänähóøñø'owaamb hajxy hánajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hánajty mióðhada'añ. Mähäyoowhixaamb hajxy hánajty. Cabä hoybä weenbä hajxy hánajty choga'añ. ⁴ Tiogaambiä miägu'ughajpá hajxy hánajty. Cab hajxy hánajty hodiägaamy wyiinmahñdyhada'añ tii hajxy hánajty tiunaamby. Yhóxta'awaamby hajxy hánajty neby hajxy xiooñdá'agät. Cabä Dios hajxy hánajty wyiingudsähgø'owa'añ. ⁵ Jaduhñ hajxy hánajty ñibiäda'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mäböjpän, pero cab hajxy hánajty tøyhajt miäböga'añ.

Pønajaty jaduhñ haxóøg jatcøøby, naxy jaduhñ mdehñ piuhwá'adsät. ⁶ Jii cahwiindøyhána'c-hajxy näje'e, jaanč tehñ yhöñndaacp hajxy. Naxiä to'oxiøjc hajxy wyiinhóøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøöbiä. Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhñbä, cabä howyiinmahñdy hajxy ñä'ägädä møødä. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ yajwiinhóøna'añ. ⁷ Hoy ñä'a mädyii mädia'aguiä hajxy jaduhñ jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä wiinjuó'owa'añ. ⁸ Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ höñndaacpá, haxóøgä wyiinmahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböga'añ. Jaduhñä tøyhajt hajxy miädsibø'oy nebiä janes ja'a Moisés hajxy jecy miädsibøøyyän møødä Jambres. ⁹ Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady hajxy jaduhñ quia'a mäjädaacy coo howyiinmahñdy hajxy hánajty quia'a møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhñ quia'a mäjäda'agaambä, ja'a hajxy jäda'ahaty höñndaacpá.

¹⁰ Hoorä, tóøč miich xyhixy coočä tøyhajt nyajñähixø'oy, cooč hoy njäya'ayhaty. Howyiinmahñdyhöch nmøød. Nmäböjpíçhä Diosmädia'agy hamuumdu'joot. Mee'xxieemyhöçhä jáya'ay nmägapxy. Hoy piññøch ndsocy nmee'xy. Cábøçhä Diosmädia'agy mänaa nnänuuxø'oy. ¹¹ Jaanä jaduhñhöch miich tóø xyhixpá cooč hoy miänaajä nmee'xtucy, hoy ñéjpiöch hánajty nja tsaächpøcy, nébiøch jim tóø njaty tóø nhabetiän Antioquia, møød jim Iconio, møød jim Listra. Madiú'ujøch jim ndsaächpøjcy. Pero cábøçhä Dios mänaa xñajtsnixø'oy. Hoy miänájøch jaduhñ xcwieendähaty. ¹² Haaga jaduhñä jáya'ayhajxy chaächpøgaambä pønajtiä jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhñ hoy jiäya'ayhádat. ¹³ Pero ja'a cahwiindøybähajxy møødä höñndaacpähajxy, maas haxóøg hajxy tehngajnä jiatcø'owa'añ. Mäwiinhóønaamb hajxy møød hajxy yajwiinhóønaambä.

¹⁴ Pero miich, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehñ pianóçxät, ja'a miich hamuumdu'joot tóø nmäböçquiäbä. Haa ca'a, höøč miich jaduhñ tóø nyajñähixø'oy, møødä mdaj møødä mdajhoc. Paady miich hoy tóø mhabøcy. ¹⁵ Chuucnä miichä Diosmädia'agy mdägøøyy capxtaacpá. Jiibiä tøyhajt hajxy nbáatäm neby hajxy hoy nnähwaats nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhñ nmäböçcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. ¹⁶ Ja'a Diosmädia'aguiä, cøxiä Dios jaduhñ yagjahyyä. Jaanč tehñ tiuungpaatp Diosmädia'agy jaduhñ. Hähixøøby jaduhñ coo ja'a jáya'ay hajxy nyajñähixøøyyämät. Jaduhñ hajxy nhoj nmägápxämät. Jaduhñ hajxy nyajwiinxic nyajwiingapxøøyyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianóçxät, møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádat. ¹⁷ Pønajtiä Dios tóø yajñähdiy coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhabøcy, jaduhñ hajxy hoy yajtuungpádat hoy ñä'a maajä.

4

¹ Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, mänit tiägø'owa'añ mähanehmbä. Mänitä jáya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajyega'añii, møød hajxy hánajty jujcypä, møød hajxy hánajty tóø yho'oguiäbä. Ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, jaduhñhöch miich nmägapxy nhane'emy ² coo ja'a Diosmädia'agy hoy ñä'a mänaajä myajwá'xät, møød coo ja'a cu'ug myajmäböçgät, møød coo mhoj nmägápxät, møød coo myajwiingapxø'owät coo hajxy jaduhñ miäböçgät. Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajñähixø'owät tehngajnä. ³⁻⁴ Hix, habáatnáp jaduhñ coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ miäðowaannä. Hoy ñä'a mädyii mädia'aguiä hajxy hánajty wyi'i miäðowa'añ, nägoo hánajty quia'a tøyä. Mayyä yajñähixøøbiädøjc hajxy jaduhñ yhóxta'awa'añ, ween hajxy hánajty jaduhñ yajñähixø'oyii nebiatiä jioothajxy hánajty chocy.

⁵ Pero miich, tehngajná howyiinmahñdy mmøødhádát. Mmee'xtúgáp jaduhñ coo hánajty mdsaaçhpøcy. Myajwá'xábá Diosmádia'agy. Hamuumdu'joot mgudiúnát waambatíá Dios tøø xyhane'emy.

⁶ Høøch, ja weenjaty quia'a habaady cooçh hána'c xyagho'oga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Nähjøjp tu'ujøjphøch hádaajän. ⁷ Tøøçhä haxøøgpä njøjtána'ay. Tøøch nmájáda'agy. Tøøch hamuumdu'joot ngudiuñ waambátyhøçhä Dios tøø xyhane'emy. ⁸ Chámhøch njøbhixy cooçhä Wiindsøn Jesucristo jim xpiáda'aga'añ hawa'adstuum. Mánitøch jim xpiáda'aga'añ coo ja'a jáya'ayhajxy hánajty nágøxiá yajtøyhajtyega'añii. Hoguiuhdujthaamá Jesucristo hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegaanäm. Cábøch nidiuhñ jim xpiáda'aga'añ hawa'adstuum. Pønjaty jaduhñ jøbhixp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiádaactágatsa'añ hádaa yaabá naaxwiin, nágøxiá hajxy jim piáda'agáanábá hawa'adstuum.

⁹ Huuc min yaa maaçh høøçhän. Mhadó'ødsáp jaduhñ. ¹⁰ Hix, tøøçhä hána'c xpiuhwa'açh námay. Haa ja'a Demas, tøø je'e ñøcxy Tesalónica. Paady yaa tøø chooñ coo çhána'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Crescente, tøø je'e ñøcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tøø je'e ñøcxy Dalmacia. ¹¹ Jagóoyyøçhä Lucas yaa xjiaac møødhity. Tunä mayhajt, nøcxä Marcos wowø'øg. Yaa mwoominát. Hóyhøch yaa xpiuhbédát. ¹² Haa ja'a Tiquico, jimhøch tøø nguexy Efeso. ¹³ Coo miich yaa mmínát, mhuuc túnábá mayhajt. Høøçhä nnähgämëm tu'uwjtsäc. Jimhøch tøø nnähgüe'egy Troas maa ja'a Carpo tiøjcän. Møødhøçhä nnocy xpiøcmínát møødá animalhac-hädiuñábá.

¹⁴ Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuumbä, tøøch cøxypänejpy xñähøønø'øy. Ja'a Dios jaduhñ yaghawiimbídäp. ¹⁵ Cahwiindøy ja'a Alejandro jaduhñ. Mniyajcopcø'øwø'øjáp. Møj may ja'a Alejandro xmiádsiphájtäm coo ja'a Diosmádia'agy hajxy naxy nyajwá'xäm.

¹⁶ Mánájøch jayøbajt nyajnáxø'øwø'øyän, cábøch pøn manit xñähgapxtuuty. Nágøxiøçhä hána'c xpiuhwaach. Pero cab jaduhñ ñejpiä. Weenä Dios jaduhñ miee'xy. ¹⁷ Mäjähñdiuumhøch hánajty. Mánitøçhä Dios xñäwaañ. Mánitøçhä mäjaa xmiøoyy, jadúhñhøçhä jáya'ayá Diosmádia'agy hoy nyajwiingapxøoyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduhñ nágøxiá miäbøcy. ¹⁸ Xcwieendähadáambøçhä Dios maa ja'a haxøøg ca'a hoybän. Xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáambøch jaduhñ. Jadúhñhøch jim xyajncxa'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän. Tsögä Dios hajxy hoy miánaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

¹⁹ Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a høøçhcøxpä, møødá Aquila, møødá Onesíforo yhuungä tio'oxy. ²⁰ Haa ja'a Erasto, jim je'e miähmøoyy Corinto. Haa ja'a Tróximo, jimhøch nnähgüeeey Mileto. Pøjcäp hánajty je'e. ²¹ Habáatnäp jaduhñ coo tøøhc yhida'añ. Naxy mdehm myínát. Mhadó'ødsáp jaduhñ. Nágøxiá miichä mæbøjpädøjc yaa xyajpoo'xy møødá Eubulo, møødá Pudente, møødá Lino, møødá Claudia.

²² Ween miichä Wiindsøn Jesucristo xmiøødhity. Weenä hoyhajtä weenhajtä xmiø'oy. Amén.

Tito

¹ Pablohájpoch hөөч. Ja'a Dióshөch xmioonsähajp. Ja'a Jesucristөch xquiuguexyhajp. Jadúhnhөch төө xwyiinguexy coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiinhixö'öwät, pөnjatiä Dios төө wyiimbiy, ween hajxy jaduhñ miäböcy, weenä төyhajt hajxy jaduhñ miөөdhaty, jaduhñä Dios hajxy hoy wyiingudsähgö'öwät. ² Jéquiänä Dios hajxy xyajwiinwaanö'öyyäm coo hajxy xyagjyhadäänäm cөjxta'axiөө neby je'e jjugyhatiän. Cabä Dios mänaa yhöhnda'agy, jaduhñä төyhajt hajxy nmөөdhátäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. ³ Coo yhabaaty, mäniä Dios hajxy jaduhñ xyhawäänäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. Tөөчhä Dios jaduhñ xyhane'emy coochä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Xtiehm wyiinguéjxhөch jaduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm. ⁴ Tito, miíchhөch hädaa nocy nyajnäjaayөөby. Tehm tiөyhajtөch miích njuo'өy nébiөch nhamdsoo huungän. Tu'cuhtujt höjtsä Diosmädia'agy nmäböjcam. Ja'a Diosteedy mөөdä Wiindsön Jesucristo, ween miíchä mayhajt hajxy xtiuunä, ween miíchä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'oy. Ja'a Jesucristo hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm.

⁵ Mänäjөch jim nwiimbitiän Creta, páadyhöch miích jim nyajmähmөөy coo mjaac yaghoyö'öwät tujaty höjts hänajty nga'a yajpéjtäpnä. Jadúhnhөch miích nhane'emy coo wiindsön mbäda'agät maa tsajtojcän wiinduhmyhagajpt. ⁶ Je'e mbäda'agäp pөñ hoy jäya'ayhajp, pөñ to'oxiөc tu'ug yaghijp, pөñ yhuung mäböjpä Diosmädia'agy, pөñ yhuung hoy wädiyp, pөñ yhuung mädia'agymiäböjp. ⁷ Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ tunangbä wiindsön, ja'a Dios hajxy moonsähadaanäp. Howyiinmahñdy hajxy yaghidäp. Cab hajxy jiootmөjhädät. Cab hajxy yhawa'andä'agät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiö'xät. Cab hajxy chiptsögät. Cabä jäya'axiädö'өн hajxy yhadsogat. ⁸ Yajtөjtägö'öwäp hajxy pөnjaty mejtp maa tiөc-haxjiän; piu'umio'owäp quioñdyö'owäp hajxy jaduhñ. Chögäp ja'a hoybä hajxy. Cab hajxy choj jootmä'adät. Hoy hajxy jiäya'ayhadät. Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiünät. Cabä haxөgwiinmahñdy hajxy yajtünät. ⁹ Cabä tömiädia'agy hajxy ñajtsxixö'öwät, ja'a hajxy төө yajnähixö'öyijäbä, jaduhñä mäböjpädöjcä hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxö'öwät. Jaduhñ hajxy yajcähxö'ögät coo häna'c-hajxy yhöhnda'agy, ja'a wiingmädia'agy hajxy yajnähixö'öbiä.

¹⁰ Nämayyä höhndaacpähajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Nä'ä nägoodä hajxy jaduhñ ñä'ä capxy ñä'ä mädia'agy. Jaduhñä häna'c-hajxy nämay jiatcö'öbiä, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä coo ja'a mäböjpädöjc-hajxy tsipcөxp yajrcuncidarhädät. ¹¹ Tsipcөxp myaghamönät pөnjaty jaduhñ wiing yajnähixö'öby. Cabä cuhtujt hajxy miөөdä coo hajxy jaduhñ wiing yajnähixö'öwät. Yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy jaduhñ wiing yajnähixö'öy. Höchähdiuunä hajxy jaduhñ jiatcö'öy. Haa ja'a mäböjpädöjcä wiingmädia'agy hajxy jaduhñ yajnähixö'öyyäbä, naxy hajxy jaduhñ yajtu'udägoyyii, ja'a hajxy tu'jөөн tu'töjcpä.

¹² Jaduhñä Cretabäjäya'ay tu'ug төө yhuuc mänaambä coogä miägunaaxhajxy jiaanch tehñ yhöhnda'agy, mөөd coog hajxy hanaxiä quiahwiindö'öy, mөөd coog hajxy jiaanch tehñ quiaxä, mөөd coog hajxy jiaanch tehñ ñuuxho'ogy. Jaaya'ay jaduhñ төө miäna'añäbä, profeta hijty tiuumby. ¹³ Tehm tiөyhajt jaduhñ coo ja'a Cretabä-jäya'ayhajxy jaduhñ haxөөг jiäya'ayhaty. Paady miích möc-haamby mhoj mmägäpxät, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy miäböcy. ¹⁴ Cabä höhnda'agymiädia'agy hajxy miөjpädä'agät, ja'a judiöshajxy naxy yajnähixö'öbiä. Mөөd weenä mädia'agy hajxy quia'a cudiuñ nebiä häna'c-hajxy jia hane'emiän, ja'a төyhajt hajxy ca'a tosjpä.

¹⁵ Ja'a häna'cä howyiinmahñdy hajxy mөөdpä, cumäyyäbä Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja cudiuñ nebiä häna'c höhndaacpähajxy jia hane'emiän. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, cabä Dios hajxy quiumayii je'eguiөxpä coo haxөgwiinmahñdy hajxy jiaanch tehñ miөөdä. Cab hajxy ti hoy ñänөmy. ¹⁶ Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhixyhaty, pero coo hajxy haxөөгiaty wyl'i jiatcö'öy, jaduhñ hajxy yajcähxö'ögy coo hajxy төyhajt quia'a hixiä. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabä hodiuong hajxy ñä'ägädä jada'añ. Paady hajxy xiөghadyii ja'a Dios.

2

¹ Pero miích, ja'a hoguiuhdujt myajnähixö'öwäp, jaduhñä mäböjpädöjcä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiünät. ² Jaduhñä majjäya'adiöjc myajwiinxic myajwiingapxö'öwät coo hajxy quia'a hu'ug quia'a jö'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähätät. Hoy hajxy jiäya'ayhadät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy miäbögat. Hoy ja'a miäjöөн miädöjc hajxy choc pia'häyöwät. Mиеe'xtügäp hajxy coo hajxy hänajty chaathpөcy. ³ Jaduhñä

tajhoctøjc myajwiinxic myajwiingapxóøbiät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät, jaduhñ hajxy hoy quiuhdujthádät. Cab hajxy pøn ñähøøñó'owät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajñähixó'owäp. ⁴ Jaduhñä tajhoctøjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxic yajwiingapxó'owät coo ja'a yhuung coo ja'a ña'ay hajxy chógät, ⁵ møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy miøødhádäp. Hoy yajxonä jiøøn tiøjc hajxy cwieendähádät. Miøødhádäbä hojiot hajxy. Wyiingudsähgó'owäbä ñihyhap hajxy. Coo hajxy jaduhñ hoy quiuhdujthádät, jaduhñä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy wyiingudsähgó'owät.

⁶ Jaanä jaduhñduhmä, jaduhñä muutsc-häna'ctøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät. ⁷ Jaanä jaduhñ miichpä, tehngajnä hoy mwädítät, weenä mäbøjpädøjc jaduhñ xpiahixy. Howyiinmahñdymøød myajñähixó'owät. Caj nä'a nägoodä mnä'a xi'ig mnä'a hanähátät. ⁸ Ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy jaduhñ myajñähixó'owäp, jaduhñ pøn xquia'a jøcaxpó'owät. Jaduhñä nmädsiphájtämhajxy chähdiünät, cab hajxy jaduhñ hoy xñähøømämät haxøøg.

⁹ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogó'oyä, jaduhñ myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo ja'a wyiindsønä miädia'agy hajxy pedyii quiudiunñ quiunähjät, hoy hajxy nä'a waambaty yhané'emyii. Cab hajxy yhadsoowiimbídät. ¹⁰ Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä wyiindsønä miädia'agy hajxy yajtuunät, ween hajxy jaduhñ quiumayii, wehñdä wyiindsønä Dios miädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät. Ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹ Hix, tøø ja'a Dios jaduhñ yajcähxø'ogy coo ja'a mayhajt tøø tiunñ, coo hajxy nägøxiä xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhjítäm hädaa yaabä naaxwiin. ¹² Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhñäm coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyämät møødä hadsojtwiinmahñdy, møød coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghjítämät møødä hoguiuhdujt, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøøyyämät, jaduhñ hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä haxøøg ca'a yajtuunät, ¹³ je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ njøbhjxäm coo yaa quiädaactägatsa'añ neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Xi'ig xon hajxy jaduhñ njøbhjxäm. NDioshájítäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ. Møj jaançh je'e. Je'e hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. Yajxonñ jiaançh tehñ quiäda'aga'añ. ¹⁴ Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä haxøøg ca'a hoybä hajxy xquiøxy yajñähwaats xquiøxy yajcuhwáatsäm. Jaduhñ hajxy xquiun'ughájítäm, weenä hoybä weenbä hajxy jaduhñ hamuumdu'joot nduunäm.

¹⁵ Jaduhñdsä mäbøjpädøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo hajxy jaduhñ miäbøgät. Mmøød miichä cuhdujt jaduhñ coo mhøj coo mmägápxät pøn ca'a mäbøgaamb, jaduhñ mga'a yajpéxät.

3

¹ Jaduhñä mäbøjpädøjc myagjahmiejtstä'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgó'owóøjät møødä cuduunghajxy, møød coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiunñäxät. Cabä mäbøjpädøjc-hajxy ñuuxhó'ogät. Tiunäp ja'a cu'ugtuunghajxy. ² Cab hajxy pøn ñähøøñó'owät. Cab hajxy chiptsógät. Mee'xxieemy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy piønä hajxy wyiingudsähgó'owät.

³ Hix, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuøøyyäm. Cab hajxy hijty ngudiunñäm. Tu'udägóoyäm hajxy hijty. Hanaxiä haxøøg ca'a hoybä hajxy hijty nhadsøjcäm. Haxøøg hajxy hijty njäya'ayhájítäm. Hadsojtwiinmahñdy hajxy hijty nyaghjítäm. Xxiøøghájítäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamñ haxøpy hajxy hijty nmiimähán nmiimägó'owhájítäm. ⁴⁻⁵ Pero mänitä Dios yajwiingähxø'cy coo hajxy xñähxú'utsäm, møød coo hojiot jiaançh tehñ miøødä. Mänit hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy jaduhñ xñähxú'utsäm, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy tøø ngudiunñäm. Jaduhñ hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm coo hawinjemyjoot coo hawinjemywyiinmahñdy hajxy xmiøoyäm, møød coo ja'a Dioshøpíritu hajxy xyageem xyajtagátsäm. ⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä Dios ja'a yhEspíritu hajxy mõj may xmiøoyäm. ⁷ Paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmiøoyäm, jaduhñ hajxy xpíadäacäm hawa'adstuum. Møjjä mayhajt hajxy jaduhñ xtiunñäm. Møød jaduhñ hajxy xyagjyghadäänäm cøjta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Jaduhñ hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Paady hajxy jaduhñ njøbhjxäm.

⁸ Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhñ mdehñ miägaxp mdehñ yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quiuhdujthádät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä. Tehngajnä hoybä weenbä hajxy tiunät. Tsoobaatp jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñiyaghoyó'owóøjät. ⁹ Pero caj myajtagó'owät maa ja'a hønñda'agymiädia'agy hajxy naxy yajcapxiø'oyän, maa ja'a jecyquiuhdujt hajxy naxy yajtsipta'aguian, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø hajxy naxy yajtøw yajtøø'xän. Cab jaduhñbä capxy mädia'agy jaduhñ ñä'ägädä tuunghpaady.

¹⁰ Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy yajnäihixø'øy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ näje'e miäbøcy, tu'udägooby hajxy jaduñ. Cabä jiamiøød hajxy hoy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduñ wiingjaty yajnäihixøøby, mhøjäp jaduñ tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamoñ. Y pø cab hajxy jaduñ yhamona'añ, mäniit mga'a mämojø'owät mga'a mämayø'owät. ¹¹ Pønjaty jaduñ jatcøøby, cabä howyi-inmahñdy hajxy miøødä. Haxøögä wyiinmahñdyhajxy jaduñ. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.

¹² Jímhøçhä Artemas nguexa'añ maa miichän. Coo ja'a Artemas jaduñ quia'a yajnäbaadø'owät coo jim ñøcxät, mäniitøçhä Tíquico mäbøcy jim nguexät. Coo jim miédsät, mäniitøch miich jim nøcxy xpiaady Nicópolis. Jímhøch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñáxät. Mhuuc hadø'ødsäp jaduñ. ¹³ Jimä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a cuhdujtyajnäihixøøbiä. Coo hajxy hänäjty tiu'ubøga'añ, mäniit miich çøxiä wiinä mmó'owät tijaty hajxy hänäjty yajmaajjadaamby. ¹⁴ Jaduñä njamiøødhajtäm myajwiinxiic myajwi-ingapxø'owät coo ja'a hoyba weenba hajxy tehngajnä tiünät, ween hajxy jaduñ piuhbety pøn hänäjty yajmaajjajp. Cab hajxy ñä'ä nuuxhó'ogät.

¹⁵ Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miich jaduñ. Huuc tuñä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøchcøxpä pønjaty højts jim xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquixøxpä. Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøxiä. Amén.

Filemón

¹ Høøch hādaa nocy njahby, hōøch Pablohajpā. Tsumyčhānābiotch cham je'eguiøxpā coohā Jesucristo miādia'agy nyajwa'xā. Haa ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinnāhndyhøch xmiøødhity cooh hādaa nocy njaay. ² Miich Filemón, miich hādaa nocy nyajnāguxeamby. Hoy hajxy nničhojc nribia'hāyōowām coo hajxy nduunmūjcām ja'a Jesucristocøxpā. Nyajpoo'xyp hōjts ja'a hermana Apiahajpā. Jaduhñ je'e njuø'øy nebiā hamdsoo puhdo'oxypān. Njaanā yajpoo'xyp hōjts ja'a hermano Arquipohajpā. Quipxy hōjts je'e xmiøødtuumbā maa hōjts ja'a Diosmādia'agy nyajwa'xiān. Nāgøxiā hōjtsā jāya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jim mejtspā maa miichā mdøcān, ja'a Diosmādia'agy hajxy mābøjpā. ³ Ween mijtsā Dios ja'a hoyhajt weenhajt hajxy xmiø'oy mōødā Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhājtām. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindøñhājtām.

⁴ Naaghōoc-høchā Dios nba'ya'axy, ngapxpaatypøch miichā mxøø, Filemón. Nnāmaabiøchā Dios: “Dioscujū'yūp”, coo miich hoy mjaanč tehñ tiuñ. ⁵ Tøøch nmādoyhaty coo miichā Jesucristo miādia'agy hamuumdu'joot tøø mmābøjcā. Jaduhñhøch tøø nmādoyhajpā coo miichā jāya'ay mjaanč tehñ chocy mjaanč tehñ pia'hāyoy, ja'a Diosmādia'agy hajxy mābøjpā. ⁶ Coo miichā Diosmādia'agy hamuumdu'joot tøø mmaøcøcy, paady miichā hojioot mjaanč tehñ miøødā, weenā jāya'ayhajxy jaduhñ jiaac tehñ wyiinjuø'øy nebiatīā Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a hōjtsøxpahājtām. ⁷ Māgu'ughajpā, jaanč tehñ jiootcūjc-høch jaduhñ nni jāwø'yii coo miichā jāya'ay tøø mjootcapxmøcøcy, ja'a Diosmādia'agy hajxy mābøjpā. Paady miich jaduhñ tøø mjootcapxmøcøcy coo miich mjaanč tehñ chocy mjaanč tehñ pia'hāyoy.

⁸⁻¹⁰ Høøch Pablo, tøøch nmājaanā. Chāmñhøch jaduhñajtā ndsumyčhāna'ay ja'a Jesucristo miādia'agyquiøxpā. Huuc mōødhatā hojioot ja'a hōøchcøxpā. Miich nmānuu'xtaacypy coo miichā mayhajt cu mduuñ ja'a Onésimocøxpā. Coo miichā hojioot mjaanč tehñ miøødā, pādyyhøch miich jaduhñ nmānuu'xta'agy, hōyhøchā Jesucristo cuhdajt tøø xjia mo'oy cooh miich nhané'emāt. Jaduhñhøch ja'a Onésimo njuø'øy nébiøch nhamdsoo huungpān, je'eguiøxpā cooh je'e ja'a Diosmādia'agy jaduhñ tøø nyajmābøcy yaa maach yaa ndsumyčhāna'ayān.

¹¹ Cahnā ja'a Onésimo hānajty jim piāyø'øgyñā maa miichān, cab miich mmādia'agy hānajty xquiuudiunā. Cab hānajty tiuna'añ. Pero coo yaa tøø miech maach hōøchān, jaanč tehñ yhōyhøch yaa xmiøødtuñ. Jaanč tehñ yhoy miich xmiøødtunaambā. ¹² Nguejxtāgatsāambioch jim maa miichān, hōyhøch yaa nja tsoy hamuumdu'joot. ¹³ Jaduhñhøch nja mānaañ cooh cu xmiøødmāhmøøyy yaa maach yaa ndsumyčhāna'ayān. Cu xpiuhbéjtyhøch jaduhñ maa miichcøxpān. Ja'a Diosmādia'agyquiøxpøch cham ndsumyčhāna'ay. ¹⁴ Pādyyhøch ja'a Onésimo jim nguejxtāgatsa'añ maa miichān, cābøch njaajuø'oy pø mmāna'anaamb miich jaduhñ coo yaa cu miāhmøøyy. Pø mdunaambiā mayhajt jaduhñ, ween hamdsoojoot mdūnāt; ca'a yhadispi, ca'a yhajootma'adā; ca'a tii mnajtshāyowø'øy. ¹⁵ Wehñdā Dios jaduhñ tøø miāna'añ coo jim piāyø'øgāt maa miichān, coo yaa yhidāt paquiā maach hōøchān. Hix, tøø ja'a Diosmādia'agy yaa miābøcy. Y coo jim ñøcxtāgātsāt maa miichān, cab jaduhñ mānaa xpiuhwa'adsaannā. ¹⁶ Moonsā miich Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim ñøcxtāgātsāt maa miichān, jaduhñ miich mjuø'owa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo puhya'aybān. Jaduhñ miich mdsogaambā nébiøch hōøch ndsoquiān. Maas hanaxiā miich mdsoga'añ. Hix, maas hoy miich mmādia'agy xquiuudiunāanā. Ximnāts mijts jaduhñ tu'ugymādia'agy mhidaannā ja'a Jesucristocøxpā.

¹⁷ Tøyhajt hōjts nniijootpāatām. Tunxā mayhajt jaduhñ. Tsøc Onésimo jaduhñ mōødnijootpāatām neby hōjts nniijootpāatām. ¹⁸ Pø tøø miich xñāgādīeeyø'øy hoy ñeippiā, pø xmiānuu'xyhajp miich jaduhñ, hōøchā ngüentā jaduhñ. ¹⁹ Høøch nyajnāhwa'adsamby māduhñtiā xmiānuu'xiā. Tøyhajt jaduhñ. Hamdsoo cø'øhāmhøch hādaa nocy jaduhñ njaay; jaduhñ miich tøyhajt mmoødhādāt cooh nga'a hōhñdā'agy. Y jim miich ceuentā mmoødābā maa hōøchcøxpān. Hix, hōøch miich jaduhñ tøø nyajmābøcy ja'a Diosmādia'agy. ²⁰ Māgu'ughajpā, coo ja'a Onésimo jaduhñ mmoødnijootpaadøød, jaduhñ miich myajcāhxø'øga'añ cooh miich tøyhajt xjiaanč tsoy. Tunxā mayhajt jaduhñ. Hix, nāguipxy hōjts ja'a Jesucristo jaduhñ nmōødhājtām tu'ugmādia'agy.

²¹ Hamdsoo cø'øhāmhøch cham njaay. Nnajuøøbioch jaduhñ cooh miich ja'a nmādia'agy xquiuudiunānā nébiøch cham tøø nnāma'ayān. Njaanā najuøøbioch jaduhñbā coo miich hojioot mjaanč tehñ miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpā. ²² Chāmñhøch mayhajt tu'ug nmāyujwa'anāngombā. Høøch maadaact hahixøødiācāc. Pa'ya'ax ja'a Dios hajxy cooh ween xyajpādsømy pujxtøgooty. Māññhøch jim nnøcxāt maa mijtsān.

²³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaač jaduñ xmiøødtsumy'Chäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. ²⁴ Xyhaagä nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Marcoshajxy, møødä hermano Aristarco, møødä hermano Demas, møødä hermano Lucas. Xyhaagä nä'ä møødtúmbøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.

²⁵ Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy coo jaaya'ay hajxy jaduñ mmøødhity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

Hebreos

¹ Jecy ja'a Dios quiuguexy queiejxy maa hõjts nhaphájtám maa hõjts ndeedyhájtám. Diosmädia'agy-yajwa'xpá hajxy queiejxá. Mayhooc hajxy queiejxá. Madiu'u hajxy miädiaacy. ² Tõõ ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa xyajnäguéjxám hädaa yaabá naaxwiin. Cahnä jiege'õy coo yaa tõõ yhoj. Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ xjiaac hawáañám. Jequiän je'eduhñ wyiinguejxá coo ja'a xõõwiin naaxwiin yhädiünät cõxiä mõõdä xõõ, mõõdä po'o, mõõdä madsa'a. Mänit yajnähdijjá coo yhané'emät. ³ Jadhunä Dios yHuung miõjjä jiaančhä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy yhity. Jim hajxy yhané'emy cõxp chaads hädaa yaabá naaxwiin. Tõõ hõjts hoy xñähho'tüütám. Tõõ ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xyajnähwáatsám. Mänit jim ñõcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhñ yhanehmbä jäda'anäbaadyñä.

⁴ Ja'a Dios yHuung, maas mõj ja'a cuhdujt miõõdä quejee ja'a Dios mioonsä ja'a tsajpootypähajxy miõõdä, je'eguiõxpä coo je'e Dyios yHuungä. ⁵ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

Miichhõch jäda'a ndehm yHuunghadaamby.

Ni mädyii mioonsä quia'a nänõmy:

Yõ'õjõch jadhun x'Tieedyhadaamby;

nHuunghadaambyõch yõ'õduhn.

⁶ Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa queiejxy hädaa yaabá naaxwiin, mäniä Dios miänaañ:

Wéenhõch nHuung xwyiingudsähgõõyá ja'a nmõonsõchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

⁷ Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiünäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä pojtagoy wiäditiän, nebiä padoooy wiäditiän. ⁸ Pero ja'a yHuung, je'eduhñ ñämaayy:

MDioshajp miich, homiänaajä miich mhane'emy;

homiänaajä miichä tõyhajt myega'añ.

⁹ Mdsojpy miich ja'a tõyhajtpä;

cabä haxõõgpä mdsocy.

Maas jootcujc-hõch miich nyaghity quejee ja'a nmõonsõchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

¹⁰ Jadhunä Dios jiaac mänaambä:

Miich jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä mõõdä tsajpootypä.

¹¹⁻¹² Cuhdägooyaambä naaxwiimbä mõõdä tsajpootypä;

tägatsaamb jadhun; jadhun jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;

caj tiuungpaadaañä. Pero miich, cõjxta'axiõõ miich mhida'añ;

caj miich mjyghajt mänaa quiõxa'añ.

¹³ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

Yaač miich xmiõõdhané'emät. Caj miich mmädsip myajmäjäda'aga'añ.

¹⁴ Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jadhun mäwiinäts hajxy je'e nebiä pojjä. Cab hajxy quiähxõõgy. Dios jadhun quejxp coo hajxy piuhbedät põnjatiä Dios piäda'agaamby hawa'adstuum.

2

¹ Tsipcõxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcõõyämät, ja'a hajxy tõõ nmädõowämbä; jadhun hajxy nga'a tu'udägoõyämät. ² Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jequiänä Diosmädia'agy hajxy yaa yajcädaacy hädaa yaabá naaxwiin. Tõyhajt ja'a Diosmädia'agy jadhun; põnjaty ca'a cudiuumby, haxõõgtuum hajxy miähmõ'õwa'añ. ³ Mõjcuhdujtmõõdä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawáañám neby hajxy nnähwáatsämät. Haa ja'a hajxy jayõbajt mädoõwäbä, tõjiaj ja'a mädia'agy jadhun maa hajxy je'ejan. Mänit hõjts jadhun xyhawaandägäjtäm. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a yajtünämät, cab hajxy jadhun nnähwáatsämät. ⁴ Madiu'u ja'a Dios ja'a hijxtahnd tõõ yajcähxõõgy, ja'a hoy-yagjuõõñajatyä; jadhun hajxy nmäbõjcämät coo ja'a miädia'agy tiõyhajtä. Tõõ ja'a yhEspiritu hajxy xyajnäguéjxám coo hajxy jadhun xpiuhbedäañám mädyijaty tuung hajxy xmiõõyäm. Jadhunä jioot chocy.

⁵ Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jadhun tõõ miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añän. ⁶ Jiiby jadhun myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Dios, tiiguiõxpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejsta'agy, coo mbuhbety.

⁷⁻⁸ Maas mõc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tõõ mmo'oy quejee ja'a jäya'ayhajxy.

Pero mäniä jäya'ay mõjcuhdujt mmooy coo cõxiä yhané'emät tijaty miich tõõ mbäda'agy.

Jadhunä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ mõj jaanč, coo jadhun ween wyiingudsähgõõyii.

Coo ja'a Dios jadhun hamdsoo miänaañ, jadhunä tõyhajt hajxy nmõõdhájtám coo ja'a

møjcuhdajt hajxy tøø xmiøooyäm coo hajxy cøxiä nhanéhämämät. Pero cajnä quiähxø'ogyñä coo hajxy cøxiä nhane'emaanaäm. ⁹ Jaduhnä Jesucristo, mänaa yaa yhiitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä cuhdajt hijty jiaty møødä nebiä Dios mioonsähajxy miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät nägøxiä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchòjcäm. Coo ja'a Jesucristo yho'cy, paadiä møj jaančh piädaacä, paadiä møjcuhdajt miooyä coo yhan'e'emät.

¹⁰ Paadiä Dios cøxiä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduhn wyiingudsähgø'oy. Chojpiä jioot jaduhn coo ja'a yhuunghajxy jim yhidät nägøxiä maa je'ejan, pønjatia miädia'agy mäbòjcäp. Y jaduhnä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo quiumädówät ja'a højtscøxpä. Jiaančh cudiuun je'eduhn coo hajxy xñähho'túutäm. ¹¹ Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajnáhwäatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhajtäm møødä Jesucristo. Paadiä Jesucristo hajxy xquia'a mädsähdiuunäm. Hix, hamdsoo miänaañ coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhjtäm. ¹² Jaduhn jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Nmøødmädia'agäambiøch nbuhy'a'ayhajxy ja'a miüchcøxpä.

Nguyhøwäambiøch miüch jim tsajtøgooty, jim cu'ughagujc.

¹³ Jaduhn jii by myiimbä:

Ni mänäajøchä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'oy.

Jaduhn wiingtuum myiingumbä:

Chaačh nhity møødhøch nhuunghajxy;

Diøshøch jaduhn xmiøooy.

¹⁴ Pøn jaduhn tu'que'ex, tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduhn. Jaduhnä Jesucristo hajxy tøø xmiøødhjtäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty mänaa yaa yhiitiän hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy jaduhn xmiøødhjtäm, jaduhn hajxy hänajty xñähho'tu'udaanaäm. Jaduhnä møjcu'ugong hoy quia'a mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaayá'ayädsä mäjaa häxøpy møød coo hajxy cu xyajtu'udägøoyäm. ¹⁵ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbòjcämät, cabä nho'og hajxy jaduhn ndsähgøøyyänät. Pøn jaduhn ca'a mäbøjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøby mädu'ftiä jia jugyhaty. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy jajnäguejxä, neby hajxy jaduhn piuhbedøøjtät. Ca'a Dyiosmoonsähajxiä yajnäguejxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduhn. ¹⁷ Y paadiä Jesucristo yaa hoy jia'ya'ayhaty neby højtsähjtäm; jaduhn hajxy hoy xñähgapxtúutäm maa ja'a Diosän; jaduhnä nbojpp nägäieey hajxy hoy xñähho'túutäm. Hojioot ja'a Jesucristo miøødhajpy. Pedyii jaduhn quiudiuuñ. ¹⁸ Hoyyä Jesucristo jia tsaachpøjcy, cabä møjcu'ugongä miädia'agy jajtúunäxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty xjia wi'i yajtu'udägøoyäanaäm, xpiuhbèjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a mäbòjcäxä ja'a Jesucristäm.

3

¹ Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpp nägäieey hajxy xyajnáhwäatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajnáhdijäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbòjcämät. Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiejtsäm; høxtahmðs højts ja'a Dios yaa xyajnäguejxäm. Jaduhn hajxy njahmiejtsämät coo hajxy jim xñähgapxtúutäm maa ja'a Dioswiinduumän. ² Haa ja'a Moisésä, pedyii je'e jecy quiudiuuñ maa ja'a Dios ja'a tiøjcän. (Je'eduhn nänøømby ja'a judioshajxy.) Jaanä jaduhnä Jesucristo pedyii quiudiuumbä coo wyiinguejxä coo højts jaduhn xñähgapxtúutämät. ³ Maas hoy jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyämät quejee ja'a Moisés. Høxtahmðsät tøjcojpä, je'eds jaduhn wiingudsähgøøyyäp; cabä tøjc jaduhn wyiingudsähgøøyyii. ⁴ Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhn cojp. Pero ja'a Dios, cøxiä je'eduhn piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin møødä jim tsajpootyp. ⁵⁻⁶ Ja'a Moisés, jajøjppä tøyhajt jaduhn miädiaactsohñ mädyii ja'a Dios hänajty jucy quiapxtøwaamby. Pedyii ja'a Moisés quiudiuuñ maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuhdajt miooyä nebiä Jesucristo miøødän. Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamdsoo Uung je'e. Y pedyii jim quiudiuuñ maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero ja'a Moisés, jaduhn je'e yhiyty nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbòjcämät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhjxämät coo hänajty miejstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøxiä xquiu'ugnäbòjcämät.

⁷ Jaduhn jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Cooch nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädóowät,

⁸⁻⁹ hamuumdu'joot hajxy jaduhn myajtúnät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch nmädia'agy hajxy jecy xyajtuunä, høyhøch hijxtahnd may nja jajcähxø'cy, mänäajøch hajxy jecy nya-jwäditiän pactuum juxychägui'xjomøjt.

Cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbòjcä, páadyhøch hajxy nyajcumädooy.

¹⁰⁻¹¹ Xyagjootmädiägøøyyhøch hajxy je'e. Mänitøch nmänaañ:

“Tøø hajxy jaduhn mdü'udägøoñä. Cábøch nmädia'agy hajxy xyhabøgaanä.

Tøyhajt jaduñ, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän." Jaduhñ Dioshespíritu miánaañ nyya ja'a Diosmädia'aguiän.

¹² Hermanodøjc, mnigwieendähadøøjäp hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy mga'a najtshixø'øwät; jaduñ hajxy mga'a tu'udägöyyät. Jujcy ja'a Dios; ca'a jiaduhñä nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän. ¹³ Pero mäduhñtiä hajxy mjugyhaty, mniguiapxmxøcpøgðøøjäp hajxy jabom-jabom, neby hajxy jaduñ mga'a tu'udägöyyät. ¹⁴ Coö hajxy tehngajnä nmäbøjcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhñäm, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiødhájtämät tsajpootyp.

¹⁵ Jaduhñ jiihy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Coö ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jáda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy myajtúnät. Ja'a jecyjiiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbøjcy.

¹⁶ Jimä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsømy Egiptonaaxooty; je'eds hajxy jecy ca'a mäbøjc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hänäjty tøø jia mädooy. ¹⁷ Je'eds hajxy hoy tiu'udägöñä. Jim hajxy hoy quioøy ho'nä pactuum. Je'edsä Dios hoyhoy ñäjootmayhajt juxychägui'xjomøjt. ¹⁸⁻¹⁹ Je'edsä Dios jaduñ ñämaayy coö quia'a yajmedsaannä maa hijty jaduñ yajpoo'xa'añän, je'eguiøxpä coö hajxy hänäjty quia'a mäbøcy.

4

¹ Tsøg hajxy nigwieendähájtäm; jaduñ hajxy nga'a tu'udägöyyämät. Coö hajxy ndu'udägöyyämät, cabä Dios hajxy jiihy xyajtägøøyyämät maa hajxy xyajpoo'xäänäm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaanøøyyäm coö hajxy jiihy xyajtägø'øwäänäm. ² Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmädóowäm nebiä jecyjiiäya'ayhajxy jia mädooyän. Xiøøbä hajxy jaduñ jia nä'ä mädooyy, cab hajxy ñä'ä mäbøjcy. ³ Højts, tøø højts nmäbøjcäm, paadiä Dios hajxy jim xyajtägø'øwäänäm maa hajxy xyajpoo'xäänäm. Jimä Dios jaduñ ñänøømy: Coöch hajxy nnäjootmayhajty, páadyhöch hajxy nnämaayy:

"Tøyhajt jaduñ, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän."

Coö ja'a Dios ja'a naaxwiimbä yhädiuumbädøøyy, mänit jaduñ pioo'xnä. ⁴ Jiihy jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Mänitä Dios hoy pioo'xnä ja'a miäjuxtujxøøbä, coö ja'a naaxwiimbä hänäjty tøø yhädiuumbädøøñä.

⁵ Wiingtuumä Dios miánaangombä:

Cábøch hajxy nyajmedsaannä maa ja'a poo'xtaactän.

⁶ Ja'a jecyjiiäya'ayhajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädoowäbä, cab hajxy ñä'ä yajtuuñ. Paady hajxy jim quia'a mejch maa ja'a poo'xtaactän. Pero näje'ejatiä jäya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a poo'xtaactän. ⁷ Cujequiä Dios ja'a David yajmänaañ:

Coö ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jáda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy nmäbögät.

Je'eduhñ ñänøømy coö hajxy jáda'anäbaady jim ndägøøyyämät maa ja'a poo'xtaactän. ⁸ Coö ja'a Josué ja'a judiøshajxy jecy wioomejch maa ja'a Palestinanaaxootiän, cabä poo'xtaact hajxy ñä'ä paaty. Paadiä Dios jaduñ miäna'añ coö højts jáda'anäbaady ndägøøyyämät maa ja'a poo'xtaactän. ⁹ Jimnä ja'a poo'xtaact yhytiñä maa ja'a Dios ja'a quiu'ughajxy tiägø'øwa'añän. ¹⁰ Pøñ jim tägøøby maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän, jim jaduñ pioo'xäänä nebiä Dios pioo'xnän mänaa ja'a naaxwiimbä hänäjty tøø yhädiuumbädøøyän. ¹¹ Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm; jaduñ hajxy hoy ndägøøyyämät maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän. Cabä Diosmädia'agy hajxy nnajtshixøøyyämät nebiä jecyjiiäya'ay hajxy jiatcøøyyän. Cab hajxy miäbøjcy, paady hajxy jim quia'a tägøøyy maa ja'a poo'xtaactän.

¹² Ja'a Diosmädia'agy, tuumnä je'eduhñ. Mäjaamøðdnä je'eduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajcähxø'cäm ja'a miädia'agyhaam pø nmøødhájtäm ja'a howyiinmahñdy hajxy, pø caj. ¹³ Caj tii hayu'uch hamee'ch mnä'ägädä túnät. Tsipcøxpä Dios ja'a nwiinmahñdyhájtäm hajxy nägøxiä xyhyxyhájtäm neby hajxy njäya'ayhájtäm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhájtäm, mänitä Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agaañäm.

¹⁴ Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim quioody Dioswiinduum. Jim højts xñähgapxtúutäm. Paady, tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panøcxäm. Cabä wiinghänäc hajxy pøñ xñähgapxtúutäm jim Dioswiinduum. ¹⁵ Ñajuøøbiä Jesucristo neby hajxy yaa ndsaachpøjcäm hádaa yaabä naaxwiin. Hix, tøø je'e yaa jiiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhájtäm. Tøø jia yajtägøyya'añii ja'a mõjcu'ugóngäm, neby højts xjia wi'i yajtägøyyäänämbä. Pero cabä Jesucristo mänaa tiu'udägoy. ¹⁶ Tsøgä Dios hajxy pa'yáaxäm hamuumdu'joot. Xchøjcäm Dios hajxy. Miøødhajpiä hojiot je'eduhñ maa højts hájtäm. Xpiuhbéjtäm hajxy jaduñ coö højts tii nyajmaajiájtämät.

5

¹ Ja'a teedywiindsøñhajxy, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a judiø chajtøjc-hajxiän, jaduñ hajxy piäda'agyiñ coö ja'a cu'ug hajxy ñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coö hajxy

cøxiä quiyoxó'owät, mөөd coo animal hajxy yoxät, weenä cu'ug ja'a piojpa quidiieey hajxy jaduhñ ñähwa'açh quihwa'w'açh, 2-3 mөөd weenä yhamdsoo pojpa yhamdsoo cädieey ñähwaatsnä. Hiç, jäya'ayhajp ja'a teedyhajxy neby højtshájtäm. Jimä piojpa quidiieeyhajxy je'ebä. Paady hajxy mee'xxieemy miägaxpy yhane'emy pønjaty ca'a najuøøby, pønjaty tu'udägooby.

⁴ Cabä teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduhñ pädaacp nebiä Aarón jecy piädaacän. ⁵ Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiä teedywiindsønän. Ja'a Dios jaduhñ pädaac. Jaduhñä Dios ja'a Jesucristo ñämaayy:

Miiçhøch jäda'a ndehm yHuunghadaarmby.

⁶ Wiingtuumä Dios jaduhñ miänaañ:

Cøjxta'axiøø miiçh mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuunän.

⁷ Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhtiän hädaa yaabä naaxwiin, mäniä Dios møc pia'yaaxy. Jøøby hänäjty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjät mänaa hänäjty yho'oga'añän. Wyiingudsähgøøbiä Dios hänäjty je'e, paadiä miädia'agy miädoowäxä. ⁸ Høyyä Jesucristo jia Dioshuungä, quidiuunä Tiedy miädia'agy coo chaachpøgät. ⁹ Coo miee'xtujcy mänaa chaachpøquiän, xyajñähwaätsäm ja'a nbojpa ngädieeyhäjtäm hajxy jaduhñ pønjatia miädia'agy mäbøjçäp. Cøjxta'axiøø hajxy hodiuum xyahidäaänäm. ¹⁰ Mäniä Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuunän.

¹¹ Madiu'u mijs tsädaaduhmbä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsipjaty, pero caj mijs mwiinjuø'owa'añ. ¹²⁻¹³ Tøø jiegeøñä mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän. Hahixøøby hijty jaduhñ coo wiinghäna'c hajxy myajñähixøøñät. Pero jaduhñ mijs tøø mjaty nebiä naamdägø'ybän. Caj mijs ja'a Diosmädia'agy ja'a tsipjatypä mjada'añ. Je'enä hajxy mhabøcyñä ja'a cajpä chipjatiä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy mhabøcyñä. ¹⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mäniä tsipjatypä hajxy jaduhñ mwiinjuø'owät; y coo ja'a hoguiuhdujt hajxy tehngajnä mbanøcxät, mäniä hajxy mnajuø'owät mädyii hänäjty hoguiuhdujt, mädyii hänäjty haxøøgcuhdujt.

6

¹ Tøø mijs ja'a mädia'agy mayhooc mmädy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cajpä chipjatiä. Tøø hajxy mmädy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät. ² Mnajuøøby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø mgø'oniñähgabyii. Jaduhñ hajxy tøø mmädy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgiäya'ayhajxy yajtsaachpøğa'añ cøjxta'axiøø, coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. ³ Pero tsögä Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habøjçäm, pø chojpiä Dios jioot jaduhñ.

⁴⁻⁶ Pønä Diosmädia'agy najtshixøøby, høyyä Diosmädia'agy tøø jia wiinjuøøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, høyyä piojpa quidiieey tøø jia yajñähwaätsäxä ja'a Jesucristäm, hoy tøø jia puhbeyjiäm ja'a Dioshespiritu, hoy jia najuø'oy coo ja'a Dios ja'a miäjaa quixa'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixø'owät, cab hajxy hoy miäbøgaanä. Jaduhñ hajxy yajcähxø'ogy coo ja'a Dioshuung hajxy yagho'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum. ⁷ Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, quiumaabia Dios jaduhñ. Jaduhñ mäwiinätš hajxy je'e nebiä hoñaaxän. Coo tiu'uy, mäniä hotoyijä jaduhñ tøømbety, tijaty tøø piäda'agyii, y quiuunuu'xypä Dios jaduhñ. ⁸ Pøn høy ca'a cudiuumb, haxøøgtuum jaduhñ ñä'a nøcxø'owaambä. Jaduhñ mäwiinätš je'e nebiä naax ca'a hoybän, maa haagä haupty tiøømbetiän. Ño'py hajxy jaduhñ.

⁹ Hermanodøc, hoy mijs naamnä weenjaty tøø nja hadsähgø'oy, nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijs ja'a Dios jaançh tehñ yhoyp xpiuhbeda'añ, je'eguiøxpä coo ja'a mbojpa mgädieey hajxy xyajñähwaatsä. ¹⁰ Jaançh tehñ yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhñ. Jiahmiejch jaduhñ coo mijs hoy mgudiunñ, coo mijsä hermanodøc tehngajnä mbuhbety, je'eguiøxpä coo mijsä Dios mjahmiech. ¹¹ Jaduhñhøch njoot chocy coo hajxy hoy mgudiünät mäduhñtiä hajxy yaa mjogyhaty hädaa yaabä naaxwiin. Mäniä hajxy jim mnøcxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø xñäma'ayän. ¹² Cab hajxy mnänuuxø'owät. Jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä jäya'ayhajxy jecy quidiuunän, ja'a hajxy jim tøøbä ñøcxäbä tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhñ yajwiinwaanøøyy coo hajxy jim ñøcxät, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy miäbøcy tehngajnä.

¹³⁻¹⁴ Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy: "Tøyhájtøch miiçh nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwaambiøch nyaghi'igäambiøch miiçh." Hamdsoo cuhdjtcøxpä Dios jaduhñ miänaañ. Hiç, caj pøn møjcuhdjty miøødä nebiä Dios miøødän. ¹⁵ Yajtøjajtä Dios jaduhñ nebiä Abraham yajwiinwaanøøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hänäjty tehngajnä miäbøcy. ¹⁶ Ja'a Dioscøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhñ waambaty miäna'añ; y coo hajxy jaduhñ miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhñ pøn waamb miänaanä. Tødiägøøby jaduhñ. ¹⁷ Paadiä Dios jaduhñ miänaañ: "Tøyhájtøch tøø nyajwiinwaanøøyy coo nbuhbeda'añ",

neby hajxy jaduhñ ñajuø'owät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhñ miänaañ. ¹⁸ Jaduhñdsä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a hønnda'agy. Jaduhñdsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhajtäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedäänäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcamät. ¹⁹⁻²⁰ Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtüütäm tsajpootyp. Je'e jim tuumb teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän. Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo jim tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhñä tøyhajt hajxy hoy nmøødhajtämät coo hajxy jim homiänaajä xyghidäänäm.

7

¹⁻² Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hänajty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chiptuñän, mänitä Melquisedec hoy miøødnijøcubaadø'øyii. Mänitä Melquisedec miänaañ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añ. Mäduhñtiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñän, majc-hit jaduhñ piädaacy tu'cuhdujty. Mänitä Melquisedec piuhmooyy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hänajty tiuñ. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hänajty piäda'agy coo tiünät teedy. Y gobiernä hänajty jim tuumby maa ja'a cajpt xiøhatiän Salem. Jaduhñ miädia'agytiägøøy coo hajxy jootcujc yhity. Jaduhñdsä Melquisedec xiøø miädia'agytiägøøbiä coo hoy guiøbiernähaty. ³ Cab jaduhñ pøn ñä'ägädä najuø'oy pønä Melquisedec tiahajt tieedyhajt, pøn yhaphajt tieedyhajt. Cab jaduhñ pøn ñajuø'oy mänaa myiñ mänaa quiah, mänaa yho'cy mänaa tiägooy. Coo je'e tiuñ teedywiindsøn cøjxta'axiøø, jaduhñ mäwinäts je'e tiuñ nebiä Jesucristo tiuñän, ja'a Dios yHuung.

⁴ Cähxø'p jaduhñ coo ja'a Melquisedec mõjcuuhdujt hänajty jiaanč tehñ miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyy ja'a tu'hitpä, Mäduhñtiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñän. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhñ. ⁵ Y ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuumbä teediä, jaduhñ jim myiñ maa ja'a jecyquihdujtän coo hajxy piuhmo'owøøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitcøxpän. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty. ⁶ Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hänajty jiuuyhity miägu'ughaty. Hawiing hänajty tiuñ teedy. Pero puhmooyy je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduhñ yejc, ja'a Dios hänajty tøøbä yajwiinwaanø'øyäbä coo hänajty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añijäm ja'a Diösäm. ⁷ Y tøyhajt jaduhñ coo ja'a Melquisedec mõjcuuhdujt hänajty jiaanč tehñ miøødä. Cabä Abraham quihdujtt hänajty miøjjä nebiä Melquisedec quihdujtän. Hix, ja'a Melquisedec jaduhñ mänaañ coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbedät. ⁸ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitcøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyyä je'ebä, pero cabä Diosmädia'agy miäna'añ coo tøø yho'ogy. ⁹⁻¹⁰ Hoyyä Levíhajxy hijty jia tu'ñ teedy, cabä quihdujthajxy hänajty miäbaady nebiä Melquisedec quihdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hänajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levíhajxy hänajty yhaphajpy tieedyhajpy.

¹¹ Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnähwäatsämät. Paadiä Dios ja'a Cristo quiejy coo je'e tiünät teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän. Cabä tiuñ nebiä Aarønhajxy tiuuhñän. ¹² Coo ja'a Dios miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a tüunnät teedy, mänitä jecyquihdujtt yajtägajtspä. ¹³ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, yajtägajts ja'a jecyquihdujtt jaduhñ, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuuhñ teedy, hoyyä Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty. ¹⁴ Hix, ja'a Judä je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waamb miänaañ coo ja'a Judä yhap yhoc-hajxy tiünät teedy.

¹⁵ Y coo ja'a Jesucristo teedy tiuñ nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujtt tøø yajtägajtsnä. ¹⁶ Paadiä Jesús piädaacä teedy coo cøjxta'axiøø jiugyhada'añ. Cab jaduhñ yhity nebiä yaabä teedyhajxiän. ¹⁷ Jaduhñä Dios ja'a Jesús ñämaayy:

Cøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän.

¹⁸⁻¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a jecyquihdujtt hajxy xquia'a yajnähwäatsäm, paadiä Dios jaduhñ miänaañ coo quia'a tüunnät. Mänitä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coo hajxy hoy xyajnähwäatsämät. Mänitä Jesucristo hajxy jim xwiøonøcxäänäm maa ja'a Dioswiinduumän.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a miädia'agy jiaanč tehñ tøyhajttä. Jaduhñds jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ja'a Dios mänaañ coo ja'a miädia'agy jiaanč tehñ tøyhajttä; cábägä wyyiinmahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

“Cøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuhñän”, nømä Dios ja'a Jesús ñämaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waamb miänaañ. ²² Coo ja'a Jesucristo cõjxta'axiõõ yhida'añ, jaduñä tõyhajt hajxy nmõõdhájtäm coo hajxy maas hoy xya-jñhwa'adsáañäm quejee ja'a Moisés ja'a jecyquihdujt. Cab hajxy je'e xyajñhwaátsäm. ²³ Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy yho'ogy, mäñit hajxy ñiguiuwichii. Paady hajxy may tõe tiuunnä. ²⁴ Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaannä. Cõjxta'axiõõ jaduñ tiuna'añ teedy. Cabä wiinghäna'c ja'a tuung jaduñ yajmämähmõ'owa'añ. ²⁵ Cõjxta'axiõõ ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy jiaan'ch yajñhwa'adsaannä põñä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udõõjät ja'a Jesucristäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaañä.

²⁶ Coo ja'a Jesucristo jaduñ tiuñ teedywiindsõñ, jaan'ch tehñ yhoj hajxy jaduñ xñähgapxtuütäm. Ni mänaa wiinghäna'c hajxy jaduñ xquia'a ñähgapxtuütäm nebiä Jesúsän. Cabä Jesús tii pojpä tii cädieey ñä'ägädä mõõdä. Ni põñ jaduñ quia'a mäbaady nebiä Jesúsän. Nhaagä mõõdhájtäm pojpä cädieey hajxy. Jimä Jesucristo yhiñä tsajpootyp; mõjcuhdajt jim miõõd. ²⁷ Haa ja'a teedywiindsõñhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, jabom-jabomä animal hajxy yoxy. Jadúñäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät, mõõdä cu'ug piojpä quiädieeyhajxy. Jayõjp hajxy yoxy ja'a yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieeguiõõpä. Mäñit hajxy jiaac yoxy ja'a cu'ug piojpä quiädieeguiõõpä. Pero cabä Jesucristo animal mänaa yoxy. Hiõ, tähooc jaduñ ñiñähdujca coo yho'cy. ²⁸ Ja'a jecyquihdujt jaduñ mänaamb coo ja'a jáya'ayhajxy tiunät teedywiindsõñ, hoyõ pojpä cädieey hajxy jia mõõdä. Mäñitä Dios cujey miänaañ coo ja'a Jesucristo tiunät teedywiindsõñ. Ja'a tõyhajtä Dios jaduñ yejc coo jaduñ miänaañ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpä cädieey quia'a mõõdä.

8

¹ Hoorä, jadúñhõch tõe nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtuütäm tsajpootyp. Jim jaduñ tiuñ teedywiindsõñ. Hahooyhaamby jim yhäña'ay maa ja'a Diosän. ² Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtõjc hoybän, ja'a Dios yhädiuunäbä. Ca'a jáya'ayä je'e hädiuun. ³ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsõñ hädaa yaabä naaxwiinä, jaduñ hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yõxät, coo hajxy cõxiä wiinä quiuoyõ'owät. Jadúñäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsõñ tiuñ tsajpootyp, paady jaduñ ñiñähdujca. ⁴ Coo häxõpy yaa yhytä hädaa yaabä naaxwiin, cab häxõpy tiuñ teedywiindsõñ. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä, je'eds hajxy cuyoxõõby nebiä jecyquihdujt yhane'emiän. ⁵ Haa ja'a tsajtõjc yaabä maa hajxy tiuñänä, cab jaduñ miäbaady nebiä tsajtõjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtõjc hñajty quioja'añ, mäñitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Tsipecõxpä wittsajtõjc jaduñ mgõjät nébiõch jim nyaghijxiän tunguhduum coo mnähguixtú'udät." ⁶ Tõe ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdycy coo hajxy jim xyaghidáañäm tsajpootyp cõjxta'axiõõ. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhdújcäbä, maas hoy je'eduhñ quejee ja'a Moisés jecy yéjcäbä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsõñ quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéjcäbä, cab hajxy jaduñ xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jáda'ahatypän.

⁷ Coo hajxy häxõpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéjcäbä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxõpy tõe ñä'a yajcuhdycy. ⁸ Cabä Dios ja'a jecyjäya'ayhajxy quiumaayy je'eguiõõpä coo hajxy hoy quia'a cudiuuñ. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ja'a Dios jaduñ mänaamb:
Abaadaamb jaduñ coochä jáya'ayhajxy nmõõdyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä,
ja'a hajxy jim tsánaabiä judíos-naaxooty mõõd Judábä-naaxooty.

⁹ Maas hóyhõch jaduñ nmõõdyajcuhduga'añ quejeeõch ja'a yhap ja'a teedyhajxy nmõõdyajcuhdújcän mänäajõch hajxy jim hoy nwoobädsõmiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'a cudiuuñ nébiõch nja yajcuhdujquian.

Páadyhõch hajxy jaduhyä ñä'a ñähgueecnä, nõmä Dios miänaañ.

¹⁰ Coo jaduñ yhabáadät, mäñitõchä jáya'ayhajxy nmõõdyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsánaabiä judíos-naaxooty, nõmä Dios miänaañ.

Nyajñähixõ'owáambõch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy hamuumdu'joot jaduñ wyiinj-uõ'owät.

Mäñitõch hajxy jaan'ch tehñ yhoj xwyiingudsähgõ'owa'añ.

Hõõch hajxy ngu'ughadáannäp.

¹¹ Nägõxiõchä nmädia'agy hajxy xmiäbõgaanä ñämaj ñäbetiä.

Haagä mäbõgaamb hajxy jaduñ.

¹² Nyajñähwa'adsáañbõch ja'a piojpä quiädieey hajxy. Cábõchä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáañänä.

¹³ Coo ja'a Dios miäna'añ coo ja'a hawiinjemybiä tõe yajcuhdycy, jaduñ miänaambä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaannä.

9

¹ Jaduhnä jecyquihdujt myiimbä mädyii ja'a jäya'ayhajxy quiudiünäp maa ja'a chatjõc-hajxiän. ²⁻³ Jaduhndsä wittsajtõc hajxy jecy yhädiuñ. Coo ja'a wit hajxy yaghadødujcy, metscä cuarto jaduñ hoy miähmø'oy. Tu'naḡ hoy møj miähmø'oy; ja'a cūjpä muutsc hoy miähmø'oy. Ja'a cuarto møjpä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytjõc"; jiiibiä ceratoyõhñdy hajxy yaghijty møødä meexä maa ja'a cunuu'xychajcaagy hajxy hånajty yujcoñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytjõc maa ja'a Dios yhäña'ayän."

⁴ Ja'a orohaltar jiiiby hijt maa ja'a poom hajxy hånajty jioquiän, møødä cuhdujtcajä; oronähwopy hånajty je'e. Jiiiby cajäjooty ja'a orotu'ts yhiyty maa ja'a manä hajxy hånajty yaghtiän. Ja'a manä, je'edsä tsajcaagy hånajty xiøhаты ja'a Dios jecy quie'xäbä. Jiiibiä Aarón ja'a quiuhdajt yhiypä ja'a jecy wäämäbä. Jiiibiä tsaa yhiypä maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän. ⁵ Cajänähgøxpä querubín yhädiuunnaxyhajxy yhiyty "maa ja'a Dios yhäña'ayän." Jimä quieecthajxy quie'jõna'ay "maa ja'a Dios pojpä cädieey miee'xiän." Cábõch ngapxtøwa'añ nebiaty hädaaühmbä hijty tiuñ.

⁶ Coo ja'a wittsajtõc hajxy hånajty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiiby tiägøøchohnä maa ja'a møjcunuu'xytjõcän. Jiiiby hajxy jabom-jabom tiuunä. ⁷ Pero jiiiby maa ja'a muutscunuu'xytjõcän maa ja'a Dios hånajty yhäña'ayän, jagooyyä teedywiindsõñ hijty jiiiby tiägø'oy. Tähoõquiä haxxy hijty jiiiby tiägø'oy ja'a tu'ugjomjtpä. Coo hajxy hånajty jiiiby tiägø'owa'añ, jayõrpä animal hajxy hijty yagho'ogy. Mänitä animalnø'ty hajxy hijty jiiiby nõcxy quiuyoxø'oy muutscunuu'xytjõcgooty, ja'a piojpä quieädieeguiõxpähajxy, møødä cu'ugä piojpä quieädieeguiõxpähajxy. ⁸ Jaduhnä Dioshëpirtu hajxy xyajwiinjuøyyäm coo hajxy hoy nga'a tägøoyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduñhñtiä ja'a jecyquihdujt hajxy yajtuññä. ⁹ Jaduhñ hajxy jäda'anäbaadyñä nhjätäm. Je'enä animal hajxy xoxy; je'enä hajxy cõxiä wiinä quiuyoxø'oy. Paady hajxy jaduñ quiuhdujthatyñä, jaduhñac tyijy ja'a Dios jiaanč tehñ quiumay. Cab hajxy jaduñ nähwa'ač quiuhwa'ač, hoy hajxy jaduñ jia cuhdujthatyñä. ¹⁰ Jagooyyä ja'a quiuhdujthaty yhan'emy tijaty hajxy quiyäp yhä'ugäp, neby hajxy ñibiuj ñijie'edsøjät, neby hajxy yaa jiiäya'ayhädat hädaa yaabä naaxwiin. Pero yø'ø cuhdujt jaduñmbä, cab jaduñ tiuunä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdujnä, mädyii jaduñ tunaam̄b.

¹¹ Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaanč tehñ yajñähwäätsäm. Jaaya'ay jaduñ tüunnäp teedywiindsõñ jim tsajpootyp maa ja'a tsajtõc jaanč tehñ yhoybän. Ca'a jiiäya'ayä hajxy hädiuun hädaa yaabä naaxwiimbä. ¹² Tøø ja'a Jesucristo jim tiägø'oy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a tähoocagø'oyyä. Hamdsoo hånajty tøø ñiñähdugyii coo hõjts hånajty xñähho'tu'udäänäm. Cabä tii nø'ty quiuyoxø'oy maa ja'a yaabä tsajtõcän nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy xoxy, coo waj hajxy xoxy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm, paady hajxy jim nhidäänäm Dioswiinduum cõxta'axiøø. ¹³ Jaduhnä jäya'ayhajxy quiuhdujthaty, coo hajxy yho'ogø'oy, mänitä chivonø'ty wajnø'ty hajxy yajniñähxänicxyii. Mänitä wajcujiaam hajxy yajniñähwõjyii, ja'a hajxy hånajty tøø ñäno'ogø'oyäbä maa ja'a altarän. Jaduhñ hajxy ñiyajñähwa'ačhi. ¹⁴ Hoorä, ja'a chivonø'ty, ja'a wajnø'ty, cabä pojpä cädieey mänaa yajñähwa'ač. Ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xyajñähwäätsäm mänaa hajxy xñähho'tuütäm. Cabä Jesucristo tii pojpä cädieey miøødä. Cab jaduñ mänaa yho'ogaanä. Hamdsoo jim ñiñähdujtyä maa ja'a Dioswiinduumän. Jaduhnä nhaxøøgcuhdujt hajxy xyajñähwäätsäm, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy nmäbõjcämät.

¹⁵ Coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, paadiä Jesucristo hajxy xñähho'tuütäm, pønjatä Dios jaduñ wyiimbiiw. Xyajñähwäätsäm ja'a nbojpä ngädieey hajxy nebiaty hajxy tøø njäya'ayhäjtäm maa ja'a jecypiä yhiytiän. Y jim hajxy xyajñõcäänäm tsajpootyp nebiä Dios hajxy xyajwiinwaanõ'oyyäm. ¹⁶⁻¹⁷ Homiädyii testamentänoquiä, cahnä tiuungpaadyñä, jugyhajpnä jaaya'ay jaduñ. Coonä yho'ogät, mänitän ja'a nocy tiuungpaada'añ. ¹⁸ Paadiä Dios jaduñ miänaañ coo animal hajxy yoxät, mänaa ja'a jayõbhajtpä yajcuhduquiän. ¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a cu'ugä jecyquihdujt hånajty tøø quie'xy mo'oy, mänitä wajhuung yojxy møødä chivohuung. Mänitä ñø'ty hoy ñøødemøoyyä. Mänitä tsaptsmeegpõjt hoy piäda'agy nõ'ñøjooty møødä hisophaa'x. Mänitä cu'ug ja'a nõ'ñøø yajñähxänicxy møødä jecyquihdujttsaa. ²⁰ Mänitä Moisés miänaañ: "Haa hädaa nõ'tiä, hijxtahñd hädaaduhñ coo mijtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy." ²¹ Mänitä Moisés ja'a wittsajtõc ja'a nõ'ñøø hoy yajñähxänicxpä møødä tijaty hajxy jiiiby yajtumby mänaa ja'a Dios hajxy hånajty wyiingudsähgø'oyän. ²² Jaduhnä jecyquihdujt hijty yhan'emy cooc cõxiä nähwa'ačhi nõ'tyhaam. Coogä animal hajxy quia'a yoxät, cábägä piojpä quieädieey hajxy ñä'a nähwa'adsät.

²³ Haa ja'a wittsajtõc hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä tijaty jiiiby hijp tsajtõcgootiä, animalnø'tyhaamä Moisés yajñähwaach. Pero hõjtshjätäm, ni mänaa ja'a animalnø'ty hajxy xquia'a yajñähwäätsämät. Paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'tuütäm, jaduñ hajxy

nnähwáatsám. ²⁴ Tøø ja'a Jesucristo jim̄ tiägø'øy maa ja'a Dioswiinduumän. Jim̄ hajxy xñähgaxtúutäm. Ca'a yhädaa yaabä tsajtøgootiä tiägøøyy. Haa ja'a tsajtøjc yaabä, cab jaduhñ tiehñ miäbaady nebiä tsajtøjc jim̄ tsajpootypän. ²⁵⁻²⁶ Haa ja'a teedywiindsón hädaa yaabä naaxwiimbä, jomøjt-jomøjt jilby tiägø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän. Jilbiä animalnø'ty nõcxy quiuuoxø'øy. Pero ja'a Jesucristo, tähooquiä yho'cy. Cabä Dios jaduhñ miänaaŋ coo mayhooc yho'ogät. Coo yhabaaty, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm ja'a nbojppä ngädieeyhäjtäm. ²⁷ Ja'a Dios hajxy xquiuunú'xäm xpiädaacäm coo højts tähooquiä nho'ogäänäm. Mänitä Dios hajxy xyajtøyhajtyegäänäm. ²⁸ Jaanä tähooquiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämbä ja'a nbojppä ngädieeyhäjtäm. Tähoooyajñhwa'achä hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsám. Coo jadähoooc quiaädaactägatsa'añ, mänit hajxy jim̄ xyajñøcxäänänä maa ja'a Dioswiinduumän, pønjaty hånajty jaduhñ jii jøbhijxp.

10

¹ Haa ja'a jecyquihdujt, hijxtahnd hånajty jaduhñ hijp coo ja'a Jesucristo hajxy hånajty xñähho'tu'udäänäm. Nebiä jecyquihdujt hånajty yhane'emiän, jomøjt-jomøjtä animal hajxy jia yoxy. Pero ni pøñ hånajty quia'a nähwa'ach quia'a cuhwa'ach, pønjaty hånajty ja wi'i tiägø'owáambäp maa ja'a Dioswiinduumän. ² Coo hajxy häxøpy tøø jiaanč nähwa'ach tøø jiaanč cuhwa'ach ja'a piojppä quiaädieey hajxy, cabä animal hajxy häxøpy yojxnä. Tähooquiä hajxy jaduhñ cu yoxy, mänit jaduhñ cu yhooyøyy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøøyy coo pojppä cädieey hajxy quia'a mõødänä. ³ Pero coo animal hajxy hånajty jaduhñ yoxyñä jomøjt-jomøjt, ñajuøøby hajxy hånajty jaduhñ coo pojppä cädieey hajxy miøødä. ⁴ Hix, ni mänaa ja'a wajnø'ty ja'a chivonø'ty ja'a pojppä cädieey quia'a yajñähwa'ach quia'a yajcuhwa'ach.

⁵ Paadiä Cristo ja'a Dios ñämaayy, mänaa hånajty jaduhñ yaa tøø quiaäda'aguiän hädaa yaabä naaxwiin:

Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo ja'a animal hajxy tehngajnä yóxät.

Páadyhøch miich yaa xquiejxy hädaa yaabä naaxwiin cooçh yaa njäya'ayhädät, nébiøchä jäya'ayhajxy jaduhñ yaa nnähho'tú'udät.

⁶ Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy yoxy, nähwaatspä piojppä quiaädieeyhajxy jaduhñ.

⁷ Mänitøch nmänaaŋ:

“Dios, páadyhøch jaduhñ yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miich xñämaayyän,

neby jaduhñ jim̄ myiñän cujaay maa miich mmädia'aguiän ja'a høøhcøxpä”,

nømä Cristo ja'a Dios ñämaayy. ⁸ Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios jioot quia'a tsoçy coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a piojppä quiaädieey hajxy jaduhñ yajñähwaatsäp yajcuhwáatsäp. Høyyä jecyquihdujt jia hane'emy coo hajxy tehngajnä yóxät, cabä Dios jaduhñ quiuuy. ⁹ Jaduhñ miänaangombä: “Teedy, páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miich xñämaayyän.” Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Cristo hånajty jaduhñ yhane'ema'añ coo animal hajxy quia'a yojxnät, nebiä Tiedy miädia'agy jaduhñ quiudiünät. ¹⁰ Høyyä Jesucristo ja'a Tiedy miädia'agy jiaanč cudiunä coo højts jaduhñ tähooquiä xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsám.

¹¹ Jaduhñä jecyquihdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy jabom-jabom wyi'i yóxät. Hoy hajxy jaduhñ jia cudiunä, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwaach ñä'ägädä cuhwaach. ¹² Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojppä ngädieey hajxy hånajty tøø xñähho'túutäm tähooquiä, mänit hoy yhäñaaguiäda'agy maa ja'a Dios yhahooyhaampiän. ¹³ Jim̄ jaduhñ yhähixy coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ. ¹⁴ Tähooquiä hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojppä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsänä. ¹⁵ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo tiøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespiritu jaduhñ miänaambä maa jaduhñ cujaay myiñän:

¹⁶ Coo jaduhñ yhabädät, mänitøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nømä Dios miäna'añ:

Nyajñähixø'owáambibøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhñ hamuumdu'joot wyiin-juø'owät.

¹⁷ Mänit miänaangombä:

Cábøchä piojppä quiaädieeyhajxy mänaa njahmiedsäänänä.

¹⁸ Jaduhñds je'e, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojppä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsänä tähooquiä. Høyyä animal hajxy jia yoxyñä, cab jaduhñ choobaatnä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, maa ja'a jecyquihdujt myiñän, cabä cuhdujt pøñ miøødä coo jii-iby tiägø'owät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim̄ hoy ndägø'owáañänä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø hajxy xyajñähwaats tøø hajxy xyajcuhwáatsám ja'a nbojppä ngädieeyhäjtäm. ²¹ Je'eds hajxy jim̄

xñähgaxptúutäm Dioswiinduum. ²² Entonces, tsög hajxy jim tågöøyyäm Dioswiinduum. Tsögä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbójcäm coo ja'a cuhdújt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jim ndägöøyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy tøø xyajinhwaats tøø xyajcuhwáatsäm. ²³ Tsögä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mäbójcäm. Cab hajxy nnajtshixøøyyämät. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xmiø'owáañäm nebiaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøxiä wiinä xmiø'owáañäm. ²⁴ Tsög hajxy niguiapxwíjjäm neby hajxy maas hoy nniçhojç nnibia'häyøowämät hamiñ haxøpy, neby ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy ngudiüünämät. ²⁵ Jaduhñ hajxy nyajnajuoøyyäm coo miäwiingooñnä coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ. Paady, tsög hajxy nijiootcapxmøøpójcäm. Tehngajnä hajxy nhamugöøyyämät ja'a Dioscøxpä. Näje'e hajxy, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä mejtsnä. Cabä quiuhdujthajxy jaduhñ yhooyä.

²⁶ Coo hajxy tehngajnä haxøøg nwädíjtämät, hoyyä tøyhajt hajxy tøø nja wiinjuøøyyäm, cabä nbojpa ngädieey hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwáatsämät. ²⁷ Haxøøgtuumä Dios hajxy jaduhñ xpiaädaacämät maa ja'a jøøn tiøyyän, maa ja'a Dios miädsiphajxy yhitiän. Hochähgøøñä jaduhñ jiiyby. ²⁸ Pøñ jaduhñ ca'a cudiumb nebiä Moisés ja'a jiecycuiuhdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhñ yhixy mejtstägøøgä, tsipcøxp jaduhñ yagho'oga'añii. ²⁹ Maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumädowaannä pønjaty ja'a Dioshespiritu jaduhñ haxøøg nänøømb, ja'a mayhajt tuumbä, pønjatiä Dioshuung jaduhñ xøøghajp, pønjatiä ñø'ty jaduhñ häyoowhíjxäp, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia nähho'túutäm, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia yajinhwaats tøø xjia yajcuhwáatsäm. ³⁰ Tøyhajtä Dios jaduhñ miänaañ: "Høøçh jaduhñ nyaghawimbidaaumby." Chaadsä Diosmädia'agy miänángumbä: "Dios quiu'ug jaduhñ yajcumädowaambä." ³¹ Hochähgøøñä jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädowämät; je'eduhñ jugyhajp cøjxta'axiøø.

³² Naxy hajxy mdehm jiahmieädsät nebiä Jesucristo miädia'agy hajxy mmädoodsøhñän. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy hajxy hánajty mja tsaachpøcy hoyhoy. ³³ Näje'e hajxy myaghäyoowhíjxy cu'ughajc. Y mjootcapxmøøpøjpy hajxy hánajty pønjaty hánajty jaduhñ häyoowhíjxäp. ³⁴ Y mnäxuu'chp hajxy hánajty pønjaty hánajty tsumychánaaby. Mx-ooñdaacp hajxy hánajty, hoy hajxy cøxiä wiinä xjia pøjcä. Mnajuøøby hajxy hánajty coo hajxy jim mhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø. ³⁵ Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehngajnä hajxy mmäbøgät coo ja'a Dios hajxy xyhixyñä. Mjahmieäsp hajxy jaduhñ coo hajxy nøcxy jim mhidaannä tsajpootyp. ³⁶ Naxy hajxy mdehm miee'xtúgät, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mgudiünät. Jaduhñ hajxy mbáadät tijaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xmiø'owáañäm. ³⁷ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: Mobädajpä je'e quida'aga'añ pøñä Dios jaduhñ quiexaumby.

³⁸ Pøñä Diosmädia'agy hoy cudiumb, miäbøjpy je'eduhñ tehngajnä.

Pero coo ñajtshixø'øwät, cabä Dios quiumayaannä.

³⁹ Pero højtshájtäm, cab hajxy mänaa nnajtshixø'øwáañäm. Tehngajnä hajxy nmäbójcäm. Paadiä Dios hajxy xyhuuc yajinhwa'adsáañambä. Cab hajxy xyajcumädowáañäm.

11

¹ Coo hajxy nmäbójcäm, mänitä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nbaadaañäm mädyijaty hajxy njøbhíjxäm, hoy je'eduhñ quia'a ja cähxø'øgyñä. ² Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, coo hajxy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy.

³ Coo hajxy nmäbójcäm, jaduhñ hajxy nyajnajuoøyyäm coo ja'a Dios ja'a naaxwiin yajwa'añguiojy ja'a miädia'agyhaam, møødä madsa'a, møødä po'o, møødä xøø.

⁴ Coo ja'a Abel jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Hix, hoyyä Abel quiudiuuñ coo animal yojxy ja'a Dioscøxpä. Ja'a Caín, caj quiumaayyä je'eguiøxpä coo hánajty quia'a mäbøcy. Hix, cabä animal yojxy. Hoy jaduhñ coo ja'a Abel hajxy nbahíjxämät, hoy jecy jia yagho'cä. Hix, miäbøjcy ja'a Abel.

⁵ Coo ja'a Enoc jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Cabä Enoc ñä'a ho'cy. Jaduhyyä Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁶ Coo hajxy nga'a mäbójcämät, cabä Dios hajxy xquiumaayyämät. Tsipcøxp hajxy nmäbójcämät coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Y jaduhñ hajxy nmäbójcämät coo ja'a Dios piuhbeda'añ pøñä Dios wiingudsähgø'øwaamb.

⁷ Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñamaayy coo ja'a nøøgomdägoy ja'a naaxwiin hánajty quiøxy wiinyeegø'owa'añ, mänitä Noé ja'a Dios miädia'agy jaduhñ quiudiuuñä, hoyyä nøøgomdägoy hánajty quia'a ja cähxø'øgyñä. Mänitä barco cruundä yhädiuun. Jiibiä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhñ miäbøjcy, paadiä Dios jiaañch tehñ quiumaayy. Pero ja'a wiinghänä'c-hajxy, cab hajxy miäbøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.

⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy coo jim choonät ñaaxooty, coo jäguemnaax ñöcxät maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnáhdijjiän coo chänaadiaacpögät, miäböjc ja'a Abraham jaduñ. Mänit jim jiaanč tsohnä ñaaxooty. Nä'a nägoobä ñä'a tu'uböjnä. Cab hänäjty ñajuø'oy maa ñöcxät. ⁹ Coo ja'a Abrahamhajxy jim miejch maa ja'a Dios hänäjty tøø yajnáhdijjiän, cab hajxy tiehm chänaadiaacpöjcy, je'eguiøxpä coo hänäjty jäya'afñaaxootiä. Wittöogooty hajxy hänäjty chäna'ay. Pero miäböjpiä Abrahamhajxy hänäjty coo ja'a naax hajxy hänäjty mio'owa'afñii, neby hajxy hänäjty tøø yajwiinwaanø'oyijän ja'a Diósäm. Jaduhnä Abraham yhuung Isaac ñämäayyabä möødä yhoc-huung Jacob. ¹⁰ Hix, ñajuøöbiä Abrahamhajxy hänäjty coo hajxy hänäjty jim ñöcxa'afñ tsajpootyp Dioswiinduum. Cab hajxy hänäjty tijy miay coo ja'a naax hajxy quia'a tsoj mooyyä.

¹¹ Jaanä jaduñä Sara jecy miäböjpä. Tøø hänäjty miäjaanä mänaa ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piäadät. Y jaanč huungpaat ja'a Sara jaduñ je'eguiøxpä coo miäböjcy nebiä Dios hänäjty tøø yajwiinwaanø'oyän. ¹² Y ja'a Abrahamä, hoy hänäjty tøø jia mäjaanä, möjjooyy mayøoyy je'eduhñ. Tøø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduñ jiaanč tehñ miayøøñä. Cab hajxy jaduñ hoy yajmächowa'afñ. Jaduhñ hajxy miayyä nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

¹³ Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahnä hajxy hänäjty quioxy paadyñä mädyijiatä Dios hänäjty tøø yajwiinwaanø'oy. Pero miäböjc hajxy jaduñ. Najuøøby hajxy hänäjty coo hajxy hänäjty jim ñöcxa'afñ tsajpootyp. Paady hajxy xioondaacy. Najuøøby hajxy hänäjty coo hajxy hänäjty nä'a nägoobä wiädityñä. ¹⁴ Pönjaty jaduñ wädiip, cahnä tsänaadiaact hajxy piäadyñä. ¹⁵ Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu ñöcxtägajch hajxy je'e maa hajxy hänäjty tøø yhuuc tsohmbän. ¹⁶ Pero jimä jioot hajxy hänäjty hamuumdu'joot tøø piäda'agy tsajpootyp maa ja'a chänaadiaacthajxy hänäjty tøø yhahixøoyyän. Ja'a Dios jaduñ hahixøoyy. Cabä Dios miädsähdiuun ja'a Abrahamhajxy.

¹⁷⁻¹⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehmy coo yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä, miäbögaambiä Abraham hänäjty je'eduhñ, hoy ja'a yhuung hänäjty jia tu'equiä, hoyyä Dios hänäjty tøø jia mäna'afñ: "Möjø'owaamb mayø'owaamb miitč mhuung ja'a Isaac-hajpä." Nä'a joodhijx ja'a Dios ja'a Abraham jaduñ pø jiaanč cudiunaamby hänäjty jaduñ. ¹⁹ Miäböjpiä Abraham hänäjty coo ja'a yhuung hänäjty yagujyppiögäänä ja'a Diósäm. Mänitä Dios miänängombä coo ja'a yhuung quia'a yaghó'ogät. Jaduhñ mäwünäts ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähoc tøø jiuypioquiebän.

²⁰ Coo ja'a Isaac miäböjcy, paadiä Jacob ñämaayy möødä Esau coo ja'a hoybä ja'a weenbä hajxy piäada'afñ. ²¹ Coo ja'a Jacob miäböjcy, paadiä yhoc-huunghajxy ñämaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piäada'afñ. Ja'a José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøoyy. Cuhdajtcøxp hänäjty ñiguiuhdijyii. Ho'ogäänäp hänäjty je'eduhñ. ²² Coo ja'a José miäböjcy, ñajuøoyy jaduñ coo yhap yhoc-hajxy hänäjty jim cujcy choona'afñ Egiptonaaxooty. Paady jaduñ yhanehmy coo ja'a piajc miänöcxäxät. Ho'ogäänäp hänäjty je'ebä.

²³ Coo ja'a Moisés myiñguiahy jaanč tehñ yajxón, yu'uch hajxy yaghijty tægøögp'o. Hix, tøø ja'a gobiernä hänäjty hoy yhane'emy coo ja'a pigäna'c-huunghajxy quioxy yaghó'ogøöjät ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hänäjty chähgø'oy. Miäböjpiä Diosmädia'agy hajxy hänäjty. ²⁴ Coo ja'a Moisés miäböjpiä, miäböjc je'ebä. Cabä gobiernä hänäjty tieedyhaphadaannä, ja'a hänäjty jim tuumbä Egiptonaaxooty. ²⁵ Hamdsoo jaduñ miänään coo ween yhäyoowhixyii möødä Dios quiu'ughajxy näguipxy. Cab hänäjty jim miähmø'owaannä maa ja'a haxøögcuhdjyt hajxy wyl'i tiuñän. Cab hajxy hänäjty ñajuø'oy coo hajxy hänäjty jecy quia'a xoonä'agaannä. ²⁶ Cabä Moisés ja'a jioot jim piädaacnä maa ja'a xädo'ofñän jim Egiptonaaxooty. Maas jootcuj hänäjty ñijiäwøoyyänä coo yhäyoowhixøöjät ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Dios hänäjty quixaambiä. Najuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a hoybä weenbä mio'owa'afñijäm ja'a Diósäm. ²⁷ Coo ja'a Moisés miäböjcy, paady jim chohñä Egiptonaaxooty. Hoyyä gobiernä hänäjty jia jootma'ady, cabä Moisés ñä'ägädä tsähgøoyy. Tähooc'uböquä ja'a Moisés tiu'uböjnä. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty miäböjpy, hoyyä Dios mänaa quia'a ja hixyii.

²⁸ Coo ja'a Moisés miäböjcy, paadiä pascuaxøø yagjajtä. Jaduhñ yhanehmy coo ja'a tøghagø'ow nøty hajxy yajwiinxänicxø'owät, nebiä judíos quioobhuunghajxy quia'a yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Dios ja'a mioonsä tsajpootyp tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä, pönjatiä nøty hänäjty tøø quia'a yajwiinxänicxø'oy ja'a tøghagø'ow. ²⁹ Coo judiøshajxy jaduñ miäböjcy, mänitä Dios ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduñ ñaxø'owät tø'dostuum. Mänitä Egiptobä-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaambiä. Mänitä Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombä. Cøjxä Egiptobä-jäya'ayhajxy ñöøho'ogø'oy.

³⁰⁻³¹ Coo ja'a judioshajxy miäböjcy, paadiä cajpt hajxy juxtuyc-hooc jiuhyohwiädijty ja'a xohajpä Jericó. Mänitá tsaaumuuch piuumnä. Je'e hánajty curaahajp wäditiä maa ja'a cajptän. Cöjxä jáya'ayhajxy jiiyby yho'nä, ja'a hajxy hánajty ca'a mäböjpä. Coo ja'a quixy Rahab miäböjcy, hoy hánajty jia tuñ maa ja'a burdelän, paady jaduhñ quia'a ho'cy, je'leguioxpä coo ja'a judios hánajty tøø yu'ñh, ja'a hajxy hánajty wädijpä hixøøbiä woodsøøbiä.

³² Coo cu ñäbaadøøy, cu nmädiacyhöch ja'a Gedeón, ja'a Barac, ja'a Sansón, ja'a Jefe'te, ja'a David, ja'a Samuel, møødá Dios ja'a quiugexyhajxy. ³³ Coo hajxy miäböjcy, paadiä miädsip ja'a ñaaç hajxy hoy miämähmøyyanä; paady hajxy hoy guobiernähajty; paadiä Dios hajxy xpiuhbéjtäm nebiaty hajxy hánajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm; paady hajxy quia'a leontsu'tsä; ³⁴ paady hajxy quia'a tooy møjjøønhajjooty; paady hajxy quia'a cuhbujxä. Ja'a häna'c-hajxy ca'a møçpä, mänitá mäjaa hajxy piaaty mänaa hajxy hánajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy yajmäjädaacy, hoyyä miädsiphajxy hánajty jia nämayyä. Nä'ägä yajpäyø'c hajxy je'e. ³⁵ Jii ja'a to'oxiøj-c-hajxy hánajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay jiuypiojcy.

Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaachtiunøøyyä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty quia'a nä'ägädä najtshixø'owa'añ, mänit hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hánajty ñajuø'oy coo hajxy jiuypioğa'añ, coo hajxy jim ñøçxa'añ tsajpootyp. ³⁶ Näje'e hajxy wyiinwohnä wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e cø'øxoch. ³⁷⁻³⁸ Näje'e hajxy quihuga'tsä, näje'e hajxy jioø'wa'xä, näje'e hajxy quihubujxä. Jim hajxy hánajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim hajxy hánajty näje'e chäna'ay tsaa-jutjooty. Cabä howyit hajxy hánajty miøødá. Meeghac chivohac hajxy hánajty wyithajpy. Jaguiay hajxy hánajty yhyty. Xøøghájtäp hajxy hánajty, häyoowhújxäp hajxy hánajty. Paady hajxy hánajty jaduhñ jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miäböcy. Jaanç tehñ quiumäayyäp hajxy hánajty ja'a Diósäm. Cabä Dios jaduhñ quiumay pøñ ca'a mäböj. ³⁹ Hoy hajxy jia cumaayyä, cab hajxy miooyyä mädyiijatiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanøø'oy. ⁴⁰ Jäguemlä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'owäañäm. Paadiä jecyjiäya'ayhajxy quia'a tsoj mooyyä, näguipxiä Dios hajxy jaduhñ xmio'owäañäm møødá jecyjiäya'ayhajxy.

12

¹ Tsögä jecyjiäya'ay hajxy jaduhñ pahíjxäm nebiä Diosmädia'agy hajxy miäböjquiän. Tsögä haxøøgcuhdujt hajxy najtshixøøyyäm. Tsögä nhamdsoo cuhdujt hajxy høxhíjxäm. Je'eduhñ wiingtuum xjia wi'i' wioonøçxäänäm. Tsög hajxy tehngajnä cuditiunäm nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm. ² Tsögä Jesucristo hajxy hamuumbu'joot pahíjxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnahixøøyyäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäböjçämät. Höçhähdiuumnä ja'a Jesús mähdiøjc jaduhñ yho'cy cruzøxp. Pero ñajuøøby hánajty je'eduhñ coo hánajty jim nøçxy xioonda'aga'añ tsajpootyp. Jim jaduhñ yhäñaañä maa Dios yhahooyhaampiän.

³ Tsögä Jesucristo hajxy jahmiejtstääcäm coo jiaanç tehñ chaachpøjcy. Ja'a cahwi-indøyhäna'c-hajxy jaduhñ jatcøøyy. Miece'xtujc ja'a Jesucristo jaduhñ. Tsög hajxy jaduhñ pahíjxäm; jaduhñ hajxy nga'a jootmayháltämät. ⁴ Hoyyä haxøøgpä hajxy xjia mädsipháltäm, cahnä hajxy jaduhñ xyaghó'cäm. ⁵ Ja'a Dios hajxy jaduhñ xjiootcapxmøçpøjçäm maa ja'a miädia'agy cujaay myiñän:

Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyä Dios tøø xjia yajcumädoy.

Hoy xjia hoy, ca'a mjootmayhaty.

⁶ Miägapxy yhanehmäbiä Dios pønjaty chojpy; yajcumädooby pønjaty yhuunghajpy.

⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyajcumädöwät, mmeex'tuğäp hajxy jaduhñ. Hopiønnä yhuung yajcumädoy. ⁸ Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy nägøxiä; y pø caj mijts jaduhñ xyajcumädoy, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xquia'a huunghaty. ⁹⁻¹⁰ Ja'a hajxy needyháltämä hädaa yaabä naaxwiimbä, nwiingudsähgøøyyäm hajxy jaduhñ, hoy hajxy hijty xyajcumädöowäm mänaa hajxy tøø nmuutsc-háltäm. Paady hajxy hijty xyajcumädöowäm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäböjçäm. Hoorä, tsögä nDeedyháltäm hajxy mädia'agymiäböjçäm, ja'a jim tsajpootypä. Mänit hajxy jim xyaghíjtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädöowäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmäböjçämät, nebiä hawa'adstuum hajxy jaduhñ hoy nhíjtänät nebiä Dios yhiätän. ¹¹ Tøyhajt hajxy ndsaachpøjçäm mänaa ja'a Dios hajxy xyajcumädöowäm. Nbatäm ja'a tsaachpä hajxy jaduhñ. Pøñ jaduhñ mäbögaamb hamuumdu'joot, cab jaduhñ waamb miäná'anät, hoy hánajty jia tsaachpøcy. Maas hoy jiäya'ayhadaannä. Maas jootcujc yhidaannä.

¹² Naxy hajxy mdehm ñijiootcapxmøçpøgøjät neby hajxy jaduhñ hoy mio'oy mnáxät. ¹³ Mhøxtä'awäp ja'a hodi'u hajxy, nebiä hermanodøjc hajxy jaduhñ hoy xpiawädítät, neby hajxy jaduhñ quipxy xquia'a padu'udägóyyät.

¹⁴ Naxy hajxy hoy mdehm yhidät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Hoy hajxy mjäya'ayhadät. Pøñ hoy ca'a wädijp, cab jim ñøçxa'añ Dioswiinduum. ¹⁵ Tehngajnä hajxy mnigwieendähadøjät,

neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägöyyät. Coö pøñ jaduhñ tiu'udägöyyät, je'e jioot ca'a tsojp coö piuhbedóowät ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adóowät. Coö hajxy haagä jaduhñ njatc'owät, pues nägøxiä hajxy jaduhñ mmá'adat. ¹⁶ Cab hajxy mhaxøgwädítät. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäy'ogät. Jaduhñä Esau jecy jiatcøoyy, coö hñanjty yäho'ogyii; yajwiingubøjc ja'a ñädeedy ja'a cay. Paadiä ñädeedy hñanjty miøødä, coö hñanjty quioobhuungä. Mo'owänañp hñanjty jaduhñ cøxiä mäduhñtiä ja'a tiedy hñanjty miädsäna'ay. ¹⁷ Y coö ja'a Esau jioot hñanjty chocy coö cøxiä mio'owóowät ja'a tiéediäm, cab tii ñä'a mooyy, hoy jia jøoyy. Hamdsoo jaduhñ quia'a niyaghoyøoyyä.

¹⁸⁻²² Ja'a Moisésajxy, jequiän hochähgøñäbä hajxy jim yhiixy miädooyy maa ja'a tunän ja'a xøhajp Sinaí. Ja'a pojtaxä'a hajxy yhiix møødä jøøn jim maa hñanjty jiaañch tehñ wyiingoodsän. Mänit hajxy miädooyy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooyy coö ja'a Dios quiapxy. Hochähgøñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhñä Dios yhanehmy coö hajxy hotyjatiä quihgá'adsät tijaty jim mejtsp maa ja'a tunän, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujä. Mänitä Dios hajxy miänuu'xtaacy coö quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgøñä. "Jaanth tehñ chähgøbøich, paady ndsäyuy", nømä Moisés miänaañ. Pero jim tsajpootyp jim Dioswiinduum, cab jim yhochähgøñän. Siön jim xiøhaty maa ja'a Dios yhäna'ayan. Jaduhñ jim xiøhajp, ja'a Jerusalén tsajpootyp. Tøø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmi'ooy coö hajxy mwiingudsähgø'owät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim xioonda'agy Dioswiinduum. ²³ Jimä Dioshuung yhaañämähajxy tiu'ugmucy ja'a xiøøhajxy tøøbä yajcujaa'yijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats yajcuhwaatsä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy jim xwyiinmahñdyhixäänäm. ²⁴ Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm nebiä Dios hajxy tøø xmiøødyajcuhdújcäm hawiinjemy. Coö ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä Dios yaghawiimbijty. Pero coö ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, xyajnahwaats xyajcuhwaatsäm ja'a Dios ja'a nbojpa ngädieey hajxy.

²⁵ Coö ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a mabøjcy hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy yajcumädoowä. Hoorä, coö ja'a Dios hajxy xyhamdsoo hanéhäm jim tsajpootyp, maas hanaxiä hajxy jaduhñ njájtämät coö ja'a miädia'agy hajxy nga'a mabøjcämät. Entonces, tsøg hajxy hamuumdu'joot mabøjcäm. ²⁶ Coö ja'a Dios jecy quiapxy, mänit y naaxwiin yajtsäyuyy. Jaduhñ tøø miänaannä coö cøxiä yajtsäyuyyaannä jadähooc møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. ²⁷ Jaduhñ miädia'agytiägø'oy coö ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty tøø yhädiuñ møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. Pero mädyijaty jim tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ. ²⁸ Tsøgä Dios hajxy nämäyayäm Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coö hajxy jim xyaghidäänäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøyyämät. Jaduhñ ja'a Dios haxya xquiumäyayämät. ²⁹ Yajcuhdägoobiä Dios je'e tijaty jaduhñ quia'a cumaaby.

13

¹ Tsøg hajxy hamuumdu'joot niçojc nibia'häyöowäm nebiä tu'ugpuhya'aybän. ² Coö pøñ miädsät maa ja'a mdøjcän, hamuumdu'jootä mjøøñ mdøjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy tøø tiøjmo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohmä. Cab hajxy hñanjty ñajuø'oy pø Dios mioonsähajxy je'e.

³ Mbuhbedäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsumy, møød hajxy häyoowhíxäbä. Hix, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmøødmabøcy.

⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coö jäya'ayhajxy ñimiøødsäna'awóowät ja'adio'oxy. Cab jaduhñ yhooyä coö ja'a mmäg'ughajpä tiø'oxiøjc jaduhñ mnä'a wi'i yhäyoowhíxät, coö ja'a Dios jaduhñ xñä'a yajcumädöwät.

⁵ Cabä xädø'øñ hajxy mwili piøcjuø'owät. Jootcujcä xädø'øñ hajxy mmähidät, mäduhñtiä hajxy mmøødä. Tøø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähgüe'egäänäm. ⁶ Paady hajxy hamuumdu'joot nmäänäänämät:

Ja'a Diøshøch jaduhñ xpiuhbejp.

Cábøch jaduhñ pøñ ndsähgø'oy, hoñépiøch hajxy cu xjia tun.

⁷ Mbahixäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xyajnahixø'oyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy. Hoy hajxy jiaañch tehñ jiäya'ayhajty.

⁸ Cabä Jesucristo ja'a quihdujt mänaa yajtägach. ⁹ Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubøgät. Coö ja'a Dios hajxy xchøjcäm, maas hoy jaduhñ coö ja'a miädia'agy hajxy nmabøjcämät. Näje'e hajxy ñajtsapxø'oy cooc tyjy yhamajtscä, cábcä tii mdsú'udsät mgáyät. Pero yø'ø cuhdujt jaduhñä, caj yø'ø xpiuhbedät.

¹⁰ Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä miädia'agy hajxy jaduhñ nbanøcxäm. Pero pøñä jecyquihdujt panøcxnä, cabä cuhdujt hajxy miøødä coö ja'a Jesucristo hajxy pianøcxät. ¹¹ Jegyhajty ja'a teedywiindsøn animalnø'ty hajxy hijty quiyuoxø'oy maa ja'a muutsunuu'xytiøjcän, nebiä piojpa quidiiey hajxy jaduhñ ñähwa'ads quihwá'adsät. Mänitä animalho'ogy hajxy hijty nøcxy ño'ogy cajtpa'a. ¹² Jaanä jimä Jesús hoy yho'pä

cajptpa'a. Jaduhñ hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpa ngädieyhájtäm. ¹³ Tsögä jecyquihdujht hajxy najtshixóyyäm. Tsögä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm, hoyyá cu'ug hajxy xjia xóøghájtäm. ¹⁴ Haa hädaa yaabä naaxwiinä, caj jiega'añ. Pero jim njoot hajxy nbädaácäm tsajpootyp. ¹⁵ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgóyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsög hajxy tehngajnä mänáañäm coo ja'a Dios miójjä jiaančhä. ¹⁶ Naxy hajxy hoy mdehñ jiäya'ayhádat. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghänäc hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduhñä Dios hajxy xjiaanč tehñ quiuományät.

¹⁷ Mmábójcäp ja'a copc-hajpä miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduhñ neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Najuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'añijäm ja'a Diósäm. Naxy hajxy mdehñ miábógät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduhñ yhidät jootcujc. Coo hajxy mga'a mábógät, cab hajxy hñanjty jaduhñ tøø mniyaghoyø'oyii.

¹⁸ Mdúnäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøchcøxpä. Hóyhøch nwädity. Chójpíøčhä njoot cooçh homiánaajä hoy nwädítät. ¹⁹ Chójpíøčhä njoot jaduhñ cooçh jim jadähooç nnøcxtägátsät maa mijsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooçh jim ween xyajncxy.

²⁰ Jootcujcä Dios hajxy xjiaanč tehñ yaghíjtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagju-jypiøjtägajts, ja'a nWiindsønähájtäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøødyajcuhdújcäm ja'a hawiin-jemyguiuhdujht mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cabä jemyguiuhdujht mänaa tiägatsaannä. Homiánaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendähájtäm. ²¹ Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ hoy myajtúunät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios hajxy xquiuományät. Cøjxta'axiøø tsög hajxy jaduhñ mänáañäm coo ja'a Jesucristo miójjä jiaančhä.

²² Hermanodøjc, cab hajxy mdsippadá'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägäpaxy tøø nhane'emy. ²³ Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsømmnä maa ja'a pujxtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänítøch jim nmødhádät maa mijtsän.

²⁴ Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a høøchcøxpä møødä hermanohajxy nägøxiä. Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts jaduhñ.

²⁵ Weenä Dios hajxy jaduhñ xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Amén.

Santiago

¹Høøeh xøhajt Santiago. Ja'a Diostúunghøch nduumby. Ja'a Jesucristo, je'eeth nmäduumby. Hermanodøjc, mijts'hajxy nyajpoo'xyp, mijts jäguemnaaxtsohmä.

²⁻³Coo hajxy mänaa mhäyohmbáadät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hijxnä. Tehngajnä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo hajxy xyhixy. Y coo hajxy mjaac häyohmbáadät, maas hoy hajxy mmäbøgät. Tøyhajt je'eduhñ, paady hajxy mjootcugø'owät. ⁴Coo hajxy maas hoy mmäbøgät, pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät.

⁵Coo pøn quia'a najuø'owät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios miänuu'xta'agy, mäniä wiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios hajxy tii nmäyujwáanamät, mäniit hajxy cøxiä xmiøoyyämät, y cab hajxy waamb xñämäayyämät. ⁶Ween hajxy hamuumdu'joot nmänuu'xtáacäm. Cab hajxy nmánáanämät coo hajxy xquia'a mo'owáanäm. Pøn tu'joot ca'a mäbøjp, cabä jäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä mejjiän coo ja'a poj yagja'tsyo'oy. ⁷⁻⁸Hix, mejtstu'u ja'a wiinmahñdy miøødá. Cabä tu'hityä yhity. Cab hoy wiädity. Cab tii wiinmahñdy mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wiinmahñdy mejtstu'u miøødá.

⁹Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm, jootcugø'owäp je'eduhñ. ¹⁰⁻¹¹Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a hajoodhájnät, ná'ägä jootcugø'owäp je'ebä. Hix, jaduhñ mäwíinäts ja'a mäyøøjäya'ayhajxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jiobø'oy; pero coo quiujyxiøøjø'oy, mäniit ñi'xnä. Mäniit ñähgahnä. Jaduhñsä mäyøøjäya'ayhajxy quiuhdägoyyaambä. Yhøxho'ogaamby hajxy tijaty hajxy miämäyøøhajpy.

¹²Jootcujc hajxy yhity pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä miädia'agy ca'a mäbøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jahmiejtsp, cøjxta'axiøø hajxy yagjuyghada'añii nebiä Dios jiygyhatian, nebiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaañøøyyäm. ¹³Coo ja'a mjoothajxy chøgät coo hajxy haxøøg mjatcø'owät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xyag-jatcø'owa'añ. Hix, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'oy. Y caj mänaa miäna'añ coo hajxy haxøøg njatcø'oyyämät. ¹⁴Ja'a mhamdsoo copc xyajtägøyyäp. ¹⁵Hix, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsømy. Y coo pønä pojpä cädieey tehngajnä tiünät, jiiby yhäda'aga'añ haxøøgtuum.

¹⁶Hermanodøjc, ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ¹⁷Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä, Dios hajxy pedyii xmiøoyyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhñ cunuux ja'a jajpä ja'a tsämaambä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach. ¹⁸Hamdsoojoot ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hodium je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady hajxy jaduhñ xquiumäayyäm.

¹⁹Hermanodøjc, homiänajä ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädo'wá'anät; pero hodiägaamby hajxy mdaj mnäyät coo hajxy hänäjty mgapxa'añ mmädia'aga'añ. Y cab hajxy mjootmä'adät. ²⁰Coo hajxy njootmä'tämät, cabä Diosmädia'agy hajxy nyajtuungpáatänä. ²¹Cøxy najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, neby hajxy madiu'u haxøøg mjatcø'oyän. Mee'xxieemy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät, ja'a hajxy tøø mmädøyyäbä. Y coo hajxy mjaançh mäbøgät hamuumdu'joot, mäniit hajxy jaduhñ mnähwá'adsät.

²²Mgøxy cudiünäp ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Coo hajxy mnähmädoonáxät, cab hajxy jaduhñ mnä'ä yajtuungpaady, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy myajtuungpaady. ²³Pønä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiudiüñ. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahijxnaxiyijän hijxtjooty. ²⁴Paquiä jaduhñ ñiyhahijxnaxiyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jiojp quiahxø'øgy. ²⁵Pønä Diosmädia'agy tehngajnä jahmiejtsp, pøn hoy cudiumb, jootcujc jaduhñ yhida'añ. Hix, hodium piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

²⁶Pønjaty mänaamb cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'oy, y nä'ä nägoodä hajxy ñä'ä capxtägoy, xiøøbä hajxy ñä'ä mäna'añ cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'oy. ²⁷Coo ja'a yaamghuung hajxy mbuhbedät møødá yaamgto'oxy, coo hajxy hänäjty tii yajmaajiaty, y coo hajxy haxøøg nga'a wädítät, mäniit hajxy myajcähxø'øgät coo Dios hajxy mjaançh wiingudsähgø'oy.

2

¹Hermanodøjc, paadiä Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo jim yhity tsajpootyp maa ja'a jajpä tsämaambä miøødän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøñhätäm. Cabä yhahixø'oy coo pøn mxøøghádät.

²⁻⁴ Tsog hajxy mädiäcäm, coo jäya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtøjc-hajxiän, tu'ug mäyöbä, tu'ug häyoobä, tu'cuhdajt hajxy nämetsc mwiiingudsähg'öwät, hoyyä mäyöbä oroc'öjädshfıdy hänajty jia mөөdä, hoyyä howyit hodiucxy hänajty jia mөөdä. Cabä häyoobä hajxy mxөөghädät, hoyyä howyit hodiucxy hänajty quia'a ja mөөdä. Hoorä, coodsä häyoobä hajxy mnämá'awät: "Jii miich huuc täna'aw", o coo hajxy mnämá'awät: "Jii miich mhäna'awa'än naaxwiin", y tөө ja'a mäyöbä hoyhänabejt hajxy hänajty mmo'oy, myajcähxöp'py hajxy jaduñ coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Cähxöp'p jaduñ coo ja'a häyoobä hajxy tөө m'ga'a näxuuch.

⁵ Hermanodøjc, huuc mäadow hädaa mädia'agy hajxy. Pönjaty häyoob hädaa yaabä naaxwiin, Dios tөө yajnáhdijy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböğät hamuumdu'joot, coo hajxy jim ñöcxät cөxp tsajpootyp. Jim hajxy ñöcxa'än nägöxiä. Pönjatiä Dios tөө jiahmiech tөө pia'häyoy, Dios jaduñ tөө yajwiinwaan'öy coo hajxy jim ñöcxät. ⁶ Pero mijts, mxөөghajpy hajxy ja'a häyoobädøjc. Hoorä, ja'a mäyөөdøjc-hajxy, xchaachtuumb mijts jaduñ. Pawich pajädty mijts xyajnöcxy hagujy. ⁷ Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanöcxäp, y je'e ja'a mäyөөdøjc-hajxy wyiinwohmby.

⁸ Dios mänaamb coo ja'a mmäjöön coo ja'a mmädøjc mdsögät mba'häyöwät nebiä mni'x nebiä mgopc mdoquian. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ miimb. Bueno, pө mjaanč cudiüünäp ja'a Dios miädia'agy jaduñ, hoy jaduñ. ⁹ Pero coo ja'a häyoobädøjc hajxy mxөөghädät, haxөөg hajxy jaduñ mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ mänaamb cooc yxaxөөgä. ¹⁰ Pönä ley hoy tөө jia yajtuñ, pө weentiä tөө tiu'udägoy, jaanč tehñ miøj tөө quiuyo'oy'öy. ¹¹ Dios jaduñ mänaän, coo ja'a mhamdsoo to'oxiöjč hänajty jyiñän, cabä wiingto'oxiöjč mmoöhdhidät. Jaanä jaduñ miänaambä coo m'ga'a jäya'ay-yagh'ogät. Tsөг hajxy mänaänäm, pө tөө mjäya'ay-yagh'ogy, tөө ja'a ley jaduñ m'ga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiöjč m'ga'a ja mөөdhity. ¹² Hoy hajxy ngapx nmädiäcämät, hoy hajxy njäya'ayhätämät nebiä Jesucristo hajxy xyanéhäm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hix, xyhixäänäm jaaya'ay njoot ngopc-hajtämhajxy pө hoy hajxy njaanč jäya'ayhätäm. Xpiuhbedäänäm hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhätämät. ¹³ Pönjatiä jäya'ay näxuut'sp, je'e hajxy päda'agäänäp hodium. Cab hajxy yajcumädowa'añii. Pönjatiä jäya'ay ca'a näxuut'sp, je'eds hajxy yajcumädowaänäp. Cab hajxy näxuut'stägatsa'añii.

¹⁴ Hermanodøjc, näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hajxy miäböcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nébiäc tyijjiäda'aduñ yhuuc nä'a nähwá'adsät. ¹⁵⁻¹⁶ Coo mijts hermano nä'a nägoobä mnämá'awät: "Nöcx hajxy jootcujc wädit; päg'öw jöcxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhü'ugät", y cab hajxy hänajty tii tөө mmo'oy, hoy hajxy hänajty tii quia'a ja mөөdä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mgöhdajt hänajty yhooyä. ¹⁷ Coo pөн miäná'anät cooc tyijy hoy wyl'i pianöcxy, pero cabä quiuhdujt nä'a hoyyäbä, xiөөbä jaduñ nä'a mäna'añ cooc tyijy hoy pianöcxy.

¹⁸ Pero coo pөн miäná'anät: "Miich mahñdy hoy mbanöcxyp; hөөch, hóyhöch nguhdajt", hөөch hijxtahnd yaghjxác pө hoy mjaanč panöcxy, hoy m'ga'a ja yajcähxöp'py pө hoy mguhdujt. Hөөch, coөch nguhdajt yhooyä, nyajcähxöp'piöch jaduñ coөch hoy njaanč panöcxy. ¹⁹ Miich mänaamb coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduñ coo jaduñ mnäná'anät. Pero jaduñdsä möjcu'uhajxy miänaambä y chähgөөby hajxy je'e. ²⁰ Nej, caj miich mnä'ägädä wiinjuo'owa'añ, xiөөbä mja nä'a mäna'añ coo mmäböcy, pө cabä mguhdujt nä'a hoyyä. ²¹⁻²² Abraham hөjtс hijty nhaphätäm ndeedyhätäm. Mänitä Dios ja'a Abraham nämaayy coo ja'a yhuung yöxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduñ nämaayyä coo ja'a yhuung yöxät, nebiä Dios jaduñ wyiiingudsähg'öwät. Jiaanč cudiunaambä Abraham hänajty jaduñ. Coo jiaanč ja cudiunaañ, paady hodium piädäcänä. Cähxöp'p jaduñ coo ja'a Diosmädia'agy hänajty jiaanč mäböcy. ²³ Tөjajtä Diosmädia'agy jaduñ nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäböjčä, paadiä hodium piädäcänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hänajty miägu'ughadyii.

²⁴ Jaduñds je'e, paadiä Dios hajxy hodium xpädäcänä coo hajxy hoguihdujt nytjüünäm, coo hajxy hoy nmäböjčäm. ²⁵ Jaduñnä quixy Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jäya'ayhajxy miejstaacy maa ja'a Rahab tiöjčän. Hixöby woodsөөbiä hajxy hänajty wiädity. Mänitä Rahab miäbuhbejty. Mänitä tu'u hajxy wiingpä yajnáhxөөyyä. Paadiä Rahab piädäcänä hodium, hoyyä howyiinmahñdy hänajty tөө quia'a ja mөөdhity. ²⁶ Entonces, coo hajxy mnänäänämät cooc tyijy hajxy hoy nmäböjčäm, pero cabä nguhdajtthajxy yhoyhätäm, xiөөbä hajxy nnä'a mänaänäm coo hajxy hoy nmäböjčäm. Cab jaduñ choobaady coo hajxy nä'a nägoobä mnänäänämät cooc tyijy hajxy hoy nmäböjčäm; hөxtähmätс ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

3

¹ Hermanodøjc, ca'a hajxy mwil'i ñiwyiindsönbäda'agyii. Hix, pөнjaty hoy ca'a yajnähixөөby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diösäm. ² Madiu'u hajxy ngapxtägöooyäm nägöxiä.

Põn ca'a capxtägooby, ca'xiä Diosmädia'agy jiaanč tehñ quiudiun̄. Ni nej quia'a jatcø'oy. ³ Paadiä cuayy freno hajxy nbäädacäm coo hajxy ween miädia'agymiäböcy neby hajxy jaduñ hoy yó'oyät. ⁴ Jaanä jaduñduhmbä, ja'a barcotimón, chuucpä hajxy yajmäyohby, hoy ja'a barco jia hamõjjä, hoy møc jia pabojy. ⁵⁻⁶ Y yø'ø haaw, hoy jia muutscä, jaduhyä jäya'ay nä'ä jaanč tehñ miägäpxtägoobiä møj may. Jaduñ mäwinäts yø'ø haaw nebiä jøñän. Coo ja'a yuuc tioyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy chohndä'agy. Yø'ø haaw, jiaanč tehñ miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägöyyät. Y ja'a mõjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägoöyyäm. ⁷ Hoñä'ä mädyii animalä hajxy hoy nyajmaaxøöyyämät, caa, muuxy, tshñdy, møødä mejjioty-tsänaabiä. ⁸ Pero yø'ø haaw, cab hoy miaaxø'owa'añ. Haagä haxøøgpä jaduñ miøød. Je'eduhñ xyajtägööyyäm maa ja'a Dioscøpän. ⁹⁻¹⁰ Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtuunäm coo ja'a Diosteedy hajxy ngäp xpäatäm. Jaanä je'e hajxy nyajtuunäm coo ja'a jäya'ay hajxy nnähõjjäm, ja'a Dios yajmägunuu'xøöyyäbä ja'a yhEspiritu. Hermanodøjc, caj yohoyä coo hajxy mejtstu'u njäya'ayhäjtämät. ¹¹ Hix, maa tu'ugpä nõøgopcän, cabä nõø wiingä tågach xiee'xy. Tu'tu'uyyä nä'ägädä xee'xy. ¹² Jaanä jaduñduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty; cabä aceituna miädøømhado'oy maa ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a mäðøømhado'oy maa ja'a tsatypän. Y cabä hoñøø jim̄ mbäädät maa ja'a taamdsnøøgopcän.

¹³ Põn wiinmahñmech maa mijtsän, ween hoy jäya'ayhaty neby jaduñ yajcähxø'øgät coo hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jäya'ayhaty. ¹⁴ Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ coo hodiung hajxy miø'owøøjät, coo wiinghäna'c quia'a mo'owøøjät, je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy jiaanč tehñ jiaty hoyhoy. Caj mniguiumayøøjät cooc tyijy mjaanč tehñ jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaanč jaty. ¹⁵ Yø'ø wiinmahñdy jaduñmbä, caj yø'ø jim̄ choon maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin hajxy yajcojy. Ja'a mõjcu'ugongä wyiinmahñdy jaduñ. ¹⁶ Ja'a häna'c-hajxy ca'a nyajmädsøjcäbä coo wiinghäna'c hodiung piäädät, cab hajxy hoy ñimiøøhidyyii. Nijihøj nibiahõjjäp hajxy jaduñ. Madiu'u hajxy haxøøg jäya'ayhaty. ¹⁷ Pero jim̄ hodiwiinmahñdy choon maa ja'a Diosän. Coo hajxy je'e mmøødhädät, hoy hajxy jaduñ mjäya'ayhäädät. Cab hajxy mdsiptsäna'awät, cab hajxy mma'adtsäna'awät. Mee'xxieemy hajxy mhíädät. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtünät. Mmøødhädäp ja'a hojiot hajxy møødä jäya'ay. Cabä mwiinmahñdy hajxy mejtstu'u myajtünät. Cab hajxy mhøndä'agät. ¹⁸ Põnjaty ca'a tsipsojy, jaanč tehñ yhoy hajxy jäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä capxcuhgädaacpä.

4

¹ Jim̄ mijts ja'a mdsip myajtsohnda'agy maa ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy naxy mnimiädsibø'oyii. ² Coo hajxy tii mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyaghø'ogøöyyäp, je'eds hajxy myajniguiumädsiphadøöyyäp. Paady hajxy mğa'a paady mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a Dios hajxy mğa'a mäyujwa'añ. ³ Y coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je'eguiøxpä coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Hix, näjoot hajxy mwi'i yhaduñ mwi'i yhanäma'awø'øgy mädyii hajxy mja yujwaamby. ⁴ Caj mijts Diosmädia'agy hoy mgudiun̄. Nej, cab hajxy mnajuwø'oyä coo jaduñ quia'a hoyyä coo ja'a mjoot ja'a mjuøhñdy hajxy yaa mbädä'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy jaduñ mbädä'agät hädaa yaabä naaxwiin, Dios hajxy jaduñ mmädsiphäjnäp. ⁵ Nej, tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy nä'ä mäna'añä: "Tøø ja'a Dios ja'a yhEspiritu piäda'agy maa højtscøxpän. Xjiaanč tehñ chojc xjiaanč tehñ pia'häyøowäm hajxy jaduñ." ⁶ Jaanč tehñ yohoyä Dios hajxy xpiuhbéjtäm neby hajxy jaduñ hoy nmäjädaacämät. Jaduñhä Dios miädia'agy myiñbä: "Miädsiphajpiä Dios põn ja wi'i yajcumayaamb. Pero põn ca'a yajcumayaamb, piuhbejpiä Dios je'e." ⁷ Mäböc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä. Høxhijxä ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduñ xñhnguëecnät. ⁸ Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanøcxät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägsät. Põnjatiä haxøøgcuhdujt møød, mhøxhixäp ja'a mguhdujt hajxy jaduñ. Põnjaty mänaamb coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hädaa yaabä naaxwiin, mnajtshixøøñäp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. ⁹ Mjootmayhäädäp hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo haxøøgcuhdujt hajxy mmøødä. Cab hajxy mxoondäacnät. ¹⁰ Mba'yä'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägäp xäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøøgwädity. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø'owät hodium.

¹¹ Hermanodøjc, ca'a hajxy mnifñhøjyii hamiñ haxøpy. Põn wiinghermano nähøjy, jaduñ miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy nähøjjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy nä'ä cudiun̄. ¹² Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhmäm. Je'e hajxy xyhixäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy ngudiun̄äm. Jaayä'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädaacäm hajxy hodium, pø xpiädaacäm hajxy haxøøgtuum. Pero miich, caj miichä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähøjät.

¹³ Huuc mädw hajxy, näje'e hajxy jaduñ miäna'añ: "Jäda'a o jaboom højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jim̄ højts tu'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xädø'øñ jim̄ nbaada'añ." ¹⁴ Ni

quia'a najuøø'y hajxy tii jaboomb jadaánap. Ja'a jugyhajt, paquiá quiøxy. Jaduhñ miäbaady nebiä nämajañ coo paquiä tiägoy. ¹⁵ Jaduhñ hajxy mmáná'anät: "Pø nänaambä Dios jaduhñ, mänit hajxy njaac jugyhájtämät. Coo ja'a Dios jaduhñ miáná'anät, hotyijä hajxy njájtämät. Coo quia'a maná'anät, cab hajxy tii nná'ägädä jájtämät." ¹⁶ Pero mijts, tehngajnä mijts mwí'i ñiguiumayii. Haxøøg jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät. ¹⁷ Pøñ najuøøby neby hoy quihdujthädät, y cab hoy ñä'a cuhdujthaty, haxøøg jaduhñ jiatcø'øy.

5

¹ Ween yø'ø mäyøøðjc-hajxy yhuuc yajcopcø'øy. Jø'øwaamb hajxy, tsaachya'axaamb hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaachpä hajxy piaada'añ. ²⁻³ Yø'ø hajxy cøxiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaannä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaamb jaduhñ tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyøobädøjc hajxy quia'a näxuuch. Quiuhäyowø'øwaamb hajxy jaduhñ. Xiøøbä hajxy tøø ñä'a yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hiç, mobädajpä naaxwiimbä wyiimbida'añ. ⁴ Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jim ñäxø'owø'øyyänä maa ja'a Diosän jim tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy. ⁵ Hoy yajxón hajxy tøø jiaanç tehñ chána'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajpä hajxy quihäyowø'øwa'añ. ⁶ Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaachtiiñ. Tøø hajxy yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'a niñawaanä.

⁷⁻⁸ Hermanodøjc, mmee'xtügäp hajxy jaduhñ høxtä Jesucristo cädaactägätsäp. Mobädajpä quiädaactägätsä'añ. Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Jaduhñ hajxy mmee'xtügät nebiä jäya'ayhajxy miee'xtuquiän coo quia'a tsoj tu'uy. ⁹ Hermanodøjc, cab hajxy mniñahøjøøjät coo Jesucristo hajxy xyajcumädöwät. Mobädajpä quiäda'aga'añ. ¹⁰ Mjahmiédsäp hajxy nebiä jäya'ayhajxy jecy chaachpøjquiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jecy. ¹¹ Pøñ mee'xtujp, hoy jia tsaachpøcy, jootcujc hajxy yhity, nebiä Job jecy miee'xtujquiän mänaa chaachpøquiän. Tøyhajt jaduhñ. Y ñäxuu'tstägajts ja'a Dios ja'a Job. Hiç, hojiot ja'a Dios jiaanç tehñ miøøð.

¹² Hoy hädaa mädia'agy hajxy mmädöwät. Cabä Dios hajxy nä'a nägoobä mgapxpäadät. Coo hajxy jaduhñ nä'a nägoobä mgapxpäadät, mgapxtägöyyäp hajxy jaduhñ, y xya-jcumädöwäp ja'a Dios hajxy. Pø mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyä hajxy mmáná'anät coo tøyhajtä. Pø caj, jaduhyä hajxy mmáná'anät coo quia'a tøyhajtä.

¹³ Pøñjaty tsaachpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pøñjaty jootcujc, weenä Diosøy hajxy yhøy ya'axy. ¹⁴ Pøñjaty pøjcäp, ween hajxy ñäma'ay ja'a tuungmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coo oración hajxy tiuunäxät, coo aceite hajxy yajnähjaaxøøjät ja'a Diosøxpä. ¹⁵ Pø jiaanç mäbøjp hajxy, ja'a hajxy oracióntuumbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am yajnähwaatsät, møødä piojpä møødä quiädieey. ¹⁶ Myajniñägapxøøjöp ja'a mbojpä mgädieeyhajxy hamiñ häxøpy. Mniñähgapxtu'udøøjöp hajxy hamiñ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduhñ xñähwá'adsät. Jiaanç tehñ tiuungpaatp jaduhñ coo ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoracióntünät. ¹⁷ Høxtahñdsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Jaduhñ je'e jäya'ayhajxy neby højtshájtämän. Coo ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy coo quia'a yajtu'uwät, tægøøgjumøjt ja cupc quia'a tuuy hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁸ Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coo yajtu'uwät. Mänit jadähooc tiägøøyy tuubä. Mänitä jäya'ay piäda'agyhajxy yhøyøøyyäxä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, coo pøñ ja'a tøyhajt jiojyohdiú'udät maa mijtsän, tu'udägöyyäp hajxy jaduhñ. Pero coo hajxy jootcapxmcøpøgät, mänitä wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaambä piojpä quiädieey hajxy jaduhñ ñähwa'adsa'añ, y hodiuum hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduhñ.

1 Pedro

¹ Høøch xøhajt Pedro. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøoby pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Xii yaa hajxy wiingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhñ xiøhatiän Ponto, møød jim Galacia, møød jim Capadocia, møød jim Asia, møød jim Bitinia. ² Jequiän mijtsä Diosteedy xwyiimbiiyy. Tøø Dios hånajty ñajuø'oy coo mijtsä miädia'agy hånajty mmäbøgaanä. Ja'a yhEspirituhaamä Dios hajxy tøø xyaghodiägø'oy, weenä mädia'agy hajxy jaduhñ may mmäbøgät ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy tøø xyajñhäwaatsäm mänaa hajxy xñäho'túutäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy mõj may.

³ Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedyhajpy. Højtsä Jesucristo nWiindsønhtëjtäm. Hojiootä Dios jiaanč tehñ miøød ja'a højtscøxphhtëjtäm, paady hajxy homiänaajä xyagjyghadäänäm neby je'e jiygyhatiän. Coø Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch coo hånajty tøø yho'ogy, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhhtëjtäm coø Dios hajxy jaduhñ xjiaanč xyagjyghadäänäm homiänaajä ⁴ jim tsajpootyp. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy mõj may xmiø'owäänäm, neby jaduhñ jecy miänaaänäm cooc hajxy hånajty xmiø'owäänäm. Tijaty hajxy yaa nyagjyghhtëjtäm hädaa yaabä naaxwiin, tsipcøxp jaduhñ quiøxa'añ, tsipcøxp jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Pero mädyijatiä Dios hajxy jim xmiø'owäänäm tsajpootyp, cab jaduhñ mänaa quiøxa'añ, cab jaduhñ mänaa mia'ada'añ, cab jaduhñ mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä yajxon yhida'añ. ⁵ Coø mijtsä Dios miädia'agy jaduhñ mmäbøjcä, paadiä Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miøcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhñ mänaa mguhdägoyya'añ. Coø ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajp, mänit hajxy jim xyajñøcxäänäm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä xyagjyghadäänäm neby je'e jiygyhatiän.

⁶ Paady mijts jootcujc mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'u mja tsaachpøcy. Pero cab hajxy jecy mdsaačhpøga'añ. ⁷ Høxtahmdsä oro, jøønhaamä jäya'ayä oro hajxy yhijxmach pø hoyhoro jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijtsä Dios xyhijxmajtspä pø hamuundu'jootä miädia'agy hajxy mmäbøjcä, hoy hajxy mja jaanč tehñ chaachpøcy. Jaanč tehñ choobaatp jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmäbøgät tehngajnä. Cabä oro jaduhñ jiaty tsoobaady neby jaduhñ choobaadiän nej mijts homiänaajä mmäbøquiän. Hiç, tsipcøxpä oro jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Y coø Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijts xquiumaya'añ je'eguiøxpä coo hajxy hånajty tøø mmäbøcy, hoy hajxy hånajty tøø mja jaanč tehñ chaachpøcy.

⁸⁻⁹ Hoyyä Jesucristo hajxy tøø mga'a jagä hixy, mdsojpy mba'häyooby hajxy jaduhñ, y mmäbøjcäbä miädia'agy hajxy jaduhñ. Hoy hajxy tøø mga'a jagä hixy, coo hajxy jaduhñ mmäbøcy, paady hajxy jaduhñ tøø xyajñähwa'ačh. Coø hajxy jaduhñ tøø xyajñähwa'ačh, paady hajxy jaduhñ mjaanč tehñ xioonda'agy nägø'ø nädecypiä.

¹⁰ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä, jia wi'i yajtøoby jia wi'i yajtø'xyp hajxy hånajty neby hajxy piäda'agøøjät hawa'adstuum. Cab hajxy hånajty ñajuø'oy neby hajxy jaduhñ jim piäda'agøøjät. Pero ñägapx hajxy jaduhñ coo mijtsä Dios hånajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo hojioot miøødä. ¹¹ Yajtøoby hajxy hånajty pøn mijts hånajty min xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhñ hajxy hånajty yajtøøbä mänaa hånajty myina'añ. Ja'a Dios jaduhñ hawaanä ja'a yhEspirituhaam cooc tu'jäya'ay hånajty yaa min chaachpøga'añ. Y cooc hånajty tøø yho'nä, mänitä hånajty jiyjypiøjtägatsa'añ. Mänitä hånajty jim ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cab hajxy hånajty jaduhñ ñajuø'oy pønä Dios hånajty tøø ñänømy ja'a yhEspirituhaam. Nä'a cujahy hajxy jaduhñ nebiaty hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä. ¹² Mänit hajxy jecy yhawäänäxä coogä Dios jaaya'ay hånajty quia'a soj quexa'añ, ja'a mijts hånajty xpiäda'agaambä hawa'adstuum. Cujéquiägä Dios hånajty quiexa'añ. Hoorä, tøø quiejxnä. Jaduhñ tøø yajtøjajnä coo ja'a yajñähwaatspä tøø quiejxnä. Y tøø mijts jaduhñ mjaanč mädohyaty coo ja'a yajñähwaatspä yaa tøø yhoj. Ja'a Jesucristøch jaduhñ nnänømby coo hajxy hoy xñäho'túutäm. Y jaaya'ay mijts xyajmädoyhhtëjtäbä, ja'a Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä nebiatiä Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. Tsajpootypä Dios ja'a yhEspiritu yajtsohndaacy coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a Dios ja'a'ä mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhñ jim hijpä tsajpootypä, jiaanč tehñ yagjuøoby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a yHuung jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coø højts hoy xñäho'túutäm.

¹³ Y coø Jesucristo jaduhñ yaa jädähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jaduhñ jim xyajñøcxäänäm tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønatiä Diosmädia'agy hånajty tøø miäbøcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä hajxy jim ca'xy xmiø'owäänäm. Coø Dios jaduhñ tøø miäna'añ

coogä yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo jaduñ tiøjada'añ. Tsøcxä njoot hajxy pädaacäm maa hoyhajtän, maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hänajty xmio'owáañäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjätäm. Tsøc hajxy jahmiejtstäacäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. ¹⁴ Coo Dios hajxy xyhuunghjätäm, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy jadähoc mbadu'ubøjcumbät, neby hajxy hijty mjtacø'øyän coo Dioscapxiä Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a mädyohatyñä. ¹⁵ Ca'a haxøøgjoot ca'a haxøøgwiinmahñdy hajxy myaghity. Hiḫ, cabä Dios haxøøgjoot haxøøgwiinmahñdy ñä'ägädä møødä. Jaaya'ay hajxy jaduñ xyajñähdjijäm coo hajxy xquiu'ughadaañäm. Paadiä hojioot hajxy tsøc yaghjätäm nebiä Dios hojioot miøødän. ¹⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Høøch, cábøchá haxøøgjoot cábøchá haxøøgwiinmahñdy nnä'ägädä møødä. Høøch hajxy pahijx padúñäc", nõmä Dios jecy miänaañ.

¹⁷ Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyäm. NDeedyhjäjtäm hajxy jaduñ. Paady hajxy hoy tsøc jäya'ayhjäjtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayy nhäyøwäm hädaa yaabä naaxwiin. Hiḫ, nnajuøøyyäm hajxy jaduñ coo Dios hajxy xyajcumädowáañäm nebiaty hajxy hänajty yaa haxøøg tøø njatcø'øyäm hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy hänajty näje'e tøø nja mäyøødsänaayyäm. ¹⁸⁻¹⁹ Ja'a nhaphjäjtäm ja'a ndeedyhjäjtämhajxy ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdujt hajxy hijty hoy quiudiuñ, jaduñäc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduñ mijs tøø mbahabøjpä. Pero cab jaduñmä cuhdujt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, ja'a ñø'tyhaam hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Ni tii hajxy jaduñ xquia'a pädaacäm hawa'adstuum, ni xädø'øñ. Hiḫ, paquiä xädø'øñ quiøxy. Jagooyyä Jesucristo hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum ja'a ñø'tyhaam. Hiḫ, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cádieey quia'a møødä. Paady hajxy je'e hoy xpiädäacäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a poj ja'a cádieey häxøpy miøødhaty, cab hajxy häxøpy tøø xpiädäacäm hawa'adstuum. ²⁰ Jeqüianä Dios ja'a yHuung jaduñ yajñähdjijy cooc hänajty yaa quixea'añ hädaa yaabä naaxwiin, cáhnäc hädaa naaxwiimbä hänajty yhawijy tiøø'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy. Cujecy jaduñ quiejxy mänaabä højts hänajty yaa njugyhjäjtämbä. Højts hoy xñähho'túütäm. ²¹ Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mäniä Dios yagjujypiøjtägajch. Mäniä jim jadähoc yajnøcxy maa wyiinduumän. Jim jäda'ahaty wyiingudsähgø'oyii. Y coo Dios ja'a yHuung jaduñ yagjujypiøjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm coog hajxy xyagjugyhadaañämbä homiänaajä neby je'e jjugyhatiän.

²² Tøyyä Dios miädia'agy. Y coo mijsä miädia'agy hoy mgudiunuä, paadiä mjootä mjøøhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Naxy hajxy jaduñ mdehm ñiichoc mdehm ñimie'e xøøjät hamuundu'joot. Jaduhñ hajxy mnijäwø'øwøjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpäñ. ²³ Tøø haxøøgjoot tøø haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyäm. Homiänaajä Dios hajxy xyagjugyhadaañäm neby je'e jjugyhatiän. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm hawiinjemy, je'eguiøxpä coo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Cabä miädia'agy mänaa quiuhdägoyya'añ. Jaaya'ay hajxy jaduñ xyagjugyhadaañäm homiänaajä neby je'e jjugyhatiän, ca'a piønä hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a ndajhjäjtäm ni ja'a ndeedyhjäjtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä jugyhjäjtä, tsipcøxp jaduñ quiøxa'añ. ²⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian:

Høxtahmäsä pøjy, hoy jaduñ jia yaxxonä, tsipcøxp je'e ñä'ägä tø'øch.

Jaduñ mäwiin højtshjäjtäm, hoy hajxy møj jaanch nja nijäwøøyyäm, tsipcøxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tägoyyaañäm.

²⁵ Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduñ mänaa quiøxy tiägoy.

Ja'a Diosmädia'agy jaduñ mänaamb coogä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Tøø mijsä jäya'ay jaduñ xyajmädoxyaty, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä.

2

¹ Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadaañäm neby je'e jjugyhatiän, jaduñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy tøø xmiøoyyäm hawiinjemy. Paadiä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy tsøc najtshixøøyyäm cøxiä. Cab hajxy mnä'ägä høhnda'agät ni weenñtiä. Hamuundu'joot hajxy jaduñ tøy mjaanch hojiäya'ayhadät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ, hoy hajxy jia nidijyii nebiä hojiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduñ mbahixy. Ca'a hajxy pøn cøxiä wiinä myajcuxøøghadø'øy. Cab hajxy mniñähøøn mniñähøjøjät. ²⁻³ Tøyhajt jaduñ coo Jesucristo mayhajt møj may tøø tiuñ maa mijscøxpän. Mnajuøøby hajxy jaduñ, túhmäts. Hahixøøbyxiä jaduñ coo miädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät. Høxtahmäsä maaxhuunghajxy, coo hajxy hänajty chi'idsa'añ, mäniä tsit'sc hajxy ñäjø'øy. Jaduhñ mäwiin mijspä, mba'ya'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween tehngajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhñ hajxy ca'xy pedyii hoy myajtünät. Y cab hajxy jaduñ mänaa mdu'udägøyyät.

⁴ Tehngajná Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehm piahijxä jaac tehm piaduunä. Ja'a Dios jaduñ jecy wiinmaayy coo højts hñajty jaduñ xyhuunghadäänäm ja'a Jesucristocoxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduñ miøødä coo hajxy nwiingudsähgøyyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jiojþøgø'oy. Cab hajxy wyiingudsähgø'oy. Xiøøghajpy hajxy jaduñ. ⁵⁻⁶ Jaduñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jim maa cajpt jaduñ xiøhatiän Siön, jimhøchä ndsajtojc tu'ug ngojy.

Tú'ughøchä tsaä nwiimbiiyy coo jim piäda'agøøjat maa tøjteecän.

Jaanch tehm tiuungpaatp yø'ø tsaä jaduñ.

Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduñ yajmäbaat nebiä tsaä ja'a jaanch tehm tiuungpaatpän, coo jaduñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xyajnáhwäatsäm. Jaduñnä Dios miänäänqumbä cooc tsipcøx yajtojiada'añ coo hajxy jim yajncxa'añii tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønjaty jaduñ mäbøjp coo Jesucristo hajxy xyajnáhwäatsäm, ca'a wyiinghänä'cä. Coo Jesucristo hajxy tøø xjiaanč yajnáhwäatsäm, jaduñnä Dios hajxy tøø xyajnáhdijäm coo Jesucristo hajxy nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy. Tehngajná Diosmädia'agy hajxy tsøc hoy jaac tehm quidiuunäm. Tsøgä Dios hajxy hoy jaac tehm wyiingudsähgøyyäm. Jaduñnä Dios hajxy xquiumäayyämät.

⁷ Coo mijts jaduñ mmäböcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajnáhwäatsäm, paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgø'oy. Hoorä, jaduñ jim myiingumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jii tsaä tu'ug, cabä tøjmuu'tspädøjc-hajxy hijty hoy yhixy;

cab hajxy hijty yajtuna'añ.

Pero ja'a cudøjc, yajxon' yø'ø tsaä yhixy, paady jim yajpädaacä maa tøjteecän.

⁸ Jaduñ wiingtuum myiingumbä:

Jii tsaä tu'ug, coo pøn quihnepy, cädaab hajxy jaduñ.

Ja'a Jesucristo jaduñ yajmäbaatä neby yø'ø tsaajän.

⁹ Højtsä Dios tøø xyajnáhdijäm coo miädia'agy hajxy nmäböjcämät, coo hajxy xquiu'ughjätämät. Xyhuunghjätäm hajxy jaduñ coo hajxy ween hoy njäya'ayhjätmät neby je'e hoy jäya'ayhatiän. Tøø cuhdujt hajxy xmiøoyäm coo hajxy nDeedyhjätmät nebiä Jesucristo ja'a Dios Tiedyhatiän. Tøø Dios hajxy xyajpäsøømäm haxøøgtuum. Hodium hajxy hoy xpiädaactägäjtsäm. Jaduñnä miädia'agy hajxy nyajwä'xämät coo møjmayhajt tøø tiuñ maa højtsøxphjätmät. ¹⁰ Coo mijts hijty mga'a mäböcy, paadiä Dios hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty xñäxuuch. Pero coo hajxy jaduñ nmäböjñä, paadiä Dios hajxy jaduñ xñäxu'u'tsnä. Paady hajxy xquiu'ughajän.

¹¹ Mägu'ughajpädøjc, hoy hajxy yaa nja hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cabä njoot hajxy yaa tøø nbädäacäm maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jimä njoot hajxy tøø nbädäacäm maa Dioswiinduumän. Tsøcxä haxøøgwiiinmahñdy hajxy høxhijäm, jaduñnä Dios miädia'agy hajxy hoy ngudiuunämät. ¹² Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäböquiän, hoy hajxy mwädät. ¹³ Hoy hajxy jaduñ mjäya'ayhädät, hoyä jäya'ay hajxy cu xjia nähøøø'ow. Coo Dios yaa quiadä'agät tøyhajtyajjejpä, mänit mijtsä jäya'ay hñajty xyhixa'añ coo mijtsä Dios miädia'agy hñajty hoy tøø mjaanč cudiuunä, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty tøø quia'a mäböquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ.

¹³ Mwiingudsähgøyyäbä tuungmøødpä miädia'agy hajxy. Cabä pøn jaduñ waamb xñänømät. Hix, mbanøcxypä Diosmädia'agy hajxy jaduñ. Y coo ja'a tuungmøødpä miädia'agy hajxy mga'a wiingudsähgøyyät, mäna'anaambä jäya'ayhajxy jaduñ coogä mädia'agy quia'a hoyyä, ja'a mijts jaduñ mbanøcxypä. Mwiingudsähgøyyäbä gobiernä miädia'agy hajxypä. Jaaya'ay møjtuung jaduñ nä'ägä møøð. ¹⁴ Mwiingudsähgøyyäbä gobiernä mioosnä miädia'agy hajxypä, ja'a hajxy jaduñ møjtuungmøødpä. Pønjaty jaduñ cädiehy, je'e hajxy jaduñ yajcumädooby. Pønjaty hoy jäya'ayhajp, je'e hajxy jaduñ quiumaaby. ¹⁵ Jaduñnä Dios chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy nä'ägädä wiinjuø'owa'añ. Jaanch tehm quihxex hajxy jaduñ. Hoy hajxy jaduñ quia'a jagä wiinjuø'owa'añ, nøm hajxy wyl'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a hoyyä. Hoorä, coo mijts tøyhajt mhojiäya'ayhädät, caj mijtsä jäya'ay hoy xñähøøø'owät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuø'owaambä.

¹⁶ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy cuhdujt hajxy miøødä coo hajxy høñeipiä jiatcø'owät, je'eguiøxpä coogä Jesucristo hajxy tøø yajnáhwä'achiü. Pero cab jaduñ tiøyyä. Cab jaduñ yhooyä coo høñeipiä njatcøyyämät. Pero tsøgä Dios miädia'agy hajxy cudiuunäm nebiaty hajxy xyhanéhäm. ¹⁷ Mwiingudsähgø'owäbä jäya'ay hajxy nägøxiä. Mniçoc mnimiee'xøøjap hajxy pønjatä Diosmädia'agy mäbøjp. Mwiingudsähgø'owäbä Dios hajxy, jaduñnä gobiernä hajxy mwiingudsähgøøbiät.

¹⁸ Mijts hajxy moonsähajpä, mmäbójcäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy. Mwiingudsähgól'owäp hajxy jaduhñ, hoy hänäjty yhojiäya'ayä quia'a hojiäya'ayä. ¹⁹ Coo mwiindsøn hajxy xchaachtüünät nä'a nägoobä, hoy hajxy hänäjty tøø mga'a jagä cädieey, mmee'xtügäp hajxy jaduhñ. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo Dios hajxy jaduhñ xquiumädöwät. ²⁰ Pero pø tøø hajxy hänäjty mjaanč cädieey, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mgumädöwät. Y cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät, hoy hajxy cu mja mee'xtuc. Pero pø cab hajxy hänäjty tøø mgädieey, coo mwiindsøn hajxy nä'a nägoobä xyajcumädöwät, y coo jaduhñ mmee'xtügät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät. ²¹ Jaduhñä Dios hajxy tøø xyajnähdíjäm coo häna'c hajxy nä'a nägoobä xchaachtüünämät nebiä Jesucristo chaachtüünän. Hix, hõjts jaaya'ay xñähho'túútäm. Y miee'xtujc jaduhñ. Jaduhñä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahijxämät neby je'e miee'xtujquian. ²² Cabä Jesucristo mänaa nã'ägä cädieey. Ni mänaa quia'a hõhnda'agy. ²³ Coo haxøøg jia nãmaayyä, cab haxøøg yhadsoodägajch. Coo chaachtüünä, cab jaduhñ waamb miänaañ coo hänäjty yaghawiimbijtagäsa'añ. Ja'a Dios quio'øjooty je'e ñibiädaacä. Hix, ñajuøøbiä Jesucristo hänäjty jaduhñ coo jäya'ayhajxy hänäjty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios hajxy xyhijxäm neby hajxy njäya'ayhajtäm. ²⁴ Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túútäm cruzcøp, jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Tøøcxä ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixóøyyäm. Tøøc hajxy jahmiejtstääcäm coo Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy mänaa yho'oguiän, mänaa jiuypiojtagächän. Paady hajxy njugyhadaañäm homiänaajä nebiä Dios jiu gyhatiän. Coo hajxy jaduhñ ngudiünämät nebiä Dios hajxy xyhanéhäm, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumayäänäm. ²⁵ Jaduhñ mäwiin hajxy hijty njäya'ayhajtäm nebiä meegehajxy tiägowiäditian jäguemdum. Cab mädia'agy hajxy hijty nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä. Pero tøø hajxy nmäbójcänä. Y xcwieendähjätämä Jesucristo hajxy jaduhñ.

3

¹⁻² Mijts to'oxiøjtøjc, mwiingudsähgól'owäbä mnihyhap hajxy. Coo mnihyhapä miädia'agy hajxy hoy mgudiünät, y coo Jesucristo hajxy mwiingudsähgól'owät, wehndä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbögät, pø cahñ hajxy hänäjty miäböcyñä, hoy hajxy hänäjty waamb mga'a jagä nãma'ay coo hajxy ween miäböcy. ³⁻⁴ Je'e ja'a Dios jaduhñ quiumaaby coo hojioot hajxy mmøødhädät, coo mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägäpxät. Je'eds jaduhñ tsoobaat coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät hamuumdu'joot. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägöyyät. Cab hajxy myajcumáyät pø jii howiyt hodiucxy hajxy hänäjty mmøødä, pø jii oronaamdsøm, pø jii orotaatstø y hajxy hänäjty mmøødä, pø hoyyä mguhwaay hajxy howiyt hoguihxotshaam hänäjty mgu'udy. Cabä Dios yøøduhmbä jiaty mõjpäda'agy, ni jaduhñ quia'a jega'añ. ⁵ Ja'a to'oxiøjčä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panøcxpä, wyiingudsähgøøbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäböjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coo hajxy hänäjty cwieendähada'añii ja'a Diósäm. ⁶ Jaduhñä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgøøyy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänäjty miägäp xy. Quiumaayy ja'a Dios ja'a Sara jaduhñ. Y mijts to'oxiøjtøjc, jaduhñ mijtsä Dios xquiumääbiät coo mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadüünät. Hoy hajxy mwädität ja'a Dioscøxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagädät cooc tyijy ja'a mnihyhap hajxy hänäjty mmägäpxtagoy.

⁷ Jaanä jaduhñ mijts nmägäp nhanehmbä, mijts ya'adiøjtøjc. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiøjč hajxy. Mmøødhädäbä hojioot hajxy jaduhñ. Hix, cabä to'oxiøjčä miäjaahajxy miäbaady nebiä ya'adiøjč-hajxy miøcän. Paady hajxy mgüendähädät. Hix, xmiøoby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipxy møødä mdo'oxiøjč. Hix, näguipxiä Dios hajxy xyajnähwä'ačh møødä mdo'oxiøjč-hajxy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Pero coo mdo'oxiøjč hajxy mga'a tsooc mga'a mée'xät, xiøøbä Dios hajxy jaduhñ mnä'a pa'yäaxnat.

⁸ Mägu'ughajpädøjc, jaduhñ hajxy homiänaajä mnä'ägä ničoc mnä'ägä nimiee'xøøjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsøøjap hajxy jaduhñ hamiñ haxøpy. Mee'xxieemy hajxy mnimiøødcäp x mnimiøødmädia'agøøjät. Jaduhñ hajxy mhädät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Jaduhñ hajxy hoy mdsänä'awät nägøxiä. ⁹ Coo mijts pøñ cøxypänejpä xtiünät, cab hajxy myaghawiimbijtagätsät. Y coo hajxy pøñ xwyiinwøönät, cab hajxy mhadsøowimbädät. Mmännu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduhñ coo ween piuhbedyii ja'a tøø xwyiinwøönäbä. Jaduhñ mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmió'owät.

¹⁰ Pø mdsojpiä mhoyhäyow ja'a mhočhänä'a hajxy, cab hajxy mänaa mhõhndä'agät.

Cab hajxy mänaa mgäpxtagöyyät.

¹¹ Mnajtshixó'owäbä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

Hoy hajxy mjäya'ayhadät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adøøjät ni mänaa.

¹² Hix, cwieendähajpiä Dios pøñjatiä miädia'agy mäbójcäp.

Y coo Dios hajxy miännu'xta'agy, mänit hajxy piuhbedyii.

Pero ja'a häna'c-hajxy haxoog wädijpä, cab hajxy näxuuchii ja'a Diósäm, nomä Diosmädia'agy miäna'añ.

¹³ Hoorä, coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhadät, cab hajxy jaduhñ pøn cöxypänejpiä xtiünät. ¹⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts xjia wi'i chaaçhtiunaamb, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a hajxy mdsähgø'øy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xcwieendähadaamb. ¹⁵ Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwiingudsähgø'owät. Hix, jaaya'ay hajxy nWiindsønhäjtäm. Y coo hajxy pøn xmiäyajtöwät tiiguiøxpä Diosmädia'agy hajxy hänäjty coo mmäbøcy, cab hajxy mdsähgø'owät; mnägäpxäp hajxy jaduhñ tiiguiøxpä hajxy coo mmäbøcy. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ mhadsöwät, ca'a yhajootma'adä. ¹⁶ Nägüentä hajxy tehngajnä mwädität, coo hajxy jaduhñ mnä'ä cädieeyät. Jaduhñä töyhajt hajxy mmøødhädät coo hajxy hänäjty hoy mwädity. Hoy hajxy mwädität, hoyyä jäya'ay hajxy xjia nähojy xjia näya'axy coo Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuunä. Coo hajxy jaduhñ hoy mjaançh wädität, mänitä häna'c-hajxy jaduhñ chähdiuna'añ coo mijts hänäjty jaduhñ tøø xñänømy.

¹⁷ Hoy jaduhñ coo hajxy hoy mwädität, hoy hajxy hänäjty mja tsaachpøcy. Hix, ja'a Dios hajxy hänäjty tøø xyajnähdijy coo hajxy tähoocjaty mdsaaçhpøgät, hoy hajxy hänäjty mja howiädity. Pero coo hajxy hänäjty haxoog mjatcø'øy, cab jaduhñ yhooyä; mgumädöwäp hajxy jaduhñ. ¹⁸ Hoyyä Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaachpøjc je'ebä. Coo hajxy hoy xñähho'tütäm, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Y jaduhñ hajxy jim xyajnäcxäänäm Dioswiinduum. Tähoouqiä hajxy xñähho'tütäm. Ja'a ni'xä quioep-hajtiä jaduhñ ho'c. Pero ja'a jiootä yHespíritu, cab jaduhñ nä'ä ho'cy; jujyñä hänäjty jaduhñ yhity. ¹⁹ Ja'a jäwøhñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty tsumy yhiitiän. Jimä hawiinjemybiä miädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii coogä Dios ja'a Jesucristo hänäjty tøø quiexy mäyajnähwäatspä. ²⁰ Paady hajxy hänäjty tsumy yhity je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy jecy quia'a mäbøjcy mänaa Dios jia nägapxiän coo nøøgomdägoy hänäjty tiägø'owa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hänäjty yhädiuñän. Cabä Dios mänitiä yajtägøoyy tuubä. Jia hahijx jecy pø mäbøgañäxäbä miädia'agy hänäjty. Coo jaduhñ yhiixy coo hajxy hänäjty nämay quia'a mäbøga'añ, mänitäs yajtägøøñä tuubä. Mänitä nøøgomdägoy tiägøøñä. Jagooyyä Dios yhiixy coo Noéhajxyhajtii hänäjty miäbøga'añ, ja'a hajxy hänäjty näductüjiäbä. Jagooyyä Noéhajxy jaduhñ miäbøjcy. Je'eds hajxy jaduhñ jiiyby tsooc barcojooty, ja'a hajxy hänäjty tøø yhädiuñäbä. ²¹ Nebiä Noéhajxy jecy chooquiän jiiyby barcojooty mänaabä nøøgomdägoy jaduhñ tiägø'oyän, jaduhñ mäwinäts je'le miäbaady néjjiäm coo hajxy nnäbëjtäm nøøjooty, coo Jesucristo hajxy xyajnähwäatsäm mänaa jiiyjpiøjtägachän. Paady hajxy jaduhñ nnäbëjtäm nøøjooty, hijxtahñd jaduhñ coo hajxy nnähwäatsäm. Ja'a ngorazonghajxy jaduhñ wäatsäm, ca'a ja'a ni'xä ngopç-häjtäm. Coo hajxy jaduhñ nnäbëjtäm, jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot nhawäänäm coo Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panøcxäänäm. ²² Coo Jesucristo hänäjty tøø jiiyjpiøjtägach, mänit jim nøøcxy tsajpootyp. Jim yhäñäñä maa Dios quio'ø hahooyyaampiän. Je'le jaduhñ nänøomby coo cuhdjyt jim miøødä møj jaançh. Hix, wiingudsähgøoyyabä Jesucristo jim. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp, je'eds hajxy jaduhñ mäwiingudsähgøøby, møødä cuhdjutmøødpähajxy. Høxtä møjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ja'a Jesucristäm.

4

¹ Coo Jesucristo chaaçhpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaachpä jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ mmee'xtüjpät, coo hajxy hänäjty pøn xyajtsaaçhpøcy. Coo hajxy jaduhñ mjaançh tsaachpøjpät nebiä Jesucristo chaaçhpøjquiän, jaduhñ hajxy myajcähxø'ögät coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. ² Coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ mjaançh høxhixät, hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. ³ Jue'e mijts hijty, haxoog hajxy hijty mjatcø'øy nebiä häna'c-hajxy jiatcø'oyän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy jaduhñ mjatcø'øñät. Hanaxiä hajxy hijty haxoog mjatcø'øy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaançh tehñ yhu'ugy mjaançh tehñ jioø'xy coo xøødsuu hijty maa jiadyyi. Tsähdiuhñdägoy hajxy hijty mjatcø'øy, ya'adiøjc møødä to'oxiøjc. Jäya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jäya'ayhabojsnaxy. ⁴ Y ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhñ coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä. ⁵ Pero coo Dios jaduhñ yajnähdjät coo hänäjty tøø yhabaatañ, mänit hajxy hänäjty tiøyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänäjty jia jujyquiä, hoy hajxy hänäjty tøø jia ho'ogy. ⁶ Hix, jaduhñä Dios jioot chocy coo ho'ogyjiäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäbøjçäxä,

paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jim quiejxy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty tsumy yhi-tiän. Jimä Jesucristo ja'a Diosmädia'agy hoy yajnähiö'oy coogä Jesucristo miäyainhäwa'aäh. Jaduhnägä ho'ogyjiäya'ayä jäwöhndyhajxy homiänaajaä jingyhädät nebiä Dios jingyhatiän, hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänäjty tøø jia ho'ogy.

⁷ Habáatnäp jaduñ coo naaxwiimbä wyiimbidaannä. Paady hajxy tehngajnä mniya-jcopcø'owöøjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhnä Dios hajxy hoy mba'ya'axät hamuumdu'joot. ⁸ Je'e jaduñ nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxöpy mničhoc mniimiee'xöøjät. Hiç, coo hajxy hamiñ haxöpy nničhöcämät, mänit hajxy hoy nniimäeé'xämät. Jaduhñ hajxy hoy ndsänäyyämät. ⁹ Coo pøn jim quiuyo'oy quiunaxø'owät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy mya-jtøjtägø'owät. Myajcay myaghü'ugäp hajxy jaduñ hahoy haween. ¹⁰ Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmiöoyyäm coo tuuñg hajxy wiingjaty nmøødhäjtäm. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä puuhbedøøjät, ja'a hajxy hänäjty tøø miäböquiiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hajxy mniühbedøøjät nebiatiä Dios tuuñg hajxy cøjwiinduum tøø xmiö'oyän. ¹¹ Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät, hoy hajxy quiapx miädiä'agät nebiä Dios quiapxy miädiä'aguiän. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbedät, ween hajxy jaduñ hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduñ puuhbedäp. Coo hajxy hänäjty tjaty mduna'añ, hoy hajxy mdünät; jaduñä jäya'ayhajxy miäbögat coo Dios miöjjiä jiaaänthä. Wyiingudsähgø'owaambiä Dios hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwäatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'owa'añii. Cøjxta'axiøø møjcuहुujt miøødhada'añ. Amén.

¹² Mägn'ughajpøøc, cab hajxy myagjuø'owät coo tsaächpä hajxy naçxy xpiaady møc-haampiä. Hiç, tsipcøxpä tsaächpä hajxy xñä'ägä paada'añ. ¹³ Jaduhñ quiähxø'ögät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mjaančh mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hiç, maas hanaxiä Jesucristo chaächpøjcy mänaa hajxy hoy xñähhø'tütäm. Hiç, coo Jesucristo hajxy jaduñ nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduñ tsipcøp mbadsaächpøjät. Y coo Jesucristo hänäjty yaa quiiädaactägätsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänäjty mjaančh tehñ xioondä'aga'añ. Paady hajxy jäda'ahaty mxoondäacnät, hoyyä tsaächpä hajxy jaduñ xjia paady. Pero cabä tsaächpä hajxy jaduñ myagjuø'owät. ¹⁴ Coo hajxy pøn xñähöjät ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuø'owät. Pero mxoondä'agäp hajxy jaduñ. Hiç, jaduñä Dios ja'a yHespirituhaam hajxy xpuuhbedät møødä wyiinmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhixät coo hajxy mmee'xtucy coo hajxy hänäjty mdsaächpøcy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ. ¹⁵ Hahixøøby jaduñ coo hajxy mdsaächpøgat, pø tøø hajxy hänäjty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänäjty mmämeech, pø tøø hajxy hänäjty myajtägø'oy maa cueendä hajxy hänäjty mga'a møødän. Cab jaduñ yhoyyä coo hajxy jaduñ mjatcø'owät. ¹⁶ Pero je'e mäböcyipä caj chähduhndmøødä coo hajxy mdsaächpøgat je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hänäjty mwiingudsähgø'oy. Jootcujc hajxy jaduñ mhidät. Mnämä'awäbä Dios hänäjty "Dioscui'yuyäp" ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷ Tøø yhabaatnä coo Dios hajxy xyajtøyhajtyegäänäm. Coo Diosmädia'agy hajxy nmäböcäm, paady hajxy jayøjp xyajtøyhajtyegäänäm, paady hajxy jayøjp xyajtsaächpøjäm. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, coo hajxy hänäjty tiøyhajtyega'añ, maas hanaxiä hajxy hänäjty chaächpøga'añ. ¹⁸ Siémprämä hojiäya'ayhajxy chaächpøga'añ. Maas hanaxiä ca'awiindøyhäna'c-hajxy chaächpøga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. ¹⁹ Coo hajxy hänäjty pøn xyajtsaächpøcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmøjpädä'agät. Tehngajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhäädät. Hiç, ja'a Dios hajxy hänäjty tøø xyajmädsocy coo hajxy mdsaächpøgat.

5

¹ Mijts majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, mijts cham nmägäp xnhane'emaamby. Nmøødhøčhä cuहुujt jaduñ coöch mijts jaduñ nmägäp xnhané'emät, je'eguiøxpä coöch tøø nmäjaabä, møød coöch jim nduumbä tsajtøgooty. Nhixhø'c-høčhä Jesucristo jim cruzøxp. Y coo Jesucristo yaa quiiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, näguipxy hajxy hänäjty jim xyajncxäänäm tsajpootyp, høøch møød mijts. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'owäänäm pedyii. ² Mijts majjäya'adiøjc, hoyyä Diosmädia'agy hajxy myaj-nähixø'owät hamuumdu'joot, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä. Hamuumdu'jootä cu'ug hajxy mmägäp xnhané'emät. Hiç, ja'a Dios hajxy tøø xpiaäda'agy coo cu'ug hajxy jaduñ myajnähiö'owät, møød coo hajxy mmägäp xnhané'emät. Cab hajxy xädø'øñguiøxpä myajnähiö'owät. ³ Cab hajxy møc møc xnhané'emät. Mee'xçiemy hajxy myajnähiö'owät. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtünät; jaduñä cu'ug hajxy xpiahiç xpiaädünät. ⁴ Y coo Jesucristo yaa quiiädaactägätsät, ja'a hajxy nWiindsønähjämbä, mänit hajxy xquiumaya'añ pø tøø hajxy hänäjty hoy myajnähiö'oy. Mänit hajxy hänäjty jim xyajncxä'añ tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy hänäjty jim mhida'añ.

⁵ Møød mijs muutsc'häna'c, jaduñ mijspä, mwiingudsähgö'owäbä majjäya'ay hajxy. Coo hajxy waamb xmiägäpax xyhané'emät, mgudiünäp hajxy jaduñ. Hahoy haween hajxy mnibiuhbedöjät hamiñ haxøpy, hoy miöjjä hoy miuutscä. Hiç, coo hajxy jootmøj mnibiäda'agöjät, xyajcumädöwäbä Dios hajxy jaduñ. Pønjaty capxp mädiaacp mee'xxieemy, je'edsä Dios piuhbejpy. Móoyäbä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduñ. ⁶ Coo Dios hajxy jaduñ mänaa xyajtsaächpögät, cab hajxy mmöjpdä'agät. Jim hajxy mnibiäda'agöjät maa Dios quio'öba'c tiecypia'cän. Møcmäjaa Dios jiaan'ch tehñ miøød. Hiç, cujequiä Dios ja'a tsaächpä hajxy xyajnähwä'adsät. Mänit hajxy jootcuçj xjiaan'ch tehñ yaghida'añ. ⁷ Coo hajxy hänajty tii mnädajy mnämäy, mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduñ coo hajxy ween xyaghoyøøyyä. Hiç, homiänaajä Dios hajxy xcwieendähäty.

⁸ Mniyajcopcø'owøjöp hajxy; jaduñä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy mbanöcxät tehngajnä. Jaduñä möjcu'ugongä wyiinmahñdy quia'a mäjädä'agät. Hiç, ja'a möjcu'ugong, homiänaajä hajxy jaduñ xmiädsiphajtäm. Xjia wi'i yajtu'udägoyyäänäm hajxy jaduñ. ⁹ Cab möjcu'ugongä miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy myajtünät tehngajnä. Hiç, pønjataiä Diosmädia'agy mäbøjp wiinduhmyhagajpt, jaduñ hajxy chaächpöjpa nej mijs mdsaaçhpøquiän. ¹⁰ Cab hajxy jejcy mdsaaçhpøga'añ. Coo Dios ja'a tsaächpä hajxy hänajty tøø xyajnähwä'açh, mänitä Dios hajxy hamuumdu'joot xyajmäbøgaannä ja'a Jesucristo miädia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinmahñdy hajxy xyajnähiç'öwa'añ. Ja'a Diósäts hajxy jaduñ xcwieendähajtäm, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtäm. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduñ maa höjtscøxphajtäm. Jaaya'ay hajxy jaduñ tøø xyajnähdijjäm coo Jesucristo hajxy jim xyajnöcxäänäm tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy jim nhidäänäm. Hiç, cøxiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jaduñ xmiöoyyäm. ¹¹ Cøjxta'axiøø ja'a Dios hajxy tsøc wiingudsähgøøyyäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios möjcuñdujt miøødhada'añ. Tøyhajt jaduñ.

¹² Ja'a mägu'ughajpä Silvano hädaa nocy jahby. Høøch nnajtscapxøøyyäp. Cab hädaa nocy jiaty yoñä. Hoyyä Silvano Diosmädia'agy jiaan'ch tehñ yajtuñ. Tøyhajthøch cham tøø ngapxy tøø nmädia'agy nebiä Dios tøyhajt wyiinmayyän. Tøø Dios möjmayhajt tiuñ maa höjtscøxphajtäm. Tøø hajxy jaduñ xyajmädsøjcäm coo hajxy jim xmiøødhajtämät tsajpootyp.

¹³ Ja'a jäya'ayhajxy yaa tsänaabiä Babilonia, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä, xyajpoo'xp mijs jaduñ. Nej mijsä Dios xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät, jaanä jaduñä jäya'ayhajxy yaabä yajnähdijjäbä coo hajxy miäbøjpät. Jaduñ mijsä mägu'ughajpä Marcos xyajpoo'xpä. Nebiøchä nhamdsoo hüngänä Marcos njuøøy. ¹⁴ Coo hajxy hänajty mhamugøøy Dioswiingudsähgøøbiä, hamiñ haxøpy hajxy mniyajpoo'xøjät. Jaduñ hajxy myajcähxøögät coo hajxy tøyhajt mniçhocy mnibia'häyoyii hamuumdu'joot.

Pønjataiä Diosmädia'agy panøcxp ja'a Jesucristocøxpä, weenä hoyhajtä weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diósäm. Amén.

2 Pedro

¹ Høøch xøhajt Simón Pedro. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Jesucristøch nmøødtuumby. Jaayá'ayhøch tøø xwiinguxy coochä miädia'agy nyajwá'xät. Tøø mijsä Jesucristo xyainähdiijy coo hajxy hoy mmäbøgät jaduñh mäwiin neby højts xyajnähdijjiän. Tu'cuñdujt hajxy jaduñh xquiumäaayäm nägøxiä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuñdujt nmäbøjcäm coo tiøyyä. Jaduñh yajnajuø'øy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy nDioshåjtäm. Tøø hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. ² Ween mijsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy möj may coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødä ja'a Diosøxpä møødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønåjtäm.

³ Coø ja'a tøyhajt hajxy nmøødhåjtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy madiu'u xpiuhbéjtäm ja'a miäjaahaam, jaduñh hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. Mänitä Dios hajxy jaduñh xquiumäaayämät. Jaanä miäjaahaamä Dios hajxy xyagjyhadäänäm homiänaajä neby je'e jigyhatiän. Coø Jesucristo miøjjä jiaančhä, coø jiaančh tehñ yhojiäya'ayä, paady hajxy tøø xyajnähdijjäm coø hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. ⁴ Coø Jesucristo jaduñh miøjjä jiaančhä, paadiä mayhajt möj may tiuna'añ maa højtsøxphåjtäm. Jaduñh jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtsøxphåjtäm. Homiänaajä hajxy xyagjyhadäänäm neby je'e jigyhatiän. Y tøø hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøyyäm hawiinjemybiä. Jaduñh hajxy hoy nmøødhåjtämät tu'ugmädia'agy. Jaduñh häxøøgpä hajxy yaa hoy njøyohdiütämät hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mabøjppä, hadsojwiinmahñdy hajxy miøød. Coø yxaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñh quia'a najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiy quia'awa'añ häxøøgtuum. ⁵⁻⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhåjtäm hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habøjcäm ja'a Diosøxpä. Tsøc hajxy hñjtäm najuø'øyhaamy. Tsøc hajxy mee'xtüjcäm. Tsøgä Dios hajxy wiingudsåhgøyyäm. Tsøc hajxy ničhøjcäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby højtsä Jesucristo xchøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc mé'e'xäm, hoy hajxy näje'le quia'a jagä mäbøcy.

⁸ Coø hajxy jaduñh hamuumdu'joot ngudiünämät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyøyyämät. Mänitä Jesucristo tiuung hoy nduünämät. Nmøødhåjtämä tøyhajt hajxy jaduñh ja'a Jesucristocøxpä. ⁹ Hix, pønjaty jaduñh ca'a cudiuumb nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, jaduñh mäwiinätš hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä coø hajxy tøø jahdiägooy coø piojppä quidiiey hajxy tøø ñähwa'ačhi neby hajxy hijty jegyhajty jiiäya'ayhatiän. Jaduñh hajxy tøø jahdiägoobiä coø Dios jioot chocy coø hajxy hoy jiiäya'ayhåjtäm. Paady hajxy jaduñh jia yajnähwaašä. ¹⁰ Hoorä, mägu'ughajppäøj, tsøc hajxy hamuumdu'joot cudiünäm nébiøch naamnä tøø nmädia'agy. Jaduñh yajna-juø'øwa'añ coø Dios hajxy tøø xyajnähdijjäm coø hajxy xquiu'ughadäänäm. Coø hajxy jaduñh ngudiünämät, cab hajxy jaduñh mänaa ndu'udägøyyämät. ¹¹ Jaduñh hajxy hoy yajxøn nnøcxämät Jesucristo wiinduum maa cøjxta'axiøø yhane'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsønåjtäm. Tøø hajxy jaduñh xyajnähwaašäm.

¹² Homiänääjätš mijs jaduñh nyagjahmiejtšä'aga'añ nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Tøyhåjtøch jaduñh tøø nmädia'agy. Hoy hajxy jaduñh mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ. ¹³ Hawiinnmats jaduñh cooçh mijs jaduñh nyagjahmiejtšä'agät tehngajnä, mäduññtiøch njaac jogyhaty. ¹⁴ Hamdsøjøjčhä Jesucristo xñämaayy cóogøch mobädjäpä nho'ogaannä, ja'a hajxy nWiindsønåjtäm. ¹⁵ Pero cooçh hånajty tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduñh mjaac capxtä'agät nébiøch cham nmädia'aguiän. Jaduñh hajxy hoy mjahmiejtšä'agät.

¹⁶ Tøø højts mijs nyajwiingapxø'øy coø Jesucristo møcmäjaa miøødä, y coø yaa jadähooc quidaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt højts jaduñh nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy hädaa jaduñh. Ca'a ñä'a cuentä nebiä jäya'ay cuentä hajxy yajcojjiän. Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coø møcmäjaa miøødä, coø je'e Dyosä. ¹⁷⁻¹⁸ Mänaa højtsä Jesucristo hånajty jim nmøødän maa tunän, mänitä Diosteedy jim quihgapxnajxy tsajpootyp: "Høøch nhamdsoo Huang yøø. Njaanč tehñ chøjpiøch yøø. Jaanč tehñ jiootüj-c-høch nnijwiø'øwyii maačh nHuungøxpän", nømä Jesucristo ñänøømä. Njaanč mädoow højts jaduñh. Møcmäjaahaamä Dios jaduñh quiapxy. Jaanč tehñ yajxonä Jesucristo piädaacä ja'a Tiédiäm, nebiä hajajppän. Paady højts yøø tun nyajxøøbejty: "Ja'a tun maa Dios ñägäpxiän coogä Jesucristo yHuunghaty."

¹⁹ Tøyhajt jaduñh jiaanč jaty nébiøch cham nmädia'aguiän. Hamdsoo højts nhijxy mädooyy. Hahixøøby jaduñh coø højts mijs nmädia'agy xmiäbøjcät. Maas hahixøøby jaduñh coø Diosmädia'agy hajxy mmäbøjppät, ja'a jäya'ayhajxy jecy quiujähyyää. Jaduñh

máwlinádsá Diosmädia'agy miäbaady nebiä jøøn tiøyän hagogoodstuum. Hix, xyajwiin-juøøyyám hajxy jaduhñ tijaty hajxy hoy hamdsoo nga'a wiinjuø'øwáanäm. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy homiánaajä nyajcopcøøyyámät. Coo Jesucristo yaa quidaactágätsät hädaa yaabä naaxwiin, mäniit hajxy cøxiä xyajwiinmädiaagø'øwáanäm. Jaduhñ hajxy hoy nwiinjuø'øwáanäm cøxiä. ²⁰⁻²¹ Huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhñ, coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quiiujahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy. Näje'e hajxy jaduhñ quiiujahy tijaty hánajty jadáanäp tunáanäp. Ja'a Dios je'e najtscapxøøyy ja'a yhEspirituhaam waamñ hajxy quiiujáayät.

2

¹ Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios hajxy hánajty ñajtscapxøøyyábä. Pero hønndaacp hajxy hánajty jaduhñ. Ja'a Dioscu'ug hajxy hánajty jia wi'l' wyiinhøønaamby. Jaaná jaduhñä hønndaacpähajxy jii by wiäditaambä maa mgajpthaxjiän. Cabä cu'ug ñajuø'øwa'añ pø wiinhønñäp hajxy hánajty jaduhñ. Høxtä mäna'anaamñä hønndaacpähajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a Jesucristo hajxy tøø xquia'a nähho'túutám. Paquiä hajxy yajcumädowa'añii. Pønñatiä hønnda'agymiädia'agy mäbøgaamb, tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ hønndaacpä, niyhamigähadäänäp hajxy jaduhñ. ² Pahixáanäp hajxy jaduhñ nämay. Ja'a häna'c-hajxy mäbahixaamb, ja'a tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. Coo hajxy jaduhñ hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy hønndaacpä, ni häna'c-hajxy mäbahixpä, paadiä cu'ugä tøyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a Jesucristocøxpä. ³ Ja'a hønndaacpähajxy, xädø'øñ hajxy piøcjuø'øwaamby. Hønnda'agymiädia'agyhaamby mijts xyajnáhixø'øwa'añ; jaduhñä xädø'øñ hajxy xjia wi'l' piøgaanä. Jéquiänä Dios tiägøøyy mänaandaacpä coogä häna'c-hajxy quiumädowa'añ, ja'a hønnda'agymiädia'agy hajxy yajnáhixøøbiä. Jaduhñä Dios jecy miänaandaacpä cooc hajxy quiihdägoyya'añ.

⁴ Hix, yajcumädoobiä Dios je'e pønñaty ca'a mäbøgaamb. Coo mioonsähajxy näje'e jim jecy quia'a mäbøjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooyy. Haxøøgtuum hajxy hoy quiihjuijpnaxyyii maa jiaañch tehñ quiøøcän, maa yhagogoodstuumän. Jim hajxy yhida'añ høxtä coonä yhabáadät coo Dios jaduhñ miäná'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaächtiuna'añii. ⁵ Jaaná jaduhñä Dios ja'a jecyjiäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tøø quia'a mäbøquiäbä. Mäniitä Dios nøøgomdägoy quieijxy. Jayooyyá Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy ja'a näductujcpä. Jaduhñä Noé ja'a cu'ug hánajty tøø jia yajwiingapxøø'øy coogä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwät. ⁶ Jaaná jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy jiajpä, ja'a hajxy hijty jim tsánaabiä maa cajpt hijty jaduhñ xiøhathiän Sodoma møødä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgø'øy. Paady hajxy jøønhaam yajcuhdägoyyá. Cøjxä haxøøghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujjaam hajxy jiajnä møødä quiajpthajxy. Hijxtahnd ja'a Dios jaduhñ piädaac coo haxøøgjäya'ayhajxy nägøxiä yajcumädowa'añii. ⁷⁻⁸ Mänaa Dios ja'a jecyquiajpt jaduhñ yajcuhdägoyyän, jagooyyá tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hánajty xøhjäpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiøxpä coo hánajty hoy jiaja'ayhaty. Mäniitä Dios ja'a Lot yhawaanä coogä quiajpt hánajty quiihdägoyya'añ. Paadiä Lot jim chohñ. Jiaañch tehñ jiootmay-häjpä Lot hánajty jaduhñ coo cu'ughajxy hánajty haxøøg jiatcø'øy jabom-jabom hijxwiinduum. ⁹ Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaaná jaduhñä Dios ja'a quii'ug yajtsø'ogaambä coo hajxy hánajty chaächpøocy. Tøyhajt jaduhñ. Jaaná jaduhñ tøyhjájtäbä coo Dios yajcopcøø'øy nebiatiä haxøøgjäya'ayhajxy jiatcø'øyän. Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy quiumädowa'añ. Coo jaduhñ yhabáadät, mäniitä Dios miäna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaächtiuna'añii. ¹⁰ Nägø'ø nädequiä Dios yajcumädowa'añ pøn yajnáhixøøby hønnda'agymiädia'agyaam, pønä Diosmäjaa xøøghajp. Jiaañch tehñ chähdiuhndägoy hajxy ñibiäda'agyii, ja'a hønnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Jootmøp hajxy jaduhñ ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn wyiingudsähgø'øy. Haa jaaya'ayhajxy mõjtuungmøødpä maa Diosmädia'agy myñänä, wiingapxpéjtäp hajxy je'ebä. ¹¹ Haa ja'a Diosmoonsähajxy jim hijpä tsajpootypä, maas møcmäjaa hajxy miøødä quejee ja'a hønnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Pero cabä Diosmoonsä ja'a mõjtuungmøødpä hajxy wyiingapxpety maa Dioswiinduumän; ni cab hajxy ñähojy.

¹² Jaduhñä hønndaacpähajxy ñibiäda'agyii nebiä yuughanimälän coo hajxy tii quia'a wiinjuø'øwa'añ ja'a Dioscøxpä. Hix, cabä yuughanimälhajxy tii wyiinjuø'øy ja'a Dioscøxpä. Mädyijjatiä hønndaacpähajxy quia'a wiinjuøøby, je'e hajxy ñäxiicypp. Paquiä hajxy yajcuhdägoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quiihdägoyyän coo hajxy yagho'ogyii. ¹³ Tsaächtiunáanäbä hønndaacpähajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hánajty tøø miädsaaçhtiuñ. Xoonndaacp hajxy jaduhñ coo hajxy cøxypänejpiä jiatcø'øy xøømbaady. Høxtä jii by hajxy yajtägø'øy maa mijts naxy mgaamiuquiän ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a

Jesucristo miädiá'aguiác tyijy hajxy pianócxáp. Pero haxóogjaty hajxy wyi'i jiatcø'oy mijts mwínduum maa hajxy hánajty mgaamiuquián. Høxtá jiiybypiaady hajxy je'e yhøhndaacpá.

¹⁴ Homiädyyi to'oxiøjcá hajxy jaduhñ yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhñ. Homiánaajá hajxy jaduhñ haxóog jiatcø'owa'añ. Wyiinhøhmby hajxy pønatiä Diosmädia'agy hoy ca'a habøjpná. Hadsojwiinmahñdy hajxy ñä'ägá yajtuumby. Tsipecøx hajxy jaduhñ ñä'ägá cumädowa'añ. ¹⁵ Tøø tødiu'u hajxy jiojwa'açh. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udågoy. Ja'a Balaam hajxy jaduhñ piahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguiajtä Balaam hánajty quiuidiuna'añ ja'a quia'aawiindøguiøxpá møødá xädø'øñguiøxpá. ¹⁶ Mänitá Balaam wyiinhojnaxjá tiic jaduhñ coo jiatcø'owa'añ. Ja'a møjc burra jaduhñ mähoj. Jaduhñ quiapxy nebiä jäya'ayän. Mänitá Balaam ñajuøøñá coo jaduhñ quia'a hoyyá. Jaduhñá burra miädia'agy miäbøjçäxá.

¹⁷ Yø'ø häna'cá høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpá, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä nõøjut tøø tiø'øçhpán. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpá nebiä joc piojwäditypán coo hánajty quia'a nä'ägá tu'uy. Hix, cabä tøyhajt hajxy ñä'ä yajnähixø'oy. Cøjxta'axiøø hajxy jiiyb yhida'añ maa haxóogtuumán. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo hajxy jiiyb yhida'añ. ¹⁸ Yoñ hajxy jia mädia'agy. Ja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Pero cabä miädia'agy hajxy choobaady. Ja'a høhnda'agymiädia'agyaam hajxy wyiinhøøñ pønatiä Diosmädia'agy naamädägø'oy habøjp. Jøjcapxøøyyäp hajxy jaduhñbá, ween hajxy haxóog jiatcøøguiumbá neby hajxy hijty jiatcø'oyän. ¹⁹ Jaduhñá høhndaacpáhajxy yajnähixø'oy coo tyijy quia'a nejpiä coo haxóog mjäya'ayhädät. Hix, jaduhñ hajxy yajnähixøøbiä coo tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hanéhmaná coo jecymiädia'agy hajxy ngudiunämät, jaduhñ jia mänaambá coo hajxy hoy njäya'ayhätämät. Jaduhñ hajxy yhøhndaacpá coo tyijy hajxy jaduhñyá nnähwáatsäm. Ni je'e hajxy tøø quia'a nähwa'açh je'eguiøxpá coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'oy. Paady hajxy nõcxy quihüdägoyyaanná. Jaaná jaduhñ højtshajtäm, coo nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nga'a najtshixøøyyämät, jaduhñ højts nõcxy nguhdägoyyaanämbá. ²⁰ Coo Jesucristo hajxy njøpøøgøøyyäm, ja'a hajxy nWiindsønhtëjtäm, paadiä nhaxøøgwiinmahñdy hajxy xyajnhwáatsäm, neby hajxy yaa nmøødhajtäm hädaa yaabá naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miädia'agy mjahdiägøøyyät, y coo mhaxøøgwiinmahñdy jadähooç mbadu'ubøgät, maas haxóog jadähooç mjada'añ. ²¹ Hix, pønatiä Diosmädia'agy jaduhñ jahdiägøøy, maas hoy haxøpy coo hajxy cu quia'a mäbøjcy. Hix, coo hajxy jaduhñ yhøxhixät, maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumädowa'añ. ²² Jaduhñ hajxy jiädät nebiä hädaa mädia'agy miäna'añän: "Ja'a huc-hajxy, coo hajxy yhøøç, ja'a yhamdsoo høøç hajxy ñäwiimbijpy, nõcxy hajxy jadähooç jioø'xø'øgy. Jaaná jaduhñá hädsønphajxy jiatcøøbiä, naamñá hajxy hánajty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooç nõcxy yajtsnä tiøø'pná mo'ondsøoty." Tøyhajt jaduhñ.

3

¹⁻² Mägu'ughajpádøjc, miämetsc-hooçpá mijts chamñ nnäjaayø'oy. Jaduhñ mijts chamñ miämetsc-hooçpá nmägäpy nhane'emy coo mädia'agy hajxy mjahmiejtstä'agät, ja'a Diosquexypähajxy jecy quiujähyyäbá. Jaduhñá howyiinmahñdy hajxy mmøødhädät. Huuc jahmiets hajxy jaduhñbá nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägäp xyanéhäm. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'túütäm, paady hajxy nWiindsønhtëjtäm. Ja'a Jesucristo quiugäpyhajxy, je'e mijts tøø xyhawaanä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägäpy tøø xyhane'emy.

³ Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehmñ wyiijnjuø'owät nébiøch chamñ nmädia'aguiän. Coo naaxwiimbá hánajty wyiimbida'añ, mänitá jäya'ayhajxy quiahxø'øga'añ coo Dios hajxy ñänøma'añ. Haxøø hajxy jiatcø'owa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hánajty chocy, neby hajxy hánajty ñä'ägá cuhdujthatiän. Xñäxi'igaamb mijts jaduhñ. ⁴ Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhñ tiehmñ tiøjiada'añ coo Jesucristo wyiimbijtägatsa'añ neby jaduhñ tøø yhuuc mänaambá. Hix, caj tii mänaa tiägach. Je'enä cøxiä wiinä jaduhñ yhityñä mänaa naaxwiimbá jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänaa jecyjiäya'ayhajxy yho'oguiän", nõm hajxy yhøhnda'aga'añ. ⁵ Pero tøyhajt jaduhñ coo naaxwiimbá jiaançh tägach. Pero ja'a høhndaacpáhajxy, cabä tøyhajt hajxy wyiijnjuø'owa'añ. Hix, haagá nõø hijty jegyhajty. Mänitá Dios ja'a tsajt jecy yhädiuufñ møødá naaxwiin. Jiiibiä naaxwiimbá yajcojy nõøjøoty. Mänit hoy piäda'agy nõøhaguç. ⁶ Mänitá Dios nõøgomädägoy cuçey quieijy. Mänitá naaxwiimbá quihüdägøoy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. ⁷ Ja'a tsajt møøð hädaa yaabá naaxwiin, tøø Dios jaduhñ yajnähijy coo quiøxy toya'añ. Mänitác jaduhñ tiøya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägøoy'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpa.

⁸ Mägu'ughajpádøjc, tsøc hajxy jahmiejtsäm coo Dios tu'xøø jaduhñ ñänømy jadu'miljomøjtpá; y jadu'miljomøjtpá, tu'xøøyyä jaduhñ ñänømy. ⁹ Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ coo tyijy ja'a Jesucristo quia'a tsoj yajtøjiada'añ coo yaa quidaactägatsa'añ, coo haxøøgiäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Pero cab jaduhñ tiøyyä neby hajxy jaduhñ jia wi'i yhøhnda'agy. Hix, mee'xtujpá Jesucristo ja'a mijtsøxpá. Cabä jioot chocy coo pøn quihüdägøoyät. Jaduhñá jioot jia tsocy coo haxøøcuhdujt hajxy nnajtshixøøyyämät.

¹⁰ Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Cabä pøn jaduññ ñajuø'øy mänaa jaduññ jiaanč habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduññ yajmädowa'añ nebiä hānee møc ya'axiän. Cøxaambä xøø tioya'añ, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin.

¹¹ Coo cøxiä wiinä jaduññ quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy jäya'ayhajtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgøøyyäm. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hoy cudiüünäm.

¹² Tsøc hajxy jøbhjxäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt ya-jtoya'añ, møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä. Tsøgä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiäacäm nämay, ween hajxy miäböcy; jaduññä Dios paquiä yaghabäädät. ¹³ Tøø Dios jaduññ miäna'añ coogä hawiinjemyčhajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjemyñaaxwiin. Jimä njoot hajxy nbädäacäm coo Dios hajxy jim xyajncxäänäm. Cabä haxøøgpä jaduññ jim mänaa tiägø'owa'añ maa ja'a hawiinjemybiä tsajtän, ni jim maa hawiinjemybiä naaxwiimbän.

¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduññ coo Dios hajxy jim xpiäda'agäänäm, paadiä haxøøgpä hajxy tsøc najtshixøøyyäm hamuumdu'joot; jaduññä Jesucristo hajxy xpiäatämät coo pojpä cädieey hajxy hānajty nga'a møødhajtäm, coo yaa quiädaactägätsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiøødhajtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Jaduññä Dios hajxy hoy xyhijxämät coo hajxy hānajty hoy ndüünäm. ¹⁵ Mjahmiädsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduññ. Paadiä Jesucristo jaduññ miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäböcy, ween hajxy jaduññ may ñähwa'ačh. Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduññ mijts tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jaduññhä häčhä Pablo njuø'øy nébiøchä nhamdsoo puhya'ayän. ¹⁶ Naaghooc mijtsä Pablo xñäjaayø'øy, jaduññ ñä'ägä mädia'agyhaty nébiøch chañ njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. Cab hajxy jaduññ yajnähixø'øy nebiä Pablo jia mänaañän. Wiingatiä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øy. Cabä tøyhajtpä hajxy miäböga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädøjc, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduññ coo høhndaacpähajxy jii wiädita'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ jäya'ayhaty. Mnigwieendähadøøjäp hajxy; jaduññä tøyhajt hajxy mga'a najtshixø'owät. Cab hajxy myajwiinhøønät coo hajxy jaduññ mnä'ä tu'udägöyyät. ¹⁸ Jaac habøcxä hajxy jaduññ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Jaaya'ay hajxy xñähho'tuütäm. Tehngajnä miädia'agy hajxy mmäböjcät; jaduññä mayhajt møj may tiünät ja'a mijtsøxpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpäatäm møj jaančh. Tsøc hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

1 Juan

¹⁻³ Jue'e hõjts mijts nyajnãjaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e. Jiiyyãm je'e hãnajty møødä Dios mãnaa hädaa yaabã naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiãn. Jaayá'ayãts hajxy xyhawaãanãm nebiã Dios wyiinmay. Jaayá'ayãts hajxy tøø xñãhho'túutãm neby hajxy jaduhñ njugyhãjtãmät nebiã Dios jjugyhatiãn cøjxta'axiøø. Tøø hõjts nhamdsoo hixy; tøø hõjts nhamdsoo mädoy. Tøø hõjts nnãhdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhñ. Paady hõjts mijts jaduhñ nhawaãanãm neby hajxy jaduhñ nhijtãmät tu'ugmãdia'agy, neby hõjts ja'a Dios xmiøødhitiãn tu'ugmãdia'agy møødä yHuung. ⁴ Paady jaduhñ nhawaãanãm neby hajxy jaduhñ jootcujc nhijtãmät tehngajnä.

⁵ Hoyyã Dios ja'a wyiinmahñdy; cabã pojppã cãdieey ñã'ägädä møødä. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo tøø xyhawaãanã, y jaduhñ mijts nhawaãandãgãjtsãm. ⁶⁻⁹ Coo hajxy hoy nwãdijtãmät nebiã Dios yhitiãn, tu'ugmãdia'agy hajxy jaduhñ nhijtãmät, je'eguiøxpã coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñãhho'túutãm ja'a nbojppã ngãdieeyhãjtãm cøxiã. Xyajnãhwãatsãm hajxy jaduhñ coo ja'a nbojppã ngãdieey hajxy nnãgãpxãmät. Tøyhajt jaduhñ. Cabã Dios yhøhnda'agy. Howyiinmahñdy je'eduhñ miøød. Pero coo hajxy nwãdijtãmät haxøøgtuum, cabã Dios hajxy nmøødhijtãmät tu'ugmãdia'agy. Høhndaácãm hajxy jaduhñ y cabã tøyhajt hajxy nnã'ägädä møødhãjtãm.

Jaanã jaduhñduhmbã, coo hajxy nnã'ã mãnaãanãmät cooc tyijy pojppã cãdieey hajxy nga'a møødhãjtãm, niwyyiinhøhñãm hajxy jaduhñ, ¹⁰ y cabã Dios miãdia'agy hajxy nmøødhãjtãm, ja'a tøyhajt. Coo hajxy jaduhñ nmãnaãanãmät, jaduhñ yajmãdowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, je'e jaduhñ mãnaamb coo pojppã cãdieey hajxy nmøødhãjtãm.

2

¹ Mägu'ughajppãdøjc, cãbøch njoot chocy coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät. Pãadyhøch mijts hädaa nocy nyajnãjaayø'øy. Coo pøñ jaduhñ jiatcø'øwät, nãhgaxtu'udcøjãp je'e Jesucristãm jim nocy Diosãn. Cabã Jesucristo pojppã cãdieey mãnaa miøødä. ² Tøø ja'a nbojppã ngãdieey hajxy xñãhho'túutãm nãgøxiã hädaa yaabã naaxwiin.

³ Coo hajxy ngudiũunãmät nebiã Dios hajxy xyhanéhãmãm, mãnitã tøyhajt hajxy nmøødhãjtãmät coo je'e hajxy nhixyhãjtãm. ⁴ Pøñ jaduhñ nã'ã mãnaamb: "Nhixyhãjpiøch je'e", hoy quia'a ja cudiũñ, høhñdaacp je'eduhñ. Hix, ja'a Diosmãdia'agy je'eduhñ quia'a tsojpy. Tøyhajt je'e. ⁵ Pero pøñ jaduhñ cudiuumb, cãhxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaañch tehñ jiahmiech. Jaduhñ hajxy nyajnajuøøyyãmät coo hajxy nmøødhijtãm tu'ugmãdia'agy. ⁶ Pøñ jaduhñ mãnaamb coo ja'a Dios miøødhity tu'ugmãdia'agy, tsipcøxp wiãditiãt nebiã Jesucristo hijty wiãditiãn.

⁷ Hädaa mãdiã'agyhøch cham nyajnãhixøøbiã, tøø hajxy hijty mmãdoy mãnaa hajxy mmãbøjtsooñãn. ⁸ Pero hädaa mãdia'agy jaduhñ, jaduhñ mãwĩnãts hädaa nebiã hawiinjemybiãn. Hix, jaduhñ hajxy mniçhocy mniãia'hãyooyii nebiã Jesucristo hajxy xhøjçãm. Tøyhajt jaduhñ. Coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabã naaxwiin, mãnitã homiãdia'agy hajxy xyajwiinjjuøøyyãnã. Cab hajxy jaduhñ nwãdijtãnã hãgodstuum.

⁹⁻¹¹ Pøñ ja'a y'hermano tsojppã pa'hãyoob, hoyyã Diosmãdia'agy jaduhñ quiudiũñ. Coo hajxy jaduhñ ngudiũunãmät, cab hajxy ngãdiéhyyãmät. Pero pøñ ja'a yhermano mãhãñhãjppã, hoy jia mãna'añ cooc tyijy quiudiũñ ja'a Diosmãdia'agy, je'enã wiãdity hãgodstuum. Jaduhñ wiãdity nebiã wiindspãn. Cab jaduhñ ñã'ägã niyaghoyø'øyii.

¹²⁻¹⁴ Hermanodøjc, mijtshøch hädaa nocy nyajnãjaayøøby. Mhixyhajppiã Dios hajxy, ja'a nDeedyhãjtãm. Jaaya'ay ja'a nbojppã ngãdieey hajxy tøø xyajnãhwãatsãm je'eguiøxpã coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñãhho'túutãm. Mijts majjãya'adiøjc, mhixyhajppiã Jesucristo hajxy jaduhñ. Jiiyyãm jaaya'ay hãnajty mãnaa hädaa yaabã naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiãn. Y mijts muutsc-hãna'c-hajxy, xmiøøbiã Dios ja'a mãjaa hajxy coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxy. Cabã møjcu'ugong hajxy tøø myajmãjãda'agy.

¹⁵ Cabã mjoot hajxy mbãdã'agät hädaa yaabã naaxwiin. Coo pøñ jaduhñ piãdã'agät, cabã Dios hoy jiahmiãdsãt, ja'a nDeedyhãjtãm. ¹⁶ Ja'a møjcu'ugong jaduhñ mãnaamb coo hajxy cøxiã wiinã nhadsøjcãmät hädaa yaabã naaxwiin, ja'a haxøøgpã. Jaanã jaduhñ miãnaambã coo hajxy nyajcumaãyyãmät. Pero cabã Dios jaduhñ miãna'añ. ¹⁷ Cuhdãgoyyaamb hädaa yaabã naaxwiin møødä haxøøgpã yaabã. Pero pøñ cudiuumb nebiã Dios miãna'añãn, cab jaduhñ mãnaa quiuhdãgoyya'añ. Jim yhida'añ maa ja'a Diosãn cøjxta'axiøø.

¹⁸ Hoorã, habãatnãp jaduhñ coo ja'a naaxwiimbã wyiimbida'añ. Tøø hajxy mmãdoyhaty coo ja'a Cristo miãdsip quiãhxø'øga'añ. Y tøø ja'a miãdsiphajxy may quiãhxø'øgy. Jaduhñ hajxy nyajnajuøøyyãm coo yhabaatnã. ¹⁹ Xmiøødhijtãm ja'a Cristo miãdsiphajxy hijty. Pero coo hajxy tøø xpiuhwãatsãm, cãhxø'p jaduhñ coo hajxy hijty tehñ tiøyhajt xquia'a

møødhjítám hamuumdu'joot. Coo hajxy häxøpy hijty xmiøødhjítám, cab hajxy häxøpy tøø xpuihwáatsám.

²⁰⁻²¹ Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnáguexy ja'a Dios yhEspíritu. Mmøødhajpiä tøyhajt hajxy jaduhñ cøxiä. Paady mijts hádaa nocy nyajnájaayø'ø. Y mnajuøøby hajxy coo ja'a tøyhajt hajxy quia'a møødá, ja'a häna'c hønndaacpähajxy.

²² Je'eduhñ ñänøømbby, pøn jaduhñ mánaamb cooc tyijy ja'a Jesús tøø quia'a quexyii ja'a Diósám. Ja'a Cristo miädsip je'e, pøn jaduhñ ca'a capxpáatp ja'a Dios møødá yHuung. ²³ Pønä Dios yHuung jaduhñ capxpáatáp, miøødhijpiä Dios je'e. Pero pønä yHuung jaduhñ ca'a capxpáatáp, cabä Dios jaduhñ miøødhity.

²⁴ Mgudiúnáp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä neby hajxy mbanøcxtsohñän. Coo hajxy jaduhñ mgudiúnät, mänitä Dios hajxy tehngajnä mmøødhidät tu'ugmädia'agy møødá yHuung. ²⁵ Y cøjxta'axiøø hajxy xyagjyghadäänäm neby je'e jiugyhatiän neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm.

²⁶ Naxy hajxy mdehm wyiinjuø'øwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy xjia wi'i wyiin-høøna'añ. ²⁷ Mijts, cabä yajnáhixøøbiä hajxy myajmaajiaty. Mmøødhajpiä Dioshespíritu hajxy. Xyajnáhixøøbiä tøyhajt hajxy cøxiä. Cab yhønnda'agy. Mmøødhidáp hajxy jaduhñ tu'ugmädia'agy neby hajxy tøø xyajnáhixøø'ø. Yän.

²⁸ Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmøødhijnät neby hajxy jaduhñ mga'a tsähdiúnät coo quiädaactägätsät. ²⁹ Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo pojpä cädieey quia'a møødá. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pønjaty hoy wädijp.

3

¹ Xjiaanč tehñ chójcäm ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuunghajtäm. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuøøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Hix, cabä Dios hajxy yhixyhaty. ² Hoorä, tøø ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Cahnä yajnajuø'ø neby hajxy xyaghidäänäm. Pero coo ja'a Jesucristo quiädaactägätsät, mnajuøøyyäm hajxy coo hajxy jaduhñ nhidäänäm neby je'ejän. Nhixäänäm hajxy jaduhñ neby jaduhñ yhitiän. ³ Pøn hamuumdu'joot mäbøjp, hoy jaduhñ wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

⁴ Pøn haxøøg jatcøøby, cabä Diosmädia'agy quidiuñ. Je'e jaduhñ xøháj ja'a haxøøgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiuñät. ⁵ Paadiä Jesucristo yaa tøø yhoy hádaa yaabä naaxwiin nebiä nbojpa ngädieey hajxy xyajnáhwáatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpä cädieey ñä'ägädä møødá. Tøyhajt jaduhñ. ⁶ Pønä Jesucristo tu'ugmädia'agy møødhijp, cab jaduhñ haxøøg jiatcø'ø. Pøn jaduhñ jatcøøby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbøjcä. ⁷ Mägu'ughajpádøjc, cab hajxy myajwiinhøøñät. Pøn hoy wädijp, cabä pojpä cädieey ñä'ägä møødá, nebiä Jesucristo quia'a møødän. ⁸ Pøn hoy ca'a wädijp, pianøcxäp je'e ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a mõjcu'ugong haxøøg jiatcø'ø. Mänit jiatcøøchohñ mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tøø yhoy, nebiä mõjcu'ugong jaduhñ quia'a määdä'agät. ⁹ Pønä Dios tehñ tøyhajt Teedyhajp, cabä jioot cooc coo jaduhñ jiatcø'øwät, je'eguiøxpä coo je'e miøødhidyijäm ja'a Diósám. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxøøg quia'a jatcø'ø. ¹⁰ Jaduhñ myajnajjuø'øwät pøn Dioshuung. Entonces, pøn hoy ca'a wädijp, pønä miägu'ughajpä ca'a tsojpa ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'e yhuung. Pero pianøcxäp ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy je'e.

¹¹ Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän, jaduhñ hänäjty miäna'añ coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät. Høxtä jäda'anäbaadyñä jaduhñ miäna'aññä. Cab jaduhñ münaa tiägach. ¹² Cab hajxy njatcøøyyämät nebiä Cain jecy jiatcøøyyän coo yhamdsoo puyha'y yagho'cy. Paady jaduhñ yagho'cy coo howyiinmahñdy hänäjty quia'a møødá, nebiä piuhya'ay howyiinmahñdy hänäjty miøødän. Hix, pianøcxäp ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hänäjty je'e.

¹³ Entonces, hermanøøjc, cab hajxy myagjuø'øwät coo häna'c hajxy xmiähänhajtäm. ¹⁴ Højstshajtäm, cøjxta'axiøø hajxy jim nhidäänäm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiy nhäda'agø'øwäänäm haxøøgtuum. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ haxøøpy nničhojc nnibia'häyóowäm. Pønä miägu'ughajpä ca'a tsojpa ca'a pa'häyoob, je'eds jiiy häda'agø'øwaamb haxøøgtuum. ¹⁵ Pønä miägu'ughajpä mähanhajp, jaduhñ wyiinmahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pähajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhñ. ¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Hawiinmät hit jaduhñ coo hajxy hamiñ haxøøpy nniähho'túütämät. ¹⁷ Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyøobä quia'a näxúdsät, cab jaduhñ quidiuñ nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm coo hajxy hamiñ haxøøpy nničhojc nnibia'häyóowämät. ¹⁸ Mägu'ughajpádøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm. Jaduhñ hajxy nyajcähxø'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyóowäm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduhñ tiuna'añ coo hajxy nja mänaañämät cooc tyijy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm.

¹⁹ Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²⁰ Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo miánaanamät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhájtäm, tsipcøxp ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Cabä nhamdsoo wiinmahñdyhajxy nyajcopcøøyyämät. Hix, xjioodhixäm ja'a Dios hajxy. Cøxiä hajxy xñajuøøyyäm. ²¹ Y coo ja'a njoothajxy waamb quia'a mänäänämät, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²² Xmióoyyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwáanam, je'eguiøxpä coo hajxy nguđiunäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm. Paady hajxy xquiumäyyäm. ²³ Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a yHuung Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo tøø xyajwiingapxøøyyäm. ²⁴ Pønä Dios miädia'agy cudiunäp, tu'ugmädia'aguiä Dios jaduñ miøødhity. Y jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtäm, je'eguiøxpä coo ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm. Ja'a yhEspírituhaam hajxy xyhawáanam coo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtäm.

4

¹ Hermanodøjc, nämayä hønndaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajt pä hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyji miädia'aguiä hajxy nmäbøgät nä'ä nägoobä. Pero jawyüin hajxy mhuuc mädia'agyhíxät pø Diosmädia'agy jiaančh møød. ² Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhádt pø Diosmädia'agy jiaančh møød. Pø mänaamb jaduñ coo ja'a Dios yHuung Jesucristo tøø jiaančh jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, pues Diosmädia'agy jaduñ jiaančh møød. ³ Pero pø cab jaduñ miäna'añä, cabä Diosmädia'agy miøødä. Ja'a Jesucristo miädsip miädia'agy jaduñ. Tøø hajxy nmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiahxø'øga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduñ wiädijnä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhmbä hønnda'agymiädia'agy yajwäđijpä. Hix, maas mäjaamøødä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miøødä, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. ⁵ Yø'ø hønndaacpähajxy jaduñmbä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quidiunäp; paadiä møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa yajcopcøøyyäxä hädaa yaabä naaxwiin. ⁶ Pero højts, ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Y cab pøn nmädia'agyhajxy xyajcopcø'øwáanam. Jagooyyä hajxy yajcopcø'øwa'añ pønä Diosmädia'agy mäbøjp. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm pøn tøyhajt Dioshuung. Pønä nmädia'agyhajxy xyajcopcøøyyäm, Dioshuung je'e. Pøn jaduñ xquia'a mädoowäm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduñ quidiunäp.

⁷ Hermanodøjc, tsøg hajxy tehngajnä ničhojc nibia'häyóowäm hamiñ haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. ⁸ Pero pøn xquia'a tsojc xquia'a pa'häyóowäm, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduñ. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät. ⁹⁻¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy jaduñ xñähho'túutämät ja'a nboj pä ngädieeyhájtäm, neby hajxy jim nhíjtämät tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njahmiejtsäm.

¹¹ Coo ja'a Dios hajxy xjiaančh tehñ chójcäm, paady hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät. ¹² Tøyhajt jaduñ, cabä Dios mänaa yhixyji. Pero cab jaduñ ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a híxäm, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendáhájtäm. Y coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm. ¹³ Bueno, coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. ¹⁴ Y hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhíxäm mänaa ja'a Dios yaa tøø quixiän, mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduñ. ¹⁵ Pøn jaduñ mänaamb coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios jaduñ miøødhity.

¹⁶ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Nmäbøjcäm hajxy jaduñ. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduñ, paadiä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios. ¹⁷ Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hajxy jaduñ nničhojc nnibia'häyóowämät, cab hajxy jaduñ ndsähgøøyyämät mänaa ja'a Jesucristo min chaačhtiuana'añän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ¹⁸ Pønä Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhñ je'eguiøxpä coo yajcumädowa'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot njahmiejtsämät, cab hajxy jaduñ nnä'ägä tsähgøøyyämät. Hix, pøn jaduñ tsähgøøby, cähxø'p jaduñ coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a jahmiech.

¹⁹ Jayøjpä Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduñ njahmiejtsägájtsäm. ²⁰ Pøn jaduñ nä'ä mänaamb: "Njahmiejchpøčhä Dios", hoyyä miägu'ughajpä jia mähanaty, hønndaacp

je'eduhn. Pø cabä yhamdsoo mägu'ughajpä ñä'ä tsoey ñä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jiahmiédsät. Haa ca'a, yhiixypä miägu'ughajpä homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhixy. ²¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhämäm coo ja'a nmägu'ughajpä hajxy ndsojc nba'häyöwämät, jaduñ mäwünäts nebiä Dios hajxy njahmiétsäm.

5

¹ Pøn jaduñ mäbøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Y pønä Dios jaduñ jahmiejtsp, chojpy pia'häyoooby je'e pønatiä Diosmädia'agy mäbøjp. ² Coo ja'a Dios nDeedyhätäm hajxy njahmiétsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo hajxy nniçojc nnibia'häyöwäm, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. ³ Coo ja'a Dios hajxy njahmiétsäm, je'eduhn ñänøømby coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm. Y cabä Dios tsipjaty yhan'emy. ⁴⁻⁵ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduñ nga'a yajmäjädaacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

⁶ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduñmä coo yho'cy cruzcøxp. ⁷ Jaduñä Dioshespíritu miäna'añ cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, y cabä Dioshespíritu mänaa yhöñda'agy. ⁸ Coo ja'a Jesucristo jaduñ ñäbejty, coo yho'cy cruzcøxp, y coo ja'a Dioshespíritu jaduñ miäna'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä. ⁹ Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay ja'a miädia'agyhajxy. Y jaduñä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo yHuunghaty. ¹⁰ Pønä Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp, miøødä tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduñ hawäanäp. Pero pønä Dios ja'a miädia'agy ca'a mäbøjcäp, jaduñ je'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios yhöñda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy miäbøjcäxä coo ja'a Jesucristo yHuunghaty. ¹¹ Paadiä Dios hajxy tøø xpädaacäm hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadaänäm nebiä Dios jjugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt jaduñ. Ja'a Dios jaduñ mänaamb. ¹² Pønä Dioshuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp, hodium je'eduhn yhity. Cøjxta'axiøø jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän. Pero pøn jaduñ ca'a mäbøjp, cab jaduñ jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän.

¹³ Mijts, mmäbøjcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Mijstshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby nebiä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhätäm coo hajxy hodium mhyty, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän cøjxta'axiøø.

¹⁴ Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhätämät, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo hajxy xmiädoowämät coo hajxy tijaty nmäyujwäanämät. ¹⁵ Paadiä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhätäm coo hajxy xmiø'owäanäm.

¹⁶⁻¹⁷ Ja'a häna'c-hajxy haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum hajxy ñøcxø'owa'añ. Y pø miøødä mmägu'ughajpä pojpa cädieey, mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios coo ween yajnäwha'achii. Pero coo ja'a mmägu'ughajpä ja'a Diosmädia'agy tehngainä quia'a mäbøgät cøjxta'axiøø, haxøøgtuum jaduñ ñä'ägä hidät; y cabä piojpa quädieey mänaa ñähwäatsnät. Y cabä Dios mmänuu'xtä'agät coo ja'a mmägu'ughajpä yajnäwha'adsøøjat, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ yajtuñ.

¹⁸ Pønä Dios Teedyhajp, cab jaduñ mänaa yhaxøøghäna'c-haty. Cuenädhätäp je'eduhn ja'a Jesucristäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo ja'a møjcu'ugong jaduñ mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduñ.

¹⁹ Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghätäm. Pero pønä Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyijäm ja'a møjcu'ugongäm.

²⁰ Jaanä nmøødhätäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñmä coo ja'a Jesucristo ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähiçøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo hajxy jaduñ nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy nmøødhätäm møødä yHuung Jesucristo. Hodium hajxy tøø xpädaacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadaänäm nebiä Dios jjugyhatiän.

²¹ Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy tii mwiingudsähgø'owät, ni quepychec, ni naaxpoch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'owät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Amén.

2 Juan

¹ Juánhøch nxøhaty. Høøch hädaa nocy nhädiuumby møød hajxy nägøxiä ja'a tøyhajt møødpä. Mijts høch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjetiä Dios tøø wyiimbiy, pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp. Tøyhájthøch mijts ndsocy nba'häyoy, ² je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm. Cøjxta'axiøø hajxy jaduñ nmøødháäñäm. ³ Weená Dios nDeedyhájtäm hoyhajt weenhajt hajxy xmióoyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ. Hamiñ haxøpy hajxy jaduñ nniçhojc nmbia'häyøwäm.

⁴ Jootcujc-høch nniäwø'øyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaanç panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. ⁵⁻⁶ Hoorä, hermanodøjc, tsøg hajxy niçhojc nbia'häyøwäm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. Coo hajxy jaduñ ngudiúunämät, cäxø'p jaduñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy njaanç mäbøjcäm.

⁷ Nämayä hønndaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy hajxy miøødhájtäp; ja'a Jesucristo miädsip je'e.

⁸ Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Cabä hønndaacpä miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä najtshixø'owät, nébiøch mijts tøø nyajnahixø'oyän. Coo ja'a hønndaacpä miädia'agy hajxy jaduñ mga'a mäbøjcät, xpiädä'agäp ja'a Dios hajxy hodiium. Cøjxta'axiøø hajxy jim mhíädät tsajpootyp.

⁹ Pønä Jesucristo miädia'agy najtshixøøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity. Pero pøn jaduñ ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios miøødhity møødä yHuung Jesucristo.

¹⁰ Homiädyyi yajnahixøøbiä hajxy myajtøjtägø'owät coo jim miédsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän. Pero coo miäná'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyä, cab hajxy myajtøjtägø'owät, ni mga'a yajpó'xät hajxy, ¹¹ coo ja'a cu'ug jaduñ ñä'ä mäná'anät cooc tyijy myiich mjamiøød je'eduhñä, cooc tyijy miich jaduñ mbayajnahixøøbiä.

¹² Madiú'ujøch mijts nja hawaanäänäm, pero cáboch njaayaannä. Ja wi'i chøjpiøch njoot jaduñ cooch jim nnøcxät maa mijtsän. Mänit hajxy haawaam nmädiäacämät; jaduñ hajxy maas jootcujc nhíjtämät.

¹³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e wyiimbíiwäbä ja'a Diósäm. Amén.

3 Juan

¹ Juánhøch nxøhaty. Mägu'ughajpä Gayo, miíchhøch hädaa nocy nyajnájaayøøby. Tøyhájtthøch miích ndsocy nba'häyoy.

² Ween miíchä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo miích hoy mwädity. ³ Tøøchá hermanohajxy hoy näje'e xyhawaanä coo miíchä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mbanøcxy. Páadyhøch jootcujc nnijäwø'oyii. ⁴ Cooch nmädoyhaty cooch njamiøødá Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaanç tehñ xioondáacpøch jaduhñ.

⁵ Hoy miíchä Diosmädia'agy mgudiuhñ coo ja'a hermanohajxy mbuhbety, ja'a hajxy jäguemgajpt-tsohmbä. ⁶ Tøø hajxy nägapxy maa ja'a tsajtøjcän coo miích hajxy mjaanç tehñ chocy mjaanç tehñ pia'häyoy. Y coo hajxy hånajty jiaac tu'ubøgaanä, mmó'owäp hajxy tijaty hajxy hånajty yajmaajiajpy. ⁷ Hiç, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity. Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä. ⁸ Paady jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a hermano hajxy nbuhbéjtämät; jaduhñ hajxy hoy nmøødtuñämät maa ja'a Diostuung jaduhñ myiñän.

⁹ Tøøchá hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnäjaayø'oy, pero cábøchá Diótreres nmädia'agy xquiudiunaanä, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo mädia'agy jaduhñ yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän. ¹⁰ Haxøøgiátyhøch naxy xñänømy. Y maas haxøøg jaduhñ jiatcø'oy coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiojppøgø'owät ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøñ hånajty jiojppøgø'owa'añ, mänitä Diótreres miäna'añ coo yajpädsøømänät maa ja'a tsajtøjcän. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch ngøxy nägäpxät nebiaty jiatcø'oy. ¹¹ Miiç mägu'ughajpä, cab jaduhñ mänaa mbajatcø'owät. Pøñ jaduhñ jatcøøby, cabä Diosmädia'agy miäböcy. Pero pøñ hoy wädijp homiänaajä, miäböjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduhñ miích mbahixät.

¹² Pero ja'a Demetrio, cab jaduhñ jiatcø'oy nebiä Diótreres jiatcø'oyän. Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot. Cumäayäp jaduhñ nägøxiä, y ngumäabiøch høøchpä. Mnajuøøby miích jaduhñ coochä tøyhajt nmøødá.

¹³ Madiú'ujøch miích nja hawaanäänäm. Pero cábøch njaayaannä. ¹⁴ Chøjpiøch njoot jaduhñ cooch jim nnøcxät maa miíchän. Mänit haawaam nmädiäacämät.

¹⁵ Ween miích jootcujc mmähmø'oy. Xyajpoo'xp miích ja'a mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tunä mayhajt, yajpoo'xác højts nmägu'ughajpähajxy jimä nägøxiä.

Judas

¹ Høøch xøhajt Judas. Ja'a Jesucristøch ja'a tiuung ndúunäp. Høøch nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Mijtsøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøø højts ja'a Diosteedy xyajnähdjijäm coo ja'a miädia'agy nmäbøjcämät. Xchójcäm hajxy jaduhñ. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghjítäm møødä Jesucristo. ² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy tehngajnä. Tsøg hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm tehngajnä.

³ Mägu'ughajpädøjc, jadúhñhøch mijts hijty nyajnäjaayøøwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhñ cooch mijts nmänuu'xtá'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät, nebiä Dios hajxy tähoocmo'oyyä tøø xmiøoyyäm. Cab hajxy myajwiinhøønät. ⁴ Hix, ja'a häna'c hønñdaacpähajxy, hamee'ch hajxy näje'e tøø yajtägø'owø'oy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaañ cooc ja'a hønñdaacpähajxy quiumädowa'añ. Jaduhñ hajxy yhønñda'agy, cábac jaduhñ tyijy ñeipiä coo mhaxøøgwädifät, hoyyä Dios ja'a mbojpa mgädieey tøø xjia yajnähwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a nWiindsøñhájítäm. Tu'uquüä Jesucristo hajxy nWiindsøñhájítäm.

⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim jia woobädsøømy Egiptonaaxooty, mänit yajcuhdägoonä pønjaty hånajty ca'a mäbøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cøxiä. ⁶ Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, coo hajxy jim näje'e choññ tsajpootyp maa ja'a Dios hånajty tøø piäda'aguüän, paady hajxy jiiby quiejxä tsumyçhänäabiä hagoonstuum ja'a Diósäm, høxtä coo yhabaadät coo hajxy hånajty yajcumädowa'añijäm ja'a Diósäm. ⁷ Høxtähmätts ja'a jecyjiäya'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsánaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra, møødä jimhä ja'a cajpt mäwiingønä. Coo hajxy jiaançh tehñ yhaxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy jøønhaam yajcumädoowä ja'a Diósäm. Hix, høxtä ya'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgjatøø'oy. Hijxtahñd ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiøoyyäm.

⁸ Jaduhñä hønñdaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä. Haxøøg hajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Haxøøgä Diosmoonsä hajxy ñänømy, ja'a hajxy tsajpootypä. ⁹ Ja'a Diosmoonsä møjhajpä, ja'a xøhajpä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa ja'a dijunto Moisés hajxy hånajty yajtsipta'aguüän. Jagooyyä ñämaayy: "Ja'a Dios xyhøjäp." ¹⁰ Pero yøø hønñdaacpähajxy, hotyijatiä hajxy haxøøg ñänømy, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'oy. Nä'ä nägoobä hajxy jaduhñ jiatcøø'oy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiumädowaannä.

¹¹ Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy piahixy piaduñ. Jaduhñä Balaam hajxy piahixpä. Tu'udägooyy ja'a Balaam jecy je'eguiøxpä coo xädø'øñ hånajty jiaançh tehñ piøjcuø'oy. Yajcumädowaanäp hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy quia'a cudiunaanä nebiä Coré jecy quia'a cudiuunän. Yhamdsoo cuhdujt hajxy jia wi'i yaghidaamby. ¹² Jaançh tehñ yhoçhähdiuunä ja'a hønñdaacpähajxy jiatcøø'oy maa mijts ja'a cay ja'a hu'ug myagjadyijän. Nä'ä pahuuc nä'ä pajøø'xpä hajxy jim miech. Jaançh tehñ jiootmøj hajxy ñibiäda'agyüi. Cab hajxy pøn ñä'ägädä wiingudsähgø'oy. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähiø'oy. ¹³ Jaançh tehñ chähdiuhñdägoy hajxy jaduhñ. Coo hajxy tøø tiu'udägoonä, paady hajxy yaghidäänänä cøjxta'axiøø hagoonstuum.

¹⁴ Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtuçpä. Jecy ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a häna'c hønñdaacpæcxpä. "Huuc mädwø, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøødcäda'aga'añ. ¹⁵ Cøxäänäm ja'a Dios hajxy xquüøxy yajtøyhajtyegänäm. Mänit yajcumädowa'añ pønjaty haxøøg jäya'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a Dios hajxy haxøøg nänøømbä." ¹⁶ Yøø hønñdaacpähajxy, jaançh tehñ wyiinhøch hajxy jaduhñ. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaançh tehñ yhadsojpy. Jaançh tehñ ñiguuumäayp hajxy jaduhñ. Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaançh tehñ wyiingudsähgø'oy. Paady hajxy jaduhñ miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejch hajxiäda'a coo ja'a nWiindsøñhájítäm Jesucristo quiguexyhajxy jäguemiä miänaa: ¹⁸ "Coo hånajty yhabadaannä coo ja'a naaxwiimbä hånajty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wyiinwoona'añ. Ja'a haxøøgpä hajxy hånajty jiaançh tehñ yhadsoagaamby." ¹⁹ Jaançh tehñ chipyajpädø'ogaaamb hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a hijnät. Haxøøg hajxy jiaançh tehñ wiädity. Cabä Dioshespiritu hajxy ñä'ägädä møødä. ²⁰ Pero mijts mägu'ughajpädøjc, tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac panøcxät nebiä Dios hajxy tøø xmiøoyyäm. Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy ja'a yHEspiritucøxpä. ²¹ Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mjaançh tehñ yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpa mgädieey hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwä'adsät. Xchójcäm hajxy jaduhñ, paady hajxy xyajnähwa'ads

xyajcuhwa'adsáanäm. Jimä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo ja'a Jesucristo hajxy jim xyajncxáanäm. Jim hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø. Hojiot jiaančh tehñ miøødhajpy møødä højtscøxpä.

²² Mjootcapxmøcpøgäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mæbøjp. ²³ Naxiä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehñ yajmäbøgät; jaduñ hajxy quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hñanjty haxøøg wädiip. Pero nägueentä hajxy mmøødmädiá'agät, neby hajxy jaduñ mga'a pahadägoofñáxät.

²⁴⁻²⁵ Tu'ugä Dios jaduñ. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm ja'a Jesucristocøxpä ja'a nWiindsønñhájäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduñ xcwieendähájämät. Jaduñ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Wa'ads hajxy jim xyajmedsáanäm tsajpootyp. Mänit hajxy jim nxoonäda'agáanäm. Tsøg hajxy mänáanäm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøjjä jiaančh. Homiänaajä ja'a cuhdujt jiaančh tehñ miøødä. Amén.

Apocalipsis

¹ Hädaa mädia'agy, yu'učh hijty jaduhñ yhity. Mänitä Dios ja'a Jesucristo ñajtsapxooöyyä coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsähajxy yhawaandägäjsät tijaty hänajty mobädajp jadaañäp tunaañäp. Mänitä Jesucristo ja'a quiuguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangän. Hoy ja'a Juan jaduhñ yhawaandägäjsäxä. ² Jaduhñä Juan yajwiinhijä. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduhñ mäduhñtiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiöyyä nebiä Jesucristo hänajty tөө ñägäpxiän.

³ Jootcujc hajxy yhity pönjaty hädaa nocy capxp, pönjaty jaduhñ mädoob, pönjaty jaduhñ hoy cudiumb nej myiñän cujaay. Hiç, mobädajp jaduhñ jiada'añii tiuna'añii.

⁴ Hөөчh Juan hädaa nocy nhädiuumby. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayooöy pönjatiä Diosmädia'agy panöcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtucpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiö'oy. Homiänaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtucpä juöhñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiöobiä. ⁵ Y ja'a Jesucristo, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiöobiä. Yejiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduhñ. Jaayá'ayäts jayöjp juyjpiöjc. Jaayá'ayäts rey nägöxiä hanehmb. Xchójcäm hajxy jaduhñ. Tөө hajxy xñähho'túütäm. Tөө hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwäatsäm ja'a nbojpä ngädieyhajtäm. ⁶ Jaduhñ hajxy tөө xpiaäacäm nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpän; jaduhñ ja'a Dios hajxy hoy nmäduñämät. Tsög hajxy jaduhñ cöjxta'axiöө möj jaančh pädaacäm. Amén.

⁷ Huuc mädoow hajxy; mobädajpä ja'a Jesucristo miänaca'añ jocooty. Nägöxiä jäya'ayhajxy yhixa'añ, mөөd hajxy je'e tөөbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduhñ yhixa'añ, mänitä jäya'ayhajxy nägöxiä jiö'owa'añ xiuudsä'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduhñ.

⁸ “Hөөчh cöxiä nyajtsöhndaac. Y hөөчh cöxiä nyajmayäängombä”, nөөmä Dios miänaañ. Jaduhñ miädia'agytiägö'oy coo ja'a Dios homiänaajä ñä'ägä hity. Ja'a Dios möjcuhdjyt cöxiä mөөd.

⁹ Hөөчh Juan, haguipxyhөch mijts ja'a Diosmädia'agy nmөөdpanöcxycy; haguipxyhөch mijts tөө nmөөdtsaačhpöcy. Tөө ja'a Jesucristo mäjaa hajxy xmiöoyyäm neby hajxy jaduhñ nmee'xtújcämät. Coočhä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä nga'a najtshixö'owa'añ, mөөdä Jesucristo miädia'agy, päadyhöch häna'c yaa mädsibö'obä tөө xquiexy maa xiöhatiän Patmos. Nebiä tsümybiänөch jaduhñ yaa nhity. ¹⁰ Mänitөchä Dioshespíritu xñägädaacy. Näxөө hänajty jaduhñ. Mänitөch nmädooyy möc quiapxy njöөxcö'ömäambiөch. Jaduhñhöch nmädooyy nebiä xuuxtän. ¹¹ Mänitөch je'e xñämaayy:

—Hөөчh cöxiä nyajtsöhndaac; hөөчh cöxiä nyajmayaamby. Tijaty miich mwiihixaamby, jaduhñ mgujäyät librojooty. Mänit jim mguéxät maa ja'a hermanodöjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtucpä cajptootypän. Jaduhñä juxtucpä cajpt xiöhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatura, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

¹² Mänitөch nwa'wiimbijty. Je'ečh hänajty nhixaamby pöhhöch hänajty xmiägäp xp. Mänitөchä ceratoyhöhdy juxtucp nhijxy, haagä orohädiuñ. ¹³ Jimä Jesucristo hänajty tiäna'ay maa ja'a ceratoyhöhdy ñähmөjcän. Yoñä wyit hänajty miөөdä. Orowöonhaam hänajty quiaačhwөөñä. ¹⁴ Jaančh tehñ pioobä quiuhwaay hänajty. Jaduhñä wyiin hänajty quiähxö'ögy nebiä jөөnhaayän. ¹⁵ Jaduhñä tiecy hänajty yhaambä čhamaambä, néjjiämä hobiujxt coo mbö'odät. Jaančh tehñ miөc hänajty quiapxy, nebiä mejy jiäditiän. ¹⁶ Juxtucpä madsa'a hänajty quiö'ögonhaty maa ja'a yhaooquiö'öjän. Yhaawjootiä pejyhespada hänajty miөөdä, mejtsnaxä jiöjpä. Jaduhñä wyiin jiöjp hänajty quiähxö'ögy nebiä xөө möc yhañän.

¹⁷ Coočh jaduhñ nhijxy, mänitөch nwiingugädawөөyy nebiä ho'ogypiän. Mänitөch xquio'өнähgajpy ja'a yhaooquiö'öhaam. Mänitөch xñämaayy:

—Ca'a mdsähgö'oy. Hөөчh ja'a jayöbajtpä, hөөчh ja'a jaac hөxhaambä. ¹⁸ Jújcyhöch hänajty, tөөчh hijty nho'ogy. Mänitөch njuyjpiöjcombä. Cábөch mänaa nho'ogaannä. Hөөчhä cuhdjyt jaduhñ nmөөd maa ja'a ho'ogyiibä myinö'öyän, maa ja'a ho'pähajxy ñähgäda'aguiän. ¹⁹ Mgujääyap jaduhñ nebiaty mwiihixa'añ, tijaty jäjtäp tüunäp jada'ahaty, mөөd tijaty jadaañäp tunaañäp. ²⁰ Jaduhñ miädia'agytiägö'oy ja'a tөөbä mhixiäbä. Ja'a juxtucpä madsa'ajä, ja'a näjuxtucpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodöjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtucpän. Y ja'a juxtucpä orotoyhöhñdiä, ja'a hermanodöjc-hajxy je'eduhñ, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panöcxp maa ja'a cajpt juxtucpän.

2

¹ Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayö'öwät, ja'a tөө quiexyiäjäbä maa ja'a hermanodöjc-hajxiän jim Efeso: “Ja'a Jesucristo, ja'a juxtucpä madsa'a quionhijpiä, jim je'e

tiäna'ay maa ja'a ceratoyohñdy ñähmøjcän; je'eds jaduñ mänaamb: 2-3 Nnajuðbiøch jaduñ coo hajxy hoy mgudiñ, coo hajxy møj mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaačhpøcy ja'a høøchcøxpä, coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy nmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy hajxy tøø quixeyii ja'a Diósäm. Tøø hajxy mnajuð'øy coo hajxy yhøhnda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy. 4 Je'ečh nga'a hojwiðøby coo hajxy mga'a nijiootpäatänä neby hajxy jecy mhøxtägøyyän. 5 Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpäatänä. Naxy hajxy mdehmñijiootpaadøøjat neby hajxy myajtsøhñdaaquiän. Pø caj, nøcxäambøčhä mceratoyohñdyhajxy nbøgåänäm. Cähxø'p jaduñ coočhä nmädia'agy hajxy jaduñ xquia'a panøcxänä. 6 Je'eds hoy coo ja'a nicolaíta miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiøch jaduñ nga'a mee'xiän. 7 Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshøspiritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jimñøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tøømdsa'am hajxy jioø'xa'añ ja'a jugyhajtyjepä."

8 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayø'owät ja'a tøø quixeyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Esmirna. "Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä je'e møødä høxhaambä. Tøø hijty yho'ogy; tøø jadähooc jiuypjøjtägach. Je'eds jaduñ mänaamb: 9 Nnajuðbiøch jaduñ coo hajxy mjaanč tehñ chaačhpøcy, coo hajxy mjaanč tehñ yhäyoy. (Høøch mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuðbiøch jaduñ coo mijts judiošhajxy haxøøg xñänømy. Jue'e hajxy jaduñ, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a høybäc tyijy hajxy je'eduhñ wyi'lä miäbøjpy; cab jaduññä'ä tøyyäbä. 10 Cab hajxy mdsähgø'owät hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaamb hajxy näje'e ja'a møjcu'ugongcøxpä. Xñä'ä hijxmdsaamb hajxy jaduñ pø tøyhajt hajxy jaduñ mjaanč mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaačhpøga'añ. Coočhä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiuduünät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøch mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jimñnøcxät Dioswiinduum. 11 Hamädoowhit hajxy waambä Dioshøspiritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxyñä'ägädä tsaachtuuna'añii ja'a Diósäm; cab hajxy piäda'aga'añii møjcu'uhaam."

12 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayø'owät ja'a jim tøø quixeyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Pèrgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miøødä, mejtsnäxä jiojpä. Je'eds jaduñ mänaamb: 13 Nnajuðbiøch cooçh mijts nmädia'agy hoy xquiuduünä homiänaajä, hoyyä Satanás jim jia gobiernähaty maa mijts mhitiän, hoyyä Antipas jim tøø jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä cooçh nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéëñtiøch nmädia'agy hajxy xquia'a høxhixä. 14 Je'ečh mäbøcy nga'a hojwiðøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähixø'øy nebiä Balaam jecy yajnähixø'øyyän. Je'edsä Balaam jøjcapxøøyy coo ja'a judiošhajxy ñäma'awøøjat cooc tyijy jaduñ hoyoyä coo hajxy ñiyhamigähämädowøøjat, coo hajxy quaiy yhu'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychewiinduumän. 15 Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia'agy hajxy ñajtsixø'øwaanä. Cáboch mäbøjnäbä ja'a mädia'agy jaduñmäbä nmee'xy. 16 Weenä mädia'agy jaduñmäbä hajxy ñajtsixø'øy. Pø caj, nøcxäambøch nmädsibø'owa'añ pønjaty jim haxøøg yajnähixø'øby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmøødpøch nhaawjooty, hädäajøch nmädsiptunaamby. 17 Mhamädoowhidäp hajxy waambä Dioshøspiritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečh nyajcayaamb ja'a manä jim yu'uchpä. Møødøčhä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemxyiøø yuugjaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn jaduñ quia'a høxcapy quia'a najuð'øy. Jagooyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyijäbä."

18 J'aduñnä Diosquexy myajnäjaayø'owät ja'a jim tøø quixeyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduñnä wyiin quiahxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaanč tehñ yhaamb jaanč tehñ chämaambä tiecy nejiämä hobiujxt coo mbø'odät. Jaayä'ayäts jaduñ mänaamb: 19 Nnajuðbiøch jaduñ coo hajxy hoy mnichogyii, coo hajxy hoy mmäbøcy, coo hajxy hoy mgudiñ, coo hajxy møj mjaanč tehñ miee'xtucy. J'aduñhøch nnajuðbiä coo hajxy jabom-jabom maas hojiaty mgudiñ. 20 Je'ečh mäbøcy hoy nga'a mänjwiðøyyäp coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijtsän ja'a xøhjäpä Jezabel. Ja'a Dioscøxpäc tyijy miädia'agy. Pero xjijøjcapxøøyyäbøch nmoonsähajxy. Jaduñ yhøhñdaacp cooc tyijy hoyoyä coo hajxy ñiyhamigähämädowøøjat, coo hajxy quaiy yhu'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychewiinduumän. 21 Tøøčhä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduñmäbä ñajtsixø'øñät. Pero cab jaduññä'ägädä najtsixø'øwa'añ. 22 Nyajpa'ambedaambiøch je'eduhñ møødä yhamigohajxy, pø cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixø'øwa'añ. Hoyhöyhøch hajxy nyajtsaačhpøga'añ. 23 Ngøxy pøgåänäbøčhä yhuungä jiugyhajthajxy. J'aduñnä hermanodøjc-hajxy nägøxiäñajuð'owa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän cooçhä wyiinmahñdy hajxy nnajuðøyyä. Coo hajxy hoy mguhdujthädät, nmo'owäambiøčhä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Pø cabä, nyajtsaačhpøgåambiøch hajxy jaduñ. 24 Pønjaty jim jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä,

ja'a Satanás miädia'agy hajxy ca'a panócxábä, cábøch hajxy waamb nhanehmnä. (Tøyhájtäc tyijy ja'a Satanás miädia'agy jaduhñ.) ²⁵ Jagóoyyøch hajxy njaac náma'ay coo hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy naxy mnä'ägädä cuhdujthatiän, høxtä cóonøch yaa ngädaactägätsät. ²⁶ Pønjaty mäjädaacp, pønjátýhøchä nmädia'agy hoy xyajtuünäp homiänaajä, je'echá cuhdujt hajxy nmo'owaambý coo hajxy guobiernähädät wiinduhmyhagajpt, ²⁷ nébiøch nDeedy xquihdujtmoooyän. Møcä cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät, mänit hajxy chaaçhtiuna'añii, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhñ hajxy chaaçhtiuna'añii néjijämä tu'ts mwøjpu'uwät varillaahaam. ²⁸ Nmo'owaambiøchä jax-iøøm hajxypä. ²⁹ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

3

¹ 'Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayó'øwät ja'a jim tøø quixexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsä Dioshespíritu møødhajp ja'a juxtujcpä, møødä madsa'a juxtujcpä. Je'eds jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a yajtuünä, hoy häna'c-hajxy jia mäna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiun. ² Naxiä mwini-mahñdy hajxy mdehm yajmédsät. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy mjaty cudiun. Je'eçh jaduhñ nja tsøjpy coo hajxy pedyii mgudiúnät, coo hajxy jaduhñ mga'a nä'ägä tu'udägöyyät. ³ Mjahmiédsäp ja'a homiädia'agy hajxy jaduhñ, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiäbä. Je'eds hajxy myajtuünäp tehngajnä. Najtshixøøñä ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ. Pø cabä, jaguiäpøxyhøch mijts nyajcumädöwät. Cab hajxy hånajty mnajuø'øy mänäajøch mijts nyajcumädöwa'añ. ⁴ Jim häna'c näje'e maa mijtsän jim Sardis, cab hajxy nej jiatçø'øy. Coo hajxy hoy wiädity, páadyhøch hajxy xmiøødwädita'añ poobwitmøød. ⁵ Pønjaty mäjädaacp, poobwit hajxy miøødhadaambý. Cáboçhä xiøøhajxy nbo'odaanä maa hajxy myiñän cujaay librojooty. Jim hajxy ñøcxa'añ maaçh nDeediän, maa ja'a Diosmoonsän. Mänitøch hajxy jim ngapxpaada'añ, pønjiatiä xiøø hånajty miimb cujaay librojooty. ⁶ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

⁷ 'Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayó'øwät ja'a jim tøø quixexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabä tii pojpa tii cádieey miøødä. Ja'a tøyhájtäts jaduhñ nä'ägä møød. Miøødhájtäbä rey David yhaawatst je'eduhñ. Coo hånajty tii tøø yaghawa'açh, ni pøn jaduhñ quia'a hagó'øwät. Y coo hånajty tii tøø yhawägüiich, ni pøn jaduhñ quia'a yaghawá'adsät. ⁸ Jaayá'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch cooçh nmädia'agy hajxy hoy xyajtuünä, hoyyá møcmäjaa hajxy jaduhñtiäbaady mga'a ja møødä. Jaduhñhøch nnajuøøbiä cooçh mijtsä nxøø xquiapxpaatäbä. Páadyhøch mijts jaduhñ nguhdujtmø'oy coo hajxy jim mnøcxät Dioswiinduum. ⁹ Pønjiatiä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ mäbøjcäp, ja'a judiøshajxy, jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxpä. Cab jaduhñ ñä'ä tøyyäbä. Nä'ä høhndaacp hajxy jaduhñ. Yajmédsäambiøch hajxy maa mijts mwiinduumän. Mänitøch hajxy jim nyagjicäda'aga'añ, neby hajxy jaduhñ ñajuø'øwät cooçh mijts jaduhñ ndsocy. ¹⁰ Tøøch nmädia'agy hajxy xyajtuünä coo hajxy mmeex'túgät. Páadyhøch mijts ngüendähada'añ mänaa ja'a tsø'ty ja'a häyohn hånajty ñaxa'añän wiinduhmyñaaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chaaçhpøga'añ. ¹¹ Møbädäjpøch jilby nhäda'aga'añ. Tehngajnä hajxy jaduhñ hoy mgudiúnät. Jaduhñä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pøjcät coo hajxy jim mnøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. ¹² Pønjaty mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaanä. Ja'a nDeedyhøchä xiøø, jimhøch nyuugjaayaanä maa ja'a wyiinnähøpcøpaxhajiän, møødä Dioscajptä xiøø, møød høøçh nyemyxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. ¹³ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

¹⁴ 'Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayó'øwät ja'a jim tøø quixexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhajtyejp je'e. Ni mänaa quia'a høhnda'agy. Je'e cøxiä yajtsohndaac mäduhñtiä Dios yhädiuun. ¹⁵ Jaayá'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch jaduhñ cooçh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy mnäbøcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäbøcy. ¹⁶ Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäbøcy, páadyhøch mijts jaduhñ nxøøghada'añ. ¹⁷ Jaduhñ hajxy mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy hajxy hoy mjaançh tehñ wiädity. Pero cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhñ mäwinäts hajxy mhity nebiä häyooabän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän. ¹⁸ Nhuuc yajmädoogyhøch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy. Jaduhñ hajxy hoy mhixät. Cooçh mijts xmiänuu'xtä'agät, mänitøchä mbojpa mgädieey hajxy nyajnähwaätsämät. Jaduhñ hajxy hoy jim mnøcxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhñ mnä'ägädä tsähdiünät. ¹⁹ Ndsøjpøch mijts, pero pø cáboçh nmädia'agy

hajxy xquiudiunaanaä, mänit hajxy nyajcumädowa'añ. Nmägapxaamby nhane'emaamby hajxy jaduñ. Entonces, nañiä mhaxøøgcuñdujt hajxy mdehñ ñajtshixø'owät. Hiñ, coo hajxy jaduñ mnä'a cumädowät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiunañät. ²⁰ Huuc hamädoo whit hajxy, nja wi'i miänuu'xtäacypiø'ohä jäya'ayhajxy jaduñ cooñ hajxy xjiøpøgø'owät. Mänitø'ohä piojpa quädieey hajxy nyajnähwäatsät. Mänitøch hajxy jaduñ nmøødhjñät tu'ugmädia'agy. ²¹ Pøñjaty mäjädaacp, nmo'owaambiø'hä cuñdujt hajxy jaduñ cooñ hajxy xmiøødgobiernähädät. Jaduhñhøch tøø nmäjädaacpä; päadyhøch nDeedy jaduñ nmøødgobiernähajpä. ²² Mhamädooñhädäp hajxy waampä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtujcpä tsajtøjcän."

4

¹ Mänitø'hä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänitøch jaaya'ay xmiägäpcombä, ja'a jayøbäñhøch hänajty tøøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhñä yo't yajmädooyy nebiä xuuxtän. Mänitøch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghixyhøch miich tii jaduñ jadäänäp.

² Mänitø'hä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänitø'hä Dios nwiinhijxy; jim hänajty yhäña'ay tsajpootyp. ³ Haam b tsämaam b ä Dios hänajty nebiä tsaa hoybän, nebiä jaspén, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inch hänajty quiahxø'ogy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldatsaajän hänajty yhañ chämamy. ⁴ Jimhø'hä majjäya'ay nhijxy nähii'xmädaaxc. Wäditiä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Poobwitmøød hajxy hänajty. Oro hajxy hänajty quiuhjenhajpy. ⁵ Jimä wädsuc hänajty piädsømy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänajty jim. Juxtujcä jøøn hänajty jim toy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhñ ja'a juxtujcä. ⁶ Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduñjä mejy hänajty jim quiahxø'ogy nebiä hijxt jaanch tehñ tiø'xypän.

Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hänajty jim jiuhhäñaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopç-hajxy hänajty wyiinnmøødä, jayøjp jioøxcø'ømhaambiajpy. ⁷ Tu'ug hänajty quiahxø'ogy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistän. ⁸ Haagä queectmøød hajxy hänajty tädujcyat. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänajty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømdsuhñ hajxy hänajty wyi'i miäna'añ:

Jaanch tehñ wia'adsä Dios;

je'e hajxy nWiindsønñajtäm. Cøxiä mäjaa miøødä;

homiänaajä ñä'ägädä hity cøjxta'axiøø.

⁹ Jaanch hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'oy, ¹⁰ mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wyiinjicädä'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaanch tehñ wyiingudsähgø'oy. Mänit hajxy hänajty wyi'i ñiguiuhjeendu'udyii. Mänitä quiuhjen hajxy hänajty jim ñajtsconø'oy Dioswiinduum. Mänit hajxy hänajty miäna'añ:

¹¹ Dios, højts miich nWiindsønñajpy.

Hahixøøby jaduñ coo højts miich nwiingudsähgø'owät, coo højts nmänä'anät coo miich ja'a mäjaa mmøødä, coo miich mmøjjä mjaanchä.

Cøxiä wiinä miich mjaanch tehñ quiunuu'xy mjaanch tehñ piäda'agy.

5

¹ Mänitø'hä Dios nhijxy coo nocy hänajty quiø'øbøc-haty haxädsach, ja'a quiø'ø hahooy-haampiä. Mejtsnañä nocy hänajty jiaayä. Juxtujc-hit hänajty yhahoo'hä. ² Mänitø'hä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa jaanch tehñ miøødpä. Mänit je'e miänaañ:

—Pøñ cuñdujt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät.

³ Ni pøñ cuñdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhahoo'tstú'udät, coo hajxy yhéebät, ni ja'a jim b ä tsajpootyp, ni ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiiipiä møjcu'uhaam b ä. ⁴ Mänitøch njaanch tehñ jioøyy, coo pøñ cuñdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhéebät, coo hajxy quiápxät. ⁵ Mänitø'hä majjäya'ay tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuñdujtmøød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy jim gobiernähajtäbä Judänaaxooty. Paadiä Jesucristo xiøhaty ja'a León de Judä.

⁶ Mänitø'hä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jim hänajty tiäna'ay Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpä, maa ja'a majjäya'ay nähii'xmädaaxpä. Cähxø'p hänajty coo hänajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt hänajty; juxtujcä wyiin hänajtypä. Haa ja'a wyiin juxtujcä, ja'a Dioshespírituhajxy hänajty je'eduhñ ja'a juxtujcä. Jim hajxy hänajty wiädity wiinduhmyhagajpt. ⁷ Mänitä Meeghuungä nocy hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduñ yejc; yhahoo'guiø'øhaamby hänajty tøø quiø'øbøc-haty. ⁸ Mänitä Meeghuung wyiinjicädäcä. Ja'a nämädaaxpä animalhajxy mäwiinjicädaac møødä nähii'xmädaaxpä majjäya'ayhajxy. Cødu'ugä harpa hajxy hänajty miøødä. Jimä poom hajxy hänajty miøødä oro jøønebhñdiooty.

Haa ja'a poom jaduhmbä, ja'a Diospa'yaaxøøc je'eduhñ. Ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, je'edsä Dios hajxy hänäjty pa'yaaxp. ⁹ Mänitä jemyhøy hajxy yhøøyy:

Miičh cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstú'udät.

Miičh højts xñähho'ttuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhidät Dioswiinduum.

Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy.

¹⁰ Miičh højts cuhdujt xmiøoy coo højts jim ngobiernähädät naaxwiin.

Diostuung højts ndunaamby nebiä teediän.

¹¹ Mänitøchä Diosmoonsä nhijxy jaančh tehñ miay. Ja'a Dios hajxy hänäjty jiuhdnäaawiädijpy møødä animalhajxy møødä majjäya'ayahajxy. ¹² Mänitä Diosmoonsähajxy møc jiaančh tehñ yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.

Yø'øds cuhdujtmøød coo jiaančh tehñ wyiingudsähgø'øwøøjät.

Hahixøby jaduhñ coo højts nmänäänämät coo cøxiä wiinä miøødä, møødä mäjaa, møød coo quiuhwijjiä, møød coo miøjjiä jiaančh.

¹³ Mänit hajxy miänaañ nägøxiä mädyijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy, ja'a jimbə tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä jiiipiä møjcu'uhaambä, møødä jiiipiä mejjiootypä:

Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm møødä Meeghuung.

Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaančh. Møjmäjaa hajxy miøød.

¹⁴ Mänitä nämädaaxpä animalhajxy miänaañ:

—Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjcädaacy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhñ.

6

¹ Mänitøchä Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a hänäjty jux-tujc-hithahoočhpä. Mänitä animal tu'ug miänaañ:

—Min huug hiç.

Coo ja'a animal jaduhñ miänaañ, jaduhñ yajmädooy nebiä hänee jiiditiän. ² Mänitøchä craa tu'ug nhijxy coo tøpxt hänäjty tu'ug miøødä. Poobcuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay. Mänitä cuhjén miooyä. Mänit tiu'ubøjcy tsiptuumbä. Mäjäda'agaamb hänäjty jaduhñ.

³ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a miämetsc-hithahoočhpä. Mänitä miämetspä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

⁴ Mänitøchä craa tu'ug nhijxcombä. Tsaptscuaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt miooyä coo ja'a jäya'ayahajxy nøcxy yajnimiädsibø'oyii hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayahajxy nøcxy yajniyagho'ogyii. Mänitä yoñhespada tu'ug miooyä.

⁵ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädägøøghithahoočhpä. Mänitä miädägøøgpä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

Mänitøchä craa tu'ug nhijxcombä coo ja'a quipxt hänäjty tu'ug miøødä. Jiñgwiaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. ⁶ Mänitøchä mädia'agy nmädooy maa ja'a mädaaxpä animalhajxy hänäjtiän:

—Møjyuu jaduhñ jadaañp. Ja'a trigo tu'kílobä, mägoøxmil chowhada'añ. Y ja'a cebada tægøøgkílobä, jaduhñ chowhadaambä mägoøxmil. Pero cap yø'ø hoñ myaghäyówät ni yø'ø vino.

⁷ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämädaaxc-hithahoočhpä. Mänitä miämädaaxpä animal miänaañ:

—Min huug hiç.

⁸ Mänitøchä craa tu'ug njaac hijxcombä, ja'a hänäjty xøhajpä ja'a mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay ja'a poob-lómnäbä. Høxhaamä møjcu'uhaambä hänäjty piamiñ. Mänitä cuhdujt hajxy miooyä hädaa yaabä naaxwiin coo jäya'ay hajxy yagho'ogät tu'mädaaxc-hitp. Hadsip hajxy hänäjty miäyagho'oga'añ, yuuhaam, pa'amhaam, caahaam.

⁹ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämägøøxc-hithahoočhpä. Mänitøchä háañämähajxy jiiy nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hänäjty tøø yagho'ogyijäbä ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hänäjty hoy tøø jiaančh tehñ quiudiñ. ¹⁰ Mänit hajxy møc yaaxy:

—Dios, miičh højts nWiindsøñhajpy. Miičhä tøyhajt mmøød. Mänaa højts nnø'ty xyaghawi-imbjät jiiy naaxwiin.

¹¹ Mänitä poobwit hajxy cødu'ug miooyä. Mänit hajxy ñämaayä coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtä coonä hänäjty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduumbä.

¹² Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhaoo'tstúutcombä ja'a miädädujc-hithahoočhpä. Mänitá hujx mœc ñajxy. Mänitá xœœ jyiñœœy nebiä jiiwütän. Mänitá po' quiahxœ'cy nebiä nœ'tiän. ¹³ Mänitá madsa'a tsajtcœxpä quiahy naaxwiin jaanč tehñ miay; jaduñ quiahy nebiä piidstœm piojca'ayän. ¹⁴ Mänitá tsajt yhadägoyyœñä nebiä nocy yhaxädsachän. Mänitá tuñ cœxiä wiingtuum ñä'a jajncœxä mœœdä naax hänäjy hijpä mejyquiujc. ¹⁵ Mänitá jäya'ayhajxy nägœxiä jiiy ñiguiyu'tsä tsajjujooty, mœœdä jimbä tsaadunjootypä, mœœdä reyhajxy, mœœdä jäya'ayhajxy mœjhajpä, mœœdä mäyœœjäya'ayhajxy, mœœdä soldad-owiindsœñhajxy, mœœdä jäya'ayhajxy ja'a mœjcuhtuimœœdpä, mœœdä nä'a pajäya'ayhajxy. ¹⁶ Mänitá tsaadun hajxy ñämaayy:

—Hœjts nähgabhœjtäc. Jaduhñ hœjtsä Dios xquia'a híxät ja'a jim häñaabiä tsajpootyp. Jaduhñ hœjtsä Meeghuung xquia'a jajtsaačhpœgät.

¹⁷ Tœœ yhabaatnä coo hœjts hajxy xyajtsaachpœgaannä nägœxiä. Cab hœjts hoy nmee'xtuga'añ.

7

¹ Mänitœchä Diosmoonsä mädaaxc nhijxy coo hajxy hänäjy jim tiäna'ay hanidiuhmjaty mäduñjatiä naaxteec. Mädaaxnaç hajxy hänäjy tiäna'ay. Yhadujpiä poj hajxy hänäjy, jaduñ quia'a pœjñät naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquioxp. ² Mänitœchä Diosmoonsä tu'ug jadähooc nhixcombä coo hänäjy piedœ'oy xœœbädsœmypiä, coo ja'a Diossello hänäjy miœœdä. Mänit hajxy mœc miœjyaaxä, ja'a nämädaaxpä, ja'a hajxy hänäjy tœœ quiuhtuimœ'oyijäbä coo hajxy quidiéeyät, coo hajxy cœxypänejiä jiatcœ'owät hädaa yaabä naaxwiin mœœdä jim mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

³ —Cab hajxy mgädiéeyät jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni yœ'œ quepychaa hajxy nej mga'a tünät, hœxtä coonä hœjtsä jäya'ayhajxy hänäjy tœœ nseñapäda'agy wyiinnähgocœxp, ja'a hajxy Diosmäduumbä.

⁴ Mänitœchä mächohnd nmädooy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hänäjy yajseñapäda'aga'añ nämägo'x-cujuxychägui'xmädaaxmilpä. Nämajmetscjaty hajxy hänäjy yajseñapäda'aga'añ. ⁵ Nämajmetsmil hajxy hänäjy yajseñapäda'aga'añ ja'a Judä yhap yhoc-hajxy, mœœdä Rubén yhap yhoc-hajxy, mœœdä Gad yhap yhoc-hajxy, ⁶ mœœdä Aser yhap yhoc-hajxy, mœœdä Neftalí yhap yhoc-hajxy, mœœdä Manasés yhap yhoc-hajxy, ⁷ mœœdä Simeón yhap yhoc-hajxy, mœœdä Levi yhap yhoc-hajxy, mœœdä Isacar yhap yhoc-hajxy, ⁸ mœœdä Zabulón yhap yhoc-hajxy, mœœdä José yhap yhoc-hajxy, mœœdä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

⁹ Mänitœchä majjäya'ay nhijxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjy chooñ. Cœjhayuucjaty hajxy hänäjy miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hänäjy jim juhdänaawiädjipy maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaanč tehñ miay hajxy hänäjy jaduñ; cab hajxy hänäjy hoy yamächowa'añ. Poobwitmœœd hajxy hänäjy. Mœœdä xi'iwhaay hajxy hänäjy quio'œgaphaty. ¹⁰ Mänit hajxy nägœxiä yaaxy mœc:

Xyajñähwaats hœjtsä Dios mœœdä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios jaduñ.

¹¹ Nägœxiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hänäjy juhdänaawiädity. Mœœdä majjäya'adiœjc-hajxy hänäjy juhdänaawiädjitäbä mœœdä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänitä Dios hajxy wyiinjicädaacy; wyiingudsähgœœy hajxy jaduñ. ¹² Mänit hajxy miänaañ:

Tsögä Dios hajxy jaanč tehñ wyiingudsähgœœyäm cœjxta'axioœ.

Tsög hajxy mänäaänäm coo miœjjä jiaančhä, coo quiuhwijjiä, coo miäjaamœœdä.

Tsög hajxy nämäayyäm: “Dioscuju'uyäp.”

¹³ Mänitœchä majjäya'ay tu'ug xmiäyajtœœy:

—Pœñäda'a yœ'œduñ poobwitmœœd. Maa hajxiäda'a chooñ.

¹⁴ Mänitœch nhadsooy:

—Wiindsœñ, cábœch nnajuœ'oy. Miichäda'a mnajuœby.

Mänitœch xñämaayy:

—Yœ'œ jäya'ayhajxy, tœœ hajxy jiaanč tehñ chaachpœcy. Tœœ hajxy ñähho'tu'udyii ja'a

Meeghuungäm. Jaduhñ hajxy tœœ jajñähwäatsäbä. ¹⁵ Paady hajxy jim tiäna'ay Dioswiinduum. Xœœmduhmä Diostuung hajxy jim tiuñ. Cweendähjätäp hajxy ja'a Diósäm. ¹⁶ Cabä yuu hajxy mänaa yajjuœ'owaannä, ni cab hajuñ tiœdsœ'owaänänä. Cab hajxy xiœœno'ogäaänänä, ni cab hajxy yhan'ho'ogäaänänä. ¹⁷ Ja'a Meeghuung, jim yhity maa ja'a Dios yhäña'ayän. Je'e hajxy cweendähadaamb jajxœñ. Cab hajxy jio'œwaannä xiuudsaañnä je'eguiœxpä coo hajxy jajxoonda'aga'añii ja'a Diósäm.

8

¹ Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhaoo'tstúutcombä ja'a miäjuxtuc-hithahoočhpä. Mänit jim yhamooñ tsajpootyp cupc-hora. ² Mänitá Diosmoonsä juxtuc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänäjy jim wyiindäna'ay. Mänitá xuuxt hajxy miooyyä cœdu'ug. ³⁻⁴ Mänitá Diosmoonsä

wiingpä miejtspä. Jimä orojoønebøhñdy hänajty miøødä. Mänit hoy tiänaaxiøpy maa ja'a orohaltar mäwingonän, jim mäðøyyä maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Mänitä poom may mioooyä coo jim jioögät ja'a orohaltarnähgøxp. Coo'pä ja'a poomjoc hänajty jim maa ja'a Diosän. Jimä Dios hajxy hänajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä. ⁵ Mänitä Diosmoonsä ja'a joønebøhñdy quionø'cy. Mänitä joømbajc hoy quiiwobø'øy, ja'a hänajty jim hijpä maa ja'a altarän. Mänit quiihga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiädsujcy møødä hänee yaaxy. Mänitä hujx ñajxy.

⁶ Haa ja'a näjuxtujcpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuuxtmøødpä cødu'ugä, mänit hajxy ñiyhahixøyyänä coo hajxy hänajty xiu'uxa'añ.

⁷ Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitä caandøøtstuu quiahyy hädaa yaabä naaxwiin møødä joøn møødä nø'ty. Mänitä naaxwiin tioooy ja'a hänajty miädägøøghitpä cøxiä, møødä quepychaa møødä hujtshaay.

⁸ Mänitä Diosmoonsä ja'a miämetspä xiuuxy. Mänitädsä tun crúundäbä hoy quia'ay mejiiooty. Tooby hänajty je'e. ⁹ Mänitä miädøøgpä mejy ñø'tiøøyy. Cøxy ho'c ja'a animal-hajxy jaduhñ. Cøjxä barco qyiñ.

¹⁰ Mänitä Diosmoonsä miädägøøgpä xiuuxy. Mänitä madsa'a crúundäbä quiahyy jim tsajpoootyp. Tooby hänajty je'ebä. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädägøøghitpä mõjnøøjä, maa ja'a miädägøøghitpä nõøgøpcän. ¹¹ Jaduhñä madsa'a hänajty xiøhaty Tahm. Mänitä nõø miädägøøghitpä tiahmøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may yho'cy.

¹² Mänitä Diosmoonsä miämädaaxpä xiuuxy. Mänitä xøø tu'naax yho'cy maa hänajty yhawijtstuquian ja'a miädägøøghitpä. Jaduhñä po'o jiajpä møødä madsa'a. Mädaaxc-hora ja'a xøø hänajty quia'a hañ xøm; mädaaxc-hora ja'a po'o hänajty quia'a hañ coods.

¹³ Mänitøchä wiistä tu'ug nhijxjäyøøyy tsajtcøxp. Mänit møc yaaxy:

—Coo ja'a Diosmoonsähajxy jiaac xú'uxät ja'a jaac tægøøgpä, mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehñ chaachpøga'añ, ja'a hajxy jiiy tsänaabiä naaxwiin.

9

¹ Mänitä Diosmoonsä miämägoøxpä xiuuxy. Mänitøchä madsa'a tu'ug nhijxchay, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitä madsa'a hawaatst mioooyä coo ja'a jut jaduhñ yhawägüi'tstú'udät ja'a jaançx tehñ quioøcpä. ² Mänitä jut yhawägüi'tstuuty. Mänitä joønjoc qui'ixc piädsøømy. Mänit cøxp chajpejty. Mänitä xøø cøjx wyiindägø'øy. Mänitä tsajt cøjx jiaty joønjocjooty. ³ Mänitä mamii'u jocjooty piädsøømy. Mänit hajxy yaa tiägøøyy jäyøøbiä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä mu'u tõjpt hajxy mioooyä nebiä caa'ptiøjptän. ⁴ Mänit hajxy yhanehmä coo hujtshaay hajxy quia'a joø'xät ni quepychaa. Je'e hajxy tiøbäp pønjatä Diosseñä hänajty ca'a møød wyiinnähgøpcøxp. ⁵ Coo pøn jaduhñ tiøbøøjät, jaduhñä mu'udøjpt jäwø'owa'añ nebiä caa'ptiøjpt jäwø'øyän. Mägoøxp'o ja'a mu'uhajxy hänajty miädøba'añ. Pero cabä cuhdujt hajxy mioooyä coo jäya'ay hajxy yaghø'ogät. ⁶ Ja wi'ho'ogaambä jäya'ayhajxy hänajty, pero cab hajxy jaduhñ ñä'a ho'oga'añ.

⁷ Jaduhñ mäwiinädsä mu'uhajxy hänajty quiahxø'øgy nebiä tsiptuumbä cuaayän. Jim hajxy hänajty miøødä quiihduum nebiä orocuhjenbän. Jaduhñä wyiin jioøphajxy hänajty quiahxø'øgy nebiä ya'adiøcän. ⁸ Jaduhñä cuhwaay hajxy hänajty miøødä nebiä to'oxiojcuhwaayän. Jaduhñä tui'tsthajxy hänajty quiahxø'øgy nebiä leöntu'tstän. ⁹ Nähbujxt cuhbujxt hajxy hänajty nebiä hacxpøjtän. Coo hajxy hänajty jäyøy, jaduhñ hajxy hänajty jiadity nebiä tsiptuumbä cuaaguiarretän. ¹⁰ Jaduhñä tõjpt hajxy hänajty miøødä nebiä caa'ptiøjptän. Jaduhñä cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo jäya'ay hajxy tiøbät mägoøxp'o. ¹¹ Haa ja'a mu'u wyiindsønhajxiä, jutjooty hänajty chäna'ay, ja'a jaançx tehñ quioøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsä; tøø yhoxquejxänä. Abadón hänajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apoliön hänajty xiøhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, ja'a mäyajcuhdägoobiä.

¹² Jaduhñä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hänajty quia'a pedyiinä.

¹³ Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuuxy. Mänitøchä mädia'agy nmädooyy coo jäya'ay jim quiaaxy maa ja'a orohaltarän, jim Dioswiinduum. Hamädaaxteecä orohaltar hänajty.

¹⁴ Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä ñämaayy, ja'a hänajty tøøbä xiu'uxiä:

—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaaxpä mäguejø'øw, ja'a jim cuxochpä maa ja'a Eufratesmøjnøøjä.

¹⁵ Mänit hajxy hoy miäguejø'øy. Mänit hajxy wyiinguejxä coo jäya'ay hajxy yaghø'ogät tu'ug tægøøgpuxy. Jäguemiä hajxy hänajty tøø yajnähdijyii coo hajxy miäyaghø'ogät. Coo ja'a miädädujcpä Diosmoonsä jaduhñ xiuuxy, habaat jaduhñ coo hajxy jiatcø'owät. ¹⁶ Mänitøch nmädooyy coo mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hänajty miøødä; haagä cuaayhäñaaby hajxy hänajty jaduhñ.

¹⁷ Haagä caachpujxtä soldadohajxy hänajty. Jaduhñä pujxt color hänajty miøødä, møødä tsaptäp, møødä hucypiä, møødä pu'tspä. Jaduhñä cuaay quioøp-hajxy hänajty nebiä

leóncopécän. Tägøøgtu'u hánajty jiiBy piádsømy yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä azufrehaam. ¹⁸ Jaduhnä jáya'ayhajxy yagho'cä ja'a tu'ug tägøøgpuxypä, jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. ¹⁹ Jimä cuaay mäjaa hajxy hánajty miøødä maa yhaawhajxiän møød jiiBy maa tiu'tsthaijiän. Jaduhnä tiu'tsthaijxy hánajty quiähxø'øgy nebiä tsahñdycopcmøødpän. Ja'a tiu'tsthaama jáya'ay hajxy hánajty yajtsu'uçh.

²⁰ Pero ja'a jáya'ayhajxy ja'a máhmøøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hánajty jiaanç tehñ wyiingudsähgøøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobiujxtnähwopy, møødä tsahhädiuñ, møødä quepychech. Cab yø'øduhmbä ñä'a hixy, ni quia'a mädoy, ni quia'a yo'oy. ²¹ Wi'i jáya'ay-yagho'pnä ja'a jáya'ayhajxy hánajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy hánajty haxøøgwiinmahñdihaam. Wiingä tägächä to'oxiøjc hajxy miøødsäna'ayñä. Møød hajxy hánajty wyi'i mieeçhñä.

10

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanç tehñ miäjaamøød. Jim hánajty miänacy tsajpootyp. Jocjooty hánajty miänacy. Jimä hi'inç hánajty miøødä quiuhduum. Jaduhnä wyiin jjøp hánajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhnä tiecy hánajty quiähxø'pä nebiä toobiän. ² Jimä nocyhuung hánajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtsu'udyypä. Mänitä yhahoodiecy piädaacy mejwyiing. Mänitä yhanajtytiecy piädaacy tø'ødstuum. ³ Mänit møc yaaxy nebiä leóngän. Mänitä hãnee ja'a juxtuçpä yaaçwiimbijty. Capx hajxy jaduhñ. ⁴ Mänitøch nja tägøøwaañ cujahbiä waambä hãneehajxy quiapxy. Mänitøchä jáya'ay tu'ug xñämaayy jim tsajpootyp:

—Cab jaduhñ mgujäyät nebiä hãneehajxy quiapxiän. Ni pøn jaduhñ mga'a yajmøødmädiä'agät.

⁵ Haa ja'a Diosmoonsä hánajty jim tänaabiä mejwyiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhahooquiø'ø chajxajy. ⁶ Mänit miänaañ:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehñ miädyijatiä. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooc tøø yhabaatnä. ⁷ Coo yhabaadät coo ja'a miäjuxtuçpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hánajty yajtøjaty nebiä quiuguexyhajxy hánajty jecy tøø yhawaanän. Cabä wiinghãna'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

⁸ Mänitøchä jáya'ay jim tu'ug xñämäaguioimbä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtsu'udyypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ cooçh xmiø'owät. Mänitøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'øwa'añ nebiä møjtsinnøøjän. Pero coo jiiBy quiäda'aga'añ maa mjuø'xytiøjcän, mänit mjuø'øwa'añ coo tiahmä.

¹⁰ Mänitøchä nocyhuung hoy njaanç pøjtsow. Mänitøch njaanç puhy. Pá'aghøch jaduhñ njaanç juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsinnøøjän. Pero coo jiiBy jiaanç cádaacy maach njøø'xytiøjcän, mänitøch njaanç juøøyy coo tiahmä. ¹¹ Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Tsipcøxp mnägapxtägätsät nebiä jáya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyñaaçwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

11

¹ Mänitøchä paxyquipxt hajxy xmiøøyy. Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mächow ja'a jáya'ayhajxy, nãnaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. ² Pero cab jaduhñ jim mguiçxät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coo hajxy jim guiobiernähädät maa ja'a Diosajptän juxychägü'xmejtspo'o. ³ Nguxäämbiøchä nguguexy metscä coo hajxy jim miädiä'agät ja'a høøchcøxpä juxychägü'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

⁴ Haa ja'a Diosquexyhajxy nämetspä, ja'a olivoquepy hajxy je'e ja'a metspä, møødä cera-toyhñdy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x. ⁵ Coo ja'a Dioscuguexyhajxy hánajty cøxypäneçpiä jia tuna'añii, mänitä jøøn hajxy yhøxpäxujja'añ yhaawjooty. Cøxy toyaambä miädsiphajxy hánajty jaduhñ. Jaduhñ hajxy yho'oga'añ.

⁶ Cuhdujtmøødä Dioscuguexyhajxy hánajty coo hajxy quia'a yajtu'uwät, naagxøø hajxy hánajty miädia'aga'añ ja'a Dioscøxpä. Jaduhnä cuhdujt hajxy hánajty miøødäbä coo nøø hajxy wia'añdiünät, yajñø'tycójät. Jaduhnä cuhdujt hajxy hánajty miøødäbä coo ja'a jáya'ay hajxy yajpa'ambädät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohn hajxy yagjadøøjät, naaghoocä jiiothajxy hánajty chocy. ⁷ Coo hajxy hánajty tøø miädiaacpäðøñä, mänitä animal jiiBy tu'ug piädsøma'añ maa ja'a jut jaanç tehñ quiøøcpän. Mänitä Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii.

⁸⁻⁹ Tägøøgxøø ja nähgucp hajxy jim wyiçtsna'awa'añ møjçajpooty maa ja'a Jesús jecy

miõjpahbejtän cruzcõxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhajxiä, haxõõgä cuhdujt hajxy hänäjty miõõdä nebiä jecyjiäya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty miõõdän, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä Sodoma mõõdä Egipto. Cabä cuhdujt hajxy nä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjäya'ayhajxy jim yajnaaxtägõ'õwõõjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Cõjhayuuc hajxy miädia'aga'añ. ¹⁰ Jaanč tehñ xioõnda'agaambä jäya'ayhajxy hänäjty coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänäjty tõõ yho'ogy. Paady hajxy hänäjty jootcjc ñiäwõõyyänä, cab hajxy hänäjty yhadsibäanänä. Paady hajxy hänäjty hotyjiä ñä'a nimio'owa'añii hamiñ haxõpy. ¹¹ Coo tägõõgxõõ ja nähgucp hänäjty tõõ yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajxy hänäjty yagjuyjpiõga'añ jadähooc. Põnjaty hänäjty hixaamb, mänit hajxy hänäjty chähgõõbiõga'añ. ¹² Mänitä Dioscuguexyhajxy miädowa'añ coo hajxy hänäjty mõc miõjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajxy yam cõxp.

Mänit hajxy jocjooty ñõcxa'añ tsajpootyp. Hixäanäp hajxy ja'a miädsipäm. ¹³ Mänitiä hujx jaanč tehñ miõc ñaxa'añ. Mänitiä tõi c may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim cajtooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänäjty tõõ jiaac mähmõ'õyäbä, jaanč tehñ chähgõ'õwaamb hajxy jaduñ. Mänitiä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ.

¹⁴ Jaduñ ja'a tsõty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadängombä coo ja'a miädägõõgpä ñaxäängombä.

¹⁵ Mänitiä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim mõc yaaxy tsajpootyp:

Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsõnhäjtäm.

Tõõ je'e miõjtägõ'õy wiinduhmyñaxwiin.

Cõjxta'axiõõ guobiernähadaannä.

¹⁶ Jimä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänäjty jiuhhäñaawiädity. Mänitiä Dios hajxy hoy wyiinjiicäda'agy. Wyiingudsähgõõyy hajxy jaduñ. ¹⁷ Mänit hajxy miänaañ:

Dios, hõjts miich nWiindsõnhajpy.

Cõxiä miich mäjaa mmõõdä. Cõjxta'axiõõ miich mhity.

Dioscujú'uyäp coo miich tõõ mmõjtägõõñä, coo tõõ mdägõõñä gobiernähajpä.

¹⁸ Tõõ ja'a jäya'ayhajxy nägõxiä jia jootma'ady. Però tõõ yhabaady coo miich mya-jcumädowaannä.

Tõõ yhabaady coo miichä ho'ogyjiäya'ayhajxy myajtoyhajtyegaañnä, coo myajcuhdägoyyaannä pønjiätiä jäya'ayhajxy yaa yajtu'udägõoby hädaa yaabä naaxwiin.

Jaduñ tõõ yhabaatpä coo miichä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ pønjiätiä miich tõõ xquiapxpaady, mõõd pønjiätiä mmädia'agy hamuumdu'joot tõõ xyajtuunä, mõõd pønjiätiä miich tõõ xwyiingudsähgõ'õy, hoyyä mõiutuung hajxy tõõ quia'a ja mõõdhaty.

¹⁹ Mänitiä Diostõjc jim yhawaach tsajpootyp. Mänitiä caja jiby quiahxõ'cy tõiõgooty mõõdä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhdüjcäbä. Mänit tiägõõyy wädsujpä. Mänitiä hänee mõc jiädijty; mõõdä hujx mõc ñajxy. Mänitiä caandõõtstuu may quiahy.

12

¹ Mänitiä hijxtahnd jim quiahxõ'cy tsajtcõxp jaanč tehñ hoy-yagjuõõñä. Jimä to'oxiõjc hänäjty tu'ug yhajxy nebiä xõõjän. Jimä po'o hänäjty yajtehbety. Majmetscä madsa'a hänäjty quihjenhaty. ² Tõõ hänäjty tiehñ yhabaatnä coo yhuungpaada'añ. Paady hänäjty wyl'i ya'axy. ³ Mänitiä hijxtahnd wiingpä wyiingähxõ'combä. Tu'ugä dragõn hänäjty cruundä. Tsaptsä ñi'x hänäjty. Juxtujcä quiopc hänäjty haagä cuhjenmõõd. Majcä quiaa'pt hänäjty. ⁴ Tiu'tsthaamä madsa'a tu'ug tägõõguxypä yajchay naaxwiin ja'a tsajtcõxpä. Mänitiä dragõn hoy wyiindänaaxiõpy ja'a to'oxiõjc ja'a hänäjty huungpaadaambä. Nägooyä yhuung hänäjty myina'añ, mänit hänäjty chu'udsaañ. ⁵ Mänitiä ya'ayhäna'c myiñ. Je'e hänäjty tunaamb gobiernä wiinduhmyñaxwiin. Mõc hänäjty jaduñ jiaanč tehñ yhane'ema'añ. Mänit jim yajnõcxä Dioswiinduum. ⁶ Mänitiä to'oxiõjc piäyõ'cy. Pactuum ñõcxy. Jimä Dios hänäjty tõõ yajnähdiij coo jim yajcayõõjät mil cumejtsmägo'x cudägõõghii'xxõõ.

⁷ Mänitiä tsip jim piädõ'nä tsajpootyp. Ja'a Miguel hänäjty tumõ Diosmoonsäwiindsõn. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy miõõdpädõ'c. Ja'a dragõn ja'a mioonsähajxy mõõdpädõ'pä. Mänit hajxy ñiñamejtsä. ⁸ Cabä dragõnhajxy ñä'a mäjädaacy. Mänit hajxy quia'a cuhdujtmõõyyänä coo hajxy jim jiaag hidät tsajpootyp. ⁹ Mänitiä dragõnhajxy jim yhõxquéjxänä; yaa hajxy miänajnä hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a dragõnhajpä, ja'a mõiuc'uugong je'e, ja'a jecy-chahñdy je'e. Jaduñ je'e xiõhajpä Satanás. Je'e hajxy yaa xwiinhõhñäm hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁰ Mänitiä jäya'ay jim mõc yaaxy tsajpootyp.

—Tõõ ja'a Dios miäjäda'agy. Gobiernä je'e tiunaamby mõõdä Jesucristo. Tõõ ja'a mõiuc'uugong yhõxquéjxänä. Xõõmdsuhñ hõjts nmägu'ughajpähajxy hijty jim yajnähdsõmyii

Dioswiinduum. ¹¹ Paady hõjts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy hänäjty jia ho'oga'añ, cab hajxy hänäjty chähgø'øy. Hamdsoo hajxy jaduhñ ñiñähdujcä coo hajxy yhö'ogät. ¹² Mxoondä'agäp hajxy, pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp. Pero pønjaty jiiy tsänaaby naaxwiin, haxøøg hajxy mäßøcy mjada'añ mhabetä'añ, je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong hajxy jiiy tøø xñägäda'agy. Hawa'anda'agaambä møjcu'ugong jaduhñ. Ñajuuøby jaduhñ coo cuhdujt jeycy quia'a møødhada'añ coo cøxyppänejpäiä jiatcø'owät.

¹³ Coo ja'a dragón yhiijxy coo hänäjty tøø quiäda'agy naaxwiin, mänitä to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hänäjty tøø yhuungpäädiäbä. ¹⁴ Mänitä to'oxiøjc wiistäqueect metsc miooyyä møjaty, neby jaduhñ jüyøy ñöcxät pactuum maa hänäjty yajcaya'añiijän tägøøgomøjtä cupc. Jägemä dragón miähmø'owät. ¹⁵ Mänitä dragón nøø com yhøxpäxuy nebiä to'oxiøjc jaduhñ ñøøgomdsomøøjtä. ¹⁶ Mänitä nøøgom cøjx yhuugø'øy naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc jaduhñ. ¹⁷ Mänitä dragón ja'a to'oxiøjc jiaanč tehñ ñähawa'andaacy. Mänitä dragón tiägøøyy tsiptuumbä møødä to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy hänäjty yaa tsänaabiä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäbøjpä, ja'a Jesucristo hajxy hänäjty capxpaatpä.

13

¹ Jímhøch hänäjty ndäna'ay mejypia'a. Mänitøchä animal cruundä nhixpädsøømy mejjioty. Juxtujcä quiocy hänäjty haagä xøømmøød. Haa ja'a xøø jaduhmbä, haagä haxøøgiatiä Dios hajxy ñänømy. Majcä quiaa'pt hänäjty haagä cuhjenmøød. ² Jaduhñä ñi'x hänäjty nebiä cuxiøøbøjtän. Jaduhñä tiecy hänäjty nebiä osotequiän. Jaduhñä yhaaw hänäjty nebiä leónhaawän. Mänitä animal møjcuhudjt miooyyä møødä møcmäjaa. Ja'a dragón jaduhñ yeyc; yhamdsoo je'le jaduhñ. ³ Tu'ugä animal quiocy hänäjty quiahxø'øgy nebiä cuhbuxypän. Tøø hänäjty chøoccombä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitä animal hajxy tiägøøyy pawädijpä. ⁴ Mänitä dragón hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a animal møjcuhudjt hänäjty tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy wyiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy hänäjty mäbø'afñ:

—Ni pøn mäjaa jaduhñ quia'a møødä nej yø'ø animal mäjaa miøødän. Ni pøn jaduhñ quia'a mäjäda'agät coo yø'ø animal hajxy ñä'a mädsibø'owät.

⁵ Mänitä animal cuhdujt miooyyä coo ja'a Dios haxøøg ñänømat. Jaduhñ quiuhdujtmøoyyabä coo yhané'emät juyychägu'xmejtspo'o. ⁶ Jaanč jatcøøyy jaduhñ. Haxøøgä Dios jiaanč nänøømy, møødä Dios tøjc, møød hajxy jim hijp tsajpootyp. ⁷ Jaduhñ quiuhdujtmøoyyabä coo miädsibø'owät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agøøjtä. Mänit quiuhdujtmøoyyabä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyñnaaxwiin. ⁸ Je'eds hajxy jaduhñ animalwiingudsähgøøyy, pønatiä xiøø hänäjty jim ca'a miimb cujaay nocyqujøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a hõjts xñähho'túutämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiygyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim miimb cujaay nocyqujøxp. Tøøyyämä xiøøhajxy hänäjty quijähjyäxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

⁹ Naxy hajxy hädaa mhuuc tehñ wyiinjuø'owät. ¹⁰ Pønjaty mädsuumb, yajtsuumdägatsaamb hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhñ hajxy yagho'tägatsäanäbä espadahaam. Hix, pønjaty jaduhñ Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtügät; tsipcøxp hajxy miäbøgät.

¹¹ Mänitøchä animal wiingpä nhixnaaxwiimbädsøømy. Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hänäjty je'le nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hänäjty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. ¹² Jaduhñsä møjcuhudjt hänäjty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän. Quipxy hajxy hänäjty yhané'emy nämetscä. Mänitä miämetspä møjhanimal yhanemy coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgøøwøøjtä, ja'a hänäjty cuhbuxypä tøø chø'oguiäbä. ¹³ Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahnd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. ¹⁴ Coo ja'a jaya'ayä hijxtahnd hajxy yhiijxy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhñ. Mänit hajxy ñämaayä coo ja'a animal hajxy yhähädiuunnäxät, ja'a hänäjty tøø quiuhbuxyjiäbä. ¹⁵ Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmøoyy coo ja'a animal yhähädiuunnaxy yagjujypiógät, yajcapxø'ogät. Jaduhñ je'le quiuhdujtmøoyyabä coo yajyagho'ogøøjtä pønatiä animalhähädiuunnaxy ca'a wiingudsähgøøwaamb. ¹⁶ Mänitä tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapadaacy maa yha-hooguiø'øhajxiän, o maa wyiinnähgopçøphajxiän, miøøjja miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. ¹⁷ Pøn hänäjty ca'a señamøød, pønä animal xiøø hänäjty ca'a møødhätjap, o ja'a ñúmero, cabä cuhdujt hajxy hänäjty mio'oyii coo hajxy jiiyät, coo hajxy tiøogät. ¹⁸ Pøn cuhwijy, pøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal ñúmero miädia'agytiägø'øy. Jaduhñ je'le nebiä jäya'ay ñúmeron. Jue'le ñúmero jaduhñ, tädujmägo'x cudägøøghi'xtädujcy.

14

¹ Mänitöchä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Sióntunnähgøxp. Jimä jäya'ayhajxy hánajty piadánaabiä nämägo'x cujuxychägui'xmádaaxc mil. Yhaagä mөөd hajxy hánajty cujaay wyinnähgøpøxphajxy ja'a Meeghuung xiөө mөөdä Tieedy xiөө. ² Mänitöch jim nmádooyt tsajpootyp nebiä mөjnөө may jiäditiän, nebiä hánee mөc ya'axiän. Jaduhñ hánajty yajmádoobä nebiä harpa may miäna'añän. ³ Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmádaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hánajty төө yajnähwa'achújábä hádaa yaabä naaxwiin, jemyhøy hajxy hánajty jim yhöoby Dioswiinduum. Haa ja'a nämádaaxpä animallhajxiä, jim hajxy hánajty piahäna'ay möödä majjäya'adiöjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhøy jaduhñbä. ⁴ Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmádaaxc milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiöjc hajxy hánajty төө miөөdtsäna'ay. Jaanč tehñ yhoy hajxy hánajty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hánajty ñöcxø'øy, pianöcxyp hajxy hánajty jaduhñ. Jayøbajt hajxy yajnähdiijä coo hajxy yajnähwa'adsøøjät, coo hajxy yhuunghadøøjät ja'a Diósäm möödä Meeghüngäm. ⁵ Ni mänaa hajxy quia'a hөhñda'agy. Cab hajxy tii poj tii cádieey miөөdä jim Dioswiinduum.

⁶ Mänitöchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hánajty jiäyөөwiädity tsajtcøxp. Ja'a Diosmädia'agy hánajty yegaamby ja'a ni mänaa ca'a tægajtspä. Nägøxiä ja'a jäya'ayhajxy hánajty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tsünaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayuuc-jaty jia möödä. ⁷ Mänitä Diosmoonsä möc miänaañ:

—Wiingudsähgø'ow ja'a Dios hajxy. Nämä'aw hajxy jaduhñ coo miöjjä jiaančhä. Tөө yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtøyhajtyega'añ. Je'eds cøx yhädiuñ tsajpootyp möödä naaxwiin, möödä mejy, möödä nøögøp.

⁸ Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tөө ja'a möjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiöxpä coo ja'a quiuhdujt jiaanč tehñ yhäxøögä. Tөө ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piajatcø'oy ja'a Babilonia quiuhdujt.

⁹ Mänitä miädägøgpä Diosmoonsä möc miänaañ:

—Pøñä animal wiingudsähgøøby möödä yhähädiuunnaxy, pøñ yajseñapádaac wyi-innähgøpøxp o quiö'ögøxp, ¹⁰ hoyhoyä Dios jiaanč tehñ yajcumádowa'añ. Jøønjooty, azufrejooty hajxy chaächpøga'añ Diosmoonsäwiinduum möödä Meeghuungwiinduum. ¹¹ Cøjxta'axiөө hajxy chaächpøga'añ xөөmdsuhm, pøñjatiä animal wiingudsähgøøby möödä yhähädiuunnaxy, pøñjatiä seña jim möödhájtäp. ¹² Pøñjatiä Diosmädia'agy mábøjp möödä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehñgajnä miee'xtucy.

¹³ Mänitöchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Pøñjatiä Diosmädia'agy mábøjp, coo hajxy yhö'ögät, jootcujc hajxy yhida'añ.” Tøyhajt jaduhñ. Poo'xáannäp hajxy jaduhñ. Jiahmiedsaambiä Dios jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy төө yajtuñ. Nømä Dioshespíritu miäna'añ.

¹⁴ Mänitöchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjoccøxp hánajty yhäna'ay. Orocuhéjñ hánajty quiuhjenhajpy. Arrozsujt hánajty quiö'ögaphajpy jaanč tehñ jiojpy. ¹⁵ Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøømy maa ja'a Diostsajtcäcän. Mänitä jäya'ay miöjyaaaxä möc, ja'a hánajty häñaabiä joccøxp:

—Tөө yhabaady coo ja'a päda'agy myajpádø'ögät jii by naaxwiin. Tөө ja'a tiөөm miäjay. Nøcx yajpádø'ög.

¹⁶ Mänitä päda'agy hoy jiaanč yajpádø'ogy arrozsujthaam hádaa yaabä naaxwiin. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a jäya'ayhajxy yajcumádowa'añii, ja'a hajxy häxøøgcuhdujtmøødpä.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsøømgombä maa ja'a Diostsajtcäcän. Jimä arrozsujt hánajty quiö'ögaphajpä jaanč tehñ jiojpy. ¹⁸ Mänitä wiing Diosmoonsä piädsøømøoy maa ja'a altarän. Je'e cuhdujtmøød maa ja'a jøøngøxpän. Mänitä Diosmoonsä möc miöjyaaaxä ja'a arrozsujt cabhijpä:

—Tөө ja'a tsaatyp jii by cha'amý naaxwiin; nøcx yajpádø'ög arrozsujthaam.

¹⁹ Mänitä tsaatyp hoy jiaanč yajpádø'ogy arrozsujthaam hádaa yaabä naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa ñähhädiunø'öyän maa hajxy tiehñdse'ediän. Jaduhñ mäwínädsä Dios yajtsaächpøga'añ ja'a hajxy төө quia'a mábøquiäbä. ²⁰ Cajtpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehñdse'edy. Comä nøty piädsøømy maa ñähhädiunø'öyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tægøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hánajty maa ja'a cuayy frenon.

15

¹ Mänitöchä wiinghijxtahnd jim nhijxy tsajpootyp jaanč tehñ yhamøj, hoy-yagjuөөñä. Juxtújc-höchä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmөөd. Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios juxtújc-hooquiä jiaac yajtsaächpøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mábøjpä hádaa yaabä naaxwiin.

² Mänitöchä hijxt nhijxy. Jim hánajty hamøj quioonna'ay. Nebiä mejiän hánajty quiahxø'øgy. Jaduhñ hánajty quiahxø'pä nebiä toobiän. Jimä jäya'ayä hijxt hajxy hánajty

wyiindána'ay, ja'a animal hajxy hánajty tøø quia'a yajmájádá'aguiábä møødä señä, møødä xiøø, møødä número. Jimä harpa hajxy hánajty miøødábä. Ja'a Dios jaduñ jeyc. ³ Jaduñ hajxy hánajty yhoý nebiä Moisés jecy yhoøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduun. Jaduñ hajxy hánajty yhoøbä nebiä Meeghuung yhoøyyän:

Wiindsón Dios, cøxiä miich cuhdujt mjaanč tehñ miøødä. Møj jaanč miich mjaanč tehñ tiuñ.

Jaanč tehñ yhoý miich mguhdujt jaduñ. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

⁴ Caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jäya'ayhajxy xwyingudsähgø'øý. Nägøxiä hajxy miäna'añ cooc mmøjjä cooc mjaančhä. Minaamby miich jäya'ayhajxy nägøxiä xwyingudsähgø'øwa'añ,

ja'a hajxy wiinduhmyhagajptä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø yhixy tøø miädoý coo miich mguhdujt jiaanč tehñ yhoøyyä.

⁵ Mänitøchä Diostsajtøc nhijxhawaach jim tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän.

⁶ Mänitä Diosmoonsähajxy jii by piädsøømy, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjxutjcpä. Poob-wit hajxy hánajty miøød jaanč tehñ wia'ads. Jimä orowøøn hajxy hánajty miøødä ch'itsnähgøxp. ⁷ Mänitä orotsim hajxy cødu'ugjaty mioooyä. Tu'ugä animal jaduñ jeycy ja'a nämädaaxpähajxy hánajty jim häñaabiä Dioswiinduum. Hujtsjatiä orotsim hánajty. Je'eduhñ nänøømby coo ja'a Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yajcumädowa'añ, ja'a hajxy ca'a mæbøjpä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios nänägädä hity. ⁸ Jii by Diostsajtøgooty, haagä joc jii by pu'xwädijp. Jimä joc chooñ maa ja'a Dios møj jaanč yhtiän. Caj øøn jii by hoy nänägädä tægø'øwa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hánajty juxtujc-hooc tøø yajtsaächpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a mæbøjpä.

16

¹ Mänitøch nmädooy coo jäya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitä Diosmoonsä näjxutjcpä nänäaayä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem jii by naaxwiin ja'a orotsimjootypä. Je'eduhñ nänøømby coo ja'a Dios jiaanč tehñ yajcumädowa'añ ja'a hajxy ca'a mæbøjpä.

² Mänitä Diosmoonsä tu'ug hoy quihmänactemy hädaa yaabä naaxwiin ja'a yhorotsimjootypä. Pønjetiä animalseñä hánajty møød ja'a hamøjpä, pønjetiä yhädiuunaxxy hánajty wiingudsähgøøyyäp, nägøxiä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaanč tehñ piahmbä.

³ Mänitä Diosmoonsä miämetspä hoy quiudemø'øý mejjiooty ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä mejyñøø jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyijjaty jii by tsänaaby mejjiooty.

⁴ Mänitä miädägøøgpä hoy møjnøøjooty quiudemø'øý ja'a yhorotsimjootypä møød jim nøøgøpcjooty. Mänitä nøø jiajty nebiä nø'tiän. ⁵⁻⁶ Mänitä Diosmoonsä ja'a nøøgüeendähajpä miänaañ:

—Wiindsón Dios, caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity. Hoy jaduñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaächpøcy, coo nø'ty hajxy tøø myaghu'u'ugy, je'eguiøxpä coo miich mgu'ug xyajpuhho'cä møødä miich mmädia'agy hajxy tøø xya-wä'xäbä.

⁷ Mänitä tu'jäya'ay miänaañ maa ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduñ. Wiindsón Dios, hoy jaduñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajt-saächpøcy. Miich cuhdujt cøxiä mmøød.

⁸ Mänitä Diosmoonsä ja'a miämädaaxpä ja'a xøø yajwiingutemøøyy ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä xøø quiuhdujtmoooyä coo ja'a jäya'ay nõ'ogät. ⁹ Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cøxiä tioooy. Pero cabä yhaxøøguhdujt hajxy hánajty jia najtshixø'øwa'añ. Haxøøgatiä Dios hajxy nänøømy ja'a jim tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy møj jaanč, hoyyä Dios cuhdujt jia møødä maa ja'a häyohngøxpän.

¹⁰ Mänitä Diosmoonsä miämägøøxpä quiudemøøyy maa ja'a animal hánajty yhäña'ayän, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cøjx wyingoodsø'øý majatiä animal hánajty yhan'eemiän. Mänitä jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsøøyy je'eguiøxpä coo hajxy hánajty jiaanč tehñ chaächpøcy. ¹¹ Paadiä Dios hajxy haxøøgiaty nänøømy. Cabä yhaxøøguhdujt hajxy hánajty jia najtshixø'øwa'añ.

¹² Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jii by quiudemøøyy Eufratesmøjnøøjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä nøø tiøøch. Jaduñä reyhajxy hánajty hoy ñaxø'øwa'añ, ja'a hajxy hánajty jim tsohnda'agaambä maa ja'a xøø piädsømiän.

¹³ Mänitøchä haxøøgiøhñdy tægøøg nhijxpädsøømy. Jii by hajxy piädsømøøyy maa ja'a dragón yhaawjootiän, møød maa ja'a animal yhaawjootiän, møød maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hánajty yajwä'xäbä. Jaduñä haxøøgiøhñdy hajxy hánajty quiähxø'øgy nebiä yocchän. ¹⁴ Hiç, møjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuøñajaty hajxy hánajty yajcähxø'øgy. Mänitä reyhajxy hoy nägøxiä wioyü, ja'a

hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nõcxy chiptuna'añ mөөдä Dioscөxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijjiän coo chiptuna'añ. Mäjaamөөдä Dios jaduһn. ¹⁵ Jaaya'ay jaduһn mänaamb: "Cab jaduһn pөңnä ñä'ägädä najuө'oy mänäajөch hänajty ngäda'aga'añ. Jootucj je'e pөңnä Diosmädia'agy hänajty hamuumdu'joot mäbөjp. Jaduһn mäwiiñäts hänajty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänajty chähdiunaannä." ¹⁶ Mänitä reyhajxy yhamugөөy maa xiөhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamby.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjuxtjcpä cөxp quiuhdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay mөc quiapxy maa ja'a Dios yhäñaadiaactän jim tsajpootyp: —Tөө jaduһn miaañä.

¹⁸ Mänit wiädsujcy mөөдä hänee yaaxy. Mänitä hujx mөc ñajxy. Cabä hujx jaduһn mänaaxөө ñaxy neby jaduһn tөө ñaxiän. ¹⁹ Mänitä möjcajpt ñiwia'xä. Tägөөghit jaduһn hoy miähmөөñä. Mänitä töjc cөjx piumy wiinduhmyhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaachtuuyñ hoyhoy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Babilonia-cajptooty. ²⁰ Mänitä tun cөjx yhadagoyө'oy mөөдä naax ja'a hänajty jim hijp mejyquijc. ²¹ Mänitä jäya'ayhajxy quiuhga'awөөy ccaandөsttuu hamөjaty. Juxychägui'x kilo hänajty näje'e jemchä. Coo hajxy jiaañch tehм chaachpөjcy, paadiä Dios hajxy haxөөgjaty ñämaayy.

17

¹ Mänitөchä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänajty näjuxtjcpä, ja'a orotsim hajxy hänajty miөөдäbä. Mänitөch xñämaayy:

—Jam nyajnähixө'oy coo ja'a cuhһindo'oxiөjc ja'a möjpä yajtsaachpөga'añii, ja'a jim häñaabiä mejywyiing. ² Tөө ja'a rey ja'a to'oxiөjc hajxy yaa miөөdtsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a to'oxiөjcөxpä ja'a jäya'ayhajxy nägөxiä yaa yhaxөөgwädity hädaa yaabä naaxwiin.

³ Mänitөchä Dioshespiritu xyajwiinhijxy. Mänitөchä Diosmoonsä jim xyajnöcxy maa pөң quia'a tsäna'ayan. Mänitөchä to'oxiөjc tu'ug nhijxy. Animalnähgөxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jimä mädia'agy hänajty miөөдä cujaay ja'a ñi'xcөxp. Haxөөgjatiä Dios hänajty ñänөmy. Juxtjcpä quiopc hänajty je'e y majcä quiaa'pt. ⁴ Ja hucy ja tsaptsä to'oxiөjc wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsөmhajpy mөөдä hoçhaa mөөд perlas. Orotsim hänajty quiө'өгө'whajpy. Madiu'u haxөөgpä hänajty jii by yhyty orotsimjooty. ⁵ Jim hänajty miөөдä wyiinnähgөpcөxp cujaay: "Ja'a möjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhһindo'oxiөjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxөөgpä yhöjxä tiecy hädaaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä." Cab jaduһn yhowywiinjuoөñjä. ⁶ Mänitөch nnajuөoy coo ja'a to'oxiөjc hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñi'tyhajxy hänajty tөө yhuücäxä mөөд hajxy tөө yagho'ogyijjäbä je'eguiөxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy miäbөjcä. Cooçh jaduһn nhijxy, njaañch tehм yagjuөoyyhөch jaduһn. ⁷ Mänitөchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tii jaduһn coo mwi'i yagjuө'oy. Nhawañäanäbөch miich ja'a to'oxiөjcөxpä mөөдä animalcөxpä, ja'a to'oxiөjc yaghäñaabiejpiä, ja'a juxtjcpä quiopc, ja'a majcä quiaa'pt. ⁸ Yө'ө animal tөө mwiinhixiäbä, jugyhajp hijty yө'өduһn. Hoy tөө jia cuhdägoy, jutpädsөmaamb jadähooc. Mänit nõcxy yho'ogaannä. Pөnjatiä xiөө jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhiät coo tөө jiutpädsөmy, mänit hajxy hoyhoy yagjuө'owa'añ. Pero pөnjatiä xiөө jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cөjxta'axiөө jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän, je'eguiөxpä coo ja'a xiөöhajxy jim quiujähyyäxä mänaa ja'a naaxwiimbä yhawijy tiөө'xta'aguiän.

⁹ Pөң jaduһn wiinjuөby, ween hädaaduhñ hoy yhuuc wiinjuө'oy: Yө'ө quiopc juxtjcpä, jaduһn mäwiiñäts hajxy yө'ө nebiä juxtjcpä tunän. Jimä to'oxiөjc yhäña'ay. ¹⁰ Jaanä jaduһnduhmbä, jaduһn mäwiiñäts hajxy yө'ө nebiä juxtjcpä reyän. Nämägөөxc hajxy jaduһn tөө quiuhdägoөñä. Tu'ug jäda'ahaty guiobiernähajnä. Jatu'ug, cahnä je'e tiägө'oyñä. Coo hänajty tөө tiägөөñä, cab jaduһn jiega'añ. ¹¹ Haa ja'a animal tөө quiuhdägөyyäbä, tu'ugä näjuxtjcpä rey jaduһn. Miämetsc-hoocpä jaduһn tөө piädsөmgombä. Mänit nõcxy yho'ogaannä.

¹² Haa ja'a majcä quiaa'pt tөө mwiinhixiäbä, nämajcä reyhajxy jaduһmbä. Cahnä hajxy tiägө'oy gobiernähajpä. Jaduһn möjcuhdujt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy mөөдä animal. ¹³ Tu'ugmädia'aguiä reyhajxy yhyty ja'a nämajcä. Mänitä animal cuhdujt hajxy mio'owa'añ mөөдä mäjaa. ¹⁴ Mänit hajxy tiägө'owa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcөxpän. Mäjädä'agaambä Meeghuung jaduһn. Hix, je'e ja'a möjcuhdujt nä'ägä mөөд. Pөnjaty je'e jiamiөөdhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhñ. Pedyii hajxy miäbөcy.

¹⁵ Mänitөchä Diosmoonsä xñämäaguiombä:

—Yө'ө mejy tөө mwiinhixiäbä maa ja'a to'oxiөjc hijty yhäña'ayan, jaduһn mäwiiñäts yө'ө nebiä wiinduhmyhagajpt-tsohmän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy. ¹⁶ Y yө'ө animal quiaa'pt tөө mwiinhixiäbä ja'a majcä, mänitä to'oxiөjc hajxy miähanhada'añ. Nähwa'ads hөxwa'ads hajxy jaduһn ñähgüe'egaannä. Chu'udsaamjby hajxy jaduһn; mänit

hajxy ño'oga'añ. ¹⁷ Ja'a Dios jaduhñ tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduhñ quidiúnat nebiä Dios tøø yajñähdiijän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhidät, coo ja'a animal hajxy quiuhdujtmó'owät, høxtä coonä hänäjty tøø yhabaady nebiä Dios yajñähdiijän. ¹⁸ Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiiñhiixiäbä, jaduhñ mäwínäts yø'ø nebiä mõjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

18

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänäjty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuhdujt hänäjty miøødä. Haamñb tsämaamñb hänäjty jaduhñ. Hajaj jaduhñ hädaa yaabä naaxwiin. ² Mänit mõc yaaxy:

—Tøø ja'a mõjcajpt Babilonia quiøxy puny. Jimä mõjcu'uhajxy chänaañä, mõødä haxøøgiuøhñdy madiu'ubä, mõødä haxøøghanimalhajxy jäyøøbiä. ³ Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä quiøxy pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miøødän. Tøø ja'a reyhajxy miøødsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjøñä je'eguiøxpä coo ja'a Babilonia hijty cøxiä wiinä yaghøxhäyoy.

⁴ Mänitøchä jäya'ay nmädooy coo hänäjty jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønjätyhöch nhuunghajpy, mdsóonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduhñ mga'a pajatcø'owät, neby hajxy jaduhñ mga'a padsaaçhpøgät. ⁵ Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy mõj may jiaanç tehñ quiädieey. Hoyhooyä Dios jiaanç tehñ yajtsaaçhpøga'añ. ⁶ Jaduhñä Babiloniatsohmñbä hajxy mduundägätsät nebiä wiinghäna'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduhñtiä hajxy myajtsaaçhpøgät. ⁷ Tøø hajxy hanaxiä jiaanç tehñ ñiguiumayii. Cøxiä wiinä hajxy tøø jiaanç tehñ yaghøxhäyoy. Paady hajxy mjaanç tehñ yajtsaaçhpøgät. Jaduhñ quiopcooty jia wi'i miäna'añ: “Jadühñhöch chaa nhäna'ay nebiä mõjcuuhdujtmøødpän. Nä'ä jäjtäbøchä nnihyhap jim. Cábøch jaduhñ mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ.” ⁸ Coo jaduhñ miäna'añ, paquiä chaaçhpøga'añ. Piaadaambiä yuu mõødä häyohm mõødä ho'og tägoy. Toyáannäp je'eduñh. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo jaduhñ chaaçhtiuñøjät. Jaayä'ayäts mõjcuuhdujtmøød.

⁹ Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiøjc hajxy hänäjty tøø miøødsäna'ayäbä, coo hajxy jaduhñ yhiñät coo hänäjty tiøñä, mänit hajxy ñäjø'ow ñäxuudsä'añ. ¹⁰ Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty jäguem tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miich Babiloniacajpt, may miich cuhdujt hijty mjaanç tehñ miøødä. Pero paquiä mjaanç tehñ quiuhdägooy.

¹¹ Mänit hajuubiädøjc-hajxy ñäjø'ow ñäxuudsäambä, je'eguiøxpä coo ja'a tiogyhajxy quia'a nä'ägädä juyänañä. ¹² Madiu'u toogy hajxy hänäjty miøødä: oro, mõødä plata, mõødä hoçhaa, mõødä perlas, mõødä howyit, mõødä linowit, mõødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhñä quepy hajxy hänäjty madiu'u miøødäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, mõødä tijatiä elefantetøødshadeñdiuc-hädiúñäbä, mõødä hobiuñt, mõødä puñt, mõødä mármoltsaa. ¹³ Jaduhñä canela hajxy hänäjty miøødäbä, mõødä jøø'xychooy ja'a jiaanç tehñ pia'agxuu'pä, mõødä poom, mõødä mirra, mõødä parfume, mõødä vino, mõødä hon, mõødä harina hoybä, mõødä trigo, mõødä jäyujc, mõødä waj, mõødä meeg, mõødä cuaay, mõødä carreta, mõødä moonsädojc jamiäjúyyäbä. ¹⁴ Mänit hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miich xquiøxy pøjcä tijaty miich mhadsojpy mõødä mmäyøøhadyñijäbä.

¹⁵ Ñäjø'ow ñäxuudsäambiä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miäyøøjø'oyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty tiäna'ay jäguem. ¹⁶ Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø mõjcajpt jiaanç tehñ chaaçhpøcy. Jaduhñ hijty je'e nebiä to'oxiøjc howyit-møødpän ja hucy ja tsapts, mõødä oromøødpä, mõødä hoçhaamøødpä, mõødä perlas-møødpä. ¹⁷ Paquiä ja'a miäyøøhadyñijäbä tøø quiøxy pøjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänäjty wädiñpä barcooty, jäguem hajxy hänäjty tiäna'awaambä, mõødä wyiindsøñhajxy, mõødä hajxy nä'ä wädiñpä. ¹⁸ Coo hajxy yhiñy coo ja'a cajpt hänäjty tiøñä, mänit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø mõjcajpt hijtiän.

¹⁹ Mänit hajxy tiägøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yäxcombä:

—Tøø yø'ø mõjcajpt jiaanç tehñ chaaçhpøcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tøø hajxy jia mäyøøjøñä coo yø'ø cajpt hijty jiaanç tehñ miäyøøjä. Paquiä tøø quiuhdägoñä.

²⁰ Pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägøxiä mxoonda'agy, mõødä Diosquexy mõødä Dioshuung, je'eguiøxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcunmädy.

²¹ Jiaanç tehñ miøcä Diosmoonsä tu'ug. Mänitä yajcunmätsaa yajpädøcy. Mänit miejyquia'adsøyy. Mänit miänaañ:

—Jaduhñsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaamñbä. Cab jaduhñ mänaa ñä'ägädä cähxø'øgaannä. ²² Cab jaduhñ jim pøñ xiu'uxaannä. Caj pøñ jim tiunaannä. Cab hajxy jim jiodsaannä. ²³ Ni jøøñ jim quia'a toyaannä. Cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä.

Paadiä Babiloniačajpt jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaančh tehñ miäyøøjä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxøøgcuhdujt.

²⁴ Haa ja'a Diosquexy møødä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cábä, jimä ñø'tyhajxy tøø miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hix, cu'ug jaduhñ jatcøøyy.

19

¹ Mänitøch nmädooy majiäya'ay hñajty jim ya'axy tsajpootyp:

Møj jaančhä Dios jaduhñ. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjcäm.

Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm coo møcmäjaa miøødä.

² Hoyyä Dios quidiuuñ coo ja'a cuhñindo'oxiøjc hoy piäda'agy haducytiuum, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøøgcuhdujt piahijxäxä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tøø yagho'ogy ja'a Diosquexypä møødä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduhñ; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

³ Mänitä majiäya'ayhajxy miänängombä:

Møj jaančhä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhñindo'oxiøjc yhatoy yhapøgø'owa'añ.

⁴ Mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjcädaacy, ja'a hajxy nähii'xmädaaxpä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy miänääñ:

—Tøyhajt jaduhñ, møj jaančhä Dios.

⁵ Mänitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hñajty yhäña'ayän:

Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaančhä, pønjatä Diosquexy, pønjatä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutscä.

⁶ Mänitøch nmädooy coo majiäya'ay hñajty quiapxy. Jaduhñ yajmädoooy nebiä mejy møø yhahøøchän, nebiä hänee møc ya'axiän:

Møj jaančhä Dios jaduhñ. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.

Jimä møjcuhdajt miøødä.

⁷ Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xoonäcäcäm. Tsøgä Dios hajxy møj jaančh pädäacäm. Tøø yhabaantä coo ja'a Meeghuung piøgaanñ. Tøø ja'a jaxie'eb ñiyhahixøøyyänä.

⁸ Howyit jaduhñ jaančh tehñ yajpøgø'owäänäp, wa'adspä, haambä tsämaambä, nømä majiäya'ayhajxy miänääñ. Haa ja'a howyitä, je'eduhñ ñänøømbby coo ja'a Dioshuunghajxy hñajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Jootcujc hajxy yhyty pønjatä tøø yajwog tøø yajwich maa ja'a Meeghuung piøga'añän.”

Mänitøch xñämáaguimömbä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁰ Mänitøchä Diosmoonsä nja wiinjjcädaacy. Nja wiingudsähgø'owäänhøch jaduhñ. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'aäch xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts xmioonsähajpän, coo mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mäböcy mwiingudsähgø'owäp.

Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhyty, pønjatä Jesucristo miädia'agy yajwä'xäp, pønjatä Jesucristo capxpaatp.

¹¹ Mänitøch tsajpootyp nhixy coo tøø yhawa'aäch. Mänitøchä jäya'ay tu'ug nhixy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiuumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuaañähgøxp hñajty yhäña'ay. ¹² Jaduhñä wyiin hñajty quiahxøøgy nebiä jøøn tiøyän. Mayyä cuhjen hñajty miøødä cuhdum. Jimä xøø hñajty miøødä cujaay. Ni pøn hñajty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhñ nidiuhñ najuøøby. ¹³ Nø'tiä wyit hñajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hñajty xiøhaty. ¹⁴ Jaančh tehñ miajiäya'ay hñajty panøcxp haagä poobcuaañähgøxp. Poobwit hoybä hajxy hñajty miøød, jaančh tehñ piøb jaančh tehñ wia'ads. ¹⁵ Jim yø'øya'ay espada jaančh tehñ jiojip hñajty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hñajty yajpuxaamby. Jaančh tehñ miøc guio-biernähada'añ. Hoyhoyyä jäya'ay chaächtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädoyän. ¹⁶ Jimä xiøø hñajty miøødä cujaay wyitcøxp møødä piuuguiøxp: “Hädaa møjcuhdajtmiøød; ni pøn møjcuhdajt jaduhñ quia'a møødä.”

¹⁷ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhixy coo hñajty jim tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaančh tehñ miøc yaaxy. Ja'a luudhajxy møjyaaçä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xmio'owaamb. ¹⁸ Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miøjjä miuutscä, hopiønä, møødä rediøjc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy møcmäjaamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhänaabiä.

¹⁹ Mänitøchä animal nhixy. Møødä reyhajxy hñajty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamb hajxy hñajty jaduhñ møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañähgøxp wädijpä møødä quiu'ug. ²⁰ Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaančh tehñ jiäya'awyiinöhømbä. Tøø

ja'a craa hánajty jajcáhxø'ogy hoy-yagjuøñájaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhñä craa hánajty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal señä hánajty møødhájtáp, pønjaty yø'ø animal yhadüiuunnaxy hánajty tøø wyiingudsähgøøyyä. Mänit hajxy námetsc jøøñjuipøøyyä maa azufre hánajty tioyyän. ²¹ Mänitá quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduñ mäyagho'c, ja'a hánajty cuayahñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaanč tehñ jiojpä, ja'a hánajty jim miøødpä yhaawjooty. Mänitá ho'ogyjiäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduñ mädsu'ts jaanč tehñ quiu'uxiä.

20

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hánajty miänacy. Jimä juthawaatst hánajty quiø'ogonhaty, ja'a hánajty jaanč tehñ quiøøcpä. Jimä cadena hánajty quiø'øwitshajpä. ² Mänitá møjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragon je'le møødä jecychahñdy. Mänit quiø'øxojsä tiecyxiojtsä cadenahaam. ³ Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawägüi'tsä. Mänitá Diosmoonsä yhaho'och maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä møjcu'ugong hánajty jiiiby yhida'añ, nebiä jäya'ay jaduñ quia'a wiinhøññät. Coø hánajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhøxmadsa'añii. Pero cab hánajty jecy jajwädita'añii coø hánajty tøø yhøxmächii.

⁴ Mänitøch nhijxy coo cu'ughajxy hánajty yhäña'ay. Haagä møjcuhdjtmøød hajxy hánajty coo hajxy nägøxiä jajtøyhajtyégät. Mänitøchä jäya'ayä yhäñämähajxy nhijxä, pønjaty hánajty tøø yo'puxyii. Paady hajxy yo'pujxä coo hajxy hánajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hánajty tøø wyiingudsähgøøy, ni ja'a yhadüiuunnaxy. Ni cab hajxy hánajty tøø piädaacäxä ja'a animal señä, ni wyiinnähgøpcøp ni quiø'ogøxp. Mänitøch nhijxy coo hajxy jiiujypiojnä. Mänitá Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hánajty tiuna'añ. ⁵⁻⁶ Jayøjp hajxy jiiujypiojtsøñ. Jootcuic hajxy yhyt. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøødtuñ. Cab hajxy chaächtiuna'añii. Coø mil jomøjt hánajty tøø yhabeyñ, mänitä jäya'ay yhäñämähajxy jiaac jiiujypioagaambä nägøxiä, ja'a hajxy hánajty hoy tøø quia'a wäditiäbä. Mänit hajxy jajcumädowa'añii.

⁷ Coø mil jomøjt hánajty tøø yhabejnä, mänitá Satanás yhøxmadsa'añii. ⁸ Mänit tiägø'øwa'añ jäya'awyinhøñmbä wiinduhmyhagajpt. Jajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'øwa'añ møødä quiu'ughajxy coo hajxy hánajty chiptuna'añ. Jaanč tehñ miay hajxy hánajty jaduñ. ⁹ Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Mänitá Dioshuunghajxy jiiuhbic jiiuhgodø'øwa'añii. Mänitá Dios jøøn jajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduñ. ¹⁰ Mänitá møjcu'ugong jøøñjuipøøyyä maa ja'a azufre hánajty tioyyän, maa ja'a animalhajxy hánajty tøø jøøñjuipøøyyiän, møødä craa hánajty tøø jäya'awyinhøññäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiiby chaächpøga'añ xøømdsuhñ.

¹¹ Mänitøchä Dios nhijxy coo hánajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiej hánajty cruundä. Mänitá naaxwiimbä yhadägoyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøp. ¹² Mänitøchä hääñämähajxy nhijxy møødä quiu'ughajxy coo hajxy hánajty tiäna'ay Dioswiinduumän. Mänitá Dios ja'a libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiiibiä xiøøhajxy hánajty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios jiiugyhatiän. Mänitá Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä hääñämähajxy hánajty tøø jäya'ayhaty, pø caj. ¹³ Mänitá hääñämähajxy jiiiby piädsøømy mejjiooty, ja'a hajxy hánajty jiiiby tøø yhö'oguiäbä. Jaduhñ hajxy jiiiby piädsøømbä naaxpa'c. Ja'a hajxy hánajty hoy tøø jäya'ayhätiiäbä, hawa'adstuum hajxy hoy miähmøñä. Ja'a hajxy hánajty hoy tøø quia'a jäya'ayhätiiäbä, haducytuum hajxy hoy miähmø'øy. ¹⁴⁻¹⁵ Mänitá møjcu'ugong jøøñjooty piädaacä. Mänitá hääñämähajxy jøøñjooty quiujuipøøyyä, pønjaty xiøø hánajty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jiiugyhada'añ nebiä Dios jiiugyhatiän.

21

¹ Mänitøchä tsajpootyp jemybiä nhijxy møødä naaxwiin jemybiä. Tøø ja'a tuctsajpootyp hánajty tiägøñä møødä tucnaaxwiimbä. Møødä mejy hánajty tøø tiägøobiä. ² Mänitøchä Dioscajt nhijxy, ja'a Jerusalén jemybiä. Jim hánajty miänacy tsajpootyp. Jim hánajty tøø choon maa ja'a Diosän. Jajxøn hánajty quiahxø'ogy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'oyiiän coo hánajty piøga'añ. ³ Mänitá jäya'ay møc jiaanč tehñ quiapxy jim tsajpootyp:

—Huug hix, jimä Dios tøø chánaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhaxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwäanäp ja'a Dios jaduñ. ⁴ Jaduhñä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøøñät. Cab hajxy pia'ambedaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jø'øwäannä xiuudsäannä. Tøø yø'øduhmbä hánajty quiøzy cuhdägøofiä.

⁵ Mänitá Dios miänaañ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänäänagombä:

—Cujaay jaduñ. Tøyhätthøch nmädia'agy jaduñ. Cábøch nhøñda'agy.

⁶ Mänitöch xñämaayy:

—Töø jaduñ miaañi. Hөөч nyajtsöhndaac; jaanä hөөч nyajmaabiä. Pөнä joot hamuumdu'joot töø piäda'agy coo jiygyhada'añ cөjxta'axiöө nébiөch njugyhatiän, ngu-dujtmö'owäbөch jaduñ coo jaduñ jiygyhadät. ⁷ Pөн mäjädaacp, je'e jugyhadaamb cөjxta'axiöө nébiөch njugyhatiän. Hөөч cөjxta'axiöө xTieedyhadaamb. Nhuung-hadäamböch jaduñ. ⁸ Haa ja'a hajxy jaduñ ca'a mäjädaacp, jөönjooty hajxy nöcy quia'awa'añ maa ja'a azufre tiöyyän. Jiiby hajxy cөjxta'axiöө chaathpөga'añ, mööd hajxy ca'a mäbөjpä, mööd hajxy ca'awiindөybä, mööd hajxy jäya'ay-yagho'pä, mööd hajxy amigähamädoobä, mööd hajxy mäwijts mäbäxujpä, mööd hajxy quepychewiingudsähgөbiä, mööd hajxy höhndaacpä.

⁹ Mänitөchä Diosmoonsä tu'ug nhixy, ja'a hajxy näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy miөөdpä cөdu'ug. Jimä tso'ty häyohn hänäjy miөөdä ja'a juxtujcpä orotsim. Mänitөch xñämaayy:

—Jamä jaxie'eb nyajnähiхө'öy ja'a Meeghuung tio'oxiөjc-hadaambiä.

¹⁰ Nwiinhixyөch hänäjy; ja'a Dioshespiritөch hänäjy xyajwiinhixp. Mänitөchä Diosmoonsä xwiöonöcy maa ja'a cөxptunguhduumän. Mänitөchä Dioscajt xyajnähiхөöy. Jerusalén xiөhaty. Jim hänäjy miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän. ¹¹ Jaanч tehm yhaamb jaanч tehm chämaambä cajpt hänäjy nebiä Diosän. Jaduhñ hänäjy yhaambä chämaambä nebiä hočhaa jaanч tehm chowbän, nebiä jaspetsaajän. Jaduhñ hänäjy tiө'xiä nebiä hijxtän. ¹² Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänäjy yhamuu'dsө'öguiä. Jaanч tehm quiөxp hänäjy yhamuu'dsө'öguiä. Majmetscä curaahaaw hänäjy miөөdä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänäjy jim yhadäna'ay. Cөdu'ugjaty hajxy hänäjy yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänäjy miөөdä cujaay nebiatiä judiöshajxy xiөhaty ja'a nämajmetscjatypä. ¹³ Tägөөгä curaahaaw hänäjy xөөbädsөөmypyä; tägөөг hänäjy tsuxpojpejpä; tägөөг hänäjy jөombojmänajpä; tägөөг hänäjy xөөгuhnajxpä. ¹⁴ Majmetscä tsaa hänäjy jiiby maa hänäjy miuu'dsө'tsooñän. Jim tsaagөxp hänäjy quiujuayä nebiatiä Meeghuungä quiugueyähajxy hänäjy xiөhaty, ja'a nämajmetscjatypä.

¹⁵ Haa ja'a Diosmöonsөch hänäjy xmiөөdmädiaacpä, jimä oropaxyquipxt hänäjy miөөdä. Je'e ja'a cajpt hänäjy yajquipxaamby möödä curaahaaw möödä yhamuu'dsө'ögy. ¹⁶ Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hänäjy je'e. Jaduhñtiä yoñä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyipyx ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilömetro hänäjy yoñä; jaduñ hänäjy quiөxpä; jaanä jaduñ yhooc hänäjy tiө'xiä. ¹⁷ Haa ja'a yhamuu'dsө'öguiä, tägөөghii'x cumädaaxc metro hänäjy quiөxpä.

¹⁸ Haagä jaspetsaahädiuñ ja'a hamuu'dsө'ögy hänäjy. Haagä oro ja'a cajpt hänäjy. Jaduhñ hänäjy quiähxө'ögy nebiä hijxt jaanч tehm tiө'xypän. ¹⁹ Haa ja'a majmet-spä tsaa hänäjy jiiby hijp maa ja'a yhamuu'dsө'ögy miuu'dsө'tsooñän, haagä hočhaa hänäjy miөөd. Haa ja'a jayөjpä tsaa, jaspe hänäjy miөөd; ja'a miämetspä, zafiro hänäjy miөөd; ja'a miädägөөgpä, ägata hänäjy miөөd; ja'a miämädaaxpä, esmeralda hänäjy miөөd; ²⁰ ja'a miämägөөxpä, önice hänäjy miөөd; ja'a miädädujcpä, cormalina hänäjy miөөd; ja'a miäjuxtujcpä, crisólito hänäjy miөөd; ja'a miädudujcpä, berilo hänäjy miөөd; ja'a miädaaxtujcpä, topacio hänäjy miөөd; ja'a miämajcpä, crisoprasa hänäjy miөөd; ja'a miämajtu'ugpä, jacinto hänäjy miөөd; ja'a miämajmetspä, amatista hänäjy miөөd. ²¹ Ja'a majmetscä curaahagө'ow, haagä perlahädiuñ hänäjy cөdu'ugjaty. Haa ja'a möjtju'u, orohädiuñ je'e. Jaduhñ hänäjy quiähxө'ögy nebiä hijxt tiө'xiän.

²² Cäbөch tsajtөjc jim nn'ägädä hijxy maa yө'ө cajptän, je'eguiөxpä coo ja'a Dios jim chäna'ay möödä Meeghuung. Mөjcuhdujtä Dios miөөd. ²³ Haamb tsämaambä Dios jim yhyti möödä Meeghuung. Paadiä xөө jim quia'a hañ ni ja'a po'o. ²⁴ Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chämamy, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hänäjy töø ñähwä'achäbä. Möödä reyhajxy jiiby wiäditaambä. Yajmedsaamby hajxy mädyijjaty hoy yajxöñ. ²⁵ Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduñ mänaa wyiingoodsө'owa'añ maa yө'ө cajptän. ²⁶ Medsaambä jäya'ayhajxy jim Dioswiingudsähgөbiä. ²⁷ Cabä haxөөгpä jiiby mänaa tiägө'owa'añ cajptooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindөybä ni ja'a höhndaacpä. Jagooyä jäya'ayhajxy jiiby tiägө'owa'añ pөnjatiä xiөө jiiby miimb cujaay librojooty ja'a Meeghuung miөөdpä. Jaaya'ayädhajxy cөjxta'axiöө jugyhadaamb nebiä Dios jiygyhatiän.

22

¹ Mänitөchä Diosmoonsä möjnöө tu'ug xyajnähiхөöy jaanч tehm tiө'xy nebiä hijxtän. Jim hänäjy piädsөmө'öy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hänäjy miөөdhäña'ayän. Ja'a möjnöө jaduhmbä, yejpä jugyhajt jaduñ. ² Möjtju'ugujcä möjnöө hänäjy piäyө'ögy. Mejtsnöөba'a ja'a quepychaa hänäjy tu'ug tiänä'ay, ja'a jugyhajtjejpä. Majmetshoocä quepychaa hänäjy tiөөmbety tu'jomөjtпä. Wiindu'ugäpo'ojaty hänäjy tiөөmhaty. Ja'a yhaayhaamä jäya'ayhajxy ñähwä'ach wiinduhmyhagajpt. ³ Cabä haxөөгpä jim yajpaada'añ. Hix, jimä Dioshajxy yhäña'awa'añ möödä Meeghuung. Jimä miöönsäm wyiingudsähgө'owa'añijäm.

⁴Jaduhñä wyiin jiojphajxy yhixáañäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim cujaay miøødhadañäxä maa ja'a mioonsä wyiinnähgopcøxpän. ⁵Cab jaduhñ mänaaxøø wyiingoodsø'øwaannä. Cabä xøø jim yhanaannä, ni jøøn jim quia'a hajajaanä. Ja'a Dios jim hajajaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a hajxy jim tsánaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim guiobiernähada'añ.

⁶Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehm tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguexy jaduhñ coo ja'a mioonsä nøcxy yhawáañäxä coo miäbodhaty tijaty jadáañäp tunáañäp. Ja'a Dios jaduhñ najtscapxøøyy —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

⁷—Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miánaañ.

Jootcujc yhity pønjatiä Diosmädia'agy hoy cudiuumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty.

⁸Høøch jaduhñ tøø nhixy tøø nmädoy, høøch Juanhajpä. Cooch nwiinhijxpädøøyy, mänitøchä Diosmoonsä nwiinjicdaacy, ja'ačh hánajty tøø xyajwiinhixiäbä; nja wiingudsähgø'øwáañhøch jaduhñ. ⁹Mänitøch je'e xñämaayy:

—Ca'ačh xwyiingudsähgø'øy.

Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts jaduhñ xmioonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty hoy cudiuumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, moonsähájtäp hajxy je'ebä ja'a Diósäm. Ja'a Dios mäböcy hajxy mwiingudsähgø'øwäp.

¹⁰Mänitøch xñämáaguiombä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'učh myaghidät. Naxy mdehm yajwá'xät. ¹¹Weenä ca'awiindøyhána'c-hajxy jiaac jatcø'øy haxøøg. Weenä hoyhána'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung hajxy je'eduhñ —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

¹²—Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ. Nøcxäambøchä jáya'ayhajxy nbäda'aga'añ hodiium, ja'a hajxy hoy tøø quiudiññäbä. Haa ja'a jáya'ayhajxy tøø quia'a cudiññäbä, haxøøgtuumhøch hajxy nøcxy nbäda'aga'añ. ¹³Høøch cøxiä nyajtsohndaac. Høøch jádáhooc cøxiä nyajmayáangombä —nømä Dios miánaañ.

¹⁴Jootcujc hajxy yhity pønjaty nähwaatsp. Je'edshajxy jii by tägø'øwaamb Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáañäp coo ja'a tøømdsa'am hajxy jiøø'xät ja'a jugyhajtye-jpä. ¹⁵Pero cabä ca'awiindøyhána'c-hajxy jii by tägø'øwa'añ, ni ja'a mäwijspä ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a amigähämädoobähajxy, ni ja'a jáya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quepy-chechwiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhndaacpähajxy.

¹⁶—Høøch Jesucristo, tøøchä nguguexy nguexy coo ja'a hermanohajxy cøxiä yhawáañäxät. Høøchä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøch, jaxiøømhájpøch høøch —nømä Jesucristo miánaañ.

¹⁷Jaduhñä Dioshespíritu miánaambä:

—Min —jaduhñä Meeghuung tio'oxiøjc miánaambä.

Pøñ jaduhñ mädoob, ween jaduhñ miánaambät:

—Min.

Pøñä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jiyghada'añ nebiä Dios jiygyhatiän, yagjyghadañäp jaduhñ nebiä jiygyhatiän. Cab jaduhñ yagjuya'añii.

¹⁸Pønjatiä Diosmädia'agy hamädoowhijp nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, nnämäabiøch jaduhñ coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a yajmäjaayø'øwät. Coo hajxy jaduhñ mjatcø'øwät, mänitä Dios hajxy xjiaanč tehñ yajtsaačhpögät nej yaa jaduhñ myiñän cujaay hädaa librojooty. ¹⁹Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy xyagjyghadät cøjxta'axiøø neby je'e jiygyhatiän, nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy jii by xyajtägø'øwät Dioscajptooty.

²⁰Jaaya'ay jaduhñ mädiaacpä, je'eduhñ mänaamb:

—Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miánaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo. Miich højts nWiindsønhajpy.

²¹Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägøxiä xmio'oy. Amén.